

משניות

ובועז

תפארת ישראל

יבין

עם כל המפרשים כאשר נדפס מקדם

העתק וחוכנס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

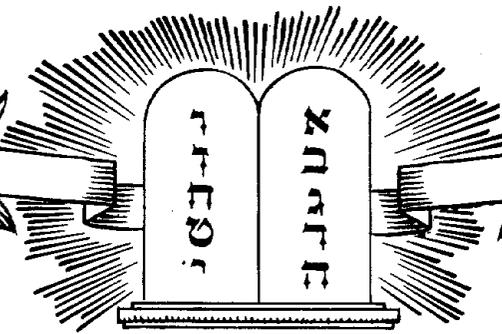
ע"י חיים תשס"ה

ועם ערך אהת והמשים הוספת חדשת

הוצאת
בית מסחר ספרים „פרדס”
י. ז. בוכבינדר, נשיא
ניו יורק, נ. י.

„פרדס” תשי”ג

מקראות גדולות

תורה נביאים ובתובים

עם

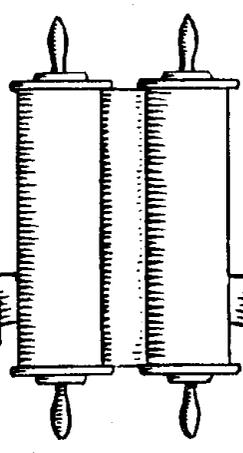
ל"ב פירושים

אלה המה: תרגום אונקלוס, תרגום ירושלמי, תרגום למגילת, תרגום שני לאסתר עם באור, פירש"י שלם עם המראה מקומות, אבן עזרא, רמב"ן, בעל הטורים כולו, ספרנו, תרגום יונתן לני"ך, מסורה גדולה, מסורה קטנה, מערכת המסורה, רד"ק, רלביג, פירוש רבינו סעדיה גאון, פי' רבינו ישעיה, כלי יקר, חירושי מהרש"א, אדרת אליהו, מצודת דוד, מצודת ציון, יוסף לקח, אגרת שמואל, לחם רמעה, ספורנו לשה"ש וקהלת, מנחת שי, תולדות אהרן, תולדות יעקב, ביאור לגבולין ובנין הבית, באור על יהושע ישעיה ודה"י מהגאון מווילנא וצוקיל, וסדר הפטרות עם ביאור המלות, ועוד הרבה מעלות וכללי המסורה והדקדוק.

מונה ומדויק במלא ותמר דגש ורפי

הוצאת "פרדס"

תשי"א

משניות

סדר מועד

עם

א) פירוש רבינו עובדיה מברטנורה ז"ל . ב) תוספת יום טוב להג"מ יום טוב ליפמאן בה"ד נתן הלוי העליר ז"ל .

(שני אלה חוננו עתה ע"פ הדפסותיהם הראשונות ועי' חסרו השבועים שרבו מאד בהדפסות שאחריהן).

- יב) חרושים מס' זרע יצחק מהג"מ יצחק חיות ז"ל.
- יג) חרושים מהג"מ אלעזר ז"ל אבד"ק בראדי .
- יד) מלא הרועים מהג"מ יעקב צבי יאליש ז"ל מדינוב , [בהוספות רבות] .
- טו) משנת רב [ברוך טעם] מהג"מ ברוך פרענקל תאומים ז"ל אבד"ק לייפניק [בהוספות רבות] .
- טז) בית שאול מהג"מ יוסף שאול הלוי נאמאנזאהן ז"ל אבד"ק לבוב , [בהוספות רבות] .
- יז) חרושים מהג"מ משלם זלמן אשכנזי ז"ל אבד"ק לובלין .
- יח) נמוקי הגר"ב מהג"מ יהודה בכרך ז"ל אבד"ק סייני .
- יט) דרכי המשנה וכללותיה מהג"מ יעקב חאגיז ז"ל (מספרו עץ חיים) .
- כ) תולדות רבינו הקדוש מס' בית רבי .
- כא) דקדוק לשון המשנה מהג"מ שלמה לעווזאהן ז"ל .
- כב) העתקת המלות הלועזיות מהרב ר' מאיר דארמיצער ז"ל .

- ג) מהרש"א (חא"ג) מהג"מ שמואל אליעזר הלוי אידלש ז"ל אבד"ק אוסמראה .
- ד) תוספות חרושים מהג"מ שמשון חסיד ז"ל מאלמונא (בעה"ס נורת שמשון) ומהג"מ שאול ז"ל אבד"ק אמשטרדם (בעה"ס בנין אריאל) ועוד מגאוני זמנו (כמש"ג באמסטרדם בשנת להל"ת) וחרושים רבים מהר"ז ומהר"מ ז"ל חכהן בלוד ז"ל (כמש"ג בוולנא והוראנא תקע"ח) .
- ה) תוספות ראשון לציון מהג"מ ישעיה ברלין (פיק) ז"ל .
- ו) שנות אליהו על סדר דרעים
- ז) אליהו רבא על סדר שהרות
- ח) באורי הגר"א על תמיד (הגר"א סווילנא) מדות וקנים
- ט) תוספות רע"ק מהג"מ עקיבא איגר ז"ל אב"ד ור"מ דק"ק פונא והמדינה .
- י) חרושים מהג"מ לוי יצחק ז"ל אבד"ק ברדישוב .
- יא) חרושים מספר לשון הזהב מהג"מ דוד מעבלי כ"ץ שיף ז"ל אבד"ק לונדון והמדינה .

ועל כל אלה הוספנו :

אחת וחמשים הוספות חדשות נכבדות

כלן כוללות פירושים חדשים והנהגות מגאוני קדמאי ובתראי ורבים מהם היו נגזרים עד כה בכתבי יד קדשם שעין הדפוס לא שזפתם עוד , והנם נקובים בשמותיהם מעל"ד .

ואלה שבע ושלישים ההוספות החדשות :

(טו) **חדושי מהרי"ח** על כל שתא סדרי משנה, מהג"ם יואל חסיד ז"ל מאמטשיסלאוו (ככל ספרי המשניות (תיז ממשניות די דובראונא) לא נדפסו חדושו רק על סדר זרעים וטהרות בלבד).

(טז) ספר **יעיר קנו** על מסכת קנים, מהג"ם מנחם אליעזר ז"ל בנו של בעה"ם עמרת ראש.

(יז) (כת"י) **הגהות וחדושים** לסדר נשים וגזיקין, מהג"ם צבי הירש קאלישער ז"ל אבד"ק טהארן (בעה"ם מאוניס למש"ס).

(יח) (כת"י) **הגהות וחדושים** מהג"ם אליהו גוממאכער ז"ל אבד"ק גרידץ (בעה"ם צפנת פענח) :

(יט) (כת"י) **צבי תפארת** מהג"ם צבי הירש ז"ל (נכדו של בעה"ם חכם צבי ז"ל) אבד"ק ור"ם דק"ק ברלין והמדינת (בעה"ם צבי לצדיק והגהות על הש"ס).

(כ) **הגהות הרש"ש** מהג"ם שמואל שמראשון ז"ל, ועליהן נלוו גם הערות (מכ"י) מבנו הג"ם מתתיהו ז"ל.

(כא) (כת"י) **שער הציונים** לסדר זרעים מהג"ם ישכר ז"ל (בעה"ם פתחי שערים).

(כב) (כת"י) **בן אריה** חדושים לסדר מועד ונשים מאת הג"ם זאב בן אריה ז"ל אבד"ק מעלז (בעה"ם הגהות בן אריה על הש"ס).

(כג) **מעיני יהושע** על מסכת מדות קנים ואהללות, מהג"ם יהושע העליר ז"ל אבד"ק מעלז (בעה"ם דברי יהושע וחסן יהושע וכו').

(כד) (כת"י) **חלופי גירסאות ושנויי נוסחאות** ע"פ ספרי משניות מדפוסים ישנים, וע"פ תלמוד בבלי וירושלמי, ונכללו בהם הגהות בעל שיטה מקובצת לסדר קדשים.

(כה) (כת"י) **אור גדול** מהג"ם ירוחם יהודה ליב פערלמאן ז"ל הנודע בשם "הגדול דמינסק".

(כו) (כת"י) **יתרון האור** חדושים רבים מהמפרש **אור גדול** הג"ל, שלא יכלים הגליון במקום, בסדרי מועד נשים גזיקין וקדשים, נדפסו בסוף כל חלק.

(כז) (כת"י) **חשק שלמה** חדושים מהג"ם שלמה הצהן ז"ל מו"צ דק"ק ווילנא.

(כח) (כת"י) **משנת רב יוסף** לסדר זרעים וטהרות, מהג"ם יוסף רייזין ז"ל אבד"ק סלאנים (בעה"ם שו"ת ערות כיהוסף וכו').

(כט) (כת"י) **הגהות** על סדר טהרות מהג"ם יעקב וויידנפעלד ז"ל אבד"ק הריסלאו.

(ל) (כת"י) **גליון מהרא"י** לסדר זרעים מהג"ם אברהם יונה יעונון ז"ל סתוראדנא (בעה"ם נמוקי מהרא"י על הרמב"ם).

(א) **פירוש רב האי גאון** ז"ל על סדר טהרות :
(ב) **פירוש הריבבין** למס' שקלים, מרבינו יהודה ב"ר בנימין הרופא ז"ל ממשפחת הענוים.

גם הצננו לקומים למס' שקלים מכת"י קדמוני משנות המאה הראשונה לאלף הששי.

(ג) ספר **מלאכת שלמה** על כל שתא סדרי משנה מהקדוש הג"ם שלמה העדני ז"ל (כיל כשמונה מאות דפים (פאליא) ככתב רש"י סדרין, והכ"י היה ביד הרחיד"א ז"ל והתום שמו עליו, ומזכירו לשבח כשה"ג במע"ג אות ש' סמן נ"ו ובמע"ס אות מ' ס' קכ"ד). [בסדר זרעים וטהרות הוצגו אצל פנים המשניות].

(ד) פ"י **תפארת ישראל** להג"ם ישראל ליפשיץ ז"ל אב"ד דק"ק דאנציג. עם הלכתא גבירתא לסדר זרעים ומועד. בפירושו געשה חדש ומיעיל להבדיל בין הפשט ובין הפלפול, ונדפסו זה לעמית זה בשם "יכין", ובוועד"א כאשר עשה הגאון המחבר ז"ל בפירושו הארוך לסדר טהרות שנדפס בתוצאה זו. — גם נתקנו בו אלפי שבועים ומעיות הרפוס שנפלו בהוצאות הקדמות.

(ה) (כת"י) **פירוש הארוך** לבעל **תפארת ישראל** ע"ס טהרות (תחת פירושו שנדפס עד כה) פירוש נפלא מאד. וקרא שמו בהקדמתו **עמרת תפארת** והיה ספון בכי"ק. גם נלוו עליו "הלכתא גבירתא" ופתחה "מראה כהן" ו"קרית ארבע".

(ו) **מסגרת זהב** מהג"ם ברוך יצחק ליפשיץ ז"ל בנו של בעל הפירוש תפארת ישראל.

(ז) **שנות אליהו** למס' שבת מרכינו אליהו ז"ל (הנר"א מווילנא). עם הערות מהג"ם נפתלי הירץ הלוי ז"ל אבד"ק יפו.

(ח) ספר **משנה ראשונה** באור נפלא על סדר זרעים מהג"ם אפרים יצחק ז"ל דיין ומו"ץ בק"ק פרעמישלא, כבי דינא רבא של הצדיק הג"ם יוסף אשר עהרינבערג ז"ל.

(ט) ספר **משנה אחרונה** באור נפלא על סדר טהרות מהג"ל (שניהם יכילו בכתב יד ערך מאה ושבעים באגון).

(י) ספר **יש סדר למשנה** לסדר זרעים ומועד, מהג"ם ישעיה ברלין (פיק) ז"ל, בעה"ם תוספות ראשון לציון.

(יא) **חזון נחום** להג"ם אליעזר ב"ר יעקב נחום ז"ל, לקומים מספרו להרבה מסכתות מס' קדשים וטהרות.

(יב) **יין הרקח** חדושים להרבה מסכתות, מהג"ם אליעזר ז"ל אבד"ק בראדי ואמשטרדם (בעה"ם טעשה רוקח על התורה וכו').

(יג) **בית מאיר**, חדושים להרבה מסכתות, מהג"ם מאיר פונר ז"ל, אבד"ק שאמלאנד והמדינה (בעה"ם בית מאיר על הש"ס וש"ע וכו').

(יד) **מעשה ארג** מהג"ם יצחק יהודה איזיק ז"ל מקאסארינא למסכת סכשירין, זבים, ומבול יום.

- (לא) **תפארת יעקב** תקינים והערות לפי תפארת ישראל מהג"ם יעקב צבי שפירא ז"ל אבד"ק אסטריין.
- (לב) (כת"י) **אהבת איתן** מהג"ם אברהם אבלי ז"ל אבד"ק ווערזאן.
- (לג) (כת"י) **תוספות אנשי שם** לסדרי ירעים ומתרות. ילקוט חדש ונפלא מבחרי מבארי המשנה ומפרשיה. גלקטו מספרים נבחרים רבים מאד.
- (לד) (כת"י) **לקוטים באורים נפלאים** למשניות. גלקטו ונאספו מספרים רבים, ממבחרי מפרשי המשניות.

- (לה) (כת"י) **ציונים**. מראה מקומות לדברי המשנה בבבלי ירושלמי, תו"כ, תוס', רא"ש, סיימוני, ספ"ג, פור, שו"ע, ודרכי שו"ת.
- (לו) **הקדמת הרמב"ם** ז"ל לסדר זרעים (סוגרת ע"פ משניות ד' נאפולי משנת רנ"ב), עם הנהגות מהר"י ברלין ז"ל. גם **הקדמת הרמב"ם** ז"ל לסדר טהרות (מנהגת ע"כ"כ מריבנו בצלאל אשכנזי ז"ל) וכביבה הערות מלקומות מס' מי נפתוח.
- (לז) (כת"י) **חלוקת הקדמת הרמב"ם** ז"ל לסדר טהרות לסימנים מהג"מ יהודה אלבוטני ז"ל, (סכ"י שכתב בשנת ה'רס"א)

גם הוספנו בו: א) הקדמת הרע"ב ז"ל לסדר טהרות עם הערות מס' חזון נחום. ב) דברי המו"ל את פירוש הרע"ב בראשונה מתוך הכ"י, ביוניציא שנת ש"ז. ג) דברי המו"ל את פירוש התו"ט בראשונה, בשנת שע"ה. ד) הסכמות הגאונים בעל עוללות אפרים והשל"ה על התו"ט. עוד זאת עשינו לתועלת הלומדים, כי הדפסנו פנים המשניות לספר שנות אליהו להקל על הלומד שיהיה הכאוד קרוב להמשנה על אחר. — גם הצננו בראש העמודים את שם הפרק כפי שהוא בנמרא, לפי שהראשונים בהראותם לאיזה פרק יקראוהו בשמו.

הוספות על ההוספות

לכל ההוספות הרבות והנכבדות הנ"ל שעטרנו בהן את המשניות לא אמרנו עוד דבר, ולא נדאינו במלאכת הגדולה הזאת, וב"ה אורנו חיל, ויגענו ומצאנו עוד ארבע עשרה מרגליות טובות להוסיפן בעטרת המשניות. לפאר ולתפארת, ולתועלת רבה. ואלה הן:

- (א) **פירוש הראב"ד** ז"ל למסכת קנים.
- (ב) **סלע המחלוקת** כולל השנות הרז"ה על פי' הראב"ד.
- (ג) **פירוש הרא"ש** למס' קנים, עם תקונים מס' יעיר קנו.
- (ד) **פירוש למס' אבות ממחזור ויטרי** לרבינו שמחה ז"ל תלמידו של רש"י ז"ל, ומיחסו לרבינו יעקב כ"ד שמשון ז"ל בן דורו של רבינו תם ז"ל (הפירוש הזה נדפס פעם אחת במחזור ויטרי ע"י חברת מקיצי נדרמים, וההברה נתנה לנו לברנו הזכות לעטר בו את המשניות). והצננו עליו גם נוסחת כתב יד אחר שנמצאו בו שנויים רבים ונדולים.
- (ה) **סדר תנאים ואמוראים ממחזור ויטרי הנ"ל** ולא נדפס בו רק כחציו, והשלמנוהו כלו ע"פ כ"י מינבען יע"פ כ"י הרחיד"א ז"ל עם הערות הרחיד"א עליו.
- (ו) **באור מהרש"ה** לפירוש מחזור ויטרי הנ"ל, מאת הג"מ שמעון הלוי איש הורוויץ ז"ל אבד"ק לייפציג.
- (ז) **הוספות לתוספות ראשון לציון** להג"ם ישעיה
- (ח) **ברלין ז"ל**, שלא נדפסו רק במשניות דיהרנפורט בשנת תקס"ז, והמשניות ההם יקרי המציאות מאד.
- (ח) **מדרש שמואל** להג"מ שמואל די אוזידא ז"ל לפ' ש"ח.
- (ט) **באור הגר"א** ז"ל למסכת אבות.
- (י) **פירוש זרע יצחק** למסכת אבות להג"מ יצחק חיות ז"ל (נדפס בשלמות).
- (יא) **רוח חיים** להג"מ חיים מוולאוין ז"ל לפרק שנו חכמים (הוצג על הגליון בתוך הלקוטים).
- (יב) **לקוטי בתר לקוטי** מספר שושנים לדוד, בית דוד, משנת חכמים, אמתחת בנימין, הון עשיר ולחם שמים. מלבד אלה שנדפסו על הגליון בתוספות אנשישם ובלקוטים.
- (יג) **חרושים והגהות** מהג"מ אברהם שמעון טרויב ז"ל אבד"ק קיידאן (בעל ההנהגות והציונים לס' הלכות גדולות):
- (יד) **ציור חדש ונפלא לתבנית הבית ולמזבח** ע"פ שמת בעל הפי', תפארת ישראל, מצויר בדקרוק רב ע"י הכס מומחה (כי הציור שלו שנדפס כבר במשניות תפ"י הנהו משוכש מאד)

מלבד פרק שנו חכמים שהוספנוהו במשניות אלה, שנשמט מרובי המשניות.

זכרון לראשונים

נפקד לטוב קצת מהספרים מדפוסים הקדמונים היותר מוכתרים, יקדי המציאות מאד שהיו לנו לעינים ולתועלת רבה לברור ההגה המדויקת ולנוסחאות ישרות, ואלה הם:

- (א) **משניות דפוס ראשון**, עם פירוש הרמב"ם. דפוס נאפולי (שנת רנ"ב).
- (ב) **משניות עם פי' הרמב"ם הר"ש והראב"ד**. ד' וויניציאה (ש"ו).
- (ג) **משניות שנדפס ראשונה עם פי' הרע"ב**. ד' וויניציאה (ש"ו).
- (ד) **משניות עם פירוש הרמב"ם והרע"ב**. ד' ריווא די טרינמא (ש"ד).
- (ה) **משניות עם פי' הנ"ל**. ד' כנמובא (שכ"א—שכ"ג).
- (ו) **משניות עם פי' הנ"ל**. ד' באסיליאה (ש"מ).
- (ז) **משניות עם פי' הנ"ל**. ד' וויניציאה (שס"ז).
- (ח) **משניות שנדפס ראשונה עם התו"ט על ידי עצמו**. ד' פראג (שע"ה).
- (ט) **משניות שנדפס נ"כ ע"י בעל התו"ט בעצמו עם הוספות רבות**. ד' קראקא (ת"ג).
- (י) **מתניתא דבני מערבא**, שתא סדרי, נדפס מכ"י שנמצא בארץ הקדם. ד' קעמברידזש (תרס"ב). (והוא יקר המציאות, כי לא נדפסו ממנו רק מעט עקומפלוארים).
- (יא) **ירושלמי דפוס ראשון**. ד' וויניציאה (רפ"ב?).
- (יב) **תלמוד בבלי, מסכתות רבות**. ד' וויניציאה (רפ"א—רפ"ו).
- (יג) **כל הש"ס בבלי שהניה אותו דרע"ב"ץ ז"ל וסידר אותו להדפסה עם ציונים מהחל ועד כלה**, ועל גליונותיו חדשו והתהותו. דפוס פפד"מ (תס"ב—תע"ד).
- (יד) **אלפסי דפוס הראשון**. ד' קישמא (רס"ט) (יקר המציאות מאד).
- (טו) **ספר דקדוקי סופרים**. מאיר העינים בנוסחות כ"י רבים.
- (טז) **ספר ערוך השלם** לחרת"ג ההכס מר תוך יודרה ד"ר קאהוט ז"ל.

ועוד ספרים רבים כאלה שהיו לנו לעינים ולתועלת רבה במלאכתנו מלאכת שמים הזאת

ואלה הספרים הנבחרים אשר מהם נלקטו תוספות אנשי שם (הנ"ל אות ל"ד).

אפיקי יודרה, (ח) מי נפתח חלק שני על אהלות נגעים ופרה כתב יד המחבר הנ"ל, (ט) כנסת ישראל להג"מ גדולה ליפשיץ ז"ל, (כ) פאת השלחן להג"מ ישראל משקלאב ז"ל בעל תקלין תרחין, (כא) זיור שבזשון להג"מ יעקב שמשון סיניגא ז"ל, (כב) נמוקי הגר"ב להג"מ יהודה כבוד ז"ל, (כג) יין הרקח להג"מ שמחה וואל הכהן ז"ל, (כד) שש המערכת להג"מ שמעון ל"ש ז"ל, (כה) רין למשנה להג"מ צבי הירש ב"ר וואלף ז"ל אבד"ק עקצין, (כו) תא הרצנים להג"מ, (כז) משנת ר' נתן להג"מ צבי אויערבאך ז"ל, (כח) לקומי המשניות להג"מ שרגא מיווש פרענקל ז"ל בעל ס' ציון לדרש, (כט) קול סופר להג"מ חיים סופר ז"ל בעהמ"ס ס' סהנה חיים, (ל) זכרון יהודה להג"מ יהודה ונדיל ב"ר נחמיה ז"ל, (לא) אוזבין ווסף להג"מ יוסף יהודה ז"ל דיין דק"ק ברעסלוא, (לב) זרע קודשי לנ' עת להננה, (לד) אמרות טהורות, שלשה להר"ש פריינד ז"ל.

(א) לחם משנה על משניות להג"מ משה ב"ר נח יצחק ליפשיץ ז"ל נדפס בקראקא שצ"ו בהסכמת המהרש"א והב"ח, (ב) עין חיים להר"י האגוז ז"ל, (ג) באר אברהם ומי באר להג"מ אברהם ב"ר חיים ליסקר ז"ל, (ד) לקט הקמח להר"ט האגוז ז"ל, (ה) קול הרמ"ז להר"מ זכותא ז"ל, (ו) לחם משנה להג"מ אורי פייוש תר' יוביל האמילבורג ז"ל, (ז) הון עשור להג"מ צמנאל חיריק ז"ל, (ח) לחם שמים ח"א להרע"ב"ץ ז"ל, (ט) לחם שמים להג"ל ח"ב, ומשנה לחם הוספות לח"א, (י) מים חיים לבעה"ס ספר פרי הרש, (יא) פי שנים פי הרא"ש לסדר זרעים עם הרבה הרושים מהמו"ל הר"ר אלישע גאליץ ז"ל, (יב) בית דוד להג"מ דוד קורניאלדי ז"ל, (יג) שושנים לדוד להג"מ דוד פאירדו ז"ל, (יד) אמתחת בנימין להג"מ בנימין וואלף פרידבורג ז"ל, (טו) בני יששכר להג"מ יששכר בער בן מהרש"ה ז"ל בעל נזירות שמשון, (טז) משנת חכמים להג"מ משלם סקרעמניץ ז"ל, (יז) מי נפתח להג"מ יהודה ליב ערל ז"ל בעל

ומלבד כל אלה נאספו אליו פנינים יקרים מהרבה מפרשי הש"ס בבלי וירושלמי, ומפרשי הרמב"ם והתו"ט והרע"ב.

ראשי תבות בשנויי נוסחאות.

בסס מתניתא דתלמודא דבני מערבא. ככ"י סוה מולא מלחן הקדס ויה כאלוס מוכותות שסכ"י סוה סיה נפני סכ"י יוסף אשכנזי ז"ל המונח בספר מלאכת שלמה. כ"י"ד כ"י רומא (גמרא). משב"ב משנה סבכנני (דפוס נאס). משב"י"ד נוסחא שניכונת (דפוס וויניציאה). משד"ג (או ד"ג) משניות דפוס נאפולי. (כוח כדפוס הראשון של המשניות עם פי' הרמב"ם: ענה רי"ב). משד"פ משניות ד' פראג משרנו"פ משניות ד' נאפולי ופירו: צה"מ ליון המסכה (שכננני או שניכונת). ש"ו שנויי נוסחאות.

ד"ר דפוס וויניציאה. ד"ס אקדוקי קופנים. ד"ג מי' מעד"י. ד"פ משניות עם פי' המו"ט דפוס נאשון, דפוס פראג (פ"ט). ד"ק דפוס קושטמנינה (כ"ה). ד"ק משניות עם פי' המו"ט דפוס שני, דפוס קראקא (נדפס ג"כ ע"י המחבר מו"ט עם הוספות). ד"ר דפוס נאשון. ד"ש דפוס גאליץ (גמרא). ד"ש דפוס שניכונת. כ"י"א כתב יד אוקספורד (גמרא). כ"י"ה כ"י המטריג (גמרא). כ"י"ל כ"י לונדון (גמרא). כ"י"מ כ"י מינכטן (גמרא). כ"י"פ כ"י פלורין (גמרא). כ"י"פ כ"י פארז (גמרא). כ"י"ק כ"י קעמנידזש כוח ספר המשניות שנדפס בקעמנידזש מהכ"י המונח עם כולל הספרים.

מפתחות פרקי המשנה על סדר האלפא ביתא

אות א

אין עומדין להתפלל ברכות פ"א :
אלו דברים שבין ב"ש וב"ה
ברכות פ"א :
אלו דברים שאין להם שיעור
פ"א פ"א :
אלו מפתחין... פ"א פ"א :
איהו ערים... כלאים פ"א :
אין אסור משום כלאים כלאים פ"א :
אין תורמין... תרומה פ"א :
אין נותנין דבילה תרומה פ"א :
אובלין עראי... תלה פ"א :
אנדרווגיגוס כמרים פ"א :
א"ר עקיבא... שנת פ"א :
אלו קשרים... שנת פ"א :
אור לארבעה עשר פסחים פ"א :
אלו עוברין... פסחים פ"א :
אלו דברים במסח פסחים פ"א :
אלו הן המזוניים שקלים פ"א :
אמר להם הממונה צאו וראו
יומא פ"א :
אין צדין... צילא פ"א :
ארכיעה ראשי שנים ר"ס פ"א :
אם אינן מכירין ר"ס פ"א :
אין דורשין בעריות תגיגה פ"א :
ארכיעה אחין... יבמות פ"א :
אלמנה לכהן גדול יבמות פ"א :
אלו ליתן... כטובות פ"א :
אם על פי... כטובות פ"א :
אלמנה גיזונות כטובות פ"א :
ארכיעה נדרים... נדרים פ"א :
אין בין המורד... נדרים פ"א :
ארוסה ושומרת יבם טועה פ"א :
אלו נאמרין בכל לשון טועה פ"א :
ארכיעה אבות נזיקין קמא פ"א :
אלו מציאות... מניעה פ"א :
איזוהו נשך... מניעה פ"א :
אחר דיני ממונות סנהדרין פ"א :
ארכיעה מיתות סנהדרין פ"א :
אלו הן הנחנקין סנהדרין פ"א :
אלו הן הגולין מות פ"א :
ארכיעה שומרין הן טעויות פ"א :
אלו דברים מקולי ב"ש עדיות פ"א :
אין מעמידין בהמה ט"ג פ"א :
איזוהו מקומן של זבחים זמנים פ"א :
אלו מנחות בקמחות מנחות פ"א :
אלו טרפות... חולין פ"א :
אותו ואת בנו חולין פ"א :
אין בעריכין... ערכין פ"א :
אין מקרישין... ערכין פ"א :
אלו קדשים... תרומה פ"א :
ארכיעה מתוסרי כפרה כריתות פ"א :
אמרו לו אכלת חלב כריתות פ"א :
אמר להם הממונה בואו והפיסו
תמיד פ"א :
אמר להם הממונה ברובו תמיד פ"א :
אבת הטומאה כלים פ"א :

אלו כלים מצילין כלים פ"א :
אלו מטמאין... אכלות פ"א :
אדם וכלים... אכלות פ"א :
ארוכה... אכלות פ"א :
אלו ברות... נעשים פ"א :
ארץ ישראל טהורה מקואות פ"א :
אלו הוציין באדם מקואות פ"א :
אוכל מעשר טבול יום פ"א :
אות ב
ב"ש אומר הפקר לעניים פ"א :
בראשונה היו אומרין טעויות פ"א :
בנות שוח... טעויות פ"א :
בצל... תרומה פ"א :
בגד שצבעו... ערלם פ"א :
במה מרליקין... שנת פ"א :
במה טומאין... שנת פ"א :
במה בהמה יוצאה שנת פ"א :
במה אשה יוצאה... שנת פ"א :
בכל מערבין... עיזובין פ"א :
באחד באור... שקלים פ"א :
בג' פ"א פ"א פ"א פ"א פ"א :
בראשונה כל מי שרוצה יומא פ"א :
בא לו כהן גדול... יומא פ"א :
ביצה שנולדה ביום טוב צילא פ"א :
בג' פ"א פ"א פ"א פ"א פ"א :
בני העיר... מנילה פ"א :
בש"א אין ממאנין יבמות פ"א :
בתולה נשאת כטובות פ"א :
בש"א הקדש טעות ניזל פ"א :
בן סורר ומורה סנהדרין פ"א :
בן זומא אומר... אלת פ"א :
בעשרה מאמרות אבות פ"א :
בש"א כל היתבנין זמנים פ"א :
בהמה המקשה... חולין פ"א :
בשלשה מקומות הכהנים שומרים
תמיד פ"א :
בזמן שכהן גדול תמיד פ"א :
בשלשה מקומות הכהנים שומרים
מזות פ"א :
במה דברים אמורים קטן פ"א :
בחרת עזה... נעשים פ"א :
בנות כותיים... נדה פ"א :
בא סימן... נדה פ"א :
בו בזמן נבטו והמרו ידים פ"א :
אות ג
גרדיש שלא לוקט החתין פ"א :
גם שש... נבא נהלא פ"א :
גיר הנשה... חולין פ"א :
גופה של ברת נעשים פ"א :
אות ד
דיני ממונות... סנהדרין פ"א :
דיני ממונות (זה בורר) סנהדרין פ"א :
דם חמאת... זמנים פ"א :
דם שחיטה... מכות פ"א :
דם הגדה... נדה פ"א :
אות ה
היה קורא בתורה ברכות פ"א :
הרואה מקום שנעשו בו ברכות פ"א :

המאה ניהנת במחובר פ"א פ"א :
הקלין שברמאי... דמלי פ"א :
הלוקח פירות... דמלי פ"א :
הלוקח מן הנתחום דמלי פ"א :
המקבל שרה... דמלי פ"א :
המוכן את חבירו... דמלי פ"א :
החטים והזונין... כלאים פ"א :
המברין את הגפן... כלאים פ"א :
הפנים והירבובין... טעויות פ"א :
התרום קישות... תרומה פ"א :
המפריש מקצת תרומה תרומה פ"א :
האובל תרומה שוגג תרומה פ"א :
האובל תרומה מויר תרומה פ"א :
האשה שהיתה אוכלת תרומה פ"א :
הזרוע תרומה... תרומה פ"א :
היה נזכר בשוק... מעשר פ"א :
המזכיר תאנים... מעשר פ"א :
הכובש השולק המולח מעשר פ"א :
העוקר שתלים... מעשר פ"א :
המולך פירות... מעשר פ"א :
הנוטע לסיג... ערלה פ"א :
התרומה ותרומת מעשר ערלה פ"א :
התרומה והכבירים כבירים פ"א :
המוציא יין... שנת פ"א :
המצניע לזרע... שנת פ"א :
הזורק מרה"י לרה"ד שנת פ"א :
הבונה... שנת פ"א :
הדר עם העובר כוכבים יחזיקין פ"א :
המוציא תולין... עיזובין פ"א :
האשה בזמן שהיא בבית פסחים פ"א :
התרומה מההיו עושין בה קטנים פ"א :
הוציאו לו את הכף יומא פ"א :
הישן תחת המטה... טועה פ"א :
החליל... טועה פ"א :
המביא כדו יין... צילא פ"א :
הקורא את המנילה למפער
מנילה פ"א :
הקורא את המנילה עומד
מנילה פ"א :
הכל חייבין בראיה תגיגה פ"א :
החולץ... יבמות פ"א :
הבא על יבמתו... יבמות פ"א :
הערל... יבמות פ"א :
האשה שהלך בעלה יבמות פ"א :
האשה שהלכה... יבמות פ"א :
האשה שהלך בעלה וצרתה
יבמות פ"א :
האשה שנתארמלה כטובות פ"א :
המירד... ממונות פ"א :
האשה שנאלו לה נכסים כטובות פ"א :
הכותב לאשתו... כטובות פ"א :
הגושא את האשה כטובות פ"א :
השותפין שנדרו... נדרים פ"א :
הגורד מן המבושל נדרים פ"א :
הגורד מן הירק... נדרים פ"א :
הרזני נזיר... נזיר פ"א :
הנכרים אין להם גזירות נזיר פ"א :

המקנא לאשתו... טועה פ"א :
היה מביא... טועה פ"א :
היה נוטל... טועה פ"א :
המביא גם... גיטין פ"א :
המביא גם אחר... גיטין פ"א :
השולח גם... גיטין פ"א :
הניזקין... גיטין פ"א :
האומר התקבל גם זה גיטין פ"א :
הזורק גם לאשתו... גיטין פ"א :
המגרש... גיטין פ"א :
האשה נקנית... קדושין פ"א :
האיש מקדש... קדושין פ"א :
האומר לחבירו... קדושין פ"א :
המניח את הכר... נזק פ"א :
הכונן צאן לדרו... נזק פ"א :
המובל בחבירו... נזק פ"א :
הגוזל עצים... נזק פ"א :
הגוזל ומאכיל... נזק פ"א :
המפקיד... מניעה פ"א :
הזהב... מניעה פ"א :
השוכר את האומנין מניעה פ"א :
השוכר את הפועלים מניעה פ"א :
השואל את הפרה... מניעה פ"א :
המקבל שרה מחבירו מניעה פ"א :
הבית והעלייה... מניעה פ"א :
השותפין שרצו לעשות נזק פ"א :
המזכיר את הבית... נזק פ"א :
המזכיר את הספינה... נזק פ"א :
המזכיר פירות... נזק פ"א :
האומר לחבירו בית כור נזק פ"א :
היו בודקין... סנהדרין פ"א :
העיד ר' יהושע ורבי צדוק על
סדין פטר חמור עדיות פ"א :
העיד רבי יהושע בן בתירא
על דם נבילות עדיות פ"א :
השוכר את הפועל... ט"ג פ"א :
הרוי בית דין... טביות פ"א :
הורה כהן משוח... טביות פ"א :
המזכה מקדש את הראוי לו
זמנים פ"א :
השוחט והמעלה... זמנים פ"א :
הקוסץ... זמנים פ"א :
הקוסץ אחר... זמנים פ"א :
החבלה... זמנים פ"א :
התודה... זמנים פ"א :
המנחות והנסכים מנחות פ"א :
הרי עלי עשרון... מנחות פ"א :
הכל שוחטין... חולין פ"א :
השוחט אחר בעוף חולין פ"א :
העור והרוטב... חולין פ"א :
הזרוע והלחיים... חולין פ"א :
הלוקח עובר חמורו כטובות פ"א :
הלוקח עובר פרתו כטובות פ"א :
הלוקח בהמה... כטובות פ"א :
הכל מעריכין... ערכין פ"א :
השג יד... ערכין פ"א :
האומר משקלי... ערכין פ"א :

המקדיש את שדרו ערכין פ"א :
המזכיר את שדרו ערכין פ"א :
הכל מסירין... תמורה פ"א :
המביא אשם... כריתות פ"א :
הנהכה שזה פרוטה מעילה פ"א :
השליח שעשה שליחותו מעילה פ"א :
התלו עולים במעלות תמיד פ"א :
הר הבית... מדות פ"א :
המזכה היה שלשים ושתיים מזהות פ"א :
החרם... כלים פ"א :
העושה שלשה פטופשים כלים פ"א :
הקלחות... כלים פ"א :
התנוד שחצצו... כלים פ"א :
הסיוף והסכין והמגינן כלים פ"א :
השירה... כלים פ"א :
המפרק... כלים פ"א :
הכרים והכפתות כלים פ"א :
הנוגע בכבוד העליון כלים פ"א :
השולחן והדולפקי כלים פ"א :
הכדור והאמון... כלים פ"א :
הבגד מטמא... כלים פ"א :
המזמאה כותלת... אכלות פ"א :
הבית שנסרק... אכלות פ"א :
העושה מאור... אכלות פ"א :
הזיז... אכלות פ"א :
התורש את הקבר אכלות פ"א :
הכל מטמאין... נעשים פ"א :
הפירות... נעשים פ"א :
החמין והמבנה... נעשים פ"א :
הנתקים... נעשים פ"א :
המביא כלי חרס... פרה פ"א :
המקדש ונבל... פרה פ"א :
האזוב הקצר... פרה פ"א :
האשה שהיתה כובשת ירק
טביות פ"א :
הרוטב והכרישין... טביות פ"א :
הזורק שומאה... טביות פ"א :
השרץ והצפרדע... טביות פ"א :
הקדר... טביות פ"א :
הדר עם הארץ טביות פ"א :
הנוטל בית חדר... טביות פ"א :
הטמא שירד... מקואות פ"א :
המטא כלים... מקואות פ"א :
המטלה... נדה פ"א :
הרואה בתם... נדה פ"א :
האשה שהיא עושה צרכיה נדה פ"א :
השוחה לשהות... מכות פ"א :
המעלה פירותיו לגג מכות פ"א :
הרואה ראיה אחת... זנים פ"א :
הכל מטמאין בביצה... זנים פ"א :
הוב והפתור... זנים פ"א :
הנוגע בזב... זנים פ"א :
המכנס חלות... טבול יום פ"א :
המכניס ידיו לבית המנוגע ידים פ"א :
אות ו
ואלו דברים מתעשרין דמלי פ"א :
ואלו מגלחין... מועד קטן פ"א :

(* נכתבה על ידי ג' סטרינגר עם עזרתו של הרב משה פרידמן (הרב) מברוקלין, נ. י. (**) נכתבה על ידי הרב משה פרידמן (הרב) מברוקלין, נ. י. (**) נכתבה על ידי הרב משה פרידמן (הרב) מברוקלין, נ. י.

מפתחות פרקי המשנה על סדר האלפא ביתא

ואלו מותרין נדרים פ"ב :
 ואלו נדרים נדרים פ"א :
 ואלו הן הנשרפים בטמאין פ"ט :
 ואלו הן הלוקין מכות פ"ג :
 ולד השאת תמורה פ"ד :
 לך ושאת חמך מעילה פ"ג :

אות ז

זיתים מאימתי מקבלין טהרות פ"ט :
 זיעת בתים מכשירין פ"ב :
 זיתים שבבשן בטמיהן עוקלין פ"ב :

אות ח

חמשה לא יתרומו תרומה פ"א :
 חמשה דברים הלל פ"א :
 חבית שנשברה שבת פ"ג :
 חלון עירובין פ"ז :
 חומר בקדש תגינה פ"ג :
 חמש עשרה נשים יבמות פ"א :
 חרש שנשא פקדת יבמות פ"ד :
 חזקת הבתים נ"ב פ"ג :
 חטאת העוף שעשאה זמנים פ"ז :
 חטאת העוף מעולין בה מעילה פ"ב :
 חטאת העוף נעשית קנים פ"א :
 חמשה שמלאו פרה פ"ז :

אות ט

טרף בקלפי יומא פ"ד :
 טבול יום זמחם פ"ב :
 טבעת אדם כלים פ"ב :

אות י

יש מביאין בכורים בכורים פ"א :
 יציאות השבת שבת פ"א :
 יום הכפורים יומא פ"א :
 יו"ט שאל להיות ע"ש בליל פ"ב :
 יו"ט של ר"ה יבמות פ"ט :
 יש מותרות יבמות פ"ט :
 יש נוהלין נ"ב פ"א :
 ידועות הטומאה טהרות פ"ב :
 יש בכור נכורות פ"א :
 יש בערכין ערכין פ"ג :
 יש בקרבנות תמורה פ"ב :
 יש בקדשי מזבח תמורה פ"ז :
 יש מביאין את הטומאה אהלנות פ"א :
 ישן בשיער לבן נעשים פ"ד :
 יש מעלין מקואות פ"ז :
 יוצא דופן נהם פ"א :
 יש צריכין עוקלין פ"ג :

אות כ

כיצד מברכין נכרות פ"ז :
 כל דת שיש לו שם פ"א פ"ז :
 כל סאה כלאים פ"ב :
 כרם שחרב כלאים פ"א :
 כלאי הכרם כלאים פ"א :
 כלל גדול אמרו בשביעית כל שהוא מאכל אדם טעונית פ"ז :
 כלל גדול אמרו בשביעית כל המיוחד למאכל אדם טעונית פ"א :
 כלל אמרו במעשרות מעשרות פ"א :
 כרם רבעי מעשר זרע פ"א :
 כיצד משרישין נכורים פ"ג :
 כירד רבועי מעשר זרע פ"א :
 כירד יתהרס מקואות פ"ז :

כל גדול אמרו בשבת שנת פ"ז :
 כל כתבין הקדש שבת פ"ז :
 כל העלים נטלין שבת פ"ז :
 כיצד מעברין עירובין פ"א :
 כיצד משהתפנין עירובין פ"א :
 כל גגות העיר עירובין פ"ט :
 כל שעה פסחים פ"ב :
 כיצד צולין פסחים פ"ז :
 כל הרוקין שקלים פ"א :
 כיצד אשת אהרו יבמות פ"ב :
 כל כנויי נדרים נדרים פ"א :
 כל כנויי נזירות נזיר פ"ז :
 כהן גדול ונזיר נזיר פ"ז :
 כשם שהמים בודקין סוטה פ"א :
 כל הגט גיטין פ"ג :
 כיצד הרגל מערדת נ"ק פ"ב :
 כהן גדול דן כהדרין פ"ב :
 כל ישראל יש להם חלק טהרות פ"ק :
 כיצד העדים נעשים זוממין מכות פ"א :
 כל הנשבעין טענות פ"ז :
 כל המטמאין באהל עדות פ"ג :
 כל הצלמים ע"ז פ"ג :
 כהן משוח כוריות פ"א :
 כל הזבחים שנזבחו וזמחם פ"א :
 כל הזבחים שקבלו דמן וזמחם פ"ב :
 כל הפסולין זמחם פ"ג :
 כל הזבחים שנתערבו וזמחם פ"א :
 כל התרדין מחבירו וזמחם פ"א :
 כל המנחות שנקמצו מתחת פ"א :
 כל המנחות באות מנחת פ"א :
 כל קרבנות צבור מנחת פ"א :
 כסוי הדם דן חולין פ"ז :
 כל הבשר חולין פ"א :
 כל פסולי המוקדשין נכרות פ"א :
 כיצד מערימים תמורה פ"א :
 כל האמורין תמורה פ"ז :
 כל העורה נדות פ"א :
 כלי עץ כלים פ"ב :
 כלי מתכות פשוטין כלים פ"א :
 כלי מתכות כמה הוא כלים פ"ד :
 כלי עץ אחר כלים פ"ט :
 כל כלי עץ כלים פ"ט :
 כל כלי בעלי בתים כלים פ"ז :
 כל הכלים יש להם כלים פ"א :
 בלי זבוכית כלים פ"ז :
 כל המטמאין באהל אהלנות פ"ג :
 כוורת אהלנות פ"ט :
 כל המטלשלין אהלנות פ"ט :
 כיצד בוצרין אהלנות פ"א :
 כל פסק נגעים נעשים פ"א :
 כל הבגדים נעשים פ"א :
 כל הבתים נעשים פ"ב :
 כיצד משרהין נעשים פ"ד :
 כל הראוי פרה פ"ז :
 כל המעורב למקהה מקואות פ"ז :
 כל יתהרס הכלים מקואות פ"ז :

כל הירד נזכ פ"ב :
 כל משקה מכשירין פ"א :
 כל ירות האוכלין טבול יום פ"ג :
 כל שהוא די שקלין פ"א :

אות ל

לא יאמר אדם לחבירו מעשר שני פקד ג :
 לולב הגזול סוכה פ"ג :
 לולב וערבה סוכה פ"ד :
 לא יחפור נ"ב פ"ב :
 לפני איריהן נ"ז פ"א :
 לא היו כופתין תמיד פ"ד :

אות מ

מאימתי קורין את שמע נכרות פ"א :
 מי שמחו נכרות פ"ג :
 מלככות התבואה פאה פ"ג :
 מאימתי כל אדם מותרין פאה פ"א :
 מאבילין את העניים רמאי דמחי פ"ג :
 מאימתי מוציאין טעונית פ"ג :
 מעשר שני אין מוכרין מעשר ב' פ"א :
 מעשר שני ניתן לאכילה מעשר ב' פ"ב :
 מפנין שבת פ"א :
 מי שהחשיך שבת פ"ד :
 מכוני עירובין פ"א :
 מי שהוציא אהרו ע"ג עירובין פ"ד :
 מקום שנהגו פסחים פ"ד :
 מי שהיה טמא פסחים פ"ט :
 מצרפין שקלים פ"ב :
 מעות שנמצאו בקלים פ"ב :
 משלין פירות ב"ב פ"א :
 מאימתי מוכרין תענית פ"א :
 מגילה נקראת מגלה פ"א :
 משקין בית השלחין מועד קטן פ"א :
 מי שהפך מועד קטן פ"ב :
 מצות הליצה יבמות פ"ב :
 מציאת האשה כהנות פ"ז :
 מי שהיה נשוי כהנות פ"ז :
 מי שאמר הריני נזיר מגלה נזיר פקד ג :
 מי שאמר הריני נזיר ושמע נזיר פקד ד :
 מי שקינא לאשתו אטעס פ"ז :
 משוח מלחמה סוכה פ"א :
 מי שאהזו קורדיקוס גיטין פ"ז :
 מרובה נ"ק פ"ז :
 מי שמת נ"ב פ"ט :
 משה קבל תורה אהנה פ"א :
 מוסין אלו נכרות פ"ז :
 מעשר בהמה נכרות פ"ט :
 מהם או טבעת כלים פ"ט :
 מגדל אהלנות פ"ד :
 מראות נגעים נגעים פ"א :
 מקום שהיה רשות היחיד טענות פקד ו :
 מעין מקואות פ"ז :
 מי שטבל מכשירין פ"א :
 משקה טבול יום טבול יום פ"ב :
 מי רביעית ידים פ"א :

אות נ

נוטל אדם שבת פ"א :
 נושאין על האנוסה יבמות פ"א :
 נערה שנתפתחה כהנות פ"ד :
 נערה המאורסה נדרים פ"א :
 נגמר הדין סנהדרין פ"ז :
 נזמי הסדרין כלים פ"ט :
 נכר אהלנות פ"ב :
 נטל לידו אחת ידים פ"ב :

אות ס

סאה תרומה טמאה תרומות פ"א :
 סוכה שהיא גבוהה סוכה פ"א :
 סדר תעניות כיצד תענית פ"ב :
 סדר תעניות אלו תענית פ"ב :
 ספק אבל חלב כריתות פ"ד :
 סנדל עמקי כלים פ"ז :
 סנוס אהלנות פ"ט :

אות ע

ערוגה כלאים פ"ג :
 עד אימתי חורשין בשדה האילן טעונית פקד א :
 טעונית פקד א :
 עד אימתי חורשין בשדה הלחן טעונית פקד ב :
 עושין פסין עירובין פ"ג :
 ערבי פסחים פסחים פ"ז :
 עגלה ערופה סוכה פ"ט :
 עשרה יוחסין קדושין פ"ד :
 עקביא בן מהללאל אהנות פ"ג :
 עד כמה נכורות פ"ז :
 על אלו מוסין נטרות פ"ז :
 עשרה בתים נגעים פ"ג :

אות פ

פירות תוצה לארץ הלל פ"ב :
 פרת חטאת זמחם פ"ד :
 פתחו של היכל מדות פ"ד :
 פרת החטאת פרה פ"ד :

אות צ

צלוות שנטל לתוכה מים פרה פקד ט :
 צלוות שהניחה מגולה פרה פ"א :

אות ק

קרתת הכרם כלאים פ"ד :
 קנבם יין נדרים פ"א :
 קדשי קדשים ששחטו בראש וזמזבה וזמחם פקד ו :
 קדשי קדשים ששחטן בכרוב פרה פקד א :
 קדשי המזבח מעילה פקד א :
 קן סתומה קנים פ"ב :

אות ר

ר' אליעזר אומר האורג ככת פ"ג :
 ר' אליעזר דמילס שבת פ"ט :
 ר' אליעזר דתולין שבת פ"ב :
 ראורו ב"ד להט טמא פ"ב :
 רבן גמליאל יבמות פ"א :
 ר' אליעזר אומר פותחין נדרים פ"ט :
 ר' הנינאי כגן הבהנים עדות פ"ב :
 ר"א אומר ששה דברים עדות פ"א :

ר' יהודה בן בבא עדות פ"ז :
 ר' ישמעאל אומר שלשה אבנים ע"ז פקד ד :
 רבי אומר אהנות פ"ב :
 ר' ישמעאל אומר העומר מנחות פקד ו :
 ראשית הגז חולין פ"א :
 ראורו אחיו תמיד פ"ב :
 ר' אליעזר אומר עגלה בת שתיים פרה פקד א :
 ר"א אומר פרת חטאת פרה פ"ב :
 ר' יוסי אומר מקואות פ"ג :
 ר' יהושע אומר זנים פ"ד :
אות ש
 שלשה שאכלו נכרות פ"ז :
 שלשה ארצות טעונית פ"ז :
 שביעית משמטת טעונית פ"א :
 שתי נשים הלל פ"ד :
 שמונה שרצים שבת פ"ד :
 שואל אדם מחבירו שבת פ"ג :
 שלשה עשר שופרות שקלים פ"ז :
 שבעת ימים קודם יוה"כ יומא פ"א :
 שני שעירי יוה"כ יומא פ"ז :
 שני דיני גזירות כהנות פ"ג :
 שלשה מינין נזיר פ"ז :
 שני נזירים נזיר פ"א :
 שור שנגח ר' וה' פעמים שור שנגח את הפרה נ"ק פ"ד :
 שנים אוהזין נ"ב פ"א :
 שבעות שחים שהן ד' טעונית פ"א :
 שבעות ב' שהן ד' שני טעונית פ"ג :
 שבעות העדות טעונית פ"ד :
 שבעות הפרקין טעונית פ"א :
 שבעות הדיינין טעונית פ"ז :
 שמאי אומר עדות פ"א :
 שתי מרות מנחות פ"ט :
 שתי הלחם מנחות פ"א :
 שלוח הקן חולין פ"ב :
 שום היתומים ערכין פ"ז :
 שלשים ושש כריתות כריתות פ"א :
 שעור כלי חרס כלים פ"ג :
 שלשה תריסין כלים פ"ד :
 שלש על שלש כלים פ"א :
 שנים סמאין אהלנות פ"א :
 שבעת ימים קודם לשריפת הפרה פרה פקד ג :
 שנים שהיו שומרים פרה פ"א :
 שלשה עשר דברים נכרות פ"א :
 שש מעלות מקואות פ"א :
 שמאי אומר נהם פ"א :
 שק שהוא מלא פירות מכשירין פ"ג :

אות ת

תפלת השתר נכרות פ"ד :
 תמיד נשחט פסחים פ"א :
 תבוא החלוה ארבעה כלים פ"א :
 תבוא שהיא עוסד בתוך אהלנות פ"א :
 תיגוקה נזכ פ"ז :

פתיחה ראשונה

הנקראת בשם ה'

קופת הרובלים

לאשר בו כלולים כמה עניינים השייכים לסדר מועד אשר נהל בעושה"י. והם :

- (ב) כללי חמץ ונוקשה (השייכים לפ"ג דפסחים) :
- (ג) כללי בגדי קדש (השייכים לסוף פ"ז דיומא) :
- (ד) כללי הבנה (השייכים לפ"א ופ"ג דביצה) :
- (ה) כללי מלאכת חוה"מ (השייכים לפ"א דמ"ק) :
- (ו) כללי שמחות (השייכים לפ"ג דמ"ק) :

(א) כלכלת שבת, בו יבוארו ז' עניינים הנצרכים מאד להתבאר למסכת שבת, ואל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות. והם :

- (א) כללי ל"ט מלאכות (שייכים לפ"ו משבת).
- (ב) כללי הפסגה ובשולי שבת (שייכים לפ"ג ופ"ד משבת).
- (ג) כללי מוקצה (שייכים לסוף פ"ז משבת).
- (ד) אמירה לעובר כוכבים (שייך לפכ"ג).
- (ה) מלאכת שבת (שייך לפמ"ו).
- (ו) שבתות בהמה, כלים ועבר (פ"א משבת).
- (ז) מסירת דבר למלאכה לעובר כוכבים מע"ש (פ"א משבת) :

ועתה נתחייב כיד ה' הטובה לבארם ולפרשם אחת לאחת, וה' יהיה לי בעוזרי ויתמכני כימין צדקן בזכות אבותי הקדושים האדירים והגבירים ז"ל, ולה' הישועה!

(א) כלכלת שבת

(א) כללי ל"ט מלאכות.

או משום ערחה יתיראה. וטלן נכללן בשם שבות (א) כגון בורר שהוא א' מל"ט מלאכות. ותולדתו המזקק משקל משמרו. ואשרו לזקק משקל ממוקק, בסודרין שיש בהן כעין גומא, מומחיו כמלאכת משמר, והו"ל עובדין דחול, גזירה במא שמר, (כשנת ק"ה א', ומכ"ס פכ"א משנת י"ז). זהו האופן הראשון שזכרו. (ב) וב"ב הוא מאן דסליח סילהא, ר"ל מזקק ענין דקיס להבעיר אש, חייב משום טוחן (כשנת דע"ד ב'). והאוטוב ענין לחתיכות גדולות, אף דבכה"ג לא דמי לעוקן, אסרוה מומחיו כעובדין דחול (כמג"א ש"ד סק"ד), משום דכל המסלת סלהא, מחשב ענין גסיה תהלה, ויבא עיי"כ למה בלמה סלהא. והוא האופן השני שזכרו (או משום שדל). וב"ב המדבק פירות יחד חייב משום תולדה מעמר. וכשנתפזרו לו פירות בהלך מלקט על יד ואוכל. אבל לא ילקטם יחד לתוך הסל, מדעבוד עובדין דחול, ושמא יכבשם יחד בהסל, ויתחייב משום מעמר (כשנת קמ"ג ב'). וב"ב חבילי סיהא וקורנית שיתדס לזבל, קוטס בראשי אצבעותיו ואוכל. אבל לא ימלט הרבה יחד, כעובדין דחול, שיבוא לדוק, וחייב משום דם (כשנת דק"ט). וב"ב אכור לשדות עשבים שהן מועילין לרפואה, אף שהן ג"כ מאכל בריאים, ומותר לאכלן בשבת, עכ"פ שרייתן הוא כעין מהקן דבר לרפואה, והו"ל עובדין דחול, גזירה שמא יבא לשחק סממנים לרפואה וחייב משום טוחן (שנת דק"ט א'). כל אלו הן מהאופן הב' שזכרו. (ג) וב"ב מפני ד' וה' קופות של תבואה ושל קש מפני הארזים, ולא יותר, משום ערחה יתיראה (שנת קכ"ו ב'). וב"ב המביא כדי יין וכחמה לא יביאם בסל או בקופה, ודדו בנארה לדור בלכפה וכו', משום ערחה (גיניח ד"ל ע"א). כל זה מהאופן הג' שאמרנו. ועוד הרבה דומין לאלו הב' אופנים שאנו עתידים לבארם אצל כל מלאכה ומלאכה. ועל טלן צעשן פטור מדאורייתא, אבל חייב מכת מדרות מדרבנן. אולם בזה"ל אפי' צעבר אשבות בשוגג, חייב להעניש מ' יום ובלילי שאחד התענית לא יאכל בשר ולא ישתה יין. גם יתן ד' (ויזבער גרשען) וחלי א' כ"ו ג"פ לזקק צעד חטאת (מג"א ש"ד סק"ג וליד):

(ב) **אמנם** בליזה אופן העבה המלאכה שיתחייב עליה. לר"ך לוח'ו הנאים, וסי' כגוש"מ מק"ק, בולו. גופו. שגוי. מהכוון. מקלקל. קיום. זה ביארין :

(א) בולו, ר"ל מדיש שיעור לכל א' מל"ט מלאכות, להכי דוקא צעשה כל המלאכה חייב. אבל צעשה רק חצי שיעור של המלאכה, פטור. ולא זה בלבד, שלא נעשה רק חצי שיעור מהמלאכה, אלא אפי' עשה הוא חצי השיעור ואדם אחר עשה חצי השני, כגון שזה עשה עקירה והשני הגהה (ריב שנת). או שיעור כתיבה שהוא ב' אותיות ושיעור אריגה שהוא ב' חתיין, וכדומה, ועשה זה א' והאחר עשה השנית צדד, אע"פ שמבין שניהן נעשה המלאכה שלימה אפ"ה פטורים. ולא עוד אלא אפי' עשו שניהן ביחד כל המלאכה, כגון שהזיחו שניהן יחד כבר לרה"ר, או שחתמו בזמנא ועמרו ביחד, או שחתמו בקנה יחד וכדכו, או שחתמו בנר והדליקו ביחד, שניהן פטורים (כשנת דל"ג ב'). אמנם בזה האופן האחרון יש חלק דאם א' יכול ולא השני, היטל חייב. אבל אם שניהן כל א' יכול, שניהן חייבים, ואם כל א' אינו יכול, שניהן פטורים (שם ומג"א פ"א משנת):

(ב) גופו, לר"ך שהיה המלאכה שעשה, לר"ך לגופה. אבל מלאכה שא"ל לגופה, כגון החופר גומא וא"ל לגומה רק לעפרה (שנת דע"ג ב'), או שסבה

אמר המפרש קודם שנתחיל לפרש הל"ט מלאכות, ראוי להקדים ג' דברים. (א) נבאר צפ"ד איזה אב ואיזה תולדה ואיזה עובדן דחול ואיזה חלק יש ביניהן. (ב) נבאר בליזה אופן לר"ך שהעשה מלאכה, שיתחייב עליה כשעשה. (ג) ומהו הדבר שמחלק בין המלאכות שעשה שיתחייב עליהן הרבה חטוה. ונתחיל לבארם אחת לאחת:

(א) **אב מלאכה** היינו כל מלאכה שהיה במלאכת המשכן (כ"ק ד"ב א') כגון זרע ונטע שהיו במשכן [כיבולאמי נפרקן, ש"י שהיו מורשים במשכן, וזה דלא כרמ"ך שכתב רמ"ב (כפ"ו משנת) כשמו, דנטע לא היה א"כ לא היה נטע במשכן, והרי כיבולאמי ה"ל מוכח דנטע היה נמשכן]. מידו לא דוקא שהיה פעולה כזו ממש במשכן, אלא אפי' רק אם דומה למלאכה שהיה במשכן צ"ע ולה' וצ"ל ה', כמבד"ך או מרכיב, שהן דומין בפעולה לזרע ונטע, דכיון דחוב דבר הל"ט מלאכה, ודומה גם לכן בהכלית, דכ"ס לן כוונתו שגדל. או אפי' דומה למלאכה שבמשכן רק צ"ל ה' ולא צ"פ ע"ו לה', כדומר שמהך ענפי ח"ן, ומתכוון להתכלית שעי"ז יגדל האילן יותר. כל אלו נקראו אשבות מלאכות, אף שלא היו במשכן. אמנם דוקא צעשה הפעולה בזהו הגוף שמתכוון צו ההכלית. אבל צעשה הפעולה בגוף אחר, כגון המשקה למחיס ואילנות, אף שהשקה דומה למלאכה שבמשכן בהכלית, שכונתו צה שגדלו למחיס, עכ"פ מדאורייתא עושה הפעולה בגוף הממחיס רק בחמים, להכי הו"ל רק תולדה (כדמ"ס פ"א משנת פ"א ו'). ומה"ע חורש שהיה במשכן, הו"ל אב. והנטע הל' ששדה, כדי ליפות הקרקע, דהיינו הכלית החורש, הו"ל ג"כ אב, מדעשה הפעולה בגוף הקרקע. אבל המקרקע עשבים או המנכש בעקרי ח"ן כדי ליפות הקרקע, מלא עשה הפעולה בגוף הקרקע, נקרא תולדה (שם). וב"ב אם חומה לאב צ"פ ע"ו לה' ולא צ"ל ה', הו"ל תולדה. כגון ששף ברזל או מהכת אחר ונתנו, שהחמה לטוחן גרעינים רק בפעולה, אבל אינו דומה לפחית גרעינים בהכלית, דהתם לאכילה, והכח להתמסויו שלא לאכילה, לפיכך הו"ל רק תולדה טוחן. ומה"ט המגבל עפר—הו"ל רק תולדה לש (שם פ"ח טע"ו וע"ו). ומה"ע המגבן גבינה, הו"ל רק תולדה בונה, מודמי רק בפעולה לבונה ולא בהכלית (שם פ"י הי"ג). וצדברים האלה מחוץ קדושת רמ"ב רמ"ב רמ"ב, וע"פ—וגדו דאין חילוק בין אב לתולדה, דכל א' מהן שעשה במיד והתרחש חייב סקילה, ובמיד בלא התרחש כרת, ובשוגג חייב העלף. מיהו צעשה אב ותולדה ידיה, או ב' תולדות מאב א' אם היה הכל העלם א', שסבור שמהו לעשותן צעשה, אע"פ חייב רק העלף א'. כאילו עשה וחזר ועשה א' א' בהעלם א'. אבל צעשה ב' אשבות בהעלם א', שסבור שמתיר לעשותן בשבת, או ב' תולדות מנב' אשבות נפרדים, חייב ב' העלפות (כ"ק ד"ב א' ומג"א פ"ו משנת י"ז):

אמנם עיבודן דחול, [ע"י מ"ש בנארת הרמב"ם דל"ג ב' בהשאלה חלק טוחן וז"י דאין הפירוש לאסור כל מה שעושה בחול דא"כ לא יאכל ולא יסוב כדרך שעושה. בחול. אלא] יש צ"ג אופנים, דהיינו אם שאסור חממים הדבר משום דדומה לא' מהל"ט מלאכות. או משום שמה"ע כ"ך יבא לעשות מלאכה.

כלכלת שבת

אופן המלאכה, שאינו מתכוין, פסיק רישא, כללי לים מלאכות, זורע

אסרה תורה רק מלאכה מתכנתת, להכי כל פ"ר דלא ניחא ליה שרי (מג"א שם פ"ק):
 (ה) מקלקל בשבת פטור. מיהו בהתכוון לתקן ע"י כוונה ע"מ לבנות וכדומה,
 חייב (שבת דק"א), [זכ"כ אף שמתכוון לקלקל אם ע"י פסיק רישא
 מהקן חייב, כשזאת בשבת בחוץ לע"י חייב ג' חטאת אף שזוהי מקלקל אף,
 עכ"פ מהקן הוא לע"י חטאת"ח לב"י שנהרג על זה, (כרשי"ו חו"י ד"מ א') ואף שאין
 מתכוון לכך, ע"כ משום דפ"ר הוא]:
 (ו) קיום, כל מלאכה שאין לה קיום פטור (שבת פ"ג מ"א). ודבר זה לא שייך בזרע
 וחרש וזרעם וכדומה רק בקצת מלאכות:

ג) אכילה מהו הדבר שמחלק בין המלאכה. כשיש שכבר בארנו בפ"ב דכרייתא
 ס'י (ל"ב) [ל"ד] דשבת ד' דברים מחלקים לחיוב חטאת וסימנך ישיה,
 וזה ביאור: א) ימים מחלקין לענין שגנה שבה, שאם שגנ ולא ידע שהיום שבת
 ועשה מלאכה אחת, אף שלא ידע ג"כ שזאת מלאכה או חטאת בשבת, וחזר ועשה אותה
 מלאכה ע"מיה בשבת אחר בשגנה שבה, או הימים שבת לשבת הייך כיריעה
 וחייב חטאת על כל שבת ושבת ששגנ בו (עלמ"ח פ"ו משגגות (ה"ט) [ה"ח] ד"ה עשה):
 ב) מלאכות ג"כ מחלקות לחיוב ישיה, לענין שגנה מלאכה. שאם זרע וקצר
 ועזר בשבת ה', ולא ידע שמלאכות חלה אסורות בשבת, אבל ידע שהיום שבת, חייב
 על כל מלאכה ומלאכה חטאת אחת (רמ"א שם (ה"ח) [ה"א]): ג) ידיעות ג"כ
 מחלקות, שאם עשה בשבת א' אב וטולדה ידידה, או כמה תולדות מצד א', כגון
 שזרע והבדיל והרכיב וכדומה, ובטולק היה שגגת מלאכה [אבל שבת וחזר ושם אב
 א', לא נהנה"ל חילוק ידיעות, וז"ל], אם נודע לו בפעם א' שכולן אסורים, חייב על
 כולן רק חטאת א'. אבל אם נודע לו אח"כ שזריעה אסורה, ואח"כ נודע לו שהבדיקה
 אסורה, ואח"כ נודע לו שהרכיב ג"כ כוריעה ואסור, הו"ל כאכל חלב והלב
 בהעלם א', ונודע לו שהראשון חלב היה ואח"כ נודע לו שכל ג"כ חלב היה, וחייב
 על כל א' וא' חטאת לבד (רמ"א שם (ה"י) [פ"ו ע"ט]): ד) העלמית ג"כ מחלקות,
 שאם נעלם ממנו שזריעה אסורה בשבת, זרע, ונודע לו באכור, וחזר ושכח שאסורה
 זרע ונודע לו, חייב על כל העלם והעלם חטאת א' (רמ"א שם [ה"ח] פ"ו משגגות):
 ד) עוד נקדים לבאר דכל מקום שנאמר בצדארינו ל"יט מלאכות מלת "חייב"
 ר"ל שחייב עליו במזיד והתרה"ה, סקילה. ובמזיד בלי התרה"ה, כרת,
 ובשגג חטאת קבוע. ומתאסור מהאו"ייה"ה, להכי אסור ג"כ לומר לעובד טובים
 שיעשה. רק לאורך גזל, או במקום מלאה דברים, או לאורך חולה, או להחזיק חבית
 ע"י שזר טובים בחורף בארצות הספויים, או להדליק נר לאורך סעודה שבה,
 מילה, או חתונה (פ"ו ס"ב ו'), או לקצור חוט הערב שניתק, או לבנות ביהמ"כ
 בשבת כשם שהם עיטוב, דלא אף ששכירות מותר לעובד טובים לבנות בשבת,
 כשלא ראה בקבלתו. בכל אלו מותר לומר לעובד טובים לעשות (וע"י א"ר רפ"ו
 סק"י, ואם שם פ"ח, ותו"ש שם). אמנם כל מקום שנאמר "אסור" הוא רק שבות
 מדרבנן, וש"י ע"י עובד טובים במקום הפסד או קצת חילוי או מזה, ומדא"ל שבות
 דשבות (פ"ו ס"ב). ומג"א שם כתב דלאו כל השותפות שוין. [אב"י וז"ל שיעור
 במלאכה שבת, אין בו חיוב, אבל אסור מדא"ל כמו ח"ש כבאר אסורין, (כרשי"ו שבת פ"ד א'
 ד"ס ו'); וע"י השו"ת ח"י ס"ו, ד"ל דהוא מדרבנן בשבת]:
 ועתה נחל לבאר בעו"ה כל הלי"ט מלאכות.

א) הזרע, שיעורו ככ"ש. ואחד הזרע, או נטע, או מבריק, או מרכיב, או
 זומר דהיינו שחוקך ענפי א"י כדי שיתרבו פטור, חייב. לרזר או
 (בארע"ענפ"ה) קצור, ובין עשבים, ולקחן מע"ג ספסל והניחן ע"ג קרקע, חייב
 משום זרע. ובא"פכא חייב משום הולס (ויש לומר אף בשאינו יקוב א"ה שלי), ואפי'
 לעטלו אסור משום מוקצה, ואפי' לשרך גופו ומקומו אסור לעטלו המוקצה זה,
 וכבינה שטולדה ב"י"ע דאסור לשמוך בה הכלי. חולרות זורע, כל שאינו נטע בגוף
 הדבר שמתכוון אליו, אבל דוננה לזרע בתכלית, שמתכוון שיגדל הלמח, אף שהין
 הפעולה דומה לזרע. כגון המנכס עשבים רעים מבין הטובים, שעי"י יגדלו
 הטובים (ש"י רמ"א ד"ה דשבת). והמשקל מים לזרעים (מ"ק ד"ב ב'), בזבול חייב
 משום זרע. המעטן באילנות, כדי שימורו התולעים שבהן, או המתלעיל לזבול,
 או הסך אילנות, או עושה דבר אחר שחייב גידול הפירות, חייב משום זרע
 (יב"ש ד"ה דערקן). וה"י מן דקטל אפספתה (ר"ל למתי תנואה, שנקרא שמתקלקל)
 ארזים ג"כ נחשבים לאילנות כהמה וע"י שקולן כן חזרו גדלו כהמה פ"ח משבת (ר"ל)
 חותך חרדון ממחוכר, לאכילה, וע"י חזר וזומת ביזאר, או זומר (ר"ל חותך
 ענפי א"י) ונהסון לע"י הענפים שנטל, בזבול חייב משום קצור ומשום
 זרע (שבת פ"ג ב'). וז"ל דא"ג דבזבול לא התכוון להגליה כוריעה, דהיינו שיתגדל פ"י
 שקולר. ע"כ מהר"ל פ"ק רישא דמחא ל"ס, שזוהי יגדל ע"י חייב) (וכשבת דק"ג א'
 וע"י רמ"א פ"ה ח"ו משבת). האורה זרעים במים (חתי"ו, ד"ס, דסיניו) כשישור
 שזיכלו להצמיח ע"י שרייה זו, ה"ל כמחקה מים לזרעים, דע"י שרייה זו מלמיתין
 גם בתלם, וה"ל חולת זרע (כן ר"ל כוונת הרמ"א פ"ח משבת (ר"ל). אבל
 מותר להשאית את התלם שלא יכמוס (ש"כ"ב); וכן מותר ליתן מים לזרעים
 לזורך מאכל בהמה, דקודם שימארו יאכלום בהמות, ואם גם זיתיו וילמח,
 ה"ל פסיק רישא דלא ניחא ליה, דלערור מותר לכתחילה. ולמג"א (ש"י סק"י)

נר, ולא מפני שחפץ בצביו גופה שיטה חושך, רק מפני שחם על השמן או על
 הפתילה שלא ישרפו (שבת כ"ט ב') וכדומה, לרשב"א ולשאר פוסקים פטור, ואף
 דה"ל פסיק רישא, דבכריח לעבר הגומא על כרדך שכשיחפור יהווה גומא. ו"ל
 דמיירי דלא ניחא ליה שיהווה גומא וכדומה, ובכ"ג אפי' פ"ר כטור (בשבת ע"ה
 א'). ולרמב"ם פ"ה משבת בכל מלאכה שהלג"ו חייב. ואף דבכל פ"ר דלא ניחא
 ליה לכ"ע פטור, עכ"פ בשאר פסיק רישא לא התכוון לגוף המלאכה כל עיקר,
 וסגון בסגר ביתו לשמרו, וז"ל נודע באוכו ע"י. וכ"כ בנטיילת דם החלזון לא
 התכוון להמיתו כל עיקר, רק ליעול דמו. משא"כ במלאכה שאלג"ו, שהתכוון
 לגוף המלאכה לעשות גומא רק שלא התכוון להכליתה להכי לרמב"ם חייב (רמ"א
 פ"ה משבת כ"ז):

ג) שני, אינו חייב על המלאכה רק כשיעשה אותה כדרך שנגיל לעשות אותה
 בלי שני. אבל אם עשה בה, פטור. כגון עושה שהיא אב מלאכה,
 ובצורה מוכההמה כשהיא חיה, שטור (שבת ע"ד ב'). וכ"כ הנו"ח משה קל על
 ראשו, פטור מדאין דרך הלאה בכך (שבת ד"ב א'). וכ"כ הנו"ח לפרטיו או שערו
 צבלי חייב, ואם נטלן בידו, כטור (שבת ד"ד ב'), מדאין דרך לנטלן כך. וכ"כ,
 תלשה תולדת קיורה וחייב עלה, ובשדה פוסק לקבלה ואחר ממיר כטור מדאין
 דרך תלשה בכך. (ונחולס בפ"ו, לרש"י סו"ה דל"ז ב' חייב, ולרמב"א ס"י ש"ז סק"י'
 אפ"ר דשאר). וכ"כ הו"ה שמתלו פטור מדאין דרך קצוה בכך (שבת
 דק"ג א'). וז"ל דחוקא צותב שדך לכתוב רק ציד ימין וז"ל שני. משא"כ
 שאר מלאכות, כגון שהלוק נר ציד שמא"ל, חייב, מדדך לעשות פעם בזמין
 ופעם בשמאל. ורמ"א דה"י הנו"ח שמתלו חייב (בשבת ד"ב א'). וכן כל
 מלאכה ומלאכה שטינה בה מהרגיל, כמפרק או דם וכדומה מהמלאכות, שלא
 עשהה כמו שמרגיל לעבודה פטור (מג"א ש"י סק"י):

ד) מתכוין, אינו חייב על המלאכה רק שיתכוון לאתו מעשה, ובארתו גוף,
 ובאופן ההוא, ובארתו דר. הא אם הסר חד מהק"ד כטור
 אבל אסור. ביצד. התכוון לאתו מעשה בגוף אחד בצופן הנו"ח, ועשה אותו
 מעשה בגוף אחר בצופן האסור. כגון שנתכוון לחתוך ירק זה התלם, וחתך ירק
 אחר מוצבר, לכ"ע מהשב מתעסק (שבת ד"ב ב'). וכ"ש צתרתו לטיבוחה,
 שהתכוון למעשה אחר המותר, ולגוף אחר, כגון שהתכוון להצביה סכין, וחתך
 מוצבר בהצביה, ודא"י הו"ל מתעסק ופטור (שם). אב"ל אם נתכוון לאתו גוף,
 ולא"ו מעשה, ובאופן הנו"ח, ועשה בצופן האסור. כגון שנתכוון לחתוך עשב
 זה בשב"ר שהוא הלום, ונמלא מוצבר, לרש"י חייב קרבן, ולא"ו גם שם מהשב
 מתעסק (שם). ולא עוד אלא אפי' נתכוון לאתו גוף, ולמעשה אסור, ועשה צתרתו
 גוף מלאכה אחרת האסורה. כגון שחיתה צנחלים ונתכוון לכותקו, והוצערו מאיליהן,
 פטור (כרייתו ד"ב ע"ב). ולא עוד אלא אפי' נתכוון לגוף זה ולמעשה זה, ובאופן
 האסור ועשה אותו מעשה בצופן האסור בגוף אחר. כגון שהתכוון לכבוע נר זה
 וכבוע נר אחר, הו"ל מתעסק וכטור, (שם ע"א, [וע"י עוד תוס' שבת דע"ב
 ירו"ק] כשהדקין ד"ס שכתבו בשם ר"ה דכ"ג פטור), וכ"כ הרשב"י. ולרמב"ם
 פ"ה משבת בכ"ג חייב, וע"מ שם ורמ"א שם). ולא עוד אלא אפי' נתכוון לב'
 גופים, וז"ל מלאכות אסורות, שהיו לפניו ב' נרות, א' כבוי וא' דלוק, ור"ה
 להדליק תחלה הכבוי ואח"כ לכבות הדלוק, ונהפך הדבר שכיבה תחלה הדלוק ואח"כ
 הכבוי הכ' אף שהתכוון לב' המלאכות וז"ל הנו"ח, אפי' פטור (שם ע"א). ולא
 עוד אלא אפי' נתכוון לב' גופים וז"ל מלאכות שוות, אלא שר"ה לעשות המלאכה
 בגוף א' ואח"כ בגוף ב', ונהפך ועשה ש' א' כ' ס' ד' שחשב תחלה. כגון שהיו
 לפניו ב' נרות צביות ור"ה להדליק תחלה נר א' ואח"כ נר ב', ונהפך הדבר שהקדים
 המזרח, ואחר המוקדים, אף שלמשה"ה התכוון, כיון שלא עשה כ' ס' ד' שהתכוון
 תחלה כטור (ש"י רמ"א וז"מ שם, ולרמב"ם ה"ל כה"ג ח"י). מידו אם נתכוון
 לעשות דבר המותר לעשות ונעשה אב"ה מלאכה אסור. בזה יש חלוק, אם אפשר
 שיעשה מעשה ההיתר בלא החיסור, או אפי' לכתחילה מותר. ולכן נזכר ארס מטה
 ככה וכפסל ע"ג קרקע, ובלבד שלא יהיון לעשות חרין, כיון דאפשר שיגרונו מבלי
 שיעשה חרין (שבת ד"ב ע"ב). וכ"כ ה"ק ח"ה ע"ג עשבים ובלבד שלא יתכוון להקדים,
 דה"ל אפי' שיק עושים אלו יקראו (ע"י ח"ה ד"ק ע"ב). אבל בזה שם פסיק
 רישא ר"ל שא"י אפשר לעשות מעשה ההיתר מבלי שיעשה האסור, אף שלא התכוון
 להאסור, כשנעשה המלאכה חייב חטאת. כגון המשקה מים לזרעים דחייב משום זרע
 (כמ"ק ד"ב ב'), והבטחה בחור ג'ו ואופן שירי הסוס ע"ג העשבים שם, אף שאינו מתכוון
 להסקות הזרעים שיגדלו, חייב מדא"ל פסיק רישא (א"ה ש"י ס"א). ובל פ"ר אפי' צ"מולי
 דרבין אסור (מג"א פ"ד ס"ה). ורק באמורה לעובד טובים, או שא"י עושה מלאכה
 בידים, שזוכך מים בחמר וילאו אח"כ לר"ה, מותר פ"ר (מג"א שם, ור"ג סק"י').
 מידו כל זה ב' ח"ה ל"ה הגוף מהמלאכה אף שלא התכוון לה, כגון שא"י
 מים בגננה או בן ארצה, אבל בליה ליה הא"ה מינה, כגון ששך מים בגן שאינו
 של ארצה, או אסור רק מדרבנן, [ולכ"ה בפסיקו מותר] (שבת ק"ג א'), ולערוך
 כל פסיק רישא דלא ניחא ליה מותר אפי' לכתחילה, ויש להאמיר (ש"י ע"ב פ"ה).
 אמנם בשאר אסורים כל שאינו של שבת, מודה הערוך דאסור, ודוקא בשבת דלא

כלכלת שבת

תולש, מעמר, דש, מפרק, סודש

דאיסורא דשרשים ודאי עדיף ספי, אף דלשול אין בן פירות, אפי' דיו כאילן משא"כ רבוא דהיתירא באילן שאלי גבול ג"ט, ממילא משתמע, דלולא בן גס בשרשים הוה אסרי' ככה"ג משום גזירה, כמו דאסרי' בשרשים שגבוהין ג"ע משום גזירה דאילן, ומ"ש סך גזירה מהך גזירה: מיהו דוקא באילן ובשרשיו גזרו, אבל בקלחים ועשבים, אף שגבוהין ג"ע, כל שהן רכין, דליכא לגזור שמה יקטע בקל, מותר להשתמש בהן, דזירק לא גזרו (שי"ג פ"ו ושל"ו ס"א). ולרמ"ם גס בעשבים גזרו. אמנם בקנים וקלחים קאים מצדדים, לכ"ע אסור להשתמש בהן, דמלבד דמי לאילן, איכא לגזור בכו טפי שמה יקטעו, ויהי מוצאילן, מדקטעו בקטע (כשידונו פ"ג מ"ג). עדה באילן במזיד בשבת אסור לירד. ואם בשוגג, או שעלה בחול, מותר לירד. וי"א דבעלה בחול, דוקא בהיה דעמו לירד מצדדי' מותר לירד, דלא הו"ל כשוגג. מיהו דוקא באדם שעלה בשוגג מותר לירד, כדי שלא ישב באסור. אבל כלי שהניח שם אפי' מע"ש, אסור לטלו משם בשבת (של"ו ס"א). אסור להשתמש אפי' באדי אילן, כגון לסמוך א"ע בסולם שהמוך באילן, או ליקח דבר מהכלל ההוא באילן. אבל צל"י אדריס, כגון לסמוך א"ע בסולם התמוך ביהד התקוע באילן, אבל צל"י לראוי לאכילה הכל שהלוי ביהד התקוע באילן, שרי. וכל זה באילן דק שמהמרד ע"י, אבל אם האילן עב מותר להשתע אפי' על גוף האילן (מג"א שם סק"ו) וכ"ש דמותר ליגע באילן עב כשרוט משתמש בו (ש"י ס"ו, והקי"ג מג"א, ס"ק כ"ז). אבל באילן דק שאי אפשר ליגע בו מבלי שיידר, וכן עשב דק (לרמ"ו ה"ג) אסור ליגע בו ביד, דעלמילא שמה עמיה עלטול (שי"ג ו'). מותר ליק" ע"ג עשבים רכים, או לישב עליהן, אם אינו טעם בהן באכילתו, דלא י"ג שמה יתלוש (של"ו רמ"ו סק"ד). אסור להריות במחבר הרואי לאכילה, שמה יתלוש לאכלו. אבל באינו רואי לאכילה מותר להריות, ובצדד שלא יגע בו שמה יידר שם. וכ"כ אסור להשתמש בצע"ה בצדדיו. אבל צל"י אדריס מותר. אבל בעלה עליה, אפי' במזיד ירד, משום לער בעיה"ח (שי"ג ס"ח). אסור לרכב על צע"ה, שמה יתלוש זמורה ממתצר להכניסה. [שי"ג]. ובפ"ש הידועלמי דאסור משום שביית בהמות (כמג"א ש"ס סק"ו), אילתיק הרי מי נושא א"ע (כשבת ל"ד א'). י"ל דהאי שביית בהמות דנקט הידועלמי, אין כ"ל שבייתת ממאלכה רק משום דמרבנן אסור לעב ע"מ בשבת ויו"ע אפי' בשבול לנרף דאם דשרי בחול (כתום' ע"ו י"א א' ד"ש עוקרין ואפי' ס"ו ה'), אפי' בשבת אסור, כמכתיב למען ינוח, ואין כאן נייח' כשבת קר"ב א' תו' ד"ה עממ"ד].

ד) המעמר ר"ל שאסף גדולי קרקע תלביין במקום גידולן, חיובי. ושיעורו, אם לאכילה אדם כפרוגרת (דהיינו להגב"ס פ"ח משבת כשליש בית המנוגלה, ולעור ת"ס 1/9 גיפה). ואם לבהמה כמלא פי גדי, ואם להסקה, ר"ל שלקט עינים במקום גידולן כדי להסיק בהן, כדי לבשל כפרוגרת מצילת תרנגולת. תולדת מעמר היתירא פירות יחד עד שיגעו גוף א' אפי' שלא במקום גידולן. וכ"כ המנקב פירות ומשכן על החבל ליבשן. פירות המפורזים בחצר מלקט אחת אחת ואוכל. אבל אסור ליתן לתוך הסל או להקפסה, שמה יבשש יחד (רמב"ם פ"א ה"א). ואם נפלו במקום א', נותנין לתוך הסל, רק אם נפלו לתוך תריות ופפורזים שבהן, דלא אסור ללקטן משום צורך. ולהכי כשה"ג רק מלקט א' א' ואוכל, ולא יתן לתוך הסל (פ"י ש"ה). וי"א דבבית שרי ללקטן אפי' מפורזים (מ"ח). אסור לקבץ מלה ממפרזת המלה, שדומה למעמר. וי"א דגם צל"י גדולי קרקע, שייך מעמר, ולכ"ז כשה"ג חייב (רמ"ב פ"ח ס"ה).

ה) הדש גדולי קרקע שיעורו כפרוגרת, אחד הדש תבואה או פירות או מנפץ פשתן וכדומה, חייב: תולדת דש הוא המפרק, כמפרק דגן משבלים, לו מפרק קטניות מתוך ברבבין יבשים (אבל מתוך באטען) למים, שגם הקליפה נאכלת, הו"ל כמפרק אוכל מאוכל וברי (מג"א ש"ע סק"ח). וכ"כ המפרק (מאהאקאפסע), ואפי' מפרק כדי לאכול לחלה, חיוב (מג"א ש"כ סק"ו). מיהו דוקא במפרק הרבב פירות ביחד, אבל במפרק כל (שאטע) או כל (מאהאקאפסע) לבד ואוכלו מיד, דרך אכילה היא וברי (רמ"ו ש"ע סק"ד). אמנם פירות שקליפתן קשה, ככאגוזים לויים ושקדים, לא שייך דיבה בקליפתן הקשה ומותר לשברן. אבל בקליפה הרבה הירוקה ששמעל להקליפה הקשה, שייך מפרק ואסור (רמ"א ש"ס): הסודש פירות להולאי משקה, ה"ל תולדת דש, וכשרשבו משקה כפרוגרת חייב מיהו לרי"ף ורמב"ם (פ"ח ופ"ח משבת), דוקא בשותח וירים ועגבים חייב עליהן מן ההורה, ואפי' עומדין יקטעו, ומה"ש אפילו זכו מע"מ בשבת, אם לא רסקן מע"מ, אסורים המשקין היולאין עד מולאי שבהן, אפי' היו עומדין לאכילה, הישי' שמה יבש. ומה"ש אסור לחטון אפי' כדי לשפוך המשקין הגסחטין לאבוד (ר"ן פ"ד ש"ד בשבת). אבל מותר לחטון לתוך המאלל דהמשקין הבאין לאוכל, כאוכל דמי. ומה"ש דאסור להליב בהמה בשבת לתוך המאלל, ההם אין הבהמה ראויה לאכילה, והי"ח ורמב"ם שדרך לחטון למימיהן, וה"ה שחר פירות שדרך לחטון בשום מקום כדי לשתות מימיהן לגמא או להעטוב, כמו הפורזים ואפסין שסוחטין אותם בצרף אשכנז לעשות מהן יין חפוזים, אף דמקום זה אין הדרך כן, עכ"פ כיון דדרך לחטון בשום מקום, וגם הסוחטין כאן, סוגרו למשקה שבהן, להכי אסור להטון מדרבנן. אבל המשקין היולאין מהן מאליתן, אם היו מוכניס למשקה,

אסורים עד מ"ש צדדי שיעשה, גזירה שמה יבשש ויתים ענבים, דמדעומדין למשקה דמו ליתים וענבים. ואם היו מוכניס לאכילה וזכו מהן משקין מאליתן בשבת, מההרים. אבל שאר פירות שאין דרך לחטון בשום מקום כדי לשתות מימיהן לגמא או להעטוב, אפי' רגו לסחטן לרפואה מותר לסחטן לכתלה בשבת אפי' עומדין למשקה (שי"ג ס"א). ולרמ"ם שם אפי' בשאר פירות, אם מהכוון לסחטן למשקה ולא כדי למחקן, אסור לחטון אפי' אין דרך לעשות מהן משקה. מיהו (ואלילאט וגורקטן), אפי' דרך לחטון, אין הסוגר רק לרכבן ולשפך המים הכסחטין ולא לשתות, לכן מותר לסחטן. ומה"ש הרופאים שהמים הגסחטים (מגורקטן) פויבים לבריאות ולחיה יותר (מגורקטן) ע"מ, ע"פ מדמניה המים הגככשים על (מגורקטן) ע"מ, הו"ל כסוחט לתוך המאלל דשרי, כיון (דמגורקטן) בטמון גס בלי סחטתו חוו לאכילה (שי"ג רמ"ו שם סק"ב). מיהו זיתים וענבים אף שאין סוגרו לסחטן רק לתקן גופן ולשפוך המים הכסחטים, אסור לסחטן, דגריין אלו בשחוטין למימיהן (משנתה שם סק"ב). מיהו בכל הפירות שאין ראויין לאכילה, אסור לסחטן כדי לשתות למשקה היולא, דהו"ל כצורך ממש אבל מתוך כפולה, וכתלוב בשמה דמי דאסור וכעיל. ויש מחזיקין אפי' באין ראויין לאכילה (שם ס"א). וכל זה במשקה של גוף הפירות, אבל ירקות צמר ורגים כבזים או שלוקים שבלע מימיהן ממקום אחר, וכבר היה עליהן שם משקה, ורואה לסחטן כדי לשתות המים הכסחטים אסור. רק בשחטון לשפוך מימיהן לאבוד מותר. [וכ"כ בשחטון לתוך המאלל מותר], דלא גרע ממסקין שחטו מימיהם וענבים לתוך המאלל, דכשראויים לאכילה גס בלי סחטתו, מותרין וכעיל, דמשקה הבא לאוכל כאוכל דמי, ואי"כ אוכלא דאפרת הוא (שם ס"ד). אמנם לרבינו חננאל (רובא כה"ק רמב"ם) שבת דמ"ה א' בכל הפירות וירקות ומאללים שסוחטן לשתות מימיהן, בין מים שנגופן או שבלעו ממקום אחר, ואפי' בסחטן לתוך המאלל חייב חטאת. וקי"ל כר"ף ורמב"ם. ולפי דברינו הכ"ל הבא לעשות (פוגש), יסוחט (הליטרין) על (האוקקער). דלא גרע מזיתים וענבים דשרי לסחטן לתוך המאלל כלעיל. והרי אפי' מבלי על (האוקקער) מותר ב"ו ורמ"ו (שם סק"ה) לסחטן להדיא, דלא דמי לפירות שדרך לסחטן לגורך מימיהן דאסור לסחטן כשמתכוון למשקה (וכמש"ל שם רמ"ו) מדדשו לתויתם ורמזים. (דליטרין) שאי שסוחט כל המאלל שבתוכן ואינו מתכוון לסחטן מימיהן לבד. ואילת"ק לרמ"ו, הרי בשחטת אשכול, שסוחט ג"כ כל אפר תוך קליפת הענב, ואפי"ה רק לסחטן תוך המאלל שרי. י"ל דשאני ההם שאין תוך קליפת ענב רק משקה. משא"כ הבא יש (בליטרין) משקה ואוכל, והוא סוחט כל מה שבתוכו, הו"ל שפיר אוכלא דאפרת. ואעפ"כ לא מלאכי לבי להריר לסחטתו להדיא, מדיש גדולים מחמירים בזה. אבל לסחטתו לתוך לוקקער אין כאן בית מיהוש, (דאוקקער) דלא אוכל היה, ואפי"ה שחזור ונמוח, לא מתבז ע"ל, מרואמו או צעין (כפי' ש"ח ס"טו). וכל זה דלא כרמ"ו שבת דמחמיר גס לסחטן על (האוקקער). אבל לסחטן למים אפי' בשבת דמ"ו (ר"ח ס"ו). מיהו י"ל דמותר לחטון לחיכות (ליטרין) לתוך המים, אף שיסחטו מע"מ לתוך המים לית לן בה (כרמ"ו ש"כ סק"ו): הדורבן בהמה חייב משום מפרק. אבל בחולב לתוך המאלל אסור רק מדרבנן, דלא דמי לסחטן זיתים וענבים לתוך מאלל דשרי לכתלה. דהכא מדאין הבהמה ראויה לאכילה, ליכא כאוכלא דאפרת, אלא כמפרדי החלב שהוא מאלל מצדד בהמה שהוא כפסולת (שבת קמ"ד ב' הו"ל ד"ה חול). אבל מותר להחליב הבהמות ע"י עובד כוכבים, אף דאמורה לעובד כוכבים שבות, במקום לבע"ח ל"ע רבנן (ומה"ש כ"ש דמותר להמרות אלוות פ"ו עובד כוכבים, וליכא עובד כוכבים שרי ע"י ישראל, ועובד לשבות ע"י קטן), ויש להחמיר, להחליב ע"י עובד כוכבים למאלל, דככה"ג הו"ל שבת דשבות דשרי במקום מלוא (מג"א ש"ה). ושיעור המאלל, הוא כמו שנתנין חלב לתקן מאלל כשיעור זה. או ביובלע כל החלב בהפרוסות (כפי' מק"ה). ומיהו אפי"ה החלב אסור משום מוקלה עד מולאי שבת, ואז א"ל שומהין צדדי שיעשה, מדהחלב ביהד (כמג"א ש"ח סק"ו). אישה שמלעטרת מרוב חלב, ומכ"ש שנתבלה או שכעסה, וסכנה לולד שייקן אותו חלב, מותרת להחליב א"ע מדדיה לרץ, ולא לכלי, דע"י הו"ל מלאכה שאל"ג, וגם מדשופכת המשקה לאבוד אינו כמפרק, וכסוחט שלקות לעיל (שי"ג ס"ח). וכ"כ גוגח (חולו שלוקטן) יונק חלב מעו, מדו"ל רק מפרק כלאחר יד דשרי במקום לער. אבל משום לער רעבון לא מלינו שהתירו שבות (מג"א ש"ס). ומאלן מוכה דהא דאמרי' בכל דוכתא במקום לער ל"ב גה רבנן, אין לן רק צלעו שאמרו חכמים שלא גזרו (ו): הדורש משקין מנגד הוא לרץ למשקין היולאין, הו"ל תולדת דש. אלא לתוך המשקין הכסחטין, ובג"ל אם בלעו בצדד מים או משקין המלביין חייב משום מלביין (שי"ג חולו' שבת קמ"ה א' ד"ה כה"ש ור"ן פ"ד דשבת) ולרמב"ם ולרמב"ן בין סוחט משקין או מים מצדד, אינו רק תולדת מלביין, דאין דישה רק כשהדבר שסוחטין ממנו הוא גדולי קרקע [רמ"ל פ"ט ה"א. ואילת"ק א"כ קשה לרמב"ם (פ"ח ה"ח) דמחייב מולג, ומובל כהמה מים וטוף וטוף שיש לו עור, משום מפרק, הרי אין דישה רק בגדולי קרקע. ככר תי' כתיב' שם דכמה מים וטוף חשיבו גדולי קרקע. אבל דגים לא חשיבו גדולי קרקע. וכל רחם משירובין (דכ"ז ב'), דלמרי' החם הרי להדיא, דאפי"ה דמ"ד ר"ס דרגים חשיבו ג"כ, עכ"פ לכתר דמקסיין לאיני מאלל פועילת וכו' דמסקין דדגים לא מיחשבו גדולי קרקע. אמנם תי"ב (שבת דפ"ג ב' ד"ה מפרק) כתבו דמפרק תולדה דמחמק, דאלי"כ הרי כתולד אמרי' דחייב מהום מפרק (כשבת ל"א א').

ואי מערק תולס דעס, סרי דישה אינו רק בגדולי קרקע (כשבת דעיס א'). ואף דכהמה חשיב ג'ק (כעס שירובין ס'נל), עכ"ס כיון דמדע דמשקן ילפינו לה, לריך שיסה גדולי ארץ ממט, ותלג לא מחשב גדולי ארץ, כדאמר (ב"מ ד"ט א') מה דיע מיוחד שגדולו מארץ וכו' יאל החולק ומגנן. וכן כ"ל, אמליו כפסחים (ל"ט א') דדג לא מחשב גדולו מארץ, והכי בפירובין ס'נל אמרי' בס"ד דדג מחשב ג'ק. אטי"כ דאף דמחשב ג'ק לא מחשב גדולו מארץ]. אסור להדק להכניס או להוציא מגופה מחבית כשכרוך מעטילה כציב המגופה, משום סחיטה, אף דלא מכוון לסחוט פסוק רישא הוא. ואע"ז דה"ל פסוק רישא דלא ניחא ליה, עכ"פ אף דאינו חיוב חמלה מטעם זה, עכ"פ אסורה מיהו חיבה. וניחא להקל אס' א"ן כלי עומד תחת החבית לקבל המשקין הנסחטין מהמעטילה (ש"כ), דאז מלבד דה"ל פ"ר דלא ניחא, חיבה נמי שהמשקין הולכין לחצוד, ולא דמי לדש. אסור לקנח בפסוג שאין לו בית אחיזה, דבכ"ז א"ל לקנח בלי סחיטה, וה"ל פ"ר. משא"כ בלאונטיא מותר לקנח, דאין בר פ"ר (ש"כ מג"א סק"ט). אסור לרסק שלג או גלד זידיד, כדי להשתמש במים היוצאין. אבל מותר לשבר הגלד כדי ליקח מים שתחתיו (אבל נראה ויטר אפוד לשבר הגלד מיעט, דה"ל כפוגה סחת). וכ"כ מותר ליק' שלג אף שמתרסק תחת רגליו. וכ"כ מותר להטיח שלג או גלד למים או ליון, אף שהשלג יהיה נמוח עם (ש"כ). אסור לסחיט שער או עור, אע"ז דלא שייך גבייה דש או מלבן (מג"א ע"ס סק"ג). מותר למנוח בפיו המשקה שבטעמים, וכ"כ דשרי למנוח הרובע שבטעם בכרוסה. ויש אופרים בטעין (ש"כ ס"א). הרובל דבר חי שיש לו עור (לאפוקי כל ערז שאינו משמונה טריים), וי"ל מהן דם כנרוגרת, או שנלרר בו דם כשיעורו, איב משום מפרק. אבל אם התכוון להזיק, פטור דכל המקלקלן פטורים. אבל תפצל בדם או צבמה כדי להנקס, אף שהתכוון להזיק, מתקין הוא בצמח רוח שיש לו שנתקרה דעמו בנקמה ומיב (דמכ"ס פ"ה ה"א ומ"א ע):

(ו) הוודה (ווימדיאפעלן), שיעורו כנרוגרות. אסור לרוק לרוח, שמפור הרוק דומי לזורה (מ"י ס"ט ש"ט). וכ"ל דחיוב דקנח הירושלמי ל"ד (כר"י שבת פ"א ב'), דהרי בגמ' וילן (ד"ג ע"ג ב') מקשיין היינו זורה היינו בורר, זר"ל דסלן או אוכל מפסולת או חיפכא, ואי כירושלמי הרי חיבה זורה רוק:

(ז) הבורר כנרוגרת חיוב. וה' מויי בורר הם: (א) הבורר פסולת מאוכל, אפי' בדי או אפי' כדי לאכול מיד, חיוב (ש"ט ס"ד). (ב) הבורר אוכל מפסולת, דוקא כבורר צנפה וכברה חיוב, שכן דקך ברירה. ובשאר כלים פטור אבל אסור. וכל זה אפי' לאכול מיד. ובזיו מותר לצבור לכהלה, ודוקא כדאי לאכול מיד כשעודה הכמוכה (ע"ס א'), ודוקא שהאוכל מרובה על הפסולת, דא"כ אפי' לעולם כל התערובות אסור, וכן בלאונים ולוחים שגשתבר קליפקן, ומוחלים מעורבים עם הקלופות הברורות, ולא הוה כפסולת מרובה על האוכל, מדה"ל כשומר לפני (מ"א ס"ב וע"ט ב'). (ג) א"כ בלאונ בורר לאכול מיד רק כדי לאכול כשעודה שניה, חיוב (ש"ט ס"ג). (ד) הבורר אוכל מאוכל, אם הן ב' מינין, כגון ב' מיני דגים מצושלים יחד, אע"פ שההתיכות גדולות, ויכיר כל מין מחביתו היעצ, אפי' איהו שרונה לאכול מיד, ה"ל האוכל, והכני ה"ל הפסולת, ולהכי בבורר איהו שרונה לאכול מיד כשעודה הכמוכה, דינו כבורר אוכל מפסולת, שיש אופן שמתר לצבור, וכליל סו' ב', ואם חיפכא, דינו כבורר פסולת מאוכל, וכמבואר לעיל סו' א'. (ד) ובבורר אוכל מאוכל התיכות גדולות מקטנות או חיפכא, בין ממין א', בין מב' מינין, ובורר משהיין יחד הגדולות מתוך הקטנות או להיפך שרי (ע"ס). ויש להחמיר לצבור איהו שרונה לאכול כשעודה הכמוכה [וכליל ע"ג] (מ"א ע"ס סק"ג). מיהו מלה (רייבוכס), משום דקך כקמח, לכ"ע אסור לצבור מתוכו פרוזין הגסין (תק"ד מג"א סק"ט), אם לא שרונה לאכלן כשעודה הכמוכה. (ה) בורר שייך נמי אפי' במיני דלאו מיני מאכל, ככבלים ע"ס בגדים לרורות שציררן ממין הדומה להן (כשבת ד"ד ב' ורע"ז ב' ש"ט סק"ג). ומד"ל ל"ל דהבורר אמר יפה מהלואו יפה כמו שעושין סוהרי אמר, חיוב. ותו כ"ל דשיעור ברירה ע"ס כדי לצבל כנרוגרת, וכליל צממער, ובכלים ובגדים ולרורות וכדומה שיעורן צב"ס. ותו כ"ל דבהקך דלאו אוכלא אין חלוק בין בורר היפות מתוך הרעות או חיפכא, דהרי צבתיא ההם כ' רש"י דחיוב משום בורר, כשבורר הלרורות מתוך האבק הדק דהיינו הפסולת מתוך היפות, ובחילתא ההם פו' רש"י שבורר הגטעות היפות מתוך הרעות, ש"מ דבשיינן חיוב. מיהו בערוך (ערך חילתא) כ', השליך קנים שאין ראויין למלאכה חיוב משום בורר. מזה משמע קנח דגם בהקך חיוב רק כבורר פסולת מצין היפות. תולדת בורר הוא הבסנן כנרוגרת, וד' מדות בסיטון. (ו) בלאונ ראי' בלאונ כלי בלי סיטון, או כבסין ובשמרת (איינער בלא'') או צנפה פשוטה למנוח (מג"א ש"ט סק"ג), חיוב רעוה. חיוב כיון כשבורר, יש חילוק אם סיטון אין אדום כעורר אבל אסור, ואם סיטון מים או יין לבן (רע"ז ס"ס ש"כ), חיוב גם [כבורר] משום מלבן (דמכ"ס פ"ה משנת, ורע"ז ש"ט סק"ג). (ב) ובלאונ ראי' לרוב בלא' בלי סיטון, או במשמרת לכ"ע אסור. ובסודרים, לרמב"ם אסור, ולב"י מותר בין הדום (מג"א ש"ט סק"ג). (ג) ובראוי לרוב בלא' בלי סיטון, (היינו דינו דושיי גמ') אבל יש בו מעט שמרים, לרמב"ם במשמרת אסור ובסודר מותר (דמ"ל למכ"ס הא דשרי זשרי במשמרת, היינו כסודרין (כ"כ הכ"י). ואילפי' הרי זשרי גם מים לגולים נקט, וא"כ אף

שרי כסודרים, הרי נמים שרייתו זאו כנסו (כשבת קמ"ג). וי"ל דס"ל לרמב"ם כרמ"א (ש"כ ס"ט) דכשאלן על הבגד לנלון ל"א שרייתו זאו כנסו. או דס"ל דמשום דיש כמיים שמרים מועטים, דרך לנלון הוא זה ולא דרך כנסו (וכפי' ש"כ ס"ו)]. אבל לב"י מדרשו לרוב בלא' בלי סיטון, בין מים בין יין מותר לנסנן במשמרת. אבל כסודרים יין אדום שרי, אבל מים או יין לבן, אסור (ש"ט ס"ו ורע"ז סק"ג). (ד) ובכללל ביותר, רק שפול לתוכו קסמין, אף לרמב"ם מותר לנסן יין אפי' במשמרת, ומיין רק במשמרת ולא כסודרים מדשייך בהן מלבן (רע"ז ש"ט סק"ט). וכל מקום שמתר לנסן כסודר, לא יעשה גומא כסודר, משום שני (ש"ס ס"א), וכשמסנן צנפה זיחר שלא יהא משולי הגפה עד שזני הכלי שמסנן לתוכו גובה טפח, משום שני. אבל משום אהל ליכא, כיון שאין הכלי התחתון רחב ביותר (רמב"ם ע"ס סק"ג). מים שיש בהן תולעים מותר לשתות ע"י מפס, דבשעת שחיה לא שייך בורר. ומשום מלבן ליכא, מדאין הסודר מסוּיף, ויש אפ"רין (מג"א ע"ס סק"ג). מותר לערות מכלי אל כלי משקה שיש בו שמרים (אבליטוערן). וכ"כ מותר לערות (קאפפנ) מעל (גברוד), ובלבד שייח קנח משקה עם השמרים (וגברוד) (ש"ט י"ד). גם בחבץ. ל"ל שמוציא התמאה מהחלב, או שנותן קיפה או (לאז) לחלב כדי שתקפח לצבינה, הולדה דבורר הוא, ומיב (ע"ס ס"ו). אסור לקלוע (זאנע) מעל החלב, רק כדי לאכלו מיד, ויניח קנח ממנה צילב (רמב"ם תק"י סק"ג). אסור ליתן קטניות עם עפריריון למים כדי להסיר הפסולת, דה"ל כבורר (ש"ט ס"א). נהפירו פירות בחצר, אם בהרבה מקומות אסור ללקטן משום ברירה, אפי' יאכלם מיד כשליקטן. אבל בפלו לתוך הלרורות ועפר אפי' בפלו במקום א', אסור ללקטן רק כדי לאכלם מיד (כפי' ש"ט). אסור לקלוף פירות להניח, אבל כדי לאכול להלכה שרי (ש"ט ס"א). אסור לרסק חלת דש צנפה, ודיון דהשעוה אינו ראוי לאכלה, ה"ל כבורר אוכל שבפסולת (מג"א ש"ט סק"ג) אפי' רואה לאכול הדש מיד. אסור לסחוט בוסר אפי' לתוך המאכל, דאע"ז דבכ"ז ליכא משום דש, מדסחוטו לתוך המאכל, עכ"פ מדזורק הגשאר, ה"ל כבורר אוכל מפסולת. אם לא שרונה לאכול הכסחט מיד (ש"כ רע"ז סק"ד). ומיהו כ"ל דהסוחט (נעירלעטן) על (זוקקער) לעשות (פוש), דשרי כליל, עכ"פ ישאר מעט מהמאכל בקליפת (נעירלעטן) ולא יסחט רק סודך לשחייתו. אסור ליקח צבזב הלף במשקה מתוך המשקה, מורה"ל כבורר. אם לא שיפיל קנח משקה עמה (רע"ז ס"ס ש"ט ורע"ז תק"ז סק"ג). אומנם מותר ליתן בליה טרופה או מלה לתוך המשקין כשציל שיללנו (דמכ"ס פ"ה ס"ד):

(ח) הטוחן כנרוגרת חיוב, [אוינו צרהיים דיד שטוחן זידיס. ובנותן לאכרכת של רחיים דמים מסהפק רמ"א (פ"ג רע"ג סק"ג). מיהו צרהיים של רוח כ"ל דכ"ע פטור דהרי ה"ל ההרחת כפק שמה יפסוק הרוח. ובנותן לאכרכת של רחיים של מים, כ"ל דלא גרע מומצבל אע"ז שבשעה שמבבל כבר סלק ידו ומקוריו, אפי' הויב, ה"כ כן אף לא שחלק לומר דההך כל צינול ממילא הוא, משא"כ הכא דלמא רק צטוחן זידיס שייחה רחמנא]. וכ"כ השוחק או חתש הצלין וסממנים במכתשת, חיוב (דמכ"ס פ"ה ס"א). תולדת טוחן, המחחק ירק אנון יבכל דק דק, כשיעור גרוגרת דוקא בחוץ להיח. אבל סמוך כשעודה אפי' לצורך בהמה ושופ שרי (מג"א ש"ט סק"ג). וב"כ מותר לדון (לוקקער) או מלה ותבלין בקתא של סבין או ע"י שניו אחר. אבל לחתכן בכבין ולהניח, אסור (ש"ט ס"ו ומג"א סק"ט) ולרומ' ור"א"ש אין עחינה כלאוכלן שאינן גדולי קרקע, כבשר ודגים וכדומה (מג"א ע"ס סק"ג). הישה מהכות (כל שהיא) עם (פילע), או נכר ע"ס ארזין לנסורת של הברבל או של העצים, או מצבק ע"ס לחתיכות קטנות, כולה תולדה דס חן (דמכ"ס ע"ס). אבל המצבק ע"ס לחתיכות גדולות אינה מלאכה רק עובדין דחול וכטור אבל אסור (מג"א ש"ט סק"ד). המפרר לרור עפר הייב משום טוחן (שבת ד"ד ב') (וביאה ד"ו ב' דקאמר ופא קעביד כמ"ס). אסור לרסק (קארטאפפנ) מצושלין, או שאר מאכל, משום עוחן; רק צהיו מרוסקין קנח מותר לגמור רסוקן (ש"כ ס"א). אסור ללעוס דבר שאינו חפץ לאכלו מדמני לפוחן (מג"א ע"ס סק"ג). אסור לשחוק מלה או צבינה (צריינצליטען) או במכתשת, דה"ל עובדין דחול (ש"ט ע"ס) אבל מותר לפרר לחם ציו, דכיון דלא כבלי, אין טוחן אחר עוחן (ש"ט ע"ס). אסור להסיר צלפוח או צשפוף טיט יבש שעל בגדו. ולכן יש להרר מלהפרך רגבי (סנופף טאצחק), דדמי לטוחן. ואם משפשו לצבד מבחון להסיר הלכלוך בצפנים, ה"ל מלבן (ש"ט ס"ד). מיהו צאין עם ממשות רק מראה טיט, מותר לגרוד להסיר המראה (ט"ז ע"ס סק"ג). אסור לעשות שום רפואה משום גזירה שהיקה סממנים, ואפי' אין צה שום שחיקת סממנים כעשיית (קליטערע) וכדומה. ולעשות פהילה צפי רעבט, דוקא ע"י שניו מותר, כגון לקחו צב' אצבטות (סממני''). אולם המהקך הפהילה לתחשו עם, הייב (ש"ט נממח). אסור לאכיל צבמה כדרך שמאכילה בחול, גזירה שמה יסחק קטניות להאכילה, ולפיכך אין אויבין גמל ולא יתהיב מאכל צפה בהמה היה ועוף במקום שאינו יכול להחזיר (דמכ"ס פ"ה ה"ה). ולפיכך אסור להמרות האוחות, רק ע"י עובד כוכבים. ואי ליכא עובד כוכבים שרי ע"י ישראל פ"א ביום משום לעב"ח. ועובד לעשות ע"י קטן וכליל (מג"א ש"ט):

(ט) המרקד כנרוגרת חיוב (וגמ"א מק"ו), היינו זורה, בורר, ומרקד. ומשי מדסוח טולס נמשקן, להכי חשיב להו כגולה). ואפי' אוכל מאוכל, כגון לרקד מלה (רייבוכס)

בלבלת שבת

מרקד, לש, אופה, בשול, מתוך, ערני, גוזז, מלבן, מכבס, מוחזג.

(רייבונס) מהחתיכות האפות שבת אסור, כמו צבור לטיל. מותר לטעול (פטטער) לסוּף בכברה, אג"פ שהמזון נופל דרך הקבצים שכברה, הכי אינו מהמזון (ש"ז). ופ"ר לא הוא מדחפטר שלא יפול, ולגלג זה חף דלא חי"ל, עכ"פ אסור. גם אינו עושה מעשה בידים (וזה רמז דמי' ע"א ע"א מלת מלאווי'). תולדת מרקד היותן שמרים במענט, א' שהוא הולדה בורה (רמב"ם פכ"א יז). ולפיכך המסך משקה ללול, השרי כשמסמן בצבור, עכ"פ לא יעשה גומא בצבור, מודמו למסננת הנ"ל:

(י) הלש בערורות לשה עבה, חיוב. תולדתו הלש עפר או טיט. מיהו דבר שאר בר גיבול קמח, מורסן, טיט, או עפר, ותורל כהוש, חיוב רק כשלו, אבל בנהן מים עליהן ולא לש, פטור אבל אסור. ובאוינו בר גיבול, כאשר וחול הגם, אפי' לש כפזר אבל אסור (רמב"ם פכ"א). ולרב"ד במידי דלוא בר גיבול, בזמנית מים לחוד חיוב (מג"א ש"ח פק"ט). היותו זרע פשתן או זרע שומשמן למים, היכף כשנתן חיוב משום לש, מדמהו דבין היכף כשהנתן (שי"מ סי"ב). הרזה לערב (מעטררעטעניג) או חרדל בשבת בזמון, יתן המשקה חלה, ויעשה בלילה רכה מזה, גם לא יערב בק"פ. וכ"כ במורסן להרגוליס (ש"ח ט"ו וי"ו וש"ז ג'). אמנם מה שאוסר רמ"ו (ש"ח פק"א) לתת מלה שדקה קמח, בין או בני דבש. אפי' בלילה רכה, אין נוהגין כן, רק מותר בשני, וכח"דל לעיל (ה"י תע"ג פק"י). מיהו בחרוסת לנירך מלה בשבת בפסח, מלנירך שיהיה עב, להכי לכ"ע בני דשישנה ליתן המשקה חלה (תע"ג). הרווחין מותר ליקח בידיו להחם מורסן לנקות ח"ע צין, דגיבול כללחה יד שרי. אבל (בייפע) אסור מדמיתת וח"ל טולד. ויש מהיריין (מג"א ש"ז פק"א). וי"ל (דבייפע) רכה לכ"ע אסור, דח"ל ממחר (ש"ז סי"א). אסור להשתין מים לטיט (רמב"א ש"ח פק"ט):

(יא) האופה וכ"כ המבשל או לולה, בערורות באש או בתולדת אש, כגון (ברערה) או ע"ג העור בית החרף, או מפקים בילה ע"ג סודר שאחם באש חיוב. אבל תולדת חמה מ"ס. מיהו המבשל דבר שאר טוב חי כמו מבושל, פטור אבל אסור (רמב"ם פ"ט ה"ב, ודלא כמסע מה"י אר"ס). הנתון דבר שמהבשל מזה, כהבלין, או דבר שיש בו לחלוות, לתוך כלי ראשון רותח, אפי' לאחר שהטבירו מזה, דינו כמבשל (ע"י אבל שי"ח כ"ט). וכ"כ עירוי מכלי ראשון שי"כ, על גוש די, מבשל כדי קליפה. אבל מותר לערות רווחין מועטים על מים לנטין מרובים (שי"ח סי"א). תולדתו הוא המגיס אוכלין בקדירה רותחת שאכל האש, אפי' מבושל כ"ל (ו"ו"א דוקא באיט מבושל כ"ל) (מג"א שי"ח פק"א). ודוקא בהגסו ראשונה, דח"ל אפי' אין ביטול אחר ביטול, בידו מ"ס אסור אפי' בגסו ב'. ואפי' העביר מזה, אם לא נהבשל כ"ל, ובהבשל כ"ל יש להר הכא דלפטר (שי"ח י"ח). אבל מותר להוליא מהבשל עב בקפ הקדירה שמהבשל כ"ל, אם אינו מהפך הקפ בהקדירה (רמ"ו שם פק"ג). החתיך מהכת או מלכטו, ונתכוון לרככו (נדנחכוון לרסו), חיוב משום מבעיר מג"א שי"ח פק"י). או הממם טוהו או חמאה, וחלב או זפת, או דבר אחר שהוא קפוי בטבע (לחפוקי שנו או שמו עקרשו כחור, דמותר להחיס (כ"ס שי"ח פט"ו וכל בו דר"ח)), או שנתן כ"ל לכבשן לשרף, וכן כל דבר קפ בטבע, שהקיסו באש, או שקשה בטבע ורככו באש, חיוב משום מבשל (שי"ח רמ"ט פ"ט). היותן עין רטוב בחורו חם, חיוב משום מבשל (כשנת דע"ד ב', כשיי סיכתא לתולא, לחיוב משום מבשל, וכע"ו ליתא ח' ב' שי"ח שיהו יחד ען). אחר נהן חור, וא' עי"ש, וא' שפת הקדירה, וא' נהן לתוכה מים, וא' המאכל, וא' התבלין, וא' הגיס, סגס חיובין משום מבשל (כ"כ רמב"ם שם, ורמ"י בילה ליד' ח' ס' באונו אחר, ואליהק מזה דפטור הרמב"ם לעיל כל דבר שהוא טוב חי כמבשל, והכי הכא במים ארובה יותר גרוטים מבושלים מחיין, והפטור כשגסו. י"ל דהכא שאני שרואה שיחזקה מהמם רווע, ולאו לריך שיחבטו. אבטג ק"ל לרמב"ם למה כולס חייבים משום מבשל, הכי כולס לא עשו יחד רק ביטול ח' ולחו בני' שטבחו פטורים (כ"ס מ"ה). ואח"ל דהכא מלנירך מלאכה כל ח' וא' להכשול, הו"ל כשינין אינן יכולין זה בל"ו, דלא שנינו חיובין (כ"ס י"ג). ליתא דהא דשנינו חיובין דוקא כשהפקו בית, משא"כ הכא שהתעסקו וא"ו, דלחיי כל ח' וא' כאילו עשה ח' מלאכה, כזה עוקר וזה מניח, וכ"כ באורג דשיטור ב' חושין, ואילו ארג זה חוש זה חוש ודאי שיינן פטורים (כ"ס האורג), והכי כל חוש וחוש שארג הוא קמת מגוף העלאתה, ואפי"ה כולס פטורים, מכ"ס הכא שבוין עשו כל ח' וא' דבר אחר. ואח"ל שאני ביטול משאר מלאכות שבת, שבכולם הוא עושה גוף המלאכה, משא"כ בגיבול אין האדם עושה גוף המלאכה, דלוינו רק מנין שמהבשל, והכרח מהבשל מלאו, ואפי"ה חייביתו מורה (כמנחות ד"י ב'), ולפיכך מדגם כולו אינו רק הכנה ואפי"ה חיוב, להכי כל הכנה שעתה להביטול חיוב עלה. עכ"פ ק"ל הכי ביטול ח' על הפתח ולא מלאו וכל הבני ישב כלזו ומלאו, הכי חיוב ולא ח' (כ"ס האורג). והכי הכא כמי לא לד בידיו רק הירס נעשה מלאה ואפי"ה כ"י חיוב וא"י פטור, ומ"ס מאלו ההכנות עשאו להכשול שכולס חייבים. ואח"ל דלידה לא מחשב כעשה מלאה, דהכי חיפך כשישב בהפתח ומלאו ילד הכי, להכי הו"ל כלזו בידים, מדעשה דהכי קודם שפיתק ידיו. משא"כ כביטול, שאינו מתבשל רק עד אחר זמן מה משפיק ידיו. פ"ס ק"ל למה פליגי רבנן על ר"א (כ"ס האורג) רבנן

כא' על האריג, אפי"ה ע"י גמור ונתחזק סגולתה, ומ"ס ח"י שיטתו על הפתח וא"י ששגמלה הכי אח הפתח ויליד הכי מודו דלשיי חיוב, מ"ס חוש ח' על האריג חשבי שמיאל הפתח. וי"ל דה"י, דלידה לא אכרה התורה הפעולה, כ"א תכלית, דאין אסור לישב בפתח, כ"א בנתחזק ללוד. ולהכי ג"כ לא נתנה תורה שיטור למלאכתו, רק סגי כשיא הדבר יילד. ואפי"ה מה גריותא שיטב הראשון בהפתח, על ידו נעשה הפתח ל', וכשגא הכי וישב בה ומלאהו נעשה התכלית שנגמר הירס, להכי חיוב הכי. משא"כ כא' על האריג, נאריגה אכרה תורה הפעולה נעלמה, ולהכי נתנם גם שיטור ב' חושין, ולהכי כל שלא עשה רק מקמת השיטור ס"ל לרבנן אפי"ג דמתקיימת מלאכתו פטור]. ביהוה כל כנהבשל כבר כמאכל בן דרוסאי אין בו עוד חיוב ביטול, דאין ביטול אחר ביטול מדאי, חוץ מדבר שמתקשה אחר טיטעין, כבה"י חיוב בביטול אחר ביטול [הרמב"ם מלמדיין (במנחות ד"ו ב') דמיתת שריסא אינה דוחה שבת דמה לי ביטול פתילה ומה לי ביטול סממנים. והכי האכר כבר הותך מעיקרו וכו' אסור לשרס (כפסחים ד"פ ח'), וא"כ כשייכחו ח"כ מה ביטול פתילה איכא. אפי"ה דמתפסו יש ביטול אחר ביטול. וכ"כ הראב"ד (פ"ב ה"א) דמלכן מתכת חיוב משום ביטול, חף דכבר נתלכן מעיקרא כששש. וכ"כ חריבין בירושלמי דפקדון הכי מאן דשחין חספ, ר"ל שחיסם ל"ח חיוב משום מבשל, והכי כ"ח כבר נשקר כנגדן מקודם. וכ"כ גם רמב"ם גוסיה (פ"ט ה"ד) שהמשיך הקדירה ריקנית אל האש חיוב משום מבשל והיינו על כרחך החיסום סוכר הכ"ס (בילה ליד' ח'), חף שכבר נשקר כנגדן, אפי"ה כל כה"ג אפילו חיטם ק' פעמים חיוב בכל פעם. וכן בקדירה שאיט מתחזקת אחר החיסום הראשון פטור כשהחמה פעם ב']. אולם מד"ס אפי' בכ"ס שיש"ב אסור ליתן סס פת וכדומה, דיש ביטול אחר אפי"ה (שי"ח פ"ט). וכן (מהעריג), דמבשריתו בחיובין אפי' בכ"ס חיוב (רמב"ם פ"ט). אבל מותר להדיח בזונן (ע"ו שי"ח פק"ה). וע"י שאר דיני ביטול בכללי הטמאה ובשולי שבת, אסור לערות רווחין על כלים מלוכלכים בשומן, להדיחן. רק יערה הרווחין לכ"ס ויניח הכלים לחוץ (כ"ג מג"א פק"א). אסור לכבוס כבשין בשבת, דמיני למבשל (ו"א משום מעבד ו"א משום מכה בשבת) (ש"ח פ"ג) ולכן אסור לכבוס למוקים בין או ליתן מים לחיובן, שיחפשו כולן לחיובן (רמ"ו שם פק"ג). ומ"ס אסור למלח

לנון או (טורקטן, והלללסט) אפי' רואה לאכלן מיד. אבל מטבול כל חתיכה לדה והולכה מיד. (ובגורקטן והלללסט) נותן עליהן חופן, ואח"כ המלח (שי"ח מג"א פק"ו). מיהו בנתן (בגורקטן והלללסט) לתוך חופן חופן, שיהיו סס ו"ח (מינוטעין), אסור, ואפטר דח"י בדיעבד אסורים (משנאות ש"ח פק"ג). אסור לטרוף בלי"ס בקפ בקערה, דמיני כרואה לבשין, ור"ה דבר אחר (ש"ח מג"א פק"ד). אבל מותר לטרוף בילה ח' עס מעט מים ללבן (הקלאפע), רק יזכר בלא יכא יח"ב (בקלאפע), דאן אסור (כשי"ח י"א). עד באן הם ו"א מלאכות שבפת. (ב) הגוזז למר או שטר מגוף חי או מת, ואפי"ה מעור שבת דשפט, חיוב. ושיטורו כדי למוות חוט ארוך כפיט כסול, וישטו שיטורו כהמרק, שבין טרין לאכצט, כשיפתח ביינין בכל כיו (רמב"ם פ"ט ה"ו), [אכצטור כסול], הוא חוש של ד' ספחים (מג"א פ"ט ב'). אבל האול שטר מבהמה חי, פטור אבל אסור, [א"ל דהיינו רק משום גוזז אסור רק מדרבנן, ועכ"פ חיוב משום תולדת קורר, מדח"ל עוקר דבר מגידולו (כשנת ק"ו ב', ובסווח ד"ס ח'). ועיין לעיל במלאכה קורר. וכ"כ בתולס לטרוף או שערות של ח"ס לקמן, בזולן חיוב משום עוקר דבר מגידולו. מיהו בתולס שטר מעור מזה חיוב. מיהו בתשו' יד הארן ב' רמ"ט"ם משמע דחינו אסור רק מדרבנן ח"כ מזה מוכח דהירוסלמי שבה"י רמ"ט"ם ש"י חייב חטאת הוא דלא כהלכתא]. ולכן יש לזהר מלהלוס שער (מפנלדן) וכ"כ מלהלוס קליפת כשרו (רמ"ו פסליו). מיהו בזנו וא"ל לשער ולומר שהולס, היה מלאכה שאלע"ו ופטור (מג"א ש"ח ח'). תולדתו ההולס גולה משוף חי, או הטעל לפטרו חי ב' שערות בין לו בין לחצירו בכלי, חיוב, אבל בהלס לטרוף או שערות ביד, פטור אבל אסור. והחתיך יבלת (ווראלט) בל"א, אפי' בכלי פטור ואסור. לטרוף או (פיטעאלע) שפירש רובו לפני מעלה ומטערו, מותר לתלוס ביד, דכמקום נערא ל"ג רבנן, רק מדמספקין, ומה כלפי מעלה, להכי גם במטערו יש לחום לאישר (ש"ח פ"א). אסור לטרוף במרק בשבת, מדח"ל פ"ר, מדח"ל שלא יחלס. — אבל (בבירסעט) רכה מיוחדת לשבת, מותר. וכ"כ מותר להפריד ביד השערות זמ"ו (פסליו).

(ג) המלבן למר או פשתן או כל דבר שדוך ללבו, ושפספו על חליקו ע"י (מאנגעלחאלן) וכדומה, או עשה דבר אחר שהלבוץ על ידו, כגון שהניח ב"ס בחמה חרק עליו מים, חיוב שיטורו בזוט ארוך ד' טפחים. תולדתו הוא המבבס בגד במים בין לכן (רמ"ו פסליו), בין שנתן בגד מלוכלך במים (ו"א אפי' אינו מלוכלך), בין ששקר מים על בגד כזה, וכ"ס כששפף לד אחד של בגד במים על לח' הכי, כמו שטרוגין ככביסה, חיוב. החותם בגד ממים, חיוב. מיהו אין חיוב שיפיה בשטר או בעור, ופטור אבל אסור. אבל כ"ס שייך בעור (רמב"ם פ"א מג"א וי"ד) ודוקא כשמפסקו לר' ח' על ב'. אבל מותר לשפך מים על מעטל מזונף לנקורו. אבל בגד מזונף אסור ליתן עליו מים, דשרייתו זהו כבוס. ויש אופיסים אפי' בנקי, ואפי"ה מים מועטים (שי"ח פ"ט). מיהו מותר לקחת ידיו במפה לכ"ע, ויהו דרך לכלך. ואעפ"כ יחבר לנער

כלכלת שבת

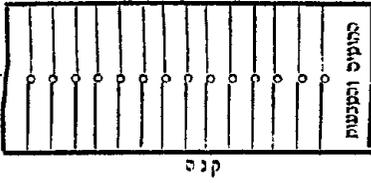
מלבן, מבכס, סומט, מפני, צובע, מסייד, מודה, מסך, ב' בתי נירין, אורג, פוצע

יגע זידין לצועות בצבד, לצועה דרך לכלוך אסור (מג"א ש"ג פ"ק כ"ד). וה"ה צחקך באצבעו, או מי שמכחו מוילת דם, לא ינית עליה מעליה בין הדום או לנן או שחר מלוח, דלע"ג דבשאר מראות מקלקל הוא, הרי פטור אבל אסור, וכ"כ בצדוק, חף שרק מוסיף ארמימות על הרמימות, הרי בירודלמי חמרי דבכה"ג חייב מאוס לוצע (וע"י שבת מג"א פק"ג):

(שון) הבורה חוט כלאר"ג ד"ט מלאה מין שיהיה, חייב. תולדתו העושה (פליש) או (פילג) העושה (ההוטמתכער). ולראש"ד עשיית (פליש) אינה בכלל עושה רק בכלל מבנין. השוור חייב מאוס טוה (יחובל):

(ז) המסך ר"ל שמהח חוטי השתי (אויפטונג) מכובד עליו, הוא כעין קורה עגולה שברוך עליה חוטי השתי לחרגם, ונקרא (קעטעטעבונג), לכבוד תחתון שנקרא (ליינבוים) שברוך עליו הבגד שאלגר, כבד, ומתיחת החוטין מזה לזה נקרא (אלגעטעטען), מי שמתח כן חייב. תולדתו המכב על חוטי השתי בשעת האריגה, כדי לישר וליישב חוטי השתי יפה זה בלד זה:

(ח) העושה ב' בתי נירין, דע שיש צבכה האריגה ב' כלים שנקראין (שעפטע), וכל (שעפטע) עשוי מד' קנים מחוברים יחד כעין מלגנן וז' (שעפטעטען) תלוין צאמלע חלל כפא האריגה לרעבו, בין כובד עליון לתחתון. ויש בכל מלגנן חוטי (בינדפארען), רביס, קבועין ומתוהים לרעבה. ומגין כל חוטי (בינדפארען) שבכל (שעפטע), כחתי מנין חוטי השתי שצבכא. וכן (שעפטעטען) האחרת. ועל שם אותן חוטי (בינדפארען) נקראת (שעפטע) כלשון חו"ל, "נירין", שבלגנן וכן נקרא חוט (נייראן). ובכל חוט והוט הי"ל שבהמלגננים הי"ל קבוע בו צאמלעטו טבעת או עיבה, אשר מכניס בכל טבעת או בעיבה, חוט שתי ח', וחוט שתי שבלרו הולך בין חוטי (בינדפארען) ששעפטע, ונכנס בטבעת שצאמלע החוט (שעפטע) האחרת, שהגויה אחורי (שעפטע) הראשונה שזכרנו. וכן בכל חוטי השתי, חוט ח' נכנס בטבעת (שעפטעטען) ששעפטע, וחוט שתי השני שבלרו הולך בין חוטי (בינדפארען) ששעפטע, הראשונה, ונכנס בטבעת (שעפטעטען) ששעפטע האחרת. והאורג יושב זכ' (שעפטעטען) תלוין עליו זה אחורי זה, והוא חוטי השתי (שעפטע) ח', והוא חוטי השתי האחרים תלוין בצירוף (שעפטע) האחורי הראשונה, והאורג דורך צבגלו במדרגה שקשורה (שעפטע) למטה, וע"י הדריכה נגדה ומשך (שעפטע) ח' עם חתי חוטי השתי שבטבעותיו, למטה, (ושעפטע) האחרת עם חתי חוטי השתי באחרים עדיין למטה. ולכן נשאר מקום פנוי בין חתי חוט שתי (שעפטעטען) שלמעלה לחתי חוטי השתי (שעפטעטען) שלמטה. והוא משלך את חוט הערב במקום הפנוי ההוא, דהיינו בין חוטי השתי העליונים לחוטי שתי התחתונים. וחוזר ודורך צבגלו השנית ומעלה (שעפטע) התחתונה ומוריד העליונה, וחוזר ומשליך חוט הערב. וכן יעשה עד שיגמר הצבד. ואותן הטבעות או העיבות שנכנסים בהן חוטי השתי, נקראים, "בתי נירין" ר"ל הבהים של החוטין. ואם עשה או היקן ב' בתי נירין כלה, חייב (פלאש). ולפעד"ג חבדו שאמר אביו בזמן, "ב' בתי נירין וחד בנירה" והוא מכוון למה ששמעתי מהאורנים, שבזמן הקודם היו מכניסין ב' חוטי שתי בכל טבעת וטבעת שבנירין, וחוטו שתי ח' הולך בין חוטי הנירין, ונכנס אל טבעת הנירין (שעפטעטען) השנית. וכן בכל חוטי השתי, ב' ונכנסים אל טבעת הניר (שעפטעטען) הראשונה, וחוט ח' הולך בין הנירין ונכנס אל טבעת הניר (שעפטעטען) השנית שהגויה אחורי הראשונה. והמומת (שעפטעטען) הוא כזו:

וכל הדברים והבורות יגעים מלפרש ענין זה במקרה הישע. והבירה לבעין דבר זה על צור"ל וישלך ילק יוראה ככה האריגה, וישלך הישע על שמונה, ולא ע"י פירושיו יבין נכון לאשורו.

(א) תולדתו העושה נפה או כברה או סל או סבכה (נעטן) צב"א, או המסרג מעיה צבכיים או צבגן או צב"א, הר"ל חייב:

(ב) האורג שהשליך ב' פעמים חוט הערב בין חוטי שתי שלמעלה לחוטי שתי שלמטה, חייב. תולדתו הקולע (פלעכטען) צב"א. ואין קליעה פחותה מג' נימין. ושיעור האורג והקולע, צב"א אצבעות המדקדק ומפריד החוטין בשעת האריגה, הר"ל תולדת אורג וחיוב. אשה שקלעה שער ראשה, אין זה מאוס אורג, מדראב במוחבר, ונס עומד לסתור. רק אסור' מאוס שבת דבונה (ש"ג כ"ז):

(ג) הפוצע ב' חוטי, שהסיר חוטי השתי מהערב הארוגים יחד, כחותן שקוראים רופאים (שארפיע), אם לא התכוון לקלקל הבגד, רק לתקן, משהסיר ב' חוטיין צרובצ ב' אצבעות, חייב. ולבני הרב המה"ר"ג מרו" ברוך יצחק שליט"א העושה (שארפיע) להניח על חבורה, הו"ל כחופר גומא וא"ל אלא לעפרה דפטור. ויפה אמר. תולדתו הסובר קליעה חוטיים צרובצ ב' אצבעות, והתכוון לתקן ע"י. ולראש"ד פולע היינו שלאחר גמר האריגה, חוקך (הליג) מהחוטין שעל

לעבר ידיו יפה מהמים קודם שינגב, אבל נגב כלים נקיים רטובים, דוקא במטילת המיוחד לכך שרי, דאל"כ מדקפיד שלא ירטב הבגד, חיישי' שיכסו. וכוס לר, הפי' במטילת מיוחד לכך אסור לקנה, דהוה פ"ר, דודאי יכסו (מג"א פ"א ע"ג). אסור לכסות כלי מלא משקה עם מפה, גזירה שמה יתלחח ויכסו, אם לא שמוחד לכך (ש"ג פ"ט). וי"א הי"ל דאפי' בצבד נקי, חמרי' שרייתו זהו כבושו, אסור לטנן אפי' מים ללוים בסודר, ואפי' לשמות דרך סינון אסור, אם לא בשעת הרחק (מג"א ש"ג פ"ג). מירו כשרוחלין היטוק, מותר לטנן (ווינדעלן) נקיים החמוץ בעריבה שרוחלין אותו זה, דדרך לכלוך הוא, ומאוס סחטה ל"ג, דאין מקפיד עליהן שירטבו, ובשעת הרחק אפי' בווינדעלן) מלוכלכים שרי, דההיטוק הו"ל כחולה שאינו מסוכן (כס' שבת י"ז), דמותר צלאסור דרבנן, כי הכא דהו"ל מלאכה שאלג"ל, דאין כוונתו לכבסן, רק שלא ידחק הקטן ח"ט, ואלע"כ יבנה קפה, ובקריול" (כס' שבת) דהויה שאינו מסוכן אסור לתלל עליו שבת צלאסור דרבנן רק בשני (משנת ספ"א ע"ג), ולמה"ק דעכ"פ פסוקי רישא הוה, דע"כ יתלחחו, ושרייתו הוא כבושו, ו"ל דהוה פ"ר דלא יחיל, דטפי הוה יחיל' בלא יתלחחו (ווינדעלן) כדי שלא ילכלכו ההיטוק בטיופת מעליהן, ואע"ג דעכ"פ אסור מאוס לערר היטוק ל"ג זה רבנן. היטוק שהשתין על בגד אסור לשפוך מים על הבגד כדי לנטול (ש"ג פ"א ע"ג) ומח"ע לא יטול היטוק במיקו בלי הספק כר, שמה ישתין (מג"א ש"ג כ"ג). בגד שסרה צמיס, אסור לטלטלו, שמה יכסו, ומח"ע אין מקחין בספוג (ש"א פ"א ו"ג י"ז), אבל בסמרטוט המיוחד לכך מותר לקנח ספסל או שולחן שנסך עליו מים, ומליכה פ"ר, דהרי אסור בלי הסחטה, אבל נריך שלא יקפיד על המים הנכסחין, לשתות או לר"א (מג"א פ"א ע"ג). ומח"ע אסור להדק מוכין או בגד פסוקי שרי פך של משקין (ש"ג פ"א ע"ג). מי שסרו צבדיו בגשמים מותר ליקן בהם, אבל לא יעמוד בהן אלא האב במקום שהיה"כ, וכשהוה פושטן אסור לשטחן אפי' צבדיו הדדים, ואפי' רטובים רק מזיעתו, שלא יחשודו שפסגן הים, וכ"כ דאסור לשטחן אלא האב או בלי החומר, מיהו שטוחין כבד מע"ש, א"ל להסיר (ש"א פ"א ע"ג י"ז). היו ידיו מלוכלכות צטיט ולואה אסור לקנות בנפס, שמה יבוא לכבסן (ש"ג פ"א ע"ג). אסור לשחוט שערותיו אחר שטבל, לפיכך אסורה אשה לטבול בשבת, כשאניה טבילה בזמנה, גזירה שמה חסרת שערותיה. מיהו דוקא בעבילת מיה דא', דמחשב נמי כמתקן מנא, הרי קולי לא מקיליין (כר"ש סוף דעה), אבל טבילה בעל קרי שהיה מוצרין, שרי (מג"א ש"א פ"א ע"ג). אסור לכסס הבגדים שהן קשים לאחד הכבוסה, דרך חלוק שלושו האב לצבדו, ואינו מקפיד ללחחו ע"י השפסוף, רק מהחיון לרכבו, מותר, אבל צבדים שלוש מבחון, מדנהנה ומתהוין צאלחו, אסור כמלגנן ואסור (ש"ג פ"א ע"ג). אסור לנער מים מבגד דשם של שמתם צו עדיין הרבה, שטוד נראה צו חרוב, וכ"כ אסור לנער בגד שחור שעדיין צחידושו שטדיין לא כשהמש הרבה, מחפך וסלג שעליו (ש"ג פ"א ע"ג). אסור להסיר החפך מהבגדים ע"י (צורכטעטע) שטעויה מקסמזין דקין (שלי), ונהגו לאסור אפי' ע"י (צורכטעטע) משערות, וכ"כ ציערות דבם, ונ"ל דאסור מדחול' עוברין דחול', דעריחא מלתא, ומחוי כמתקן מנא. וללכת המזות שעל הבגדים, למ"א מותר ולרמנ"א אסור (ש"ג פ"א ע"ג). בגד שנתלכלך צטיט אם לא מותר לגרדו בסכין או בצפרינו, דלא דמי למלגנן, מח"ע מותר נמי לשפספו מצפנים. אבל אסור לשפספו מבחון, דכה"ל מחזי כמלגנן, אבל אם הטני יבם, אסור לשפספו כלל, מדחיי כחוק, רק ע"י עובד כוכבים מותר, דמח"ע להדבר הנשטן הו"ל מלאכה שאלג"ל (מג"א ש"ג פ"א ע"ג), ובמקום כבוד הבריוה, לילך צבדיים מלוכלכים, מותר שבות דשבוה:

(יד) המנפץ אמר או פשטן או ד"א או סרוך במסרק, חייב. ושיעורו חוט של ד"ט. תולדתו, המכה על הדיין עד שנעשו כלמר, או מנפץ סיב או גמי עד שנעשו כעין חוטין, חייב (רמב"ם פ"ט ה"ג ירושלמי):

(שון) הצובע חוט של אמר או פשטן או דבר אחר, שארכו ד"ט, או שאפשר לטוות מהלבע חוט כזה, או הצובע בגד או כלי או כוהל, חייב:

ואין הצובע חייב רק בצבע המתקיים זמן ארוך, לאסוקי צבע מתכוס צבצב צבצב בשרק ושטר, דאילו מתקיים פטור (מג"א פ"א ע"ג). המסייד טוהל, חייב מאוס לוצע ומאוס בזנה, מדמהסוף על בנין כ"ס. תולדתו טעשה עין לבע, כגון שנתן (פיטריאל) למים והשתחרו, או שנתן (שארטע) לתוך מי כרכום ונהפכו לצבע (גריין), חייב. ולראש"ד צנתן הצבע למים פטור ואסור דבזה לא נגמר עדיין מלאכה הצביעה (ש"ע משנה). אבל צבובע מים שבכוכית לני, לכ"ע חייב, דהרי נגמר מלאכה הצביעה. אשה שצבעה שיה בשרק (שמניקע) צב"א, למרמב"ם פטור ואסור, ולמ"א חייב. מיהו צב"ס, מדאין דרכו צבך לכ"ע פטור ואסור, (ש"ג פ"א ע"ג) ומג"א שם פק"ט. וע"י יד דה"ג. אין לצבוע צבוכין. ומח"ע מותר למה כרכום במאכל (ש"ג פ"א ע"ג). ודוקא במהחיון לתבל ולחבל לאלתר. אבל סוחרים אבירים לצבוע יי"ש או עוגות וכדומה, שכונתם לנראה ושייתקיים (אבל שם ספ"א). ונ"ל דא"י דבכה"ל יש לצבוע צבוכין דהרי רב אמר (שבת פ"א ע"ג) דשופח חייב מאוס לוצע בית החיטה. האוכל (היינדעלבערען) או שחר פירות, לא

כלכלת שבת

פוצע, קושר, מתיר, כחונת, עניבה, פירות, דלת, כנעל, אגודה, חופר, דפי ספר, חוש תפירה, באגד, מוכין, קורע,

נייר, הצד, תרנגולת, בהמה, זבובים, פרוש, דגים, עכברים, השוחט

בשבת. אם לא שהקבים רחבים ועגולים ומחוקים תהפירה סביב, [ואין רגיל לקשר ב' קלוות החוט]. (געזיימט) בל"א. דהל"כ אפי' רק למתוח החוט המוכנס כבר בהקבים מע"ש, אסור (שם ס"ו). מוכין, כגון (צוימוואללט) או טוטה או שאר דבר רק, שנפלו מתוך הכרים והכסחות, מותר להחזיקן. אבל אסור למלאהן לכתחילה, גזירה שמה יתפור (שם ס"ח):

כד הקורע, ומהכאן להקין ע"ז, חיוב. מימי לרמב"ם דמהייב במלאכה שאלג"ז, אם קרע בכעסו או על מנתו, הרי נהוהו להקין לגבי יצרו, וחייב. ולדין פטור ואסור. אסור לקרוע נייר, דהו"ל כמתקן מנה (שם י"ג). ולפר"ח (י"ד ק"ח ס"ק י"ח) חיוב העושה. [א"ב"י ועיין במלאכה מוחק שחלק ע"ז זוק"ל על זכ"ב] כלים שצריך על פיהן עור או מעלות, מותר לקרוע כדי לאכול או לשתות מה שצבלי (ש"ד מג"א י"ד). הרי י"ג מלאכות בעשיית בגד.

כה) הצד שום דבר שצמינו נילוד, אפי' בזהמה חיה ועוף כוונת או יין, אם היה הנילוד במקום שיכול להשמט, ותפסו. או שלדו למקום שאינו יכול להשמט, ועל צפניו, או אפילו נכנס מעצמו למקום דמטי ליה בחד שהיה [וי"א דשיעורו ו' טפחים (הל"ז מג"א סק"ו)] ונעל צפניו, חיוב (ש"י ס"א ב' ו'א). וי"ל דאפי' הוא חיה רעה שירא להפסו שם חף שיהי' במקום לר' אפי"ה כיון שניד חיוב, ועפ"י מ"ז. אבל אם היה הנילוד או הפתח סתום מותר

לגרו בוותר (שם ס"ה). ובן לפור קטן שנכנס לתיבה, או לנעל (שרח"ק) בל"א. או לפור גדול שנכנס לבית ועל צפניו, חיוב (שם ס"א). אבל בלד לפור קטן לבית גדול, או הניד חיה זקנה או תצרת או חולה מעיפות, שאינה יכולה לזוז ממקומה (לאסוקי מולי מחימות), פטור ואסור (ד"ע שם סק"ז). בהמה חיה ועוף שצרכותו, אם מרדו שאין צלחן לכוונן בערב, אפי' צור, סוס, ותרגולת (ירושלמי). או תרגולת חרשה שאינה מורגלת עוד לבוא בעיר לבית, אם לך והפסן, חיוב.

ואפי' הן בבית סתום, אם הבית גדול אסור לזון שם (ש"י י"ג ומג"א הל"ז סק"ו). וכ"ש כשנכנסו מעלתן לבית פתוח, אסור לגרו דלת שלא יצרחו (א"ר ש"י). ואסור ב"כ לומר לעובד כוכבים לזון, מהלדין אסור מדרחוי"ו. אמנם בלד מרדו, יש חלק, אם ח"ל לזון כלל, כשכרוה להפסו, מיד הוא עומד מעצמו, וכ"כ הרענולת, שדרכה כשהי' רוצה להפסה, מיד מושבת ח"ע לפני הרודף, כשברחה מותר לדחוקה מלאחוריה לבית. אבל לא יגע תחת כנפיה, מדרשרבבת נפשה, הו"ל כושא מוקפה, שאסור לטלטל (ש"ח ס"ח). אבל אם כשמת וברחה, ואינו יכול להפסה בקלות, אפי"י שבחין לכוונן לערב אסור לזון. ואעפ"י אם קטן או עובד כוכבים יאודה להחזירה, אין מוחין לכן (ש"י מג"א י"ז).

ובמהה שלא מרדה, חף שנשמטת כשהתפסוה, לא חייב גבה יורה. והחול דינה כחיה (ש"י). דבריהן שאין צמינו נילד, כזבובים ופרעושים הלך פטור אבל אסור. ונכנסו זבובים לכלי קטן יפריחם קודם שיסרום הכלי. אבל אם הכלי גדול דלא מנו להו בחד פתוח, מותר לגרו כשאין מתכוון לזודם (ש"י ס"א). ופרעושי שנקרא (פלאה) אסור לזודו. ובעוקפתו מותר לישול ולרקה. אבל לא ימללה, שמה יהרגנה (ש"י י"ג). אבל מותר לרקה למים (מג"א שם סק"א).

בחז"י (סק"ד) אומר. והצד דג בין בחלה בין ברהס [שפרסו בשבת וסג הדג ונתנו פטור אבל אסור, והוא שלג העלה אוהו מהמים, דבש"ג אפטר שיהי' חייב לקלמן במלאכה שזוט. אבל אם לך הדג שבמים בידו ממש, או אם פרס הרשח על המים ועל הדג שבחוקן והרשת קטן] אם היה הדג תחלה במקום שיכול להשמט, חיוב. מימי גם במקום לר', אם המים עכורים שלא ראה אוהס, עי"פ מוקפה הם (הל"ז, רע"ז סק"ז ומג"א סק"א). ואמנם גם אם הדג כבר נילוד ועומד בחבית שבצית, כשמעלהו משם אפטר שיהיה חייב, לקלמן במלאכה שזוט.

ע"ש תולדת צד הוא, המשסה ללכ טילוד חיה, והוא עשה מעשה קלה, שהבהיל החיה או עמד צפניה עד שהגיעה הכלב, חיוב. ובלא עשה מעשה, פטור ואסור (ש"י רמ"א סק"ד). הפרוש מצודה אם שבעה שפירש לה, חיוב, ואם ח"כ יילד מאליו פטור ואסור. ומה"ע אסור להעמיד מלודה לעכברים בשבת חף דהו"ל מלאכה שאלג"ז (מג"א ש"י סק"ט). דברים שנושכים וממיתים ודא, מותר לזון ולהרגן אפי' אין רצון אחריו (ש"י ס"ח):

כו) השוחט. ה"ה כל הנוטל כשמה מדבר שפרה ורבה, יהי' בזהמה, חי' או טוף או דג או שאר צריות המים או שרץ, ואפי' פרעושי ההורגו כוונת גמל (דמ"ס י"א). וכ"כ ההורג שממית (שפינקט) בל"א, או זבוב ושאר רמש חיוב (בג"א ש"י סק"ג):

תולדת שוחט הוא החונק. וכ"כ הנוטל דג מחבית מים, חף שהניחו מידו, כיון שהעלה הדג רירין בין סנפיריו ברוחב סלע (הוא רוחב שלים טפה כפי"ד ס"ג) חף שהחזירו ח"כ למים חיוב (שם ק"ו ב') וי"ל דהוה אפי' ברג גדול, ואם הוא קטן יותר מאלע, הכל לפיקטנו (כ"ד מ"א ס"ב). ועוד כ"ל דה"ה כשספק המים מעליו, דהרי זה גרע עובא מנוטל שמן שצנר שחיוב משום מכבה (ני"ה כ"ג א'), חף דההס כל כבוי צידים הוא, ומכ"ש הכא געילת נשמה מעלמה הוא, ודוק. ולפי"ק ר"ק לומר מלומר לעובד כוכבים להעלותו מהחבית או להריק המים

כוד העליון, הנקרא (קעטעטענצויס), משחך ב' חוטין חיוב. ולר"ן פוצע היינו כשניקן לו חוט בצלמט אריגה, פוצע האורג ראשי החוטין, ושזוקן יחד עד שיהא נארג. ובעשה כן ב' חוטין חיוב:

כא) הקושר קשר של קיימא, חיוב. וכ"כ הדמתיר קשר של קיימא חיוב. ומיהו האורג ראשי החוטין, ושזוקן יחד עד שיהא ב' לריעותא, מעשה חומן, ועשו לקיום, חיוב. ובחדא לריעותא, פטור ואסור. וב' לריעותא מותר לכתחילה. ולר"י ור"ל, כל קשר שאין זמן קצוב מהי יתירו, חיוב. ובקצוב לו זמן יותר מיום א' פטור ואסור. ובקשר לזמן מותר לכתחילה. ואין קיי"ל להחמיר בכל קשר קיימא, דהיינו כל שעושה ב' קשרים זע"ז ומחוקין. דוקא בקושר ב' קלוות זע"ז. אבל במוללס וקושרי יחד בקשר א', או שקשר ראש א' של חוט, בקשר א', בני, וכל זה אפי' בקשר ששתי להחירו בו ציור, מדאין אלו בקולין ושמה הוא קשר חומן, ושמה הלכה כר"י. מימי כשאין הקשר מהודק מאד, יש להקל במקום לערא (ש"י, ורע"ז ומג"א ס').

תולדת קושר הפותח פתח חבלים, מכל מין שיהי, כמעשה (הזיילער). [וג"ל דשחר דאמרי' לעיל שחיוב משום טוב, היינו בחוט דק כדרך שזייל]. ושיעורו שיעמוד החבל בפתולתו בלי קשר בראשו, דאז מלאכתו מתקיימת. ותולדת מתיר היינו במפריד פתח חזה, ולא התכוון לקלקל (דמ"ס ס"ו). מנעלים שפת החוטין זוג ביחד אסור לנתקן, ולא משום מתיר, רק מהתפוסים דמי לפותח בית הולאח בכהונת, דחיוב משום מכה צפנים (ש"י מג"א י'). ולתרץ גדול (ע"י רמ"א ס"ו), יש להקל לנתקן ע"י עובד כוכבים.

כחונת שנקשרה בבית הולאח, מדרוך לעצבו, הו"ל כעשו להחירו כל שעה, ומותר להחירו בשבת. ובא' אפטר מותר אפי' לקרעו בנגעא (שם מג"א סק"א) [ואל גרע מחותמות שצבליים שמתיר ומפקיע ותוקף (גביה ל"א ב')]. עניבה מותרת ואפי' יש קשר תחתיה. דוקא בעשו להחירו ציורו, אבל בעניבה ע"ג עניבה אפי' לזמן ארוך שרי (ש"י רמ"א סק"ז).

ולכן יש לומר כשנכנס כחונה שיש בפתחו סביון לזאב ב' חוטין, וכן במכנסים וכדומה, לא יקשר ב' החוטין וישתה עניבה עליה, דאף שמתכוון להחירן ביומו, עכ"פ מדעשה להניחו קשור, דילמא ממך (רמ"א שם ס"ס). פירות שקשורים או תפוסים יחד בחוט, או עוף ממולא, שדרך לתפרו קודם ציול, וכ"כ כסוי כלים שקשור בחבל לכלי, וכ"כ לנעל יי"ש או (מעדיין) שדרך לקשר חוט סביון החותמה למעלה, מתיר או מפקיע או חותך החוט, כשאין מתקן הכלי ע"י שנתקו. אבל דלת שבמחזרב לקרע, אם קשר בחבל, מתיר אבל לא מפקיע (ר"ל המתיר קליעת החבל) ולא חותך (ש"י ס"י).

ושמפו רעושת מעל או של אזורי מכנסים, אם יש שורת להחזירם, שהקבים לר', חיוב משום מחקן מנה כשמבטלו שם. ואם לא מבטלו אסור מדרבנן שמה ישכת ויבטלו, כבעניבה לעיל. ואם הקבים רחבים, שאין עורה להחזירם, אסור להחזירן שמה יקשור (ש"י ב' ורע"ז שם סק"ד). וכ"כ בין חיוב ואסור בזה"ל, כבכל דוכהא, דבאין טורח דרך אסור הוא, להכי שרי ע"י עובד כוכבים לזורך גדול, כשזוחל שבות לזורך גדול דשרי (כ"ס ס'). אגודות חבן או דשא (היי"ח) בל"א אפי' קשורין קשר של קיימא כנ"ל. מותר להחירן, דלא שייך קשר קיימא שבצבלי בזהמה. ויש אוכריס (ש"ד י' ד):

כג) התופר שחבט המחט עם החוט ב' פעמים בצבנד שחופר, וקשר ראשי החוט מאלו ומכאלו [בקשר מנה וקשר מנה], או שקשר אח"כ ראשי החוט יחד בקשר קיימא, שלא תהיה התפירה, או שהכניס המחט ב' פעמים, חף שלא קשרן, חיוב, שדרי התפירה מתקיימת [ובנתן חיוב כמי משום קושר. ולר"ן וסמ"ג (הובא בכ"י ש"י) אפטר שחופר לא יתחייב משום קושר, ומה שהקשה רח"ט ס"א

לדכיהס [משנת ד"ד] דמאן דחייט לשומא דתלמא חיוב משום חופר וקושר, גיל דהס מיירי בקשר בלחט, וכן כ' רש"י התם להדיא, אבל ר"ן וסמ"ג דפטרי חוסר משום קושר. שיירי כהפס ג' תפירות דלא ח"ל קשר, או שקשר רק קשר א' ב' החוטין יחד וכמחולל בכ"י. ועודנו לוס בני סרכ המה"ג מהרב"י שיע"א אברק"ק לאגדסבערג. אמנם ל"ח ר"ל דגם בני תפירות בלי קשר, פטור דחיוב משום קושר, דלא גרס ג' תפירות תתמילת הכל דהו"ל תולדות קושר כעל. ועי' בגמ"א ש"מ סק"א]. תולדתו המדבק ניירות או עורות יחד ע"י דבק. והמפרידן ואין כוונתו לקלקל הו"ל תולדת קורע (ש"י י"ד). מ"מ בנדבוקו דפי ספר יחד ע"י שטוה, או (בקי"יטעטר) ע"י האורג המפריד, מותר להפרידן. דהא חותמות שבכלים מתיר ומפקיע וחוקף האורג עשו לקיום, וכ"כ הכא דעשה ממילא (מג"א סס"א). מיהו דפי ספר שלא נחתכו עדיין זמ"ז, אסור לנתקן זמ"ז ע"י עובד כוכבים דהו"ל מהקן בלי.

הצורות חוט התפירה, חיוב משום תופר. ומיהו מותר, לר"ש היינו בנד שהוא תפור ועומד, והניח חוט ארוך כסופו, ונתפרדו ב' התיכות בצבנד זמ"ז במקלה, ומתח את החוט בסוף ועי"ז שוב הדקן וחבדן יחד, וזה הפירוח החייב (ש"י ס"ו). ולרמב"ם ר"ל שמתח חוט התפירה קודם שחפר, כדי שלא יתכוון החוט בשבת תפירתו. ומשום שזה מלרכי תפירה חיוב משום תופר. בגדים שיש בהן נקבים שמכניס בהן חוט (באלד) ע"י כלי האקרחת (שפיפט), אסור לעשות זה

שוחם, חבל, מקו, אינעלן, שרעפפען, בנים, גבינה, המפשים, והמולח, והמעבר, סיבת מנערים, גורקען, משרטט,

ממחק, מורט נוצה, פווע, ממרח, וויקסען, רטיה, מאבל עב, מחתך, קורע, כותב

המים ממנו (ש"י מג"א סק"ו). ואף שאינו מתכוון להמית את, רק להחליף מימיו כדי שלא ימות, א"כ אם גם ימות ביני ביני מהעסק הוא אצל נטילה כשמה דלא יחיה ל"י זה (כשנת דע"ס א'), וא"כ ע"י עובד כוכבים יהיה שבות דשבות, עכ"פ גם שבות דשבות מותר רק לזרז גדול וחיות הדג אינו זרז גדול כ"כ, ומלבד זה אין כל הסבחות שוין (כמג"א ש"י סק"ו) כך ל"ל. הרובל בזהם בהמה חיה ועוף, או בשאר ח' שוליים שחמרו בפרשת שמנוי, החולק והעובר וגו', שיש להן עור, ואפי' רק נלרר הדם בין עור לבשר ע"י הכאה [דעכ"ס נפקר הדם ממקומו רק שהעור עכצו מלאכת], אם לא התכוון לקלקל, יש אומרים דהוה תולדת שוחט. וי"א דהו"ל תולדת נוצה, מדלבע העור (ודוקא נזרז שישעט העור, כשנת דע"ס). וי"א דהו"ל תולדת דם. ולפ"ז לר"ך להזיח דם כנגרונת (מי"מ ס"ח רמב"א ש"י סק"ו). ובחובל בשאר שרשים, אינו חייב עד שיוזיל דם (שם ס"ח). וכל זה בחבל וזרז לרם, או אפי' בנלרר הדם חייב, דסופו לנאה. אבל בחבל בחבירו או בבהמת חבירו דרך נקמה, י"א דנקרא חייב מדעושה ביחא לזרז, וי"א דהו"ל מקלקל (מי"מ ס"ח רמב"א ר"ח א'). אבל במתכוון להזיק בלא דרך כעס ונקימה, לכ"ע הו"ל מקלקל ופטור [וכפי הגהה מדברי הרמב"ם (פ"ח ה"ח) ומדברי מ"מ שם, לא משכחת לם, רק בלא התכוון להזיק לפעיל, ואז לא שייך נקימה כבהמה, מדאינה מטערת על שנת רוגזו כבהמה, *ואף דמילוי דזמניה (פ"ה דבטרות מ"ד) כהים דרטו ובעטו אחר רדיפה אינו כמטיל מוס, לאו להשיקט כעסו רק כדי שרא ממנו פסע אחר ולא ירוף אחר בני אדם, ומאוס זה לא מתבט בשבת מחתך, מלא מחתך כשעה שחובו — כך ל"ל]. המקוץ דם לבעל חי במקום שאין סכנה לנפש אדם, או שמוטיב (אינעלן), או שיעשה (שרעפפען) ע"י (קאפפע), חייב (מג"א ש"ח ג'). ואעפ"כ מותר להקוץ דם ע"י עובד כוכבים לבהמה מוכנת (ש"י ס"ד). אסור למנוץ דם בפיו מחבורה או מבין שיניו, או להמח (אונאלצט) על מכה, ואפשר דהוה א"כ מלאכה (מג"א ש"ח ג'). בנים שברחשו מותר להרגן, ובצבדיו אסור להרגן, אף דכוין לזרים מימיה, עכ"פ מדמילוי פרעטו צבדיו שנת יורגו. אבל מדאסור הריגת הכונה רק מד"ס, לכן מותר למללה ולזורקה ולא חיישי' שמא יתגרנה, דהו"ל גזירה לגזירה (ש"י ט'). בגבינה שיש בה תולעים, מותר ללכלה בשבת, דמיינה קא רבו (י"ד פ"ד), ולפיכך דין כבישים שולדין מייעה שמוחר להרגן (מג"א ש"י ס"ב). ואולי"ק הרי גם בחול לתסר מלאכלו, מדהו"ל דבר חי, וכאשכחיה (שנת דע"ס ע"ב), כ"ל דהקך דמיינה קא רבו, אפי' כחי לא הוה. או ל"ל דהתם צלל ל"י בעינא משא"כ הכא דאכלו ע"י הערבות מקום גדול, וכתולעים שבבשרות שחיין ומערות, דלחם שוחה ושותה מהן ואינו נמנע (כתולין ס"ו ב').

כדי לתחוך מיושר, ככונים שמושכן חוט סקרה כדי לתחוך מיושר חיוב, (רמב"ם פ"ה א'): (ל) הממחקו ר"ל שגרר העור עם צרזל חד, להסיר השער והלמה, והיה צעור כדי לעשות קמיע (רמב"ם שם). וכן המקרה שער מהעור מטה, חיוב. *ולא דמי לגזוז ואל"ל לשער דפטור, מדהו"ל מלאכה שאלצ"ו וכלעיל, דהתם נטילה השער הוא המלאכה וכשאל"ל לה פטור. משא"כ הכא, לא נטילה השער היא המלאכה, רק קריחת העור, ולה ודלוי הוא צרזל צריך (ועי' רמב"א פ"ה א'). תולדתו המפסק (פוטע) מן (פלעדערוויש), וכן המורט כולות (פלעדערן שלייען) (שנת ע"ד ב'), וכן המגרד כלי חדש או ישן להחליקו ולנחלחו, חייב משום ממחק (ש"י ט'). ולכן אסור לגרד המנעלים לקנחם בצרזל שלפני ביה"כ, אפילו אינו חד (ש"י רע"ו סק"ג). המפסר זפת או שיעור וחלב או שאר דבר שהוא בר מרח, ע"ג רטיי, או ע"ג שאר דבר, הרי זה תולדת ממחק. וכן בלך בר מרח הוא (רע"ו ש"ח א'). ומג"א שם כ"ז מולק: המצחצוח מנעלים ע"י (וויקסען) חייב משום ממרח. ולפיכך אפי' ע"י עובד כוכבים אסור, ואפי' ע"י עובד כוכבים מעלמו לזרז ישראל, אסור למואלף שבת בכדי שיעשה, ככל מלאכה דלא' שעשה העובד כוכבים לזרז ישראל (כפי' ש"ס ס"ו). אסור למשוך רטיי' ע"י עובד כוכבים, רק בחלה כל גופו ע"י. מיהו ברטיי' ממורחה מע"ש מותר עובד כוכבים להנייה ע"ג מכה כשנאטער הדגה (ש"ח). רשייה שפלה, לא יחזירנה. ודוקא בגל ע"ג קרקע. אבל ע"ג כלי, וכל"ש כשהחוק רק ממקומו, יחזירנה. (שם). מיהו בהסירה במיזד, אפי' מע"ג כלי לא יחזירנה (מג"א שם סק"ג). מכה שנתפסרה, מותר ישראל להניח עליה רטייה ממורחה מע"ש לשמרה, דכח"ל ליכא למגזר משום שחיקת סממנים. ובלבד שלא ימרח (שם ס"ו). אסור לשהות פה כלי עם מנופה משעוה, גזירה שווא ימרח (ש"י רע"ו סק"ד). אסור לשפסך רוק או ליחה שע"ג קרקע צרזלו, אבל לא משום מרוח, מדמתכוון להבליעו, רק משום אשויי גומיה, להכי רק בקרקע שאינו מרוץף אסור, אבל על רפה שרי (ש"י מג"א סק"ג). אין מרוח שייך במאל שחיל לאכלו בלא מרוח. ולכן מותר להחליק דיישא או מאלח תפוחים (וקארטאפפעל) (עי' בטוחן), או למשוך חמאה וסומן על הלחם (ש"ח א').

לא) הבתוך או קורע עור או יייר צשיעור כדי לעשות קמיע, או הממחק קולמס (מלבד שחיין כלי), או הממחק או מנסך עץ או נחכות או חרס או שאר דבר, שמקפיד על מדה ארכו או רחבו, וחתכו או קרעו או שברו כפי הדרך שרואה [ועי' גי"ה פ"ד מ"ה]. וכן חנוי שדרכו למכור אמה או אמות מן (לייג) או (צאלד), כשחתכו כפי המדה שרלה למכור, חייב משום מחתך (ועי' רמב"ם פ"ה א'). הקוּמס קיסס להזיץ צו שיניו, או לעשות צו שום תשמיש אחר, או שקטס שרביט מענף הלוח, להכות צו התינוק, אם ביד חייב משום מחתך (ולרמ"מ פ"ה א' עטור), ואם בכלי חייב משום מחתך כלי (שם). הממחק חתיכת לפת, לעשות ממנו מנופה (פראפפען) לכלי וכדומה, חייב משום מחתך, מדמקפיד שיחיה רחבו כמדה פה הכלי, וחייב גמי משום מחתך כלי. דאף דאין צאובלין משום תקון כלי (כפי' ש"ב ד'), היינו לעשות מחן כלי, אבל לתקן מהן כלי אחר, אסור, וכערפא דאסא בחביתה, דאסור משום מרזב (כשנת קמ"ו ב'). ועי' ר"ן ב"ה (ד"ל ע"ב ד"ל אולי, ועי' ח"ח ש"י ס"א). הגורס ע"ים, אם כדי ליהנות מהעלים, חייב משום מחתך, אם כדי ליהנות מנסורה חייב משום עוחן. הקורע או הותך יייר לזן לקנח ח"ע או לשאר תשמיש, חייב משום מחתך. ואם כחוב עליו ארתות י"ל דהו"ל גמי מוחק מדרבנן (משנלות סק"א ב'). מיהו המקרה הנזיר שאינו מקפיד על מדה כפי השיעור שצריך לו, גם אין סוגתו לקלקל, זה אינו בכלל מחתך, רק כבר נבאר לעיל במלאכה קורע, אבל בקורע או הותך דרך הפסד או כמהעסק, פטור (רמב"ם פ"ה א').

כז) המפשים עור מצט"ח מה, שיעורו כדי לעשות קמיע. מיהו כ"ל דמפשים מצט"ח חי, לא גרע מטיוויה, דאין דרך טוויה צדק (כשנת ע"ד ב'), ה"ג אין דרך הפשט צדק. תולדתו המפשים דוכסאטוס מעל קלף, והם הדלדיין ששל העור לרד הצפר (כח"ח ל"ב ס"ו):

כח) המולח והמעבד בנמי' נקמה, היינו מולח היינו מעבד, ומתוך, השחינהו צד, ועייל שירטוט במקומו. ולהכי השחינהו הנא לתירווייה, דקמ"ל דהמולח הו"ל כמעבד, ולהכי המעבד בסוד או בזמין, או המולח העור, חייב ושיעור מעבד, כדי לעשות קמיע. תולדתו מעבד הוא כשהורס על העור עד שיתקשה, או שמרככו צדיו, או שמוסכו עד שמשוה אותו (רמב"ם פ"ה א' ו') או שסך עור בשמן (שם פ"ג ס"ו). אסור לסוך מנעלים חדים בשמן, אף שמרוככים כבר קלה דדמי לעיבוד (רש"י שנת קמ"א ב', ו"ח ש"ז ס"ד ורמב"ם פ"ג משנת). ולראב"ד גם יתנים אסור לסוך (מי"מ פ"ג ה"ח) וכן נובגין. וג"ל דמותר ע"י עובד כוכבים אבל (וויקסען) ע"י עובד כוכבים אסור בכדי שיעשה, וכלקמן בממרה. אע"ג דאין עיבוד צאובלין מדאוריין, עכ"פ מדרבנן אסור (כתום) כשנת דע"ס ב'). ולפיכך אסור למלוח בשר או דגים או כל דבר שמועיל לו המלח. וכ"כ לזון או (גורקען) וצליים שרואה למלוח, עובל חתיכה ואוכל. אבל להעביל ולהניח, אפי' אוכין מיד זרז' אסור (מג"א ש"ח סק"ה יו'). והמולח (אזלללעט וגורקען), יתן מיד חומץ עליו (ש"ח ד'). ועי' לעיל במלאכה אופה. ה"ל וסומן שאין חובל נמור, יש צדן משום עיבוד (רש"י, ור"ן פ"ה דביה קמ"ו ב'). בשר שירא שיטהה ג' ימים צלי מליחה אסור ליתן עליו מים, מדמתרזך ע"י ומהקן הצפר, ואפי' ע"י עובד כוכבים אסור, בליכא פסידה לאכלו לני' (מג"א שם ז'). מיהו באשל (שם) כ' דחם כבר מונח בכלי דאו די צברי', מותר לישראל לבפוך מים עליו, ואם אפשר בהערימה, דהיינו ליעול ידיו עליו, עדיף טפי. אבל בלאן לו כלי, דלרזך שפסוף במים, או יעשה ע"י עובד כוכבים (ועי' ש"ס פ"ח א"ח ה"ק). וכן יש להקל ביש הפסד קלות:

לב) הבותב ב' ארתות בכל כתב ולסוך (כ"ש אפי' קמ"ו ס"א, ומג"א ש"ח א', ודלא כרמ"א ש"י י"א, ולפיכך אסור לומר לכותי לכותי אגרת כשנת, רק נמקום דשורת שנות דאחירה, כגון לזרז חולה או לזרז מזה (כפי' ש"י ס"ב). ואפי' ב' (אפפערן), ואפי' ב' ארתות דומות שכן מלה אחת כגון גג דד הת וכדומה, או שכתב אות א' והשלים צו הספר, חייב. צריך שיכתוב בדבר המהקיים, כגון צדיו או לבע, ואפילו אות א' צדיו וא"ל בלבע אחר, לאפוקי ככתב במים או צמני פירות וכדומה, ולרזך שיכתוב ע"ג דבר המהקיים. כגון ע"ג נייר או קלף או עץ או כותל וכדומה, לאפוקי ככתב ע"ג עלי ידקות. כתב צדיו או צב ע"ג בשרו חייב, שרט ע"ג בשרו ב' ארתות, פטור. קרע בקלף לורה ב' ארתות. כתב ע"ג ב' מגילות ב' עיירות ביום א', [אב"י ובהעלם אחד] חייב, מדיוכול לקרב ב' המגילות יחד. כתב [ב' דיון] ע"ג כתב [אל סקרה] חייב משום כותב ומשום מוחק. אבל כתב צדיו ע"ג דיו או סקרה ע"ג סקרה, או סקרה ע"ג דיו, פטור. ודהי' ככותב חית, וחילק גגו ושטלו ב' זיינין, חייב. תולדתו, רשס

כט) המשרטט בין צבצב בין בלא לבע, בין על קלף, נייר או עץ או שאר דבר, בין ששרטט כדי לכתוב במקומו ב' ארתות, או ששרטט (משניות סדר מועד) בית

כלכלת שבת

מדפים, רושם בצפורן, מוזק, שעוה בס"ת, דיו, עוגה, בוטעלליע, שמינקע, מוכר, שאילה, חשבון, דין, גורל, שחוק, שטר, מעשיות, ציימונג, הבונה, גומא

רושם, בעשה 'ז' רשימה בעלמא, או ייזר שום ייזר על נייר או כותל וכדומה, חייב (כ"ז רמב"ם ס"א). המדפים חייב משום כותב, והמסדר האותיות בדפוס, חייב משום בונה, ולמ"ד יש עימוד אף שלא בנדולו קרקע, חייב נמי משום מעמר, והמניה ומתקן ומוציא אותיות עופרת אחרות תחת האותיות המשובצות חייב משום צורר (כ"ז ס"א ס"ט), ומשום כותב ע"מ לבנות, ומשום מכה דפטים. והסוהר האותיות ממושבן ומחזיקן לאחר שהדפוס בהן, חייב משום כותב, ומשום צורר (ע"ז ס"א). הבותב ונתחיון לקלקל הקלף או הנייר ע"מ, חייב. קטן ארוח בקולמס וגדול ארוח בידו וכותב, חייב, גדול ארוח בקולמס, וקטן ארוח בידו וכותב, פטור (ש"ט פ"ג ס"א). הבותב בשמאל פטור ואסור, אבל ליטער, שמאלו כימין כל אדם (רמב"ם פ"א). אסור לכתוב במים או במשקין ע"ג שולחן, או ע"ג חלונות לחיו, או באצבעו ע"ג חול או עפר, אפי"ג דליו מתקיים. אסור לרשום בצפורן על גליון ספר שהוא נייר, לסימן, אבל על ספר של קלף, בט"ו מתיר, וב"ח ומג"ל אוכרים (ש"ט). אסור להכיר או להסיר אותיות על כסף על פרוכת וכדומה (מג"א ש"ט סק"י). מיהו כ"ל דליו חייב הטאה, דה"ר אפי"ג א"ס רקס אלוהיות בצגד, דדמי טבי לכותב אות אחת אחת, אפי"ג מכתב דפטור בשבת מטעם טובה, דהרי כל כה"ג לא מהשב כהב לגבי גט אשה ועבד (גניטין ד"כ פ"א), אפי"ג ל"ה לענין שבת, וכ"ש בחיבר כל האות בפעם א' על הצגד, אף דליו כהב (כרמ"א ל"ב סק"י ולי"ד סק"י). עכ"פ לא דמי לכותב ואפי"ג למדפים או למפרד גג החית לא דמי כלל, דהתם עשה האות משא"כ הכא האות עשו ועומד, לכן כ"ל דאסור רק מדרבנן, מותר לרשום באצבע אותיות בצויר או ע"ג שולחן, כל שאיש ניכר רושם ע"מ (ש"ט ס"ד): (ג) הבותב ע"מ לככות 'ז' איהוה במקום המחק, אפי"ג לא מחק רק טעמות דיו, ויש במקומו כדי לכתוב 'ז' אותיות, חייב. ואם מחק ע"מ לקלקל, פטור (ש"ט ס"ד ורמב"ם ס"א). בטף שטוה על אות א', אסור לשלקו, ואם על 'ז' אותיות, המסורו חייב הטאה, אבל לא משום כותב דהרי הכתב כשאר תחת הטובה כמאן דמנח בקופסא, וכי ס"ד דבנפך שטוה על אותיות שבתפילין, אף שיסורו יפסל משום שלא כסדרן (מע"א ל"ב סק"ד), אף בטנף על ס"ת שלא במקום הקריאה, יפסל לקרוח בה במקום אחר מהדיו האותיות שהתעט השעות כמחוקים, אבל הכא חייב משום ממרח (וש"י נמשכות מפיל דקדק ס"י ס"ה). מיהו צנמלא שטוה על אותיות ס"ת במקום הקריאה בשבת, כ"ל דאם נראין האותיות מתוך השעות, מותר לקרות שם, דלא גרע מקורא מתוך זכוכית (הברילע), דלית דהש בה, ובי"כ בהש"ל הלכת (מ"א ס"י ז"ט) מתיר, משום דכמו ערוה בעשיות אסור לקרות ק"ש כנגדה (כ"ט ע"ג ס"ה), הי"ג ראה מקרי. מיהו צוין נראה האות מתחת השעות, אף דבמקום אחר פשיטא דמותר לקרות לכתחילה, עכ"פ צנמלא במקום הקריאה, ויולו אחרת "אב"ו ודין המואר בא"ח קמ"ג ס"ד גמ"א] דא"ל יקראו המכוסה בע"פ ויסימו מניין הקרואים בה, ואפי"ג ויולו ס"ת אחרת ויקראו בה איהו פסוק עם 'ז' פסוקים שצלו בצרכה החלה וסוף, וכמאלו צעל ח"ד וראייתו מוא"ה (ק"ז ס"ג וא"ד ס"ג) כ"ל דלא דמי, דהתם רק בדיעבד, בשבת לקרות פסוק א' או 'ז', אבל הכא לכתחילה, לא, אלא יאמרנו למפרע הוא דקרי (כדאמרינן צללי מגילה). ולשבות יעקב (ש"ט ס"ד) אם נתיבש השעות עד שיכול להסיר כלתרי ד, ע"י שיכפל בגול יפרדן ויפול, ומותר להסירו בכך (וש"י רמב"א ל"ב סק"ד), דיו ששפך על ספר, לכאורה היה נראה מטעם הגיל שהמלחכו או המקנחו משם אינו כמותק, דכל זמן שהדיו הנשפך לא, הו"ל רק כמסיר דבר המכוסה האותיות שמתחתיהן, אבל ממ"ש רמ"ז לגבי הפילין (ל"ב סק"ז) דכה"ג הו"ל כמותק, אפי"ג לגבי שבה המלחכו או מקנחו חייב רעוה. [וא"כ מ"ש בתוספתא דשבת (פ"ג) נפל דיו על ספר ומתקו, או שטוה על הפנקס (סוף עשו מלוחות עומין בשעה, שחוקין עליהן אותיות, כרשי"ט שנת דק"ד ז' ד"ה על שני לוחות) ומתקו, אם יש במקומו כדי לככות 'ז' אותיות חייב. היינו בין כדיו לא או יבש]. ספר שכתוב על עובי עליו אותיות ולוחות, יש להחמיר היכא דאפשר מלפתחו או לגרו. אבל עונה שכ' עליהן אותיות ולוחות (מלוקקער) וצבעוין אסור לשברה, אבל אם מנוף העונה מלוייר עליה, מותר לשברה משום עונג שבת, והרי מקלקל הוא, וק"ל מדפי ספר הני"ל (ע"י מג"א ש"ט סק"י ורמ"ז סק"ז). אסור לשבור לוחות אגרות או (שצבטעלליע), ביש על החותם הקריאה, ואפי"ג עובד כוכבים אסור (חק"ט גמ"א ורמ"ז). מיהו כ"ל דמותר לומר לעובד כוכבים לקרע הנייר בצל החותם, דאף לכתב מ"ש רבי"ז (ש"ט ס"ג) דאסור לקרע נייר דהו"ל כמתקן מנא, היינו בקרע נייר לשום תבונה. וגם משום מחק ליכא, כלעיל במלכת מחק, דהיינו במתכוון לקרעו כמדה הנריכה לו, משא"כ הכא דליכא לא תבונה ולא מדה. ואף דרפ"ח צ"ח (ק"ה סק"ה) כ' דהקורע נייר מותרים עושה מלאכה דא", כבר כתב עליו רמ"ז (ס"י) שטעות גמור הוא, ולא כ' בעש דבד' בל ולפ"ד כוונתו מטעם שכתבתי מדלן מהטוין בקרעת הנייר למדת ארכו ורחבו לא היה מתקן מנא ממש דהיינו מלאכה דא"י רק כמתקן מנא (ס"י ס"ח ס"א).

סוף מדרבנן, וכיון שק הו"ל שבות דשבות צלמירה לעובד כוכבים דמותר לנודך גדול, ושמה יש בהאגרת נודך נפש (כ"ט ס"ה), וכמו דשרין יר"ט ליגע בהאגרת שבה מרזח לתחום (כמ"א ס"ה). ואלוה"ק עכ"פ תרי קולא לא מקלינן (כ"ד ק"ט ס"ז וה"ט ס"ה), והא"ך נקל הכא בנגיעה ובפתיחת האגרת, כ"ל דהיינו דוקא בדבר א' משא"כ הכא נגיעה לחוד ופתיחה לחוד. כך כ"ל. אסור לכתוב בשבת או לנבוע לחיו (בשמינקע), מדתוה ככותב (רמב"ם פ"ג ס"ג). אסור לקנות או למכור, לשכור ולהשכיר ללות ולהלוות, בין שבה לומר הגני מוכר ק"י או הגני קונה במקד דבר זה, או למכור לו שבורה מכירה אף שלא ח"ל לשון מכירה, בין במשקל, מניין, או מדה, או בלעז, גזירה שמה יכתוב (רמב"ם פ"ג וא"ח ש"ז ושמ"ג). וחמירא גזירה זו, משאר גזירות, דהכא ילפינן לה מקרא, ממנוא חפך ודבר דבר (כרשי"ט בינה ל"ז א' ד"ה משום מ"מ, וכ"כ רש"י שנת ק"ג ב' ד"ה שלא יבא). ואף אה"ל דאך קרא רק אסמכתא בעלמא הוא עכ"פ הרי ודאי צימו נהמו' כבר נאכר (כרשי"ט בינה ד"ז א' ו"ן פוסקין), וא"כ דברי צבלה הוא, וכדא"ו דמיוא (ורמ"ז נפש ר"ה בא"ח תפ"ז סק"ז). ומה"ש מדרמירא כולי האי אכורה אפילו במקום מלוא, כגון לפתח הבן צבלים בשבת אכור, מדרמי למ"מ (ש"ט). מיהו כשנלך דבר בשבת, כמאלו וכדומה, מותר לומר להמוכר תן לי דבר זה (ולמכור לעובד כוכבים צה"ג אסור כתי' ה"ק מג"א סק"ז). ועכ"פ ראו ליזכר מלהזכיר משעה, לומר תן לי צדק וכן משעה, שזהו עיקר מתק וממכר (כרשי"ט ש"ז סק"ז), וגם מלהזכיר שם מדה ראו ליזכר, רק יאמר מלא לי כלי זה (המכור יחפור מעט מהמדה), ומוסיף היתר בדיק, מדרמירע רק למכור כמה לריק, אבל אסור לעשות עם המוכר שצוין, לומר כבר תעלה מנא כך וכך [ז"הוים חקך כך וכך], ממלא צוין הכל כך וכך. גם לא יזכיר לשון מכירה, רק תן לי (כל זה כ"ט ש"ג), ואם אין מלאמיו מותר ליתן משכון, ולא יאמר הילך משכון, רק הילך דבר זה ותן לי מאלל פלוני (ש"י ס"א). ובששואל דבר מחבירו, לא יזכיר לשון הלוואה, דמשמע לזמן מרובה וגזרי' שמה יכתוב. רק לדין מותר, דהרי גם הלוואה טעין ששאי לתצטו בלתיחר (מג"א ש"ז סק"ד). וכשם שאסור מו"מ ואיך, כ"כ אסור לפצוע בשבת, אפי"ג ע"י משכון או ע"י עובד כוכבים, רק בנשבע לפצוע לחבירו ביום זה, וליורע בשבת, מותר לפצוע ע"י עובד כוכבים או במשכון (מג"א ס"ז סק"ז). ומה"ש שמה יכתוב אסור לדון, או להכניס לבית הסוהר, או להלקות, ולא מקדשין (ויש מיידין לקדש בשעת הדחק), ולא חוללין ולא מייבמין וכי' ולא מגרשין (ובש"מ ש"י), בצלוח גזירה שמה יכתוב (ש"ט). הבונם אלמנה לא יבא עליה גיאה ראשונה בשבת דהוה כקונה קניין, דחופתה אינו קונה כמו בתולה (ש"ט) אסור לקבל קניין סודר בשבת, ורק בשכ"מ, וכדי ליינה דעוה, שרי מלא"ל קניין, דדברי ש"מ ככהוין ומסאורי' דמי, וי"א אפי"ג צריך קניינו, כגון שמפרש שאפי"ג יעמוד לא יחזור בו, או צמחנה במקלה מנכסיו (ח"מ ר"ד). אסור ליתן מהנה בשבת. כ"א לנודך מלוא או לנודך שבת (ש"י מ"א ס"ק ע"ז). אסור להטיל גורל בשבת אפי"ג ע"י עובד כוכבים, גזירה שמה יכתוב (ש"י ס"ז). אבל מי יאמר קדיש או מי יעלה להורס מותר להטיל גורל (מג"א ש"ט סק"ט). עובד כוכבים שמיבא שמיבא שעות לפצוע חובו בשבת, מותר שיניחו עובד כוכבים ולא יגע בו ישראל בשמטות, ולא יחשו עמו, ומותר הישראל לחזור לו משכטו, או להחליף לוחו במשכון אחר. ועוב שיקח העובד כוכבים המשכון בעלמו ולא יגע בו ישראל (ש"ח ומג"א ש"ט סק"ח). אסור לשחוק שום שחוק כדי להרוויח (ש"ח ס"ה). ודלוי לזהר בכל שחוק (מג"א ש"ט סק"ח). אסור להניח בשבת וי"ט ערובי תהומין וערובי חלרות, דחקניו רשעה בשבתא, לא (כ"ה ד"ו א', וא"ח חק"ח ס"ג). אסור לקרות בשטרי הדיוטות, כשפ"ח, והשבות, ושטרי מבר והטוה, ואפי"ג לעיין בהם חכור, גזירה שמה ימחוק, ובאגרות של שילת שלום יש לזכר היכא דאפשר, אבל מכתב שקבל היום, מותר לעיין בו שמה יש בו לנודך היום, ולא יקרא שבה, אבל מותר לשמש לקרוא הקרואים לשטורה, ע"פ הכתב שנתן לו בעל השטורה. וספרי מעשיות ומלחמות, וספרי מלוא, אם כתובים בל"ק מותר, ובלשון לע"ז אסור לקרואם (כ"ו כ"ט) ע"י י"ג י"ד ע"ו). יש מקלין לקרוא (הלייטונג) בשבת דמותרתעט"ז בזה ויש להחמיר (ע"י ש"ס). וכל שאסור לקרוא אסור לטעולו (רמ"ז ש"ז סק"א). הרי מ' בלאכות הצריכים לכתב:

כלכלת שבת

נוטא, המפנה זבל, נקב כבתל, אהל, בניי בכלים, מנבן, כללא דבונה, גלאזער, אהג קבוע, אהג עראי, גג, מחיצה, דף שלחן, קלאפע, ברייטעל, רעגענשירם,

עסר וחול תלושי עיפס אסור לעשות גומא) או שנטל חל או מילא גומא ברלפת בית והאר (דכשד וגיה שראוי לזייעה חייב משום חורש, כלעיל) וכתבון להשוות הרלפה חייב משום זונה (שבת דע"ג ב'). הרמב"ם זבל שברחוב ושבחצר, חייב מדאורי, ומש"ה אסור ע"י עובד כוכבים [רמב"ם רמ"ד פק"ח, וז"ל דמדמיית רמב"ם ראי' לדכרו מהך דבנת (דע"ג א') דהיה לו גבשושית ונטלה חייב, מוכח דרמב"ם מייירי ברש"י ופיט שברחובות, דהוי גמי מוכר רחל זבל שמתקן מורקב ומאכל ומול וזכר דברים שהובלו לטו, אין שייך בהשנות אסור דאז, דהרי מכיס אדם מלא קופחו עפר ועזה נה כל גרס (גיטא ד"ח א'). ואז"ל דכתיב שאני דהיל' כעפר וכטלו, דהר"ל כרע"ה סמיכתא (כסוכה ד"ד א'), וה"ל לזכר כהכיל תנן ועפר שהוביל לטו, ליתא דהרי רחל דרך לנקות הרחוב, וא"כ לא בטלו ברחוב, ואח"ל דבונה רמב"ם דכיון שאין קרקע רחוב מרוקף, איכא למיחש דלמא אחא לאשויי גומות כשיניקה הרחוב, וכתיבד הכיה ע"י (כעוטן) דאסור מה"ט (כס"ו של"ז), הרי התם ודאי הוא מדרגתן, דהרי יש מתירין גם שם, ואח"ל דהכא כשיניקה הרחוב, הו"ה ע"י מלא ותלמיא, והר"ל פסוק רישא, מדא"ה של יעשה גומות, היינו להחמיר הכא מה"ט לנקות ע"י ישראל, אבל ע"י עובד כוכבים מותר פסוק רישא (ברמב"ם ר"ג סק"ה), אלא ודאי הכא ברש"י ופיט שהוא במחובר ברחוב מייירי]. אבל בחצר גומא בביתו וא"ל אלא לעפרה, פטור, מדאורי מקלקל לגבי גומא בביתו, ובשדה דאורי מקלקל, הו"ל פסוק רישא, והייב לרמב"ם דס"ל מלחכה שאלג"ו הייב עלה (רכ"ט פ"א משנת ה"ז). מיהו במקרה ופירות אין בהן משום גומא ומותר לכתחילה (ר"ן פ"ק דגי'ה). העושה נקב כל שהוא בטתל (ע"י לקמן כס"ד), או עשה נקב בקרקע הבית טלחו בו המים (מג"ה ש"ד סק"ג). או דוקא יתר בכותל, או המחיר דלת או חלון אל זריו בבית צור דות, חייב משום זונה (רמב"ם שבת פ"י). תולדות בונה כל העושה אהל קבוע שהוא עשה על טפח בגובה טפח, ואע"ג דמשכן גופ' אהל הוי ההס הוי האדנים מחוברים בקרקע, משא"כ אהל קבוע שהוא תולה, היינו בלתי מחובר בקרקע. וכן דרוקע עץ בעץ, בין שחברם ע"י מסמר, או שהקע עץ בעץ עמנו עד שנתחברו, וכן העושה כלי ארמה, או כלי חרס קודם שיתרפן כבבשו, ואפי' הם קטנים משעור מקוה כל שהוא גמור, יש בנין בכלים וחיוב, אבל בנין גרוע, כגון להחזיר פרקי כלי, או לדבק כבירה יחד, דרוקע כבלי גדול שמתקין מ' סאה יש בנין בכלי (מג"ה ש"ד א'). ומה"ע הטפה כלי זכוכית או שהכנים יד הקורדום בהבדל, חייב משום זונה (רמב"ם פ"י משנת). הרמב"ם נזיכה, או הנמבל מין זכוכית או פירות יחד, ונתכוון שיעשה כן לייפותו (דל"ג סו"ל מסמך. מג"ה ש"ה סק"ו), כולוהן שיעורן בגרונרת, והוא $\frac{1}{4}$ ביצה, וכולהן תולדות בונה הן. כללא דבונה. ג' מדות בגובה, צ"ו בן צ"ק ר"ק, או אהל קבוע, או אהל ער א"י. (א) בנין בקרקע, אם זונה או סהר שמתחבר לקרקע, כל שהוא, חייב ואפי' רק מוסף על הבנין כל שהוא, בין שהוסף על המחיצה בעצמו או המשט, בין שהוסף על הרלפה, כגון שהקע יתר או מולאו מבנין מחובר לקרקע או שטח סס טיט, או קבוע סס דף בכותל או ברלפה. או (גלאזער) שהוסיב חסנב בחלון (מלבד שחייב משום ממחה) (הקיעט). וכן האזור או מנתק זריר דלת כמו שטובה (השלאססטר) כשלא יוכל לפתוח הדלת, או המחיר או מחיר דלת או חלון לעין, חייב משום סהר או זונה, ולהכי גם ע"י עובד כוכבים אסור (מג"ה ש"ה סק"ב, וע"ז ש"ג ב'), ואפי' אם אין הדלת והחלון מתברין בלתי רק תחב"י בחוץ, ואינו עשוי להוליאן רק לעתים רחוקים, כשפתרם או הקטן בשבת חייב משום זונה וסותר (מג"ה ש"ג ב'). ובמחוברין בלתי ראי' חייב בלתי תחב"י בחוץ, חייב כשהוליאן מהלירין או מחזירין (כשנת ק"ב ב' ושיחובין ק"ב), דרוקא בכלים זרירין שמה יתקע בחוץ, אבל בבנין אפי' בלתי תקוע בחוץ חייב (ע"ה). אבל דלת או חלון שעשוי לפתח או לסגור תמיד בין שמתחברין בלתי או לא, מותר לפתח ולסגור בהן הפתח (מג"ה ש"ג סק"ה). וכן דלת שבתקרה, צ"ס לה זרירן, מותר לפתח ולסגרה (תרכ"ז ג'), ובזמן לה זרירן, אם עשוי לפתוח ולשהות בו תמיד, שרי לסלקו ולשהתו (מג"ה ש"ג א'). ודלת שעשוי לסהרו בשבת, אפי' בשרוק בשיט מותר לסתרו, ויש מחמירין (כ"ט ו'). דבר המחובר לקרקע ע"י שקזור בחבל, לרש"י הו"ל סתירת מחמתת שבקרקע מ"ה"ם. ולתוס' י"ל דהיה דאז"ל. מיהו לביע שרי ע"י עובד כוכבים (משאלות ש"ס ט'): (ב) ואהל קבוע, היינו אפי' אינו מחובר לקרקע [ק"מ מ"ב וכן מוכח לע"ד ממנה דוכתי, ורק בטנה ע"ג כליס פטור, ירושלמי, מדמסקו בין הבנין לקרקע, אין דרך בנין בק, ואולי"ק אי"ב דקמ טעמא הפסק לא מחשב בנין, אי"כ אדמקפי ירושלמי מהשכן שרי כנו ע"ג אדנים, ומתוך דאדנים בקרקע שחיבין (כרמ"מ פ"י ה"ב), ולא רק מטעם הפסק, פטי הו"ל לתוך דאדנים כמשכן תשיב, וא"כ אין כאן פסק, כי"ל דלא מצי לתרן כן, מדתכיס וה"י מהשכן אחד, אי"כ כל מה שחינו אחד עם המשכן, אינו נחשב משכן, והרי סקתים לא היו רק תחובים כהאדנים (כשנת ל"ה ב') ולא היו תחובים בחוץ, מדתוך להוליאן כמטע המתנות] אם עשה ג' מחיצות ואהל עליהן (רע"ז ע"ז סק"ד ו"א, וכ"כ בח"י רש"י"ה שנת ק"ה, ובמשאלות ש"ז ח' חכ,

דאפי' סיון כד' קונדסין מחשב אהל קבוע אם הוא קצור כהן), וגם יש בגנו או בפחות מנ"ט סמוך לגנו, טפח על טפח ברוב טפח, או דינו כבנין מחובר לקרקע (מג"ה ש"ז כ"ה), ולהכי אפי' רק מוסף עליו חייב מדאורי (משאלות ש"ז ח'). מיהו רק תולה הוא ולא אב, וכמש"ל. ודוקא בעשוי לזמן מרובה, דהיינו לח' (ו' ט') ימים [משאלות ש"ס ואשל ש"ה, וכן משמע לע"ד מרש"י בי"ה (ד"ב ב' ד"ה בנין עראי) פ"י רש"י שאינו להתקיים, וכן משמע נמי מרש"י עירובין (ק"ב א' ד"ה מותר לעשות) יע"ה, ואולי"ק מירושלמי פטרקן (ד"ל ע"ב) וז"כ בריש פרק הבונה דמקשי, הרי כל מלאכות מחשב יליפין, והרי מדבשיתין הקב"ה להכניסן לארץ, בנין לשעם הוא, ומתוך דאז חמ"י דלכנין לשעם חייב, אלא לא דא"ל לבנין קבוע המשך זמן י"ל דע"כ י"ל ל"ל הני"ל דע"כ כיון דבנין לא מקמי הכא כן, וקדמקסיין בלחמ כבבלי לענין קשייה (דע"ד ב'), ע"כ י"ל דכבבלי לא תהי להך סברא דמכיון שהבשיתין הקב"ה וכו', וע"כ לא הבשיתין מתי יבניין, והרי לכסוף בלאר בלחמ מ' שנה נמדבר. וגם לירושל' אשכר לומר, דנפחות מ' או ט' ימים אפי' בנין שעה לא הוה, רק בנין עראי וכסוכה. והא דלא מקמי ירושלמי ונטלה העין משרב עד כוקר, י"ל משום דרש"י כבבלי ה"י פסק דלמא לשנה או לשנים רבות, בנין קבוע הוה, כל זה י"ל]. (ג) אבל אהל עראי דהיינו כשחינו עשוי לח' וט' ימים, כך דינו, בצ' לשיבותה, שעשוי לזמן מועט, ואין בגנו או בסמוך לג"ט לגנו טע"ט ברו"ט, או אפי' עשה גם המחיצות, ו"א דמותר לעשות לכתחילה (משאלות ש"ז ח' ואשל ע"ז). ובחלה לשיבותה שעשוי לזמן מרובה ואין בו טע"ט ברו"ט, או שעשוי לזמן מועט ויש בו טע"ט ברו"ט (כמדורחא וכו' בי"ה ל"ג א'), לכ"ע אסור לכתחילה, ובצ' לרשותה, שעשוי לזמן מרובה, ויש בו טע"ט ברו"ט, ככר בלתי דהוה אהל קבוע, ומייהו עליו מדאורי. וכל אהל עראי שאסור, יש חלוק בין גג למחילה. דבגג יש ד' חלוקים, (א) בלתי שם ג' מחיצות ויש טע"ט ברו"ט תחת הגג שעשה, או דוקא במתכוון להגן או ללל אסור, ומה"ט אסור לפרוס מפה ע"ג (רייפטן) שעל עריסה היתיק, וכדומה, אם לא שמרתו כבר מע"ט טע"ט מלבד שבי העמוד הכרוך או שהרייפטן בעלמון רחבן טפח, או שאין בין רייפטן לזכרו ג"ט, דהו"ל כגבד, דככל הקד גומא הו"ל מו"ס י"ק ע"ל אהל ע"ר ח' דכרי (ש"ז ב' ומג"ה ס"ה). (ב) זבית שם ג' מחיצות מניעות לארץ, או אפילו אין מהתכוון ללל או להגן או לשום תשמיש עכ"פ מדחי להשמיש, אסור לעשות הגג. ומה"ט אסור להניח כסוי על היבה, ריק הטפח סמוך לגג, כשחינו קבוע בה צדדים (מג"ה ש"ז סק"ו). או לכסות כלי שיש בה טע"ט ריק, או להניח כסוי על הבית (בפאלטן) או להניח לוחות על חצות ריקות להיות כולחן, כמו שטריגן (בפאלטן) בצטוודות, כ"ו אסור בלתי מיוחד מ"ש להכלי שמכסה בו (רע"ז ס"ה ע"ז). מיהו בראש מכוון כלל לכסוי, כמחזיר קדידה על הכירה, שרי (מו"ס שנת ד"ו ב' ד"ה וכו'). (ג) ובהרתי לשיבותה, שאין שם ג' מחיצות, והגג שעישה אינו להגן או ללל או לשום תשמיש תחתיו, רק על גביו, מותר לעשותו לכתחילה. ומה"ט מותר להניח דף שולחן על הרגלים מדאורי שם מחיצות וגם אינו מתכוון להלל (ש"ז מג"ה סק"ו), וכ"כ מותר מה"ע לנטות ולפרוק הקלאפע שבצי"ב בכותל (מג"ה ש"ז סק"ה). דמלבד סעמ"ו (מג"ה ש"ז סק"ה) ודע"ה מרכ"ז ג' ומה"ט שרי לנבז ברייטעל או (הוט וקאלפוט), מדאורי לו מחיצות ואינו מהתכוון ללל (רע"ז ש"ז סק"ה), ואפילו במשום הטלית על (הברייעטל), דהו"ל כמו דפנות סביב, עכ"פ מדאורי מהתכוון ללל, שרי (מג"ה ש"ה סק"ה). (ד) וכל זה בשדרך להשתמש החת האהל, אבל בלתי דרך להשתמש תחתיו (כן הוא ל' הר"ן שנת דס"ב א'). והוא אפי' לעשות ד' מחיצות ואהל עליהן, מותר לעשות בשבת, ולכן מותר להניח ספרים מכאן ומכאן וספר על גביהן, כשנרדף ללמוד מכוין (ש"ז ס"ז וא"כ כאן, ודלא כרע"ז ש"ז סק"ד דכספריס דוקא כ"י מחיצות שרי, אלא אפילו כד מחיצות שרי, רק כ"י אורחא דמלחא נקט). ולפי האמור יש לכאורה לאסור לנטות בשבת רעגענשירם: (ח) דאף דאין מחיצות (השירים) מניעות לארץ, והרי הו"ס (גיטא ד"ב ב') מליריכין לאהל טיהיו מחיצותו מניעות לארץ, וז"ל ראייה לדבריהם מוסוכה (דפ"ז א') דמחיצות תלויות אין כמחיצות, ורק במים הקילו חכמים ודלתי, ולא בצאל דוכתי (כעיינון דפ"ז ב'), ליתא דרוקא בכתך דבי"ה כמדורחא, ביעי ודטהייהו, דלא התכוון בגג להגן, כ' הו"ס דלרדך טיהיו מחיצות מניעות לארץ, אבל הכא דמהתכוון בגג (השירים) למחסה ולמסתר מזרם ומטר, דל מחיצות מהכא, גם בגג בלי מחיצות אסור, וכלע"ל (ס"י א'). (ז) ואז"ל דבשירים הו"ל שפוע אהלים דלאו כאהלים דמי (כסוכה י"ב ב'), ג"כ ליתא דהרי כבר מהקוין בשבת (ק"ה ב') דלענין שבת אמרי' שפוע אהלים כאהלים דמי (פרא"ש ש"ס), ואפילו לרבינו שמואל ש"י הו"ס' שרי דלא גריסין ק"ל לכה, עכ"פ בשירים מדיס הושך לג"ט לגגה טע"ט ברו"ט, כ"ס דמי דמי (וכס"י ש"ז ס"ה ומג"ה תל"ה סק"ה). (ג) וגם א"ל מדמהטלעל ע"י הנושאו, הרי קיי"ל כ"י מחזירו (מ"ז י"ה א') דהלא זרוק לאו שמי' אהל, ליתא, דהיינו רק

כלכלת שבת

רענענשירם

קאץ, וזו דא"כ למה נקט תקנתא דמיסה טפי מתקנתא דפחות מטע"ס, אלץ ודאי מה דנקט רש"י בסיפא נהנה על הכס שעל הקנף, אורחא דמילתא נקט שהעמיד המטה עם הקנף (עי' סוג' ד"י ע"ב) באלמנע ה' יתרות, וזכות מושכה למעלה מהיתדות, א"כ יש טע"ס בהג' ואפ"ה מותר ממתח החושים שברוך בה מע"ס. וזו דלפטר לומר דאף לרי"ף מותר, דעד כאן לא משמע מרי"ף דביש טע"ס בנג חסור, אלץ בשהמחלות מגיעות לארץ, וכדרייק רבי"ף ו' והעלית משולשלת ומנעת לארץ, וטעמי' כ"ל מדס"ל כר"ן שהביא רבי"ף ע"ו שט"ו סק"ד וי"א) לבלל אלץ קבע לר"ך מחיות ונג, וכמש"ל, וכן משמע מרי"ף כאן ומרי"ף בילה פרק המביא במדורתא, שכ' דלמלמלה למטה שרי, דאין ר"ך בנין בך, עכ"ל, אלמא דס"ל לרי"ף דנג בלי מחיות, און אלץ מרוא', ואף דאסור עכ"פ מדרבנן, עכ"פ במדורתא וכדומה דאין מתכוון לל, שרי בכה"ל לכהילה, ולהכי הכא בטילת, מדמחכוון לל ויש נס נג ומחיות מגיעות לארץ לא שרי רק באין בנג טפח. וכן מוכח לפט"ד דלרי"ף לר"ך נג ומחיות לאוהל קבע, דל"כ מה יענה רבינו רבי"ף בסוגיא דעירובין (דק"ב א) שהביאה גס רבי"ף, צבדירא דל"ל שיפרוס טפח מע"ס, דזו רש"י להוסיף בה בשבת. וקי' מה יויע"ל, הרי בשי"ס נג טפח וו"ל לרי"ף אלץ קבע, ומוספת אלץ קבע לכ"ע חייב הטחת (משפלות ש"י ח') וע"כ ל"ל דההם באין דפנות מיירי, מדבכו אירא, או דההם אף סחיו נג ומחיות עכ"פ לא היה רק ערש, שלא נעשה לזמן אר"ך דהיי בכל לילה סלקו נג, ולהכי סגי בהיה פרוס אלץ טפח זמן מ"ו, והו"ל מוסף על אר"ך ערש ושרי, ומש"כ הכא בטילת שקפור כהנלים לזמן מרובה, וגס משולשל לארץ והיה גס דפנות, א"כ א"א שיהיה הסותר בפריסת טפח מע"ס, דהרי אז הו"ל אלץ קבע דאסור להוסיף עליו, ע"כ נקט הש"ס תיקון אחר של חוט ומשיחה. אבל (בשירס) דאין רק נג, דמחיות הליוות בבו אינן מחילה, הך שכתבו למעלה דבמחכוון לל אסור גס נג בלי מחיות, עכ"פ אינו אסור רק מדרבנן, וזו דעשו רק לזמן מועט, א"כ מ"ש הך אלץ רבנן, או בשל"ן נג טע"ס דנמי מדרבנן, כמו דהתם מתור רבי"ף בחוט ומשיחה ה"ל הכא בשירס. ואף דלחד הי' תוס' הג"ל, הכא בריש נג ומחיות לר"ך פריסת טפח וגס חוט ומשיחה, עכ"פ כיון דאלץ ערש הוא, בדרבנן שומעין להקל, ובפרט פולטער גוממים, במקום לערל ל"ג רבנן (ש"א י"ג). גס במקום פסידא ל"ג רבנן (פנימות ד"ס א). והכא יכסחו מלבשו בגמשים. גס גדול כבוד הבריות ליתך בצגדים מלכלכים וכמו שהגירו מה"ס לעלול מוקפה, או להוילא מכרמית לר"ס, כדי לקח א"ע (ש"א א). וכ"כ התייר בת בוקרי, לעשות בנין ערש משום כבוד הבריות (שם ס"א). אף דההם אינו כבוד הבריות כל כך, דהרי אסור לפנות במקום שיש רואין (בנרות ד"ס א). רק שלא יתבזה צעתי עלמו להיות כבהמה, מכ"ס כשורה ליתך בין כבדים וגדודי מלכלכים שיש לחוש לכבוד הבריות. וזה"ל לא יתך בין הבריות, און ל"ג ערש יותר מה (מחוס' שבת די' ב' ד"ה בשביל) ועיין שבת פכ"ב מ"ד. והגאון רבינו אלי' ווילנא ז"וק"ל מהיר כל שבות כדרכו במקום לערל (ע"ו סק"ו), וגם באלל (ש"י ח') משמע להקל בך דין שאין קושטין רעויותו בשבת, ע"ס. אחר איזה שנים שכתבתי זה, דליתי בתשו' נב"י (פ"י י'), הושע (ברענענשירס) לאיסור סקילה — ובמח"כ אסור על המה, דכל עיקר סמיכתו על רבי"ף, והרי כבר הוכחנו שגס רבי"ף לא אסור על בדיה, מכ"ס כשורה ליתך בין כבדים וגדודי מלכלכים שיש לחוש אלץ בשל"ן מגיעות לארץ, הו"ל רק מחיות הליוות דאין מחילה וכמש"ל, וזו אפי' יש טע"ס בגנו הו"ל ערש, רק דרבי"ף לא רשע לומר דמיירי הכא כך משום דטילת כפולה בהם, משמע אפי' משולשלת לארץ. או שהרי"ף מקבל היה מרביתו דטילת כפולה משולשלת דפיתו' לארץ, ואף דביסויי כ' תוס' (שבת דק"א ב' ד"ה ס' דמיהק) שבשאינו בשפוט כפוף, הו"ל כהל ואסור, אף שאין שם דפנות וי"ל, דהר"ה הרי קי"ל שם כש"י דאין צבייאני משום אלץ מדאין שם מחיות (וכיט"ו ש"י ח') ומנ"א ב"ס הג"ה ש"א סק"א), וזו דאפי' להו"ל דוקא סייאני אסור, מולא הי' האהל מע"ס קפור בחוטין בהדבר שהמוך עליו האהל, מולא כשלושסו הוא עושה אלץ חדש בשבת, ואף שאינו מחכוון, עכ"פ פסוק יושא הוא, מש"כ (בשירס), שהאל קפור בחוט ברזל מע"ס בהמקל שבאלמנע שהאל המוך עליו, הו"ל כאלו כבר התחיל לנטותו מע"ס טפח ושרי. ואעפ"כ לאשר הגאון הג"ל הזמיר כ"ל צבוסור, לא מלאכי לבי להתייר הדבר לגמרי מצלי שיכתימו עמי הצירי המקום הי' צבוסם. אלץ עכ"פ ל"ל צבור דמותר לומר לגוי למתחו ולפתחו בשבת, כיון דאפי' שבות שבו לא בירא כל כך, לפיכך אפי' שבות דשבות לא הוי, ויש להתייר עכ"פ משום פסידא ולער' וכבוד הבריות, וכדלמרון. ואי"ל דעכ"פ להכר מעטס חדש שיחידוהו שהוא מתחו ופתחו בשבת. דהרי גס באיסור דרבנן חייב' להשדא, דדוקא לעינין לאסור גס בחדרי חדרים אסור רק באיסור דאורייתא (פחוס' כתובות ד"ס פ"א ח' מעטין ומ"ק ד"ח ע"א ד"ה מוסקין ושי' רמ"ז סק"א רמ"ז סק"א ושי' עוד ב"ח פ"י כ"ו ס"ה) אלץ לענין לחוש לחשדא אפי' צבוסור דרבנן חייב', וכדל"ל דלף האל בוג שבאור' מדמחוי כאלה לחיגא (א"י ש"ס) וזה"ל מ"ו בשבת דברי קבלה מדוהכר בנחמי', ודברי קבלה כדאי' דמי (ש"י מ"ג ליל במלאת טפח) ליתא, דהרי

נחמן צפני הטומאה, אלץ וודאי שפיר הוא אלץ להביא טומאה תהוו, וז"כ בשבת אסור, והא ראה דבמדרש שארס נושא והאיהל ל' ח' מהמדרש על הטומאה נעמא הארס (כפתי' דלום). — ד) דל"ל דא"כ עובר דנקט ההס, היינו שהאריל עם המרדעת על הטומאה בשעה שמער, אלץ בשעת הלכות הרי קי"ל מהלך לאו כעומד דמי (שבת ד"ס ב'), וז"כ כשפיתח (השירס) בשעה שהלך, הו"ל כהל זרוק בשעה עלטולו, דאינו מביא ואינו חוץ (פחוס' שיריון ד"ל ע"ג ד"ה ומה). ג"כ ליתא, דדוקא בעליה המנופסת ועוף פורה או בדבר המרק, כ' תוס' דאין אלץ כלל (ובאלמנע מ"ה מ"ה), וז"ל עעמא מרדאין לן שום סמיכה בלרין, הו"ל נג העומד ברוח דאינו נג, כמו מחילה העומדת ברוח דאין מחילה (כסוכה כ"ד א'), ואפילו לר"ע דס"ל קלוטה כמי שהונחה דמית (שבת י"ז א'), היינו דההוי כמנחה על הקרקע, אלץ לא דההוי כהלל. — אלץ בשעה שהולך וודאי מחשב (השירס) שנטאח על עלמו כהלל, וכדלמות שעל השורים (סוכה ד"א א') דמהכחו דלמות כהלל אף לר"ך צפני הטומאה, וע"כ מטעם שיש להאלל סמיכה על הארץ (ומחוץ קו' תוס' שיריון ה"ל), והרי סייאני שהיא טובע שפחותיו צולטין כצב (ובאלמנע מ"ה מ"ה), שבת ק"א ב') נמי מהמעטל הוא, ואפ"ה סד"ה הו"ל אלץ אפי' ליש', לולא דאין מתכוין להנן וכדמסיק וכו"ס דקשה לחוס' שם שכ' באמת דנס סייאני הו"ל לולא, אף דמהמעטל. — ה) גס אין לדמות (השירס) (לאויפגנאדאך) של סוכה, דמותר לפתחו ולבטרו מדמחוצר הגג צורים (כפי' הג"ה) וכו"כ פקק החלון במיוחד לכך מותר לתסוס בו, מכ"ס בקשור צו, (כפי' ש"ג א'), גס זה אינו צריך, דההם לא האלל כבר עשוי, ויבאור צורים צבוסה, לאו במיוחד לר"ך פסק, הו"ל כולת שטעל הפתח, מש"כ (בשירס), כדדוחק מלמטה, עושה אלץ מחדש — ו) גס אין לדמות (השירס) לכסא של פרקים (שבת ק"א א') שסולטין אותו וחרוין ופתחון אותו, ושרי, ליתא, דהתם און עשוי ללל ולהנן על שחתחו, רק לישב על גביו, מש"כ הכא. דרי חתרו על כל ה'ידים ולא מאלנו היתר (לשירס) ה"ל לכאורה, ואעפ"כ ל"ל דשרי מדינא, מדלמרי' ההם (שבת ק"א א') טילת כפולה, לא יעשה. פי' רש"י שלא יטח העלית ע"י ד' קוטרין בשבת (ששפחות העלית משולשלת צבדירי ללך הארץ לפנות). ואם היה כרוך עליה חוט או משיכה, מותר לנטותה, פי' רש"י שאם היה תלויים על הקודם מע"ס מוספת, וכך חטים על העלית מע"ס למשכה בן לכהן ולכהן, מותר למשכה בהן בשבת, ולחוס' שם מיירי סופא, צפחותה מע"ס טפח, או דמיירי באיזה פרוסה טפח, ואפ"ה שרי לנטותה דבריה החוט מע"ס הו"ל כבייר טפח מע"ס. והנה וודאי מכתבה טפי הי'. בתרא של תוס', דקשירת החוט מוטיל כמו שיר טפח, דהרי הגמ' לא הוציר כלל משיר טפח מע"ס, כמו שהזכיר צבדירא (שיריון דק"ב א'). וזו או צבייר בה טפח עשוקין, א"כ ל"ל כריכת חוט כלל, ומ"ס מצבדירא, אלץ ודאי דתי' בתרא עיקר, דכריכת החוט הו"ל כמו שיר טפח. וגס דברי רבינו רש"י, טעין לזה למעין היטב בדבריו, ומה"ע גס הר"ש לא הביא רק התי' הב'. והנה במקום כריכת החושים, יש צ' פירושים, לרש"י ולשאר המפרשים ר"ל שכרוכים חושים בשפולי העלית למושכו בהן לכהן ולכהן וכמש"ל, ולרמב"ם (פ"ב שבת ה"ט) ר"ל שכרוכים חושים בטילת שיהם תלויים בהן צבדירא (ש"א). ויהי און צבייה, כדו און (בשירס), לו יתא שהקנה שבאלמנע (השירס) היה נעון בלרין דוגמת הכס שהעלית תלוי עליו, וגס דפנות (השירס) היו מגויין לארץ דוגמת העלית הג"ל, אפי"ה כיון דהגג של (השירס) מחובר למעלה אל המקל שבאלמנע מע"ס, וגס יש התחיו חוטי ברזל (דלחוט) למתחה בהן לכהן ולכהן, וודאי לא גרע מעלית כפולה הג"ל דמותר למתחו בשבת, כתי' הב' של תוס' הג"ל. ואפילו תומא דב' תרתי תוס' שקולין הן, ולא מתבאר חד מנייהו טפי מחבדיה, עכ"פ מהדאן (השירס) עשוי רק לזמן מועט, הו"ל רק אלץ ארעי מרבנן, ובדרבנן שומעין להקל — ושרי, ולא דמי לסייאני דאסור לחוס', וכלעיל, דההם עושה אלץ חדש בשבת, מש"כ הכא כבר היה נג צבוסור מע"ס אל הקנה שבאלמנע, שכל האהל המוך עליו, והו"ל כאלו כבר התחיל לפרסו מע"ס, וכמ"ס שליטי נבדורים בעלית כפולה הג"ל יע"ס. הן אמת שרמ"ג (ש"י סק"ג) כ' דאך דטילת כפולה מיירי שאין בה אחר נטייתה ע"ס ברו"ש, (א"י בשירס) שיש כשטור זה, נראה לאסור, אולם זה דעה רבי"ף, והרי כבר תמה עליו הר"ש שם בפרק תולין (פ"י ב'), וז"ל ואלן דברי נרדון בזה כלל, דהרי טילת כפולה וודאי הוא אלץ ערש יותר מכלת ההינים, דמותר לנטותה ולפורקה בלי חוט ומשיחה, אלץ טילת כפולה מיירי ביש בגנה טפח, עכ"ל. וכן רש"י לעיל בצידי דמקוב חומרי מהניית, פי' דיכה מיירי ביש בגנה טפח, לא אלץ בשעה רבי"ף, וכ"כ רב"י (ש"י ע"ג), וז"כ מוכח דחוטים דמותר בטילת כפולה מיירי אפילו ביש בגנה טפח, דכיון דאפילו בכה"ל לרש"י הוא מדרבנן, מ"ס הוא מזה, וכן מוקמוהו הוא מוכרע, דטילת כפולה לא יעשה, פי' רש"י לפרוס העלית ע"ג יתדות, א"כ וודאי יש צ' יתדות טע"ס, א"כ בסיפא נמי הכא מיירי ביש טע"ס. דל"ל דסיפא מיירי באין בה טע"ס, ליתא, דהר"ה דמלכוון הגמ' ואם כדך עליה חוט או משיחה משמע שפיר דלריש'ה

כלכלת שבת

רענענשירם . מחיצה

דער גס צבאר עוף בחלב שקדים מחמרין (כ"ד פ"ו וש"ך שס סק"ו) ופ"י כשכל עיקר האיסור מדרבנן מהמרין, כגד תוכה בחלב שיש לו צ' פתחים שרייך להליק בשטין, מטעם חשדא שיחשדוהו שלא הליק (כס"י תע"א ס"ח) דלפ"ד דדוקא על להבא או על ההוה, חיישי' למראית עין צין בדהו' או בדרבנן, שיחשדוהו שעושה איסור או שיטעה איסור, אבל על לשעבר שיחשדוהו טעמא איסור, רק באיסור דאר"י חיישי', כגון האו שכשרו כלו צמים שלא יטעמם בחמה, שיחשדוהו שכבסן היום (שבת קמ"ו ב'), וכ"כ אסור לעשות רעושה אדומת מצפנים שיחשדוהו שבעל נדה (כמנחות ל"א א'), דשייךן איסור דהו' אבל באיסור דרבנן לשעבר לא חיישי' לחשדא. ורהייתו מהיטות דמוהרי' ברחיט וסיכה ביו"כ דאמרי' מחתומל עבדי' ל' ולא יחשדוהו (כיומא ע"ח ב'), מטעם דכולו אסורי רק מדרבנן (כר"א ר"פ י"א), וכ"כ דיסקא ציו"ט, או לאו דהוי' דקיין ליהר', דמוכה דנעשה היום, הוה שרי', ואמרי' דמאחמול עבדי ל' ולא חיישי' לחשדא (בבבא ז"ד ב') משום דמורא' כל לודך אבל נפש שרי אפי' קליה ועוניה (כס"י ת"א ס"ב) ורק מדרבנן אסור, להכי בלשעבר ל"ג. "וכ"כ טוהי טבא לכות שריפה בשבת א"ל למרות (כ"ח של"ד ס"ח) ולא חיישי' שיחשדוהו שאל לככות. ואח"ל התם משום פסידא ל"ג בה רבנן הרי גס במרובע בלא' (י"ד ר"ז ס"ד) ובמסרס בהמה (א"ש"ס ס"ח) בעושה נכרי מעלמו שרי, ונ"ח טע"פ ליווי ישראל עושה, כיון דאמירי לעובד כוכבים רק מדרבנן אסור]. והא דלא יסכר מרחן לעובד כוכבים שיחשדוהו שאל לעשות בשבת (כס"י ת"א) אפי' דאמירי רק שבת ולשעבר אפי' חשדין ליה י"ל ההם טעמא אחרונה איכא דרג' לדבר שאל לעשות, מדמסרס מרחן ללו לאריכותא קיימי. והראיה דבשבת צממה מותר וכמבאר שם. וכ"כ הא דאסור לפסוק עם העובד כוכבים על מלאכת ישראל בפרהסיא שיחשדוהו ששכרו ישראל ליום (כס"י ת"א ס"ח), ההם נמי רג' לדבר לאסור ספי מלתייהר, וכמ"ס הו"ס (ע"ז כ"א ב' ד"ה ה"ס) דרגילי' טפי לשכור ליום יום (וע"י רמ"ז סק"ג). וע"י בזה דיי"ב מוס' ד"ה און, שריכ נסס יהובלמי ודוק). וחו כ"ל דהק' (דס"י ת"א ורמ"ז) און חשדא דלעבר, רק חשדא דהוה ולהבא, שיחשדוהו שהעושה טעושה ושיעשה העובד כוכבים הוה באיסורא, מדאל' ישראל, אבל במילי דרבנן שכבר נעשה ונגמר, לא חיישין טעמא באופן האסור. וטעמא י"ל דכל לשעבר לא חיישי' בה כל כך, כדאשכחן (ע"זין כ"ח ב') שמה מה לא חיישי', שמה ויזיה תגלו הוה, להכי בחשד איסור דרבנן אול' קתא בגזירה לגזירה. וב"ש רמ"א (ר"ז ס"ח) דלכהי שרי למרות (האיורה) מע"ס חף משמעת אול' בשבת, עכ"פ הכל יודעים שדרך העמידו מאתגל משמע ל' לאו ה"ט הוה חשדא. כ"ל דהוה לאו משום מראית עין אול' לאיסרה, אלא מה קתא בוכבים וידעים וכו', ומז טעם, הרי בשר בחלב, וכדומה באיסורים נמי הכל יודעים דאסור, ואפי' חששו גציייהו מפני מראית עין, אלא משום דסד"ל לאסור, מדחמירי בכל השמעת קול מדס"ל זלוול שבת (כרמנ"א ר"ב ב' וט"ז ע"ה ב'), להכי קאמר רמ"א מההכל יודעי' שדרבו לעברו מאחמול וליכא זלוול שבת בהשמעת קולו. ותו כ"ל דכל שאפשר בקלות בהיתר, אפי' באיסור דאו' בהוה או בלהבא לא חיישי', דהרי עליה שאילה פגור מנזיה כל ל' יום (כמולין ק"י ע"א), וע"כ טעמא משום דליזיה ופירלמי בול (ע"ס). [וכ"כ בולך לעיר שבה או לעבודת כוכבים חס יכול לייך דרך שם לעיר אחרת מותר לייך לשם ולא חייבי' לחשדא (כע"ז פ"א מ"ד)]. ואפשר עוד דאפילו באיסור דאו' כל שהוא לשעבר, דוקא באיכא הוכחה קתא שנעשה באיסור חיישי' למראית עין, וכאלו שכשרו כלו צד דרך צמים (שבת קמ"ו ב') דאסור לשטין, דמי יודע שכשרו ופגלו בגדיו צד דרך צמים. ואפילו לרש"י (שבת ס"א א') שפי' ששכרו בגשמים (שי' הו"ס קמ"ו ב' ד"ה מ'), עכ"פ לא לחס נקטו המטנה שכשרו צד דרך, ור"ל שחי הנשמים שדרך ולא צעיר, להכי חיישי' שיחשדוהו שכבסן היום מדאיכא קתא הוכחה ליה, וכ"כ ברעושה אדומת מצפנים, איכא קתא הוכחה לאיסורא, דהרי רעושה שחרות מבוחן הלממ"ס, ולמה עשה צ' צבעים בהרעושה, מזה ויכח לחשדא. אבל באון הוכחה לאיסורא ספי מלהיתרה, גס להיכור דאורייתא לא חיישי' רק להבא ולא לשעבר, ורהייתו מוחותמו בולט, דלולא חשדא שיחמרו שהוא עובד, רשאי לקיימה (וע"י ע"ז מ"ג ב', רש"י ס"ה ד"ה וזה) ולא חיישי' שיחשדוהו שעשה, דכל גול אח"ל (שבת קמ"ו ב') הוה דן את כל אדם לכף זכות. ומסס מוכח, דאף היכא דיש קתא הוכחה לאיסור, וכך עובדא בחסור שפדה ריבא, וכאוף עובדי דמיייתו ההם עכ"פ היכא דלא אפשר בנקלות בלא אותה מעשה שאפשר לחשדו על ידה, לא חיישי' לחשדא, ועד כאן לא אמרו (יומא ד"ה א') שלא יבא אדם א"ע לעיר חשד מוכחתי ויהייה נקיים מה' ומיישרא, היינו היכא דאפשר בנקלות בלא אותה מעשה. וכ"כ גבא תמזיו מוכרין לאחרים מה"ט (כפסחים ד"ג א'). וב"כ התורם לא יכנס בפרגוד חפוט (שקלים ס"ג מ"ג), דכולן אפשר בנקל בלעדי אותה מעשה. אבל היכא דלא אפשר בנקל, שרי ולא חיישי' לחשדא, דאון דנין אפשר משלוי אפשר (פסוקה ד"ז ע"ג), רק היכא דאון רגלים לדבר כלל שחקה, ע"ז אמרו החושד בכשרים לוקח בגופו, וכמשרע"ה שחשד לישראל הן לא יאמינו לי (כשבת ד"ז א') וכזקי כהונה שחשדו לכה"ג שהוא לחיי. הולרטי לכות להראת לו שבעל כרהם

הצביעוהו (כיומא ד"ט ב'). נהדר לקמייתא, (ברענענשירם), דאית צ"י ד' לעיניהם. שהוא מדרבנן, וגס לשעבר, וגס און צו הוכחה ששאו באיסור, וגס בקלות יכול למשבו ע"י עובד כוכבים היום. כל כה"ג דהרי לא חיישין לחשדא, ולא כהגאון נ"ב הנ"ל דאסור גס ע"י עובד כוכבים. ובה"ט כ"ל נמי דכשעומד מתוה כבר, אבל זקוף אל הטבל, מותר לנשאו על עאלמו בשבת, דמי למטה זקופה (שבת קל"ח א'). דמותר לעשותה, אפי' דמאלת על כנדלון שחרותה, אמרי' ההם דמחוקפה כבר לאו מידי עבדי (וע"י רמ"ז ע"ז סק"ה), ואון להקשות מוכבצ (ש"א מ) דליתא דהרי כבר כ' המדכי (שבת ר"פ מולין) דמרגין כרש"י שם לישא כובע, וכ"כ המנ"א (ש"ח סק"ה), וכן בשבו' מ"ב בטההויו שבסוף הספר (א"ח ס' ב') משמע דאסור רק לנשאו חוץ למקום מעורב היכא דלא מיהדק אבל משום אהל שרי, אפי' אין מה שעל הראש שיה עס מה שיואל ומאח"ל (ולא כע"ז שיקול טעס וס רק צנר"על ולא במוט וקאפלוס), ואח"כ ה"ה (בשירם), וכן במשבצות (סס"י ש"א) מותר לנשאו בשבת משבו' מוח, ורק צברמליה אסור לנשאו, וכמבאר שם. אחר כמה שנים שכתבתי כל הנ"ל מלתייהר דאחא לדין ספר צרכי יוסף מהגאון מה' חיים יוסף דוד אולנאי זט"ק, שכתב צעורי ברכה (פ"י ע"ז) ח"ל ועתה רחמי צו"ת נבצת יוסף כ"ל להרע המפורסם מהו' פתחם עניו ז"ל ר"מ דק"י פירארט שכתב בחלק ה' ס' י"ט השוכה שלימה על כל דברי הרב הנכר (הוא הרב מהר"ד פארדו שככת לאיסור פתחת אומניאל הוא רענענשירם) ומסרן דהלומצברילא כשהיא פתוחה מערב יו"ט פשיטא דמותר לנשאה, ולא מצעי' כשהיא פתוחה ועומדת על רגלה, אלא חף חס אינה עומדת על רגלה רק כמוכה לכותל על אה שרי להצביעה, ולשומה להגן עליו. והם האומצברילא יכנה ופתוחה קתא למטה כמנהגה, מותר לנשותה, דכיון דאון באומצברילא דפנת שרי לפותחה, והוא מורה וכו' להשתמש צו"ט באומצברילא הפתוחה משיו"ט, וכן ראה לרבתינו שלא מייחו ביד הטובן, אבל בשבת דיש איסור הולאה, איכא למיגור. עכ"פ שוירי ברכה. הרי שכתב גס הוא להקל לפותחה כשפתוחה קתא, וכן הו"ו רוב (רענענשירם) שלט. ומה שאכר בשבת, כ"ל דר"ל דבשבת אסור לנשאו בחגר שאינה מעורבת, משום גזירת הולאה ב"ה חף שאון ר"ה מטי ציינו, (כרמנ"א ר"ז ב') אפי' גזיר' (כס"י ע"ז ס"ח). אבל ליכא למימר דכונתו דאף בחגר מעורבת אסור לנשאו בשבת משום גזירת ה"ה, דא"כ כל מילי נמי כהסר לנשאו אפי' בחגר מעורבת מה"ט. ועוד דמ"ס ממקל דהרי ל' רמנ"א (ש"א סק"ז) שכתבא לכבוד, ורק בשבשאו שלא לכבוד אסור, מדאיכא זילותא לשבת, וי"ל דעממי' דמחוי כרויה ללאת לדרך כמ"י ומקלס צידס [ואפי' סומא אסור ואפי' בחגר מעורבת (כנייה כ"ה ב')], (וגס על זה ק"ל מנייה דף ל"ג א' דק הנהיג בהמה במקל אסור דמחי כמנהיגה למכרה ש"ט דמותר ללאת במקל). [כ"ל דש"ס רבותא קמ"ל אפי' מנהיג בהמה במקל, דהו סד"ל דלא הוה זילותא לכתבא כאלו רואה ללאת לדרך, אפי' אסור, מומחיו כמולין בהמות למכרה. ואון להביא ראי' משבת (קמ"ג ב') דלא שרי ה"ק לניול מקלות בע"פ בשבת רק מדאון שבות במקדש, ש"מ דבגבולין אסור משום מוקלא, י"ל דהתם רק במקלות דקין והלקין וכדקאמר במנהיג, והנך לא חוו לא לתמוך עליו ולא לכבוד, רק להפשיט בהמה רחיה להכי הו"ל שפיר מוקלא משא"כ שאר מקלות. יכבה דנובא (הרענענשירם) משום המער און לך, דאף הכבוד יותר מהם, שלא יתכללו בגדיו מנשמים. אכנם לתלוה פרוכה בקונדין לעבות חופה כמו שנהיגין בטעות (בפולגנן) בשמחת תורה, כ"ל דאסור, ובמש"ל (פי' א'). ומה שהקיל רמ"א (ע"ז ח'), היינו רק בקטורה בקונדין מעי"ט, ואון להקל משום כבוד ההורה (כע"ז של"ט ב'), דהכא עיקרו דאו', וגס בל"ז און מרמיץ שבותין זול" (כרמנ"א ס"ז ב'). כל זה כגן של אהל דרעי. אבל במחיצה בלי גג, דוקא בעשאה להתייר דבר מה, כגון כדי לטלטל בשבת, או כדי להיות דופן לוכה, או כדי להתייר השמים בפני שפריס, אסור לעשותה, אבל בעשאה להגן או לכו, (כעאלפעתון) שתולה על כהלי הסוכה או (פנסיטטערגארדינען), וכדומה, או כשאין טרחא או מעשה אומן בהלייתן, מותר לתלותו בשבת (ע"ז א'), אבל כל דבר של טרחא, אסור לעשות בשבת (ש"ז). מיהו צפרוסין כבר טפה מן הסד מע"ס, או אפי' עשוין להתייר דבר מה, מותר להסויף ולפתחן בשבת, ומה"ט (שפאליטע שפתוחים טפה מע"ס), מותר לגמור פתוחתן בשבת, אפי' בעושה להתייר דבר מה (משבצות ע"ז ב'). בחיציה שאינה קטורה למטו, ודה ונעה ברות, אינה מחילה כלל להתייר שום דבר, ואינה אלא לנעושה, ולכבוד מותר לנעושה בשבת. ומה"ט מותר לתלות וילון לפני הפתח, ופרוכת לפני ארון הקודש, חף שהלוי שם בקביעות. [כ"י צביעותו ע"ז, ומנ"א שם סק"א ואלא כ"ס מרין שהבא רמנ"א שם סק"ט. וי"ל דא"י מ"ס סס"ב ס"א פ"ס. ותו כ"ל דהא לייך רמנ"א לעמא דנע ווד ברות היינו להסיר וילון לפני הפתח, ומייירי שרלה להתייר על ידו דבר מה. אבל פרוכת אפי' ה' מחובר למעס ולפני מתעושה לכו, שרי לעשותה, מדאית עשו רק לנעושה או לכו וכמבאר שם ע"ז א' (כ"ב). ואיך"ל מעליה פסולה וכו' (שבת קל"ח א') דלתיי רמנ"א מייירי כאון כגנן עפת, להם מחטבו אהל, הרי לא בלו המחיות להתייר, וגס נדים ברות. ד"ל דהתם שאני דנעשו להלם, אף דאון להן אהל רוחם עפת,

כלכלת שבת

מורצה, נקב, מפים מורסא, פוזר חול, בעוען, קליעת שער, ציהען לתינוק, מוטר, בנין בכלים, שרויבען, שובלארע פראפען. מכבה, דליקה, נר שנפל.

ר"מ גלידוף רוחב המעס שנאמלם כולם דשם רחכה ספת, וגם המחילות המשוללות, להכי
 סם אהל עליו, ואסור אפי' המחילות נעות ברות וגם אינן עשויות להחזיר, וכן מבצע נשי
 מרגמ"א (ש"טו י"ז). וב"ב א"ל"ה"ק לרש"י (שבת קכ"ה ב'), דמחילה בכל גוונא שרי,
 א"כ ל"ל לרש"י לרס"ה (שורשין ק"ב א') בולטין דמותר לנטותו ולפרקו, מאוס דלא קניע, ופי'
 כ"י מדאיתו קשור ומחטטע כרות, תיפוק ל' דמן הכד כלי' לא מחשב אהל לרש"י, י"ל
 דתקופת כחוקי מכל הגדדים גם רש"י מודה דאסור, ובמ"ש רש"י בעממא דפקק (שבת ס"ג).
 דאז"ל דהא דשרי לרש"י מחילא, היינו בלא ס'י' ס"ג גג, אכל בשכר י"ג גג, כוונתו
 עירובין ס"ג, ג"ס רש"י מודה דמחילה אסור בקניע בחוק, כמוסיף על אהל קניע. עוד
 דש חלוק בין גג למחילות דבהעמיד עליהם כמוך לדופן, ולא התכוון לעשות הדופן,
 מותר למיין בשבת משם, ואין זו משום סותר. אבל בהניח עליהם על הספק,
 אסור ליעלן משם בשבת, הרהר כסירה אהל (רמ"ז מק"ח ס'). העושה נקב בטהל
 לו בשאר דבר המחובר לקרקע, אם היה הנקב להכניס או להוציא, חייב משום
 בונה, ואם ה' הנקב להכניס וגם להוציא, חייב נמי משום מכה בפטיש. וכן
 הדין בנקב שטשה בכלי שיש בו רוחח שיעור מקוה. אבל בעשה נקב בכלי שקנין
 משיעור מקוה, דלא שייך ביה בנין בכלי, לפיכך אם עשה הנקב להכניס ולהוציא,
 חייב משום מכה בפטיש, ובעשה הנקב רק להכניס או להוציא, אסור רק
 מדרבנן (אה"ל ש"ד ג'). ההפכים מורסא בשבת, אם מרחיב פה הנקב שיסאח
 פתוח, חייב משום בונה דבבעל דו נמי שייך בונה (כרמ"י דהנחות ד"ב). או משום
 מכה בפטיש (כרמ"י שבת ק"ז א'), ולא התכוון רק להוציא הליחה עכשו, מותר
 להחילה (ש"ח י"ח). ואפי' טוב לעשות ע"י עובד כוכבים (ש"ס). (והפנהגמ"א ש"ל)
 ל"ע אם מותר להניח בזהות קנינית בשבת. אבל להניח עליה מעולה נקי, שאל
 יסריה ושלא ינטער מותר, דגזול כבוד הבדיות וכו', וגם במקום לער"א ל"ז
 רבנן (מג"א שם פק"ג). אסור לפזר חול בחצר או בבית שאינו מרוקף, דמדומצטל
 ליה שם, הו"ל כבונה (מג"א ש"ג י"ז). הול שחומים מע"ש, ויחד לו קקן ויהא
 דל"כ בטל חגב עפר הבית ואסור (טלמטו), מותר לפזר ממנו בבית מרוקף, או לכסות
 בו גזרה (ש"ח ל"ח). מיהו כשהחול רטוב כל כך שבאם יקח ממנו יסאח גומא
 צמקונו, ואינו טפל מיר אחר הכנייה לתוך הגומא, או אסור ליקח מהחול רק
 בשהו למעלה (רמ"ז מ"ח). אסור לכבד הבית עם (בענין) אפי' מרוקף שבבית
 או בקרשים אטו אינו מרוקף, משום אשווי גומות, אבל עם כקף אוזו או עם
 (צירטטע), אפי' בציט מרוקף מותר (ש"ז). מותר ל"בן (שפרענגענו) הבית
 אפי' אינו מרוקף, אם מהטון שלא יעלה חבך, אבל אסור להדיח הקרקע, אפי'
 מרוקף (ש"ס). מותר לגרר מטה כסא וספסל, מדאינו מהכוון לעשות גומא או
 תיך, אבל בגזול או כבד, הו"ל פסיק רישא אסור, ומיה"ט אסור לגדד הבית
 כבד על הארץ, מודאחי עושה גומא (ש"ס). רוק או ליהה ע"צ קרקע שאינו
 מרוקף אסור לשפספו ברגליו, משום אשווי גומות, אבל דורסו לפי תומו, או
 מעמיד רגלו עליו, ובלבד שלא ישפספ (ש"טו ס"ח). סבין או דבר אחר התחב
 בחיך אסור להוציאו, דלמחא אחא לאשווי גומות (שבת ק"ג וי"א מג"א סק"א),
 אבל לנן שעמין שבה ומקלח עליו מגולין, או חמו בעלין ומולאו, דגומא ממילא
 הוה, ושבדה לא חייב להוציאו א"כ (ש"ס). אבל בבית אסור, דחייש' לאשווי
 גומות (ושי' לשי' במלאת הרוח). אסור לקלוט שער חשה בשבת מדרמי לבנין (ש"ג
 כ"ו). תינוק שנתעקמו אבריו, שקורין (אנגשוואכטען), אסור למחא אבריו
 לישרן ע"י (ליהטן), דמחוי כבונה ורק ציוס ליהה שרי, דמדמתי' כן, לא מחוי
 כבונה ואסמכהו אקרא (ש"ס). מיהו ל"ל דע"י עובד כוכבים, בכל תינוק שרי,
 דהתינוק חולה ע"י:

(ל) הסותר כל שהוא חייב, ודוקא בסיור ע"מ נתקן. [יודא דלא מפרש כן תנא
 דמפרש צמחק וקורע, י"ל דגם הכס לא אלתרך למנקט כן רק
 מדבעי למנקט בהו שיעור דב' דחיות וכו' תפוחות, אבל במכנה וסותר אפי'
 כ"ש חייב (תוס' שנת י"א, ב').] וכל שהוא בכלל בונה דאורייתא או דרבנן וכלעיל
 הרי אם עשה הפסוק הו"ל סותר דאורייתא או דרבנן, ולכן הסותר
 אהל קבוע, או פורק עץ או יחד מטהל או המסיר דלת או חלון הקבועין
 מהטתל, חייב משום סותר. ולכן צנאצד המפתח של פתח הבית, אסור להסיר
 (האגעעליו והשלחם) ע"י עובד כוכבים וע"י (דיטרין), ע"י ישראל אסור מדר"ל
 עובדין דחול, וע"י עובד כוכבים ע"י מיהו לפתוח ע"י סבין או מחט, אפי'לו
 ע"י ישראל שרי (ש"ד מג"א י"א). והא דאין בנין וסותרה בכלים, עכ"ל כלי
 שהוא כשיעור אמה על אמה ברום ג' אמות עם הדפנות, בלי עובי הלבוזין
 והרגלים, דמו כאהל ממש (ש"ד א'). ממנס אף בכלים קטנים, דוקא בנין
 וסותרה נ"ר ע"י (מג"א ש"ד י'), דבאהל נמיהה וסהירה אהל ארעי אסור
 רק מדרבנן, וב"כ סותרותם שבקרקע אסור רק מדרבנן לפסקיה על לחתך, להכי
 בכלים יש חלוק. דסותרה נ"ר ע"י שרי לכתחילה [תמו עירובין ד"ד ב'].
 כחותמות שבכלים, מתיר הקשר, דלא נחשב קשר קיימא, או מקשיעו או חתכו.
 ומיה"ט תיבה או (פלאטע) שקשור פתחה בצבל, קורעו או חתכו לפתחה (ש"ד

ד) וכ"כ מותר להוציא דלת היבש או (שראנק) מעל ליריו (ש"ח ע') אבל בנין
 נ"ר ע' בכלים, אסור עכ"פ שמה יתקע [בשבת קכ"ב ב'], לכן אסור מדרבנן
 להחזיר דלת של תיבה (ושראנק), גזירה שמה יתקעו בחזק, ויתחייב משום
 מכה בפטיש (ש"ס), ואפי' בלירין שלט, שבקל יטול לעלן ולהחזיר, אסור (מג"א
 ש"ג ע'). מיהו לנורך, כ"ל דשרי להחזיר ע"י עובד כוכבים. אבל בנין
 וסותרה מע"י א, דבאהל הוא מדא' גם בכלים הוא מדא'. [ואכלן לא
 מבצעי' בעושה כלי מחמתו, כמפסח כלי זכוכית (ויחול) או עושה שאר כלי, חייב
 משום בונה. אלא אפי' המכניס רק יד הקורדס, הר"ז תולדת בונה (מג"א ש"י
 ס"ג)]. וב"כ העושה נקב בתיבה או בשאר כלי שאינו מחזיק שיעור מקוה, אם
 עשה הנקב להכניס ולהוציא, הו"ל בנין גרוע ואסור מדרבנן וכמ"ש. [ואמאי'
 ע"ד הגמ"א? היה נותן בה סימנים, צ' ב' א' דהיינו, בשטושה צורת כלי, או
 מחזיק מ"ס, או שטושה מנעשה אומן בהכלי, בכל כה"ג יש בנין בכלי ואסור].
 וב"כ המחזיר רגל ששטעט מספסל, אם לירך לוח אומנות או גזורה, חייב משום
 בונה (ש"ח רע"ז ע"ו). ואפי' למוטל הספסל בלי הרגל, להניחו על ספסל אחר,
 אסור. אם לא שיטב כבר עליה באופן זה מע"ש. מיהו אם ה' חפסר להחזק
 הפרקים במטה והרגל בספסל, שלעולם יסאח רפויו, שרי להחזיר (ש"ח ע"ו),
 וש"ג י'). וסותרה מע"י אכל בכלים, כלשאר הלידים (והשלחם) של כלים
 (ש"ד י'), או להסיר החסוקים (רייטען) מחב"ט (מג"א שם סק"ד), או לשבר כלי
 שלם (ש"ס א'), כולן אסורים מדרבנן, וש"י ע"י עובד כוכבים לנורך מטה או
 הפ"מ (מג"א שם סק"ד). אסור להניח כסוי על כלי שיש בו עט"ש ברו"ט, אם אינו
 מיוחד לכך, אבל במיוחד לכך כוונתו יהיה (רע"ז ס"א ש"ז). בלי שאין דרך להסיר
 (שרייטען) שלו, אם הסירן או הדקן חייב משום בונה, ואפי'לו לטלען אסור
 שמה יתפרקו ויחזירן (רע"ז י'). מיהו (פלאטען) של גדיל או כוסות של כסף, שדרך
 להסיר ולפתוח (שרייטען) שלהן, מותר לפתחן ולסגורן, דאין דרך להדקן בחזק
 (ש"ס רע"ז ש"ג י'). שובלארע שבשלתן, מותר להחזירה כשמשך אותה מתחת
 השולחן, חדר דמיוחד לכך (כרמ"י פסח"ז). והו דבמשים הדפנות החת הגג,
 רך כב"ט' משום אהל (ש"ז ע"ו א'), ודלא כה"ל שאסור. והר"ז אהן הינות קטינים
 שיש להם כסוי כעין (שאכטעל), שדוחק הכסוי כביצ שפה, או שכסוי שלה
 נמשך בחדקן כעין (שוצבע), כיון דמיוחד הכסוי להכלי, מותר לחזור ולהשיב
 הכסוי על הכלי, כשהסירוהו משם (רע"ז פסח"ז). גמפדה שקורין (פראפען).
 כ"ל דיש לזכר היכא דחפסר, מלהוציאו (בפראפענעליהער) מכלי שתחבו בו,
 מדעושה מעשה מקדח מחוי בעובדין דחול. אבל ע"י יחד (וגאבל), שרי, מדאינו
 עשוי להכניס ולהוציא כלל (ש"ד י').

(ז) המכבה נר או גחלת עץ כל שהוא, חייב. ודוקא במתכוון לעשות פחמין,
 דל"כ הו"ל מלאכה שאל"ץ, דלרמב"ם חייב, ולדין פטור. המכבה
 גחלת מתכה, פטור. מיהו כבדו כדי לרסו, לרמב"ם הו"ל תולדת מכבה,
 ולר"א ד"ל לירוף מדרבנן הוא ופטור. מותר לכבות גחלת בר"ה, כדי שלא יזיקו בה
 רבים (ש"ד ס"ז). ולרמב"ם דמחייב בה במלאכה שאל"ץ, רק גחלת מתכה מותר
 לכבות שלא יזיקו בה, מדכבוי מתכה כשאנו מתכוון לירוף מדרבנן, ופ"ר לא
 הוה, דאפ"ש שלא יגיע לירוף, אבל גחלת עץ אסור. דליקה שפולה בשבת,
 אסור לכבותה מ"ס הפסד, אם לא שיש לחוש לנכנת נפשות. דאז פבוט דמותר
 לכבות, ומיה"ט אנו שאנו שרוין בין בלתי ישראלים מותר לכבות, אפי' הדליקה
 בבית טיהו, מדהו"ל מלאכה שאל"ץ, ואיכא ספק סכנה כשיהיה להבא שריפה
 בבית ישראל לא יכבדו ומכל מקום הכל לפי הענין, דבאפשר בלא לכבות,
 ולסייע להם נדרם אחר לנורך כבוי שאין בו נדודו ואסור דא', אסור לכבות
 (ש"ד ס"ז). גדר כבוי מותר במקום סוידא, דהיינו להעמיד כלים מלאים מים
 בפני הדליקה, ששגינע האש לשם יתבקעו ויכבו, ומכ"ש כלי שאחז בה האש,
 מותר לפרוס עליו כמון להאש עוד לח, או ליהה מים על צד שאחז בו האור,
 במקום אחר. ויש אוסרים במים דה"ל כבוס, הצל לפרוס עוד לח על (בארנשטיין)
 הצוער, כמם שטוסיין דליקה שבאפשר ע"י עובד כוכבים אסור ע"י ישראל, דהו
 מכבה ממש הוא, דהו"ל כסוגר דלת בפני גחלות בערות, דחייב משום מכבה
 (רמ"ז מג"א י"א). שליית שאחז בה האור, פוטעה ומתכסה בה, ואם כבה
 כבהה, ובלבד שלא יתכסה בזהירות, רק כדרכו. גם לא ילג בו הגה והגה
 כדי שיתכבה מחר. וכן ספר שאחז בו האור, פותחו לאט וקורא בו, ואם כבה כבה
 (ש"ד כ"ז וכו'). ברוי שבה לכבות ח"ל למחות בידו, ואפי' הוא עבדו המושכר
 לו. אבל אסור לומר לו שיכבה, רק מותר לומר בפניו כל המכבה אינו מפסיד,
 גם מותר לקרואו למקום האש, אף שיודע שכסירה האש יכבה. אבל ל"ל שאסור
 לומר לו כל הרוגה יכבה, דהרי ה' לישנא בתרומה מהני, וכל הטרס אינו מפסיד
 לא מחוי בזהותה (כר"ן נדרים ד"ז ב', וכו'). אבל קמן שבה לכבות, כיון
 שכוונתו להזות אוחטו, שלא נפסיד, להכי לירך למחות בידו (ש"ד כ"ב). גר חלב
 או שעה שפסל על השלתן, מנער הטבלא בצחה, עד שיפול הגר, וטוב לעושה
 ע"י

כלכלת שבת

ה

המבעיר. מכבה. מכה בפטיש. מחט עקום. אור אויפציהען. ואנדאוור. זאנגענציגער. הדרת כלים. מבילת כלים. רצועות מנעל. חלה. ספינה. קלינגעל. המוציא.

ע"י עובד כוכבים צ"ל כל כך שיטעה ישראל. אבל כר שמן סגל כה"ג אסור כה"ג ע"י ישראל (רע"ז ג') וע"י עובד כוכבים גם כר שמן מותר (מג"א ס"א סק"י): (ל) המבעיר כ"ש צן להתחמם בין להאיר, חיוב, אבל בהבעיר דרך השחתה מקלקל הוא ופטור, אבל בהחזון להקום מאויבו, חיוב (מג"א ס"א סק"י). מדיחין כלים ללורך היום, וללורך מחר אסור משום הקון כלי (ע"כ"ג). וללורך היום היינו עד אחר עטודה ג', דמסס וליך כל שאין צורך לו שיאכל אה"כ, אסור להדיח. ודוקא בכלי אכילה, אבל כלי שהיי' מדיחין כל היום רק בין מנחה למערב, דלא נוהגין ליטור ליטור לשמות לכן אסור אז להדיח הטובות (מג"א ס"א). אסור להטביל כלי חדש, אם לא בהערמה, כאילו שואב בה מים, או יתנו לנכרי והמכירי במתנה, ויחזור ויבאלנו ממנו. מיהו בטובל בהערמה ומסרד הברכה על הטבילה, משא"כ בנותנו במתנה, ולרע"ז (ש"כ"ח ו') גם בנותנו במתנה יעבולו ביום א' בלי ברכה. אסור להכניס רצועות צמנעל חדש, או (באחד בשטעפט) במלבוש חדש, (ואפשר דחייב נמי עשה), וצ"ע טרחה אפי' ביטן אסור (ש"י מג"א ו'). מיהו היכא דלחן רעיו להניחו שם לעולם, ולא מבטל ל' ההס שרי (ועי' בתוספתא). אסור להפריש חלה בשבת דמחוי כמתקן מנה (ע"כ"ג) ובשכח להפריש חלה מע"ש ישייר בשבת חתיכה, ולמחר יפריש מחתיכה זו (תק"ו). ובשכח להפריש חלה בע"ש שחל בע"פ, כ' רמ"א (תק"ו סק"ח) דאין לו תקנה. והמנהיג דלבער מ"ש הר"ן בסוגיא דהוא"ל, דלפי מלי דמסיק בקדושין דרובת הגאה ממון, טעמ' דר"א משום טובת הגאה, א"כ יש תקנה הכא שיתאנה לכוהני, שיתאנה הוא לכבן שירלה, ובפרט לדין ששורפין אותה. וא"ל עב"פ הרי נר"ך להשאיר קאת יותר מחלה (כרמ"א ס"א סק"ט), ומה יעשה עם האשאר, ושמה יאכל הסוטי הכל, ולא קיים מנחה חלה, כל זה אינו רק חומרא בעלמא וחסרת רחוקה. הו"ל דאם יש מנחה שלא הפרש חלתו עדיין, כמנחה אלא אחי המנחה למכור בשבת, יוכל ללרך העונות חמץ עם המנחה הטבולים בכל, ויאכל החמץ, וישיר מנחה להפריש בחי"מ חלה מהמנחה. ובפרט שאין לו לחם משנה בשבת, אפשר דאחי עשה דרבנן דלחם משנה ודחי ל"ה דהפרשה, ואפי"ג דלא הוה בעידנה, כיון דחי אפשר לקיים העשה רק בכה"ג, כבעידנה דמי (בפסוקי חוסי' ומי"א ל"ב), ועוד אפשר תקנה לבטל החלה ברוב [ועי' ב"ד ש"כ"ו ו"ך"ג ס"א, ועי' במשניות ב"ה"ח ח"ס סק"א ודוק]. אין שטין על פני המים שבקרקע שמה יעשה לו השטה (אבל במים שגבלי מוחת). ואין עוברין בספינה, גזירה שישנה חזיה שייטין (מג"א ס"א) ואפי' כדי להצטרף למנין י' אסור (מ"ו ק"א, ועי' ס"א ק"א). ואפי' ללורך מ"ע דחי אסור (תק"ו ס"א ועי' ס"א ח"י"ג מג"א ס"א ח"י"ג ד"ש מקולו ללורך הפסד ברור, וכ"כ ללורך מנחה עונתה). מיהו מותר לרופא לעבור אלל החולה שאין צו סכנה, או אלל שר חולה, ע"י קיימת קאת שציהת [דלא לוכא גזירת שט, ואפי' ביו"ט בע"ש מותר לקטף שביטה ב' (רמ"א ס"א). ובתשו' שב יעקב מותר כה"ג כשהכוהני מוליך הספינה, ואין ישראל עושה דבר פ"י (ע"ו). אבל זולת זה אסור אפי' לכתם להספינה בלי להוביש בה. רק אם היא יושבת על קרקעית המים ואינה שטה כלל, או באם היא קשורה כמנהג הספינות העומדות בזמנא, ויש קרש רחשו א' קשור בספינה ורחשו הב' ביבשה, אז אפי"ג סחיא שטה, מותר לכתם בה (מג"א ס"א). קסמין שטמין צמיס שבקרקע, אסור להפליגן לכאן ולכאן כדי לקטף המים (ס"א). אסור להשמיט קול בכלי שיר, וה"ה כל השמעת קול געיס בשום כלי אסור אף אם אינו בכלי שיר, גזירה שמה יתקן כלי שיר. ובמיוחד להשמיט קול, ואפי' אינו מנעים קול אסור. ולכן אסור להקטף על הדלת שבצעת הקבוע בה, וכ"כ דאסור למשך (הקלינגעל) שבפתח (ע"כ"ג). [אבשעת הדחק יש להקל למשך (בקלינגעל) בשבת, ע"פ מה שכתב הרמ"א (ע"כ"ג) דהאידנא אין מרחין במספקין מרחין אלו בקיאות בהיקון כלי שיר, א"כ כ"ש הכא כשאין יכול לכתום לבית, במקום לערה לא גזרו בה רבנן ויש לסמוך כמי בכה"ג ארעה הר"י דדוקא במתכוון או במיוחד שיר אסור. והרי נמי טעמא שדאית צנות מליכס יולתין צננין, דשטותה וסממנא אפי' בציט פקוק (ועי' מג"א ס"א ס"א ח"י"ג ובמחלתי השקל ס"א), וכ"כ הכא במדינת אשכנז הו"ל גזירה שאין רוב הנכור יכולין לעמוד [צו]. פעמונים שצפרוכות, טהגין להחיר, מרחין המושך הפרוכה מהכיון להשמיט קול, וגם בלח"ה מדהוא ללורך מנחה דמי למרחק לעבור התורה דשיר (מג"א ס"א ח"י"ג סק"א, ו"ך"ג ר"פ"ג, וזלא כרע"ז הכא וי"ד דאוסר). מותר לומר לכוהני לנגן בכלי שיר, אבל אסור לומר לתקן כלי שיר (מג"א ס"א ח"י"ג). מותר לשורר צפה, ואפי' בלפנ"ק שקורין (פספייטען). אין מטפחין (קלאטשען) בהדיס, ואין מספקין להכות כף על ירך, ולא מורקדין, וגזירה שיעשה כלי שיר. והאידנא דאין אלו בקיאות בשטית כלי שיר, אין מוחין בהטובגין היתר באלו, וכ"כ לכבוד התורה או לכבוד חקן וכלה מותר (ע"כ"ג):

אסור לשלשן (מג"א ס"א). ובמשניות (מ"ג ו') מותר בפשיטות להפך (האנדאוור) יע"ש. אסור להניע המנחה משבת למ"ש, רק באם הניעה בחדר שדר שם, ואיכא דבר מנוגע שיטעמד ק', מותר להניעה, מדהיה אז לורך שבת, אבל מלענין המנחה מלייל שבת לשבת, ומ"מ עובד יוצר להניעה מע"ש (מג"א ס"א סק"י). מדיחין כלים ללורך היום, וללורך מחר אסור משום הקון כלי (ע"כ"ג). וללורך היום היינו עד אחר עטודה ג', דמסס וליך כל שאין צורך לו שיאכל אה"כ, אסור להדיח. ודוקא בכלי אכילה, אבל כלי שהיי' מדיחין כל היום רק בין מנחה למערב, דלא נוהגין ליטור ליטור לשמות לכן אסור אז להדיח הטובות (מג"א ס"א). אסור להטביל כלי חדש, אם לא בהערמה, כאילו שואב בה מים, או יתנו לנכרי והמכירי במתנה, ויחזור ויבאלנו ממנו. מיהו בטובל בהערמה ומסרד הברכה על הטבילה, משא"כ בנותנו במתנה, ולרע"ז (ש"כ"ח ו') גם בנותנו במתנה יעבולו ביום א' בלי ברכה. אסור להכניס רצועות צמנעל חדש, או (באחד בשטעפט) במלבוש חדש, (ואפשר דחייב נמי עשה), וצ"ע טרחה אפי' ביטן אסור (ש"י מג"א ו'). מיהו היכא דלחן רעיו להניחו שם לעולם, ולא מבטל ל' ההס שרי (ועי' בתוספתא). אסור להפריש חלה בשבת דמחוי כמתקן מנה (ע"כ"ג) ובשכח להפריש חלה מע"ש ישייר בשבת חתיכה, ולמחר יפריש מחתיכה זו (תק"ו). ובשכח להפריש חלה בע"ש שחל בע"פ, כ' רמ"א (תק"ו סק"ח) דאין לו תקנה. והמנהיג דלבער מ"ש הר"ן בסוגיא דהוא"ל, דלפי מלי דמסיק בקדושין דרובת הגאה ממון, טעמ' דר"א משום טובת הגאה, א"כ יש תקנה הכא שיתאנה לכוהני, שיתאנה הוא לכבן שירלה, ובפרט לדין ששורפין אותה. וא"ל עב"פ הרי נר"ך להשאיר קאת יותר מחלה (כרמ"א ס"א סק"ט), ומה יעשה עם האשאר, ושמה יאכל הסוטי הכל, ולא קיים מנחה חלה, כל זה אינו רק חומרא בעלמא וחסרת רחוקה. הו"ל דאם יש מנחה שלא הפרש חלתו עדיין, כמנחה אלא אחי המנחה למכור בשבת, יוכל ללרך העונות חמץ עם המנחה הטבולים בכל, ויאכל החמץ, וישיר מנחה להפריש בחי"מ חלה מהמנחה. ובפרט שאין לו לחם משנה בשבת, אפשר דאחי עשה דרבנן דלחם משנה ודחי ל"ה דהפרשה, ואפי"ג דלא הוה בעידנה, כיון דחי אפשר לקיים העשה רק בכה"ג, כבעידנה דמי (בפסוקי חוסי' ומי"א ל"ב), ועוד אפשר תקנה לבטל החלה ברוב [ועי' ב"ד ש"כ"ו ו"ך"ג ס"א, ועי' במשניות ב"ה"ח ח"ס סק"א ודוק]. אין שטין על פני המים שבקרקע שמה יעשה לו השטה (אבל במים שגבלי מוחת). ואין עוברין בספינה, גזירה שישנה חזיה שייטין (מג"א ס"א) ואפי' כדי להצטרף למנין י' אסור (מ"ו ק"א, ועי' ס"א ק"א). ואפי' ללורך מ"ע דחי אסור (תק"ו ס"א ועי' ס"א ח"י"ג מג"א ס"א ח"י"ג ד"ש מקולו ללורך הפסד ברור, וכ"כ ללורך מנחה עונתה). מיהו מותר לרופא לעבור אלל החולה שאין צו סכנה, או אלל שר חולה, ע"י קיימת קאת שציהת [דלא לוכא גזירת שט, ואפי' ביו"ט בע"ש מותר לקטף שביטה ב' (רמ"א ס"א). ובתשו' שב יעקב מותר כה"ג כשהכוהני מוליך הספינה, ואין ישראל עושה דבר פ"י (ע"ו). אבל זולת זה אסור אפי' לכתם להספינה בלי להוביש בה. רק אם היא יושבת על קרקעית המים ואינה שטה כלל, או באם היא קשורה כמנהג הספינות העומדות בזמנא, ויש קרש רחשו א' קשור בספינה ורחשו הב' ביבשה, אז אפי"ג סחיא שטה, מותר לכתם בה (מג"א ס"א). קסמין שטמין צמיס שבקרקע, אסור להפליגן לכאן ולכאן כדי לקטף המים (ס"א). אסור להשמיט קול בכלי שיר, וה"ה כל השמעת קול געיס בשום כלי אסור אף אם אינו בכלי שיר, גזירה שמה יתקן כלי שיר. ובמיוחד להשמיט קול, ואפי' אינו מנעים קול אסור. ולכן אסור להקטף על הדלת שבצעת הקבוע בה, וכ"כ דאסור למשך (הקלינגעל) שבפתח (ע"כ"ג). [אבשעת הדחק יש להקל למשך (בקלינגעל) בשבת, ע"פ מה שכתב הרמ"א (ע"כ"ג) דהאידנא אין מרחין במספקין מרחין אלו בקיאות בהיקון כלי שיר, א"כ כ"ש הכא כשאין יכול לכתום לבית, במקום לערה לא גזרו בה רבנן ויש לסמוך כמי בכה"ג ארעה הר"י דדוקא במתכוון או במיוחד שיר אסור. והרי נמי טעמא שדאית צנות מליכס יולתין צננין, דשטותה וסממנא אפי' בציט פקוק (ועי' מג"א ס"א ס"א ח"י"ג ובמחלתי השקל ס"א), וכ"כ הכא במדינת אשכנז הו"ל גזירה שאין רוב הנכור יכולין לעמוד [צו]. פעמונים שצפרוכות, טהגין להחיר, מרחין המושך הפרוכה מהכיון להשמיט קול, וגם בלח"ה מדהוא ללורך מנחה דמי למרחק לעבור התורה דשיר (מג"א ס"א ח"י"ג סק"א, ו"ך"ג ר"פ"ג, וזלא כרע"ז הכא וי"ד דאוסר). מותר לומר לכוהני לנגן בכלי שיר, אבל אסור לומר לתקן כלי שיר (מג"א ס"א ח"י"ג). מותר לשורר צפה, ואפי' בלפנ"ק שקורין (פספייטען). אין מטפחין (קלאטשען) בהדיס, ואין מספקין להכות כף על ירך, ולא מורקדין, וגזירה שיעשה כלי שיר. והאידנא דאין אלו בקיאות בשטית כלי שיר, אין מוחין בהטובגין היתר באלו, וכ"כ לכבוד התורה או לכבוד חקן וכלה מותר (ע"כ"ג):

לש) המוציא מרשות לרשות ר"ל מר"ה לר"ה או איפכא, וה"ה המבעיר ד"א ב"ה, או מוליד או מוביש או זורק, בעשה עקירה ונחה חיוב (ועי' בתפוחה ששים לבנת גרים מילתין):

כלל

כלכלת שבת

(ב) כללי התמנה ובישולי שבת

(שייכים לפ"א ופ"ד משנת)

אמר המחבר מפני שדיני שבת כהר"י הלויין בשערה, לכן רחמינו לסדר כאן ענייני דין בישולי שבת על אופניו, שהדבר נחלק ל'י' אופנים חמום לכת חיל'ה, חזרה, שו"י. התמנה.

(א) חמום לכת חיל'ה, קיי"ל אין ביטול אחר ביטול ואין אפיה או ללייה אחר אפיה או ללייה, אבל יש ביטול אחר אפיה או ללייה, ויש ללייה או גוש ללא. בגוש, טוב יש חלוק בין גוש ללי לבין גוש מבוטל. גוש ללי או אפיו כבשר ללוי, או עוגה (וקוגעל) אפוייה או לחם, אסור ליתן ברטוב שביד סולדת בו, אפי' כב"ס (שי"ח ס"ו), ומכ"ס דאסור לערות מכ"ר רוחה עליהן, דהא עברו קיי"ל דמבטל כ"ק (י"ד ס"ח) והרי יש ביטול אחר ללייה ואפיה. ומכ"ס בלליה או שאר דברים חיוני אסור ליתן לרוחה, או לערות רוחה עליהן. דאע"י דנחלקין חיון, והרי הרמב"ם כ' (פ"ט משנת), דכל דבר שא"ל ביטול, המבטלו בשבת פטור מדא' עכ"פ הני מהשבוטו ע"י ביטול, אסור מדא' ואפי' ליתן סמוך ללש שאפשר שילוו עם אסור, אבל רחוק מהאש, אפי' אין הפירות נאכלין כמות שכן חיון, מותר להניחם (שי"ח מג"א סק"י). אבל דבר ללוי או אפיו, אפי' נלטין לגמרי, ומותר ליהנו אלל האש (ובגוד טל' יקרטו ציורה) דאין ללי אחר ללי (מג"א ס"ה סק"י). וג"ל דזוקא במלמעמק ורע לו, דאל"כ חיישינן שיחתה (כפי' רי"ג ס"ה). אבל גוש מבוטל של שבתבטל כל לרבו (כל כ"י שמרר עניין זה היינו כ"י משא, ולא פגי דכחי לכן דרוסאי בשליש ביטול, והיינו כרמב"ם פ"ט משנת, ודלא כרמב"ם שהביא המ"מ שם בשמו דסגי דכחי לביד', שאין בו מרק, אם חזר ונלטין לגמרי, אסור לתנו אלל האש כשאפשר שילוו עם אפי' מלמעמק ורע לו. דעכ"פ יש ללייה אחר ביטול (שי"ח מג"א סק"י), אבל מותר להניח רחוק קלה מאש שא"ל שילגה עם אפי' אפשר שיחתה עם יס"ב (שי"ח ס"ה), דבמרוחק קלה אית ל' הידורא ולא איתו לחמוי (מג"א ס"ה סק"י). מידו בין גוש ללי או גוש מבוטל אע"י שאין בו מרק, ובהבטל כ"ל, ונלטין לגמרי אפי' כשמלמעמק ורע לו, אסור לתנו ע"י תנור אפי' גרוף וקטום, או תוך (הרערה) אחר שאוסק התנור מעובד טובכים, כל שאפשר שיחתה עם המאכל יס"ב (רי"ג ס"ו, ומג"א ס"ה סק"י וסק"י) ולר"ן דוקא במלמעמק ורע לו אסור כה"ל (שם מג"א סק"י). המנסה להניחו עם אפי' קודם שהוסק, יש להקל אף ע"י אפי' שבתבטל טובכים, כשאין בו מרק, ומ"מ אין להקל ע"י ישראל צפני ע"ה (מג"א סק"י) ושי"ח סק"י), אבל ליתן לזניט תוך התנור, אפי' גרוף וקטום, אסור כשאפשר שיחתה עם המאכל יס"ב, דכל תוך התנור הו"ל כמטמין לכתחילה בשבת (רי"ג מג"א סק"י וסק"י וסק"י וסק"י), כן משמע מרמ"א רי"ג ס"ה, דק"י יש מתירין כה"ג, ועי' מג"א סק"י דק"י ע"י מותר כשהבטול עדיין חם קלה, ולא לתנו. וכל שאסור לעשות, כעשהו עובד טובכים אסור לאכלו (רי"ג ס"ה). רק אפי' התבטל חם במלקת והמנום שם עובד טובכים, מותר (שם). אבל מותר ליתן לזניט אפי' סמוך לתנור, או על הלזניט תנור, שקורין (געזימם), אף שאין התנור גרוף וקטום (רי"ג מג"א סק"י), וכ"פ דמותר להניח ע"פ קירית חמין שבתבטל מע"ש ועדיין חם (רי"ג ס"ה). ואם מניח חמת הכלי שבו הנוף היבש הלזניט, דף או כלי אחר מותר להעמידו אפי' ע"י התנור שאינו גרוף וקטום, ולא בתוך התנור אפי' גרוף וקטום (רי"ג מג"א סק"י). ורובש או שומן קרום, דינו כגוש, אף שיהי' נכוח לח"כ, ואף דעכ"פ כשיהיה נמוח הו"ל גולד, דהא דבשאר פירות מותר לכתחילה לשהותן, (כפי' ש"י ס"ה) כבר כ' הר"ן ס"פ צמה טומנין, דהתם לא הוה משקה מועלם, ולהכי לא מחשב טולד, משא"כ הכא מדהיה משקה הו"ל כפירות העומדין למשקה, ודמי לתותים ורמונים דבעומדין לנשקה וילאו משקין מעלמן אסורים (כפי' ש"י ס"ה). י"ל דעכ"פ מה שנבלע מהשומן והרטוב בגוש החתיכה שרי (מג"א שי"ח סק"י). מיהו רק דביעבד או לטורן שרי מה"ע (שם), ולכן י"ל דמותר ליתן מלח שנעשה ממים, או (לוקקטר), לתוך הבטול רוחה, דהמלח (ולוקקטר) דינו כגוש שבתבטל, שאין בו ביטול אחר ביטול ולייטו כ"י ש"י ס"ה ש"י כ"י בשם ס"ר דן, וסיים דהמחמיר תשי", ד"ה דה"ג שחור ונמוח הו"ל כלה שבתבטל דש"י בו ביטול אחר ביטול. ואשמעתי' לרמ"א סק"י דברי ד"מ אלן ובתשובת פנים מאירות כ' ג"כ להחיר במלח ולוקקטר]: אולם כל זה בגוש. אבל בלח חמיר טפי, מדקיי"ל (שי"ח ד') דבלה שייך ביטול אחר ביטול. ולפיכך לא לוקן אפי' מבוטל כ"ל (או גוש שלא נתבטל כ"ל) אסור להניחו על התנור אפי' קודם היסק כשאפשר שיחתה עם הלח יס"ב (שי"ח מג"א סק"י). ואפי' להעמיד על (געזימם) התנור אסור כה"ג (מג"א סק"י). וכ"כ אסור להעמיד (קאפפע) או שבר אפי' רחוק מאש להפיץ ניחן, אם בארזות מקום יטל להתהוות יס"ב. אבל במקום שאין יכול להתהוות יס"ב, מותר להעמיד אפי' לא לוקן שלא נתבטל כלל עדיין (שי"ח י"ד). וכן הדין בהפחית או שאר פירות חיון, דשאפשר שיחתה עם יס"ב אסור, אפי' אפשר לאכלן חיון, ובא"ל שיחתה עם יס"ב, שרחוקים מהאש מותר להניחן אפי' א"ל לאכלן חיון וכמ"ל (שי"ח מג"א סק"י). אבל מותר

להעמיד ע"י עובד טובכים (קאפפע) או שאר מאכל לח מבוטל טע"י הנור קודם שהוסק, מדאין טונת העובד טובכים לחמם התבטול, רק הבית, ואף דהו"ל פסיק רישא, בשבת חמירה הקילו פ"ר (רי"ג מג"א סק"י). ור"טו' אסור (שם). אבל לאחר שהוסק, אפי' ע"י עובד טובכים אסור להעמיד ע"י תנור כשאפשר שיהיו עם יס"ב, ואפי' בהפסק דף החמיר אסור, רק דביעבד, אפי' העמידו ישראל אח"כ שם, ואפי' בלי הספק דף, מדא"ל דאין ביטול אחר ביטול אפי' ברטוב שנלטין לגמרי, להכי דביעבד לא החמירו בכה"ג (שי"ח מג"א סק"י). אבל אם חמם סתי (קאפפע) או ד"ל שאינו ראוי לאכלו לוקן, אלל אם אפי' בשביר הכוהי האש לזורך עלמו, אסור אפי' דביעבד כדרי טיעשה (רי"ג מג"א ס"ה י"ג ל"ח ל"ט). ולפי מ"ש דבלה שבתבטל כ"ל יש בו משום ביטול אחר ביטול, א"כ תבטיל לה שהעבירו מתוך התנור שבתבטל כ"ל, אפי' נתחמם שם יס"ב, אסור להגים בו כצ"ר דהבטל כביטול [אב"י] ולפי מ"ש אה"מ הגאון ז"י פ"ג דשנת כ"ו ה' בשם הר"ן, דכל שהוא כמאכ"ד ועדיין חם, אם מגיס לא הוה כביטול מדא'י, וצ"י י"ג י"ד לענין חמום כ"ל אינו מועיל כמאכ"ד, רק לר"ך כ"ל משא, איב"ש שתי לן בין חמום להגסה, דבמחמם לא שלא נתבטל כ"ל, יש בו משום ביטול אחר ביטול, אף ג"כ הוא ככר כמאכ"ד, אבל בגמיר אחר שנתבטל כמאכל כן דרוסאי ליכא משום מבטל, ואפשר דטונת אה"מ ע"י הגאון ז"י הכא, דכמו דבמחמם יש ביטול אחר ביטול מדאורייתא, אף בשם הוא כמאכ"ד, כן יש בהגסה אף אחר מאכ"ד, מדמקרי עכ"פ הביטול, עכ"פ ביטול מדמקרי. אולם הם עדיין עומדת הקדירה על האש, אפילו מבוטל כבר כ"ל, אם הגיס חייב משום מבטל (שי"ח מג"א סק"י). ואסור ליתן לה רוחה לטען או אופכא, ואפילו כבלי שני, אלל א"כ הלוין מרובה, או מותר ליתן לה לזניט עם לזניט (ש"י סק"י). ושם פ"ק ח' ומה"פ אסור ליתן חלב לזניט (קאפפע) רוחה שבכ"ס עם יס"ב. ואפי' אופכא אסור אם התלבט לזניט מועט. ומדקיי"ל יש ביטול אחר ביטול בלח (שי"ח ד'), א"כ מה שטרבנין שמערין רוחתן מועטין מע"ש על (קאפפע) וטעו, או אופכא (העלולטאפף) שנתן ובשבת לוקחין חמין שחיימם עובד טובכים לרבו, או מן (העלולטאפף) שנתן בו עובד טובכים מים אפי' אחר שהוסק, דמותרין לישראל, מדאין טונתו רק כביטול קדירה הכלי (מג"א רי"ג סק"י), ומערין בשבת מים חמין הללו על (הטעו) המועט שיערי אהמול, עד שיהא יס"ב בבל, זה אסור לפני הכל, מדמכר נלטין מועט (הטעו) שמתאמול (פרי"ג ד', ואכל סק"י), ושי"ח ס"ה ו"א. ובי"ד ע"י סק"י [ש"ך שם ס"ה סק"י]. ואפילו דביעבד אסור, וא"ל דמעט הלח הוא בטל כ"ל, ליתא, דמלבד שאין מבעטין אסור לכתחילה, הוה נמי דשול"מ דלא בטל. אבל י"ל שקודם שיערה עליהן בשבת הרוחתין, יריק מעל עלי (הטעו) גוש (הקאפפע) רוחה, כל הלח שיערה עליהן התלול, ולא כשמערה בשבת על גוש העליון כבר נתבטלו מהמנום כ"ק, ועדיין דרוקין על (הטעו) ארוגות הרק של (הקאפפע), טלו קקליפה, וש"י לחמין אה"כ אפי' נלטין כבר, ככל גוש שלא שייך בו ביטול אחר ביטול. וכשילטין אח"כ שלא יהי' עוד יס"ב בחמין שיערה השתא, או שרי להחזיר לתוכן מעט הלה שיערה אהמול:

(ב) אמנם בדיני חזרה, דהיינו להחזיר בשבת קדירה שלקח היום מתנור וכיורים, כל שמועד לחמם לכתחילה כ"ס שמועד להשקות או להחזיר, וכל שאסור לחמם לכתחילה, אפי' מותר להחזירו בשבת, אבל לר"ך לזה ד' תנאים, (א) שבתבטל כ"ל. (ב) שיעדיין חם קלה. (ג) ששלקחו מהכירה היה דעתו להחזיר. (ד) שלא הניחו עדיין ע"י קרקע (ולחמ"א אפי' ע"י כסא וספסל) (מג"א רי"ג סק"י) ורק לזורך גדול אפי' הניחו ע"י קרקע, שרי להניחו בשבת אפי' ע"י כירה או ע"י תנור אחר כשהוא גרוף וקטום, דבזניט גרוף לר"ך שיעור דף או כלי אחר חמת הקדירה, אבל לתוך התנור בכל גוונא אסור. וי"א דהא דלר"ך תנאים הנ"ל דוקא כשלא היה הקדירה ע"י תנור או כירה בשבת, אבל אם לקחה משם בשבת, בכל גוונא מותר להחזיר ע"י תנור, כל זמן שהתבטל עדיין חם קלה, וכן נוהגין, וראוי להחמיר (רי"ג כ"י). ובדחזירי במקום שאסור להחזיר, דינו כעבד והשהה לקמן (רי"ג ח')

(ג) אמנם דין שריו, דהיינו להשקות מע"ש תבטיל או ללי על התנור או על האש, קיל טפי מחזרה, וכך דינו, כל שנתבטל מע"ש ככ"ד (והוא האי שיעור ביטול, ולעור שליט שטון), או שערד היום גדול, שקודם שבת עדיין יכול להתבטל כשיעור הנ"ל, או שנתבטל מע"ש חיים כמבטלים, דאז דינו כאילו כבר נתבטלו כשיעור הנ"ל [אלא באין טעוים חיים כמבטלים, אף שלפעמים אולכין חיון, ככלל ותפוחי יער, לר"ך שינתבטל מע"ש כמאכ"ד (רי"ג מג"א סק"י)] כבולן אם מלמעמק ורע לו, או שנתבטלו כ"ל אפי' מלמעמק ויפה לו, אמרינן בגרוף וקטום שרי להשקות (רי"ג ח' ובי"ד י'). ובהשקה ע"י תנאים, ראוי לנתקו קלה קודם שבת. ואם לא נתקו, אם אין התנאים סביב לקדירה מותר לנתקו בשבת ע"י ישראל בנתח שלא יזוז התנאים, אם א"ל בעובד טובכים, אבל אם התנאים כל כך סביב לקדירה עד שא"ל לנתקו מכלי שיזוז התנאים, או דוקא ע"י עובד טובכים

בללי הטמנה, שאלענט, אינגרוהען, מוקצה, מוקצה מחמת חסרון כים, מוקצה דלא חוי למיר

הכמים מלטלטל, ושעם הדבר שאסרו מלטלטן, כדי שיהא שבתת האדם ניכרת שיהא כמטות האורה למען ינוח, שיהא לבו פטוי לתורת ה' ביום השבת. ולהכי ללא שגזרו כן, היה האדם מיוחד יום השבת שאסור במלאכה, לפנות כלים וכדומה, ולא היה מתעסק בעבודה ה' ותורתו. ומלבד נעם זה יש לחוש שיבוא לעשות מלאכה בכלים ההם (רמב"ם פ"ד משנת). ולראב"ד עלול מוקצה נאסר מחשש הולאה, רק שבכלים שרריך לכן בשבת ל"ג, מדא"ל בלעז, וכן כ' רש"י (שנת ק"ד ב', וניאה ל"ו א'). וק"ל א"כ למה הותרו מוקצה בשבת ואסרוהו ב"ט, בכמה דברים (כניאה ל"ב ב' וז"ל ת"ח [ת"ח], הרי יופכה מסהבא, דהרי אין עירוב והולאה ל"ט [ת"ח]). והא תינה לפוסקים דמ"ל דבאין בהולאה לורך כלל לוקה, שפיר (ועי' מג"א שם סק"ג). אבל לרמב"ם דמ"ל דהותר לגמרי ק' (עי' רמ"א פ"א מ"ו ע"ג). והנה י"ב מיני מוקצה הן, ה' מהן אפי' לר"ש דלית ליה מוקצה, ס"ל דאסור לעלטן, ואלו הן:

(א) מוקצה מחמת חסרון כים, ר"ל כל דבר שמקפיד שלא יופסד בהשמיים אחר, ככל סחורה שמונת בחנות ואולר (רמ"א פ"א ד' וי"א י"ל דנחשמש שמוחזין לו (כשלאפמיטין וסופין טון ומעלוס), מותר ליעלן מהנות, וראייתו מרמ"א ר"ב סק"ז). ותשבות, ונייר חלק, וכ"ס כשהדברים ההם מוכנים ג"כ לתשמיש האסור בשבת, (כשפוערמטסער), וסכין שחיוטה, ומיולה, ושערות, (וערעווארשין) וכדומה (ש"ח א' ומג"א שם סק"ו). כל אלו אפי' לורך גוף ומקומו אסור לעלטן (ש"ח ופי' מלות ל"ז ר"ב ו"א, הייט שפירך להדבר המוקצה להשתמש בו היתר, כגון [פוערמטסער] הי"ל רובא לחתוך בו דבר מאכל, או שזוהא נייר חלק לקח בו כליה, וכדומה כדברים. ול"ז ר"ב מ"ק ו"א הייט כשזוהא להשתמש בחותו מקום שכלו מונח שם). אבל אוכל שצואר שרי לעלטלו ולאכלו (ש"ח ב'). וכן סחורה שיחדה מע"ס דביבור לתשמישו, מותר לעלטלו (אש"ל רמ"א ב').

(ב) מוקצה דלא חוי למירי דהיינו כל דבר שאין בו שיטות כלי, כעפר, ולצורות ואבנים (אבל לגנים, כלים נינהו, וכשאין מוקפין לגנין שרי לעלטן (ש"ח י"ז)) ובקעת, והרסים מכלים שמשבר בחול, וזרקה לחשפה מצע"ו (ש"ח י"ז) או שירי מלטלות שזרקן מצע"ו לחשפה ולא חזו לקנות (ש"ח י"ח), ומתע שניטל חודה או חורה (ש"ח י"ח), וקליפי פירות, ועלמות דלא חזו לבהמה (ש"ח י"ז) ובשר בהמה חי, ושמן קרום, ודג חי, דכל אלו אין עומדין לכלבים רק בנסרתו (מג"א ש"ח סק"ז), ובעלי חיים (ש"ח י"ט). וכן ספרי חכמה הכתובים בלשון אחר או בלש"ק, וכ"ס סיפורי מעשיות או (ליטוונג) בטלן יש חשש איבוד מוקצה (עי' ש"ז ס"ב דהתם מיייר בע"ש ועי' ש"ח ס"ב, ול"ז ס"ג). כל אלו ודמיון מהשבת מוקפין דלא חזו למירי דאפילו לורך גופן ומוקפין אסור לעלטן (ש"ח י"ז). פירו קופת עפר או חול שיחזן צביה מצע"ו ללרכיו, או חל שטמן בו פירות מצע"ו, מותר לעלטל העפר והחול והוא ללרכיו, ולהוציא מהן הפירות שטמן שם כי אין העפר ההוא מוקפה (ש"ח ס"ח), וכן כל מוקפה דלא חוי למירי, אם יחזן מצע"ו לתשמיש דאורחיהו בהכי (חזן מצע"ו) מותר לתשמיש ההוא. ובהשמיש דלא אורחיה, כבקעת שיחור לשמש כצריח דלה, לורך שיחזן לאותו חשמים עולמית, או שיעשה בהן מעשה מצע"ו (כ"ט, וש"ח י"ב). ובר"ש אם יחד שרביט מצע"ו להניח השובבים או להכות התיוק, מותר לעלטלו בשבת. אבל אסור לומר לעבוד כוכבים לשול שרביט ממכבדת (ש"ח כ"ג ובר"ע ס'). בגד שטמן הוה מוקפה דלא חוי למירי (ש"ח מג"א סק"ד. וק"ל הרי חוי לכסות לבהמה ולעבוד כוכבים, ומ"ש מכשר טרפה (שם סק"ז). וי"ל דהתם מלא חוי לתקנו לשראל, עומד לבהמה או לעבוד כוכבים, מש"כ הכא מדחיו לשראל כשזו"א ממנו האיבוד, דמי לכשר כשר חי, דאסור לעלטלו, מדחיו טחנה לבלב, וגם כמות שהוא לא חוי לשראל, [ולפי"ו ככולו ארז ומשורב בשעטנו שא"ל להוציא החוט האסור, מותר לעלטלו מדמיון לבהמה. ובהא מתוך מה דק"ל מדמיון (ניאה ד"ד ב') אלא כלאים למאי חוי, וק' מה קושיא והרי חוי לכסות בו בהמתו, דדוקא באבד בו כלאים לא יעשו מרדעת לתמור, (כנדה ס"א ב') אבל בידע ויכיר שיש בו כלאים מותר, ובי"ט מי גרס משעורים לבהמתו דשרי ר"ש, אלא על כרחן כדבריו דמדנקט סתמא משמע דכל כלאים שרי אפי' בהעבר בו רק א' שאפשר להוציא הכלאים, וכיון דחוי לאדם, לא קאים לה לבהמה]. בעוזה זרע כסף או נחשת, הו"ל מוקפה דלא חוי למירי (כ"י בעור סי' ע"י), ולא מוכי צהו יחוד לתשמיש היתר, אפילו כשניקבן, רק לורך שיעשה בהן מעשה מצבורת לתשמיש היתר מצע"ו (ש"ח מג"א סק"ה, וש"ג כ"י). אבל כ"ל דפסוט דמעות הוה נמי מוקפה מהמה איבוד, מדמיוחזין למו"ט דאסור מדברי קבלה דכדא' דמיה (וכמש"ל במלאכת חייבה). דבר דלא חוי למירי לבעלים, כבגד שאין בו ג' על ג' אם הוא אלא צ"ב עשיר, הו"ל מוקפה לכל אדם. מיהו דוקא בלא חוי לבעלים מלך עולמו, כמטליתת הכ"ל, אבל בלא חוי מלך דבר אחר, כגון שדר מכרך, או תרומה ביד כהן, אמרי' אופכה, דמדחיו לאחריכה, שרי גם לירידה לעלטן (ש"ח י"ג, רמ"א ור"ט"ו שם ועי' חו"ט חולין פ"ד ב' ד"ס הקיטות). דלתות כלים שנתפרקו בחול או בשבת, מותר לעלטן, אף דלא חזו למירי, עכ"פ כיון דחזו להתחבר עם הכלי אחר שבת, לא קהבשל דם כלי מהן (ש"ח ח'). אבל דלתות בית וחלר שנתפרקו בחול או בשבת, אסור לעלטן, אם לא יחזקן מצע"ו לפתיחה ונעילה או לתשמיש שמשתמש בו היתא (ש"ח מג"א)

טכנים שרי ללקחו. ומצטמק ורע לו, היינו כל מאכל שיש בו מיני קמחין, או לפת שאין בו בשר, או דבעי ליה לאורחין ואפי' יש בו בשר, דכל אלו לרכיון לרובב שבו, ולא ניהא לי' שילמק, וכמו כן מים חמין, לא ניהא לי' שילמקו, אבל כרוב, ירק, קטיפה, פולין, בשר טרוף, הו"ל מלטמק ויפה לו. ובמעורב מלטמק ויפה לו עם מלטמק ורע לו, אזלין בחר רובא (רי"ט משנת סק"ג). אמנם לאני' רבה (ש"ח י"ז) בשם מנחה כהן, אין אט בקיפון במלטמק ורע לו, ולהכי כל שלא ידעין צודאי דמלטמק ורע לו, מחמירין, ולכן אין להוסיב (השאלענט) רק בעוד היום גדול, כשיעור שיהבשל כל לרכו קודם הלילה. אבל בשר חי לגמרי, שאפי' יחתה או אפשר שיגמור צליה, שרי לכלו עלמא לשהוי בקדירה בתנור. וכ"כ בהתב בקדירתו חתיכה בשר חי, שרי לשהוי אף בלא גרוף וקטום, שעי"ז יחזר שלא להחתה. אבל שאר תבשיל חי, או שנתן לקדירתו ירק חי, אסור, דלא מהני רק בשר חי (מג"א ר"ב פ"ד, וע"ו שם סק"ג). מיהו בשר שנתן אלא שלא ע"ג נחלים, אפי' הוא חי לגמרי, לכ"ע אסור לשהוי. וכ"כ בהתבשל פחות כל"ב קודם שבת, לכ"ע אסור לשהוי. רק בפתח התנור בעיט או ברקק, בכל זוגא שרי לשהוי. דעי' סתם התנור יחזר שלא יחתה, אבל בסתמו בסמרטוטין, לא מהני (כ"ד א'). וכל היכא דאסור להסתות ועבר והסתה, אסור לכל, אבל בשבת והסתה, דוקא בלא חוי לאכילה קודם שסתה, אסור לכל. ובשתיק בין בעבר והסתה בין שבת והסתה, אסור לכל עד מולא שבת ככדי שיעשה:

(ד) אמנם בדין השבתה בשבת או בע"ש, דהייט שמכסה הקדירה כולה בדבר המחממה, חמור משהיה, דאפי' קהבשל כ"ל ומלטמק ורע לו, או שהוא חי לגמרי (ויש להקל באלו במקום שיהא), או בטומן בצופן כזה בע"ש לורך מחר, אסור. והעפ"כ יש הלוק, דבטומן בשבת אסור אפי' באין מוסף הבל, גזירה שמה ימלא קדירתו טונת וירתיחה, ובטומן מצע"ו בדרך המוסף הבל אסור, גזירה שמה יעמין גבמלים צוערות, ויחתה בשבת בהן לומר בשול. אולם מותר להעמין בשבת דבר און צדכרעין שאין מוסף הבל, כדי שלא יטמן ביזתר (ר"א א' ב' ו' ז'). ושאר פרטי העמנה בע"ש, ביזתרו במ"ש שבת בפ"ד: (ה) אמנם בדין הטמנה קי"ל דאין בשאלענט שלט דין העמנה, מדחין הקדירה מכביב טונע בהנור. ומכ"ס בהנור סתום צפוט דעי"ז שלא הותר רק בכה"ל לא יעמין ברצן. ואף שיש בהנור גבמלים להסתה, לא חיישין שמה יחתה דעי' עיחה מוכר דכיר. מיהו אז אין לפתוח רק ע"י עובד כוכבים דעי' פתיחה מהלבין הגבמלים. והא הקדירה עומדת על הגבמלים, שרי אף לכהבש ללקחו בזהת משם, אם אי אפשר בעינין אחר (ועי' לעל ג' דין שהיו. ועי' ס"ו ר"א). ומה שזריגין להעמיד (הקאפפע) על תטר (השאלענט) מע"ש, ולכסותו בצנדים מותר, דעכ"פ כיון שאין גבמלים תחת הקדירה גופה, אין הצנדים מוספים הבל (ר"ז ס"ח). אבל להשמיין בשבת, אפי' בזה שרק מעמיד החמיות, אסור, שמה יעטן קדירתו וירתיחה. ומאכל שזריגין מתטר, אסור לעמט תחת כרים (ר"ז ס"ג). וכ"כ אסור לתת כלי עם מאכל תוך מים חמין שיתחמם, כל שכולו טמון בתווכו, ומה שזריגין באשכנז שטומן מצע"ו הבל, כשיל מוצלו כ"ל (בעפר) [באפר] הם אינגרוהען, והאפר והגבמלים מסבבים כל הקדירה, ומניחין על הקדירה חתיכה (טארף) דולק (עי' רא"ש ר"ב במה עומין, ותשי' רמ"ל סי' ס'), [ועי' נעל המאור ברי"ף ד"כ ב' משם והלן עד סוף הפרק, דכשהגבמלים מכסות באפר לא מתב מוסף הבל, דמתכנין והולכין, וי"ל לפ"י דהא דקאמר בש"ס שמה יעמין ברצן היינו גבמלים קעיים שאין מוספין באפר]. כ"ל דהך דבעמין בזהת גבמלים צוערות, ודאי גזריגין שמה יחתה (שבת ד"ד ב') בע"ש לא גרע משאר דבר המוסף הבל, דיש סתמין להעמין בו מצע"ו כשהמתכל חי או כשהבשל כבר כמב"ד (ר"ז ס"ז). גם י"ל דדוקא בטומן לורך הלילה, אסור להעמין בע"ש בדרך המוסף הבל, אבל בטומן לורך מחר, דבלא חזוי ג"כ יתבשל עד למחר, אפשר דלא גזרי' שיחתה (שם ס"א). וכ"ס הכא דחייב הרתי שיהבשל כבר כראוי, ועומן לורך מחר. ועוד אפשר כיון דהכא הקדירה מכוסה לגמרי, וזי אפשר לגלותו בקלות, לראות אם לא יזיק לה החתוי שקדיה תבשילו, הו"ל כחנור שרוק וסתום, דשרי להעמין בו (שם ס"ח). והרי מותר להעמין במוקפה לכתחילה, כלקמן (מ"ב), ומכ"ס לירדכו דלית לכו העמנה אחרת, וכל שעת הדחק כדעבד דמי (כ"ד י"א ר"ט סק"ג). ובל זה כתבתי ליישב מהנהן, אבל בשאר מקומות הלילה לעמון על כל זה, דהרי גם להעמין רק באפר קר בתנור חס בלי גבמלים החמיר הרא"ש הכ"ל. וגם בתנור שרוק שבו גבמלים, החמיר המשבנות (רי"ט ב') ומכ"ס להעמין גבמלים צוערות. [אולם להעמין (בעפר) [באפר] חס קי"ל דחינו מוסף הבל (ר"ז מג"א סק"ה)]:

בללי מוקצה

(ג) שייכים לסוף פי"ז משנת

לשון מוקצה, הוא דבר שאדם מקנה ומפריש מעטו מלהשתמש בו, אסור (משניות סדר מועד) גימ"ל

כלכלת שבת

מוקצה דרחי בידים, אינו מקוה היתירו, הכנה, מוקצה והכנה, חוץ לתרום, גולד, מוקצה מחמת בסיס

י"ט, וכפי' ש"ג). פת מותר לנטול מחמת לל ע"י ככר או תיבוק (ש"ח א').
 וי"א דמותר גם לנטול ע"י שאר כל שמלכתו להיות, כשמינוח עליו (ס' ג'),
 מיהו צריך למקומו, או כשרונה להניחו לנודך כהנים או לנודך קרוביו שלא
 ינטערו אסור לנטלו ע"י ככר או תיבוק, רק ע"י טלטול מהזר, דהיינו להפכו
 ממוטה למטה, עד שיוציאו (ש"ח א' ומג"א סק"ד) וכ"כ דמותר לנטול ע"י עובד
 כוכבים לנודך זה (ס' ג').

ג) מוקצה דרחי בידים, כגון גרוגרת ולמקום שהניחו מע"ש להתיבש, ונטעו
 ראו"י לחילה בשבת אסור לנטול אפי' לנודך נופן ומקומו. ודוקא
 הגה, דלפיכך תרתי, דדמינהו בידים, גם מסריחות קודם
 שגתיבשו. ולהכי אפי' הניח מע"ש כשיתיבשו, אפי' דינן כמוקצה דלא חוי
 למידי, אבל בשאר פירות, ליכא ב' לירעוהו, אף שום דבר מאכל שלא הכינו,
 דינו כמוקצה בשבת (לאסוקי בהוקעה מחמת אסור, כשמן שנתר מנר שהליוקוה בע"ש
 ביה"ט וככה, ואפי' אסור שמנילו. כגון פירות הנושרין ממחומר, או משקין שזכו מוחים
 וענבים, או חלב שנהלב בשבת, או שהיה מחומר ידע, דאסירי, וכלקמן). ולכן פירות
 העומדים להחזרה, או אפי' לנפן הטמון בהרץ בהתכוון לרעו, אם לא השריש
 עדיין, ומקצה עליו מגולין לאחזו בהן, שומטו בהן מהקרקע ואכולו, וכ"כ ביניהם
 שתחת תרנגולת, אם עדיין ראויין לאכילה, מותר לטען משם ולאכלן (ש"ח א').
 ושי"ח ח'). ואפי' כל מאכל בהמה שראוי לשום בע"ח המלוי מותר לנטול, ובאין
 ראוי רק לבע"ח שאינו מלוי, אם יש לו ארסו הבע"ח מותר לנטול המאכל, ולא
 לאו אסור (ש"ח ב'). ק"ש שע"ג המטה מהחמא עומד לבהמה או לשכיבה ומותר
 לנטול (ש"ח מג"א סק"ג). מאכל שעמד ביה"ט לאדם, ובשבת נתקלקל וחוי רק
 לבהמה, מותר לנטולו דמוכן לאדם הוה מוכן לכלבים (פ"ד ס"ו). ורק ביה"ט
 י"א דאסור, וכברמה בריאה שמתה, וכלקמן סי' ד'. ואפי' בלא חוי רק להני
 לעובד כוכבים, כמאכל טריפה וסאה ייבן (לאסוקי אסור הנה) מותר לנטולו
 (מג"א ש"ח סק"ו). אולם דוקא בשבת אין שום מאכל שלא הכינו מצדו"מ מוקצה
 אבל ביה"ט כל מאכל שלא הכינו מותר לאכלו, אסור לנטולו (ת"א ד'). מיהו
 אפי' גרוגרת ולמקום בשבת או ביה"ט, אם אחזו ביה"ט ולא נודע לו דאחזו
 עד היום, אף שחזרו ונתקלקלו בשבת, וחזרו ונתקנו, אין מוקצה לחי' שבת,
 וכיון דאחזו ביה"ט, אף שלא נודע לו עד עכשו, מותרים (ש"ח ב').

ד) מוקצה שאינו מקוה היתירו, כבע"ח בריאים שמתו ביה"ט, או בית חזק
 סתכל, אסור לנטול אפי' לנודך נופן ומקומו ביה"ט, למ"ד מוקצה
 אסור ביה"ט, ורק במחמת עיניו מותר (תק"ח ו' ח'). אבל צנתה בשבת
 אפי' יהיה בריאה מע"ש, מותר לנטול להכיל לכלבים (ש"ח ו'). וכ"כ בנחרו
 בהמת ישראל בשבת (וכ"כ בהמת עובד כוכבים, דאין מוקצה בשל עובד כוכבים) מותר
 לנטול הבשר (ש"ח מג"א סק"ו). וי"א דמייירי ששטלו העובד כוכבים, דאל"כ
 וכי עדיף מנכר כשר חי דאסור לנטולו, מדאיתו עומד לכלבים, וגם לאדם לא
 חוי חי, או מייירי בבשר רק דחוי לאימנא. וכ"כ בשטת לחולה בשבת, והבשר
 רק, מותר לבריא (ש"ח ב'). אבל בצבול לחולה בשבת, אסור לבריא שמה ירבה
 בשבילי (ש"ח ס').

ה) מוקצה דהכנה, היינו כהיה ביה"ט מחומר או מחומר ידע, אפי' לך או
 לקטן עובד כוכבים לעלמ, או שכשרו מאלוהן, ואפי' ספק אם נטעו
 היום, אסור אף בעלטול לנודך גופו ומקומו, לא לבר משום גזירה טעילה
 ויתלוש, רק גם משום מוקצה [ש"ח מג"א סק"ג וש"ח ס"ה. ועמ"ג' תקט"ו סק"א].
 ואפ"ר"ק מ"ש פירות הנושרין דאסירי' לכו משום מוקצה, ומ"ש ששטת בהמה לחולה בשבת,
 דאפי' כשהוא בשבת מותר אף לבריא באומא, וי"א דבהמה ששטתה לחולה שאני, ודחוי
 הי' דעמו ששתימה לו חולה בשבת, ודחי ויחמסו לו, ולהכי לא אקרי"ה מדעת' ביה"ט,
 משא"כ פירות הנושרין, אין הדבר תלוי בדעתו שיחשוב ביה"ט ששטינר ואלס, דהרי אין
 בידי להשיבן, ליתא, דהרי כבהמה אפי' תחת מאליה בשבת, דאין בידי להתייה מאליה,
 אפי' אין בה מוקצה וכלטול, וכ"כ פירות אפי' לקטן לחולה בשבת, וודחי אסור לבריא,
 ולא לבר משום שמה ירבה בשבילו, רק גם משום מוקצה (ועי' רש"י ותוס' חולין דע"ו כ'
 ד"ה שק"ן וכו', וד"ק). ורבינו ב"י (עבוד ש"ח) תירץ, דבהמה אפ"כ שאלה דומין לו
 שותה או סבין דקוד ביה"ט, ולהכי לא הוה כדמינהו בידים, משא"כ פירות הנושרין,
 מדיהם בידי להשיבן ולא השיבן מע"ש, הו"ל כאלו דמינהו בידים. ואני בעד ולא אדע,
 דמי לא איירי כבהמה של אדם שהוא עלמו שותה, והיה לו סבין דקוד, ואפי' כשחמה או
 כתנבלה בשבת אין בה דין מוקצה, וכ"כ פירות הנושרין מי לא איירי אפי' בחליקו אגוים
 (פאה פ"ד מ"א וכו'). שצריך סולמות לפנות ולקטן, ולא הי' לו סולס כביה"ט, ואפי'
 מחמתו כדמינהו בידים, דנשברו בשבת אסירי. ולולא שסתפיקו כל, דנשאלה בהמה כיון
 דלא אפשר לכות בלא בלא שתימה, לא אקרי"ה לכל בהמה מע"ש, דמהא יתלה לו חולה
 בשבת ויחמסנו, ולהכי אפי' תחת מאליה אין בה מוקצה, משא"כ בפירות ששטו, כיון
 דאפשר לקטן לחולה רק מה שצריך לו, האחר אקרי"ה מדעת' ודוק. ועי' רמ"א
 ש"ח סק"ד ועי' שם סק"ג]. אמנם כל שאי אפשר שנתלש או יגולד היום רק שהובא
 מחוץ לתרום לנודך עובד כוכבים, או כשפינה אפי' לנודך ישראל, מותרים
 לאכלן היום, רק שלא יוצאו חוץ לחוט העירוב, ובהובא מחוץ לתרום לנודך ישראל
 מותרים לו רק לנטול אבל לא לאכלן למי שהובאו בשבילו, עד לערב כדי שיטעם, אבל

לאחר מותרים בו ביום לאכלן. ובמסופק אם הובאו מחוץ לתרום, דינו כדאי
 הובאו היום (ש"ח ס"ה). ובעיר שרובה עובדי כוכבים, מלך הדין מותרים,
 דהו"ל כלא הובאו בשבילי, ואנפ"כ יש להר (רמ"א תקט"ו סק"ג). י"א דאין
 מוקצה והכנה אסור בשל עובד כוכבים, כשלא עשה לנודך ישראל, ואפי' מוקצה
 דרחי בידים שרי בשל עובד כוכבים (פ"ו ט"ז ס"ג). מיהו לכ"ע יש גולד בשל עובד
 כוכבים (תק"ט מג"א סק"ג), ולכן צילה שגולדה לו, או צהלם ממחומר, או שחלב
 בהמתו לכלי ריקנית, והיא עומדת לגולד וכדומה לכ"ע אסור, דבכל כי הני גזנא
 יש שייכות גולד, וכלקמן:

ו) מוקצה דגולד אסור לנטול אפילו לנודך גופו ומקומו. ויש ב' מיני גולד,
 (א) גולד גמור הוא אסור לכ"ע, ור"ל שנתהווה היום דבר חדש, כגון
 בילה שטורה בשבת או ביה"ט (ש"ח ס"ה ותק"ג). ועי' תוס' שרונים מ"ו א' ד"ה כ"ש
 וד"ק). וכ"כ אסור מנעלים שהוסקו בשבת ע"י עובד כוכבים (ש"ח מג"א סק"ח),
 וביו"ט אפילו ע"י ישראל, ונתקשר האסור (ה"ח מג"א סק"ח). וכ"כ חלב שחלבה
 בשבת או ביה"ט לנודך קדירה ריקנית (ש"ח מג"א סק"ג, ותק"ט סק"א). ובחובל לתוך
 המחל, אסור בשבת משום מוקצה דביה"ט כפי' א' לעיל), כולן מחשבו גולד גמור,
 דאסור לכ"ע לנטולו. (ב) גולד ממין ב', דלר"ש מותר, ולא קיי"ל כוותיה,
 והיינו היכא שגם שנתה הדיבר ממה שהיה חלה, ככלים חדשים שעשאן
 עובד כוכבים בשבת או ביה"ט (ש"ח מג"א סק"ג, ופ"ו תקט"ו), וכ"כ שנכרז היום,
 ואין השברים ראויין למלאכתן הרלוטה (ש"ח ס"ו), וכ"כ עלמות שנתכרזו היום
 מהבשר, אף שראויין למאכל בהמה (ש"ח מג"א סק"ט). ב' מיני גולד אלו אפי'
 לנודך נופן ומקומו אסור לנטול, רק י"א דגולד כפי' ששטתה מבתחלה מותר
 בשבת ואסור ביה"ט (ברמ"א ש"ח סק"ג, ות"א ס"ד). לר"ש שאפה עובד
 כוכבים לנודך עובד כוכבים בשבת, וי"א דהו"ל גולד, והרי גולד בשל עובד
 כוכבים אסור, וכלעיל סוף סי' ה', וי"א דאינו כגולד, מדחיי החיטין לכוס,
 ויש להקל בשעת הדחק או לנודך מלוא, רק שלא יאמר מע"ש לעובד כוכבים
 שיאפה בשבילו (ש"ח ד'). וי"א כל שנמרו ביה"ט אדם, אף בו משום גולד (ר"ג
 רמ"א סק"ו ותקט"ו סק"ה):

ז) מוקצה מחמת בסיס. ב' מיני בסיס הן. (א) מין בסיס הרחוק אפי' ר"ש
 מודה בה, והוא כשהונח השאה על היתיר מוקצה מחמת השרון כים
 (ש"ח א'). או מוקצה דלא חוי למידי (ש"ח כ"ו), או מעות (ש"ח ז'), או א' משאר
 מיני מוקצה או גולד, רק לכ"ע אסור לנטול להחזרה לנודך גופו ומקומו (ש"ח
 ס"ה). אבל מותר לערב המוקצה מהכלי, כעבול סהוג עלמות וקליטין
 שאינן ראויין לבהמה מנביה הטבלא ומנערן, או מנערן עם סבין מהשולחן, דבכל
 כה"ג הו"ל טלטול מהזר ושרי (ש"ח רע"ו סק"ח). ואח"כ, אף שהיה מונה מוקצה
 על השולחן, כיון שעתה חזר והוסר ממנו, מותר לנטול השולחן דאין מוקצה להני
 שבת (רע"ד ט' ה'). מיהו דוקא כשצריך לשולחן עלמו אבל כשצריך למקום השולחן
 מותר להגביהו למקום אחר אף שאין עליו רק הקליפות שאינן ראויין לבהמה (ש"ח
 פ"ו) משום דלא חשש הי"א יפלו העומות והקליפות, לא הו"ל כהואו עליו מדעת
 (אש"ל ש"ח סק"ג). וי"א דכל שלא הונח עליו המוקצה ביה"ט לא הוה בסיס (מג"א
 ש"ח סק"ו). אולם כלי המיוחד להניח עליו מוקצה ככ"ס מע"ש וכדומה, אף
 שעכשו אין בו ועליו מוקצה כלל, אסור לנטולו, רק לנודך גופו ומקומו (ש"ח ז').
 אסור ליהן בשבת כלי תחת נר או פמוט, דהוקים והם נופטים, כדי שיפך
 לתוכו, או תחת שאר מוקצה שירא שיפול, כדי שיפול לתוכו, מדמבע"ל ע"י ז'
 כלי מ"ה יכ"ו, שהרי יאסר אפי"כ לנטול הכלי, והרי זה כאלו חזרו צדיד
 בשבת (עי' רש"י ותוס' שנת מג"א). ואף דיכול לנטול עליו עיני שנייה היתר אפי'
 (כרע"ו ספי' ש"ח). עכ"פ מצטל הכלי מיכחו על מוקצה שבת קודם שיניח היתר
 אליו, אם לא שיש כבר בהכלי דבר היתר החשוב יותר מהמוקצה שיפול לתוכו,
 או מותר לתחו שיפול המוקצה לתוכו, דהרי לא נכצטל הכלי מהכנתו כלל. אבל
 כשירא שיפול נר חלב או שגוה על השולחן ויודק, מותר לתת כלי תחתיו שיפול
 לתוכו דבמקום פסידא רבה ל"ג בה רבין (לאסוקי שמן מעט הנוטף, הפסד מועט
 הוא). וכ"כ בדאיכא חשש לליקה, דהרי לשום כלי תחתיו. וב"כ מותר לתת כלי
 תחת הנר כדי לקבל הנלוטות, מדמתכונן מר, ואח"כ אין צ"ב ממש, אפי' לא
 נכצטל הכלי מהכנתו עי"ז (ר"ס ד'). אמנם מותר לשום הכלי תחת הנר מע"ש
 כדי ששפול או יפון הנר, יפול לתוכו, ובלבד שלא יתן לתוכו מים אפי' מע"ש
 דגרים כתיב אפי' מע"ש אסור, גזירה שמה יעשה כן בשבת, מדאיתו רק גרם
 כבוי. ואם נתן הכלי תחת הנר מע"ש, ולא נפל לתוכו, מותר לנטולו בשבת,
 דלא נלחש בשבילי מהשבתו (ר"ס ה'). אבל נעשה בסיס, ואפי' אוכל (ש"ח מג"א
 כ"ג). חייבוק שיש ביוו מעות או אצן, אסור לינק החייבוק על הזרוע, רק ביש
 להתיבוק נענועין להנשא, או בצלן שרי, ובמעות אסור, דלמא נפל ואתא
 לחתיו (ש"ח א'). אם מונח על היתר כלי שמלכתו לאסור ל"ע אם הו"ל בסיס
 (אש"ל ס"ה). (ב) מין בסיס השני לר"ש מותר, ולא קיי"ל כוותיה. והוא כשהיה
 מונח עליו אסור בין השמות, והוא חומר ליהן ממין בסיס הראשון ב' דברים.
 (א) דאסור לערב האסור מעליו כל א"ר יד (ש"ח פ"ד). (ב) במין בסיס הראשון כשעדיין
 מונח האסור עליו, ויכל להניח אליו דבר היתר החשוב לו יותר מהאסור, ומלטמן

מוקצה מחמת בסיס, מוקצה מצוה, מוקצה מחמת איסור שבגופו

יחד כשא"ל לנער האיסור משא"כ מין בסיס השני, אינו מוטיל זה, רק כשהיה מונח עליו ההיתר והאיסור יחד בציה"ם, וכלקמן (רע"ו ס"ג) וק"ל ס"ג כש"ס קמ"ג כ' אמר' דלא היתיר כדן או תיזוק אלא למת בלבד, וז"ל דהיינו לטלטל המוקצה בלי כלי, ורע"ז ס"ג י"א סק"ה רמנ"א ז"ח סק"ה (ג) במין בסיס הראשון, כשהסוד האיסור מונח ההיתר, מותר לטלטל ההיתר, דבכה"ג אין מוקצה לחי שבת, וכלעיל, משא"כ במין בסיס אפי' לאחר שהוסר המוקצה מהכלי, אסור לטלטלה, [כגון מנורה שדלק עליה ביה"ט אסור לטלטלה] אפי' אחר שצבה הנר, ואפי' לנורך גופו ומקומו (רע"ט ס"ג). ולא לבד מנורה אלא אפי' שלחן שמלאכתו להיתר, נעשה בסיס כשהניחו עליו מנורה חלקת ביה"ט, כשלא היה מונח אז היתר אליו, וכלקמן (רע"ז ס"ג). מיהו דוקא ביה"ט מונח עליו איסור ביה"ט, אבל בנעשה מונח מלאכה ביה"ט לא נעשה בסיס (רע"ט מנ"א סק"ו). אמנם בסיס בסיס הכ' לריך ו' תחלה, (א) תנאי א', שהנחה המוקצה עליו מדעתו בכוונה, אבל בשבת ביה"ט המוקצה ע"פ ההיתר, כגון שצבה אפן או מעטה או שחר דבר מוקצה על כלי, והוא לריך להכלי, מנער המוקצה מעל הכלי, ומשחמט בהכלי לנר, ובח"ל לנערה במקומו, יצירה הכלי עם המוקצה שעליו למקום אחר ומנערו סס. וכ"כ בלריך למקום הכלי שהמוקצה שצבה מונח עליו, ויכל להגביה הכלי עם המוקצה או המעטה שעליו, ואיננו במקום אחר (רע"ט ד' ו'). מיהו בעושה כן לנורך המעטה שלא יגבשו, ואסור לנערו או להוסיב במקום אחר (מנ"א ש"ט סק"ט). אם הניח מע"ט כלי תחת הנר שיפול לחוט הנר הדלוק, ונפל לחוט, יש להסתפק אם הוא כמניח או כסוכה (מנ"א סס סק"ה). וב"ל דדוקא באיט עשוי הנר שיפול לחוט, דבאורחא הכי, לא גרע מכל שרניעין ההרענוליס לישב עליו ביה"ט והשתא ירדו (רע"ו ו'), וכ"כ תרנגולה שהניחה ביה"ט על כר או בחוק כלי שרניע להניחה סס, דבטנין ראי' כמניח ולא כסוכה (ש"ט מנ"א סק"ט). הניח מע"ט מונח על הכלי ב"א, כמו שרניעין להניח ביה"ט מניח כלי (רע"ט ו'). מיהו זע"ט, מדאף ריוח ביה"ט להניח כל הכלים בשולי התיבה, אין דין הכלים שתחת המוקצה כאילו הניח בכוונה המוקצה עליהן, ולא מחשבו בסיס (מנ"א ש"ט סק"ו). ולענין התיבה ע"י מ"ט תנאי ג'). ולרע"ז כה"ג מחשב בסיס (סס). (ג) תנאי ב' שהיח המוקצה על הכלי על דעת שיסאר סס כל ב"ן השמשות. וי"ל לריך שיהי' דעתו שיסאר המוקצה על הכלי כל השבת, ולפ"ז מנורה שאלו מדליקין בכניסת שבת, היה מותר לטלטלה אחר שצבה הנר שעליה, ואין להקל בזה רק במקום פסידא (ש"ט רמנ"א סק"ו). אבל מותר לטלטל הבסיס מן הנר בלריך למקומו (ש"ל רע"ו סק"ו). מיהו במחשבה עליו המנורה מותר לטלטלה להדיא (רע"ט ס"ג). אבל בהניח המוקצה סס מבע"י אפי' בכוונה, ולא היה דעתו שיסאר סס כל ביה"ט, ואח"כ שצבה סס, הו"ל כסוכה ולא כמניח (ש"ט רמנ"א סק"ו). (ג) תנאי ג'. שהי' מונח על ההיתר ביה"ט רק האיסור ל' צד, אבל במונח סס ביה"ט איסור והיתר ביחד, וההיתר חסוב לו טפי מהאיסור, אף שלכל הטעם, האיסור תשוי טפי, אינו נעשה בסיס. ולפיכך שלחן או (ששענדער) שמונח עליו ביה"ט נר שטוח או חלב, וגם סיחור להפיל או שחר דבר, אפי' עליו השתא הסיחור מעליו, וכשאר על (השענדער) רק הנר החולק, מותר לטלטל (השענדער) והשלחן למקום שירצה (ש"ט מ'). מיהו צנר שזן דולק, אסור לטלטל השלחן, וממקרב השמן או מרחיקו מהפחיתא, ואיבז מסוס מצטער או משוס מצבה (רע"ו רע"ז) רק ע"י עובד כוכבים שרי, דכל פסיק רישא שרי ע"י עובד כוכבים, וכמנ"ל צדיק פסיק רישא. וב"ב סל מלא פירות ובתורה אפן אם אפשר לנער, ינער הכל, וינקט הפירות ויחזור ויתקן לנורך הכל ויטלטלו. והם חושש שעי' הניעור יפסיד הפירות, ויטלטל הכל כמו שהוא עם האפן למקום שירצה (ש"ט ג'). וב"ש כנפל נר דולק על השלחן שעמד עליו ביה"ט, וירא שישחף המפה קודם שיבוא עובד כוכבים להסירו, שרי לנערו מעל השלחן, מדלא נעשה השלחן בסיס, מדגם לחמי שבת ושאר דברים של היתר החסובים יותר מנכיס עליו ביה"ט. מלבד ההיתר ליה"ל דלעיל (בתנאי ג'), ובמקום הפסד קיי"ל כה"ג דלא נעשה בסיס רק כשהיה דעתו להניח סס הנר כל השבת (רע"ז רמנ"א סק"ה). ואף שכשינערו מהשלחן אפשר שיצבה ע"י, הו"ל דבר שאינו מתכוון ואינו פ"ר. אבל אין היתר להניח בכניסת שבת דבר היתר על המנורה הדולקת, כדי לטלטלה אח"כ כשיצבה הנר, מדאין המנורה עשויה להניח עליה רק נר, להכי לגבי מנורה הנר חסוב יותר (רע"ט רמנ"א סק"ט). (ד) תנאי ד' אין אדם עושה בסיס דבר שאינו ש"ל. לפיכך המניח דבר מוקצה על כלי של חבירו מבע"י, ושהה סל ביה"ט אפי' אם נעשה בסיס. מיהו ביה"ט יוחא ליה לבעל הכלי בזה, כגון שהניח כלי של חבירו תחת נר חבירו ביה"ט, כדי שיפול לחוטו, ונפל הנר לחוטו, וחזר ונפל לנורך, או שהניחו עובד כוכבים מהכלי, אף שלא שלחו חבירו שיסיר הכלי סס, אפי' נעשה בסיס, דמשחמט יוחא ליה לבעל הכלי שיעשה בסיס, כדי שלא ישחף הבה (ש"ט רמנ"א סק"ה). (ה) תנאי ה' כשהמוקצה מונח על ההיתר, אינו נעשה בסיס, כגון נתי אמר שהניח על הקדירה לחממה, נטול הכסוי וכן טפלה (רע"ט מנ"א י'). וב"ב במטה המוקצה לכסוי על הכלי. וב"ב אפן שמונח בעשר, אפי' נהפון שיסתרה סס, כל שלא השריש עדיין שומטו במקום עליו

המגולין ומוליו (ש"ל רמנ"א סק"ב). וכשאינו מנחה כלל תוחב טוס בלשון, כדי שיהנער המוקצה ומוליו (רע"ט מנ"א סק"ו). וב"ב ספל שכפסו והניח עליו טיט מע"ט כדי להצביה הספל ע"ז מותר לשמט הספל מתחת הטיט בשבת, ולא נעשה הספל בסיס להטיט (רמנ"א ש"ט סק"ו). מיהו י"ל דאפי' בהניח המוקצה שיהי' כסוי להיתר, מחשב בסיס (רמנ"א ש"ט סק"ו). מיהו בהדקו או קשרו המוקצה בהכלי מע"ט, כגון כלכלה שהיתה נקובה, ותחב אפן בהדקו והדקו לב"ט מיהו לטלטלה עם האפן בשבת (ש"ט ס"ג). וב"ל דהא דבעינן דהדקו בחזוק, היינו דוקא בלא יחוד לך לעולם, אבל ביחוד להאפן מע"ט להיות לעולם לכסוי להכלי, אפי' לא הדקו מותר לטלטלו, וכדאי דפורסת על האפן (שי"ט ס"ג), חוץ ממשבב דלא מהני בה יחוד לעולם מע"ט, רק לריך שיטעה בה מעשה ההיתר מע"ט, כגון שפירק צנר עם המעטב מע"ט, או מותר לטלטלה ולפרוק בה בשבת (סס). (ו) תנאי ו' שיהא המוקצה מונח על עיקר הכלי, אבל צנר שיש בו כיס שקורין (עאשע) שתפורה בצנר, אף שלתחילה אסור להניח בו מעוטה מע"ט, שמא יסכת ויאל, עכ"פ בהניח בה מעוטה אפי' מדעת, אם יכול לנערה בשבת מוטב, והם לא מותר לטלטל הצנר עם המעוטה, דלא נעשה כל הצנר בסיס למעוטה נגב הכיס שאינו עיקר הצנר, אבל לנערו אסור שמא יסכת ויאל (ש"ט ס"ו). מיהו כשחשש שיגבשו המעוטה, מותר ללבוש עם המעוטה (ש"ט רע"ז סק"ג). וב"ל דכ"ל ביה"ט מונח (בהעטעט) ביה"ט גם שחר דברים של היתר, ודאי מותר ללבוש הצנר בשבת בכה"ג, אם הם חסובים כמו המעוטה (לעיל תנאי ג'). וב"ב שלחן או תיבה שיש בו ארגז מחובר שקורין (בניפאך), אם מניח (בהבניפאך) מעוטה, מותר לטלטל השלחן והתיבה, כיון שלחן הארגז בהן עיקר הכלי. ודוקא במחבר הארגז בנוף הכלי, אבל (שובצע) ששלחן ששומטין אותו אילך ואילך, ואינה מחוברת לשלחן, או תיבה שמונחת על כלי אחר שמונח בו מעוטה, אסור לטלטל אותה הכלי אפן התיבה שעליה, ולא את השולחן עם הארגז, אם לא שמונח על התיבה או על השולחן דברים החסובים יותר מהמעוטה, דלא לא גרע מאילו היו מונחים אותן הדברים בהכלי שבו המעוטה, שהיו מותרין לטלטל (סס). אלו הן ו' תנאי בסיס ביה"ט שזכרנו במוקצה של בסיס:

(ח) מוקצה מחמת מצוה. נר שהדלק למצות נר שבת או לנר יו"ט, אפי' בעוד היום גדול דלא חתקלחו לביה"ט עדיין, אפי' מדאחתיקלחו למצותו אסור לשוס אדם לטלטלו, אף מי שלא קבל שבת ויו"ט עדיין (רע"ט רמנ"א סק"ו) וב"ב שזן המעטפף ונר היתר מנר מצוה שהדליקו לשבת ויו"ט, אסור לטלטל בשבת ויו"ט מהמוקצה למצותו. וכ"כ דאסור ליהנות ממנו מעטס זה (תק"ד רמנ"א סק"ו). וב"ב מיי סוכה של מצוה, ועלי סוכה שיצב בה פ"ח לשם מצוה, אפי' נפלה אח"כ, והתרוג וילבז והדם וערבה צנעלן פ"ח, אסור לטלטלן בשבת או ביו"ט, מהמוקצה למצותה. ובחז"מ אסור עכ"פ להנות מהן (תל"ח), אם לא שהתנה כפירוש קודם ביה"ט שבהתחלת יו"ט או שבת שאינו בודל מהן כל ביה"ט. — ונודעין להקל בכל הנך בלי תלף, דמשחמט כההנו דמי לבלוי לביא לירי מנכסול (רע"ז סמ"י תל"ח). וב"ל ראי' דה"י אשכחן בעלמא (ובחוס ד"ו ב'), לג ב"ד מתנה עליהן. ומה"ט נמי אין מעילס כנגדי כסוה, דלא נהנה תורה למלאכי שבת, ומשחמט מחשבתן כך (קידושין ד"ד א'). וב"ב אמר', ע"ט מן הקדושו ישראל פסחיהם (פסחים ד"ל ע"ה). ומה"ט מותר לשחמט נר כייכ"ג. דמשחמט כך תתנו כלב (כ"ח ק"ג). וכל שאין המחשבה כגב סותר למחשבת אחרת דברים שגבסו הם דברים (כשעומד ל"ח תוס' ד"ה גמר). ואפי' טוב להחמיר. וב"ב נר מוכה שצבה תוך שיעור הלקחו, אסור (ש"ט) אחר חוכה, דמשום חבבותא דנס, מקלחו לגמרי למצוה (שבת מ"ד א' תוס' ד"ה גמיר). וב"ל דמ"ט גם אבוקת הבדלה מותר להשתמש בה לנורך חול. דר"ל דדוקא מיי סוכה וכדומה, שאין כוונתו לחזור ולהשתמש בה אחר סוכות לבוכה הבאה, משא"כ אבוקה מיוחדת תמיד לחזור ולהשתמש בה להבדלה, ודמי לאחרונם שהקלחו ל"י, דאסור כל ז', אף דמפסקי לילות (כסוכה מ"ה ב) ליתא, דהרי שופר נמי מיוחד לתקוע בו כל שנה למצוה, ואפי"ה מותר להשקות בו לתינוק (כשנת ליה ב'). והתרוג ל"ל דשאי, דאין הלילה הפסק, מדגם הוא סח אף שח הסוכות עליה:

(ט) מוקצה מחמת איסור שבגופו, שאינו כלי, רק עומדין למלאכה שיעשה בעלמא, כמוסין ומר שטומדין להטויה (רמנ"א רע"ט רע"ט). ועלים שטומדין להסקה (ש"ט ס"ג), או כסרי' של אומן שלא חושב עליהן מע"ט להשתמש בהן להיתר (אכל נפוסים של נעס"ג בכל ענין שרי לטלטלן (ש"ט כ"ו). ועודות של ב"ב או של אומן, של דקה לריך מחשבה מע"ט להשתמש בהן להיתר (אכל של גסס, אפי' גלי מחשבה מותרים). ואבטס וצבטס וקורות שיתקן לצנן (ש"ט כ"ה). ואפילו מיוחד לנר שאסור רק מדרבנן, כמעוטה שטומד לסחורה (שי"ט כ"ג). כל אלו אפי' לנורך גופן ומקומן אסור לטלטל, אם לא שיחזן מע"ט בקלח מעטה שיעשה בהן או (שי"ט כ"ב). וב"ב רמנ"א סק"ה). השיעה מיני מוקצה אלו, אפי' ר"ש לית לי' מוקצה מודה בזה, חוץ ממוקצה דגודל ממין השני שזכרנו, דהיינו בנשתנה ממה שהיה, ומוקצה דבסיס ממין השני שזכרנו דהיינו מוקצה דביה"ט שנסחלק השתא. וכ"כ במוקצה דמצוה שנסחלק השתא, כגון מין שיון חיון הלויין ביה"ט כסוכה והשתא כלי, בהקן ס"ל לר' שמעון דאין מוקצה, ולא קיי"ל

כלכלת שבת

מוקצה מחמת איסור מלאכה, תפילין, זאנדראורר, זאנגענצייגער, נר שלם, מוקצה מחמת מיאוס, מוקצה שלא לצורך

קיי"ל כותבי' (כל זה מוכח בסוגי' דשבת דף מ"ה ומ"ו וביא' דף ל' ע"א ונמאדכי ריש כ"ה, ובפירוש הכ"י לעור פ"י ע"י, ובתוס' שירובין דמ"א ח' ד"ס כ"ט, ובתוס' ביב"ה ד"ב ח' ד"ס קפ"ו):

(י) אמנם עוד יש מוקצה מחמת איסור מלאכה, דלר"ש מותר, ולא קיימא לן כוותיה. והוא מב' מינין. (א) שהוא כלי העומד לעשות בו מלאכה האסורה בשבת, ככלי כתיבה (שרייבלינג), וכיס של מעות, אף שאין בו מעות, ומכבדות של שבטים (ש"מ מג"א סק"ה), וקורנס (האממער), וקדוים (האקקע), משור (זענג), ומספרים (שעערע), מרח (שיפפע, ושויפפע), מרובה (מערוזער), ומורה אפי' לא הליקין בה בצלותו שבת, וכדומה בכלי מלאכה. וכ"כ קדירות שרוב השמישן לבישול, להכי כשהיא ריקה אסור לנטול (ש"מ משנת סק"ה). ואפי' מיוחד רק למלאכה דרבנן, כשופר וכ"י שיר, כל אלו אסור לנטול. אבל מיוחד מוקצה זה מכל מיני מוקצה, דהוה מותר לנטול לנורך גופו ומקומו מדיש תורת כלי עליהם, ולא הקצה אותן לגמרי מדעתו (ש"מ סק"ג). תפילין יש אסורין לנטולן ויש מתירין (כס"ו ש"מ סק"ג, ומג"א ס"ג סק"ה). ול"מ כ"ל דאסורים בטולטול מדו"ל מוקצה מחמת איסור, [דאין להביא ראיה מריש פ"י דעירובין דהתם משום ביוון כהני קודש בעירובין דל"ח ח' וביא' ט"ו ח' לא גרע מכבוד הבית דהרי לנטול מוקצה מהם כלקמן]. אמנם מביא (ש"ו ח') משמע להדיא דמותר לנטול ביו"ט, וה"ה בשבת דל"ח ח']. וה"ה שופר של מלוא וזלוב, אסורים לנטול רק לנורך גופן ומקומו (תקפ"ח, ורע"ז ס' תרי"ח סק"ג). זאנדראורר (זאנגענצייגער) יש ספק אם מחשבו כלי שמלאכהו לאיסור (ש"מ ל"ח). נר שלם של חלב או שטוב וכ"כ פתיה שלימה, מחשבו כלי שמיוחד לאיסור, ואסור לנטולן רק לנורך גופו ומקומו (ש"מ מג"א סק"ט). (ב) מוקצה מחמת איסור מלאכה, כבוד וזות ותיבה ושאר כלי המחזור לקרקע, אסור לנטול כסוי שלהן, מחשש שיבנה, אפי' יש להכסוי בית אחוזה, דלא ח' מחשב הכסוי כמחומר, רק הורת כלי עליו (ש"מ י'). וב"כ הפסל ששמש ח' או ב' מרגליה, אסור לנטולה להניחה על הפסל אחר, לישב עליה, אפי' נשמע הרגל מע"ש, אם לא שישב עליה כפ"א קודם שבת, גזירה שמא יתקע בחוק הרגל ששמש טוב לחורו, ויתחייב משום בזיה (ש"מ י'). מיהו בגשש או נאכד הרגל ששמש, מותר לנטול הפסל בכל גווה (רע"ז ס' י"ד). וב"כ כל של פרקים ע"ש (שרייבלינג, כפלאשע) שכל בריל וכדומה (ש"ו ח') דרך להקצה בחוק, אסור לנטולה בשבת וי"ט גזירה שמא יתקע (רע"ז י'). ואפי' עשו ע"ש חריש דרק דומה לחדקים (שרייבלינג), אסור לנטולה (ש"ו). וב"כ במטה של פרקים וכדומה. וי"א דוקא כשעיקר השמישו כשלא נחפרק אסור לנטולו (ש"ו רע"ז סק"ו):

(יא) אמנם במוקצה מחמת מיאוס קיי"ל כר"ש, בין שהוא כלי, כגון עץ שחולין בו דגים לבישן (ש"י), או מנורה שלא הוליקין בה בצלותו שבת, ומאוסה לפניו (רע"ז ט'), או שהוא דבר מאוס בעלמנו, כגון עבד מת, או כלי רשי והשתנה וכל דבר מוטוף ואפי' טאה בני כלי, כשהו במקום שמיוני בני חם, יכול להזיזין. אבל אסור להחזיר העבד של מימי רגלים, אם לא שיהן להובי מים, ויהיו זכין שראוין להתיי' (ש"מ ל"ד ו"ה). מיהו באין הדבר מאוס מל"ע, רק שמאוס להשתמש בו כגון כוסות של מקויו דם של זכוכית קשים, או דוקא בראוי לכסוה בו כלי שרי לנטולן (ובזה מיושב דברי הר"ן שהביא רמב"א רס"ו סק"ג, ודו"ק, ולפ"י ל"מ כ"ל לתוך קו' הרי דהם אין מעללן מלפני משום דמאוס ודו"ק): (יב) אולם מוקצה שלא לצורך היינו אפי' כלי שמלאכהו להיתר דמותר לנטולה אפי' מממה ללל, כקערות כוסות וסדינין, עכ"פ שלא לנורך כלל אסור לנטולן, רק בירא שיבשר או שיגבז וכדומה, מותר לפטולן. אבל כתבי קודש ואוכלין אפי' שלא לנורך כלל מותר לנטולן (ש"מ ד').

זה הכלל בכל פרטי מוקצה הכ"ל דיש צדק פ' דינין:

(א) כל מוקצה אסור רק בטולטול אבל ליגע בו שרי כשאינו מנדנדו ע"י גיעתו, רק צדבר עגול (תק"ג רע"ז סק"ה) או כגולו בחבל, שצביל יתמור, אסור ליגע (רס"ג א'). מיהו כשמונח דבר היתר על מוקצה הה"י, דאם גס יתגעגע, הוה קלטול מהדר, מותר לנטולו (רס"ה מג"א ד').

(ב) מותר לנטול מוקצה מן ה' ד, לנורך דבר המותר, אבל לא לנורך המוקצה שלא יגבז וכדומה (ש"מ מג"א ח' ושי"א ח'). וטולטול מן ה' ד, היינו ע"י שינער הכלי שמונח המוקצה עליו (ש"מ כ"ו), או ע"י כפיחה (ש"מ ג'), או ע"י רגליו דרך להובי (ש"מ מג"א ז'), או ע"י דחיפה גבולו או בכלי אחר (ש"מ ג'), או ומכ"ש צדוטה דבר שרי מתיכון, כגון שישב על אבנים ומיוני עי"ו (ש"מ מג"א מ"ה), או כששומע הכלי מתחת המוקצה (ש"מ ח') וי"א דכל שאין מעללל בידיו ממש אפי' לנורך המוקצה שרי (ש"מ ח').

(ג) מותר לנטול מוקצה להדיא מפני ד' דברים (כ"ו/ש"ח ס'י). (א) מפני כבוד ה' ד' ריו"ת, כגון לקח ח"ע במוקצה, ואפי' לנטול מרה"י לכרמלית מותר מה"ש (ש"מ י"ג) וכ"כ מותר להליט מת במוקצה, אם ליבא ככר או חינוק, גס אם איש יכול להזיזו ע"י טולטול מה"ש, שרי להזיזו להדיא (ש"מ ח'). (ב) משום השם נזק לגוף, כגון קץ המונח ברה"ר, או זכוכית על השלחן, שאפשר

שיוזקו בו בני חם (ש"מ ו' ו"א). מיהו בה"י יכול לסקול אתמול, אסור לנטולו היום רק בטולטול מהדר (מג"א ש"מ סק"ו). (ג) משום פ"ס ד' ד', כגון שה"י בא מהדרך בריל שבת, וחמורו טעון כלי זכוכית מוקאיים, וליך לפורקן משום נעצ"ח, דמניח כרים תחתיו, ומתיר האזור של החמור כדי שפולו המוקאיים עליהן. ואם לא יהיה אפשר לשמוע אחר כך הכרים מתחת המוקאיים, או טורק הכלים המוקאיים בנחת, דיבעול כלי מהיכנו חמיר מעלעול המוקאיים (רס"ו ט'). וב"כ צלקת בידו כלי שמלאכהו לאיסור, בין שה"י לריך למקומו, או ששכח ונטלו בידו, מותר לנטולו למקום שיראה להיח, וא"ל לנורך מידו. ולכן מי ששכח מעות בצנודו, והוא ברה"י, א"ל לנורך ולנודו מיד, רק הולך לחדרו ומנעורו (רס"ו ט'). וב"כ כסין שזל בו, א"ל לנורך מיד מידו, רק הולך למקום המשפחה ומניחו שם (וי"ד רס"ו בע"ז סק"ה). וב"כ מותר לנטול מעות ושאר דברים המוקאיים להליט מדליקה (א"ח ס"ד). וב"כ בנתהכסן בבית שתי, ולריך לנראה בשבת, וירא שיגבזו מעותיו, מותר לנטולן בצנודו (ש"מ ל"ג). ולח"ה רבה שם, בכה"ג אפי' לנשאן בידו שרי בא"ח בענין אחר, מדליכא ר"ה האידנא (וג"ל דאין להקשות להדי' ממאן מעות בשבת דאסור אפי' לומר לכותי בשבת להזיזין לניתי, אף דליכא ר"ה האידנא [כרס"ו ח']). י"ל דהתם מניעת הריח אינו כהפסד [כס"ו קל"ו וקל"ח]. וגם אילת"ק מסתורס כהפסדה משמשים או מד"ח, או תבית ששכחה, דמותר להליט דק ע"י כותי (ש"ו י"ט). התם מיירי בהפסד מועט דלא חשבו ליה (כשנת קר"ד כ'). וגם אין להקשות לדברי מדליקה דיש אסורין להליט מוקאיים (כש"ל ס"ב) התם מיירי בהפסד דק שמה ישרף, או משום דממומה ח"ש"י שיכבה. גס אין להקשות משמשים שיוזקין על לבנים, דאפי' לנפן אסור רק ע"י כותי [כש"ל מג"א י"ח]. התם מיירי דאזכא ערפא יתירא. ובכלל במקום פסול ל' ג' כה רבנן, אם לא שיש טעם בדבר לאיסור [ככתובות ד"ס ע"ה]. (ד) וב"כ מותר לנטול מוקצה משום ה' ו' ל, אפי' אין בו סכנה כש"ח צענין אחר (מג"א ש"מ סק"ט). ומיהו מותר ליתן להיפא דיו וקולמס וטיר לכתוב לו (רע"זשט"ט) לחולה שאין בו סכנה, כש"ח צענין: (ד) אסור לנטול מוקצה משום נער צע"ח. ומיהו צדמה ששפלה למים עם טיט, אסור למשכה להעלותה (ש"ה י"ט), אף דלער צע"ח דאין (כ"מ ל"ב כ' וח"מ רע"ב ט') אפי' לא התירו לנטול עבדו מוקצה, רק בטולטול במוקצת, כהאי דמדריך עגלים וסידין (ש"מ ח') [ומסעדין בהמה בלידה (ש"מ)], אבל מותר לנטול כלי מהיכנו משום נער צע"ח, כגון להניח בלידת חתה רגלי בהמה שטובעת בטיט (ש"ה י"ט). וב"כ שרי לכפות כל לפני האפרוחים כדי שיעלו עליו ללולן צערב (ש"מ ל"ט). ולכאורה ק' על דברי רמב"א ש"מ סק"א, דמקשה ה"ך ב' דינין אהדי' דמשמע מדבריו דווקא בלע"ח רבה כענינת בהמה התירו לנטול כלי מהיכנו, ולא בלע"ח זוטא כדי שיוכלו לעלות ללולן, ומג"ל האי חילוקא, והח"ל מדריך ר' יצחק לאוקמא לך דאפרוחים דמעלול סביל דמיירי לנורך למקום הסל (בשבת מג"א ח') וב"כ רש"י במתני' [ק"ח ב'], משמע דא"כ אסור לנטולו. ליתא, דרק רבי יצחק לשתמי' לריך לאוקמה בן, מדס"ל אין כלי ניטל אלא לדבר היטל בשבת, אבל לרידו דלא ס"ל הכי (כרס"ו ש"ח, וכן ח' ותק"כ א'), ודח"ו דא"ל לאוקמה לנורך למקומו, וב"כ הר"ן בך סוגיא. ו"ל דרמב"א דייק מדנקט מתני' כדי שיעלו וירדו, דלאו בלא או מיירי, רק כדי שיעלה ושוב ירדו (וכ' כ' הרמב"ם בפ"ה הכ"ה), משמע הא שיעלו וישארו יושבים עליו, אסור, וא"כ מקשה שפיר ממ"ו, אי דליכא צע"ח לאפרוחים, א"כ אפי' שיעלו וישארו יושבים עליו שרי, כמו גבי בהמה הבל, אפי' דהתם מיירי דליכא צע"ח, כגון שיוכלו לעלות ללולן בידו כלי סל, ואפי' התירו לנטול כלי מהיכנו לפי שם, ומ"ל מהכא דלא התירו לנטול הכנת הכלי רק משום צע"ח, ולכתי' תי' שפיר, דהתם מדבריו להפריח כל מחשב ביטול כלי מהיכנו, משא"כ הכא דילמא לא חלה בהמה ממנה, להכי דוקא משום צע"ח התירו ביטול כלי מהיכנו. אמנם ק"ל למה נפלה בהמה לפי, משום צע"ח הקילו לנטול כלי מהיכנו, טפי מעלעול המוקצה, דהיינו למוסב ולהזיזיה מסעט (כס"ו ש"ה י"ט). ובה"י בא מהדרך וחמורו טעון מוקצה ככד, שלא יוכל לשמוע הכר מתחת מוקצה, משום צע"ח התירו לנטול המוקצה, טפי מעלעול כלי מהיכנו, וי"ל דהתם הכר מהיכנו ע"י אפי' לנטול מדרב"ה ככד' וצבולא באפרוחים י"ל מדבריו להפריח נעברה לא נתבעל כלי מהיכנו ע"י אפי' לנטול מדרב"ה לא ישארו עליו לבסוף, אבל נכבמה הר"ל ק'. ו"ל דבהמה נמי אפשר ששפלה מעל, מעל הכרים בשבת ולא יתבעל כלי מהיכנו, משא"כ התם כשפולו המוקאיים הכדים על הכרים, לא יתחלפו מעלן, וה"ל שפיר ביטול כלי מהיכנו. או י"ל דהתם נמי מ"ש הרמב"ם והמתכר פורק בנחת, לא כדי שלא ישברו, רק ר"ל שיעללן בחקת, ור"ל כללחא יד, אבל לא שיעללן המוקצה להדיא. או ר"ל דבהמה לא התירו לנטול ולהזיזיה מדליקה חתי, עלטול מוקצה וערפא יתירא להזיז'. ופי' רלח"מ פ"ה ס' משנת:

(ה) אסור לנטול מוקצה אפי' מקצתו, כגון להניד עלה בהלילן, אפי' ששאר האילן עומד במקומו (ש"י רע"ז ס' ש"ו סק"ד). וב"כ אסור להעליט עיניו של מת או להניע בו אבר (ש"ה ס"ו). אבל כשאינו מניעו, רק מנמיכו קלח ע"י שבוש עליו בידו או בהצבעו מותר, דהרי סכין ומדיקין את המת (ש"ס), אף שא"ל שלא יבשש גשר המת כשיבשכו וכשידיחיו. וא"ל מדו"ל רק רק פ"ר במילי דרבנן, ליתא, דהרי גס בכה"ג אסור פ"ר (כמג"א ש"ד סק"ה). אלא וה"י אפי' במתכוון לכבשן דק שרי:

(ו) מותר לומר לנכדי לנטול מוקצה לנורך ישראל (א"י רנה רע"ז כ"ט

כלכלת שבת

דיני מוקצה, אמירה לעובד בוכבים,

שיתגלו משיפה או שאר ציון (על ידי סימ), ומה"ע המיר בשמ"ו שב יעקב (פע"ו) לומר לעובד בוכבים לכוון נרות שבזיהי"כ מהשם שיפה ספרי קודש, וגם צ"ל כצ"ו ה"ל שאלג"ו. [א"ו"ל דמה"ע גם צביתו מותר בים חשש שמא יפול הגר בשעת שבז"א ויכניס ויתחווה שריפה וסכנות נפשות]. (ה) מ"ס ל"ט ב"ה צ"ה מותר לומר לעובד בוכבים לחלוב הבהמות ח"ף דה"ל תולדה דש" (ש"ס כ"ו). (ו) צ"ל מ"ס ל"ט דהיינו י"ב (מינוטען) ומתה אחר שקיעת המה"ל אפי' כבר קבל עליו שבת, מותר לומר לעובד בוכבים לעשות מלאכה דא"ל במקום מלואה קלה, או שטרוד ונחפו על המעשה ההוא, כגון להדליק נר יח"ל או נר לסטודו, או במקום הפסד (רמ"א רס"א ו' וק"טו ש"מ"ג), או לקשור חוט העירוב שנתנהג אף דמוסיף על הכל קצת (ח"ע). הכל אסור לומר לעובד בוכבים צ"ו"ט שני לחקן העירוב ולטרוק שבת שיהיה למחר, דאף ר"ו"ט שני נמזי שבת עכ"ל ה"ל שבת רחוקה דלא החירוהו (נ"י חש"ו מ"ד). ובמחשך רמ"א [ר"ס"י ש"מ"ג] אם גם צ"ה"ס דמולאי שבת לא גזרו עליו, מדאחזק אסורו, וזכר"ס תק"כ"ב החליט דצ"ה"ס דמולאי שבת חמור טפי. ולפע"ר היל"ל באשלי ברב"ה, דפלוגתה דרבוטיו היא, דלחוס' (כריתות ד"ו"ז ב' ד"ה מדסי"א) צ"ה"ס דמ"ס חמור טפי דמחשך איקבע אסור. ולרמב"ם (פ"ה משגגות), אין חלוק בין צ"ה"ס דע"ס למ"ס. ובפירושי למשיטת כריתות פ"ה הוכחתי ת"ל כרמב"ם. א"כ אין חלוק, דהרי אף צ"ה"ס של ע"ס מחשך איקבע אסור, ואכ"ה מקלין לענין שבת ח"כ ה"ה צ"ה"ס וכן משמע מחוס' מגילה ר"ד ע"ב ד"ה ועצירנה שאף צ"ה"ס שבסוף היום לא גזרו, וע"ס. ועדין י"ל דלמא כתי' קמ"ה ההם ועדין יש לגמנס בזה. וגם באשל (ע"ו ע') כתב דר"ס הוא, דשמה הלכה כמ"ד דצ"ה"ס מותר לטרוק מלואה, אף בשבת עלמא, ושמה שבת מ"ס כשבת ע"ס, ואעפ"כ הניח צ"ל"ט. עד דלח"ה האי סבא קדישא ה"כ ע"ר הגאמ"ו זק"ל, ואייתא מהנייהו בידיה בספרו על א"ח, והוכיח שם מסגולת קדשה צ"ה"ס צבוק, והוא קדשה ח"ע בערב (קדושין דע"ט), ומקושית הר"ן ספ"ד דשבת גזירה צ"ה"ס על ע"ס, דאין חלוק, והדברים ארוכים. (ז) מותר אמירה לעובד בוכבים בדרך שאינו מחויב מ"ס ל"ט וצ"ה"ס דהוא פסוק רישא. ולכן מותר לומר לעובד בוכבים לטקן קדירה מעל האש, אע"פ שנתלים יסבוה, וא"ל שלא יעברו ונמלא מכבה עליונות ומצטער תחתונות (ה"ג ספ"ה). כ"כ הגור שרוק, ובו נחלים לוחשות מותר לפתוח ע"י עובד בוכבים ח"ף שיתצטרו הנחלים ע"י שפיתת (ה"כ ס"ו). (ח) במקום פ"ס ד"ה, כגון בדליקה (ש"ז), או סחורה הנפסדת מגשמים או מ"א, או חביב שנתבקעה וכדומה (ש"ז ס"ה) אע"פ דאמירה לעובד בוכבים אסור, מותר לקרותו ולומר בפניו כל המכבה והמטיל אינו מפסיד, וכ"כ שיכול לרמוז לו שיכבה (ש"ז). מיהו נ"ל דאסור לומר כל הרולה יכבה, דהרי נצי הרומה מהני שיאמר כל הרולה יהרוס, וכל ההורס אינו מפסיד לא מהני בתרומה (נ"ן מה"ס דל"ו ב'). (ט) יש מהירין אפילו מלאכה דא"ל ע"י אמירה לעובד בוכבים לטרוק מלואה כל שהנף נהנה ממנה (רפ"ו ע"ה). ואשל שם קושה להמיר אפי' אין הנף נהנה ממנה וכן תפסע המנהג לומר לעובד בוכבים להדליק נר לטרוק מ"ס ל"ט ע"ד שבת או החונה או מילה שאין לו נר אחר. וכ"כ בשבת צ"ה"ס ל"ט ד"ה שיהיה מלואה דרבים. וכ"כ מותר צ"ה"ס לומר לעובד בוכבים אפי' שבת לקשור חוט העירוב שנתנהג. ויש ללרף לזה דמלואה לאו ליהנות נתנו (כ"ה כ"ה א'). [א"ב חוס' (ע"ט) ד"ה ב' ד"ה א"ג] אסור לחבול להביא ספרים בשבת ע"י עובד בוכבים דרך כרמלית וע"ס. ואין להמיר כל הנך רק בשעת הדחק. ומכ"כ בדליקה שרשיא צ"ה"ס, כאומר לו לתהון ערבה בשבת, דאסור (ת"ס"ד):

(י"ו). וע"י רפ"ו ורמ"א (הקט"ו). דמשמע שם דבכל [א"סור] דרבנן שרי. ובאשל שם רפ"ו סק"ה כתב דה"ל פלוגתא, דחוס' ס"ל דנעשה עובד בוכבים מלאכה דרבנן לטרוק ישראל, מותר לישראל אחר, ולר"ן שם אסור):

(ז) שכח ונטל מוקצה בידו, מותר לטלטלו למקום המשתמר (ש"ח רמ"א סק"ו), (ח) מוקצה מותר בהנאה חוס' ע"ו ס"ו ב' ד"ה אחר. וערמני"א שבת ס"ט). (ט) ספק מוקצה לחוס' ישיני פ"ק דצ"ה"ס אסור. וקו"ל דספק טולד ממנא אסור (תק"ג ב') אבל ספק אם גמר עובד בוכבים המלבוש היום, מותר (ה"ג ב' ס"ד). ואעפ"כ אסור להביא מלבוש וכדומה מצית האומן בשבת (ס"ט). ותתהלה לאל אלהי ישראל שהאר עיני הכהוי"ם בכל אלה:

ותחיל לבאר דיני אמירה לעובד בוכבים

(א) כל דבר שאסור לישראל לעשותו אסור לומר לעובד בוכבים שיעשה, ואפי' צבית עובד בוכבים. ודוקא שהיה לטרוק ישראל, או שאינו ללרס אבל המלאכה נעשית בדבר ששייך לישראל, כגון שותן לו בשר לבשלו לטרוק עובד בוכבים ח"ף שאינו חייב במזונותיו. אבל צ"ה"ס לעיבותא, שאינו לטרוק לישראל וגם אין הדבר שטושה בו שייך לישראל, מותר, דלא לא ממוזי כשלוה. ולכן מותר לומר לו שיעשה מלאכה לעגמו בשל עגמו (ע"ו ספ"ה). ובטושה צבית ישראל לר"ך שיעשה בלנעה משום חשך (פס"ד ומנחת כהן):

(ב) אסור לומר לעובד בוכבים לעשות שבת, אע"פ שהאמירה לעובד בוכבים ג"כ שבת, וא"כ הו"ל שבת דשבות, אפי"ה אסור. אבל דבר כהוא רק חומרה בעלמא, מותר לומר לעובד בוכבים לעשותו (ע"ו רמ"א סק"ג):

(ג) וכן אסור לומר לעובד בוכבים שיעשה דבר בחול, או בהול שיעשה דבר בשבת (ע"ו ב' ו'). ולכן אסור לומר לו בחול או בע"ס קנה לו או מטר לו למחר דבר זה. ואם יום השוק בשבת, א"ל אסור או לקנות הדבר רק בשבת, אפי' לא אמר לו בפירוש שיקנה או ימכור בשבת, כאמר לו בפירוש דמי ואסור (ע"ו רמ"א סק"ג):

(ד) כל שאסור לומר לו שיעשה אפי' לרמוז לו דרך זווי אסור. וכ"כ שלא יאמר דרך זווי שיעשה דבר היתר, שיבין העובד בוכבים מעגמו מה שיעשה באיסור, כגון שיאמר לו לקנה חוטמו, שיבין העובד בוכבים מחוטו שימחט בכלי את הגר (ע"ו רמ"א סק"ה):

(ה) אבל מותר לומר לעובד בוכבים שלא דרך זווי מה שחסר לו, כגון שיאמר לפניו הגר דולק עמוס, ח"ף שיבין לחוטו הגר בכלי, או איני יוכל לקרות האגרת החתום, ח"ף שיבין מתוך דבריו לשבור החותם ולפתחו (שם סק"כ וסק"א, ואשל שם). [ואילר"ה הרי אפי' עשה בן עובד בוכבים בעגמו לטרוק ישראל, אסור להנות ממנו ועובד בוכבים שהדליק נר לטרוק ישראל, דאסור לכל להנות ממנו (כ"ט רפ"ו א' וצ"ה), נ"ל דהתם הנהג מנוף הסדלקה האסורה, משא"כ הכא אינו נהנה מקריעת הנייר עלמו רק מדבר הסתחוב ממנו, דהיינו קריאת הכתב. וכ"כ במחשבת הגר אינו רק חסיר מה שמעב"ס סיבת הסתהק, ויפה ישראל הנהג מנוף המחשבת, ודוק]. [אין מותר לומר בפניו שיהיה אינו מאיר יפה מנאש הדולק רק נר אחד, ח"ף שיבין ע"י להוסיף נרות]. וכן מותר לומר לו אחר שבת למה לא הוספת נרות בשבת שלעבר ח"ף שיבין ע"י להוסיף בשבת הבא (רפ"ו ד'). ובשו"ת חו"ו (מ"ט וי"ג) מסתפק אם אומר לעובד בוכבים שיאמר לעובד בוכבים אחר לעשות מלאכה אם אסור או מותר. ולפע"ר יש קלה רחיה להיתר מומ"ד עירובין (ד"ס א"ה) האמר לא א"ל זיל אחיס. וע"י פ"י הסגולת דהתם צ"ה"ס (סוף פ"ט דשבת). [ואילר"ה וכי גרע מרמייהו דאסור, נ"ל דגרע וגרע, דהתם רומז לו שיעשה מלאכה, והכי אשכחנה דרמיהו דכ"ט דמי (ע"טין כ"ס א'). משא"כ הכא הו"ל כאומר אמרו — ולא א"ל שיעשה].

(ו) בתשעה דרכים מותר אמירה לעובד בוכבים אפי' שיעשה מלאכה דלורוי. וא"ל הן. (א) בחול ש"ל כל הנוף אפי' אין בו סכנה, שהרי ישראל עלמא מותר לעשות צ"ה"ס שבת, וכ"כ שבת דאמירה לעובד בוכבים דק"ל (ע"ו רמ"א סק"ו). וכן קטן שאין לו מה לאכול, מותר לומר לעובד בוכבים לבשל לו. וגם מותר להאכילו מוקפה בידיים כשא"ל צאופן אחר (ש"ח מג"א סק"ו). וכן מותר לומר לו לעקור לו שן שנתערב בו (ש"ח ב' ו') וע"י רפ"ו כהן, ונכס"כ צ"ה"ס ק"ה). וכ"כ מותר לומר לעובד בוכבים להסיק ההגור מפני הקור בארצות הלספוניים דהו"ל כהו"ל כל הנוף, והכל לפי הקור (פס"ע"ו). (ב) משום י"ט ב' ח"י מותר לקטת מעובד בוכבים צ"ה"ס, ומראה לו כים מעות שילטו, ואומר להשופט שיכתיבו ויחטום לו צב"כאות (ע"ו רמ"א סק"ב). (ג) צ"ה"ס ל"ט ב' כ"ו כגון שהחשיך לו בדרך וקור כיכר לעובד בוכבים (רפ"ו י"ט). וכ"כ בהמה שאחזה דם, מקחין לה ע"י עובד בוכבים, דא"ל שרית ל'י, חרס בחול על ממונו ואחי לעשות אמירה דא"ל (פס"ג"ג). אבל אסור לומר לעובד בוכבים להזיל מת מדליקה לר"ה, כדלכרמלית מותר לומר לעובד בוכבים להזיל. וכ"כ ע"י כ"ר או הינוק מותר גם ישראל להזיל לכרמלית (שי"א רמ"א סק"ג). (ד) משום צ"ו ב' כ"ט ב' י"ג ק"ר, מותר לומר לעובד בוכבים לכוון להדליק או לעשות מלאכה אחרת

חז

חז

כלכלת שבת

גר, מבס, שענקע, שותף עובד כוכבים, חנות, שדה, בנין, הוצאת סחורה, משכן מבית ישראל, שביתת בחמה, ומחמר,

יבועשה עובד כוכבים שבות לזורך עובד כוכבים, צדבר דאיכא חשש שירבה בשביל ישראל, עון שמכיר להישראל יודע שגם הוא נריך לאותו דבר, או שאינו מכירו ועושה להגות עלמו, כגון שהבית פירות שאינן במינון במחזור מחוץ לתחום. לעיר שרובה כותים, וכשיראו שיקנו ישראל ג"כ מהן חייבין שירצו להביא גם בשבילן, אסור (תק"ט רמ"א סק"ג). וב"ש בשאר שבות דחמיר מתחומין (מג"א רע"ו ס"ו), דאסור בכה"ג. ורק בדליכא למיחש שמה ירבה בשבילי, מותר כה"ג אפי' באיסור דאורייתא, וכדאמרו (שכ"ה ס"ז): (יא) עובד כוכבים שראה להטיב הבר ונכסה בידו וחזר והגליקו. מותר לישראל, דהא הדליקו לזרבו מדורא כבא (רע"ז ח"ד סק"ו) ור"ב עובד כוכבים שבקש מחבירו עובד כוכבים שידליק גר, והתחון המבקש שילקחו לארך ישראל, מותר לישראל להשתמש בו (משנתם ספ"ט) כל זה לענין שיטה ישראל בשבת או תוך כש"י, ומלאכה עובד כוכבים בשבת:

(יב) אבל לענין שיכירנו ישראל לעובד כוכבים לעשות מלאכה לזרבו של ישראל, יש חלוק. א) אם גוף הדבר שעושה לו המלאכה הוא של ישראל, והוא מתכוון שיהיה בו הישראל עכשו, כגון שראה להדליק נר או עלים של ישראל לזורך ישראל, לזריך למחות צו. ואם גילו לעשות כן נריך לזרבו מצינו (רע"ו מג"א סק"ד). ואם עושה כדי שיהיה בו הישראל לאחר זמן, נריך ז' תנאים שגפרש לקמן בכללי המורה דבר מע"ש, ואם חסר א' מהתנאים נריך ישראל למחות צו. (ב) ואם העובד כוכבים עושה מלאכה לזורך עובד כוכבים בגוף של ישראל, ח"ל למחות, אבל לא יאמר לו שיעשה בשבת. (ג) ואם צ' לציבותא שעושה המלאכה בגוף של עובד כוכבים ולזורך עובד כוכבים, מותר אפי' לומר לו שיעשה, רק שבשעושה צבית ישראל לא יעשה בפרהסיא משום חשדא (כמ"ט לעיל באמירה לעובד כוכבים אוח"ה):

(יג) ישראל הגובה מהם מותר לשכור עובד כוכבים שיגבה המכס בשבת בקבולה, דהיינו שיהיה עמו שיתן להעובד כוכבים דבר מועט מכל ק' זוזאים שריית (רמ"ד ד' ס'). ומותר הישראל להיות עומד ורואה שלא יגבז, אבל לא ידבר עמו כלל מאותו ענין (רע"ו ספרמ"ד). ואפי' ינטרך המקבל מהם לכתוב שקבל המכס, אפי"ה שרי, דהדרבה בכה"ג איכא למיחש טפי שיכתוב הישראל בעצמו או לא שריין לו (רמ"א רמ"ד סק"ו):

(יד) מותר לישראל ליהן לעובד כוכבים מעות להתעסק בהן לבדו, ואף שעוסק בהן גם בשבת, חלק עמו השכר ושרי. וב"ב מותר ליהן לעובד כוכבים סחורה בחול וקניין לו שכר כשימכור, ואף שמוכר בשבת שרי. ובלבד שלא ימכור צבית הישראל, ולא יאמר לו למכור בשבת (רמ"ה ס"ד ו' ור"ב ב'). וישראל שיש לו שענקע למכור י"ש ושכר, אין שום תקנה שימכור העובד כוכבים בשבת לעובד כוכבים (ט' לעיל במלאכת מוחה) רק שיתן ישראל לשכיר בע"ש אחר היות כמה מדות מיי"ש ושכר, ולומר לו מכל מדה ומדה שהמכור הקבל ממני כך וכך. אבל שימכור העובד כוכבים באופן זה בחדר המיוחד (להשענקע), אף שאין הישראל דר בצויה חדר, אסור, מדמחוי כשכיר יום שלו וכשלוהו. וב"ב מותר לומר לעובד כוכבים בחול היך מעות וקנה לי דבר זה, ח"ע שיקנה אה"כ בשבת שרי, ובלבד שלא יאמר לו קנה בשבת, גם נריך שלא יהא יום השוק בשבת, דהו"ל כאמר לו לקנות בשבת. וה"ה צוהו"ט דבר למכור כלעיל, נריך ג"כ שיהיה אפשר למכור גם בחול. מיהו אף כשיום השוק בשבת, מותר לומר לו קנה לעצמך, וכשאלטרך חלק מנך אחר שבת, אבל בשבת כ"ל דאסור לומר לו כן, משום ממלא חפץ ודבר דבר (ט"ו וט"ז ג' וד'):

(טו) אמנם כשיודע ישראל עובד כוכבים שחפצו צחורה שבת, או שהן שחפצו בשבת, צמחן צמחן ורחיים וכדומה, נריך שיהיה ישראל עמו קודם החלת השחופות, שיעבוד העובד כוכבים בשבת, וכנגדו יעול הישראל הרווח של ח' בחול, ושיטול העובד כוכבים רווח השבת, וכנגדו יעול הישראל הרווח של יומו. ואם אה"כ נהלה העובד כוכבים לחלוק בשוה, מותר. ובלא היתו מתחלה כך, יעול העובד כוכבים שביעיה השכר, ורק בהפ"מ חולקין דיעבד בשוה. ומכ"ש כששניהן עוסקין בחול, ובשבת עוסק רק העובד כוכבים, והיא אדעת' דנפשיה קעביד, ושרי בהפ"מ (רמ"ה ח' ב'). מיהו אם הצית או החות שצו המסחר, של ישראל לבד, אסור גם בהתנו, אם לא שמפורסם שהמסחר בשחופות (רמ"ג ס"ב):

(טז) כל שהחנות או המרחץ גופי' של ישראל, אסור אפי' להשכיר לעובד כוכבים שיעשה בו מלאכה העובד כוכבים, דמדלחין דרך דברים אלו להיות באריסות או בהשכרה, איכא חשדא שיחבצו עובד כוכבים עושה בה בשבת לזורך ישראל (רמ"א ס"ה). ורק בשדריך דברים אלו להיות באריסות (דהיינו שיטול בו העובד כוכבים לבד, ויטול ישראל חלק מהרווח), או שרי להיות באריסות, או להשכירו לעובד כוכבים. אבל שימכור ישראל עובד כוכבים שיעבוד צחורה או במרחץ או ברחיים שטו כל עת שינטרך, ויעול ישראל כל הרווח, זה אסור מדינא מדטעל ישראל כל הרווח, (רע"ו רמ"ג סק"ג). ולא מצע"י במרחץ והאותן חודאוי אסור כה"ג, דהרי כל עוד שירבה העובד כוכבים לעבוד בכן גם היום

ישראל מותר לישראל ליהן לעובד כוכבים מעות להתעסק בהן לבדו, ואף שעוסק בהן גם בשבת, חלק עמו השכר ושרי. וב"ב מותר ליהן לעובד כוכבים סחורה בחול וקניין לו שכר כשימכור, ואף שמוכר בשבת שרי. ובלבד שלא ימכור צבית הישראל, ולא יאמר לו למכור בשבת (רמ"ה ס"ד ו' ור"ב ב'). וישראל שיש לו שענקע למכור י"ש ושכר, אין שום תקנה שימכור העובד כוכבים בשבת לעובד כוכבים (ט' לעיל במלאכת מוחה) רק שיתן ישראל לשכיר בע"ש אחר היות כמה מדות מיי"ש ושכר, ולומר לו מכל מדה ומדה שהמכור הקבל ממני כך וכך. אבל שימכור העובד כוכבים באופן זה בחדר המיוחד (להשענקע), אף שאין הישראל דר בצויה חדר, אסור, מדמחוי כשכיר יום שלו וכשלוהו. וב"ב מותר לומר לעובד כוכבים בחול היך מעות וקנה לי דבר זה, ח"ע שיקנה אה"כ בשבת שרי, ובלבד שלא יאמר לו קנה בשבת, גם נריך שלא יהא יום השוק בשבת, דהו"ל כאמר לו לקנות בשבת. וה"ה צוהו"ט דבר למכור כלעיל, נריך ג"כ שיהיה אפשר למכור גם בחול. מיהו אף כשיום השוק בשבת, מותר לומר לו קנה לעצמך, וכשאלטרך חלק מנך אחר שבת, אבל בשבת כ"ל דאסור לומר לו כן, משום ממלא חפץ ודבר דבר (ט"ו וט"ז ג' וד'):

(יז) מותר לישראל ליהן לעובד כוכבים מעות להתעסק בהן לבדו, ואף שעוסק בהן גם בשבת, חלק עמו השכר ושרי. וב"ב מותר ליהן לעובד כוכבים סחורה בחול וקניין לו שכר כשימכור, ואף שמוכר בשבת שרי. ובלבד שלא ימכור צבית הישראל, ולא יאמר לו למכור בשבת (רמ"ה ס"ד ו' ור"ב ב'). וישראל שיש לו שענקע למכור י"ש ושכר, אין שום תקנה שימכור העובד כוכבים בשבת לעובד כוכבים (ט' לעיל במלאכת מוחה) רק שיתן ישראל לשכיר בע"ש אחר היות כמה מדות מיי"ש ושכר, ולומר לו מכל מדה ומדה שהמכור הקבל ממני כך וכך. אבל שימכור העובד כוכבים באופן זה בחדר המיוחד (להשענקע), אף שאין הישראל דר בצויה חדר, אסור, מדמחוי כשכיר יום שלו וכשלוהו. וב"ב מותר לומר לעובד כוכבים בחול היך מעות וקנה לי דבר זה, ח"ע שיקנה אה"כ בשבת שרי, ובלבד שלא יאמר לו קנה בשבת, גם נריך שלא יהא יום השוק בשבת, דהו"ל כאמר לו לקנות בשבת. וה"ה צוהו"ט דבר למכור כלעיל, נריך ג"כ שיהיה אפשר למכור גם בחול. מיהו אף כשיום השוק בשבת, מותר לומר לו קנה לעצמך, וכשאלטרך חלק מנך אחר שבת, אבל בשבת כ"ל דאסור לומר לו כן, משום ממלא חפץ ודבר דבר (ט"ו וט"ז ג' וד'):

(יח) מותר לישראל ליהן לעובד כוכבים מעות להתעסק בהן לבדו, ואף שעוסק בהן גם בשבת, חלק עמו השכר ושרי. וב"ב מותר ליהן לעובד כוכבים סחורה בחול וקניין לו שכר כשימכור, ואף שמוכר בשבת שרי. ובלבד שלא ימכור צבית הישראל, ולא יאמר לו למכור בשבת (רמ"ה ס"ד ו' ור"ב ב'). וישראל שיש לו שענקע למכור י"ש ושכר, אין שום תקנה שימכור העובד כוכבים בשבת לעובד כוכבים (ט' לעיל במלאכת מוחה) רק שיתן ישראל לשכיר בע"ש אחר היות כמה מדות מיי"ש ושכר, ולומר לו מכל מדה ומדה שהמכור הקבל ממני כך וכך. אבל שימכור העובד כוכבים באופן זה בחדר המיוחד (להשענקע), אף שאין הישראל דר בצויה חדר, אסור, מדמחוי כשכיר יום שלו וכשלוהו. וב"ב מותר לומר לעובד כוכבים בחול היך מעות וקנה לי דבר זה, ח"ע שיקנה אה"כ בשבת שרי, ובלבד שלא יאמר לו קנה בשבת, גם נריך שלא יהא יום השוק בשבת, דהו"ל כאמר לו לקנות בשבת. וה"ה צוהו"ט דבר למכור כלעיל, נריך ג"כ שיהיה אפשר למכור גם בחול. מיהו אף כשיום השוק בשבת, מותר לומר לו קנה לעצמך, וכשאלטרך חלק מנך אחר שבת, אבל בשבת כ"ל דאסור לומר לו כן, משום ממלא חפץ ודבר דבר (ט"ו וט"ז ג' וד'):

ועתה נחל בעהש"י לבאר קיצור דיני שביתות בהמתו ומחמר

(א) אצרה חורה (שמות כ"ג פ"ג) למען יתה שורך וחמורך וגו', לפיך בהמה וחיה ועוף של ישראל, אסורין מן התורה שיעשו שום מלאכה מהל"ש מלאכות בשבת (בב"ב ד"ד ב'). [וב"ש ברמב"ם (פ"ג משנה) למען יתה שורך וחמורך וכל בהמתך וזו ט"ס שאין שום פסוק שכן כן], וזו מלת עשה ד' ש' צ' ח' ת' ב' ה' מ' ת'. אמנם כהוב עוד קרא אחרונה, לא העשה מלאכה אהה ובהמתך (שמות כ' פ"ג), ור"ל אהה עם בהמתך, והיינו ל' ח' ד' מ' מ' ר' (אנטייבבן), שמנהיג בהמתו ביד או בקול לעשות מלאכה מהל"ש מלאכות (ועי' מג"א רע"ו סק"ג, דכשמחירה בשבת בחלז ומשא עליה, ס"ל לר"ב דאסור משום מחמר רק שהרין ס"ל דגם מחמר ליבא בכה"ג, מיהו י"ל דגם לר"ב רק מדכנת אסור בחלז, וכן משמע ליש"י) ואין לוקין על לאו דמחמר, מדמיתן לאזהרת מיתת צ"ד, דכל מלאכת שבת בשבילה

כלכלת שבת

שביחת בהמתו ומחמור, בעלי עגלות, רכיבה, שביחת כלים, שביחת עבד.

בסקילה, (כמצי' פ"ב משנה, ושנת ק"ד א', ותוס' בשבת ד"ה ב' ד"ה במה).
ורש"י ור"ן (ע"י דל"ג) שביחת בהמה ומחמור שיהיו כללים בלאו:

(ב) ויש חילוק בין משמעות שביחת בהמתו למשמעות דומתו. דשביחת בהמה-
אינו שייך רק בבהמה שלו. ואפי' בעשה בה עובד כוכבים מלאכה.
ואפי' בעשהה מלאכה מעטמה חייב למנוע (ש"ס רמב"א סק"ט). אבל אסור מחמור,
היינו שמוציא בקול שהעשה מלאכה מהל"ט מלאכות, שייך בכל בהמה אפי' של
עובד כוכבים (ר"ן ע"ז דל"ד א'). ולהג"א ע"ז דט"ו ב', אף מחמור אינו חייב
רק בבהמתו:

(ג) ביהוה שביחתו בהמה או מחמור' צו"ט, ספק הוה, יש אסורים ויש מהירין,
ויש להחמיר, ומיהו להשתמש בצע"ח, אסור צו"ט כמו בשבת (רמ"ו
רמב"א סק"י ותי"ג א):

(ד) אע"ג דשביחתו בהמה בשבת לכ"ע דא", אפי"ה מותר להעמיד בהמה להכיל
עשב ממחמר, דכ' למען ינוח, וכשלא האכל און לה ייחא (תוס' שבת
ק"ג א'). אבל ע"ג עשב הלוח כשהוא מוקף, אסור להעמידה עליו, דמוקפה
קיל ושמה יעלטה הוא עלמנו (שכ"ד י"ג):

(ה) אם שכר ישראל בהמה מעובד כוכבים, מלווה על שביחתה, ואסור להניחה
לעבוד מלאכה, מדין ספק אם שכירות קיפא להומרא (ע"י ש"ך י"ד ק"י"א
סק"י), וי"א אפי' לקולא (מג"א רמ"ו ח'). מיהו בשכר גם את העובד כוכבים
בעל הכוס להניחו, כל שלא קבל מהשאל ע"ע מוצותו ואחריתו בהמה, וגם
לא שכר דוקא בהמה זו לכ"ע און מהורה על שביחתה (רמב"א רמ"ו א'). תמנע
לכ"ע בהמה ששכר מעובד כוכבים מותר שוב להשכירה לעובד כוכבים אחר שיעשה
בה בשבת מלאכת עובד כוכבים דמותר ממ"כ (מג"א רמ"ו סק"ה):

(ו) אסור להשכיר או להשאל בהמתו לעובד כוכבים קודם שבת עד לאחר שבת,
שמה יעשה בה מלאכה בשבת. ואפי' מהנה עמו שחננה בשבת. און
העובד כוכבים כאמון. ואם השאלה או השכירה לעובד כוכבים והתנה שיחזירה
לו קודם שבת, והעובד כוכבים עכבה ולא החזירה, יפקירה ביה לזבן עלמנו
קודם שבת, דהפקר כוה מהני עכ"פ מדא". ביהו מותר להשכיר בהמתו על
אזיה ימים, כדי שיהיה שכר שבת בהבלעה, ויסמוך על ההפקר שיפקירה קודם
שבת בפני שלשה (רמב"א רמ"ו סק"ט):

(ז) לא גזרו על שביחתו שביחתו בהמתו (שבת ק"ג ב'). ולהכי כל הדברים שמכרו
במשנה שלא הלא בהם בהמה בשבת מדהן משא, היינו לרה"ר, אבל
לכרמלית שרי (מג"א ש"ס סק"ז וכן הפסיק במשניות סק"ט). וי"א דאפי' דבר האסור
מן התורה כו"כ מיל למ"א דאוריית', כל שאין בה כרת וסקילה, און אסור משום
שביחתו בהמתו (רמב"א סס"ה). וי"א דבכרמלית דרבין וכדומה גם מחמור ליכא
(רמב"א רמ"ו סק"ז). ולכן מותר ליתן בהמתו לרועה אף שאפשר שיוציאה חוץ
להחום, והבהמה והכלים כרגלי בעלים (כני"ה ל"א א'), אפי"ה מותרות בזה
דרבין (ה"ד), בבהמה ל"ג. אבל אסור לומר לו שיוציאה חוץ לתחום, דה"ל
אמורה לעובד כוכבים שבות, ולא חיישין שיעשה בה הרועה מלאכה כמו בשוכר
לעיל אות ד', דהתם מודותו העובד כוכבים שיעירה, ויוסיף לו שכירות כשיעבוד
בה בשבת לא מרתה עובד כוכבים, משא"כ הכא מרתה עובד כוכבים, מרתהפס
עליו כנגד (ש"ס כ"ג). וכ"ש שמוחר לו להגיה למשרתו עובד כוכבים לרכוש על
סוכו כשיוליכה להסקותה, דהרי ליכא מלאכה דאורייתא כלל, דהרי הו נטא א"ע,
וגם בל"ה האודנה ליכא ד"ה (ש"ס כ"ב). ולענין בעלי עגלות ישראלים ששולחין
העגלות והסוסים עם עבדיהן עובדי כוכבים למרחוק לשאת משא, שיש לחוש
שאף שיהיו ישראל לנח, אע"פ עובד כוכבים אדעתיה' דנפשי' נטע והולך
כדרכו בשבת, עכ"פ כיון דהוה שכר שבת בהבלעה, ויכל לסמוך על ההפקר
שיפקירה קודם שבת בפני ג', כלעיל אות ד'. [ולבאורה היה נראה דנפשי' אפשי'
להפקיר גם בל"ה שרי, דלמאי יניח לה, אי משום מוליא מרשות לרשות או מעביר ד"א
כ"ה, הרי נזכ"ו ליכא ריה (כרמב"א רמ"ו ב'), ולפי גמ' שבת ה"ל כל מלאה ללאדם
אסור רק מדרבין, כבהמה מותר לכתחלה. ואף ד"ל דכרמלית שאני דהחמירו בה כבהמה
דברים ככ"ה (כס"ג ס"ה) עכ"פ העגלה שגבוה י' ורחב ד' ה"ל רה"י גמור כרמב"א
רמ"ו סק"ז, וה"ל כוונת רשות, ומשא כשנגלה כאלו וזרקא מרה"י לה"י דרך ר"ס,
דכאם אינו רק מדרבין (בשבת ד"ה א' ותוס' ס' ד"ה רחב). ואי משום שכר שבת,
הרי בהבלעה הוה ומותר (כס"ג ס"ה). ואי משום תחומין, דהרי אף דמיא דהעגלות דיו
כרועה ששכמור לו בהמתו און דינה כרגלי בעלים, והרי הכא, ביה"ש היתה בהמה חוץ
לתחום מעגליה (כס"י ס"ה א' ותוס' א'), עכ"פ קתה בהמה שביחתו במקום שהיתה שם
ביה"ש, והעובד כוכבים יולכה חוץ לתחומה, ג"כ און לתוך דהרי קי"ל דאפי' י"ב מיל
אינו רק מדרבין (כרמב"א סס"ה), וכל שגאדם מדרבין, כבהמה מותר לכתחילה. אלא
דקשה מדקדקה (שבת ק"ג ב') והרי מחמור ומתוך מדו"ל שבות כשעשה עקירה בלי
הנחה, להכי ל"ג כבהמה, ש"מ כרמב"א ה"ל דגם במחמר ל"ג בשבת. וקי' מלמאי'
בפסחים ס"ו ב'), שבת ולא הכי סכין מע"ש לשמוע הספה, תוחב להסכין כלמור, ומקשה
הש"ס והרי מחמור עכ"פ כלאחר יד, ואסור עכ"פ מדרבין, ומשני דמקום מלוה ל"ג. וקי'
גם בלי מקום מלוה לשתי מדו"ל שבות כבהמה, ואח"כ הרי בל"ו ק' קו' תוס' שם, דהרי

מאי להקשות דכשתחוב הסכין להספח כלמור משתמש ככ"ח, אע"כ ל"ל דכס"ג דשיקרו
מדרבין ל"ג רק כשיתחב גופו אבל כשיתחב סכין על בהמה בתלך מעורבת לא מליין
שנאמר משום שמוס בע"ח (ומתוך כוה גם קו' תוס' שבת ג"ג א' ד"ה תולין ע"ש) משא"כ
מחמור דשיקרו דאוריית' כשעשהה הבהמה עקירה והנחה כר"ס, אף דכמתמה כהאלה כלאחר
יד אינו רק מדרבין, אפי"ה אסור, ורק במקום מלוה שרי. אפי"כ י"ל דגם במחמור גופי'
מתקלין כה"ג, דדוקא כלאחר יד דמיו עכ"פ ללאוריית', מדעשהה הבהמה עקירה והנחה.
משא"כ עקירה בלי הנחה, ליכא חיובא דכוותה דלאוריית'. ואדרבה הוה מכתב דלא להסר
כלל אפי' מדרבין, דלא דמי לשאר ח"ש, רק לכל ב' דברים שאסורים יחד כשבר וחלב,
ולמור ושפתן, וזכר וחמור דכל חד לתודא שרי, ואפי"ה גזרו ב'. ועכ"פ קיל עפי' משאר
שבות, מללא אשכחן דטווח' בלאורייתא. והא דלא תקט בלמ"ג בפסחים שיהמרה
בעקירה בלי הנחה, ובקו' תוס' (פסחים ס"ו ב'), והרי לפי דברינו הך שבות קיל עפי'
משבות בלאחר יד. ל"ל דה"ש, משום דכפסחי' הדבר מסו' לרבים, דלפעמים היו פסחים
כעליון מס' רבוא (כפסחים ס"ד ב'). להכי משבו דברים א"ל שזכרו ככאוי שלא עול
הסכין קודם שנתנו, ויתמרה ד' אמות כר"ה. — ואי"ל בל"ו מה מקשה הש"ס והרי
מחמור הפסח, ומה מתוך במקום מלוה שאני, הרי בל"ו ירושלמי כרמלית היתה (כעידובין
ד"ו א'), ומדמהו נמי כלאחר יד, הו"ל שבות דשבות, דאפי' כוה מלוה גדולה כפסח
דלית בה כרת, אם רק הו' לזכר לשתי (ש"ס ס"ה), י"ל דהכא ע"כ צומו הלא כבר
נפרטו בה פלוגת דמינה או כר"ה (כעידובין דק"א א'). אמנם עכ"פ ק"ל דלפי כלל ה"ל
דכל דכאם מדרבין כבהמה מותר לכתחילה, אפי' אחאי בהמה וכלים כרגלי בעלים (כני"ה
ד"ו א' ותי"ג ס"ג א'). ואחאי וכו' עיקר תחומין אלוים ל"ע מדרבין ככאוי שלא עול
דעידובין) דלא קי"ל כר"ע (בטוב כ"ו ב'), דס"ל תחומין דאוריית' ואפי' י"ב מיל קי"ל
שהוה מדרבין (כרמב"א סס"ה), ולפי כלל ה"ל כבהמה לשתי לכתחלה. ואי"ל דדוקא
בעקירה בלא הנחה דרבין קילו. כן כן סברא לבהמה, מדלויכה מלאכה שלימה, משא"כ
בתחומין, דאע"ג דמדרבין הן, עכ"פ מלאכה שלימה דרבין הוה, וכל דתקון רבין כעין
דאוריית' תיקון, ליתא דהרי רכיבה נמי מלאכה שלימה דרבין היא, ואפי"ה ל"ג כשעובד
כוכבים רוכב עליה (כ"ח א' כ"ב), ואחאי והרי רכיבה אסורה בישראל מדרבין, (מלבד
שמה יתחור וזמורה) גם משום משתמש ככ"ח, דאף דמי נושא א"ע ומה"ע פטור מלבו
שביחתו בהמה, עכ"פ אסור מדרבין (כמג"א שם סק"ט), גם אי"ל דהך כלל דשבת
ה"ל ביהוה רק דמקום פסידא אמרי' כל שגאדם פטור כבהמה מותר לכתחילה, כהו"ס שבת
ש"ס כ"ו). ליתא דכל שגאדם פטור כבהמה מותר, משמע בכל גוואה אף בלי הפסד.
אע"כ ל"ל דעקירה בלי הנחה אע"פ שאסורה חכמים, גרע עפי' ועפי' מכל שבות שבעולם,
אפי' משבות שאין לו עיקר מה"ל, והיינו מעטס ה"ל. — או י"ל דדוקא במחמור שבות
כבהמה ל"ג רבין, מדלוינו רק גרמא בעלמא שמוציאה בקולו, וכדפסקין בלמ"ג דכשבהמה
חוץ לתחום קורא לה והיא כהה, (בשבת ק"ה א'). משא"כ כבהמה וכלים כרגלי בעלים,
מיידי שגאדם עושה בהן מעשה להנסיגה, דומי' דלוי, להכי אף ללאדם אסור רק מדרבין,
כבהמה ג"כ אסור. אפי"כ כהה ככעלי עגלות, אף דהיכא שהעובד כוכבים מעלמו מוליכה
הו"ל כאלו ישראל קורא לה (כפס"ה רמב"א י"ח), עכ"פ י"ל דוה דוקא גבי רועה, שאין דרך
שיאמר בעל הבהמה להרועה להיכין ירעה בהמותיו. משא"כ הכא שהכל יודעים שזוהו בעל
העגלה שיוליך העגלה וסוסיו למחור תפלו, איכא שפיר למחשדי' שישאלו אוהו ליעט בשבת
עס סוסיו ורכבו לשם חוץ לתחום, דהרי שגאדם שמוציאה בקולו, וכדפסקין אסור תחומין,
והרי גם באיסור דרבין חיישי' למראית עין (כ"ה מג"א ו' ותוס' א' ח'), והרי יש שילות
לעובד כוכבים לחומרה (כ"ה ע"ה ב' ותוס' ס'). ולרה"י און תקנה כוה רק ע"י שיקור
הסוסים והעגלה והמלא לפני שבת בפני ג', וככ"ג ליכא למיחז' שש"פ הוראה סוסיו כשע"י
חוץ לתחום וישודוה כשעליותו כסע עמהן העובד כוכבים, דככ"ג שאין שלו להפקירן,
לא חיישין לחשדא. תדע, דל"ל ל"ל לעטמא דסוסיו או שאלה ובכירות (ע"ז דט"ו א'),
ויחא דכשמיכר לו בהמה גסה וישודוה שעדיין היא של ישראל, ועובד כוכבים עושה מלאכה
בה בשליותו, אלא דככ"ג לא חיישי' לחשדא. — ואף דרבינו ל"ל (כתבו' ל"ה) התמיד
גם כוה, כדאי סס רכותיו, שבות יעקב (ח"ב ואל דמ"ו ט'), לסמוך עליהן אפי' שלא

בשעת הדחק:

(ח) אסור חכמים לרכוש ע"ג בהמה או לסמוך א"ע עליה בזה, לא לזב מושם
שביחת בהמתו, דאע"ג דמי נושא א"ע אסור עכ"פ מדרבין, רק גם
משום שמה יתחור וזמורה (ש"ס רמב"א ז):

(ט) אמנם שביחתו כלים אף דמדינת מותר (כמ"ו ור"ג ב'), אע"כ ראי'
להחמיר לבלי להשאל מע"ש כלי לעובד כוכבים שעושה בהן מלאכה
בשבת, או אפי' היכא שהכלי העשה מעטמה מלאכה בשבת, כרהיים ומלווה,
אבל ציוס ה' מותר להשאלין או להשכיר, ולקבל שכר שבת בהבלעה (כ"ח
וה"ר רמ"ו):

(י) שביחת עבד יש צו ד' חילוקים. א) עבד הקנין קניין עולם ש מ ל ו ט ב ל
שחייב בכל מלוות שהאלה חייבת, ונענש כמותה בעשה מלאכה,
רבו מוחרר עליו בעשה, אפי"ה בשעת מלאכה שאינו של רבו, כמו שביחת
בהמתו. (ולראב"ד שמכיו רמ"מ, כיון דהוה עלמו כר עושין און לרכו עשה עבד שביחתו).

(ב) ובלא מל וטבל רק שקבל עליו הו' מלוות כגור הושב, רבו מוחרר עליו בעשה
רק במלאכת רבו, אפי' במקום שמוחרר לומר נשאר עובד כוכבים לעשות, כגון
לזכר

כלכלת שבת

מסירת דבר למלאכה מערב שבת

או אפי' ששכרו לזמן המסך המלאכה כל יום צדק וכן, אסור (ורמ"ם ג' ס' ט"ו כק"ב, מדאזין מקפיד ישראל כשישג חיזה יום בעל. רמ"ו רמ"ד סק"ה, ורמ"ו ס"ו). מיהו בח"ל צד' וה', מותר גם בשכרו לכל מלאכה שיקרה תוך זמן כך וכן, ד"א דגם זה מקרי קלף (מג"א רמ"ו סק"ט). ובבל קלף, סני אפי' לא פי' כמה יתן, כיון שהבטיח לו שכר, מותר (רמ"ו ס"ג). וכ"כ אפי' לא הבטיח לו שכר כלל, אם הוא טובש, שידוע שיתן לו שכר, וגם קצבהו ידוע, כל כהונה צדק וכן, מותר (מג"א רמ"ב סק"ו, כך ג"ל בוינו, ודו"ק). מיהו במסלחו צד' וה', ויסל להגיע עם קודם שבת, אפי' לא קלף כלל מותר (רמ"ו מג"א סק"ד). ובעובד כוכבים עושה בחנם, והחיל העובד כוכבים והתנדב לעשות המלאכה בלי אלה הישראל, שרי (רמ"ו ס"ד. ולרמ"ו שם אפי' החיל ישראל וקם מעובד כוכבים שיטעה לו זה בחנם. שרי) מיהו כל שהעובד כוכבים עושה בחנם, והדבר הוא של ישראל, ככהונת של ישראל שמכבדו העובד כוכבים בחנם, אם רואהו ישראל עושה בשבת, לר"ך למחות בידו אפי' נתנו לו כמה ימים קודם שבת (רמ"ב ס"ג):

(ו) כשלמל, שיהיה הדבר שמוכר לו דבר המטעל, אבל לא במלאכה במחצית (רמ"ד):
 (ז) מפורסם, כל מטעל שמפורסם שהוא של ישראל, וגם עושה בפרהסיא, דינו כמחצית (רמ"ד ס"ז). וכ"כ כל הלוקח מחובר, כאבנים וקורות ללוקח צנין מחובר, והן של ישראל, אפי' אינו מפורסם שכן של ישראל, וגם אפי' בשעה העובד כוכבים צביתו אסור, וי"א דוקא במפורסם שכן של ישראל (רמ"ד ס"ג). ובאיכא כל הני, אפי' הביאו הגוי בשבת מותר לישראל ללבוש כשריך לו מאד. וצ"ע לתלות שנגמר מע"ש, אפילו אין לר"ך לו מותר ללבוש. ובמטעל שרי' מוקדן כבר מע"ש, אף שידוע שהקנו והחליקו בשבת, שרי (רמ"ב ס"ד ומג"א שם סק"ג). אבל אסור לישראל ליקח כלים מצית האומן בשבת אפי' נגמרו מע"ש (שם, ובא"ל שם סק"ד), ואפי' לא עשהו הכותי לאדם מיוחד. אבל מחנוני כותי שאינו אומן, מותר ליקח מנטעלים וכדומה בשבת, כשיודע שנגמרו קודם שבת, ובלבד שלא יקלף דמי המוקח (מג"א שם סק"ג):

לוקח חלה שאין בו סכנה וכדומה לו אסור לעשות, אפי' כשלא יחמר לו רבו, ואחרים אסורים לומר לו שיטעה, כדרך שאסור לומר לכוין אחר שיטעה מלאכה עבור ישראל. ג) ובלא קבל עליו ז' מ'ו' הנ"ל, י"א דינו מדא' כשאר עובד כוכבים, וי"א דינו כחלי קבל עליו ז' מ'ו' הנ"ל. ד) מיהו עו"ב כ"כ ז' ס' שהשכיר את עמלו לישראל לשנה ושנהיים, לכ"ע הרי הוא כעובד כוכבים אחר, ואסור לעשות לו לוקח ישראל רק מדרבנן. אבל מלאכה עמלו מותר לעשות אפי' צבית ישראל, אבל יעשה בלגונה משום חשדא (סי' ד"ה ורמ"ם ס"ה משנה):

כללי מסירת דבר למלאכה מע"ש

בשרוצה למסור דבר מע"ש לעובד כוכבים שיטעה זה העובד כוכבים מלאכה, לר"ך לזה ז' תנאים, וסימנך הו"ל א"ה, צבית, לא אמר, צחול, ק"ב, מטעל, מפורסם:
 א) הוצאה, שר"ך שיוצאו העובד כוכבים מצית ישראל בערב שבת (ש"ו ס"ג וע"י מג"א ס"ה סק"ד):
 ב) בבית, שר"ך שלא יעשה העובד כוכבים המלאכה בשבת צבית ישראל (רי"ב ס"ג):
 ג) לא אמר, ר"ל שלא אמר לו הישראל שיטעה בשבת, או דבר אחר שמשמעותו כך, כגון ראה שאני לר"ך לזכר ציוס פלוני, וא"א שלא יעשה בשבת (רמ"ה ס"ה, ורמ"ב ס"ג, ורמ"ו מג"א סק"ג ו"ו ס"ג וד'). מיהו בדיעבד, בעצר ואמר קנה לי למחר, מותר בשבת ויו"ט כשאני מוקלה (תק"ו):
 ד) בחול, ר"ל שיהי' אפשר שיטעה העובד כוכבים דבר זה בחול, ולא יטרך לעשות בשבת, כגון שא"א לקנות רק ציוס השוק שיהיה בשבת. מיהו ככה"צ באמר לו לעובד כוכבים צד' וה' שיקנה, ולא אמר לו בפירוש שיקנה בשבת ציוס השוק, מותר בשעת הדחק (מג"א רמ"ו סק"ב, וש"ו סק"ג):
 ה) קצב, ר"ל שהבטיח לו ישראל ליתן לו שכר המלאכה, ולא בשכרו לזמן, בין ששכרו לכל מלאכה שיקרה בזמן ההוא, המקפיד ישראל שלא יתמל.

כללא חמץ ונוקשה.

כללא החמץ. ג' מדריות יש בו. ממשות חמץ, מעם חמץ, חמץ נוקשה.

א) אסור באכילה מדרבנן מחמת שעה ה' בערב פסח, ומתחלת שעה ו' אסור בהנאה מדרבנן. ומסוף שעה ו' עד סוף הפסח, אסור בהנאה מדא'. ובאכל כזית ממנו מסוף ו' ולמעלה עד הלילה, חייב מלקות (רמ"ם ז"א מחמץ ח'). ואם אכל בפסח כזית ממנו תוך זמן שיוכל לאכול פרס (והוא ד' ביצים לשי' ובי' ביצים לרמ"ם), חייב כרת. ובנשתהה חמץ בעין של ישראל עד אחר הפסח, אפי' בשוגג או באונס, אסור באכילה ובהנאה מדרבנן (א"ח תמ"ח):

אבל ממשות חמץ שנתערב, יש בו ד' חלוקים.
 א) אם נתערב קודם זמן איסורו, והיינו קודם סוף שעה ו' לח בלח, אם טוב חלוק, דאם הוא מין במינו, מדא' ברובא בעל, ומותר אפי' באכילה בפסח, אפי' יש בו כזית בכדא"פ, דהרי נהבטל מדא', אבל מדרבנן אסור בהנאה כל שאין ס' נגד החמץ, וחייב לבערו, ואם לא ביערו ונסתהה עד לחא"פ, מותר בהנאה מדא' עבר על צ"י (תמ"ו מג"א סק"ג). אבל צד' לריעותא, דהיינו לח בלח, אין בשא"מ אם יש בהתערובות כזית בכדא"פ, אף שפטור מכתת כשאלו בפסח, עכ"פ חייב מלקות כשאלו איננו פסח מהתערובות, דאז אכל כזית חמץ שבו (ראב"ד ורשב"א ורוב סופקים. ויש סופקים שפיתח נספן לאיסור בשו' כזית בכדא"פ, וכשאלו רק כזית מהתערובות חייב מלקות). מיהו אפי' אין כזית בכדא"פ בהתערובות, כל שאין ס' נגד האיסור קיי"ל טעם כעיקר דאורייתא, ואסור מדא' אפי' בהנאה, ועובר עליו צב"י אם יש כזית בכל התערובות, אף שאין כזית בכדא"פ. ואם עבר והסתר עד לחא"פ דינו כמשהה חמץ בעין שדיו מבוחר לעיל, ואסור לחא"פ בהנאה דרבנן (כ"ז רסמ"ג נגמ"ו וחי"ט). אבל התערובות יבש ביבש, בין במז"מ דב' לציבותא או בשא"מ, דאינו רק ח' לעיבותא, מדא' ברובא בעל, ומותר לאכול גם בפסח, ורק מדרבנן חייב לבערו. ולהנין בעבר והסתר, מותר לחא"פ (אבל רסמ"ג). נמצא כשאין ס' נגד החמץ, חמיר לח בלח מבשא"מ מיבש ביבש. וכשי"ס ס' נגד החמץ, או קיל לח בלח מיבש ביבש. דביבש ביבש שנתערב קודם פסח בס', אפי' מין במינו ח"כ בפסח, וחייב לבערו מדרבנן, רק בלח ביערו מותר לחא"פ (תמ"ו). אבל לח בלח אינו חמיר ויעיר בפסח

א) אסור לאכול בפסח. וכל שנתערב הלא קודם שעה ו' אפי' מבשא"מ, מותר להוסיף עליו אז בזמן היהר עד ס' כדי לאכול תוך הפסח (רמ"ו תמ"ו סק"ה). אבל לערבו לכהחילה אסור (משנא"ט שם. והניח רשב"א רחי' מארבה דענט בחישה [פסחים מ' ע"ב, דלא התייר לערבו ולעמנו ולהתחיל]). אבל צ"ע לחוש לפירודין, דהיינו שא"א לטנו בצנד שצטוו תכופים, אף לח בלח שבעל קודם פסח בס'. אסור לאכול בפסח, אבל מותר בהנאה, וכ"כ לקיימו עד לח"פ (חי' תמ"ו סק"ה):
 ב) ואם נתערב חמץ בערב פסח משעה ו' ולמעלה עד הלילה, אם התערבות לח בלח, ויש ס' צהייר נגד האיסור, מותר לאכול מהתערובות אף בפסח, כיון דכבר נהבטל מקודם. וגם טהון טעם לפגם מהני אז. ואם נתערב יבש ביבש, חד צהרי בעל, רק יאכלנו קודם הלילה, משום דאז חמיר ויעיר לאסור במשהו (תמ"ו ס"ג):

א) אמנם צנתערב חמץ בעין בפסח עצמו במשהו, בין לח בלח או יבש ביבש, בין מבש"מ או בשא"מ מינו, אסור בהנאה רק מדרבנן מדאזין רק משו, ובנשתהה עד אחר הפסח אפי' במזיד, וי"א דמותר אפי' באכילה, דהרי לא עבר מן התורה (רמ"א תמ"ו סק"ג). וכ"כ שהכלים שנתבטל בהן מותרים לחא"פ (רמ"ו) ואיט אסור בהנאה לאחר הפסח רק בהנאה התערובות לח בלח מבשא"מ ולא היה ס', דה"ל צ' לריעותא וכמו שצא"נו לעיל ואז גם הכלים אסורים (א"ל י"ד ז"ג סק"ג). אמנם התערבות משהו ציוס ז' ואיך, מותר להסותו (תמ"ו ח"ל ס"ו):
 ד) אמנם חמץ שעבר עליו הפסח, ונתערב אחר פסח, בטל בס', ובלוח ס' ואיכא רוב היתר, יולך הגאון החמץ לים הולת, ומותר התערובות אף באכילה (תמ"ו י"א, ועמ"א שם). כל זה בממשות חמץ.

אבל מעם חמץ יש בו צ' חלוקים.
 א) אם קבל טעם ממשות חמץ, כגון שבישל או כבש מעלי' חיזה הנשיל עם חמץ בעין, אפי' קודם פסח, והסור החמץ, ולא נשאר רק הטעם או דינו כהתערובות ממשות חמץ בכל חלוקיו, מקדיל' טעם כעיקר דא', ואם יש בהבטיל

קופת הרוכלים

חמץ ונוקשה .

יד

סקי"ח). וב"ב ל"ט בר כ"ט דהיתורא וחסם כלי אב"י יחד מהנעשה קודם פסח מותר אפי' באכילה בפסח [לכל הפחות ביום האחרון] (מג"א תמ"ז סק"ה).

ג.

נוקשה, ב' מיני נוקשה הם (וי"ל דנוקשה לשון בשלון הוא, כמו נוקשת באמרי פיך, ר"ל נשלה, וה"ל ר"ל בשל כח החמץ, ובי מיני בשלון האשירים בחמץ).
א) נוקשה באופן א', הוא עיסה שלא החמץ כל זרעה, והוא הנקרא בירור בש"ס, והוא עיסה שהכתיף פניה ולא גמרה חנולה (רש"י פסחים דמ"ג א' ד"ה מאן חלה), או שלש עיסה בני פירות עם מים, שגם עיסה כזאת אי אפשר שהגמר חנולה [שור], ולדין מי פירות עם מים יחד ממנה להחמץ ביותר (פי' תס"ב כ"י). ור"ב פ"ב דפסחים גס דגן שגל עליו דלף נמי נוקשה הוא, ותמהני הכי דלף אפי' כגל ע"ג קמח אינו מחמץ (כש"ס דל"ט ב') וכדפסקוין להדיא (בא"ח פס"י תס"ו). וז"ל דר"ב מיירי בגלגל נפל טיף להדי טיף, ק' דזה הו"ל לפרש דבכה"ג מיירי, וז"ל דהא דשריף דלף ע"ג קמח היינו כשיאפטו מיד, וכמ"ס הרא"ש ז"ע סג והכא כדגן אי"א שיאפטו כ"א לחת שהיו, מדמוקף בקרוס, ולהכי לא היה לריף הריב להאריך דבכה"ג מיירי. עכ"פ ק"ל להמ קצת דלף, אפי' נפלו עליהן מים להדיא נמי כ' הרמב"ם כאן דחייבין שפלו עליהן מים נוקשה הוא, וגם לרמב"ם ק' דכנה"א לכאורה מדבריו דבגמרי' אי אפשר שיחמץ לחימוץ גמור, וגם זה ליתא, דל"כ בארנ"א דטעב בחימתא (שם ד"מ ע"ב) מה חמשי מכלאים לאסור למכרו לעובד כוכבים, וזכ"א שרי' לזבובי לחימוץ לעובד כוכבים, התם דא"ו והכא דרמב"ם. ודוחק לומר דרמב"ם ור"ב מיירי שלא נתקשו החטים, דאסורות משום דמינה ניחוי, ופ"ל לרמב"ם ור"ב דנוקשה הוא, ועובדא דלרנ"א מיירי כנתקשו משום, ואפ"ה חיישי' שמה יעשהו וימכרו הקמח לישראל (אומ"ש הרי"ן). אמנם כל זה ה"ו לו לרמב"ם ור"ב לפרש. אב"י ולי"מ ג"ל דמדקתני ולא יעשהו מרדפת לתמור, אלמא דקש' מיירי ככלאוס פ"ט מ"ד, ואפ"ה גזר' שלא ימכרו, אף דהוה נמי מדרכנין.)
ב) נוקשה באופן ב', היינו חמץ שמועט לא ה"ו ראו לאכילה קודם (דכה"י ראו פ"ט א' לאדם, אסור כחמץ ממש עד שיפסל מאכילה כלב אסור [תמ"ז מג"א סק"ג]). (כקלוייטער) של אונג' הספרים, (ושטערקע) של כוכבים וכדומה, כל א"ל הב' אופני' נוקשה הן, ואסור להשתותן בפסח, ומדאסורים באכילה מדרבנן, וגזרינן שמה יאכלם. מיהו צעבר והשהן מותרים מדל"א עבר עליהן צבל ירחה. ובנה"עבר בפסח צבל צב' (מג"א תמ"ז ס' וס"ו סג י"ט). פירו' אפי' חמץ גמור שפסל מאכילה כלב קודם זמן איסורו אי אפי' חמץ גמור שנעטרב קודם פסח צדבר מר מיוחד שט"ז נפסל מאכילה כלב, כדיו וכדומה, עדיפי מנוקשה ומותר לקיימן ולהטת מהן בפסח (תמ"ז ס' וס"ד):

בהבשיל טעם מהחמץ כיה צדרי אכילת פרס, הר"ז לוקה על אכילתו מדא"ו. מיהו רק חייב לבערו ואסור להשתאו, ולהכי צעבר והשהו מותר בהגהה אחר פסח (ת"י תמ"ז, ולגבש חייב עליו כג"י, ואסור לחמץ):
ב) אבל בקבל טעם רק מכלי חמץ, יש חילוק בין קודם פסח או תוך הפסח. (א) דאם קודם פסח נהבשל או נכבש מעל"ע ככלי חמץ בן זימנו ואין ס' לבעל הכלי, — מותר בהגהה אפי' תוך הפסח, וב"ש להשתאו, רק יליעטו היטב (ת"י סג ותמ"ז סק"ח). ובשעתם בן קודם פסח ככלי חמץ שאינו ב"י, לריף ב' לעיבותא, שיאמר ברי לי שהי' או הכלי אב"י, וגם שהיה או טווחו שיהיה המאכל הוא לעורך פסח [מותר לאכלו בפסח]. דבמסופק אם היה ב"י, ל"א בחמץ סתם כלי אב"י. וב"כ אם רומר ברי לי שהי' אב"י, אבל לא החכוון לעורך פסח, חיישי' שהיה ב"י ושכח, דמלתא דלא רמו' עלי' דאינש לא' ארעת' (תמ"ז ס"ה). ואגב אעתיק פה גבירי א' שבגילת שחרית שלי, וז"ל סג, ג' דברים צריכים דנומא מ' ל' א' ד' ל' ר' מ' י' ע' ל' י' ד' א' י' כ' ש' ל' א' ד' ע' ת' ה'. (ה) צריך שיהיה מלאו לאיסור טפי מלהיתר (כש"ך י"ד ל"ד סק"ז). (ב) צריך שיהי' השאלה איך נעשה ולא אם נעשה. כמעט' בכל יום ששאלין באר"ה כמה שאלות, ויולם הם אם נעשה. ולא לנד ששאלין אם שחמטו ככלי זו תוך מעל"ע, דיל' להכי נאמנים משום דתסם כלי אב"י. אלא אפי' בשאר שאלות ששאלין, אם נעשה ג"כ נאמנים. — ומה ששאלין, הא"ך הי' התבטיל, חס טי"כ או לא" ג"כ מחשב אם נעשה, דהיינו האם נתהווה התבטיל חס או לא. ולא מחשב הא"ך נעשה, רק כשדאי נעשה המעשה, ולא ידעינן באיזה אופן, כגון כשדאי נחמטה הבהמה, ולא ידעינן הא"ך נשחטה, אם שכה או דרס, זה מחשב, א"ך נעשה ולא מהימן (כ"י"ד ס' א' ס"ג). וכ"כ כודאי תחב הקף להתבטיל, ולא ידעינן הא"ך, אם כולו או מקצתו (כ"י"ד ל"ד ס"ו וש"ך וט"ו סג) וכ"כ כסכין (כ"י"ד ל"ז ס"ד וש"ך וט"ו סג). דכטולם ששאלה הוא הא"ך נעשה, ולהכי חמרי' מילתא דליר וכו'. (ג) בירור אפי' בכל אם נעשה, אם ה' באופן שגם אם נעשה המעשה אפשר שיהי' מותר, כשומן שהחילו ככלי חמץ, והוא אחר עכשוו שהי' הכלי או אב"י, והרי אף שהי' ב"י אפשר לאכלו קודם פסח, להכי חמרי' ככה"ג מלתא דליר וכו' (בא"ח תמ"ז ס"ה ורמ"א סג). וכן דמיא ממש ללא עכרתו ב"ד עמוד פלוני משולם, דאמרי' נמי מלתא דליר וכו' (כת"ב ע"ט ס"א וד"ק).
ב) אמנם אם תוך הפסח ביטל או כבש ככלי חמץ מעל"ע, אעפ"י שהכלי אב"י אנו מותרין לאסור נטל"פ תוך הפסח אפי' בהגהה (תמ"ז ס"ה. אב"י ע"י תש"ו ח"ז ס' ע"ה דלאחר י"ב חודש מותר נטל"פ, אפי' בדבר הריף, והסכים עמו הגאון מה"ו נפתלי כ"ץ זוק"ל. ונאדני פו בא"ח תמ"ז אפי' רק נשתהה הקדירה איזה משעות). וב"ב לא מהני ל"ט בר כ"ט דהיתורא בפסח, משום דתס חמץ עליו (מג"א תמ"ז סק"ג וכו'). אבל משהו ונטל"פ יחד, ככ"ף אב"י שנתבו צקירה פסח, אף דאסור באכילה, מותר בהגהה (מג"א תמ"ז י"ב), וב"ש דמותר להשתאו (תמ"ז ת"י

כללי בגדי קדש של כהונה.

היה לכהן הדיוט ליהי, (בגוד) צל"א רק טבע הזה למעלה, כעין (זקקערהוט), וליוספון לרומיים, ה'י צראש מלכטו של כה"ג כספור זכב:
אבגט ה' של פשתן לבן רקוס צלמר (חמץ מאכילתו של כה"ג ביה"כ ביה"כ כולו פשתן). ארכו ל"ב קמה ורוחבו ג' טולים וחגורו סביב גופו כגוד אצילי ידיו ככך ע"ג כרך עד שגומר וקוטרו (רמב"ם פ"ה ופ"י מגלי מקדש). ולרמ"ל (פ"ח מגלי מקדש) ה'י האבגט של כהן הדיוט ושל כה"ג צשא"ר ימנה השנה, עשוי מד' מינין, חבלת וארנמן הולעת שני ושם, וכל מין ו' חוץ, כמלא כל חוט שבאבגט ככול מכל"ד חוץ. וביובספון לרומיים (פס"ר ג' פ"ח) ש"י משום מלחמה ובקי צבגרי כהונה, כהב שהאבגט ה'י אזור רחב ד' אצבעות, והוא נטב מנוייר בכרחים יפיה הולעת שני ארנמן חבלת ושם, וע"י לבעים השונים (שארלאך, ראזענראטע, צלוי"א), ולבן, ה'י כעור רחם משמר, וחגורו סביב, ואחר אקסר ב' הקצוות יחד, ה'יה ב' הקצוות משולשין לפיו, ורק בשטה שעובר קרבותה, משליך ב' קצוות האלו ממעל לכתף השמאלי כדי שלא ימנעוהו בעבודה. הנה מה שבי' נטב וחולל, כך כהוב ג"כ צלוי"א של מוסף יו"ב (כד"ה אגל אמתו). אמנם מה שכתוב שם ביוספון שבאבגט ה'י מרוקס גס משי, שגילת המעמתיקים הוא. ואנו בני ישראל אין לנו רק דברי חז"ל אשר מפיחה אנו חיון, דאין הכהנים שובדין במקדש רק צלמר ופשתן (כלאים פ"ט מ"ח):
חושוין ואפור, כל שחמץ שיהיה כהוב מכל"ח חושוין, דהיינו ו' חושוין תכלת, (היממעלצויה), שזור עם חוט זכב, וששה חוטי ארנמן (פורפור רחטה), שזור עם חוט זכב, וששה חוטי הולעת שני (קארמעיון רחטה), שזור עם חוט זכב, וכל אלה ה'י"ח חושוין היו של אמר לצוע צבצעים הג"ל. ועוד ו' חוטי פשתן לבן שזור עם חוט זכב, וחזור ושזור כל הכ"ח חושוין הג"ל לחוט א', ומחוטין

כל הבגדים של כה"ג ושל כהן הדיוט חוטן ככול ששה, וד' בגדים היו לכהן הדיוט (וסי' א"מ"יב"ם) אבגט, מכנסים, כהונת, כולפת, מוסף עליהן כוה"ג עוד ד' בגדים (וסי' א"מ"יח"ב) אפור, מעיל, חושן, ציץ, ונפרסם אחד לאחד, כפי שזכרו על סדרן ס"ז דיומא:
הבתונת ארון מגדד פשתן, כולה צלי הפך, רק הבית יד ארוגה צס"ע, ואפורה בגוף הכהונה, וכולה משובץ בהים בהים הטסות, והבתי זרועות אינן רחבים ביותר, אבל ארוכים עד פסח ה'וד. ואורך הכהונה עד למעלה מהעקב, ורחבו כרוחב הגב, ומאורק לגופו. ונקב עגול צו למעלה להכניס צו ראשו:
המכנסים הוא ככים, מגיע מתחת ללב עד הברכיים (מה י"ג ב') וכן נקבים בהחיתו להכניס שם רגליו, ושגלים בשפתו שלמעלה, להכניס שם חוט שמושכו צו וסוגרין סביבו, ולזבצן תחלה על בשרו, והכהונה למעלה הימנו, לכסות המכנסיים:
כיצונפת לא ה'י כובע כלל רק תחיתת בגד פשתן לבן ודק לרוך ע"ז אמה. הכהן הדיוט לטוב כמגדל חד, לפיכך נקרא מנבעות, וכה"ג לונטו כלספף על השבר אינך ואינך, בלדני הימני והשמאל שבראש, כך כ' הרמב"ם (פ"ח מגלי מקדש). וכן משתמע דעת הרמב"ן (פ"ח תול). אבל תוס' (גיטין ו' א' וסוכה ס' א), וסמ"ג (פי' קפ"ג) כהבו שהכין הדיוט שאלו לבש הליץ, והיה יכול ללבוש התפילין במקום הליץ, לכן ה'י לניהם שבראשו גדול משום שהי' מחיל לנפשה צעומק המלא למעלה וסמוך להתפילין, ולפיכך נקרא מנבעות. אבל הכה"ג מחמת שלשם הליץ, ולמעלה מן הליץ לבש התפילין, לכן ה'י מוכרח לדחוק לניהם הליפה אדרי הראש. ולכן היתה הטנה, ולהכי קרי לה מנפפת. ולרמב"ד (סג) לא

קופת הרובלים

בגרי קדש. תכלת.

דמה"כ ישנו ממה שכתב בצורה לחלק מלת יוד ומה טעם יש בשינוי זה ועיין סוף מס' ידים ודו"ק]. והל"ן נקוב ב' נקבים ב' קטותיו, ולרש"י ולרשב"ד הי' עוד נקב בצמ"ט שפ"ט העלו"ה. ובכל ה' מנ' נקבים ה"ל מנכים פה"ל תכלת, וכשמניח ה"ן על מלחו, לוקח הפה"ל שמ"ד זה והפה"ל שמ"ד זה, ומחזירם למול ערפו, ומחזיר גם הפה"ל שבצמ"ט ה"ן, למעלה מהמנכס, וקושר כל ה' פתילים לאחוריו יחד כנגד ערפו. ולר"י"ף (שנת דכ"ח א') כל ה' מהפתילים הי' רחב ב' הצבעות כרוחב ה"ן. וכ"כ הערוך (ערך כפה). וי"ל שהפתיל הר"ב שבצמ"ט עם ב' הפתילים שמהלדים הם נקראים יחד כפה של ל"מ ר שזכרוהו ח"ל (חולין קל"ח א') שהיתה מונחת בראש כה"ג שעליה (ר"ל על ידה) ה"ן נתון על מלחו. ונקרא קד מפני שכל הפתילים הללו כשהן קשורים יחד לאחורי הראש, הן כהמונת כפה הוא כובע עגולה של נשים (הוי"ב) בל"ה (נונים פ"ד מ"א). עוד י"ל שהפתיל שבצמ"ט ה"ן, לא הי' בצמ"ט ה"ן ממש דא"כ ה"ך הי' יכול להניח תפילין למעלה מה"ן על השער בין ה"ן למנכס (כמונים ד"ט א'). והבשר שכשהי' מניח תפילין הי' כוסף הפה"ל האמצעי קת למן הג'.

ואגב נפרש ג' הצבעים שזכרו בצנדי כהנה, תכלת וחרג מן, ותול"ע שני. הרמב"ם (פ"ח מקלי מקדש ה"ג) כתב שטלס היו של לומר רק שהצבעים היו שונים, והלא כמ"ס האב"ע ריש פרשת תרומה שרבים מפרשים שהולעת שני הוא משו'. וטועים כל האומרים כן, דהרי משנה שימה שנינו (פלאים פ"ט מ"א) ה"ן הכהנים לובשין צביה המקדש חלה לומר ושפתן. אמנם בענין גוף הצבעים, דבר הי' לי עם ידידי התו' מר' אברהם ראטהענשטיין שליט"א זה הוזה שנים, והשכחתי לו ציה הלשון:

בענין תכלת יש לי ספק גדול. כי ידוע שהוא צבע (בלויה), ורגילין לומר שאין לנו אבע תכלת, כי אם הנצבע בדם חלזון דוקא, וכך כ' רש"י ריש פ' תרומה וכך כ' רמ"ל (פ"ח מקלי מקדש ה"ג), שהכלת שזכר בכל מקום הוא הנצבע מדם חלזון:

והק"ו בענין חלזון נופי' מהו, רש"י כתב (מנחות ד"ד א') שהוא עולה מהארץ, [והשנה ד"ט סוף ע"ב] כתב רש"י שהוא דג קטן. ור"י הוא צי"ס. ובסנהדרין (ד"א א') כ' רש"י שהיא תולעת שעולה מהים, וכך כ' רש"י במגילה (ד"ו א'). וזה תמוה למה, דהן אמת מה ש' שהוא תולעת, כך משמע נמי מירושלמי (פ"א דשנת ה"ג) ש' שאין בו גידים ועלמות, וכן משמע נמי בבבב"א (פ"ו מ"ג). אבל מה ש' רש"י שעולה מהים, ק' ח"כ מה ראי' מייח' הש"ס מצרייתו לת"יית המתיים שמתהווה בריה חדשה מעפר (בסנהדרין שס) הרי כיון שעולה מהים דלמא מקמי הכי היה בים, רק שעל ידי הגשם ילא המתיים, יע"ש. והרמב"ם (פ"ג מ"ג"א א') כתב שהוא דג שמרתיחו תכלת. והנה שחור כדיו, ומלוי בים המלח עכ"ל (א"כ יש כריית מיה בים המלח, לא כמו שחשבו הטלס שלך יקרא ים המלח מדלין בו געלי מים). אמנם מלבד הקושי' הג"ל שהקטנו לרש"י דקשרו ג"כ לרמב"ם דכיון שהוא דג מנ"ל למילף מניה תה"מ, דלמא מקמי הכי היה בים. אמנם קשה הו, דהרי יש המלח בחלקו של יהודה היה טלו (כיושע ט"ו פ"ה), והחלזון לא היה במנאל רק בחלקו של זבולן (במגילה ד"ו א'). והו' דבמסכת שבת (וכ"ו א') אמרינן לדידי חלזון היו מסולמא דלור ועד חיפא, ע"כ, וידוע שמקומות הללו הם עוד היום על שפת ים הגדול, והם כנגד חלקו של זבולן. אמנם בערך ערך חלזון השלישי הביא הגדרש ויהי בבלה, שהחלזון הוא צבי' שיש לו נרתיק על גביו ח"כ הוא (הוא מושעל קרעטאע), וכיון זה כ' געזעניוס, שהתכלת נעשה מדם מושעל, האקראת (פורפור שטעקקע), ולובעין מדמו (פורפור בלויה) נוטה לפראלעט, וכתב עוד שנמצא בים האמצעי והקליפה שגדלה על הברייה היא צבעו (בלויה), עכ"ל, הנה גם כמה ש' שנמצאת בים הגדול הוא אמת קד הביאו חז"ל (שנת דכ"ח א'), וכלעיל. אמנם ב"מ"ש שבדס החומש לובעין (פורפור בלויה), דהיינו (דוקנעל בלויה), בזה לא נשמע לו, דעל כרחק זה שלא כקבלתינו, דהרי חז"ל אמרו תכלת דומה לרקיע (מנחות מ"ג ב'), וכך כ' הרמב"ם שהבאנו שנצטו כעוהר הרקיע נגד זריחת השמש, והיינו (העללעס היומעל בלויה), ועל כרחק איתו שבלול שהוכיר געזעניוס, אחר הוא כל חזה שמש:

אמנם הדבר שאני מסופק בו, הוא אם באמת לריך לתכלת חלזון דוקא, והנה כפי הגרסא מהרמב"ם (כלי המקדש פ"ח) דבתכלת שבצנדי כהונה ח"ל חלזון, ותמאי דרמ"ל"ש שס שרלה לומר שהרמב"ם סמך א"ע על מ"ש ב"ב"ב מהל' ל"יית, דבתכלת שצ"יית לריך חלזון, וכמו קד דיו כהן. ולפע"ד אי אפשר לומר כן, דשם ל"יית ממוקמו הוא מוכרע שהרמב"ם חלק בין הדברים, שכזה תכלת האמור בכל מקום וכו' תכלת שצ"יית לריך שהיתה לציבה שמונת ביפיה ולא תשתנה, ואם נצטו לציבה אחרת, אף שהוא כעין הרקיע, פסול לציבה, עכ"ל. הנה מ"ש שעומדת ביפיה, היינו אבע שנטעה מום חלזון, כמ"ס בש"ס, דרך חלזון יש לו מדה זו, אמנם מדבריו נראה ברור כשמש שמתקן בין תכלת שמונת לציבה לתכלת שמונת בכל מקום בצורה, והלא כרמ"ל"מ הג"ל. וכן מלחתי שמוכות לרמב"ם, מירושלמי (שנת פק כל גדול ד"ל פ"א), למאן דלא חשיב ל"דה בכלל ל"ש מלחכית, על כרחק לא היה להן תכלת בצמדרי לצנדי כהונה

ומחזיקין כאלה היה חריג החושן והאפוד. אמנם החושן היה תחבת צד מרובע מארבי כוה, אשר ארס אמה ורחבו חמי אמה, וטפלו לשנים, נמצא שהיה ארבו ורחבו חמי אמה על חמי אמה מרובע. ומניח בין כפלו הללו, האורים והחומים, ולרש"י והגרונס יאנתן (פרשת תולד) הוא שס המפורס, שעל ידי שהונה שס, הי' בכת אלרי האותיות שבצבני החושן צילעות, כפי התשובה הארייה לשאלה ששאלים לכהן שנוצב (וינא ד"ג ב'). וכך כתב הרמב"ן ומרמזי ושאר גדולי המפרשים. [והריקאנטי (פרשת תולד) כתב שהיה שס על ע"ב אותיות, כתוב בצוונה קדושה. והרא"ע והרלב"ג במח"ה צלו כהב עליון דברים אשר אין כפי קבלתו ביומא ס"פ ב' ל, וגם רבינו הרמב"ן כתב עליון דסיקול דעת רוחה דבריון חלו מאת פני הקדש]. ועל החושן קובע עליו צמוד ד' טורי אבן במשצבות וזה כמ"ס בפרשת תולד, בכל טור הי' ג' אבנים. ולפי דברי ויטוון הג"ל, ק' הי' שנות האבנים, ארס (רובין), פטרה (טופאס), וברקת (במחלנד), הטור הא'. הטור השני, נופך (קארפויקעל), ספיר (סאפיר), ויהלס (בריליאנט). והטור הג', לסס (טירקיס), שבו (אממטיסט), ואלאמה (אגאטה). והטור הד' תרשים (קריסטאל), שהס (איקוס), וישפה (יאפיה), והוקק על כל אבן מ"ב אבנים הג"ל שס ח' מ"ב צבעים, רחובן שמועין לוי וט' יוסף צימון, כולם כסדר תולדותם, והוקק על אודם למעלה ממלת, רחובן, ג' שנות הבהות, דהיינו אבן ריהס יל חק יע קב. והוקק על יספה למטה ממלת, ב"נימון גם ב' מלות חלו, שבטי ישראל (ולרמב"ם פ"ט מקלי מקדש הגרסא הוא שג"ע י"ה) כיון שהיו כל היתות של ח' ב' מלויין שס, [וינ"ל דהלמ"ס הי' שיהתו כך דל"ג עמו על גל חוסף ועי' רמב"ם פ"ח מהפילין ה"ד דסכות כמחוס עפי ממה שזוהה הטורה בעל מאת מוזה]. וקובע ד' טבעות וזה דר' זויה החושן. ב' טבעות למעלה וטלה ב' טעשות זכב, וכל טערת חלו במשצבות אחד שכתפות האופר, האחד צימון וזה' בשמאל, ועי"ל הי' החושן על לב הכה"ג חלוי ב' משצבות שב' כתפות האפוד. וב' טבעות שלמטה בחושן, נתון בכל ח' פה"ל תכלת לקשור על ידן חת החושן ג"כ למטה בתשב האפוד:

האפוד הוא חריג מחזיקין כמו אותן של חושן, ועשו כמין (שירעט), ולובשו הטו"ג מאחוריו, תחת אליו ידיו (עללענצבאטען). ארבו מתחת אליו ידיו עד למעלה מהעקב, ורחבו כרוחב הגב מכתף לכתף. וב' יות וילאין מלמלו לרוחב האפוד, מלחן ומלחן כמין חורה, שחוגר הכה"ג א"ע בהן וקושרן יחד לפניו, והוא הי' חשב האפוד, וטופר עוד ב' קלות שלמעלה באפוד ב' כתפות, שארונ' כמעשה האפוד, והב' כתפות הג"ל משולשים מאחורי הכהן. על הכתפות של הכהן עד לפניו עד חשב האפוד, שמוחברים שם בהחשב, ועל ב' כתפות הג"ל, קובע בכל ח' נגד כתף הכהן, אבן שהים מרובע במשצבות וזה, והוקק בכל שהים, ו' שנות מהי"ב צבעים. לרש"י ששה הרשעונים על כתף זו, וששה האחרונים על כתף האחר. ולרמב"ם רחובן צו ושמועין צו וכן טלס. וב' משצבות שכתפות הג"ל, הי' בכל ח' טבעת וזה ח', בשפת ["משצבות] הגבן שהים שכתף ממול החושן, ולתוך אותן ב' הטבעות מניסון ב' השררות שב' זוית העלויות של החושן, ע"י נצבעו וזה קטן שהי' בקנה גבול כל שרשר, שאורך כל גבעול הי' יותר מרוחב חלל הטבעת, ומניכים הגבעול הזה לתוך הטבעת, ומחזיר הגבעול שהי' מונח לרוחב חללו של טבעת כדי שלא יחזור וילא מהטבעת. ועוד הי' טבעת וזה בכל כתף למטה, במקום שמוחבר הכתף אל חשב האפוד אל מול פני הכהן, ומניכים ה"ך אותן ב' הטבעות ב' פתילי תכלת, פה"ל בכל טבעת, וחזור ומניכים ב' פתילים הללו ב' טבעות שב' זוית התרחיית של חושן, וקושר ע"י כל פה"ל, ב' הטבעות יחד, דהיינו טבעת שבכל תחומי כתף עם טבעת שכנגדו בתחומי החושן, למען לא יוח החושן ממקומו מומחבר בכתפות למעלה ע"י השררות, ולמטה ע"י הפתילים: המעיל כולו תכלת, וחזויו כפולי י"ב. ולרמב"ם (פ"ט מקלי מקדש) הי' עשו מחתיכת צד אחד שארטי פעמיים טובה הכהן, ונקב רחב כמלא הראש בצמ"ייתו, ובשמיכים הכהן את ראשו שם, יחי' כנף ח' לפניו וכנף ח' לאחוריו, כהמונת ל"יית כנפות שלני. ולרשב"ד שס וכמו כן לרש"י (פ' תולד), הי' כעין כסותה בלי ארמעל, ולכל הדעות הי' מניע עד למטה, קת למעלה מהכתנות, ועי"ב פעמוני וזה הלויים בשולי המעיל, לרמב"ם ל"ו פעמונים בכנף שלפניו, ול"ו בכנף שלאחוריו. וכמין רמון עשוי מתכלת ירחמין ותולעת שני חלוי בין כל פעמון לחבירו. כך הוא דעת רש"י (נונים ד"ח ב') וכ"כ הרמב"ם. אמנם לרמב"ן ובעל העקידה ור"י אבנבנאל, הי' כל פעמון נתון תוך הרימון. וכן פלגי נמי בזה המפרש ור"ם (קרינ ד"ס א'). וזה ומעיל לובשו הכהן על הכתנות, והכתנות נראה מתחת המעיל. ואח"כ לובש חושן ואפוד עליו:

ציץ שם וזה רחב ב' גדולים מקיף מאוזן לאוזן, וכתב עליו ב' לידוד שיעין באיתות בולטות "קודם למטה", וליוד למעלה כזה קודם לידוד [אמת הגירסא חפס הרמב"ם (פ"ט מקלי מקדש) וכ' עוד שלפעמים כתבו הכל בשורה ח' והיינו שראה איתו קד ר"ח בר' יוסי צדומ' וכפי הגרסא להכי דחה רבינו הגירסא שלפנינו שצבת וסוכה שהי' כהוב קודם למד למטה, ויודו למעלה

כללי בגדי קדש של כהונה

תכלת, ארגמן, תולעת שני, הבנה

א"י משמע דכל שלכוב בדם חי, עפי ליל לנשים, ויסייה יפה ביותר, ומסתמא פשי כך לבגדי כהונה, דזה אלי ואנוהו כתיב (כסוכה י"א ב'), ותו דסרי עור התחם ג"כ לא היו ראו לתיבה ואס"ה לולא שהתחם מין עטור, ה"י אסור למשכן: ביבדו ליל דאש"ג דמין עמא אסור למשכן, היינו דוקא בעור שיש בו ממש, אבל לבע אש"ג דחומתא מלחא היא (ככ"ק דק"א ב' ותוס' שם ד"ה רבא ודוק), היינו דוקא באשפר לומר בו השתא אסור שה"י בו מקודס, כגון ערלה שמתחלה כשסיתם ממות היתה אסור כהנאה, השתא כהנאהו לבע, כמו אשפר לומר בה אסור כהנאה, וכמו כן שביעית ממות שלם מייבת כניעור, והשתא נמי שנתהווה לבע י"ל שחיוב כניעור, אבל באסור תכלית, אי אשפר לומר שיהי' אסור השתא כשנתהווה לבע, כמו שה"י אסור מקודס, דהרי כשנתהווה לבע, נפסל מאכילת כלב וכיון דפרת מיניה השתא אסור תכלית, להכי מותר נמי למלכת המשכן. ואש"ג דבשאר דוכתי מתמירין דחומתא של איסור עפי מכל אסורי, דהרי חומתא לא כפל (כ"ד ק"ב ס"א, וא"ת ק"ג ב') ולפר"ח שם לריך שיהי' עפוי לחומתא, היינו בשניין מיני מאכל לא נפסל האיסור מאכילת כלב. ואף למנת יעקב (כלל ע"ד אות ה') דס"ל דף דחומתא אינו אומר במאכל כנגד אסור, היינו באסורי הנאה, וכדלמחן. ועב"פ ק"ל הרי לבע במלכת המשכן בדם לב וחומתא למינהו וכלעיל, וכן מ"ח סר"ס כסוף פ' שמיני, והרי דם סר"ס דמן מעמא כעשדסה כבשרו מדלוי' (כמעיל ד"ו ב'), וא"כ אף לבע בן כבדי כהנאה והיריעות, ואח"ל כיון דלבע לבע המתקיים, שאם יתכנסו לא יאל מיהן עבדשה הו לא מעמא (ככ"ק ק"א א'). ליתא. דהסתא לעמא היות, אבל הדבר שלכוב בו, וודאי באר כעומתא, שהרי נכלט בו דם כשיוצא לעמא בתהלה, וכן ר' תוב' (שם ד"ה רחוי, ועי' אסלות פ"ג מ"ב) וז"ל דעל פי הדבור שאני, והרי מלינו אש"י עומתא מת דחומתא הותרה בלבור (ומא ד"ו ב') או ליל דכאמת אחר שתיבש הלבע עכלו הכנדים שכלע בן והרי אש"י כלום שכן בשמן עמא, שדרכן להפליט השמן ככלעו כשיתחמם בן, אש"י מהני להו עטיל (כערלה פ"ג מ"ג), מכ"ס לבע שאין דרכו שילפוט תשמיש הכלי, [וא"כ אמרינן (האלות פ"ג מ"ב) כל בלוש שאינו יכול ללאת עטור, וע"פ כרתיו"ט. אבל אין לומר כחלון לפי דעת הפרוך שהוא מין לב וכ"כ לב ארגמן, מדקן מדורן נמים, עטור, (בספר יו"ד ג' דל"ב), ליכא דהסתא ככלל תיחות נמי ולא כשעלוי' ויולאין נמי ליבשה, תעד דאל"כ היאך עמא מורה הלכ, הרי כל מיני לב דר בים וביבשה:]

כללי הבנה.

שישה כללי הבנה הם (ואין זה הכנה דרבה דריש מכליתן דביניה דהסתא עטם האיסור מדוהבו משנת ליו"ט או איפשא, וזה אסור מדלוי'. אבל הכנה דכח אסור משום דלא הובן מאתמול, שה"י לריך להכניחו לעשות מלאכה האסורה ביו"ט, כו"ל מוקאש ואסור מדרכנן, ואש"י לחותן פוסקי' שמקילין במוקאש ביו"ט, במוקאש כי כך מודו.)

א) כל דבר שאשפר שניד (או נולד) או נהלם, או אש"י שנשר מלחיו, בשבת או אש"י ביו"ט שני, אסור אש"י בעטולו בלחיו יום לכל ארס. דאף דאין מוקאש בשל עובד כוכבים, בלידה, מחובר, ונולד יש מוקאש אף בשל עובד כוכבים. אמנם לערב מותר מיד להכילה לכל, אש"י וודאי יניד ונלקט ונולד היום, דעב"פ לא יניד ונלקט לעורך ישראל. ואש"י ב' י"ט של גליות, הנלקט בראשון מותר לערב מיד. אבל בשבת וי"ט הסמוכין ז"ל, הנלקט ביום ו' אש"י בשבת, והנלקט בשבת אסור ביום א'. וכמו כן ב' יו"ט של ר"ה ושבת הסמוך להן לפסין או לחריהן, הטולד או יניד או נלקט בה' מהן אסור בכיון, דב' ימי ר"ה כחד חשיבין (תק"ו ב'). ובהך, עטם האיסור משום גזירת הכנה דרבה, כלעיל בריש מכליתן דביניה:

ב) כל זה בלא נעשה לזרך ישראל, אבל בעובד כוכבים שביניה מתנה לישראל ביו"ט, דמסקהמא לקטן או לזן לעורך ישראל (שם מג"א סק"א), להכי הוקאש בהביו"ט בתחלת ליל יו"ט ראשון, אמרי' חוקה שמעיו"ט נתלם וניד (מג"א שם סק"ו), אבל בהביו"ט ביו"ט, אש"י ביו"ט א' של גליות, אסור לכל ארס עד מולאי יו"ט שני כבדי שיעשו (שם פ"ג). מיכה אחר שלא הובא בשבילי, אם אין לו אותו המין ביו"ט, הו"ל לעורך יו"ט לו, ולהכי בהבואו ביום א' מותר לו במולאי יו"ט ראשון כבדי שיעשה. ואש"י אותו שהובא בשבילי, אם לריך להגיד או להפירות בשבילי אורחים שיעשו מותר אחרת מותר בהן גם הוא במולאי יום עובד ראשון כבדי שיעשה [כיון דלש"י מותר אף הוא להכלין במולאי יום עובד ראשון, רק שרי' אסור לעמא עד מולאי יו"ט שני ולסמ"ק אש"י לחתרים אסור עד מולאי יו"ט שני, להכי לכבוד אורחים מקילין (רס"י סק"ב)], ואש"י הוא עלמנו מיתר לכלול עם האורחין, משום כבוד האורחין (מג"א סק"ו). אמנם לעורך גדול, מותר בן ביו"ט שני גם אותו שהובא בשבילי, גם בני אורחין (רע"י סק"ג). מיהו ביו"ט הסמוך בשבת, או ב' יו"ט של ר"ה ושבת שלפניהן ושלאחריהן, הבא בלחד מהן אסור בכיון אש"י לכבוד אורחין, משום גזירת הכנה שהיא דלוי' וכלעיל (שם פ"א). אבל ב' יו"ט של גליות ושבת שלפניהן ושלאחריהן, הבא ביום ראשון בשבילי ישראל אף שאסור בשני אף לנלטל, עכ"פ מותר אף הוא עלמנו בהן ביום השלישי (שם פ"ד). ואם הובא לו דים ביום א' דיו"ט דגליות, [אש"י אין בן עורך יו"ט, או אש"י לרעת המהמירין גם לאחר שלא הובאו בשבילי, גם ביום ב', דאסורין גם בעטול, רש"י

מדם חלון, וכך כהב הקרבן עדה שם, ואף דלא קי"ל כהך מ"ד, לאו משום חלון, רק משום תחם, דס"ל שה"י חיה שכברתא לשענה, וא"ל ידה, וכמו שב' בירושלמי שם, אבל בחלון דבר רחוק הוא שהביו"ט מולאי, שה"י רק בחלון של זבולין, דרך רחוק מהמדבר שהיו שם ישראל, וכמ"ס הקרבן עדה שם, וכיון שהוכחנו שהכלת שרין לבגדי כהונה לא ה"י לריך חלון דוקא, א"כ הוא הדין לגבי ליתא אין לריך חלון דוקא, דבשמי' לא נזכר רק מלת תכלת, וכן נראה מלשון הגמ' (ממות מ"ב ב') דא"ל אביו לרב ושמואל, האי תכלתא במה זבעיתו לה, מולתא קאמר במה זבעיתו לי' משמע דלא שאל ליה פי' המלה מהו תכלת, וכבר ידע שפירשו הוא לבע זבולא כזה הריקיע, ושאינו משתנה יפיו, וכדקאמר הש"ס בטר הכי, רק שאל לו, חלון במה זבעיתו ליה, משמע ודאי ברור דאש"י שביזבעטו בדבר אחר אם רק יעמוד ביופי מרתיחו, כשר אף ליתא וכן משמע נמי שם (דמ"ג א'), דבדוקא להלבע בבדיקה שהזכיר ר' יצחק ונתקלקל הלבב, וחזרו ובדוקא בדבר דאף וחזרו ונהיפה, ורצו לפוסלו, א"ל רב אחאי, הו לאו תכליתא ולאו קלא חילין [פי' מלת קלא הוא גוש, כמו שקל קלא סתק זה (ר"ה כ"ה א'), ואילו הוא שם הלבע, איניגא בליא, כך ב' ר"י (ר"ה איהו שך ל"ו ב')]. משמע דלם רק אינו קלא חילין אף שלא נלבע מחלון, עכ"פ מדלויט משתנה מופיו, כשר בין ליתא בין לבגדי כהונה:

אמנם גם על הרמב"ם אי היתה, דמשמע מדבריו רפ"ב מנייט, דרך בליית לריך שלא ישתנה מופיו, משא"ל בתכלת שבגדי כהונה, וק' מ"ס ה"ה מהא, דכיון שחז"ל שם הזכירו בליית לריך שלא יהי' אפרד חומתא, על כהך שכן משמעות מלת תכלת שיהי' לבע (היממעל בלויא) שאינו משתנה, א"כ מ"ס ליתא מבגדי כהונה, ותו דמ"ס שם מוכח דאין להקב בלייתו דבש"ס שם נמר עמא דפסול בלבע דליתא, מכליל תכלת שנאמר בבגדי כהונה, משמע דרייכהו שה: הבלל העולה דבין בליית ובין בגדי כהונה א"ל חלון דוקא אבל לריך בשמיהו שיהיה מראה (היממעל בלויא) שאינו משתנה מופיו ע"י בדיקה שהזכיר הש"ס. רק דלפ"ה אין נוהגין בתכלת בליית מדלוי' אנו בקיאות בלחוק כממתיין שהזכיר הש"ס שידקו בהן אם אינו משתנה כשיבדקו בהן, דהרי מנביא גילת ומיח' השביליתא שהזכיר הש"ס, מחלקין רש"י ור"ב"ם בפירושו. לפיכך מדלוי' תכלת מעכב לבין, ואיכא השם שעתא, להכי בטלו בימי הגאונים לתכלת לגמרי, והרמב"ם ר"פ התכלת כ' דאין אנו יודעין ללבע תכלת, וחדוש הוא שבחבירו לא הזכיר דבר מזה. ועתה בא וראה כמה גדולים דברי חז"ל, שחקרתי אלל הלוכטים היותר מפליאין במלכתין, ואמרו לי שאין כנמלל (עבדאפסעט בלויא) שיהיה ג"כ בה קיום (דויערסהפס). — הרי דב' מודת הנכללים במלות תכלת, דהיינו היו פ"י והק"ו, איך כנמלל בשום לבע (בליית), ורק דם חלון יש בו ב' מודת הללו, והוא שנלכד ממנו. — ארגמן רגילין לפרשו (פורפוררטה), ננולא שהיא (דונקטלרטה). והרמב"ם (פ"ח מג"א מקדש) כ' שארגמן הוא מראה לחם, משמע שכל מין אדום כשר (ועמל"מ שם), ורש"י בשו"מ כ' שהוא לבע שמו ארגמן, ורשב"ד (שם) כתב שהוא למר שארגן מ"ב' או ג' מיני גוויין, ועל כן נקרא ארגמן שערקין ארגון ג' מינין. אמנם בגזעיים כתב, שהוא (פורפוררטה) שנטעשה מדם (מושעל) שבמים, כעין חומט, שנקרא ביוונית פארפירא, ושהחומט הכ"ל מלוי ביום זיריעו היא סוריא, ולכן נקרא בארמיית ארגון, גוטרקין ארס גוון, ר"ל הלבע שבה מארס, שהיא עיר צוריעין מעופאפאמתיין:

תולעת שני רגילין לפתרו שהוא למר הכבוע (שארלכרטה) או (האכרטה). והרמב"ם (פ"ח מג"א מקדש ה"י) כתב שהוא הלמר הכבוע בתולעת. ובה"ל פרה אדומה (פ"ג ה"ג) ביאר יותר, שהתולעת הוא גרעין שהוא אדום ביותר, ונקרא תולעת, מפני שיש כמין יתוש בכל גרעיר (וע"פ יש ככל פפרי הרמב"ם שם, ש' שיש לוכעין מראה אדום כלנא. וזה תמוה דהרי לנא אינו מין לבע, רק הוא תמא, כהרגוס ירושלמי ר"ס וירא, וכן כ' הערוך, אבל ל"ל דיש לוכעין אדום בלחא, והוא מין לבע, וכן כ' הרמב"ם גופי' בפרה כפי' המשניות (פ"ג מ"י), וזה אינו תולעת שני ופסול לפרס). וכן כ' רש"י (שע"י א' פ"ח) דתולעת שני הוא הלבע שנטעשה מהגרעיר שיש בהן תולעת. והרמב"ם כפי' המשניות (פרה פ"ג מ"י), כתב שהוא הלבע האדום שנקרא (קארמעזין). וכן כ' בגזעיים, וביאר שם שהם ביני הולעים שנמלחין בעלים של מין חילין שנקרא (שטעכפאלמע), ונקראת הלבע "שני", מפני שטבעין הלמר בו ב' פעמים, ובעל ידי זה מותר לבעו, ולכן נקרא בארמיית זורוית, על שם זורויתו. וכן נקרא ביוונית (דריבא פאן), ר"ל לבע ב' פעמים (אב"י פ"י ביאר כ"ד שמות כ"ה ד'):

שש הוא פשהן לבן מבוחר הבא ממלרים כמ"ס (ישעיה י"ט פ"ט): אמנם ק"ל על מיני לנשים הנ"ל שהיו בהם דם שר"ס כמנואר, והרי הוא אסור באכילה מדלוי' (כמוס' תולין דק"ב ב' ד"ה העמאים, וא"כ האיך הוכשרו למשכן, והרי לתסקא דשנת (דכ"ח ב') תחם מין עטור היה, אלמא דגם למלכת משכן לריך רק מין עטור דוקא, ואי"ל שה"י מתחין מלכעט עם הדם, עד שיפסל מאכילת כלב, ויהיה עמא בעלמא, והרי שרי שרוב מותר אף להדיום מה"ס (כ"ד פ"ד ס"ו). ליתא, דכשנת (דע"ה

כללי הכנה

הכנה. מלאכת הוה"מ. שמחות

(ה) דבר האבד כשעיקר הדבר יהי' כפסד הרבה אם לא יעשהו (קמ"ט) והגמ"א (קמ"א), חפ"י בלא לנודך מותר חפ"י מעשה אומן, אם לא כיון מלאכתו במועד. מיהו באפשר יקל בטרחה (תקל"ז ותק"מ). ודוקא במפסיד מהקרבן מקרי דבר האבד, אבל עבדיו רוחא, לא שרי רק בנענא, וגם שויאלא לשמחת יו"ט יותר ממנה שהי' בדעתו להוליא (תקל"ט א' וד'). ומה"ט מו"מ, חפ"י עבדיו רוחא שרי בנענא (ס). מיהו לענין להתגלח בחוה"מ, מתחמת שנאנס מלהתגלח מקודם, ע"י שהקך או במדבר לעסקיו, שמופוסס האנס לכל, אף שהקך אסר רק להרוויח, וה"ל כחילו הקך לבלי להפסיד, ושרי לגלח (כמ"ק ד"ד א' ויהי תקל"א ד'). וכמו כן בנאנס מלעשות קודם יו"ט, חפ"י רוחא שרי. אמנס סכה כפשיעה לענין רוחא ולא לדבר אבדו (גמ"א רס"י תקל"ח). ספק דבר אבדו מותר (גמ"א תקל"ז). וכ"כ ספק לנודך יו"ט ממי מותר (משנאות ס). מיהו כל ספק שמנאי ספי' לחד גיסא, לא מחשב ספק בכל דוכא, וה"ה במלאכת יו"ט (כתרנגולת גמ"א תקל"ו ס"ג). כל שאינו דבר אבדו, אם הוא מלאכה גמורה חפ"י בלי טרחא אבדו. וכל שאינו מלאכה גמורה, כהובצת הרעולים על ציאים, בטרחה רבה אבדו, ובטרח קנה שרי (תקל"ו ד', ומשנאות תקל"ו ג').

(ו) דבר האסור בחוה"מ, אסור חפ"י ע"י עובד כוכבים בחוה"מ, אם לא נתן לו דבר תלוש קודם המועד לעשות צבית עובד כוכבים. מיהו לנודך מלוה מותר לומר לעובד כוכבים לעשותו בחוה"מ. מותר ליתן לעובד כוכבים מלאכה בהלש לעשות אחר המועד, ובלבד שלא ימנה וישקול וימרוז כבדול, ויתנה עמו שלא לעשות בחוה"מ (ולכן אין ליתן כמות למוכס בחוה"מ, אם לא בא"ל למו"ט לה) ואם חפ"י חפ"י יעשה בחוה"מ. הדעתא דפסיה קעבד, ואל"ל למוח

(ז) דבר המותר לעשות בחוה"מ, כהקך דלעיל, דוקא ע"י עלמו שרי, אבל ע"י אחר, דוקא אם שכרו אינו כל כך רב כדי שיאלב עמו, או בשושה צחנס שרי. אבל בנותן לו שכר עבד מלאכה זו, אסור, אם לא שאין לו לפועל מנה יחבל (תקמ"ג).

(ח) צורך פועל שאין לו לחם לאכול (ולא"ל רבה חפ"י כדי שיהי' יוכל להוליא ברות ליו"ט) מותר ליתן לו כל מלאכות (תקמ"ב). מיהו יעשה בנענא (גמ"א תקל"ד פ"ק).

(ט) צרכי רבים לנודך המועד, חפ"י מעשה אומן שרי. ושלא לנודך המועד רק מעשה הדיוט שרי. רק כשהוא דבר האבדו, בכל גוונא שרי. וכל המותר לרבים, מותר חפ"י בפרהסיא (תקמ"ד).

כללי שמחות

כל אבל חיוב צ"ו דברים (וסי' לט דוה ע"י). יש מהן שנקראין גזירות ז' ויש שנקראין גזירות ל'.

גזירת ו' הן י' דברים שהאבל אסור בהן בימי השבעה ולא הן. א) אסור בטרלאכה ובמו"ט: או ללאת מביהו. מיהו אם הוא דבר האבדו יעשה ע"י אחרים שאינן בני ציטו. ובאזי אפשר, מותר הוא עלמו אחר ג"י הראשונים לעשות בנענא וחפ"י מעשה אומן, וחפ"י חוץ לציטו (ש"ך ע"ג ע"ג, וע"ג ס"ג). ובחפ"מ, חפ"י חוץ ג"י שרי (ס). מיהו בא"ל אסור לעשות בעלמו חפ"י דבר האבדו (ש"ס ס"ד וע"י חוס' מ"ק כ"ו א' ד"ל אס). [ולא מקרי דבר האבדו רק ציפוסד מהקרבן ע"י שימנט ממלאכתו, אבל עבדיו רוחא לא מקרי דבר האבדו, וכמ"ש בס"ד לעיל במלאכת חוה"מ (ש"ס ס"ו). אמנס ג"ל ועבדיו רוחא גדול מאלד ודאי מקרי דבר האבדו, וכן מסתבר בלא יהיה הפסד פרוטה מהקרבן עדיף מהפסד רוח של ק' מנה, והרי בשמחה מצביו פרוטה להרוויח ק'. והייל דכרי שרינן להלוות ברבים לעובד כוכבים בטרנול הללו ויש לחוש שיהרגל לקנות אלל אחרים (ש"ס ס"ו). וכל דה"ה בקונים שרי כה"ג, בשיט חש זה ג"כ מטעם שכתבנו מדהוה עבדיו רוחא גדול, ומח"ט שרינן ממי ההם לקנות סחורה, בשמנוין עשה מוברים בזול ולא אח"כ]. ואשה או משרתת שהיא חזילה מותרת לאפות ובשל ולעשות ארבי הבית (ס). וכן שוחט לקבל מותר ליתך לשוחט כשארן חא"ר (תש" ס"א).

ב) ואסור ברחיצה כל גופו בליון או קלת גופו בחמין. והנהו לאסור רחצה בחמין קלת גופו כל ל' (ש"ס א'). מיהו גדה שמדומה עבילה חוץ ז' אסורה לעבול, אבל מותרת לזבוס לבנים, ומרחץ רק בצלוחו מקום חפ"י בחמין, אבל חוץ ל' מותרת לעבול כדרכה חפ"י בחמין גם מותרת לפול לפרייה בסכין (ס).

ג) ואסור בסיכה של תענוג (ס). ד) ואסור בנעילה הסנדל של עור. מיהו בדרך, או ברה"ה או שהוא חולה, שרי. אבל כה"ג יתן עפר במעילו (ס"ט ע"ג). ה) ואסור בתשמיש המטה, וחפ"י רק חבון ומקון אסור (ש"ס א') ואסור

דשאי לבשין ע"י עובד כוכבים צ"ו"ט, מדהאסור הוא לעלעלן בעלמו, כדי שיחלן הוא עלמו בשבת (גמ"א סס סק"ז). [ואין כאן משום נישול עובד כוכבים כשיחמה ישראל בנחלים או שילקן סס קיסס (בי"ד קי"ג)]:

ג) ובמסופק אם לך או לקטן בשביל ישראל, חמרי' מסתמא עשה בשביל רובא דעלמא שהן עובדי כוכבים, ושרי (גמ"א סק"ז). אבל במסופק אם לקטן או טולד או נילד היום, אסיר ["כחילו ודאי נילד היום] (סס ס"ג). וחפ"ה אם עובד כוכבים שאינו יודע שכשנעשה היום אסיר לישראל, והוא מתיח לפי העמי' שלא לקטן ולא טולד היום, נחמן (סס ותק"ג ס"ו). דאף דאין עובד כוכבים מבלג"מ נחמן רק בעדות אבה (כ"ק קי"ד ב', וי"ד סס"ז), וחפ"י למומרא אינו נחמן (בי"ד ס"ו י"א) וחפ"י בדרבנן אינו נחמן רק היכא דאיכא נמי למימר עובד כוכבים אמקווחא קפדי (בי"ד ס"ט ע"ך סק"ג), ואי"ל דהכא נחמן מדמסתבר כדכרי, דהרי אינו מביית מקחו בעדותו רק מעמו, שאומר שהגלים ישנים (כר"ט) הכא תקל"ז סק"ה). דהרי חפ"י יש אומדנא להתמיר כדכרי אינו נחמן (בי"ד ק"ל ס"ח, ושי"ג ע"ך סק"ד) שכתב דדוקא בעלמא מוס בנכור, דכל"ז אולינן בתר אומדנא בעלמא מומו להכי גם בפסלי' אולינן בתר אומדנא אבל בשאר דוכתי לא. — (ע"ג סק"ה סק"ה, וסיק"ו סק"ב). ורק היכא דיל' דמתכוון להשביח מקחו, דוקא קודם שמכרה נחמן עליה למומרא, אבל אחר שמכרה חפ"י יש לו מנו אינו נחמן (כש"ך י"ד ע"ז סק"ג), י"ל דה"ט דנחמן הכא במסלי' משום דכל היל' היינו היכא דמתחיק אסורה, משא"כ הכא דלא מתחיק אסורה לבנים, פסדינן עליה חפ"י לקולא (כש"ך י"ד כס"י קל"ז):

ד) אולם בהובא מחוץ להיום, חפ"י חוץ מיי"צ מיל ד"ל"ה שהוא דאו' (גמ"א תקמ"ו סק"ה). חפ"ה אם אינו ממוכר ליה, תלישה ונילד, או בלא הובאו בשביל ישראל, מותר לכל לחלקן, דאין מוקי'ה בשל עובד כוכבים (תקמ"ו ס"ה). אבל לא יעלעלן חוץ לעירוב חוץ לר' חמות (סס ורס"ו סס"ח). אמנס בהובאו בשביל ישראל אבדו לו ובני ציטו עד מו"ט"ר בכדי שיעשה. וחפ"י צו"ט הסמוך לשבת, או צ"ו י"ט של ר"ה, מותר ציטו הבאחו לערב בכדי שיעשה, (סס ס"ח). ובנעלמא לישראל דורן מישראל תבירו ע"י עובד כוכבים מעיו"ט ועובד כוכבים אשתרי בדרך יותר מהרתי, וצ"ו צו"ט, מותר אף לאחו שהובא בשבילו, מיד צו"ט, שהרי אין העובד כוכבים מביא משלו, דגנור שמא יאמר לו הביא לי. מיהו אסור לעלעלם חוץ לעירוב ד' אמות. וגם ציט במונס במחוצר או מין שרתי' ליה, לרין חוה"מ, שלא יוכל לומר שהחיק עובד כוכבים יפוס ברעיס (תקמ"ו ס"ט וגמ"א סס) אמנס ציודע המשלח שיבוא בשבת צו"ט, אסור לשלמו, ואם חפ"י שלא, אסור למשלח עד מו"ט"ר בכדי שיעשה, דהו"ל כמבטל חו"ט ר לכתחילה (גמ"א סס סק"ז):

ה) ספק אם הובא מחוץ להיום, צו"ט רבשון אסור, וצו"ט שמי מותר במסופק אם הובאו היום מחוץ לתחום (גמ"א סס סק"ד):

ו) שיעור כדי שיעשה, הוא כדי שילק העובד כוכבים למקום שהביאן משם. ובמסופק מחוץ הביאם ישער כדי שיבואו מחוץ לתחום. ובהובאו ע"י עגלה או ברביעה, חפ"י להמתין בכדי הילך ברגליו (סס ס"א וגמ"א סס):

מלאכת הוה"מ

א) מלאכות האסורות בחוה"מ י"א דאורי' וי"א דרבנן (גמ"א תק"ל א'). ויש שאסוריהו חכמים אף שאינה מלאכה כלל רק פורחא, ככשיעה מביית לבית (מ"ק ס"ז י"ז), ולפנות זבל שבחצר (א"ח תקל"ה), ולהשיב תרנגולת על ציאים (תקל"ז ד'). ולהפך הסחורה או להכניס פירות מהשדה (תקל"ה). ובסוף אם יש חשש דבר האבדו יעשה בנענא (סס, ועפ"י דמ"ג מ"ג):

ב) צורך אובל נפש לחוה"מ, חפ"י קורח ועוחנה שרי, וחפ"י כוון מלאכתו במועד (תקל"ז ס"ו וגמ"א תקל"ג סק"א) וכ"ש לבקע עליה לנודך המועד, דאינו רק עובדא דחול (גמ"א ש"ד י"ד, ותקל"ג ס"א). מיהו אם הוא מעשה אומן כטוחן ואופה, או (ליכס ליהער) דג"כ מחשב מתקן מנא (כתק"ד ח' ט', ושלא תקמ"א ב'). בעושה לעלמו, עושה להדיא, ובעושה למכור לשוק, מדעושה הרבה ביחד מחזי כעושה לחול, להכי יעשה בנענא (תקל"ג). ודוקא בעושה רק למכור ואינו יודע אם יקנו וכמה יקנו, אבל בודאי לריכיס רבים למלאכתו, קיל טפי, דחפ"י צרוס טובא שרי (תקל"ז ס"ו וע"י תקמ"ד):

ג) מבשורי אובל נפש לנודך מועד, כעשיית המור וקדירה, נמי שרי (תק"מ ו') אבל רבנות לגוד דגיס וכדומה, דאין מכשירין לאוכל להדיא. או רק מעשה הדיוט שרי (גמ"א תקמ"א):

ד) צורך חיצוני של גוף, אם לרין לו למועד (חוץ מנלות וכוכוס) כגון לעשות בגד שרתי' למועד, או לתקן כרלת הבית, אף צו טורח עושה כדרכו, וביט טורח דוקא מעשה הדיוט שרי (אבל תקמ"ו ותקמ"א ד'). מיהו ע"י שמו, חפ"י אומן שרי (ס). וכ"כ בדרך האבדו, חפ"י מעשה אומן שרי (תקל"ז ותקל"ח וק"א). מיהו בטרחה יתירה, דוקא בה"מ כנגבי וכדומה, שרי, ולא"כ אסור (תקל"ז ב').

כרלי שמחות

שמחות. גזירת ל.

טז

א) ואסור בלמוד תורה, ואפי' רק לעלות לתורה אסור. מיהו ללמוד ירמיה, איוב, ודיני אבילות, ופ' אלו מגלחין, או לפסוק אסור והיה, או מלמד תנוקת או רבים לריכוס לו, שרי בשאין אחר (שפ"ז):

ב) ואסור בשאלת שלום, כולו, ג"י ראשונים אינו שאל בשלום אחרים, ואחרים שלא ידעו שהוא אצל וסאלו בשלמו, לא יביע שלום, רק ידיעם שהוא אצל. מג' ועד ז' אינו שאל בשלום אחרים, ואם אחרים סאלו שלמו יביע להם שלום. מז' ועד ל' שאל בשלום אחרים מדין שריון בשלום, אצל הם לא יסאלו בשלמו. אצל לאחר ל' הרי הוא ככל אדם. רק באצל לאו"א דינו חוק יב"ח כחוק ל' על שאר קרובים, ונהנו להקל בזה בלי טעם נכון (ש"י שפ"ט). וב"ש שאסור להרבות בדברים אם לא לכבוד רבים הנאים לנחמו (שפ"ט א') וב"כ אסור ליקח ילד ביהודי חיקו כל ז' להרבות דברים עמו (שפ"ט א'):

ג) וחייב בעשיית הראש, ולא נהגו בזה, אצל מושך הכובע קאת למטה לפני העניים (שפ"ו) והמבוי אף בעלו מלתא דיליף הש"ס מקרא, מפני שאין האמות, ולמוד פרוך הוא בידינו שאל יתבייש אדם מפני המלשינים עליו בעבודת בוראו, ויהיה נמי המקרא אסמכתא בעמא, והמזהיר רק מדרבנן, חכמים עשו חוק לבריהם יותר משל תורה (כדמויות דל"ו א'), ואי"ל מאוס גדול כבוד הכריות שדחה לאו דרבנן (כברכות ד"ע ב'). ליתא דהיינו במתנה ש"י דבר אחר כשישומר המזהיר, כגון שנספק ליתא בכרמית בשבת כשישטפו יעמוד פרום, וכדומה, אצל ח"ו שנחוש שיחייש מהמלשינים על המזהיר עצמה, וז"ל דקל הוא שהקילו אצל, לחוש אפי' גבה' לכבוד הכריות כדאשכחן שהתירו לגלה במכסוהו אכליו, או בגלח מתי זקנו ואמרו לו מת אכיו, דמותה לגמור מה"ע (כ"י"ד שפ"ט):

ד) וחייב בכפיית המטה דהיינו שהפוך כל המטות שבבית, דמטות שלהן לא היה להן נקליטין בראשו וברגליו, והפסוהו כל ז' שהיו הרגלים למטה, והמלט ע"צ קרקע, כדי שיטב וישן ע"צ מטה כפוי ועכשו לא נהגו כן, מדאין יוכר במטות שלנו שהן כפיות (רי"ט). אצל עכ"פ ישב וישן ע"צ קרקע. אצל מותר ליקח בחדר אנה ואנה, ובכוח המנחמין אלא ישב ע"צ קרקע. מיהו זקן או חולה מותר לישב ע"צ כר קטן (שפ"ו):

ה) ואסור בהכבוסה שיכבס בגדיו אפי' לגורן של אחר השבעה, או ללבוש בגדים חדשים, ואסור אפי' להשתמש בכלים או בגדים מוכבסין או חדשים. וי"א דאפי' בגדי שבת אסור. ונהגו לאסור הכל עד ל' על שאר קרובים, ועל או"א עד י"ב חודש. מיהו במכובסין שכלשן אחר ההלה זמן מה, מותר ללבוש לאחר ז' (שפ"ט). כל אלו גזירת ז' מלבד הפולין שאסור להניחן כל יום ראשון, אפי' יום א' של שמועה קרובה (שפ"ט):

ו) גזירת ל' הן ה' דברים שהאצל אסור בהן כל ל'. ואלו הן:

א) אסור בתגלחת, אפי' שער בית הסתרים או לטול לפרינו בכלי, כל ל' יום שערו אצל קרובים, ובביתו ובביתו עד אחר ג' הדשים. רק בהכבד שערו או שערין בין הטובים כוכבים ומתזה ע"ז, או מותר לגלה לאחר ל' וסומכין בזה על הב"י שכתב דשיעור נערה הוא קאת אחר ל' (כ"כ בד"א בשם א"י). מיהו חוק ז' אפי' גלוח השפה שמעכב האכילה, אסור. [ומה שבי' רש"י (מ"ק י"ח א') דאילו נקפו שפה התיר להם, שאין טא מאוס לא תשחית פאת זקק, עכ"ל. ובשאלתנו לפרש דברי רש"י אלו דמה ענין כל תשחית לבאן, וז"ל-דתי' ק' לרש"י אדקאמר אילו נקפו שפה התיר דק' פשיטא, מ"ש מלפרינו שהתיר, והרי שפה המשכנת אכילה וודאי קילא מלפרינו שאין מעכבין לאכילה, אפי' דעכ"פ הי' לריך שינוי דומי' לפרינו, כמ"ש תוס', והיינו בתער, דומיא בתכסוהו אכליו (שם ד"ו ב'), וכן ב' המדכי סם לדאי, וקמ"ל דאילו בכלל כל תשחית. אמנם לאכורה היה י"ל דמדינת אשכנז שרגילין לגלח הזקן כל שבוע פעם או פעמיים, אפשר שיב להקל להם בימי אגלם לסיקל קאת בתער בשבוע ג' או ד' אם נמיה מהשער ככדי שיכוף ראש השער לעיקרו, דברי איסור תפסורת ל' יום ילפינן משער פער מגזיר (כמ"ק י"ע ב'). והנה הרי"ן מ"ק (דרס"ה ב') הראה פנים דהך ג"ש מדאי, ואחמ"כ רבינו הגדול ע"כ מוכח דלאו דאי' הוא, דא"כ האך מקלינן בגילוח מתי זקנו ושמש שמת אכיו שמוח גלותו, וכמו כן באירעו דבר שיהיה מותר לגלח על ידיו אפי' כבתוה"מ, ואחר אותו דבר תכסוהו ב' אכלות זה אחר זה, שמגלח דרכו (כ"י"ד ש"ס ב' וג'), וליכא לנימור מאוס גדול כבוד הכריות שדחה ל"ת, דזה רק כשב וזא"ל, או בלאו דלא חסור (כברכות ד"ט), אפי' דהך גילוח ג"ש מדרבנן, ואסמכתא בעמלמא היא. ואל תתעם, דברי מילוי כמ"ג ג"ש דמייית הש"ס ואין רק אסמכתא (כחוס' קדושין ד"ב פ"ב ד"ה באולתו ומ"ק ד"ד א' רש"י שם ד"ה אחא), וא"כ הרי כניור דאי' שהוא המלמד, אפיהת מהשער כדי לכוף ראשו לעיקרו, לא מעשיא, דלא לקי (כרמ"ב נזירות פ"ה ה"א),

א) אפי' עשה ליכא (כרמ"ב שם, ודלא כחוס' נזיר דל"ט ב' ד"ה ת"ד), ואפי' אח"ל דאף לרמ"מ פכ"ס איסורו דאורייתא איכא מאוס חלי שיעור, פכ"ס גלוח כוס לא מוכר איסורי בפירות גבי נזיר, והרי מאי דילפינן אבילות ממזיר, אינו רק מה שכתב גבי נזיר בפירות והרי לא נכתב בפירות גבי נזיר, רק בלא הניח מהשער כדי לכוף ראשו לעיקרו. ורק לתוס' הג"ל י"ל דאף במניח כדי לכוף ראשו לעיקרו, נכתב גבי נזיר בפירות, וא"כ הו"ל ספיקא דפגומתא. באיסורא דרבנן, דברי כנר הוכחטו דהך ג"ש לאו דאי', וא"כ הלכה כדברי החילוק באבל (כמ"ק כ"ג א'), וכפרס שרמ"מ הג"ל כתב דמש"ס לא מבזהו כמו. ואף דלא הקילו להקל בתער מפני כבוד הכריות רק בתכסוהו אכליו וכל"ל, היינו באיש מניח ככדי לכוף ראשו לעיקרו. ותי דו"ל דאף לתוס', דבנייר אף במניח ככדי לכוף ראשו לעיקרו איכא פשה, וא"כ באבל אסור מדרבנן היינו במדינות מוכמות, שלא היו רגילין להסתפר רק א' ל' יום (כתפנית ד"ז א'), ורק מלך המספר בכל יום, ואלטריך הש"ס לטעמא דמלך נישתי תחומיט טינך, וכה"ג מתגלה טע"ס לע"כ, ואלטריך הש"ס לטעמא דמלך ככדי לכוף ראשו לעיקרו, אצל כל אדם לא. אצל במדינות אשכנז שרגילין להסתפר הזקן ככל שבוע פעם או פעמיים ומתגול בשבוע ג' או ד' כשכונסין ויולאין בין העובדי כוכבים לפרכוסין ויהיה לשחוק כענינו, ויאכזר פרכוסו, לא גרע מעשיית הראש ופשיית המטה, דלין להו שפ"ס מקרא, ואפי"ס הקילו כהם סתמא מטעם זה וכמו שכתבתי לעיל סי' ה' ופ', מ"ש להקל הכא במניח ככדי לכוף ראשו לעיקרו, והיינו ככדי גידול שער של שבוע א' (וכניור דל"ט א' וז'). והלפתו דקדים לללו לפני הגלוח כגדול כדאי' עקבא שיע"א, וקוסה בו קאת, ואפי"ה לא אחר כה לא איסור ולא אחר, כי כפי הנראה דברים הנ"ל חוקה כדאי מולק. לכן י"ל דהמיקל לעת הזקן לא הספיד, רק שיהי' לגורן מאוד. גרה הטובלת תוך ל' הטול לכרטיה ע"ז אחר בשני במספרים. ולענין שיכבוס אצל ראשו, מותר אפילו תוך ז'. ויש אורסין לאח (ז):

ב) אסור האצל ליכנס לבית השבתה. כל ל' על שאר קרובים וי"ב חודש על אפיו ואמו. מיהו בסעודת צדית מילה, והוא תולה או סדק, מותר ללבוש בגדי שבת בשבת הסעודה והבבית. ולאכול סם לאחר ז' בשאר קרובים, ואחר ל' על או"א. מיהו מותר לאכול בסעודת מילה שבביתו, ורק בסעודת נשואין אפי' היא בביתו אסור לאכול. אצל מותר להכניס תהך וכלה החת החופה תוך יב"ח על או"א וב"כ הך ל' על שאר קרובים, אצל לא יכנס להסעודת נשואין אפי' תוך ל"י על שאר קרובים ולאביו ולאמו לא יכנס לשום סעודה שבעולם תוך ל' (שפ"א וט"ו שם פק"ו ד'). ואבג דאחא ליקן מימא נס מלתא. דמ"ש רמ"א (שם פ"ג) דכחוסה שטוין בבית הכנסת שמדכין שם ברכות אירוסין ונשואין, מותר האצל להיות שם מיד אחר שבעה, וי"א עד ל'. ויש מחמירין שיעמוד האצל תוך לבית הכנסת לשמוע הברכות, ומ"מ מותר האצל אחר ז' לכרך ברכת אירוסין ונשואין תחת החופה שבבית הכנסת, עכ"ל רמ"א. הנה מדכסן רמ"א ויבילם בלבוש חופה ש פו ין כ ב י ת הכנסת על זה סמכו החדשים, אשר עליהן אנו בושין, אשר כל מנחתם לרמות אותם לנו שלא נוכל להדמות, ואמרו דמ"מ דהך יפה לנו לעשות החופה כב"ס. אמנם מלבד שיש איסור בדרך זה ממה עמיים, שלא נאריך בכן כאן, הנה תלו א"י בקורי עכבים, דכל מה שזכר בדברי רמ"א פאך ב"ת הכנסת, במקור מקומו סבור ליתא, לא כהגה מיי' שהביאה רכ"י, דסם מוכר בבית הנשואין וכ"כ בד"מ כתוב בפירות כחובו העיר. — ונראה שטעות המדפיס הוא דברי מיימנו לא ראינו ולא שמענו נוסחין כן לעשות החופה תוך בית הכנסת, אלא ששנייהן הי' כתוב בב"ה, וז"ל ר"ת בבית הנשואין. או כ"כ בבית הכנסת, שהוא רחוב העיר, וטעם המדפיס שבראיתו מרחיב גדולתו מק"ל, וכתיב בבית הכנסת. ונכרין דברי אחת:]

ג) אסור האצל ליקח לפחורה למרחוק ממדינה בשאר קרובים עד ל', ובח"א עד שיגיעו בו חבריו (ש"ס פ"ה). וז"ל דהיכא דאיכא דבר האבוד מותר, דלא עדיף מגזירת שבעה. ואף שהרא"ש והעור כהנו דהכא אסור מהאיכא פרכוס גדול ודומה לשמהה, עכ"פ לא נרע דבר האבוד משמתה מריעות שהייב לפרטה, דמותר לעשוהה מיד אחר ז' בשאר קרובים (כס"י שפ"א פ"ב) ואפשר דליתס ליריד לא דמי להך ממדינה למדינה:

ד) אסור האצל כל ל' לישא אשה, ובמחה אשהו לרך שימתין ג' תגלים. וה"ה וי"כ לא מהשבי רגלים מיהו בלא קיים עדיין פריה ורביה מותר לישא אחר ז', ואפי' על אבילות או"א. ובאין לו מי שימשנו מותר לישא תוך ג' תגלים על אשהו (שפ"ג):

ה) אסור האצל לעשות אהוי הקרע, רק שולל לאחר ז' ומתחה לאחר ל' על שאר קרובים, ועל אפיו ואמו שולל לאחר ל' ואינו מלחה לעולם. מיהו בחוקך כפי הקרע ומשליבו, ומוסיב שם חתיכת בגד אחר, מותר (רש"י שם פק"ט):

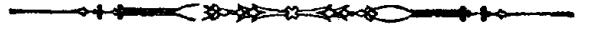
סליק

קופת הרובלים

כל ארה חובר

רגלי כאלות בהררי נמרים — וכל צי כל בעלי השיר יולאים ציור ומשכים ציור, [*פלאו הרים] במימים ועוגבים וכלי זמרים. —
 לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת אקרא בחינות וחזרנים, ואלף תודות אלנה לך אליה חבונה ולבונה רצונה ככרנים, כי עני אני וגוע מבטן ומלידה ומנערים, ורק אחת בחסדך חומל וגומל עלי ותשאני על כפי כרנים. לכן כל עוד רוחי צי אהלך ערבים ושחרים — ואנסך נסכי לפניך כמים מוגרים. —
 אגא ניהו קטן חרף שקא, בר יומא צקא, די למפרסת ותקתי עבד דקא, דקא מן הרבא. —
 הק' ישראל ליפשיין.
 לפרט ובוה חוק ויאמץ לבבכם כל המחלים לה' א"ק

מחיוצא בקבו קטיע, וזרח לו השמש — ורוא על יריבו טלע, וידי יד כהה, רותת וגוסה בלי נהה, ורוחי כרהל גזוזה בכל פאה, ויהי צבוקר — והנה היא לכה. —
 וידי אני יושב וברזלי קהה, כעבד נרלע בלתי במרלע, וכאפרוח ערום בקני בלי כנף ודיאה — ועיני לשמים נעלית בלי גאון וגאה, ולחסדי הי אליה חבונה נכשי הנכאה למאה. — והנה יד ממרום שלחה בתיך וחסד מלאה, ויוריד לפני בריחים מאולרות מאורי אור השכל ודיעה — ויערני ויאירני ויורני על אחת פעמים מאה. —
 לכן במרס יסגרו השערים בהתמרים, אקרב אל המזבח כעילבא רעיה בקולתיה ככרנים, ואשלם פרים נדרים, בנדברים נדרים. למאיר עיני לבקרים, וישם

שבילי דרקיע

והוא למוד לעשות לוח וקאלענדער בעצמו.

ה' ולבעבור כי לפי האמור כל ימי חדשי הלבנה קן כ"ט ימים, י"ב שעות תשצ"ג חלקים, והרי כ"ח ימים כלין בשעות שלימות. וא"כ בסדר ימי השבוע מתרחק מולד ממולד שלאחריו, יום א', וי"ב שעות [ותשצ"ג חלקים] והוא הנקרא ש א ר י ת ה ח ו ד ש.
 ו) ולכן היודע מהי מולד של חודש א', ורוצה לידע באיזה יום בשבוע יחול המולד בחודש הסמוך לו לאחריו, ירף רק להמולד הידוע לו, את שאריות כל חודש, היינו א' י"ב תשצ"ג. ובמה שיבא לו יעשה מהחלקים שעות, ומהשעות ימים, ומימימים שעות. ומה שיבא לו אחר כל אלה, הוא הוא זמן מולד הבא. למשל אם מולד הידוע לך הי' ביום א' בשעה כ"ב ושמו"ח חלקים, ורוצה אהה לידע באיזה יום בשבוע מולד של חודש הבא אחריו? ירף לו מן מולד ה"ל א"ב תשצ"ג חלקים כל חודש, כזה, ויבא התשצ"ג חלקים ול"ד שעות, ח' ימים. העשה מהחלקים שעות, ותלפס לשעות בים לך, ואח"כ העשה מהשעות ימים ותלפס לימים בים לך. ומימימים חלקים כל י' ז' מולדן שיעור שעות — ונמצא ישראל לך 1—11—61. ר"ל שהמולד הבא יהי' ביום א' בסוף שעה י"א וס"א חלקים מתחלת ליל א'.

חלקים	שעות	ימים
348	22	6
798	12	1
61	11	1

הוא מאמר א' מסוד הטיבור בקברה. ככדי ללמד בני יהודה קת חשבון תקופות ומזלות. וגם לבעבור כי מלוח מהי' לנו עסקינו כה [כשנת ע"ה א']. אולם העיקר מה שהעניי לחבר עולם האלו לסדר מועד, הוא לבעבור שבתחלה עלה במחשבה לפני לעשות ל"ר לגמתי הקדושה של ע"ר אמת"ו הגאון זוק"ל, אשר כולל כל כלי חמדה שהיה אחריו נכבה, נמצא גם חיבור אחד על עברות. וגם ידעתי שהיה משתוקק להוציא לאור. אולם כאשר נדחקתי כסוממס לפני ולפנים בחדרי דכריו הקדושים, מלאתי שהמה קצרים מאד משכל אדם פשוטי, ובקצירות דכריו הקדושים המה נאותים רק לשכל ענין כחשו זוק"ל שהי' מעניק החמה נקומחו. — ולכן למען יהיו בו גם קצירי ראי שפתי מחיי ותכרתי חטור זה ופליא קורטא דדיוחא והרבתי העניינים, וגם סדרתי הדברים בפרקי פרקי, כדי להטבוח בין הפרקים (כיומא ד"ד ב'), ובכלל דכריו הקדושים דיני אמרי דיני היא, שלי ושליו שלו. והנה וכות ע"ר זוק"ל עמדה לי, כי נתן לי אלהים שכרי, שדשתי ת"ל כמה דברים ותלתי כמה קוסיות שלא תרלו לנו הרשעים. ותשתי דאגב דווער מרכס לכן חנתי לסדר מועד מין במינו. והנה ידעת חשבון זה, נחלק ל' עניינים, וכן. א) קביעת החודש. ב) עיבור השנה. ג) תקופת החמה. ד) חשבון חדשי האומות לתמה. ונפרסם אחד לאחד בס"ל.

א) קביעת החודש.

א) אגתנו ישראל קדושים מועין כל ימי תצית לפי חדשי הלבנה. שנאמר החודש הזה לכם ר"ח, והרי אין לחמה חדשים, דאין ניכר בהקפאה בגלגלה שום חודש, רק בהלבנה, שבסוף מרוותה בגלגלה נגרע אורה, ואח"כ בהתחלת חדשה, אורה מתחדש ומוסיף והולך, ולכן יקראו ימי הקפאה חודש:
 ב) אולם טעם הדבר אשר אורה רבה ושוב, היא משום דסיהרא לית לה מדגנמה כלום, ואין לה אור עצמי, שהיא גוף עכור מימי, ומקבלת אור זכרונה מקרני החמה, לפי מעמדה גדה בהקפאה בגלגלה, ולכן רק אז שלה השונה אל החמה אפשר שיחיר כולו או מקצתו, כפי מעמדה מול החמה. ולכן צה"י החודש הראשון, הוא מעמדה הוא בחופן שבכל יום יתראה לנו יותר מפני הלבנה הפועים אל החמה, נראה לנו בהלבנה כאלו כל יום אורה מוסיף והולך. ומחיי החודש האחרון ואילך, פני הלבנה החשוכים הפועים אלינו, מתחילין להסתיר ממול פני החמה. ולכן ג"כ אורה מתחיל להתמעט לעינינו כל יום יותר, עד שלבסוף החודש כל פני הלבנה הפועים אלינו נסתרים מהחמה. לכן אז לא יראה לנו עליה שום קרן אור. — עד אשר תחיר והע להקיף בגלגלה כדרכה, אז שוב יתחיל להתראה עליה קו אר דק חדש, ואותה שעה נקרא מולד, שנראה כאלו נולד בה אור חדש.
 ג) אבנם דבר פשוט הוא, שמאחר ששעת המולד הוא צעת שיראה קרן אור הראשון על הלבנה. א"כ אין שעת המולד בכל מקום על הארץ שזה, — דלא בכל מקום צה"י יתראה הקרן הראשון על הלבנה בזמן ורגע א' בשיה, אלא הכל לפי מעמד המקום מול הלבנה, ומה שיתראה שם ממנה. — אבל מפני שבזמן המקדש קדשו הסנהדרין החודש בירושלים. לכן זכר למקדש נחשוב גם עתה שבזמן המולד כפי שהוא בירושלים עיר הקודש תיב"ב:
 ד) וגמירי דאין בין מולד למולד רק כ"ט יום י"ב שעות ועוד 7 9 3 חלקים 10 8 0 משעה (והחלקים הם 44 מינוטען 3/8 זעק). ולכן צה"י קדמונינו לחלק השעה לתת"ק חלקים, מפני דכתיב"ג אפשר לחלקם לכמה חלקים שלמים. והיינו חלי, שלש, רביע, חמישיה וכו' חוץ משביעית. ורבינו של"ה נתן ס' לדבר אפשעה בם (ישעיה כ"ו ס"ד) נועריון אלף ס' שעה.

ז) ולפי האמור לעיל (כ"ה ה') ששארית כל חודש הוא א"ב תשצ"ג, א"כ אם נכפיל כך זה י"ב פעמים, כמניין י"ב חדשי השנה, ונעשה מסיבולא מסך החלקים שעות, ומהשעות ימים, ומהימים חלקים, יסא"ר לנו מ"ב חודשי השנה, ד' ימים, וח' שעות, ותהיי' חלקי התר"ק (והם 48 מינוטען 40 זעקודען), וסימנך ד"ח תתע"ו. והוא הנקרא שארית השנה והם השנה שעברה מעוברת דהיינו צה"י חודש, או נוסף על ד"ח תתע"ו הכל עוד שארית חודש א' דהיינו א"ב תשצ"ג, ויהי' אז ש א ר י ת ה ח ו ד ש כ"א שעות, תקס"ט חלקים. (והם 32 מינ' 43 1/2 זעק) וסימנך חב"א תקס"ט. זכר שארית שנה מעוברת. (דלמ"ג שלחנתו עושין חודש העיבור בן י' יום, וא"כ אין הופשו על ד"ח תתע"ו רק א"ב תשצ"ג? י"ל אף שאמנו נחשוב לחודש העיבור לי' יום, מתחיל

שבילי דרקי

סוד העיבור

מחמת שלא נוכל לחלק להיום [כפי' ז'] ע"פ מולדה של לנגה כמודש הואו אינו כ"א לטוף כ"ע ז"ב תש"ג ש"ו.

י) ובאשר שידענו שארית השנה כמה הוא, א"כ אם נדע מולד של ר"ה האחד, ונראה לידע מתי יהי המולד של ר"ה הבא, אז נקבל טבל לידע זאת. דהיינו פשוט על המולד של ר"ה שעבר את שארית השנה. דהיינו אם השנה שצנ' ז' מולדות הללו היא פשוטה, נוסף על המולד של ר"ה שעבר ד"ח תתע"ו. ואם השנה היא מעוברת, נוסף על המולד של ר"ה שעבר הכ"א תקפ"ט, ומה שיצטרף מהחלקים נעשה שעות, ומהשעות ימים, ומהימים נשליך השבועות, ומה שבשאר הח"כ מרימים והשעות והחלקים הוא הוא המולד של ר"ה הבא. לבשל מולד ר"ה של שנה זאת הי' ביום א', בשעה ט', ואפ"ל חלקי שעה, כזה"י

חלקים	שעות	ימים
884	9	1
876	8	4
180	18	5

ובאשר שהשנה פשוטה, נוסף על מולד זה, ד"ח תתע"ו, ונלך כ"ל. ונעשה מהחלקים שעות, ומהשעות ימים, ומהימים נשליך כל ז' ז', שהן מספר השבועות השלימות. ונמלא שיאשר ה', יח, ק"פ, דהיינו שמולד ר"ה של שנת תר"ה יהי' ביום ה', בשעה י"ח, וק"פ חלקים.

יא) אמנם מן הראוי הוא, שיהי' ר"ה תמיד ביום המולד. רק לטעמים אינו כן, מדיש לזה ד' דחיות ומנחו זה קמאי סימנין בזה"ל.

א) לא אד"ו ראש. ב) מולד זקן בל תדרוש. ג) ג"פ ר"ד בשנה פשוטה גרוש. ד) בט"ו תקפ"ט אחר עיבור. עקור מלשורש. והיך פירושו.

א) דחיה א', לא אד"ו ראש. ר"ל כשהי' מולד תשרי ביום א', או ביום ד', או ביום ו', בימי השבוע או נדחה ר"ה ליום שאחר המולד (כ"א תכ"ח). ופעם דחיה זו הוא, דאם יהיה ר"ה ביום א', אז יבוא השבועא רבה בשבת, ולא יחצונו או השעמנו. ולפעמים מתרמי ב' וג' ר"ה זא"ך, ונמלא ישכח לבסוף מלות היבוס הערבות. ואף דבר"ה לא חששו כך כשיחול בשבת. שיחצטל מלות חקיעת שופר דאורייתא? ועכ"פ חובט הערבות שאינו רק הלמ"מ (כסוכה מ"ד א'), היא קלה על האדם. והכי חכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה (כחגיגות ד"א א'). וגם בימי ד' או ו' אין קובעין ר"ה, שלא יבוא י"ב סמוך לשבת. דכנקבע ר"ה ביום ד' יבא י"ב ביום ו'. וכשנקבע ר"ה ביום ו', יבא י"ב ביום א'. וחששו ח"ל משום ירקא ומתיא (כ"ה ד"כ ע"א). להכי גם בכה"ג דחינ את יום ר"ה ליום שאחר המולד (כ"ה ד"כ ע"א).

ב) דחיה ב', מולד זקן בל תדרוש. ר"ל אם יהי' מולד תשרי י"ח שעות ביום, שהוא בחצות היום, או למעלה ממנו, או נקרא מולד זקן, ונדחה ר"ה מאותו יום ליום שלאחריו. ופעם הדבר כיון דכ"ד שני מכסי סיהרא (פ"א ד"ה ד"ב), דלדין שית מחדתה י"ח מעתיקא, ולבני א"י להיפך. וא"כ כשהי' המולד אחר י"ח שעות ביום, לא תראה הלכנה בלאתו יום בשום מקום ביום ר"ה — וזה יזלתא לז"י. ולכן דחינ את יום ר"ה ליום שאחר יום המולד. ואם יהיה למחר א' מימי אד"ו, כמו ר"ה של שנת ה'ר"ה הבעל"ט, שהמולד הוא ביום ה' י"ח שעות וק"פ חלקים, נמלא הוא מולד זקן. וגם למחרתו ביום ו' א"א שיהיה ר"ה, מתאמרינן לא אד"ו ראש, לכן, נדחה ר"ה ליום ש"ק, דהיינו ב' ימים אחר המולד. אולם אם נחסר רק חלק א' מתתק"ף חלקי שנה מן ה"ח שעות ה"ל, אז אין ר"ה מרחה מיום המולד, דהרי אז אפשר שהרחה הלכנה או בלאתו יום ברגע האחרון בשום מקום.

ג) דחיה ג', ג"ט ר"ד בשנה פשוטה גרוש, ר"ל אם השנה הבאה יהיה פשוטה, והמולד של ר"ה הוא ביום ג' בשעה ט' ור"ד חלקים, מהתחלת הלילה, וכ"כ אם השעות או החלקים הם יותר מזה. אז ג"כ נדחה ר"ה מיום המולד. — וגם למחרתו ביום ד' א"כ שיהיה ר"ה דהרי לא אד"ו ראש. ולכן נקבע ר"ה ביום ה', דהיינו למחרת מחרתו מיום המולד. ופעם הדבר הוא משום שכשנוסף על ג"ט ר"ד שהוא המולד מר"ה זה ד"ח תתע"ו שהוא שארית השנה של שנה פשוטה הבא, א"כ יהי' המולד של ר"ה הבא אחר שנה זאת ד' י"ח, דהיינו ביום שבת י"ח שעות על היום. וא"כ יהיה המולד הוא מולד זקן, ונלטרך לדחות או ר"ה מיום המולד, וגם מיום שלאחריו נלטרך לדחות, דלא אד"ו ראש. וא"כ אם היינו קובעים ר"ה זה ביום המולד, דהיינו ביום ה', יהי' ציון ר"ה זה ליום ר"ה הבא ו' ימים, ונלטרך לשעות בשנה שלפני ר"ה הבא, שמונה חדשים מיום המולד. ומה שארית הרבה יותר מדאי מ"ב פעמים כ"ע י"ב תש"ג בשנה פשוטה בשנת הלכנה, שאינו בחצות רק ש"ד ימים? לכן ניהא טפי לדחות ר"ה זה מיום המולד ביום ג', ליום ה', ויהיה ר"ה הבא ביום ב' ויהי' ציון ר"ה זה לר"ה הבא רק ד' ימים ותהי' השנה כסדרן. אבל אם נחסר רק חלק א' מתתק"ף שששעה מהמולד ג"ט ר"ד דלא יחסר ג"כ חלק א' מן ה"ח שעות של יום המולד הבא. אז אם השנה הבאה היא מעוברת. דבשני אופנים אלו לא יהי' בר"ה הבא מולד זקן, או נקבע ר"ה דהשתא ביום המולד, דהיינו ביום ג'.

ד) דחיה ד'. במ"ו תקפ"ט אחר עיבור עקור מלשורש, ר"ל אם יבוא מולד ר"ה דאחר שנת מעוברת, ביום ב', בשעה ט"ו ותקפ"ט

חלקים על היום, וכ"כ כשהשעות או החלקים יהיו יותר מזה, אז נדחה ר"ה מיום המולד, ונקבע ביום ג' שלאחריו. ופעם הדבר שאם מולד זה הוא צעת במ"ו תקפ"ט, א"כ היה מולד ר"ה שלפני ג' י"ח, שהרי אם תנכה מן בט"ו תקפ"ט, שהוא מולד של ר"ה דהשתא, את היתרון של שנה מעוברת שעבר' דהיינו הב"א תקפ"ט (כלעיל כ"ו א').

חלקים	שעות	ימים
589	15	2
589	21	5
	18	8

יח"ח הא"ך אפשר לנתת 21 מן 18. או 5 מן 2

י"ל תהיה לך להט"ו שעות יום א' מהב' ימים, ויהיו יחד 39 שעות ומתן תנכה 21 שעות ויב' ליום א' והשתא לך תהיה שעות שלמה, ויהיו יחד 8 ימים ומתן תנכה 5 ימים, וא"כ היה מולד זקן, ונדחה אז ר"ה מיום ג' שבו הי' המולד. וגם ביום ד' שלאחריו לא יהי' אפשר לקבוע ר"ה או, דלא אד"ו ראש. ועל כרחק הי' אז ר"ה ביום ה'. וא"כ אם נקבע ר"ה זה ביום המולד שהוא יום ב' לא יהי' ציון ר"ה זה לר"ה שעבר רק ג' ימים. והרי זה א"א כשהשנה מעוברת, אם לא שיהיו ח' חדשים חסרים בשנה מעוברת, וזה קטור הרבה מ"ג פעמים כ"ע י"ב תש"ג ח' חדשים חסרים בשנה מעוברת. לכן דוחין את יום ר"ה הזה מיום המולד ליום שלאחריו, ואז יהי' ד' ימים ציון ר"ה זה לר"ה שעבר, ועשינו ג"כ מה"ע השנה שעברה חסירה, דהיינו השוון וכסליו שנין חסרי, כמו שנבאר להלן (כ"ו י"ב). אולם אם נחסר רק חלק א' מתתק"ף מן במ"ו תקפ"ט ה"ל צמוד דהשתא, דלא לא יהי' מולד של ר"ה שעבר מולד זקן. או שלא יהיה שנה מעוברת שנת עיבור, אז נקבע ר"ה זה ביומו (מיסו בזמן שקידשו ע"פ ראייה לא פנו אל ד' הדחיות הנ"ל ולעולם

דקדו המודש ביום שאלו העדים (דמכ"ס פ"ה מקד"ה ט"ב). יב) ובר' דחיה ה"ל תלוי קביעת השוון וכסליו, שיהיו שניהן מלאין או שניהן חסרי, או א' מלא וא' חסר. דאם אין שם שום דחיה בר"ה הזה ור"ה הבא, אזי יהי' ציון ר"ה דהשתא לר"ה הבא, חוץ מיום קביעתו של זה ושל זה, ג' ימים בשנה פשוטה, וה' ימים בשנה מעוברת. ולכן עושין אז השוון חסר וכסליו מלא. ונקראת השנה כסדרן (כלעיל כ"ו א'). ואם ע"י הדחיות הנ"ל שבר"ה דהשתא, יהיו ציון ב' הר"ה חוץ מימי קביעתו בעלמא, ב' ימים בשנה פשוטה, או ד' ימים בשנה מעוברת, אז נעשה השוון וכסליו שניהן חסרי. ונקראת השנה חסירה, ואם ע"י הדחיות הנ"ל הנקרא ר"ה הבא מיומו, ויהי' ע"י ציון ב' הר"ה חוץ מימי קביעתו ד' ימים בשנה פשוטה, או ו' ימים במעוברת אז יהיו השוון וכסליו שניהן מלאין, ונקראת השנה שלמה. (ופעם הדבר שאנו מחסרין או ממלאין דוקא ב' חדשים אלו, הוא משום שנוצט לתקן השנה מתחלה, כדי לידע סדרון מיד, שלא יבא הדבר לידי שכתה. רק שלא יהי' אפשר להוסיף או לגרוע בחשרי מדיש בו זמנית ומעטים כדי שלא יתבלבלו ע"י השני, ולכן נהרג לעשות השניים בחשוון וכסליו כסדרן לתש"י [כ"כ המפרש לקד"ח פ"ח ס"ו]. ועוד משום שחשוון וכסליו היותר רחוקים מהמעודות, ואף אם עשו בהו אישית נקביע דירחא, לא אהו למיכל חוץ בפסח, דתוך הזמן המרובה הזה כבר ישמעו מאחרי' אם היו חסרים או מלאים [וע"י עירובין ד"מ ע"ב]. ואח"כ יעברו או יחסרו אחד מחדש הקוץ, י"ל דמינין ועד תשרי א"א לחסר או למלא יותר, כי הימים האלה מנויים הם לנו כי מתחילת פסח ועד עזרת ליל כ' יום, ומעלת עד י"ב תיך להיות ג"ס מ' יום, כנגד ג"ס מ"יום שהי' תשע"ה כבר עד כיום האחרון שהוא י"ב ח"ל הקביע סלחתי כדברך, א"כ לא נבאר בידנו למלאות כ"א חשון ו כ"ס לו.)

ד) ולפעמים ממלאין חשוון וכסליו משום טעם אחר. דהיינו משום שה"ל שנהשכרו לנו בכל חודש וחודש של חשבונם כשעשינו חשון כסדרן דהיינו ו' חדשים מלאים וו' חסרים בסירוג (כלעיל כ"ו א'). והרי בחשבון כסדרן לא יהי' ד', רק אם יהי' כל חודש רק כ"ט יום ונמלא אז ח"ל היום שחסר בחודש אחד יתמלא בחודש הסמוך לו. אבל הרי כל חודש הוא תש"ג חלקים יותר מב"ע יום ומחלה נמלא שכל שנה שחשבונם כסדרן א' מלא וא' חסר נחשרו לנו בסוף השנה י"ב פעמים תש"ג חלקים של חשבונם וכשנלפס נמלאם ח' שעות ותתע"ו חלקים, ולכן כשיתרבו אל השעות ברובי השנים יתהווה מהם יום שלם שחשברנו בחשבוננו להלך הלכנה? להכי מה"ע הוסיפו תחתינן למלאות חשוון, וע"י יושלם לנו היום הוא שנהשכרו לנו (דמכ"ס פ"ד מקד"ה ט"ב). ולקמן כ"ב' נביא עוד דעהנו בזה בס"ד.

יד) וקדמונינו ז"ל מסרו לנו סימנין לידע מיד אם חשוון וכסליו שניהן מלאין, או שניהן חסרי, או א' מלא וא' חסר. והסימנים הללו בניין על עקרי זה החשבון והדחיות שאמרו. וזה ע"י ז' מלות אלה לשנה פשוטה, וז' מלות שבלך לשנה מעוברת, כזה:

במה שעות	במה שעות
בחה	בחה
בשו	בשה
גבו	גבה
השג	השא
החא	הבו
זשה	זשו
זחא	זחא

ולפי

שבילי דרתי

סוד העיבור

ומעות ומסעי. על כרחך שנחבר זוג א' מן לקרוא בשנת א' ולכן נחבר חוקת ובלק, שהן קטנים יותר ממנות ומסעי. וכיון שאחר שנת נחמו לא נשאר בשנה זאת רק א' שנתות קודם ר"ה. ואחר פרשת ואחזקן עד לאחר האינו, הן ח' פרשיות, ומדלג ר"ה דשנת תר"ו ביום ה', א"כ לא יהיה שנת בין י"ב לנכות וא"כ על כרחך שיקראו האינו בשנת שובה. וא"כ נשאר א' פרשיות ל' שנתות שבין שנת נחמו לר"ה. והרי הכלל בדינו קובץ ותקעו (ע"י סי' מז). א"כ על כרחך שנת חזרה הזוג של כל צדי וילך, לקרוא יחד בשנת הסמוך לר"ה מלפניה.

(מו) שאלה ו'. והאיך נחשוב ד' התקופות לשנת תר"ה. והרי אין לנו לוח לעיין על התקופות הקודמות, ולחשוב מן ולהלן. והרי ידועתן נכרך לנו לכמה דיני התורה (כלל סי' ל'). על זה נשיב, בחלמה לנו לריכס לבקש באיזה יום שבוע, ובאיזה שעה או כמה תקופת ניסן של שנת תר"ד. וזה תעשה בדרך זה.

(מא) באשר שקביעת התקופות, בסדר ימי השבוע ובסדר השעות שצויים, שיהי בכל מחזור גדול למחזור גדול הצירו (כלל סי' ל"ז). לכן תחלק מספר השנים שבכר עברו מצריחת העולם ה' 5603 למחזורים גדולים בני כ"ח כ"ח שנים (על פי כלל משנן דיפיואן).

נמצא שבכר עברו ר' מחזורים, ועוד ג' שנים ממחזור ר"ה. (ב) ומפני שכל תקופת מרוחקת מהצרתה $7\frac{1}{4}$ שעות (כלל סי' ל'). ובכל שנה יש ד' תקופות. א"כ מרוחק למשל לתקופת ניסן שבשנה זו מתקופת ניסן שלפניו או שלאחריו $11\frac{1}{4}$ יום. דהרי ד' פעמים $7\frac{1}{4}$, הוא ל' שעות, שהוא $1\frac{1}{4}$ יום. לכן תקח בעד כל שנה מג' שנים שעברו במחזור ר"ה $11\frac{1}{4}$ יום. ואמור, ג' פעם $11\frac{1}{4}$. עולה $33\frac{3}{4}$. והרי השיעור מה שמרוחקת תקופת ניסן של התחלה שנת תר"ד מתקופת ניסן שבראש מחזור זה.

(ג) וכיון שידענו שתקופת ראשונה של כל מחזור הוא בהתחלה שעה ראשונה של לילה שקודם יום ד' (כלל סי' ל"ב). א"כ בתקופת ניסן שבראש המחזור כבר עברו אז ג' ימים מימי השבוע. — לפיכך נכרך ג' ימי שבוע אלו, עם אותן $33\frac{3}{4}$ ימים שמרוחקת תקופת ניסן בשנת תר"ד מתקופת ניסן שבראש המחזור. נמצא שעולה יחד $63\frac{3}{4}$ ימים, כחשבון דיפיואן הכלל, דהיינו ששה ימים מימי השבוע וי"ח שעות.

א"כ מזכיר שתקופת ניסן בשנת תר"ד הייתה אחר יום ו' וי"ח שעות. ומעתה נראה לידע נמי באיזה יום בחודש הלכנה הייתה התקופה הזאת.

(ב) לתשובת שאלה זאת לריכס אנחנו תחלק את השנים שעברו מצריחת העולם. דהיינו 5603, למחזורים קטנים של לבנה בני

19	56,03	294
	38	
	180	
	171	
	93	
	76	
	17	

י"ט שנה (ע"י כלל משנן דיפיואן), כזה יאל רל"ד ונשאר י"ח. ר"ל שבכר עבר מעת שבכר העולם רל"ד מחזורים קטנים וי"ז שנים.

(ב) תקח בעד כל מחזור לבנה שעבר, שעה א' ותפ"ה חלקים (כלל סי' י"ט) דהיינו מה שקדמה חמה ללבנה ב"ט שנים. לכן אמור 294 פעם $1\frac{485}{1080}$ עולה י"ז ימים. ח"י שעות, ל' חלקים,

חלקים שעות ימים
17—18—30
185— " —228
202—18—258

כזה וזהו שארית רל"ד מחזורי לבנה, מה שהחמה קדמה בהן ללבנה. (ג) ומאחר שעברו עוד י"ז שנה ממחזור רל"ה ללבנה. ובכל שנה קדמה חמה ללבנה יב"א ר"ד (כלל סי' י"ז), ר"ל י' ימים, כ"א שעות, ר"ד חלקים, לכן תכפיל כך זה י"ז פעמים עולה קפ"ה ימים, ורכ"ח חלקים, וזהו שארית של י"ז שנים שעברו. (ד) ותצרף הכך הזה שארית הי"ז שנים עם שארית הרל"ז מחזורים הנ"ל, עולה יחד ר"ב ימים, ח"י שעות, ורכ"ח חלקים, כזה

והו מה שקדמה עתה חמה ללבנה מעת בריאת עולם עד עכשיו. (ה) ובאחר ששאלתנו הוא בכמה ימים למולד הלבנה, עומדת עכשיו החמה בעת תקופתה ביסן. א"כ היה מן הראוי שאותן ר"ב ימים י"ח שעות ורכ"ח חלקים, שקדמה חמה ללבנה, כמו שצירינו, נחלקם (במלאכת דיפיואן) כמה פעמים כ"א י"ב השצ"ג יש במו, והרי מה שצירנו ללבנה חוץ זמן זה היקף שלם, אין לו לחשוב לקדימת החמה ללבנה, רק מה שישאר לכל

מולד אב תר"ה ביום א', י"ד שעות, ורס"ג חלקים. ד"ה, ואנצטא מארנענס נאך 8 אהר.

— אלו — ביום ג', ז' שעות, ותחרינו חלקים. ד"ה, ויא נאכט פאר דינסטאג נאך 8 אהר אבענדס.

— תשרי תר"ך ביום ד', ט"ו שעות, ותשס"ט חלקים. ד"ה, מיטוואך פארמיטעאג נאך 9 אהר.

(מא) שאלה ג' מתי יהי ר"ה של שנת תר"ה? תשובה על זה נשיב שאריתם אנחנו בתשובת שאלה זו, להשיג על המולד של ר"ה זה אם אין בו א' מן ד' הדחיות (ע"י סי' י"א). ונמצא במולד של תשרי שנת תר"ה שהוא מולד זקן, מדוהא לאחר י"ח שעות ביום ה'. ולכן לריכס אנו לדמות את ר"ה מיום ה'. ונס למחר ביום ו' א"כ יהיה דהרי לא אדור ראש. וע"כ לריכס יהיה ר"ה של שנת תר"ה ביום השבת. (ומה"ט היו השון וכפלו על שנה שלעבר שנין מלאין וע"י סי' י"ב).

(מב) שאלה ד' אם השון וכפלו של שנת תר"ה שניהן מלאין, או חסריין או א' מלא ו' חסר?

על זה נשיב שבתשובת שאלה זו נלמדך להשיג על חלוק הימים שבין ר"ה והשתא לבין ר"ה הבא (כלל סי' י"ב). והרי ר"ה הוא שנת יהיה ביום השבת (כפ"י מ"א). ור"ה דשנת תר"ו הרי לפי שהמולד של תשרי תר"ו יהי ביום ד', הרי לא אפשר שיהי ר"ה ביום ד', ולא אדור ראש וע"כ לריכס אנו להעתיק ליום ה'. א"כ בין ר"ה והשתא לר"ה הבא, מלבד ז' הימים של זה ושל זה, יהי ד' ימים ביניהן. והרי כבר ידענו, שבהחילוק ביניהן ד' ימים בשנת מעוברת, או השון וכפלו שנין חסריין.

(מג) ומעתה נקל לנו לדעת כל הקביעות כולה. ר"ה וסוכות ושמי"ע ביום שבת. צום גדליה וי"ב ביום ז'. הוש"ע ביום ו'. ר"ח חשוון יום א' וב'. ר"ח כסלו יום ג'. תנוכה יום א'. ר"ח מנחת יום ד'. צום י"א בשנת ביום ו'. ר"ח שבט יום ס'. ר"ח אדר א"ס ו' וז'. פורים קמן יום ו'. ר"ח אדר ב' יום א' וב'. תענית אסתר מוקדם ליום ה'. פורים ביום א'. ר"ח ניסן ביום ג'. פסח ביום ג'. ר"ח אייר ביום ד' וה'. ר"ח סיון ביום ו'. י"שבעות ביום ד'. ר"ח תמוז שנת ביום א'. צום י"ז בתמוז ביום ג'. ר"ח אב ביום ז'. תשעה באב ביום ג'. ר"ח אלול ביום ג' וד'. ור"ה דשנת תר"ו הבעל"ט יהי ביום ה'.

(מד) שאלה ה', והאיך קריאת סדר הפרשיות הוגיין? (ע"י עליו סי' ט"ז).

תשובה על זה נשיב, כיון שהשנה זאת מעוברת רך לקרות מלרע בשנת הגדול, לפי הדין מספרו לנו קדמונינו סגור ופסור (כמאמר כפ"י מז). והרי שנת הגדול יחול ב"ב ניסן, כפי הנראה לעינינו (כפ"י מ"ג) והרי בכל ז' הדיו החורף בכל חודש וחודש יהי ד' שבתות. חוץ מתשרי ואדר ראשון, שיהיה בכל א' ה' שבתות. נמצא שיש בכל החורף ל' שבתות. ועוד ז' שבתות בניסן עד י"ב בניסן. נמצא שיש בין הכל מר"ה ור"ה בכלל, עד י"ב בניסן, וי"ב בניסן בכלל, ל"ב שבתות. ינוכה מזה, ד' שבתות מתשרי מדאין מתחילין בזה השנה לקרות פרשת בראשית עד שבת של בו כ"ט תשרי. נמצא שלא נשאר לנו שבתות בחורף לקרות בהן הסדרות, רק כ"ח. והרי מבראשית עד מלרע ומלרע בכלל, אין בין הכל רק כ"ח סדרות. ומדמוכרמים אנחנו לקרות מלרע קודם פסח, על כרחך שב' הוגין ויקהל פקודי, ותזריע ומלרע שנין יחולקו.

(מה) ולפי הכלל שבידנו מאתינו שקריאת ד' פרשיות והתפסקות שביניהן הוא לפי מה שיחול ר"ח אדר, ונתנו סי' זמ"י ב"ו ד"ר רובי"ו. ר"ל כשחל ר"ח אדר ביום ו', תהי' התפסקה בין ד' הפרשיות בע"ו לאדר. וכשחל ר"ח אדר ביום ז', תהיה התפסקה בו' לאדר. וכשחל ר"ח ביום ד', תהי' התפסקה בו' לאדר. וכשחול ר"ח אדר ביום ו', יהיו ז' התפסקות, דהיינו בז' לחודש וזי"ו לחודש אדר. א"כ בשנה זאת שנת אדר השני (הוא עיקר האדר) הוא ביום ז' (דמחיר מנין ר"ח מיום ז' כלל סי' ז'), א"כ נקרא פרשת שק ל"ב בשנת שלפני ר"ח אדר השני, ובשנת שאחר ר"ח שהוא ו' אדר, תהיה התפסקה א'. ובשבתות שלאחריו יקראו שנה רג' פרשיות זכור, פרה, הסוד, זה אחר זה תפוסים.

(מז) ולענין קריאת הפרשיות בקיץ? הנה מדאין בין פסח לשבועות רק ששה שבתות. ומפרשת אחרי עד במדבר ובמדבר בכלל, יש ששה סדרות א"כ לפי הכלל שבידנו מנו ועצרו (ע"י סי' טו) שנקרא פרשת במדבר סמוך וקודם לז' שבועות. א"כ ז' הוגות, אחרי קרובים, ובהר בחוקותי, לרך שיחיו שניהן נחלקים. ומפני שבין שבועות לבנת נחמו, ושבת נחמו בכלל, אין רק א' שבתות. ומפרשה נשא שנקרא מיד בשבת שאחר שבועות, ועד פרשת ואחזקן ואחזקן בכלל יש י"א סדרות. והרי כלל בדינו צומו וצלו (ע"י סי' טז) שנקרא פרשת ואחזקן בשנת נחמו. א"כ ז' הוגות שביניהן, חוקת ובלק,

שבילי דרקיע

מד העיבור

הן רלוים וכך הן שמות י"ב חדשים, ומספר ימי כל א' ו': יאנוואר (31) יום. פעברואר (28) מערץ (31). אפריל (30). מיי (31) יוני (30). יולי (31). אוגוסט (31). זעפטעמבער (30). אקטאבער (31). נאפטעמבער (30). דעצעמבער (31) יום. כך הכל 365 יום.

(ג) אולם בכל שנה רביעית (אשר נובל להטו צין שחלק ל' ד' שנים מספרם א' שנות מספריות), עוסין שנת עיבור (שאלטיוהר בל"א). והוא כדי להשלים הו' שעות (בקירוב) שחסרים בכל שנה מימות החמה (לגליל ס' י"ח). ולכן בכל שנה רביעי, שהלערף כבר חסרותה הו' שנים לכ"ד שעות, שהוא שיעור יום, יעשו אז מה"ש פעברואר כ"ט יום. כמו שנה זאת שנת 1844 שאם יחולק כך השנים האלו ל' ד' שנים לא יסחר מאומה, ח"כ השנה הזאת היא שנת הרביעית, ולכן עשוי לפעברואר 29 יום. ומפני שהו' שעות האלו הם רק בקירוב, ולעיל. לכן בכל שנת מאה, אף שכשיחלק מספר השנים ל' ד' לא יסחר מאומה, וא"כ היה ראוי לעשותו (שאלטיוהר), העפ"כ לא יעבור מעובר. ורק כל שנת ח' יעבור מעובר. ולכן שנת 1700, 1800, 1900 לא עשום (שאלטיוהר). רק שנת, 2000, יעבור מעובר כסדר העומר.

(ג) ודע שבבת יום י"ג מיוני: א' הגים שקבוע להם כל שנה יום ידוע בחודש ידוע בחודש שלהן. (ב) הגים המתענעים שאין קבוע להן יום ידוע בחודש בכל שנה בשנה. וזכור רק קצת מאלו ומאלו המפורסמים עפי.

(א) הגים הקבועים הם: נא"י אהר, (בראשון של יאנואר). 3 קענינגע (צו' יאנואר). ליכטעמערס (צו' פעברואר). יאהאנני (כ"ד יוני). מיכאעליס (כ"ט זעפטעמבער). זימאן יודא (כ"ח אקטאבער).

מארטין (צ"א נאוועמבער). וויינאכטען (כ"ה דעצעמבער). אבל הגים המתענעים שלהן, הן: פאסטנאכט. גרינגער דאננערסעאג. קארפרייטאג. אסטערן.

פינגסטען. פראלייכנאס. וכל המתענעין הלויין זה בזה. וכולן הלויין בפאסטנאכט, ופאסטנאכט גופא הלוי צמוד להבנה. וכך הוא חופן קביעהן. פאסטנאכט חמיר הל ביום ג' שסמוך למולד לבנה שהל בפעברואר בשנה פשוטה, או צמוד לבנה שהל בתחלת מערך בשנה מעוברת. וכך הוא הסדר. אם הל המולד הג"ל ביום א', ב', ו', ו', שששש, אז יהיה (פאסטנאכט) ביום ג' שאחר המולד. ואם הל המולד ביום ד' או ה' שששש, אז יהי (פאסטנאכט) ביום ג' שקודם המולד. ואם הל ביום ז', יהיה בלוחו יום.

אמנם (אסטערן) ל"ך לחול תמיד ביום א' הראשון שאחר שבע ז' מההולת השבוע שהל בו (פאסטנאכט), וטעם הדבר, שחוק קבוע להם שלא יחול אסטערן שלהן רק ביום א', אבל לא קודם ע"ו ניסן, ולא אחר כ"ב ניסן.

ולכן הלוי פאסטנאכט צמוד להבנה, ואז אפשר שיחול אחר ז' שבועות ביום א' אסטערן שלהן, חוק זמן המונבל, ולעיל. והמיד הלוי גרינגערדאננערסעאג ביום ה' הסמוך לאסטערן מלפניה. וקארפרייטאג ביום ו' הסמוך לאסטערן מלפניה. וביום א' הראשון שאחר שבע ז' מהאסטערן, ושבע של אסטערן בכלל הו' שבועות אז יחול (פפינגסטען). וביום ה' שששש ב' אחר פפינגסטען יחול פראלייכנאס.

(ג) ומעתה לא נשאר לנו לבאר רק צ' דברים הנלרכים לידע לכל החזה לבדר לוח על חשבון שנתם והדברים מבלי שיהי' שום לוח לפניו והוא: א' לידע מתוך מספר שנותיו איזה שנה ימנו הם לפי מספרם: (ב) לידע בלוח יום מחדש יחול ר"ה שלנו? על השאלה הראשונה מאוד נקל להשיב עליה. רק הדע שחללת זמן מנין שטתיהם הוא אחר אחר כבר מינו 3760 לצריחה עולם. ולכן כשהדע מניין השנים שנמנה אחרנו, והנכה רק מתוך ההוא 3760 יצוא מנין השנים שימנו הן. למשל כשהרצה לידע איזה שנה יתחילו עתה למנות בשנה החדשה שלהן שיחול אחר ר"ה שלנו בשנת תר"ה. העשה ק'. שממנין השנים שנמנה עתה אחר ר"ה הבה דהיינו משנת 5603 אקטאבער רק 3760. וישר לך 1845. וזוהי מנין שנתם שימנו (מניי איהר) הבה אחר ר"ה שלנו שנת תר"ה:

(ג) אמנם צניין השאלה ה', שגלה לידע בלוח יום מחדש יחול ר"ה שלנו. ל"ך הדע שבהתחלה כל מחזור קטן, שהל במאה הזאה במספרם. דהיינו משנת 1800 עד שיתחילו למנות 1900, תמיד יחול ר"ה שלנו בב' אקטאבער בשנה פשוטי שלהן, דהיינו בשנה שיהי' פעברואר 28 יום. ובשנה מעובר שלהן יחול ר"ה שלנו בהתחלת כל מחזור קטן בב' אקטאבער. רק שכל שנת המאה שלהן שלא יעשו עיבור כפי שהיה ראוי (לגליל ס' נב). אז כשהחילו למנות מאה חדש במספרם, חזעם סדר החשבון הזה יום א'. — ולכן כשהחילו למנות 1900 במספרם, יחול כל ר"ה שלנו בכל התחלת מחזור קטן, בב' אקטאבער בשנה פשוטי שלהן, ובר' אקטאבער בשנה (שאלטיוהר) שלהן. (ג) אולם כל זה בשנה ראשונה שכל מחזור הקטן, שאז כבר השתו במינים שנות החמה עם שנת הלבנה (ולגליל ס' י"ח). אבל בשנים שבמחזור א"ח

מכל היקוסים שלה. לכן מה שיסחר מוסף עני מולד ניסן של עשוי, ובחלוו יום שיבוא, קדע שבלוח יום החול תקופת ניסן. אלא שזה אי אפשר. שהרי בכלל ר"ב ימים וכו' הג"ל, נכלל ג"כ שארית רל"ד המחזורים שבצור, כמבואר לעיל. ובכלל רל"ד מחזורים יש ג"כ השנה הראשונה של צריחה העולם. והשבו כאלו בניסן הראשון שאחר צריחה העולם כבר עבר שנה לחמה ולבנה. והרי בשארית איתה שנה שנכלל בכלל הר"ב ימים וכו' הג"ל, יש ג"כ ז' ימים ט' שעות ותרמ"ב חלקים (ו"ט תרמ"ב), שקדמה חמה בהלוכה קודם למולד הלבנה הראשון בעת הבריחה (לגליל ס' ר"ה). וא"כ אף נחשב חופן ו"ט תרמ"ב, לכ"ט י"ב השל"ג של לבנה. —

מס' לכן בתחלה נכנה מאותן ר"ב ימים וכו', כך ז"ט תרמ"ב	חלקים שעות ימים
202—18—258	
7—9—642	
195—8—696	
177—4—438	
18—4—258	
13—822	
18—18—	

(ד) ימים של המולד א"א לנו ללרף למנין זה, דהם מורים רק שכיום ג' בשבוע יהיה סגול. והרי אחריו רק רלוים לידע נכמה ימים בחודש משעת המולד תהיה (תקופה) — עולה י"ח ימים וי"ח שעות. ר"ל שאחר עובר משעת מולד ניסן י"ח ימים וי"ח שעות אז תהיה תקופת ניסן של שנת תר"ד. וא"כ כמו שאם הל ר"ח ביום ה' שששש, יהיה ט"ו בחודש ג"כ ביום ה'. כ"כ אם המולד הל ביום ג' שששש קודם לר"ח, יהיה ט"ו יום אחריו ג"כ בלוחו יום ג' שששש שקודם יום ט"ו לר"ח. — והרי אותו יום ג' שששש הוא י"ג בחודש. ח"כ י"ח ימים וי"ח שעות משעת המולד, לכן מיד אחר חמת ששש י"ו לחודש ניסן — ואז הוא תקופת ניסן בשנת תר"ד.

(ג) ומאחר שידעתי מתי תקופת ניסן, נבגל נובל לידע ג"כ מתי תקופת חשרי שאחריו. שנוסוף על י"ז ניסן עוד קפ"ב ימים וט"ו שעות, דהיינו צ' פעמים ל"א יום ו' שעות פשוטה, שהן שיעור החמת צין תקופה לתקופה (לגליל ס' לא). ובלוחו עתה שללה החשבון, שם הוא תקופת חשרי. וכן נעשה מתקופה לתקופה שנתשח חמיר מזו לזו ל"א יום ו' שעות ומאה. נמצא שד' תקופות של שנת תר"ה חלון כך.

תקופת חשרי תר"ה ליל שקודם כ"ג חשרי, דהיינו מש"ק אום 3 אהר נאך מיטעטערנאכט.

— טבת — ביום כ"ו עבת, דהיינו זאנעטאג אום 10 אהר פאר מיטעטאג.
— ניסן — כ"ט אר שני, דהיינו זאנעטאג אום 6 אהר נאך מיטעטאג.
— חשוון — ליל שקודם צ' חמוץ, דהיינו זאנעטאג אום 1 אהר נאך מיטעטערנאכט.

ומעתה הדע ג"כ מתי השאלה דהיינו בלוח זמן מתחילין לומר וכן על ומער, לפי מאי דקו"ל (תפנית ד"י ג"ח) שיהיה צין יום תקופת חשרי וצין יום שמתחילין לומר וכן על מסר כ"ח יום, חון מיום התקופה וחון מיום האמירה א"כ באשר שתקופת חשרי הוא בכ"ג חשרי א"כ מתחילין לומר וכן על ומער צמערצ שקודם יום ד' כ"ג כסלו תר"ה העל"ט.

ד) חשבון חרשי חמה.

(א) ואחר שידענו כל אלה, נקל לנו להשוב ולסדר ג"כ בעלמנו החשבון חרשי חמה של האומות הנקרא קאלענדער (והמלה הזאה נגזרת ממלה (קאלענדאט) בלשון רומי שכן היה נקרא אולם יום הראשון של כל חודש, שבו הכריזו ברומי בעת מלכותם בשוקים ורומנות ג"כ מתי יום ראשון של לבנה [וע"פ ד"ח ח.]). וכך הוא השבועות בעת (לפי חשבון גרעגוריאנען קאלענדער). — שהן מחשבים שנות החמה שס"ה ימים, ומחלקים הימים האלו ל"ב חלקים, וקראו לכל חלק בשם חודש. ונהנו לכל חודש וחידש ל"א ול' יום בשיבוי, חון מהחודש ה' הנקרא פעברואר ששאריו כ"ח יום אף שלפי הסדר הי' ראוי להיות ל' יום. וכ"כ חון מחדש ז' וחי' שנקראים וילי ואויגוסט, ששאריו שמהו בני ל"א יום אעפ"י

שבילי דרקיע

סוד העיבור

ב

וגם ידעת שבמספר עשיריות ורביעיות השנים הם שוין עמנו (כגילוי סי' ג"ד).
ה"כ שנת חקפ"ו אינו מתחלק ל' ולא היה צו (שאלטיאהר), רק שנת חקפ"ח
ושוב בשנת ל"ב, ושוב בשנת ל"ו, ושוב בשנת ת"ר, ושוב בשנת תר"ד ה'
שאלטיאהר. א"כ שוב החלף תוך ה"ח שנים, שנת החמה ה' ימים להם
ונמלא שחברי' לנו ביה"ח שנת לבנה שוב ה' ימים. צדף כל ג' החסרים הנ"ל
יחד. יעלה 207 ימים שחברים לך ברה"ה שנת הלבנה משעת החמה.
וה' מן הרה"ה שסך הנ"ל תחשוב לאחור מז' אקטאבער. אבל הנכה החלה
מן 207 ימים הנ"ל צ' היתרונות שיש לך לחשוב.

חסרון ימים שנים	198
— ד' שנים חסרי' 4	
— ד' השאלטיאהר' 5	
סך הכל	207
— 180 — ו' חדשים מעוכרים	
9 — ט' ימי' מט' שני' שלימי'	
189	189
שאר	18

ושאל לך גם שאלה ד' ד' כמה שנים של עיבור
שלנו היו צ"ח שנים הנ"ל. תש' (פי' לעל פי
י"ח) ותדע שכבר היו ו' שנות העיבור תוך ה"ח
שנים ששערו במחזור וכבר ידעת ג"כ שכל חדש
מעובר אליו הוא בן ל' יום (פי' לעל פי ז').
אמר מעתה ו' פעם ל' הוא 180 יום.
שאלה ה' (ה) וכמה שנים היו שלמים צ"ח שנים
שעברו שה' בהן חסון וכסלו שניהן בני ל' יום.
תש' תשוב או העיין בטבלעללע א' שצטור
שהבחי לעיל (בזה המי'), ותראה שכבר עברו
תוך ה"ח שנים שבמחזור זה ט' שנים שלמים. נמלא שעוד הרווחנו ט' ימים
ביומי הלבנה צ"ח שנים הנ"ל. צדף ג' היתרונות האלה יחד. ויעלה 189
ימים. הגבה חס' 189 ימים היתרונות, צ' היתרונות, ישאר לך
18 ימים. לכן תחשוב לאחור מראש השנה שהוא צ' אקטאבער, ו"ח ימים
למסרע, דהיינו צ' ימים הראשונים מאקטאבער וט"ו ימים האחרונים של
זעפטעמבער שהם יחד י"ח ימים נמלא יגיע לך ר"ה של שנת תר"ה
צ"ד זעפטעמבער.

(ג) אמנם כל זה אם תרצה להעמיץ בהדרג והלבינו על צדו. אבל ידעתי לך
דרך קצרה שתוכל על ידי לידע בראיה יום מחדשיהם יהי ר"ה.
והוא בשתדע רק מתי תחול תקופת תשרי בהאי שנה. דכלל הוא כל שחל תקופת
תשרי בסוף ג' שעות ראשונות בלילה או תחול בלילה שקדים ז' אקטאבער. ואם
בשאר הלך היום או תחול ביום ו' אקטאבער. א"כ באשר שידעת שתקופת
תשרי דהאי שנה תר"ה תחול ביום א' ב"ג תשרי 3 אוהר נאך מיטענערנאכט
(כפי' ג'), א"כ יהיה ב"ג תשרי ביום 6 אקטאבער. ועתה לא וחשוב כ"ג ימים
למסרע דהיינו עד יום ר"ה, ותראה שיום ר"ה דשנת תר"ה יחול ביום י"ד
זעפטעמבער. ועי"ל תוכל לסדר לך מיום ליום ולהלן, כל ימי חרשיהן וחגותיהן
כל א' על מקומו כראוי. עוד יש דרך קצרה לפיך, שאם רק תדע בראיה יום
מחדשם הל יום א' דפסח שלנו, תחשוב מלמד זס א' דפסח, עוד קס"ב יום,
וידעת שזס קס"ג אחריו הוא ר"ה שלנו. — וכ"כ תחשוב אחר אינו יום שבחדשם
שבו חל פסח שלנו, קס"ב יום בחדשיהם, ועי"ל תדע בנקל בראיה יום מחדשם
הל ר"ה שלנו: וברוך רחמנא דסייען עד כאן.

הק ישראל ליפשיין.

פתח התיבה

יהי לוח ראשי התיבות שבסדר זה, מסודרים על פי א. ב. אמנם ידע להיו כי כל ראשי התיבות שתחלקן אחת או שתיים מאותיות השימוש כמו ב. ד. ה. ו. כ. ל. מ. ש. לא יבקשו ולא ימלאו בסדר האות השמושי, ויבוקש הדבר וימלא כתוב, בהאית הכרשיי הראשון כי שם ציהו. למשל, במלת דבלא"ה לא ימלא בראת ד', רק יסיר הד' שהוא אות השימוש, ויחסם וימלא בראת ב', ולמראה עיניו ישפוט, שרציהו לומר דבלאו הכי. וכן בכל דבר וענין:

אחד. א"א הי אמרת, או אפשר, אין אומרים, אין אדם: א"א"ב אלא אם כן. אאע"ה
אברהם אבינו ע"ה. אב"ו אמר כבוד יתכן, אינו כן יומו. א"א"א אביו ואמו. אה"ע
אכן העור. א"ח אורח חיים. אה"ב אחר כך. אה"ב"ב אחר מחילת כבודו. אה"ב"ג אינו
תור וגיור. אה"פ אחר פסח. א"י ארץ ישראל, אינו יכול. א"י"ל אין לומר. אילה"ק
אין להקשות. א"כ אם כן. א"ל"ה"ה אי לא תימא הכי. א"ב"ג אי נמי,
אינו נאמן. א"ע"א את עמו. א"ע"ג אף על גב, אע"כ אלא על כרחך. אע"כ אף על פי
כן. אפ"ה אפילו סי. א"צ"א אין צדף. אצ"ל אין צדף לומר. אצ"ל"ג אין צדף לנשוט.
א"ר אלוהי רבה, אמר רחמנא. א"ר"ת אמר רחמנא לא תעביד. אה"ל אם תמלא לומר:
בב"א נכת אחת. ב"ב נכת נחמה, נכל בית. ב"ד בית דין, בודיע' דניענד. ב"ה
בית הלל. בהמ"ו נרכת המון. בור"ח נצר ומלך. בור"ח בנו ותלמידו. ברא"ו
נוה אחר זס. בודה"ו נמון הוה. ב"ב"ב בית יוסף, כן יומו. ביהמ"ד בית המדרש.
בירחמ"ק בית המקדש קים. בירע"ר בית הערביים. ביר"ש בין השפסות. בירב"ג
בית הפנסת. ביר"ב בית הכסא. בברש"י כנדי שיעשו. בכה"ג כהאוי גוואל. בל"א
בלאן אשכנזי. בל"ו בלא זס. בל"י בלאן יונית. בלא"ה בלא הכי. במב"ב כסין
כשני. במד"א כמה דברים אמורים. במ"ד כשישתא דשמיא. במ"ש כחולאי שנת.

אח"כ, כל המבקש לידע בראיה יום מחדשיהם יחול ר"ה שלנו, לרץ לשום עין
על ה' דברים: (א) כמה שנים כבר עברו במחזור קודם ר"ה זה. דהרי בכל
שנה ושנה משנים שעברו ההארץ שנת החמה י"ח יום יותר על שנת הלבנה.
ונמלא שלמשל ר"ה של שנת צ' שבמחזור הלבנה, הועתק ר"ה שלנו י"ח יום
לאחור מז' אקטאבער, ויחול צ"ח זעפטעמבער. ובשנה ג' שבמחזור כבר
הועתק ר"ה לאחור כ"ב יום ויחול ר"ה צ"ד זעפטעמבער וכן בכל שנה ושנה.
(ב) צדף ג' לידע כמה שנים עברו במחזור שהיו חסרים, דהיינו שהיו חסון
וכסלו שניהן בני כ"ט יום. ונמלא שנים עברו ר"ה שוב לאחור לתוך
זעפטעמבער בעד כל שנה חסירה שבערה במחזור הלבנה, יום א'. (ג) גם כן
לרץ לידע כמה שנים עברו במחזור שעשו הן אוחו (שאלטיאהר), שהיה אז
(פעברואר) כ"ט יום, ונמלא שני"ו התארך שנהם אז עוד יום א' יותר על ש"ס'
ימים. ונמלא שני"ו הועתק ר"ה שלנו יותר לאחור מג' אקטאבער לתוך
זעפטעמבער כל כך ימים, כמספר השאלטיאהרע שהיו תוך המחזור. אבל נגד
ג' דברים הנ"ל שמעתיקום את ר"ה שלנו לאחור מג' אקטאבער לתוך זעפטעמבער
לרץ נמי להשגיח ולשום עין על ב' דברים אחרים שעל ידיהן ישלמו החרונות
הימים הנ"ל, ויתקרב שוב ר"ה מהוך זעפטעמבער לב' אקטאבער, או יעבור
גם יותר להלאה לתוך אקטאבער. והם ד' כמה שנים עברו במחזור שהיו לנו
בהם עיבור, ועי"ל ההקרב שוב ר"ה שלנו מהוך זעפטעמבער לב' אקטאבער
ולהלאה, כשעור ל' יום חודש העיבור בכל שנה ושנה משעת העיבור.
(ה) וכמה שנים עברו במחזור שהיו צ"ח שנה שלימה שלנו, דהיינו חסון וכסלו
שניהן בני ל' יום, ועי"ל שוב תתארך שנת הלבנה בכל שנה שלימה ששנה, ו
יום א', והתקרב ר"ה שלנו גם עי"ל מהוך זעפטעמבער לתוך אקטאבער.
(ו) ואם השגיח על ה' דברים אלה, ותנכה צ' מיני היתרונות הנ"ל מג' מיני
החרונות הנ"ל. וכימים שיסאלו לך מההחרונות הנ"ל תחשוב לאחור
מג' אקטאבער, הוכל לכון על הנקודה בראיה יום מחדשם יחול ר"ה שלנו,
צ"י שום שגיאה.

נח) למשל, שתרצה לידע בראיה יום מחדשם יחול ר"ה שלנו שנת תר"ה.
חקור החלה (א) כמה שנים עברו במחזור. תש' כבר ידעת
(כגילוי סי' ל"ח) ששנת תר"ה הוא שנת י"ט במחזור לבנה, א"כ עברו י"ח שנים.
אמר מעתה י"ח פעם י"א. הוא 198 יום. שאלה ב' (ב) וכמה שנים היו
צ"ח שנים הנ"ל חסרים. תש' אם תחשוב יפה מידי שנה שנה בשנת מחזור,
תמלא שכבר עברו ד' שנים חסרים תוך ה"ח שנים. אך תוכל להקל מעליך
מאח החשבון הזה, בשתשגיח על לוחות (טבלעללעטן) שצטור ח"ח (טבלעללעט
א') ששם מוצר כל שנה ושנה השנים ששערו אף היו אף שלמים או חסרים
או כסדרן כפי שהוריתך (פי' ט"ו), ותמלא שכבר עברו ד' שנים ברה"ח שנים
שהיו בהן חסון וגשלו שניהן חסרים. נמלא שחסר לך שוב 4 ימים. שאלה
ג' (ג) כמה שאלטיאהרע שלהם תוך ה"ח שנים שעברו במחזור. תש', הרי
נקל לך לידע ששנת חקפ"ו תהיה המחזור הזה שחנחנו עומדים בו כעת (פי'
לעיל סי' י"ח). וגם ידעת שוב בכל שנה ד' יעשו שאלטיאהר (כגילוי סי' ג"ד)

פתח התיבה

מחנ טובת הגאה. **שע"מ** ברו"מ טח על טפה כרוס סתם :

ר"א ים אומרים, י' אמות. **יא"צ** יאר נייע. **יר"ח** ידי חכמו. **יז"מ** יום טוב. **יז"ב** יום כפורים. **י"ח** ים חולקין. **י"ט** י' עתים. **יב"ב** יד סולות זו. **י"ש** יין שרף, ירע שמים :

כ"א כל אחד, כי אם. **כה"צ** כהאי גוונא, כהן הגדול. **כד"א** כדו אכילת פרס. **כ"ו** ככיוול, כנסת ישראל. **כ"ב** כמו כן, כל כך. **כמ"ד** כמאן דאמר. **כמ"ש** כמו כחשוב. **כ"ע** כונו עלמא, כלי עץ. **כעל"פ** כונו עלמא לא פליגי. **כ"צ** כל זכרו, כדו זכרו. **כ"ק** כדו קליפס. **כ"ש** כל שווא, כלי שני, כל שכן :

ל"א לא אמרי. **ל"ג** לא גמרין, לא גרסינן, לא גזרו. **ל"ד** לאו דוקא. **ל"ו** לשון יוונית, ל' וס. **ל"ל** למה לן. **ל"ם** לוא מהפסינא. **למ"ד** למאן דאמר. **לע"ל** לעמיד לנזח. **לפ"ז** לפי זה. **לפמ"ש** לפי מה שכתבתי. **ל"צ** לא זריבא. **לצנ"ג** לצורך גומו ומקומו. **ל"ק** לא קשיא, לא קאמר. **לק"מ** לקבל עומאה. **ל"ש** לא שכיח, לא שייך. **ל"ת** לא תעשה :

מ"א משנה א'. **מ"ב** משנה ב'. **משנת** בנימין. **מאב"ד** מאכל בן דרוסאי. **כג"א** מגן אברהם. **מ"ד** משנה ד'. **מחן** דאמר. **מכ"מ** מדברי סופרים. **מהב"ע** מהם סבא בעיניה. **מ"ש** מאי עומא. **מ"מ** מכל מקום, מניד משנה. **ממ"ג** ממה נפשך. **מג"ל** מגל לן. **מסלת** מסית לפי תומו. **מעל"ע** מעת לעת. **מ"ע** מרחית פין. **מצ"א** מצא אחד, מצא אחר. **מצ"ע** מצד עלמו. **מק"מ** מקבל עומאה. **מ"ש** מולאי שבת, מאי שבת, מה שכתב. **משא"כ** מה שאין כן. **משו"ה** משום הכי. **משכח"ל** משכחת לה :

נ"מ בר נ"מ עותן טעם כד עותן טעם. **נ"ט** נעילת יודים. **נבל"ל** נשכח"ל משכחת לה : **נב"מ** נבא עמס :

ס"ד פלקא דעתך. **ס"ד** ספקא דאמינא. **ס"מ** ספיף ט'. **ס"ל** סכירא לי' :

ס"ם ספק ספיקא. **ס"פ** סוף פרק. **ס"ת** ספר תורה :

ע"א עד א'. **עאב"ו** על אחת כמה וכמה. **ע"ג** על גבי. **ע"ד** על דעת. **ע"ה** עם הארץ. **עו"ל** עוד יש לומר. **ע"ז** עבודה זרה, על זה. **ע"ח** עדוני חיליות.

ע"י על ידי. **ע"ש** ערכ יום טוב. **ע"י"ב** ערכ יום כפורים. **ע"ז** על ידי זה. **עבלה"מ** עד כאן לשונו הסוד. **ע"ב** עד כאן, על כרחך. **ע"ב"ל** עד כאן לשונו **עכ"פ** על כל פנים. **ע"מ** על מנת. **עמ"ש** עיין מה שכתבתי. **ע"ע** על עלמו. **ע"פ** ערב סתם, על פי. **ע"ש** ערב שבת, עיין סס. **על סס**. **עבת"ד** עד כאן חוקן דבריו :

פ"א פרק א'. **פ"ב** פרק ב'. **פ"ו** פני יהושע. **פ"ד** דניח"ל פסיק רישא דניחא לי'. **פ"ר"ח** פרי חדש. **פרופ"ד** פרישה ופרישה :

צ"ל צריך לומר. **צ"ע** צריך עיון. **צ"ע"ג** צריך עיון גדול. **צעב"ח** צער בעלי חיים :

ק"ה קשה. **ק"ו** קל וחומר. **קיו"ל** קיימא לן. **ק"ל** קשיא לי. **קמ"ל** קא משמע לן. **ק"ק** קאת קשה, קדשי קדשים. **ק"ש** קריאת שמע :

ר"ב רבינו ברענורא. **ר"ה** ראש השנה, ראות הרניסן. **רה"י** ראות הימיד. **ר"ח** ראש חודש, רבינו מנחם. **רפ"ז** רבינו טורי וזב. **ר"ל** ראה לומר, ריש לקיש. **רב"מ** רבינו רספ משנה. **רלח"מ** רלח"מ רבינו לחם משנה. **רמ"ל** רבינו משנה למלך. **רמ"א** ריש פרק א'. **רפ"ב** ריש פרק ב' וכו'. **רפ"ק** ריש פרק קמא. **רפ"מ** רבינו פרי מגדים. **רחוי"ט** רבינו תוספתא יום טוב :

ש"א שאנת ארי'. **שאצ"ג** שאינו צריך לגוט. **שכ"ב** שכיב מרע. **של"ש** שלא לשמה. **שלברכה"ג** שלא בדרך התאמן. **ש"מ** שמע מזה. **ש"ע** שאלתן ערוך. **שעה"מ** שער המלך. **ש"צ** שילת לצור :

ת"ג תרומה גדולה. **תה"ק** תורתיו הקדושה. **ת"ח** תלמוד חכם. **תורה"מ** תמיית המתים. **ת"ב** תנאי נמי הכי. **ת"ק** תנאי קמא. **ת"ת** תלמוד תורה. **ת"ר"ת** תקיעה תרועה תקיעה :

פתיחה למסכת יעבת

רשות הרבים, רשות היחיד, כרמלית, מקום פטור.

השמיטתא לבני ר"ה, והו"ל כר"ה. ואזיר רה"י כר"ה"י עד לרקיע. מידו מדרבנן אפי' מוקף המקום ד' מחילות שגבהן י"ע, אם רוחב המקום יותר מע' אמות וד"ש על ע' אמות וד"ע ופתי מוקף לזירה, כגון גינה שאין בה דיריון, אעפ"י שהשומר דר בתוכה, אין דירתו שם רק לשמור, להכי דיתו כרמלית.

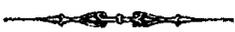
ברבליה, היא נטריוקון, אך זמל"י לא לא ולא יבש. או שהיא נטריוקון "כרמלית" ר"ל כאלמנה שאינה לא בחולה ולא נשואה. ה"ז זה המקום דומה במקמת לרה"י, מרחין לו מחילות הרלויות לרה"י. ובמקמת רבינו דומה לרה"י, מולאו מעבר לרביים. (אב"י סי' הא') שהיא מירושלמי, משנה ד"ו ח' חוס' ד"ה כרמלית הו"ל כרמלית ר"ה שם י"ח כנס רש"י, והיא הפסוק מלחמי לרש"י שנה ד"ג ב' ד"ס בני אב"י. וז"ל כרמלית לשון יצר וכחמל, שאינו לא הלך תמיד לרבים, ולא תשמש רש"י עכ"ל. ויש ג"מ לזינא, דלפירש"י יערות הם כרמלית, דלא כרמלית"י פ"ד משנה ה"א דמנע יערות ככלל ר"ה. ועי' מ"מ סס.) ובמ"ב כן אם חסר א' משאר תנאי ר"ה ה"ל. או גומא או הל שצ"ה שמוקף או גבוה יותר מג"ע ופחות מו"ט, ויש ברובו ד"ט על ד"ט, דאלו פחות מג"ע בטל לגבי ר"ה, ובגבוה או עמוק י"ט הו"ל רה"י, ובאין רחב ד"ט הו"ל מקום פטור. וכמו כן מקום המוקף מחילות, רק שאין פמהות גבוהה י"ט. כל אלו וכדומה לכן ה"ל כרמלית. וכן הימים והנהרות, כשהמים עמוקים י"ט ורחב ד"ט הם כרמלית, אבל בפחות מזה, בטלים לרשות שעוברים בתוכו (א"ח שמי" ס"ד, וסג"ז ס"א). מיהו אין כרמלית בכלים (כרש"י שנת ד"ח א' ד"ה פחות מכן, וחוס' דף ה' ומג"א שמי" סק"ד. אב"י מיהו בכלי מחובר לקרקע י"ט דין כרמלית, כגמ"א שם וחוס' שנת ד"ח א' ח"א, ועי' סי' רס"ז במג"א סק"ז לפנין עגלה, דאי מקרי קביע הו"ל כרמלית, ועי' שם סי' שניה ס"ב.)

מקום פטור הוא אזור שלמעלה מו"ט של ר"ה או של כרמלית. או חריץ או הל או מקום המוקף מחילות, שהם בר"ה, ועמוק חריץ או גובה החל או המחילת הוא יותר מג"ע, רק שאין ד"ט ברוב החריץ והתל והמקום המוקף, אפי' חריץ אלף אמה. כל אלה מקום פטור הו", וכ"כ כלי גבוה מג' ולמעלה ואינה רחבה ד"ט, ועומדת בר"ה הוא ג"כ מקום פטור (כגמ"א פ"ק דשבת). רק בזרק כלי כזו מרה"י לר"ה או חיפכא חי"ב, כרמלית מסביב רכוורת, דאף דמקום פטור הוא, מו"מ אינה רשות לנלמה, מדשרי להולאי ממנו לר"ה ומר"ה לתומו. וההולוק בין ד' רשויות אלו, הוא כך : דהמוניא מר"ה לר"ה או חיפכא במידו ובהתראה, חי"ב סקילה. ובמידו בלא התראה, חי"ב כרת. ובשונג, חי"ב חטאת (אב"י ג"ט האידנא, כי חי"בי מיתות שונגין פטורין משתלוין, משא"כ חי"בי כיתות שונגין מדאית לוקא חי"ב לשלם (כרמלית ס"א מנערה ה"א, ועי' א"ח פ"ע"ה ומ"מ סכ"ד, ועי' עוד בא"ח פ"ש"ג תקנע גבוה לחיוב חטאת, ועי' ג"ד סי' קפ"ה) אבל בהולאי מר"ה או מרה"י לכרמלית, או מכרמלית לכן, פטור אבל אסור. מרה"י או מרה"י למקום פטור, או ממקום פטור לא' משתייהן, מותר לכתחילה. ומכ"ש מכרמלית למקום פטור או חיפכא דמותר, וכן המעביר ד' אמות צ"ה, חי"ב חטאת. בכרמלית, פטור אבל אסור מדרבנן. צ"ה"י או חי"ב פטור, מותר לכתחילה לעלות אפי' כמה

סדרא ומסכת שבת, מחללה רלה תנא למנקט מיני דבין חשיכה, כלא ילא חייט במחשו, ואין שורין וכו'. ואצ"ה נקט נמי לא ישב לפני הספק סמוך למנחה, שכן הדרך להספיק קודם שבת (כתענית דט"ו ב'). ואצ"ה נקט נמי שאר דיני דסמוך למנחה. מיהו משום דקדים זמן חיובא דהפלת מנחה קודם ללא ילא החייט, להכי אקדים למחני דיני דמנחה. ואידי דתני גזירה שמה ישבה ואלא. תנא נמי לא יקרא וכו' ושאר הגזירות עד סוף הפרק, ובהר הכה הגא צמה מדליקין וכמה פוטמין, דהו"ו נמי דיני דבין חשיכה. רק משום דבספק חשיכה עוממין אבל אין מדליקין (פי"ג מ"ו), להכי אקדמיה לדיני הדלקה ק"דס לדיני הטמנה. ובהר הכי הני דיני דשחרית צ"שבה, צמה צמה אצ"ה אשה ויזאה. רק מדרך צמה לקדם צליחה קודם לאשה, להכי אקדמה למחני. ואצ"ה תני כלא גדול שכולל כל ל"ט מלאכות שדרך לעשות ביום כמ"ש תורת השמש וגו' ילא ארס לסטלו ולעבודתו עדי ערב. ופרקי דבהר הכי כולהו פירושי דפרק כלל גדול גיבוה. אמנם מדרשה להתחיל עם ל"ה חייט להכי אקדים צמשה יזאה שבת וכו', לפרש דיני הולאה. והנה ד' רשויות הן : ר"ה, ר"ה, ר"ה, ר"ה

כרמלית, מקום פטור. ר"ה הוא כל מקום מעבר לרבים. בין שהוא רחוב צנעיר הנקרא צ"שם פלאח"ה הוא ל"י, (שטרשאסע מארקטפלאח"ה) צ"ל"ה. והוא מוסל מב' הדריס, בשערים מכוונים זה כנגד זה (גמ"א פ"ה ס' ו') ואינו מקורה, ואפי' יש ליה דלתות רק שאין נעעלות צילנה (עי' ע"ו שם סק"ו).

בין שהוא דרך שמעיר לעיר הנקרא צ"ש"ם סרטיא, (לאדטרשאסע), צ"ל"ה (ומקום שם צ"י רומי נקרא סרטיא), רק ב' שו"א נשים כרש"ה חמלה אינם נלחמין נלחמין עברי, לכן נתקל). ואם א' מאלו השנים רחב ט"ו אמה (ושיעור אמה ט"ו נפחיה לעירוינן בסופה), וס' רבוא צ"ל"ה דרין בהעיר לעבור צו בכל יום, כמדבר שחזי ישראל ת"ר אלף צממה, או הו"ל ר"ה. מיהו י"א אפי' אין ס' רבוא עוברים שם, וכן יש להחמיר על עלמו (רע"ז א"ח שמי" סק"ו). אייר ר"ה אינו כר"ה רק עד גובה י' טפחים (ושיעור סתם ט"ו לקמן בפתיחה לעירוינן בסופה). רה"י הוא, כל מקום שמוקף מחילות שגבוהים לפחות י' טפחים, ורוחב המקום דע"ד טפחים, או יותר, ואפי' עד כמה בלין, ואפי' מדינה המוקפת חומה ולתוחיה נעעלות צילנה, וכן כלי המונח צ"ה, כגמ"ל ט"ז, (סרשאק) צ"ל"ה, כשהוא רחב ד"ט על ד"ט וגובה י"ט. או אפי' עגלה שגומרת על גלגלים, אם העגלה צממה גבוהה וכו' ו' ומשה, והיא פחות מג"ע סמוך לדרך, אמרי' לבוד, ובהי כאלו גבוהה י"ט. או אפי' גבוהה ג"ע מהדרך, אבל העגלה צממה גבוהה י"ט בלא הגלגלים, אף שגם תחת העגלה הוא ר"ה אם אינו מקורה, מ"מ הו"ל העגלה ולמעלה מהעגלה הוא רה"י אם רחבה ד"ט, ואע"ג שרק למעלה רוחב העגלה ד"ט ולא צלילה, אפי' הוא רה"י. רק אם גם למעלה אין העגלה רחבה ד"ט, או הוא מקום פטור (ועי' סמוך דין מקום פטור, ועי' מג"א רס"ז פסק"ו). וכן חריץ או גומא או חל צ"ה שעמוק או גבוה י"ט ברובו ד"ט על ד"ט, הו"ל רה"י. ודוקא במחלקת גבוהה או בעומק י"ט מתוך ששטח ד' אמות, דמתלקט גובה י"ט מתוך ששטח ה' אמות, או כיחא

א יציאות השבת עטשים
ה' י"א ויבטלו עטשים
פ"א הנה ח' ו פשט

שנויי גוסהות
א השבת נד: שבת
וכ"ס בשנושא ג. ה.
ויבטלו כ"ס ה"א:
בפנים... בחוץ כיצד
ב"ק (כ"ו קט"ב) (ב)
בפנים... בחוץ כיצד
אך לא מנינו לנסות זה
חכר: כיצד במש"ב
כאיות צד:

תיספות הדינים
פ"א משנה א [בחר"ב
ד"ח] פשט העני
כו' ובה"ב ק"פ
או כ"ס ע"כ. יטונו
מתן הקופה או הכל
לכ"ס ע"כ. ל' כי
וכ"ס כ"ב ס"א וכתוב
הפך וכוונתו כ"ס כ"ל
אין לומר כוונתו כ"ס
מקום חסוד ד' על ד' ד"ה
כ' כסוף ד"ו של א"ס
משיבא כ"ל על ד' ועוד
מכמה עטשים א"ל לומר
כי וכל"ס בק"ס כ"ה
מחר ופס"ל כ"ה:
שם [בא"ר] וידיין
ע"כ ע"כ ו"ל ד"ה
למשמעין דהנה ל'מן
מוטט כמו עני שנתן
כ"ל לשינה רק כדי שיתן
הכ"ס ל' לחבו וכן כ"ס
נותן לו ל'מן כ"י שהכל
מק"פ א"פ מק"י כ"ה
ומ"כ ע"כ ד"ה ח"ה
דומיה דמק"פ ל"ל וי"ה
סוד דבר ל' ד"ה ו"ה
כ"ה ל'מן מרובה ו"ה
מיוצב ק' החוס' כ"ה
ה"ה כ"ד כ"י כ"ה ד'
ל'מן ע"כ ח"י ק"ה כ"ו
ד"ה כ"ו י"ק מ"ה
השכן לא ידעין הולאה
ל'מן מוטט כ"ל ל'ן
ה"ה ע"כ אל י"א כ"ו כ"כ
ל'קוט הפן כ"ו ו"ה מה"ה
ה"ה עד דל"ה הולאה
וכ"ס כמו ל'קוט הפן
ה"ה כ"ה כ"ה הולאה כ"ה
וא"כ כ"ה ל'מן ח"ה
ל'ד"ה ח"ה ח"ה [ממ"ר]
ש"ה ח"ה ח"ה:
שם [בב"ש] ד"ה
יציאות כ"ו מ"ה
ח"ה ד"ה ל' כ"ו ע"כ
דבריו מ"ה ח"ה ל'ן
מ"ה כ"ו ח"ה ח"ה
י"ל ד"ה ח"ה ח"ה
כ"ה כ"ה ח"ה ח"ה:

א יציאות השבת. פי' הר"ב הולאה שמרשות לרשות. והרשויות
הם משורשים צפי' הר"ב צריב פרק י"א וצפירות הרמב"ם
בכ"ן. ואל הטעה בדברי הרמב"ם צרואותך שנהב גבי כרמלית
שתחייב מלקות המזיד. והביר ראה משפחה חרופה דשווג
לא. והתשוב שר"ל מלקות ארבעים
ובתורה ליתא אכל נמלא עוד לו
אקורא מכת מרודה דמדרבנן כ"ס
מלקות צפי' מ"ר פ"ט א [ובמשה
ז' פרק צה"ל דשביעות] ובמשה ז'
פ"ד גיטין וכן ש"ס צפירות הר"ב
ואף בגמ' פרק ד' דתפלות דף מ"ה
[ט"ז] מאי לוקה מכת מרדות מדרבנן.
והר"ה משפחה חרופה מש"ס דל דהקון [רנ"ן] בעין לאורייתא תקון.
[ועוד בלשון הרמב"ם דהב"ה דברים הכתוב צפירותם במשה
ד' פ"ב דכריתות ע"ט]: יציאות השבת. וכ"ה הרמב"ם דלע"ג
דמלאכה זו מנייה בסוף אבות מלאכות צפי'. הקדמותו לפי
שאלת המלאכה היא נמלאת חדיר ובה יכ"סו בני אדם על הרוב
לפי שאינם נרמין זה לבלום ז' וטעם ש"י ללמדנו שהיא מלאכה
אע"פ שהגרא"ה ממנה ש"ינה מלאכה עכ"ל. וכ"כ החוס' ג'.
וכתבו עוד דהנה צ"י למינקט סיודיה צדברים האסורים
צ"ע"ש וכתר הכי צ"ה ע"למו כדקתני לא י"ל ה"יית צמחטו
והר"ה חייט הולך לטעה צמחלה שהולאה חסורה
לא י"ל יקרא לאור הגר וכו' ולא הקדים לטעה אבות מלאכות
לא י"ל י"ש וכו' אע"פ ש"יני מאיסור שבת כלל לפי שהוא יותר
ע"כ ר"ב מ"ב: יציאות. פי' הר"ב דה"ב אל י"ל וכו'. עיין
פי' הר"ב הולאה והכנסה. ולעיל פי' דהכנסה נמי קרי לה הולאה
ובגמרא ר"פ הורק [ג'] יהיב טעמא מוסברא דמכדי מרשות לרשות הוא מה לי אפוקי מה לי עיולי [ואמרין בפ"ק דשבועות
דף ה' [וגריס מ"ה] וטעמא מאי. תנא כל עקירת הפן ממקומו הולאה קרי לה] ועיין ר"פ י': שהן ארבע. פי' הר"ב
מדבריהם וכו' שנאמר צעשונה וכו' וכן בכל וכו' יחיד שעשאה וכו' צרייתא בגמרא [דף ג']. מעם הארץ צעשונה העושה את
כולה ולא העושה את מקלטה יחיד שעשאה אוחה חייב טעם וכו'. וכתבו החוס' ש"ן זה אלא כפל לשון וכדלחומר ב"ה הכי
ולא נקט אלא צעשונה וכו' יחיד וכו' ולא הרישא. ולפיך צדברי הר"ב ג"כ כפל ואולי שה"ב נהוין לטעם שעשאו צבת אחת
וכתנן צ"ה צפרק המלניע ועיין מ"ס ש"ס צ"ד דלא נפקא כלל מצעשונה לא הא ולא הא: ושתיים שהן ד' בחוץ. כתבו
החוס' תימה לר' אמאי לריך למיתני תרתי דעני ודבעל הבית מה לי עני מה לי עשיר ונראה לר' דלמפרין להשמיעין משום
ד'הולאה מלאכה גרושה היא דמה לי מוילא מרשות היחיד לרשות הרבים מה לי מוילא מרה"י לרה"י ולא הוה גמרין הולאה דעני
מצעה"ב ולא צעה"ב מצעי ודע מדאילטרין הכי קר"י צהולאה כדנפקא לן צריס הורק מוילכל העם מהב"ה [שמות ל"ו]
[והביר הר"ב צריס מס' שבועות] ובספ"ק דעירובין נפקא לן מקרא אחרונה דרשינן אל י"ל [וכתבו הר"ב לעיל] והתם [בעירובין]
פירשו דהיינו משום דמלאכה גרושה היא אילטרין תרוייהו חד לעני וחד לעשיר עכ"ל ועי' עוד מ"ס צ"ד במשנה ז' פי"א:
כיצד העני עומד בחוץ. כתב הר"ן [וכ"כ החוס' רפ"ה ועיין רפ"ה] ופתח לפרושי מהיכא דסליק מיניה וליכא קפידא צמלחא
כדאמרין צריס נדרים דזמנין מפרש תנא צרישא מאי דפתח ביה וזמנין מאי דסליק מיניה עכ"ל ושם כתבו דטעמא לאשמעינן
דליכא קפידא צמלחא וכל תנא דתני כדצעי שפיר דמי וליכא צהא מלתא משום וכתנא לשון ערומים [א"ו: ט"ו] עכ"ל. ואע"ג
דצריס טיר קאמרין טעמא. צריס נדרים מסקינן דלאו דוקא: פשט העני את ידו. פי' הר"ב וכתובה קופה או הסל שמקבל
צו ככרות וכו' אורחא דמלתא נקט דהא צעי לפרושי דרולא לקבל ל'דקה מטעמא דמפרש. ומ"ס דמ"ה הבאה בצבירה חייבין
עליה. ואפילו לר' יהושע דפרק י"ט דמכילתין מ"ד ולרבי יוסי דאוכה פ"ג משנה י"ד דהלכתא כותיהו דלא נתנה שבת לרשות

יציאות השבת. הולאה שמרשות לרשות האמורות הלל
שבת והכנסות נמי קרי יציאות הוליל ומוליל
מרשות לרשות והאי דהני יציאות ולא תני הולאות ליטחא דקרא
נקט דה"ב (שמות ט"ו) אל י"ל ח"ס ממקומו ומיניה דרשינן
הולאה אל י"ל ח"ס עם הכלי שצדו
ללקוט המן: שתיים שהן ארבע.
שחיס מן החורה הולאה והכנסה
לבעל הבית העומד בפנים ברשות
היחיד ועל שחיס אלו חייב על שגגתו
חטאת ועל זדונו כרת ועל התרחשו
סקילה כמו בכל שאר מלאכות של
שבת. שהן ד'. מדבריהם הוכיחו
שחיס לאכור לכתולה הכא שהמלאכה נעשית ע"י שנים זה
עוקר וזה מניח דשנים שעשאה פטורים שנאמר (ויקרא ד')
צעשונה אחת מכל מלות ה' העושה את כולה ולא העושה
מקלטה וכן בכל מלאכות של שבת אמרין יחיד שעשאה חייב
שנים שעשאה פטורים: ושתיים שהן ארבע בחוץ. שחיס
מן החורה הולאה והכנסה לעני העומד בחוץ ברשות הרבים.
שהן ארבע. מדבריהם הוכיחו שחיס לאכור לכתולה כשהו
עוקר וזה מניח: פשט העני את ידו. וכתובה קופה או
הסל

יציאות

השבת * שתיים שהן ארבע בפנים *
ושתיים שהן ארבע בחוץ. כיצד * העני
עומד בחוץ ובעל הבית בפנים ד'. פשט
העני

וכו'. וכתר הכי תני צמה מדליקין וכו' וכיון שהיה לריך להחיל ולטנות לא י"ל החייט הולך לטעה צמחלה שהולאה חסורה
צ"ה דמשום לתא דידה הוא דגזרי' ע"ש עם תשיכה ואע"פ ש"ה ולא יקרא לאור הגר וכו' ולא הקדים לטעה אבות מלאכות
שלהן הנהו אבז גררא דלא י"ל נקטינהו ודיינו נמי שהחיל לטנות לא י"ש וכו' אע"פ ש"יני מאיסור שבת כלל לפי שהוא יותר
מצעוד יוס וסוף לו ענין לא י"ל וכו' כ"כ הר"ן. ועיין צפי' ר"ב מ"ב: יציאות. פי' הר"ב דה"ב אל י"ל וכו'. עיין
צריס מסכת שבועות צפירותו ומ"ס לקמן צ"ס ד': שתיים. פי' הר"ב הולאה והכנסה. ולעיל פי' דהכנסה נמי קרי לה הולאה
ובגמרא ר"פ הורק [ג'] יהיב טעמא מוסברא דמכדי מרשות לרשות הוא מה לי אפוקי מה לי עיולי [ואמרין בפ"ק דשבועות
דף ה' [וגריס מ"ה] וטעמא מאי. תנא כל עקירת הפן ממקומו הולאה קרי לה] ועיין ר"פ י': שהן ארבע. פי' הר"ב
מדבריהם וכו' שנאמר צעשונה וכו' וכן בכל וכו' יחיד שעשאה וכו' צרייתא בגמרא [דף ג']. מעם הארץ צעשונה העושה את
כולה ולא העושה את מקלטה יחיד שעשאה אוחה חייב טעם וכו'. וכתבו החוס' ש"ן זה אלא כפל לשון וכדלחומר ב"ה הכי
ולא נקט אלא צעשונה וכו' יחיד וכו' ולא הרישא. ולפיך צדברי הר"ב ג"כ כפל ואולי שה"ב נהוין לטעם שעשאו צבת אחת
וכתנן צ"ה צפרק המלניע ועיין מ"ס ש"ס צ"ד דלא נפקא כלל מצעשונה לא הא ולא הא: ושתיים שהן ד' בחוץ. כתבו
החוס' תימה לר' אמאי לריך למיתני תרתי דעני ודבעל הבית מה לי עני מה לי עשיר ונראה לר' דלמפרין להשמיעין משום
ד'הולאה מלאכה גרושה היא דמה לי מוילא מרשות היחיד לרשות הרבים מה לי מוילא מרה"י לרה"י ולא הוה גמרין הולאה דעני
מצעה"ב ולא צעה"ב מצעי ודע מדאילטרין הכי קר"י צהולאה כדנפקא לן צריס הורק מוילכל העם מהב"ה [שמות ל"ו]
[והביר הר"ב צריס מס' שבועות] ובספ"ק דעירובין נפקא לן מקרא אחרונה דרשינן אל י"ל [וכתבו הר"ב לעיל] והתם [בעירובין]
פירשו דהיינו משום דמלאכה גרושה היא אילטרין תרוייהו חד לעני וחד לעשיר עכ"ל ועי' עוד מ"ס צ"ד במשנה ז' פי"א:
כיצד העני עומד בחוץ. כתב הר"ן [וכ"כ החוס' רפ"ה ועיין רפ"ה] ופתח לפרושי מהיכא דסליק מיניה וליכא קפידא צמלחא
כדאמרין צריס נדרים דזמנין מפרש תנא צרישא מאי דפתח ביה וזמנין מאי דסליק מיניה עכ"ל ושם כתבו דטעמא לאשמעינן
דליכא קפידא צמלחא וכל תנא דתני כדצעי שפיר דמי וליכא צהא מלתא משום וכתנא לשון ערומים [א"ו: ט"ו] עכ"ל. ואע"ג
דצריס טיר קאמרין טעמא. צריס נדרים מסקינן דלאו דוקא: פשט העני את ידו. פי' הר"ב וכתובה קופה או הסל שמקבל
צו ככרות וכו' אורחא דמלתא נקט דהא צעי לפרושי דרולא לקבל ל'דקה מטעמא דמפרש. ומ"ס דמ"ה הבאה בצבירה חייבין
עליה. ואפילו לר' יהושע דפרק י"ט דמכילתין מ"ד ולרבי יוסי דאוכה פ"ג משנה י"ד דהלכתא כותיהו דלא נתנה שבת לרשות

(א) ועי' עוד צפי' המשוות להרמב"ם וימא פ"ה מ"ה. כבר העירו בראש סדר זרעים כי הגרסים הנ"ל צפי' מ"ה מרובע חסוד אחר הראשון
כונן כו' [לא היו צדפים ראשון (פראג ט"ו) ונכחו צדפים קראקא (ח"ג) ע"י הרב סאנדר כ"הנאו. ז' במשניות ד' דאפילו כווסחא צפי' הרמב"ם [כ"ו] ועי'
כ"ס בית דוד. ג] הכונה לפי צ' פירושי ר"ה ומס' שאומר האו"ט וכנהו עוד הוא בלתי מדויק כי דברי הר"ן המה ע"ש.

יבין תפארת ישראל יבין

פ"א א ר"ל הולאות שמרה"י לרה"י או אפ"כ האמורות הלל שבת.
ואף דמרה"ר לרה"י הכנסה היא היא הנא קרי לה הולאה.
מדמולא מרשות זה או זה. והא דנקט "יציאות" ולא הולאות ליטחא
דקרא נקט. דה"ב אל י"ל ח"ס ממקומו ביום השביעי (שמות ט"ו). דמנה
שמעיה הולאה. שאל י"ל עם הכלי שצדו ללקוט המן. ולבני הרב המאה"ג
מהו' ברוך יצחק שליט"ה הגאב"ק להגדבער. להכי נקט יציאות.
דמשמע יציאות אדם. לאשמעינן אבז אורחא דעקירת גופו כעקירת
[בוער ח"א] אלה

הענין מ"ל כ"ט מ"ג פ"ג מ"ה מ"ז מ"ט ו"א ו"ב מ"ג מ"ט מ"ז פ"ג מ"ה מ"ז פ"ג מ"ה מ"ז

תוספות חדשים

שם [בתו"ם ד"ח] או שנתן [ת"כ ז' וכו'] דלא תיבין דת"י ופי' המסורה א"ל דק"ו היא לפרש"י דלא הוי ליה למחייב תת"י לטעור בנשי"א וכן נשני כיון דלא הוי רק אהר דהדוויחו הולאות נינהו נשני וכן נשני בהכנסת וכן הוא הקושא לפי' נשני בנשני המזוהר לכל לפי' רבי"א יתח' דהוא כולל נשני ותח' נשני וכן בהכנסה דלא נמריק עשיר מעט וכן לנפק כמו ש"י התי' לעיל :

ראשון לציון

[תו"ם סד"ח] ובעד"ב כו' דכלת דידה לה מייבי ע"כ ותד"ה בנא מריב' דק"ג ג' מריב' דמייבי נכתי והנפק של נכתי דלמית' מהני ומותא כל היום אין בלא חסוד כלל כיון שאין הכסף כל בעל הבית ע"כ :

תוספות רע"ק

במשנה [אות ב] פשט בעד"ב את ידו וכו' ונתן לתוך ידו של עני, דוקא כשדורו תוך ידו אבל לפעולה שדור"ד היו מקים פטור ורינו כדון הוריק בכותל [פ"א מ"א] הרשב"א בחיורשו והובא בקצרה בהת' מ פ"ג מהלכות שבת : שם [אות א] בה"ב ד"ה או שנפל סתיבה והוציא התפץ והניח בהר"ר וכ"כ רש"י בסת"י ובאמה כפ"ס דתפ"י דפקידת דפקידת ניפו כפקידת הפץ דהו ה"ג' הנתח גופי' כהנתח חפץ דמי ואף בלא הנתח ברה"ר אלא אחזו בידו וכו' חייב הדין כשחייב ידו לתוך יתאי עמוד הוי כהנתח הפץ ועל רש"י אף קושיו, שכן דרבו לפרש כמו ש"י דה"ש כפ"ש חתי"ם ע"ב מ"ה דאשה, ולפי האיביעא דפקידת גופו כו', דלא חקשה רבנשם סת"י הוצרך לפרש ד"ה דמייבי בהנהי' ברה"ר וכפ"ש תנש"ם בסגיתו ואף דהתוס' ישנים בתבו הרשב"א פי' רהנתח פשיטא לית דהוי הנתח ותאביעא רק על דתפקידת, מ"מ י"ל דרש"י מ"ל בתוס' דגם רה"ר דומה לידו דהא ידו אפי' הנתח לא הוי, דהא פשט בעד"ב את ידו לתוך יתאי עמוד ולולב, אינו מובן הא נבו לולב ג"כ לא ניתן ליהנות דהא הנפילה הוי רק מילתיל בעלמא והעברה אבל על דעת"ב קשה כהנ"ל : [אות ג'] תי"ם ד"ה פשט העני, משא"כ במילה ולולב, אינו מובן כלל דהא אין לו למול שום תינוק בואו יום, משא"כ בלולב דשרוד הוא ליטול לולב וה"ג בצדקה דשרוד ליתן צדקה תוי מסס כליוב : [אות ד'] תו"ם ד"ה ובעד"ב פטור, ויש אפילו ג"ם דהא סותר לדבר אחד לא תוי סותר לכ"ה אכל אבל מותר לחלל שבת בפרהסיא הוי סותר לכ"ה כולה ושיחיטתו אסורה ורעת הרבה מהאחרונים דאפי' בטוסר לחלל שבת באיסור דרבנן תוי מותר לכל הותרה כולה, ו"א"כ היכא דהוא פטור אבל אסור מצד שבת אם עושה כן בפרהסיא הוי מותר לכ"ה כולה, ולזה אהרי"ו דחבא פטור ומותר מצד שבת ולא עבר רק על פולת עור דהוא סותר לאו בעלמא, ואינו בכלל הוי לחלל שבת :

הכל שמקבל בו ככרות מצעל הבית, ולהכי נקט הולאה בלשון עמי ועסיר דלגז ארריה קמ"ל דמלוא הבאה בעצירה אסורה ומייבין עליה; ונתן לתוך ידו של בעל הבית, דעבד ליה עקירה מרה"ר והכנסה ברה"י, או שנמל מתוכה והוציא, "החפץ והניח ברה"ר דעבד עקירה והנחה : והעני הייב, שעשה מלאכה שלימה, וזהו שחיס מן החורה לעומד בחוף ואע"ג דעטין עקירה ממקום שיה' בו ד' טפחים על ד"ט והכנסה במקום שיה' בו ד' על ד' וליכא דיד העני ובעד"ב חון זה מקום שיהי' ד' על ד' לחריק בגמ' דיוו של אדם השוכה כד' על ד' כיון שהיא עבדה לכניה בזה וליטול ממנה חפצים ואפילו גדולים הרבה :

ובעה"ב פטור, פטור ומותר גמור דהא לאו מידו עבד : פשט בעל הבית כו' בעל הבית חייב, הכי שחיס מן החורה לעומד בפנים : פשט העני כו', דעבד העני עקירה מרכות הרבים : ונמל בעל הבית מתוכה, והניח בפנים ועבד ליה בעל הבית הנחה ברכות היחוד : או שנתן לתוכה דעבד :

ובעה"ב פטור, פטור ומותר גמור דהא לאו מידו עבד : פשט בעל הבית כו' בעל הבית חייב, הכי שחיס מן החורה לעומד בפנים : פשט העני כו', דעבד העני עקירה מרכות הרבים : ונמל בעל הבית מתוכה, והניח בפנים ועבד ליה בעל הבית הנחה ברכות היחוד : או שנתן לתוכה דעבד :

ובעה"ב פטור, פטור ומותר גמור דהא לאו מידו עבד : פשט בעל הבית כו' בעל הבית חייב, הכי שחיס מן החורה לעומד בפנים : פשט העני כו', דעבד העני עקירה מרכות הרבים : ונמל בעל הבית מתוכה, והניח בפנים ועבד ליה בעל הבית הנחה ברכות היחוד : או שנתן לתוכה דעבד :

תפארת

חייבים עליה כצד"ב : (ה) הסל, לקבל בו הפת מצ"ב, הרי שעשה העני צרכו, עקירת הסל ברה"ר והנחה ברה"י (א) : (ו) דבזה עשה העני צרכו, עקירה ברה"י והנחה ברה"ר, ואע"ג דעטין עקירה והנחה במקום שהוא ע"ד, ידו של אדם חסוד כע"ד : (ז) ומדעשה בין בכולהו או בהכנסה מלאכה שלימה, דהיינו עקירה והנחה : (ח) פטור ומותר, אם העני היה עובד כוכבים, דאל"כ אף דעבד"ב לאו מידו עבד, (ב) עבר אלפני עור לא התן מסכול, ואפילו ביכול לטעו בלי כוונתו, עכ"פ אסור מדרבנן [התוס' והל"א] שנת ד"ג ב" [ג] : (ט) השהת מפרש ב' דאורייתא להעומד בפנים : (י) דעבד"ב ב' בהולאה עקירה בפנים והנחה בחוף : (יא) דעבד"ב ב' בהכנסה עקירה בחוף והנחה בפנים : (יב) השהת מפרש ב' דרבנן, הולאה א' והכנסה א' לעומד בחוף : (יג) הרי שעשה העני רק עקירה

יבין

דעבר אלפני עור, אין חילוק בין אם הל"ע הוא על שנת או על איסור כ' השמ"ח דמותר לחלל שבת מותר לכ"ה, דוקא בדלאורייתא, לא בדרבנן, אכן גלוי' אם תמה על הגאון הל"ל, למה הוצרך להביא ממרחק להמו, לחלל שבת בפרהסיא, אפי' אינו מתלך רק בדרבנן הרי הוא כעבד כוכבים, בנקום אחר, ולא סגני דרבני, דמ"ש מותר מישראל כשר לחייב להפרישו, וכן המדני בפירות רפ"ק דע"י, ח"ל פסח בסמ"ל דאסור ליתן יו"ג למומר, לכש"פ שחטא ישראל הוא, ודוקא בחצי עברי דהרא, ע"כ : וכ"כ חו"ם שם (ד"ו ב'), דמותר כשהוא גמור חשבין ליה, רק דגם בשרא"ל ביכול לטעו בלי כוונתו, אינו חייב להפרישו, א"כ תימה על הש"ך שהפריד בין הדקדוקים, וכנה ש"ך למדני ותוס', בשרא"ל אפי' יכול לטעו בלי כוונתו אסור להחיש לו, והרי גם במומח ק"ה"ם, וע"כ ג"ל דתוס' ור"ל"ם ור"ל"ם כ"אן אף במומח אסור עכ"פ מדרבנן, דאי כש"ך דמותר לממרי, א"כ מה דוחקא לאוקמי מהני' דשבת דקחני פטור ומותר, דמייבי בעובד כוכבים, והרי עדיין ק' א"כ האין טי"ך העני חייב, וצ"ק להוקי כה"ל"ס דלסימנא בעלמא נקט', דאי הוה ישראל הוי חייב, לוקמי בפשיטות דאורייתא במומח, עכ"פ דאף במומח אסור מדרבנן כשהוא ישראל, והרצתי לבני הרב המה"ג שליט"א, הו' משום הא לא הסוינו, דהרי הך מומר סב' ח"מ ליתכא לנפי עור, היינו מומר להכעיס, והוא גרע מעני עובד כוכבים דחייב להפרישו, ומומח לעבד כוכבים אסור להפרישו (כ"ה רמ"א ב'), מיהו מ"מ ק"ל, למאי דלוקמין למתני' הכא בעני עובד כוכבים, הרי אסור ליתן לעבד כוכבים שבוזרי יעלו לרה"ר (בדכ"מ) שבת י"ב א' ואף דרש"י הכא עובד כוכבים בעלמו לקח, עכ"פ כשיא ישראל נתנו לו צ' ופ"ל דמייבי שהחפץ של עובד כוכבים, דאז ליכא איסור, אפילו נראה כמתן לו ע"מ להניח :

דעבר אלפני עור, אין חילוק בין אם הל"ע הוא על שנת או על איסור כ' השמ"ח דמותר לחלל שבת מותר לכ"ה, דוקא בדלאורייתא, לא בדרבנן, אכן גלוי' אם תמה על הגאון הל"ל, למה הוצרך להביא ממרחק להמו, לחלל שבת בפרהסיא, אפי' אינו מתלך רק בדרבנן הרי הוא כעבד כוכבים, בנקום אחר, ולא סגני דרבני, דמ"ש מותר מישראל כשר לחייב להפרישו, וכן המדני בפירות רפ"ק דע"י, ח"ל פסח בסמ"ל דאסור ליתן יו"ג למומר, לכש"פ שחטא ישראל הוא, ודוקא בחצי עברי דהרא, ע"כ : וכ"כ חו"ם שם (ד"ו ב'), דמותר כשהוא גמור חשבין ליה, רק דגם בשרא"ל ביכול לטעו בלי כוונתו, אינו חייב להפרישו, א"כ תימה על הש"ך שהפריד בין הדקדוקים, וכנה ש"ך למדני ותוס', בשרא"ל אפי' יכול לטעו בלי כוונתו אסור להחיש לו, והרי גם במומח ק"ה"ם, וע"כ ג"ל דתוס' ור"ל"ם ור"ל"ם כ"אן אף במומח אסור עכ"פ מדרבנן, דאי כש"ך דמותר לממרי, א"כ מה דוחקא לאוקמי מהני' דשבת דקחני פטור ומותר, דמייבי בעובד כוכבים, והרי עדיין ק' א"כ האין טי"ך העני חייב, וצ"ק להוקי כה"ל"ס דלסימנא בעלמא נקט', דאי הוה ישראל הוי חייב, לוקמי בפשיטות דאורייתא במומח, עכ"פ דאף במומח אסור מדרבנן כשהוא ישראל, והרצתי לבני הרב המה"ג שליט"א, הו' משום הא לא הסוינו, דהרי הך מומר סב' ח"מ ליתכא לנפי עור, היינו מומר להכעיס, והוא גרע מעני עובד כוכבים דחייב להפרישו, ומומח לעבד כוכבים אסור להפרישו (כ"ה רמ"א ב'), מיהו מ"מ ק"ל, למאי דלוקמין למתני' הכא בעני עובד כוכבים, הרי אסור ליתן לעבד כוכבים שבוזרי יעלו לרה"ר (בדכ"מ) שבת י"ב א' ואף דרש"י הכא עובד כוכבים בעלמו לקח, עכ"פ כשיא ישראל נתנו לו צ' ופ"ל דמייבי שהחפץ של עובד כוכבים, דאז ליכא איסור, אפילו נראה כמתן לו ע"מ להניח :

דעבר אלפני עור, אין חילוק בין אם הל"ע הוא על שנת או על איסור כ' השמ"ח דמותר לחלל שבת מותר לכ"ה, דוקא בדלאורייתא, לא בדרבנן, אכן גלוי' אם תמה על הגאון הל"ל, למה הוצרך להביא ממרחק להמו, לחלל שבת בפרהסיא, אפי' אינו מתלך רק בדרבנן הרי הוא כעבד כוכבים, בנקום אחר, ולא סגני דרבני, דמ"ש מותר מישראל כשר לחייב להפרישו, וכן המדני בפירות רפ"ק דע"י, ח"ל פסח בסמ"ל דאסור ליתן יו"ג למומר, לכש"פ שחטא ישראל הוא, ודוקא בחצי עברי דהרא, ע"כ : וכ"כ חו"ם שם (ד"ו ב'), דמותר כשהוא גמור חשבין ליה, רק דגם בשרא"ל ביכול לטעו בלי כוונתו, אינו חייב להפרישו, א"כ תימה על הש"ך שהפריד בין הדקדוקים, וכנה ש"ך למדני ותוס', בשרא"ל אפי' יכול לטעו בלי כוונתו אסור להחיש לו, והרי גם במומח ק"ה"ם, וע"כ ג"ל דתוס' ור"ל"ם ור"ל"ם כ"אן אף במומח אסור עכ"פ מדרבנן, דאי כש"ך דמותר לממרי, א"כ מה דוחקא לאוקמי מהני' דשבת דקחני פטור ומותר, דמייבי בעובד כוכבים, והרי עדיין ק' א"כ האין טי"ך העני חייב, וצ"ק להוקי כה"ל"ס דלסימנא בעלמא נקט', דאי הוה ישראל הוי חייב, לוקמי בפשיטות דאורייתא במומח, עכ"פ דאף במומח אסור מדרבנן כשהוא ישראל, והרצתי לבני הרב המה"ג שליט"א, הו' משום הא לא הסוינו, דהרי הך מומר סב' ח"מ ליתכא לנפי עור, היינו מומר להכעיס, והוא גרע מעני עובד כוכבים דחייב להפרישו, ומומח לעבד כוכבים אסור להפרישו (כ"ה רמ"א ב'), מיהו מ"מ ק"ל, למאי דלוקמין למתני' הכא בעני עובד כוכבים, הרי אסור ליתן לעבד כוכבים שבוזרי יעלו לרה"ר (בדכ"מ) שבת י"ב א' ואף דרש"י הכא עובד כוכבים בעלמו לקח, עכ"פ כשיא ישראל נתנו לו צ' ופ"ל דמייבי שהחפץ של עובד כוכבים, דאז ליכא איסור, אפילו נראה כמתן לו ע"מ להניח :

(ט) יש דהתם מיידי רק דעסק ידו לחון ולכן ידו וגופו כבאים אהרן כן וע"י רמב"ם פ"ג מ"ג מ"ה מ"ז מ"ט ו"א ו"ב מ"ג מ"ט מ"ז פ"ג מ"ה מ"ז פ"ג מ"ה מ"ז

ואם התחילו. כונה ל"ח
 ע"פ. ויבטלו. כונה ל"ח
 ח"פ. קדושי. ח"פ. ח"פ.
 ח"פ. ח"פ. ח"פ. ח"פ.
 ח"פ. ח"פ. ח"פ. ח"פ.
 ח"פ. ח"פ. ח"פ. ח"פ.
 ח"פ. ח"פ. ח"פ. ח"פ.
 ח"פ. ח"פ. ח"פ. ח"פ.
 ח"פ. ח"פ. ח"פ. ח"פ.

שנויי נוסחאות

ואם התחילו. כ"ע. א"פ.
 מפסיקין לקרות ק"ש.
 ד"ר. ל"ח. ו"פ. כ"ע.
 כ"ע. כ"ע. כ"ע. כ"ע.
 כ"ע. כ"ע. כ"ע. כ"ע.
 כ"ע. כ"ע. כ"ע. כ"ע.
 כ"ע. כ"ע. כ"ע. כ"ע.
 כ"ע. כ"ע. כ"ע. כ"ע.
 כ"ע. כ"ע. כ"ע. כ"ע.

תוספות חדשים

ג [משנה] לא י"ח כ"ח
 ש"ח י"ח כ"ח כ"ח.
 ח"פ. ח"פ. ח"פ. ח"פ.
 ח"פ. ח"פ. ח"פ. ח"פ.
 ח"פ. ח"פ. ח"פ. ח"פ.
 ח"פ. ח"פ. ח"פ. ח"פ.
 ח"פ. ח"פ. ח"פ. ח"פ.
 ח"פ. ח"פ. ח"פ. ח"פ.
 ח"פ. ח"פ. ח"פ. ח"פ.

תוספת ר"ע ק

[אות ה] בתו"מ ד"ה
 מפסיקין כ"ח דא"ה
 ח"פ. ח"פ. ח"פ. ח"פ.
 ח"פ. ח"פ. ח"פ. ח"פ.
 ח"פ. ח"פ. ח"פ. ח"פ.
 ח"פ. ח"פ. ח"פ. ח"פ.
 ח"פ. ח"פ. ח"פ. ח"פ.
 ח"פ. ח"פ. ח"פ. ח"פ.
 ח"פ. ח"פ. ח"פ. ח"פ.
 ח"פ. ח"פ. ח"פ. ח"פ.

ולא לדון. פי' הר"ב אפילו בגמר דין שכבר שמעו טענות בעלי דינים. וכיים הרמב"ם ונשארו ונתנו הדינים בדבר ולא כשאר וכו' גם כמ"ס וחוזר להיות תחלת דין ביאר הרמב"ם ויצטרך להתחיל בדין מתחלתו וישאל וימנך הדבר וכו' ואם התחילו אין מפסיקין. עיין מ"ס כ"ד במשנה ט' דפרק לולב הגזול: מפסיקין לקרות ק"ש. הא דכתב הר"ב דתחלת ל"ח משום סופא דלון מפסיקין מוקים לה בגמ' הכי דל"ח הא כבר התא לה רישא. וכי היכי דמד"ח מפסיקין לק"ש משום דמדאורייתא היא הכי גמי וכל שכן הוא דמכל הכי דלעיל דמפסיקין והפילו כי איכא שהות הואיל והתחיל באיסור כדבעין למוקים לה לקמן וכ"כ הר"י: ואין מפסיקין לחפלה. כתב הר"ב דל"ח שאין תורתו אומנותו מפסיקין. גמרא. ואם תאמר ובי גרע תלמוד תורה מלומנות דאמרינן בהו לעיל שאם התחילו אין מפסיקין ואין להרך דלעיל בהתחילו בהיתר קודם שהגיע זמן האיסור דהא הסכמת העוסקים דאפילו בהתחילו באיסור כדאיתא בט"ח סימן רל"ג. אלא תריץ כדכתב הר"ן בשם בעל המאור דאין מפסיקין דרישא בדאיכא שהות והך דהכא בדאיכא שהות ואפילו הכי לרשב"י ומצירי מותר לעקור החפלה לגמרי: ולא

ימנך בסעודה: ולא לדון. אפילו בגמר דין שכבר שמעו טענות בעלי דינים ולא נשארו עליהן אלא לפסוק הדין בלבד דלמא חזו טעמא ויכתרו מה שהיו רוצים לפסוק וחוזר להיות תחלת דין: ואם התחילו. בחד מכל הכי דאמרינן אין מפסיקין אלא יגמור ואח"כ יתפלל והוא שיש שהות ביום לגמור קודם שיצבור זמן התפלה. והתחלת החספוס משייח מעשרה של ספרים בין ברכיו הוא הסודר שטמן המתגלה על ברכיו כדי שלא יפול השער על בגדיו. והתחלת המרתן משיפוטו הבגד הסמוך לכתרו. ואית דמפרשי משייח הכבוד שפלוו שהוא ראשון להפצת בגדיו. והתחלת הבורסקי משייחור בין כחפיו את בני זרועותיו כדי להעסק בערותו. והתחלת חכילה משיטול ידיו. והתחלת הדין משיטעטע דיינין בטילין לשבת לדון באימה וזכירה ואם היו מעוטפים ויושבים בזיו וכו' לפניהם דין אחר סמוך למנחה הוא התחלת אורו הדין משיפתחו בעלי הדין בטענותם ח: מפסיקין לק"ש. מלתא אחריית נקט וכי קאמר חברים העוסקים בחורה מפסיקים תורתן לקריאת שמע דומה קבוע דכתיב (דברים ו') בשכבך ובקומך: ואין מפסיקין לתפלה. שאין לה זמן קבוע דאורייתא. ולא שנו אלא כגון רבי שמעון בן יוחאי ומצירי שורתן אומנותן אבל חנו הואיל ואינו מפסיקין תורתו אומנותו כל שכן שפסיק לחפלה: לא יצא החייט במחצו. אפילו תחובה לו בגדו שחא יבטל ואלו דרך אומנותו חייב שדרך האומנים לתוחבן בגדיו כשולאים לשוק: שמא ישכח ויצא. משהחטך: הלבדר. הכופר: בקולמוסו התחוב אחורי אזינו כדרך הסופרים: ולא

(ח) ד"ע"ב ד"ר, כ"ע"ה"ח ח"פ"ע"פ"ו ו"ע"י כ"פ"ר מלאכת שלמה

תפארת ישראל

בועז

יראה. דליתו אסור בח"ס. וכלשכחן צנאן שנסדקי עריבה (פסחים דמ"ח א). לפע"ד יש לתקן. דדוקא בבל יראה. דלף ביעור שלם לא לקי. אי משום דליתק לעבה (כסחים י"ח א'). אי משום דלון צו מעשה (כרמ"ב פ"א מחמץ ומלה). ולהכי מדקיל איסורי' גם ח"ס שנו קיל ומותר לכחילה. אבל שאר פשולות גם ח"ס מהן אסור מדאורייתא דמ"ס מאכילות. אמנם י"ל. נבחר מ"ס רפ"מ ב"ד. בהקדמה לתערוכות. ב' פירושי' בחזו לנאטרופי. אי משום דאם יאכל חוץ כדל"פ עוד ח"ס. יתקן גם על ח"ס הראשון שיטקף לזה. ואם משום דחיי' זית והאי זית הוא שיעור שלם. ואולי הטעמתי הטעם הכי'. דכוונתו דלוי' יומא דח"ס מותר מה"ס. א"כ למה צו"ח הדום דכל חל' חולא שרי. ובהדי אסור (פסחים דמ"ד ב'). ומאי חושבא הרי כל איסור כן הוא. כל חלק וחלק שבו שרי ובהדי אסור. אלא ש"מ דבאמת בכל איסורי' כל ח"ס שבו שם איסור דאורייתא עליו מדהוי לנאטרופי בשם איסור ולהכי אסור מה"ס. אולם ה"מ צ"ח בק"ו טעמי' הוא. בכל איסור שהוא מכה האמן. כגון דעשה חמי' מלאכה בזיון השמשות בזמא' שבת. או בצלל ח"ס או עשה חמי' מלאכה בזמא' יו"כ או אכל ח"ס חמץ בזמא' כסח. לטעם אי' פסור. ולטעם ב' חייב. והגדה לפי הגמ' הג"ל. דפחות פחות מד"ה מותר מדאורייתא ע"כ מוכח בטעם אי'. דח"ס אסור רק משום דחיי' לנאטרופי לח"ס שח"כ. א"כ בהולכה פחות פחות מד"ה כיון שכבר עשה הנחה. א"כ שיטקף לו עוד ההולכה שח"כ. וזכ"ס עקירה בלי הנחה. כיון שאחר שבער נקחה אחר מידו. הו' א"כ שיטקף לו הנחה. וזכ"ס מדרבנן אסור מדדמי לח"ס. ובבני הרב המאה"ל מהר"ב שלי"ס ח"פ. דשמי' איסורי' דמלאכה שבת. דכיון דממשכין ילפינן להו (בשבת ד"ז ועירובין ד"ו). וא"כ עקירה או הגדה לחוד. כיון דאין שם מלאכה עליו מותר לגמרי מדאורייתא: (ד) מ"ס הר"ב דמייירי אפילו שפסק החוב בגדו. הוא דעת הר"י (ב"י ח"ה ר"ב). ולפי"ו שפיר נקט חייט דוקא. משום דרש"י תנא נמנעס מהני' סתמא. שחייב בכל גוונא שחייתו. והרי זה דוקא בחומץ. דאורייתא לנחת בתעורה בגדו. משא"כ חס' אחר אינו חייב רק בהולכה בידו. אמנם אף דקיי"ל כרמב"ם דאפי' אומן רק בהולכה בידו חייב (בא"ח ר"ב ו"ב א'). להכי שפיר נקט מה"ס (בא"ח ר"ב). לא י"א ח"ס ח"ס וכו'. ולא נקט חייט. אולם ק"ל לפי"ו נבחר דבאמת נקט מהני' חייט ובל"ל. והח"ל אורחא דמלתא נקט. דאורחא דחייט לנחת כהר"ט. עכ"פ קשה בצו"ח ר"ב. דנקט חס'. ח"פ נהי ארי' חס' וקולמוס דיקט. אפי' שאר מיני גמי לא יצאו וא"ל לומר דשאר מיני' באמת מותר להוציא. דליתא דקרי' בגמ' קאמר דדוקא תפילין מותר להוציא מדממשמש בהן כל שעה. ולפע"ד ח"ס חייט ובל"ל ומתן וקולמוס כוליה דוקא אינו מדרס עליו כל שעה. לולא טעם דממשום בהן כל שעה. וע"כ שצנחה אסור לנבשן יזכור ע"י המשמש שבתה סוף. הים אסור לנבשן ולנחת בהן. משא"כ מיני' אחרינה בכל גוונא שרי. [אב"י מיהו האירנה דליכא רה"ר אף בחמץ וקולמוס מותר לנחת סמוך להשיכה דאם עזר שישכח ויאל' מחייבה. הוה גזירה לגזירה (כנ"ג ר"ב סק"ג). ואנ"כ מנהו למשמש אדם כליו. פמ"ק

יבין

בסעודה קטנה סמוך למנחה קטנה. אבל לא בסעודה גדולה אפי' רק סמוך למנחה גדולה. ואפי' כבר התחיל. עכ"פ כשיגיע זמן מנחה קטנה מחייב להפסיק. מיהו לכ"ע שרי לטעום כבינה מלמאם פת לא ממשקין ממשקין. וכ"כ פירות אפי' עוצה שרי (מג"א ס"ס סק"ד ו"ו): (כה) אפי' שמע כבר טענותיהן. דשמא יראה טעם לשתור הדין. ויערוד. וקיי"ל דדוקא לשמוע תחלת טענה הבעלי דין אסור [ס"ס סק"ג]. מיהו כשיגיע זמן ק"ש או הפלה. אפי' ללמוד אסור [ס"ס סק"מ]: (כו) אפילו אחר מנחה גדולה: (כז) וז"ש שהיה אפי' כשיגיע מנחה קטנה שרי. והפסור ומפסיק נקרא הדיוט. מיהו בהתחיל סמוך למנחה קטנה. מפסיק אפי' יש שהות [מג"א ס"ס סק"ט] והתחלת חספוס משייח על זמנו סודר הספרים. והתחלת המרתן משייח להפצתו. והתחלת מלאכה. משיעשה מעשה ראשון בהקנתו. והתחלת הדין משייח בו דינין לדון. והתחלת חכילה. כע"י: (כח) לרמב"ם דוקא בליכא שהות. ולראב"ד אפי' איכא שהות מפסיק. ואפילו העוסק בתורה. משום דומה קבוע מדאורייתא. והתחיל בזמן איסור. דהיינו חיי שעה קודם זמנה (ח"פ ע"י ס"ס. וז"ל ס"א). מיהו העוסק בצרכי צור. אפילו רק בהלכה ממונס. ואין מי שיתעסק זולתו בזה. אפילו בליכא שהות פסור. דעוסק בזמנו הוא. ועכ"פ יקרא פסוק ראשון. שהוא שמע ישראל ובשכמל"ו (ע"י ס"ד): (כט) הכא רק בח"מ מיירי. ואפילו בהתחיל ללמוד בזמן איסור וליכא שהות. אפילו הכי אינו מפסיק ללמוד לתפלה. מדאורייתא מדרבנן. ואפילו למ"ד דאורייתא. עכ"פ אין לה זמן קבוע כע"י. מיהו דוקא להס תורתן אומנותן. אבל אין לה השבין כך. ולהכי דוקא בדאיכא שהות אי' להפסיק. ולטע"כ. המלמד לאחרים. אפילו בליכא שהות אינו פוסק. כש"ל ללמוד אח"כ. רק כשיגיע זמן ק"ש. קורא פסוק ראשון ובשכמל"ו (ח"ה) ש"ט ומי"א ס"ס ק"ו): (ל) בע"פ כש"ל לביה"ס: (לא) ר"ל שחא משהחטך ישכח שהוא שבת. או ישכח שהוא אסור. ויזיח לשה"ר ויתחייב מחמת. אבל אם ישכח שהמרתן בידו. על זה אינו חייב חטא (בבבא קמא דכ"ו) (ד) לב) יבטל לאוריוס בלשון רומי. ב"ח

דדוקא הך דאורייתא נמנעס להו כל שעה חיישין דלמא אשהלי. וכ"כ תפילין. מדרס עליו כל שעה. לולא טעם דממשום בהן כל שעה. וע"כ שצנחה אסור לנבשן יזכור ע"י המשמש שבתה סוף. הים אסור לנבשן ולנחת בהן. משא"כ מיני' אחרינה בכל גוונא שרי. [אב"י מיהו האירנה דליכא רה"ר אף בחמץ וקולמוס מותר לנחת סמוך להשיכה דאם עזר שישכח ויאל' מחייבה. הוה גזירה לגזירה (כנ"ג ר"ב סק"ג). ואנ"כ מנהו למשמש אדם כליו. פמ"ק

ולא יפלה את כליו. מצעד כניס מצנודו. תרגום צערתי הקדש פליתי: ולא יקרא לאור הנר. בצפר שמא יטה הנר להביא השמן לפי הפחילה כדי שדלוק יפה ומזל מצעיר בשבת ואפילו היה הנר גבוה שמים ושלש קומות לעולם אסור לקרות לאור הנר אח"כ יטעמו אדם אחר לשמרו או אם הוא אדם חשוב שאינו רגיל לעולם לחקן הנר: החזן. מלמד תועקות: מהיכן התינוקות קורין. מהיכן יתחילו לקרות דבעינין מועט כי האי לא גזרינן שמא יטה והתינוקות קוראין לפני רבן לאור הנר שתימה רבן עליהם: אבל הוא לא יקרא.

ולא יפלה את כליו. לאור הנר דלאור הנר דקתני גבי לא יקרא קאי נמי על לא יפלה דממסקי בגמרא: באמת אמרו. פירשו הר"ב בריש פרק ב' דתרומות: החזן. פירש הר"ב מלמד תועקות ותרגום ומהו שזוהו לר"ך לראות האיד תועקות קוראין ועל שם זה נקרא ש"ך מון כמ"ש בערוך שר"ך לראות האיד יקרא וכו': ביוצא בו. פירש הר"ב לעשות הרחקה לעבירה וכן פירש"י ולשיטתייתו אינו שלא מנו לך דז וזה בכלל הי"ח דבר ומפני כך אליעזר"ך לתנא למתני דביולא

שנויי נוסחאות

בקלסוסו. בענין וע' קולגוס) לא יצא הבלבד בקולסוסו וע"ש טרף נבלה. יפלה. נמשכ"ל יפלה. דג"ש יפלה. ע' נרע"ב שכתבתי מקורו תרומות. וכתבתי גם כן רמב"ם הקדש נחלים הכרשים פלא. פלה. להורג על צדק והכניס דבר מדבר נדבור אלו צמעה כמו לפלא נר. יפלה פי' בן תנאים וגו' ומזאל אחר נגמ' (יב) אפילו להבדיל בין נדבור לגבוי אשתי ואפי' יסבול מהאבד ולא יפלה דמחיתין בנא והסודא דנבדל בין נגד לבנד וכדומה. וזהו נחל מה שנקיים הנגד פונו נגדים לקריאה כמס' וע"י בקול הרמ"ז. באמת (אמר). דג"ל יפלה וכן ליפא נמשכ"ל הכרשם מקומות שטובא בהם הדבור הוה. היכן תועקות קוראים. דג"ש מחבק תועקות קורין. לא יקרא. נתיישב הכ"ב"א משמע ביהיה לפני הנוסח' לא יקרא אפרם וע"ש: ד' ואלו מן ההבלות. דג"ש וכמנכ"י אלו ההבלות בנגדי' בנגדי'. ואלו אלו הן או ואלו מן כ"י פ"א און פולין כ"י אומר ואלו הן ש"ח: הגנה כמכ"י הגנה. וחוסיקין דג"ש חוקריה: כדל"ה דג"ש ויקראל: נמשכ"ל דעם נחשליה ופד' ובמ"ש ב' ריזח וסניזות: יפא:

שנויי נוסחאות

כל הפדשה מפני שאין אימתן עליו ושמירתן לא הויה שמירה ומהאי טעמא נמי איכא למ"ד דאשה שומרת לבעלה אין שמירתה שומרה שאין אימתה עליו: ביוצא בו. לעשות הרחקה מן העבירה אמרו. לא יאכל הזב עם אשתו וזהו וע"פ ששניהם טמאים: מפני הרגל עבירה. שמתוך שהם מתיידיים יבא לבעול וזהו שיהא זכרם. וזו חבה לרבותא נקט שהתשמש קשה לכן ואיכא למימר דודאי לא יבואו ליד הרגל עבירה אפ"ה לא יאכלו זה עם זו: ד' אלו מהלכות. אין פולין ואין קורין לאור הנר דחקן צמחתי: בעליית חנניה בן חזקיה. שבקשו חכמים לנגטו ספר יחזקאל שדבריו נראים כסותרים ד"ת כגון כל נבלה וטריס:

בקרמסו (ו) ולא יפלה את כליו (י) ולא יקרא לאור הנר (י). באמת אמרו (י) החזן (י) רואה היכן תועקות קוראים (י) אבל הוא לא יקרא (י) ביוצא בו לא יאכל הזב עמהו (כא) מפני הרגל עבירה (כ) ד' ואלו (כ) מן ההלכות שאמרו בעליית חנניה בן חזקיה

כי יין תפארת ישראל בווע

סמוך להסוד. דהך דליכא חשש שיו"א מ"מ שמא יש אלנו דכר מוקף: (ך) כתב בחזון מה' עקבא שליט"א. ח"ל לא ידענא למה נקט מחי' לא יפלה לנין לנקט. שמתא. ליהוי משמע גם פלו ראש אסור שמא יטה. וכדקתני צברייתא אין פולין ואין קורין. וכ"כ הרמב"ם. מיהו י"ל דנקט כליו לרבותא דדיוקא. דוקא בגילה אסור. אבל ביום אפי' כליו דיש שם פרעושין. והי"ל למוסח שמא יהרגו. כמו דלסרינן מה"ט להרוג כנים צבנדין שמא יהרגו שם פרעוש. וכים שבראשו מותר להרוג מולין מוזי שם פרעוש. אמנם עדיין ק"י"ב האשכנזי דגמ' דלא פלה. אי הוינו ביום. דמתינ' כר"ל דבור כזה חיבי וק' ח"כ אמאי נקט כליו. הו"ל לנקט פסח. דמשמע חדות טפי. דאפי' פלו ראש אסור. ומו' ק' טפי בש"ע (רס"י ער"ה) דנקט פסח און פולין. וכיאר הרמ"א. דר"ל לבער כנים מהכנדים. וק' למה נקט הרמ"א בדיוק נגדים ובלבד בלכות דשמים בנהמ' לברמית כדי להראש שסוף ע"י אחר. אם ימשך האחר ידו לכפות. ירגיש זה ויזכירט. ואך דהב"ח ס"ל דג' קורין דוקא לדבר מטה. ו"ל דכליו ראש מל"א רק ע"י אחר מטיקרא ל"ג עלה ועדיין ל"ע. עכ"ל הגאון הגדול ה"ה: אמנם ל"ה המחבר נראה לדון פולין נקט מתינ' כליו דפלה דאפי' כליו שר"ך בהם לנשת. דילוף מתינ' פולין נכ"ע אפי' נר"א רק מל"א הוא ולהכי רק כלים אחרים אסור לשת. אבל כליו שר"ך לשת. כיון דאיכא חתי. משום אערא (כחצובות ד"ס ע"ל) ומשום כבוד הכריות (ככריות ד"ס ב'). סד"ה דל"ג בה רבין. ומו' דל"ג לנשתל מוקפה דשמים בנהמ' לברמית כדי להקטין. משום דלא צרי הכריות (כ"ח ס"ל ס"י). קאי"ל דאפ"ה אסור הכא. משום דלא צרי שרמיה למעלה ויהיבם צעיני הכריות. גם אין כל עבר טוב שלא יעזבו זה בצדן. וא"כ מתורץ חף ק' בו' של הגאון. לסי"ד דלענין דלא יפלה מימיני ביום. והחיה כ"ח דמתינ' אהרית כזה אפי' של ראש. דילוף מל"ס (כלקון כ"ס ק"ב). ואפשר דמה"ט נמי נקט רמ"א נגדים דמשמע אפי' נגדים שר"ך להם בשבת. ומו"ס הגאון הי"ל דמי שמתינ' אפי' לשת ראשו ע"י אחר. הו"ל המתפלל כמסמרו שלא יטה. לפעול לא דמי כלל. דההם יעזב שמתנו שלא יטה. אבל זה אינו מרגיש רק סינק ידו מראשו. ומהא לדבר אחר סינק. ומו' הפס עליו גוס הרב בני המסה' מהר"י שליט"א הגאון בק"ק לאנדברג. דמי כיושב ומסמרו דימינן לאמתפלל. א"כ גם לבית שרי. ועד כלן קאסר הכ"ח רק צעינן פולין. דלון א' משנית על חצו ומת"ם הרמ"י (סע"ה סק"ג). (ו) אב"י כך ב' הר"ב. דלחכי נקט זב וזהו. אף דהשמים קשה לכן. אכן צמח אמרו' חמ"ך רב"א אומר צא וראה עד היכן פרהה ביערלא. שלא שמי לא יאכל הסבור

תוספות רע"ק

[אות ו] ולא יפלה את כליו. ק"ל אמאי דייק למנקא את כליו דחינו בגדיו כמ"ש תרע"ב. והא בודאי גם ראשו אסור דשמא יטה. ובברייתא קתני. פסח אין פולין אין קורים. וכ"כ הרמב"ם אין פולין לאור הנר ולא חוכר כליו. ובמתני' אפשר לומר דנקט כליו לדיוקא דאפילו כליו דוקא לאור הנר אסור אבל ביום שרי. דאך דמפלח גם ספרעושים דמצויים בנגדים דתחזינו חיוב. ס"ס לא הוישנין לשמא יחרגו (וס"פ לפי האיביע דתנמי' אם לא יפלה היינו אפילו ביום ור"א היא דאמר התורג כנה חיוב אומר דתורג כנה חיוב) אבל בש"ע רס"י ער"ח נקט פסח אין פולין. ודיק מהבגדים תא בששופו גם ראשו אסור. ובלבוש השמים הגנה וועיין. ואולי י"ל דספלה ראשו א"א על ידי עצמו ואחר הספלה לראשו י"ל דמותר כיון דאם יבוא להשת' ירגיש זה שפניתו לפלות ראשו והוי כמסוקים ב' בענין [אחר]. ואולם אינו מסמיק לדעת הוב"ח בסג"א סי' פ"ח דהא דשריא בב' קורים לאור הנר וזו רק משום מצוה אבל לא מהח' דהשבות ע"ש: [אות יא] ולא יקרא לאור הנר. הא דברייתא נבי לא יצא שנינו צמחתי יגמ' הי"ל ג"כ ביושלמי כ"מ שנינו צמחתי כלינו היא הלמ"ח

תוספות רע"ק

לא יפלה את כליו. ק"ל אמאי דייק למנקא את כליו דחינו בגדיו כמ"ש תרע"ב. והא בודאי גם ראשו אסור דשמא יטה. ובברייתא קתני. פסח אין פולין אין קורים. וכ"כ הרמב"ם אין פולין לאור הנר ולא חוכר כליו. ובמתני' אפשר לומר דנקט כליו לדיוקא דאפילו כליו דוקא לאור הנר אסור אבל ביום שרי. דאך דמפלח גם ספרעושים דמצויים בנגדים דתחזינו חיוב. ס"ס לא הוישנין לשמא יחרגו (וס"פ לפי האיביע דתנמי' אם לא יפלה היינו אפילו ביום ור"א היא דאמר התורג כנה חיוב אומר דתורג כנה חיוב) אבל בש"ע רס"י ער"ח נקט פסח אין פולין. ודיק מהבגדים תא בששופו גם ראשו אסור. ובלבוש השמים הגנה וועיין. ואולי י"ל דספלה ראשו א"א על ידי עצמו ואחר הספלה לראשו י"ל דמותר כיון דאם יבוא להשת' ירגיש זה שפניתו לפלות ראשו והוי כמסוקים ב' בענין [אחר]. ואולם אינו מסמיק לדעת הוב"ח בסג"א סי' פ"ח דהא דשריא בב' קורים לאור הנר וזו רק משום מצוה אבל לא מהח' דהשבות ע"ש: [אות יא] ולא יקרא לאור הנר. הא דברייתא נבי לא יצא שנינו צמחתי יגמ' הי"ל ג"כ ביושלמי כ"מ שנינו צמחתי כלינו היא הלמ"ח

תוספות רע"ק

[אות ו] ולא יפלה את כליו. ק"ל אמאי דייק למנקא את כליו דחינו בגדיו כמ"ש תרע"ב. והא בודאי גם ראשו אסור דשמא יטה. ובברייתא קתני. פסח אין פולין אין קורים. וכ"כ הרמב"ם אין פולין לאור הנר ולא חוכר כליו. ובמתני' אפשר לומר דנקט כליו לדיוקא דאפילו כליו דוקא לאור הנר אסור אבל ביום שרי. דאך דמפלח גם ספרעושים דמצויים בנגדים דתחזינו חיוב. ס"ס לא הוישנין לשמא יחרגו (וס"פ לפי האיביע דתנמי' אם לא יפלה היינו אפילו ביום ור"א היא דאמר התורג כנה חיוב אומר דתורג כנה חיוב) אבל בש"ע רס"י ער"ח נקט פסח אין פולין. ודיק מהבגדים תא בששופו גם ראשו אסור. ובלבוש השמים הגנה וועיין. ואולי י"ל דספלה ראשו א"א על ידי עצמו ואחר הספלה לראשו י"ל דמותר כיון דאם יבוא להשת' ירגיש זה שפניתו לפלות ראשו והוי כמסוקים ב' בענין [אחר]. ואולם אינו מסמיק לדעת הוב"ח בסג"א סי' פ"ח דהא דשריא בב' קורים לאור הנר וזו רק משום מצוה אבל לא מהח' דהשבות ע"ש: [אות יא] ולא יקרא לאור הנר. הא דברייתא נבי לא יצא שנינו צמחתי יגמ' הי"ל ג"כ ביושלמי כ"מ שנינו צמחתי כלינו היא הלמ"ח

לא יפלה את כליו יגמ' הי"ל ג"כ ביושלמי כ"מ שנינו צמחתי כלינו היא הלמ"ח

יצאות השבת פרק א שבת

ר' עובדיה מברטניג

וערפה מן העוף ומן הבהמה לא יאכלו הכהנים (יחזקאל מ"ד) כהנים הוא דלא אכלי הא ישראל אכלי וכגון וכן תעשה בשבעה בחדש (שם מ"ה) היכן נרמז קרבן זה בתורה ונתמך חגיגה בן חזקיה בעליה וישב שם ופי' ספר יחזקאל: וי"ח דבר גזרו בו ביום. שנחלקו בית שמאי ובית הלל ועמדו למנון ורבו ב"ש ופסקו כמוהם כדכתיב (שמות כ"ג) אחרי רבים להטות. וכולהו י"ח דבר מיייתו להו בגמ' ואלו הן. האוכל אכלו לטומאה או שני לטומאה גזרו שיהא נעשה גופו שני לטומאה ופוסל את התרומה במגעו ששני פוסל בתרומה הרי אלו שתי גזירות אוכל אכלו ראשון ואוכל שני. והשניה מה משקין טמאים נעשה ג"כ שני לטומאה ופוסל את התרומה הרי שלש. ועממא דגזיר דבתי דזמנין דאכלי אוכלין טמאים ושדי משקין דתרומה דפומיה בעוד שהאוכלים

ראשון ושני דלעולם משקין חתלה הוה אע"ג דאכתי לא נגזר כמו שזמנין דזמנין דאכלי וכו' ופסיל להו דנקט פסיל ולא טמיי מטמא דהא קיימא לן משקין נעבו תחלה אלא משום דאכתי קודם י"ח דבר לא גזרו להיוות חתלה מ"מ בדעתה. היה לגזור מיד ע"כ. ומ"ש הר"ב וגזרו על הבא ראשו כו' ועל טהור וכו' לישנא קטיעא היא שלא פירש מה גזרו בו ובסוף מסכת זבים תנן להו בהדי דפוסלין את התרומה

דכיוצא בו היא ודמס"ה תנא ליה הכא: ד וי"ח דבר גזרו בו ביום. וכתיב הר"ב ואלו הן האוכל אוכל ראשון או שני דמנין בפ"ב דת"ר דתוספות וכתבו התוספות אי תנן אוכל ראשון לחוד לא הוה ידעינן מיהא האוכל אוכל שני ואי תנן אוכל שני הוה אמיתא דאוכל ראשון נמי טמוי מטמא כלומר שהתרומה תהיה טמאה לפסול אחרים במגעו. ומ"ש הר"ב על ביה מ' וי"ח דברים גזרו בו ביום מ': דאף אוכל ראשון לא נעשה גופו

אלא שני לטומאה. כדבי יאסע דמתני' ב' פ"ב דטהרות ושם מפורש הנעם. ומ"ש הר"ב והסוטה משקין טמאים וכו'. ומקשה לתלמוד הייטו הך גזירה אוכלין ומאי מהו דיתמא הא שכיח שאלם שותה עם אכילתו והא לא שכיחא שיהא אוכל עם שתייתו קמ"ל. וכתבו התוספות דאוכלין ממסקין נמי לא הוי ידעינן דה"ל דוקא משקין דתמריי אכל אוכל לא פסיל כללי קמ"ל. ומ"ש הר"ב דזו גזירה שלישיה ולא חלקה לשתים כמו גזירה דאוכלין. כתבו התוס' משום דמסקין לא שייך בהו שזמנין דזמנין דאכלי וכו' שדי משקין וכו' ופסיל להו דנקט פסיל ולא טמיי מטמא דהא קיימא לן משקין נעבו תחלה אלא משום דאכתי קודם י"ח דבר לא גזרו להיוות חתלה מ"מ בדעתה. היה לגזור מיד ע"כ. ומ"ש הר"ב וגזרו על הבא ראשו כו' ועל טהור וכו' לישנא קטיעא היא שלא פירש מה גזרו בו ובסוף מסכת זבים תנן להו בהדי דפוסלין את התרומה

בן גוריון. נמשכ"ג וכמשי"ג בן גוריון. כתי"ג בן גוריון. נמשכ"ג ד"ג בן גוריון. כתי"ג ליתא וי"ח רע"ג. בשעלו לבקרו נמנו. נמשכ"ג שעלו. כהוספתא כ"י ערשטע שעלו ובקרו ונמנו. ויהא נעשה י"ח יח"כ ונמנו גם כתי"ג י"ח דברים. כתי"ג י"ח בר. וכו"ס כתי"ג:

תוספות חדשים

ד [הרי"ב ד"ס וי"ח כו' פסול אוכל וכו' והסוטה כו' עכ"ל. ובישאי האוכל ונבקה מפרש כהנה"כ פ"ד דמעיל (ב"ד): (*) הרי"ב כתב בגמ' ה' ונראה שגם על ראשו ג' לוגין כו'. כתי"ג סוף ז"ג כתי"ג על ראשו וזכו ויהי נמשכה זמ' וכמסתמא מקולות מ"ד כתב הר"ב נמנו ג"כ לראו וזכו ע"ש. [תני"ג ד"ה] וי"ח כו' וזה לא שכיחא שיהא אוכל עם שתייתו קמ"ל עכ"ל. וז"ל הרשב"א ז"ל איבא למידק וליתא משום דזמנין דאכלי אוכלין דתרומה ופסיל משקין טמאי וכו' לטומאה דהא ודאי שכיחא עכ"ל ונל"ג לז"ן דבטומאה משום תשמיש שיהא אוכלין טמאין או ישתה משקין טמאין שפסיל הוועלו בתקנתם שפסיל תרומה דמיה כשאוכל עמא ואל"ו לא יגע בתרומה משאי"כ לתשמיש שיהא אוכלים תרומה ויעלו משקין טמאים ויתן הלוח פיו לא הוועלו בתקנתם כשישמה משקין טמאים יעמא דמה כק"מ נעשה אכילת תרומה ויול משקין טמאין וישיי לתוך פיו דמי שחילק תרומה מותר ליגע במשקין טמאין ודוק:

ביני תפארת ישראל בועז

עם השמאה. רק לא יאכל הזב עם הזב. ופירש"י. שלא הארזו לך. שבוין אוכלין חוליהן במהרה. וז"ל לא אכלו עם נשותיהן טמאות. השבתרי לבני הרב המאה"ג ש"ס"א. לא כי. דכרי הרב מוזקקים הן. דאף ל"ס"א ק' דה"ל עכ"ל פ' מנאק לא יאכל השמא עם הזב. אע"כ דנקט' מתני' זו אף דים לו קשה הבעילה. אפי"ה חייסין. [אלא ד"ש"ס מדייק דעכ"ל ה"ל לאחמשינן במתני' שלא יאכל טהור עם אשתו השמאה שלא חייבה וזה רק משאר טמאות. דמדגמי' אהדדי שמה תנע והטמא טהרות שיהא. ש"מ דהו וזריין ב"ל"ו אכלו בטמאה. תרע מקאמר רש"א דה"ל נמתני לא יאכל הטהור עם השמאה. ולא קאמר דה"ל נמתני לא יאכל הטהור עם הזב. ש"מ כדאמרן:]

הן מן וכו': טרד) שבקשו לגנוז ספר יחזקאל. שחשבו שדבריו סותרים לתורה. וההגדר הנטיה בעלייתו וההניע לפרשו. ועלו חכמים לבקרו ולראות ולבחן פירושו. ומדהיה שם חסיפה רוב חכמי הדור. נמנו גם על שאר דינים (מה) ר"ל עמדו למנין המתירין והאוסרין: (כו) גי"ח הגזירות שביא להן: (כו) ר"ל מררבו ב"ש על ב"ה. בן. לכן גזרו ב"ח גזירות בישראל. ואלו הן: (ו"א) דה"ל גזירות על האיסורים שזכרו עד סוף הפרק. דיו. סממנים. כדשינין. חזנין. למר. מיה. שופות. דגים. מוכרין. עושין. מגביהין עורות. כוסם. בשר. כלל. כיהא. פת. מרס. ואין זה כשישם הש"ס ככלי ויחבולו. ועמ"פ"ו מ"ר ע"ה מ"ה):

פירוש הקצור
ב גזירות גזרו בתרומה. ואלו הן: (א) האוכל אוכל ראשון: (ב) או שני לטומאה. (ג) או שנה משקין טמאים. (ד) או הבא ראשו וזכו במים שאובין לאחר שבעל בו ביום. (ה) או טהור גמור שנפלו עליו ג' לוגין מים שאובין. (ו) וכו"כ נגיפת כהני קודש. (ז) או כהן ידיו. (ח) וכו"כ משקין שנמאלו מחסר ידים. או מהמת שאר דברים שפוסלין בתרומה. או גם המשקין הללו שזב מממאין לתרומה. דכל הפוסל לתרומה. מסמא לני משקין להיות תהלה. (ט) משקין שנמאלו אפילו מחסר ידים. מממאין לבני לפסול תרומה. (י) גזרו. בעצת כותים יעמאלו כהני מיום שנולדו. (יא) גזרו

פירוש הארוך
א ב' ג' האוכל אוכל ראשון. או שני לטומאה. או שנה משקין טמאין. גזרו שיהא גופו שני לטומאה. כדי שלא יאכל ושתה דברים טמאים בעוד תרומה בפיו דשני פוסל לתרומה (אב"י ישור האוכלין עמאין הוא כהני פרס. שהוא כיהא והוא לראש"ס וכו' בי"ח ליש"ו. וישור משקין טמאים. רעויות. לוג. מעילה פ"ד מ"ה) ד"ה) מדהיו רגילין לרחוק בשאובין. אחר טבילה שבמים סרוחין וחסבו שהשאובין הם עיקר הטהרה. להכי גזרו שהבא ראשו ורובו ב' ג' לוגין] שאובין [ע"י חו"ט סוף זכים ודמלי"ת רע"ט מה' אה"ט] לאחר שבעל בו ביום.

או טהור גמור שנפלו עליו ג' לוגין שאובין. פוסל לתרומה. [אף לאחר שהעריב שמשו מטבילה לראשונה עד שיחזור ויטבול וא"ל הערב שמש לטבילה שנייה. מיהו בעצלו יום גזרו בין בבא לתוך ג'ל שאובין או שהפילו עליו ג'ל מים שאובין בב"א. מדדמי לטבילה. בבא לתוך מי מקוה שטובל בהן. ולהכי יעשו שמוהר לטבול בשאובין וגזרו נמי בנפילה. מדק' ה' דרכס להפיל עליו מים שאובים להשתטף ממים סרוחים שבמקוה. אכל בעטור גמור הוה פגי לגזר למגזר רק בנפלו עליו הג"ל שאובין. מדהו"ה דוגמת המעלה שטעם זה בכל טבילה טבוי"ו. אכל בטמור בבא לתוך ג'ל שאובין ורחק בהן ראשו ורובו לא שייך למגזר. מדל"ה בו טבילה (וע"י חו"ט) בבא ד"ג"ג. אמנם כ"ל דלרחוק א"ע בשאובין. בלי ביאה לתוך המים. וכלי שיפלוט עליו. אפי' בטבוי"ו לא גזרו גבי' טומאה. מדל"ה דמי לא לטבילה ולא להמטשה שטעו בה. דמרחין מי הטהרה בלחן עליו בבא ח'ו. לא הוה דומיה לטבילה. ולא יעשו לומר דמהכי כטבילה. (ו) מדהיו רגילין להניע תרומה אלל ספרים. מרשיניהן קודש. והיו העכברים מכלין הספרים. להכי גזרו שיפסלו סכרי קודש לתרומה כשיגעו בה. ז' ח' משני ספרים עסקיות ליגע במקום מזהם צנוף. וכשיגעו אח"כ בתרומה. התחבה. להכי גזרו שספרים ידים. כל שלא נפל דיו. יפסלו לתרומה. וגזרו עוד. דקתה דיום שהמרו. וכו"כ כל הפוסל לתרומה. יעמא למשקין להיות תהלה. כדי שלא יתחלט משקין אלו במשקין שנגעו בשך. שכן ראשון דאורייתא. ולהכי רק במשקין גזרו. מדעילין לקבל טומאה. מדל"ה הכשר. (ט) גזרו בכל משקין שנמאלו אפי' מחסר ידים (חוס') יעמאלו לכלים. אע"ג דמדל"ה אין כלי מק"ט רק מאב הטומאה. גזרו במשקין אלו משום משקין מוזב וזה. כרוקי. ומימי רגליו שכן אב הטומאה דאו'. (י) הכותיים אמרו שחיתוקה בת יומה שראתה נדה טהורה. להכי גזרו חו"ל על כל צוה טחיים שמויט שנולדו יחזו טמאין כהני. יח) אם דבר א' מתחיל על טומאה וטהרה. ואין ברוחב הדבר המחילי טפח לא נעמלה הטהרה הטחיהה. דאכל רחב

אור גדול
דף קמ"ט לענין שמה יחזקאל. שוב ראיתי ביושפת יעקב ס' ש"א דכתב בארליגות. יהיא דבר הכרחי ושוב כמנהג.

בסוגיא דרבת דאמר אפילו ב' קומות לפד זה מלא נקט מתני' מטמא דשכא ישת. ועדיין יש לעיין קצת דמה מביעי בש"ס אם לא יפלה הייני ביום ומשום שמה יחזקאל דאמר לא קתני הפסד דאמר לפלות דמשום שמה יחזקאל רבה ליש תירוצא תנ"ל וי"ל: [אית רב] בתו"ס ד"ה י"ח דברים. וכתבו תו"ס דאוכלין ממסקין נמי לא הוי דיעבד דה"א דוקא משקין דתמריי אבל אוכל לא פסיל כלל. וקשה לו דהא קושית תוס' לא הוי דהאוכל אוכל ראשון הוא מותר דנלמוד ממסקין דהא אינו סת"ד בתירוצא דהא נתי דיעבד דה"א לא גמירי דה"א ס"ס נלמוד מאוכל אוכל שני והא דקתני לה דה"א דמסויי נמי מטמא אע"כ דקושית תוס' דאוכל אוכל שני הוא מותר דנלמוד ממסקין דהא נמי ח' לק"מ דהא סת דאוכל שני שני היינו רמצינו כיוצא בזה ע"י משקין ותינו משום דבלא"ה תיה כחוכא וסולא שיהיה שני עושה שני וכמ"ש הרע"ב והתו"ס פ"ב דטהרות מ"ב. והא דשני עושה שני ע"י משקין היינו כיון דבדעתה תיה לגזור דכל הפוסל תרומה מטמא משקל להיות תה"ה וכו"כ ש' התוס'. וכיון שכן משימא דהוצרך לסנקס אוכל שני שני דה"א דהויה כחוכא ובלולא דשני יעשה שני. ומשותה משקין טמאים דמסתא קתני אף משקין שני אין ראיה דכתיב בדעתה לגזור דמשקין תיה תהלה א"כ תיה תמיד שותה כשקין ראשון. מש"ח דמי לומר

תוספות רע"ק
החיים נקט הפסד משום דשכא ישת וכן כתיבא לא יאכל הזב נקט הפסד מפני הרגל עבירה. והבא לא נקט הפסד דשכא ישת היינו דבעי לומר דאפי' היכא דל"ש כ"כ ש"א ישת כגון דבניה ב' קומות ב"מ אסיר משום לא שמו. כ"כ חפ"י

מה ר"ה י"ז פ"ג :
 שנויי נוסחאות
 ה' ופסטיים . גדלי
 ונחשתי' פ' ס' פ' ג' י' .
 כחמ"ג ופסטיים :

תוספות חדשים
 [בר"ג] נדבר שזרע כל
 ע"כ. המושב נחוי"ט ס"ו
 דתרומו : [שם] וגזר
 שחב"ט נחמה הראשון ע"כ
 ע"י כתיובו פ"ט דתרומו
 מ"ז וכו"ט ט' וכו"ט
 דהכ' דף י"ז ע"כ ד"ה
 דלמא מבי' וכו' :
 ה' [בתו"ס] ד"ה
 וברשינון ט' א' א' ו'
 טוסין שהשוו' מ' מ' מ' מ'
 ע"כ. ולמא דליתא כירוש'
 ומייתי לה בהמ"ט גופיה
 גריס טל' דכוספתא דקרא
 הם כוסמין ו"ל דס"ל
 להמ"ט דכרשינון וכו"סמין
 הכל דבר אחד אלא שאין
 מחזור כלל . פ"ח [כ"ד] :

ראשון לציון
 [תרי"פ] ה' י"ח דכ"ט
 ט' . והקשו חו"ט מה שייך
 לגזור כו' . י"ל חו"ט י"ז
 ע"כ ד"ה וכל כו"סמין וכו"ס
 דבר אחר ואל"ה היתה
 למ"ד דמכ"ט כ"כ דמ"ט
 ע"כ ל"ו דלע' כו"סמין גזרו
 ימוד דכ"ט למיגור משום
 עבודה כוכבים אלא למ"ד
 דלע' כו"סמין גזרו נדון מס'
 שייך סך גזירה לעבודה
 כוכבים וי"ל כו' :

תוספות רע"ק
 [א"ת שח"כ"ב והגזירה
 חפ"ו והס"ו א"ת וכו"סמין
 קורין ודעת התוס' דגם
 חך דלא יאכל חוב עם
 הובח דקתני בהר אין
 פ"ל' וכו' היא מן חטוין .
 אלא דאיכל אוכל ראשון
 ואיכל אוכל שני כהוא
 חשיב להו או דהבא
 ר א ש ו רובו וסדור
 שנפלו כל ראשו כהוא
 חשיב להו : ה' [א ת כ"ז]
 שם ד"ה אין שורין דיו .
 לכתובה . דהו' מלאכה
 משום לישא דתנית בים
 והו' ניבולו . ואי עבד הכי
 בשבת חייב . וההיא
 דפרק כהרא ס"ג דגזתין
 ס"ס למורסן היינו כיון
 דבר ניבול אינו חייב עד
 שינבל אבל דיו לאו כ"ר .
 ניבול הוא ונתנת ס"ס
 זה הוא ניבולו והו'
 לשיבת תוס' והראב"ד
 והר"ן . אבל דעת הרמב"ם
 מ"ח ט"ה' הלכת מ"ז
 דבמירוי דלאו בר ניבול
 אין בו חיוב לישא א"ר
 כדלאו דקתני או חסה ושעורה
 וכו"סמין משמע דכוספת
 היינו כוסמין ועיין מ"ש
 חב"ד בשם הרמ"ה (ש"ל) :
 ו [אוה ית] בהרע"ב ד"ה
 אונן אגודות של פשתן .
 ע"כ בגליון מ"ח דנגעים :
 [א"ת ית] שם בא"ד ונתן
 נתן אותן בתנור . ברש"י
 נקט ונתן איתו בקדירה
 לתנור ומתלבן . ולפי
 מה דאמרין כסוגיא הא
 דלא חיישינן לשמא יתחת
 דכיון דקשה להו ויקא
 וזאף דלכאורה מוכח דאיידי
 בנותן האונן בקדירה
 דהרי כסוגיין בסת דאמרין
 כאן תנא לתא דת"ר וכו'
 אפילו תיטא ב"ה גזירה
 שכא יתחת . וכתבו תוס'
 וא"ת עיקרא דלא ידע
 האי עמא תקשי ליה תנאי'
 דבשר ובצל . וי"ל
 דהתם ידע שפיר דהו' מעמא
 משום שמא יתחת כיון
 שאין דבר מספיק בינו
 לנגחלים עכ"ל . ולכאורתי
 קשה דמאי הקשו הא י"ל
 דהקשו סבר משום שמא
 יתחת לא היה ראוי
 לאמר בריעבד לאכלו
 וכדמ"ל לרבה ור"י לקמן
 דף ל"ח בבב"ל הוא דקא
 עבד מעשה אבל האי דלא
 קא עבד מעשה במזיד נמי
 יאכל ועי' בתוס' שם דהו"ס
 לפרך סבריה דהבא
 דאפילו למ"ש אמרין כ"כ
 . וא"כ מביא י"ל דהקשו
 היה ס"ל כן לקושא דמלמא
 דמשום שמא יתחת אינו
 אסור בריעבד ועכ"ל אינו
 ראוי כ"כ לאסור למ"ש
 כ"כ מש"כ משום שבינת
 כלים ועבר ארארייתא .
 והוינא ברויחין בזה קושיא
 דרשב"א דהא גם לב"ש
 לא אתער כמו דאמרין
 בגינתו גר וקדירתי
 דאפקורי פסמ' להו וחינו
 דלכ' ב"ד

גזירה משום משקה דזו וזכה ל"כ בגזירה הח' לחוללים יהו
 נעמחים מהמשקין אמאי יהבי טעמא גזירה משום משקין דשרץ
 ויתפוק ליה משום משקין דזו וזכה . וי"ל דלא רטו לגזור באלולין
 משום משקה דזו וזכה דאם כן הו' לריכוס לעשות האולולין
 ראשון וכולי האי לא צבי לגזור
 באלולין [אבל לפי זה גזירה דכלים
 שהיו ראשונים . ובסוף זכ"ס כהב
 הרמב"ם דאינס אלא שנייט וסס
 תירלתי צענין אחר] ומ"ש הר"ב
 בגזירה י' דכותיס ליה להו מדרש

זה עיין בפירושו לרפ"ד גדה [וגזירה י"א שהיו כל המטלטלים
 וכו' עיין ברפ"י דהלכות . ובגזירה י"ב הבולר עכ"ס וכו'
 ובפרק עשירי דטהרות משנה ז' כתב טעם אחר וחרווייהו
 בגמרא דהכא דף י"ז וע"ש משנה ד' ועוד מ"ש שם ברפ"ט
 ועוד ברפ"ח דהלכות ובמשנה ט' פרק ד' דעבודה כוכבים .
 ובגזירה י"ז ועל שמן עיין במשנה ו' פרק ז' לעבודה כוכבים
 דרבי וב"ד התירו . ומ"ש ועל כו"סמין מסקין בגמ' פרק ז'
 לעבודה כוכבים דף ל"ו ע"כ תימוד גזרו אבל דרך היתון
 מדאורייתא מלא תהתן וכו' כן הוא לדעת הרמב"ם בפרק י"ב
 מהלכות איסורי ביאה אבל לדעת התוספות וזהו סוגיא דלא
 להלכתא אלא דוקא בז' עממין איכא איסור דאורייתא כשבעלה
 בגיותן מלא תקח ובגירותן מלא תהמתן אבל שאר עממין הכל
 מד"ס ומיהו ב"ד של חכמינו גזרו כדליתא התם . ולהרמב"ם
 נמי משום זנות וכדה גזרו . ועי' משנה ד' פ"ב דיבמות ומ"ש
 ריש פ"ג דמכות כס"ד . והקשו תוספות [י"ו] מה שייך לגזור
 משום ד"ה ותיירו דע"י שגזרו עליהם נדות יפרשו ממגען ולא
 יעמעו בהן כ"כ : ה' ב"ש אמרין אין שורין כו' . כתב
 הר"ב וגר הדולק וכו' בדמפקיר וכו' . כלומר ומסתמא דמפקיר
 לאו כיון שא"ל צענין אחר וכ"ג מהתוספות . והר"ן כתב עוד
 בשם הרשב"א דה"ק דלכ' ז' מהנה עליהן להפקירם . וברשינון .
 פירש הרמב"ם כוסמת . ואין תימה ממה שפירש בעלמא כרכנה
 בערבי במשנה ד' פ"ב דמעשר שני ובמשנה ט' פ"ב דהר"ה
 דלחל וזכה בשם ירושלמי שאינן מאכל אדם אלא צבי בערבון
 וכמ"ש הר"ב עוד במשנה ט' פרק כהרא דתרומו דבמשנה
 ג' פ"ב [לקמן] כתב הרמב"ם כרשינין הוא זרע הנקרא בערבי
 כרכנה ובלה"ק כוסמת ע"כ שנמאלת למד שהוא כוכר כוסמת
 אינו כוסמין . שחשבו מחמשת המינין וכן מה שאלו פותחין
 כוסמין הוא מאכל אדם אף צבי השזוב : ו' בש"א אין טענין
 אונן וכו' . כתב הר"ן דף פלוגתא לבית שמאי לא אלטריך
 דמקמייתא

דאין פורשין מזוזות . וגר הדולק בשבת וקדרה שעל גבי
 אינו מזווה על שביעתה : וב"ה בתירין . משנתן המים מצבו"
 מוזכר דלית בה לער צעלי חיים אבל לא על שביעת כלים :
 ו' אונן . אגודות של פשתן^ו מטופן ונתתין אותן כחט"ר^ו
 (ה) ויוצא (וויקען) עי' כס"ב דתרומו מ"ו

והגזירה ה' ע' כלים שנטמאו במשקין שנטמאו המשקים
 צרף שהם אע"פ שהם ראשון לעומתה דאורייתא אין יכולין
 לטמא אדם וכלים שאין אדם וכלים מקבלין טומאה אלא מאז
 הטומאה ולא ממשקין שנטמאו צרף שהם ראשונים ורצון
 גזיר עלייהו שנטמאו כלים גזירה משום
 משקה דזו וזכה שהן רוקן ומימי רגליו
 שהן אכ' הטומאה ומטמאין כלים
 מדאורייתא והגזירה ה' ה' שיהו
 בטוה כוהיים נדות מעריכתן כלומר
 מיום שטולדה שתיטוקה בת יומא

מטמאה בגדה וכותיס לית להו מדרש זה ובי חזין לא מפרשי
 להו הלכך גזר בהו רצון . והגזירה ה' ה' שיהו כל
 המטלטלין מביאין את הטומאה בעובי המרדע והוא מלמד בהקד
 ויש בהקדו טפח אבל אין צעביו טפח והע"פ שכן התורה אין
 אהל פחות מטפח גזרו רצון על כל המטלטלים שיש בהקדו
 טפח שהם ראשון אחד האהיל על המת וראשון אחד על
 הכלים מביאין להם טומאה אהל גזירה אלו מי שיש צעביו טפח
 שמביא את הטומאה מן התורה . והגזירה ה' ה' הבולר
 עכ"ס לדרך בגמ' המשקה היואל מהן בשעת גזירה מכשירן
 לקבל טומאה . והע"פ שהולך לאבוד ולא יתחל ליה גזירה שמה
 יבזור בקופות מווספות דאו יתחל ליה במשקה היואל מהן שהרי
 אינו הולך לאבוד ומכשיר מן התורה . והגזירה
 ה' ג' שיהו גדולי תרומה תרומה ואפי' בדבר שזרעו כלה
 כגון הבואה וקטנית גזירה משום תרומה טמאה ביד כהן
 שאכורה באכילה וצא לזרעה וגזר שחב"ט שמה הראשון והרי
 היא תרומה טמאה חייבין דלמא מביי לה עד זמן זריעה והתי
 למיילא בטומאה והגזירה ה' ה' מי שהחטיף לו בדרך טהן
 כיבו לנכרי ולא יטלטלו פחות מ"ד"ה . והגזירה
 ה' ט' ו' ה' ז' אין פולין ואין קריין^ו לאור הגר דתני במתני'
 והגזירה ה' ז' גזרו על פתן של עובדי כוכבים ועל שמן
 ועל יין ועל כו"סמין וכולהו גזירה חדא היא כדאמרין גזרו על
 פתן כוסמין ועל שמן משום יין ועל יין משום כו"סמין .
 ועל כו"סמין משום דבר אחר כלומר משום עובדות כוכבים .
 והגזירה ה' ח' ה' גזרו על היתוק עובד כוכבים שיהא
 מטמא ביזיה כדי שלא יהא היתוק ישראל רגיל אללו במשכב
 זכור : ה' אין שורין דיו . כממניט שעושים מהם דיו לכתיבה .
 ובפסטיים . ללכ"ט : וברשינון . מהכל בהמה ורגילים לשרות
 אותן במים תחלה וקורין להם בערבי כרכנה ובלע"ז וי"ש (א)
 וככרי צית שמאי אדם מוזכר על שביעת כלים כמו על
 שביעת בהמה והיינו טעמא דאין מהנין אונן והיינו טעמא

כירה דמזרו בהו בית שמאי [בדמפקר] אפקורי לכלים וכו'
 אע"פ שהן נשורין והולכין בשבת דכברי על שביעת בהמה אדם
 מוזכר דלית בה לער צעלי חיים אבל לא על שביעת כלים :
 ו' אונן . אגודות של פשתן^ו מטופן ונתתין אותן כחט"ר^ו
 (ה) ויוצא (וויקען) עי' כס"ב דתרומו מ"ו

י ב י ת פ א ר ת י ש ר א ל י ב י נ

זכור שהו רגילים זו : מח' בע"ט : כט) מן סס לעשות דיו
 [אב"י ו"מ נ"ל שהוא דיו ממש שהיה אללס קשה . ושורבו נמיס לנדקו .
 וכדאמרין (בגדה ד"כ ע"ה) פלי קורטא דדיותא . ועי' תוס' גישין ד"ה

הוא החיוב משום צובע המים כמ"ש פ"ט הל' י"ד וכמ"ש הר"ם שם : [אית וין] בתו"ס ד"ה וברשינון . שכוססת אינו כוסמין . כמנהי' דס"ק
 כדלאו דקתני או חסה ושעורה וכוספת משמע דכוספת היינו כוסמין ועיין מ"ש חב"ד בשם הרמ"ה (ש"ל) : ו [אוה ית] בהרע"ב ד"ה אונן אגודות של פשתן . ע"כ בגליון
 מ"ח דנגעים : [א"ת ית] שם בא"ד ונתן נתן אותן בתנור . ברש"י נקט ונתן איתו בקדירה לתנור ומתלבן . ולפי מה דאמרין כסוגיא הא דלא חיישינן לשמא יתחת דכיון דקשה
 להו ויקא לא מכלי . מוכח דלא הוי בקדירה כמ"ש המג"א ס' רנ"ד לענין בשר דגזירא דאם הוא נתון בקדירה ליש קשה להו ויקא וזאף דלכאורה מוכח דאיידי בנותן האונן בקדירה
 דהרי כסוגיין בסת דאמרין כאן תנא לתא דת"ר וכו' אפילו תיטא ב"ה גזירה שכא יתחת . וכתבו תוס' וא"ת עיקרא דלא ידע האי עמא תקשי ליה תנאי' דבשר ובצל . וי"ל
 דהתם ידע שפיר דהו' מעמא משום שמא יתחת כיון שאין דבר מספיק בינו לנגחלים עכ"ל . ולכאורתי קשה דמאי הקשו הא י"ל דהקשו סבר משום שמא יתחת לא היה ראוי
 לאמר בריעבד לאכלו וכדמ"ל לרבה ור"י לקמן דף ל"ח בבב"ל הוא דקא עבד מעשה אבל האי דלא קא עבד מעשה במזיד נמי יאכל ועי' בתוס' שם דהו"ס לפרך סבריה דהבא
 דאפילו למ"ש אמרין כ"כ . וא"כ מביא י"ל דהקשו היה ס"ל כן לקושא דמלמא דמשום שמא יתחת אינו אסור בריעבד ועכ"ל אינו ראוי כ"כ לאסור למ"ש כ"כ מש"כ משום שבינת
 כלים ועבר ארארייתא . והוינא ברויחין בזה קושיא דרשב"א דהא גם לב"ש לא אתער כמו דאמרין בגינתו גר וקדירתי דאפקורי פסמ' להו וחינו דלכ' ב"ד

דמקמייתא שמעין לה אלא משום ב"ה נקטה דסד"ח נהי דליח להו שבתה כלום כהא מורו שמה ימחה בגמלים קממע לן דלא . משום דמין דאמין של כשתן קשה להו זיקא לא מגלי להו כדאמר בגמ' : וב"ה מחירין . וכתב הר"ב ולא שרו ב"ה אלא ביורה עקורה וכו' גזירה שמה ימחה וכו' מסיים רש"י למטר ביטול . ע"כ . וכבר ראינן מ"מ הר"ן דבחונין לא שיכח דך גזירה . וי"מ שר"ך נמי שפחה היורה סתומה ועונה מסיים רש"י דכולי האי לא טרח ומזכר ע"כ . ודקדוקי הפוסקים דממלרכין שלר"ך נמי שפחה סתומה שמע מינה דאפילו

ומתלכניס : שיהבילו . שיחממו שיטלה בהם ההבל : ליורה . כל כבעים : אלא כדי שיקלוש את העין . שיקלוש הלבב מבעי"י : [וב"ה] מתירי . לשתן לפוכו מבעי"י ומהא קולטת כל הלילה ולא שרו ב"ה אלא ביורה עקורה מן האם שאם יש תחתיה אף בשבת אסור גזירה שמה ימחה בגמלים ולר"ך נמי שפחה היורה סתומה וקונה בטיס גזירה שמה ימס ויהפך זה בשבת וחייב מעל מבע"ל : ולא שרענין עמו . על החמור : ולא גבי הים . עליו מחאי על כהנא דמחוי כמביעו להולך המכאיו בשבת : אלא כדי שיגיע למקום קרוב . כלומר שהא המקום הרגילה להוליכו קרוב שיכול להגיע שם מבעי"י : וב"ה מתירין . כדי שלא מפחה ביומו מבעוד יום : **¶** לעבדן . נעבד העורות

של פשתן (ה) לתוך התנור (ח) אלא כדי שיהבילו (ו) מבעוד יום . ולא את הצמר ליורה (ז) אלא כדי שיקלוש העיניה . ובית הלל מתירין (ט) . בית שמאי אומרים אין פורשין מצודות היה ועופות ודגים אלא כדי שיצודו מבעוד יום (י) ובית הלל מתירין (יא) . ז בית שמאי אומרים אין מוכרין לעובד כוכבים (יב) ואין שוענין עמו (יג) ואין מגביהין עליו (יד) אלא כדי שיגיע למקום קרוב (טו) ובית הלל מתירין (טז) : **¶** בית שמאי אומרים אין נוחנין עורות לעבדן (יז) ולא כלים לכובס עובד כוכבים (יח) אלא כדי שיעשו מבעוד יום . ובבולן בית הלל מתירין

חיותא . ומיירי בענין זה שלא יוכל ללכוד במגורה חלה ח' או ב' דהא מה מועיל שיצודו מבעוד יום אם יוכל ללוד גם משתכסה . תוס' : **¶** בית שמאי אומרים אין מוכרין לגכרי וכו' . וכן פלוגתא לא שיכח **¶** בית שמאי אומרים דבית שפחה סתומה וקונה בטיס גזירה שמה ימחה בגמלים ולר"ך נמי שפחה היורה סתומה וקונה בטיס גזירה שמה ימס ויהפך זה בשבת וחייב מעל מבע"ל : ולא שרענין עמו . על החמור : ולא גבי הים . עליו מחאי על כהנא דמחוי כמביעו להולך המכאיו בשבת : אלא כדי שיגיע למקום קרוב . כלומר שהא המקום הרגילה להוליכו קרוב שיכול להגיע שם מבעי"י : וב"ה מתירין . כדי שלא מפחה ביומו מבעוד יום : **¶** לעבדן . נעבד העורות

שנויי נוסחאות
1 שיהבילו (סבעוד יום) .
2 וסוכו וסוכו וסוכו מן
הסלשונים לתא וע' כ"ב ב' .
3 ובמל"ט . (כדי) שיקלוש
העין . גד"ז את העין .
4 נחשיות ששט פי' כ"כ ע'
5 דפוס לחשון לתא . אין
פרשין . נחש"ב פורשין .
6 ויח ונפוח . כולי"י ויכ"ט
7 חיה ועוף פי' מ"ס נזה
8 כ"ס הון עשר כ"ד פי'
9 דשטיות : דואין שוענין .
10 ואין . כד"ל ולא .
11 כרי"ף ואין . ולא :
12 ח לעבדן . במלכ"ס מביא
13 ומלכה מנוקד במכתב כ"ר
14 יחפ"ק ז"ל לעבדן ככ"ט
15 דגש וזהו תיבה בעיני .
16 ע"ל . כפי הגרסה עמ"י
17 כול משום כי קריאת
18 כהנא . הפעול : עבדן
19 (לא)ט המגשג אף כעבודת
20 כול ג' רשות כמו אבן
21 ולא כמנהגו לקרות בני
22 דגו"ס כמו קטן ודומה .
23 וע"כ כשהוא ב"א כ"ן לדעת
24 כ"ל ג' דגו"ס . הוא שם
25 פועל גון לכתי רבים
26 והכונה לעבד אורח ודבר
27 זה אינו נכון משמע שבה
28 הפעול . ונוסחת כ"ק
29 לעבדן (כ"ק) וז"ל כ'א
30 כ"ל להוויא מנפחה וזה
31 (כ"ק) מלה סוכה (כ"ק)
32 ויג"ס אף כ"ק מביא
33 הגד אף דג"ל כהנא .
34 (ובבולן) . גד"ז ובולן .
35 גד"ל אף לתא . וע"מ מוס'
36 ד"ה אין נוחנין ועמ"י
37 (כ"ק) חוד"ה אריס :

זוהי עקורה המניס בה חייב . ובהך צבא דלמרי לא פירש הר"ן לריכותא* ואולי רהואל וכליניהו המגשה בחדא פלוגתא עם אונין לא חילטריך למיעבד לריכותא : בית שמאי אומרים אין פורשין מלודות וכו' . כתב הר"ן דהך פלוגתא נמי לב"ה חילטריך **סד** : **¶** בית שמאי אומרים אין מוכרין לעובד כוכבים (יב) ואין שוענין עמו (יג) ואין מגביהין עליו (יד) אלא כדי שיגיע למקום קרוב (טו) ובית הלל מתירין (טז) : **¶** בית שמאי אומרים אין נוחנין עורות לעבדן (יז) ולא כלים לכובס עובד כוכבים (יח) אלא כדי שיעשו מבעוד יום . ובבולן בית הלל מתירין

תוספות חדשים

1 (בהר"ב) ד"ה וב"ה מתירין כ"י אלא ביורה עקורה כ"י וע"ל . וכ"ס בש"ש נהיט ס"י ריב"ז ומ"מ כ"סד"ז ומ"י כ"ח מביא כ"י ס"י ריב"ז רש"י שם א"ל הכו"ס מפרשים דחייב משום זבוב [כ"ר] :

תוספת רע"ק

ב"ד סתנה עליהם דיהיה חשק ע"ש . ולפי הג"ל נראה דדוקא נר בקריה דעביר ברשות ובחוי"ב בזה אסרינן דלג ב"ד סתנה . אבל בקריה עסקינן דאסור להניח משום שא יחתה וכו' דעבר ע"ד הכמ"ס לא בזה לב בד כהנא וט"ל אף דאורייתא משה דיעבר אסור .

זוהי עקורה המניס בה חייב . ובהך צבא דלמרי לא פירש הר"ן לריכותא* ואולי רהואל וכליניהו המגשה בחדא פלוגתא עם אונין לא חילטריך למיעבד לריכותא : בית שמאי אומרים אין פורשין מלודות וכו' . כתב הר"ן דהך פלוגתא נמי לב"ה חילטריך **סד** : **¶** בית שמאי אומרים אין מוכרין לעובד כוכבים (יב) ואין שוענין עמו (יג) ואין מגביהין עליו (יד) אלא כדי שיגיע למקום קרוב (טו) ובית הלל מתירין (טז) : **¶** בית שמאי אומרים אין נוחנין עורות לעבדן (יז) ולא כלים לכובס עובד כוכבים (יח) אלא כדי שיעשו מבעוד יום . ובבולן בית הלל מתירין

תוספת רע"ק

זוהי עקורה המניס בה חייב . ובהך צבא דלמרי לא פירש הר"ן לריכותא* ואולי רהואל וכליניהו המגשה בחדא פלוגתא עם אונין לא חילטריך למיעבד לריכותא : בית שמאי אומרים אין פורשין מלודות וכו' . כתב הר"ן דהך פלוגתא נמי לב"ה חילטריך **סד** : **¶** בית שמאי אומרים אין מוכרין לעובד כוכבים (יב) ואין שוענין עמו (יג) ואין מגביהין עליו (יד) אלא כדי שיגיע למקום קרוב (טו) ובית הלל מתירין (טז) : **¶** בית שמאי אומרים אין נוחנין עורות לעבדן (יז) ולא כלים לכובס עובד כוכבים (יח) אלא כדי שיעשו מבעוד יום . ובבולן בית הלל מתירין

זוהי עקורה המניס בה חייב . ובהך צבא דלמרי לא פירש הר"ן לריכותא* ואולי רהואל וכליניהו המגשה בחדא פלוגתא עם אונין לא חילטריך למיעבד לריכותא : בית שמאי אומרים אין פורשין מלודות וכו' . כתב הר"ן דהך פלוגתא נמי לב"ה חילטריך **סד** : **¶** בית שמאי אומרים אין מוכרין לעובד כוכבים (יב) ואין שוענין עמו (יג) ואין מגביהין עליו (יד) אלא כדי שיגיע למקום קרוב (טו) ובית הלל מתירין (טז) : **¶** בית שמאי אומרים אין נוחנין עורות לעבדן (יז) ולא כלים לכובס עובד כוכבים (יח) אלא כדי שיעשו מבעוד יום . ובבולן בית הלל מתירין

תוספת רע"ק

זוהי עקורה המניס בה חייב . ובהך צבא דלמרי לא פירש הר"ן לריכותא* ואולי רהואל וכליניהו המגשה בחדא פלוגתא עם אונין לא חילטריך למיעבד לריכותא : בית שמאי אומרים אין פורשין מלודות וכו' . כתב הר"ן דהך פלוגתא נמי לב"ה חילטריך **סד** : **¶** בית שמאי אומרים אין מוכרין לעובד כוכבים (יב) ואין שוענין עמו (יג) ואין מגביהין עליו (יד) אלא כדי שיגיע למקום קרוב (טו) ובית הלל מתירין (טז) : **¶** בית שמאי אומרים אין נוחנין עורות לעבדן (יז) ולא כלים לכובס עובד כוכבים (יח) אלא כדי שיעשו מבעוד יום . ובבולן בית הלל מתירין

זוהי עקורה המניס בה חייב . ובהך צבא דלמרי לא פירש הר"ן לריכותא* ואולי רהואל וכליניהו המגשה בחדא פלוגתא עם אונין לא חילטריך למיעבד לריכותא : בית שמאי אומרים אין פורשין מלודות וכו' . כתב הר"ן דהך פלוגתא נמי לב"ה חילטריך **סד** : **¶** בית שמאי אומרים אין מוכרין לעובד כוכבים (יב) ואין שוענין עמו (יג) ואין מגביהין עליו (יד) אלא כדי שיגיע למקום קרוב (טו) ובית הלל מתירין (טז) : **¶** בית שמאי אומרים אין נוחנין עורות לעבדן (יז) ולא כלים לכובס עובד כוכבים (יח) אלא כדי שיעשו מבעוד יום . ובבולן בית הלל מתירין

בפסחים כ"ט מ"ח ע"ג כ"ט
פסחים כ"ט מ"ח ע"ג כ"ט

שנויי נוסחאות
במדרות כתיב למרות.
כדי שתאחז הארץ ברובן.
במשכ"ן ב' ברובן כד"ל.
שיצת... ברובן כד"ל.
שיצת... כתיב הנה...
שיצת... כתיב הנה...
את הארץ ר' (יודות).
במשכ"ן ד' שנויי נוסח.
בפסחים כל שהיא. נד"ל
אף בפסחים כל שהיא.
וכ"כ בנ"ט ע"י תו"ע:

האור ע"כ. אולי מפני שלא נמצא בכתוב בהתראות הו"ל כי
שים הם בכתובים מהצד הכדור הא' בלויז כ"ו מאחו פני כסא
והב' בד"ה ב' ט' וכבש בזהב לכסא מחמזים. אבל כפי הדקדוק
הנה מחמזין בהתראות הו"ל הוא מבנין הפעיל בשלשום: רבי
יהודה אומר בפסחים. [והר"ב העתיק
אף בפסחים וכו' בירושל' כי מתניין
אף בפסחים] והר"ב פסק כמותו ולא
להרמב"ם. וכ"פ הטור בס' רמ"א.
וכתב בכ"מ ספ"ג מה"ש דמשמע ליה
דאינו חולק על ת"ק אלא מוסף על דבריו וכך הם דברי ר'
ירוחם עכ"ל. ואין להקשות מדלא נקט ח"ר יהודה שהרבה נמלאים
כיוצא בו וכחמזים בסוף מסכת בכורים כס"ד:

ולא חיישינן שמא יבואו הכהנים להבעירה משחמך דכהנים
זריזין הן: בית המוקד. לשכח גדולה היתה בעזרה כמביקין
בה מזורה תמיד והכהנים מתחמזים עם לפי שהולכים יחפים
על הרגליהם של שיש: ובגבולין. לריך האדם להבעיר מזורתו
מצעוד יום כדי שתאחו הארץ ברובה
וכמה ברובה כדי שתהא שלהבה
עולה מאליה ואינה זריזה לקמזין
דקין החתיה להבעירה: אף בפסחים
כל שהיא. כי היכי דבמזורה בית המוקד
מקילין בבית המוקד לכהנים כמו כן במזורה פחמים מקילין לכל
אדם וח"ל להאחיז בהן האור אלא כל שהוא דאין דרכה להיות כבה
והולכת ולא אהו לחמויי בהו והל' כר' יהודה דליכא מאן דפליג עליה:

תוספות חדשים
כ"ט וליה הלכתא כווסיה
עובד דמזרחי הוא ולא
נמלאת כוס גרסה דגרים
ככה לאכ"י ולכן ל"ל שהיא
גלי' שזכרנו בדברי הר"ן
והו"ל לא מלי ולא חזיקים
ומה שפירש הר"ב בדברי
ר"א הוא ס' סממ"ט אבל
כש"פ ב"ק ע"י תו"ע.
פ"ה: יא [בר"ב] ד"ה אף
בפסחים כ"ט טו'. לחמויי
בהו והלכתא כר"ל כו' עכ"ל
וכ"פ ס"ט סימן דל"ה:

י כ"ן תפארת ישראל י כ"ן

היא לשכח שבעורה שיש עם מזורה לכהנים להתחמזם. מדחולקין
בעזרה יחף על רגפה של שיש. ומסס לוקחין אש למוצה בכל יום
(ע' תוס' ומה ע"ו ב'). ומדקו בעזרה. והכי אפי' במזות רק
מעט קודם שבת. שרי. ולא נזרינן שמא יתהם. דכהנים זריזין
הן: (פא) ר"ל חזן למקדס: (פב) דאם חלוק עין יחידו. לריך

שיאחו האור ברוב עזיו ורוב הקיפו. והם יש הרצה עליהם. לריך
שיעלה מצעוד יום השלכתה מלמיה. וחל"ל האור להתחמז בו
בשבת (כ"ה ס"ה): (פג) אש הסיק פחמין. (קהלעלן) כ"ל:
(פד) אפילו לא אחז האור רק כ"ש בני דמעמין דולקין והולכין
(שס ס"ב):

הלכתא גבירתא כללא דפרק א

פרק א משנה א המוציא כרשית הרבים לרשות היחיד. או איפכא.
אפילו נשאר האדם עומד במקומו והוציא או הכניס שעשה
קירח כהן והנחה באן. או במודר חייב סקילה. [אב"ו ובהתראה ובלא
התראה כרת]. ואם בשונג חייב המאט. אבל בעשה רק עקירה או רק
הנחה. פטור אבל אסור: **משנה ב** כל עסק שיש בו שיהיה. אפי' עושהו
בכבוד שבת כגון גלות מפשה אופן או לכנס למרחץ וכדומה. בע"ש וכו'
ביתו החול. אסור להתחיל בו אחר שעת ר' ביום דחיינו סמוך למנחה גדולה
שהיא בשעת ו' ומחצה. רק יתפלל תפלת מנחה תחלה. רק שאם התחיל
אינו מספיק. וזה דוקא שהיא עסק שינכרו ויה לו עוד שעה להתפלל אח"כ.
וב"כ לא יסב בסעדת גדולה של חבורה אפי' סמוך למנחה גדולה הנ"ל.
או אפי' סעדה קטנה של יחיד בשעת מ' שהיא סמוך למנחה קטנה שהיא
במ' ומחצה. עד שיתפלל תחלה. ורק בתחילת אינו מספיק. אבל בב' ב'
לריעיתא סעודה גדולה סמוך למנחת קטנה אפי' התחיל מספיק. כו"הו
שהוא נסר למודו יש לו עוד פנאי להתפלל. ורק בטלמך לאחרים אפי'
ליכא שיהיה אח"כ. א"צ להפסיק. כו"הו לק"ש דאורייתא. אפי' יהיה לו
שהוא אחר' צריך להפסיק: **משנה ג** כל דבר שאינו בידו של אדם במש.
כגון כחש שתחוב בבגד. וקסת שתחוב להכותב אחריו אונו. וכדומה. לא
יצא אדם עמו לרה"ר סמוך לחשיכה. פן ישכח שהיא שבת. או שיסבור
שבאופן כוח סותר להוציא או להכניס מרשות לרשות בשבת. מיהו לריך
דליכא רשות הרבים שרי: כל דבר של עין היסב אסור לעשות לאור נר
של שמן. אבל אצל נר שעות או נר חלב קרוש כשעיה. מותר. מיהו
התינוקית שאימה רבן עליהן. או הרב בעצמו ששבים רק לפעמים בהספר.
או כשאדם שגיה על הקורא. שלא ישה הנר. אפי' בנר שפן מותרים
לקרות: **ובאורתא** שעה שגזרו גזירות הג"ל נזרו בני שלא יאכל הבעל
עם אשתו נדה בשולחן א' סמיכים בלי חיכר ביניהן. אפי' אם גם הוא וב'
שהבעלה קדושה לו. אפי' חיישי' שעי' התקרבות זה. ותקרבו נפי לבעילה:
משנה ד בכלל הנ"ל אסרו ב"ש. וב"ח חיו מקילין. רק מרעמיו למנין
ורבוי ב"ש. פסקינן כותיי: **משנה ה** אין אדם מצוה על שביחת כליו ולכן
סותר ליתן דיו וצבעים וכרשינין של מאכל בהתא לתוך המים בע"ש סמוך

לשבת. אף ששורין ויתקונו בשבת: **משנה ו** וכו' סותר מה"ס לחת סמוך
לשבת אונין של פשה לתוך התנור אף שיהלכנו ע"ו בשבת. וצמר לתוך
הצבע שביורה הנעקק מהאש. שאין חשש שיתחמז. אף שיקלוה הצבע בשבת
וכ"כ סותר לפרוש מצירות לכע"ח אף שע"ו יצידו בשבת: **משנה ז** ואפי'
בדבר שיהשדותו שנעשה מלאכה בשליחותו. כגון שפכר לעיבד כוכבים
סמוך לשבת מסלמלים. או שמוען את המזוה של עובד כוכבים בטשא.
או שסמטין טשא של עובד כוכבים על כתף העובד כוכבים. והרי יוציא
הטשא בשבת מרה"ו לרה"ר. הכל שרי כשמוציא העובד כוכבים הטשא.
מביתו קודם שבת: **משנה ח** ואפי' שיעשה העובד כוכבים מלאכה בכלי
של ישראל לתקנה. כגון שגיה לו סטוך לשבת ב"ם לכבסן. ועירות
לעבדן. אפי' כל שנמסר לעובד כוכבים מבע"ו והוציא מבית ישראל
מיד. סותר. אבל יש כוח ו' הנאים המבוארים בכלכלת שבת. [בכללי
מסירת דבר למלאכה מע"ש]: **משנה ט** וכו' ש שמוטר למען קורות כבדים
על זיהום מהונים. וענבים מרוסקין מבע"ו. אף שכובשין ומייבין המשקים
בשבת: **משנה י** אבל אסור לתת סמוך לשבת מאכל דלא הוי חי אצל
האש כדי שיתבשל או יצלה בשבת. אם לא שיתבשל כחצי בישולו קודם
שבת. מדאל כ חיישי' שמא יתחת נחלים סביב לקדירה בשבת למחר
בישולו. ואפי' בצל וביצה דחיו גם חי. אפי' ערופי מפי בבישול. דהרי
רובן לבישול קיימו (משא"כ תפוחים חיון מיהו. סררובן נאכלים חי). וב"כ
אסור ליתן פת לתוך התנור סמוך לשבת. עד שירע שיקרם פניה העליון או
התחתון קודם שבת. דאל"כ חיישינן שיהיה כני"ל. אף שיש בניהו התנור
כותלים סביב. אפי' חיישי'. מיהו באפש' שיקרם פניה כני"ל. או אפי'
בתדרה ע"ג נחלים. שהנחלים מנולים מכל צד. אפי' לא חיישי' שיתחת:
כ"ה א"ע דגם בב' שקרין באור הנר חיישי' שמא יתה כמ"ג. מדאין כל
א' משנית על חבורו. אפי' מותרים בני חבורה לשלשל פסחן לתנור. אף
שלא נצלה חצי בישולו קודם שבת. ול"ג שיתחתו. דבני חבורה כפסחן שהיא
מצוה רבה ותרין הן: (ב"כ) מותרים לחלוק מזורה סמוך לשבת בבית המוקד
שבעיה. דכל בהן בעזרה רזין הוא ולא יתחת משא"כ חזן לעזרה אסור לעשות
כן אם לא שחתה השלכתה מרובן עולה מאליה קודם שבת. מיהו בהדליק
פחמין מדהדליק קצת קודם שבת. לא יכבת ולא חיישי' שיתחת:

ראשון לציון
ע"ה כ' כסלו תוס' כ"ט
פורסם ואין חוטין נמשכין
הימנה נלהה רכי כלי גוה
עד שיקרמו פניהו דס"ק
דגנת:

תוספות רע"ק
דפניה שכלפי האור
מטהר לקרום והרבר
קשה שיהלך במציאות.
ונראה דרש"י מירי
בתנור שאינו גרוף
וביין שיש בו עדין
אש כו"ד אי הצד
שכלפי האש נאפה
תחלה. ותר"ב סירי
כתנור גרופה שאו צד
המדויק נאפה תחלה מן
הצד שכלפי האור
ודייקא לישנא דרש"י
שכתב לצד האור והר"ב
כתב כלפי אור התנור
ותיניו כנ"ל (ש"ל):

אור גדול
חטוהין דבריו המנחת
חינוך מצוה ו' שכתב
לענין פסח דאף אם
כמאכל בן דרוסאי תוי
צלי גמור ס"מ בעינן מב'
צדדים כדאימא מנחת
ג"ו א'. ובאמת אינו
האחר מן החתיכה לא נצלה.

ענין כלל האי דפסח לאה דמנחות. דביאיר הנמ' דמנחת' הוא כנ"ל אבל לענין פסח העיקר תלוי באכילתו אם אכל הצד שנצלה פסח אף דהצד
האחר מן החתיכה לא נצלה. ואי אכל הצד שלא נצלה א"כ אף אם הצד האחר נצלה לנפרי דתוא חייב לענין שבת וכנ"ל מ"ם תכא חייב משים נא דהתם חייב על הצד
שנצלה והכא חייב על הצד שלא נצלה ואינו ענין כלל זה לזה וכנ"ל:

מאותן הפסולות שנמנו לעיל במחמתין והן משמן הפרסמון ונפט לכן שכל אחד משני אלו השמנים הוא טעם וסורף ומייסין
 כמא ייחטו וילא. ועוד יש טעם אחר לחסור בשמן הפרסמון גזירה שמא יסתפק ממנו מפני חשיבותו וקיימא לן הטעם שכן
 צנר חייב משום מצטער והמסתפק ממנו חייב משום מכבה: ג כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו. לעשות ממנו פתילה:
 אלא פשתן. דלקרי עץ כדכתיב (ויטעו ב) ותעמטם בפשתי העץ והפ"ה מדליקין בפתילה שטוין ממנו. וקצובם ולמר גפן ללא
 יולאין מן העץ כינהו אלא מיני זרע
 הן הילכך מדליקין צנן. ופשתן נמי
 מין זרע הוא ולא אילטרין לרבויה
 אלא משום דלקרי עץ דכתיב ותעמטם
 בפשתי העץ: אינו מטמא טומאת
 אהלים. אם עשה מהן אהל וטומא
 תחתיו הוי כשאר בית אהלי העץ
 הוהא וטבילה דלהל עלמא אינו מקבל
 טומאה אלא כלים שתחתיו: אלא פשתן.
 דכתיב ביה (שמות מ) ויפרוס את האהל על המשכן ולא היה באהל משכן דבר יולא מן העץ אלא פשתן כדכתיב (סס טו) עשר
 ויעשות שש משור: שקפלה. כדרך שגודלין הפתילות: הבהבה. על השלכתה כדי שתהיה ממורכת ומדליק יפה. ובבבד שיש בו
 שלש אלבעות על שלש אלבעות מזומלמות עסקיקין: טמאה היא. דקפלה אינו מצטלה מחוסרת בגד הוהל ולא הבהבה:
 טהורה היא. דקפולה בטלה מחוסרת בגד והיא כחילו אין בה ג' על ג' וכל פחות מג' על ג' טהור מלטמא לא בנגעים ולא
 בטומאת מח: ואין מדליקין בה. ביום טוב שחל להיות צע"ס עסקיקין דשיך ביה לחסור מוקפה ואין מסיקין בצברי כלים שנגברו
 בו ביום דהוה להו גולד אבל בכלים מסיקין דהא חו לטלטול ודכוילי עלמא אית להו לריך המדליק להדליק רוב היוזא מן הפתילה
 חוץ לגר קודם שיסלק ידיו הילכך טעמא דר"ח דלמר אין מדליקין בה קצבר קפולה לא בטלה מחוסרת כלי וכי הדליק בה פורתא
 כיון דג' על ג' מזומלמות היו הוה ליה שבר כלי פחות מג' על ג' לכו כלי הוא וכי מדליק בידים להכלים רוב היוזא גמלא
 שמדליק בצבר כלי שנגבר צ"ט דכי אמרין מסיקין בכלים דוקא שלא יגע בו אחר שנגפת. ורבי עקיבא אומר מדליקין בה.
 קצבר קפולה בטלה מחוסרת כלי מדי קפלה מצ"ט דאין גודלין פתילה צ"ט וגמלא שאין כאן שבר כלי שנגבר צ"ט הילכך
 מדליקין בה. והלכה כר' עקיבא: ד שפופרת של ביצה. הקליפה הקשה העליונה שהצילה מוגחת בטובה: בשביל שתהא מנומפת.

ג כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו (ב) אלא פשתן (ב) וכל היוצא מן העץ אינו מטמא טומאת אהלים (כח) אלא פשתן (כס). פתילת הבגד שקפלה (ל) ולא הבהבה (ל) רבי אליעזר אומר טמאה (ל) ואין מדליקין בה (ל) רבי עקיבא אומר טהורה ומדליקין בה (ל): ד לא יקוב אדם (ל) שפופרת של ביצה (י) ויכלאנה שמן ויתנגנה על פי הגר (י) בשביל שתהא מנומפת (ח)

הבגד שקפלה (ל) ולא הבהבה (ל) רבי אליעזר אומר טמאה (ל) ואין מדליקין בה (ל) רבי עקיבא אומר טהורה ומדליקין בה (ל): ד לא יקוב אדם (ל) שפופרת של ביצה (י) ויכלאנה שמן ויתנגנה על פי הגר (י) בשביל שתהא מנומפת (ח)

שנינו נוטהארת ג וכל היוצא מן העץ אינו מטמא טומאת אהלים (כח) אלא פשתן (כס). פתילת הבגד שקפלה (ל) ולא הבהבה (ל) רבי אליעזר אומר טמאה (ל) ואין מדליקין בה (ל) רבי עקיבא אומר טהורה ומדליקין בה (ל): ד לא יקוב אדם (ל) שפופרת של ביצה (י) ויכלאנה שמן ויתנגנה על פי הגר (י) בשביל שתהא מנומפת (ח)

תוספות רע"ק ונפש לבן אע"כ נפש דתתנו לבן היינו נפש לבן ע"ש: [אות לר] שם בא ד' והמסתפק בטמא בתוס' פ"ב דיבצה דף כ"ב כתבו דאין החיוב מפני שבמחר כבוי דהוה לא הוי רק גרם כיבוי דאינו חייב (ע"י לקמן פס"ז ט"ה) אלא ה"ט דבאתה שעה שהוא מסתפק מטמא טומאת אהלים וסכחתי אורי ולא יכול לאנאורי ביולי האי כול איבא ששן מיעוש בגר. והרא"ש כתב דלפ' זיקשה את בסמוך מ"ד בשפופרת ע"ש הגר דבוח כשסתפק בהשפופרת אינו מכתיב טהור כול כל כהא אלא משום שהדית הכיבוי. אלא העיקר דע"כ לא שריא לקמן פס"ז אלא משום דאינו נוגע בדבר הדולק אלא עושה דבר החוצה לת הגורם את הכיבוי כשטמא ששה הדליקת אבל הכא השמן והפתילה שתי יגדמים את הדליקה וזממטם כ"ה הן ובמחר הכיבוי חייב ע"ש וזממטתה ג [אות לר] בהשנה שומאית איהלים. היינו בקבוע וחברו לקרקע רבסל טהורת בגד ואינו מטמא אלא פשתן דנפרין מטמאין דהוה קבוע. וכ"כ בתוס' והיינו דדיק הרע"ב אם עשת בית אהל והוי כשאר בית וכי היינו בקבוע הרע"ב והב"ד: [אות לר] בהרע"ב ד' הבהבה על השלכתה. מלשון הקרא ובתי תחתיו (תוי"ט ח):

יכין תפארת ישראל בועז

שריו נודף ביותר (ג) ואיכה למיחש סיסתפק ממנו. א"כ משום סכנה. מדהוה טעם ובעיר (ד): כו לעשות ממנו פתילה. כעון גמי חילתה. או עץ נופי שרכבו ועשה ממנו פתילה. אסור להדליק בו בשבת. דמסתפק ואינו דולק יפה. וטמא יפה ע"י: והא דולקט לעיל רק פתילות אהין וכי רק לרבותא נקט התם הק' דדולקט יפה יותר משאר היוצאים מעץ. א"כ אסורי מדליקין יפין כפשתן: כו דלע"ג דששתן נמי נקרה עץ. כדכתיב ותעמטם בפשתי העץ. עכ"ל מדמהר"ך יפה מותר לפתילה. ומכ"ש למר גפן וקצובם וכדומה. שמתרכזין טפי מנפשתן. דשרו לפתילה: כח דלע"ג דכל מה שצ"ה עס המת טמא. האהל עלמא אס הוא קבוע טהור: כט דעשה ממנו אהל על המת. אע"ג שקבוע בהרץ טמא. ולריך האהל וטבילה: ל) בלקח החיכה בגד וקפלה וגלילה בחול על ידו לעשותה פתילה: לא (אבגעו: ענגט). שלא הכבד רחשה בחול. שהיה דולקת יפה: לב) שחם היתה קודם שקפלה גע"ג אלבעות. מקבלת עדיין טומאה. דגדלה הבהבה. קפולה לא בטלה מחוסרת: בגד (ג) נר שבת. דמזלח הבהבה אינה דולקת יפה. וי"ח דביו"ט צע"ס עסקיקין. דאין מדליקין בכלי שנגבר ציו"ט משום מוקפה. ומיירי בדין בהמטילה הוה רק גע"ג אלבעות מזומלמות וכיון דלא בטל ע"י קפולה בחול מחוסרת כלי. א"כ מדהוה שיעור מזומלמט. כשמתחיל להדליק בו פורתא. מיד הו"ל ככלי שנגבר ציו"ט. ומדאסור לסקל ידו מהגר. עד שיהליק רוב הפתילה היוזא. א"כ כשממטמטם צו ובהלקתו א"כ. הו"ל כמדליק בכלי שנגבר ציו"ט. דאסור (כ"ח ח"א): לר) דס"ל קפולה בחול בטלה מחוסרת כלי. ואינו מקבל טומאה. ומכחי טעמא נמי מותר להדליק בו ציו"ט צע"ס. מדב"ל כנגבר כבר בחול. וגם ס"ל דל"ל להחריך ולהבהבה הפתילה מע"ס. וקו"ל בטלבו בר"ע. וחפ"ה מזיה להכבד הפתילה קודם הדלקה (א"ח רס"ד): לה) ר"ל לא יקב: לו) (ד) קליפת ביצה: לו) ממעל לפי הגר: לח) יש שטעין קן כדי שיהלך הגר בצמנט. ובשבת אסור לעשות קן מע"ס. גזירה שמא יסתפק מהשמן מהזאנו מחובר להפתילה לפיו. והוה מטמא כל שעה על פי הגר. ובשבת אסור לעשות קן מע"ס.

[אית לר] שם בסוף א"ד מצומצמות עסקיקין. תמוה לי דהא מביאר בסוגיין דהך בבא פלוגתייתו בפוסאמי מירי אף ביותר מנ"ל על ג' אלא דפלוגתייתו דמדליקין זה מיירי רק בני על ג' מצומצמות דבוח דוקא אחר ר"א אין מדליקין דכחי אדליק בה פורתא ונעשה פורת מנ"ל על ג' נעשה שבר כלי כפ"ש הרע"ב. וצע"ג משנה ד' אות לר] בהר"ב ד"ה שפופרת של ביצה. הקליפת הקשה. במהרי"ל בטומא בליקושים פי' שהיא קנה אנס. ביצה פירוש בריכה שגדיליה בו גנים עכ"ל. והוא מלשון הכתוב הינאה גמא בלא בצר (איוב ח):

במה (איוב ח):

במה מדליקין פרק ב שבת

לא ימלא...
 שם טע"ז...
 פ"ח טע"ז...
 פ"ח טע"ז...
 פ"ח טע"ז...

שנויי נוסחאות

אפילו... נמכ"ב ואפילו...
 וכו' גרע"ב... (אבל)
 אם חברה... נד"ג ליתא
 וכן ליתא... המטה
 שנגנלו... (אם ואם)...
 שהוא כלי אחד... נמכ"ב
 ליתא כ"ז... נמ"ג : לא
 כ"ח"ק (אדם)...
 ליתא... את הקערה...
 כ"ח"ק קעה... שמן...
 כמכ"ב... קערת של שמן...
 ואינו... ה שפני
 כ"ח"ק... נמכ"ב...
 (ואם) בשביל החולה
 שישן... ויהא לזון שיהי'
 וכל... (אם שישן...
 כ"ח"ק... הוא כיוני או
 עבר) וכל... נמכ"ב...
 אס' : כ"ח"ק... בשביל
 החולה... וכן ליתא...
 ואם... נמכ"ב...
 ונקל... דמיט שישן...
 מפני... הסנה ובשביל
 מראה... (ר' יוסי...
 נד"ג ר' יוסי :

ד אפילו היא. אותה השפופרת. רש"י : ורבי יהודה מתיר. עיין מכנה ג' פ"ק דפסחים : אבל אם חברה הולך מתחלה. פירש הר"ב וה"ה אם חברה בעה"ב צדור וכו'. בגמ' ומאי יולך כעין יולך שחברה שפיר : לא ימלא וכו'. הך לריכותא כחצו הר"ב בגמ' ניכו. ואיכא למידק דלכתי תקשה ליתני חרם דמאים וקאכרי רבנן וקערה דמפסיק ומתיר רבי יהודה ולשהוק מצולה דמדאכרי רבנן חרם דמאים כל שכן דאכרי צילה ללא מאים ומדשרי ר' יהודה לקערה דמפסיק כל שכן דשרי צילה ללא מפסיק. ויש לומר דל"י אינטיך שפיר דאע"ג דקערה מפסיק איכא נמי סימנא אחר ליתיר משום שהפחילה נחונה בה ומשום הכי גדיל מינה אבל צילה אע"ג ללא מפסיק הוחיל ואין הפחילה בחובה ולא מאים אימא מודה רבי יהודה דנגזור לריכא

אפילו היא של חרם (א) ורבי יהודה מתיר. אבל אם חברה היוצרת (א) מתחלה (ב) מותר מפני שהיא כלי אחד (ג). לא ימלא אדם את הקערה שזמן ויתננה בצד הגר ויתן ראש הפחילה (ד) בחובה בשביל שתהא שואבת (ה) ורבי יהודה מתיר (ו) : הך המכבה את הגר מפני שהוא מתירא מפני עובדי כוכבים (ז) מפני לסמים (ח) מפני רוח רעה (ט) ואם בשביל (י) א"א מפני (י) החולה שישן פטור (יא). כהם על הגר (יב) כהם על השמן על הפחילה (יג) דייב (יד). ורבי

טפה טפה לחוך הגר וטעמא גזירה שמה יסתפק ממנו וכוין שהקלו לנר חייב משום מכבה : ואפילו היא של חרם. דמאים אפילו הכי גזרינן כיוון שאין הפחילה הדולקת בתוך הכלי שיש בו השמן אחי לאסתפקי מיניה דכבר אין כאן משום מכבה : ורבי יהודה מתיר. ללא גזר דילמא אחי לאסתפקי מיניה שהרי הוא רואה השמן טופף על הפחילה שהחיו : אם חברה היוצרת מתחלה כו' . והוא הדין אם חברה בעל הבית צדור או בחרסית מערב שבת ליכא למיחש דמשום איכורא דשבת גדיל מיניה : ויתן ראש הפחילה. שהוא יולא מן הגר לשחוב השמן וממך דרך הפחילה לראש הדולק ואשמעינן מהני פלוגתא דר"י ורבנן דשפופרת של צילה ובחרסית ובקערה דמי אשמעינן שפופרת של צילה בהא קאמרי רבנן דכיון דלא מאיכא אחי לאסתפקי מינה אבל של חרם דמאים אימא מודן ליה לרבי יהודה. ואי אשמעינן של חרם בהא קאמר ר"י אבל בהיא אימא מודה לכו לרבנן. ואי אשמעינן הכי תרתי בהא קאמר ר"י מפני שהשפופרת של צילה והחרסית מונחים בתוך חלל הגר למעלה ולא מפסיק מדי בין הגר וצונס וליכא למגזר שמה יסתפק דגדיל מיניה אבל בקערה דמפסקא שהרי אלל הגר מונחת ויש כאן הפסק וליכא למימר גופיה הוא אינא מודה דנגזור. ואי אשמעינן בהיא קאמרי רבנן אבל בהנך תרתי מודו לר"י לריכא. והלכה כחכמים : הך מפני עובדי כוכבים. כגון פרכיים שאין מניחין להדליק אור ציוס אידם אלא צבית עבודת כוכבים שלהם : מפני לכמים. שלא יראו שיש שם אדם ויצאו עליו : מפני רוח רעה. השורה עליו וכשאינו רואה טח לו. ורמז"ס פירש רוח רעה מין ממיני החולי הבא לבעלי המרה השחורה שלא ינחו אלא כשיצבו בחסך ובהסתרה מצני אדם : ואם בשביל החולה שישן פטור. האי חולה חולה שיש בו סכנה הוא דאילו מכבה בשביל חולה שאין בו סכנה הייב למאי דכבר האי תנא דמלאכה שאינה לריכה לגופה חייב עליה. וכן מפני עובדי כוכבים מפני לסמים מפני רוח רעה כולוהו אית בהוא סכנה. ובדיון הוא לתני מותר אלא משום דצני למתנא סיפא חייב תנא רישא פטור : כהם על הפחילה הייב. ואע"ג דאינו לרין לגוף הכזוי אלא ללורך דבר אחר שלא הדלק הפחילה או שלא יפקע הגר חייב

ובפירוש הרמב"ם כתב שברא דמשום חיבור שיש בין הקערה והגר ה"א דמודה ר"י דאכור. ולהכי אינטיך למהני פלוגתא דקערה. וגירסת הגמ' שלפנינו איננה כן אלא כמ"ס הר"ב אבל קערה דמפסקא אימא מודה לרבנן. ואולי דהרמב"ם גורס דמפסקא ומפרש דמחובר כמו ספקה בחבל דהוק פ"ו דכלאים וסיפוק נפנים דמשנה ה' פרק קמא דערלה. והסתברא לחסור יותר שאם יסתפק אחר כך ממנו הרי הוא קרוב יותר שיתייב משום מכבה. ולהרמב"ם נמי איכא למימר דאע"ג דאי לא הני קערה ה"א דר"י מודה לחסור משום הפחילה שבו השתא דתני ליה דמתיר בקערה אי לא תני צילה ה"א איכא דדוקא קערה שרי דגדיל מינה שרואה הפחילה שנתונה בחובה : **ה** כהם על הגר וכו'. כשהוא חס על הגר. כן לשון הר"ן [דבפירש"י דף ל"א ע"ב כחוב כי חס. וזה קרוב לדברי הר"ן דכי משמש בלבן דהא ואפשר דמשמש בגמ' בלבן אי שהיא חס. ואולי שזהו דעת רש"י בלבן. עוד ראיתי בפ"ב דצילה דף כ"ב ברייתא דקתני אין מכזין את הבקעת כדי לחוס עליה. ולבי אומר לין דאולי שבה הלבן בדרך הכחוב כמוך כפרעה כמזוי כמוך כעם ככהן ורבים. והמכוון להסוות הדברים כשויו גמור. והשנה בלבן החס על הגר שהיא חייב כמו החס על הפחילה דמודה ביה ר"י. [עוד נמצא בבבביתא כלך לדרך זו. ואפשר דבלשון חכמים רגילים כב"ק נוספת ובאופן ברייתות ויהיה קן גם כאן] : ורבי יוחנן פטור. דס"ל כר"ס דמשנה ה' פ"ד דס"ל מלאכה שא"ל פטור עליה. ופי' שם בחוספות דהיינו אלא לענין אחר כי הגורק שהיתה מלאכה נעשית בשבילו במשכן הוא גוף איכור המלאכה ושורשו וכהם על הגר ועל השמן או על הפחילה שהוצבה ככר א"ל לגופן שבמשכן לא היה ציבוי אלא לעשות פחמין בציבוי זה ומהקנין ע"כ ככו זה שהיא ראוין למלאכה הגורפים וככו כדי שלא יקדחו הסממנים בציבולם לא היה במשכן כי זהירים היו שלא להרבות אש יותר מדאי :

הוא שישן פטור. האי חולה חולה שיש בו סכנה הוא דאילו מכבה בשביל חולה שאין בו סכנה הייב למאי דכבר האי תנא דמלאכה שאינה לריכה לגופה חייב עליה. וכן מפני עובדי כוכבים מפני לסמים מפני רוח רעה כולוהו אית בהוא סכנה. ובדיון הוא לתני מותר אלא משום דצני למתנא סיפא חייב תנא רישא פטור : כהם על הפחילה הייב. ואע"ג דאינו לרין לגוף הכזוי אלא ללורך דבר אחר שלא הדלק הפחילה או שלא יפקע הגר חייב

הוספות חדשים

ד [בפסח] אבל אם חברה...
 ורבי יהודה מתיר...
 וכן מבלות שבת נראה...
 דלפנינו מהני הכרה וכן...
 כהן בבאר הנובל לכהן...
 ס' רס"ט וז"ל לפ"י אמאי...
 לא תנא וחס חברה לנסוף :
 [בהר"ב] ד"ה ויתן ראש...
 הפחילה כו' והל"י כחכמים...
 ע"ל וכו' בפ"ה כ"י רס"ט...
 [חתי"ם] ד"ה לא ימלא כו'...
 וכן ק' מביא כ"ל. עי'
 כ' והר"ס שכתב טעם...
 כששופרת דמא לקות...
 כששופרת יסבור שלא יעניע...
 הגר ויקח אותה כו' וכן...
 כתב בריכותא ע"פ ולפי'
 מתורן קושית האי"ט בהא...
 בשופרת מודה ר"י דאכור...
 מתורן לקות יסבור שלא...
 יעניע קת"ל. וז"ל שתי"ב...
 דהרמב"ם גורס דמפסקא...
 וכו"ה הגי' בכל גו ע"פ :

ראשון לציון

ה [היר"ם] סד"ה כהם...
 כו' ויהיה קן גם בלן ע"כ...
 ואל"ס דע דר"ס בשבת...
 קא"ס ע"כ כהם נצ"ל...
 כן. לכה לך אלא שקצת...
 בלבן ע"ל :

תוספות רע"ק

ה [אות לט] בהר"ב ד"ה...
 ואם בשביל החולה...
 כך גירסת הרע"ק והיא...
 ללא ערבי' והני' מפני...
 חולה היינו משום שהיה...
 דיישא חיו עושה מלאכה...
 בשבילו שהוא מהיריא...
 מפני עב"ם כו' ובשביל...
 החולה היינו לצורך...
 אדם אחר (ש"ל)...
 [אות ב] שם בא"ד...
 האו חולה חולה שיש...
 בו סכנה מדנקט הר"ב...
 חתי הוחל ולא נקט

הוא שישן פטור. האי חולה חולה שיש בו סכנה הוא דאילו מכבה בשביל חולה שאין בו סכנה הייב למאי דכבר האי תנא דמלאכה שאינה לריכה לגופה חייב עליה. וכן מפני עובדי כוכבים מפני לסמים מפני רוח רעה כולוהו אית בהוא סכנה. ובדיון הוא לתני מותר אלא משום דצני למתנא סיפא חייב תנא רישא פטור : כהם על הפחילה הייב. ואע"ג דאינו לרין לגוף הכזוי אלא ללורך דבר אחר שלא הדלק הפחילה או שלא יפקע הגר חייב

הוא שישן פטור. האי חולה חולה שיש בו סכנה הוא דאילו מכבה בשביל חולה שאין בו סכנה הייב למאי דכבר האי תנא דמלאכה שאינה לריכה לגופה חייב עליה. וכן מפני עובדי כוכבים מפני לסמים מפני רוח רעה כולוהו אית בהוא סכנה. ובדיון הוא לתני מותר אלא משום דצני למתנא סיפא חייב תנא רישא פטור : כהם על הפחילה הייב. ואע"ג דאינו לרין לגוף הכזוי אלא ללורך דבר אחר שלא הדלק הפחילה או שלא יפקע הגר חייב

רבינו נחמן ויצאה נשמתו בטהרה. הניח קלמוס מלאח וקוקין דגור לא כתב יותר. וזכאן ואילך לשון בני תלמידיו. הלך ילך וזכאן. נושא אלוטותיו. על אשך אין פורס למשתי. והנה הוא כשה תיצה בענותיו. כי הלך לו השלחני לעולמותיו. תנצבה"ח במנותיו. וקריית לנבי דהין וארהנית במנותיו.

כללא דפ"ב משנה א' ב' ג'. ב' נרות שבת חובה אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור. ולכל הפהית אחד מהן צריך להיות מפתילות ושנים שמדליקין בהן. דהחילת שאין הלכה נכנס בו. כשער וצמר ושפתן שאינו מנוקף וכדומה אין מדליקין בו. אם לא שרדך עליו דבר שמדליקין בו מכהון. ואין כוונתו לעשותה עבה ולהוסיף אורה על הפתילה המפולה. רק להקשות הפתילה שתהיה עומדת וקופה. וכן אין מדליקין בשנים שהם עבים ואינם דולקים יפה. וחלבי מיתוק ועירב בו שמן. מותר להדליק בו. מיהא שעה וחליב שרובים סביב הפתילה כנרות שלנו מיתרים. ושנים שיתין רע ביותר כפסולת דופת. או להלך ד אפרסמן שריוח מיתוק. אסורים. ודורעבד בהדליק נר פסול רק דיש עוד נר כשר בבית מיתר להשתמש לאורו. איך לתבוב הפתילה כע"ש קודם הדלקת. מ"מ נהנו כן: בישנה ד אסיר ליתן כע"ש כלי שמן על"פ הנר שימספף לתך הנר ופילו כלי רשמן מאוס. ורק במחבר בר ע"י סיד והדית מותר: בישנה ד מלאכה שאצ"ל. כלומר שאינו עושה תפלאה לחלית שעשאה בטשכן ככבה שלא לעשות פחמין. אלא לחום על השמן ופתילה. פסור ואסור. ולחולה שיש בו סכנה. או שאר סכנה מותר לכבות. והוריו חרי זה משובה. והיש אל שפך דמים (כא"ח שפ"ח ס"ב). ובאין בו סכנה מותר ע"י עובד כוכבים. ולענין כבוי דליקת ע"י פס"ו: **משנה ז' ו'.** ב' מצות שמותיות על האשה. נדה חלה הדלקת הנר. פיקדין עליה מן השמים בעת לידה אם שפיה אהין כראוי. ולפיכך תהיה נותרת להדליק הנרות בכל ע"ש קודם ביה"ש. ומשיות הירי בפני הנר אחר הדלקה. שלא תהנת מסני. ובכרבת עובר לעשותן. ולא תברך קודם הדלקה רבוה קבלת שבת. ולפ"ו ב"ש (לאמו של פס"ע) מברכת קודם הדלקה. וכחכמת אחרונים. וצריך האדם לרו: ב"ב שגמרו כל המלאכות לשבת קודם ביה"ש. וישאלו בלשון רכה. אם הפרישו חלה ונירבו ערובי תחומין ונצרות במקום שנצרכים ליה. ויצית להדליק נר: שיעיר ביה"ש הוא י"ג מינוסין והצי קודם לילה. שהלילה מתחלת בצאת ל' כוכבים מינונים בלתי פסורים והיינו להכנסת שבת. משא"כ במצ"ש מש"מ חומרא מצריכין עוד ג' כוכבים קטנים. ונ"ח מינוסין (וחצ"ל קודם ביה"ש הם כבלל תיספת שבת. שאם רצה מוסף כולו. ולכת"פ צריך להוסיף סקצת בסוף ואין שיעור להוספת. והנך וכן תהיפת שהוא בין הכל ע"ב מינוסין קודם צת"כ. אם קבל שבת בסירוש. או שאמר מוסר שיר ליום השבת. ולרמ"א משאמר ברכו. אינו מותר לעשות בשום מלאכה רק ע"י עובד כוכבים בציוד מותר קצת. משא"כ קודם לכן אין קבלתו קבלה. ואפילו להסמירין לאותו שקבל. מ"ט ע"י ישראל אחר או הוא עצמו למלאכה דרבנן מותר: ביה"ש אסיר אפילו אמורה לעיבד כוכבם הניך ככהפסד מריבין. או צורך גדול כהדלקת נר יאצ"ש. ונר שבת אחר כאין לו נר אחר. מותר אפילו בשבת ע"י עובד כוכבים. ומותר לישראל ביה"ש לערב ערובי הצרות. אבל לא עירובי תחומין. דאקנויי רשת ח"א. ואינו מותר להסמין דבר רק דבר המעמיד תום לא הסומף. דוח אפילו מבני"א אסור. שבת להפריש חלה. בח"ל אסור להפרישו ביה"ש. דיכול לאכול וישאר בשבת סכל להם קצת יותר ממה שרוצה להפריש. ואחר שבת יפריש. הניך בע"פ בשבת דא"ל לעשת כן. מותר להפריש ביה"ש. ובשבת להסביל כלים חדשים מותר ביה"ש. ובגנור בשבת. יתנם לעובד כוכבים במתנת או יסבלם במקיה דרך שאיבה. ובעבר והסבילן בלא ברכת מותרין לשרך:

רבינו עובדיה מברטנורה כירה פרק ג שבת תוספת יום טוב ציונים

פרק ג א כירה. מקום עשוי כאלון כדי שפיתת שתי קדרות והאש עוברת מתחת שתי הקדרות: בנגבא. ענין דקיס קקש שגובין מן הקדה: נותנים עליה תבשיל. מערב שבת להסחותו שם בשבת: בנפת. פסולת של זיתים ושומשמן לאחר שהזיאו שמן: לא יתן. מערב שבת כדי להסחותה שם בשבת: עד שיגרוף. הגמלים וזיאו מן הכירה: או שיתן האפר. על גבי גמלים לכסותם וללגנם וטעמא גזירה שמה יחתה בגמלים בשבת כדי למחר בשולו. ודוקא בתבשיל שלא בשל כל לרכו או אפי' בשל כל לרכו ומלמק ויפה לו הוא דגזרינן שמה יחתה אבל תבשיל שלא בשל ומש"ה כל שגרוף וקטוס דאיכא היכרא שמסלק דעתו מלחכות

פרק ג א כירה. פי' הר"ב מקום עשוי כאלון וכו'. וכו"כ הרמב"ם בפירושו והיה להם לפרש שנטשה מחרס וכדומה כמות מקוונת ומס' פ"ה דמסכת כלים ולהלן כי היכי דלא נטעה לומר שהוא רק חפירה כאלון: בקש. ע"י [מ"ש] רפ"ט דב"מ בס"ד: לא יתן עד שיגרוף. פירש הר"ב מערב שבת כדי להסחותו וכו' והל' דתקן בר"פ דלקמן והזיאו הר"ב בס"פ דלעיל דהין טומיין בדבר המוסיף הכל אפילו מבני"א והכל אפילו גרף וקטס ודאי דמוסיף הכל הוא ס"ל להר"ב כחוס' וסיעתם דהכל לאו בהטמנה איירינן אלא בשבוי כגון שהקדרה יושבת על כסא של ברזל וכיוצא בו או שהיא תלויה באבנים שאין שולי הקדירה טענים בגמלים בגמלים שרי והייט דבטעמא שכתב הר"ב גזירה שמה יחתה לא

פרק ג א כירה. (א) שהסיקה (ב) בקש (ג) ובנגבא (ד) נותנים עליה (ה) חבשיל (ו) בנפת (ז) ובעצים לא יתן (ח) עד שיגרוף (ט) (א) או עד שיתן את האפר (ב).

פרק ג א כירה. מקום עשוי כאלון כדי שפיתת שתי קדרות והאש עוברת מתחת שתי הקדרות: בנגבא. ענין דקיס קקש שגובין מן הקדה: נותנים עליה תבשיל. מערב שבת להסחותו שם בשבת: בנפת. פסולת של זיתים ושומשמן לאחר שהזיאו שמן: לא יתן. מערב שבת כדי להסחותה שם בשבת: עד שיגרוף. הגמלים וזיאו מן הכירה: או שיתן האפר. על גבי גמלים לכסותם וללגנם וטעמא גזירה שמה יחתה בגמלים בשבת כדי למחר בשולו. ודוקא בתבשיל שלא בשל כל לרכו או אפי' בשל כל לרכו ומלמק ויפה לו הוא דגזרינן שמה יחתה אבל תבשיל שלא בשל ומש"ה כל שגרוף וקטוס דאיכא היכרא שמסלק דעתו מלחכות

יבין תפארת ישראל בועז

פ"ג א (א) כ' עלה הגלון מהו' עקיבא שליט"א. דמ"מ גנורו שמה יגוס דחייב מהוס מנבל. וע"י ח"י רשב"א פ"ק במאי דלמרי' בעקורה ועושה. דלפי חרזו כהנא. מיירי כהא בנכשל כמאלכ צ"ד. ואי אף כעניס ח"ח מאוס מנבל. לפ"ו בלא הגיע למאכ"ד אסור להסכות אף בגרוף. ומוס חתמו לי על דבריו בחי' כן. דהאריך אי מותר להסכות כן האריך אמ מותר להשחות בגרוף בלא הגיע למאכל ב"ד אי הגיע למאכל ב"ד אסור להשחות אף בגרוף. אולם הרשב"א בחי' כן האריך אמ מותר להשחות בגרוף בלא הגיע למאכל ב"ד אי הגיע למאכל ב"ד אסור להשחות אף בגרוף. ויש לדחוק דמפיק דהרשב"א כמותה דליש שמה יגוס אמ מ"מ אסור בגרוף קודם שנתבשל משום חששא דחיתוי. אח"כ ארורי דבב"ם רפ"מ מהלכות שבת במ"ש שם בשם הרמ"ד מנאר דתתו קודם מאכ"ד אסור לשהות ולא מהני גוי"ק דרשא יגוס חייב משום מנבל. וחידוש בענין דבש"ע מי רכ"ו ס"א נקט בפשיטתו ולא הזכירו אלא גוי"ק כשנתחיל להתבשל ולא הגיע אין צולין בשר וכו' וכסח

פ"ג א (א) כ' עלה הגלון מהו' עקיבא שליט"א. דמ"מ גנורו שמה יגוס דחייב מהוס מנבל. וע"י ח"י רשב"א פ"ק במאי דלמרי' בעקורה ועושה. דלפי חרזו כהנא. מיירי כהא בנכשל כמאלכ צ"ד. ואי אף כעניס ח"ח מאוס מנבל. לפ"ו בלא הגיע למאכ"ד אסור להסכות אף בגרוף. ומוס חתמו לי על דבריו בחי' כן. דהאריך אי מותר להסכות כן האריך אמ מותר להשחות בגרוף בלא הגיע למאכל ב"ד אי הגיע למאכל ב"ד אסור להשחות אף בגרוף. ויש לדחוק דמפיק דהרשב"א כמותה דליש שמה יגוס אמ מ"מ אסור בגרוף קודם שנתבשל משום חששא דחיתוי. אח"כ ארורי דבב"ם רפ"מ מהלכות שבת במ"ש שם בשם הרמ"ד מנאר דתתו קודם מאכ"ד אסור לשהות ולא מהני גוי"ק דרשא יגוס חייב משום מנבל. וחידוש בענין דבש"ע מי רכ"ו ס"א נקט בפשיטתו ולא הזכירו אלא גוי"ק כשנתחיל להתבשל ולא הגיע אין צולין בשר וכו' וכסח

האור ולפי הלכה כרבי יוסי : לא ישמינה בחול ובאבק דרבים. שהוחמו מכה החמה ובהא לא שרי רבי יוסי דגזר חול אטו רמז

הואיל והרוביהו דרך השמנה חמי למימר מה לי רמז מה לי חול. אי נמי גזר ר' יוסי שחא יזי עפר ממקומו שחא לא יהא שם חול עקור ככל הלורך וחתי לאוזי עפר הדבוק והי מולדה דחורש :

ד סלון. ליטור שממשיכין המים להוכו והיה אותו ליטור משוקע בחמי טבריא ומתחמם מכה אותו המים המים וכהו המים לוגנין נמשנין בחמו מהחממין בלוחו סלון שנתחמם בחוך חמי טבריא וחמרו חממי שהמים שנמשכו בלוחו ליטור בשבת דינס כדון חמין שהוחמו בשבת שאכורים לרחוך בהן אפילו אכר קטן ואכורים חף בשתיה והמים שעוצרים

בו ביום טוב דינס כדון חמין שהוחמו ביו"ט שאכורים לרחוך בהם כל הגוף אבל מותר לרחוך בהן פניו ידיו ורגליו ומותרין בשתיה והלכה כחממי. וחזרו בהם אנשי טבריא ושברו את הסלון : מוליאר. פירשו בגמ' מים מצפנים ונחלים מבחון והוא כלי שיש לו בית קיבול קטן אלל דופטו מבחון מחובר לו ומוטעם שם נחלים והמים בקבולו הגדול והם גרפוהו מן הנחלים מבעוד יום שותין מן המים שבקבולו הגדול בשבת והע"פ שהוחמו קנת מחמת כלי לפי שאינו מוסף הכל אלא נמשך ומקיים חס שלהם שלא יטננו : אנשיבי. הוא כלי נחשת שיש לו שתי פוליס ומשכימן

הם כדון הטמנה מצע"י אלא לפלוני בין שבת ויו"ט הוא דתני ר' אע"פ שגרופה אין שותין ממנה. פירש הר"ב מבוס דהע"כ המים מתחממים בשבת וכן פ' הרמב"ם (ג) ולפי זה (אייני) בחמין

עק"ך נקט מפרש שמביאים סודר או מטלית ומניחין אותן בשמש עד שמתחממות יפה וכורסין הציבה בהם ואזנין ומשלישין עד שתתגלגל עכ"ל. ונ"ל שכוונתו שהפקיעה טיח הגלגול שצביעה שט"י. וגלגולה של הציבה ר"ל שמתגלגלת בחוך קליפתה ושכך

היא גללית הוא שקורא אותה פקיעה על שם שמתבקעת לביקועים בחוך קליפתה צמה שמתגלגלת כאמור והפ"א זביקיענה במקום צי"ת דביקוע שטיטה ממולא השפה וכן פירש הרמב"ן שזירת היס נשפת בחוץ כמו נשפת הציבה הרבה כמוהו ומלאה בהפך ג"כ הצי"ת במקום פ"ח צרפ"ו פליחה ובמטה ג' פק"ד לדעויה :

ולא ישמינה כו'. פ"ה הר"ב גזירה שחא יזי כו' עפר הדבוק. הא אינו דבוק לית לן בה כשעפר שאינו דבוק. ור"ל שהוא תיחוח. הוא הרבה) ששעוטה גומא שט"י הציבה אינה מתקיימת כי דופטי הגומא יפלו ולא יוכלו להשקיע לפי שאין הקרקע קשה אבל כשהקרקע ססבי הציבה *הוא מעט היותו וסביב קרקע קשה שמשחר הגומא קיימת אכור דהא מורש בכל שו"א כרתק במ"ב פ"ב. כן הוכיחו החס"י (דף ל"ט) ממ"ש במבנה כו' פ"ק דציבה ע"ש : ד"אם בשבת כו'. מסקים החס"י והאחרונים דעמאל לחכורח מסוס דהוי כמטמין בדבר המוסף הכל בהמים לוגנים שצניטור הם טמונים בחמין שבאמה המוספים הכל. וכתב הר"ב כו' עכ"ו דהא דתקן חס בשבת וכו' אין פירושו חס נכנסו לחמו המים בשבת דהא אפילו נכנסו מע"ש נמי אכורין

הבי כו' ויכולין דברי הר"ב להחביל ע"פ זה הפירוש : אנשיבי המים מתחממים בשבת וכן פ' הרמב"ם (ג) ולפי זה (אייני) בחמין

ב) הוא הרבה. כ"ה דפוסים הראשונים והח"כ תקנו : כ"כ הרבה. וברבות הימים חקנו עוד : כ"כ הר"ב וחקנו זה קלקול הוא : (צ) בחו"ט דפוס פולק וקראקא שדפסו ע"י הרב המוכר היה כתוב : וכן פירש"י והנ"ל הוא שהגיה קן ולשאל דהח"ט קטיותי שכתב הלן וישן רש"י אינו נלשון הר"ב וע"פ הגסיה זאת הנכונה נדפס כן בכל המסות שאחרי עד הנה. גם יש גמגום בדברי התו"ם הלן שכתב ואין זה נכון דהמין כו' החימוס רע לכן כו' דאחתי י"ל באופן השני ללא החמון כל לרכן וכן העיר ע"ז בספר לקוטי המשנה. והנה דפוס פולק לא עלו שמה הדברים המגבילים כהן בין שני מלאי מרובע מן : בספרו הר"ב עד : בין לרש"י. וכפי הגרסה לאשר התבונן אחרי כן החו"ט אל דבריו העיר שבולי הגליון לזכרון לפניו. על מה שכתב : וכן פירש"י העיר : וישן רש"י אינו נלשון הר"ב ועל מה שכתב : או כל לרכן והחמון יוחי יפה לה"ן העיר : ואין זה נכון דהמנים כל שנתחמו כו' והדברים האלה נכונים ומובנים כהם לעומם שחור הגסה מן הלך אבל כשנבאו שדלפסה הבנים (קראקא) צפנים התו"ם בלי שום שגוי בדבריו הנדפסים מכבר לא עמד עוד טעמם גם. והמעיין החושב כי בזמן אחד כתב החו"ט את דבריו יעמוד ויבטוחם.

תוספות חדשים

ד (בר"ם) ד ה סלון כו'. והלכה כחממי כו' עכ"ל וכו' נש"פ ס' סכ"ו ס"ג :

תוספות רע"ק

רל"ש לגזור חמה אסור אור : (אית גב) שם בהרע"ב ד"ה לא ישמינה. דגזר חול אסור רמ"ן. אבל הפקעת סודרים ל"ג אסור רמ"ן שחזירים לא דמי לרמ"ן חוס. וק"ל לא גם בחול לא אסור לר"י רק דרך הפקעת וא"כ הפקעת סודרים דלא הוי הפקעת שרי ע"י בתוס' ד"ה ואין מגלגלין דכתבו להדיא דלגלגל על חול שרי ואי דל"ג דבדליל קתני ולא ישמינה בסודרים מש"ע

בסודר אפילו דרך הפקעת א"כ מה תרצו בזה דסודר ל"ד לרמ"ן חא הפקעה חסרין בכל מילי וכן חמי טבריא דוכח רמ"ן. וצ"ל ע"י (אית גב) שם בתו"ם ד"ה ו"א יפקיענה. ובע"ך ערך כ"ג טבריא חרש"ב פ"ה דייקא הכי דכתב הפקיע את הביצה בכגד חס או בהל ו בא כ ד ר כ י מ . ומרביילינהו בחדא פתחא משמע בגד דמוא דחול ואינו שוברו

ב) (אית גב) במשנה ישעשו אנשי טבריא. תשובה לי דלא ביאר הרע"ב כלל אהיבא קאי הך מעשה. דלפי הפעם דכ' הרע"ב במ"ג רר"י מודה דלא ישמינה בחול בשום שטא יזי עפר וזה לא שייך במעשה וז. יצ"ב דקאי ארשיי חכמים באו לתולדת חמה אסור. (ומכת באמת דהך מעשה לא היה בחסנתה אלא דהמים באו לשם בשבת ונתבשלו וע"י בסחר"מ לובלין). ור"י ס"ל דליבא ראייה דחמי טבריא הוה תולדה דאור דחלמי ועברי אפתחא דניהנם וכן מבואר בסוגיאן : (ג) שם בתרע"ב ד"ה ס"ן. שאסורם לרחוץ בהם כל הניח. מבואר דאינו תוחמו מעי"ם שרי לרחוץ בהם כל הגוף. וכ"כ הרע"ב להדיא פ"ב רביצה פ"ה וזהו דעת הר"ף וחרש"ב אבל דעת תוס' דאסור. והא דמוכח ממתני' דיש חילוק בין החמון מעי"ם לחתמו ביי"ם היינו להשתמש בהם כל ימינו דבזה גם בשבת מותר בהוחמו מעי"ם וחתמי' כר' ש"ס ל"ח חכי בברייתא (אבל להלכה ק"ל כר"י בברייתא דאף שיטוף אסור) : וב"מ קשה לי על הרע"ב דמפרש למשנתנו דלצדדים קתני רכח"ם שוחחו בשבת היינו לרחיצת פניו ורגליו וכחמים שחוחו בו"ם חיינו לרחיצת כל גופו וכ"כ תוס' במ"ג והרי מסבויין פוכינין לה מאי רחיצה אידיא רחיצת כל גופו הא חמי"ם שוחחו מעי"ם ג"כ אסור אלא ברחיצת פניו וכו' הא חמי"ם שוחחו בו"ם מותר ומשנינן להשתמש כל גופו עסקינן. הרי דלא רצו לפרש דמתני' לצדדים קתני וחל' לרע"ב לפרש דלישתמש עסקינן. ואפשר לרחוץ בין דלהלכה פ"ל כר"י רגם שיטוף אסור בחמים שוחחו מעי"ם ניתא ליה לרע"ב

יגה

תפארת ישראל

בג) אפי מע"ש פ"ח מג"א סקי' (וכד) (ואלד) שנתחמם בחמה ובה: שנתחמם ע"י אופני עגלות. ובהך מודה ר"י מדדמו לרמ"ן. או משום חשש שייזן קרקע עולם ממוקומו : בו) (רעננע) : בו) שהציא מים מנחל ז'ין : בו) נחל קטן : כט) ר"ל שהמשיכו מצעו"י לטור מים לוגנים שיפסי חממי טבריא. הוון חמי טבריא. כיו שנתחממו המים הלוגנין. וירדו למקוה בשבת : ל) ר"ל אם ירדו למקוה בשבת. חף שנכנסו לתוך הלוגין מעי"ם : לא) דהו"ל כליהו הטמין מים הלוגנים שצנור מע"ש בדבר המוסף הכל : לב) חסי' נוקלת גופו. דמדהוחמו בשבת אכורים בהלכה כבדי שיעטו : לג) ר"ל רחילת רוב גופו. אפי' אכר אכר. אבל פניו ידיו ורגליו מותר לרחוך בחמין שהוחמו ביו"ט (סקי"א). מיהו אפי' מים שנתחממו מע"ש. אכור לרחוך בהם כל גופו או רובו בשבת. רק נקט הכל בסיונו שנתחמם בשבת דכ"ג גם בשתיה. או רחילת אכר ח' אסור (סכ"ו). [אנשים האובלות

ש"ל) : ד (אית גב) במשנה ישעשו אנשי טבריא. תשובה לי דלא ביאר הרע"ב כלל אהיבא קאי הך מעשה. דלפי הפעם דכ' הרע"ב במ"ג רר"י מודה דלא ישמינה בחול בשום שטא יזי עפר וזה לא שייך במעשה וז. יצ"ב דקאי ארשיי חכמים באו לתולדת חמה אסור. (ומכת באמת דהך מעשה לא היה בחסנתה אלא דהמים באו לשם בשבת ונתבשלו וע"י בסחר"מ לובלין). ור"י ס"ל דליבא ראייה דחמי טבריא הוה תולדה דאור דחלמי ועברי אפתחא דניהנם וכן מבואר בסוגיאן : (ג) שם בתרע"ב ד"ה ס"ן. שאסורם לרחוץ בהם כל הניח. מבואר דאינו תוחמו מעי"ם שרי לרחוץ בהם כל הגוף. וכ"כ הרע"ב להדיא פ"ב רביצה פ"ה וזהו דעת הר"ף וחרש"ב אבל דעת תוס' דאסור. והא דמוכח ממתני' דיש חילוק בין החמון מעי"ם לחתמו ביי"ם היינו להשתמש בהם כל ימינו דבזה גם בשבת מותר בהוחמו מעי"ם וחתמי' כר' ש"ס ל"ח חכי בברייתא (אבל להלכה ק"ל כר"י בברייתא דאף שיטוף אסור) : וב"מ קשה לי על הרע"ב דמפרש למשנתנו דלצדדים קתני רכח"ם שוחחו בשבת היינו לרחיצת פניו ורגליו וכחמים שחוחו בו"ם חיינו לרחיצת כל גופו וכ"כ תוס' במ"ג והרי מסבויין פוכינין לה מאי רחיצה אידיא רחיצת כל גופו הא חמי"ם שוחחו מעי"ם ג"כ אסור אלא ברחיצת פניו וכו' הא חמי"ם שוחחו בו"ם מותר ומשנינן להשתמש כל גופו עסקינן. הרי דלא רצו לפרש דמתני' לצדדים קתני וחל' לרע"ב לפרש דלישתמש עסקינן. ואפשר לרחוץ בין דלהלכה פ"ל כר"י רגם שיטוף אסור בחמים שוחחו מעי"ם ניתא ליה לרע"ב

יגה

ה' התיחם שמינהו... האילפס... מ'ס' מ'ס' ד' ל'ע'...

שנויי נוסחאות... שגרופה... כ"י'ק גרופה... נד"ג' שהיא גרופה... כ"י'ק...

שהחמו קלח מבעוד יום ולא כל לרכן או כל לרכן והחמוס... יוחר יפה לכן ודלעיל [בפירוש הר"ב משנה א'] לענין חבטל...

שגרופה אין שוחין ממנה לה: ה' המיחם... שפינה לה: לא יתן לתוכו צונן... בשביל...

ומשימין המים למעלה והאש למטה בין שתי השולים ומחוך... שהאש למטה בין שתי השולים ומוזג נשאר הרבה ואע"פ שגרף...

בענין אחר דלעיל שוחין הימנו שבת שמוזגין המים חמין... בין לפי שהמים אינם כ"כ חמין צמולא שיתבטל היין מן המים...

לחוך הקערה דממע דכלי שני אינו מבטל והלכה דכלי שני... אינו מבטל: שהעבירן. מן האור: שרותהוין. בין השמשות:

לחוך הקערה דממע דכלי שני אינו מבטל והלכה דכלי שני... אינו מבטל: שהעבירן. מן האור: שרותהוין. בין השמשות:

יבין תפארת ישראל יבין

כלי נחשת עם צ' שולים. ומשימין נחלים בין צ' השולים... והמים בחלל הכלי שעל השולים: לח) דמדהאש למטה מהמים...

הוא שחמין המים חמין... שבת שמוזגין המים חמין... שבת שמוזגין המים חמין...

הוא שחמין המים חמין... שבת שמוזגין המים חמין... שבת שמוזגין המים חמין...

תוספות חדשים... יוחר לפרש כפי המלכה... וברך לצדדים קתני... ודחוק: ולרשימת תוס'

אור גדול ה' (בתור"ק אות ג'ה) ומדתימיה על הרע"ב דלא ביאר דלפסח ההלכה גם בפניה מים מותר. יעו"י רשב"א בסוגיון כשם הראב"ד דפי' דההיא...

דאסור ליתן בכלי ראשון אפילו לאחר שהעבירו מן האור
 אבל מלא אפי' בכלי ראשון לא בשלה אלא ע"ג האור בלבד
 לפיכך מותר לתת מלא אפי' בק"ר לאחר שהעבירו מן האור :
 ך אין נותנין. בשבת: בלי תחת הגר לקבל בו את השמן.
 המספיק משום דשמן מוקפה הוא

ואסור לבטל כלי מהיכנו כלומר
 להוסיב כלי במקום שלא יוכל עוד
 ליתלו משם דהוא ליה כקובע לו
 מקום ומחברו בטיט ודמי למלחה
 וכלי זה מטיפול בו השמן מוקפה הוא
 ואסור לטלטלו: אין גיאותין. אין
 נתיין מן השמן המספיק מן הגר
 בשבת לפי שאיט מן המוקף שכבר
 הוקפה להדלקה: מטלטלין גר חדש. שאינו מאוס ומזו
 לאשחמושי ביה: אבל לא ישן. דמוקפה מחמת מלאוסי הוא:
 חוץ מן הגר הדולק. צמוד שהוא דולק אסור גזירה שמה יכבה
 וליה

שיש בו חומץ וציר (א): ך אין נותנין (ג) כלי
תחת הגר לקבל בו את השמן (ג). ואם נותנו
מבעוד יום מותר. ואין גיאותין ממנו (ג) לפי
שאינו מן הכובינה (ג). מטלטלין גר חדש (ג)
אבל לא ישן (ג). ר' שמעון אומר כל הגרות*
מטלטלין חוץ מן הגר הדולק בשבת (ח).
 נותנין

דחולין מ"ש בסד"ה ואסור להעלותו כו': ך אין נותנין כלי
 תחת הגר כו'. פי' הר"ב ואסור לבטל כלי מהיכנו עיין משנה ז'
 פי"ו ומשנה ב' פי"ח: ואם נחתו מבטע* מותר. להניחה (א) שם.
 לשון רש"י. כלומר ולא חיישין שמא לאחר שיוכל לתוכו שמן
 מן הגר שיטלטלו כלמי משם. ומשמע
 מיהא דלכתחלה אסור לתתו שם
 מבטע* מהך חששא משום דנקל
 רגילין לטלטל כלי הלכך חששו ולא
 התירו לכתחלה מבטע* ועיין לקמן
 בסמוך. אבל החוש' כתבו הל' דחוק
 דהל"ל [אזן] מצעוד יוס נותנים:
 והטור כתב בס' רס"ה ומע"ט
 מותר ליתע תחתיו. והרמב"ם

בפ"ה מהל' שבת העתיק לשון המשנה: חוץ מן הגר הדולק
 בשבת. ופסק הר"ב דקי"ל דאפילו אינו דולק אלא שהולק בין
 השמשות ומגו ט'. עיין במשנה ח' פי"ג דעירובין. ומ"מ שאין
 מוקלה

ולפי הטעמה נמשא "בומט" או "נתטי" ו"ל להניח.

ין אין נותנין. פי"ט כ"א חוץ
 פ"כ מהל' שבת כו' ל"ג חוץ
 הל' י"ט כ"ב ל"ג חוץ כו' ס' ז'
 ש"ט חוץ כו' ס' כ"ג חוץ כו' ז'
 כ"ג חוץ כו' ס' כ"ג חוץ כו' ז'
 ז"ט חוץ כו' ס' כ"ג חוץ כו' ז'

שנינו נוסחאות
 ו לקבל (ב). נכ"ק
 ליפה. ככ"ט כו' לקבל
 בו. ואם נותנו. נכ"ק
 ולח נחטו (אוכלו וחיטו כו'
 הו"ט' למי רש"י וכן פי'
 מותר להניחה. וליה כו' ז'
 נמש' שש פי' ברע"ג ד"ר.
 נגה. נכ"ט ז' נתן וכ"ט
 כד"ג (ואם אם). ואין
 גיאותין. כד"ג אין.
 מטלטלין חוץ. נכ"ט ז'
 מיטלטלין. הדולק.
 נכ"ט ז' הרק.

תוספות לד"מ
 שם [בר"ב] ב"ד מותר
 לתת מלא אפי' בק"ר כו'
 ע"ל. ורמ"א בס' סי"ח
 ס"ז ע"כ כ"ז ד"ס לרש"י
 אפי' בכלי שני כל זמן שהיה
 סילתה זו והממיר הפ"ב
 ע"ל. ונחלה הל' נכתב
 ככר מותר. (הסכת
 אחריהם): [שם] ד"ה
 חוץ מן הגר כו' אלא כשכר
 נחת הלכה כמותו וכו'
 ע"ל. וכן פסק בש"ע
 סימן ט"ו:

ראשון לציון
 ו [בר"ב] ד"ה בלי פי'
 מקום כו'. עיין סי' ל"ג:
 [שם] ד"ה חוץ מן הגר.
 כבוד סאה דולק אסור כו'.
 וכן פי"ט ז' מ"ד ע"ל ד"ס
 חוץ ודע ובסיורא מ"ו פ"ג
 דחו לך טעמא ומסקין כ"ט
 דסעמלה דכו' בס' לר"כ
 דאסור ע"ש בשמ"ט גר"ש
 לא קשיא שרינו לרש"י
 כס"ד שנגמ' אלא על הר"ב
 כפי' כל פסע בחמץ
 (כ"ט חו"ט) פ"ג א"ת
 מ"ה קשיא דל' פי'
 המסקיא. שז מלאה קא
 מהשטתה אסור על פי'
 וכו"כ ודע עוד כי גם
 הרמב"ם נסירוס פי'
 ככ"ט וכ"ב:

תוספות רע"ק
 ו [אות טא] במשנה
 ר"ש אומר כל הנהר.
 מדברי הר"ן ביצה פ"ג
 קצ"ו ע"ב גבי שמור
 ביה"ש וכו'. וכ"מ ב"ש
 לא
 זהו מקצה דק"ל אין מוקצה לחצי
 [אות טב] שם בתרע"ב ד"ה כלי. אסור לבטל כלי מהיכנו.
 חוץ כ"ז חוץ דלא היה כו' או דאין דעתו להניח שם לכל השבת.
 מנ"א פי'. רס"ה ומה דפריכין בסוגיא מהיה רנותנין כלי לקבל גינות
 עי' מנ"א רכתב ליישב דנביציות
 אין רשא' לנגר מיד קודם שכו. ומ"מ קשה לי דמאי פריכין מנותנין
 כלי תחת הרק. הא זהו כמשך כמו שיעור דיכול לנגר מיד ואין לו
 הפסד בהניער וצריך עיון: [אות טג]
 שם בסוף הרבור. מוקצה הוא ואסור לטלטלו. ולפי' ממילא מוקצה
 מחמת פיהו אסור לטלטלו אלא כו' אבנים עי' בגמ' א"ר ר"י תפ"י ח"ג
 רבנן דלא חזו בו ביום מוכצה כמו אבנים עי' בגמ' א"ר ר"י תפ"י ח"ג
 רבנן דלא חזו בו ביום מוכצה כמו אבנים עי' בגמ' א"ר ר"י תפ"י ח"ג
 רבנן דלא חזו בו ביום מוכצה כמו אבנים עי' בגמ' א"ר ר"י תפ"י ח"ג
 רבנן דלא חזו בו ביום מוכצה כמו אבנים עי' בגמ' א"ר ר"י תפ"י ח"ג

בועז

יבין תפארת ישראל

(א) הוא מי מלה של גויס. שפי' חריפתו מהבטל. וק"ל כמ"ק (ג):
 (ב) בשבת: (ג) הנוסף. משום דמבטל כלי מהיכנו. דהשמן
 אסור לטלטל. מיהו במקום ספידא מותר לבטל כלי מהיכנו (מנ"א
 רפ"א סק"ג. ומדסיים פרק דלילי בהדליקו הגר ואמר מיילי דבסי"ט. והכי
 ספיק דפרק סוכה שסיקוס וכו' נותנין וכו' דהוא כמי דניי דביסי' דכרעג
 נותנים סס סקדיקו. וחל"כ סדכ הכא למילי דנג שסיים לעיל כפי' דמיייר
 כהא שכנר קירט הו"ס): (ד) ר"ע אסור להכות בשבת משום הטעם:
 (ה) מדוקלה להדלקה: (ו) מנורה חדשה (ז) דמוקפה מחמת מלאוסי:
 (ח) דבשעה שהאבוקה חולקת עליו. הוא מנורה בסוס לראסור.
 מיהו כר שמן בשעה שדולק ים בטלולו חשש ראסור דא' דהו"ל
 פסיק רישא. דא"ל שיטלטל הגר שמן אס לא שיקרב השמן חו'
 ירקקו ומקום שהפחילה בושרת. דחייב מבוס מבעיר וכמכבה (כניסה
 דכ"ד א' ו' א"ח כע"ז ע"ג). ורק נס חלכ וטעוה הדולק כלפוקה אסור
 מדרבנן וטלטלו צמוד. מנורה בסוס לטלכבת ראסור. ולר"ת ו"ע
 פ"א דמיייר מ"א). גם באבוקה דולקת ים חשש ראסור דא' בטלולו
 הכא (דמ"א א') הנה לנג שמן ופחילה דאסור לנג' משום נוסס. ולא קאמר
 יל דהי' משום דע"כ ר"ש אסור אפי' נתילס הדולקת שאין עליה שמן. ולא קאמר
 אסור משום נוסס. ועי' עוד תוס' [דמ"ג ג' ד"ס מייאס]. אב"י ודברי הר"ב כאן.
 שכ' דגר הדולק בשבת אסור לטלטלו גזירה שמה יכבה. וכן כ'
 הרמב"ם גפ"י המשנה. הוא תמוה. דזכ דלא כמסקנה ס"ס דמ"א ח'
 דמסיק דעס דתוס' הוא משום נוסס. ועי' מנ"א רע"ו ססק"א). וקיייל
 צהדליקו במנורה צחותה שבת. אפי' ככה אסור לטלטלו אפי' לזורק נוסו (ר"ל
 לזורק בשבת). או לזורק מקומו. ולא
 דמי לקאר כלי מוקפה מחמת ראסור דמי לטלטלו לזורק נוסו ומקומו.
 דההס גס ביה"ש ח' משא"כ מנורה שדולק עליה
 כ"ט

אור גדול

ולר"ב ר"ש אלו תנה שטאל דאמר בסוגין אפילו שיעור לצרף מותר טובר
 דאף בפסיק רישא דבר שאינו בתכונן סותר ולפי' יתיישב הא רובאים
 דא"ב (ב"ה) דאמר שטאל מולפין ע"ג האשוס ולא קי"ל ביוחיה דשטאל לשיפתיה
 דאף בפסיק רישא שרי. ועי' ש ברמב"ם וכ"מ:

דרכ ארא' דמוקים למתני' בפניה סיס וכו' שמעון וכן תהיה דאבי' דמוקים לה
 בשלא פינה מוס וכו' יהודה היינו ספיקו דשמעה סוכא דאמר מודה ר' שמעון
 בפסיק רישא ולא ימות אבל לבתר דשמעה סוכא סבורה ומתני' ע"כ בשלא
 פינה סמונ מוס דמפינה אפילו לר"ש אסור. וזו שיפת הרע"ב נ"כ ולק"ס.
 שצלו בו בשר. ו"ל ללמוד פלוגתיהו דר"י ור"ש דעתה שרונה להשתמש
 והיה מאוס ובאמצע שבת נעשה מאוס. באמת מותר להשתמש כיון דאינו חושש
 עתה למיאוסו כמלה תקצאתו ובח"ש ג"ב לא היה מוקצה הדרינג לכללא דק"ל
 אין מוקצה לחצי שבת ור"ש ס"ל דלא אמרינג מינו דאתקצאי ע"ש. לפ"ז מותר לר"ש לטלטל
 ר'ק לאשתמושי ביה אבל לטלטל מסקים עדיין מאיסותיה עליו לשמש בו
 והווי מוקצה אסור בטלולו: [אות טז] שם בתרע"ב ד"ה כלי. אסור לבטל כלי מהיכנו.
 חוץ כ"ז חוץ דלא היה כו' או דאין דעתו להניח שם לכל השבת. מנ"א פי'.
 רס"ה ומה דפריכין בסוגיא מהיה רנותנין כלי לקבל גינות עי' מנ"א רכתב
 ליישב דנביציות אין רשא' לנגר מיד קודם שכו. ומ"מ קשה לי דמאי פריכין
 מנותנין כלי תחת הרק. הא זהו כמשך כמו שיעור דיכול לנגר מיד ואין
 לו הפסד בהניער וצריך עיון: [אות טז] שם בסוף הרבור. מוקצה הוא ואסור
 לטלטלו. ולפי' ממילא מוקצה מחמת פיהו אסור לטלטלו אלא כו' אבנים עי'
 בגמ' א"ר ר"י תפ"י ח"ג רבנן דלא חזו בו ביום מוכצה כמו אבנים עי' בגמ'
 א"ר ר"י תפ"י ח"ג רבנן דלא חזו בו ביום מוכצה כמו אבנים עי' בגמ' א"ר ר"י
 תפ"י ח"ג רבנן דלא חזו בו ביום מוכצה כמו אבנים עי' בגמ' א"ר ר"י תפ"י
 ח"ג רבנן דלא חזו בו ביום מוכצה כמו אבנים עי' בגמ' א"ר ר"י תפ"י ח"ג
 רבנן דלא חזו בו ביום מוכצה כמו אבנים עי' בגמ' א"ר ר"י תפ"י ח"ג
 רבנן דלא חזו בו ביום מוכצה כמו אבנים עי' בגמ' א"ר ר"י תפ"י ח"ג
 רבנן דלא חזו בו ביום מוכצה כמו אבנים עי' בגמ' א"ר ר"י תפ"י ח"ג
 רבנן דלא חזו בו ביום מוכצה כמו אבנים עי' בגמ' א"ר ר"י תפ"י ח"ג

התנין כלי. מ"ז ש"ג מ"ז
מ"ז מ"ז מ"ז מ"ז מ"ז
מ"ז מ"ז מ"ז מ"ז מ"ז
מ"ז מ"ז מ"ז מ"ז מ"ז
מ"ז מ"ז מ"ז מ"ז מ"ז

שנויי גוסהאות
לקבל נציצות. נמש'
ד' פתחו לקבל בור. ועי'
זכונת לוד. לתוכו.
כני' כל תוכו:

תוספות רע"ק

פתילה אמאי משהו
בס"ה היא עצמה הוי
דבר האסור בדאמרינן
לקמן וכו' וי"ל דשברי
פתילה וכו' וכן הבוי
הבנ"א מ"י ש"ה מ"ק
י"ח. ובעניי איני מבין
החילוק דהא דפתילה
הוי כלי משום דהחילוק
אמאי שברי פתילה לא
הוי כלי משהו והא
טעם פנין מלאכתו
ומ"ש פתילה שלימה
וקמנה באינה שלימה
וגדולה יותר. ולולי
שאני קדש חתן נ"ל
על קישות תוב' דפתילה
לא הוי כלי כלל ודחינו
דמלאכתו לאסור ואין
משמטתין בחול שום
דבר אחר רק הדלקה.
והרי בהצטרות כתבו
הי"ט שבת דף כ"ז
ברע"מ ש"א ר"ל
שלאכתו לאסור כיון
דלא הוי לחיתור רק
מ"מ. והא דכתבו שם
דלר' שמעון שרי מ"מ
ד"ק הציציות כיון
דהוי קצת לחיתור אבל
פתילה רלא הוי לשום
חיתור אפילו ר' שמעון
סודה ובמה משה שיחדה
למענות דצידדו ת"ס
דף מ"ד ע"ב דאפילו
ל"י שמעון אסור. וזהו
הכל בפתיחה הכניו בין
שלימה בין חתוכה דלא
חוי לשום דבר בשבת
אבל הכא כנר הדלוק
דהוי דפתילה התשישו
לאהר"י לו אינה מוקצה
והיא ר"ש א' למלפלו
נשי' ציבת למעבא
דכסין לשלחבת ועצ':

מוקצה אלא מחמת חסרון כים עיין ספ"ד דכירה: מפני שהא
מכבה. פי' הר"ב [ללא יתן לתוכו מים] אפילו מע"ש דלי עבד
בשבת הוה מכבה. ולשון רש"י מכבה ממש וכתבו הסוס' דלאו
דוקא אלא כלומר שיכול לבא לידי כזוי שיחמיל ליתן המים קודם
נפילת הנילוות וקודם גמר

הנתינה יפלו ומכבה צדיים או גוהנין כלי חחת הגר
שיצוה הכלי עם המים כנגד ולא יתן לתוכו מים) הנילוות ואפי"ג דכחותו כזוי אין

בו חיוב חטאת לר"ש דמלאכה שאינה לריבה לגופה היא [ו] מיהו
לח' קיי"ל הכי במשנה ה' פרק דלעיל) החמיצו חמו כזוי דחויב
חטאת ואפי"ג דהוה גזירה לגזירה קים לכו לרצון דהכא שייך
למגזר טפי. ות"ח מ"ש משהיית דיו וסממנים וכל הנהו דפי"ק
דשרינן עם השמש. תימן הרב פור"ח דהתם ליכא למיחש
שמא יעשה קן בשבת דהא אב מלאכה הן אכל הכא חיבה
לנוחש ללא דמי לחסור כל כך במה שמניח כלי חחת הנילוות וחיבה
לנוחש יס להרמז"ס פירושם צ"פ דלקמן וכס תמלגו:

ולית ליה לר"ש מוקצה מחמת מיהוים ולא מוקצה מחמת לחסור.
ואין הלכה כר"ש שמחיר לטלטל כל הגרות חוץ מן הגר הדולק
שנר שהדליקוהו לילוי שבת אפי"ג שבת חסור לטלטלו כל אוחו
שבת דמגו דהיהקלתי לבין השמשות איתקלתי לכויל יומא אכל
בשאר גרות הלכה כמותו שאין מוקצה
לשבת אלא מוקצה מחמת חסרון כים
דמודה צ"י ר"ש: גוהנים כלי חחת
הגר. בשבת לקבל נילוות של שלהבת
הטעם מן הגר כדי שלא ידלק מה שחתיו דנילוות אין כהם
נמנש ואין הכלי מבוטל מיהיבנו כהי: ולא יתן לתוכו מים.
ואפי"ג מערב שבת דגורין ערב שבת חמו שבת ובשבת אי
הוה עבד כי האו גוהנא הוי מכבה ומייב הילך בערב
שבת חסור:

הטעם מן הגר כדי שלא ידלק מה שחתיו דנילוות אין כהם
נמנש ואין הכלי מבוטל מיהיבנו כהי: ולא יתן לתוכו מים.
ואפי"ג מערב שבת דגורין ערב שבת חמו שבת ובשבת אי
הוה עבד כי האו גוהנא הוי מכבה ומייב הילך בערב
שבת חסור:

בועו תפארת ישראל יבין

בין לקולא בין לחומרא (ככ"ה י"ג ב'). מיהו כל זה לשיפת מעלתו גי'
אלא תהני אף הענים עיניו הסגורים מלחקור מהו בעי דבעות' בזה. ומה
ל"מ מה ס"ל לר"י וכיו לא קיייל פותיה. ואעתיק לכ"מ יודי ל"י מ"ש
זה כנה בגליון ש"ס ב"י. וח"ל סס. כ"ל דכוות תוס' דל"ב סוף לא סליג
ר"י כלל מהני' לעילי דאנטיכי ומיחס. ואי"ל דבאנת ר"י אכלוה קאי.
ליתא דהרי געיל (דמ"א ב') אדרבה מוקמינן מתני' דמיחס כר"י. אפי"ג
דכדריס. א"כ בזה יתעב יפה ק' רפ"ט. דמ"ש הוה' חגלין דוקא. לאו
לחוקי שחר מיני קלתי. רק לאפוקי אנטכי ומיחס לעילי. וטעם דכריס
ל"ל דדוקא בתן דבר קר להוהו דבר לה שנתערב יפה. מהבטל החמויות.
משא"כ אנטכי הכל הם. ומשא"כ מיחס אף שנתן לתוכו לוננים. מחושקן
עומד לעלמו וחינו מהערב. כדקאמר ר"ל לעיל מפני שנתעבא מחמתה:

הלבנת גבירתא בללא דפיק ג

בשבת. דהרי א"א לת לחתם בשבת דצריכה לעשות חפיפה קודם סבילה.
והחפיפה אסור בשבת ותיכף לזוז פה סבילה. נמצא שאין לה פנאי לעשות
שוב דבר: כלי שיש לו שני שלישים ומשימין הנחלים ביניהם ולמעלה
לו תוך למים או תבשיל אסור להסתיין בתוכו מע"ש. ואפילו נרוף ממנו
האש. ואפילו בריעבר שהממין. אסור עד מוצ"ש כבדי שעשה דהיינו
שיכול לבשל בשול כזה). משא"כ בהם בית הקבול דנחלים אינו תחת
התך רק סביב לו מבחוץ. דאו אינו מוסף החים דע"ש רק מענידה מותר
להסתיין בנרוף הנחלים יורה שיליקה מהאש סמיך לחשיכת ובה מים רוחין
שיר סולדת בהם. אסור ליתן לתוכן בשבת צוננים מועטים כרי שחימו.
אבל צוננים מרובים כרי לפשרין. או באם הוא כלי שני. דהיינו שלקח
מים מחוורה שהוסרה מהאש בכלי ב'. אפילו צננים מועטים מותר. ובמים
רוחין מאר. או להכניס הכ"ש תוך הוורה בעורה אצל האש אינו נותר
אפילו ככ"ש רק בצוננים מרובים להפשרין: יורה שהוסרה מאש שנתרוקנה
ססים מותר ליתן לתוכה צוננים מרובים להפשרין: כ"ר דהיינו הכלי שהיתה
בעצמה אצל האש. אף ששנתהת הרבה אחר שהעבירה. כ"ו שהיא רותחת
שיר סולדת בת [דהיינו שבריסה של תיניק נבנות בה] אסור ליתן לתוכה
דבר שיכול להתבשל בה תכלין. ואפי"ג רק להוציא ממנה מאכל ככף
בלא נתבשל כ"צ אסור. דמגיס ותיי מבשל. ובכ"ש אפי"ג יס"ב מותר
ליתן לתוכה תכלין ואפי"ג מלח. דהכלה דק שזנו כבר נתבשל ואין בישול
אחר בישול. משא"כ מלח הנם ששינואלין דאסור. ובעבר ונתן אפי"ג כ"ר
בשל כס' ומותר: כ"שנתה ו ליתן כלי בשבת תחת הגר שימספך לתוכה
שמן אסור דמבטל כלי מהכנה לסיטלה. וכ"ש דאסור להנות כהשמן עצמו
המספף מהגר או הנותר בו בשבת. ובכ"ס פסירא מותר לבטל כלי מהכנה
[מנ"א רס"א סק"ב]. גר שמן בשנה שהוא דולק יש חשש איסור דאו' לטללו.
דא"א כלי להרחיק או לקרב השמן אל הפתילה והוא מכבה ומעביר. וגר
שעה וחלב מורבן. דהוה בסים לפתילה הב ערת. ולרתוי ס"א דהמיר
גם באבוקה דולקת יש חשש איסור דאו' ושלחן שעומדים עליו גרות
דולקות כהיה על השלחן כבר נביה"ש גם להם. או שאר דבר המותר
למשל. דהוי השלחן או בסים לאסור והותר. מותר לטללו. ובגר שמן
דולק ילמל השלחן ע"י עובר כיכבים. מנורה שהורלקה באותה שבת אפי"ג
שכבה אסור לטללו אפי"ג לצורך גופה ונקומה. ובכאזות עליו יסקלקה.
וליתן כלי בשבת תחת הגר לקבל הניצוצות מותר. דאחר שכבו מותר לטללו
ולסלק הכלי עצמו דניצוצות אין בהן ממש. משא"כ ליתן כלי עם מים תחת
הגר לקבל הניצוצות אסור ואפי"ג מבועי:

פרק ג משנה א ב ג מדרגות יש. א) כירה שהיא כקדירה גדולה
הפוכה. שמהוברת בארץ למטה במים. ושליה למעלה. ובהם
ב' נקבים להושיב שם ב' קירות. הנסוקין באש לתוך הקדירה (ותגר שלנו
דיני ככירה). בניסקת בדברים שאין בהם נחלים כקש ונבבא. מותר ליתן
עליה הבשיל מע"ש ולהשהותו שם בשבת. משא"כ בדבר שיש לו נחלים
דשמיא יתתה צירוף שינויף תחלה כל הנחלים לחין או שיכסה אותם באפר.
אפי"ג דק. ואפילו דובערה אח"כ שרי. ומותר לחשהות עליה וכ"ש סמוך
לה אפילו מאכל. בנתבשל כמאב"ד. שהוא חצי בשול. ולמור שליש
בשול. או שעוד היום גדול שיכול להתבשל כן. או שחן פירות ששויבם
חיים כסבשולים ומצפצפ רוע לו. וכל זה לריוף ורובים. דמתני' בשחי
מע"ש סיירי. אבל אגן גוהנין כרש"י ור"י. דמתני' רק בלהחזיר בשבת
מיירי. או לחשהות מע"ש דבר שהתחיל לבשל ולא נתבשל כמאב"ד.
אבל להשהות מע"ש דבר שנתבשל כמאב"ד לעולם מותר. אפילו
אינו כירה. ולא נרוף וקסים ומצפצפ רוע לו. (ב) תנור
שהוא ככירה רחב למטה ומשעז ומיצי' למעלה. ואין לו רק נקב אחד
למעלה. דנקלס חיוב כפי אסור להשהות עליו או בסמוך לו אפילו הוסק
בקש ונבבא. או בעצים ונרוקים. דשמיא ישאר ניצוף אחד ויתתה
ג) כופת וחוא ככירה שיה למטה ולמעלה כלי שמשעז ומיצי'. אבל אין בו
רק נקב אחד למעלה לשפיתת קדירה א'. דינו ככירת דבקש ונבבא מותר.
וכתנור דבר שיש לו נחלים אפילו נרוקים אסור (ודיני דמטנה ושאלענפ
ע"י מ"ד. ורין הימים התבשיל בשבת בחורף בתנור בית הורף ע"י מ"ד):
כושנת ג ד' ה אסור ליתן בשבת דבר שנתבשל ככל כניצה סמוך ליתרה
או תנור הם. ואפילו לשעה מועפת. שבתך וסן זה א"א להתבשל. מ"מ
כיון דהמקום ראוי להתבשל אסור. וכן אסור להסתיין דבר אפילו באש
בחול או באבק דרכים המחווסים מאש או שמש. גזירת שבא ימסין באש
חם עם ניצוצות ויתתה בשבת. וליתן מים או ביצה בחמה עצמה מותר
דמינכר ולא מהלף באש. אסור ליתן אפילו מע"ש קיתין מים צוננים
לתוך אמבטי מים חמים או מעינות המין כסבנע כקארלסבאד.
דמוסף רב ואסור להסתיין בו. ובעבר ונתן אסור להשתמש בהם בשבת
אפילו לרהיצת מקצת נופו. וכ"ש שתיה: ולענין רהיצת וסבילה בשבת
אסור אפילו מקצת נופו ואפילו בחמין שהוחמו מערב שבת. ובס"ב
בצונן יורה שלא יבא לידי חמימות שבת או כנר. והא גוהנות
הנשים לימבל מנתן בללא שבת בחמין של מקיה סימני' אנובי'
ס' כ"ח וקרנן נתנאל. דבסבילה גדה ליכא גזירה דמרהצאות שבא יתים

נוטל את הכסוי. אם חס
 פ"ק דביצה ופ"ק דמטען ה' פ"ק דלקמן. ומ"ט הר"ז כלומר
 להשען עליהם זה לשון רש"י פ"ק דביצה ד' י' כן היתה ישיבתה
 שומחין בגדים ע"ג הקרקע ונכמזין ויזכין על ברכיהם כפופים
 כדלמך בפסחים [ק"ת]. היו זוגין חכרי דהר"י: נוטל את
 הכסוי וכו'. וכתב הר"ן וז"ל לא
 מיירי אחר שנטל הכסוי מה יעשה
 אם יקח התבטיל משם או יטלק
 הקדירה מן הקופה ומט"ה פליגי
 רח"ב"ע ורצ"ן דרח"ב"ע סבר מטה
 הקדירה ונטול התבטיל מה שצריך
 לו וכו'. והוא פ"י נכון מאד. אלא
 דנטול דרצ"ן לא הו' דומיא דנטול
 דרח"ב"ע. [וג"ל דחכמים מהדרין
 על ליטול דשמה יטול דלמך רח"ב"ע].
 והרמב"ם מפרש דרח"ב"ע נמי שנטול
 הקדירה ונטוית הקופה הוא כדי שלא
 יהרס המקום ששם הקדירה: וא"נ יטול להחזיר. והלכך חיישין
 שמה יטלטלו הגזיז שנטלו ויחזור ורצ"ן לא חיישי שיחזור באיסור:
 הבר. פירש הר"ז שמשומו תחת מראשותיו והכסת גדול ממנו. וכן
 פ"י הרמב"ם. ומקומות יש שפירשו כפסך. ואכתבם בשמנה ב'
 פ"י ממס' מקואות:

אוחזין (י). בגזיז צמר ואין מפלטלין
 אוחזין (י). כיצד הוא עושה (י). נוטל את
 הכסוי (טו). והן נופלות (טו). רבי אליעזר בן
 עזריה אומר קופה (י). מטה על צדה ונוטליה
 שמא יטול ואינו יכול להחזיר (י). וחכמים
 אומרים נוטל ומחזיר (ט). לא כשהו מבעוד
 יום לא יבטנו משתחשך (כ). כשהו ונתגלה (כ)
 מותר לכסותו. ממלא את הקיתוני (י). ונותן
 לחתת הבריד) או חתת הכסת (כ):

אוחזין. בין שטמן בהן בין שלא טמן בהן דחזו למונא עליהו
 כלומר להשען עליהם: ואין מפלטלין אוחזין. דמוקטת הן
 לטוות ולחרוב ואף על פי שטמן בהן לפי שעה לא הפקירן
 לגמרי כשלא יחדן להטמנה אבל יחדן להטמנה מטלטלים: ביצד
 יעשה. זה שטמן בהם כיצד יטול
 קדרתו הוהיל ואסור לטלטלו והרי
 היא טמונה כולה בהן: נוטל. כסוי
 של קדרה שיש תורה כלי עליו ואפי"פ
 שכן עליו לא איכפת לן דלא נעשה
 כסים לכן שאין עשוי אלא לכסות
 את הקדרה: רבי אלעזר אומר
 קופה כשהו על צדה ונוטל. כשהו
 ליטלה מטה את הקופה על צדה שמה
 יטול את הקדרה ויפלו הגזיז שמהן
 ומלאן לתוך הגומא שיש בה הקדרה
 ואם יצטרך לחזור ולהטמנה לא יוכל
 לטלטל הגזיז. לכהן ולכהן גומא ולהחזירה לתוכה:
 וחכ"א נוטל את הקדרה ואם לא נפלו הגזיז שמהן ומלאן ולא
 נתקלקלה הגומא מחזיר הקדרה למקומה ולא חריטין ליה לטול את
 הקדרה לכתחלה גזירה שמה נתקלקל הגומא. ומורים חכמים
 שאם נתקלקלה הגומא שלא יחזיר. והלכה כחכמים: לא יבטנו
 משתחשך. שאסור להטמין בשבת בין בדבר המוסף הכל בין
 בדבר שאינו מוסף הכל בדרך הטמנה ("): ונותן. בשבת. תחת הכר שחיים מראשותיו (וע"פ שסוף מלא מוכין או נוטה
 שאין דרך הטמנה בכך: כסת. גדול מזה:
 (* צ"ע ד"ר ד"ר, דדבר בסמוך וכפי הנראה הג"ח כן הכו"ס).

שנויי נוסהאות
 ב בגזיז צמר נתיק
 בגזיז הצמר. בגזיז ימי
 יש כלן הוספה ובצמי
 צמר ובלשונות של
 ארבעין. וכפי הנראה שם
 מהכריתא כהונתה גומ'
 (מת). וככ"ז (יט). דהתי
 עומין בגזיז למר ובצמי
 נמרו כ"ן אך נקט טסאות
 כ"י סס "התקן" וע"י ד"ס
 סס. כיצד (הוא) עושה.
 במשכ"ר יתא: כתיב
 כיצד יעשה. וכן הוא
 ברע"ב: נוטל את
 הכסוי. נמשכ"ר נורה...
 גד"ל נוטל את הכסוי
 וע"י פ"י הרמב"ם. ר'
 אליעזר ב"ע. גד"ל
 ובמשכ"ר ר' אלעזר.
 וע"י רע"ב. קופה. גד"ל
 כותל. לא כסוי. נמשכ"ר
 אם לא. ממלא את
 הקיתון. גד"ל ממלא את
 קיתון: כ"י ממלא את
 קיתון של מים: כ"י
 ד' ר"ס ממלא את
 הקיתון מים. לתחת.
 גד"ל ונמשכ"ר תחת:

לחתי הבריד) או חתת הכסת (כ):
 לכהן ולכהן גומא ולהחזירה לתוכה:
 וחכ"א נוטל את הקדרה ואם לא נפלו הגזיז שמהן ומלאן ולא
 נתקלקלה הגומא מחזיר הקדרה למקומה ולא חריטין ליה לטול את
 הקדרה לכתחלה גזירה שמה נתקלקל הגומא. ומורים חכמים
 שאם נתקלקלה הגומא שלא יחזיר. והלכה כחכמים: לא יבטנו
 משתחשך. שאסור להטמין בשבת בין בדבר המוסף הכל בין
 בדבר שאינו מוסף הכל בדרך הטמנה ("): ונותן. בשבת. תחת הכר שחיים מראשותיו (וע"פ שסוף מלא מוכין או נוטה
 שאין דרך הטמנה בכך: כסת. גדול מזה:
 (* צ"ע ד"ר ד"ר, דדבר בסמוך וכפי הנראה הג"ח כן הכו"ס).

תפארת ישראל יבין

תוספות חדשים
 ב (במשנות סמרא את
 הקיתון כ"י. פ"י קיתון כל
 זמן שלא יהו בקין רש"י
 והרמב"ם כתב שמתר ג"כ
 לכסוי ונתקלל סמסוקים:
 [ב"ב] ד"ה וחכמים
 סס. וכלה כחכמים. וכן
 פ"י הרמב"ם. [תוי"ט]
 ד"ה הבר. שכתב דנין
 ע"ג. ע"י גיטין פ"ד דלמך
 ר"ל לכת"י כרסו כתי מוח
 וכי הוא השוכן עליו:

לחין עם שערותיה: (יב) אפי' לא טמן בהן. ומיירי בשל גסה.
 דכשפסלה חיי ליטב עליו (מיהו אייל כ"ת. דהכא ביבטין מיירי.
 דק"ל דכס"ג מי חזי להטמנה): (יג) ואפילו טמן בהם. דמנוקלות
 לטויה מיהו ביהדן לעולם להטמנה. או בעלי להטמנה: (יד) הטומן
 בהן. אף יוליא הקדירה מתחת המוקפה: (טו) ומיירי שמקלת הכסוי
 מנולה (ר"ע ס"א). ואי"ל דע"כ הכסוי בסיס לאיסור. ליהא.
 דחין הכסוי משמש להלמך. רק הלמך משמש לקדירה להממה. וצ"ח
 הקדירה מנולה כלל יתחוב כוס וינעך (ממ"א ר"ע פ"ק). וצ"ח
 בצוק התיב צ"ר לינע בלמך עלמך וסלקון (מז) ואכתי לא שמעינן
 מה יעשה משנטל הכסוי. וכהא פליגי ר"ח ורצ"ן: (יז) (פ"אם):
 (יח) ר"ל הקופה שטמן בה הקדירה בלמך מטה אותה. ולוקח
 המאכל. אבל לא יוליא הקדירה: (יט) ושמה יטלטל המוקפה להחזירו.

תוספות רע"ק

יש עליו כות בער ובי"ח
 מתירין א"כ מדאמר ב"ש
 להנבית משום דאסור
 לסלמל וע"כ לא פליגי
 בה רק דתתירו סופן
 משום תהלתן כמו
 דתתירו מה"ם ליתן לפני
 ירוסן: אמנם עריין י"ל
 דדוקא בנשחפה ב"ם
 אסור לב"ש אבל
 בנשחפה מע"ם י"ל
 דש"י והיננו דאף התעורר

הכנדים נוגעים בקדירה. ובטמן בדבר מוקצה. ישאיר קצת מהקדירה או הכסוי
 מנולה לאחיו בו ולהשליך המוקצה ע"י פלפול מן הצד. ובמנוסה לנכרי חובב
 הכוס וינעך. ובא"מ מתיר בא"ד לטלק הצמר בעצמו: ובשבת אסר להטמין אפי'
 בדבר המעמיד הבל. ובאכל שהוציא משאלענמאסין אסור להטמין תחת כרים.
 וכ"כ אסור לחין כלי עם מאכל לתוך טיס חמים בסמין כולו בתוכו. וכשמן קדיר'
 בדבר שאינו מוסף הבל ונטלו מינח שכבת סותר להחזירה. וכ"ש בנתגלה
 משחשיכה שמוחר לכסותה. משא"כ בנתגלה מבע"י ולא כסת עד שתחשך. וכן
 מותר ליתוקדירה אחרת בטקים הראשונה. וכן מותר להוסיף בגדים בנתבשל כל
 צרכיו. משא"כ בלא נתבשל כ"צ. ואם פנה התבטיל ככלי ראשון לכלי שני או אפי'
 החזירה לכלי ראשון. הו"ל כצונן דמותר להטמין בשבת. וכ"ש צונן ממש שלא
 יצטנן ביותר או שיפ"ג צנתו. מיהו בדבר המוסף הבל. אפי' מבע"י וצונן נסור אסור:
 חזו למונא מ"ם דמי לצצות וקליפיה דבנתפרקו בשבת חזו מוקצה דמעיקרא שותיה יחד עם הבשר היה אוכל ועתה שנתפרקו חזו מאכל בהמה ובנתפרקו מע"ש שרי דנעשה
 כסרם סאכל בהמה ח"ג י"ל בעור דנשחפה מערב וי"ם נעשה כקום מוכן לשיבת כבעוד יאם אבל נשחפה ביו"ם נתי דמחזי למונא מ"ם בתחלה היה אוכל אדם ועתה נעשה
 כסר לשיבת. ולישנא דחש"ם בניצה סופן משום תהלתן ד"ל אין דערב יו"ם לא י"ל דתינו ליתן לפני החרוס דמינה מיירי התם ואסור כישם דמחזי כעניבור אבל לסלמל י"ל
 דנשחפה מע"ם שרי יותר. או אפשר גם בנשחפה מעי"ם ולא תושפם חסר מבעי"ם י"ל דבעור הבשר עם העור יחד חזו כמו עצמות ונרע יותר מן בני מעיים על שבת כ"ס ע"א
 אבל נשפם מע"ש הוא דרש"י. ואף דבמתני' סוף פ"א דשבת ב"ש א"כ אם איתא דהעור חזו למונא ובנשפם מעי"ם שרי גם בנשפם ב"ם לשתרי
 מ"ם תא אמרי' שם אר"נ אנו אין לנו אלא ב"ש כר"י ובי"ח כר"ש וא"כ ב"ש לשיפתיה שפיר סבר דלא יגביהנה ולב"ה לשיפתיה י"ל באמת דהגבהה מינה שרי אלא דלית
 לפני החרוס דמחזי כעניבור צרכים לסמא רסופן משום תהלתן. ואולי דקשוייתם לר"ג יסול בר"ש ביצה דמתני' בהרנגולת תשיבת לנרל ביצים ובי"ם ס"ל לב"ש רמקבת שרי
 אפ"י ס"ל דלא יגביהנה. ועריין לשון תהום צ"ע: [אות ע"א] שם בהרע"ב ו"ה ר"א"א קופה. לא יוכל לסלמל הגזיז. והרמב"ם בפ"י המשניות כ' ונמצא כפי שפומן בשבת.
 ולפי"ז גם בטימן בדבר שנטל בשבת אם נתקלקלה הגומא אסור להחזירה והבי"ח כתב דנראה כן ג"כ סיבירי הרמב"ם בהבירו וקבע כן בשולחני ההשחרו בפי' רי"ם ס"ג בשם י"א.
 ותוס' לו את כבר מוספן מע"ש והיו מהטמנה להטמנה דקיל בסי' ר"ג ס"ד דאיילו ליטלו כולו ולתת אחר במקום ו שרי. וצ"ע: [אות ע"ב] שם בתו"ם ד"ה ואינו יכול לחזיר
 שמה יטלטל. לשון הרא"ש דוריא יטלטל הגזיז בידו לתקן מושב הקדירה וע"י הקדירה לא יטלטל מן ישפך התבטיל אם ינענע וע"י לקמן סוף פ"כ בהרע"ב: [אות ע"ג] שם בהרע"ב ד"ה
 ונותן. שששים מראשותיו. שלא יחסו בחום הקיץ והחמה. רש"י. אבל הר"ן כתב דמותר להטמין שיהיה קצת או שלא יתקרב יותר כיון שהוא צונן אינו דרך הטמנה בכך ולא נצ"ו:

ד אין חסד... ד אין חסד... ד אין חסד...

ויקצור... ויין כפי' הר"ב במסנה ז' פ"ט דלחיים: ד בזמן...

וידו מחממת ברחיקתן ואכור: ד בוגג... כמין פעמון שחולין...

שנויי נוסחאות... ד חפור... ד חפור... ד חפור...

ד אין חסוד יוצא במרדעת בזמן שאינה קשורה...

מכה נותנים בזוארו עלים כמין שתי וערב כדי שלא יחזור ראשו לתוך חבורתו...

תוספות חדשים

[במשנת] פרתו של רבנן...

ראשון לציון

ד משנת[הקופר... ד משנת[הקופר... ד משנת[הקופר...

היתה יוצאה ברצועה שבין קרניה שלא ברצון חכמים:

היתה יוצאה ברצועה שבין קרניה שלא ברצון חכמים:

תפארת ישראל

מין עץ בחוטמן... מין עץ בחוטמן... מין עץ בחוטמן...

כריז דמ"ל דבר שאינו מתכוון אכור... כריז דמ"ל דבר שאינו מתכוון אכור...

הלכתא גבירתא כללא דפרק ה

פרק ה אדם מצווה על שכינת בחמור... פרק ה אדם מצווה על שכינת בחמור...

א כבוד אשה... א כבוד אשה... א כבוד אשה...

פרק ו א במה אשה פרק ו א במה אשה פרק ו א במה אשה...

פרק ו א במה אשה שבראשה... פרק ו א במה אשה שבראשה...

שנויי נוסחאות... א יוצאה... א יוצאה... א יוצאה...

פרק ו א במה אשה פרק ו א במה אשה פרק ו א במה אשה...

פרק ו א במה אשה פרק ו א במה אשה פרק ו א במה אשה...

תפארת ישראל

פרק ו א הקדים תנא למקטע דין יליאת בהמה קודם ליליאת אשה...

ברך. ודמיון כל שיש לו חן
ולא בסבתו. מזה שיש לו חן
שם היו משיגים אהבה וכו'
מפני זה וכו' י"ט: ב לא
יצא. כל שיש לו חן וכו'
מפני זה וכו' י"ט: ב לא

שנויי נוסחאות

ולא במוטפת. שם לא
במוטפת. ולא בסנובטין.
שם לא...: במשכ"ב.
בסרבוטין: כתי"מ
עטרבוטין: כתי"מ קוטפת
בסרבוטין: ולא בבבול
לדח"ד. כתי"מ דמ"ט לא.
ברח"ד. ולא בעיר ש"ו
ולא. שם לא... לא.
יצאת. כתי"מ יצאת.
כ"ו מדשים יצאת:
ב המסומר. כתי"מ י"ט
מסומר:

תוספות חדשים

[בר"ב] ד"ה לרה"ר ט'
ורמב"ם ט"ו ע"ל. עיין
תהי"ע נמשה ה' ד"ה
לח"ו וכו' וכו' הנה ע"ה
ז"ה ולא תהי"ע וכו'
הנה הנה"ה הנה ככל מ"ח
מ"ח דמ"ח כ"ו ח"ב מ"ח
ו"ט"ס הע"ס דמ"ח לה"ס
מנה"ס (כ"ט ע"ג):

ראשון לציון

[במסע] ולא כמסע.
כתי"מ וכן כתי"מ ה"ו
ט"ז א"ח כתי"מ וכן
ג"מ"ח הע"ד ע"ד א"ח
ו"ט"ס ע"ד כתי"מ:

תוספת רע"ק

פ"א א [אות ב] תו"ס
ד"ה שבראשה.
לא תהי"ע בהו שתהי"ע.
דאשה שרצונה לסבול
בשבת צריכה לסתור
שערות קליעיות טבעי.
הרא"ש: [אות פא] שם
במ"ח ד"ה לרה"ר
ד"ה"ב בית. וכן חובתו
ת"ס מנחת ד"ק ל"ו ע"ב
י"ח א"י קס"ב וכו'.
ולכאורה דברי תוס'
דמסכתין ד"ב סתת"ס
לוח יצ"ח בטהר"ש:

משום דכמו שיש איסור בקליטה ה"ג חכא איסור בסתירה
והלכך לא חיישין בהו סתתרים אלא הכא מיירי שאין קלעים:
לרה"ר. כהז הר"ב וכל הזכרים למעלה אסורים אף בחלר
דגזר בהו וכו'. ומסיים הר"ן ומדא גזירה הוא שגזר בן.

וכתב הכ"ז בסיומן ש"ג שכתב הרמב"ם
בפ"י י"ט מה"ש דהא דאסרי בחלר
דוקא כשאינה מטורבת וכתבו המגיד
והר"ן שהרמב"ן והרשב"א חולקים
בדבר דבחר שחמרו לאו דוקא דה"ה
בבית ע"כ. ומ"ש הר"ב בשם הרמב"ם
מלשון זה שהבאחי מחזרו עינין
רואות שחזר בו. ועוד עיין בזה מ"ס
במשנה ה' בס"ד: ולא בעיר של
זכר. הקשו בתוס' דהא תנן בפרק

בחרה דטוטה (משנה י"ד) דכפולמוס של טיטוס גזרו
עליו שלא יתקטפו בו והכא לא אסרו אלא בשבת ואור"ח
דהתם דוקא לבלות גזרו דהתם התם ולא לשאר בני אדם:
ולא בקטלא. פי' הר"ב שנתן בואר בדוחק והאשה חונקת
וכו'. גמ'. ופי' התו' דהכא ברפוי דליכא חליה דל"כ ברפוא
הו"ל למיני בהדי חוטי למר וכו' ועממא דאסור דדבר של
גוי הוא ויש לחוש דלמא שתיק ומחוי. ע"כ. וקשיא לי דאכתי
ליחגי ברפוא קטלא ודחוקה בה וי"ל דכיון דמ"מ אינטרין
למיחגי קטלא דחינה חונקת לא בעי למיחגי ליה ברפוא גמי.
וסמך ליה דממילא שמעינן דכל דבר שחולץ חינה יולאה בו.
וא"ת אמאי חגי ברפוא דוקא שבראשה. הא משכחת דבזוהרה
גמי קושיתא דבר החולץ הא מילתא מיפישת בגמי דבחוטין
ורצועה דרישא אין אשה חונקת את עצמה בזוהרה והילכך לא
משכחת להו אלא שבראשה וקטלא דהכא שאני דמחוק שהרצועה
חלקה ורחבה חינה מויקתה. ועיין ריש פ"ט דמקואות: ולא
בנומים. פירש הר"ב גמי האף אכל גמי האון יולאין בהן
ומסיים רש"י דטריחא לה מלחא למשלק ואחוי מפני שאינה
מכוסות בקשורין: ולא בטבעת שאין עליה חותם. פי' הר"ב
אכל יש עליה חותם וכו' ואע"פ שמוציאו בזלבעה דרך מלבוש.
והרי לא הוציאה כדרך כל המוציין (ותנן בפ"ג מ"ג דפגור)
שכל המוציא דבר שאינו תכשיט לו מוציין אותם בידים ולא
דרך מלבוש. רש"י ד"ס"ב: ולא במחש שאינה קבוצה. בגמ'
למאי חזיא ומסקי' אמר רבא טם של זכר יש לה על ראשה בחול
חולקת בה שערות מיתחה כנגד פדחתה. ולא ירעתי למה
שמיעי הרמב"ם בפירושו טעמא דמיתחה וכו'. דאע"פ דס"ל
דבשבת רשאית לחלק שערות שאין זה פסוק רשיה שחשיר שערות
וכמו שכתבו הו"ו והר"ן אפ"ה מטעם חולקת לא שרי דאכתי לאו
תכשיט בעלמו וכמו שכתבו ז"ל: ב לא ילא בסנדל כו'. עיין ספ"ק דבינה: בסנדל המסומר. כהז הר"ב ותחבין בו

בר"ר: עד שתרפם. שחורים קלח שהיו רפויין ויכנסו
המים ביניהם שלא יהיו חוללים בטבילה: במוטפת. ל"ן
שקשרין על המלח מאון לאון: סנובוטין. תלוין בטוטפת
ובאין על הדפים עד הלמים. עניות עושות אותן של מיני
לבעוטין עשירות עושות אותן של

בהן עד שתרפם י). ולא במוטפת ה) ולא
בסנובוטין(ב) בזמן שאינן תפורין(ג) ולא בכבול(ה)
לרשות הרבים(ט). ולא בעיר של זהב(י). ולא
בקטלא(יא) ולא בנומים(יב) ולא במבעת שאין
עליה חותם(יג). ולא במחש שאינה נקובה(יד).
ואם יצאת אינה חייבת חמאת ט):
ב לא יצא האיש טו) בסנדל המסומר יו)

שלא יוק האץ במלח ופעמים שהאשה
מתקטפת בו בלא ל"ן: לרה"ר. אבל לחזר שרי וכל הזכר למעלה
אסורים אף בחלר דגזר בהו שלא התקטפת בשבת כלל לא בחלר ולא
ברה"ר ובכבול החירו שלא לאסור את כל הכשייה והתנגה על
בעלה. ורמב"ם פירש לרה"ר קאי אכולהו תכשיטין האמורין
במחגי דכולהו לא אסרי אלא גזירה שמא תעבירם האשה ד'
אמות ברה"ר: עיר של זהב. עטרת זהב עשויה כמין עיר
לורת ירושלים: ולא בקטלא. תכשיט שנתן בואר בדוחק
והאשה חונקת עצמה בו כדי שתראה בעלה בשר ובטרי מכתק"א:
ולא בנומים. גמי האף אכל גמי האון יולאין בהם: חותם.
לורה לחתום בה אחרות או כל דבר אחר (ב) ואע"ג דתכשיט
הוא לה אסור דלמא שלפא ומחויא אכל יש עליה חותם דלאו
תכשיט הוא לה אמרינן לקמן דחייבת חתום ואע"פ שמוציאו
בזלבעה דרך מלבוש לפי שפעמים שהבעל מסיר אותו מאלבשו
ונתן אותו לחתמו להנעשו והיא נותנתו בזלבעה והולכת בו
ונמלא שדרך הוציאו כך וכן טבעת שאין עליה חותם דלא הוי
תכשיט לאיש חייב חתום ואע"פ שמוציאו בזלבעה דרך מלבוש
שפעמים שהאשה נותנתו לו שיליכט לאומן והוא מוציאו בזלבעה:
ואם יצאת. האשה בכל הגך דהסרינן עד הכא במחגי אינה
חייבת חתום דכולהו תכשיטין נינהו ורצנן הוא דגזר בהו דלמא
שלפא ומחויא: ב בסנדל המסומר. של עץ הוא ותחבין בו
מסמרות לחוקו ואסרוהו בשבת וציוס טוב משום מעשה שהיה
שפעם אחת היו נחבאים במערה מפני הגזירה ובמשו קול מעל
גבי המערה כסבורין שעליהן הן באים דחוק זה את זה והרגו
זה את זה במסמרים שבסנדליהן ומפני שמעשה זה ששבת היה
אסרוהו בשבת וציוס טוב שהוא יוס של כנופיה כמו שבת:

מחוק שהרצועה חלקה ורחבה חינה מויקתה. ועיין ריש פ"ט דמקואות: ולא
בנומים. פירש הר"ב גמי האף אכל גמי האון יולאין בהן
ומסיים רש"י דטריחא לה מלחא למשלק ואחוי מפני שאינה
מכוסות בקשורין: ולא בטבעת שאין עליה חותם. פי' הר"ב
אכל יש עליה חותם וכו' ואע"פ שמוציאו בזלבעה דרך מלבוש.
והרי לא הוציאה כדרך כל המוציין (ותנן בפ"ג מ"ג דפגור)
שכל המוציא דבר שאינו תכשיט לו מוציין אותם בידים ולא
דרך מלבוש. רש"י ד"ס"ב: ולא במחש שאינה קבוצה. בגמ'
למאי חזיא ומסקי' אמר רבא טם של זכר יש לה על ראשה בחול
חולקת בה שערות מיתחה כנגד פדחתה. ולא ירעתי למה
שמיעי הרמב"ם בפירושו טעמא דמיתחה וכו'. דאע"פ דס"ל
דבשבת רשאית לחלק שערות שאין זה פסוק רשיה שחשיר שערות
וכמו שכתבו הו"ו והר"ן אפ"ה מטעם חולקת לא שרי דאכתי לאו
תכשיט בעלמו וכמו שכתבו ז"ל: ב לא ילא בסנדל כו'. עיין ספ"ק דבינה: בסנדל המסומר. כהז הר"ב ותחבין בו

מסמרות
(א) כ"ס ב"ב ד"ל ובר"ב ד"ס. אף ב"ק (אחוי"ו). (ב) ב"ב"ג ובר"ן. דכ"ר אורי' נמוקי הגר"ב.

יבין תפארת ישראל יבין

דשם יודמן לה טבילת מלוא. ומדחוללים לריכה להסירן או. וחיישין
שחולקין ד"ה ברה"ר: ד) שחשטס רפויין קלח. שלא יהללו בין מי
הטבילה לגוף: ה) ל"ן זהב שבמלח: ו) כמין (בארטע) שלמטה
מהיין הניל מהרעין עד הלחיים: ז) בשבכה. ואטוטפת גמי קאי.
דבתפורין גמי שרי. לאון לחוש לשלפא ומחויא. דכיון דתפורין
בשבכה. לא תנלה שערותיה ברה"ר: ח) (בינדע) קטנה שהחת
האין שלא ידחקנה האין: ט) אבל בחלר שרי (שלא ר"ו חממים לחסור
לה סכל. שלא תתנגה על בעלה). אבל הנך ב' דלעיל אפי' בחלר
אסורים. וי"א דאפי' בחלר המעורבת או בבית. אסורים: י) עטרה
בצורת ירושלים: יא) (האלובינדע). שמהדקתה סביב לזואר. שתראה
בעלה בשרבשוון רומי נקראת ששלת של קטט זואר(קאטטעללא):
יב) גמי אף. אבל בגמי און יולאה. דטריחא לשלפן. דהאזנים

ולא ביחוד. ולא בסגול יחיד: בזמן שאין ברנלו מכה. אית דלמרי טעמא שמה יתדוהו שהסגול השני טמון לו תחת כנפיו ומולאו בשבת ואית דלמרי דילמא מחייבי עליה ושלף ליה לזה שברגלו ומיימי ליה בידה ומיהו בזמן שיש ברנלו מכה שרי ללחל בסגול

יחידו ברנל שאין בו מכה מפני שמכחו מוכחה עליו: ולא בקמיע! שפולין לרפואה: שאינו מן הטובהה. מחדש מומחה שריפא ג' בני אדם אבל קמיע הנלקח מחדש מומחה שריפא ג' בני"א בשאר קמיעות אע"ג דלאו אחמתי קמיעא שרי דמכשוי הוא לחולה כאחד ממלבושיו: וקסדא. כובע של ברזל: מניפין. קמין בתי שוקים של ברזל שלובשים במלחמה ולפי שאין לובשין לחון אלא בשעת מלחמה אסור ללבושן בשבת: ג. במהטנקובה. שחופרים בה דלאו מכשוי הוא ומייבת מטאח אע"פ שמעילה אוחה במלבושיה ולא בידה שאומן שהוליא דרך לומנחו חייב מטאח: בבוליאיר. כלי שהאשה מעגלת בראשה כמין טבעה שמסבב הראש והוא משאוי לפי שאין רוב הגשים יולאות בו: בכובלת. קשר של כסף או של זהב שקשור בחוכו כושה

להעביר ריח רע שבאשה: של פליישון. מור שקורין מוסקין (ב): וחכמים פושטין. דסברי תכשיטין נינהו ולכתולה לא רשאה דלמא שלפא ומחויי והלכה כחכמים: ד תרים. מגן עשוי כהצנית משולש: אלה. מגן עגול ושניהם של עץ ואני שמעתי אלה מל"א (ב) בלע"ז ובערבי דס"ס: וכתתו הרבותם לאתים. ולי תכשיטין נינהו

כלים מפרש הר"ב כפירש"י: ד ולא צאלה. עיין בפירוש הר"ב בפ"ו ממסכת כלים: וחכמים אומרים אינו אלא לגנאיה) שנאמר (ישעיה ב') וכתבו הרבותם לאתים (י) והציתוהם למזמרות (י) לא

(ב) מוסקין (ביצים), (ג) מ"א (קאלבטן שלעגול), בר"ב ד"ר מ"א בלע"ז ובערבי דגוים.

מסמרות לחזקו פי' רש"י עם העור שלמעלה הימנו. ועיין ספ"ק דבילה. ומ"ש מפני שמעשה זה בשבת היה כו' לשון הר"י והוא בכנופיה פ"כ. והא דלא גזרו בהעניית שעל הגשמים דפ"ב דתענית אמרו בגמ' דלא דמי דהוא כנופיה דהיתירה בעשיית

מלחמה: ולא בתפילין. לא תימא אליבא דמ"ד שבת לאו זמן תפילין כדכחז הר"ב משנה ג' פ"ג דברכות אלא אפילו אליבא דמ"ד שבת זמן תפילין. וכ"פ הר"ב בר"פ בתרא דעירובין. לא ילא. דלמא אתי לחויי ברה"ר דשקיל ליה מרישיה אס בל לפטח וממתי לכו ד' אמות. ובקט"ח ס' ש"א כחז ג"כ זה הטעם גראה שפוסק דשבת זמן תפילין ולא כ' כן בסמין ל"א. אבל הרמב"ם בפ"ט מה"ש גראה מהמסך לטעו דמפרש למתני' אליבא דמ"ד דשבת לאו זמן תפילין שכן מפני שהוליא דרך מלבוש וכן הולא בתפילין פטור ע"כ. וזה אמרו בגמ' אליבא דמ"ד דשבת לאו זמן תפילין דאפ"ה פטור מה"ט. ועיין עוד מזה בר"פ בתרא דעירובין: [המומחה. עיין בפ"ה הר"ב משנה ח' פ"ה דעירובין]: אינו חייב

חטאה. דלא משוי נינהו אלא כמלבושו נינהו בחול. הר"י: במחט הנקובה. פי' הר"ב שאומן שהוליא וכו' כלומר וכל אשה דרעה ולומתה לחפור ולתקן בגדי ביתה. וגראה מזה שדעתו כדעת הר"ש דל"ש בין בחינה נקובה בין בנקובה פטור שליט מוליא כדרך המוליאין: ולא בטבעת וכו'. מפורש במשנה ח': [פליישון. פי' הר"ב מור כו'. כ"כ הרמב"ם אבל בטוף מסכת ח' פ"ה דעירובין]: אינו חייב

חטאה. דלא משוי נינהו אלא כמלבושו נינהו בחול. הר"י: במחט הנקובה. פי' הר"ב שאומן שהוליא וכו' כלומר וכל אשה דרעה ולומתה לחפור ולתקן בגדי ביתה. וגראה מזה שדעתו כדעת הר"ש דל"ש בין בחינה נקובה בין בנקובה פטור שליט מוליא כדרך המוליאין: ולא בטבעת וכו'. מפורש במשנה ח': [פליישון. פי' הר"ב מור כו'. כ"כ הרמב"ם אבל בטוף מסכת ח' פ"ה דעירובין]: אינו חייב

גזרו רק בשבת ויזע שזה ימי כנופיה שנאסרים במלחמה: (יח) במגעל יחידו. שיחזרוהו שנושא השני תחת כנפיו בגזרו. וכו' דחיישין מדמחייבי עליה. שלף ומיימי ליה ד"א ברה"ר: (יט) דביש מכה. מכחו מוכחה. ולא יתדוהו. ולא מחייבי עליה: (כ) אפילו למ"ד שבת זמן תפילין. עכ"פ יש להוש שכסירה לפנות. יטלטלן ד"א ברה"ר ומדאסר רק מדרבנן לפיכך כשם ששם ציונו. ומחר להכניסן זוג זוג (כפ"ה דעירובין). וא"כ ה"ה קמיע שכתובים בו שמות. אף שהיא של מומחה אסור ללחל בה. אס לא שמחופה צעור. דלא מותר להכניסה צבית הכסא. משא"כ תפילין אף שמהופין צעור אסורין מפני שהי"ן שכתוב על העור. ואין קי"ל דשבת אסור להניח תפילין (פי' א"ח ל"א ומג"א סס סק"ג ועי' ש"ת מג"א סק"ח): (כא) כחז הו עשבים כרוכים צעור שטושין לרפואה: (כב) ר"ל שלף ריפא עדיין ג"פ. דבאתמרי גברא. דהיינו שזה האדם ריפא כבר ג"פ בג' קמיעות כזו שזכין שות. או דלמתי קמיע. דהיינו שקמיע זו רפאה כבר ג"פ. מותר להוליא קמיעות (ושי"ט פ"ה ס"ג): (כג) מלבוש של מתכה שלובשין במלחמה. לבלי ישלט חרב בהלבושו. (הארניש) בל"א: (כד) בלשון רומי נקרא קאסירדא. ובל"א (העלם). והוא טבע ברזל שלובשין במלחמה:

ב (תוי"ט ד"ה) ולא בתפילין כו' וממתי לכו ד' אמות כו' כל זה מובאר בלישנא קמא דכז ספרא בגמרא ס"א פ"א [בא"ד] ולא כתב כו'. עי' מג"א ס' ש"א פ"ק י"ב ע"י יס"מ: [בא"ד] וזה אמרו בגמ' כו'. היינו לנשוא בתרא דכז ספרא בסוגיא דגמרא ס"א ע"ה ג: ג. [במשנה] ולא כנובלה. ערוך איהא כנובלה: שבת לאו זמן תפילין הוא ואסור להניחן בשבת שסא יצא בהם לרה"ר עכ"ל: [אות פ"ד] ברע"ב סד"ה מניפין. אסור ללבושן בשבת. שלא יחזרוהו באסור

למה לא ילא כהס לר"ב מ"ש משאר מלבוש דג"כ אין חייב להניחו ולא י"ל דילמא אתי לחויי וכו' וק"ל: ג [רע"ב] ד"ה וחכמים וכו' והלכה כחכמים פכ"ל. וכ"פ בש"ע ס' ש"ג סק"י י"א

יבין תפארת ישראל יבין

גזרו רק בשבת ויזע שזה ימי כנופיה שנאסרים במלחמה: (יח) במגעל יחידו. שיחזרוהו שנושא השני תחת כנפיו בגזרו. וכו' דחיישין מדמחייבי עליה. שלף ומיימי ליה ד"א ברה"ר: (יט) דביש מכה. מכחו מוכחה. ולא יתדוהו. ולא מחייבי עליה: (כ) אפילו למ"ד שבת זמן תפילין. עכ"פ יש להוש שכסירה לפנות. יטלטלן ד"א ברה"ר ומדאסר רק מדרבנן לפיכך כשם ששם ציונו. ומחר להכניסן זוג זוג (כפ"ה דעירובין). וא"כ ה"ה קמיע שכתובים בו שמות. אף שהיא של מומחה אסור ללחל בה. אס לא שמחופה צעור. דלא מותר להכניסה צבית הכסא. משא"כ תפילין אף שמהופין צעור אסורין מפני שהי"ן שכתוב על העור. ואין קי"ל דשבת אסור להניח תפילין (פי' א"ח ל"א ומג"א סס סק"ג ועי' ש"ת מג"א סק"ח): (כא) כחז הו עשבים כרוכים צעור שטושין לרפואה: (כב) ר"ל שלף ריפא עדיין ג"פ. דבאתמרי גברא. דהיינו שזה האדם ריפא כבר ג"פ בג' קמיעות כזו שזכין שות. או דלמתי קמיע. דהיינו שקמיע זו רפאה כבר ג"פ. מותר להוליא קמיעות (ושי"ט פ"ה ס"ג): (כג) מלבוש של מתכה שלובשין במלחמה. לבלי ישלט חרב בהלבושו. (הארניש) בל"א: (כד) בלשון רומי נקרא קאסירדא. ובל"א (העלם). והוא טבע ברזל שלובשין במלחמה:

ראשון לציון

ב (תוי"ט ד"ה) ולא בתפילין כו' וממתי לכו ד' אמות כו' כל זה מובאר בלישנא קמא דכז ספרא בגמרא ס"א פ"א [בא"ד] ולא כתב כו'. עי' מג"א ס' ש"א פ"ק י"ב ע"י יס"מ: [בא"ד] וזה אמרו בגמ' כו'. היינו לנשוא בתרא דכז ספרא בסוגיא דגמרא ס"א ע"ה ג: ג. [במשנה] ולא כנובלה. ערוך איהא כנובלה: שבת לאו זמן תפילין הוא ואסור להניחן בשבת שסא יצא בהם לרה"ר עכ"ל: [אות פ"ד] ברע"ב סד"ה מניפין. אסור ללבושן בשבת. שלא יחזרוהו באסור

תוספות רע"ק

ב (אות פ"ב) תוי"ט סד"ה בסגול. בעשיית מלחמה. ואף דתענית צבור דגשמים אסור במלחמה כדקתני פ"א דתענית ס"ב הותרה במלחמה. בלילה כדאיתא שם דף י"ב ע"ב ואינו דומה כל כך לשבת: [אות פ"ג] בתום חרשים ר"ת תוי"ט ד"ה ולא בתפילין וכו'. צריכין ג"כ האי פגמא. וכן הוא לחרוזי ברש"י במהדרין דף ס"ח פ"א ב"ה לחזקו תפילין וכו'. דקסבר

ב (אות פ"ב) תוי"ט סד"ה בסגול. בעשיית מלחמה. ואף דתענית צבור דגשמים אסור במלחמה כדקתני פ"א דתענית ס"ב הותרה במלחמה. בלילה כדאיתא שם דף י"ב ע"ב ואינו דומה כל כך לשבת: [אות פ"ג] בתום חרשים ר"ת תוי"ט ד"ה ולא בתפילין וכו'. צריכין ג"כ האי פגמא. וכן הוא לחרוזי ברש"י במהדרין דף ס"ח פ"א ב"ה לחזקו תפילין וכו'. דקסבר

פרק ז א כלל גדול. השוכה עיקר שבת. כסבור אין שבת בבורה ואע"ג דמשיקרא שמע ועכשוו שכתו: אינו חייב אלא חטאת אחת. על כל השבתות שחלל דכולה שגגה חרף היא דכתיב (שמות ל"א) את שבתותי תשמורו ומשמע שמירה אחת לשבתות הרבה:

פרק ז א כלל גדול אמרו בשבת א כל השוכה עיקר שבת ב ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה אינו חייב אלא חטאת אחת. היודע עיקר שבת ד ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה ה) חייב על כל שבת ושבת ו. היודע שהוא שבת ו ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה ח) חייב על כל אב מלאכה ומלאכה ט) העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחרת אינו חייב אלא חטאת אחת: ב אבות מלאכות י ארבעים חסר אחת:

פרק ז א כלל גדול. עיין מ"ט בס"ד ברפ"ו ממוסכת שביעית: השוכה א) עיקר שבת. פירש הר"ב דכתיב את שבתותי תשמורו ומסביר דכי כתיב שמירה אחת לשבתות הרבה כתיב דכולה חרף שגגה היא וקרבן אשוגג קאמי. רש"י. [ומ"ט הר"ב ואף על גב דמשיקרא שמע וכדכתיב הר"ב במשנה ב' פ"ק דכריתות]: חייב על כל שבת ושבת. עיין מ"ט לפירוט הר"ב ורש"י סוף פרק י"ב בס"ד: חייב על כל אב מלאכה וכו'. ובגמ' יליף ופעמים שהוא חייב על כל אחת ואחת פעמים שאינו חייב אלא אחת על כל שבת ומסביר דחייבא בזמן שבת ושגגות מלאכות דליכא שגגות טיבא ופטורה בשגגות שבת וזמן מלאכות דחדא שגגה היא. לשון רש"י. ומ"ט הר"ב כגון שתי תולדות של אב א' ע' [מ"ט]

סוף משנה ב' צ"ט התוספות: ב אבות מלאכות ארבעים חסר אחת. יש לדקדק וכו' כתיב ליה לתנא דליחסי המספר כמו שהוא שלשים והשעה ולא היו אלא שתי תיבות ועכשוו הם שלש. והקריוב אלי דמסריך סריך כלישנא דבמחני' י' פרק ג' דמכות והס' הקרא קאי במספר ארבעים יכנו (דברים כ"ח) וכיולא זזה כדכתיב ג"כ לקמן ריש פרי"ח. ויכולתי עוד לתת טוב טעם ולומר דמילתא אגב אורחא קמ"ל במאי דנקט בלישניה ארבעים חסר אחת לומר שהשעה בהעלם אחת כל האבות מלאכות ושתיחייב על כל אחד ואחד יהיו ארבעים וחסר אחת שלא תיחשב למלאכה לענין חיוב קרבן והיינו שעל התופר אינו חייב אלא"כ שיקשור ג"כ וכמ"ט הר"ב לקמן שם א"כ העושה כל האבות מלאכות בהעלם אחת בהכרח הם ארבעים מחסר שהתפירה אינה מלאכה אלא כשיקשור גם כן והקשירה כבר עשה בפני עצמו ולתנא קא חשיב להו הכי ואחסי קאי במאי דקמ"ל בשטתו את טעמו למיחסי ארבעים חסר אחת ולא יתיחייב לקמן שם שכסופר שחייב גם על הקשירה שעמה מיירי כשלא קשר כבר באותו ההעלם וכ"כ לב"י סימן ע"ז דכל תופר אינו חייב על הקשירה שעמה אף על פי שלריך שיקשור גם כן שאם לא קן אף על הקשירה לא יחייב אלא שקשה לי על הב"י מהגמ' דף ע"ד דאמר אביי האי מאן דעביד חלתא [פירות כוורת] חייב י"א [תמאות] ואי חייבי לפומיה חייב י"ג [תמאות] ופירש"י ואי חייבי לפומיה לעשות לה שפה הוסיף כהן תופר וקשר שלריך לקשור אחר התפירה ע"כ. וזו ודאי סתירה לדברי צ"ח וא"ת דבגמ' דף ע"ה פליגי רב ושמואל על מה חייב השוחט דרב מחייב משום נטילת נשמה ומשום לובע ושמואל מחייב משום נטילת נשמה לבד והסתחא אליבא דרב הא הוה כשעשה כולן בהעלם

הילך כל שבת ושבת שגגה אחת היא: היודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה. שלא ידע שמלאכות הללו אסורות ועשאן כמה פעמים בכמה שבתות חייב על כל אב מלאכה חטאת אחת ואע"פ שחזר וכפלן בכמה שבתות כל אב מהן חרף שגגה היא דהא לא נודע לו בינתיים והכא ליכא לומר ימים שבינתיים היין ידיעה לחלק דמשום ימים שבינתיים אין לו לדעת איזו מלאכה אסורה ואיזו מלאכה מותרת אלא"כ ישב ועסק לפני חכמים בהלכות שבת וה"ה שחייב על ב' תולדות של ב' אבות חלוקות על כל אחת חטאת אחת אבל אי עביד אב ותולדה ידידה או ב' תולדות של אב אחד לא מחייב אלא חרף כדקאמי סיפא העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת אינו חייב אלא אחת כגון ב' תולדות של אב א' משום דהוי כעושה וחוזר ועושה בהעלם אחת ואין חלוק חטאות בהעלם אחת אלא בגופי עבירה שאין דומים או בחלוק שבתות לענין שגגה שבת: הזורע

תוספות חדשים ב [חרי"ט ד"ה אבות כו' יש לדקדק וכו' כתיב ליה לתנא דליחסי המספר כמו שהוא לטובי עכ"ל. וז"ל לרז"ל ע"פ מ"ט כדכתיב נחמדו ריש פ"ק על האי דמשני הגמ' תנא הכנסה הולאה קרי לה ב' ממאי מדתקומויא מרשות לרבות כו' מי לא עסקין דקמטייל עולי כו' וכו' הוא דליך אפטר לומר דמתני' כייני ל"י הכנסה כהדי הולאה הוא רק תולדה והתנא לא קחסיב רק האבות ופי' הוא ז"ל דהכנסה דעניו הוי בלחמ אב דהוי כמסקן. ואע"פ אש"ע הכנסה דעניו עם הולאה כהעלם אחת אינו חייב אלא אחת משום דמיינין להדי דמה לי חפוקי כו' והוי כגון מעין מלאכה אחת עכ"ל. ועמ"ל נכלל לומר דהתנא רש"י לאשמועינן זאת בלחמ לטובי. לחבות מלאכות ארבעים פי' מה דשנה כאן כס' ארבעים לחות עם הכנסה דעניו רק חסר חתאת אחת אש"ע כולם בהעלם אחת דו"ק. (כ"ל והגמ'): [שם] בא"ד וכו' אכל הר"ב כ"ל נשם כה"א דקשר

עוד עליה מכוין שכולם עשה בהעלם אחת והר"ב שפירש לקמן שם שכסופר שחייב גם על הקשירה שעמה מיירי כשלא קשר כבר באותו ההעלם וכ"כ לב"י סימן ע"ז דכל תופר אינו חייב על הקשירה שעמה אף על פי שלריך שיקשור גם כן שאם לא קן אף על הקשירה לא יחייב אלא שקשה לי על הב"י מהגמ' דף ע"ד דאמר אביי האי מאן דעביד חלתא [פירות כוורת] חייב י"א [תמאות] ואי חייבי לפומיה חייב י"ג [תמאות] ופירש"י ואי חייבי לפומיה לעשות לה שפה הוסיף כהן תופר וקשר שלריך לקשור אחר התפירה ע"כ. וזו ודאי סתירה לדברי צ"ח וא"ת דבגמ' דף ע"ה פליגי רב ושמואל על מה חייב השוחט דרב מחייב משום נטילת נשמה ומשום לובע ושמואל מחייב משום נטילת נשמה לבד והסתחא אליבא דרב הא הוה כשעשה כולן בהעלם

יבין תפארת ישראל יבין

בשבתות הרבה. כל אב חרף שגגה היא. מולא נודע בינתיים. וימים שבינתיים אין כוידעה. למכת הימים א"ל שידע איזו מלאכה אסורה. רק ע"י שילמד דיני שבת. וה"ה בעשה כמה מיני תולדות שמתצות חלוקים שחייב על כל א' וא' חטאת לבד. רק בעשה אב ותולדה ידידה. או ב' תולדות שמתאב' א'. חייב רק חטאת א': ב' תולדות מאב א'. או אב ותולדה ידידה. אבל ב' תולדות מאב' אבות חלוקות. חייב על כל א' חטאת א': יא) ה"ק הא דתנן במשנה א' חייב על כל אב מלאכה. מ' חסר א' הן. אבנים מה הוא אב ומהו תולדה. ע"י כלל כלכלת שבת ותרודה למאור: יב) ע"י פי'

פ"ז א [אות פ] בר"ב ד"ה היודע עיקר. אלא שלא נזכר במלאכות. תוס' הקשו ע"ז והוכיחו דזה לא פקרי ידיעה כיון דלא נודע לו דהמא והעלו דהוי גז"ח לחייב על כל שבת ושבת: ב [אות פ] במשנה אבות מלאכות. בתוס' דף ע"ח ע"ב ר"ה חסר אחת כבואר דה"י גרסתם גם ברישא דמתני' אלו אבות מלאכות: שם

פ"ז א' מהנדול עונש מהלל שבת. להכי נקט כלל גדול (ועמ"ט רפ"ו דשביעית): ב) ששכה או לא ידע מעולם שיש שבת בבורה: ג) על כל השבתות והמלאכות שעשה בכן. דכולהו חרף שגגה היא: ד) שיש שבת בבורה. ושנאכרו בה מלאכות אלו שעשה: ה) ששכה שהיו שבת: ו) אף שלא נודע לו בינתיים. וה"ל הכל העלם א'. אש"פ אמרינן דימים שבינתיים הוה כוידעה. דא"ל שלא שמע בינתיים. שאיתו היום שבת היה. אלא ללא רמי אנפשיה למדכר. הלכך כל שבת ושבת הו"ל כשגגה בפ"ע: ז) ששבת היום: ח) שלא ידע שמלאכות אלו שעשה אסורות: ט) חטאת א'. ואע"ג שחזר וכפלן

ראשון לציון

[חרי"ט ד"ה] אבות ט' ועכשוו כס' שלם כו'. קושיא זו הקשה ג"כ הג"ה שם וגם בה"ג שם מ"ט שנת דף קל"ו ע"ל ותיקן בליריות ע"ט: ושבת: ב [אות פ] במשנה אבות מלאכות. בתוס' דף ע"ח ע"ב ר"ה חסר אחת כבואר דה"י גרסתם גם ברישא דמתני' אלו אבות מלאכות: שם [שם] בא"ד וכו' אכל הר"ב כ"ל נשם כה"א דקשר

הורע והחורש. כ"ג
הורע החורש: כהני'
לכך החורש הורע והוא
נגד טעמא דגמי (פ"ג ב')
הוא כ"ג קלא דושי'
כרישא והדר כריב' (ד"ס).
כ"ג יט כלא כוססא
השמש (ועי' לקמן כ"ג)
והסוף) אך גנמ' מו"ק
(ב' ג') לא משמע כן דליתא
שם, ואיתמר הנכנס כו'
משום מהי מתיין ד' כו"ג
(ד"ס) והקוצר והמעמר
הרש והורח. כמכ"ג
ד' רכ"ט. וחדש...

כמכ"ג הקוצר המעמר
חדש והורח. הבורר
השוה והמקד והלש
והאופה. כמכ"ג...
השוחך. הלש: כ"ג
והבורר והשוה. ד"ג
והבורר השוחך המקד
הלש והאופה. חנוני' את
העמר המלכתי והמפגני.
ד"ג. והמלכתי... כ"ג
והגזון... והמלכתי...
כמכ"ג... ר"ג
נתחן ע"י גס. והצובע
והשוה. ד"ג... והשוה
(כתיב כליק דקמ"י).
כמכ"ג הצובע השוה.
והמקד. כ"ג... כ"ג
כמכ"ג המקד. ד"ג
והאורג.
כמכ"ג האורג:

בהעלם אחת ארבעים ואחת דתרי קשיות ותרי זביעות כרי
שתיס יתר על ל"ט. לא קשיא דמידי הוא טעמא דרב דחייב
ג"כ משום זובע אלא משום דניחא ליה לחווס בדמא כי היכי
לזובע מיניה א"כ דוקא בשוחט ע"מ למכור אבל בשוחט לזיתו
לא מחייב דהא מלאכת מחשבת

אסרה תורה ומתטחין דבעי לאורוי
אגב אורחיה הא דלמרון בשערה
מלאכה לזיתו מיירי ועיין בדבר
דלקמן. וז"ל ש"כ ל מהר"ר
אז"ר ה"ס אמר לישב דקמ"י
ארבעים חסר אחת שכן צפ' עומטין

דף מ"ט קא מיבעיא ליה הא דתנן אבות מלאכות מ' הסר אחת
כנגד מ' א"ל רבי הניחא בר חמא כנגד עבודות המשכן אמר ליה
רבי יונתן צ"ר אלעזר כך אמר ר"ש צ"ר יוסי בן לקוניה כנגד
מלאכה מלאכתן ומלאכות שבתורה ארבעים חסר אחת ובעי רב
יוסף ויבא היתיה לעשות מלאכות (בראשית ל"ט) ממינחא הוא
והמלאכה היתה דים (שמות ל"י) לז' ממנינח דהכי קאמר דללים
עבדיתא או דלמא והמלאכה היתה דים ממנינח הוא והא כמ"ד
לעשות זרעו נכנס תיקו. והגא' דידן אגב אורחיה קמ"ל להך
דכל הני אבות מלאכות הם כנגד ארבעים מלאכות שבתורה
ואחת מהם חסר. אך שאל אחי שעמד למנין כאשר עי' בספר
הקונקרדנסיוס שדרש לאך ומלאש יותר הרבה והציבותיו על
הראשון אף על גב דיפה כוונת אחי לריבין לדידי הליבא דרבי
כוותיה וכן הפס' הר"ג בפירושו משנתינו. ועל אשר שאלתי

הזורע והורוש והקוצר והמעמר (י) הדיש
והזורח (י) הבורר השוחך והמרקד והלש
והאופה הגזון את הצמר המלכתי (ט)
והמנפצו (ט) והצובעו והשוה והמיסוך (י)
והעושה שתי בתי נירין (י) והאורג שני

ב הזורע החורש. הא ללא תנא החורש כרישא והדר חורש
כדרך כל הארץ לאשמועינן שאם היה קרקע קשה וחרשו חרשו
ואחר כך חזר וחרשו מחייב החרישה שנייה משום חורש: הקוצר.
זורעים והמלקט בחילנות חייב משום קוצר: המעמר. אוסף
ורעים חלושים וזכרים אל מקום אחד:

הזורח. צרחת לרות: הבורר.
פסולת צידיו או צכברה: המרקד.
צנפה ונע"ג דהני כולוה חדא ניהו
דלפרש' פסולת מחוך אולכ נעשו
שלשתן משום דלשתן או בשעתן
אף על גב דרמו להדי חשיב להו

כל חדא בחנפי כפשה. א"ג לפי שאין צבת אחת אלא זה אשר
זה: האופה. לא הויא במשכן דאין אפייה אלא צפת ופה לא
שייכא במלאכת המשכן אלא תנא סדורא דפת נקט ומייה מצבל
שהוא משין מלאכת אופה הוה במשכן בסממנין של צבע חבלת
וארגמן וחולעת שני. והמניס בקדרה והטמן כסוי ע"ג קדרה
העומדת על האש חייב משום מצבל וכל הנך קמאי דחשיב
במתניתין הזורע הקולר הדש וכו' כולוה הוו בסממנין של צבע
מלאכת המשכן והגזון צמר וכל שאר מלאכותיה שייכי בזמיר חבלת
של מלאכת המשכן: המלכתי. מככבו כנרה: המנפצו. חובטו בשבט
א"ג סורקי במסרק: המייסוך. אורז"ר (א) בלע"ז: בתי נירין.
(ה) אויפיהון.
שנותן
הניחא צ"ר חמא שאמר שהן כנגד עבודות המשכן ופינח גמי
שמלאח יותר ממספר ארבעים הנה מחוך פירוט רש"י שכתב
כל מלאכה כמנין כל מלאכה כמנין כל מלאכה שבתורה ע"כ. מזה למדתי
ולא עונש שעל אותן שאין בהם אזהרה ולא עונש עליהם הוא
ולא יותר ובחוסר הני חרי דעלייהו בעי רב יוסף. ומלאחי
בזמן שהיו ארבעים ואלו יותר ובהאמר בהן אזהרה או עונש שכן במסכת יומא פרק יו"כ דף ע"ו
דמפרש רב חסדא חמשה עמיון דיו"כ כנגד חמשה פסוקים דכתיב בהו עיגיו ומקשינן חמשה או ואין שיטא תנן וכתבו
התוספות חמשה לי דבקראי גמי כתיבי שיטא. כרי בחתרי מות ושלש באמר אל הנהיגם וחד בפניהם ונראה לי דכי כל
הגפש אשר לא תעונה (ויקרא כ"ג) לא קחשיב. דלא קחשיב אלא ליווין הטעו וענינם אבל האי דלא ליווי הוא לא קחשיב
עכ"ל והנלתי. מאד. ולריבין אנו למודעי שבגמ' יט ט"ם דמלאכתן ל"ל מלאכות ו"ל מלאכה. נראה לי. ולפי במלאכות
מוקדם בפרשת בראשית לכן לא הנהיגו מלאכתך וכן (א) לפוס ריהטא ראוי הוא למקט מלאכה שהוא שם העומד בעלמו
ומלאכת שהוא שם הנסמך ומלאכתו שהוא שם עם כינוי וה"ה מלאכתך דהי מינייהו מפקח: הזורע וכו'. קלת יומה דאלוסינא
דאבות מלאכות שייך למיתני זריעה וכן כולם בלשון שם דבר ולא על שם העושה אותה. וכן עשה הרמב"ם בחיבורו הל'
שבת ריש פ"ד ולפי מ"ש לעיל בישוב לשון ארבעים חסר אחת דקמ"ל על העושה כמה יחייב אחי גמי שפיר דמי כולם בלישנא
דעושה אותה]: והאופה. כתב הר"ג תנא סדורא דפת נקט. גמ'. ויהיב הר"ן טעמא משום דשכיחא: [והמייסוך. כתב
הר"ג אורז"ר בלע"ז וכן פירש רש"י. ולהלן בסוגיא דף ע"ה ע"כ כתב שמשדר חוטי השתי ו"ל הרמב"ם בפירושו הוא
המייסוך את השתי גזור מן המסכה הנכוכה (ישעי' כ"ח) ע"כ ובחבורו פרק ט' מהלכות שבת כתב מתיחה החוטין כדרך
האורגים היא הנכנסת המסכה וזה הכוונת נקרא מייסוך ע"כ. ועל שתי בלא ערב מיירי החסם]: והעושה שתי בתי נירין
(ה) נתוי"ט ד' קרקעא: שכן לפוס ריהטא דאז הוא מקט מלאכה שהוא שם ט' ומלאכתן שהוא שם ע"כ ויהיב מלאכתו דסי' ה"ה בלשנת. ועי'

תוספות חדשים

דקשר שאלתי חסר בני
נקט אחד לכל א' שתי
רשטי החוט אבל קוצר
דעלמא לא מחייב אם לא
בז' קשיות או על גב זה.
ספ"ח: [בא"ר] ויני'
סתביל כו'. ו"ל: לישב
עוד כיון דמתני' מיירי
בתיבה שניה שפיר הוא מ'
אלא דלא מחייב אלא ל"ט
א"י משום דקמ"י המו"ק
והעמד עורו ומיעי' לין
שטעו א"כ איכא מ'
ומלאכות בחמ"י אלא דלא
חייב אלא ל"ט ודו"ק.
ספ"ח: [בא"ר] ועל אשר
שאלתי בגמ' אזהרה יותר ממ'
עכ"ל. דע ר' שמואל דכר
זה הניח הריב"ז בכתובה
כו' בסיון כ"ג כ"ח
כי ג' בנטשה בראשית לא
הו ממנינח משום כדבר
כ' שנים נעשו וד' ס'כ'
בס' לי עושה וי"ד סכתו
בס' מלאכת עבודה נפארו
מ' ויפלוס טעם ימיס תכלס
מת כו' עד לא תעשה
כל מלאכה ונפיקו אהרו
כיושב' טוה צל לשלים
ל"ט מלאכות ויש מי שמו"ק
ובמלאכה היתה דים ומכיים
וינח היתיה לעשות מלאכות
ויש להיפך ולת"ה ל"ט הס'
עכ"ל וס"א עמיניס נפאלו
בזורה מלאכה מלאכות
ובשתי' כ"א משחיס מ'
ע"כ. ספ"ח:

הזבוק יחד כמו (קלאטעטרטן). נפך והפרידו או סרקו במסרק:
(י) מתח חוטי השתי בכסא האורג מכוזב עליון הנקרא(קעטעטעכווים)
לכוזב מתהון הנקרא (ליינצויס): ית' טעשה או חיקן ב' טבעות או
ב' טביעות (שטשטפט). שכן מכיים בכל טבעת או ענינה חוט
6

יבין תפארת ישראל יבין

הזבוק יחד כמו (קלאטעטרטן). נפך והפרידו או סרקו במסרק:
(י) מתח חוטי השתי בכסא האורג מכוזב עליון הנקרא(קעטעטעכווים)
לכוזב מתהון הנקרא (ליינצויס): ית' טעשה או חיקן ב' טבעות או
ב' טביעות (שטשטפט). שכן מכיים בכל טבעת או ענינה חוט
6

תוספות רע"ק

(אות פח) שם במשנה והקוצר. ואפי' בעומר ליקצר דאין צריך לקרקע
אפי' לר"מ דס"ל ב"י מ"ו דשבועות דאיינו בקרקע מ"ט לענין שבת כתיב
דקצירת סמנין בפשען כסתמא חי' אחרי שזמורים ליקצר. תיב' בשבועות
דף פ"ג ע"א: [אות פח] שם במשנה והאופה. וחייב סקילה אם התיר
בו קידם שהרביק פת בתנור ולא חיי התראת ספק דשמא חיה בדעתו לרדות
אם התראת וברואי האפת אם לא ירדנה ואין האפיה מחוסר מעשה לאו התראת
ספק היא דוראי לא חיה בדעתו לרדות קורס אפייה (ת"ס שבת דף ד' ע"א ד"ה קורס שויבא) מלשון זה משמע דדוקא כיון דלא חיה בדעתו לרדותו
ונס מחוסר מעשה וקשה לי ממת דסימיו בת"ס וכן בשבועה שלא אוכל ככר וז' אם אוכל וז' ואכליה לאסורי והדר אכליה לתנאי דכשמתנה בו בשעת
אכילת

הזבוק יחד כמו (קלאטעטרטן). נפך והפרידו או סרקו במסרק:
(י) מתח חוטי השתי בכסא האורג מכוזב עליון הנקרא(קעטעטעכווים)
לכוזב מתהון הנקרא (ליינצויס): ית' טעשה או חיקן ב' טבעות או
ב' טביעות (שטשטפט). שכן מכיים בכל טבעת או ענינה חוט
6

בשם כבוד ארזינו מ"ר

ו"ל לפרש כשה"ה התנא לא עי' אלא
גא"ל

שנותן שני חוטין בחוך הבית ניר: הפוצע. מסיר חוטי הערב מעל השתי או הכתי מעל הערב לנורך אריגה: והקושר והמתיר. שכן לדי הלזון שממנו עושין התכלת קושרין ומתירין שפעמים נריך ליטול חוטין מרשת זו להוסיף על זו ומסיר מכלן וקושר כאלן: והתופר (ה) וקורע נמי הוי בריעות שכן יריעה שאלה עש ונקבה זו נקב קטן ועגול נריך לקרוע למטה ולמעלה את הנקב שלא תהא הספירה עשויה קמטין קמטין: והתופר שתי תפירות. והוא (6) כ"ג ד"ל, ותוס'.

וכו'. לריך לפרש למה פירש כאלן ובאורג ובתופר וכבוכב שיעור טפי מבשאר. תוספות. [והא דלא קאמרינמי הפולג לפי שהא כלל אורג]: [שתי צתי נירין. פירש הר"ב שנותן שני חוטין בחוך הבית ניר וכן פירש רש"י וז"ל הערוך ערך נר מכנים את חוטי השתי בנירין שיעלה זה וירד זה ויבא הערב ויחזור השתי יעלה התחתון וירד העליון ויבא הערב ע"כ. והגירסא ע"מ לתפור].

והתופר. ק"ה ע"ה

שנינו נוסחאות

(הפוצע שני חוטין כתי"מ ליתא (והמתיר) נמשך ל"ע ימלא הבוכב עין לעיל ד"ע כוורע) והרמב"ם דפירשו לא פירש גם בערוך לא ימלא וברמב"ם נכתבו א"ת. נמשך"ר ח"ב ז' ע. נ"ח" ותיבוע. וז"ל כתי"מ קושרה ונרמב"ם (כתנור) וכן ה"פ פ"י ה"לכ"ד ע"פ. הקושר. כתי"מ והקושר וז"ל כתי"מ. הקושר. ע"פ. לתפור. שתי תפירות. נמשך"ב כלל ה"ל ה"ט"ס ליתא ותיבוע. ע"פ (ק"ה) ד"ס].

תוספות חדשים

אלא שאלו כלל החוטין כאלו בעשה כל השיעור במקום א' כגון עושה ב' כתי"מ נירין אינו מייב אלא בעשה שתיים צדקים א' דלא עושה בית ניר כנגד אחד ויבית ניר אחד כנגד אחר כל מה לאו כלום הוא וכן באורג שני חוטין בשני נגדים וכן כותב שני אומיות בשני ספרים וכן כותב שתי תפירות בשני נגדים כל אלו אינן מנטרין מס שאלן כן שתי תולדות כגון מו"ה דיעורו כנוגדות או חוסם והדומים להם מלפנין א"ש מו"ה ח"ב נבוכבם כאלן ותני גרונת במקום אחר או חוסם ח"ב נבוכבם כסדר זה ותני גרונת כאלן ואמר ע"כ נקט הכנה כהם שיעור כלל דאילו פחות מכך עור יכול לצווא לדי מו"ה א"ש יעשה במקום אחר כתי"מ יעור השני כתי"מ:

לקומים

במשנה הקודמת כתי"מ ומכ"ל אומר ע"כ כי כושרת ופירש"י דענין הכנגד כתי"מא חולנת ומתקשרת שאלן הכנגד שוב ובלו"ט כנגד כתי"מ כו"ה וז"ל לקרוע הגדל למעט ומולג לטנין והתפירה מתישבת ולמקום משכה לה דפי"ל כיה דכ"ל (ס' תולעת) ונקב וקורע ליבנו (קול כתי"מ) ברע"ב ד"ה ה"ה כתי"מ כו"ה וז"ל כתי"מ כתי"מ וז"ל פוצע הוא שמשוח א' ליתא פועל לתפין חו"ה ניר עד שיכנס חו"ה וקאמר דכששם כן כ"ב חו"ה:

במות עד כאלן וגם הרמב"ם כהב שם בזה הלשון נירים הם חוטין הארוגים על הקנה אשר בעצורם יגברו קלת החוטין ויעשו דרך ילך בו הארג כמות. עד כאלן. ונראה לי שסוף הלשון נריך להיות ילך בו מחוט הערב ועל פי זה יש לתקן גם לשון הר"ב, אך לא רציתי לשלוח בו יד מכיון שהא העתיק כן מלשון הרמב"ם חולי ידע ביאורו ואמנם זה שכתב הרמב"ם ואחריו הר"ב דגירסא הם חוטים הארוגים על הקנה לשון קלר הוא וכליו אמרו על הקנה בקלות החוטין האחד ועל קנה בקלות החוטין השני שלהם ולקמן בפרק י"ג משנה ב' אפרש יותר מזה בס"ד. ואמנם על לשון הערוך שמפרש למשנתנו שמכנים את חוטי השתי בנירין וכן נראה שזה נכתבין רש"י ואחריו הר"ב בפירושו דהכא קשיא דלשנא דמתניין משמע שששה בתי המירין עלמין לא שששה ומכנים דבר אחר בתוכה אבל לשון הרמב"ם והר"ב דבכלים אין מוכרחין שמפרשים כמו הערוך. אמנם לקמן פ"ג מוכרח פירושם מתוך מה שאמר אב"י בגמ' ואף שלפי עניינה דעתי בעיקר פירוש של דברי אב"י דהתם נראה לי פירוש אחר כמו שפירשנו בס"ד מ"מ אף לדידי מוכרח דאב"י מפרש שהמלאכה דמתניין מחייבת עליה היא העשייה של חוטים השתי בחוך הבית נירין ולפיכך אני אומר שהא משנתנו כאליו היא שטיה העושה בשתי צתי נירין ואל"ת אכתי תקשה ממה שפירש רש"י גופיה בפרקין דף ע"ד ע"א דענין הלחא שכתבתי לעיל ב"ה אבות מלאכות וכו' דקאמר ההם היסך וארג ופירש רש"י היסך שהיסך השתי הרי זה מיסך. ארג אחד למעלה ואחר למטה כדי להעמידו הרי עושה שתי צתי נירין עד כאלן היא נמי כדמות העשייה שבצתי נירין דמתניין וכדומה להא חן בפ"ג בנפח ובכירה ובסל וכמ"ל שם נמי ללשון של רש"י ז"ל: והמתיר. פירש הר"ב שכן לדין חלוזן וכו' להוסיף על זו ומתיר מכלן וקושר מכלן וכן לשון רש"י ומה הלשון יש לדקדק דאינו חייב אלא במתיר ע"מ לקב"ה

תפירת ישראל י"ב

דסקלא דעסק אמינא שאינו מועיל כלום. כגון ארג או תופר שני חוטין וכדוהיה נקט גבי שיעורה לשמעתיין דלפילו הכי חשיב מלאכה

תוספות רע"ב

ובאמת בלאו כל הנ"ל קשה מסבא דאין אפשר לרמות העושה המתיר להתירא. ראה כיון דבכל התורה אולי' בתר רוב א"כ מקרי התירא ודאי דוחו הוי כמו כתי"מ דרוב כדאי. אלא לענין נפשות לא אולי' בתר רובא וסמתינן לחיבת איתו ע"ש שנתדיל ויתברר דאנה איילונות. וכן יש ראיה לכאורה מתוך סנהדרין דף ס"ה ע"ב ר"ה בן סורר ואל"ת דלפא שנת לפני גדלות כדאשכחן ניה דף ס"ו וכו'. ותינו ע"כ דלאו התירא ס' הוא דשמיא לא יבוא ב"ש לסוף השנה ואינו סמוך לאיש. היינו נ"כ כיון דרוב סביאי ב"ש בנטמן לא מקרי התירא ס' ואם נימא דוחו דק לענין התירא אבל מ"מ אין עושים על זה עד שיתברר א"כ א"כ א"כ נדרוש סמוך לאיש דחינו שנת י"ג. א"כ לאחר י"ג אינו נעשה בן ס"ס דהוא איש וסביאל לא משתבת כמותלא סמוך לאיש דין בן ס"ס דהא עתה א"ל להענישו דשמיא לא יבוא ב"ש סוף השנה ואינו עתה סמוך לאיש ואם נכתין עד אחר שיבוא ב' שערות סוף השנה הא א"כ יפטר כיון דאשתני דינא כדאיתא במתני' סנהדרין דף ע"א ע"ב ברה עד שלא נגמר דינו ואח"כ חק"קן התחתון פסור. ואמר' שם בסוגיא המעט דכיון דאשתני דינא ח"נ ביה כשיבוא ב"ש אשתני דינא כיון דאלו עבד השתא אינו מחייב. ואם דנומרים דינו עתה וסמתינן בעושה עד אחר שיבוא ב"ש הא הוי בכלל עיני היין לנסור דינו עתה לחיבתו אח"כ. כדאיתא בסנהדרין דף ל"ה ע"א ולומר דנומרים דינו עתה מחייב פיתה אם יבוא ב"ש בסוף השנה. ובזה ליכא עינו היין כיון דעיינין ליכא חוב פיתה דראי רק על תנאי. הא מ"מ בכח"ג נימא אשתני דינא דהא חסעם דנגמר דינא ואח"כ חק"קן זקן התחתון דפסור דנברא קטילא הוא והוה שייך אם היה ראוי לחיבתו או דבוח קידם שחק"קן בר קטלא הוא והוה כחוקף אחר דקטלו ליה אבל אם והו עצמו הגמר דין שמהייב פיתה לאחר שיבוא ב"ש אשתני דינו. א"כ דבאמת יכולים לחיבתו מיד מכת הרוב דיבוא ב"ש בופגנו וצ"ע: [את ז'] שם במשנה הקודמת על מנת לתפור. נראה דתפוס דבאינו על מנת לתפור פסור משום דהוי מקלקל אבל איכא דהוי חוקן חייב אף באינו על מנת לתפור. וראיה לוח מתניין ג' דפי"ל הקודם אולם סתו החוטל עליו דחייב הרי אף דאינו על מנת לתפור חייב. אולם מדברי הב"י ס' ש"ו הובא במג"א שם מק"ל מבורר דכל שאינו על מנת לתפור משם אף במקום תקיף אינו חייב וצ"ע. אחר כך מצאתי בענין בעולת שבת שהקשה כן על הב"י מסבא דנפשית דהא דבנינו על מנת לתפור משום דאל"ה הוה ליה מקלקל אבל לעני' ראה מוכרחת כן ובג"ל והנה באמת משום דהוי בתוס' כהב"י שכתבנו בפרקין דף ע"ג ד"ה ונריך ללעז' וכו'. דלא יתיקיר בעצים קוצר אלא בענין זה מירי דהוה בקורע ע"מ לתפור. הרי פסור דפי"ל דבעצמותו ליכא מלאכה בקריעה אלא בצריך לתפור רמות באו לרמות דלא מקרי קצירה אלא בצריך לעצים וצ"ע:

במות עד כאלן וגם הרמב"ם כהב שם בזה הלשון נירים הם חוטין הארוגים על הקנה אשר בעצורם יגברו קלת החוטין ויעשו דרך ילך בו הארג כמות. עד כאלן. ונראה לי שסוף הלשון נריך להיות ילך בו מחוט הערב ועל פי זה יש לתקן גם לשון הר"ב, אך לא רציתי לשלוח בו יד מכיון שהא העתיק כן מלשון הרמב"ם חולי ידע ביאורו ואמנם זה שכתב הרמב"ם ואחריו הר"ב דגירסא הם חוטים הארוגים על הקנה לשון קלר הוא וכליו אמרו על הקנה בקלות החוטין האחד ועל קנה בקלות החוטין השני שלהם ולקמן בפרק י"ג משנה ב' אפרש יותר מזה בס"ד. ואמנם על לשון הערוך שמפרש למשנתנו שמכנים את חוטי השתי בנירין וכן נראה שזה נכתבין רש"י ואחריו הר"ב בפירושו דהכא קשיא דלשנא דמתניין משמע שששה בתי המירין עלמין לא שששה ומכנים דבר אחר בתוכה אבל לשון הרמב"ם והר"ב דבכלים אין מוכרחין שמפרשים כמו הערוך. אמנם לקמן פ"ג מוכרח פירושם מתוך מה שאמר אב"י בגמ' ואף שלפי עניינה דעתי בעיקר פירוש של דברי אב"י דהתם נראה לי פירוש אחר כמו שפירשנו בס"ד מ"מ אף לדידי מוכרח דאב"י מפרש שהמלאכה דמתניין מחייבת עליה היא העשייה של חוטים השתי בחוך הבית נירין ולפיכך אני אומר שהא משנתנו כאליו היא שטיה העושה בשתי צתי נירין ואל"ת אכתי תקשה ממה שפירש רש"י גופיה בפרקין דף ע"ד ע"א דענין הלחא שכתבתי לעיל ב"ה אבות מלאכות וכו' דקאמר ההם היסך וארג ופירש רש"י היסך שהיסך השתי הרי זה מיסך. ארג אחד למעלה ואחר למטה כדי להעמידו הרי עושה שתי צתי נירין עד כאלן היא נמי כדמות העשייה שבצתי נירין דמתניין וכדומה להא חן בפ"ג בנפח ובכירה ובסל וכמ"ל שם נמי ללשון של רש"י ז"ל: והמתיר. פירש הר"ב שכן לדין חלוזן וכו' להוסיף על זו ומתיר מכלן וקושר מכלן וכן לשון רש"י ומה הלשון יש לדקדק דאינו חייב אלא במתיר ע"מ לקב"ה

תפירת ישראל י"ב

דסקלא דעסק אמינא שאינו מועיל כלום. כגון ארג או תופר שני חוטין וכדוהיה נקט גבי שיעורה לשמעתיין דלפילו הכי חשיב מלאכה

תוספות רע"ב

ובאמת בלאו כל הנ"ל קשה מסבא דאין אפשר לרמות העושה המתיר להתירא. ראה כיון דבכל התורה אולי' בתר רוב א"כ מקרי התירא ודאי דוחו הוי כמו כתי"מ דרוב כדאי. אלא לענין נפשות לא אולי' בתר רובא וסמתינן לחיבת איתו ע"ש שנתדיל ויתברר דאנה איילונות. וכן יש ראיה לכאורה מתוך סנהדרין דף ס"ה ע"ב ר"ה בן סורר ואל"ת דלפא שנת לפני גדלות כדאשכחן ניה דף ס"ו וכו'. ותינו ע"כ דלאו התירא ס' הוא דשמיא לא יבוא ב"ש לסוף השנה ואינו סמוך לאיש. היינו נ"כ כיון דרוב סביאי ב"ש בנטמן לא מקרי התירא ס' ואם נימא דוחו דק לענין התירא אבל מ"מ אין עושים על זה עד שיתברר א"כ א"כ א"כ נדרוש סמוך לאיש דחינו שנת י"ג. א"כ לאחר י"ג אינו נעשה בן ס"ס דהוא איש וסביאל לא משתבת כמותלא סמוך לאיש דין בן ס"ס דהא עתה א"ל להענישו דשמיא לא יבוא ב"ש סוף השנה ואינו עתה סמוך לאיש ואם נכתין עד אחר שיבוא ב' שערות סוף השנה הא א"כ יפטר כיון דאשתני דינא כדאיתא במתני' סנהדרין דף ע"א ע"ב ברה עד שלא נגמר דינו ואח"כ חק"קן התחתון פסור. ואמר' שם בסוגיא המעט דכיון דאשתני דינא ח"נ ביה כשיבוא ב"ש אשתני דינא כיון דאלו עבד השתא אינו מחייב. ואם דנומרים דינו עתה וסמתינן בעושה עד אחר שיבוא ב"ש הא הוי בכלל עיני היין לנסור דינו עתה לחיבתו אח"כ. כדאיתא בסנהדרין דף ל"ה ע"א ולומר דנומרים דינו עתה מחייב פיתה אם יבוא ב"ש בסוף השנה. ובזה ליכא עינו היין כיון דעיינין ליכא חוב פיתה דראי רק על תנאי. הא מ"מ בכח"ג נימא אשתני דינא דהא חסעם דנגמר דינא ואח"כ חק"קן זקן התחתון דפסור דנברא קטילא הוא והוה שייך אם היה ראוי לחיבתו או דבוח קידם שחק"קן בר קטלא הוא והוה כחוקף אחר דקטלו ליה אבל אם והו עצמו הגמר דין שמהייב פיתה לאחר שיבוא ב"ש אשתני דינו. א"כ דבאמת יכולים לחיבתו מיד מכת הרוב דיבוא ב"ש בופגנו וצ"ע: [את ז'] שם במשנה הקודמת על מנת לתפור. נראה דתפוס דבאינו על מנת לתפור פסור משום דהוי מקלקל אבל איכא דהוי חוקן חייב אף באינו על מנת לתפור. וראיה לוח מתניין ג' דפי"ל הקודם אולם סתו החוטל עליו דחייב הרי אף דאינו על מנת לתפור חייב. אולם מדברי הב"י ס' ש"ו הובא במג"א שם מק"ל מבורר דכל שאינו על מנת לתפור משם אף במקום תקיף אינו חייב וצ"ע. אחר כך מצאתי בענין בעולת שבת שהקשה כן על הב"י מסבא דנפשית דהא דבנינו על מנת לתפור משום דאל"ה הוה ליה מקלקל אבל לעני' ראה מוכרחת כן ובג"ל והנה באמת משום דהוי בתוס' כהב"י שכתבנו בפרקין דף ע"ג ד"ה ונריך ללעז' וכו'. דלא יתיקיר בעצים קוצר אלא בענין זה מירי דהוה בקורע ע"מ לתפור. הרי פסור דפי"ל דבעצמותו ליכא מלאכה בקריעה אלא בצריך לתפור רמות באו לרמות דלא מקרי קצירה אלא בצריך לעצים וצ"ע:

מקרי התירא מעליא אבל מ"מ אין מתיין אותו עד שיתברר שאינו איילונות.

המציא מרשות... כי י"ב
ענינו כי י"ב מ"ח כי י"ב
הנלוות שנה ה"א :

שנוי נוסחאות

הצד צבי. ככ"מ והצד
את הצבי. וכ"ס כד"י
(וסע הצד). השוחט
ו ח ט פ ש י פ ו כ ד"ג.
המפשימו. ככ"מ
והשוחט והמפשימו.
המולחו והמעבד (את
עורו). ככ"מ והמולחו
והמעבד וילח וכן ילח
נס כד"ג (וסע המעבד):
כמכ"ה הסדר המולחו
הסוחקו והמעבדו.
והמורקו ו ח ט ה ת כ ו
כד"ג המורקו המוחכו.
ככ"מ... (המחכתו ?)
כמכ"ה: כמכ"ה כמכ"ה (ל)
והמחכתו. וע"י מו"ס.
הכותב. ככ"מ והכותב.
הכותב. טס והכותב.
המכה. טס והמכה.
המפשימו. טס והמפשימו.
(י"א). אלו. כמכ"ה: ילח:

ראשון לציון
[מתי"ש] ד"ח המכבה
כו"ל כ"ס כח"ס כ"ו. י"ג
ע"כ ד"ס עכ"ל:
[כא"ר] קודם הפתיחה כ"ו.
ע"י יל"מ:
[כתי"ש] ד"ח דר"י אלו
כו"ל ומסע לה כמ"ה דף ע'
ע"כ כ"ו. וכן ס"ס ע"א:

תוספות רע"ק

[אות צ"א] שם במשנה
המוציא מרשות
לרשות. מרלא קתני
המוציא לר"ר מוכח
דבעי לכלול גם הכנסת
פרה"ד לח"י נבוא ר"ש
שבויתו והא דתני הכנסה
שחייא תולדה דתוצאה
ולא תני שארי תולדות
כיון דיכול לכלול כקוצר
הלשון. תוס' שם וכריש
מסכתיו: [אות צ"ב] שם
בתו"ס ד"ח והמחיר.
אלא שחת"ס'. לענין
אין כונת תוס' לדייק מ"ל
רש"י כן דלא בעי ע"ס
שיקשרי אלא דכונת
תוס' דאם נפרש כפרש"י
דקשר חר היינו שמינה
חקקא קשר מפילא אף
למסקנא כן דמח"ל לומר
דמחלקים לענין דרין:
ואף בהלכות ס"ל רש"י
נבי צדי הלוח משמע
דלמסקנא בעיני ע"ס
שיקשרי אלא דבאמת
הס"ד והמסקנא פלוגי

לקשור. אלא שהחוס"ק דף ע"ג דקדקו מלישנא דרש"י דכתב
אדמחרמי ליה חרי קטרי דשרי חד ומניח חד דמשמע שאינו מלריך
שיחיר ע"מ לקשור ולא דקדקו כלל מן הלשון הזה להוסיף וכו'
ועיין בלשון רש"י והר"ב דריש פט"ו ומ"מ כתבו בשם ר"מ ושכן
משמע בירושלמי. דבעי מחיר ע"מ
לקשור. והא דלא חיי ע"מ במחתיפין
מפורז כמו בסותר דלקמן ע"כ:
הצד צבי. פירש הר"ב דהו"ב במשכן
בתחשים. וג"ל דנקט צבי משום
דשכיחא כפירות הר"ן גזי פת לעיל:
המולחו: פירש הר"ב עייל שרעוט
וכו' וכתב הרמב"ם [וזה המולחו
ללמדך כי המליחה עבוד והשלים מנין
הל"ט במלאכת השרעוט] ופסע

התנא צוהרתי בשעת הכתיבה וע"ס אוחה מעניני הכותב:
[והמחוקו. והר"ב העתיק והמחוקו וכן העתיק רש"י וכן הוא
בפיסקא בגמ'] והסיתר והמכבה. פרק שם מדליקין דף
לא"ע ע"ב דאותר דוקא ע"מ לבנות וכן העלו שם בחוס' דמכבה
ע"מ להבעיר. והקטו דהכא הו"ל למתני זהו ע"מ כי הכי
דקתני במוחק ובקשר וי"ל דההם כמי לא קתני ליה אלא משום
דבעי למתני שיעורו דשתי אוחיות ושתי הפירות. אבל במכבה וסותר על מנת להבעיר ולבנות כל כהא מחייב לא לאתריך
למתנייה ע"כ. ועיין ריש פרק י"ב. ולמה שכתבו לעיל במחיר דלריך נמי שיחא ע"מ לקשור. והע"כ דיש קשרים שאין חייבין עליהן
כתבן במשנה ב' פרק ט"ו. אין זה מזה מלאכת הקשר אלא מזה שאינו של קיימא דוחוק: דהבכבה והמעביר. הכא לא קשיא
דליתני מצעיר ברישא דשאי לעיל בצורש וזרע דלעיל כל סוזרא דפת נקט כסדר חוץ מפורש כ"כ החוס'. [ולא אחתי קשה דלא
בכל אינך בסידורי בגד ועור שמר ג"כ התנא הסדר ואף בכתיבה ובבנין נקט העשייה קודם הסתיירה. ולכן נראה בעיני דמשום
כך הוחר הצבעיה לומר שבהבערה איכה מאן דה"ל שאין בה מויז פטאת שאינה אלא בללו והוא רבי יוכי שאמר הבערה ללא
ילאח בפסוק (שמות ל"ה) לא הבערו אש וגו' כדאיתא בסוגיא (דף ע"ג):] והמכה בפטיש. פירש הר"ב שכן אומן מכה בסדן
בשעת גמר מלאכה וכו'. וכן פירש רש"י וכתב הר"ן ולא מיוחר דהא בפי' הבונה (דף ע"ג) הן המסכת והמכה בפטיש וכלה
קתני סיפא [רש"ב צ"ב אומר] אף המכה בקורנא על הסדן בשעת גמר מלאכה אלמא דלאו היינו המכה בפטיש אלא עיקרן של
דברים כפירוש רבינו חננאל ז"ל שפי' וכו' עכ"ל ולפירש"י והר"ב דברים פרק י"ב ומ"ס כ"ס בשם החוס' נמי ניחא: דר"י אלו
אבות מלאכות וכו'. כתב הר"ב ומנינא דרישא אחא לאשמועינן אפי' עבד וכו' אי אפשר שיתחייב יותר מארבעים הפאות
וכו' [לאו דוקא ארבעים אלא כלומר ארבעים חסר אחת] ומנינא דסיפא קשיא טפי שהרי כבר מנאן אחת לאחת גם כללן
במספר ארבעים ברישא וה"כ הו מנינא תינא למה לי. ולא פירש הר"ב כלום. ועוד דבגמ' ה"ל דאפילו עבד וכו' לאו אמנינא
דרישא ולא אמנינא דסיפא מיפרשה. אלא אאלו אבות מלאכות דסיפא אמרינן הכי. ובתוספות הקשו ור"ה מרישא
שמעין לה דתנן העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת אינו חייב אלא אחת וי"מ דה"ל מעין מלאכה אחת היינו שתי
תולדות מאז אי' אבל האז ותולדה ידיה מחייב תרתי קמ"ל עכ"ל וכו' בגמ' [ע"ה] ארבעים חסר אחת לאפוקי מדר"י דמוסיף
את השובט [משום השתי ככרתי] והמדקק [לישב חוט הערב שלא יהא מחוט יותר מדלי] ח"ל שובט הכי הוא בכלל מוסר
מדקק הכי הוא בכלל חורג. ומנינא דרישא ח"ר יוחנן דאחא לאשמועי' שאס עשאן כולם בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת.

שקשן דאי לא קשין לא קיימי ומחייב תרתי משום קשר ומשום
אופר: הצד צבי. וכל מלאכת עורו טהרה בתחשים בעורויהן:
המולחו והמעבדו. בגמ' מקשה דהיינו מולח היינו מעבד
אלא אפיק חד מינייהו ועייל שרעוט במקומו במשרעט מלאכות
מלאכת הוא: המפחוקו. מגרר
שערו: סחתכו. מקלישו ומחכו
לרעויות וסגולים: וכותב ומוחק.
או במשכן שכן רועמים בקרשים
לידע ליה בן זוגו וכותב אות בזה
ואות בזה ופעמים שטעה ומוחק:
מכה ומבעיר. מכה שפטיש. הוא גמר
הסמנין: מכה בפטיש. הוא גמר
מלאכה שכן אומן מכה בסדן בגמר
מלאכה ואין מכה בפטיש חייב אלא

בגמר מלאכה. ומנינא דרישא"ק דמנה אבות מלאכות ארבעים
חסר אחת אף על גב דהדר חייב להו חרה חרה אחא לאשמועינן
דאפילו עבד אינש כל מלאכות שעוולם בשבת אחר בהעלם
אחת אי אפשר שיתחייב יותר מארבעים הפאות דאלו שאר
מלאכות תולדות להך אבות ואשתכח דעבד אז ותולדה דליה
ולא
בגמר מלאכה. ומנינא דרישא"ק דמנה אבות מלאכות ארבעים
חסר אחת אף על גב דהדר חייב להו חרה חרה אחא לאשמועינן
דאפילו עבד אינש כל מלאכות שעוולם בשבת אחר בהעלם
אחת אי אפשר שיתחייב יותר מארבעים הפאות דאלו שאר
מלאכות תולדות להך אבות ואשתכח דעבד אז ותולדה דליה
ולא
בגמר מלאכה. ומנינא דרישא"ק דמנה אבות מלאכות ארבעים
חסר אחת אף על גב דהדר חייב להו חרה חרה אחא לאשמועינן
דאפילו עבד אינש כל מלאכות שעוולם בשבת אחר בהעלם
אחת אי אפשר שיתחייב יותר מארבעים הפאות דאלו שאר
מלאכות תולדות להך אבות ואשתכח דעבד אז ותולדה דליה
ולא

י בין תפארת ישראל י בין

לא חשיב מעביר ד"ח ברה"ר. והי' מדיח לכל אדם ד"ח. הו"ל
כלל מוליח מרשות לרשות. ח"כ לזה קאמר מ"ל כקושיה דר"ן
וחסר א' כתיבנו. ובל"ש סו'. ע"ה ע"ס תומוין. למאן דס"ל תומוין
דלורייחא. וחסר א' ועכ"פ טעור עלה. ולמה דק"ל תומוין דרבנן
(כמנ"ח ת"ד סק"ב). איכא מחמר שהוא מדלי. ופטור עלה. והא
דהדר תנא הכי אלו מ' חסר א'. ה"ס מדלינו חייב על תופר א"כ
קושר ג"כ. להכי לאחר שמה הגול כל הל"ט מלאכות. קאמר הכי
(כ)

מלאכה אף על גב שלא העיל כלום: כא) בגמ' מקשה היינו
מולח היינו מעבד. ומתוך חשיבנוהו צד. ועייל שרעוט במקומו:
כב) שגירד בצדו השער מהעור (בג) שחקך או קרע עור או נייר
כפי הלריך לו (התשמישו: ב) ר"ל אפילו לא עשה רק פטולה קטנה
כהכאה פטיש להשוות עקמומיות שבכלי או להשוות הלבונה שבבנין.
עכ"פ מדהתכוון לגמור עי"ז מלאכתו וחיוב: כה) הא דנקט מ' חסר
א'. ולא קאמר ל"ט. הי' אמר"ו דאון וזק"ל. מדהקשה הר"ן למה

בזה ליתא. מ"ס תוס' לנאשיותו לא רצו בזה: [אות צ"ג] שם בהרע"ב ד"ח מכה בפטיש. ומנינא דרישא וכו'. בסוגיא אמר"י מנינא דרישא ל"ל ארי שאם עשאן כולם בהעלם
אחד חייב על כל אחת ואחת וסוגיא זו הובא ג"כ לעיל פ"ק דף ע"ג וע"כ שפירש"י בהרע"ב דאשמועינן סכום הפאות דלא מחייב יותר דאחולדת במקום אב לא מחייב אלא חד
וזה באמת תסוח. דהא בסוגיא אמר"י כן על הסיפא דאלו אבות למעוסי סאי למעוסי דלא מחייב אתולדה במקום אב וכמו שחשמה התו"ס. אבל בשמעתין פירש"י דאשמועינן
דנתעלם כל הלכות שבת ממנו דחייב כמה הפאות דקרק לומר דנתעלם כל הלכות שבת חיינו דאף דכבר תנא בריש פרקין חייב על כל אב מלאכה ומלאכה. היינו דחתם קאמר
עשה מלאכות הרבה חייב על כל אב מלאכה ושמע"י רק דשגג באיזה מלאכות וידע לשבת באינך מלאכות. אבל בנתעלם ממנו כל המלאכות היה ס"ד דסקרי שגגת שבת ואינו
חייב אלא אחת לוח אשמועינן דמשכחת דחייב ל"ס הפאות וכגון דשגג בכרת וחורד בלאו או דידע בתחומים ואליבא דרע"ק וכ"כ התוס' יושנים בפ"ק. ותנה בזה בוכרתי לומר
בפי' הסוגיא דה"ל דפרוך על אימי מתהויא מיטרא דר"י דמנינא אתיא שאם עשאן כולם וכו' וקשה ג"כ אמאי לא פריך סמך דבפורש בריש פרקין דחייב על כל אב מלאכה ומלאכה
(ועי' בתוס' שם ד"ח ואר"י וכו') איצ' לפרש דפרוך דסתמא לא פלוג וכו' והא לכאורה איא לפרש דפרוך סמך ות דא"כ תו"ל לפרוך מר"פ דחייב על כל אב מלאכה. וע"ל ג"כ
כפי' הג"ל דרמ"ס ליכא למפרך ד"ל דגם איסי ס"ל דיש חילוק מלאכות לשבת אלא דאיסי אמר דאם עשה כל הל"ט מלאכות בהעלם אחת בזה אינו חייב אלא א' כיון דנתעלם ממנו
כל הלכות שבת כיקרי שגגת שבת. ולוח. פריך סמך דמנינא למ"ל דאחי לומר דאפי' בבח"ג חייב על כל מלאכה ומלאכה: ואן"ל ערוין קשה הא באמת לא משכחת לה אלא
בידע בשבת בלאו ושגג בכרת או ידע בתחומין אליבא דרע"ק. וא"כ דלכא איסי ס"ל כר' דילוף דבעי ודונו כרת מנו' ש רעליה עליה פאחות אשתו ובמילא בעי' ג"כ ששגג
בלאו כמ"ש תוס' דף ס"ס ע"א ד"ח כגון ששגג וכו' וס"ל ג"כ כרבנן דרע"ק דתת"ס לאו דאורייתא ומש"ה ס"ל דא"ל לחייב ל"ס כיון דלא ידע לשבת בכלום ואינו חייב אלא

אלא מחייב אלא חדא: ג כל הכשר להצניע...
לנוכח האדם: ומצניעין כמזהו...
אין חייב אלא המצניעו...
הולנטי חייב על הולאתו אם הולאו אכל אדם אחר אינו חייב...
עליו ולגביה לאו מלאכה היא:

ג ועוד כלל אחר פ"ט...
המצניעין ומצניעין במוהו (כ) והוציאו...
בשבת חייב עליו המצניעין וכל שאינו...
כשר להצניע ואינו מצניעין כמזהו והוציאו...
בשבת אינו חייב אלא המצניעו (א):
ד המוציא תבן כמלאא פי פרה...
כמלאא פי גמל...
עמיר (ג) כמלאא פי מלה...
עשבים (ד) כמלאא פי גדיה...
עלי שום ועלי...
בצלים לחיים (ו) כנרוגרת (ו) יבשים כמלאא...
פי גדי ואין מצטרפין זה עם זה...
שם בשיעוריהן (ח)...
המוציא אוכלים...
כנרוגרת חייב ומצטרפין זה עם זה...
ששו בשיעוריהן חוץ מקלפיהן (ט)...
וגרעיניהן ועוקציהן (י) וסובן (י) ומורסן (י)...

עצה. תבן של מיני קטניות:
כמלאא פי גמל. שיעורו גדול ממלאא...
פי פרה וכמלאא פי פרה לאו מוציא...
בעלה דהא לא חוץ לפרה: עמיר...
קשין של סבלין: פי מלה. נפיש...
מפי גדי הלכך עמיר דלא חוץ לגדי לאו...
מחייב כמלאא פי גדי עד דליכא מלאא...
פי טלה אכל טעמים האולו וחיי לגדי...
ולטלה מחייב אפי' כמלאא פי גדי...
לחין. הראויין לאדם כנרוגרת. דזה...
שיעור לכל מלאכל אדם בטוח אכל...
כמלאא פי גדי לאו דלחיס לא חוץ לגדי...
ומצטרפין. כל אוכלי אדם זה עם...
זה: חוץ מקלפיהן. שאינן אוכל...
ואין משלימין השיעור: ועוקציהן...
אצ הסרי דהוא טעם כעמלאא: וסובן...
קליפת החטים הטעמת ממת...
הכנישה: ומורסן. הנשאר כנפה...
ורמ"כ"ס פירש אפכא דמורסן היא

עצה וגרוע מסובין: חוץ מקליפי עדשים. [שמלטרפין: שהן...
מתבשרות עמהן. לאפוקי הקליפות החיטות שהן טעמות כטעמה...
מהם גורן וקליפי הפולין בזמן שהן לחים ומחזבלין עם קליפתן...
לר"י מלטרפין עם האוכלין לשיעור נרוגרת אכל יבשים לא שאינן...
גחלזן בקליפתן לפי שהן נראין כזובין בקטרה ואין הלי כר' יהודה:
שפי' הר"ב בסובן ומורסן הוא פירש"י אכל כפי' הרמ"כ"ס שחם

ומפרש לה בנמי' דף ע' ע"כ ידוע לה לכתב...
בלאו ושנג בכתב שלא ידע שכתב אסור...
דחייב ל"ט מחלות על סובן...
ידוע שהוא שכתב ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על

כל אצ מלאכה. דחי מההס הי"א...
ידוע שהוא שכתב היינו שלריך שידע...
שלטויט לשכות שכתב זו ממלאכות או...
לפחות מלחת מהמלאכות ושהוא חייב...
כרח עליה. והשקל לא שמכתה לה...
שיחא חייב בכל ל"ט שאינו נעלמו...
ממנו כל ה"ט שאינו חייב כרח...
בכלום א"כ מתי ידוע שהוא שכתב...
במחי ידע: ד' המוציא וכו'. במחי...
דסוים באבות מלאכות פתח לפרושין...
א"כ משום דהוה ורגיל בזיטר כמ"ס...
בדים מילתין ב"מ' תבן. מפורש...
במשנה ג' פי עשבים: [ועלי צללים]...
אמר לי צ"ג המ שכי' מהר"ר...
אב רהם ש' שגראה בעיניו שחם...
מה שהוא כמו יד לבלל והכי אמרינן...
צפרק בכל מערבין דף כ"ט דעלי...
צללים דלכיל זרחא פירש"י שדלו...
זרח וזרח לא שייך אלא במה שהוא...
כמו ביתיד וכך יס לפרש במשנה ג'

ג ועוד כלל אחר פ"ט...
המצניעין ומצניעין במוהו (כ) והוציאו...
בשבת חייב עליו המצניעין וכל שאינו...
כשר להצניע ואינו מצניעין כמזהו והוציאו...
בשבת אינו חייב אלא המצניעו (א):
ד המוציא תבן כמלאא פי פרה...
כמלאא פי גמל...
עמיר (ג) כמלאא פי מלה...
עשבים (ד) כמלאא פי גדיה...
עלי שום ועלי...
בצלים לחיים (ו) כנרוגרת (ו) יבשים כמלאא...
פי גדי ואין מצטרפין זה עם זה...
שם בשיעוריהן (ח)...
המוציא אוכלים...
כנרוגרת חייב ומצטרפין זה עם זה...
ששו בשיעוריהן חוץ מקלפיהן (ט)...
וגרעיניהן ועוקציהן (י) וסובן (י) ומורסן (י)...

לפי מנינו הם מ'. דהרי בכלל הפירה יש ג"כ קושר. ומחייב עליה...
ב' חטאות. והפ"ה חסר א'. מדכבר נמנה קושר: (כו) משום דלה...
הנה לפרש. הו"ל"ה דהיינו מה דסוים בזמין האבות מלאכות. להכי...
הקדים כלל זה שבדיני הולאה: (כו) מזה עלמנו. שאינו נורק לאיבוד...
רק ראוי להצניעו לנוכח אדם. ולמעוטי דס נדח. דאף שיס טעינותו...
להכילו לתתלו. עכ"פ ע"י נחלה האדם. ומכ"ס שפר דבר מלאום...
דלא חייב כלל (כה) ר"ל שנג בבלו יש שיעור שראוי להצניעו...
(כג) אפי' המוליא עשיר. שאלו הדבר חסוב בעיניו: (ל) לו אין...
וכו': (לא) ר"ל אושו אדם שהדבר חסוב בעיניו: (לב) הבן של...
קטניות: (לג) דר"י ור"ב פירשו קשין של סבלים. ולפמ"ס (פ"ג ד')

יכין תפארת ישראל יכין...
דקשין הוא הדק הנקדר עם הסבולת. ג"ל דנקט שפיר תבן כמלאא...
פי פרה. מדוהא קשה ועב. וחוי דק לפרה. אכל עמיר שהוא...
הקש הדק העליון שהוא רך. חיי גס לטלה: (רז) דרך יותר:...
(רח) דוטר מעלה. ולהכי אף דחוי גס נעלה לחומרה משערין:...
(ל) חזו לאדם: (לז) ככל מלאכל אדם. ולא משערין כמלאא פי גדי...
מזלחו חוץ לגדי: (לח) חקל אינו מצטרף להחמור. דעלה אפי' תבן...
להתחייב כמלאא פי פרה אכל טעם מצטרף לטענה להתחייב כמלאא...
נמל: (לט) כל מלאכלי אדם: (מ) שאינן מלאכל: (מא) זנב הפריג...
(מב) גראבע קלוייע: (מג) פיינע קלוייע. ויש מפרשים אפכא:...
(מד) ולהכי מצטרפות עמהן:

יכין תפארת ישראל יכין...
דקשין הוא הדק הנקדר עם הסבולת. ג"ל דנקט שפיר תבן כמלאא...
פי פרה. מדוהא קשה ועב. וחוי דק לפרה. אכל עמיר שהוא...
הקש הדק העליון שהוא רך. חיי גס לטלה: (רז) דרך יותר:...
(רח) דוטר מעלה. ולהכי אף דחוי גס נעלה לחומרה משערין:...
(ל) חזו לאדם: (לז) ככל מלאכל אדם. ולא משערין כמלאא פי גדי...
מזלחו חוץ לגדי: (לח) חקל אינו מצטרף להחמור. דעלה אפי' תבן...
להתחייב כמלאא פי פרה אכל טעם מצטרף לטענה להתחייב כמלאא...
נמל: (לט) כל מלאכלי אדם: (מ) שאינן מלאכל: (מא) זנב הפריג...
(מב) גראבע קלוייע: (מג) פיינע קלוייע. ויש מפרשים אפכא:...
(מד) ולהכי מצטרפות עמהן:

חיונו דמונא לא ניחא ליה בכך. ורמ"ס דף פ"ט ע"א ד"ה ידוע הגוי...
שיחה מסילא ליכא קושיא על איסי וכו': ולהברר קושיא צ"ל באמת דלא פרכי...
מזהים לומר דמונא אתא לומר דחייב ל"ס חטאת. ור"ל במשמעות תוס'...
דדוקא בעשה כל ל"ס מלאכות ואינו חייב אלא א' דחוי שגת שבת...
בעשה כל ל"ס מלאכות אינו חייב אלא אחת דוהו לא נוכר במפורש...
כל אב מלאכה. ד"ל דרצת לספרך מדברי אבי כיון דנקט מניא סוכה...
אשתו בורא בעיני עד שישנג בלאו ר"י דקאמר כיון ששנג בכתב היינו...
בברייתא דרי' דברים הדברים אלו ל"ס מלאכות וכו' והיינו דקרא אשמעי...
וחי לעניי אס עשאן בהעלם א' דאף אם זיה ברין דבהעלם א' אינו חייב...
יקשה בסוגיא דפ"ק כשהביא המקשן לתך מיטרא דרי' דעדיין לא ידעין...
בתירוצם השני. וצ"ע: [אות צ"ד] שם בתוי"ט ר"ה ר"ו. דאי מהתם ת"א...
לאפוקי דם גרה דלא חיי להצניע דאין מצניעים אותה ליתן להתלו...
בו שיעור. חייני תרתני למעלוותא בעי. דבעי דבר הראוי להצניע ושיעור...
דלקמן מ"ז. ומה דקתני בסופא וכל שאינו כשר להצניע ואין מצניעים כמותו...
במשנת ואין מצטרפין זה עם זה. היינו דבר ששיעורו גדול אינו מצטרף...
שיעורו קמן מצטרף לדבר ששיעורו גדול. ומצטרף לתבן לעצה להתחייב במלאא...
קתני פרי כנרוגרת כתבו חת"י דאי לא חוי ידעי' למה נתנו בו חכמים שיעור זה: [אות צ"ט] שם תוי"ט ס"ה חוץ. במסקת חלה שם. באלי' רבה פי תנ"ד כתב ליישב דבס"פ

חיונו דמונא לא ניחא ליה בכך. ורמ"ס דף פ"ט ע"א ד"ה ידוע הגוי...
שיחה מסילא ליכא קושיא על איסי וכו': ולהברר קושיא צ"ל באמת דלא פרכי...
מזהים לומר דמונא אתא לומר דחייב ל"ס חטאת. ור"ל במשמעות תוס'...
דדוקא בעשה כל ל"ס מלאכות ואינו חייב אלא א' דחוי שגת שבת...
בעשה כל ל"ס מלאכות אינו חייב אלא אחת דוהו לא נוכר במפורש...
כל אב מלאכה. ד"ל דרצת לספרך מדברי אבי כיון דנקט מניא סוכה...
אשתו בורא בעיני עד שישנג בלאו ר"י דקאמר כיון ששנג בכתב היינו...
בברייתא דרי' דברים הדברים אלו ל"ס מלאכות וכו' והיינו דקרא אשמעי...
וחי לעניי אס עשאן בהעלם א' דאף אם זיה ברין דבהעלם א' אינו חייב...
יקשה בסוגיא דפ"ק כשהביא המקשן לתך מיטרא דרי' דעדיין לא ידעין...
בתירוצם השני. וצ"ע: [אות צ"ד] שם בתוי"ט ר"ה ר"ו. דאי מהתם ת"א...
לאפוקי דם גרה דלא חיי להצניע דאין מצניעים אותה ליתן להתלו...
בו שיעור. חייני תרתני למעלוותא בעי. דבעי דבר הראוי להצניע ושיעור...
דלקמן מ"ז. ומה דקתני בסופא וכל שאינו כשר להצניע ואין מצניעים כמותו...
במשנת ואין מצטרפין זה עם זה. היינו דבר ששיעורו גדול אינו מצטרף...
שיעורו קמן מצטרף לדבר ששיעורו גדול. ומצטרף לתבן לעצה להתחייב במלאא...
קתני פרי כנרוגרת כתבו חת"י דאי לא חוי ידעי' למה נתנו בו חכמים שיעור זה: [אות צ"ט] שם תוי"ט ס"ה חוץ. במסקת חלה שם. באלי' רבה פי תנ"ד כתב ליישב דבס"פ

חיונו דמונא לא ניחא ליה בכך. ורמ"ס דף פ"ט ע"א ד"ה ידוע הגוי...
שיחה מסילא ליכא קושיא על איסי וכו': ולהברר קושיא צ"ל באמת דלא פרכי...
מזהים לומר דמונא אתא לומר דחייב ל"ס חטאת. ור"ל במשמעות תוס'...
דדוקא בעשה כל ל"ס מלאכות ואינו חייב אלא א' דחוי שגת שבת...
בעשה כל ל"ס מלאכות אינו חייב אלא אחת דוהו לא נוכר במפורש...
כל אב מלאכה. ד"ל דרצת לספרך מדברי אבי כיון דנקט מניא סוכה...
אשתו בורא בעיני עד שישנג בלאו ר"י דקאמר כיון ששנג בכתב היינו...
בברייתא דרי' דברים הדברים אלו ל"ס מלאכות וכו' והיינו דקרא אשמעי...
וחי לעניי אס עשאן בהעלם א' דאף אם זיה ברין דבהעלם א' אינו חייב...
יקשה בסוגיא דפ"ק כשהביא המקשן לתך מיטרא דרי' דעדיין לא ידעין...
בתירוצם השני. וצ"ע: [אות צ"ד] שם בתוי"ט ר"ה ר"ו. דאי מהתם ת"א...
לאפוקי דם גרה דלא חיי להצניע דאין מצניעים אותה ליתן להתלו...
בו שיעור. חייני תרתני למעלוותא בעי. דבעי דבר הראוי להצניע ושיעור...
דלקמן מ"ז. ומה דקתני בסופא וכל שאינו כשר להצניע ואין מצניעים כמותו...
במשנת ואין מצטרפין זה עם זה. היינו דבר ששיעורו גדול אינו מצטרף...
שיעורו קמן מצטרף לדבר ששיעורו גדול. ומצטרף לתבן לעצה להתחייב במלאא...
קתני פרי כנרוגרת כתבו חת"י דאי לא חוי ידעי' למה נתנו בו חכמים שיעור זה: [אות צ"ט] שם תוי"ט ס"ה חוץ. במסקת חלה שם. באלי' רבה פי תנ"ד כתב ליישב דבס"פ

כלל גדול פרק ז שבת

פרק ז משנה א ב כללא דשבת הוא . (א) אם הוא תניק שנסבה בין השבדי כוכבים ולא ידע כלל ממצות שבת והלל אפי' כמה שבתות ואפי' כמה מיני מלאכות חייב רק הסאת אחת דכולא חדא שנהגה. (ב) באם ידע ממצות שבת. רק ששכח שהיום שבת. חייב על כל שבת ושבת חסאת אחת אפי' ששנג בכמה מלאכות. (ג) באם ידע שחיים שבת ושנג במלאכות שלא ידע שאלו המלאכות אסורות. חייב על כל מלאכה ואפילו עשאה אותה כמה פעמים באותו שבת עצמה. ובה"ז אפי' בעבר על איסור דרבנן בשנג מתענה מ' יום. ואפי' אינם רצופים. ובכל שאחר התענית לא יאכל בשר ולא ישתה יין. גם יתן כפחות שבכסופים או בעוים לצדקה ויהדר שלא לומר שיחזי' זה עבור הסאת. רק במקום הסאת. ולרמז'א 'שלא' סקלד'ן ית' ד' יולבערגראשען והצי. או כ"ז גדולים פאלינש לצדקה; ור' מ' מלאכות שהיו במשכן אסור. דשבת פמשכן יליגון ונקראו אבות מלאכות. ומלאכה שלא היה במשכן. ד'ם ב'. בנוף. שאינו עושה חוב מלאכה בהנוף שעשה בו המלאכה במשכן. כמו תשיקה עצמים שהם למלאכה וזרע וגומע דמשכן. אבל אינו עושה הפעולה בהנף הצמח כמשכן. רק בחטים. הוא רק תולדה. ד'ם ב'. בתכלית. כגון השף ברזל או סתת אחר ושכחו. אפי' דרומה לפתח. כיון דאין התכלית לאכילה דבמשכן. אבל המגבן בגינת דרומה לבונה. אבל לא בתכלית. כ"ז ג'ם תולדה. אבל בדימה למלאכה שבמשכן בעולה ותכלית. כגבדיך או מרכיב דרומה לזרע וגומע בעולה שהרי תוחב דבר תלש בדבר מחובר. ובתכלית שהרי כונתו שיגדל. או אפי' רק בתכלית כוונת שחיתך ענפי אילן שיעיז' יתגדל האילן חלל נקרא אב. אין חילוק בין אב לתולדה דבמידו בהתראה חייב סקילה. ובלא התראה כרת ובשנג הסאת. מיהו בעשה אב ותולדה דיל' או ב' תולדות סבא א' בהעלם א' שסבר שס' תר לעשותן בשבת אינו חייב רק הסאת אחת. משאיכ' בעשה ב' אבות או ב' תולדות סב' אבות אפי' בהעלם א' חייב ב' הסאת; א"נ חייב על מלאכה. א"כ (ה) שעשה כל המלאכה לפי השיעור המפורשת מחולל. אבל בלא עשה כל השיעור. אפי' שהשלימו אחר. כגון שזח עוקר דבר מרח"ק וזה סניחו ברה"י או שזח כתב אות א' או אורג תופ א' וזה כותב או אורג אות ב' או החזים חב' בצדו. ואפי' בעשו יחד כל המלאכה כב' שחזו א' כבר לרה"י. או שאהוו בקנה יחד וכחבו. ובגו והחליקו פטורים. מיהו בא' לעשות המלאכה רק בשניהם מצא דיעק' אופן עשיית המלאכה הוא רק כב'. שניהם חייבים דהרי התורה הייבה על אותה מלאכה ובדואי רעה. שמגיע לכל א' חלק במלאכה כפי השיעור הראוי לחיוב. ואם א' יכול לעשותה בעצמו והב' אינו יכול. היכול חייב דכוחו היה העיקר המלאכה. (ז) ואינו חייב. אפי' עשה המלאכה לצורך ניהול. דהיינו לאותו גוף ככונה ותחבולת שעשה אותה במשכן. כמו סככה לעשות חמטין. משאיכ' במכבה לישב בהישך או לחום על חמטין דפטור לרשב"א ושאר עסקים. ולרמב"ם מ"א דשבת חייב. (ג) ואפי' לרמב"ם אינו חייב אלא על שיתכווין לעשות אותה המלאכה. משאיכ' בכל בהטגניה דבשר במין העשבים ותלש כלי כונה מהעשבים. הרי"ל פתעקס ופטור. וכן אפילו וחתכוין לאותה מלאכה. ולא התכווין לאותו גוף. שרצה לתלוש זה הירק שיתכווין לעשות אותה המלאכה. משאיכ' בכל בהטגניה דבשר המלאכה באינן המותר. ועשה באופן האסור שרצה להחזיק זה העשב וקסבר שהוא תלוש. ונמצא מחובר לרה"י פטור ולרש"י חייב בזה' או שמחכווין למלאכה זו. ועשה מלאכה אחרת. כמתחב גחלים לכבות. והטבירו. או במתכווין לב' גופים ולב' מלאכות בסדר זה. ועשאם בסדר אחר. שהיו לפניו ב' נרות. א' כבוי וא' דלוק. ורצה להחליק תחלה הכבוי. ודא' כ לכבות הילוק. ותחלק החדר שלא ככונה. או אפי' בריגות כחמים ורצה להחליק שניהם דהיינו תחלה הנר א' ואח"כ הנר ב'. ובההפך החדר שלא ככונה

[לרמב"ם בוח האחרון חייב] חלל נקרא פתעקס ופטור; מ"הא ברצה לעשות דבר מותר ובהכרח מקושר עם עשייתו מלאכה איסור והוא הנקרא פסיק רישא [ולא ימות בתמי'] כחשונה בנינה ושפיך שיורי הריג לתוך הני. שבהכרח משקה עשבים עיז'. והוא גנו או גן איהבו דאית ליה תנאה חייב. שעי' שהתכווין לדבר המותר ואי' לעשותו אלא ע"י האיסור. מפילא מנהגת מעוססת ונכללת כביונת אל המותר. גם הכונה אל המלאכה האסור והוה כמתכווין אליה. אלא שלא פירש לו מחשבותיו כפרסות היטב. ובלא ניהא ל' כגון בארעא אחרינא ככל' מדרבנן אסור. ולערך בזה מותר. ופ"ר אפי' במלאכה דרבנן אסור ורק באסירה לעובד כוכבים או שאינו עושה המלאכה בידים כשופך מים בחצר ויוצאים אפי' לרה"י. מותר. — ואינו חייב. (ד) אפי' עשה המלאכה בדרך הרגילה לעשות. ולא בשנינו כמות צמר מבהמה היה או בחלוש פנוי [לרש"י סיכה רלי' ב' חייב] פטור. ולע"ז זוקל' דוקא בכתיבה היו שפאל שינוי לא בשאר מקום. דהרי המוציא בשמאלו חייב. — ואינו חייב. אפי' כלי' למלאכה קטנה. רבאין לה קיים. ככתב ב' אותיות בתול ובאבק דרכים פטור. תנאי ו' שהמלאכות שיש בהן סתירה וקלקול. צריך שיהיה כונתו לתקן. כמו המטיר ע"מ לקשור ונחבבה ע"מ לתבצר והסותר ע"מ לבנות: — ישנן עוד פעולות שאסור מדרבנן מהשת עובדן דחיל. והם (ה) בדימה קצת לאיזה מ"מ" מלאכות כקוץ משקה מיוקע ע"י הסודר עשייתו שו גומא ושופך תשיקה לתוכה דומה לבורר. וכן המבקע עצים לחתיכות דקות דומה לפתוח או אפי' דומה לזימה כסבקע עצים לחתיכות גדולות. (ו) או אפי' אינו דומה. אבל מכל מקום שיערו חז"ל בירוח קרשם שבקל יכול לבא לאסור דאורייתא. וכמו בנהפסרו על פירות בהצר לקט על יד ואוכל. ולא ילקט לתוך הסל יחד. דשנא יכבשם בטל והול' מעבר. וכן אסור לשרות עשבים לרשיא דבקל יבא לתיקוף סבסני דרה"י פתח. (ז) או ברבב שרעא פתוח גרול כמא שחתרו לננות ד' וח' קופות של תבן כפני אורחים ולא יותר משום שיראה יחירה. כל' מקום שגאבר חייב הוא דאורייתא ובמסור והתראה סקילה ובלו התראה כרת. ובשנג הסאת. ובראסור מראורייתא אסור ג'ם לומר לעובר כוכבים לעשותה הוי צריך גדול או במקום מצוה דרבים. כמו לבנות ביהכ"ז בשבת ע"י עובד כוכבים אפי' בשכורות. כשאינו רוצה בקבלות. כשיש לחי' לעיכוב. או להחליק נר לצורך שבת ולסעודת מילה ותחונה ע"י פשו'. או לחסם בחוף בשבת ע"י עובד כוכבים. רשאל חולים ע"י צינה. או לקשור חוסי העירוב ע"י עובד כוכבים כשניגה שבת: — משנך ג' על שואבא אסור היא רק מדרבנן ושירי ע"י עובד כוכבים במקום הפטר קצת. או חולי. או מצוה דמה שנות דשכות: — ה"כ" מלאכות מוניין במשנת ועי' בפנים כמירוש ע"י זוקל' ובחקדבתי ללכלת שבת: — משנך ג' על הוצאה אינו חייב עד שיהיה הרבר שמוציא ראו' להצניע לצורך אדם. [לאפקוין דם נדה וכ"ש שאר דבר מאוס] וצריך שיהי' שיעור שראוי להצניע. והוא אפי' הוא עשיר שאין הרבר חשוב בעיניו חייב. ודבר שאין דרך בני' להצניעו או שאין לו שיעור הראוי. והוא אחשבי' להריא והצניעו. דחביב או צריך לו. חייב המצניע. ולא אחר: — שיעור הוצאת תבן תבואה כמלא פי פרה. ותבן קטניות עד כמלא פי גמל. ובהוציא תבן קטניות להאכילו לפרה חייב כמלא פי פרה. עשבים כמלא פי גדי. משאיכ' פטור שראו קש הרק של שבלים עד כמלא פי מלה. עלי שיש וזלי בשלים למחר דראוי לאדם כשיעור מאכל אדם. ככוננת שחואו אינו ביצה משאיכ' יבשם עד כמלא פי גדי. אם הוציא דברים מבי' שיעורים מצמרפין לקל שבתן. כתב תבואה קטניות צריך בשניהן כמלא פי גמל. וכל טיג מאכלי אדם מצמרפלים לגרונתה. וצריך שיהי' גרונת מאכלים עצמו. שתקלופים והגליען והקוצפין והסוכין והמירסין ואפי' קליפת ערשה שנתבלשה צמה א"נ מצמרפין:

דבסמ' הלה דקתני סובן ומורסן מצמרף משמע כהרמב"ם דמורסן גרע דאם לא כן חויו וז' ואין ציל וז' וכן במסכת תרומות דקתני המורסן מותר וסוכין ושינות מותר חדשות אסור משמע דמורסן קיל יותר וסוכה כהרמב"ם דמורסן גרע מסובין. אבל במתני' דהכא דקתני וסוכין ומורסן אין מצמרף דייקא יותר כמירש"י דמורסן עדיף דאם לא כן חויו וז' ואין ציל וז' משום הכי הכיאר הרע"ב גם כן מירש"י ע"ש:

עיונים תוספת יום טוב המוציא יין פרק ח שבת רע"ק מברשורה

פרק ח א בדי המוציא יין [יין] כדו מוינת הכוס. של כרכת המזון שהוא רובע רביעית יין חי כדו שימוננו לחשבון על חד של יין תלתא ממזיס ועמוד על רביעית הלוג שהוא שיעור כוס של כרכת: כדו גמיעה. מה שארס בולע צבת אחת ומלצ בהמה עומאה דלא חזי לשתייה שיעורו כדו לכחול עין אחת: על הכתית. מכה שעל גבי הסוכים והממורים מחמת הנסחוי. ומלאתי כהוב שחתין היולא בעוד הכשר כשמגיע להצביל הוא עושה ראש למעלה וקרוי פי כתיית ואפי' על הכתיית. ובגמ' הנא על פי כתיית. וז"ש הר"ב פי כתיית:

פרק ח א בדי מוינת הכוס. פי' הר"ב ועמוד על רביעית פירש"י צילה ומחלה רביעית הלוג וכתב הרמב"ם כי שיעור הכלי אלבעיים על אלבעיים של רוס אלבעיים וחזי אלבע ומומש אלבע וכל המדות צגודל שהוא הנקב צל' העברי: כדו גמיעה. בגמ' מיבעיא להו כדו גמיעה או כדו גמיעה אמר רב נחמן בר יצחק הגמילתי נא מטט מים מכך (בראשית כ"ד) ועיין ספי"ד וכתב בעל מגיד משנה בפרק י"ח מה"ש צבס הרמב"ם חין שיעורו ידוע לנו אבל פירושו כדו גמיעה של ארס ציגונו והוא פחות אפינו מכדו לוגמונו ואפי' מרביעית ע"כ. ועיין מ"ב פרק ח' דומא מ"ס סס בס"ד:

א המוציא יין. כ"ז ע"כ מיינאן כל מילי פתחים כ"ח יקומנו נכס פ"ח ה"א פתחים פ"ח ה"א פתחים פ"ח מ"ו פ"ח המלכות שנת הלכה ז':

שנויי נוסחאות
א הכוס. כתי"מ כוס וכזה הרמ"ז וז"ל דמדתני ככוס כה' הידועה הוא דמעינן כוס כרכה ע"כ. גמיעה. כ"ז א' גמיעה. כתי"ק ג' ויה ויעין פ"ט. על הכתיית. כתי"מ על פי הכתיית ופי' מוינת. כתי"ק על הכתיית:

ראשון לציון
[במשנתו כדו גמיעה ג' פענך (עדך גם) גמיעה:

יבין תפארת ישראל יבין

פ"ח א ר"ל שזיהא רביעית הכוס. כשמימוננו בנ' חליקס מים. יהיה רביעית הלוג. והוא צילה ומחלה. שהוא שיעור כוס צבמ"ז וקדוהו והבדלה. וה"כ שיעור הולאת יין הוא $\frac{3}{8}$ צילה: (ב) כפי בליעת ארס צבת אחת. והוא יותר מכנרונת [תוס']. והקפה בני סכך המאפי' מהו' נרוך יצחק שליטי' הגאברק"ק לאנדסביירי לפי

והט"פ שהדבש עיקרו לאכלה כיון שרפואתו מזהו והוא משהו חלוקי בתר שיעורו זוטרה לחומרה: אבר קטן. של חינוך בן יומו והוא חלכע קטנה שבגול: לשיף. לשפף ולמחות בהן: קילור. שטחית על העין: ושאר כל המשקין. שאין עושין מהם רפואה: שופכין. מים סרוחין וחוז' לגבל בהן את הטיט: בולין ברביעיות. אף היין והחלב והדבש ללא נחמרו כערותן במשנה אלא למלטיהן אבל שאר כל אדם אין חייבין אלא ברביעיות ובבירור ליה לר' שמעון דמליניע עלמו צבי שיעורא זוטא ובבירור מהאי שיעורא לא מחייב דלית ליה לר' שמעון כל שאין כשר להלניע ואין מלניעין כמוהו שותחייב עליו מלניעו בכל שהוא ואין הלכה כר"ש: ב און לקופה. לאחמה בה: תלמי. לתלותו בו ובירר משיעור און לקופה: מרת טנעל. להרצות לחומן כמדה זו איני לריך ושעוריה בליר מתלמי: גיר. מעטשים עושין אותו: קשר של מוכסין. פעמים שאדם עותן מקם בראש הגהר מזה והוא מוסר לו חוטה להראות למוכס שבצבר האחר מן הגהר להראותו שבצר פרע המכס ודרכו לכחוש שהי אחרות גדולות לסמוך וכן גדולות משתי אחרות שלט: גיר מהוק. שוב אינו ראוי לכחוש לפיכך לריך שיעור גדול לכרוך על פי לחוחי: ג לעשות בו קביע. לכסות בו את הקמיט: קלף כדי לכתוב [עליו] פרשה קטנה. דאידי דממו יקרון לא עבד מינה קשר מוכסין אלא תפלין ומוזוזת ולא מחייב בשעורא זוטא: דיו כדו

אבר קטן. פירש הר"ב דקטן קאי אלכר וחלום. הכי מפרשין בגמ' ודלא כמסנה ו' פ"ד דעדיות ע"ס. [ועיין מ"ס ב"ש הר"ש במסנה ב' פ"ב דכלים]: מום כדי לשוף בהם את הקלור. דרפואתה מזהו דכל משקין מרפאים לעין ונגלדים כדבך על העין לצר ממחא דמכו ולא נגלדין כדליהא בגמ': ב חבל כדי לעשות און לקופה. דמטוך שהוא קשה שובס עך הנפה וכבדה ולא עבדי אינסי הילך לא מחייב בשיעורא זוטא לעשות תלמי. גמרה: גיר. פי' הר"ב מעטשים עושין אותו. עיין בפ"י משנה ב' פ"ב דמנילה ומסנה ד' פ"ב דסוטה: והמוציא קשר מוכסין. אינטרין להשמעין אפי' כחוב על הקלף אפי' דקתני בסמוך דשיעור קלף כדי לכתוב עליו פרשה קטנה שבתפלין. תוס': פלייטון. מפורש במסנה ג' פ"ו: ג עור. פי' בגמ' דמליח ועדיין לא נעשה בקמח ועפלה: קלף. פי' בתוספות שהעור בשעת טיבדו חולקין אותו לשנים ואותו שכלפי שער קרוי קלף וכלפי צד קרוי דוכסוטום שכן בל' יון קורין לצבר סיסטום והוך פי' מקום כמו דוך פלן לכך קרוי ליה דוכסוטום כלומר מקום צד: כדי לכתוב עליו פרשה קטנה שבתפלין כו'. הימה אמרי לא קתני פרכה כוטה דשיעור זוטא טפי (כדתן במסנה ב' פ"ב דסוטה) וחור"ו דפרשה כוטה לא שכיח כפי' תפלין ואמריין כל מלחא דשכיח ולא חזיל רבנן בתר שכיח ולקולא. הוכפית פ"ב דסוטה דף י"ו: [שהוא שמת ישראל. תמיחה לי למאי אינטרין לפרש דזיל קרוי הפרשיות שבתפלין תמלא

שמן כדי לסוך אבר קטן. מים כדי לשוף) בהם את הקילור. ו. ושאר כל המשקין. שאין עושין מהם רפואה: שופכין. מים סרוחין וחוז' לגבל בהן את הטיט: בולין ברביעיות. אף היין והחלב והדבש ללא נחמרו כערותן במשנה אלא למלטיהן אבל שאר כל אדם אין חייבין אלא ברביעיות ובבירור ליה לר' שמעון דמליניע עלמו צבי שיעורא זוטא ובבירור מהאי שיעורא לא מחייב דלית ליה לר' שמעון כל שאין כשר להלניע ואין מלניעין כמוהו שותחייב עליו מלניעו בכל שהוא ואין הלכה כר"ש: ב און לקופה. לאחמה בה: תלמי. לתלותו בו ובירר משיעור און לקופה: מרת טנעל. להרצות לחומן כמדה זו איני לריך ושעוריה בליר מתלמי: גיר. מעטשים עושין אותו: קשר של מוכסין. פעמים שאדם עותן מקם בראש הגהר מזה והוא מוסר לו חוטה להראות למוכס שבצבר האחר מן הגהר להראותו שבצר פרע המכס ודרכו לכחוש שהי אחרות גדולות לסמוך וכן גדולות משתי אחרות שלט: גיר מהוק. שוב אינו ראוי לכחוש לפיכך לריך שיעור גדול לכרוך על פי לחוחי: ג לעשות בו קביע. לכסות בו את הקמיט: קלף כדי לכתוב [עליו] פרשה קטנה. דאידי דממו יקרון לא עבד מינה קשר מוכסין אלא תפלין ומוזוזת ולא מחייב בשעורא זוטא: דיו כדו

שמן כדי לסוך אבר קטן. מים כדי לשוף) בהם את הקילור. ו. ושאר כל המשקין. שאין עושין מהם רפואה: שופכין. מים סרוחין וחוז' לגבל בהן את הטיט: בולין ברביעיות. אף היין והחלב והדבש ללא נחמרו כערותן במשנה אלא למלטיהן אבל שאר כל אדם אין חייבין אלא ברביעיות ובבירור ליה לר' שמעון דמליניע עלמו צבי שיעורא זוטא ובבירור מהאי שיעורא לא מחייב דלית ליה לר' שמעון כל שאין כשר להלניע ואין מלניעין כמוהו שותחייב עליו מלניעו בכל שהוא ואין הלכה כר"ש: ב און לקופה. לאחמה בה: תלמי. לתלותו בו ובירר משיעור און לקופה: מרת טנעל. להרצות לחומן כמדה זו איני לריך ושעוריה בליר מתלמי: גיר. מעטשים עושין אותו: קשר של מוכסין. פעמים שאדם עותן מקם בראש הגהר מזה והוא מוסר לו חוטה להראות למוכס שבצבר האחר מן הגהר להראותו שבצר פרע המכס ודרכו לכחוש שהי אחרות גדולות לסמוך וכן גדולות משתי אחרות שלט: גיר מהוק. שוב אינו ראוי לכחוש לפיכך לריך שיעור גדול לכרוך על פי לחוחי: ג לעשות בו קביע. לכסות בו את הקמיט: קלף כדי לכתוב [עליו] פרשה קטנה. דאידי דממו יקרון לא עבד מינה קשר מוכסין אלא תפלין ומוזוזת ולא מחייב בשעורא זוטא: דיו כדו

שמן כדי לסוך אבר קטן. מים כדי לשוף) בהם את הקילור. ו. ושאר כל המשקין. שאין עושין מהם רפואה: שופכין. מים סרוחין וחוז' לגבל בהן את הטיט: בולין ברביעיות. אף היין והחלב והדבש ללא נחמרו כערותן במשנה אלא למלטיהן אבל שאר כל אדם אין חייבין אלא ברביעיות ובבירור ליה לר' שמעון דמליניע עלמו צבי שיעורא זוטא ובבירור מהאי שיעורא לא מחייב דלית ליה לר' שמעון כל שאין כשר להלניע ואין מלניעין כמוהו שותחייב עליו מלניעו בכל שהוא ואין הלכה כר"ש: ב און לקופה. לאחמה בה: תלמי. לתלותו בו ובירר משיעור און לקופה: מרת טנעל. להרצות לחומן כמדה זו איני לריך ושעוריה בליר מתלמי: גיר. מעטשים עושין אותו: קשר של מוכסין. פעמים שאדם עותן מקם בראש הגהר מזה והוא מוסר לו חוטה להראות למוכס שבצבר האחר מן הגהר להראותו שבצר פרע המכס ודרכו לכחוש שהי אחרות גדולות לסמוך וכן גדולות משתי אחרות שלט: גיר מהוק. שוב אינו ראוי לכחוש לפיכך לריך שיעור גדול לכרוך על פי לחוחי: ג לעשות בו קביע. לכסות בו את הקמיט: קלף כדי לכתוב [עליו] פרשה קטנה. דאידי דממו יקרון לא עבד מינה קשר מוכסין אלא תפלין ומוזוזת ולא מחייב בשעורא זוטא: דיו כדו

תפארת ישראל בועז

י"כין י' אחינע להיילת אדם. חלוקי לחומרה דכני בשיעור מועט: ד ר"ל חלכע קטנה שבגול של יד בן יומו. ולרש"י אי מרקי חלכע ילד בן יומו: ה) לשפף: ו) מטלית שמהנין על העין לקרר חמומיותו [אב"י ג"ל מ"ד מהא מלה יזוית קאללירא]. והוא תחכות העין. ונקרא קר על שחור הרטיט כעין עונה שנקרא ג"כ קילורין: ז) מים דלא חוז להסיה רק לגבל הטוט: ח) כל המינין שנוכרו במסנה (א): ט) לעיל במסנה. שכוין פחה מרביעיות: י) חסוקי מלחא דר"ש ה"א. וס"ל דמלניע עלמו מדהחשיבן להך מילתא כני ליה בשיעור זוטא. משא"כ לסתם צ"ל לריך רביעיות: יא) פחסס. לאחמה ב. דמתוך שהחבל קשה מקלקל לגפס וכבדה. ואינו ראוי רק לקיפה: יב) ב"חט: יג) יועב) לקמח: יד) יועב) לנקות התבואה וכן מוכח לעני"ד מלחלות (פי"ח מ"ב) וי"מ איפכא). לתלותו בו. ובירר שיעורן מאון הקיפה: טו) להרצות לסגוד מרה שריך למגעל של קטן בן יומו. ושיעורו בליר מתלמי: טז) פחסיר) העשירי מעטשים. ומדעתי מחייט שעשים נקרא כירר. כי כיררן בל"י חוטיין דקים: יז) מתרקע). שותין המוכס להסחיר להסיה שכבר שלט לו המכס. ורגיל לכחוש ב' אחרות גדולות מתכב המורגל: יח) קמיל אף שכתוב על קלף חייב: יט) שאינו ראוי לכתוב עליו: כ) באלוחס פלעשטען) אב"י ה"א מלה חומית פאליאטום והוא גוסס לא הנעשה מעלי כב) ר"ל לכסות בו קמיט: כג) פערנאמענט). דמדחשב לא עבד שמע על קלף בפ"ט: כד) תמוה וכו' לא ידעין שהיא שמע ישראל. ואבר קטן א' ספקי אצבע קטנה: אות קא) חוי"ט ר"ה מים. דכל משקין. היינו דלא תקשה הא דיון כדי מניח וחלב כדי נביעת אף דג"כ אפשר לשיף בהם קילור מ"ס כיון דהוה אפשר במים מקרי רפואתו בין וחלב לא שכיח ואזלין בתר שכיח לקולא לוח צייכים לשענא דכל משקים וכו'. גמרה: משנה ב) אות קב) חוי"ט ר"ח והמוציא. תוספות. ואפשר לומר ע"ד דמתני' אשטעין אף דכבר תראתו למוכס דלא חוי עוד מ"ה חייב וכדעת רבי יהודה בבירומא

פ"ח (א) ורש"י ור"ב כ' יין חלב ודבש. והאלמי י"נ מהו אברהם ראמענשמיין שלימ"ל למה לא הוכירו ג"כ שמן ומים. ונ"ל דמסחר לרש"י ור"ב וכו'. דר"ש לא פליג אהך כללא דלביי (דע"ה א') דכל דשיח ול"ש. חלוקי בתר דשכיח אפי' לקולא. ושכיח ושכיח חלוקי בתר שכיח החמור. דהוה מלחא דמסחר. להכי דק ב"ין וחלב פליג דא"ל דבביר מרביעיות לא תציב לחניה. ובדבש נמי פליג אהך שברא דא"ל דמולחן ראוי לצב אחר לחיות. לדחשב מה"ס רפואת הכחית שכיח (כמ"ס רש"י סס ד"ה דבש). אלא ס"ל לר"ש דע"כ אכילה אדם מחשב טפי שכיח מרפואת בהמה. אבל אשמך לא פליג. דמדלח חוי כלל לאכילה בעינא (בכרכות ל"ה ב'). אכילתו אפי' רק לא שכיח לא מקרי. והא ראוי דבש"ס (כאן דע"ה א') לא מייחוי כלל דהטעם דמשערין בשמן בסוכה. משום דשיכחו שכיח ואכילתו לא שכיח. ס"מ דמדלח חוי בעינא אפי' לא שכיח לא מקרי. והט"ו דהוי לאכילה ע"י איגרון. ל"א דשער כה"ג. וכמתבאר כדי לחבל בינה קלה (כפ"ט מ"ה). דהתם תבלין לא חוי כלל בעינא. משא"כ בשמן דהוי לסיכה בעינא. מודה ר"ש דמשערין בסוכה דשכיח. וכ"כ במים לשוף הקילור מודה ר"ש. דמדטחיהן לאורך אדם מחשבו חמו"י שכיח. ומשערין לחומרה כדי קילור. חולס אפשר עור. דר"ש ודעמי' נקטו הך. דלחיט אהך דרישא פליג. וכ"ש שמן ומים דסמוך לדברי ר"ש. דפלגי עליהו:

דחוי להיילת אדם. חלוקי לחומרה דכני בשיעור מועט: ד ר"ל חלכע קטנה שבגול של יד בן יומו. ולרש"י אי מרקי חלכע ילד בן יומו: ה) לשפף: ו) מטלית שמהנין על העין לקרר חמומיותו [אב"י ג"ל מ"ד מהא מלה יזוית קאללירא]. והוא תחכות העין. ונקרא קר על שחור הרטיט כעין עונה שנקרא ג"כ קילורין: ז) מים דלא חוז להסיה רק לגבל הטוט: ח) כל המינין שנוכרו במסנה (א): ט) לעיל במסנה. שכוין פחה מרביעיות: י) חסוקי מלחא דר"ש ה"א. וס"ל דמלניע עלמו מדהחשיבן להך מילתא כני ליה בשיעור זוטא. משא"כ לסתם צ"ל לריך רביעיות: יא) פחסס. לאחמה ב. דמתוך שהחבל קשה מקלקל לגפס וכבדה. ואינו ראוי רק לקיפה: יב) ב"חט: יג) יועב) לקמח: יד) יועב) לנקות התבואה וכן מוכח לעני"ד מלחלות (פי"ח מ"ב) וי"מ איפכא). לתלותו בו. ובירר שיעורן מאון הקיפה: טו) להרצות לסגוד מרה שריך למגעל של קטן בן יומו. ושיעורו בליר מתלמי: טז) פחסיר) העשירי מעטשים. ומדעתי מחייט שעשים נקרא כירר. כי כיררן בל"י חוטיין דקים: יז) מתרקע). שותין המוכס להסחיר להסיה שכבר שלט לו המכס. ורגיל לכחוש ב' אחרות גדולות מתכב המורגל: יח) קמיל אף שכתוב על קלף חייב: יט) שאינו ראוי לכתוב עליו: כ) באלוחס פלעשטען) אב"י ה"א מלה חומית פאליאטום והוא גוסס לא הנעשה מעלי כב) ר"ל לכסות בו קמיט: כג) פערנאמענט). דמדחשב לא עבד שמע על קלף בפ"ט: כד) תמוה וכו' לא ידעין שהיא שמע ישראל. ואבר קטן א' ספקי אצבע קטנה: אות קא) חוי"ט ר"ה מים. דכל משקין. היינו דלא תקשה הא דיון כדי מניח וחלב כדי נביעת אף דג"כ אפשר לשיף בהם קילור מ"ס כיון דהוה אפשר במים מקרי רפואתו בין וחלב לא שכיח ואזלין בתר שכיח לקולא לוח צייכים לשענא דכל משקים וכו'. גמרה: משנה ב) אות קב) חוי"ט ר"ח והמוציא. תוספות. ואפשר לומר ע"ד דמתני' אשטעין אף דכבר תראתו למוכס דלא חוי עוד מ"ה חייב וכדעת רבי יהודה בבירומא

י"כין י' אחינע להיילת אדם. חלוקי לחומרה דכני בשיעור מועט: ד ר"ל חלכע קטנה שבגול של יד בן יומו. ולרש"י אי מרקי חלכע ילד בן יומו: ה) לשפף: ו) מטלית שמהנין על העין לקרר חמומיותו [אב"י ג"ל מ"ד מהא מלה יזוית קאללירא]. והוא תחכות העין. ונקרא קר על שחור הרטיט כעין עונה שנקרא ג"כ קילורין: ז) מים דלא חוז להסיה רק לגבל הטוט: ח) כל המינין שנוכרו במסנה (א): ט) לעיל במסנה. שכוין פחה מרביעיות: י) חסוקי מלחא דר"ש ה"א. וס"ל דמלניע עלמו מדהחשיבן להך מילתא כני ליה בשיעור זוטא. משא"כ לסתם צ"ל לריך רביעיות: יא) פחסס. לאחמה ב. דמתוך שהחבל קשה מקלקל לגפס וכבדה. ואינו ראוי רק לקיפה: יב) ב"חט: יג) יועב) לקמח: יד) יועב) לנקות התבואה וכן מוכח לעני"ד מלחלות (פי"ח מ"ב) וי"מ איפכא). לתלותו בו. ובירר שיעורן מאון הקיפה: טו) להרצות לסגוד מרה שריך למגעל של קטן בן יומו. ושיעורו בליר מתלמי: טז) פחסיר) העשירי מעטשים. ומדעתי מחייט שעשים נקרא כירר. כי כיררן בל"י חוטיין דקים: יז) מתרקע). שותין המוכס להסחיר להסיה שכבר שלט לו המכס. ורגיל לכחוש ב' אחרות גדולות מתכב המורגל: יח) קמיל אף שכתוב על קלף חייב: יט) שאינו ראוי לכתוב עליו: כ) באלוחס פלעשטען) אב"י ה"א מלה חומית פאליאטום והוא גוסס לא הנעשה מעלי כב) ר"ל לכסות בו קמיט: כג) פערנאמענט). דמדחשב לא עבד שמע על קלף בפ"ט: כד) תמוה וכו' לא ידעין שהיא שמע ישראל. ואבר קטן א' ספקי אצבע קטנה: אות קא) חוי"ט ר"ה מים. דכל משקין. היינו דלא תקשה הא דיון כדי מניח וחלב כדי נביעת אף דג"כ אפשר לשיף בהם קילור מ"ס כיון דהוה אפשר במים מקרי רפואתו בין וחלב לא שכיח ואזלין בתר שכיח לקולא לוח צייכים לשענא דכל משקים וכו'. גמרה: משנה ב) אות קב) חוי"ט ר"ח והמוציא. תוספות. ואפשר לומר ע"ד דמתני' אשטעין אף דכבר תראתו למוכס דלא חוי עוד מ"ה חייב וכדעת רבי יהודה בבירומא

תוספות חדשים

ראשון לציון

תוספות רע"ק

ב"ח משנה א) [אות קא] בהר"ב ד"ה אבר קטן. אצבע קטנה. א"כ החסדים ב פירוש ובהבירור. אבל רש"י כתב ויינו דלא תקשה הא דיון כדי מניח וחלב כדי נביעת אף דג"כ אפשר לשיף בהם קילור מ"ס כיון דהוה אפשר במים מקרי רפואתו בין וחלב לא שכיח ואזלין בתר שכיח לקולא לוח צייכים לשענא דכל משקים וכו'. גמרה: משנה ב) אות קב) חוי"ט ר"ח והמוציא. תוספות. ואפשר לומר ע"ד דמתני' אשטעין אף דכבר תראתו למוכס דלא חוי עוד מ"ה חייב וכדעת רבי יהודה בבירומא

המוציא יין פרק ה שבת

כחול... שבת... הרשות... ש"י פ"ח מ"ח ח"ב ח"א

היא שמע ישראל יש לעשר זה לבד שכן קורין אותה לבד על מנתו

כדי לכתוב שתי אותיות... לרבות על שתי מולות של כלי או

כדי לכתוב שתי אותיות כחול... עין אחת (י): ד רבך (ח) כדי ליתן בראש

עין אחת (י): ד רבך (ח) כדי ליתן בראש... עין אחת (י): ד רבך (ח) כדי ליתן בראש

ובנו עשירים קופלות צבולת... וצנות מלכים בשמן זה ש"ה הצי"א שלים

ובנו עשירים קופלות צבולת... וצנות מלכים בשמן זה ש"ה הצי"א שלים

יבין

יבין

משערין זה... מדלגרכה לכל אדם... והרי לפני"ש רבי (א"ח

משערין זה... מדלגרכה לכל אדם... והרי לפני"ש רבי (א"ח

תוספות הדרשים

תוספות רע"ק

לוח הפתח מירון ר"י דלא ישערין... ר"י דלא ישערין

לוח הפתח מירון ר"י דלא ישערין... ר"י דלא ישערין

ראשון לציון

ראשון לציון

שהוא שם יבתי"ש ד"ח... שהיא שם ישראל ב' וז"ה

שהוא שם יבתי"ש ד"ח... שהיא שם ישראל ב' וז"ה

שהוא כבר שהיא ממחרת להתבטל: [תרוד. קף: חף. טן מטיני המפתח שפיהזים בה הדלתות ואין הלכה כרבי יהודה: כרבר. של אורגין ומעבירו על השתי שהיה מצוח לפניו וטובט בו הסוסיין: כדי לזרוק בבהמה. דלא ערה איגט למשקל לזרז משום עוף להצבירו

דבקהל בעלמא סני ליה: [בין פצים לחבירו. כשמסדרין פלימין ועמודין וקורות ועוטין סורות של קורות על הארץ ויש חלל בין זו לזו סומכו תחתיו שלא יתעסק: זכר לדבר. דחטיב חרס בחתיית האור: לחשוף. ללות: מגבא. גומא קטנה שהמים נקבצים בה אלמא חטיב חרס נמי נקבכל המים והלכה כרבי יוסי: רבי יוסי מושם ראייה (ש) ולחשוף (ס) מים מגבא (ס):

פ"ב דנגעים וכו' מפרש הר"ב לפניו בענין אחר וע"ש: [אל ר"י משם ראייה וכו', ור"מ ס"ל דה"ק קרא דאפילו מויד דלא חטיב לחיטי כמו לחשוף מים מגבא לא לשתכח ליה. גמ': משם ראייה. *ק"ק שה"ל משם זכר] עיין מנהג ז' פ"ב דסוכה:

בנות עניים עופלות. פירש רש"י מוסמות: [חף. פירש הר"ב טן מטיני המפתח וכו' וחביתו כחבתי פ"א דמסכת כלים משנה ה':] הברבר. פי' הר"ב שטובט בו וכו' כחבתי פירשו בסוף משנה ב' פרק ז' בס"ד: [בין פנים לחבירו. פי' הר"ב כשמסדרין פלימין וקורות וכו'. נראה מלבוט דפלימין כעין קורות ועמודים. ולבון רש"י כשעוטין פלימין ומסדרין איתן עמודים וקורות וכו' בפ"ה בבבלי דף ל"ט פנים כמו פלימין פתחים פלימי חלונות הקבועים בחומה והן של טן ומסדרין איתן וכו' והוא דעשת בעל הערוך שמש' שם הלחי והמוזה פלימי' בלשנה דרבתן (ירמיה ל"ו) ויהי כקרוח יהודי שלט דלחוט והרבעה תרגומו הלס פלימי. והרמב"ם כ' פלימי חגי לבניה. *כטיב חלל בין חלחי לבניה וימלאו לחוח חלל בתרסיס וחלחום דקיס ע"כ וכו' במ"ד

פ"ב דנגעים וכו' מפרש הר"ב לפניו בענין אחר וע"ש: [אל ר"י משם ראייה וכו', ור"מ ס"ל דה"ק קרא דאפילו מויד דלא חטיב לחיטי כמו לחשוף מים מגבא לא לשתכח ליה. גמ': משם ראייה. *ק"ק שה"ל משם זכר] עיין מנהג ז' פ"ב דסוכה:

דברטת קול מתגרש: (נח) קרשים שמונחים זע"ז. כותנין חרס בין קרש לחבירו. כדי שלא יתקמו: (נח) ליקח בו גחלה בוערת [ס] לשלוב: (ס) גומא קטנה. ור' יוסי מזהיר. דלחמות אש לרדך שיעור גדול ספי שלא יכזה. וקרא לז' ז' חף ז' קאמר. ולחכי אזלינן לחומרט (מיהו לכאורה ר' יוסי נמי מיקל דפוער גלון לו כ"ק):

תוספות רע"ק עליון שהיא של אמצע היר וכן פסק הרמב"ם וז"ל בפ"י הל"ד קולמס חסניע לראשי אצבעותיו. אבל הר"ע שכתב באמצע אצבעותיו וחיינו קשר תחתון צ"ע:

הלכתא גבירתא כללא דפרק ח

לכתוב עליו טווח [שמע והיה אם שמע]. חמיציא דיוקבולטס כדי לכתוב בו אותיות וכו' דיו בפ"ע או בדיוגמפאטס צריך כעס יותר. כחול כדי לחכות עין א'. ובמקום שבו חלים להתקשם ב' עינים צריך כדי ב' עינים. דבק [ליים] כדי ליתן בראש הליומרוסחע. שכשהצפור יושב עליו נדבק. וזת וגפרית כדי לסתום פיו דצלוחית שמשמים בו כסף חי [קוועקוילכער] ולעשות בו נקב דקושעוה כדי ליתן על נקב שבצלוחית יין. שהוא קמן משמן והבש לבינה כתישת כדי לסוח במקום שהמפיה נכנס כבוד דצורפי זהב. סובין [קלייע] כדי ליתן על פי כיר של צורפי והב לשמור ההמיטות. סיד כדי לסוד אצבע קטנה של בת להעביר השער. אדמה כדי חיתם האנתר. זבל או חול דק כדי לזבל כרישא. חיל: נס כדי לערב עם סלוא כף סידרין [מוריערקעלע]. קנה כדי לעשות קולמס חסניע עד קשר אמצעי שבאצבע [והרמב"ם כ' ראשי אצבעותיו. וחתימה על רכ"ם שלא התעורר בזה]. ובקנה שאינה ראייה לכתובה כעבת ומרוסס אינו חייב אלא כשיעור שאר עצים דהיינו כדי לבשל בו גרוגרת מביצת תרנגולת שהוא מרוק [צערשלאגען] ונתון בעורב בשמן באילמס [סינעל]. שטמחר להתבשל. עצם כדי לעשות [לעפעל]. וכיבית כדי לגרר בו ראש תמחם חד שהאורג ספי יוד בו הומי השתי שלא יתקבל חיס על חבירו. אי כדי שיעצב בחוכיבית עצמו ב' ניסין המתוכרין כאחת [כנ"ל לפרש דברי תרמב"ם בשם התוספתא]. צרור או אבן משקל י' זויים והוא יותר מקוינים. כדי לזרוק בבהמה. חרס כדי לקבל בו רביעית הלוג שהוא ביצת ובהצה:

י ב י נ

הפארת ישראל י ב י נ

י ב י נ

פרק ח משנה א"ר שיעור הוצאת יין כדי שלשה שמינית של ביצה.

וקרוש כביות. והלב בחמה סחורה כדי בליעת ארס בינוני בבת אחת שהיא יותר טנוגרת. ושל סמאח כדי לחכות עין אחת. וראשה ולבן ביצה. כדי משיפה. ורובש כדי ליתן על מירשא דמכה שבגב הבהמות. ושמן כדי לסוך אצבע קטנה דילך בן יומי. ומים ימים כדי לששף בו קילור שהוא המסלית שנותנין על העין לקרר. [ולחמב"ם דוקא מי גליל ריפח מאד. ושל שיעורו כן. משא"כ מים אחרים שיעורן לרחוק פני מרובת]. וקילור כדי לשוף במים ומים שאינם ראויים לשתייה רק לגבל בהן מים. וכל השופין וכן הם שיעורו בביצה ומחצה. הבל כדי לעשות אוזן לקיפה. משא"כ נמי דראוי לעשות תלמי לגפה וכברה שיעורו כשיעור קמן בזה. נירר כדי לכתוב עליו ב' אותיות של קשר סוכסין דהיינו גדולות סתב המורגל [וכאיתותו של חתיכה אונגערשירום כנ"א]. וה"ה שהמוציא קשר סוכסין חייב ואפי' דקלף. ואפי' הראחו כבר למינס ונפטר בו. נירר חתוך דאינו ראוי לכתוב עליו. שיעורו כדי לצור על פי באלואמפלאשען. וה"ה בנייר סלא כתב. כששר פיוע. וכישי בלובן שלו כדי לכתוב עליו ב' אותיות בלא"ת חייב. עור רך שלא נתעבד כלל. כדי לצור בו משקולת שמשקלה שקל. הית מלוה ולא קמיה ולא עפיץ אינו חייב עד כדי לעשות קציע. ובקמיה ולא נתעבד בעפצת שיעורו עוד יותר גדול כדי לכתוב עליו נס. נמר עיבורו אינו חייב עד חבשה שפחים על ח"ם קלף מטיבד פערנאמנס כדי לכתוב עליו פרשת שמע עד ובשעירי זהבסומסו שהוא קלף שנישלה מסנו קליפתו העליונה כנגד השער כדי

כ"ק היש וכו' נמנל"ט. פנים. כנ"מ פנים. ר' יוסי כנ"ק ר"י גלילי. לקבל (בו). כמטיב' ליה. לא ימצא. כנ"ק שנאמר לא ימצא:

שנויי נוסחאות תרוד. כנ"ק תרוד. (מבני) חף. זכ"ל ו ב"מ כ"י ר' יתא: וכיבית. כנ"מ סככות. וכיביתא נמחל (סא). וכתיב רש"י שם על שם סוכין [בה] קרי סכות ועל שם סכא זכה קרי זככות עכ"ל. לגרור בו ראש הכרכר. כמטיב' בה. נד"ל לגרור. וכו' נמטיב' (סא) בה הכרכר) ופי' עורן ערך ככר. כנ"ק לגרור בה. הכרכר. צרור (או) אבן. כנ"מ צרור ואבן כנ"ל ונזרו וכנ"ק וכנ"מ וכמטיב' צרור אבן וכלי כנ"ק וכמטיב' סוית מה"ס ס"א וכו' חנן לא גדולה כמותה כמו לא נל לזרז חננה. דבר מועט. וכנ"מ דקלף (מטיב' כ"ו) כלייר חן כמטיב' (ע"מ סקלה) כמו כותן חן קטנה יקרה כותן גל חננים גדול חלף חלבו ולף וכך מקומה כן יתן לכסיל כבוד ר' אליעזר יעקב כנ"ל בן יעקב כמטיב' אלעזר. ו' חרס. שנאמר לא ימצא:

א אר"ע בנדה . פ"ג ט"ז ע"ב
 ט"ז ט"ז פ"ג י"ק יקום יעשה
 דמו ט"ז ב' ט"ז לט"ג
 פ"ג ע"ב יקום העני דמו
 תפס"ג : מנין לט"ג
 פ"ד פ"ג ט"ז ט"ז ט"ז
 טפס"ג ל"ג יקום יעשה
 דמו ט"ז ט"ז ט"ז ט"ז
 ט"ז ט"ז ט"ז ט"ז ט"ז
 ד' על ד' קדושין ל"ג ט"ז
 ג מנין לפולשת . פ"ג ט"ז
 יקום יעשה דמו ט"ז ט"ז
 יקום יעשה דמו ט"ז ט"ז

פרק ט א מנין לעבודת כוכבים שמטמאה במשא . פירש הר"ב אידי וכו' אי נמי משום דכשי למיחתי כו' וזהו פירש"י וכדצו התוספות שאין נראה דאם כן בההוא ה"ל להחיל ועוד דה"ל למתניה בפרק רבי אליעזר דמילה . אלא נראה אידי וכו' : **שנאמר**

חזרס כמו דוח . כתב הר"ב ואפליגו רבנן עליה וכו' . במשנה ו' פרק ג' דעבודת כוכבים ושם הפרש בס"ד :

ב שנאמר דרך אהיה בלב ים . פירש הר"ב מה ים טהור . כדתנן בפ"ק דמקואות . [ומ"ש הר"ב ואפילו היא של חרס פירשתי במשנה ג' פ"ב דל"ס] : מנין לערוגה וכו' . עיני מה שכתבתי בזה בס"ד ברפ"ג דל"ס : **שנאמר** כי כארן וגו' . כתב הר"ב ושהה טפחים ליכא למילף מקרא אלא קים להו לרבנן וכו' : ואור"ת דמ"מ הילטרין קרא דהו לאו קרא ה"א אש"ג דלא ינקי ליכא ערבוז ואסור קמ"ל קרא דכ"ה"ג ליכא ערבוז ובקרא לחודיה נמי לא סגי דלא הוי ידעינן בכמה שרי קרא אבל השתא דקים להו לא ינקי איה לן לחוקמי קרא צ"הא . תוס' : **ג שנאמר** היו נכונים לשלש ימים . למאי דכתב הר"ב דמתני' משכבתא והני טהורה כתבו התוספות וא"ת דטפי ה"ל למנקט קרא דוקדקתס היום ומחר . ואור"ת דניחא ליה לחתוי היו נכונים לשלש ימים משום דמוכח דמשום פליקת זרע הקפיד דכתיב ביה אל הגבו אל חשה עכ"ל . ומה שהגתתי בדברי הר"ב אלא רבנן דר"ב"ע היא כו' . משנה שלמה היא פ"ח דמקואות . וה"ל מוכח בגמ' דהכא

ואף על גב דינקי מתחתי וכו'ן ים היכר גדול שרוח זו זרופה לפון ודרום ורוח זו זרופה מורח ומערב אבל בין זרע האמלטי לזרעתי ברמות אין היכר ואי מקרבי הוי ערבוז הילכך לריך החק כדי יעיקה : **שנאמר** כי בארץ תוציא צמחה . תוליה חד למחה חד זרועיה תרי תלמיח חד הרי חמשה . ושטה טפחים ליכא למילף מקרא אלא קים להו לרבנן דה' זרעונים בשטה טפחים לא ינקי הרמות מן האמלטי ולא האמלטי מן הרמות דשעור יעיקת כל זרע טפח ומחלה הילכך כי רמזו לקרא חמשה זרעונים בערוגה ביה שטה טפחים קאמר . ובמסכת כלאים פירשתי הלכות ערוגה ופרטותיה ודקדוקיה וכו'ן קלרתי : **ג** שהיא טמאה . דיום השלישי אכתי לא מכרתה שכבת זרע וראייה לקלוט ולהיות ולד נולד ממנה וקרין ביה שכבת זרע הראוי להזריע" : לשלשת ימים . דהקפיד הכתוב על טמאי קרי במתן תורה לכך הפרישן שלשה ימים ולא חש

פרק ט א אמר ר"ע מנין לעבודת כוכבים שמטמאה במשא . אידי דאידי לעיל באסמכתא

גבי חרס נקט נמי להכי קדתי לאסמכתא וקדתי דפורס כמו דוח הוא סמוך לקרא דלא ימלא במכתחו חרס דאידי לעיל . אי נמי משום דכשי למיחתי

שמרחיקין את המילה וכו' תנא להך מנין דדמו לה : מטמאה במשא .

בנדה : **שנאמר** (ישעי' ל) תורם ג' כמו דוחי) צא חאמר ליה) מה נדה מטמאה במשא אף עבודת כוכבים מטמאה במשא) **ב מנין** לספינה שהיא מהורה) **שנאמר** (משלי ל) דרך אהיה בלב ים) . מנין לערוגה שהיא ששה על ששה טפחים שזורעין בתוכה חמישה זרעונים) ארבעה בארבע רוחות הערוגה) **ואחד באמצעי**) **שנאמר** (ישעי' סא) כי בארץ תוציא צמחה וכנגה ורועיה תצמיח זרעה לא נאמר אלא ורועיה) : **ג מנין** לפולשת **שנאמר** (שמות י) היו נכונים לשלשת ימים) .

המשנה זרעונים . ויש בה כדי להפריש ציטון הפרש הראוי ולא הוי ערבוז : ארבעה בארבע רוחות הערוגה . ממלא את כל הרוח עד סמוך לקרן ובחמלע אינו זרע אלא גרעין אחד כדי שיהיה הגרעין שבחמלע רחוק ג' טפחים מן הזרע שכל רוח דשיעור יעיקת כל זרע טפח ומחלה ואף על פי שאלל הקרנות שברמות הזרעים קרובים זה לזה ואין ציניהם הרהקה ג' טפחים ויונקן זה מזה אין כהן בית מיהוש דחלכלאים בלבד קפיד קרא דלא ליהי ערבוז וליעיקה לא מיישין כדתן היה גדר ציניהם זה סומך לגדר מכאן וזה סומך לגדר מכאן זרופה לפון ודרום ורוח זו זרופה מורח ומערב

הט

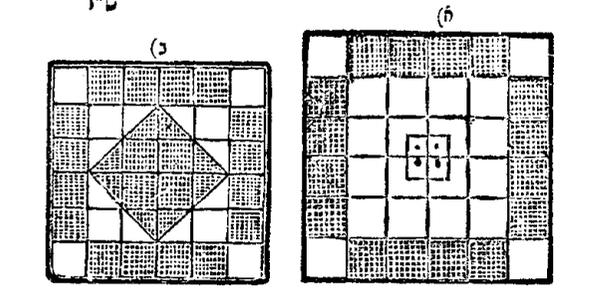
שנויי נוסחאות
 א שמשמאה . נמש' ד'
 סיורו שהוי מטמאה .
 בשמי"ל שהוי מטמאה .
 וכן בסמוך . ע"י במל"ש
 שמי"ל שמי"ל מקל את
 סמ"א בכל המסע . וכו'
 המזה . ע"י לעיל כריש פ"ה
 ופ"ו . מה נדה . כנשמי"ל
 מה נדה : ב שזורעין
 בתוכה . כנשמי"ל זרועין .
 כנשמי"ל . בה . (ארבעה
 ב' רוחות הערוגה
 ואחד באמצע) כנשמי"ל
 ארבעה . ערוגה ואחת .
 ד"ז ארבעה על ארבע .
 ופ"י כנשמי"ל . כנשמי"ל לתא
 כ"ו . ופ"י כלאים פ"ג ט"ז .
 זרועיה תצמיח זרעה לא
 נאמר אלא זרועיה .
 ד"ו . זרעה לא נאמר
 כגון אלא זרועיה תצמיח .
 כנשמי"ל . זרעה תצמיח
 ל"ג אלא זרועיה תצמיח .
 כנשמי"ל . וכנגה זרעה
 תצמיח ל"ג כן אלא
 זרועיה תצמיח : ג שהיא
 טמאה . כנשמי"ל שתמא .
 ד"ז . וכנשמי"ל שהיא
 מהורה ומטמאת כנשמי"ל
 אף סמוגיה תלמודה לא
 משמע כן ועי' רש"י ורע"ז
 והו"ט . היו נכונים
 כנשמי"ל וכנשמי"ל ט"ז פ"י
 רע"ז ד"ר והוי . אף
 היו נכון לפי סגנון הכתוב
 המובא כאן . ועי' דבור
 הסמוך . לג' ימים . ד"ז
 וכנשמי"ל ל"ג ימים אל
 תגשו אל אשה וכו'
 כנשמי"ל :

ראשון לציון

ב (ברע"ב) ר"ח ארבעה
 כו' כדתן כו' . כנשמי"ל

י בין תפארת ישראל י בין

זמ"ז טפח ומחלה שהוא שיעור יעיקה . או נוגעים בראש הור . אפ"ה אכור . מדור"ל ערבוז : יב) הול"א . חד . למחה . חד . זרועיה . תרי . תלמיח . חד . הרי ה' וקרא מייירי ביהם ערוגה שהיא ו' טפחים . מדקיס להו לרבנן דכ"ה"ג לא ינקי מהדדי : יג) דחו מדלכתי לא מסרח הש"ז . שפיר מקרי עדיין ש"ז . דרנאו עדיין להוריע להיות ולד נולד ממנו : יד) וקיי"ל (יד ק"ז) דהפולשת ט"ז

ב אידי דנקט אסמכתא בסוף פרק דלעיל . נקט נמי כל הוי אסמכתא דפרקן . או משום אסמכתא דמשה ג' . דמרחיקין המילה בשבת נקט נמי כל הוי : ב) אפילו לא נעש בה כנשמה : ג) ר"ל העשה לע"ז זר ממך : ד) כנדה : ה) הכנס אל תאמר לו . ולא אמרתי לך שהיה לך כנדה . רק לענין טומאה . אבל לא כמוה שתחזור לקרבה ולהכניסה ככתבול . רק לא האמר לה . דע"ז טומאה עולמית : ו) וקיי"ל דע"ז מטמא רק במגע : ז) ר"ל שאינה מק"ט : ח) מה ים אין מק"ט . כ"כ ספינה . ואפי' היא של חרס . וכ"ש של עץ . ואפילו טעונה ציבשה והורידה לים . דמטמאת מלא וריקן . אפ"ה אסמכתא : ט) ולא יותר . ואף דבכל דוכתא מלת זרעונים טולל כל המרע . הכא רק צירקות שרי לזרע ה' מינין בערוגה . מדכך הדרך לזרוע מן מעט מעט : י) מינה בכל זית טפח על טפח פנוי . וזרע ד"ע האהרים ברוחב טפח . וכן בכל רוח ורוח : יא) ר"ל טפח על טפח זרע באמלע . כדי שיהיה מובדל מהירקות שבגדדים טפח ומחלה לכל רוח כהמונה ה) . או שזרע באמלע ח' טפחים . אבל יגע בהזרוע ב' הגדדים רק בראש הור . כהמונה ד) . אבל טפי מה מינין . אף שמרחיקין

אם יפליעו אחר ציוס רביעי להפרשה דמסריה ואילו ראו להציע. ופסק ההלכה שהפולטת ציוס השלישי טהורה ומתני' משבחה היא ותני מנין לפולטת ש"ז ציוס השלישי שהיא טהורה שנאמר היו נכונים לשבת ימים ולשבת ימים דלמחר קרא היינו ליום השלישי דציוס שלישי להפרשה נהנה טהרה. הי גמי לא משבחה היא אלא [רבין דר'] אליעזר בן עזריה היא דכזורה [להו] הפולטת ציוס השלישי טמאה ולית הלכהא [בחיובו]: מגין שמרחיצין וכו'. הפי' בחמין שהתמו צבבת דאף ציוס ג' מסוכן הוא וכ"ש ראשון ושני והמים חמין מחזיקין לגוף החיטק ומרחיזין אותו: לשון של זהורית. כמין לבן של אמר ארום היו קושרין חלו בראש השעיר המשתחו לעזאזל וחלו בלוק וכשהיה דומה השעיר למטה היה הלשון ההוא מלבין ויודעין שנתכפרו עונותיהם: ד' מנין לסיכה שהיא בשתירה. לא כשהיה ממש לחיובי עליה כרת אלא שהיא אסורה:

ד' ביצה קלה. ציוס הרנגולת שהיא קלה לבשל יותר מכל שאר ציוס ולא כדי לבשל כולה אלא כנרוגרה מומה טרופה ונחונה באלפס: ומצטרפין. כל מיני תבלין זה עם זה: אסמים. יחיל בל' ערבי ולבשו דומה לתכלת: ופואה. שרשי עשב שזובטין בהם ארום וערבי אלוה"ס: בסבכה. בראש הסבכה שנקווה קליעה נותנים

מנין שמרחיצין את המילה ביום השלישי שחל להיות בשבת (י' שנאמר (בראשית ד') ויהי ביום השלישי בהיותם בואביבם). מנין שקושרין לשון של זהורית: בראש שעיר המשתלח (י' שנאמר (ישעיה א') אם יהיו חטאיכם בשנים בשלג ילבינו: ד' מנין לסיכה שהיא בשתיה ביום הכפורים. אף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר שנאמר (תהלים קס) ותבא כמים בקרבו וכשמן בעצמותיהם: ד' המוציא עצים כדי לבשל ביצה קלה (ט' תבלין י' כ' כדי לתבל ביצה קלה) ומצטרפין זה עם זה (ג' קליפי אגוזים) קליפי דמוניכה: אסמים (ס' ופואה) כדי לצבוע בהן בגד קמץ בסבכה (יח). מי

הבא: "מגין שמרחיצין את המילה. ולקמן פי"ט משנה ג' תן את הקטן ואף בכלן כן הוא בסדר המשנה שבירושלמי ובש"ס שם אין תנין מרחיזין את הקטן תנני' דני רב מרחיזין את המילה ר' אבהו בשם רבי יוחנן הלכה כמי שהיא אומר מרחיזין את הקטן]: ביום השלישי כתב הר"ב (צ"א) וכ"ש ראשון ושני. וכן משמע לשון צפ"ט. וכתב שם הר"ן וה"ח והא כתוב (בראשית ג"ד) ציוס השלישי בדיקות טוהרם אלא שפי מטהבן בג' מצטי י"ל אפי"ט מסכת יוס שני גדולה משלישי אפילו הכי ציוס השלישי היו חלוקים ביותר ולא היו יכולים לברוח ולהלם. חלל ציוס ב' עדיין לא השם כחם ויוס ראשון יוכיח בלא נגעו בהם לפי שדעין כחם עליהם אפי"ט שם מסוכנים יותר וכתב עוד דג"ל שאין זה ראיה דאובא למהר שיותר הם מסוכנים בשלישי. ואל תתמה שטעמן של הרבה חלויים כך הוא להתחוק יותר בשלישי עכ"ל. חלל צפ"ג ממכה נדרים סוף ד' ל"א כתב דלא כתוב ליה טפי בג' אלא שחלושין ביותר והייט כדבריו הראשונים. ויש מחלוקת בין הפוסקים בזה. ודברי הר"ב צמ"ג פ"ד דמסכת תענית נרחין דלא כמ"ש בבאון: ד' מנין לסיכה שהיא כשהיא. כתב הרמב"ם אין רולה [באמרו כשהיא זיהיה חייב עליה] כרת. חלל חייב מלקות כמו שנבאר במס' יומא. וס' ברפ"ח ביאר שחייב מכת מדרה לפי שהסיכה אינה אלא הרחוקים. ויש שחייב מכת מדרה לפי שהסיכה אינה אלא הרחוקים. ויש שחייב מכת מדרה לפי שהסיכה אינה אלא הרחוקים.

האמר ר' עקיבא פרק ט שבת תוספת יום טוב כג ציונים

בשבתה... וכתב שם הר"ן וה"ח והא כתוב (בראשית ג"ד) ציוס השלישי בדיקות טוהרם אלא שפי מטהבן בג' מצטי י"ל אפי"ט מסכת יוס שני גדולה משלישי אפילו הכי ציוס השלישי היו חלוקים ביותר ולא היו יכולים לברוח ולהלם. חלל ציוס ב' עדיין לא השם כחם ויוס ראשון יוכיח בלא נגעו בהם לפי שדעין כחם עליהם אפי"ט שם מסוכנים יותר וכתב עוד דג"ל שאין זה ראיה דאובא למהר שיותר הם מסוכנים בשלישי. ואל תתמה שטעמן של הרבה חלויים כך הוא להתחוק יותר בשלישי עכ"ל. חלל צפ"ג ממכה נדרים סוף ד' ל"א כתב דלא כתוב ליה טפי בג' אלא שחלושין ביותר והייט כדבריו הראשונים. ויש מחלוקת בין הפוסקים בזה. ודברי הר"ב צמ"ג פ"ד דמסכת תענית נרחין דלא כמ"ש בבאון: ד' מנין לסיכה שהיא כשהיא. כתב הרמב"ם אין רולה [באמרו כשהיא זיהיה חייב עליה] כרת. חלל חייב מלקות כמו שנבאר במס' יומא. וס' ברפ"ח ביאר שחייב מכת מדרה לפי שהסיכה אינה אלא הרחוקים. ויש שחייב מכת מדרה לפי שהסיכה אינה אלא הרחוקים. ויש שחייב מכת מדרה לפי שהסיכה אינה אלא הרחוקים.

תוספות לדברים

[במשנה] בראשית... תוספות לדברים... וכתב שם הר"ן וה"ח והא כתוב (בראשית ג"ד) ציוס השלישי בדיקות טוהרם אלא שפי מטהבן בג' מצטי י"ל אפי"ט מסכת יוס שני גדולה משלישי אפילו הכי ציוס השלישי היו חלוקים ביותר ולא היו יכולים לברוח ולהלם. חלל ציוס ב' עדיין לא השם כחם ויוס ראשון יוכיח בלא נגעו בהם לפי שדעין כחם עליהם אפי"ט שם מסוכנים יותר וכתב עוד דג"ל שאין זה ראיה דאובא למהר שיותר הם מסוכנים בשלישי. ואל תתמה שטעמן של הרבה חלויים כך הוא להתחוק יותר בשלישי עכ"ל. חלל צפ"ג ממכה נדרים סוף ד' ל"א כתב דלא כתוב ליה טפי בג' אלא שחלושין ביותר והייט כדבריו הראשונים. ויש מחלוקת בין הפוסקים בזה. ודברי הר"ב צמ"ג פ"ד דמסכת תענית נרחין דלא כמ"ש בבאון: ד' מנין לסיכה שהיא כשהיא. כתב הרמב"ם אין רולה [באמרו כשהיא זיהיה חייב עליה] כרת. חלל חייב מלקות כמו שנבאר במס' יומא. וס' ברפ"ח ביאר שחייב מכת מדרה לפי שהסיכה אינה אלא הרחוקים. ויש שחייב מכת מדרה לפי שהסיכה אינה אלא הרחוקים. ויש שחייב מכת מדרה לפי שהסיכה אינה אלא הרחוקים.

תפארת ישראל

יכין... וכתב שם הר"ן וה"ח והא כתוב (בראשית ג"ד) ציוס השלישי בדיקות טוהרם אלא שפי מטהבן בג' מצטי י"ל אפי"ט מסכת יוס שני גדולה משלישי אפילו הכי ציוס השלישי היו חלוקים ביותר ולא היו יכולים לברוח ולהלם. חלל ציוס ב' עדיין לא השם כחם ויוס ראשון יוכיח בלא נגעו בהם לפי שדעין כחם עליהם אפי"ט שם מסוכנים יותר וכתב עוד דג"ל שאין זה ראיה דאובא למהר שיותר הם מסוכנים בשלישי. ואל תתמה שטעמן של הרבה חלויים כך הוא להתחוק יותר בשלישי עכ"ל. חלל צפ"ג ממכה נדרים סוף ד' ל"א כתב דלא כתוב ליה טפי בג' אלא שחלושין ביותר והייט כדבריו הראשונים. ויש מחלוקת בין הפוסקים בזה. ודברי הר"ב צמ"ג פ"ד דמסכת תענית נרחין דלא כמ"ש בבאון: ד' מנין לסיכה שהיא כשהיא. כתב הרמב"ם אין רולה [באמרו כשהיא זיהיה חייב עליה] כרת. חלל חייב מלקות כמו שנבאר במס' יומא. וס' ברפ"ח ביאר שחייב מכת מדרה לפי שהסיכה אינה אלא הרחוקים. ויש שחייב מכת מדרה לפי שהסיכה אינה אלא הרחוקים. ויש שחייב מכת מדרה לפי שהסיכה אינה אלא הרחוקים.

יכין

הוא... וכתב שם הר"ן וה"ח והא כתוב (בראשית ג"ד) ציוס השלישי בדיקות טוהרם אלא שפי מטהבן בג' מצטי י"ל אפי"ט מסכת יוס שני גדולה משלישי אפילו הכי ציוס השלישי היו חלוקים ביותר ולא היו יכולים לברוח ולהלם. חלל ציוס ב' עדיין לא השם כחם ויוס ראשון יוכיח בלא נגעו בהם לפי שדעין כחם עליהם אפי"ט שם מסוכנים יותר וכתב עוד דג"ל שאין זה ראיה דאובא למהר שיותר הם מסוכנים בשלישי. ואל תתמה שטעמן של הרבה חלויים כך הוא להתחוק יותר בשלישי עכ"ל. חלל צפ"ג ממכה נדרים סוף ד' ל"א כתב דלא כתוב ליה טפי בג' אלא שחלושין ביותר והייט כדבריו הראשונים. ויש מחלוקת בין הפוסקים בזה. ודברי הר"ב צמ"ג פ"ד דמסכת תענית נרחין דלא כמ"ש בבאון: ד' מנין לסיכה שהיא כשהיא. כתב הרמב"ם אין רולה [באמרו כשהיא זיהיה חייב עליה] כרת. חלל חייב מלקות כמו שנבאר במס' יומא. וס' ברפ"ח ביאר שחייב מכת מדרה לפי שהסיכה אינה אלא הרחוקים. ויש שחייב מכת מדרה לפי שהסיכה אינה אלא הרחוקים. ויש שחייב מכת מדרה לפי שהסיכה אינה אלא הרחוקים.

אמר ר' עקיבא פרק שבת

ו פלפלת... ו פלפלת... ו פלפלת... ו פלפלת... ו פלפלת...

שנויי נוסחאות

קמנויא... קמנויא... קמנויא... קמנויא... קמנויא... קמנויא... קמנויא... קמנויא... קמנויא... קמנויא...

רש"י: קמנויא: פירש הר"ב טעם שמקין בעפרו. כלומר במייבשן אותו וכושפן הדק הדק עד שטעפה כעפר וכיוצא בזה חמלא צפי' מטה ג' פ"ד: כדי להעביר על הכתם. כדחנן במ"ו פ"ט ונדה: ו פלפלת. פי' הר"ב אין זה פלפל כו' וכפירש"י וכו' מדקחני פלפלת צת"ו אבל ראייתי בפ"ב דערלה משנה י' שגראה מפי' הר"ש דהתם דמט"ה פירש"י שזעט פלפל שלט דה"כ חקשה רישא דפלפל שלטו בכלל חבלין דרישא ויחיד נהן התנא שיעור אחר לפלפל. ולי נראה דחי' משום הא לא חיריא דהא פירש הר"ב במשנה א' בדבש דרפואתו שכיחא והוא משהו חלונין בתר' שיעורא זעורה לחומר' והוא גמ' ערוכה וה"ל דחוסה דלקמן דה"ה מיני בשמים וכו': מיני בשמים. וראוין להריח כמו לחבל דאלת"ה הא תנא לה לעיל כדי לחבל בינה קלה וכו'. ואע"ג דהתם קא חשיב הרמב"ם דברים הראויין גם להריח כמו שכתבתי בשמו לר"ך לומר דהנהו עבדי טפי לתיבול מלהריח והלךך לא חלונין בתר' שיעורא זעורה כדאמרין ברפ"ח בגמ' דף ע"ח פ"ח כל מלתא דשכיחא ולא שכיחא חזיל רבנן בתר' דשכיחא לקולא. שכיח ושכיח חזיל רבנן בתר' דשכיחא לחומר' כנ"ל: רבי יהודה אומר וכו' שנאמר ולא ידבק בידך מלחה שאינה לריחה לגופה ורבי שמעון היא דמשה' ה' פרק דלקמן. אלא מדהר"ב והרמב"ם פסקו דלא כרבי יהודה דהתם ולקמן וכן במשנה ה' פרק ב' פסקו דמלחה שאינה לריחה לגופה חייב שאין עורך לאדם צו והיינו דהתם כנ"ל. עיין במשנה ב' פ' דלקמן וכו' ורש"י ומשמע דראויין ג"כ לחבילה אלא כיון דלזריעה קיימי הוה שכיחא ושכיחא דחלונין בתר' דשכיחא לחומר' כדלעיל. ולבן הרמב"ם בפירושו וכן בחבורו זרעוני גינה הם הזרעים שאינם ראויים לחבילה כמו זרע המלפפונים והבגלים והלפתים ודומיהם. ע"כ. וכבר העתקתי עוד לבטו צוה בתחלת מוסת כלאים בס"ד. ולרש"י ודברי הר"ב שכלן לריבין לפרש דמאי דתנן במשנה ב' פ"ב דכלאים זרעוני גינה שאינן נאכלין כלומר אותן זרעוני גינה שאינן נאכלין אבל יש מהן שנאכלין כדפירשו הכא. דחילו להרמב"ם שאינן נאכלין סימנא הוא להסיר חזיה זרעוני גינה. ח"כ יש לפרש לרש"י והר"ב דשאינן נאכלין כלומר שאין עומדים לחבילה אלא עיקרן לזריעה כדפירשו הכא: פחות מבגרוגרת. צפי' הרמב"ם אומר קרוב לבגרוגרת וטעמו נראה דמדלל פי' השיעור ש"מ דבפחות מעט קאמר ועיין מ"ש בר"ל דלקמן וכן צדור העתיק המשנה כלבוה: ר"י בן בתירא אומר חמשה. פי' הרמב"ם אפילו לא הוניה אלא חמשה בלבד: זרע קשוואין וכו'. אמתן כנ"ע. כ"כ

טעמיה מעט בגד: נתר. מין חרמיה הוא ומזהיר וקוראים לו אלו"ם בלע"ו: בורית. מין למח שמקנה ומזהיר: קמנויא. טעם שמקנים בעפרו את הידים להעביר את הזוהמא וכו' תלמוד קרוי שלף דון ובערבי קרין לו חלקל": ואשגו. לא תפרש לי מה הוא: על הכתם. הנמלא בבגד ואין יודע אם דם גדה הוא אם לאו מעצירין עליו שבעה דברים לדבוק אותו בהם ומכללם חרבעה סמנין הללו ואין הלכה כר": ו פלפלת כל שהוא. דחויא לריח הפה ואין זה פלפל המנוי בינו: עטרן כל שהוא. שמרפאים בו מי שיש לו כאב חצי הראש: מיני בשמים כל שהן. לריח טוב: מיני מתכות כל שהן. שראוי לעשות מהן דבן קטן: מקק. רקב הנפול מספרים או ממעטפות שכלו לטון המוק בשרו וזכריה י"ד: שמוציאים אותו לגנוז. שכל דבר קדש עשון גניזה: מאומה. אלמא החשיבה קרא לאסוריה ותקין גדול הוא עושה כשמוציא ע"ו מביטו ואין הלכה כר": ו הרובלין. מוכרי בשמים לקצוטי נשים ויש להם קופות קטנות ללבושות השבשים: אינו חייב אלא הטאת אחת. דכולן חדא הולאה היא: פחות מבגרוגרת. אע"ג דכל הרובלין שיעורן בגרוגרת הני כיון דלזריעה קיימי אפילו בפחות מבגרוגרת נמי מחייב ואין הלכה כר"י בן בתירא שאומר חמשה: זרע קשוואין. חשוב משאר זרעוני גינה וכן זרע דלועין וזרע פול המלרי והוא שקרין לו פחל"ו

א"ל לפרש כן אלא טעמא דתנא קמא בסובר דחין כשר להניע שאין עורך לאדם צו והיינו דהתם כנ"ל. עיין במשנה ב' פ' דלקמן וכו' ורש"י ומשמע דראויין ג"כ לחבילה אלא כיון דלזריעה קיימי הוה שכיחא ושכיחא דחלונין בתר' דשכיחא לחומר' כדלעיל. ולבן הרמב"ם בפירושו וכן בחבורו זרעוני גינה הם הזרעים שאינם ראויים לחבילה כמו זרע המלפפונים והבגלים והלפתים ודומיהם. ע"כ. וכבר העתקתי עוד לבטו צוה בתחלת מוסת כלאים בס"ד. ולרש"י ודברי הר"ב שכלן לריבין לפרש דמאי דתנן במשנה ב' פ"ב דכלאים זרעוני גינה שאינן נאכלין כלומר אותן זרעוני גינה שאינן נאכלין אבל יש מהן שנאכלין כדפירשו הכא. דחילו להרמב"ם שאינן נאכלין סימנא הוא להסיר חזיה זרעוני גינה. ח"כ יש לפרש לרש"י והר"ב דשאינן נאכלין כלומר שאין עומדים לחבילה אלא עיקרן לזריעה כדפירשו הכא: פחות מבגרוגרת. צפי' הרמב"ם אומר קרוב לבגרוגרת וטעמו נראה דמדלל פי' השיעור ש"מ דבפחות מעט קאמר ועיין מ"ש בר"ל דלקמן וכן צדור העתיק המשנה כלבוה: ר"י בן בתירא אומר חמשה. פי' הרמב"ם אפילו לא הוניה אלא חמשה בלבד: זרע קשוואין וכו'. אמתן כנ"ע. כ"כ

המבט

Table with 3 columns: יבין, תפארת ישראל, יבין. Contains various halachic rulings and explanations.

תוספות רע"ק
ו אות קן במשנה ועטרן. עיין פירושו בהרע"ב לעיל פ"ב מ"ב: אות קן שם חו"ס ד"ה פ"ה ת. ובפירש"י וכו' ועיין בפ"ו ובנקיח"כ י"ד סוף ס"י ס"ח:

ראשון לציון
ה (במשנה) קמנויא. ס"א קמנוי עמוך (עךך חב"ל) ועין קמנויא: [שם] להעביר על הכתם. נמשכ"ג חייא את הכתם ופירש"י את הכתם של דם נדה כו':

פאכל"י (א) בלע"ז: הגב חי כל שהוא. שמלטיעין אותו לקטן לשחק בו: מת כנרונרת. כדון שאר אוכלין: צפורת ברבים. עוף שמוי בין הדקלן הבחורים: בין היה בין פתח כל שהוא. שטועים ממנו רפואה לפקח ולהחכים: הגב חי טבא כל שהוא. ות"ק סבר טמא אין מלטיעין אותו לחיוב דלמא מיית ואכיל ליה ואין הלכה כרבי יהודה: (ה) פאסולי' פירקישע באתנן.

כלום אי לאו דהוקש לבהמה כדליתא בההוא ע"כ: ר"א אף המוציא הגב חי טמא וכו'. אורו דלמא מיית וכו'. לא משום דמלוין להפרישו. דק"ל דלון מלוין על הקטן האוכל נבלות להפרישו והכא פירש"י דמ"מ בידים לא יהבינן ליה דמניה לא תחלום לא תחלילים. להזכיר גדולים על הקטנים [ועיין לקמן פט"ז מ"ו ובמסכת יבמות פ"ד מ"ד]: (ה) וכל נפש החי' כח"ל רש"י. (ב) וכל נפש סו' רש"י.

חבב חי. טמי' חולין פ"ז ע"ג מ"ו ע"ג הלכה י"ח. שנויי נוסחאות חבב חי (פאהר). וכו' כ"כ. נכ"י. וכו' חמוציא חבב חי וליחא וכן ליחא דל"ג וכמשי"י. ומוין הוא מעניו. מת כנרונרת וברך בעל ד"ס ו"ל חבב וריינו מכוס דההא חבב טבא הוא כמ"ל במקרא ואלו חבב למינהו ע"כ לק' שם כמו הפירוש הנכ"ל אלא לאו דכ"ס חבב להריב יוכל להיות בו גם העוה קרא ס"ס נכ"ס זה וי"י חולין. צפורת. דל"ג וצפורת כל שהוא. כ"כ. אוחת לרפואה. ככ"מ ליחא וליחא נליון (ה) טמי' שמועין. שמועין (אוחת) לקמן נכ"מ טמי' שמועין לקמן. לשחק. דל"ג וכמשי"י. לשחק. וכו' ככ"י כ"מ לצחק לו ביה

יבין תפארת ישראל יבין

מחויבו מנלה ס"ב מ"ד). וזמן החיוב הוא לכל חר וחד כפיס חירפ' (מג"א שמי' ק"ג. וכ"כ תוס' סוכה ד"ב ב' ד"ה קלן). וי"ח שחיטת הוא לבן ע' שנים (מג"א ט"ז ס"א). וי"ח דכל סרואי לאותה מליה. אף שאינו מבין לבס מיו עושה. חייב לחבוו בה (תוס' מגילה ד"ב א' ד"ה איהו). ונ"ל כשחיטת חוט העירוב. מותר ליה להיטות ספרים לנשאן לביהכ"כ. דלא גרע ממפתחות שהחיר המדרכי ליתכן להיטות לנשאן לביהכ"כ (כע"ז שמי' ק"ו). והרי כל דבר שהוא מליה ספיקין ליי בידים (כמג"א שמי' ג'). ותוס' ספחים פ"א א'. ועי' ר"ן נדרים ל"ו א'. ומג"א תקיע' סק"ט). וע"י עובד כוכבים פס ע"א דמותר לביא ספרים לבס. מדרתה שבות דשבות במקום מליה (ועי' סי' ע"ג ס"ה. ורע"ז ס"ב בה"ס):

ראשון לציון

[ה"י"ט] ר"א חתמת כנרונרת לו וכתבו תוס' ט"ו דף י"ג ע"ב וכ"כ רש"י ותוס' מלין ס"ו ע"א אלן תוס' נע"ל ל"ח ד"ס לעולם כמנו דכ"ז זה נפש הנוספת וק"ע:

הלכתא גבירא כללא דפרק ט

הראש. ובש"ס לר"ח ט"ב וימי' סתבת תקשים [ב"ב הר"ב] בנחשת ובזול. וספק ספרים ומספרותיהם וכל דבר שנויין אותו סתבת קדושהו. כ"ש המוציא כלי ובתיבו פנין הרבה. או שהוציאן בתוך כפי. חייב רק אחת. ורע"ז גינה שאינו נאכלין לאדם שיעירן פחית כנרונרת. ורע קשואן ב'. וכן רע דלועין. וכן דפול המציר. הגב חי כ"ש. ומת כמאכל כנרונרת. וצפורת בחי' לרפואה. אפילו מתה בכ"ש. וכן כל כיוצא בו:

ר' עובדיה מברטנורה פרק א המצניע. קודם השבת: לורע ולרונמא.

פרק א המצניע. קודם השבת: לורע ולרונמא. להראות שיש לו סממנים ויקט ממנו ולרפואה. ושם בשבת למה הלטיע והולירו סהם חייב עליו ככל שהוא. שעל דעת הראשונה הולירו והא' חסביה: אלא בשיעורו. כל אחד שזור המפורט בו: חזר והכניסו. זה שהלטיע פחות מכשיעור והולירו אם נמלך בו שלא לזרעו וזמר בורעו גינה ומ"מ כשאינו מלטיע אינו חייב כ"ש לפי שאין רגילות לזרע כ"ש אלא כשיעור פחות מכשיעור וכל אדם חייב לרע ולרונמא (ב) ולרפואה (ג) והוציאו בשבת (ד) חייב בכל שהוא (ה) וכל אדם אין חייב עליו אלא כשיעורו. חזר (ו) והכניסו בורעו גינה ומ"מ כשאינו מלטיע אינו חייב כ"ש לפי שאין רגילות לזרע כ"ש אלא כשיעור פחות מכשיעור וכל אדם חייב לרע ולרונמא (ב) ולרפואה (ג) והוציאו בשבת (ד) חייב בכל שהוא (ה) וכל אדם אין חייב עליו אלא כשיעורו. חזר (ו) והכניסו

יבין תפארת ישראל יבין

[אב"י] והכי לא אמר תנא בקיבור המוציא לרע וכו'. דקמ"ל דכשהלטיע תחלה לא מהך ואל"כ הוליא סתם חייב: (ה) הפי' בנרעין א'. דאף שהולירו סהם ע"כ"ס כיון שהלטיען תחלה לחד מהך. אמרי' דלדעת הלכתי והולירו. ואף דכבר שמעינן לעיל ס"ו מ"ג דהמלטיע חייב כ"ש. קמ"ל הכא אף ששבת בשעת הולאה לזרעו מהך ג' הלטיעו. אפי' חייב כ"ש: (ו) כמבואר בפרק דלעיל: (ז) ר"ל לפט"ד חזר מנהגתו

המצניע פרק י שבת

ב' המצניע אובלין ג' י"ב
יותבו טמא פ"ח א"ח כ"ו
ע"כ ה"ל ח"ט פ"ח א"ח כ"ו
ג' המצניע י"ב ט"ז פ"ח א"ח כ"ו
כ"ס פ"ח א"ח י"ב כ"ו
כלאחר י"ד ח"ט כ"ו א"ח כ"ו

שנוי נוסחאות
אינו חייב אלא כשי"מ
אין חייבו וזכר נגלוין
נ"ספ. עליו (ב) ב' המצניע
אובלין כ"ו א"ח אובלין
ומשקין ונתנו כ"ד
ומצניע ונתנו ונתנו
המצניע נתי' מהחיים
המצניע בין שהוציא
כ"ו א"ח וכן כ"ד
המצניע.. שהוציא ונ"ו
שהוציא לפי נוסחה
כ"ו א"ח המצניע.. (פגמי)
שלא עשה כפי"ק להט
וכן ל"מ א"ח כ"ו
ונתנו המצניע.. ונתנו
וכ"ס נתי"ק (אך כ"ד)
ונתנו.. על אפקות.
כ"ו א"ח ומצניע..

האפקות הפירות
במצניע פירות ג' א' על
כתיבו כ"ד הכר יו"ד
כתי"מ ועל כתיבו.. כמכ"כ
כ"ו א"ח על כתיבו.. כלומר
ידו. המצניע לאחר.
ג' ע"י כדבר השמור
נתי' חיי"ט. ברבלי בפיו.
מצניע.. ובפיו. כתי"מ
וברבלי וביצלו בפיו וזכר
הכר ככל ד"ס ו"ל. ואולי
ל"ל וברבלי ואולי כ"ס כן
לפי כ"ו וי"ט פ"ח
דחקו דכ"ל לא חייבו
ל"ל וי"ט ח"ט ור"מ ור"ס
עכ"ל וזכרנו מוכחים
הט. ע"י כתיבו לנתי' לא
היטב כתי' באצילו כתיבו
כ"ד לאחר ידו ורגלו
וכפיו. ובמפרקי. המצניע
בפירותו. ובפירותו.
מצניע.. ובאפונדתו.
כתי"מ באפונדתו וז"ל
כתי"מ.

תוספות ר"ע ק'
פ"ו ב' [אוח'ק] במשנה
שהוציא אחר
פסור. וקמ"ל שמצא דנה
בברכות אבל לא בח
אנ"ג דהצניעו דרך
ברכות חייב וי"א
מהלך בעמוד דמי' כ"ז
[אות קמ"] שם בהע"ב
ידה עד שיוצא. אי"כ
הוציא בראשונה. וכ"כ
רש"י וכתב הר"ם (פ"ב)

והכניסו. פי' הר"ב ח"ס נמלך זו וכו'. כגמ' פ"ד פשיטא
ומתי כגון מזרק לאור ולא זיטלו צפירות וקמ"ל דאע"פ
שניכר במקומו שלא נתערב יפה וה"א דבמילתי' קמיינתא קאי
קמ"ל מזדקיק לאור כפולי צטליה. וכתב המגיד דהא דתקן
חזר והכניסו ר"ל והולילו. וזכ"ר
פ"ק מפרש דתנא הכנסה נמי הולאה
קרי לה והוא הדין להולאה הכנסה:
ב' אסקופה המצניע. פי' הר"ב
שלפני הפתח ללד ר"ה. ופחותה
מכלשה דהוי רשות הרבים גמורה:
עד שיוציא את כל הקופה. פ"ר
הר"ב ולא שו וכו' אבל מלאה חרדל
וכו' נעשה וכו'. והא דתק"ן כמ"פ
דלעיל המצניע קופה הרוכלין אינו
חייב אלא הטאת אחת לא שא"ס לא
הוליא טולה שלא יתחייב על אותן
מינין שהוליא כולן מבחוק אלא הא
אחת לאשמועינן שא"ס לא היה לו
דעה צניעות אינו חייב על כולן אלא אחת ולא הויא
דמינין מהלוקן כדלמד רבי יהושע תמחיין מוחלקין במשנה
ט' פ"ק ג' דכריתות וכו"כ הסוספות לעיל: ג' שכן מא' מה'
בני קהת. פ"ר הרמב"ם וקראה הכ"ז עבודה כגלמ' (במדבר ז')
כי עבודת הקודש עליהם בכתף יבואו ע"כ ולא ידעתי
אנו למדין ומלאה מא' בני קהת שהיה על הכתף ידעו שהיא מלאכה.
ללא בלבד המלאכות שהיו בשפע עשיית המצניע חט
למדין אלא אף שהיו לגורן המצניע אחר כך דהשתכח במשנה ב' פ' דלקמן.
וע"ש. ובחזרו פי' י"ב ב' כ"ו סג"ל כתיב יבואו וכל המלאכות ממשכן למדין אותן. ומה שהולך התנא לראיה מבני קהת משום
שהולאה מלאכה גרועה היא וכך כתבו הסופ' אמרו דתקן במשנה ב' פ"ק דלקמן: בלאחר ידו ברנלו. כתיבו הסוספות
לגנו' זו י"ל דברגלו הוי פירוש כלומר ידו ומיהו ספרים דגרסי
לאחר ידו ברנלו נחמא טיבי דהכי תיבא צברייתא בגמ' ע"כ. וכן לטון
הרמב"ם כפ' י"ב וכן במשנה ה' פ' י"ב: בפי' עיין במשנה ד' פ"ג
דכריתות ומ"מ שם כמ"ד וכו"פ דלקמן: מברקן. פי' הר"ב הפ"ק
האמצעי וכו'. ונראה עיני

אינו חייב אלא כשיעורו (ה). ב' המצניע אובלין ונתנו על האסקופה (ה) בין שחזר והוציא בין שהוציא אחר פסור מפני שלא עשה מלאכתו בבת אחת. קופה (א) שהיא מליאה פירות ונתנה על אסקופה הוציגה (ב) אע"פ שרוב הפירות מבחוק פסור עד שיוציא את כל הקופה (ג): המצניע בין בימינו בין בשמאלו בתוך חקו או על כתיפו חייב שכן משא בני קהת (ד). כלומר ידו ברנלו בפיו (ה) ובמפרקו (ו) באונו ובשערו ובפונדתו (ז)

וחזר והכניסו: אינו חייב. בהכנסה זו א"כ יש צו שיעור שלם
דכיון דנמלך בלא לרעו בעלמא מחכבתו והרי הוא ככל אדם: ב' על
האסקופה. שהיא כרמליית כגון שבויה מג' ועד תשעה ורוביה ד':
שלא עשה מלאכתו בבת אחת. לא עשה עקירה מרשות היחיד
והגמה צרות הרבים שהם מקום חובו דבהכי הו"א מלאכה גמורה חנ"א
פקר ממקום חובו והיניח בכרמליית שהיא פטור בהותה הגמה והסד עקר
לה מדרמליית שהיא מקום חובו והיניח צרות הרבים וגמל' שלא נעשית
עקירה ממקום חובו והגמה במקום חובו צפטס חתח: האסקופה הוציגה.
לאנצה שלפני פתח הכני' ללד רה"ר: עד שיוציא. כלומר א"כ הויא
בראשונה כ"ל הקופה. ולא שו אלא בקופה מלאה קטוחין ולועטין שהן
חרוכין ועדיין יש מהם לפטים. אבל מלאה חרדל כהר"ם הרבה ממנו כולו
מבחוץ נעשה כמי שהוליא את כל הקופה ומייב"ג. ג' שכן משא בני
קהת. ככתף יבואו וימינ' ומאלו וימין אורחא דלרעא: מברקו. הפרק
האמצעי שבו רעו ועברו כן כמו מרפ"ק: באפונדתו. אזור הלול:
פיה

מבחוץ נעשה כמי שהוליא את כל הקופה ומייב"ג. ג' שכן משא בני
קהת. ככתף יבואו וימינ' ומאלו וימין אורחא דלרעא: מברקו. הפרק
האמצעי שבו רעו ועברו כן כמו מרפ"ק: באפונדתו. אזור הלול:
פיה

העניו בל' מי' רש"י ד' אמות ופ"י ב' כו' וכו' צו מצטרפים:
(א) (פ'אס) (ב) נמוח מני' דהו"ל כרשות הרבים. וה"ס ברשות
הרבים ממש: (ג) ר"ל עד שיוציא צפטס א' כל הקופה: ופ"י'
מלאה חרדל. שכבר יש הרבה מין צחון. א"כ פסור. דלגוד כלי
שמיה אגוד. והכי קו"ל. רמב"ם פי"ג. ודל' כ"ב: (ד) סגלמ' דכתיב יבואו
לכתף יבואו. לכו חף דכתף למעלה מו"ד. חייב. דכולהו אורחא
דהולאה ניכחו: (ו) [אב"י כפי' פסור. ודוק בדבר שהיו אובל. או ככל
שלא נדרך חסילה. דל"כ בנתהוין ללותיא דך חייב (כתב ק"ב א'). וכדכר
שהיו אובל. אף בהתחונן ללותיא דך פסור (כמו' כלן ד"ס המצניע). וה"ס
בליך דנקט מהני'. אף בהתחונן ללותיא דך פסור (למ' מ פי ב' מסכת
ה"ג): (ז) (עללע' אבגנן). ככסף הצרוע ונתן סס פרי:
(ח) (בויג'רעל) שטשו כסיס:

תפארת ישראל

יבין
העניו בל' מי' רש"י ד' אמות ופ"י ב' כו' וכו' צו מצטרפים:
(א) (פ'אס) (ב) נמוח מני' דהו"ל כרשות הרבים. וה"ס ברשות
הרבים ממש: (ג) ר"ל עד שיוציא צפטס א' כל הקופה: ופ"י'
מלאה חרדל. שכבר יש הרבה מין צחון. א"כ פסור. דלגוד כלי
שמיה אגוד. והכי קו"ל. רמב"ם פי"ג. ודל' כ"ב: (ד) סגלמ' דכתיב יבואו
לכתף יבואו. לכו חף דכתף למעלה מו"ד. חייב. דכולהו אורחא
דהולאה ניכחו: (ו) [אב"י כפי' פסור. ודוק בדבר שהיו אובל. או ככל
שלא נדרך חסילה. דל"כ בנתהוין ללותיא דך חייב (כתב ק"ב א'). וכדכר
שהיו אובל. אף בהתחונן ללותיא דך פסור (כמו' כלן ד"ס המצניע). וה"ס
בליך דנקט מהני'. אף בהתחונן ללותיא דך פסור (למ' מ פי ב' מסכת
ה"ג): (ז) (עללע' אבגנן). ככסף הצרוע ונתן סס פרי:
(ח) (בויג'רעל) שטשו כסיס:

יבין
העניו בל' מי' רש"י ד' אמות ופ"י ב' כו' וכו' צו מצטרפים:
(א) (פ'אס) (ב) נמוח מני' דהו"ל כרשות הרבים. וה"ס ברשות
הרבים ממש: (ג) ר"ל עד שיוציא צפטס א' כל הקופה: ופ"י'
מלאה חרדל. שכבר יש הרבה מין צחון. א"כ פסור. דלגוד כלי
שמיה אגוד. והכי קו"ל. רמב"ם פי"ג. ודל' כ"ב: (ד) סגלמ' דכתיב יבואו
לכתף יבואו. לכו חף דכתף למעלה מו"ד. חייב. דכולהו אורחא
דהולאה ניכחו: (ו) [אב"י כפי' פסור. ודוק בדבר שהיו אובל. או ככל
שלא נדרך חסילה. דל"כ בנתהוין ללותיא דך חייב (כתב ק"ב א'). וכדכר
שהיו אובל. אף בהתחונן ללותיא דך פסור (כמו' כלן ד"ס המצניע). וה"ס
בליך דנקט מהני'. אף בהתחונן ללותיא דך פסור (למ' מ פי ב' מסכת
ה"ג): (ז) (עללע' אבגנן). ככסף הצרוע ונתן סס פרי:
(ח) (בויג'רעל) שטשו כסיס:

יבין
העניו בל' מי' רש"י ד' אמות ופ"י ב' כו' וכו' צו מצטרפים:
(א) (פ'אס) (ב) נמוח מני' דהו"ל כרשות הרבים. וה"ס ברשות
הרבים ממש: (ג) ר"ל עד שיוציא צפטס א' כל הקופה: ופ"י'
מלאה חרדל. שכבר יש הרבה מין צחון. א"כ פסור. דלגוד כלי
שמיה אגוד. והכי קו"ל. רמב"ם פי"ג. ודל' כ"ב: (ד) סגלמ' דכתיב יבואו
לכתף יבואו. לכו חף דכתף למעלה מו"ד. חייב. דכולהו אורחא
דהולאה ניכחו: (ו) [אב"י כפי' פסור. ודוק בדבר שהיו אובל. או ככל
שלא נדרך חסילה. דל"כ בנתהוין ללותיא דך חייב (כתב ק"ב א'). וכדכר
שהיו אובל. אף בהתחונן ללותיא דך פסור (כמו' כלן ד"ס המצניע). וה"ס
בליך דנקט מהני'. אף בהתחונן ללותיא דך פסור (למ' מ פי ב' מסכת
ה"ג): (ז) (עללע' אבגנן). ככסף הצרוע ונתן סס פרי:
(ח) (בויג'רעל) שטשו כסיס:

מכמים דחייב חטאת ומכי נטל שתי שערות חייב* והטוטל שער ראש חברו אפילו ביד חייב. ולפורן שפרשה ריבזה או שער שנחלש ריבז ומלצר אחרו מותר ליטול ביד לכהתלה: התולש מעציץ נקוב חייב. להוי כמחוזר דיוקן מן הקרקע ע"י הנקב שמריח לחלוטית הקרקע ואפילו הנקב בלדו ושיעור הנקב כדי שרש קטן: ורבי שמעון פוטר בזה ובוה. ללא חטיב ליה כמחוזר לחייבו שקילה. ואין הלכה כרבי שמעון:

למלאכה שא"ל לגופה חייב ומ"ש עוד דל חברו אפי' ביד חייב וכ"כ הרמב"ם ולא פירשו טעם בדבר. ועיינתי בזמ' ומלאכתי בהפך מדבריהם דמחלוקת לפלמו דייכול לאמן ידו ולחקקו בלא כלי אבל לחבירו אינו יכול לאמן כלי לטלס יפה בלא כלי והיינו דקתני לפרניו לפלמו דוקא הוא דמחייב רבי אליעזר אבל לא לחבירו. וכן פסק הרמב"ם בחיבורו פרק ט' [לענין לפרניס ושער] ואולי דהיטעא דשמעטא דתני רשב"א גודלת כותלת פוקסת לעלמה פטורה לחברתה חייבת [שרוצה ועושה] הטעמה דוקא קאמרי הר"ב והרמב"ם להויא דומיא דגודלת ואיך דודאי כן שער שאחרי הרגלים וצדין הרגלים במקום שאין יכול לראות היה לשער הראש דין אחר ה"ל למתני: ורבי שמעון פוטר. וכהאי גוונא קסבר בסוף פרק ו' דכלאים ועיין במשנה ט' פרק ב' דעוקלין:

התולש. ז"ל מ"ל ק"ה מ"ל ונחמ' הכניח ס"ו מל"ג וי' ח"ק ק"ע מ"י מ"ל מ"ה ע"ג מ"ל מ"ע"ל ח"ה ס"ו ע"ו ס"ד י' :

שנוי גוסחאות התולש. בדי' ותולש. ושאינו נקוב. בדי' משאינו נקוב. כתי"ל וכן העציץ שאינו ור"ש. בדי' ר"ש :

ראשון לציון דמלתא היא תולד דכוננת עכ"ל וסוים הרא"ל בלשון זה ולא דעתו לו ישוב אם לא שאלו סגנונות מיימנות סוף כתוב גם בלשון בחרה כותלת לא משום טוב עכ"ל והלאה א"כ שברך ה"ל"ה כהר עיני כי לא מעבר לים היא הניסא כי גם בערוך (פרק גדל) גרס כן להדיא כותלת משום כותלת גודלת ופוקסת משום גוס :

יבין תפארת ישראל בווע

דוקא בתולש ביד. (אב"י עיין רמ"א ש"מ סק"ג וקט"ו סס"י גליו) אבל בגזוז ככלי כמלא סי זוג. שהוא ב' שערות. או במלקט לבנות מתוך שמורות אפי' ליקט רק אחת. חייב. ודוקא בשלרין לשער הגזוז. דאליכ הרי קי"ל מלאכה שאל"ג פטור (כ"י רע"ח). ולמ"ד מלאכה שאל"ג חייב. גם באל"ל לשער הגזוז חייב (אב"י ועי' נמנ"א ס"י ש"ג ס"ק כ"ג. וש"מ ס"ק ג'): (ם) דחטיב מחוזר. ואפי' הנקב מן שרש קטן. ר"ל דהנקב רחב קלת. הא בסדק בעלמא אין חיוב. (א) אב"י לרש"י גיטין ד"ז ב' ז' בשל עץ מירי הכא. הא בשל חרס לא בעי נקיבה. ולתוס' כאן אליבא דר"ת הדין איכא. ולתוס' (מיתות פ"ט ס"י ד"ס גאון) לר"ת דוקא בשל חרס מהני נקיבה. הא בשל עץ אף נקוב כשאינו נקוב דמי. וקו"ל כרש"י (ע"י כ"י לט"ח ש"ז): (ב) חזיל לשיטתיה (כלאים ס"ו) דגם טליץ נקוב לא הוה כמחוזר:

וכדמוכח שסוחא דנמרה ולישנא דרמב"ם. והא דפסיר הרמב"ם במשמשי עבודה כוכבים. ה"ע משום דשיקר עומלתן אוי רק מד"ס (כרמב"ם ס"ו ה"א מהס"ז). עכ"פ אינו מחשב חייבון כ"כ בהולתן להיות נחשב עי"ל. משא"כ בזמית מנכילס וכו'. עומלתן הוא מדאורייתא. ספיר נחשב העברתן חייבון גדול ומחשב סולח:

תוספות רע"ק ו [אות קיד] ברע"ב ד"ח וחכמים אוסרים. שתי שערות חייב. ובמלקט לבנת מתוך שחורות אף על שער א' חייב ווח אף בחול אמור משוםא ילבש גבר גמ':

הלכתא גבירתא כללא דפרקי

פרקי משנה א להוציא דוקא כשהוציא סתם. אבל המציא לרוע או להרואת מפני דונמא [פראבע] או לרפואה וכיוצא בזה חייב ככ"ש: משנה ב חמוציא או חמושים או הוורק מר"י לרתי. או מר"ד לרתי. וכרמלית באמצע פטור. אבל חמוציא מרתי לרתי וביניהן כרמלית או מקום פטור רק בחתימה פטור. קופת סיליח חמוצים ואפי' קמנים בתריל והוציא ריבזה פטור עד שיצוא כל הקופת: משנה ג הוציא אפילו בשמאלו. או בחיקו. או על כתיפו או צדור במדינו חייב. משא"כ לאחר ידו ברנול. במרסקי [עללענבאנען]. באונו. ובשערו. ובכיס שהפיר בבגדו [כ"כ הרמב"ם] ועי' הכיס לספת. או בין בגד לבגד. או כפי בגדו [כ"כ הרמב"ם]. ואיכ שפת חלוקו לאו דוקא בסוף] או בטנעלו ובטנדלו. וכן בחוציא בפיו דבר שאינו אוכל או באכל שלא כדרך אכילת פטור. ואפי' שהתכוין להוציא משא לאחריו. ובא לו לפניו חייב. משא"כ נעשה בפתח סניונו. שנתכוין להוציא לפניו ובא לו לאחריו פטור. מיהא בהנדר במינר [גורם רש"י] ותחששא תלוי בו. אפי' בא לו לאחריו חייב. שכן דרכו להיות חזרו וכאילו התכוין מיד אל תו: משנה ד כל מלאכה שותחיד יכול לעשותה ועשאה שנים פטורים. ואם אין אחד מהם יכול לעשותה עד שיצטרפו שניהם. חייבים כלעיל פ"ז. ובאחר רק יכול. היכול לבד חייב: חמוציא מתי כששער בכלי פטור אף על הכלי ששפלה לו. כמוציא אדם חי שאינו כותב ואינו חולה במסח. [ובחמת חית ועוף. אפי' חיים. הנושאם חייב]. חמת והגבילת. שיעורן בכזית ושרץ בכעדרשה: משנה ו הנוטל צמרניו או שערו

או שער שעל חשפת [ליפענבארם] או זקנו בכלי הוא תולדת גזוז וחייב ושיעורו ב' שערות או במלקט לבנת מתוך שחורות אפילו שער א' [וזה אפי' בחול אמור משום ולא ילבש גבר וכו']. ובתלשן בידו בין לו בין לאחר פטור [ועי' סוף עירובין]. צפורן שפרשת ריבזה וצדין של עיר שפירשו רובן. אם מירשו כלפי מעלה [לרש"י כלפי ראשי אצבעותיו ולר"ת כלפי גוף הבשר. וצריך לחוש לב' דהירושם] ומצערות מותר ליטול ביד. ובגפול כלפי פטור. אמור לאשת לקיוע שער ראשה [פלעכענען]. ולא לחתיר קליעתח. ולחלק שערת [שיימעל מאכען] דוקא באצבע בעלמא נהנו לחתל. ואסור לטרוק כמסקר ואפי' בברספע משער חזיר שא"א שלא יעקרו שערות אם לא ששערות הברספע הם רכים טאד כבירספע של שער עוים. אבל מותר לחוף השער בגתה וחולו וכדומה בדבר שאין ששיר חשער בודאי. וכן לפסס [ר"ל לתבריל השגרות זו סוי. ואסור לאשת להעביר סרק [שמניקע] על פנית דנראה כצויבע וכן אמור לכהול כשבת ולפוח על פנית בצק וכשנסלחו סאדים הבשר. התולש מעצץ שנקוב בכדי שורש קטן חייב הפאת ובאינו נקוב וכ"ש בסדק בעלמא עכ"פ אמור. ולרש"י בשל חרס. ולר"ת בשל עץ. אפי' אינו נקוב חייב. מיהא אפילו סוגה בעליית אמור לחלוש מסנו ולחכי יש ליוחר בין בחרס בין דעץ מליטלו מקרקע ולחתיחו על שולחן וחלון או איכא. ועשבים שעלו על אוני הכלי התולשן לפולם חייב. מיהא יחור של אילן שנשפת סע"ש סהאילן ובו פירות מותר לתלוש חסירות בשבת. אבל לפרק האוכל מתוך תשבלים ותאגונים מתוך קליפתן חירק. טוב לחתמיר. הפסקר שייך בתלוש [וכרש"י של"ו סק"ח]:

לוקמי דלדרכא מדכמי מלכתי המעט דכל שאינו צריך למת סמולא סוקר ר"ש ומ"ס ככ"י משום דכן הוא סמולאוס של הכנאלה שאי ליכיר ולא נמית לפרושי או משום דקטורה מין דכך שגס וכל שכן דלין כאן היסוס לרבי משום דככלל לבלון מלניו קוי מני המוליו לקננדו כדכתיב ולחקק את מתי מלקי וזו קיח דכתיב ה"כ הא קיח דפסח במשאל"ג ומסיס ולאו מלי"ט הא"ל רש"י שכל מלאכה וכו' ה"ל לטקו מעליו כיו משאל"ג דברטוס לא בשל לו ולא הי צריך להקל לא מ"ל"ה היא ל"ש ע"כ ולכן סו"ל הר"ב מני לכתוב (ב"ד):

רבינו עובדיה מברסגורה הזורק פרק יא שבת תוספת י"ח צינונים

פרק יא א הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים. רשות היחיד הוא מקום שהוקף למחילות גבוהות פסרה טפחים וזיניהן ד' טפחים* על ד' טפחים או יותר על כן אפי' יש בו כמה מילין אם הוקף לדירה כגון מדינה שמוקפת חומה ולתחתיה כעלות כלילה ומבואות ש"ש

פרק יא א הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים מרשות היחיד לרשות הרבים רשות הרבים [יותר מן] ד"ל ולפיכך הולך להקנות ב"ש

מזוהר. ז"ל מ"ל ק"ה מ"ל ונחמ' הכניח ס"ו מל"ג וי' ח"ק ק"ע מ"י מ"ל מ"ה ע"ג מ"ל מ"ע"ל ח"ה ס"ו ע"ו ס"ד י' :

שנוי גוסחאות א מר"ד. בדי' ובמשיב או מר"ד :

תוספות רע"ק פ"א א [אות קטן] בתרע"ב ד"ח הזורק מרשות היחיד לרתי. ובניחוד ד סתמים

יבין תפארת ישראל יבין

פרק יא א) אחר שפירש דיני הולאה. פירש נמי דיני זורק ומושיט. והו"ל תולת מולא. ועי' ריש מילתן: י"ל

הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים מרשות היחיד לרשות הרבים מרשות הרבים [יותר מן] ד"ל ולפיכך הולך להקנות ב"ש

מזוהר. ז"ל מ"ל ק"ה מ"ל ונחמ' הכניח ס"ו מל"ג וי' ח"ק ק"ע מ"י מ"ל מ"ה ע"ג מ"ל מ"ע"ל ח"ה ס"ו ע"ו ס"ד י' :

ב שתי גזירות...
פ"ט ס"ג ס"ד
פ"י ס"ה ס"ו

שנויי נוסחאות
ב שתי גזירות...
במסכת שני...
שניתן כדל' כבוד...
גמ' ד' פירו' ב' צו...
ועין ערך ערך גזירה...
בדיוט' וכו' ענין ערך...
דיוט' המושים חייב

תוספות חדשים
[בר"ב] ד"ה הזורק כו'
שנים רבות בכל יום כו'
ע"ל. ונשים סומן שמה
סוף ו' הכול שו' דעות
ולא כדכ"ע וכו' ס"ג
סוף ח' מנעט כדעת
המורה לזכור יענינו כו'
שם רצון וכו' רמ"א
כס"י גמ"ל סוף ג' וכו'
היו ומ"א כס"י שמה
וכ"ד רוב הפוסקים:
[באר"י] ופ"י כרמלית כו'
ע"ל. וכו' דף ו' ע"ל
כהנו בשם הירושלמי הו'
רבי חייל כרמלית כו' ומ"א
לא לא ולא יבא אלא כו' כו'
ה"י כרמלית אלו לא כה"י
ולא כה"י ע"ל:

ראשון לציון
א [ח"י] ד"ה הזורק
כו' כדלמא גמ"ל דף כ"ח

תוספות רע"ק
פסחים. היינו בחללו.
ואם לוכד ר"ק כצ"ח
ע"י המציות לא היו
ה"י רק על גבי מציות
היו ושתמשו עליות
להניח דבר פוח על זה
אבל חיוב לא היו רשות
החיד והרשב"א פ"ק
דשבת דף ח' כתב דאם
המציות חלושית גם
על גבן לא היו רח"י:
[אות קמ"ז] כרע"ב בא"ר
ועובי התכלים של רח"י
גדון. אף חיוב הריחב
חללו כעשר אמות או
כעשרים דלא היו
לשתמש על גבי
התכלים. מ"ס כיון
דלאחרים עושים מציות
לצטמ לכ"י (תוס' ס"ה
דף ד' ע"ב ועין שבת
פ"ג ע"ב). [אות ק"ו]
שם בפשטן ר"ע מחייב.
דסבר ר"ע דלא בני
הנה על מקום ד' על
ד' ובגמ' דף ד' ורמ"א
נהנה הוא דלא בני הא

עקירה בני. משמע דלא מפקא ליה איך סבר בעקירה אך רש"י פ' דרייק מלא מחייב ר"ע שח"ס א' פסוק הוצאה וא' פסוק הכנח משמע דתו וראי דעקירה בני ל"ע מפקוק ד' על ד' ובתוס' בר' ורמ"א הנהה הקשו על רש"י דילמא הא דלא מחייב ב' פסוק דלא מחייב אתילתה במקום א' ויראה דבתוס' דף צ"ו ד"ה למישרא הקשה תר"ם סג"ל דמחייב אתילתה במקום א' דלמא הא דמחייב ב' היינו בנודע וחור ונודע ואור"י ר"א לא חת"ר ר"י משעינו ש"ס חירוש וע"ש. ולבארת קשה תא ס"ס י' חירוש דמחייב ב' דמנינה ודעונן דאילו עקירה לא בני מקום ד'. אבסן לק"מ דהא אמר' דלא מחייב ד' אלא כרתי' פקירה דכמאן דסלי' דמי וזוה אין חילוק בין הנהה לעקירה. וכיון שכן מירשב קושית תוס' רשפיר מוכח סג"ל קתני ר"ע מחייב שתי' היינו אף אם אינו מחייב אתילתה במקום א' כמ"ס משנת ה"טו'. מיהו דבאמת עקירה בני. ובהכי מתיישב לו הא דאמרו ורמ"א הנהה לא בני. ולרש"י רבא מוכח הוכחה א"כ וראי הכי תווא ואמאי נקם בלשון ורמ"א ומצאתי אח"כ דחקשה בן הרשב"א (ובשמואל ו'ל היתוכחה דק דעקירה שני' הנהה אבל מ"ס אינו מוכח רבני מפקוק ד' דיל' דעקירה בני מפקוק מונח משש ולא מאייר אלא כיון רע"ב' מוכח דעקירה גרע לוח פרוך ורמ"א בני מפקוק ד') ולפי האמור ניהא דחבי אמר' דהא כפי דקתני תוס' ר"ע מחייב אפטר לשפעי ולספק דרמ"א הנהה לא בני דיש פקוק סברא לחלק. מטייל מוכח דהאמת כן הוא מלא דאמ' ב' לאשמועין דאמ' עקירה לא בני. ודואי אם לא הוה שום סברא לחלק בין הנהה לעקירה לא הוה תוכחה כלל דיל' מה דלא נתני מחייב ב' היינו דבהעלם א' אינו חייב אלא א' ובנודע וחור ונודע אין חירוש. לוח הקדוק דהא באמת יש למעות דרמ"א הנהה לא בני. מטייל החוכחה קיימת סג"ל קתני לחריי מחייב ב' לאפוקי סברא זו. ע"כ משום דבאמת עקירה בני: ומ"ן דהכחירו רש"י לוח ולא כפשטו דמקשה רק דרך דלמא הנהה לא בני. דהוה קשה לרש"י דסה פרויה רב יוסק בתירוץ דה"ר ר' חיה דמ"ס יקשה ורמ"א הנהה הוא דלא בני וכקושית תוס'. וכן בשם דמשני ר"ן חא מני אחרים קשה דמה מרויה בוח הא מ"ס לא שבעין רק מתחד ולא עקירה. והנאו מוה"ש איידלס דתוס' ד"ה זכ ונח הרגיש בוח דתוס' ה"מ להקשות בפשוטות על ר"ן. אבל באמת יתד חיי מצוי להקשות. דמה חועיל ר"ע בתירוץ

צ"ט צו כמה מילין שיהא מוקף לדירה. ב"י ס' שמ"ה: ומ"ש
ולחוסיהו נעלות תמלא מפורס בס"ד במ"ט פ' אחרון דעירובין.
[ומ"ש ולחי ברות רביעית וכן קורה כדמפרש לקמן] ומ"ש והוא
שיהיה רוחב הדרך י"ו אמה. וכן לשון הרמב"ם בחיבורו ר"ש
פ' י"ד ולרבותא נקט דרך שטרך

שיהיה רוחב ט"ו אמה וכו' כל הני
דקטט וכן בפירושו ר"ש מלילתין כ'
צסחה רה"ר מקום שידרכו בו כל
העם וכו' ושיהיה רוחב ט"ו אמה
וכן בעור סו' שמ"ה רה"ר רחובות
וסוקים הרחבים ט"ו אמה וכשאלין
בו ט"ו אמה הוא כרמלית כמ"ס

הרמב"ם בס"ד. ומ"ש ולא יהיה עליו תקרה שאם יש עליו
תקרה הרי דינו ככרמלית כדלמא בגמ'. ומ"ס במקום
פטור שיהיה מג' ולמעלה משום דכל פחות מג' כלבוד דמי. והוי
רה"ר. ומפני זה הקבו האה דמפורס ברפ"ק לזכור שיעקור
או יטח הספך ברה"ר במקום שיש בו ד' על ד' להיכי דמי
אי למטה מג' הרי הוא כקרקע ענמה וחי למעלה מג' ועד
עשרה כרמלית וחי למעלה מעשרה רשות היחיד [וכן לשון
הר"ן ומיירי במקום מוכים דלית ביה ד' על ד' ולהכי לא הוי
מקום פטור]. וכתב הר"ן שם בשם הרשב"ד דמשכחת לה בצ"ח
גבוהים מג' שעומדים ברה"ר שאין חולקין רשות לעומן. א"כ
בעמוד ט' ורבים מכתפין עליו דהוי כרה"ר וחי דלית ליה ד'
מיהו מחייב וחי לא פטור זה שלא כדעת רש"י ורמב"ם שכתבו
דעמוד וכו' אפי' כשאינו רחב ד' עכ"ל. ומ"ס וכן מקום המוקף
כו'. עיין עוד מזה במ"ז פ' בחרה דעירובין. [ומ"ס או חרין
שיש בו ד' על ד' כו' עיין מ"ס במשנה ד' ומ"ס ומ' ולמעלה
דכרמלית הוי מקום פטור עיין מ"ס בזה במשנה ד' בס"ד].
ומ"ס דהמעביר מתחלת ד"א וכו' במשנה ג' ועיין שם: ב' כיצד.
פ' הר"ב רבנן קאמרי ליה. והדר פי' למתני' דלמעלה מעשרה.
וכן

חייב חטאת. ככרמלית פטור אבל אסור. ברשות היחיד ובמקום פטור מותר לכתחלה לטלטל ולהעביר בכל הרשות כולו ואפי'
הוא כמה מילין: ר"ע מחייב. דס"ל מצי עבר הספך באויר רה"ר בתוך עשרה הרי הוא כאלו נח ורבנן סברי קלוטה בתוך
עשרה באויר רשות הרבים לאו כמי שהונחה דמיה אבל למעלה מעשרה שהוא מקום פטור כולי עלמא לא פליגי דפטור והלכה
כחכמים: ב' כיצד. רבנן קאמרי ליה: שתי א' גזוזטראות. והן נסרים יולאים מכותל העליה ולחון על ר"ה והגזוזטראות עלמן
הן רה"י וכשהן זו כנגד זו בשני זדי ר"ה המושיט והזורק מוז לזו פטור שלא מליט זריקה והוספה במלכת המשכן מרה"י לרשות
היחיד ורחב ר"ה מפסיק ביניהן: היו שתיהן בדיוטא אחת. לומר בעליה אחת באורך ר"ה ויש הפסק רשות הרבים ביניהן:
(ב) כ"ב ד"ר שני כצ"ח גזוזטראות ועי' ש"ג ומ"ל"ס וכן הוא ברמב"ם

יכין
ב) דס"ל מדקלוקו באויר רה"ר הו"ל כהונח סס. ודוקא למטה מ"ט. אבל
למעלה מ"ט. דה"ל מקום פטור. ד"ה פטור. וכמו כן למטה מג' לכ"ע
קלוטה כהונחה דמיה (כשנת ל"ז א' רש"י ל"ח ח' ג'). ולרמב"ם למטה
מנ'. לרבנן דוקא בנה ע"ג משהו חייב (כפ"ג משנת ה"טו'). מיהו
צורק מרה"י לרה"י. או אופכא. לכ"ע אפי' דרך למעלה מיו"ד
חייב. דהוה כזורק מרה"ר לחור דג"כ חייב (כשנת ד'ק ע"א):
ג) רבנן קאמרי כו"ל. דמדתני סתמא. משמע אף בגזוזטרא שלמטה
מיו"ד פטור את העורק. והיינו כרבנן (ואף דמתני' מייתי ראי' מעגלות

שיש להן ג' כתלין ולחי ברות רביעית וכן חל גבוה עשרה
ורחב ד' או חרין שהוא עמוק עשרה ורחב ד' ואפי' כלים כנון
ספינה ומגדל של עץ וכיוצא בזה אם יש בהם ד' על ד' בגובה
עשרה כל אלו רה"י הן. ואויר רה"י כרה"י עד לרקיע. ועובדי
הכתלים של רשות היחיד נהו"ם כרשות

לרשות היחיד חייב ברשות היחיד לרשות
היחיד ורשות הרבים באמצע רבי עקיבא
מחייב"ב. (ג) וחכמים פוטרין: ב' כיצד (ג)
שתי גזוזטראות (ד) זו כנגד זו ברשות
הרבים (ה) המושיט והזורק מוז לזו פטור.
היו שתיהן בדיוטא אחת (ה) המושיט חייב (ה)

כרה"ר אלא עד י' טפחים ולמעלה מ' ברה"ר מקום פטור
הוא. ומקום שאין בו ד' על ד' גבוה מג' טפחים ולמעלה
הוא מקום פטור אפי' קולים וצרכים וגלגלן ברה"ר גבוהים
משלשה ולמעלה ואין בהם ד' על ד' הרי הן מקום פטור וכן
מקום המוקף מחיות ואין בו ד' על ד' או חרין שאין בו ד'
על ד' ועמקו מלשה ועד החסום הרי זה מקום פטור. ומקום
שהוקף ד' מחיות גבוהים מג' ועד עשרה ויש בו ד' על ד' או
יותר או חל שיש בו ארבעה על ארבעה או יותר גבוה מג'
ועד עשרה או חרין שיש בו ד' על ד' עמוק מג' ועד עשרה
ומבו סתום משלש רוחותיו שאין לו לחי או קורה ברות רביעית
והים והבקעה כל אלו כרמלית הן. ופי' כרמלית ככרמלית כלומר
כמו אלמנה שאינה בחולה ולא נשואה לבעל כך רשות זו אינה
לא רשות היחיד ולא רה"ר ואויר כרמלית ככרמלית עד עשרה
ומעשרה ולמעלה ככרמלית הוי מקום פטור. והמוליא מרה"י
לרה"ר או המכניס מרה"ר לרשות היחיד חייב חטאת. מרה"י
לכרמלית או מרה"י לכרמלית ומכרמלית לכתיהן פטור אבל
אסור. מרה"י או מרה"ר למקום פטור או ממקום פטור לכתיהן
מותר לכתחילה וא"ל מכרמלית למקום פטור או ממקום פטור
לכרמלית שהוא מותר. והמעביר מתחלת ד"א לסוף ד"א ברה"ר

חייב חטאת. ככרמלית פטור אבל אסור. ברשות היחיד ובמקום פטור מותר לכתחלה לטלטל ולהעביר בכל הרשות כולו ואפי'
הוא כמה מילין: ר"ע מחייב. דס"ל מצי עבר הספך באויר רה"ר בתוך עשרה הרי הוא כאלו נח ורבנן סברי קלוטה בתוך
עשרה באויר רשות הרבים לאו כמי שהונחה דמיה אבל למעלה מעשרה שהוא מקום פטור כולי עלמא לא פליגי דפטור והלכה
כחכמים: ב' כיצד. רבנן קאמרי ליה: שתי א' גזוזטראות. והן נסרים יולאים מכותל העליה ולחון על ר"ה והגזוזטראות עלמן
הן רה"י וכשהן זו כנגד זו בשני זדי ר"ה המושיט והזורק מוז לזו פטור שלא מליט זריקה והוספה במלכת המשכן מרה"י לרשות
היחיד ורחב ר"ה מפסיק ביניהן: היו שתיהן בדיוטא אחת. לומר בעליה אחת באורך ר"ה ויש הפסק רשות הרבים ביניהן:
(ב) כ"ב ד"ר שני כצ"ח גזוזטראות ועי' ש"ג ומ"ל"ס וכן הוא ברמב"ם

יכין
של מכן. וסן היו גזוזטראות י'. מדסו"ל רה"י. ד"ל דק לענין מושיט מייתי
ראי' מעגלות. דכדיוטא א' חייב מושיט בכל גזוזטראות אפי' למעלה מיו"ד מדסוס
דוגמת הוספה שכעגלות המסכן. אבל מתני' בכל גזוזטראות פיירי. דלפי' למשה מיו"ד
פטור הוורק: ד) בניין בולט מאחלע כותל מעלייה לרה"ר ליבש שם.
(אלשאן) בל"א. ובלשאן רומי קסיטמוס: ה) צב' לדי רה"ר. וסנין
למעלה מג' טפחים ולמטה מ' טפחים: ו) מדלל' אשכחן בשמכן הוספה
וזריקה מרה"י לרה"י ורוחב רה"ר באחלע: ז) צב' א' ברה"ר. ועכ"פ יש
הפסק אורך רה"ר ביניהן: ח) אף שמושיט למעלה מ' טפחים

מכוס
על מכן. וסן היו גזוזטראות י'. מדסו"ל רה"י. ד"ל דק לענין מושיט מייתי
ראי' מעגלות. דכדיוטא א' חייב מושיט בכל גזוזטראות אפי' למעלה מיו"ד מדסוס
דוגמת הוספה שכעגלות המסכן. אבל מתני' בכל גזוזטראות פיירי. דלפי' למשה מיו"ד
פטור הוורק: ד) בניין בולט מאחלע כותל מעלייה לרה"ר ליבש שם.
(אלשאן) בל"א. ובלשאן רומי קסיטמוס: ה) צב' לדי רה"ר. וסנין
למעלה מג' טפחים ולמטה מ' טפחים: ו) מדלל' אשכחן בשמכן הוספה
וזריקה מרה"י לרה"י ורוחב רה"ר באחלע: ז) צב' א' ברה"ר. ועכ"פ יש
הפסק אורך רה"ר ביניהן: ח) אף שמושיט למעלה מ' טפחים

א הבונה ק"פ פ"ג ע"ג
ב פ"ג ע"ג פ"ג ע"ג
ג פ"ג ע"ג פ"ג ע"ג
ד פ"ג ע"ג פ"ג ע"ג
ה פ"ג ע"ג פ"ג ע"ג
ו פ"ג ע"ג פ"ג ע"ג
ז פ"ג ע"ג פ"ג ע"ג
ח פ"ג ע"ג פ"ג ע"ג
ט פ"ג ע"ג פ"ג ע"ג
י פ"ג ע"ג פ"ג ע"ג

שנויי נוסחאות

א (הבונה) כל שהוא .
ב כ"י"ג ליהא וכן ליהא
כל"ז פ"ג ע"ג ולפ"ז הלי
כל שהוא הוא התלפת
המשט (וע"י רע"ז) והמלה
חי"כ"ג שאלה הקודם כ"ג
מיוחסת אלא לפי סגנון
הלשון . ולה"י דגורמים
הבונה כל שהוא" וכול
היה התלפת המשט
כל"ז כמ"ל .
ג כ"י"ג כמ"ל .
ד והמסתחא נד"ג וכמסכ"ד
המסתחא . ובמעצד נד"ג
או במעצד . והקודה כ"ג
חי"ב . נד"ג והקודה .
ו ומדקמסר רש"י לפרושי
כאן דה"ל כל שהוא
אכלהו קאי משמע ק"ס
שהיה לפניו הט"ס הקודה
וע"י רש"י אומר א"ל .
ז מחקיימת (בשבת) כ"י"ג
יח"ה ע"י רש"י וכו' .
ח ד"ה נכתיב ונקול הו"מ
ובש"ל רש"י אומר א"ל .
ט כמסכ"ד וכן רש"י א"ל
ובש"ל שם ליהא למ"ל וכן
וכן ליהא שם ליהא א"ל .
י בשעת מלאכה . נכ"מ ד"ס
בשעת גמר מלאכה .
יא מפני שהיא . כ"י"ג
יב ששים . כמסכ"ד .
יג כמסכ"ד (הו"ד ליה"ה) .
יד והמקרים והמורד .
טו כ"י"ג המקרים המורד .
טז כמסכ"ד וכו' וכו' .
יז ח"ה הו"ד דק"י (שבת הו"ד)
שהוא טעם מהם אגודות
(ד"ס) .

תוספות חדשים

א [בשבת] ומלאכתו
מחייבת בשבת . הו"ד
בעיקר ל"ה כ"י"ג ח"ה
מלאכה קאי כל הו"ד
בכתיב והוא מחייבת ואין
זה מחוסר דהא בכתיב
קיימין ואמ"ל אינטיק
כפירושי הו"ד בשבת ול"ז
דלא קאי אלא אכ"ה והו"ד
שמלאכתו מחייבת ונמ"ל
בשבת שלמתי א"י ע"ד
לחוסף עליה . פ"ח :

פרק יב א הבונה

כחבו והוספות לר"ך ליתן טעם אמאי
הני הבונה אחר זריקה והולאה עכ"ל .

ול"י נראה לתת טעם דלחר שפירש דיני הולאה דלית סיומא
דלכות מלאכות ר"ה לטעם ולפרש מאי דסמך לה והוא מכה
בפטיס ולפי שמכה בפטיס מעין
מלאכה בנין הוא ומלאכה בנין שכיח
כפי טובה הלך נקט הבונה קודם
מכה בפטיס . וכמ"ס בס"ד בשם
החוס' ברפ"ק דמאי דשכיח טובה
מקדים התנא לטעמו קודם הבונה
כל שהוא . מסקינן בגמרא שכן בעה"כ
שיש לו נקב בזירתו סותמו דכוותה
גבי משכן שכן קרס נשפלה בו
דרנא (תולעת) מטיף לתוכו אבר
והסותמו : המסתחא והמכה בפטיס .
פ"ה ה"כ"ג והיא תולדה דמכה בפטיס .
ומפרש גמ' לוימא המסתחא המכה

בפטיס ופירש"י והי קאמר המסתחא שהוא חייב מבוס מכה בפטיס
חייב בכ"ס : והמכה בפטיס . פ"ה ה"כ"ג היא גמר מלאכה של חולבי
אין וכו' וכן פירש"י [ועיין מ"ס בפ"ז סוף משנה ב' בס"ד] והקטו
בתוס' דבנין של אבנים לא היו במשכן ולא שביק חנא גמר מלאכה
דכלים דהוה במשכן ונקט [מכה בפטיס] דאין דלא הוה במשכן
אלא נראה לר"י דה"ל מכה בפטיס היינו מבוס אחרון שמכה על
הכלי בשעת גמר מלאכה עכ"ל . וכל לתרץ דברי רש"י שסובר
דמסתחא ביה לפרושי כי"ז מחייב האדם העושה כך וכן וכו' והוה
עכשיו באתה המטנה לאשמעינן ויש ליראה שכן הוא ממאי דמפרשינן בגמ' גבי הבונה וכן גבי החורש דמאי לך וכן ודכוותיה
גבי משכן וכו' כמ"ס כל אחר במקומו בס"ד . ש"מ דלא סגי לגמ' לפרושי מלאכה שהיתה במשכן בלבד אלא דעיקר פירושא
דמסתחא מאי דשכיחא האידנא אלא שריבין על כל פנים למלאו כיוולא בו במשכן וזה הוה ליה לרש"י לפרש ג"כ : ובמעצד .
פ"ה ה"כ"ג קופיץ קטן . ועיין פירוש אחר בס"פ בתרא דבבא קמא ובמ"ה פרק בתרא דמכות ובמטנה ד' פרק י"ג דכלים :
זה הכלל . לחיובי דקא קפ"ה בקבא . גמ' . ופירש רש"י בגולם גדול הראוי לחוק בו קב . חקק שלש לוגין ואע"פ כעתיד להוסיף
יש שמקיימים כן : ומלאכתו מחייבת . פירש ה"כ"ג שאל"ל להוסיף עליה . וז"ל הר"ן שיש מקיימין כיוולא בו ואין מוסיפין
עליו : בשבת . אהע שה מלאכה קאי כל העושה בשבת והיא מחייבת . לשון הר"ן : רבן שמעון בן גמליאל אומר אף המכה
בקורנס וכו' . פ"ה ה"כ"ג שכן מרדכי טכין וכו' גמ' . [ועיין מ"ס בס"ד בכוף מ"ב פ"ג] ולריבין א"ו לומר שח"פ שכן היו
ע שין מ"מ לא חייב ליה לת"ק שהתא מלאכה בפני עממה שחייב עליה העושה . אבל ח"ל דת"ק ס"ל שלא היו עושיין כן .
שח"ל שיחנכו במזירות והרי א"ו רוחים שכן עושיין הנפמין והם חרשי ברזל וכמ"ס הרמב"ם [ואף רש"י כחב שכן ראה בעלי
מטבעות שבמקומו עושיין כן ע"כ] . ועיין מ"ס בס"ד במטנה ד' פרק עשירי [ומ"ס הר"כ ואין הלכה כר"ס בן גמליאל עיין פ"ח
דעירובין] : ב הדרורי . אף על גב דלפוס סדרא דנקט עד השתא ה"ל להקדים לטעם הכותב דהוה נשנה סמוך לבונה בלכות
מלאכות מ"מ הקדים החורש לפי שהוא הפך הבונה שזה ממלא גומא או מוסיף דבר על דבר זה חופר גומא או מחסר דבר
ועוד דמיינן בשיעורין דבונה וחורש שניהם בכל שור כך נ"ל : כל שהוא . מפרש בגמ' דחיי לורוע בתוכה ימא של דלעת וכחב
רש"י דאף על גב דלענין הולאה חסן כפ"ס זרע דילועים שנים ה"מ לענין הולאה דכי מפיק תרתי מפיק כהדי שאליו זרע אחת
לבדה אבל לענין חרישה כל גומא וגומא בלתי נפשה עביד לה ע"כ . דכותה גבי משכן שכן ראוי לקלח אחד של סמנין : והמקרים
(א) נד"ר : תולדת מכה וכו' ויטוי דך . (ב) נד"ר כמו לעיל . (ג) (חאבמער) (ד) אנקודינא (אמנאס) . והמורד

פרק יב א הבונה

שאלו בלכות מלאכות : כמה יבנה
ויהיה חייב . כל שהוא : מסתחא .
מרבץ את האבן או מחליקה ומחקה הכל לפי מנהג המקום
והיא (א) תולדה דמכה בפטיס : והמכה בפטיס היא גמר מלאכה

של חולבי אין לאחר שחלב האבן מן
ההר סביב והבדילה מכה עליה
בפטיס מכה גדולה והיא מתפרקת
וטופלת וכל הגומר מלאכה בשבת
תולדה (ב) דמכה בפטיס היא : מעצד .
קופיץ קטן : והקודה . הנוקב : כל
שהוא . אכלהו קאי למסתחא ולמכה
בפטיס ובמעצד והקודה ומלאכתו
מחייבת . שאין לר"ך להוסיף עליה :
קורנס . (ג) מרטי"ל : כו"ד . אנקודינא
בלע"ז : מפני שהוא כמתקן
מלאכה . אף על פי שאינו מכה
על המלאכה אלא על הסדן מתקן

הוא שכן מרדכי טכין מוכן היו עושיין מוכן על הטעם שלש
הכחות ועל הסדן הכחה אחת להחליק הקורנס שלא יבקע
הטעם שהוא דק ואין הלכה כר"ס בן גמליאל : ב המנבש . תולש
עשבים רעים מתוך טובים . פ"ח חופר סביב עקרי הלמחי'
והיא מלאכה מעין חרישה : מקרסם . קולץ ענפים יבשים מן
האילן לתקו : מזרד . זרדים לחים חדשים של שנה זו ופעמים
שהן מרובים ומתגדלים ומכחישים כח האילן וקולץין אותו ממנו :
אס

הוא שכן מרדכי טכין מוכן היו עושיין מוכן על הטעם שלש
הכחות ועל הסדן הכחה אחת להחליק הקורנס שלא יבקע
הטעם שהוא דק ואין הלכה כר"ס בן גמליאל : ב המנבש . תולש
עשבים רעים מתוך טובים . פ"ח חופר סביב עקרי הלמחי'
והיא מלאכה מעין חרישה : מקרסם . קולץ ענפים יבשים מן
האילן לתקו : מזרד . זרדים לחים חדשים של שנה זו ופעמים
שהן מרובים ומתגדלים ומכחישים כח האילן וקולץין אותו ממנו :
אס

י ב י תפארת ישראל י ב י

(א) (אמבוס) : (יב) אף שלא הכה על הדבר הנעשה . רק על הסדן .
מתקן הוא כרך . שעי"ז מחליק הקורנס שלא יבקע הטעם הדק . וכן
היה במשכן : (ג) לפי מה דנקט התנא עד שהתא פ"ה סדר המלאכות
נקטיניהו למפרע ממה שהזכירם לעיל (פ"ו) וא"כ הו"ל לפרש השתא
כותב . ואפ"ה נקט חורש . מדדמי לבונה . דבשניהן דרך לחפור
ולמלא גומא . [אמ"ל וע"י חו"ע דל' לפי שהוא הפך הבונה . שזה ממלא
גומא או מוסיף דבר על דבר . וזה חופר גומא או מחסר דבר . ועל זס קטס
הרי גם בחטירות כור שייך כוונס . וכדלמדנין גבשבוים וטולה . כתיב
חייב מבוס כוונס . ומתן ש"י חייק זה בלבונו הו"ב . וזו"ק] . ותו
דשמיין שוין בשיעורי כ"כ"ס : (ד) (יעטען) . שתולש עשבים
רעים מוכן הלמחים : (ו) קולץ ענפים יבשים מהאילן לתקו :
(ז) ממעט ענפים שרבו . שמכחישין האילן . וסולן תולדת זרע :

פ"י"ב א) לאחר שפי' התנא הולאה . ר"ה לפרש נמי בסמוך לו
מלאכה מכה בפטיס . מדמזכר ג"כ בסמוך לו בהכללים בפ"ו
לעיל . מיהו מבוס דעיקר מכה בפטיס בבנין הוא . ומלאכה בנין
שכיח טפי ממכה בפטיס . להכי מה דשכיח רגיל תנא להקדים (כחו'
רשיק) : (ב) שכן במשכן קרס שנקבו תולעת סותמו בעטת עופרת :
(ג) (בעציעין) . שמרבץ או מחליק האבן . או עושה בו חריץין .
וכולם תולדת מכה בפטיס : (ד) הוא קס לכל גמר מלאכה . כמו מי
לאחר שחלב רוב האבן ממחצו . או שנסר רוב הקורה לתחת הוא
מכה עליהן מכה גדולה עם פטיס . וכן נוספין . ובגמר מלאכה
הכריחה : (ה) שהכה הכחה היא בקופיץ קטן : (ו) עושה נקב :
(ז) אכלהו לעיל קאי : (ח) ר"ל שיש מקיימין כך ואין מוסיפים עליו :
(ט) ר"ל בעשה אזהרה בשבת חייב : (י) (חאבמער) גדול :

קאנעס

ד' הכותב. ק"ל פ"ג ממוחל
 מהו ט"ו כ"ג. כתב בדיו.
 מהו ט"ו פ"ג כ"ג כ"ג כ"ג
 זמין ט"ו. על ב' כותלי
 זיוות. ט"ו ט"ו ט"ו ט"ו
 הכותב על בשר. ט"ו ט"ו
 ט"ו. ד' כתב בבשר. ט"ו ט"ו
 ק"ל פ"ג ט"ו ט"ו ט"ו ט"ו
 מהו ט"ו ט"ו ט"ו ט"ו ט"ו
 ד' ט"ו. לאחד דיה. ט"ו ט"ו
 ט"ו ט"ו. כתב אות. ט"ו ט"ו
 ט"ו ט"ו. כתב על כתב.
 יתומי גמין פ"ג ט"ו ט"ו

שנויי נוסחאות

(ו ש מ א ל). כנוכ
 כמקומו. ומשכאל.
 כתיב שם משמעון ושם
 משכאל. כתיב כ"ו
 ליתא. נח. דן. גר.
 כתיב ל"ט גמח. ורן. וגד.
 כתיב ליתא (גד מדיאל).
 ד (בסס). כתיב ליתא.
 ו ב ק נ ת ח ו ט. כתיב
 בקלקנתום. כתיב
 ובקלקנתום. כתיב
 ובקלקלתום. ותיב ד"ט
 ובכל דבר. כתיב בכל.
 שני כותלי. כתיב שתי
 כותלי. זיוות. כתיב שתי
 הבית וכו'. כתיב לוח.
 כתיב לוח. כתיב שתי
 דמי. הספר. כתיב
 המספר. כתיב המספר.
 ותיב שטר. כתיב
 והכמים פטרין. ותיב
 כתיב שם פ"ו הכתיב ד"ט
 ד' בשקין במי פירות.
 כתיב. ובמי פירות.
 כתיב לכתב במי פירות
 בשקין. באבק דרכים.
 כתיב באבק. באבק
 ח ס פ ר י ט. כתיב
 ונשתי. ספרים.
 כתיב ובאבק ספרים.
 כתיב ליתא ונשתי ובאבק
 הספרים. ובמספרין.
 כתיב ובמספרין. כתיב
 ובמספרין. כתב על.
 כתיב כתב. זיוות. כתיב
 יום. כתיב ד' פרא
 יקלקל זיו. אחד בארץ
 אחד. כתיב ובמספרין
 אחת. ואחת. כתב על
 ט' כותלי. כתיב ליתא
 ליתא כותלי. וכן ליתא
 כתיב על ב' דמי.
 כתיב ועל. ואין נתקין
 כתיב ואינן. ארת

נוני המורים דכתיבי נבי ויהי נספוע כדמפורש בפרק כל כתיבי
 על"ל: שם משמעון וכו'. וכתב הרמב"ם וף ע"פ שם"ס
 [ו] סתומה וזאת פתוחה לא נחוש אלא הלשון וזה הדבר
 אמת לפי שלא נחוש לכוננו אלא בגמר מלאכה. והראיה חילו
 נכתוין לארונג בגד מעשרים אמה
 בשבת שלא יהא חייב עד שיגמור
 העשרים אמה ויארונג כל השבת
 ויהיה פטור זה שקר אלא משעה
 שיארונג שני חומיין שהייב אע"פ שכוונתו
 להשלים אריגת הבגד וזכה הדון
 בכל המלאכות על"ל ומבואר בבבבית.
 ועיין מ"ס בס"ד בר"פ י"ד:
ד' הכותב שתי אותיות בהעלם
 אחד חייב. לגופה לא לריכה דהא
 כבר הן בס"פ ולעיל בזה הכלל
 כל [חייב] השאוח אינן חייבין עד
 שהאח החלתן וסופן שגגה אלא משום
 דכתיב למחני בסוף פירקין פלוגתא
 דר"ג ורבנן ככותב בשני העלמות
 להכי הנה כרישא הכותב בהעלם אחד
 חייב: בסם כו'. עיין משנה ב'
 פ"ב דמגילה. ומ"ס שם בס"ד: ורבי
 יהושע פוקר. פ"ה ר"ב וכן הרמב"ם
 ואפי' הוליא דס. ועיין בפירוט
 לרפ"ד. ועוד דהא לא מחייב רבי
 יהושע כיון שמחשבתו היחה למלאכה

שם משמעון ושמואל (כ) נח מנחור
 דן מדניאל גד מגדיאל: ד' הכותב
 שתי אותיות בהעלם אחד (ז) חייב. כתב
 בדיו בסם (א) בסיקרא (ב) בקומים (ג)
 ובקנקנתום (ד) ובכל דבר שהוא רושם (ה)
 על שני כותלי זיוות (ו) ועל שני לוחי
 פנקסי (ז) והן נהגין זה עם זה (ח) חייב. הכותב
 על בשרו חייב. המסרט על בשרו (ט) רבי
 אליעזר מחייב השאת ורבי יהושע פוקר (י)
 כתב במשקין (יא) במי פירות (יב) באבק
 דרכים (יג) באבק הסופרים (יד) ובכל דבר
 שאינו מתקיים פטור. לאחד ידו (טו) רגלו
 בפיו ובמפריקו (טז) כתב אות אחת סמוך
 לכתב (יז) וכתב על גבי כתב (יח) נכתוין
 לכתוב חית וכתב שני זיויין (יט) אחד
 בארץ ואחד בקורה (כ) כתב על שני
 כותלי הבית (כא) על שני דפי פנקס (כב)
 ואין נהגין זה עם זה (כג) פטור. כתב אות

אחת אחת סמוך לכתב. אלא לוח כתיבה זיוג לה אחת והשלימה
 לשתי: כתב על גבי כתב. העביר קלמוס על אותיות הכתובים
 כבר וחדש: וכתב שני זיויין. שלא נראה הגג של ח"ח אלא
 שני הרגלים נראה כחילו הם שני זיויין: על ב' כותלי הבית.
 כתב על שני דפי פנקס. ששויין עמודים עמודים כתב לוח אחת בעמוד זה והלוח אחת בעמוד זה והלוח
 אחת מה שמפסיק ביניהן והנה כרישא כותלי הבית המרוחקים זה מזה והדר תני דפי פנקס ולא זו אף זו קמתי: אות
 (ח) חילום שיגענפום. (ג) גוטא. (ג) כתיב בקלקנתום. (ד) קוספער וואסער. (ה) גאללעפעל. (ו) כתיב ד"ט שטובין.

אחד אחת סמוך לכתב. אלא לוח כתיבה זיוג לה אחת והשלימה
 לשתי: כתב על גבי כתב. העביר קלמוס על אותיות הכתובים
 כבר וחדש: וכתב שני זיויין. שלא נראה הגג של ח"ח אלא
 שני הרגלים נראה כחילו הם שני זיויין: על ב' כותלי הבית.
 כתב על שני דפי פנקס. ששויין עמודים עמודים כתב לוח אחת בעמוד זה והלוח אחת בעמוד זה והלוח
 אחת מה שמפסיק ביניהן והנה כרישא כותלי הבית המרוחקים זה מזה והדר תני דפי פנקס ולא זו אף זו קמתי: אות
 (ח) חילום שיגענפום. (ג) גוטא. (ג) כתיב בקלקנתום. (ד) קוספער וואסער. (ה) גאללעפעל. (ו) כתיב ד"ט שטובין.

אחד אחת סמוך לכתב. אלא לוח כתיבה זיוג לה אחת והשלימה
 לשתי: כתב על גבי כתב. העביר קלמוס על אותיות הכתובים
 כבר וחדש: וכתב שני זיויין. שלא נראה הגג של ח"ח אלא
 שני הרגלים נראה כחילו הם שני זיויין: על ב' כותלי הבית.
 כתב על שני דפי פנקס. ששויין עמודים עמודים כתב לוח אחת בעמוד זה והלוח אחת בעמוד זה והלוח
 אחת מה שמפסיק ביניהן והנה כרישא כותלי הבית המרוחקים זה מזה והדר תני דפי פנקס ולא זו אף זו קמתי: אות
 (ח) חילום שיגענפום. (ג) גוטא. (ג) כתיב בקלקנתום. (ד) קוספער וואסער. (ה) גאללעפעל. (ו) כתיב ד"ט שטובין.

ראשון לציון

ד' (במשנת) ורן וסנין.
 ז"ל הרמב"ם הגהין
 נקדחין מן הדין נז' אישע
 ח' ונתיבלט נדפס
 תהלים ח' ונחה ז' ל'
 תהלים ח' :

תוספות רע"ק

לרשי הר"ב בדיקתני
 שתמא בתנאי בין שמש
 א' שמשע בין אותיות
 כותלים חייב אפי' אה
 ודוקא ר' יהודה דקאמר
 בכרייתא אפילו לא כתב
 אלא ב' אותיות ורן שמש
 א' חייב כיון תת וכו' הרי דרשו בהדיא כגון תת וכו' ומשמע אה אבל תנתי' תמא קתני ומשמע בכל ענין חייב : (אות קבו) כתיב"ס דיה שם. לא נחיש אלא הלשון. קשה לי
 תא אין כותבין במקום אחד דכותב שם כ"פ פתוחה א"א לקיימו במקום תיבה שלימה שם ואינו דומה לאורג ב' חופים סבגד גדול דמתקיימת במקום א' רב' חופים שוים לפי
 שירצת לארונג רק ב' חופים דמי לנו מבריאול ולהריא אמרינן כסוגיא רואת אומרת דר' יהודה ס"ל דסתום ועשאו פתוח כשר ואנן לא קי"ל הכי אלא באירך תנא דבעינן כתיבת
 תמא על ב' חופים וצ"ע. גם ס"ש ברס"ם ויארונג כל השבת ויהי' פטור וכו' משמע דלמדים זה סבבא דל"ש לוסר שיארונג כל השבת ויהי' פטור. הוא תמא דהא בבדייתא לא
 ילפנין ק' סבבא אלא סקרא סאחת כותב דרשינן אחת סתנת דהיינו שם משמעון וארנ מקצת בגד מכל הבגד. ותתו"ס כתב עלה וסבואר בבדייתא. ולא ירעתי הכותב אי לענין
 נ"ף הדיון הא תני זה הכא ככתבני' שם קמן שמש גדול. ואי השמש. תא תשמע זה לא נזכר. אלא דיליף מקרא וצריך עיון: ה' (אות קבר) כפשנא נכתוין לכתוב ח' וכתב ב'
 זיויין

יכין

בט) אף דמי' זו סתומה וזו פתוחה. איהו ס"ל דכשר בקו. ולא קי"ל כן
 (אלא דק"ל כמה דקאמר נתי' (שנת ל"ז ב') דנכתוין לרוקח' ורוקח' ד' דתיבי
 מהדינוט סם משמעון ומה ראי' מיהי' שמש משמעון דקיי"ל גבה באתם דפטור.
 וי"ל דרק לפימנא בעלמא נקט' וכו' חוס' (כתובת ד"מ א' ד"ה כגון מילה)
 וליהיק למה לא קאמר הש"ס מדאשכחן דכותוין קרא. הו"ל כאלפס לקיימו
 נתיבא. דפתוחה במקום סתומה מיינו (נתיב' ב' פ"ג) וסתומה במקום
 פתוחה מיינו (ביבט' ט' פ"ו). ונו"ן כפופה בסוף מיינו (חייב לית פ"ה).
 י"ל מדק נמשע מקומות אשכנחא קו. אין למדין ממנו. וי"ל דנקס תנא
 שמוען ושמואל. בדקדק לא זו אף זו. דלא מתיב' שם משמעון דכ' התמיין
 נתי' (נתיב נראה). אלא אפי' שם משמואל. דמלתא שם פמ"ס תמא. ומלת
 שמואל נשע. אפי' חייב: ל' שלא נזכר בזיויין שחטוף: (לא) מין אדמתי:
 לב) (ראשונה) י"ה (מעניני) ל'ג) (גוממי) ל'ד) (פיטריאחל):
 (לה) שרשמו מתקיים לההוי מי פריא. ועפ"ה (גאללעפעל וואססער)
 בלי"א: (לו) צוויש סהכתלים נונעיים שם יחד: (לו) סתבנן על ב' גליונות סמוכין שפסטר: (לח) אכותב ככתלים נמי קא. שסמוכין כל
 קך עד שנקראין יחד ומלת נכתוין מלשון והגיה בס: (לח) שחקך ככשרו לורת אותיות: (ט) אפי' הוליא דס מדלת התכוון להכלה. והו"ל
 פ"ר דלא יתחא ל'י: (מא) שנעשו מפירות ששויין לתקון כעצבים ותוהים: (מב) מפירות שאינן עשויין לתקון: (מג) שחקך בלצטו אותיות
 בצחק שטל צבי נרלו מהדרך: (מד) שחקך בלצטו אותיות בעשוריים הקולמס שהיה מפור ע"ג שלחן הסופר: (מה) שחח הקולמס כהסוף
 שהיה מקום החד ככותב צו. למעלה. והי"ס צו וכו': (מז) שחח הקולמס כקובל סקריין עללעכבלענין וכתב: (מז) שכבר היה סמוך
 אות א' מאתמוול. וכתב אות א' בלדו. ונשלים חיבה: (מח) שהעביר הקולמס על ב' אותיות וחדשם: (מט) שלא עשה נג המחתבין יחד: (נ) ר"ל
 כתב אות א' ע"ג רלסה ולאח על התקרה: (נא) שלא צויה. וה"ה ככותב א' ורמוקיס זמ"י: (נב) ר"ל צב' עברי לוח: (נג) ר"ל שאינן
 נקראין

תפארת ישראל

ולפעד"ג דמ"ס הרמב"ם וזה אמת. לא קאי אסתומה וסתומה. רק על
 מ"ס ר"י דל"ז שיכתוב כל המלה. ועלה קאמר וזה אמת. דכתיב קיי"ל
 כותי' דר"י. ולא זו בלבד כתיב דכתיב"ל. אלא בכל המלאכות. כמתכוון
 לעשות מלאכה גדולה ועשה רק קצת ממנה חייב (כרמ"ס פ"ה משבת
 הי"ד). ובאמת נכאורה י"ח לתמוה כמה דקאמר הש"ס (לעיל דל"ז ב')
 כ"ס דהתכוון לרוקח' ורוקח' ד' חייב. דהיינו שם משמעון. ע"כ. וק'
 הוי בשם משמעון חייב רק משום דס"ל לר"י דסתומות ששאלן פתוחות
 כשר. אבל לדידן דקיי"ל סתומות ושאלן פתוחות פסול. ח"כ בשם משמעון
 פטור. וכן י"ח לתמוה במ"ס המ"מ (פ"ח משבת הי"ב) בשם הראב"ד.
 דכ"ס משמעון חייב. ע"כ. אמנם לפעד"ג דרק לפימנא בעלמא נקטו
 הש"ס וגם הראב"ד שם משמעון. אבל באתם הסווה על סוף דברי ר"י.
 נח מנחור גד מגדיאל. דנשקך ודכותו' קיי"ל כותי' דר"י וכמש"ל. וכן
 דרך הש"ס ככתב דוכתי. כמ"ס חוס' (כתובות ד"מ פ"ה ד"ה כגון מילה
 ע"ס). ומ"ה שהקשה הגאון חו. דמדברי הרמב"ם משמע דמנח המסבא

בועז

ולפעד"ג דמ"ס הרמב"ם וזה אמת. לא קאי אסתומה וסתומה. רק על
 מ"ס ר"י דל"ז שיכתוב כל המלה. ועלה קאמר וזה אמת. דכתיב קיי"ל
 כותי' דר"י. ולא זו בלבד כתיב דכתיב"ל. אלא בכל המלאכות. כמתכוון
 לעשות מלאכה גדולה ועשה רק קצת ממנה חייב (כרמ"ס פ"ה משבת
 הי"ד). ובאמת נכאורה י"ח לתמוה כמה דקאמר הש"ס (לעיל דל"ז ב')
 כ"ס דהתכוון לרוקח' ורוקח' ד' חייב. דהיינו שם משמעון. ע"כ. וק'
 הוי בשם משמעון חייב רק משום דס"ל לר"י דסתומות ששאלן פתוחות
 כשר. אבל לדידן דקיי"ל סתומות ושאלן פתוחות פסול. ח"כ בשם משמעון
 פטור. וכן י"ח לתמוה במ"ס המ"מ (פ"ח משבת הי"ב) בשם הראב"ד.
 דכ"ס משמעון חייב. ע"כ. אמנם לפעד"ג דרק לפימנא בעלמא נקטו
 הש"ס וגם הראב"ד שם משמעון. אבל באתם הסווה על סוף דברי ר"י.
 נח מנחור גד מגדיאל. דנשקך ודכותו' קיי"ל כותי' דר"י וכמש"ל. וכן
 דרך הש"ס ככתב דוכתי. כמ"ס חוס' (כתובות ד"מ פ"ה ד"ה כגון מילה
 ע"ס). ומ"ה שהקשה הגאון חו. דמדברי הרמב"ם משמע דמנח המסבא

בועז

ולפעד"ג דמ"ס הרמב"ם וזה אמת. לא קאי אסתומה וסתומה. רק על
 מ"ס ר"י דל"ז שיכתוב כל המלה. ועלה קאמר וזה אמת. דכתיב קיי"ל
 כותי' דר"י. ולא זו בלבד כתיב דכתיב"ל. אלא בכל המלאכות. כמתכוון
 לעשות מלאכה גדולה ועשה רק קצת ממנה חייב (כרמ"ס פ"ה משבת
 הי"ד). ובאמת נכאורה י"ח לתמוה כמה דקאמר הש"ס (לעיל דל"ז ב')
 כ"ס דהתכוון לרוקח' ורוקח' ד' חייב. דהיינו שם משמעון. ע"כ. וק'
 הוי בשם משמעון חייב רק משום דס"ל לר"י דסתומות ששאלן פתוחות
 כשר. אבל לדידן דקיי"ל סתומות ושאלן פתוחות פסול. ח"כ בשם משמעון
 פטור. וכן י"ח לתמוה במ"ס המ"מ (פ"ח משבת הי"ב) בשם הראב"ד.
 דכ"ס משמעון חייב. ע"כ. אמנם לפעד"ג דרק לפימנא בעלמא נקטו
 הש"ס וגם הראב"ד שם משמעון. אבל באתם הסווה על סוף דברי ר"י.
 נח מנחור גד מגדיאל. דנשקך ודכותו' קיי"ל כותי' דר"י וכמש"ל. וכן
 דרך הש"ס ככתב דוכתי. כמ"ס חוס' (כתובות ד"מ פ"ה ד"ה כגון מילה
 ע"ס). ומ"ה שהקשה הגאון חו. דמדברי הרמב"ם משמע דמנח המסבא

בועז

ולפעד"ג דמ"ס הרמב"ם וזה אמת. לא קאי אסתומה וסתומה. רק על
 מ"ס ר"י דל"ז שיכתוב כל המלה. ועלה קאמר וזה אמת. דכתיב קיי"ל
 כותי' דר"י. ולא זו בלבד כתיב דכתיב"ל. אלא בכל המלאכות. כמתכוון
 לעשות מלאכה גדולה ועשה רק קצת ממנה חייב (כרמ"ס פ"ה משבת
 הי"ד). ובאמת נכאורה י"ח לתמוה כמה דקאמר הש"ס (לעיל דל"ז ב')
 כ"ס דהתכוון לרוקח' ורוקח' ד' חייב. דהיינו שם משמעון. ע"כ. וק'
 הוי בשם משמעון חייב רק משום דס"ל לר"י דסתומות ששאלן פתוחות
 כשר. אבל לדידן דקיי"ל סתומות ושאלן פתוחות פסול. ח"כ בשם משמעון
 פטור. וכן י"ח לתמוה במ"ס המ"מ (פ"ח משבת הי"ב) בשם הראב"ד.
 דכ"ס משמעון חייב. ע"כ. אמנם לפעד"ג דרק לפימנא בעלמא נקטו
 הש"ס וגם הראב"ד שם משמעון. אבל באתם הסווה על סוף דברי ר"י.
 נח מנחור גד מגדיאל. דנשקך ודכותו' קיי"ל כותי' דר"י וכמש"ל. וכן
 דרך הש"ס ככתב דוכתי. כמ"ס חוס' (כתובות ד"מ פ"ה ד"ה כגון מילה
 ע"ס). ומ"ה שהקשה הגאון חו. דמדברי הרמב"ם משמע דמנח המסבא

אחת על שם נוטריקון. שפוסה סימן נקודה עליו ומציט
מאותה האות תיבה שלמה כגון קי"ף קרבן מ"ם מעשר ת"ו
הרומה: רבי יהושע בן בתירא אומר חייב. כיון שהכל מציט
מאותה האות תיבה שלמה כאלו כתב אותיות של כל התיבה :

וחכמים פוטריין. שהרי לא כתב
שתי אותיות והלכה כחכמים: ן בשתי
העלמות. לאחר שכתב אות אחת
בסוגג גודע לו שעבר וחזר ונעלם
ממנו וסגג וכתב אות שניה בלדה:
אחת בשחרית ואחת בין הערבים.
כיון דהו"י ליה שבות צינטיס כדי

לידע הוה ליה כשתי העלמות: ר"ג מחייב. דכבר אין
ידיעה לחזי שיפור לחלק שלא יעטרף עמו החזי האחר: וחכמים
פוטריין. דכברי ידיעה שבין שני חלאי שיפור מחלקת צינטיס
ולא נעשה כאלו היו שני חלאי שיפור בהעלם אחת והל' כחכמים:

הרבה בשבחות הרבה ויודע עיקר שבת שאינו חייב אלא על כל שבת שתי
חטאות אם עשה שחרית וערבית וכתבם הקפו לה"ל לפרש שיפור השהות כלומר דשחרית ובין הערבים אינו שיפור מפורש
ועוד הקפו מגמ' דהתם וכתיב דלראה דמייירי שילע צינטיס ואחת שחרית וקטס לרבותא דלע"ג דיש עם הידיעה
הפסק ושהות גדול צינטיס מחייב ר"ג ע"כ: רבן גמליאל מחייב. פי' הר"ב דכבר אין ידיעה וכו' גמ'. וכתבו התוס' כר"ה
דעמט משום דכתיב (ויקרא ד') הו הודע אליו חטאתו ידיעה חטאת הוא דכמה ידיעה אבל ידיעה דלאו חטאת ללא שמה ידיעה:
וחכמים פוטריין. עיין מ"ש בס"ד בס"ד לעיל:

(ה) כהו"ט ד"ק ספורות. (ז) קאנציליריש (קאנציליאט).

פירש הר"ב כגון קי"ף קרבן וכו'. שבעת הסכנה היו כותבין כן
דחתן במשנה י"א פ"ד ממסכת מעשר שני. וה"ס בכל זמן
וזכל מקום שהסכימו עליו חכמי מקום האור שיהיה אור פלוגי
סימן לחיבה פלוגת. [ופירוש נוטריקון כתב החשבי כי בלשון

אחת נוטריקון (י) רבי יהושע בן בתירא
מחייב (יג) וחכמים פוטריין: ן הכותב שתי
אותיות בשתי העלמות (י) אחת שחרית
ואחת בין הערבים (י) רבן גמליאל מחייב
וחכמים פוטריין (י):

יון ורומי קורין לכופר טסאר"ו וכן פי'
בערוך ודרך הסופרים לכתוב בקלרה
לכ קורין לכימנים נוטריקון כלומר
דרך סופרות (א) בל"א קאלנליו"ש (ג):
ן אחת שחרית ואחת בין הערבים
פי' הר"ב כיון דה"ל שבות צינטיס
וכו' וקשיא לי ממ"ג אי איירינן בזדון
שבת וסגגות מלאכות הא מפרש"י ברי"ף דחפ"י ימים שצינטיס
לא הוה ידיעה לחלק. ולי בזדון מלאכות וסגגת שבת הא לא
אמרינן התם אלא ימים שצינטיס הווין ידיעה שא"א שלא שמע
וכו' ומשמע דדוקא ימים דהיינו שש ימים שבין שבת לשבת
אבל משחרית לערבית לא ותדע דאלת"ה א"כ העושה מלאכות
שבת וסגגות מלאכות הא מפרש"י ברי"ף דחפ"י ימים שצינטיס
לא הוה ידיעה לחלק. ולי בזדון מלאכות וסגגת שבת הא לא
אמרינן התם אלא ימים שצינטיס הווין ידיעה שא"א שלא שמע
וכו' ומשמע דדוקא ימים דהיינו שש ימים שבין שבת לשבת
אבל משחרית לערבית לא ותדע דאלת"ה א"כ העושה מלאכות

תוספות רע"ק
וייני"ן. משום דוייני"ן
בעי וייני. ותייני אף
דנחבין לכתוב ב'
אותיות איזה שתי
איותיו שיהיו דנחבין
למלאכת איסור דנחבין
השבתו והא דלא קתני
נחבין לכתוב ב' וייני"ן
וכתב בלא ויון פסור.
דאשכחן בריבוא לרייק
הא ב' אותיות אחרות
דלא בעי ויון חייב אף
דחשבת מיהא לאחת
הוא דמכין. תוס':

לוקטים

1 [תי"ש] ד"ה אחת
שחרית וכו' משחרית
לערבית וכו'. שאני התם
דלירי צידע עיקר שבת
דכינו שידע עיקר שבת
במזמור ואלת"ה כסמללכות
אבל לא דל כיון יאודוס
שיזכורו וכן וסמין ליה
שיעורא ככה סמיים
שכומים שא"א שלא ישמע
אבל ככהן לירי כסמין כן
ישראל כדן כחן עמו דיו
כעבור משחרית לערבית.
והתם (גמ' קשיים
לכ"ג דה"ל סמללכות
ב' אותיות כ"ל העלמות
דמס כמותא סא שיש שבות
וגם הידיעה כיון דידע מיד
חלק דלי כיון דכתיב לחזי
לא אשכחיתו לכן כ"ל
שעודים שלמים לכן פי' לא
לכ"ל כמות. וגם מה שקרא
הסוס' לפירש"י ל"ק דודאי
שחרית ובין הערבים היינו
מנקב עד עכש ומה שקסמס
ממ"ש כנמלא כתב אות
אחד כעבדים ולי' לפורי
חייב מסמללכות יש שבות כדי
לידע י"ל דלון כ"ל שבות
כמשחרית עד סלללס
(קול הרמ"א):

הלכתא גבירתא כללא דפרקי

רייפין שעל עריסת התינוק (אם לא שמתחו כבר מע"ש פע"ם סביר עובי
העמוד הכרוך. או שהרייפין בעצמן רחבן משה או שאין בין רייפין לחבירו
ג"ס) או להניח כסוי על תיבה. שהיא ריקת בפסח הסמוך לגגות. או לכסות
כלי ריקת שיש בה פע"ם. או להניח כסוי ולוחות על חבית ריקת. מיהא
באין בוקח כלל לכסוי. כמחזור קדירה על חכירה או שמוזר חכסוי אהבלי
מע"ש. וכ"ש להניח דף על גגלי השלחן דאין שם מחיצות וכן לגמולין ולפרוק'
חקלאות שבבית"ג או ללבוש תוס' ואפי' במשים הפלית על החוץ. וכ"ש
בשאר דפך כלל לחשתמש תחתיו. כגון לעשות ספרים כמאן וכמאן וספר ע"ג
כשצריך ללמוד בסוכן הכל שרי. לנפות שאמנישע וואנד הפתוחה פסח
מע"ש. ואפי' עושה לתתיר דבר מה. או לתלות ויולן לפני פתח כפרית דגדת
נגעה ברזח סותר. המפים מורטא אם התחבין רק לחיצוא הליחה עכשו. מותר
לכתחלה טוב ע"י עובד כוכבים. מיהא באם מרחיב פת החבק שישאר פתוח
חייב משום בונה. או מכה בפטיש. עפר וחול למורו בחצר או בבית היו
כבונה. ובבית מרוצף או לכסות בו ציאה וכל סינוף דוקא ביהוד לו קרן ויות
מותר מיהא בחול רטוב בשאם יקח ממנו ישאר גומא במקומו רק בשבת למעלה
מותר. ולכבד חבית דוקא בכנה אוזו או בורמטע. וזא אפי' אינו מרוצף
מותר. משא"כ בבעזען אפי' מרוצף באבנים או קרשים. ולרביץ (שפרענען)
חבית מותר אפי' אינו מרוצף כשמתכין שלא יעלה חאבק. ולהתיר קרקע
אפי' מרוצף אמור. כמא ופסל שאינם גדולים וכבדים כ"כ עד שבודאי עושה
הריץ. מותר לגרם. ולצירד חבית כבד על הארץ אמור. רוק או ליח
דורסח לפי תיבו או מעמיד רגלו עליו. ואסור לשפשף ברגלו. סכין או בר
אחר התחוב בארץ או כחל אמור לחיצוא. צנן שסמון ע"י לקטן פ"כ פ"ה.
תינוק שנחשקתו אבריו ע"י לקטן פ"ה ס"ג. להחזיר דלת של תיבת אמור
גזירה. שאם יתקעו בחוק הי"ל מכה בפטיש. ואפי' בצינור שלגו שבלק
יכול ליפול ולהחזיר. מיהא כצורך וע"י עובד כוכבים. חתיר ע"י זקיק"ל.
לפסל ולהתיר פסל על פסל אחר אמור. אם לא שישב כבד עליו באופן
זה מע"ש. ולהחזיר רגל ששפסם מפסל מותר דוקא. באם נשאר לעולם רפוי
ל"א

תפארת ישראל

אמרי' דאף שמתכוון לחרוג כל הכנד חייב כשאר"ג ב' חוסיין. והקשה הרי
בש"ס לייף לה מקרא מלחת מהנה. על זה אשיב לא ידעתי מי הניד לו
להגאון ל"י שהרמב"ם אומר זה מכה סגרה. והרי אפשר שפיר לומר
דמ"ס הרמב"ם בסוף דבריו וז"ל. "וזה שקר" ר"ל מטעם דכתיב מלחת
מהנה. וגם בל"י אלמריך קרא ואלמריך סגרה. דל"כ למה בחרג ב'
חוסיין מבנד גדול חייב. ונכתובין לזרוק ת' וזרק ד' פסור. טע"כ משום
דמסתבר הכי והכי (כשבת דל"י ב'). ואין למדין מלחת מהנה רק מה
דמסתבר למגן מינס. וזף לרמב"ם (פי"ג משנת ה"כ"א) בכתובין לזרוק ת'
וזרק ד' בלמת ג"כ חייב משום שהי' לרמב"ם ג' אחרת בט"ם סס. וכמ"ס
לחל למעוטי שא"ל לכתוב כל פסס. ולר"ם מנעט קרא דל"ג שאר"ג כל
על כל המלאכות. ופעמים חייב אחת על כל א' וא'. וכל מ"ד מה דמסתבר
ר"ל דכתיבתא מנואר מליזה קרא ילמינן הך סגרה טכ' הרמב"ם:

פרק יב משנה א הבונה

קבוע. (ג) אהל ארעי: (א) בנה בקרקע או סתר ע"ס לבנות
במחבור בקרקע כ"ש. חייב. ואפי' רק סוסיף על חבנין כ"ש. שתקע יתד
או סוציאו. או שפח כופים. או קבע דף ככתול או ברצפה. או גלאויר
שחושב אשנב בחלון וכן חטובו או מנתק צירי דלת או חמטיר או מחזיר
דלת לחלון לצירן ואפי' אינם תחובים בחווק. ע"י עובד כוכבים
אמור) דלת או חלון שאינם מחוברין בצירין. רק תחובים בחווק.
ואינם סוציאו רק לעתים רחוקים (ודלת חלון שעשוי לפתח ולסגור סתיר.
בין סמחובין או אינם מחוברין בצירן סותר לפתח ולסגור. ודלת שעשוי
לסגור בשבת. כשל שאלענאפען. אפי' בשרוק כופים סותר לסגור (ועי'
פ"ד) וסוב לעשותו ע"י עובד כוכבים). וכן חופר גומא בביתו או בחצירו
(ובעפר חול תלושים אמור מדרבנן) או שנפל תל או גומא ברצפת בית
והצר (דברדח וגינת חז"ל חרש) ונכתובין לחשית הרצפה. וכן הפסנת
וכל שברחוב ובחצר (ומדחבל דאורייתא אפי' ע"י עובד כוכבים אמור). עושה
נקב כ"ש בכותל או בקרקע לתכניס או להוציא (רבאם הוא להכניס ולהוציא
חייב ג"כ משום סכה בפטיש) למים או אפי' לאויר ככולן חייב: (ב) העושה
אהל קבוע שהוא פסח על פסח כבונה פסח. ואפי' אינו מחובר לקרקע
ועשה ג סחיצות או קונטיקן ופרש עליון אהל כמדון וקשור בחן. ואפי' לו
רק סוסיף עליו כשעשוי לכה"פ לח' או מ' ימים וכן תוקע עץ בעץ עד
שנתחברו. אפי' לא חברם במסמר. וכן העושה כלי אדמה או ח"ס קידם
שישרטן בבבשן וחנפשו כלי וכוית או שחכנס יד הקורדם בחברול או
המנבן גבינת. או המנבל סין אוכלין. או מירות יחד ונתכין ליטתן (דאל"כ
הוה מעמ"ל והוה כשעור גבירת שהוא ד' תשיעת סביבת תרנגולת
ביגונית כולל תולדות בונה וחייב. ובגין ריגו כלהויר פרקי כלי או לרבע
שכרים יחד דוקא ככלי גדול מחוץ מ"ס חייב. (ג) אהל ארעי. דהיינו באינו
עשוי לח' או מ' ימים וגם אין בגנו או סמוך לגנו מע"ש בר"ס. סותר
לי"א לכתחלה. ובחדיא לשיבותא אמור לכתחלה. וכן אמור לפרוס מפה ע"ג

י כ"ן

נקראין יחד: (ג) שפטה סימן קו על האם. ועי"ז נקרא התיבה
שלימה. כגון ק' קרבן. מ' מעשר. והבקיולין בכהיבה נקראין
בלשון רומי (נאמארויס) או נוטריקון. וע"י בקאולין סתבין כן:
(גה) מדמנבן שהוא תיבה שלימה (ג) שטודע לו צינטיס שחטא.
וחזר ושכת וכתב אות ב': (נו) ר"ל אפי' היה בין ההעלמות ויס
שלים. ששה הרבה צינטיס. חייב: (ג) ר"ג ע"כ: רבן גמליאל מחייב
לחזי שיפור. שלא יעטרף. וחכמים ס"ל ידיעות מחלקות:

המ"מ סס. עכ"ס הרי יש כש"ם פלוגתא דרש"א דמלחת מהנה. דלח"ה
הכנד. ולר' יוסי אהל קרא למימר דפעמים שחייב אחת על הסה. לדיעה על כל המלאכות.
ל"י לדיס. וז"כ יפה כתב הרמב"ם דלמן קיי"ל כהך מ"ד דמסתבר ל"י
על הגאון לרתי"ט דיסה כ' רתי"ט דלדברי הרמב"ם מנואר ככתיבתא.

מן שמונה שרצים. ק"ו ע"ל
וה"ל פ"ה ה"ל וז"ל ע"ס
כ"ע ס"ל לחין ס"ה ס"ה
ל"ח ס"ה ע"ה ס"ה ח'
ח"ה וק"ה ח"ה ע"ה ס"ה
כ"ד ס"ה ע"ה ע"ה ס"ה

שנויי נוסחאות
א ושאר שקצים. כ"ה...
שרצים. שלא לצורך.
נמשכ"ר ושלא.

תוספות ר"ע ק'
פ"ד א (א"ה קלא)
בהרע"ב ר"ה
והחובל. שהיא תולדה
דרש. לפנים זה בענין
שיצא דם כנגדו וכו'
הרמב"ם פ"ה ה"ז מהל'
שבת כחולת לי דהרמב"ם
כתב רש"י דהשוחט
ח"ב מ"ש נפילת גשם
ואמאי אינו חייב גם
משום מפרק הדם כסו
בחובל ואף אם אין
צריך ליתן תרם לכלבו
מ"מ הא בחובל להיק
פסור רק משום מקלקל
והא שחיטת לא הו"ב
ק"קול. ודוקק לומר
רפירי בלא יצא דם או
שלא יצא כנגדו:
[אות ק"ב] שם ר"ח
ושאר שקצים וחלויות.
למען הא' שכתב
הרמב"ם דחובל משום
ספיק והו"ב תולדה דרש.
בחלון. בלא"ה פסור
אף אילו היה לו ער
ברקיק"ל דאין ידועה אלת
בגדי כדאיתא בשבת
דף ע"ה ע"א דחלון דאין
בו משום מפרק ובהבטח
מ"ל להרמב"ם דהו"ב ג"ק
עיי"ש. ובהפ"ך ק"ה
ג"כ כיון דחלון אין לו
עור אף פליגי ר"י רובין
בשבת דף ע"ה א' חייב
בחלון משום מפרק או
יש ידועה שלא בגדי ג"ק
לא. הא בשאר שקצים
דאין להם עור חובל פסור
ואמ"ל ביצא מהם דם
כמ"ש הרמב"ם בספירש
ב"ה ה"ז (ודחה מוניא
דחולין דמ"ו ע"ב מחלכת
ע' כ"ה) ע"ב משום
דבלא עור לא מקרי
טפרק א"כ בחלון ל"ש
כלל מפרק. ומצאתי
שעמד בזה הפ"ה ב"י
א א"ס' שפ"ו קפ"ו.
וכותב ק' לי על רש"י דף
ע"ה ע"ב ד"ה משום
נפילת גשם דנפ"ש
הוא בשמורן בחלון
סאדמוס וחוש וחלון
ע"כ קשה לי במה נקט
חלון הא מסק' לעיל
דף ע"ה ע"א דבחלון
שמוציא דמו לצביעה אין
בו משום נפילת גשם
דהוי מתעסק דכל כמח
דאית ביה חיותא וכו'.

פ"ד א והחובל בהן חייב. פ"ה הר"ב ד"ש לכן עור
ומסקין דאפילו רבנן דר"י זן נורי
במשנה ב' פ"ט דחולין מודו לענין שבת. ומ"ס הר"ב דחייב משום
מפרק שהוא תולדה דגם לפי שהוא מפרק אותו דבר ומצדלו

מחברו כמ"ס הרמב"ם ומ"ס הר"ב
שאין החובל חייב אלא בזריך לדם
הכי איחא בגמ' פרק דלעיל דף ק"ו
ולפי' שכתב דחובל חייב משום מפרק
יחא שזריך לדם שזולא כדי להאכיל
לכלבו כדאיחא בגמ'. אבל לפי'
שמפרש משום נובע ואינו עולא מאי
להאכיל לכלבו דקאמרין וגם רש"י

כתב זה הפירוש וי"ל כגון שזריך ויחא ליה שיהא נכנס בעורו
ודקנט להאכיל לכלבו חדא מהרתי נקט ועוד הא חגיגה בבב"ה
לכרר הדם אצ"פ שלא ילא אבל נראה דלכרר הדם דחייב לפי'

קמא משום דמ"ס מפרק הוא אצ"פ שלא ילא ולא נחיימה כל מחשבתו ודומה זה לכותב עם משמעון שחט"פ שלא נחיימה כל מחשבתו
הרי עשה מלאכה ועיין מ"ס בס"ד במ"ג פ"ב. ומ"ס הר"ב דק"ל כל המקלקלים פטורים לאו כללל הוא דהא דחיימה לה במקלח כמ"ס
בפ' דלעיל משנה ג': שלא לצורך פטור. פ"ה הר"ב דאין במינן נלווד. וכו"כ רש"י. וכתבו החו' שאיט נראה דאם כן אפי'
לצורך נמי לפטור אלא יש לפרש דאפי' במיט נלווד פטור משום דהוי מלאכה שאין לריך לגופה ור"ח מחקו מן הפירושין ע"כ.
וכתב הר"ן דה"ג ברישא שאינו חייב אלא לצורך אלא שאותן שמנה [שנ"ס] אין דרכן להזיק ולפיכך כל ידען לצורך אבל שאר
שקלים ורמשים שדרכן להזיק פעמים אדם לזן שלא לצורך והיינו כדו שלא יזקו ומש"ה תני פלוגתא בסיפא ומתני' מני ר' שמעון
היא [דסבר מלאכה שא"ל לגופה פטור] והכי אוקי' בגמ' עכ"ל. ותמה אי על הר"ב והרמב"ם שהם סוברים דאין הלכה כר"ס
בספ"ב ובפרק עשירי משנה ה'. שהיה להם לכתוב זכאן דבבא זו ללא כהלכה. ובחבורו פרק עשירי נשמר מזה שכתב דכל
שכמיט נלווד זין לצורך זין שלא לצורך חייב: דהיה ועוף שברשותו. פירש הר"ב שהרי נלוודים וכו"כ רש"י ועיין במ"ס פרק דלעיל:
ב"ן

פרק יד א שמונה שרצים האמורים
(בחורה *) הצדן ב)
והחובל בהן ג) חייב ד) ושאר שקצים
ורמשים החובל בהן פטוריה. הצדן לצורך
חייב שלא לצורך פטור. חיה ועוף
שברשותו הצדן פטור. שהרי
נלוודים ועומדים הן: והחובל בהן
חייב. ד"ש לכן עור ואין החובל חייב בכל הני דתנין במחנותין
אלא בזריך לדם אבל אם לא חבל אלא להזיק הא ק"ל כל
המקלקלים

קמא משום דמ"ס מפרק הוא אצ"פ שלא ילא ולא נחיימה כל מחשבתו ודומה זה לכותב עם משמעון שחט"פ שלא נחיימה כל מחשבתו
הרי עשה מלאכה ועיין מ"ס בס"ד במ"ג פ"ב. ומ"ס הר"ב דק"ל כל המקלקלים פטורים לאו כללל הוא דהא דחיימה לה במקלח כמ"ס
בפ' דלעיל משנה ג': שלא לצורך פטור. פ"ה הר"ב דאין במינן נלווד. וכו"כ רש"י. וכתבו החו' שאיט נראה דאם כן אפי'
לצורך נמי לפטור אלא יש לפרש דאפי' במיט נלווד פטור משום דהוי מלאכה שאין לריך לגופה ור"ח מחקו מן הפירושין ע"כ.
וכתב הר"ן דה"ג ברישא שאינו חייב אלא לצורך אלא שאותן שמנה [שנ"ס] אין דרכן להזיק ולפיכך כל ידען לצורך אבל שאר
שקלים ורמשים שדרכן להזיק פעמים אדם לזן שלא לצורך והיינו כדו שלא יזקו ומש"ה תני פלוגתא בסיפא ומתני' מני ר' שמעון
היא [דסבר מלאכה שא"ל לגופה פטור] והכי אוקי' בגמ' עכ"ל. ותמה אי על הר"ב והרמב"ם שהם סוברים דאין הלכה כר"ס
בספ"ב ובפרק עשירי משנה ה'. שהיה להם לכתוב זכאן דבבא זו ללא כהלכה. ובחבורו פרק עשירי נשמר מזה שכתב דכל
שכמיט נלווד זין לצורך זין שלא לצורך חייב: דהיה ועוף שברשותו. פירש הר"ב שהרי נלוודים וכו"כ רש"י ועיין במ"ס פרק דלעיל:
ב"ן

קמא משום דמ"ס מפרק הוא אצ"פ שלא ילא ולא נחיימה כל מחשבתו ודומה זה לכותב עם משמעון שחט"פ שלא נחיימה כל מחשבתו
הרי עשה מלאכה ועיין מ"ס בס"ד במ"ג פ"ב. ומ"ס הר"ב דק"ל כל המקלקלים פטורים לאו כללל הוא דהא דחיימה לה במקלח כמ"ס
בפ' דלעיל משנה ג': שלא לצורך פטור. פ"ה הר"ב דאין במינן נלווד. וכו"כ רש"י. וכתבו החו' שאיט נראה דאם כן אפי'
לצורך נמי לפטור אלא יש לפרש דאפי' במיט נלווד פטור משום דהוי מלאכה שאין לריך לגופה ור"ח מחקו מן הפירושין ע"כ.
וכתב הר"ן דה"ג ברישא שאינו חייב אלא לצורך אלא שאותן שמנה [שנ"ס] אין דרכן להזיק ולפיכך כל ידען לצורך אבל שאר
שקלים ורמשים שדרכן להזיק פעמים אדם לזן שלא לצורך והיינו כדו שלא יזקו ומש"ה תני פלוגתא בסיפא ומתני' מני ר' שמעון
היא [דסבר מלאכה שא"ל לגופה פטור] והכי אוקי' בגמ' עכ"ל. ותמה אי על הר"ב והרמב"ם שהם סוברים דאין הלכה כר"ס
בספ"ב ובפרק עשירי משנה ה'. שהיה להם לכתוב זכאן דבבא זו ללא כהלכה. ובחבורו פרק עשירי נשמר מזה שכתב דכל
שכמיט נלווד זין לצורך זין שלא לצורך חייב: דהיה ועוף שברשותו. פירש הר"ב שהרי נלוודים וכו"כ רש"י ועיין במ"ס פרק דלעיל:
ב"ן

קמא משום דמ"ס מפרק הוא אצ"פ שלא ילא ולא נחיימה כל מחשבתו ודומה זה לכותב עם משמעון שחט"פ שלא נחיימה כל מחשבתו
הרי עשה מלאכה ועיין מ"ס בס"ד במ"ג פ"ב. ומ"ס הר"ב דק"ל כל המקלקלים פטורים לאו כללל הוא דהא דחיימה לה במקלח כמ"ס
בפ' דלעיל משנה ג': שלא לצורך פטור. פ"ה הר"ב דאין במינן נלווד. וכו"כ רש"י. וכתבו החו' שאיט נראה דאם כן אפי'
לצורך נמי לפטור אלא יש לפרש דאפי' במיט נלווד פטור משום דהוי מלאכה שאין לריך לגופה ור"ח מחקו מן הפירושין ע"כ.
וכתב הר"ן דה"ג ברישא שאינו חייב אלא לצורך אלא שאותן שמנה [שנ"ס] אין דרכן להזיק ולפיכך כל ידען לצורך אבל שאר
שקלים ורמשים שדרכן להזיק פעמים אדם לזן שלא לצורך והיינו כדו שלא יזקו ומש"ה תני פלוגתא בסיפא ומתני' מני ר' שמעון
היא [דסבר מלאכה שא"ל לגופה פטור] והכי אוקי' בגמ' עכ"ל. ותמה אי על הר"ב והרמב"ם שהם סוברים דאין הלכה כר"ס
בספ"ב ובפרק עשירי משנה ה'. שהיה להם לכתוב זכאן דבבא זו ללא כהלכה. ובחבורו פרק עשירי נשמר מזה שכתב דכל
שכמיט נלווד זין לצורך זין שלא לצורך חייב: דהיה ועוף שברשותו. פירש הר"ב שהרי נלוודים וכו"כ רש"י ועיין במ"ס פרק דלעיל:
ב"ן

תפארת ישראל

בועז

פ"ד א) צפרשט שמיני: ב) והרי יש במינן ילד: ג) דיש לכן
עור (ועי' בליט מלאכת כמאלת שחט). וחייב עי"ו משום מפרק
שהוא תולדה דם. ורע"ג דאין דישה רק בגדוהי קרקע. בהמה
מקרי גדולי קרקע. וי"ל משום נובע. וי"ל משום נפילת כמה
שכאיתו מקוסולנה הסכמו רוב הפוסקים (שע"ו מג"ה סק"ט) (א):
ד) ואפילו לא ילא דם רק נלרר. חייב: ה) דומעורן רק נלרר הדם
מהר גם בלי חבורה בהצטר שחמת העור. אבל ביאל דם. וכ"ס
שטרגן חייב (שם ס"ה). ודוקא בפרין ורבינן. אבל הגולדן מניע
ורפש ורקבון. כחולעיים שולדין בגבינה ובצטר. או ככה שברשטו.
אפילו להרגן מותר. מיהו כנה שבגדיו. אכור להרגן. דאף תולדיס
מניע. עכ"פ מוגדולה במקום פרושין דפרים ורביס. חייסין שמה
יהרג גם אותן. ואפי' נלווד פרוש אכור. דרע"ג דהו"ל מלאכה
שאלל"ג. עכ"פ לכחילה אכור: ו) ה"ה נמי בח' שרצים. בזק
שלא לצורך פטור. רק מדסתמא לזן לצורך פטור. והכי בסתם
חייב. אבל ה"ך סתם יודען שלא לצורך הוא. כדו שלא יזקו. להכי
דוקא ביצוע שזון לצורך חייב. מיהו כל שבדאי אין במינן ילד
אפילו לזן לצורך פטור אבל אכור (שם ס"ג): ז) ודוקא בלא מרדו
(שם סס"ו): ח) וכל חובל דמתני'. היינו בזריך לדם. או שרצה לרפא
הבמה. אבל בחבל דרך נקמה. לרמב"ם דמחייב במלאכה שאלל"ג
ה"ג מחייב מדמתקן אלל ילרו. ולרמב"ד דפטור במלאכה שאלל"ג.
ה"ג

יבין

פ"ד א) צפרשט שמיני: ב) והרי יש במינן ילד: ג) דיש לכן
עור (ועי' בליט מלאכת כמאלת שחט). וחייב עי"ו משום מפרק
שהוא תולדה דם. ורע"ג דאין דישה רק בגדוהי קרקע. בהמה
מקרי גדולי קרקע. וי"ל משום נובע. וי"ל משום נפילת כמה
שכאיתו מקוסולנה הסכמו רוב הפוסקים (שע"ו מג"ה סק"ט) (א):
ד) ואפילו לא ילא דם רק נלרר. חייב: ה) דומעורן רק נלרר הדם
מהר גם בלי חבורה בהצטר שחמת העור. אבל ביאל דם. וכ"ס
שטרגן חייב (שם ס"ה). ודוקא בפרין ורבינן. אבל הגולדן מניע
ורפש ורקבון. כחולעיים שולדין בגבינה ובצטר. או ככה שברשטו.
אפילו להרגן מותר. מיהו כנה שבגדיו. אכור להרגן. דאף תולדיס
מניע. עכ"פ מוגדולה במקום פרושין דפרים ורביס. חייסין שמה
יהרג גם אותן. ואפי' נלווד פרוש אכור. דרע"ג דהו"ל מלאכה
שאלל"ג. עכ"פ לכחילה אכור: ו) ה"ה נמי בח' שרצים. בזק
שלא לצורך פטור. רק מדסתמא לזן לצורך פטור. והכי בסתם
חייב. אבל ה"ך סתם יודען שלא לצורך הוא. כדו שלא יזקו. להכי
דוקא ביצוע שזון לצורך חייב. מיהו כל שבדאי אין במינן ילד
אפילו לזן לצורך פטור אבל אכור (שם ס"ג): ז) ודוקא בלא מרדו
(שם סס"ו): ח) וכל חובל דמתני'. היינו בזריך לדם. או שרצה לרפא
הבמה. אבל בחבל דרך נקמה. לרמב"ם דמחייב במלאכה שאלל"ג
ה"ג מחייב מדמתקן אלל ילרו. ולרמב"ד דפטור במלאכה שאלל"ג.
ה"ג

משום נפילת גשם. ולא כ' ג"כ חייב משום מפרק הדם. כמו אהובל. ורמב"ם דמייירי בשוחט וא"ל לכלבו. מ"מ הרי בחובל להזיק פטור רק משום
דמקלקל והוא בשחיטה לא מקלקל (כוונתו לנהכי אפי' בא"ל לכלבו לתחייב) ודוקק לומר דמייירי בשוחט ולא ילא דם או שיאל פחות מבגדוהי פטור. דפטור
בדם. ונ"ש. עכ"ל. ואנא פורתא דגונדריהתא קעבידנא דלפט"ד א"ל להדקן כן. אלא שוחט מייירי בא"ל לכלבו. ומה שהקשה הגאון על זה
דע"כ לחייב מדענ"ס אינו מקלקל. במח"כ יחא. דהא דחובל פטור בא"ל הדם לכלבו. היינו משום דמקלקל הוא כמה שמפרק הדם. וא"כ
בשחיטה נמי אע"פ דמתקן הוא בשחיטה לתור הכטר. עכ"ס אינו מתקן כמה שמפרק הדם, והרי כל עיקר פ"י הגאון כ"ל הוא שחייב בשוחט
משום מפרק. והרי בזה שמפרק הדם שיאל בשחיטה ג"כ מייק הוא לעצם שיקל הכטר עי"ו (בחולין דק"ג א'):
ב"ן

משום נפילת גשם. ולא כ' ג"כ חייב משום מפרק הדם. כמו אהובל. ורמב"ם דמייירי בשוחט וא"ל לכלבו. מ"מ הרי בחובל להזיק פטור רק משום
דמקלקל והוא בשחיטה לא מקלקל (כוונתו לנהכי אפי' בא"ל לכלבו לתחייב) ודוקק לומר דמייירי בשוחט ולא ילא דם או שיאל פחות מבגדוהי פטור. דפטור
בדם. ונ"ש. עכ"ל. ואנא פורתא דגונדריהתא קעבידנא דלפט"ד א"ל להדקן כן. אלא שוחט מייירי בא"ל לכלבו. ומה שהקשה הגאון על זה
דע"כ לחייב מדענ"ס אינו מקלקל. במח"כ יחא. דהא דחובל פטור בא"ל הדם לכלבו. היינו משום דמקלקל הוא כמה שמפרק הדם. וא"כ
בשחיטה נמי אע"פ דמתקן הוא בשחיטה לתור הכטר. עכ"ס אינו מתקן כמה שמפרק הדם, והרי כל עיקר פ"י הגאון כ"ל הוא שחייב בשוחט
משום מפרק. והרי בזה שמפרק הדם שיאל בשחיטה ג"כ מייק הוא לעצם שיקל הכטר עי"ו (בחולין דק"ג א'):
ב"ן

ואף דלר"י דמשני שם שפצעו בת ס"ל דיש בו משום נפילת גשמה מ"ס הא רבא מסיק' התם דאפ"ת שפצעו חי וכפשטא דמלתא קיל חכו וא"כ מאי בעי
סת דהוי רק לר"י וצ"ע: [אות ק"ג] תו"ס ד"ה ותרובל. ודומה זה לכתוב שם משמעון. והוא תפוח לענ"ד דשאני התם דבכותב שם לחור הוי סלאכת
לכתוב שמעון לא גרע וחייב סוד בשכתב שם אף כשעריין לא נחייים כל מחשבתו. מ"ס שם טלאכה עלה. אבל הכא דבגצטר הדם ולא יצא דא"י
החלת מחשבתו לחובל בענין שיצור לחור ולא יצא תיה פטור משום מקלקל וא"כ סת ככך דחשב שיצא הרם וכו' לכלבו. הא מיה עתה שלא יצא
הדם לא נעשה סלאכת חייב דהא מקלקל הוא. והרי פטורש בתום דף ק"ו ע"א ד"ה בחובל וכו' דהא דר"י אבחו ס"ל לר"ש דמקלקל נטור בחבורה אף דא"צ לכלבו חייב.
היינו דהוא היה סבור שיכול ליתן לכלבו (דבלא"ה הוי סלאכה שאצ"ל) אלא דהיה איסורי דגאוי וא"י ליתן לכלבו. הרי אף דלפי מחשבתו לא היה מקלקל ס"ס סקרי מקלקל.
כיון דבאמת נעשה קלקל. וא"כ לר' וחונן דס"ל שם דבאמת בית דהוי מקלקל גמור וגם בחובל פטור אלא בענין דנתנין באמת לכלבו. ומכש"כ לדין דק"ל ר"י יהודה דגם
בחובל

ואף דלר"י דמשני שם שפצעו בת ס"ל דיש בו משום נפילת גשמה מ"ס הא רבא מסיק' התם דאפ"ת שפצעו חי וכפשטא דמלתא קיל חכו וא"כ מאי בעי
סת דהוי רק לר"י וצ"ע: [אות ק"ג] תו"ס ד"ה ותרובל. ודומה זה לכתוב שם משמעון. והוא תפוח לענ"ד דשאני התם דבכותב שם לחור הוי סלאכת
לכתוב שמעון לא גרע וחייב סוד בשכתב שם אף כשעריין לא נחייים כל מחשבתו. מ"ס שם טלאכה עלה. אבל הכא דבגצטר הדם ולא יצא דא"י
החלת מחשבתו לחובל בענין שיצור לחור ולא יצא תיה פטור משום מקלקל וא"כ סת ככך דחשב שיצא הרם וכו' לכלבו. הא מיה עתה שלא יצא
הדם לא נעשה סלאכת חייב דהא מקלקל הוא. והרי פטורש בתום דף ק"ו ע"א ד"ה בחובל וכו' דהא דר"י אבחו ס"ל לר"ש דמקלקל נטור בחבורה אף דא"צ לכלבו חייב.
היינו דהוא היה סבור שיכול ליתן לכלבו (דבלא"ה הוי סלאכה שאצ"ל) אלא דהיה איסורי דגאוי וא"י ליתן לכלבו. הרי אף דלפי מחשבתו לא היה מקלקל ס"ס סקרי מקלקל.
כיון דבאמת נעשה קלקל. וא"כ לר' וחונן דס"ל שם דבאמת בית דהוי מקלקל גמור וגם בחובל פטור אלא בענין דנתנין באמת לכלבו. ומכש"כ לדין דק"ל ר"י יהודה דגם
בחובל

פמ"ו א אלו קשרים : קשר הגמלים . שנוקבים לגמל בחוטמו ונתנין בו רצועה וקשרים אותה קשר עולם וכמו כן נוקבים בראש הספינה נקב ונתנין בו חבל וקשרין אותו קשר של קיימא שאינו מזיזו לעולם והיו דומיא דקשרי חוטי יריעות הנפסקים במשכן וקשר של קיימא ואינו מעשה אומן או מעשה ח'מון ואינו של קיימא פטור אבל חסור ואינו חייב עד שיאזן של קיימא ומעשה אומן . ושאני של קיימא ולא מעשה אומן מותר לכחלה : ובשם שחייב על קשרו כן חייב על התירן . שכן לדי חלוזן היו נזכרין לפקדין להחזיר קשרי רשפות הקיימים כדי לקלן או להרמינן : שיכול להתירו . ולא הדקיה : אין חייבין עליו . ואפילו עשאו לקיימא ואין הלכה כר' מאיר : ב יש לך קשרים שאין חייבים עליהם . מטאת כמו שחייבים על קשר גמלים וקשר של ספינה אלא פטור אבל חסור ולא נזכרו קשרים הללו במשנה . ובגמ' מפרש כגון בטבעת שבחוטם הנאקה וכמו כן חבל ארוך שקשרים בחבל העשוי כמין טבעת החלוי בנקב שבראש הספינה ופעמים מניחה שם שבוט ושבועים ומתירה וכן כל קשר שקשרים אותו לעמוד קד זמן ידוע לא שיהיה קיים לעולם אין חייבין עליו : קשרת אשה שפתחי חזק . כעין לשונות לכאן ולכאן וקשרים של ימין בכתף שמאל ושל שמאל בכתף ימין דכיון דכל יומא שרי ליה לא דמי לקשר של קיימא ומותר לכחלה : סבכה . מגבעת שעל הראש עשויה כעין רשת : פסיקא . אזור רחב וחוטין חלוזין בראשו לקשרו בהן : ונודות יין . של עור שסופסין פיהם וקשרין אותו חמ"ג דאית לה חרתי חסרי ולא חמרינן חד מינייהו בטולי מבטל לה והיו קשר של קיימא : וקדירה של בשר . פעמים שקשר בה בגד סביב לפיה ואע"פ שיש לה דין שכולין להוליא המרק מהן בלא הישר הקשר אפ"ה לא היו קשר : קשרין לפני בהמה . חבל ברוחב הפתח לנטול בפניה שלא תלא וכן הלכה : קשרין דלי בפסיקא . על פי הצור שהיה קשור ותלוי

פרק טו א כך חייב על התירן . עיין מ"ש בס"ד על והמתיר בפרק ז' במשנה אבות מלאכות : ב בקשר הגמלין . הר"ב זכור נאקה נמשך אחר לשון רש"י ועיין מ"ש בס"ד בריש פרק ה' בשם הערוך : קושרת וכו' . פי' לכחלה כמ"ש הר"ב וחסורי מחסרי וה"ק ואלו הן המותרין לכחלה . הר"ן : קושרת אשה מפאת חלוקה . גמ' פשיטא לא לריבא דאית לה בני פתחים דהיינו אותן לשונות שפירש הר"ב ואם אינה מותרת אלא האח' יכולה לפוטטה ולנובשה בדוחק מ"ד חד מינייהו בטולי מבטל לה ותיזו קשר של קיימא וכיון דלא ידעי הי מינייהו תרתייהו ליספרי קמ"ל : וחזמי סבכה . גמ' פשיטא לא לריבא דריחא לה ואינו מהודק בראשה מ"ד משלף שלפה ליה מראשה כשהו קשרה ור"ל קשר של קיימא קמ"ל דאשה חסה על שערם פן תנחק השער ומשרא שרי ליה : ושל פסיקא . כתב רש"י איכא נמי לשנויי כה"ג מ"ד מחסה ליה דרך רגלה ויולאה קמ"ל דלא עבדי הכי מהם לניעותא : ורצועות מנטל וסגדל . יט בגמ' הרבה לדון מהן לחיוב מהן לפטור ומהן להיתר והרבה פירושים נאמרו בהן וביאר הרמב"ם בחבורו פרק עשירי שהמותרים הם שקושרים אותם על הרגל בטבעת מלבוש שאלו דלא חזין מעשה אומן ולא של קיימא : ונודות של יין וכו' . כתב הר"ב ואף על גב דאית ליה חרתי חסרי פי' רש"י ובאחת מהן יכול להוליא יין ונ"ל אבל בדוחק וכן בקדירה של בשר וכמו שכו' בכל האחרים : רבי אליעזר זן יעקב אומר קושרין לפני הבהמה . גמ' פשיטא לא לריבא דאית לה חרתי חסרי פירש"י שני חבלים קושר ברוחב הפתח זה למעלה מזה ל"ה חרתי חסרי שקושרין היום בשני כדי הפתח ולא יהיה תלויה בה מאחמול מ"ד חד מינייהו בטולה מבטלה ויוליאנה בדוחק קמ"ל ומ"ש הר"ב שכן הלכה מסיק בגמ' דלא פליגי דהא דמי להך דלפיל . וגם זה מאותן שכתבתי

פרק טו א אלו קשרים שחייבין עליהן . קשר הגמלין (א) וקשר הספנין (ב) . ובשם שהוא חייב על קישורו כך הוא חייב על התירן (ג) . רבי מאיר אומר כל קשר שהוא יכול להתירו באחת מידי או חייבין עליו (ד) . ב יש לך קשרים שאין חייבין עליהן . קושרת אשה מפתח חלוקה (ה) וחזמי סבכה (ו) וישל פסיקא (ז) . רבי אליעזר בן יעקב אומר קושרין לפני הבהמה (ח) . בשביל שלא חצא . קושרין דלי (ט) . בפסיקא (י) . אבל לא בחבל (יא) .

לשנויי כה"ג מ"ד מחסה ליה דרך רגלה ויולאה קמ"ל דלא עבדי הכי מהם לניעותא : ורצועות מנטל וסגדל . יט בגמ' הרבה לדון מהן לחיוב מהן לפטור ומהן להיתר והרבה פירושים נאמרו בהן וביאר הרמב"ם בחבורו פרק עשירי שהמותרים הם שקושרים אותם על הרגל בטבעת מלבוש שאלו דלא חזין מעשה אומן ולא של קיימא : ונודות של יין וכו' . כתב הר"ב ואף על גב דאית ליה חרתי חסרי פי' רש"י ובאחת מהן יכול להוליא יין ונ"ל אבל בדוחק וכן בקדירה של בשר וכמו שכו' בכל האחרים : רבי אליעזר זן יעקב אומר קושרין לפני הבהמה . גמ' פשיטא לא לריבא דאית לה חרתי חסרי פירש"י שני חבלים קושר ברוחב הפתח זה למעלה מזה ל"ה חרתי חסרי שקושרין היום בשני כדי הפתח ולא יהיה תלויה בה מאחמול מ"ד חד מינייהו בטולה מבטלה ויוליאנה בדוחק קמ"ל ומ"ש הר"ב שכן הלכה מסיק בגמ' דלא פליגי דהא דמי להך דלפיל . וגם זה מאותן שכתבתי

לשנויי כה"ג מ"ד מחסה ליה דרך רגלה ויולאה קמ"ל דלא עבדי הכי מהם לניעותא : ורצועות מנטל וסגדל . יט בגמ' הרבה לדון מהן לחיוב מהן לפטור ומהן להיתר והרבה פירושים נאמרו בהן וביאר הרמב"ם בחבורו פרק עשירי שהמותרים הם שקושרים אותם על הרגל בטבעת מלבוש שאלו דלא חזין מעשה אומן ולא של קיימא : ונודות של יין וכו' . כתב הר"ב ואף על גב דאית ליה חרתי חסרי פי' רש"י ובאחת מהן יכול להוליא יין ונ"ל אבל בדוחק וכן בקדירה של בשר וכמו שכו' בכל האחרים : רבי אליעזר זן יעקב אומר קושרין לפני הבהמה . גמ' פשיטא לא לריבא דאית לה חרתי חסרי פירש"י שני חבלים קושר ברוחב הפתח זה למעלה מזה ל"ה חרתי חסרי שקושרין היום בשני כדי הפתח ולא יהיה תלויה בה מאחמול מ"ד חד מינייהו בטולה מבטלה ויוליאנה בדוחק קמ"ל ומ"ש הר"ב שכן הלכה מסיק בגמ' דלא פליגי דהא דמי להך דלפיל . וגם זה מאותן שכתבתי

לשנויי כה"ג מ"ד מחסה ליה דרך רגלה ויולאה קמ"ל דלא עבדי הכי מהם לניעותא : ורצועות מנטל וסגדל . יט בגמ' הרבה לדון מהן לחיוב מהן לפטור ומהן להיתר והרבה פירושים נאמרו בהן וביאר הרמב"ם בחבורו פרק עשירי שהמותרים הם שקושרים אותם על הרגל בטבעת מלבוש שאלו דלא חזין מעשה אומן ולא של קיימא : ונודות של יין וכו' . כתב הר"ב ואף על גב דאית ליה חרתי חסרי פי' רש"י ובאחת מהן יכול להוליא יין ונ"ל אבל בדוחק וכן בקדירה של בשר וכמו שכו' בכל האחרים : רבי אליעזר זן יעקב אומר קושרין לפני הבהמה . גמ' פשיטא לא לריבא דאית לה חרתי חסרי פירש"י שני חבלים קושר ברוחב הפתח זה למעלה מזה ל"ה חרתי חסרי שקושרין היום בשני כדי הפתח ולא יהיה תלויה בה מאחמול מ"ד חד מינייהו בטולה מבטלה ויוליאנה בדוחק קמ"ל ומ"ש הר"ב שכן הלכה מסיק בגמ' דלא פליגי דהא דמי להך דלפיל . וגם זה מאותן שכתבתי

שם דפסיקא לא מבטל ליה חסם אבל לא בחבל דמבטל ליה חסם

תוספות חדשים
א [ברע"ב] דיה קשר הגמלים כו' קשר של קיימא כו' מעשה אומן כו' עכ"ל ורמ"א כו' ש"ז כו' כו' טור דמי' א' דקשר של קיימא אפי' ב' הדיוט חייב . ומס' נקרא קיימא י"א שאינו עשוי למחיר לעולם . וי"א שנוי אחד וי"א אפי' של יום אחד וי"א :

תוספות רע"ק
פמ"ו א [אית קדר] ברע"ב דיה קשר הגמלים . והיו דומיא דקישורי חוטי יריעות הנפסקים . ואח"כ כתב דחייב על התירן כתב שכן צדי חלוזן וכו' . וקשה לי הוא זהו דקישורים יריעות הנפסקה אסרינן בן בסי' כלל גדול (דף ע"ד ע"ב) לס"ד ואח"כ כראמר ליה רבא תריצת קושר מסרי מאי איכא לפימרי מסקי' אלא וכו' שכן צדי חלוזן וכו' ל"צ תי' לתחיא דקישורי יריעות אלא דבגדי חלוזן היה קשורה והתיר . וכן הרע"ב בפי' כלל גדול בהתני' דתקני תקושר ותמטיר ב' הרב"ג על שניהם שכן צדי חלוזן וכו' וי"א :

[אית קדר] שם בא"ד וקשר של קיימא ואינו מעשה אומן . זהו שיטת הר"ף דליכא חילוקא בין קיימא לגברי לקצת דקשר שאינו של קיימא לעולם

קיימא אלא דאם הוא ג"כ מעשה אומן חייב וכליכא מעשה אומן פותר . והרע"ב כ' בסתני' ב' לעולם

הס' דקשרי חוטי יריעות הנפסקים . ואח"כ כתב דחייב על התירן כתב שכן צדי חלוזן וכו' . וקשה לי הוא זהו דקישורים יריעות הנפסקה אסרינן בן בסי' כלל גדול (דף ע"ד ע"ב) לס"ד ואח"כ כראמר ליה רבא תריצת קושר מסרי מאי איכא לפימרי מסקי' אלא וכו' שכן צדי חלוזן וכו' ל"צ תי' לתחיא דקישורי יריעות אלא דבגדי חלוזן היה קשורה והתיר . וכן הרע"ב בפי' כלל גדול בהתני' דתקני תקושר ותמטיר ב' הרב"ג על שניהם שכן צדי חלוזן וכו' וי"א :

[אית קדר] שם בא"ד וקשר של קיימא ואינו מעשה אומן . זהו שיטת הר"ף דליכא חילוקא בין קיימא לגברי לקצת דקשר שאינו של קיימא לעולם

קיימא אלא דאם הוא ג"כ מעשה אומן חייב וכליכא מעשה אומן פותר . והרע"ב כ' בסתני' ב' לעולם

אלו קשרים פרק טו שבת

כל קשר... שם סוף ח'... ק"ג ט"ז... שבת... יומא... כ"ד ט"ז

שכתבתי צפרק אחרון דכטורים שגשנה בלישנא דפליג ול"פ: רבי יהודה מתיר פי' הר"ב בחבל של גרדי. וכטב הרמב"ם שאין כלי הגרדי מוקפין והכי איתא בגמ' ועיין בפ' הר"ב בספ"ג: כלל אמר רבי יהודה וכו'. כחבו החוס' יומא אהיבי קאי אי אמלתיה

התם והוי קשר של קיימא: רבי יהודה מתיר. לא התיר רבי יהודה אלא בחבל של גרדי שזריך לו למלאכתו ולא מצטל ליה התם ורצון סברי אי שרית ליה חבל של גרדי יקשור נמי בשאר חבלים דחבל בחבל מיתלף והלכה כחכמים: ג' מקפלין את הכלים.

רבי יהודה מתיר יד. כלל אמר רבי יהודה כל קשר שאינו של קיימא אין חיובין עליו: ג' מקפלין את הכלים י' אפילו ארבעה"ו וחמישה פעמים: ומציעין את המטות י' מילי שבת לשבת אבל לא משבת למוצאי שבת: ר' ישמעאל אומר מקפלין את הכלים ומציעין את המטות מיום הכפורים לשבת ואחלבי שבת קריבין ביום הכפורים: ר' עקיבא אומר לא של שבת קריבין ביום הכפורים ולא של יום הכפורים קריבין בשבת ג: אסור לקפל: מיום הכפורים לשבת. כשחל יום"כ להיות בערב שבת לפי ששבת חמור מיום כפור ושל יום"כ אין קריבין בשבת דהוי בעולת חול בשבת: רבי עקיבא אומר. שוין אן ואין קרבו של אחד מהן קרב בחבירו והל' כר' עקיבא:

רבי יהודה מתיר יד. כלל אמר רבי יהודה כל קשר שאינו של קיימא אין חיובין עליו: ג' מקפלין את הכלים י' אפילו ארבעה"ו וחמישה פעמים: ומציעין את המטות י' מילי שבת לשבת אבל לא משבת למוצאי שבת: ר' ישמעאל אומר מקפלין את הכלים ומציעין את המטות מיום הכפורים לשבת ואחלבי שבת קריבין ביום הכפורים: ר' עקיבא אומר לא של שבת קריבין ביום הכפורים ולא של יום הכפורים קריבין בשבת ג: אסור לקפל: מיום הכפורים לשבת. כשחל יום"כ להיות בערב שבת לפי ששבת חמור מיום כפור ושל יום"כ אין קריבין בשבת דהוי בעולת חול בשבת: רבי עקיבא אומר. שוין אן ואין קרבו של אחד מהן קרב בחבירו והל' כר' עקיבא:

רבי יהודה מתיר יד. כלל אמר רבי יהודה כל קשר שאינו של קיימא אין חיובין עליו: ג' מקפלין את הכלים י' אפילו ארבעה"ו וחמישה פעמים: ומציעין את המטות י' מילי שבת לשבת אבל לא משבת למוצאי שבת: ר' ישמעאל אומר מקפלין את הכלים ומציעין את המטות מיום הכפורים לשבת ואחלבי שבת קריבין ביום הכפורים: ר' עקיבא אומר לא של שבת קריבין ביום הכפורים ולא של יום הכפורים קריבין בשבת ג: אסור לקפל: מיום הכפורים לשבת. כשחל יום"כ להיות בערב שבת לפי ששבת חמור מיום כפור ושל יום"כ אין קריבין בשבת דהוי בעולת חול בשבת: רבי עקיבא אומר. שוין אן ואין קרבו של אחד מהן קרב בחבירו והל' כר' עקיבא:

תפארת ישראל

דבר אף שאין בו עררה. אין עושין משבת לחול או ליו"ט. כהדחת כלים (כ"ג ט"ו). או לחפש בס"ת מקום קריאת מנח (מ"ג ט"ו) חס"ט: (בא) כשיו"כ ביום ו'. ולחזק א"ל שיחול יו"כ בא' ג' ו'. (מ"ח ט"ו). רק בזמן המנחה שהיו מקדשין ע"פ ראוה: (ב) דבת קדים וחמיר עפי מו"כ. דמתלל שבת בסקילה. ויוה"כ אינו רק ברכת שהוא בידו שמים: (ג) וכו'. דאין מקפלין מזה לזה. מדחול' לורך הדיוט:

כללא דפרק טו

להתירם שהנקבים צדים הייב טשים מתקן מנא כשטבטלו שם. ובלא מבטלי עכ"פ אסור מדרבנן ובנקבים רחבים שאין סורה עכ"פ אסור שמא יקשר ולהכי בצורך גדול ג' עובר כוכבים שרי בכל שבות דשבות. אגודת תבן או שא אפי' קשורין קשר של קיימא מותר לתתין ויש אסורים ועי' פס"ד ט"ב: קושרת אשה מפאת הלוקה אע"פ שיש לו ב' פתחים ותופר סבכה אע"פ שהוא רפוי וכן רצונות מנעל וסנדל ונרות יין ושמן וקדרה רבשר אע"פ שיכול להוציא מה שבחובם בלי התרת קשר. וקשורין חבל לפני הפרה שלא תצא אפי' בב' ראשי פתח ולא חיישין שטא יתיר רק ראש אחד ויניח השני קשור. וספולין חבל של אורג לקשרו באבוס או בפרה משא"כ חבל דעלמא ובקשור כבר באבוס ורוצה לקשרו בפרה וכן מפרת באבוס מותר בכל חבל. וקשורין דלי במשיחה או באור וכיוצא בו באינו מעשה אומן משא"כ בחבל אא"כ שהדלי אינו קבוע בבור: מושגה ג' לקפל בגדים דוקא בחדש שלא נתכבס עדיין ולבן ואין לו בגד אחר לחלף ורוצה ללבשו חיום ואדם א' שרי לקפלו שלא בפיולו הראשון ובאין מקום קבוע בבגד לחפיל בכל גונא מותר:

קמייחא התם מתיר לגמרי והכא קתני אין חיובין עליו. משמע הא אסורא מיהו איכא. וי"ל דה"ק כל שאינו של קיימא אין חיובין עליו. הא של קיימא חיובין עליו ואפי' עניבה ולחפוקי מדרבנן דאמרי עניבה ללו היינו קשריה. וי"ל אמיא דקתני ברישא אין חיובין עליה: קאי רבי יהודה עכ"ל: ג' מקפלין את הכלים. משום דקנה לעיל קושרת אשה מפאת חלוקה וכו' שהם מתיקוני בגדי האדם נקט לה נמי להך שהם מתיקוני בגדים. והע"ג דלא הויין משום קשריה. ולא נאסרו אלא משום דהוי כמתקן מנא. וכדרך שאסרו

טבילת כלים במ"ג פ"ג דתרומות ובמשנה ז' פ"ב דבילה. ולפי שהקפול שמקפלין הוא מפני שמהכרחו מציבוס ומתקמטים כשאינם מוקפלין כמ"ש רש"י לך סמכו הרמב"ם בפכ"ב וכן העור כס"י פ"ב אלא דינין האסורים משום כיבוס ומשום סמיטה ואולי נמי כסוכרים שאסרו חכמים מטעם גזירה שמה יבוא לדי כיבוס אס דתיר דברים הבאים להעשות פ"י כיבוס. וכן משמע קת: ומציעין את המטות. הלעות בגדים על המטות לישן עליהם והרבה ים כמו מטה מולעת והיא מלה עברית (בראשית מ"ט) ילועי עלה. הרמב"ם: מלילי שבת. עיין מ"ש בס"ד במשנה ג' פ"ח דתרומות: מיום הכפורים לשבת. פי' הר"ב שחל להיות בערב שבת וכן והלבי שבת קריבין ביום הכפורים שחל להיות במ"ג כפירש"י. וא"ת הא לא מקלע יום הכפורים במ"ג כמו שאפרש בס"ד בפ"ה דסוכה משנה ה' הא אוקמינן התם להך מהני' כאחרים דס"ל דכל החדשים כסודין א' מלא וא' חסר ואין כאן דמיה כלל. [ועיין מ"ש בזה במשנה ז' פ"א דמנחות. ודחק חלבי. כל אברי עולה ככלל. קך פרש"י פ"ה דסוכה דף כ"ד]: רבי עקיבא אומר לא של שבת וכו'. ועטמו דקתני עולה שבת [בשבת] לימד על חלבי שבת שקרבים ביו"ט יכול אף ביום"כ ת"ל בשבת והיא דכתב הר"ב בדר"י משום דשבת חמור. כלומר ולהכי למיין משבת ליום"כ ולא מיום"כ לשבת. ובדר"ע פי' שוין הן. כלומר שהכתוב עשאו שוין לדבר זה דהא ודאי דשבת חמור שהוא בסקילה ויום"כ בהכרת: לא של שבת קרבים וכו'. וכ"ש קיפול לורך הדיוט:

קמייחא התם מתיר לגמרי והכא קתני אין חיובין עליו. משמע הא אסורא מיהו איכא. וי"ל דה"ק כל שאינו של קיימא אין חיובין עליו. הא של קיימא חיובין עליו ואפי' עניבה ולחפוקי מדרבנן דאמרי עניבה ללו היינו קשריה. וי"ל אמיא דקתני ברישא אין חיובין עליה: קאי רבי יהודה עכ"ל: ג' מקפלין את הכלים. משום דקנה לעיל קושרת אשה מפאת חלוקה וכו' שהם מתיקוני בגדי האדם נקט לה נמי להך שהם מתיקוני בגדים. והע"ג דלא הויין משום קשריה. ולא נאסרו אלא משום דהוי כמתקן מנא. וכדרך שאסרו טבילת כלים במ"ג פ"ג דתרומות ובמשנה ז' פ"ב דבילה. ולפי שהקפול שמקפלין הוא מפני שמהכרחו מציבוס ומתקמטים כשאינם מוקפלין כמ"ש רש"י לך סמכו הרמב"ם בפכ"ב וכן העור כס"י פ"ב אלא דינין האסורים משום כיבוס ומשום סמיטה ואולי נמי כסוכרים שאסרו חכמים מטעם גזירה שמה יבוא לדי כיבוס אס דתיר דברים הבאים להעשות פ"י כיבוס. וכן משמע קת: ומציעין את המטות. הלעות בגדים על המטות לישן עליהם והרבה ים כמו מטה מולעת והיא מלה עברית (בראשית מ"ט) ילועי עלה. הרמב"ם: מלילי שבת. עיין מ"ש בס"ד במשנה ג' פ"ח דתרומות: מיום הכפורים לשבת. פי' הר"ב שחל להיות בערב שבת וכן והלבי שבת קריבין ביום הכפורים שחל להיות במ"ג כפירש"י. וא"ת הא לא מקלע יום הכפורים במ"ג כמו שאפרש בס"ד בפ"ה דסוכה משנה ה' הא אוקמינן התם להך מהני' כאחרים דס"ל דכל החדשים כסודין א' מלא וא' חסר ואין כאן דמיה כלל. [ועיין מ"ש בזה במשנה ז' פ"א דמנחות. ודחק חלבי. כל אברי עולה ככלל. קך פרש"י פ"ה דסוכה דף כ"ד]: רבי עקיבא אומר לא של שבת וכו'. ועטמו דקתני עולה שבת [בשבת] לימד על חלבי שבת שקרבים ביו"ט יכול אף ביום"כ ת"ל בשבת והיא דכתב הר"ב בדר"י משום דשבת חמור. כלומר ולהכי למיין משבת ליום"כ ולא מיום"כ לשבת. ובדר"ע פי' שוין הן. כלומר שהכתוב עשאו שוין לדבר זה דהא ודאי דשבת חמור שהוא בסקילה ויום"כ בהכרת: לא של שבת קרבים וכו'. וכ"ש קיפול לורך הדיוט:

תפארת ישראל

דבר אף שאין בו עררה. אין עושין משבת לחול או ליו"ט. כהדחת כלים (כ"ג ט"ו). או לחפש בס"ת מקום קריאת מנח (מ"ג ט"ו) חס"ט: (בא) כשיו"כ ביום ו'. ולחזק א"ל שיחול יו"כ בא' ג' ו'. (מ"ח ט"ו). רק בזמן המנחה שהיו מקדשין ע"פ ראוה: (ב) דבת קדים וחמיר עפי מו"כ. דמתלל שבת בסקילה. ויוה"כ אינו רק ברכת שהוא בידו שמים: (ג) וכו'. דאין מקפלין מזה לזה. מדחול' לורך הדיוט:

כללא דפרק טו

להתירם שהנקבים צדים הייב טשים מתקן מנא כשטבטלו שם. ובלא מבטלי עכ"פ אסור מדרבנן ובנקבים רחבים שאין סורה עכ"פ אסור שמא יקשר ולהכי בצורך גדול ג' עובר כוכבים שרי בכל שבות דשבות. אגודת תבן או שא אפי' קשורין קשר של קיימא מותר לתתין ויש אסורים ועי' פס"ד ט"ב: קושרת אשה מפאת הלוקה אע"פ שיש לו ב' פתחים ותופר סבכה אע"פ שהוא רפוי וכן רצונות מנעל וסנדל ונרות יין ושמן וקדרה רבשר אע"פ שיכול להוציא מה שבחובם בלי התרת קשר. וקשורין חבל לפני הפרה שלא תצא אפי' בב' ראשי פתח ולא חיישין שטא יתיר רק ראש אחד ויניח השני קשור. וספולין חבל של אורג לקשרו באבוס או בפרה משא"כ חבל דעלמא ובקשור כבר באבוס ורוצה לקשרו בפרה וכן מפרת באבוס מותר בכל חבל. וקשורין דלי במשיחה או באור וכיוצא בו באינו מעשה אומן משא"כ בחבל אא"כ שהדלי אינו קבוע בבור: מושגה ג' לקפל בגדים דוקא בחדש שלא נתכבס עדיין ולבן ואין לו בגד אחר לחלף ורוצה ללבשו חיום ואדם א' שרי לקפלו שלא בפיולו הראשון ובאין מקום קבוע בבגד לחפיל בכל גונא מותר:

שנויי נוסחאות

ר' יהודה מתיר. כתי"ק ר"י אומר מתיר ולינו נכון: ג' אפילו נמדד"ם ליתא. ארבעה וחמשה. כתי"ק. חמשה. כד"ג ארבע. (מקפלין את הכלים י') מציעין כתי"ק ונמדד"ם ליתא. והלבי שבת קריבין ביו"ט. ונמדד"ם י"ט לאן סוספה אבל לא של יו"ט בשבת וסוף ג' כשמיניו נסס סוף. וכן ליתא הסוספה הזאת לא כתי"ק ולא כתי"ק [ונשמיטה ליתא גם רע"א לא של שבת קריבין ביו"ט. וסוף ג' וכן] ולא כשמיניו וברי"ק כ"ו (ד"ס). כד"ג יחלבי שבת קריבין ליו"ט ושל יו"ט אינם קריבין בשבת רע"א. כתי"ק וחלבי שבת קריבין בשבת. ונלמא כי ט"ס י"ט לאן וי"ל וחלבי שבת קריבין [ליו"ט] ושל יו"ט אינם קריבין [לשבת רע"א. ביו"ט]. כשבת. נמשנ"ה. ליוה"כ. לשבת:

תוספות חדשים

ב [ברע"ב] ד"ה ר"י מתיר כו' והלכה כחכמים עכ"ל. וכ"פ בש"ע סימן ט"ו סוף ד':

ראשון לציון

ג [במשנה אפי' ארבעה. פ"ט סוף"ל לקטן רפ"ח: ת"י"ד] מיום הכפורים כו' ואין כן דמיה כלל כו'. וי"ל התם בדה"מ הני קי"ד ע"ה] אומר כ"ו דכל היכא דקתני תרי טבי דהוי כהדי כהדי איתא כהמתי:

תוספות רע"ק

לעולם רק לזמן קבוע אסור מדרבנן ויהו שיפת רש"י וארכביה אחרי ריבוי ורע"ע: ג [אות קלן] כמשנה אפילו ארבעה וכו'. עי' תוי"ט לקטן רפ"ח: [אות קלן] שם כתיוב"ם ד"ה רע"ק אומר. שקרבים ביום"ט. בסוגיא אמר' ר"י ס"ל דנדרים ונדבות קריבוס ביום"ט וצ"ק קרא דקריבוס ביום"ט ורע"ק ס"ל נ"ג א"כ ביום"ט. וק"ל הא פליגתייהו. כל בשלמי גובה אבל בעולת גובה לבוע א"כ ובמ"ט תוס' חגיגה דף ל' ע"ב וא"כ דהא דמייירי בעולה לבוע א"כ ורע"ע:

התיר קליעת החבל ולא חותך. וצויות מנעל או דלבוש ביש טורח

לחצר המעורבת. מ"ח ע"ט
 כ"ג מוצ"ט ע"ט מ"ח ע"ט
 ד' ולשם. מ"ח ע"ט ע"ט
 מ"ח ע"ט ע"ט ע"ט ע"ט
 ולבשר דחור ולבשר. מ"ח
 ע"ט ע"ט ע"ט ע"ט ע"ט
 ד' ר"ש כ"ג. ק"ט ע"ט
 פ"ח ע"ט ע"ט ע"ט ע"ט
 ע"ט ע"ט ע"ט ע"ט ע"ט

ואם היו פקחים. פי' הר"ב ויודעים ולא שר שבת שקלי
 כיון דמטיקרא לאו אדעתא דשכר פעולה בוא. אבל לוקחים
 שכרם מתוך שהם זוכין בכל המפקירה. אלא שאינם רואים
 לזכות בכל כמ"ט הר"ב דבירא שמים עסקין וסבי אחת בגמ'.
 ומ"ט כפי' הרמב"ם בלשנים חסידים
 איירי הוא טעות מן המעתיקים דבהדיא
 אמרינן בגמ' דחסיד אפילו אנרא
 דשרי בשבתא כי האי גוונא לא שקיל
 דלא מיקרי חסיד אלא מותר משלו
 בכל דבר שיש בו נגוד עבירה ואף
 ע"ג דלאו שר שבת נמור הוא שהרי
 לא התנה ומהפקירה קא זכו: ד' רבי
 יוסי אומר י"ח כלים. פירש הר"ב
 שהוא רגיל ללבוש בחול. וטעמיה
 דלי לביש טפי ונפיק ביה לרה"ר
 הו' משאוי ומש"ה אפילו לאחר
 המעורבת אסור משום דכיון דמטריד
 חיישין דלמא נפיק ביה לרה"ר

הר"ן: שמנה עשר כלים. כתב הר"ב ושי בתי שוקים שאינן
 מחוברי' כאחת בדרך מלבושי האשכנזים וסביבותיהם אבל הרמב"ם
 מנאן לחד מנא ומסבד כדבריו שכן הן מלבושי אותן הארצות
 וכדרך מלבושי ארץ פלוניא וכן מונה מלבושים אחרים
 ואין להאריך בהן. ומ"ט הר"ב ושי בתי ידים שמלבושים כו'
 ומכסים בהן הזרועות כו' כתב הרמב"ם כי ארנס היטה קרה
 וכו'. ובערך ארץ מזרים ששם נתיב הרמב"ם הוא אומר.
 שכן אי' לפני ארץ מזרים כנזכר הרבה פעמים במקרא וראשונה
 בפרשת לך לך וכל שתי ארצות ששתיכן לנפון מנטיית השמש
 אותה הארץ שהיא דרומית לנטייה הנה היא יותר חמה מהשנייה
 מפני קורבתה יותר לנטייה השמש ומפני כן אלו הארצות הם קרים [יותר] מא' לפי שהם הרבה יותר לנפון מא' ואף צביל היא
 לפניה קתא לערך ארץ ישראל: וחזור ולבשר ומוציא. כתב הר"ן והא דלא שרינן הכי באוכלין ומשקין משום דהתם כיון דבירי
 הוא מוציא מתוך אדם צהול על ממינו אי שרינן ליה אחי לכבויו אבל הכא כיון שאין אחת מחזירו אלא דרך לבישה רמי
 אנפשיה ומדכר ע"כ. ולכל הפוסקים לא דברי ר' יוסי בלבד הוא אלא ר"ה מלבד להרמב"ם כפי מה שפירש בו בכ"מ שהן דברי
 ר"י בלבד. [ואע"פ שבספר רבינו אשר כתב אהאן לת"ק ויש לו קצת פנים מפרש"י מ"מ בספר מעדני מלך כדבתי שאין הכרח
 מפרש"י ושל"ל אהאן ככ"ע]: בואר והגילו עמי. כתב הר"ב אבל לעיל אמר והגילו לכם שפעמים שהוא מצייל יותר ממה שהם
 יכולים להגלו וכו'. [דהכי מפרש הר"ב מאי דאמור עלה דמתניתין גבי מזונות קתני לכם משום דלא קא חזי אלא מזון ג' סעודות
 אבל גבי לבושים קתני עמי משום דקא חזי ליה לכולי יומא ר"ל דכיון דלא קא חזי אלא שלש סעודות אפשר שיה סעד אי' צ' ב'
 וזה לא סעד כלל או רק א' אבל מלבושים לכולי יומא חזו צבשה וגמלא שכולם שוים בהלל מלבושים]. והא דאמרן לעיל דמהפקר
 קא זכו. לאו מטעמא דאמר והגילו לכם. אלא דזכו מן ההפקר כמצייל מזונות של יום ומשליחותו של גהר וקטן דאומר לאחרים
 שאע"פ שאומר להם כן על דעת שיעילו ולא יעזבו לעלמן שרי כמ"ט ע"ט הר"ן: ה' פירסין עור של גדי. לפירש"י שכתבתי
 בפרק ד' דוקא עורות של בהמה גסה מטלטלין דחזי למזגא עלייהו מפרשים התוס' לעיל דהכא מיירי כשיחידו לשיבה ולר"ת
 דאי

שנוי נוסהאות
 יחבית של יין. כתי"ט
 יחבית. לאחרים. כתי"ט
 לחבית. ואם היו נמשכין
 אם. אחר השבת כתי"ט
 ונמשכין לאחר. לחיבן.
 כתי"ט ולחיבן. לשאינה
 מעורבת. כתי"ט לחצר
 שאינה: ד' מוציא.
 כתי"ט הוא מוציא. כל
 כלי. כתי"ט את כלי.
 כתי"ט את כל כלי.
 ולבוש כל (מה) שיכול.
 במשכני' דכ"ו ליה.
 נמשכין. כל מה שהוא
 יכול וכן נסיך. כתי"ט
 לובש כל שהוא יכול
 וכן נסיך. י"ח כלים.
 כתי"ט לובש הוא י"ח.
 במשכני'. כלי. וחזור
 ולבוש ומוציא. כתי"ט
 חורה. כתי"ט פעמים
 וחזור ולבוש ומוציא.
 חזר ולבוש ומוציא.
 ה' ר' שמעון ב"ר כה"ק
 ר' ישמעאל ב"ר אבמי' ע"ט
 רשב"י. פירסין ממשכני'
 פירש"י.

תוספות הרש"ם
 ג' [במשנה] מצילין כו'
 למא המעורבת כו'. כתי"ט
 ס' מ"ג סוף י' פסק
 כת"ק. ודמא כי ד' ד'ט
 מקילין כגן כתי"ט ודוקא
 במלבושים ע"ט ע"ט
 ד[במשנה] ולשם פי' מה
 שיכול לעשות כו'. וכתי"ט
 סוף ע"ט סוף ח' פסק
 כת"ק והכי דעתי אי שרי
 רק פתח אחת או שתי לפטוס
 וללבוש כמה פעמים ולא
 הכתי"ט:

ראשון לציון
 ד [ברע"ב] סד"ה י"ח
 כלים כו' וקורין לו בערבי
 שני' ע"כ. והרמב"ם מסיים
 כפי' המכנס דאין הלכה
 כפי' יוסי ולא ידעתי להם
 שכן הר"ב וגם התוס':
 [תו"ט] סד"ה וחזור כו'
 ושל"ל אהאן ככ"ע ע"כ.
 ופי' מהרש"א דאילו דמי'
 רש"י עולה כפירוש הרא"ש
 דאהאן כת"ק:

תוספות רע"ק
 ד [אות קמב] במשנה
 ולבוש כל מה שיכול
 ללבוש. כמ"ט והג"מ
 והוא ברמ"א דאילו
 לחצר שאינה מעורבת
 מותר כיון שהוא דרך
 פלבוש והו' ב"ב כפי' ע"כ
 לדעת הר"ן שהתקנה לקטן
 מזה נמשך דעת הרע"ב דהאחרים ג"כ אי' להציל רק סוף ג"ט דלא כדעת חר"י שראני שב' הר"ן בשמו דהאחרים דלאו ס"ט נ"ט
 והוא כמ"ט והג"מ
 ודומים להציל כמה דבעו: [אות קמב] בתי"ט ד"ה רבי יוסי אומר. דלמא נפיק בתו לרה"ר. ואפשר דע"כ לא פליגי רבנן עליה אלא שמוס דכיון דאינו מציל אלא ברה"י
 לא חיישי' להכי אבל חזק דנפק לרה"ר ביה טירו דאסור משום משא. ולפי"ו אסור לצאת ברה"ר במלבושים הרבה שאין דרך לישא אותם ביה. ור"ן: [אות קמב] בתי"ט ד"ה בואר
 והצילו עמי כמ"ט שם הר"ן. אבל רש"י כתב דהוי חפקר כיון דאמר בואר והצילו לכם. וכת"ב ש"י של"ד וכ' הסג"א דבלא אמירת יכול לומר הייתי מציא פי'
 אנשים

ועיגול של רבילהו) וחבית של יין ואומר
 לאחרי' בואו והצילו לכם (והואם היו פקחונים)
 עושין עמו חשבון אחר השבת (ו). להיבין
 מצילין אותן (א) לחצר המעורבת (ב) בן
 בתירא אומר אף לשאינה מעורבת (ג):
 ד' ולשם (ד) מוציא כל כלי תשמישו (ה)
 ולבוש כל מה שיכול ללבושי ועומף
 כל מה שיכול לעומף. רבי יוסי
 אומר שמנה עשר כלים (ו) וחזור ולבוש
 ומוציא (ז) ואומר לאחרים בואו והצילו עמיהם (ח)
 ה' רבי שמעון בן גנס אומר פורסין עור

ממעל למדיו ובגד לר' וקלר שקורין בלע"ז גוב"א (א) וחלוק
 שלובש על בשרו שקורין קמיו"א (ב) וחזור שמוגרים עליה ויובע
 שבראשו ומלגפת ושני מעטלים שברגליו ושני בתי שוקים ושני
 בתי ידים שמלבישים אותם על הידים ומכסין בהן הזרועות
 עד האלילים ושני רדודים שמתננב בהן ומלית קטן שמכסה בו
 ראשו וכתפיו וכודר שבזאחרו וחלוין שני ראשו לפניו וקורין
 לו בערבי ש"ד: בואו והצילו עמי. שכשם שהוא מצייל כך
 הם מצילים. אבל לעיל אמר בואו והגילו לכם שפעמים שהוא
 מצייל יותר ממה שהם יכולים להגילו כגון שהוא לא סעד והן
 סעדו (ה) (אונסער דאק) (ז) (העמ"ד).

מפני קורבתה יותר לנטייה השמש ומפני כן אלו הארצות הם קרים [יותר] מא' לפי שהם הרבה יותר לנפון מא' ואף צביל היא
 לפניה קתא לערך ארץ ישראל: וחזור ולבשר ומוציא. כתב הר"ן והא דלא שרינן הכי באוכלין ומשקין משום דהתם כיון דבירי
 הוא מוציא מתוך אדם צהול על ממינו אי שרינן ליה אחי לכבויו אבל הכא כיון שאין אחת מחזירו אלא דרך לבישה רמי
 אנפשיה ומדכר ע"כ. ולכל הפוסקים לא דברי ר' יוסי בלבד הוא אלא ר"ה מלבד להרמב"ם כפי מה שפירש בו בכ"מ שהן דברי
 ר"י בלבד. [ואע"פ שבספר רבינו אשר כתב אהאן לת"ק ויש לו קצת פנים מפרש"י מ"מ בספר מעדני מלך כדבתי שאין הכרח
 מפרש"י ושל"ל אהאן ככ"ע]: בואר והגילו עמי. כתב הר"ב אבל לעיל אמר והגילו לכם שפעמים שהוא מצייל יותר ממה שהם
 יכולים להגלו וכו'. [דהכי מפרש הר"ב מאי דאמור עלה דמתניתין גבי מזונות קתני לכם משום דלא קא חזי אלא מזון ג' סעודות
 אבל גבי לבושים קתני עמי משום דקא חזי ליה לכולי יומא ר"ל דכיון דלא קא חזי אלא שלש סעודות אפשר שיה סעד אי' צ' ב'
 וזה לא סעד כלל או רק א' אבל מלבושים לכולי יומא חזו צבשה וגמלא שכולם שוים בהלל מלבושים]. והא דאמרן לעיל דמהפקר
 קא זכו. לאו מטעמא דאמר והגילו לכם. אלא דזכו מן ההפקר כמצייל מזונות של יום ומשליחותו של גהר וקטן דאומר לאחרים
 שאע"פ שאומר להם כן על דעת שיעילו ולא יעזבו לעלמן שרי כמ"ט ע"ט הר"ן: ה' פירסין עור של גדי. לפירש"י שכתבתי
 בפרק ד' דוקא עורות של בהמה גסה מטלטלין דחזי למזגא עלייהו מפרשים התוס' לעיל דהכא מיירי כשיחידו לשיבה ולר"ת
 דאי

יבין תפארת ישראל יבין
 טרחתן. וצירא שמים מיירי. שאינו רואה ליהנות משל אחרים.
 ואע"פ"כ אינו רואה לטרוח בזה: (א) המאכלים שאין להללם
 כ"כ מזה ככהני קודש: (ב) עם זו שהליקה בה אף שאין להמצייל
 חלק באותו עירוב: (ג) וקו"ל כת"ק (שם פ"ו): (ד) לחצר
 המעורבת עם זו: (ה) שגרו"ל לסעודה: (ו) לפי מה שהאמר
 (אזיעין). ומגויין בגמ'. וקו"ל כת"ק: (ז) ולא ההירו כה"צ
 באוכלים. דהכא מדלא ההירו רק ע"י לבישה. יזכר שלא לכתוב
 משא"כ באוכלין (דכ"ה). וי"ח דר' יוסי קמאר לה. ולא בואר
 כותפיה (שם): (ח) ר"ל צבשה עמי. משא"כ לעיל קאמר. הגילו
 לכם. דלפעמים אינן שוין עמו בהללן. כשאחד סעד וא' לא סעד
 פי"ן
 ווא"ט
 לדעת הר"ן שהתקנה לקטן
 מזה נמשך דעת הרע"ב דהאחרים ג"כ אי' להציל רק סוף ג"ט דלא כדעת חר"י שראני שב' הר"ן בשמו דהאחרים דלאו ס"ט נ"ט
 והוא כמ"ט והג"מ
 ודומים להציל כמה דבעו: [אות קמב] בתי"ט ד"ה רבי יוסי אומר. דלמא נפיק בתו לרה"ר. ואפשר דע"כ לא פליגי רבנן עליה אלא שמוס דכיון דאינו מציל אלא ברה"י
 לא חיישי' להכי אבל חזק דנפק לרה"ר ביה טירו דאסור משום משא. ולפי"ו אסור לצאת ברה"ר במלבושים הרבה שאין דרך לישא אותם ביה. ור"ן: [אות קמב] בתי"ט ד"ה בואר
 והצילו עמי כמ"ט שם הר"ן. אבל רש"י כתב דהוי חפקר כיון דאמר בואר והצילו לכם. וכת"ב ש"י של"ד וכ' הסג"א דבלא אמירת יכול לומר הייתי מציא פי'
 אנשים

מה לי טרחת מה לי טובא: ועגול של רבילה. אע"פ שאם
 גדול ויש בו סעודות הרבה: ואם היו פקחים. ויודעים שאם
 ישאלו שר כשעלים לאו שר שבת שקלי כיון דמטיקרא לאו
 אדעתא דשכר פעולה בוא שבתו לאחר שבת וצירא
 שמים עסקין דלפ"ג דמהפקירה קא זכי
 ומה שהגיל ידיה הו' מ"מ לא ניחא
 ליה דליהבני מאחרים ידיע דעל
 כרחיה אפקדיה וכמה נמי לא ניחא
 ליה דלטרה הילכך שקיל אנריה:
 ד' ולשם הוא מוציא. לתנא קמא
 לחצר המעורבת ולכן צירא אפילו
 לחצר שאינה מעורבת: כלי תשמישו.
 עלריכים לו לאותו היום לסעודה:
 י"ח כלים. שהוא רגיל ללבוש בחול
 צבת אחת וחו' לא ואלו הן הסדבל
 השליון ומלבוש שממלאין אותו מוך
 ואמר גפן בין תצירה לתצירה שקורין
 בערבי מחש"א וחזור רמב שמוגרי

ממעל למדיו ובגד לר' וקלר שקורין בלע"ז גוב"א (א) וחלוק
 שלובש על בשרו שקורין קמיו"א (ב) וחזור שמוגרים עליה ויובע
 שבראשו ומלגפת ושני מעטלים שברגליו ושני בתי שוקים ושני
 בתי ידים שמלבישים אותם על הידים ומכסין בהן הזרועות
 עד האלילים ושני רדודים שמתננב בהן ומלית קטן שמכסה בו
 ראשו וכתפיו וכודר שבזאחרו וחלוין שני ראשו לפניו וקורין
 לו בערבי ש"ד: בואו והצילו עמי. שכשם שהוא מצייל כך
 הם מצילים. אבל לעיל אמר בואו והגילו לכם שפעמים שהוא
 מצייל יותר ממה שהם יכולים להגילו כגון שהוא לא סעד והן
 סעדו (ה) (אונסער דאק) (ז) (העמ"ד).

יבין תפארת ישראל יבין
 טרחתן. וצירא שמים מיירי. שאינו רואה ליהנות משל אחרים.
 ואע"פ"כ אינו רואה לטרוח בזה: (א) המאכלים שאין להללם
 כ"כ מזה ככהני קודש: (ב) עם זו שהליקה בה אף שאין להמצייל
 חלק באותו עירוב: (ג) וקו"ל כת"ק (שם פ"ו): (ד) לחצר
 המעורבת עם זו: (ה) שגרו"ל לסעודה: (ו) לפי מה שהאמר
 (אזיעין). ומגויין בגמ'. וקו"ל כת"ק: (ז) ולא ההירו כה"צ
 באוכלים. דהכא מדלא ההירו רק ע"י לבישה. יזכר שלא לכתוב
 משא"כ באוכלין (דכ"ה). וי"ח דר' יוסי קמאר לה. ולא בואר
 כותפיה (שם): (ח) ר"ל צבשה עמי. משא"כ לעיל קאמר. הגילו
 לכם. דלפעמים אינן שוין עמו בהללן. כשאחד סעד וא' לא סעד
 פי"ן
 ווא"ט
 לדעת הר"ן שהתקנה לקטן
 מזה נמשך דעת הרע"ב דהאחרים ג"כ אי' להציל רק סוף ג"ט דלא כדעת חר"י שראני שב' הר"ן בשמו דהאחרים דלאו ס"ט נ"ט
 והוא כמ"ט והג"מ
 ודומים להציל כמה דבעו: [אות קמב] בתי"ט ד"ה רבי יוסי אומר. דלמא נפיק בתו לרה"ר. ואפשר דע"כ לא פליגי רבנן עליה אלא שמוס דכיון דאינו מציל אלא ברה"י
 לא חיישי' להכי אבל חזק דנפק לרה"ר ביה טירו דאסור משום משא. ולפי"ו אסור לצאת ברה"ר במלבושים הרבה שאין דרך לישא אותם ביה. ור"ן: [אות קמב] בתי"ט ד"ה בואר
 והצילו עמי כמ"ט שם הר"ן. אבל רש"י כתב דהוי חפקר כיון דאמר בואר והצילו לכם. וכת"ב ש"י של"ד וכ' הסג"א דבלא אמירת יכול לומר הייתי מציא פי'
 אנשים

יבין תפארת ישראל יבין
 טרחתן. וצירא שמים מיירי. שאינו רואה ליהנות משל אחרים.
 ואע"פ"כ אינו רואה לטרוח בזה: (א) המאכלים שאין להללם
 כ"כ מזה ככהני קודש: (ב) עם זו שהליקה בה אף שאין להמצייל
 חלק באותו עירוב: (ג) וקו"ל כת"ק (שם פ"ו): (ד) לחצר
 המעורבת עם זו: (ה) שגרו"ל לסעודה: (ו) לפי מה שהאמר
 (אזיעין). ומגויין בגמ'. וקו"ל כת"ק: (ז) ולא ההירו כה"צ
 באוכלים. דהכא מדלא ההירו רק ע"י לבישה. יזכר שלא לכתוב
 משא"כ באוכלין (דכ"ה). וי"ח דר' יוסי קמאר לה. ולא בואר
 כותפיה (שם): (ח) ר"ל צבשה עמי. משא"כ לעיל קאמר. הגילו
 לכם. דלפעמים אינן שוין עמו בהללן. כשאחד סעד וא' לא סעד
 פי"ן
 ווא"ט
 לדעת הר"ן שהתקנה לקטן
 מזה נמשך דעת הרע"ב דהאחרים ג"כ אי' להציל רק סוף ג"ט דלא כדעת חר"י שראני שב' הר"ן בשמו דהאחרים דלאו ס"ט נ"ט
 והוא כמ"ט והג"מ
 ודומים להציל כמה דבעו: [אות קמב] בתי"ט ד"ה רבי יוסי אומר. דלמא נפיק בתו לרה"ר. ואפשר דע"כ לא פליגי רבנן עליה אלא שמוס דכיון דאינו מציל אלא ברה"י
 לא חיישי' להכי אבל חזק דנפק לרה"ר ביה טירו דאסור משום משא. ולפי"ו אסור לצאת ברה"ר במלבושים הרבה שאין דרך לישא אותם ביה. ור"ן: [אות קמב] בתי"ט ד"ה בואר
 והצילו עמי כמ"ט שם הר"ן. אבל רש"י כתב דהוי חפקר כיון דאמר בואר והצילו לכם. וכת"ב ש"י של"ד וכ' הסג"א דבלא אמירת יכול לומר הייתי מציא פי'
 אנשים

כל כתבי פרק מז שבת

ארי' קמ"ז ט"ז: ה' נכרי שהדליק...
 ש"ס ט"ז: ה' נכרי שהדליק...
 ש"ס ט"ז: ה' נכרי שהדליק...

שנוני נוסחאות

שלא תישך. כל"ט
 בשביל שלא... כד"ג
 תשך. ר' יהודה. כ"ח
 נעשה ר' ירמיהו. בערב.
 כד"ף ק"ו בקרב. ע'
 לקח פכ"ג מ"ג ויטה
 כעיר הרב בעל ד"ס זל
 דמהוילסלמי כלן מוכח
 ד"ס כ"ח. חוששני (ל)
 כ"ק חושש אני לו.
 נמש"ל חוששני אני לו.
 נמש"ל ד' שולתי ליתא.
 כ"ח חוששני בו:
 ח שחמש. כד"ג
 ישחמש. הנכח דמילא
 מ"ס עד. עשה כ"ח
 חסרה כ"ק נעשות
 כדמנחם נמנח. משקח
 אחריו כ"ח משקח
 אותה. ועי' ר"י ד"ה
 מאכלו אחריו. (ר"ס)
 עשה (נכרי) כבש. כ"ק
 ליתא. וכן ליתא כ"ף
 כ"ח. יורד אחריו.
 ד"ג ירד. (והוא עתיד).
 וקנים. כ"ק וקנים.
 שהיו (באין) וקנים.
 נכרי (כבש לירד בו).
 כ"ח ליתא וכן ליתא נ"ג
 (אם ליתא גם למ"ג נכרי).
 יורד בו ר"ג וקנים.
 כ"ק וקנים יורדו בו
 וקנים. כ"ח יורדו
 אחריו וקנים. כ"ף יורדו
 אחריו ר"ג וקנים:

תוספות חדשים

ז ברע"ב [ד"ה חושש
 אזי כו' פסק בהלכה כו'
 ע"כ] וכו' כ"ש ע"מ
 ש"ס ט"ז:
 ח [במשנה] עובד כוכבים
 כו' מילא כו' משק אחריו
 ירדל כו' כל דוקא
 נקט משק אחריו דקודם
 שיהיה הוהנכ כוכבים
 אסור מפני הוהנכ שמה
 ידמה להם כמילא לנכ
 ש"ס ט"ז: ה' נכרי שהדליק
 רש"י ז"ל עשה כוכבים על
 סביבתא דעובד כוכבים
 ש"ק עשבים מהיל
 אחריו ירדל אח נמנח
 ואתריו דקט כוללו
 דעובד כוכבים לנכ ע"מ
 ע"כ. וכ"ח מנכרי הרמ"ס
 פ"ק ח' (ע"ג):

תוספות רע"ק

וכן ק' לסקנא דאמרי'
 א"מא ס"מ אל תבנה
 ל"א ליה וכל תבנה
 אינו מספיק נמי ל"א ליה
 אל מנח ליתא למש"כ
 ביניה. והא זהו ל"ש
 דק הוהא דאפ"ש לקיים
 דוקא אי דרש"א אי
 דסיפא. אבל תבנה דע"כ
 דוקא דרש"א בוריא ל"ת
 ח"י דוק דהא אסור
 לומר אם תבנה ל"ת
 ובין דרש"א דרש"א
 בוריא ל"ת ספ"ל ננכ"ס
 לעקר דוקא דרש"א
 הדכל

עקרב שלא תישך. כחז הר"ב ולמד נחש מפני שרואה לנחש
 זו אסור. וכ"כ הרמב"ם. ומשמע דחובל ליהא ועמא נראה
 לפי שהנחש מהדברים שאין במין נגוד דאפילו לנכד פטור אבל
 אסור כדכתיבנא ברפ"ד. אבל תימה מדתנן בפ"ב דעדות מ"ה
 דהלך נחש להפאה חיוב. ש"מ שהא
 מאוסן שיש במין ידה וכתבתי לעיל
 דבהו בין לנכד בין שלא לנכד חיוב
 ול' הרמב"ם בחבורו פ"ו בדברים
 שיש במין ידה דבין לנכד בין שלא
 לנכד או לנחש בהו חיוב ולכך נראה
 דה"ל אסור דנקטי לאו דוקא ל"א
 ה"ה דחיוב ועמ"ש במשנה ב' פ"ח:
 ח מילא מ"ס להשקות לבהמה.
 אורחא דמלחא נקט לפי שבמקום
 השקאה הבהמה מנויים סס ישראלים
 ונכרים אבל א"כ (א) דאפי' מילא
 מ"ס בשביל ישראל עלמא אסור לישראל
 לשחות מהן דהא מ"מ אהני ליה מעשו
 שעל ידי מלאכתו של נכרי הוא יכול
 לשחות מהם במקום הזה. הר"ן
 ור"י בחוספוט. ועיין במשנה ב'
 פרק ג' דבילה: כבש. מקום חלק שורדין זו ואין
 [ב] מעלות ככולם כ"פ הרמב"ם ועיין בדברי הר"ב
 במשנה ג' פרק ג' דמדות ועיין בפרק ג' דבילה מ"ש
 שם בס"ד:

מ"ס חלק שורדין זו ואין
 [ב] מעלות ככולם כ"פ הרמב"ם ועיין בדברי הר"ב
 במשנה ג' פרק ג' דמדות ועיין בפרק ג' דבילה מ"ש
 שם בס"ד:
 (ה) כ"ס ד"י קדקח אף כדפוס פ"א: דאפילו מילא מ"ס נמנח כו' ועי' ר"ן.

שלא תישך. אמר רבי יהודה מעשה
 בא לפני רבן יוחנן בן זכאי בערב (ב)
 ואמר חוששני לו מחטאת (ב): ה עובד
 כוכבים שהדליק את הגר (ב) משתמש
 לאורו ישראל (ב) ואם בשביל ישראל
 אסור (ב). מילא מ"ס (ב) להשקות בהמתיה
 משקה אחריו ישראל (ב) ואם בשביל
 ישראל אסור (ב). עשה עובד כוכבים כבש
 לירד בו (ב) יורד אחריו ישראל ואם בשביל
 ישראל אסור (ב). מעשה ברבן גמליאל
 וקנים שהיו באין בספינה ועשה עובד
 כוכבים כבש לירד בו וירדו בו רבין
 גמליאל וקנים (ב):

מ"ס הוה אמינא מ"ס הוה דבשיל ישראל אסור אבל כר אע"ג
 דבשיל ישראל כיון דהוה נמי לרין ליה שרי דגר לאחד כר
 למאה לריכא וכבש אע"ג דמנ לנר דבש לאחד כבש למאה
 משום מעשה דר"ג וקנים תנא ל' דמעשה רב:

קטרה בשביל הקטן שלא יתלכך: מעשה בא. כפית כלי
 על עקרב: בערב. שם מקום: חושש אני לו מחטאת:
 דכיון שלא היה עקרב רץ אחריו חושש אני שמה חיוב חטאת
 משום ידה. ולענין פסק ההלכה אותן צבלי הארס שנוסחין
 וממיתין ודלי כגון הנחשים השרפים
 וכלכ כוטה מותר להרגן מיד כשיראה
 אותן וחפלים שאין רעים אחריו ואותן
 שאין נושכים וממיתין ודלי ל"א
 פעמים ממיתין ופעמים אין ממיתין
 א"ס רעים אחריו מותר להרגן וא"ס
 אין רעים אחריו כופה עליהם כלי
 וא"ס דרסן והרגן לפי תומו מותר ולמד
 נחש מפני שרואה לנחש זו אסור:
 ח מילא מ"ס. מנור ברשות
 הרבים: כבש. עושין בספינה גדולה
 לירד זו מן הספינה ליבשה ואלטרין
 תנא להשמעין כר ומ"ס דלי תנא
 כר הוה אמינא כר הוא דשרי
 דליכא למגור שמה ירבה בשביל
 ישראל דגר לאחד כר למאה אבל
 מ"ס דריכא למגור אסור. ולי אשמעי'
 מ"ס הוה אמינא מ"ס הוה דבשיל ישראל אסור אבל כר אע"ג
 דבשיל ישראל כיון דהוה נמי לרין ליה שרי דגר לאחד כר
 למאה לריכא וכבש אע"ג דמנ לנר דבש לאחד כבש למאה
 משום מעשה דר"ג וקנים תנא ל' דמעשה רב:

יבין תפארת ישראל יבין

אדם מיירי דהא חזי לנכוס. רק ה"ק על זואת הרגולים שלא
 יהלכך זה קטן ומיירי בזמנא שזין סס דריסה רגלי אדם.
 דל"כ מותר לפנותה להדיח. מיהו ההזרת העבית אסור. א"ס לא סיהיה
 בו מ"ס הרמב"ם להקיים בהמה (ש"ס ט"ז) (ב) שם מקום (ב) ואין
 ק"ו' דכל דבר שנושך וממית ודלי. מותר להרגן להדיח. אפילו אין
 ריין אחריו. והנחש עקרב שאין ממית ודלי. מותר רק לרסן לפי
 תומו. אפילו במהכוין להרגן. אבל לא יכרנן להדיח שאין ריין
 אחריו: (ש"ס ט"ז): (ב) לנכד ע"מ: (ב) ו"ה' שהדליקו לנכד
 חולה אפי' שאין בו סכנה או לנכד קטנים. מותר לכל: (ב) לכל.
 וה"ה בכל מלאכות בין קצב או לא קצב לו סכר. או ששאו
 בקבלות. שכרנו להדליק לו נר בכל עת. בכל גווגא אסור. ובסביבה
 של עובדי כוכבים וישראלים זולתין בבת רובא. דלנכד הוה א"ס
 מדליק. רק ב"ס הוכחה לריסן. לא זולתין בבת רובא. ובמהלך על
 מהלך אסור מספק. וה"ה בכל ספק א"ס עשהו בשביל ישראל או
 שמספק א"ס עשאו היום אסור. ולרמנ"א אפילו עשאו לנכד ישראל
 ועובד כוכבים יחד נמי אסור (כ"ע"ו ס"ק). ועמ"ש בפתיחה במלכת שבת
 ומ"ש ענין דלמספואהע"ן: (ב) מנור שהוה רה"י הולין לרה"ר:
 (ב) ו"ה' שהוה הוא ע"מ. רק אורחא דמילתא נקט. דבמקום
 השקאה בהמות מנויים וישראלים ועובדי כוכבים: (ב) אחריו אורחא
 דמלחא נקט. וי"א דוקא אחריו. כדי שלא יחטבו שללרכו מילא. וגם

דוקא שאינו מכירו וזוהיבז של ישראל. דל"כ חייטין שמה ירבה
 בשבילו (ש"ס ט"ז) (ב) ה"ג כלעיל אות מ"ו. ואסור לכל
 ישראל לכל מיני תשמיש. מיהו י"א דמילא לארס לשתות. או
 צבילא עובד כוכבים משקין מרה"י דרך רה"ר. מותר אף למי שחובל
 בשבילו. ומיכיל ישראל לנכד להסתות. א"כ לא נהנה ממלאכת
 איסור. ויש לסמוך על זה בשעת הדחק (ש"ס ט"ז): (ג) מהספינה
 ליבשה: (ג) וזריכי כולכו צבי. כנר קמ"ל אע"ג דהעובד כוכבים נמי
 נהנה מאורו. א"כ ה"ה כדלוקו לנכד ישראל אסור. ומ"ס קמ"ל
 אע"ג דריכא למיחש שמה ירבה בשבילו. א"כ עשהו לנכד עובד
 כוכבים מותר [אמר הכותב לריכותא דמיס גמ' קאמל לה זריכותא דנר
 הר"ג הוסיף מדעתו. אולם לפי מ"ש בפתיחה במלכת שבת (ס"ו ט')
 דנעשה לעובד כוכבים ישראל יחד כאלמ שרי. י"ל מלח נקט א"ס' גם
 לריכותא של נר שזכר הר"ב. י"ל דלא כ"כ. וגם לא לרין ליה כלל גם
 לריכותא. דהכי אורחא דנמ'. דלא סמי תנא רישא מדתנא ככר סיפא.
 ואנע"א דלי תני מ"ס לבהמה. הו"א דוקא מ"ס לבהמה שרי משום לעב"ח.
 דוגמת מעמיד אדם בהמהו ע"ג עשבים נשנה (שבת ק"ב א'). אבל נר
 דעלמא סד"א אפילו הדליקו עובד כוכבים לנכד עובד כוכבים לתכר. דיימוש
 שמה ידליקו. כדגורנין בפירות הוסיפין שמה יעלו ויתלוש (ע"י תוס' ד"ה
 משתמש) קמ"ל. וקמ"ל כבש דלשמעין מעשה רב דר"ג וקנים: (ג) אפילו
 עובד כוכבים מכיון. כרי ככה"ג ליתא למיחש שמה ירבה בשבילין:

דוקא שאינו מכירו וזוהיבז של ישראל. דל"כ חייטין שמה ירבה
 בשבילו (ש"ס ט"ז) (ב) ה"ג כלעיל אות מ"ו. ואסור לכל
 ישראל לכל מיני תשמיש. מיהו י"א דמילא לארס לשתות. או
 צבילא עובד כוכבים משקין מרה"י דרך רה"ר. מותר אף למי שחובל
 בשבילו. ומיכיל ישראל לנכד להסתות. א"כ לא נהנה ממלאכת
 איסור. ויש לסמוך על זה בשעת הדחק (ש"ס ט"ז): (ג) מהספינה
 ליבשה: (ג) וזריכי כולכו צבי. כנר קמ"ל אע"ג דהעובד כוכבים נמי
 נהנה מאורו. א"כ ה"ה כדלוקו לנכד ישראל אסור. ומ"ס קמ"ל
 אע"ג דריכא למיחש שמה ירבה בשבילו. א"כ עשהו לנכד עובד
 כוכבים מותר [אמר הכותב לריכותא דמיס גמ' קאמל לה זריכותא דנר
 הר"ג הוסיף מדעתו. אולם לפי מ"ש בפתיחה במלכת שבת (ס"ו ט')
 דנעשה לעובד כוכבים ישראל יחד כאלמ שרי. י"ל מלח נקט א"ס' גם
 לריכותא של נר שזכר הר"ב. י"ל דלא כ"כ. וגם לא לרין ליה כלל גם
 לריכותא. דהכי אורחא דנמ'. דלא סמי תנא רישא מדתנא ככר סיפא.
 ואנע"א דלי תני מ"ס לבהמה. הו"א דוקא מ"ס לבהמה שרי משום לעב"ח.
 דוגמת מעמיד אדם בהמהו ע"ג עשבים נשנה (שבת ק"ב א'). אבל נר
 דעלמא סד"א אפילו הדליקו עובד כוכבים לנכד עובד כוכבים לתכר. דיימוש
 שמה ידליקו. כדגורנין בפירות הוסיפין שמה יעלו ויתלוש (ע"י תוס' ד"ה
 משתמש) קמ"ל. וקמ"ל כבש דלשמעין מעשה רב דר"ג וקנים: (ג) אפילו
 עובד כוכבים מכיון. כרי ככה"ג ליתא למיחש שמה ירבה בשבילין:

כללא דפרק מז

והנה שכתבה מהר. וכן אחר הדולק פותח לאט וקורא בו ואם כנה כנה
 עבדי כוכבים שבא לכבות. אין פותח בידו. ואפי' הוא עבדו המיושבר לו.
 אבל אסור לומר לו שיכבה. רק אסור לפנות כל חמכה אונו כספד.
 גם מותר לקרותו לפקום האש אע"פ שירדע שיכבה מעצמו. ולומר כל
 שרצת יכבה אסור ע"ר וזוק"ל. וקטן אין מניחין לכבות. נר הלב או שעוה
 שנפל על השולחן סגור הסבלא בנתת עד שיפול הנר וסוב דאחשר ע"י
 עובד כוכבים ונר שפן דוקא ע"י עובד כוכבים. כל כתבי קודש [תורת
 שבכתב קורסת לשבוע"ס] מצילין האידנא מפני הדליקה. וקורים בהם בכל
 שבת אפי' כתובים בכל לשון ואפי' כתובים שלא בדיו ובכל דבר. וכן מסבט
 ברכות שסבטו חכמים מצילין מן הדליקה וזמן כל מקום מגולה והספד.
 ובלשון אחר דאמרן דוקא בהם בקיאתו בו. משא"כ באין בקיאתו בו אסור
 לכתבו ולהצילו. וס"ת שיש בו ללקים פ"ה איתיות סתור תיבות פלימות
 או שיש בו אזכרה מצילין. ובמגלת אסתר וקטנין שיש בתם פליקות.
 פלוגתא

פולגתא אם מצילין. מצילין תיק הספר עם הספר והתפילין עם התפילין ואעפ"י שיש בתוכה מעות. וה"ל בשאר כתבי קודש ומותר להציל אפי' לתצור חבירו ואפי' אינו מעורבת ואפי' למבוי שיש לו לחי ולא נשתתפו בו. ומציל מוון לו ולבגדו מוון רק מה שצריך עוד לעשות מה' מעינות דשבת וכלי אחר אפי' הרבה. וכלי תמישיו הצריך לאותו שבת נדוקא לחצי שערבו בו. ובגדים דרך מלבוש מציל כל מה שיש בו אפי' לרה"ר ומושם חומר ולבוש ומוציא. וגם אחרים מותרים להציל כן בשבילו. וכל זה בשצריך להציל לתצור דברים. משא"כ במציל להצילו מעורב או מקורה או לבעקו המקורה. אע"פ שהוא של חבירו מציל כל מה שירצה מדברים המתירים למשל. וכל זה להבית שבו הדליקה דהם בחולים מאד ושם יכבו או יוציאו לרה"ר. אבל הבתים שאין בהם הדליקה רק שסמוכים דאינם בחולים כ"כ ואדרבה אם לא נחיר להם להציל יחללו. מותרים להציל אפי' מעות וכל מוקצה. ואפי' בה"ר שמלפס פחות פחות סד"א. דהיינו שבכל פחות פחות סד"א יצמדו. ובלבד שא"ל יוציא מרה"ר לרה"ר. [ולת"א אחרים מותרים להציל בשביל בעה"ב שאצלו הדליקה. כמו הבתים שאין בהם הדליקה דרך הבעה"ב עצמו ואשתו ובניו בחולים לא אחרים. מיהא אמורים למשל בשבילו בכרמליה] ובא"ה כלל ג"ם ס"י מ"א מותר (לפי שאין לנו רה"ר אלא כרמליה) להציל אפי' בבית שבו הדליקה כל דבר ואפי' מוקצה וא"צ לחוש לאיסור כרמליה וחצר שאינה מעורבת ותחושין חוץ מאיסור דאורייתא אבל חבירו לא שרי לדחות בשבילו רק איסור מוקצה ובהגות שם מסופק דאפשר דמותר לסייע ג"כ בהוצאה לחצר שאינה מעורבת ולכרמליה [וחת"א הניח כל חצור הוא בצע"ג] משנ"ה ז' מותר לבפית קצרה לבפית חרז בשבת כרי שלא יאחו חצור בקירה. ולכלד שרא יגע בו דאסור לבפית כלי על המוקצה כשנוגע בו לצורך דבר המוקצה. גם צריך שיניח מעט אריר תחתיו. דאל"כ יכבה הגר. כל דבר שמוקצה שהוא במקום שרריים בו מותר להוציאו לאשפה או לבת"כ ואפי' בלא כלי. ואם היא בסבוי במקום דריסת הרגל בסלקו לצדדיו. ואם הוא בחצר שאינו דר שם ופתחא שולכלך בו קטן כופה עליו כלי. נחשים ועקרבים ורמשים חסויקים מותר לכפות

כלי עליהן [באם אין כוננו לצדן לרשואה דאו חיוב. רק שלא להיקרן ואפי' להרנן. כלעיל פ"ג ס"ו: משנה ח עובר כוכבים שתהליק הנר לצרכו או לצורך הולת ישראל אפי' אין בו סכנה או לקטנות דהם בחולה. מותר לכל ישראל להשתמש לאורו. וכן תרק בסודרה לחסום אצלה. ויש אחרים. מיהו באין סכירו לכ"ע שרי [וכן תרק במים שאבם והביא דרך רה"ר] ובבית חורף שלנו לב"ע שרי. ובהדליק הנר בשביל ישראל. ואפי' לצורך עובר כוכבים וישראל [כסנ"א רע"ו סק"ו וע"ז וצוק ל הקשה מכבש דמשנתנו ולמת לא אסרה המשנה ואם עשה גם בשביל ישראל אסור אסור אפי' למי שלא הודלק בשבילו. ואין חיובק בזה אם קצב לו שבר או לא קצב או שעשאו בקבלנות. וישראל ועובר כוכבים שסמוכין יחד והדליק עובר כוכבים נר. אינו מותר אלא ברוב עוברי כוכבים או אפילו רוב ישראל. ומותר לצורך עובר כוכבים עושה ובעשה עובר כוכבים בבית ישראל בלי ידיעת ישראל מדעת עצמו. אין הישראל צריך לצאת. אע"פ שגובה מהנר או מתמורה. וזה דוקא בפעם א'. אבל מותר למחות בידו מכאן ולהבא. ואם העובר כוכבים עושה בע"כ. אפילו ששכרו לכל השנה חיוב לנרשו. ולהדליק נר ע"י עובר כוכבים לצורך מצוה כסעודת התורה וסילה. ובביהמ"ד בהשכמה אע"פ שרבים נהנו להקל [כר"ן ס"פ ר"א דמילה] אין להקל רק בצורך גדול. ולהתנות עם עובר כוכבים מקודם שבת שובנה ביתכ"ג אפי' בקבלנות אמור. רק כשיש חשש עוכוב שלא יניחו אחר"כ לבעות דאו אפילו בשכירות באם אין העובר כוכבים רוצה בקבלנות מותר. וסותר לבן חורח דלא אחר למסדר ליסר לעיבור כוכבים ליסול נר דליק כבר ואפי' דשק"ן. וליכך עמו לחדר אחר. אם שר בבית ישראל ובא עובר כוכבים והדליק נר אחר או שהוסיף שמן בנר הדולק. מותר להשתמש כלי זמן שנתר האי דולק. רק כדי שיכלה השמן האי. ואם מהת כירו ואפי"כ עושה בע"כ מותר אח"כ להשתמש לאורו. ושפחה שמדלקת להרתי כלי אפילה שאכלו. חיי כנה שהדליקה לצרכה ומותר. נהגים בארצות הקרים להחם בית החורף על ידי עובר כוכבים והכל חולים אצל צנה :

הכלל אמור. מכל הליק יהא מוכה לכאורה דבאמת מותר לומר אם תכבה ל"ת תצ"ע לוינא. ובמת דאמר"י מיהא ליכא למשמע מוניה ק"ל הא י"ל דמתני' מילתא פסיקא נקט להבמה דאיתא לב"ע והוי' דניגא דכל המכבת א"מ תליא בפלוגת' דר"ש ור"י דאם מלאכה שאצ"ל דאורייתא והוי כיבוי מלאכה דאורייתא לא מקילוי לומר כל המכבת א"מ אבל לר"ש דכיווי הוי דרבנן אם אינו עושה כל המכבת א"מ ובוה לא יסתרו החיובים היל' דקטס מלתא דפסיקא דכבת לב"ע לא אמרין ואל' לר"ש מילתא דהאמרה דר"י [ואם תליא בפלוגתא דר"י ור"ש: מ"ח [אות קממ'] במשנה וירדו בו ר"ג. בפת"ל שרי"ף אותא וירדו אחריו ר"ג וקניס:

ר' עובדיה כל הכלים פרק יז שבת מברסגורה ציונים

פרק יז א כל הכלים. יש לטן דלתות: גיטלים בשבת ודלתותיהן עמהן. ואע"פ שנחפרקו דלתות מן הכלים קודם השבת נטלים בשבת אגב הכלים: ואינן דומין לדלתות הבית. שאפילו נחפרקו בשבת אין נטלין לפי שדלתות הבית אינן מן המוקץ כלומר לא נעשו לטלטול: ב קורנא. פטיס: הדבלה. לאחר ששאלה עגול היה עבה וקשה ולירכה קרדוס למחכה: מגרה. ענין סכין ארוך ויש בו פנימות הרבה: לגרור בו את הגבינה. למחכה ולחלקה לחלקים שעל ידי פנימותיו ממחר ומוחק הדבר העב: מגריפה א. לגרוף בה הגרונרות מן החציות: רחת. לוח שיש לה ציט יד ושתי דפנות וזרין בה את החטע: ומולג. כלי שיש לו שלש שינים ומהפכים בו את הקס בגורן: כוש. פלך שמוות בו הנשים: כרכר. עץ של ארזים ודומה למחט של סקאין: לתחוב בו: לאכול בו חומים וכל מיני פרי רך: מחט של יד. מחט קטנה שמופיים בה בגדים: ליטול בו את הקיץ. שנקטם בשכרו שמוחר א"כ ד"ה: מגרפות כ"י כקן. ליטול

פרק יז א כל הכלים * גיטלין בשבת ודלתותיהן עמהן * אף על פי שנחפרקו בשבת ד' שאינן דומין לדלתות הבית לפי שאינן מן המוכן ה: * ב נוטל אדם קורנא לפצע בו את האגוזים וקרדוס לחתוך את הדבלה ה. מגריפה לגרור בה את הגבינה. מגריפה היא לגרוף בה את הגרונרות. את הרחת י: ואת המולג י: לחת עליו לקטן י: את הכוש י: ואת הכרכר י: לתחוב בו י: את

פרק יז א כל הכלים. פ"י הר"ב שיש לטן דלתות וכן לשון רש"י ועממא שאלו מלאכתן להיתר הן ואילו בשאר כלים פליגי לקמן. הר"ן: אע"פ שנחפרקו בשבת מפרש בגמ' דה"ק אף ע"פ שנחפרקו בחול טמלין בשבת. והן הן דברי הר"ב [ועיין מ"ש בס"ד במ"ה]: * ב לתת עליו לקטן. מונוות. רש"י: ואם פרק יז א כל הכלים (פ"י הר"ב) שיש לטן דלתות וכן לשון רש"י ועממא שאלו מלאכתן להיתר הן ואילו בשאר כלים פליגי לקמן. הר"ן: אע"פ שנחפרקו בשבת מפרש בגמ' דה"ק אף ע"פ שנחפרקו בחול טמלין בשבת. והן הן דברי הר"ב [ועיין מ"ש בס"ד במ"ה]: * ב לתת עליו לקטן. מונוות. רש"י: ואם

תפארת ישראל יכין
 פ"י א) שמלאכתך להיתר: ב) שנחפרקו מהכלים: ג) ר"ל אפילו עם הכלי מהטלטלין. ולא חיישין שיחזור ויתקע ואין. וגמלא מתקן כלי. ומכ"ש שמוחר לטלטל כלי הכלי: ד) ה"ק אף שנחפרקו בחול. מהטלטל בשבת. משא"כ דלתות הבית אפי' נחפרקו בשבת. [אב"י פ"י מג"א ש"ת סק"ט ודו"ק]. אסור לטלטל: ה) ר"ל לא נעשה לטלטול: ו) [ואצטמער]: ז) [האצקע]: ח) חלטים דרוסיס יחד בעניול: ט) [זענע]: י) [לו זענען]: יא) [קראשין]

תוספות חדשים
 א [במשנת] כל הכלים כ"י ודלתותיהן עמהן כ"י טע"ל. מסיפא דתיי אפי"כ שנחפרקו מהטע דנטלים דלתות אפילו כליה הכלים וכ"י מדכ"י העור פ"י ש"ח ור"כ מה"י עממא דקטני. ויראה שצונו התנא כתיבה זו עתה היתר כמי"ס הכוס' דהכל אח"כ כלי הוא שענין עובר שמלאכתו הראשונה ורלוו להסתגר עם הכלי ח"ש שדלתותיהן עממא. כ"י: ז) וטן גם כן על געיל. [את] הרחת. כד"י ליתא. כתי"מ ואת. [ואת] החולג. כד"י ליתא. וכמשנ"כ"י. עליו לקטן. כ"י"מ עליו. כתי"מ. את לקטן. את הכוש. כתי"מ ואת. הכרכר. כ"י"ק הכרכר. לתחוב. כמשנ"ס וכתי"מ וכת"מ לדחוף. ושני כוס נא כשנגמט סוטר הכותב מפי אחר. ליטול בו. כד"י ונמשנ"כ"י. בה.

מגיד

בו אפילו אם אינו קשור בחשב עליו מע"ש לטמון בו מותר לטמון בו וכו' ח"ה בקנה לנעול בו רק בדבקה צריך שיתקנו לכן לרש"י חיינו שיתקנו לשם כלי שראוי לשם תשמיש שהוא ראוי להפך בו זיתים או לפציע בו אנוניס ולר"ת כיון שתיקנו ועשה בו מעשה והכינו סני . ונגר שהוא יתר שתחבין באסקופה לטמון דרבי לבנין צריך שיחא קשור ואפי' בחבל דק שאין ראוי להיות נופל בו ואפי' רק בברית הדלת ואפי' החבל ארוך שאינו תלוי וכולו מונח בארץ . והוא שראש א' מהנגר עב דרוסה לכלי שראוי לכתוש בו אבל כיון בראשו גלוספרא (עב) אז רק בקשור ברלת ואפי' בחבל דק או בקשר אפי' שראוי לנפל בו ואפי' בברית מותר . ולעולם אפי' כולו מונח על הארץ . וכל זה דוקא באסקופה גבוהה משא"כ באסקופה ששטמנים הנגר בחור נוקב חתתו בארץ אסור : משנה ח כ"ב בור ודות או של חביות הקבורות בקרקע רק ביש לחן בית אחיזה מותר ליפלט ושל כלים אפילו אין לחם בית אחיזה כשחוקים במעשה וחכיגם לכך פבע"י (א"י) [ואינם] מחוברים במים :

ציונים תוספת יום טוב מפני פרק יח שבת ר"ע מברטורה

א מפני . ק"ז פ"ג ב"ה
ב"ה ב"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
שם פ"ה כ"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ה"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ופ"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה

שנויי נוסחאות
א של תבן ושל תבואה .
בכ"ה של תבואה ושל
תבן . (את) האוצר . כד"ע
וכר"ד ל"ה ח"ה ח"ה ח"ה
וכמסד"פ האוצרות .
ותורמוס . כ"ד ותורמוס .
לעניים . כד"ע וכו"ק
לעניים . ואת הטבל כד"ע
למה . ולא מע"ה . כד"ע
וכמסד"פ ולא את מע"ה .

תוספות הרשים
א (בר"כ) ד"ח ארבע
ותוס' לאו דוקא כו' ע"כ .
היינו לאורחין הרבה אבל
למנוח אחד לא שיי' אלא
תוס' מאורג גדול הכנה
ואם לא היה בו אלא תוס'
קופות משה מוס' ארבע .
ש"ע סימן פ"ג :

ראשון לציון
א (תוי"ט) ד"ה אפילו
ארבע כו' אלא שמוסף
ע"כ כו' . ועי' תוס' שבת
לעיל ס' ע"ב ד"ה השא
ומוס' יומא כ"ג ע"ב
ד"ה שמים :

תוספות רע"ק
פ"ח א (אוח קנב)
תוי"ט ד"ה דמאי .
וכתבו תתום דהמ"ל .
והרשב"א כתב דדוקא
תרומה מותר לישראל
דעובר ליתנה לכהן אבל
דמאי שמיני עימד
לעניים אלא לחחוק
לעצמו ע"י הפרשה וכיון
דהיים אסור להפריש לא
חיי חייב לבלום אלא
כיון דאי בעי חיי ליה
השתא נמי בטלמל ליה
דראוי הוא לו עי"ש
ועי' מה שכתבתי בגליון
בסכתין פכ"ד מ"ד :

פרק יח אפילו ארבע וחמש קופות . פירש הר"ב לאו דוקא וכו' . [וגמרא] "כדלמרי אינשי פירש"י משכן קטן תחלה ואם ילמך יותר יפנה יותר . הכי איתא בגמ' לפי גירסת א) ספרים שלנו [והתוס' ב' האומנין

סוף ד' ע"ט כתבו דלא שייך לשנויי דלא זו אף זו קתני כיון דד' בכלל ה' אלא שמוסף ע"כ . ולי נראה במספר ד' וה' שכן מצינו לאורחא דהנא למתני הכי דתתן [לעיל פט"ו מ"ג ו] בר"פ י"ג דיבמות ובמ"ג פ"א דתבואות ורפ"ד דב"ק ומ"ט [ו'] פ"ב דבבא מליעא וברפ"ז דסנהדרין ובפרק בתרא דמלוין ובספ"ב דפרה ובכולהו מסתבר לי דמסרך סריך בתי תלמוי ד' וה' דפרק ז' דב"ק דהתם דדוקא ככתוב בתורת משה :

פרק יח א מפני א) אפילו ארבע וחמש קופות) של תבן ושל תבואה ב) מפני האורחים ד) ומפני ביטול בית המדרש ה) אבל לא את האוצר ו) . מפני תרומה מהורה ח) ומדמאי י) ומעשר ראשון שנמלה תרומתו י) ומעשר שני והקדש שנפדו יא) והתורמוס יב) היבשי י) מפני שהוא מאכל לעניים אבל לא את הטבל יד) ולא מעשר ראשון שלא נמלה

ב) חלה עליה חובת תרומה שאין הדגן חייב בתרומה גדולה עד שתמחה בכרי וזה שהקדים ולקח המעשר בשבלין אינו מפרש אלא תרומה מעשר בלבד ומותר בחילה אע"פ שלא הפרישו ממנה תרומה גדולה : ומעשר שני והקדש שנפדו שפדו אותן הבעלים ונתנו את הקרן ולא נתנו את החומש ושמעטן מהבא שהם פדוין והחומש הוי מלוה גבי בעלים : אבל לא את הטבל . ואפילו טבל דרבנן כגון הורוע בעליץ שאינו נקוב : ולא את מעשר ראשון שלא נמלה תרומתו . אס

כס דמטום הכי משני הכא נמי כמו דמשני התם דאליטרך לשנויי הכי ועיין מ"ש בס"ד במשנה ה' פ"ג דסוכה : [והקדש . כתב הר"ב אינו נפדה בקרקע דכתיב ונתן את הערברך וגו' . וברפ"ז דברכות כתב הר"ב דכתיב ונתן הכסף וגו' והכי איתא בסוגי דהתם ודהכל ועי' מ"ש עס והרמב"ם בברכות לא פ' כלום והכא פירש כדכתב הר"ב ולא מלאחי לדרשה זו בשום מקום ובת"כ פרשת בחקתי ממעטין קרקעות משקל הקדש דמשמע דוקא שלשים ופדה לרבות כו' והתוס' דהכל הביאור ברייתא זו דת"כ ומסקי שהיא עיקר . דמוכחן תקשה מטלטלין נמי לא וכתבו דמיהו איכא למדרש בכלל ופרט וכלל ונתן כלל כסף פרט וקס לו חור וכלל כו' ועיין מ"ש במשנה ט' פ"ד דב"מ בהא דכלל ופרט וכלל ועיין מ"ש במ"ח פ"ח דבכורות לענין הדרשה דת"כ :

[והתורמוס] פירושו הר"ב בסוף מ"ג פ"ק דללאים [ועיין ז) גם לקמן בפרק כ' מ"ג ועיין מ"ש בשם מהר"ם במ"ד פ"ק דשבו"י] : אבל לא את הטבל . דטבל לכהן נמי לא חיי דאסור לכהן לאכול מפירותיו בטבלין כמו שפסק הרמב"ם בפ"א מה' מעשרות : ולא מעשר

א) מלשון פניתי הנית : ב) (פעססער) . שכל א' של ג' סאין . וד' זה' דנקט ר"ל ד' מאולר של ה' קופות . וה' מאולר גדול : ג) כ"ל דלא זו אף זו קתני . דכיון דכל מה דקמ"ל מתני' לאו שרייהא דטלטול מוקפה אשמעי' . דהרי חזיין לבהמה (וכ"ש לגדולאקנין כ"ש) . רק קמ"ל הע"ג דהוא טרחא שרי (כ"ה של"ג) . א"כ ספיר קמ"ל אפי' קופות תבואה שכבדן יותר מתבן אפי' שרי . ואפי' קופות תבן שאינן כבדן כל כך . כל שלא ללמד אורחים אסור . או דקמ"ל דאפי' בתבן לא יגמור את האוצר . אף שגדול מגרעיני תבואה : ד) לטעודת מלוה . או להכנסת אורחים ממקום אחר . אבל ב"ב לרישאה לא מקרי אורח (שם פ"א) : ה) לתלמידים שבאין לשמוע הדרשה דלמודך מלוה . טרחא שרי . ונקט אורחים והדר ביהמ"ד . לא זו אף זו קתני . דאורחים מלוה עפי' . דגדול הכנסת אורחים יותר מקבלת תבן הטייבה : ו) ר"ל לא יפנה האוצר עד קרקעיתו . כדי שלא יעשה גומות . ושיעור ד' וה' קופות . היינו כשמפנה חוס א' ללודך אורח א' . אבל באורחים הרבה יפנו הרבה אנשים כל א'

א מפני . ק"ז פ"ג ב"ה
ב"ה ב"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
שם פ"ה כ"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ה"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ופ"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה

שנויי נוסחאות
א של תבן ושל תבואה .
בכ"ה של תבואה ושל
תבן . (את) האוצר . כד"ע
וכר"ד ל"ה ח"ה ח"ה ח"ה
וכמסד"פ האוצרות .
ותורמוס . כ"ד ותורמוס .
לעניים . כד"ע וכו"ק
לעניים . ואת הטבל כד"ע
למה . ולא מע"ה . כד"ע
וכמסד"פ ולא את מע"ה .

תוספות הרשים
א (בר"כ) ד"ח ארבע
ותוס' לאו דוקא כו' ע"כ .
היינו לאורחין הרבה אבל
למנוח אחד לא שיי' אלא
תוס' מאורג גדול הכנה
ואם לא היה בו אלא תוס'
קופות משה מוס' ארבע .
ש"ע סימן פ"ג :

ראשון לציון
א (תוי"ט) ד"ה אפילו
ארבע כו' אלא שמוסף
ע"כ כו' . ועי' תוס' שבת
לעיל ס' ע"ב ד"ה השא
ומוס' יומא כ"ג ע"ב
ד"ה שמים :

תוספות רע"ק
פ"ח א (אוח קנב)
תוי"ט ד"ה דמאי .
וכתבו תתום דהמ"ל .
והרשב"א כתב דדוקא
תרומה מותר לישראל
דעובר ליתנה לכהן אבל
דמאי שמיני עימד
לעניים אלא לחחוק
לעצמו ע"י הפרשה וכיון
דהיים אסור להפריש לא
חיי חייב לבלום אלא
כיון דאי בעי חיי ליה
השתא נמי בטלמל ליה
דראוי הוא לו עי"ש
ועי' מה שכתבתי בגליון
בסכתין פכ"ד מ"ד :

א) מלשון פניתי הנית : ב) (פעססער) . שכל א' של ג' סאין . וד' זה' דנקט ר"ל ד' מאולר של ה' קופות . וה' מאולר גדול : ג) כ"ל דלא זו אף זו קתני . דכיון דכל מה דקמ"ל מתני' לאו שרייהא דטלטול מוקפה אשמעי' . דהרי חזיין לבהמה (וכ"ש לגדולאקנין כ"ש) . רק קמ"ל הע"ג דהוא טרחא שרי (כ"ה של"ג) . א"כ ספיר קמ"ל אפי' קופות תבואה שכבדן יותר מתבן אפי' שרי . ואפי' קופות תבן שאינן כבדן כל כך . כל שלא ללמד אורחים אסור . או דקמ"ל דאפי' בתבן לא יגמור את האוצר . אף שגדול מגרעיני תבואה : ד) לטעודת מלוה . או להכנסת אורחים ממקום אחר . אבל ב"ב לרישאה לא מקרי אורח (שם פ"א) : ה) לתלמידים שבאין לשמוע הדרשה דלמודך מלוה . טרחא שרי . ונקט אורחים והדר ביהמ"ד . לא זו אף זו קתני . דאורחים מלוה עפי' . דגדול הכנסת אורחים יותר מקבלת תבן הטייבה : ו) ר"ל לא יפנה האוצר עד קרקעיתו . כדי שלא יעשה גומות . ושיעור ד' וה' קופות . היינו כשמפנה חוס א' ללודך אורח א' . אבל באורחים הרבה יפנו הרבה אנשים כל א'

יבין תפארת ישראל יבין

ללודך אורה א' כשיעור הני"ל (שם) : ו) ללודך הני"ל : ח) אפי' ישראל מותר לטלטלם . דעכ"פ חיי' לכהן . אבל תרומה טמאה אע"ג דשרי לכהן להנאה . הרי אסור בשבת לבהמתו . כך כ' רש"י במתני' . ולר"ן ורז"ה . אפי' בחול לא נתנה רק להסקה . ולפיכך בשבת מוקפה היא מדלח חי למידי . דאפי' ללודך גופה או מקומה אסור לטלטלה (שי"ח ז') : ט) אפי' תבואת ע"ה דחמיד אשמערות . דעכ"פ חיי' לעניים (כפ"ג דומא) . ולכהי הו"ל בתרומה לישראל . דמדחיי מל"ע שרי' בטלטול . ואע"ג דשתי דמאי דהרי חין מחויב ליתנו לעניים . עכ"פ לדודי' נמי חיי . כשיפיקר נכסיו ויהי' עני' : י) ר"ל אפי' לא יטעל רק תרומה שלו . דהיינו שיעטל ממנו תרומת מעשר ולא ת"ג . ומיירי בפקדיומו לוי לכהן ונטל המעשר בשבליים . דהו פטור המעשר מת"ג . דבלא הקדים בשבליים . טבל הוא ואסור בטלטול : יא) ר"ל בכל ענין שפדו . דהיינו שנתן הקרן . אף שלא נתן עדיין החומש . אפי' הוא פדוי . והחומש הו"ל הלואה גבי' : יב) (שייגע בארבעת) : יג) אבל לח מריר ולא חיי כלל : יד) אפי' טבל דרבנן . מרוע בעליץ

שאני

אם הקדים בן לוי ולקח המעשר אחר שנתמחה התבואה בכרי קודם שהפרישו ממנו תרומה גדולה והפריש ממנו תרומת מעשר ולא הפריש תרומה גדולה זהו מע"ר שלא נטלה תרומתו האמור כאן שכיון שנתמחה בכרי ונתחייבה בתרומה כשלקח המעשר ראשון אף ע"פ שמפריש ממנו תרומת מעשר כל זמן שלא הפריש ממנו תרומה גדולה טבל היו ואסור לטלטלו בשבת: ולא מעשר שני והקדש שלא נפרו. כגון שפרו אבל לא נפרו כהלכה כגון שפרה המע"ש על גרועות של כסף ואין מעשר שני נפרה אלא במעות שיש עליהם גורה דכתיב (דברים י"ד) ולרש הכסף בידך. והקדש אינו נפרה בקרקע דכתיב (ויקרא כ"ג) ונתן את הערק ביום הוא דבר הניתן מיד ליד: לוף. מין קטנית שאיט ראוי חי אפילו לבהמה. ורמב"ם פ' מין ממיני הכללים: לעורבין. כגון עשירים שמגלים עורבים לגדולה ואין הלכה כרשב"ג: ב חבילי. אגודות: ורדים. ענפי האילן לחם שמורדין אותם למאכל בהמות: כושיין את

ראשון שלל נטלה תרומתו. עיין מ"ש בס"ד ברפ"ז דברכות בשם הלמדי ר": לוף. במשנה ב' פ"ה דביעית כחז בה"ב לפי הרמב"ם ולא זכר פירש"י שכתב בכאן: ר"ש בן גמליאל מחיר בלוף מפני שהוא מאכל עורבין. ות"ק דפליג משום דסבר ללא מטלטלין דבר שהוא מאכל לחיה ולעוף כל היכא דליחנהו ברשותי' אה"כ דרך בני אדם לגדל אותן. ומה שכתב הר"ב דאין הלכה כר' שמעון בן גמליאל עיין במשנה ז' פרק ח' דעירובין: ב אם התקין למאכל בהמה. משום דתמיייהו דהני להפקה קיימא צבי בהו הזמנה כ"כ הר"ן. ומעשה מ"ש הר"ב שמורדין אותן למאכל בהמות ר"ל לפעמים ולא מן הסתם: כושיין את הסל כו'. כחז הר"ב והאומר אין כלי ניטל כו'. עיין מ"ש במ"ז פרק ט"ז: דוחין אותה. עיין מ"ש בס"ד בספכ"ג: מדרין. היא מלה עברית כמו (תהלים מ"ג) אדם עד בית אלהים. רמב"ם: מדרין עגלים וסייחים. למה שכתב הר"ב והכי איתא בצרייתא דלחיון ושאר עופות מדרין. קשה לחלק בשפות בין תרנגולת לחיון ושאר עופות. והלמי מחלק בין תרנגולין לעגלין וסייחין. ומיהו למה שפסק הר"ן לחלק בין גדולים לקטנים. דקטנים לא שרי לטלטולי אלא בחצר אבל לא ברה"ר וגדולים אפי' ברה"ר שרי ניחא. דמתני' ברה"ר מיירי כמ"ש הר"ן מכה סיפא דמדהה את בנה דמפרשינן בגמ' ברה"ר ומינה דעגלים וסייחים נמי אפי' ברה"ר. ולהכי תני עגלים וסייחים ולא שאר עופות לאשמעין דדוקא בגדולים שרינן ברה"ר. ובנוסף משנה בגמ' וכן בספרים שלפנינו גרסינן במתני' עגלים וסייחים ברה"ר אבל ברי"ף וכן בנוסף משנה דוקניות ל"ג ברה"ר: אבל אם הוא גורר אסור. ולא אמרינן חי טשא את עמנו [כדלעיל משנה ה' פ"י] כיון שהוא קטן כל כך שאינו אלא גורר. הר"ן. והכי אסור דתנן אפשר לי לומר דאסור וחייב קאמר דהא מחייב בחולה כשנשאו כמ"ש בר"פ דלקמן וע"פ

תרומתו) ולא את מעשר שני והקדש שלא נפרו ולא את הלוקחין ולא התרדליהו. רבן שמעון בן גמליאל מחיר בלוף מפני שהוא מאכל עורבין (ט): ב חבילי (ט) קש וחבילי עצים וחבילי ורדים (כ) אם התקין למאכל בהמה (כ) מטלטלין אותן ואם לאו אין מטלטלין אותן. כושיין את הפל לפני האפרוחים כדי שיעלו וירדו (כ). תרנגולת שברחה דוחין אותה (כ) עד שתבנם (ט). מדרין עגלין וסייחין ברשות הרבים (ט). אשה בודדה את בנה(ה). אמר רבי יהודה אימתי בזמן שהוא נוטל אחת ומניח אחת (כ) אבל אם היה גורר אסור (ט): ג אין מילדין את הבהמה ביום טוב (א) אבל מסעדין (ט). ומילדין את האשה בשבת

שנויי נוסחאות

ולא (את) מע"ש. כ"ל. את המע"ש. ככ"מ. יטל. ולא התרדל. כ"ל. ונמשכ"ב ונמשכ"ב ולא את. רשב"ג מתיר. ככ"מ. רשב"ג אומר מתיר (ז). עורבין. כ"ל. וכתיב לעורבין: ב אם התקין. ככ"מ. שהתקין. ככ"מ. דתקינו. כושיין את הסל. ככ"מ. כושיין סל. (כד) שיעלו וירדו. כ"ל. וכתיב יטל. כמשינ"ב. ושרדו. דוחין אותה. ככ"מ. דוחין בה. ככ"מ. מדרין אותה. מדרין כו' (ברח"ר). כמשינ"ב. ומדרין. וכ"ס. כ"ל. וכתיב ויטל. וע"פ חופ"כ. אשה סדרת. כמשינ"ב. ד' שוליות האשה. כ"ל. וכתיב וכתיב והאשה. וכתיב הגיה כמשינ"ב. ואשה. אסור ר"י. כ"ל. ר"י אסור. שהוא נוטל אחת. ככ"מ. שנוטל. וכ"ס. כמשינ"ב. שהוא נוטל גדלו אחת. אה"ה(גורר כד"ל ליתא: ג (כ"ל) כמשינ"ב. ד' שוליות יטל. כמשינ"ב. כ"ל. וכתיב מסעדין אותה. וע"פ ככ"מ. וכ"ס. כמשינ"ב. ונמשכ"ב

תוספות חדשים

א (הר"ב) ר"ח לעורבין כו' ואין הלכה כרשב"ג עכ"ל. וכש"פ סי' ט"ח ספיף כ"ט סקן דלס י"ט עורבין מותר לטלטלו ולא מתיין ע"ש עורבין מותר לכל אדם וע"פ ככ"מ: (ממסורת"ם ז"ל): ב (בר"ב) ר"ח אבל כו' הלכה כותים עכ"ל. וכ"ס כ"ט סי' ט"ח ספיף מ"א:

ראשון לציון

ג (בר"ב) סד"ה אין מילדין כו' דלכא טעמא ימיה. ע"י ימ"מ:

תוספות רע"ק

שם (אית קנג) בשנח מתיר בלוף. היינו בלוף וכש"כ בחרדל תוס' דף קכ"ח ע"א ר"ח רשב"ג: (אות קורן) ברע"ב ר"ח לעורבנים. עורבים לגדולה. רכל ישראל בני מלכים הם ברמ"ל ל"ש לילי ספיר. נמי מהרשם

הסל לפני האפרוחים. ומטל כלי מהיכנו לא היו שאין האפרוחים שומדים עליו והאומר אין כלי ניטל אלא לנודך דבר היטל מוקי למתני' בלריך למקומו של כלי: שברחה. מן הבית: דוחין אותה. בידים: עד שתבנם. ודוקא דוחין אבל לא מדרין לפי שהתרנגולת מנבחה עליה מן הארץ ומאלא שהוא מטלטלה אבל חיון ושאר עופות מדרין: מדרין עגליים. אוחז בלוארו ובלדדיו וגוררו ומסיעו ומנענע לו רגליו: והאשה מדרה את בנה. אוחזו בזרועיו מחוריו והוא מניע רגליו והולך: שנוטל אחת ומניח אחת. כשהתיק מניע את רגליו מניח אחת ומנביח אחת: אבל גורר אסור. שנוטלה וכל מקום שאמר ר"י אימתי במשנה לא בא לחלוק אלא לפרש דברי חכמים הילכך הלכתא כותיה: ג אין מילדין. אין מושכין הולד מן הרחם ביו"ט דלכא טעמא ימיה: אבל מסעדין. אוחז את הולד שלא יפול

תפארת ישראל יבין

שאינו נקוב: טו) ר"ל ת"ג. וכגון שהקדים הלוי אחר המירוח ולקח המעשר קודם שהפרישו ט"ג. דלא ככר נחייב בת"ג. והוא' טבל. ונ"ל דמסו"ה נקט הכא נמי תרומתו כמו ברישא מכוס דהכא איירי דהקדשו בכרי ונתחייב בתרומה גדולה א"כ הו"ל ספיף גם התרומה גדולה תרומתו של המעשרות וקאמר ספיף שלא ניטל כל תרומתו שמחייב להפריש ממנו. בין שלא הפריש ממנו התרומה גדולה ובין שלא הפריש התרומה: טו) ר"ל אפי' רק לא נפרו כהלכתן. מע"ש שפראו על מטבע שאין עליו גורה. והקדש שפראו ע"ג קרקע: (ז) מין בלל דלא חי אף לבהמה: (ח) ג"ל דבחרדל ירוק מיירי דלא חי רק ליונים. ובחחרדל דלא שכיחי יונים (ע"ר): (י) ות"ק אסור מדאין מניו ע"ש עורבין. דכמלמיין. מותר אף למי שאין לו מנין (ש"ח כ"ט: ב) אגודות: (כא) ענפי אילן רבים: (כב) שהזמינן לכך מע"ש: (כג) דסתמא להסקה קיימי. והוא' מוקפה. וקש שלט. סתמא עומד לשיבה או למאכל בהמה ומותר לטלטלו (ג"א ש"ח י"ג): (כד) ר"ל שיעלו או שירדו (והי נראה). כדי שיעלו. ושצבו ירדו ממנו. וע"י מ"ש שבהלל דפרעי מוקפה ד'. דאין מבטל כלי מהיכנו עי"מ. דהיי לא ישאר עליו. מיהו כל זמן שהן על הסל. אסור לטלטלו. וכ"כ צביו עליו ביה"ש. אסור אפי"ם שירדו השתא (ש"ו): (כה) מאחוריה: (כו) אבל דרוי אסור שיאחו צנופה ובגפיה להלויכה. דעיי"מ מנבחה א"ש. והוא' כמטלטלה. ומשום יורה ליכא (כתי"ד).

כל יצירי מילה קני' מ"א :

שנויי נוסחאות

וקורין לח חכמה . כתי"ק וקורין לחכמה . וכו' כתי"ק כ"ו וכתי"ק כ"ט כתי"ק וקורין חמילת . הפבור . כתי"ק וכמשי"כ וכמשי"כ חפיבור :

תוספות חדשים

ג [בר"ב] ד"ה ר' יוסי כ"ו וסלס כ"ו כ"ו עכ"ל . וכן פסק שו"ע ס"י ע"ל טע"ף ז' :

תוספות רע"ק

ג [אות קנה] תי"ט ד"ה ובחלקין . ותויבתא לחולקים עליו . עין בחידושי רשב"א דחקשן כן וסוכת פות דפירדים את האשת חינה מלאכה ולא פורה בעלמא ופירכת חש"ס דלמאי קתני ומחללים עליה את השבת הא כבר קתני ומיליים את האשת : [אות קנה] בתי"ט ד"ה וכל וכו' סביום השפני . ושם בני החלה למילת קמ"ז ומת צרעת שדוחה עבודה ועבודה דוחה שבת מילה דוחה אותה שבת שנחרת סני העבודה אינו דין שתחת מילה דוחה אותה . ובתוס' הקשו ל"א דריותה תוכיח שדוחה את העבודה ואינה דוחה שבת אפי' אביא מילה וכו' תיבא מילה עדיא שדוחה צרעת הדוחה את העבודה אפי' ניבא קבורת מ"ס תוכיח דדינא מילה שדוחה את המילה כולאחותו הדוחה את הצרעת הדוחה את העבודה והדוחה את השבת אפילו הוי לא דריא שבת ע"כ . ותוספני הוא לאותו ס"ד מראוי שקבורת מ"ס תהיה דוחה שבת כיון שדוחה מילה הדוחה את השבת דהא בסנהדרין דף ל"ח פריכין יתהא קבורת מ"ס דוחה שבת כפי' כיון דדוחה עבודה ועבודה דוחה שבת ששנוין רצוה תוכיח שדוחה עבודה ואינה דוחה שבת . ובתוס' שם הקשו דלמדי קמ"ז קבורת מ"ס דדוחה מילה ומילה דוחה שבת ותירצו דמ"ס שייך רצוה תוכיח שדוחה עבודה שדוחה שבת והיא גופא אינה דוחה שבת ח"נ ר"ל קבורת מ"ס אף שדוחה מילה שדוחה שבת היא גופת לא דוחה שבת ולכאורה קמ"ס דמ"ס עדיפא שדוחה מילה דדוחה צרעת הדוחה שבת ועדיף שבת כדמריב מדרגות וכמ"ס תוס' כאן וכ"כ ב' :

וע"פ דתוספות נראה דדוקא בחולה ועיין מ"ט במשנה ו' פרק ט"ו : ג' ובחלקין עליה את השבת . בגמ' מכדי טע ליה מילדין את השבת וקורין לה חכמה ממקום למקום . ומחללין עליה את השבת לחתויי מאי . לחתויי הא דה"ר אס היתה לריכה לנר חכמה מדלקת לה את הנר וכו' .

ומהכא שמעין דקורין דמ"ס ל"ד לחכמה איסור תמוס מן החורה . דאלת"ה מאי קשיא ליה לתלמודא ומחללין לחתויי מאי . הא ודאי דליתריד ליה דהא עד השתא לא שמעין אלא דלון חושנין לאיסור תמוזין ואינו אלא מ"ס . אלא ודאי דאיכא נמי תמוזין דמדאורייתא . ולהכי שפיר מקשינן לחתויי מאי . וסביעיתא לפסק רבי"ף בספ"ק דעירובין דלכ"ע משניס עשר מיל ולמעלה לוקה עליהם מדאורייתא ותיצבתא לחולקים עליו . וסוכרי' שאין שום איסור תמוזין מדאורייתא ואפי' בכמה פרסאות . דבשלמא אי תמוזין מדאורייתא שפיר קא מקשה לחתויי מאי דאע"ג דאיסור תמוזין אין בהם כרת וסקילה אלא מלקות בלבד כמ"ס הרמב"ם ברפכ"ז מה' שבת ס"ד דמקטן דה"כ דלא שרינן אלא לעשות דבר שיש בו מלקות בלבד אבל איסור כרת וסקילה קאפי . אלא אי תמוזין דרבנן מאי ס"ד דמקטן לחתויי מאי דהא בהדיא קתני ומחללין דמשמע איסור דאורייתא . דעד השתא לא שמעין דרשאי' ל"ל : וכל לריכי מילה דוחין את השבת . בגמ' פרק דלקמן דף קל"ב נפקא ליה מביום השמיני "דה"מ למכאב ובשמיני ימול ונר"א דר"פ דלקמן דף מ"טשירי מילה דוחה שבת מפיק מביום למכשירין ומילה עומה הלכה היא :

לחריץ חכמה . מילדת בקיאה : ממקום למקום . ואין חושנין לאיסור תמוזין : ובחלקין עליה את השבת . משעה שהיא יושבת על המשבר ומחילת הדם להיות שוחת עד כל ג' ימים אחר שילדה בין אמרה לריכה חני בין לא אמרה לריכה חני [מחללין] מג' עד ז' אמרה לריכה חני מחללין לא אמרה לריכה חני אין מחללין . מו' ועד ז' אפי' אמרה לריכה חני אין מחללין אבל עושים לריכה על ידי נכרי מפני שהיא כחולה שאין בו סכנה ודבר שאין בו סכנה עושין לריכה על ידי נכרי :

וקושרים הפבור . של ודל שהוא חרוך ואם לא יקשרוה ויכרשוה ילכו משיו חבל אין כותחין אותו בשבת לדברי ה"ק : ר' יוסי אומר אף הוחבין . והלכה כר"ש שחכותין אותו ומקיים אותו ונחטין עליו חזק הדם וכיוצא בו : וכל צרכי מילה עושין בשבת . ולקמן באורך פירקא מפרש לרבי מילה מאי גיהו :

מ"ס הרמב"ם ברפכ"ז מה' שבת ס"ד דמקטן דה"כ דלא שרינן אלא לעשות דבר שיש בו מלקות בלבד אבל איסור כרת וסקילה קאפי . אלא אי תמוזין דרבנן מאי ס"ד דמקטן לחתויי מאי דהא בהדיא קתני ומחללין דמשמע איסור דאורייתא . דעד השתא לא שמעין דרשאי' ל"ל : וכל לריכי מילה דוחין את השבת . בגמ' פרק דלקמן דף קל"ב נפקא ליה מביום השמיני "דה"מ למכאב ובשמיני ימול ונר"א דר"פ דלקמן דף מ"טשירי מילה דוחה שבת מפיק מביום למכשירין ומילה עומה הלכה היא :

מ"ס הרמב"ם ברפכ"ז מה' שבת ס"ד דמקטן דה"כ דלא שרינן אלא לעשות דבר שיש בו מלקות בלבד אבל איסור כרת וסקילה קאפי . אלא אי תמוזין דרבנן מאי ס"ד דמקטן לחתויי מאי דהא בהדיא קתני ומחללין דמשמע איסור דאורייתא . דעד השתא לא שמעין דרשאי' ל"ל : וכל לריכי מילה דוחין את השבת . בגמ' פרק דלקמן דף קל"ב נפקא ליה מביום השמיני "דה"מ למכאב ובשמיני ימול ונר"א דר"פ דלקמן דף מ"טשירי מילה דוחה שבת מפיק מביום למכשירין ומילה עומה הלכה היא :

יכין תפארת ישיראל

מ"ס הרמב"ם ברפכ"ז מה' שבת ס"ד דמקטן דה"כ דלא שרינן אלא לעשות דבר שיש בו מלקות בלבד אבל איסור כרת וסקילה קאפי . אלא אי תמוזין דרבנן מאי ס"ד דמקטן לחתויי מאי דהא בהדיא קתני ומחללין דמשמע איסור דאורייתא . דעד השתא לא שמעין דרשאי' ל"ל : וכל לריכי מילה דוחין את השבת . בגמ' פרק דלקמן דף קל"ב נפקא ליה מביום השמיני "דה"מ למכאב ובשמיני ימול ונר"א דר"פ דלקמן דף מ"טשירי מילה דוחה שבת מפיק מביום למכשירין ומילה עומה הלכה היא :

הלכתא גבירתא כללא דפרק יח

פרק יח משנה א ארצ' תבואה או כדיו יין אע"פ שמתר להסתפק סמני אסור לחתויל בו לפנותו אלא לרבר מצוה כלחכמת אורחים ולקבוע בחמ"ד ודוקא ח' קיפות (כל קיפת דג' סאים) מאוצר גדול ובלא ח' שם רק ח' קיפות מותר לפנות רק ד' . וכשמפנת הד' או ח' ישנה אפילו מנג לנג ובהלנות ומלמות . פירא לא יחלק לקשות קשות לחקל חסאשי דמרבח בחילוק . ובכמה אורחים ואוצר גדול ישנה לכל אחד ח' קיפות ובלבד שיפנת כל אורה בעצמו חלק או אדם אחר בעירו לא אחד לכלול . ולעולם לא ישנה כולה ששא יבא לחשות נגות . ואורחים מקרי

רק בנתארוו אצלו בביתו או שנימין אורחים שנתארוו אצל אחרים משא"כ בשנימין חבירו חדר בעירו לפעור אצלו אסור לפנות . ובשנימין חבירו לבא אצלו לכובר אורה לרש"י נקרא גם חבירו אורה ורמב"ם חולק . ובתחתיו לפנות סע"ש לרסנא אפי' לרבר הישות מותר לפנות בשבת והרפ"ו חולק . וכל שבת שחתירו שמים מצות מותר ג"כ לצורך אורחים . מותר לישראל לפנות אפי' תרומה כשהיא מחורת ודמאי ומע"ז שנפל מסנו תמ"ז ואע"פ שהקדים הלוי ונפל המעשר בשבליים [משא"כ בחקדים הלוי אחר פירות דאן נחתיב לשלם לכהן תת"ג שהסידון] . ומע"ש וחקיש שנפשו כחלבתן

כהלכתן אע"פ שלא נתן חנוטה עדיין [משא"כ בלא נפרו כהלכתן כגון מע"ש על סכסכו שנבטק צורתו והקדש אף דא"צ צורת סכסכו כמדאו ע"ג קרקע]. ואפילו דבר הראוי רק למאכל היה ועיף המצויים [משא"כ באינם מצויים דוקא ביש לו אותו המין דהיה ועיף] ומותר לפלפל עצמות אע"פ שנתפרקו מן הבשר בע"ש כאם תכלים מצויים אף דאין לו כלב : משנה ב' חבילי ענפי אילן וקש שהתקין למאכל בהמה [וקש שלנו כבד מטמא עובר לשיבוה או למאכל בהמה וא"צ תוקן] אפילו הם גדולים הרבה מותר לשלפן. אסור לפלפל בהמה היה ועיף. ואעפ"כ מותר לנפף את הכל לפני האפרוחים כדי שיעלו וירדו בו ובערים עליו אסור לפלפלו ובחיה עליו ביה"ש אסור לכל השבת. בהמה חיה ועוף מדרים בחצר אבל לא ביהודי דהיינו שאינן בצוארן ובצדדין ומוליקין בצריכין הבע"ה לכך ובלבד שלא יגבהם מחאריך; ותרגולתן ששנגדת עצמה אסור לדדות רק דוחים אותה מאחרית שתכנס. האשה מדרת את בנה אפילו כרה"ר ובלבד שלא תגרתו אלא יחא מנבי' רגלו אחת ויניח הב' על הארץ וישען עליו עד שיחזור ויניח רגלו השנייה. המוציא חינוק וכיס תלוי בצוארו לרה"ר [ורח"ר ריחן להרבה פוסקים רק כרסולית] חייב אבל המוציא גדול מלושב בכליו מפור ואם נושא כפית או חולה או בתחת חיה ועוף אפי' אינו כפית חייב והנושא מת הו"ל מלאכה שאצ"ל; משנה ג' אין מילדין את בהמיה בשבת וי"ט למשוך חולד סהרה. אבל למערה לאחור כולד שלא יפול לארץ מלונתא בין הפוסקים [עין א"ח תקכ"ג]. ואין משריבן בהמה גלדי המנה ולא סכין אותה בשמן ורק בתחלת המנה דאיכא צע"כ מותר ובאכלה חובה ומצטרפת יכול לתרצה בחצר ובאהזר דם יכול לתעמרת ביום שתצטנן ואפילו לומר לעבד כיכבים להקיות כספק שתמות מתר :

יולדת כחולה שיש בו סכנה לכל דבר ומחללין עליה שבת לכל מה שצריכה [ונכון שכשנתייש לחנוכה מ' תומין הכל מע"ש] ומילדין אותה ומדליקין לה נר ואילו היא סומא וכל מה שיכול לעשות בשבת עושה. ומשעה שמוגשת קצת ואפילו בספק. מותר לקרות המילדת ואפי' מחוץ לתחום אבל לחלל בשאר דברים רק משתשב על המשבר או משחרם שותת ויורד או משעת שאינה יכולה להליך עד שחברותיה נושאת אותה בורע. (א) כל ג' ימים ראשונים [ולא חשבינן ג' מע"ש] בין אסרה וצריכה וחברותיה אומרת שאינה צריכה או איכא ואפי' ליכא חכמה ורופא מחללין עליה ואפילו אוכלת מאכל בריאים [אבל בחכמה ורופא אומרים שא"צ שומעין להם וכן נוחטין עכושי שאוכלת חמין של אסור]. (ב) מנ' ודנ' רק באומר תרופא או חיה שצריכה מחללין. לא באם היא אומרת שאינה צריכה וחברותיה אומרים שצריכה. (ג) ומנ' ואילך חיה כחולה שאין בו סכנה דאין מחללין ורק ברופא אסר שצריכה או שגראה ככחה לכל מחללין. מיהא לעולם מותר לעשות צריכה ע"י עובד כוכבים עד לי' יום. ועושיין מדרת יולדת כל לי' יום ובדומה ואפילו בתקופת חמין דבצער צינת כל לי' יום מחללין דסכנה לה תקירות. חולד שנוה"ל עושין לו כל צרכיו ואפילו לקשור ולתחוך הפבור. מיהא בגדול לה' או ספק בן ז' או ח' אין מחללין אא"כ נפרו שערו וצמרנו. ובלא נפרו אפי' לפלפלו אסור אבל אמו שותה עליו ומניקתו. וכן יכולה לתיצא גידה החלב המצער אותה ולא יקבל החלב בכלי אבל מותר לקלח בפי החינוק כדי שיאחז החינוק וינק. מיישרים אברי חילד שנתפרקו בלידה ודוקא ביום הלידה ועיין פ"ב וסכ"ב. ומותר לברכו בבגדיו שלא יתקשו ואפילו ליישר אבריו לעולם אחר יום הלידה. ובנפלה ערלת גרונן חולד מותר לסלק חערלה באצבע אע"פ ששפטים מקיא :

דדוחה שבת כיון דדוחה מילה דדוחה צרעת כו' ולאחר ה"א ריש רצוחה תוכיח כי חייב דל"ש רצוחה תוכיח כי מילה ופאי אולמא הקי' לגבי מילת מלגבי קמ"ס ומרזייתו יולף בקי"ח שדוחה שבת ועצ"ג וז"ל מוחה לכתב בתורתו :

רבינו עובדיה מברטנורה ר' אליעזר פרק י"ח שבת חוספת יו"ט ציונים

פרק י"ח רבי אליעזר אומר אם לא הביא כלי. חיזמל למול את
למול את החינוק: מביאו בשבת מגולה.
 להודיע שחביבה מצוה זו שמחללים עליה את הכנסת: ובסכנה.
 שגזרו גזרה על המילה: במסורה ע"פ עדים. שיעידו שהיזמל

פרק י"ח רבי אליעזר אומר אם לא
הביא א' בלי מערב
שבת מביאו בשבת מגולה. (ב) ובסכנה (ג)
 מבסחו על פי עדים (ד). ועוד אומר רבי
 אליעזר בורחין עצים (ה) לעשות פחמין (ו)
 ולעשות כלי ברזל (ז). כלל אומר רבי
 עקיבא (ח) כל מלאכה שאפשר לעשותה
 מערב שבת (ט) אינה דוחה את השבת ושאי
 אפשר לעשותה מערב שבת (י) דוחה את
 השבת (יא): ב' עושין כל צרכי מילה
 בשבת (יב) מוהלין (יג) ופורעין (יד) ומוצצין (טו)

ע"פ א"י דליטטרך לומר שהוא ומד יהיו עדים כשרים יחד במקום אחר: כלל אומר ר"ע. ושני בפסחים פ"ג מ"ב. ומשולש במנחות פ"א מ"ג ושני צפי' מ"ג פרק בתרא דעירובין וצפי' רפ"ו דפסחים ומ"ש במ"ח פרק בתרא דר"ב: ב' עושין כל צרכי מילה בשבת. גמ' מכדי קפתי כולה כל צרכי מילה לאחיו מאי. לאחיו הא דר"ב המל כל זמן שהוא עוסק במילה מותר בין על זלין המעכבין וכו'. כס"פ. וכחכו בתוספות דא"ע"ג דכשילי פרק דלעיל נמי קמתי. הסס הני ליה אגב גררר דמילי דחיטק אכל הכא עיקר: ופורעין ע"פ

י כ י ת פארת ישראל י כ י ת

פ"ח א (א) סכין למול: (ב) לפרסם חיוב המילה. שמחללין שבת
 עבודה. ואפ"ל יציאו החינוק אצל הסכין. דחי נוסח א"ע.
 י"ל מדלריך אחר המילה להחזירו לאמו שחיטקו. שא"ל לה לבזבז
 אללו. עומלה היא. ואפשר שתספקן עי"ה. וא"כ כשישאו החינוק
 החולה לאמו. דדתי כפפות. אינו נושא א"ע (ג) שגזרו שמה על
 המילה: (ד) שלא יתחזרו הרואים כשמכסהו. שסכין אחר נושא:
 (ה) ממחצר. וקמ"ל דאפי' מכשירים דוחין שבת: (ו) (קאהלען):
 (ז) סכין. זנ"ל ולהבי קרי ל"י ברזל. וקמ"ל שלא יתקנה צהידוד
 בסכין. משלפסר בברזל חו: (ח) דפליג אר"ל: (ט) כמכשירין:

בשבת. למעד המצוה. ותום' הניחו בקושיא במגוין ר"ח שלא ברצון ר"א דהא מ"פ אפשר לקיים שניהם דכח"ג אין עשה דוחה לית ותרשב"א. בחידושי תירץ כיון דמ"פ צריך לחלל שבת בפילה גופה מש"ה הכל שרי: [אות קרנן] שם ד"ה על פי עדים. לחנו ע"פ א. ע"י בהרא"ש פ"ק דפסחים סוף פ"ג ב' שכתב וז"ל ואיכא למימר שלא רקיק תתנא בלשונך

תוספות חדשים
 א [ברע"ב] ר"ח שא"א
 כו' וכלס כ"ע ע"כ.
 וכו' ש"ע ס' ש"א:
ראשון לציון
 א [הוי"ט] ס"ה ע"פ
 ע"כ כו' יחד במקום אחר.
 כל זכ איחא נגמ' ק"ל:
תוספות רע"ק
 פ"ח א [אות קנז]
 חוי"ט ר"ח מביאו
 כיון דמ"פ צריך
 בלשונך

ונתנין עליה איספלנית .
 ע"י מתחמם בטל קיטין כ"ז :
 אם לא שחק . מ"י טע' ה"ז
 מ"א טע' המ"ט א"ח טע' ס'
 וטע' י"ב טע' ס"ג :
 ב' דבריו ק"ל ע"ז ס"ז פ"א
 יחסותי טע' ט"ז ס"ב כ"ר ט"ט
 פ"ט וע"י דר"א טע' י"קט
 יזכר רמז ק"ה :

שנוי גוססאות
 ונתנין . כתיב נתנין .
 איספלנית . ד"י ונתנין .
 וכן . (אם) לא שחק
 (פע"ש) . כתיב לא שחק
 וכן לא שחק אב"ד וכו' .
 כתיב (אם) לא שחק
 יו"ט (פע"ש) . כתיב
 ואם . כתיב לא שחק .
 נתנין וכו' .
 ונתן זה בעצמו וזה
 בעצמו . ד"י ונתנין
 ונתנין זה נתן זה לעצמו
 וזה לעצמו . כתיב (ק"ד)
 נתן זה ובני עצמו וזה
 בבני עצמו . וע"י כתיב .
 ואין עושין לה חלוק .
 נתנין . א"ן . חלק .
 לתחלה . כתיב בתחלה .
 כתיב בתחלה . אם לא
 נתנין ד"י ואם . וכו' .
 כתיב וס"ס . לא הביא
 כורך על אצבעו כ"י
 כורך על ידו ועל אצבעו
 וכו' כתיב . אפילו הביא
 נתנין ואפילו . ג' (בין)
 לפני המילה וכו' .
 לאחר המילה . כתיב
 ונתנין וכו' . מרחיצין
 את הקטן ביום השלישי
 שח"ל בשבת . ד"י
 מרחיצין את המילה .
 כתיב מרחיצין ביום הג'
 שח"ל בשבת את המילה
 ונתנין טע' וס"פ אחר
 המילה מרחיצין המילה את
 הקטן וע"י ונתנין .
 טע' . שנאמר ויהי
 ביום השלישי . ד"י
 ליתא עד וכו' . מתיר .
 ספק כתיב ספק [בן ו'
 ספק בן ו'] ויתא סוסס
 מאתרת ונתנין כ"י ליתא .
 ואנדורוניוס . כתיב
 אנדרוניוס . כתיב
 שומסום ואנדורוניוס .

תוספות חדשים
 ג' (הר"ב ד"ה) ראב"ע
 כ"י וכו' כתיב ע"כ
 וכו' כתיב ס' ט"ל ד"ה
 ד"ה טע' נתנין כתיב כלל
 ד"ה טע' כתיב כלל כל אדם
 וכו' כתיב כתיב נתנין
 אותו קודם מילה נתנין
 טע' נתנין :

ע"י ד"י . סוף פרק . ג' ומולפין .
 הילוף הוא זריקת המים או כל מקרה .
 רמז' . ולסוף ארמי הוא דיוקן מטר
 אויב ל"ו כ"ז מתורנס יולפון מטר
 וע"י משנה ג' פרק ו' דפרה :
 אנדרוניוס . ענינו ושמו מפורס
 בספ"ח דיבמות : ביום השלישי .
 ע"י מ"ט בס"ד במטה ג' פרק ט'
 ומ"ט

ונתנין עליה איספלנית (וכמו"י) . אם לא
 שחק מערב שבת (לועם בשינויים) ונתנין .
 אם לא מרחץ יין ושמן מערב שבת (ג) ינתן
 זה בעצמו וזה בעצמו (א) . ואין עושין לה
 חלוקה (ב) לתחלה (ג) אבל כורך עליה
 סרטוט (ד) אם לא התקין מערב שבת (ה)
 כורך על אצבעו (ו) ומביא ואפילו מחצר
 אחרת (ז) : ג' מרחיצין את הקטן בין לפני
 המילה ובין לאחר המילה (ח) ומולפין (ט) עליו ביד אבל לא בכ"ל . ר' אליעזר
 בן עזריה אומר מרחיצין את הקטן ביום השלישי שחל להיות בשבת (א)
 שנא' (בראשית לר) ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים (ב) . ספק (ג) ואנדורוניוס (ד)

ואע"פ שהוא עושה חבורה שאין הדם ניחק מחצונו אלא ע"י מילה . תחזיקת : לועם בשינוי . דכל מה דאפשר
 לטעם משנה : אם לא מרחץ יין ושמן . רגילים היו שהיו טורפים בקערה יין ושמן ומערבין אותן יחד לרפואה על המילה כדרך
 טורפים בימים בקערה : חלוק . החיטה של בנד לקובה ומכניסין המילה בחבורה הנקב כדי שלא יחזור העור ויכסה את הגיה .
 לא התקין . לא הזמין : כורך על אצבעו . דרך מלכות לטעמו מדרך הולאה בחול : אפילו מחצר אחרת . לא מיבעיא מביח
 לבית בחבורה חלר אע"פ שלא ערכו
 אלא אפילו לחצר אחרת שאינה מעורב'
 עמהם : ג' מרחיצין את הקטן .
 הא"י מרחיצין לאו כדרכו הוא דתנא
 סיפא לפרושי רישא כי"ד מרחיצין
 כגון לזקף ביד אבל בכלי אפילו לזקף
 אסור וכ"ט לרסוח כדרכו : ראב"ע
 כ"י . פליג אח"ק וסבך מרחיצין את
 הקטן כדרכו בין לפני המילה בין
 לאחר המילה וזוים השלישי למילה נמי
 בין בחמין שהחמו ערב שבת בין
 בחמין שהחמו בטעם עלמו וסכנת
 נכפות היא והלכה כראב"ע : ספק .
 בן

בועו
 פ"ט (א) ולפי מה שאומרים הרופאים עכשו . חרבה ע"י המילה אפשר
 שיש זכר ע"י המילה יתפרו נקבי (הפארען) וישפעו דם אחר המילה .
 כמולץ יין נכחית ע"י (העצבר) . דאחר שאף היות שבמקום (העצבר) .
 מול היין שתחתיו ממינה פורץ ועונה אף אחר שפסק למולץ (בהעצבר) .
 ואין לתמוה על זה שהוא נגד הנמ' . דכמה דברים נשתנה הטבע (כגון)
 קע"ג א' . וקע"ט ח' . וכו' טע' ג' . וכו' א' קע"ט . ולכאורה ה"י נראה
 לשמוע בקולם בכל כה"ל . דהרי אפי' נכריות ומיתות כ"ד . שוטעין
 לרופאין (כשם קב"ט א' . וימות קב"ט א' . ודמה קב"ט ב') אפילו לא
 מכ"ט כשחוש רק משום סכנה . והס בקיאות נכששת סכנה יותר ממנו . ונקל
 נס
 והביאו מע"ט : בו) דרך מלכות כדי לטנות . ודוקא לורך מילה שרי
 כתיב . אבל ב"ה אסור . ולמה כמותן טורפים טון סביב ידו ויולאין זו לכרמית שאינו מעורב . דזה אינו דרך מלכות . ורק סביב הולאה
 או לתור בו שרי לומר כך לכרמית (ע"ה) אבל סביב ידו לא עריך (בראשית) שכן להחמיר מלללל בן לכרמית (ט"א ומג"ה ג') :
 (ב) לא מבעיא מביח לבית בחבורה חלר דמיא . אלא אפילו מחצר אחרת שלא ערכו עס זו שרי : (ב) ביום המילה . בין לפני לחזקו .
 בין לאחריה לרפואה . מותר לרחוץ כדרכו בחמין שהחמו שבת (ולא כ"כ) : (ב) (איינשפריטען) : (ל) אפי' דרך יולוף . ודוקא ביום ג'
 למילה . אבל בשעת מילה כלל ענין שרי : (א) בחמין כדרכו : (ב) אלא דאו הכאז גדול . והולאה אין לורך כל כך בכחילה . ולכן
 אין רוחצין הולד רק ביום המילה . ובחמין שהחמו מע"ט . או ממים שהחמו עובד כוכבים לורך עלמו . אבל לא יאמרו לו שיחם לורך
 המילה . ומה"ט מלין ג' מילה שלא בזמנה בע"ט כזה"ל . ולא חיישין שיטערו לחלל שבת עזבוו בחימוס מים (מג"ה) אלא
 (ט) . ולרע"ז אסור משום שגורם לרע שבת (י"ד רס"ב סק"ג) : (ג) ספק בן ט' או בן ח' חושים : (ד) טע' לו זכרות
 ונקות

תוספות רע"ק
 בלא"ה יקשה מתני' זו דקתנו עלה ר"י מתיב באנדורוניוס דמשמע דבספק
 מודה והא ל"ר דס"ל דמקלקל בחבורה פסור הוא דצריך קרא למילה היינו
 דמה לי תיקון גברא מה לי תיקון כלי ולדירה ס' בן ו' או ח' ניסחליט סכ"ט
 דאם בן ח' [הוא] ליתא תיקון גברא לא הוי תיקון . ואולי י"ל כיון דצריך
 למצוץ אח"כ דתווי הבורה רבנה הוי תיקון גם בבן ח' להיות חיי שעה
 ולהפטר וש"ע הנ"ל דאסור לחלל שבת בפסוק נמשו דס' בן ו' . ס"ס א"א
 לסולו להניחו בלא מצויה לגרום בדים סכנה כמו דאסור להרנו ספק .
 לוח פריך מדרב אדא דתווי בכשר ואין בו משום הבורה . אך מ"ה האמת יורת
 דרכו דל"ג בסתני' ס' בן ו' והרואה סראמרי' דף קל"ה ע"א אפר מר ולא
 ספק דוחה את השבת לאתווי מאי לאתווי הא דת"ר ספק בן ו' . ול"ק לאתווי
 הא דקתני בסתני' א"ז דלא גרסי' ליה ובסתני' ליתא ראייה ד"ל דמיירו
 בגולד כה"ש . ומה"ט קשה לי על רש"י והרע"ב דמפשיי בסתני' ספק בן
 ו' ספק בן ט' . והרי מסוגיא משמע דמתני' ליתא אחרת לד"ן זה
 ר"ל ספק היינו גולד לבה"ש וא"כ למה נרחוק דמיירו בס' בן ו' ובמילא
 ע"כ דמיירי בבכשירים ואליבא דר"א כדמשנינא אברייתא ואמאי לא מירשו
 בשבטו בגולד כה"ש צ"ע : [ובקושתא הנ"ל רס"ב סכ"ג ואלא לא נתנא
 לא מיירי משילת צריך להחוק דבנות הש"ס על ברייתא דרעלהו ודאי
 דוחה את השבת דאמרי' עלה לאתווי מאי (דגולד בין השמשות קתני
 בספא בברייתא) לאתווי הא מתני' ספק בן ו' ספק בן ח' אין מחלליט :
 [אית קסא ח] שם בהרע"ב ד"ה ראב"ע . בין לפני המילה . לכאורה קשה
 דתיב מצויה דפליג ראב"ע על לפני המילה וכיון דלח"ק מותר רק יולוף
 ח"ל לראב"ע ולא פליג רק על לאחר המילה . וכזה הקשה הר"ן על
 הר"ף דספק לחלכה דמרחיצים את הקטן לפני המילה ותירך דהר"ף ספק
 באוקימתא דרבא דלח"ק ג"כ מרחיצים טעם וסיפא רקתני מולפס היינו
 ביום ג' ע"י . וזהו אינו מספק על חר"ב דב' תחלה באוקימתא דר"י
 ורבי' דמרחיצים דת"ק היינו מולפס וצ"ע . ועיין במהרש"א דכתב דלח"ק
 אוקימתא

עכ"פ כשלא ימולץ אפשר שיחזקו . טע"י החבורה . הדם שבכשר
 בגיד מתחמם ונקפה . והאפשר שילכה הגיד ע"י (א) :
 (ב) (פפלאסטער) : יו) קימעל שחק : יח) אם הכמוניום) מדאפשר
 בכ"י : (ב) שרגילין היו לערב יחד יין ושמן ולמסוף ממנו על המילה
 לרפואה וגם זה אסור משום שחיקת סממין : (א) קמ"ל אף
 דעירוף יין ושמן יחד אינו אסור רק מדרבנן . דמחוי קמ"ל דע"י
 למשדינהו בקדישה . כעירוף בימים (שם דק"ט א') . אפי"ה לריך לטנות
 שבת (כך ל"ל) : (ב) שרגילין היו לעשות מעלית נקוב . ומכניסין
 בחקב העטרה של הגיד . כדי שגו יחזור העור ויכסהו : (ג) כשלא
 חזרו ונקבו להמעלית מע"ט : (כד) (לעפפוען) : (כ) שלא חזרו
 כ"כ . אבל ב"ה אסור . ולמה כמותן טורפים טון סביב ידו ויולאין זו לכרמית שאינו מעורב . דזה אינו דרך מלכות . ורק סביב הולאה
 או לתור בו שרי לומר כך לכרמית (ע"ה) אבל סביב ידו לא עריך (בראשית) שכן להחמיר מלללל בן לכרמית (ט"א ומג"ה ג') :
 (ב) לא מבעיא מביח לבית בחבורה חלר דמיא . אלא אפילו מחצר אחרת שלא ערכו עס זו שרי : (ב) ביום המילה . בין לפני לחזקו .
 בין לאחריה לרפואה . מותר לרחוץ כדרכו בחמין שהחמו שבת (ולא כ"כ) : (ב) (איינשפריטען) : (ל) אפי' דרך יולוף . ודוקא ביום ג'
 למילה . אבל בשעת מילה כלל ענין שרי : (א) בחמין כדרכו : (ב) אלא דאו הכאז גדול . והולאה אין לורך כל כך בכחילה . ולכן
 אין רוחצין הולד רק ביום המילה . ובחמין שהחמו מע"ט . או ממים שהחמו עובד כוכבים לורך עלמו . אבל לא יאמרו לו שיחם לורך
 המילה . ומה"ט מלין ג' מילה שלא בזמנה בע"ט כזה"ל . ולא חיישין שיטערו לחלל שבת עזבוו בחימוס מים (מג"ה) אלא
 (ט) . ולרע"ז אסור משום שגורם לרע שבת (י"ד רס"ב סק"ג) : (ג) ספק בן ט' או בן ח' חושים : (ד) טע' לו זכרות
 ונקות

בלשוננו לשנות עדים ולאשמעינן דע"א לא מתני ואלא אנב דהוייה
 נקט דארוחיה בכל דוכתא וכו' עדים שירשו עדות המועלת לו
 ע"כ . וצ"ע מפיכת חש"ם בשמעתיך רלתיני ואם יש ע"א . ואח"כ
 מצאתי בעוה"י שעמר בזה הרגא"ה בתשובה ה"א ס' פ"ט :
 ב [אות קנח ג] במשנה אפילו מחצר אחרת . משמע דמהר"ר אסור וכ"כ
 חנ"א לא חריא בס' שלי' ס"ק ח' . אבל בהר"ן במת שתביא דברי הרמב"ן
 לחוכיה דנשפכו מים שלאחר המילה יכול לסולו ולהחם חמין באמצע דבריו
 כתב וסביב דרך רה"ר וצ"ע ובאמת לכאורה ק' אמאי נימא דאסור מרה"ר
 רמ"ש מלועם בשניו דתווי מוחינה כלאחר יד דשרי וס' הוצא מרה"ר
 כלאחר יד . וגם ק' לי בדברי הרמב"ן שבר"ן הנ"ל רנקס ההוכחה מרשרינן
 למול אף דיועד שיהיה צריך להביא הסרטוטין לברוך על אצבעו לחביא
 מרה"ר דתווי שבות דלא דחי בכשירים אמאי הניח סלתביא דאיה מלועם
 בשניו דתווי נמי שבות דתווי שוחן כלאחר יד : [אות קנח] ספק אנדרוניוס
 לא מרחץ . בדרך שפורסים ביצים בקערה . נראה דרקק בזה לאורווי
 דדוקא ככה"ג לרשוף ולערב יפה אסור אבל בלא עירב כל כך שרי ותו
 נכלל ינתן זה בעצמו וכדאיתא בסוגיין : ג' [אות קס] במשנה ספק אנדרוניוס
 בהר"ף איתא במתני' ספק בן ו' ספק בן ח' ולענ"ה ה"א ס"ס ורמי' למחקו וצ"ל
 כמו שלפנינו בש"ס ספק ואנדורוניוס וראיה לזה מתא דאמרי' דף קל"ו ע"א
 ואלא הא דתניא ספק בן ו' ספק בן ח' אין מחללין עליו את השבת אמאי נויסחליט
 סמ"ס . ואמאי פריך סבריתא ולא מסתנתו וו . ולכאורה היה אפשר לומר
 דצ"ל התנן וכו' ובאמת הפירא מתני' . והיינו מרחיחים בזה כי באמת תחלה
 באורה לפ"ש הפור והש"ע או"ח ס"י ש"ל דספק בן ו' ספק בן ח' אין מחלליט
 עליו את השבת לפיקוח נפשו . והיינו מברייתא הנ"ל דס"ל דסתמא קתני
 אין מחלליט ולא מיירי ממילא א"כ מאי פרכי' ניסחליט מטני' הא לא
 מיירי כלל ממילה . אבל אי הפירא מתני' ממיירי ממילה ניהא' וואל"מ
 קשה דאין הלוי הפירא על רב אדא דאמר דבן ח' מתתך כבשר ובעלמ

קשה דאין הלוי הפירא על רב אדא דאמר דבן ח' מתתך כבשר ובעלמ

ר' אליעזר פרק י"ט שבת

ן אלו הן ציצין. ק"ו ט"ח
 יבנות מ"ז ט"ז ט"ח ט"ח ט"ח
 יבנות יבנות יבנות יבנות
 פ"ג ט"ח ט"ח ט"ח ט"ח ט"ח
 ט"ח ט"ח ט"ח ט"ח ט"ח
 ט"ח ט"ח ט"ח ט"ח ט"ח
 ט"ח ט"ח ט"ח ט"ח ט"ח
 ט"ח ט"ח ט"ח ט"ח ט"ח

שנוני נוסחאות
 סוה לין (איתו) כד"ג
 אין סלין .. ככ"ק
 ובמשי"ב אין סולין ..
 ככ"ק יתא. ו אלו (הן)
 ציצין כד"ג .. בציצין
 ככ"ק יתא. (בשר)
 החופה ככ"ק יתא.
 (רוב) העטרה כד"ג
 ובמשי"ב יתא. ואינו
 כד"ג אינו. ואם היה
 ב"ב כד"ג ובמשי"ב אה.
 פרע את המילה ככ"ק
 פירע. (והוא המהנין
 הכנוד) כד"ג יתא :

תוספות חדשים
 ו [תו"ש ר"ה] מ"ל ולא
 פ"ע כ"ו עטרה מכוסה כ"ו
 ע"כ. לא ידעתי מאי קפיד
 לכו בודאי איש דוחה אם
 כשר ומכסה על העטרה
 קרום הדין ששכסה עליה
 דהא תורה לא נאמר
 שגלה העטרה רק ימול
 כשר עתהו רק ששכסה
 נאמר לנו הפריעה א"כ ו"ל
 שם כשי מוזה והעו דהא
 לא מצינו בגמ' ובסו"ק
 דהא משה הקדוש רוב
 העטרה שהיה מעכב וכן
 דיוק המטה כשר החופה
 כ"ו ואל"ף דתוס' בינמות
 שם כהנא כשר ר"ה ג"ס
 כפריעה מעכבין ל"ץ אל
 ר"י לא ס"ל כן גם דיוק
 של ר"ה ש' לוחות להמנין
 שם ובגמ' דף כ"ו
 ודו"ק: (ממאור"ש ט"ז):

ראשון לציין
 [בר"ב ר"ח] אינו אוכל
 כ"ו ואל"ף דתוס' כ"ו
 עיין יב"ט :

תוספות ר"ע"ק
 ובזו גם בחבורת לפטר
 כיון דגם בשאר איסורים
 פטור. ודחוק לחלק
 דדוקא בסבור תלוש
 דליכא ככל סלאכת שבת
 אבל הכא דגם בתניוק
 שזמנו חיים מכל מקום
 הוי סלאכ' אלא דהתורה
 בתורה וזו לא הוי
 מתקס. וצ"ע :

ן ואינו אוכל בחרומה. כהב הר"ב מה פסח אסור לערל.
 דכתיב ביה (שמות י"ב) וכל ערל לא יאכל בו : מ"ל ולא פרע
 וכו'. תימה אמאי אילמריך למתני האי כיון דכבר תנא דכשר
 החופה את רוב עטרה מעכב המילה וכי לא פרע עדיין רוב
 עטרה מכוסה. תוספות. [ודברייהם
 כ"ל שהוא ע"פ גירס ר"ח בתוס' דר"פ
 הערל [דף ע"א] וכן רש"י ז"ל שם
 הזכיר ג"כ לאותה גירסא. ואל"כיה
 קרא דביהושע [ה'] ומול את בני
 ישראל שנית ללתינאמטבין את המיל'
 ולגירסא הויא קאי בקושיא מ"ד שלא
 נתנה פריעה לאכרסה אבינו עליו

השלוס. ור"חיה ברבות פירשה נשא (פרשה י"א) משה מוהל
 וזהרן פורע ויהושע משקה וי"א יהושע מוהל וזהרן פורע ומשה
 משקה ע"כ ופלוגתא זו לענין המוהל. עוד ברבות סוף
 פרשה ב"א ע"ש וכפרשת נשא אחיה בשר השירים רבה [פ"א
 ופ"ג] אבל לגירסא קמייחא שכתב רש"י ז"ל אינו מקשה כלום על
 האומר שם שלא נתנה פריעה לא"א ע"ה השתא מתני' עובד
 קמ"ל במאי דחור ונשא מ"ל ולא פרע דלא תימא כיון דא"א
 ע"ה נלקוח במילה לבדה אף שאנחה בה"ל נלקוחו אף בפריעה
 מ"מ כי מ"ל ולא פרע לא יתיב כאילו לא מ"ל לגמרי מכיון
 שאכרסה אבינו עליו השלוס מ"ל ולא פרע עד שנתחדשה ה"ל מ"ל
 פרע שהוא כאילו לא מ"ל לגמרי :

יבין תפארת ישראל יבין

רפ"ו ח' : (זו) אפילו ישהה הרבה. והיינו דמנך בב"א זו לבבא
 דלעיל. מיהו בחללתו חמה (ר"ל שהחלה בחמימות. ולשון חללתו
 כ"ל דר"ל הקפתו חמה. כמו תלוני זב"ח). או שהיה לו כחך גדול
 בעיניו דהיינו שהיה בהן ריר או שזותת מים מעיניו מחמה הכאב
 ממתין לו אחר שנתפא"ז י' ימים ואח"כ ימולוהו (כ"כ ב"ד)
 (בר) כינוי העור שנשארו מרובקים מהעולה בעטרה: (מ"ט) כשכעדיין
 מדובקים בעטרה. אינו נחשב כמחול עדיין. והוא השבת אף
 שסלק ידו כבר מהמילה: (ג) ר"ל רוב גובה העטרה. או רוב
 היקף העטרה. ואפי' ע"י צירוף. [וב"ל דקע בער. והכי עור הוא
 פירשנו אל קמ"ל אפי' הוא כשין בער. שהוא עכ. או שכבר קרע עור
 פריעה למעלה ממנו. ולפעמים יש ב' עורי פריעה ועור הכי' דזקן דקוחו
 בכשר עטרה. לא אמרינן דמן העטרה הוא ולא ניפכך קמ"ל. ועטרה לרש"י
 ור"ן (כאן ויבנות מ"ו ב') הוא השפה הנגובה סביב שם. ולרמב"ם לרש"י
 כל המסך הכפוף אף במקום שאינו נולע מהגיד הוא ככלל עטרה]:

הלכתא גבירתא כללא דפרק י"ט

פרק י"ט משנה א ב ג מילה בזמנה דוחה שבת ויו"ט משא"כ שלא
 בזמנה ובזמנה רק מילה פריעה ומציצה. ואפי' הסיר כבר ידו
 ופירש ונשאר מהכיר עור החופה רוב גבהת של עטרה אפילו במקום א'
 חוזר אבל על פיעוש העור במקום א' רק בלא פירש עדיין חוזר וס"ת
 לת על המילה אסלגות וכל דבר שדרבו בחול. מכשיירי מילה אין דוחין
 שבת ויו"ט כלשהיו הסבין ולשהוק סממנים ולהתם לו חמין ודוחין עד יום
 א' ואפילו ע"י עובד כוכבים אס"ר אבל דבר דשבות מותר ע"י עובד כוכבים
 ובהכין סממנים ונתמרו מחלוקת בין חוסקים דרמב"ן מתיר ולרוב החוסקים
 דוחין ליום א'. קפן שגולד מהול ושיש לו ב' ערלות ואנדרווגיניס ויוצא
 דופן ויליד בית שלא מבלת אמו עד שילדה נימולים לשמנת ואין דוחין
 שבת ויו"ט וכן ו' חדשים סלין בשבת משא"כ רח' או ספק בן ז' או ח' רק
 בנטרו שערו וצפוניו [ולרמ"א בספק מוחלין אפילו לא ננטרו רק ראיין מחללין
 עליו בשאר דברים]. מסור או ישראל מוסר שהוליד בן משראליית מוחלין
 בשבת. משא"כ בשניהם מוסרים או ישראל שהוליד בן סנכרית שאין מוחלין
 בשבת ולא ימול בשבת רק מי שבל ששם א' ואפי' האב. נהגו ששני
 מוהלים סלין בשבת אע"פ שיש מחמירים ועכ"פ הפירע ופוצין לא שלישי.
 האימול ששל (ע"י פיו"ב) אין מסלסלין רק לצורך מילה ואח"כ כל זמן
 שלא הטררו מירו מוליכו למקום המשחמר או כשהוא פירע יקבלנו אחר מירו
 ויצניענו במקום משחמר ובדיעבד בחושש לנניבה סומכין על חוסקים
 דמותר לפסל אף אחר שהינית מירו: בסדיניות אלו נוהגין שרוחצין לפני
 המילה בחמין שהוחמו בע"ש או ששומנין לו ואחר המילה כש"ש וכן בג"ס'

הן ואין מילה שלא בזמנה דוחה את יום טוב השני של ראש
 השנה נימול ל"ב: עד שיבריא. ויעברו עליו ז' ימים שלמים
 מעט לעת מיום שהבריא ואח"כ מלין אותו: ך ציצין. כמין
 ימין של כשר שנשארו מן הערלה: עטרה. היא שפה גבוהה
 המקפת את הגיד כביב וממנה משפט
 ויורד לראשו וכשר החופה את [רוב]
 העטרה דקתי מתני' לא תימא רוב
 הקיפה אלא אפילו רוב גבהת במקום
 אחד: אינו אוכל בתרומה. אם כן
 הוא דכאן ערל אסור לאכול בתרומה
 נאמר בפסח (שמות י') תושב וסכיר לא
 יאכל בו וגאמר בתרומה (ויקרא כ"ב)

אוחו עד שיבריא (ז): ך אלו הן ציצין (ח)
 המעכבין את המילה (ט) בשר החופה את
 רוב העטרה (י) ואינו אוכל בתרומה (יא) ואם
 היה בעל בשר (יב) מתקנו מפני מראית
 העין (יג). מ"ל ולא פרע את המילה (יד)
 כאילו לא מ"ל (טו):
 תושב כהן וסכיר לא יאכל בו מה פסח אסור לערל אף בתרומה אסור'
 לערל: ואם היה בעל בשר. שהיה שמן וגרא' כשר שלמעלה מערלתו
 לאחר שנטלה הערלה כולה כאילו אוחו כשר תוצר ומופה את הגיד:
 מתקנו. ומשפט בחזמל מאוחו עובי מפני מראית העין שלא יהא גרא'
 כערל: ולא פרע. לא גילה: כאילו לא מ"ל. וישב ויפרע ואפילו
 סלק ידו ממנה וכל זמן שהוא מתעסק במילה בשבת חושך בין
 לציין המעכבין בין לציין שאין מעכבין. לאחר שסלק ידו על
 לציין המעכבין חוזר. על לציין שאין מעכבין אינו חוזר :

יבין תפארת ישראל יבין

(נא) כ"ל דקמ"ל דאפי' בתרומה דרבנן אסור. דערל נמור הוא:
 (גב) שאחר שנימול חזר וגדל העור וחיפה העטרה. ונראה עי"ז כערל:
 (ג) דכיון דנימול פעם א'. אפי' חזר ומכסה כל העטרה א"ל למולו
 שנית רק מדרבנן. להכי הויא דאפשר קושר העור לאחריו. שלא
 יראה כערל. וצ"ל אפשר: במקום לערל ל"ג רבנן [ש"ך י"ד רס"ו].
 ובמסופק אם נתגלה במילה רשוקה רוב העטרה. כ"ל דלמרי' רוב
 המלוין אלל מילה מומחין הן (כמלין ד"ג ב'). וא"ל לער המניוק.
 וכן שמעתי ור"חיה מפה הקדוש של ע"ד אלמ"ו הנאון ז"וק"ל
 אף שלא זכיה לשאלו טעמו: (נד) כהלכתו לעיל: (נה) אף דכבר
 חנא דל"ץין שברוב נובח או היקף מעכבין המילה כ"ל דמרישא
 ס"ד רק לחומר. קמ"ל הכא אפי' לקולא. דהיינו לבדך שנית כל
 הברשת (וכי"ד רס"ה). וכלא סילק ידו אפי' על לציין שאין
 מעכבין חוזר. ואפי' בשבת. ובסילק ידו בשבת. אינו חוזר על
 לציין שאין מעכבין :

למילתו בשבת ויחזור שלא ישרו סדין כמים אלא ע"י עובד כוכבים אבל
 אסור ליטר לעיבד כוכבים לחתם מים דתתם אין סכנה בלא רחיצת בזמניו
 אא"כ יש שם חשש סכנה דסותר לחלל השבת. אם לא שחק כמין מע"ש
 לועס בשיניו. אם לא שרף יין ושמן מע"ש נתון זה לעצמו וזה לעצמו.
 ואין עושין כעין כוס דחוק להכביש ראש הגיד עם העטרה שלא יחזיר העיר
 לכמות העטרה רק כורך עליה סממנים. ואם לא התקין מע"ש כורך על
 אצבעו וסביא דרך מלבוש אפילו מחצר אהרת אבל לא סדר"ר. שבת חסבין
 מע"ש סביאו ע"י עובד כוכבים ובלבד לא דרך רח"י דרך שבות חתירו ע"י
 עובד כוכבים כלעיל: [משנ"ך דהיושה מצות סממנות ובכלל שיתיה נעשית
 גבירה שחיבין עליה כרת בשגנה הרי זה פסור מחפאת ששעה ברשת כגון
 שהיו לו ב' תינוקות אחד למול בשבת ואחד בע"ש או אחר שבת ושבת ופל
 שניה בשבת פסור משא"כ בלא היה אחר סתנ ראו למול בשבת דחייב.
 מהל שבא למול בשבת סמ"ך לחשיכה שהשב לסתר ולמול עור קודם יציאת
 שבת והתרו בו שאין לו פנאי ופל ולא השלים אלא אחר יציאת שבת
 לא דחה תו אנסו או מויד וחייב חפאת: [משנ"ך ה' נולד ביה"ש דחיינו
 י' ג' מינושפן והצי קודם צה"כ שבחול נמול לאחר בע"ש נמול ליום א' וכן
 אינו דוחה יום ואפילו יום ב' דר"ה משא"כ יום ב' דגלויות דוחין וה"ה
 שאר דברים שאין דוחין שבת דוחין יום ב' דגלויות. ואם נולד קודם ביה"ש
 לירין דעושין מלאכה עד סמוך לביע שעה קודם צאת הכוכבים אם נולד
 בערב שבת רבע שעה קודם צאת הכוכבים נמול בערב שבת ואם נולד
 בשבת נמול בשבת :

ונעשה כל זכ הסבולין תכן : מוץ . הוא מוקן הסבולת העליון ואינו ראוי למחלל בהמה וכזבים אוחו ככרה שפול המוץ : אבל נוטל בכברה ונותן לתוך האבוס . ואע"פ שהמוץ נופל מאליו דדבר שאינו מתכוין מותר כ"ל שמעון : ר' גורפין . בשבת אבוס שלפני השור שמפעמים אוחו שלא יתעבר העפרורית שבאבוס בתנן ובשעורים שנתנים לפניו ויקץ במחללו ומסלקין תכן שלפניו ללדים כשהוא רב כדי שלא ידרסט צרגל[ין] ויתלכך צרעי : וחכמים אחרים . אחריו קאי . אחר גריפת האבוס ואחד תכן שלפניו לא יסלקנו ללדים ולא נחלקו רבי דוסא וחכמים אלא באבוס של כלי . אבל באבוס של קרקע הכל מודים שאין גורפים ללמא אחי לאכוויי גומות ורצון נזרו אבוס של כלי אע"פ אבוס של קרקע והלכה כחכמים : נוטלים מלפני בהמה זו ונותנים לפניו זו . ולא אמרינן מלטול דלא חיי הוי אלא ודאי חיי לתין בהמה קלה במחלל הטעל מלפני חזיריה . ודוקא מלפני החמור ונותניו לפני השור וכו' וכו' בזה אכל לא מלפני השור ונותנים לפני החמור שמחלל השור מאוס צריקין הוילויס מפיו ואין החמור אוכל ממנו : ר' הקש שעל טמאה . סתמא להסקה ומוקא הוא וזא לשכב עליו ומנענו כדי שיהא רך

המוץ (כו) . אבל נוטל הוא בכברה (כז) ונותן לתוך האבוס (כח) : ר' גורפין מלפני הפטמל ומסלקין לצדדין (כט) מפני הרעי (ל) . דברי רבי דוסא וחכמים אומרינן (לג) . נוטלין מלפני בהמה זו ונותנין לפני בהמה זו בשבת (לד) : ר' הקש שעל גבי המטה (לה) לא יגענו בידו (לו) אלא מנענו כגופו (לי) ואם היה מאכל בהמה או שהיה עליו כר (לז) או סדין (לח) מנענו בידו (לח) . מכבש של בעלי בתים (מ) מתירין (מב) אבל לא בובשין (מג) . ושל בובסין לא יגע בו (מד) . רבי יהודה אומר אם היה מותר מערב שבת מתיר את כולו (מה) ושוממו (מי) :

המוץ (כו) . אבל נוטל הוא בכברה (כז) ונותן לתוך האבוס (כח) : ר' גורפין מלפני הפטמל ומסלקין לצדדין (כט) מפני הרעי (ל) . דברי רבי דוסא וחכמים אומרינן (לג) . נוטלין מלפני בהמה זו ונותנין לפני בהמה זו בשבת (לד) : ר' הקש שעל גבי המטה (לה) לא יגענו בידו (לו) אלא מנענו כגופו (לי) ואם היה מאכל בהמה או שהיה עליו כר (לז) או סדין (לח) מנענו בידו (לח) . מכבש של בעלי בתים (מ) מתירין (מב) אבל לא בובשין (מג) . ושל בובסין לא יגע בו (מד) . רבי יהודה אומר אם היה מותר מערב שבת מתיר את כולו (מה) ושוממו (מי) :

תוספת יום טוב
 מ"ט רפ"ט דב"מ בס"ד : ר' הקש . עיין רפ"ט דב"מ מ"ט שם בס"ד : כ"ר . עיין ספ"ד ומ"ט שם בס"ד : מכבש . פי' הר"ב שני לוחות וכו' על הצגים המונחים בלוח התחתון ומסיים רש"י ע"י יתירות שיש בעמודים [מטוקים קבועים] בלחוב הפיאות של התחתונות והעליונות מטוקות בלחוב זוויתיה ועולה ויורדת בעמודים וכל מה שהוא רוחה לכבוס מורידה ותומך יחד בנקב העמוד ואינה יכולה לעלות [ועיין מ"ט בס"ד בסוף פ"ד דמס' זבים] :

ואף לשכב עליו : לא יגענו בידיו . דמוקא הוא אכל מנענו בגופו ככתפיו דלטול מהלך שהיה עליו כר או סדין . דגלי דעסיה דלקיייה לשכיבה מעשה תורת כלי עליו : מכבש . שני לוחות שמשימן צינין הצגים לאחר כביסתן ומהדקין הלוח העליון על הצגים המונחין בלוח התחתון כדי שיהא קיפולן כאה : מתירין . דהיינו לאורך שבת ליטול את הצגים אכל לא כובשים דהיינו לורך חול : ושל בובסין לא יגע בו . מפני שהוא עשוי לתקן צגים ומהדק עפי והתירו דומה לסחירה ואין הלכה כרבי יהודה :

ואף לשכב עליו : לא יגענו בידיו . דמוקא הוא אכל מנענו בגופו ככתפיו דלטול מהלך שהיה עליו כר או סדין . דגלי דעסיה דלקיייה לשכיבה מעשה תורת כלי עליו : מכבש . שני לוחות שמשימן צינין הצגים לאחר כביסתן ומהדקין הלוח העליון על הצגים המונחין בלוח התחתון כדי שיהא קיפולן כאה : מתירין . דהיינו לאורך שבת ליטול את הצגים אכל לא כובשים דהיינו לורך חול : ושל בובסין לא יגע בו . מפני שהוא עשוי לתקן צגים ומהדק עפי והתירו דומה לסחירה ואין הלכה כרבי יהודה :

ואף לשכב עליו : לא יגענו בידיו . דמוקא הוא אכל מנענו בגופו ככתפיו דלטול מהלך שהיה עליו כר או סדין . דגלי דעסיה דלקיייה לשכיבה מעשה תורת כלי עליו : מכבש . שני לוחות שמשימן צינין הצגים לאחר כביסתן ומהדקין הלוח העליון על הצגים המונחין בלוח התחתון כדי שיהא קיפולן כאה : מתירין . דהיינו לאורך שבת ליטול את הצגים אכל לא כובשים דהיינו לורך חול : ושל בובסין לא יגע בו . מפני שהוא עשוי לתקן צגים ומהדק עפי והתירו דומה לסחירה ואין הלכה כרבי יהודה :

תוספת רע"ק

פ"ב [אות קטב] ברע"ב ד"ה אב"ר דדבר שא"מ מותר וכ"כ רש"י עיין בתר"ש פ"ט ט"ב כדל"ב בס"ד ב"ש להקשות על סיניא דשבת דף פ"א ע"ב דפרק על ה"י שבתה מתני' דגורף ח"פ דרש"מ מותר הא איכא סתמא בכלאים שם מ"ב דלא ילבש כלאים לננוב את המכס דרש"מ אסור ותיקן דאיכא שם סתם בתורא בסתני' ה' דמוכרי כסות סוכרין . וע"ז חור הקשה דר"ם הא איכא סתמא בשבת פ"א מ"ח שפינתו לאוקימתא דאביי וכן סתני' דש"י שם פ"א מ"ז ובלבד שלא יכרוך ע"י"ש וקשה לוי דגם ע"ז יש לתקן דהיינו סתם בתרא מתני' דהכא דנטל בכברה דתם דרש"מ מותר . ועל הירוצו דהר"ש שם דיערכת ח"ש כדרך

פרק כ משנה א ב. ג. הבורר כגורגרת חייב . וה' מיני בורר : א) פסולת מאוכל אפילו ביד א' וכדי לאכול מיד חייב . ב) ואוכל מפסולת דוקא בבורר בנפה וכברה חייב . משא"כ בשאר כלים דפסור . וכל זה אפילו לאכול מיד . ובבורר ביד ולאכול מיד בסעודה הסמוכה מותר לכתחילה . והוא דאוכל מרובה על הפסולת . דא"כ אפילו למלכל התערובות אסור . ורק בנתיים ולוים שנשתכרו קליפתן יסעורבים אינו בפסולת מרובה דהו"ל כשומר לש"י . ג) ואוכל מאוכל והן ב' מינים כב' מיני דמים . אע"פ שהתחייב גדולות ויכיר כל מין מחבירו היסב . אותו שרוצה לאכול מיד . הו"ל אוכל . והשני פסולת . ואינו מותר רק ע"פ אופן דאות ב' . ד) ואוכל מאוכל . אפילו בב' מינים . בבורר משניהם יחד הגדולות בהקפנות . או איפא לאכול בסעודה הסמוכה . מותר לכתחילה . מיהא מצה רביבים דדק כקמא אסור לבורר פרוהן הגסין . ה) ואפילו במידו דלאו אוכל שייך בורר . וכ' ע"ד זוק"ל דסת"ש תבורר צמר יתח מאינו יתח חייב . והבורר עצים שיערו כדי לבלש גורגרת כבעמם . תולדתו הסגן כגורגרת . וד' מדות כסינון . א) באינו ראוי כלל בלי סינון . וסינון במשמרת או בנפה המיוחדת לכך . חייב . ובבורר אם במים או יין לכן חייב משום מלבן . ובין אדם פסור . ב) ובאינו ראוי לרוב כג"א בלי סינון . או בכשמרת לכ"ע אסור . ובסודרים . לרמב"ם אסור ולכ"ז . בין אדם מותר . ג) ובראי לרוב כג"א בלי סינון . אבל יש בו משג שמרים . לרמב"ם דוקא בבורר מותר ולב"י אפילו במשמרת . מיהא יין או מים לבן בבורר אסור . ואינו מותר בבורר רק יין אדם . ד) ובצ"ל ביותר ונפל לתנו קסמין . אפילו לרמב"ם במשמרת

תוספת רע"ק
 פ"ב [אות קטב] ברע"ב ד"ה אב"ר דדבר שא"מ מותר וכ"כ רש"י עיין בתר"ש פ"ט ט"ב כדל"ב בס"ד ב"ש להקשות על סיניא דשבת דף פ"א ע"ב דפרק על ה"י שבתה מתני' דגורף ח"פ דרש"מ מותר הא איכא סתמא בכלאים שם מ"ב דלא ילבש כלאים לננוב את המכס דרש"מ אסור ותיקן דאיכא שם סתם בתורא בסתני' ה' דמוכרי כסות סוכרין . וע"ז חור הקשה דר"ם הא איכא סתמא בשבת פ"א מ"ח שפינתו לאוקימתא דאביי וכן סתני' דש"י שם פ"א מ"ז ובלבד שלא יכרוך ע"י"ש וקשה לוי דגם ע"ז יש לתקן דהיינו סתם בתרא מתני' דהכא דנטל בכברה דתם דרש"מ מותר . ועל הירוצו דהר"ש שם דיערכת ח"ש כדרך

תוספת רע"ק
 פ"ב [אות קטב] ברע"ב ד"ה אב"ר דדבר שא"מ מותר וכ"כ רש"י עיין בתר"ש פ"ט ט"ב כדל"ב בס"ד ב"ש להקשות על סיניא דשבת דף פ"א ע"ב דפרק על ה"י שבתה מתני' דגורף ח"פ דרש"מ מותר הא איכא סתמא בכלאים שם מ"ב דלא ילבש כלאים לננוב את המכס דרש"מ אסור ותיקן דאיכא שם סתם בתורא בסתני' ה' דמוכרי כסות סוכרין . וע"ז חור הקשה דר"ם הא איכא סתמא בשבת פ"א מ"ח שפינתו לאוקימתא דאביי וכן סתני' דש"י שם פ"א מ"ז ובלבד שלא יכרוך ע"י"ש וקשה לוי דגם ע"ז יש לתקן דהיינו סתם בתרא מתני' דהכא דנטל בכברה דתם דרש"מ מותר . ועל הירוצו דהר"ש שם דיערכת ח"ש כדרך

החריש וגם לא נכתוין לזריעה [ולרמג"א אפי' נכתוין לזריעה] אע"פ שהוסיף
 פחת לחת הקרקע סתור. ואפי' הניחו שם מבע"י להיות שם כל השבת
 [מיהא בבית אסור להוציאן סרקקע עולם דאחי לאשוויי נומות]. והשלול
 בגווש אפי' לצורך דבר האסור מותר בקש שעל הסתם דסתמא לחסקה. ולש"ס
 שנענע בגווש. ואם הניח עליו סכנוי' כר או כסת או שחשב לשכב עליו
 סנענעו אפילו בידו. פירות הסמונין בתבן או בקר' המוקצים תוחב בהן
 סתם או נוש ונשולן ובאין לו סתם או כיש לא"ר מותר ליפלו ביד. ולש"ס
 אסור. וצנן וחזרת שסמונים בבית שלא בקרקע עולם. רק בחיל או עפר
 תלושים ואינם מוקצים שהוכן מאתמיל אפי' אין הצנן מטולה מותר להוציאן
 בעפר תיחוח. ועובר כוכבים שהוציא פירות טהרת חפירה לעצמו אי
 שנפתחה חפירה מעצמה מותרים הפירות לישראל. ובפתח לצורך ישראל
 לערב אסור בכדי שעשה. מכבש של בעה"ב מתירם אותו ליטול ממנו
 בגדים לצורך שבת. ושל אופן אסור אפי' מותר מע"ש. שתחוב בחזקת
 ורדוס לתתרה:

לחך האבוס. אע"פ שהסוך גופל סאליו. נתפור פירות בחצר בהרבה
 מקומות או בגפלו בצרורות ועפר אפילו במקום א' אסור ללקטן. רק לאכל
 מיד. אסור לקלוף פירות או לרקס חלת דבש. רק לאכיל מיד. והיה
 לסחוט בומר למאכל רק לאכול מיד. ולע"ד וצוק"ל מותר לסחוט ציטראנע
 על ציקקער לעשות פינש וישאר מעט מאוכל בקליפת ציטראנע ולא יסחם
 רק סמוך לשתייה. ולתתוך התיכת ציטראנע היתר אפילו לתוך תמים אף
 שיסחמו מעצמן למים: מחבץ ר"ל שמוציא חמאה מחלב או שנותן קיבה
 (לאשא) לחלב. כדי שתקפא לנבינה. תולדת בורר וחיוב. ולקלום זאהנע
 מחלב אסור ורק לאכול מיד ושיניה קצת סבנה בחלב מותר: משנה ד' אסור
 לגרוף האבוס לפני שור ואפילו של כלי או חלקק התבן מלפניו לצדדיו. נישלן
 שאכל מלפני המור ונותנים לפני שור. אבל לא להוידך דנכאם ברירי שור.
 ויש מחסורים גם בשאר מיני בהמות ליקח מלפני אחת וליתן לפני אחרת
 שאינה מינה. ואין למחית ביד הנהגות חית: משנה ה' מל"ל מן הד
 לצורך רב המותר. מותר. כצנן שסמין בארץ ומקצת עליו מטולים ולא

בית דבשע הדלכה בורה כן והוי ורמי טריפות ולא ספק וששיר פריך. אבל כהניא דהניל' דאמרי' אסור לקנח בחרם שפיך י"ל דספק היא דאסור. וצ"ל כיון דדבר שא"פ שבת
 גם לר"י הוי רק דרבנן כמ"ש תיס' שבת דף כ"א ע"ב ד"ה מיהא וכו' רש"י שבת דף קכ"א ע"ב ד"ה דילמא לפ"ה ולזה פריך הש"ס ככה מאי אולמיה והוי ספק בדרכנן
 ולקלא. ובוה גיחא דכסף פסכתין דמשנינן סתמא אחרנא אשבת דתנן מנביהון מעל השלחן. ולכאורה קשה מאי אילמיה היא סתמא מהאי סתמא ולפי הנ"ל גיחא דבאמת כי'
 דחוי ספק מקילים דמוקצת מותר כיון דאף לר"י מוקצת רק דרבנן ואף דה"י דש"ל מ"פ בספק דרינא בדרבנן לקולא כמ"ש הפר"ח. ואף לס"ש התי"מ מ"א דביצה דמוקצת מותר
 כעין דארייתא וספיקא אסור היינו בספק בטולה ביו"ט דכיון דאילו נולד תית אסור משום מוקצת למאן דס"ל מוקצת אסור מש"ת גם ספיקא אסור. אבל הבבא דרנ"ן על היסוד
 אם סתמא כר"י עיקר ומוקצת אסור או סתמא כר"ש עיקר ומוקצת מותר כיון דהספק על היסוד איסור מוקצת בוה חיו כמו כל ספק דרבנן. ואולם עדין קשה מההיא תוס'
 דחולין הנ"ל דהא תתם סהספק בעי' נשתתיר כות. אלא דקושא על לשון החלכה שאמר ר"י וא"כ גם הבבא בסוף פסכתין דאמר ר"י הלכה כר"ש יקשה נתי דמדינא מספק
 סתור מ"ס לא תי"ל לומר בלשון חלכה. ואולי יש חלקק דהכא אין חילוק אם מתירם מוקצת משום דוראי חלכה כרבי שמעון או רתוי ספק דרשמא חלכה כר"ש. אבל במריפות
 דחוי ניס גדול בין ורמי טריפה לפסק מדינה לענין כסוי חרם וכדומה לא תי"ל לומר בלשון חלכה:

ר' עובדיה מברטנורה נוטל פרק כא שבת תוספת יו"ט ציונים

פרק כא א והאבן בידו. מוקמינן בגמ' בתיקוף שיש לו
 גענושין על חביו. פרש"י שא"ס לא
 יטלע ויחלה ולא העמידו טלטול שלא בידים במקום סכנה והף
 ע"ג דלאו סכנה נפש גמורה היא הלא סכנה חו"ג ע"כ. והקטו

בחספות אמאי לא אמרינן דנשדייה
 לאבן מידו דלקמן בסמוך גבי כלכלה
 וי"ל אם ישליו מידו ילעק התיקוף
 ויבכה. וה"ל חבטל אבן אבן תיקוף
 דלקמן בסמוך דבעל אבן פירות

ואמאי צעין שיש לו גענושים וי"ל דאינו לריך כל כך טלטול
 התיקוף ע"כ: והאבן בידו. כחז הר"ב והוא שיהיו פירות
 בכל ע"כ. וכחז הב"י דמבמע ואפילו בזמניה מדעת שרי מפני
 שנעשה בסיס לדבר האסור ולדבר המותר והביא ראיה לדבריו.
 ועיין בפ"י המבנה דלקמן גבי מעות בעל הכר. וכחז עוד
 הר"ב אבל אם היו צו פירות כגון אגוזים וסקדים מנער את
 ולשדיניהו לפירי וגשדי לאבן וינקטיניהו. ופירש"י ילקטם מעל
 אפירי אפירי כגון שפחת מזלי הכלכלה וכו' נמשך לפי הרמב"ם
 מזמנו ולעשוריהו נעורי אלא אמר רב חייה בר אשי אמר רב הכא כלכלה פחותה עסקינן דאבן גופה נעשית דופן לכלכלה
 משמע דלא להדר ביה ומוקים אותה אפי' בפירות דלא מיטעפן הואיל והאבן נעשית דופן לכלכלה. ומלאתי בבי' סימן ש"ט שכחז
 על פי' הרמב"ם שבמסנה וז"ל נראה שהיה מפרש דלוקימחא דרב על מאי דלוקי בפירות המטעפים היהא לאו הכי אסור לטלטלם
 ואי אפשר לומר כן דמאתר שהאבן סוהם הנקב הכי היא כדופן הכלכלה ואפי' אין צו פירות כלל מותר לטלטלם כדן אבן שבקרייה
 (בפ' י"ז מ"ו) וכבר חזר צו במצורו וכחז צפרק כ"ה כלכלה שהיה נקובה וסחם נקב שלה באבן מותר לטלטלה שהרי האבן
 נעשית כדופן עכ"ל הב"י. והוי יודע דבמחורו כחז עוד היתה הכלכלה מלאה פירות והאבן בתוך הפירות אם היו הפירות רטובין
 כגון עגבים וחתיים נוטל אותה כמות שהיא שא"ס ינער הפירות יטעפו בעפר ובמקום הפסד לא גזרו ע"כ. וכ"כ בטור והשיגו
 הראב"ד דלג"י הגמ' בטלה לוקימחא קמייתא וכחז המניד דנראה בבג"י הרמב"ם לא היה ולעשוריהו נעורי גם לא גר' אלא אמר
 וכו' וה"ג רב חייה בר אשי בשם רב אמר כו' והשתה הן שתי לוקימחא ושתייהן אחת. ואם הר"ב לכך נחסין היה לו לכתוב
 ח"כ מתניתין איירי כו'. וכחז הב"י דמבמע בגמ' דהא דבעינן שיהיו פירות המטעפים ואם הם פירות שאינם מיטעפים אסור
 לטלטל הכלכלה דוקא כשהוא לריך לפירות או לכלכלה דאו כשינערה במקומה ויכול לטעול הפירות או הכלכלה אבל אם לריך למקים
 הכלכלה מטלטלה כמות שהיא וכדן אבן שעל פי החבית דמבמנה דלקמן ע"כ. [ועיין עוד מ"ס ב"ס' במסנה דלקמן]: ומבטלמין

פרק כא א נוטל אדם את בנו. בחצר והאבן בידו ולא
 אמרינן דמטלטל לאבן: כלכלה. סל:
 והאבן בתוכה. והוא שיהיו פירות בכל שא"ס אין צו פירות
 נעשה בסיס לדבר האסור ואסור לטלטלו ולריך נמי שיהיו בתוכו
 פירות שא"ס ישליכס בארץ ימאסו
 כגון חתיים ועגבים וכיוצא בהם
 אבל אם היו צו פירות כגון אגוזים
 וסקדים מנער את הפירות והם
 נופלים ופירות הנמאסים נמי כגון
 חתיים ועגבים אם אפשר לסלקם ללדי הכלכלה ולנער האבן
 לצדה ולהשליכה אסור לטלטלה עם האבן ומתניתין איירי כגון
 שנפחת מזלי הכלכלה או שזליה והאבן דופן לה שא"ס אפשר
 להשתמש בכלכלה בלא האבן: תרומה במאה עם השוהרה
 ועם החולין. אבן השוהרה ואבן החולין אבל טמאה באפני

הפירות והן טפלין כלומר הפירות והאבן והיא איחה בגמ'
 הארץ בידו ויחזירם לכלכלה ויטלטלם ע"כ. ומ"ס הר"ב עוד ומתני'
 שהריך כל הג' תנאים ביה. ודבריו תמוהים הן. דמכיון שהאבן נעשה
 בגמ' ולעשוריהו נעורי אלא אמר רב חייה בר אשי אמר רב הכא כלכלה פחותה עסקינן דאבן גופה נעשית דופן לכלכלה
 משמע דלא להדר ביה ומוקים אותה אפי' בפירות דלא מיטעפן הואיל והאבן נעשית דופן לכלכלה. ומלאתי בבי' סימן ש"ט שכחז
 על פי' הרמב"ם שבמסנה וז"ל נראה שהיה מפרש דלוקימחא דרב על מאי דלוקי בפירות המטעפים היהא לאו הכי אסור לטלטלם
 ואי אפשר לומר כן דמאתר שהאבן סוהם הנקב הכי היא כדופן הכלכלה ואפי' אין צו פירות כלל מותר לטלטלם כדן אבן שבקרייה
 (בפ' י"ז מ"ו) וכבר חזר צו במצורו וכחז צפרק כ"ה כלכלה שהיה נקובה וסחם נקב שלה באבן מותר לטלטלה שהרי האבן
 נעשית כדופן עכ"ל הב"י. והוי יודע דבמחורו כחז עוד היתה הכלכלה מלאה פירות והאבן בתוך הפירות אם היו הפירות רטובין
 כגון עגבים וחתיים נוטל אותה כמות שהיא שא"ס ינער הפירות יטעפו בעפר ובמקום הפסד לא גזרו ע"כ. וכ"כ בטור והשיגו
 הראב"ד דלג"י הגמ' בטלה לוקימחא קמייתא וכחז המניד דנראה בבג"י הרמב"ם לא היה ולעשוריהו נעורי גם לא גר' אלא אמר
 וכו' וה"ג רב חייה בר אשי בשם רב אמר כו' והשתה הן שתי לוקימחא ושתייהן אחת. ואם הר"ב לכך נחסין היה לו לכתוב
 ח"כ מתניתין איירי כו'. וכחז הב"י דמבמע בגמ' דהא דבעינן שיהיו פירות המטעפים ואם הם פירות שאינם מיטעפים אסור
 לטלטל הכלכלה דוקא כשהוא לריך לפירות או לכלכלה דאו כשינערה במקומה ויכול לטעול הפירות או הכלכלה אבל אם לריך למקים
 הכלכלה מטלטלה כמות שהיא וכדן אבן שעל פי החבית דמבמנה דלקמן ע"כ. [ועיין עוד מ"ס ב"ס' במסנה דלקמן]: ומבטלמין

הפירות והן טפלין כלומר הפירות והאבן והיא איחה בגמ'
 הארץ בידו ויחזירם לכלכלה ויטלטלם ע"כ. ומ"ס הר"ב עוד ומתני'
 שהריך כל הג' תנאים ביה. ודבריו תמוהים הן. דמכיון שהאבן נעשה
 בגמ' ולעשוריהו נעורי אלא אמר רב חייה בר אשי אמר רב הכא כלכלה פחותה עסקינן דאבן גופה נעשית דופן לכלכלה
 משמע דלא להדר ביה ומוקים אותה אפי' בפירות דלא מיטעפן הואיל והאבן נעשית דופן לכלכלה. ומלאתי בבי' סימן ש"ט שכחז
 על פי' הרמב"ם שבמסנה וז"ל נראה שהיה מפרש דלוקימחא דרב על מאי דלוקי בפירות המטעפים היהא לאו הכי אסור לטלטלם
 ואי אפשר לומר כן דמאתר שהאבן סוהם הנקב הכי היא כדופן הכלכלה ואפי' אין צו פירות כלל מותר לטלטלם כדן אבן שבקרייה
 (בפ' י"ז מ"ו) וכבר חזר צו במצורו וכחז צפרק כ"ה כלכלה שהיה נקובה וסחם נקב שלה באבן מותר לטלטלה שהרי האבן
 נעשית כדופן עכ"ל הב"י. והוי יודע דבמחורו כחז עוד היתה הכלכלה מלאה פירות והאבן בתוך הפירות אם היו הפירות רטובין
 כגון עגבים וחתיים נוטל אותה כמות שהיא שא"ס ינער הפירות יטעפו בעפר ובמקום הפסד לא גזרו ע"כ. וכ"כ בטור והשיגו
 הראב"ד דלג"י הגמ' בטלה לוקימחא קמייתא וכחז המניד דנראה בבג"י הרמב"ם לא היה ולעשוריהו נעורי גם לא גר' אלא אמר
 וכו' וה"ג רב חייה בר אשי בשם רב אמר כו' והשתה הן שתי לוקימחא ושתייהן אחת. ואם הר"ב לכך נחסין היה לו לכתוב
 ח"כ מתניתין איירי כו'. וכחז הב"י דמבמע בגמ' דהא דבעינן שיהיו פירות המטעפים ואם הם פירות שאינם מיטעפים אסור
 לטלטל הכלכלה דוקא כשהוא לריך לפירות או לכלכלה דאו כשינערה במקומה ויכול לטעול הפירות או הכלכלה אבל אם לריך למקים
 הכלכלה מטלטלה כמות שהיא וכדן אבן שעל פי החבית דמבמנה דלקמן ע"כ. [ועיין עוד מ"ס ב"ס' במסנה דלקמן]: ומבטלמין

תוספות רע"ק

פכ"א א [אית קבנ]
 בתו"מ ד"ח
 והאבן בידו. דאבן צריך
 כ"כ. מלפני התיקוף.
 קשה לי דלפ"ו ביש ל'
 גענושים דוראי צריך
 לטלטול

אור גדול

פכ"א א [תו"מ] ד"ח
 והאבן בתוכה
 כו' ומ"ש הר"ב. עוד כו'
 ודבריו תמוהין הן כו'.
 עיין בסעיפין בתוס' ד"ח
 ונשיניהו דבור השני
 דנפתק או צריכנא
 לצינוי' דמיר' חמיכנפ:
 לבתר

יבין תפארת ישראל יבין

אסור דחיישי' דלמא נפל והשתא לשתוי. וי"ל דגם במעות. אם מוליך
 התיקוף בידו שרי. ורק לישא את התיקוף שבמעות בידו אסור שמה
 יקיל נמי לישא המעות ממש (ש"ס ס"א ג' א' סל: ד) על פיה. ודוקא
 ניש

יבין תפארת ישראל יבין

פכ"א א (א) בחצר מעורבת: (ב) אע"ג דאבן מוקפה הוא. ודוקא ביש לחוש
 לכלכלה יטעול התיקוף. יחלה ע"י גענושין שיש לו עליו. והתיקוף אינו
 דולה להשליך האבן אבל בל"ל אסור. מיהו במעות ביד התיקוף בכל גוונא

נוטל פרק כא שבת

ר"י אומר וכו' עולה מ"ב ט"ז
 ב האבן. ק"פ מ"ב ק"ה ט"ז
 ר"י אומר וכו' עולה מ"ב ט"ז
 מ"י ט"ז ט"ז ט"ז ט"ז ט"ז
 ט"ז ט"ז ט"ז ט"ז ט"ז

שנויי גוססות
 עם הפהרת כ"ג וכו' ק'
 פהרת עם הממאח.
 (אף) מעלין כ"י"ט יתא
 וכו' ט"ז ט"ז ט"ז ט"ז
 ב התבית (מטה כ"י)
 גמבית) ומפחת כ"י"ט יתא
 כ"י נקטת וכו' ט"ז ט"ז
 דקוק י"ט. כמשי"ב
 וכו' ר"ה וכו'.

תוספות חדשים
 שם (בהר"ב ד"ה) אף
 מעלין כ"י כאלו מוחת
 גמבית כ"י ע"ל וכו'
 כמסקנא לא קלי חלי עמ'
 אף ד"ס' דיתול לארוב'
 אל המדומע קודם שמתע
 הכחד וא"כ לא ה"ל מתק'
 ע"י. (ממחזיקי וכו'):

תוספות רע"ק
 למשל התניק ה"י
 היתר גמור בסו בבלבלי
 ולמאי צ"ל דלא העמידו
 למשול שלא בידים
 במקום סכנה הא ה"י
 היתר גמור. וביותר ק'
 ל"פ מ' דיינו תוס' ב"ל
 או הכי חזינו דהמקשן
 י"ע דדינר אסור משום
 דלמא נטיל ואח"י לאחוי'
 אלא דמקשה בסו
 דמסלמלין למשול האבן
 שביד חינוק משום סכנה
 ה"י נתיב למשול היתרי
 כידו ומאי דיינו תוס'
 המשול האבן שביד
 התינוק ה"י חיתר גמור
 ה"י דייק דייק לתניק
 ב"ש לו נענושים וכו':
 [אות קסד] בת"ה ד"ה
 ה"ר"י אף מעלין.
 דיתול לאוכלו מן המדומע
 קודם. ע"י שנתן עיניו
 בצד זה להעלותו ואוכל
 בצד אחר. וע"י ב"פ'
 החולין דף ה' ע"א
 ובבבביות דף ג' ע"א
 דהקשו ת"ס' הא גם
 בדמאי שנתן לקרות שם
 ע"י שנתן עיניו בצד
 זה וא כל בצד אחר
 כמכוח מ"פ החולין ד"פ'
 אטמא קתני בסתני ד"פ'
 רשבת בספק חשיכה
 משערין את תרמאי גם
 בשבת לשתרי. ותיצרו
 דשאני סדומע דכבר ה"י
 שתיקן אבל תהלת סבל
 לא שרי ע"י דאפשר
 שנתן עיניו בצד זה וכו'
 וכו' כתב ג"כ הרמב"ן
 פ"ק ה"ב'ה כמבני
 רגלנו ע"ש: ובעיקר'
 קושת תוספות י"ל דחרי'
 סנונין אסרינו דר"י
 עדימי מרדכי'ס וחינו'
 דרשב"א סיקל רק על
 ידי שנתן עיניו וכו'
 מיקל פ"י דכיון דיתול'
 יתן עיניו לא ה"י מתקן
 בתעלתו. א"כ י"ל דתנתי'
 ד"פ' רשבת כרשב"א
 אריא

תרומה טמאה עם הסוטה. מוקים לה נמי בגמ' צפירות
 דמיטכפי דלא אפשר לשדינה ולמשקל. וה"מ לנורך גופו כלומר
 שא"י לריך חלא לתרומה טהורה ולא למקום הכלכלה הלכך כל
 סכא דמני למשקל לתרומה טהורה לא שרי ליה עפי אכל אס'
 אף לריך למקום הכלכלה מטלטל
 אוסח והא דמוקים נמי בגמ' בלריך
 לגופו דדוקא כשהתרומה טהורה
 למטה. דאי טהורה למטה שקיל
 לה לטהורה ושביק לה לטמאה כבר

כחבו התוספות דמיירי כשמוקמים הסוטה והטמאה כל אחת צפני עמלה בסלים קמנים ואותם סלים מונחים בתוך כלי אחד
 גדול. אבל צפני מונחים זו ע"ג זו בלא שום כלי אין חילוק כי היכי דברישא דתנתי' צאנן שכלכלה המלחה פירות לא מחלקים
 בגמ' בין האבן למעלה בין למטה: רבי יהודה אומר חף מעלין כו'. כחב הר"ב וכשעלה בק"א התרומה עמלה [שנפלה] עולה.
 כלומר חיכו ס"ל הכי. וע"י במשנה ה' פ"ה דתרומות: ב משה על לזה והיא טופלת. הך טרי אוקומתו שכתב הר"ב בסמוך
 נ"י

יבין תפארת ישראל יבין
 ב"ש זה נמי פירות. דה"ל צמים לאיסור ולהיתר. וה"ו גם הפירות
 שכתבו מ"ן שנמאס כשישליכם לרחץ. כגון תותים וענבים וכדומה.
 אבל פירות שאינן נמאסין בהשליכה. מנער הם הכל. ולוקטו הפירות.
 מיהו בלריך למקום הכלכלה. או שסידק האבן בנקב שכלכלה מע"ס
 ובטלו סס. מטלטל הכלכלה כמות שהיא בכל ענין [כך מסקנת הש"ס
 סס. דל"ג ט"ז וכו' וכו' וע"י פ"ה מ"י מ"י]: (ה) ודוקא
 שסממלה למעלה. דה"ל כקטנינהו לטהורים [כפי מוקי לה נגמלה. וכו']

אר גדול
 לבתר דאוקמא ככלכלה פחותה אי לא. ועיי"ש דמוכח דבכל אופן אין המשע
 משום דה"ו כדון אבן שבקרוי. וכו' שהביא הח"י"ם דה"כ מוכח ב"ש דקאמר
 ולנעוריהו נעורו אלא כו' משמע ודאי הדר ב"י ב' הדרים תחותין דבגמ'
 שלנו ל"ג אלא וכן איתא בתוס' הנ"ל ולא הבנתי
 מה שכתבו הדמא לא צריכנא לשינויא קמא כו' דהא סעיקרא סברו דבעי
 להחיק בדיים את הפירות למשלם למקום שצריך וא"כ אף לאיתא תירוצא למה
 הוכרחו לגרות מזה דהא י"ל דדוקא הסיסופני א"צ למשלם בירוי שמה
 י"ע ויסנפו משא"כ בפירות שאין מיסנפין שצ"י ל' שצריך למשלם בירוי
 ר"ש לחוש שמה י"עו דאף אם יפלו לא יתנפפו כיון דחוי פירות דלא
 מיסנפי ויביהם וצ"ע. וגם ת"י קמא שם אינו מוכן דאם רישא סיירי כפי
 הכלכלה צ"י א"כ גם סמא יש לאוקמא כה"ל ול"ל לאוקמא בהורה למטה
 עיי"ש ויש ליישב בדוחק ויש לעיין: [במשנה] אף מעלין את המדומע
 באחד וסמא. יעיון בשבת (קכ"ו ב') בתוס' ד"ה דאי בעי דשישחם הוא רכל
 היכא דחוי לאחריני ש"ב אינו מוקצה. ויעו"ש ברשב"א ורישב"א ועוד
 ראשונים דרסאי אינו דומה לתרומה דעומדת ע"כ להכהן וא"כ תהון הבעלים
 פשא"כ בדמאי אף דחוי לעניים כ"מ אינו עומד לחם. ועיינו מ"א (סס'
 ש"ה) דהביא ג"כ מחלוקת נו. ובאוד קשיא לי לשי' החוט' איך יפרנסו
 משנה ערכה דהא תנן ר"י אומר אף מעלין כו' ולכאורה תמה סמא
 דמאי שייכות זה להרישא דהא ח"ק לא מייירי רק למשלם מוקצה ומאי
 ענינו דר"י דאינו לענין מוקצה כלל רק לענין תיקון ואינו ענין כלל וכו'.
 [ובדמאי א"ל דבאמת אין שייכות רק משום דמייירי בתרומה חני נמי לא
 דר"י דמייירי בתרומה וכו' באורך סתני' דבר דתני היתה עליו לשלשת
 אף דאין ענינו לשם רק משום דמייירי בכר תני כל מילי דכר. ד"ה דהכא
 חזינו ר"י מוסף אדברי ת"ק בלשון אף דמאי מביא דשייך להבירי וע"י
 והכוח משמת המשנה כנ"ל]. אמנם לשי' ח"ה' והרשב"א והרשב"א וכו'
 ראשונים הנ"ל יתיישב דלולא הא דמעלין את המדומע אסור מדומע למשלם
 כיון דאסור לור קודם הרמה אף דלכתן וולא אכל הרמה מ"ס כיון
 דאינו עומד לזה רק דעומד להרים אחד ולאוכל השאר לור אסור למשלם
 דאינו דומה לתרומה דמותר במשלם אף לור משום דחוי לכתן דהתם עומד
 לזה משא"כ מדומע דמאי לכתן דאף דחוי לעניים מ"ס אי לאו הא דאי בעי
 מקפיר ה"י אסור במשלם משום דאינו עומד לזה וכו' וה"ו בסדומע. ואף
 דע"כ איכא סמא אחת דיצטרך לתריס דעומד לכתן אסור סמא זו מותרת
 במשלם דמאי לתרומה וממילא מותר הכל דמאי לממאח עם הפהרת
 ועם החולין עכו"ש להלק כיון דאינו סיוח היתיר תרע עתה כדאם
 איכא נמי תרומת בעשר דעומד לכתן וא"כ חשאת נמי חזוי לכתן ע"י וגם
 קצת עומד לזה וע"כ ט"ש דאינו מותר ועוד י"ל ולהלק. וא"כ שפיר י"ל
 דקאי ארישא דשמע"י לת"ק דקאמר דמסלמלין תרומה סמא עם הפהרת
 ועם החולין דוקא רכל אחד. הוא בפני עצמו ואינו עומד [בכ"ס] עם התוס'
 (קמ"ב א') דמייירי אף בסלים מיוחדים. אבל מעורב עם החולין לא משום
 דסדומע הכל וגם בממאח עם הפהרת היכא דסדומע פשא"כ אסור וכו'
 מעלין את המדומע בשבת וא"כ דכל אסור עד לאחרי חשבת אף דלכתן מותר
 משום דאין הלכה כר"א פ"ה דתרומות מ"ב ו"י מ"ס כיון דלישראל אסור
 אסור למשלם וכו' וקאמר רבי יהודה דאף מעלין כו' וא"כ מ"י
 מותר למשלם א"כ קודם שמעלה משום דחוי ואף לס"ד דנמי דחוי יהודה
 כר"א מ"ל וא"כ אי אפשר להעלות התרומה סמא דאסור למשלם בשבת
 ואף אם יצאה להעלות ב' סאין ג"כ אסור חייב כיון דה"ל סאין לא חזינו
 לא חוי בתרומה סמא עם החולין. ועוד כמבאר בירושלמי פ"ו דרמאי

נפסה לאו בת טלטול היא: אף מעלין את המדומע באחד וסמא.
 סמא של תרומה שנפלה במאה שא"ס של חולין מותר להעלותה
 לסאה של תרומה מיהו צבצב ויהיו כולן חולין ומותרין לורים
 ולא אמרינן מתקן הוא דתרומה שנפלה בחולין חשנין לה
 כאילו מונחה לבדה ואינה מעורבת
 וכשעולה באחד ומאה התרומה עמלה
 שנפלה עולה הילכך לאו מתקן הוא ואין
 הלכה כרבי יהודה: ב משה על
 לזה

עם הפהרת (ה) ועם החולין (ו). רבי יהודה
 אומר אף מעלין את המדומע באחד
 ומאה (ז): ב האבן שעל פי החבית מטהח

דלא לריך הגמ' לאוקמא ככלכלה נמי בכה"ג. ל"ל דהס' פשיטא
 דמייירי שאבן מונח למעלה לכסוי על הכלי. דל"כ מה לאבן ככלכלה. וי"ל
 דרישא מייירי נמי שלא יחדה לעולם לכסוי. דל"כ פשיטא שמוחך לעולם האבן
 (כא"ח ט"ז כ"ג). מיהו תרומה סמאה לבד חשור לטלטל וע"י
 לעיל פרק י"ח ס"י ח"ה (ו) או: (ז) דס"ל דאף קודם הרמה
 מותר להטיל על סמך שיטול לחיב. מדכבר נחשב על וא"כ כשמעלה.
 לאו מתקן הוא (כך מסקנת הגמ' וזלא כר"ב): (ח) את התבית
 האבן

ה"ב) ברם חכא חולין לצורך סמא. מ"ס אכתי אפשר להעלות החולין
 ולהניח התרומה בפנים דכ"ש דמותר כרשב"א וממילא מותר סקודים משום
 דה"ו כתרומה סמא עם החולין דרישא וגם י"ל דקאי אחרותה מותרה
 לס"ד זה [כיון דע"כ שייכא לכתנתי' דמלסול וכו']. ולמסקנא שפיר קאי
 גם אתרומה סמאה דרישא. ואשח"ס. אבל לשיבת התו"י קשיא ולא
 ידענא ליה פתחא לפשמות מתני'. ויעיון בירושלמי (ר"ם ספנין) דאמר
 שם את הגוי תני מסלמלין את הדימוס כו' ומ"ד אין מסלמלין בתרומה
 סמאה ובאותו שיש בו כדי להעלות. ויעו"ש בקרבן עדה דהדק דפליג
 אקודם. וכן בפני משה שם נדחק יעו"ש. ולפ"ש לשיבת הראשונים הנ"ל
 י"ל דהוא ו"ו המחלקת בסמא א"כ אסור וכו' וכו'. ונתו דאמר בירושלמי דהא ראסר
 וחינו משום דחויא לכתנתי' וחינו דוקא באין בו כדי להעלות דעומד
 לכתנתי' משא"כ ב"ש בו כדי להעלות אף דחוי לכתנתי' דהא עומד להעלת
 ולכרתי' וכשבת אין מעלין א"כ אסור וכו' וכו'. ונתו דאמר בירושלמי דהא ראסר
 אין מסלמלין חיינו בסמאה [או אף בהורה] ובאותו שיש בו כדי להעלות
 דג"כ אין מסלמלין וכו' וכו'. אמנם אף שהוא כן בדברי בירושלמי ע"י לבי
 אומר לי לעשות מ"ס בירושלמי דל"פ מותר מאי דסיים אבל אין בו כו' וגם
 מאי דקאמר אח כ סאן תנא מסלמלין ד ר דהוא דחוק דיסבור כס"ד דנמי
 ידלן ר"פ נוסף. גם בירושלמי ריש פ"ב דערלה מפרש עממא דר"י משום אחר.
 [וגם בביב"י ליה שם א"ס ל כר"א או כר"י שם לחלן כמבנין]. שוב ראיתי
 בנועם ירושלמי דהשני ע"י מהא דלא קאמר ר"י דמעלין. ועוד כיון דחויא לכתן
 קודם שמעלה א"כ מותר אף דאין להעלות בשבת לדעת הקרבן עדה.
 אמנם לפ"ש ה"י מתיישב זה. אמנם גם מ' הנועם ירושלמי א"ל שחר במח"כ
 כיון דאין מעלין א"כ הכל אסור בשבת וא"כ חוי כולה איסור ולא איסור וחינו'
 גם מ' הפני משת שם ג"כ א"כ א"כ שחר בסח"כ דסתנתי' דם נוסף מייירי כשכל
 אחד לעצמו. ע"כ נראה להג"ה רצ"ל בה"פן ובאותו שיש בו כדי להעלות (דאין)
 אסור בתרומה סמאה שנתערב אף לה"פן. אבל ב"ש ב"ש בו כדי להעלות מ"ן
 תנא לא מסלמלין [או הנצרך להניח אין מסלמלין]. ר"א כו' דל"א מ"ן שלא
 הורם אסור אף כהן כשום חסמא דסעור. משא"כ לרבנן דלכתן מותר
 א"כ מותר למשלם ואשח"ס. שוב ראיתי בהנהותא ירושלמי שנדפס להג"ה וצ"ל
 ושם בסופו יש הנהות דה"ל וצ"ל על ירושלמי מועד שהניח כעין שכתבתי [אך
 הניתי ועשה מ"ס יותר מדאי ואין צורך רק להחליק כמ"ס]. גם שם שרקק שם
 דאף ל' א' לכה לא יסלבל דהא מסלמלין תרומה סמאה עם החולין ג"כ לק"מ
 כיון דאין מעלין בשבת דלקולא לא ובדאי'תא ריש מ' נוסף א"כ כולה אסור
 וכו']. ומעתה לפי ז"ש ב' מוכח בחיפוך מהירושלמי דמדומע בטאה ואחרי אף
 אי אסור להעלות עכו"ס מותר למשלם משום דחוי לכתן. ומעתה לא ידעתי איך
 יתפרש המשנה דהכא ר"פ נוסף. אם לא רניסא דר' יהודה כר"א מ"ל דאמרינן
 לחיפרא היא סאה שנפלה היא סאה שנתלה. וא"כ כיון דמייירי בתרומה
 סמאה שנתערב כנונא דרישא אי לאו דמעלין חיה אסור במשלם דלא חזינו
 לכתנתי' וא"כ מ"ש. וגם ת"ק דסתנתי' דהכא י"ל דס"ל כר"א וס"ל דדוקא בכל
 אחד בפני עצמו אבל בעשירוב לא אף ב"ש בו כדי להעלות משום דחוי מעלין
 בשבת וכו' אסור וכו' וכו'. דאף במעורב ב"ש בו כדי להעלות
 מותר במשלם מעלין כו' וא"כ אף מקודם מותר למשלם דחוי כממאח עם החולין.
 ולפי' ו' שוב יש לפרש בירושלמי עכו"ס חני' משום דהא תנא דמסלמלין
 קאי אמתני' דריש מ'. נוסף וקאמר ברמי פוסם דה"ל דרך בירושלמי דתני לישבא
 קלילא. אך לא משע"י כנ"ל רק דבנות בירושלמי לכתנתי' דשם וכו' וכו'
 מקודם ובאותו שאין בו כדי להעלות אבל באותו שיש בו כדי להעלות לא.
 הינו דמסלמלין משום דחוי לכתן וכמו שהניח חרד"ל הנ"ל בזה. ושוב תוקשי

צדה. מטה החביות על לדה אם לריך ליטול מן היין והאבן טפלת ולא יטול אותה צידים: היתה בין החביות. ומסירה שלא תפול האבן על החביות ותשברם מגביהה לחביות כולה ומכלקה מצין החביות ושם מטה אותה על לדה: נוער את

הכר והן נופלות. כשהוא לריך לכה ולחנו לריך למקום הכר. אבל אם לריך למקומו מגביה הכר עם המעות שעליו ולא חמין אלא כשהכח המעות על קר מוער שבה אבל הניחן עם במחכין נעשה הכר צמים לדבר האסור והאסור לעטלנו ולא

לנער המעות שעליו: לשלשת. דבר של עוף כגון רוק או רעי או נוטה: מקנחה בסמרטוש. ולא ימן עליה מים דמסח כר של בנד הוא ובנד שרייתו צמים וכו' ככוסו: היתה. על כר: של עור. ללא בר ככוס הוא נוקן עליה מים עד שחלה

נצי מעות שעל הכר שייכי נמי הכה דהא ללא חמין אלא כשהכח איחמר בגמ' בדין לחביות וצדין דכר' בתרווייהו. והא דכשהוא לריך לכה וכו' אע"ג דגמ' אחר איחמר מ"מ ה"ג בחביות כדאיחא צטור ס"פ ש"ט: מוערת שעל הכר כו'.

כחבו הסוס' לא תקשי תרתי מהתייתן למה לי דה"א אבן ודאי שרי בשכה שגריאה טפי ככסוי החביות אבל מעות שעל נצי הכר אפילו בשכה ה"א דאסור: לשלשת. פירש הר"ב [רוק] או רעי או נוטה. כן לשון הר"ן חבל צרש' השמטי או

רעי או רוק המניד פל"צ הביא לשון רש"י כהרצ רביט גסים: מקנחה. כהצ הר"ב ולא ימן עליה מים כו' ובנד שרייתו (ה) וצמ"י כ"י איחא. צמים

ותך הלשלת אבל ככוס וחסח כרים וככחות כ"ט

יבין תפארת ישראל יבין

(ט) האבן: וירא ששכיסול האבן ישברו שאר החביות: (יא) להחביות עם האבן. ומזכירה למקום אחר: (יב) וריך להכר: (יג) ודוקא בשכה האבן או המעות. אבל בהיחוס עם מע"ש צמחטון. שיסאלו עם ציה"ש. נעשה החביות והכר צמים להאסור. דלא אפי' שהתקן האיסור אסור לעטלנו הבסים. וירא דדוקא בהיחוס עם מע"ש על דעת שיסאלו עם כל השבת. או נעשה צמים. ולמקום הספד יש לסמוך על זה (מג"א ש"ט פק"ז). מיחו בהיחוס מוקלה סנו על כלי

תוספות רע"ק

אתיא ואפשר דגם רבנן דר"י ס"ל דבמדום מותר על ידי שנתון כו' אלא דס"ל דמי' היו מתקן בהעלתו ור"י הוא שחידש סבאוי דלא מקרי מתקן וכו' הרמב"ן פ"ק רביעית וי"ל שר"י אומר מעלין את המרות והכריזו חולקים עליו שאע"פ אסור לקרוא שם עכ"ל ואם כן סמילא ליתא לקושי' תוס': ב [את קס"ה] בר"י ד"ה כמות כ"י לא יפול אותה בנ"מ מאן תנא כו' בהתירא שריתין במימרא לא שריתין. דקתני מגביה ומטת על צידה כו'

לו מתת"י דר"ם נופל דמוכח מינה דר' יהודה הוסיף מעלין כו' דמש"ה מותר לשלול הא לא"ה [ולת"ק שם דאינו סובר כן] לא וא"כ מוכח מינה דאף ביש בו כדי להעלות אין סמלמלין כדקאמר מקורם. וע"כ בא ליישב מאן תנא סמלמלין כוונתו כן מאן תנא למתני' דר"ם נופל דמיכה מינה דאף ביש בו אין סמלמלין ומשני ר"א כו' דלדריה אף לכהן לא הווי מקורם משא"כ לדיון הדיוא לכהן שמי' סמלמלין. ומתארש הירושלמי כמין חוסר ונכון היחוב

הדק כפתור ופרח בס"ד והדברים נזונים ונחמדים ומתוקים וערבים על אוון שומעת ועל לב מבין. וא"כ איש גם להתוס' ואדרבא מזה הירושלמי סבאור כחתי' למס"ס. אמנם מאי דק"ל ע"ז מירושלמי ריש פ"ב דערלה דמסקא ליה אי רבי יהודה כ"א או כ"י ולת"ל הא מוכרח דאתא כ"א אסתתני' דפ' נופל. שוב ראיתי בנזנים שם דמפרש לא באופן אחר על ר"א אחר ולא נפתי' כעת לעמוד על ביאור הירושלמי שם:

בחיבת דהוי התירא ולא יפול האבן כמש' דהוי איסור רש"י. ולא זכיתי להבין ראיך שייך היתר נפילת האבן הא א"א לשלול מוקצה בשביל שתיית חייך ההכחית במים וצ"ל דהוי מוקצה לכהן ואיסור ויתיר דהא חייך היתר הוא ע"י בס' ת"ש ט"י ש"ש כיון דהאבן מינה על החביות גבות סן היין סקרי במים לאבן (לד' וא"כ מה לי שלול אבן דלשתרי סמלמלי חבית דאסורה. והאי דנוטל את חמילת צ"ל באמת דשלול מוקצה ביה"ש לצורך אכל נפש כמ"ש תוס' ריש ביצה דף ח' ע"א ד"ה אר"י וברף כ"ה ע"ב ד"ה גריסת וברף ל"א ע"ב ד"ה אר"י ע"ש אבל בשבת דאסור כדמוכח מניעור חבית במינה דאסור וכ"כ א"כ איך אפשר לשלול האבן וליכא היתר רק בניעור החביות דהוי לגבי האבן שלול מן היד לצורך דבר המותר וצ"ל ע"ז: וארק"ל לשיטת התוס' נוחא דפרכת הש"ס גריסא דבשל האבן לנכית כמו באוכלים מרובה על חמילת וזכור ל"ק דסג"ל חך סבאוי דבשל האבן אף אם אין חמילתו במל לגבי אוכלים מים הא שלול מוקצה לצורך א"נ מיתר ביה"ש. בזה י"ל דהוי דוקא א"כ בענין אחר אבל היכא אכיל לברר האכיל אלא דגמיש כמסרתי לא חיה לנו להיתר שלול מוקצה א"כ דפקע שם מוקצה מינה דבשל לגבי האוכל ושמי' מריך: [וביתור' י"ל דמריך בדרך הכרה דהא כפיסא כמסולת מרובה על האוכלים דנוטל האוכל ולשיטת התוספות הפירוש דגמיש במרחא וזוטר בשיעורא קאי על תאכילתו הרי דמתייב' ליה לאפושי במרחא ולא מתידין לוי שלול מוקצה חמילתו. וא"כ מ"ש ברישא דהאכל מרובה בשעור' ומ"ש ברישא דהמסולת מרובה בשעור' הא ש"ס בזה נפיש מרחא לברור האוכל. ע"כ ברישא חמסע כיון דהאכל מרובה בשעור' במל חמילתו לגבי האוכלים: [ובין א"כ למרש' למרש' בוצת תוס' בהמשך דבריהם ב"ש"ה והא דמוקי לה בפ"ק רביעית כו'. ודו"ק: [את קס"ה] תוס' ד"ה כמות וצ"ל דכר. כסונין איחא ב' מימרות ששטית דרבי. הא' על אבן ל"ש בשוכת. והב' על סמית שעל הכר ל"ש אלא בשוכת. ובתוס' הקשו תרתי דרב לס"ל. והירוצו דהדא מכלל חביתה אסור. ולענין דנראה לתרץ קושייתם דהנה במחכין מ כל אכלים [דף ק"ה ע"ב] איחא תנן תחם אבן שאל מ' החביות סמח על צדה ותיא נופלת. אמר רבא א"ר אבי אר"י ל"ש אלא בשוכת אבל כמניח בשוכת בסיס לדבר האסור. ורב יוסף א"ר אבי אר"י ל"ש אלא בשוכת אבל כמניח בשוכת אסור רבא מותב' אשמתין האבן שבקרייתו וכו'. וכ' רש"י שם במימרא דרביה ל"ש דמותר לשלול החביות והאבן עליה דקתני ואם היתה בין החביות מגביהה ומטה על צידה בשכה האבן שעליה. אבל כמניח נעשית החביות במים להאבן ואין סמלמלין את החביות. והיא תמיה דאמאי נקם דרש"י ל"ש אלא בשוכת קאי אסימא דמתני' דמגביהה על החביות ולא כשמושו על החביות ולא כמניח בשוכת אבן כמניח אסור ונחמדים ומתוקים וערבים שם:

הדק כפתור ופרח בס"ד והדברים נזונים ונחמדים ומתוקים וערבים על אוון שומעת ועל לב מבין. וא"כ איש גם להתוס' ואדרבא מזה הירושלמי סבאור כחתי' למס"ס. אמנם מאי דק"ל ע"ז מירושלמי ריש פ"ב דערלה דמסקא ליה אי רבי יהודה כ"א או כ"י ולת"ל הא מוכרח דאתא כ"א אסתתני' דפ' נופל. שוב ראיתי בנזנים שם דמפרש לא באופן אחר על ר"א אחר ולא נפתי' כעת לעמוד על ביאור הירושלמי שם:

רק דין ניעור ועלה אסור דבמניה נעשה כמס' דאפי' ניעור לחוד אסור. ומימרא סמייתא דרב צאמרין דלא נימא דהאבן עצמו אשתרי דנעשה כלי ולעיוקי מרב וק' ל' ובאמת

ובאמת

היתה עלי. ונחמ' צ"ד כ"ט
מ"י כ"כ ע"ס ה"ח ע"ש
א"ה פ"י ע"ג ס"ה פ':

שנויי נוסחאות
מגביהת... וזכור הוא.
נוער במשכ"ב (בכנסת
המסכה"ב) ס"ג ע"ד.
לשלשת כתי"ב בשלש
ושם בנזמים (ד') בשלש.
של ע"ד צ"ד ונזמני' י"ד
על של עור וכו"ה נזמנים
(שם) ונכרש' כלן. ועי'
רע"ג:

ראשון לציון
ב[תו"ש ד"ה] לה' ש"ה
פ"י כ"כ או רפי' או נוטה
כ"י ונזמנים צ"ד א' כהנו
כחוס' כשם הענין נוטה
הרמב"ם:

פרק כב א מצילין מוזן ג' סעודות. והפילו בכלים הרבה דלילו בכלי אחד אמרו בפרק כל כהני דכמה דבשי מיליל: לכם. כל א' מוזן ג' סעודות: ובלבד שלא יכפיו. שלא יעיס כסווג לכהוב היין ולחזור ולהטותו וחק על פי שיש לספוג בים אחזה דליכא חשש סמיטה שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול והפילו ליקח צידו כמון ודבש סהו עבדי יגדבקים ולקנח ידו בשפת הכלי חסור בלא יעשה כמעשה חול: אין סוחטין את הפירות. דה"ל מפרק חולדה דרש: אמורין.

הוספת יום טוב

פרק כב א מוזן ג' סעודות.
 עיין בפרק ט"ו

משנה ז' ואומר ללחמים כו' עיין טס
 מ"ג: ["אין סוחטין כו' מ"ט הר"ב
 הלכה כרבי יהודה הלוי מוכח הסוגיא
 ומ"ט הלכה כר"א כ"כ רה"ף דבסס
 גאון:] שובר אדם מזית. כתב הר"ב
 מפני שהוא מקלקל וז"ל רש"י דלון
 במקלקל שום חסור. שבת ע"ב וזה
 הימה דבמשנה ג' פרק י"ג דתנן כל
 המקלקלים פטורים לא חגי דמותרין
 (הלכ) [ז"ל אלף] פטורין דהיינו
 פטורין אבל חסורין. דכל פטור שבת
 פטור אבל חסור. "בר מתלה" דלחיתא
 בגמ' סוף פרק י"ג ומפני כן הר"ב
 בסוף אותו פרק דתנן פטור והוא חד
 מהני תלת פירש בו פטור ומותר וכן
 פירש הר"ב בהד"ח במשנה ג' פ"ג
 דעירובין

שנינו נוסחאות

א יספוג כתיב ונחמתי
 ונחמתי דפ"י יספג
 נד: וספג (יורה ד"א)
 מע"ש יצא כתיב י"ט
 דל"ג ונחמתי י"ט יצא
 נכ"י: אס יצא. ור'
 אלעזר דמס"י ונחמתי
 ור' אלעזר כתיב כתיב
 וכן הגיס כתיב נחמתי
 ושי"ן חוס' רש"י:
 ב פטור שבת דל"ג
 ונכ"י ספגני שבת וכן
 כתיב: המליח הישן
 כתיב ישן. (ודגים
 מלוחים קפנים) וכל
 כתיב ונחמתי ונחמתי
 ונחמתי ונחמתי ונחמתי
 ונחמתי ונחמתי ונחמתי
 כתיב ונחמתי ונחמתי
 וקוליס האיספגני ונחמתי
 האיספגני. כתיב ונחמתי
 האיספגני. כתיב ונחמתי
 האיספגני. (זו) היא ג"ס
 כתיב ונחמתי:

פרק כב א הבית שנשברה מצילין הימנה מוזן שלש סעודות:

ואומר לאחרים באו והצילו לכם ובלבד שלא יספוגו. אין סוחטין את הפירות להוציא מהן משקין ואם יצאו מעצמן אמורין ח' רבי יהודה אומר אם לאוכלין היוצא מהן מותר ואם למשקין היוצא מהן אמורין. חלות דבשי שריסקין מערב שבת ויצאו מעצמן י' אמורים י' ורבי אליעזר מחרש י"א כל שבא בחמין מעורב בשבת שורין אותו בחמין בשבת וכל שלא בא בחמין מערב שבת מדיחין אותו בשבת י'. חוץ מן המליח הישן י' ודגים מלוחים קפנים. וקוליס האיספגני שהדחתו היא גמר מלאכתו: שובר אדם את התבית לאכול הימנה

כר"א: ב כל הבא בחמין שנחבשל עליו ענה משנמלח וקוליס האיספגני. דג שקליפתו דקה והדחתו בחמין הוא גמר בשול: שובר אדם את החבית. מפני

גזירה שמא יכחוש לכחלה: ר"י אומר אם לאוכלין. היו אותן פירות מכוסים היוצא מהן מותר דלא ניחא ליה במה שבו וליכא למגור בהו במא יסחוט: ואם למשקין. היו מכוסין דניחא ליה במאי דנפק מטיבו היוצא מהן חסור גזירה שמא יכחוש ובזיתים וענבים מודה ר"י לחכמים דה"ל דכנכן לאוכלים היוצא מהן חסור כיון דדרכן למטיבה קיימי כי חסו לדי משקה היב דמטיבה בהו. ובשאר מיני פירות מודים חכמים לר"י כיון דלאו דרכן למטיבה. לא נחלקו אלא בחותים ורמוגים דרבי יהודה מודה להו לשאר פירות וחכמים מדמו להו לזיתים וענבים והלכה כר"י: חלות דבש. כשהן מרוסקים זכ הדבש מעלמו מהוך השעוה וחין דרך לסחוט הילכך ר"א מחיר וחכמים אוסרים א' גזרו חסו שאין מרוסקין והלכה כר"א: ב כל הבא בחמין שנחבשל עליו ענה משנמלח וקוליס האיספגני. דג שקליפתו דקה והדחתו בחמין הוא גמר בשול: שובר אדם את החבית. מפני (ה) כתיב ד"ה גזירה

יבין תפארת ישראל יבין

פכ"ב א (בכר"ב ד"ה) ר"י כו' וכלם כ"י. וכ"ס בש"ע רש"י ש"כ: שם [ד"ה] חרות דגש

ראשון לציון

ב [בכשנה] וקוליס היספגני דג שנתקנות האיספגני

תיבבות רע"ק

פכ"ב א [אות קס"ה] במש"ב כתיבין הימנה. דהיישן ש"א יבוא כלם דר"ה רה"ר וכתבו ת"ס דף ק"ו ע"ב ד"ה הא דתנאי בשם ר"ת דקא נשבת דבהל אכל נסיקא דעושה שוף שוף מותר להציל הרבה: [אות קק"ב] בששנה ור' אלעזר בתור צ"ל ור' דף י"ט ע"ב וברש"י שם ד"ה ר"א: ב [אות ק"ב] דעירוי ככלי ראשון ע"ב

מותר לסחוט. דכל הכל לאוכל כחולל דמי. ומה"ע מותר לסחוט ליסוראנע על לוקפר. ובפרט אם כוונתו לסחוט גם האוכל שבחוק הפרי. שרי לביע. דומי' הדפוח מבושל שמתיר לסחוט ככה"ל (כל זה ס"י ש"כ ס"א וס"ד. ונכ"א ס"ס פ"א. ונכ"ט ס"ס סק"ה וע"י כתיב במלכות דרש) ה' הדבש שבכורה הוא כעין חלות של פטור. ובזמן ש הדבש (יא) שסחטן: (יב) ע"י שרסקן ילא הדבש מעלמו בשבת מהשעוה: (יג) דגזרו אטו שירסק בשבת: (יד) וקיי"ל כר"א (וע"י עוקלין פ"ג מ"א וד"ק). אבל חסור לרסקן בשבת (ש"א מ"א קמ"ז). וכל דלמלא קך שרי. מידי דהוה כמזגן ענבים ושרי (ש"ג ס"א): (טו) שנתבשל מע"ס כל לרבו וחרז ונתיבש: (טז) ואפי' ככלי רחוק דלון ביטול אחר בשול (מג"א ש"ח סק"ד): (יז) מותר לעשות עליו מלכו ש"י בשבת אבל חסור לשירותו אפי' ככלי ש"י (סס קמ"ז): (יח) (הערינו) שערב שנה משנמלחתיש) מאקרעל [לחינע ארט טהון פיסע]. והוא דג שעורו דק. דבהדחה מועטת מהבשל: (כ) מיהו בלונגין מותר לשרוקן (ט"ז סס סק"ה): (כא) דוקא הבית שנשברה כבר. סחור ויבין שכריה זבזמ. מותר לשברה בשבת. אבל שלימה חסור לשברה. דהייס עליה. וחישינן שיהמין לעשות נקב ופה. כדי לעשותה כלי (שי"ד ס"ה). ודוקא שאינה אמה על אמה ברום ג"ה. דל"כ בכל גונא חסור. דה"ל כסותר אבל. ואסור ג"כ לחסור חסוקים שקורים (רייפטן). אפי' מחבית קטן. רק ע"י עובר כוכבים. מיהו נקבור

פכ"ב א (א) ואפי' ביוחר מג' כלים. אבל טפי מג' סעודות לא שיקן ל' דמתוך שבהל הוא חסר להקן החבים (ש"ה רט"ו ס"א) מיהו בכלי א'. אפי' ק' סעודות יבין (סס: ב) כל א' ג' סעודות: (ג) ר"ל שלא יתן ספוג ציין. כדי לחזור ולהסיפו בכלי. ואפי' לא להספוג בית אחזה מעור דלא ליכא חשש סמיטה. אפי' עובדין דהול הוא חסור. ומה"ע גם לטפח מלא חסוין סמן או דבש. ולחזור לקנחה בשפת הכלי. חסור. וכל זה צמיל בהלר בלא ערבו. אבל בחלר שערבו. או שרק נסדק ההצית דלא לא כסול. מותר להכיל אפי' בכלים הרבה (סס: ד) דה"ל חולדה דרש (וה"ל דקע מתני' מלוחים משקין. פשיטא כל פוחט מולח משקין. י"ל דקמ"ד דכוחט למלח שרי. ולקמן. ודלא כר"א): (ה) גזירה שמא יסחוט: (ו) אם היו מיוחדין לאוכלין (ז) דמולח ניחא ל' במשקין היוצאין ל"ג שמא יסחוט: (ח) היו מיוחדין: (ט) וקיי"ל רנ' מדינות יש. א' זיתים וענבים אפי' עומדין לאכילה. חסור היוצא מהן וכ"ס דחסור לסחוט. (י) וס"ס ור"מ ור"ס או שחר פירות שדך לסחוטן בשום מין: כ"א ס"ס וס"ס ח"ס שדך לסחוטן באשכנז. אף שכונתו לסחוטן במתק. חסור לסחוטן בכל מקום. וצ"ל מהן משקה מעלמו. דוקא צמודין למשקין חסור. (י"א) אבל פירות שאין דרך לסחוטן בשום מקום וס"ס ור"מ ור"ס. הם כיונתו לסחוטן כדי למתק הפרי. מותר לסחוטן. מיהו כסוחט לתוך המלח אפי' זיתים וענבים

בכשנה כדדוקין אותו. לפירוש הרשב"א דעירוי בכלי שני א"ש חסא דאין שורים בכלי אחד אבל מדיחים אותו בכלי אחד דרך עירוי אבל לר"ת דעירוי בכלי ראשון ע"ב דיוחם היינו בכלי שני וא"כ מאי איריא מדיחים ראשון שורים נבי' לשרי בכלי שני ואומר ר"י ראשון בכ"ש אין שורין דהואיל דהיינו סחוט כבבשל ואע"ג דתנן ס"ג ו'ה אבל נותן הוא לתוך הקערה. היינו דוקא בתלין שהן עשויין למתק את הקערה ולא מיהו כבבשל א"כ ה"ה דשורים בכ"ש והא דנקם לרבותא דסמא דבשלתו הישן קיליים האיספגני אפילו היתח ככלי שני אמיר. תוספות לעיל דף ל"ט ע"א ד"ה כל. וקשה לי דלפ"י דהיינו מותר בתנאי: (א"כ מ"ה) ליתן לתוך הכיס והיינו אפילו צונן סופטין לתוך הכיס מרובים הא סחוט כבבשל. ומצאתי בס' תוס' שבת ס"ו ש"ח ס"ק מ"ו שעמד בזה תירוק דהיינו בכוס שתיה אינו נראה אלא כמו שטענן דחמיס ע"ב ולפ"י ויל' במ"ש הר"ב לעיל בתנאי הג"ל בשפתו נותן לתוכו או לתוך הכוס כדי להפשיקו וכדי להפשיקו קאי ג"כ אכוס בפשיטא דתנאי' משום דס"ל לתנאי' זו דב"ש מבשל ומימא דתנאי' דנותן לתוך הקערה ס"ל רכ"ש אינו כבשל ודחוק. ולפי הג"ל י"ל דבכוס אמור משום דכל כ"ש אמור סדרכנן דמתו כבבשל משא"כ בתבלין דלמתק לא מתו כ"כ כבבשל. ומת"ם י"ל ג"כ ליישב ת"א דס"ל לר"י דלכל קערה היא נותן חוץ סדרבן שיש בו חוסק וציר ולא פליג ברישא דחמיה שפנתו ופ"ש שם על הנלון. ולפי הנ"ל ניהא דאף דבתעביריהו כהאור ס"ל לר"י דלא מבשל ס"מ י"ל דלא עדיף מכ"ש לדין דמ"ס מדרבנן אמור דמתו כבבשל ורק בתבלין דלמתק אוקמי אירגא בזה ס"ל לר"י דשרי בהעביריהו מעל האר: ובעיקור דב"י ת"ס הג"ל שהטעמו חילוק דבתבלין דלמתק קיל. לענין הית סקוס לזכר כיון דהיינו דר"י סתיר בתבלין בהעביריהו מעל האור ועי"ן בתוס' שם דדוקא בתבלין פליג אבל בשאר דברים מותר דבבשל כ"כ א"כ י"ל דת"ק דאר סר בתבלין ס"ל באבת דתבלין לא ה"י ביטול דאירייתא בכלי ראשון בהעביריהו מהאור אלא מדרבנן אמיר (ומסילא צ"ל כן לרב ששת האמר במסכתין דף קל"ח ע"א מי איכא מידי דחד תנא מחייב חסאת ולחד תנא שרי לתתיהו). א"כ י"ל דבש"ה מותר בכלי ב' כיון דאף בכלי ראשון היו רק מדרבנן. ובהו מיישב לשון רש"י ותרע"ב לעיל שכנת האלפס והקערה שהעבירין מיתחום כדש"ס. לא יתן לתוך שחתך. ולכאורה תסוה אסאי דייקי פשהחך והא כה"ש ג"כ אמיר ליתן תוכו ולפי הנ"ל ניהא דתבלין דלא ה"י ביטול דאירייתא מותר בח"ש לט"ד משום שנות ל"ג בח"ש

מביתו החרום ולא הביאם מחוץ לחסום: ארון. לעלמו שקבר
בו נכרי או למכור: ה סבין. בשמן: וסדיחין. במים. ופוקין
נקביו. שומחין נקביו העליונים והתחתונים כנגד או בשום דבר
כדי שלא יתקדם בהם הרוח ויתפח: ובלבד שלא יזוז בו אבר.

שלא יעלמו ויגביה לא ידו ולא רגלו
ולא ירמי עינו שחסור לעלול המת
או אבר מחבריו אע"פ שמוחר ליגע
בו וכן כל מוקלה מוחר בנגיעה ואסור
בטלטול וביזה שטולה בשבת או ביום
טוב אסורה אפילו בנגיעה שמפני
כדוריתה נגיעה זהו טלמול: ו
ושוממים את הכר מתחתיו.
ונמלא מוטל על החול אצל לא מטלטלין
להניחו על החול דהא תנא רישא
ובלבד שלא יזוז בו אבר: בשביל
שימתין. שלא יסריח מחמת חום
הסדינים והכרים: קושרים את
הלחי. של מת שהיה פיו הולך ונפתח:
(ולא ט) שיעלה. להסגר מה שנפתח
דאינו מוזז אבר אלא שלא יוסף
להפתח: סומכים אותה בספסל.
שהרי הורת כלי עליו: ולא שתעלה.

כך באו ממקום קרוב (ג). עשו לו ארון (א)
וחפרו (ב) לו קבר יקבר בו ישראל ואם
בשביל ישראל לא יקבר בו עולמית (ג):
ה עושין כל צורכי המת סבין (ד) ומדיחין
אותו (ה) ובלבד שלא יזוז בו אבר (ו).
שוממין את הכר מתחתיו (ז) ומטילין אותו
על החול (ח) בשביל שימתין (ט). קושרים
את הלחי (ס) לא שיעלה (סא) אלא שלא
יוסף. וכן קורה שנושרה סוממין אותה
בספסל (סב) או בארובות המטה (סג). לא
שתעלה (סד) אלא שלא חוסף (סה). אין
מעמציין (סו) את המת בשבת (סז) ולא בחור'
עם יציאת נפש (סח) והמעמץ עם יציאת
נפש הרי זה שופך דמים (סט):

קרוצ. כתב הר"ב אלא אם כן נודע לו ציבור וכו' כרז דאמר
הכי בנמרוא וכנירשא קמייחא דרש"י דגרים תניא כותיה דרז
ועין במשנה ו' פ"ב דמכשירין. ומ"ט הר"ב בחוק התמים כ"כ
רש"י. והקטו בתוספות דמאי מהני שבו ממקום קרוב הלא
הביאם דרך רה"ר ומה לי חוץ וקבר
שנעשה בשבת ומה לי הלילין שהובאו
דרך רה"ר וי"ל שהביא ממקום
קרוב לא מהני כ"כ הבאשו ע"כ.
וכבר ראית ממ"ט לעיל בשם הר"ן
דה"ש דאפי' באו מחוץ לתחום שצריך
להמתין עד כדי שיביאו מר"ה ממקום
שבו וכן נראה דברי הרמב"ם בפרק
ו' מה"ט והטור כתב כן בדיח' בס"ס
ש"ס: עשו לו ארון כו' יקבר בו
ישראל. מיד וזין צריך להמתין כדפי'
שיעשה ולרש"י עמו"ה כדאיתא בגמ'
דמוקם בעמוד בארטיא פירש"י
שזין דרך ישראל ליקבר שם דודאי
לא נעשה בשביל ישראל וארון מוקף
במוטל על קברו של נכרי בארטיא.
ולהרמב"ם והר"ן דמפרשים דרך
אוקמתא דגמ' אסיפא. קאי דלא יקבר
עולמית מש"כ בחילין מסוס דמיירי
בארטיא מפרסמת והוי אוש"א מלחא טובא כו'
וכמ"ס לעיל בשם הר"ן. נראה דהוא דקאמר יקבר מיד מיירי
לדב"ר ודאי כו' ז"ס
ה סבין ומדיחין כו'. ז"ס
מטעם מוקלה כדפי' הר"ב. וה"ה דבפרק מפנין
זה הקשה הר"ן לעיל
ע"כ: הבר. ע"כ מה שהכתוב סוף פי'
ומקו"ה [מ"ב] כ"ס: שימתין. פי' הר"ב שלא יסריח וכו' ופירש"י.
ובכח הערוך שמה ימתין בכלן עינו שיתלחח כמו בגמ' ר"פ לא
יחפור מהוא קשה לכתל ויש עוד במשנה ה' פ"ט דטורח ומ"ב פ"ו דמכשירין: סוממין אותה בספסל. וע"כ כפי' מ"ו פי":
בארובות המטה. בכ"ף גרסין במ"ה פרק קמא דסוכה והם הלומות שבדרי המטה שהם ארובין. וע"כ מ"ט שם: אין מעמציין.
כמו עולם עינו (ישעיה ל"ג). והרי במקרא עלמו [מ"ט] מלות הפוכות כמו כש כש. וי"ט הרמב"ם עליונות העינים וכתיבתם:

שני נוסחאות
עשו לו ארון והפרו
לו קבר. כתיב עשה לו
ארון והפר לו את הקבר.
ה"ה. ארון: ותברכום.
ל"ה. צורכי המת הלילין
כ"ט. צרכי המת בשבת.
יוזו בו גד"ל ומכשירין
יוזו בו בשביל יו"ט.
וכ"ה דרש"י. וסוממין: וק"ה
ושוממין על החול כתיב.
וכתיב על גבי החול.
שימתין כתיב שיצטנו
וה"ה מו"ט. קושרים כתיב
וכתיב וקשרין. לא
שיעלה אלא שלא יוסף
כתיב וכתיב לא בשביל
שיעלה אלא בשביל שלא
יוסף. או בארובות כתיב
ובארובות גד"ל וכתיב
או בארובות וע"כ מו"ט.
מעמציין כו' והעמוד
במש"כ מעמציין. וכל
המעמציין. דב"ל וכתיב
ומעמציין מאמציין. וכל
המאמציין וכו' כתיב
(וש"ה עינו של מת. וכל
המאמץ עינו של מת.)
כדכ"ל (פי' ב) מאמציין הן
או מעמציין ארטיא אפי'
ועל עינו וכו' ש"ס
וכתיב הכרינא ולא כתיב
(שם יציאת הנפש) גד"ל.
נפש כתיב יצא. נפש
הרי זה צלילין כתיב
נפש...

דהיה ליה בונה: אין מעמציין. את עינו בשבת אפילו לאחר יציאת
נפש דהוא ליה מוזז אברי: שופך דמים. שבדבר מוטע מקרב מיתח:
(א) כ"ה ולא שמתל וכן בסוף של חוסף

הדבר ידוע שעשה לו לעלמו וזין לריך הוכחה מתוך המעשה
הר"ב ופוקים כו' לישגח דבריהתא בגמ' ה"ה: ובלבד שלא יזוז בו אבר.
מ"ב דוחין לתרנגולת אצל לא מטלטלין ואמאי דוחין שממלא שמטלטל מקלוו והבא ארביין אפילו לזוז מקלחו. זה הקשה הר"ן לעיל
וכתב שגרה'ה לו דלעיל מסוס לע"כ נגשו ודוקא בשלרביין לכך אצל בשזין לרביין לכך לא. ע"כ: הבר. ע"כ מה שהכתוב סוף פי'
דמקו"ה [מ"ב] כ"ס: שימתין. פי' הר"ב שלא יסריח וכו' ופירש"י. וכבז הערוך שמה ימתין בכלן עינו שיתלחח כמו בגמ' ר"פ לא
יחפור מהוא קשה לכתל ויש עוד במשנה ה' פ"ט דטורח ומ"ב פ"ו דמכשירין: סוממין אותה בספסל. וע"כ כפי' מ"ו פי":
בארובות המטה. בכ"ף גרסין במ"ה פרק קמא דסוכה והם הלומות שבדרי המטה שהם ארובין. וע"כ מ"ט שם: אין מעמציין.
כמו עולם עינו (ישעיה ל"ג). והרי במקרא עלמו [מ"ט] מלות הפוכות כמו כש כש. וי"ט הרמב"ם עליונות העינים וכתיבתם:

י בין תפארת ישראל י בין

שיטתה והוכחה שמחממין זהר מהחול (וככה מתוך קושיה הר"ן. סקקה מהבא אפרק ד' דמשמע שם החול מחסם. וה' דענע החול לוסוף אינות. אם קר מקר ואם חם מחמם [ככ"ב י"ט]. ולפי דכינוו אל לוס דעי"ט כרים מחממין יותר. וע"י רחוי"ט (דפי"ב דכ"ב): ט) של מת שפוז נפתח והולך: טא) להסניר מה שנפתח. דה"כ מוזז בו אבר: טב) הספסל כלי הוא: טג) (וייעטברטטענער) של מטה. דה"כ כלי היא: טד) דאו הי"ל כזונה [וא] דבנשבר מצנין אסור לטלטלו (וכלילי רפ"י): טה) וכן מניט אסור כזה שבשיעית (שנויות פ"ד מ"ו): טו) אין מסגירין עינו: טז) ממזין בו אבר דעפעפו אע"ג שאין בו עלט נקרא אבר: טז) ר"ל תיכף ליתאם הנפש. השמח רק כהעלף. וארחא דמלחא נקט. שדרך להסניר עינו. וה"ה שלט ייטעו בו אז מנועה מוועתת (י"ד על"ט): טט) דמקרב מיתחמו ע"כ:

ראשון לציון
ה (במשנת) אין מעמציין
כו' והמעמץ כו'. ומכ"כ
שם איחא און מעמציין
ומעמציין אצל גי"ס: הע"ה
אין מעמציין כו' וכל
המעמציין כו' פי' שוממין
ע"י המת לאחר המות
שלא יזוז עינו אלא
כע"כ שאלה יוסף
יבית ידו על עיניו:

תוספות רע"ק

לאחר שרי כמ"ס.
גמ' : [אות קע"ח]
בתי"ש ד"ה עשו לו
ארון ולרש"י פטמא.
למאו דמסקי רש"י
דעיקר הגירסא ת"כ
דשמואל ומספק לא בעי'
כדי שיעשו ל'צ לאוקמי
במועד בארטיא וע"כ
הך איקושתא קאי לרב
וכש"ש מהרש"א. אף
דשדרש"א ב"ר דק דלתי"ס
דבחיילין אסור רק כ"ש
דלא יספור בהן לעולם
ש"ס א"א לומר דלשמואל מקלים כספק רק לענין איסור עולם אבל מ"ט צריך כד"ש דאין ארביי בסוניה ת"כ דרב ותייתי סמרחק ודא לענין כ"ש גם שמואל מודה דמהמרי'
מספק וכן להניח ת"כ דשמואל דתינו כדדרי' דאם יש רשות דם' הוי מספק. הרי דספסל לא בענין כ"ש. וכ"כ רש"י להראי דלשמואל סופרין בהן לפ"ש מיד. וברור. ואלו קשה לי
בין דגם לרש"י פירכת חש"ס רק לרב א"כ אמאי סריך דלצטרך כד"ש ולא סריך דליחפור לעולם כמו בחילוי' דאסור מספק לעולם וכו' : ה [אות קע"ח] על החול.
ומה

הלכתא גבירתא כללא דפרק כג

פרק כג משנה א ב השואל דבר מחבירו לא יאמר הלויני כלעיל
מ"ב ע"ש. רק השאילני ובלע"ז שאין חילוק בין הלויני וכי'.
ומותר לסיים ואחור ואחור לך. וכשאינו סאמינו ומניה משכון
ע"י פ"ב. ודוקא בדרב שהוא כאלו צורך שבת. אבל בלא"ה אסור בכל
לשון. וכן אין שורעין ואפילו לצורך שבת. ורק בלשון חזרת מותר אז.
ולפרות הן ככלים אסור בשבת. ויכול לפדות בליל מוצאי שבת. ונהגין
ומזכר דשמואל דמיקל ספסק היינו אף לענין כ"ש א"כ ע"כ פירכת חש"ס גבי קבר דלבעי כ"ש היינו דרב אבל באמת דברי פהרש"א תתיהם דאף לרש"י דלא יספור בהן לעולם
ש"ס א"א לומר דלשמואל מקלים כספק רק לענין איסור עולם אבל מ"ט צריך כד"ש דאין ארביי בסוניה ת"כ דרב ותייתי סמרחק ודא לענין כ"ש גם שמואל מודה דמהמרי'
מספק וכן להניח ת"כ דשמואל דתינו כדדרי' דאם יש רשות דם' הוי מספק. הרי דספסל לא בענין כ"ש. וכ"כ רש"י להראי דלשמואל סופרין בהן לפ"ש מיד. וברור. ואלו קשה לי
בין דגם לרש"י פירכת חש"ס רק לרב א"כ אמאי סריך דלצטרך כד"ש ולא סריך דליחפור לעולם כמו בחילוי' דאסור מספק לעולם וכו' : ה [אות קע"ח] על החול.
ומה

שואל אדם פרק כג שבת

ובמה דמשבע לעיל
 ביהו"ט רחל
 מהם פרק הר"ק שם
 דמכע חיל להר"ק
 איכות על איכותו אם
 קר טקור ואם הם
 מהם רע"י בתי"ש
 ריש"ש רב"ב ד"ה
 ואת הלע"ס:

יודע התוב בו ועיין בו בלי לקרות בפה ואם הובאה מחן (להחם)
 [לציון] יורה שינוי הנכרי תחלה האגרת מיור על חשלתן. ולא יעלו
 מירו. וכן ונתר בערמלות. וכשהוא מנו יחיהם יכול לומר שאינו יכול
 לקרותו כל זמן שאינו פתח. ויזהירו שאם לשבר החותם באותיותיו
 ורשטיו. החזיק לב"ב מנות בשבת יכול להטיל גורל ודוקא בחלקים שיש
 ובינתו רק שלא להטיל קנאה בין הכנים. משא"כ מנת גדולה וקמנת
 ל"א אפי' בחיל אמר משום קריבה דלא אתא לטכרן ו"א דאפילו בשבת
 מותר. ובל זה דוקא כשנתן להם משלו. ולהגיד בינו לחבירו דמקדירן
 ודמי לפקח וכמכר אפילו בחזקים שיון אמר ואפילו ע"י עובד כוכבים
 ומותר להגידל מי יאמר קדוש אי מי יעלה בתורה: משנה ג' ד ה אמר
 לשכור פועלים ולא לומר לעובד כוכבים לשכור לו פועלים בשבת. [אבל
 בדבר שאינו אלא חומרא בעלמא שרי לומר לעובד כוכבים] אע"פ שאין
 הישראל צריך לאותה תכלתה. אלא לאחר השבת. ואפילו לומר לו
 קיום שבת לעשותו בשבת אמר. אבל מ"ת לומר לו אחר שבת שלא
 בצויה למה לא עשית זה בשבת. ואפילו לרמזו לו לעשותו בשבת אמר
 והק לרמזו לו לעשותו אחר שבת מותר. וה"ה שאמר לומר לו דבר
 שיבין מתוך כך. שעשה מלאכה בשבת. כמו לומר לעובד כוכבים שקנה
 חומטו. כתי שיבין שיסור הפחם ישב א"ש הנר. או לומר לעובד כוכבים
 ויאלצן אין היא קרובה יותר לומר בפני עובד כוכבים
 בשבת הבית השוק מראין רק ג' אחר א"ש ש"ב ע"י העובד כוכבים.
 ויעשה מה שחפץ. וכן לומר לישראל בשבת הנראה שתעמוד עמי לערב
 [להם] אפי' לעובד כוכבים יותר לומר כן. ודבר שאינה אלא שבות מותר
 לומר לעובד כוכבים לעשותו בשבת במקצת חולי. אי קשו שאין לו לאכול
 אי צורך דבר הרבה או צורך צדקה. ויכל לומר לחבירו לברך פלוני אני
 חילק למחר. או לך עמי לברך פלוני למחר [אבל אמר לומר שילקו בקון
 מארען] וכל כיוצא בזה שאפשר בו צד חיתר לעשותו היום ולא יזכיר לו

שכירות. משא"כ לומר לחבירו שיבא לו לפחד מירוח מיקצים אפילו
 שבתוך החתום. אמר. להחשיך בקוף החתום. כתי שיבנה בלילה לילך
 שם להביאם. או לומר אצעה דבר פלוני מחר. אמר. ורק להחשיך בסוף
 החתום. כתי לילך לשם לשכרם מותר. ואז אפילו להביאם בותר. ובתוך
 החתום אפילו להביא מהחומר מותר להחשיך עליו. חפצי שמים מותר
 לדבר בהם. נחשבות של פיות. ולהשב בהם לצורך לפעודת מצוה.
 ולפסיק דרק. ולפקח על עסקי רבים ועל עסקי כלה או בת. ולשרך התינוק
 ל אדם. וללמדו ספר. או א"מנית. והקא לדבר אם רוצה להשתכר לא
 לשכור ולהזכיר לו סכים מעות. ולפסיק מעות צדקה אצל מי שברך והכירות
 מצויות מותר. עשה עובד כוכבים בש"ת ארון אי קבר לעצמו מ"ת לישראל
 ליקבר בו. משא"כ בעצמו בשביל ישראל הוא בפרהסיא. דאמר לאורו
 ישראל שנעשה בשבילו [וה"ה] כל מיילי שנעשה בפרהסיא אמר עולמית
 ויח"ן. ורק לישראל אחר מותר לערב בכדי שיעשי. ובצנעה אפילו לאורו
 ישראל לערב בכדי שיעשו. עובד כוכבים שהביא בשבת חילוקין לספר
 בהם ישראל. לא יספר בהם אפילו אחדים עד ערב בכדי שיביאו ממקום
 קר"ב. ואם ידע בידאו שאמנם פלוגי הביאו בשבת בכדי שיביאו מאותו
 מקום. ובלא הבריא דרך רח"ד. רק דרך כרמלית מותר לאתרום לערב
 מיד. ולא בכדי שיביאו ואפילו דרך רח"ד בתוך החתום. ובספק אם
 הובא מתוך לחתום אמר. עישין כל צרכי המת סבין באפרס"ן וכן שלא
 יסירה. יסדוקן איתו ופולפין עליו חוסף שלא יסירה. ובלבד שלא יזוור
 בו אבר. ושומטין הבר מהחתי לחסילו על החיל ילמנ"א אמר. צריך
 לשחות בהנהגתם להגבית המת ע"י כנר. ק שרין לחי של מת לא להטיר
 מה שנפתח בפיו. רק שלא יוסף. ואין כשנתיק עינו ואפילו בחול
 לא. שאמור לגיע בו תנועה מועפת במקור לצאת הנפש. קורה
 שנשברה מסבין איתה כספסל. או בארית הבטה לא שיתדבקו
 השברים. רק שלא תוסף:

תוספת יו"ט מי שהחשיך פרק כד שבת רע"ע מברטנורה

א מי שהחשיך. קמ"ט ע"ה
 ר"י ע"ה ירושלמי שם
 פ"ה ה"ה ה"ה ע"ה
 ה"ה ס"ה ה"ה ע"ה
 ה"ה פ"ה ע"ה ע"ה
 ה"ה פ"ה ע"ה ע"ה
 ה"ה פ"ה ע"ה ע"ה
 ה"ה פ"ה ע"ה ע"ה
 ה"ה פ"ה ע"ה ע"ה
 ה"ה פ"ה ע"ה ע"ה
 ה"ה פ"ה ע"ה ע"ה

פרק כד א נותן כיסו לנכרי. *פירש הר"ב מצטוד יום
 והע"ג דטלוורו של ישראל הוא ליפא חת כיסו
 בצבת קיס להו לרבינ דאין חרם מעמיד עלמו על ממוט ואי לא
 כריתת ליה חתי לאתוי ד' חמות כרה"ר: ואם אין עמו נכרי
 כו'. ה"ה יש עמו נכרי לנכרי היכי
 פרק כד א מי שהחשיך בדרך נותן כיסו
 לנכרי. ואם אין עמו
 נכרי על החמור. הגיע לחצר
 כשנראה
 של עיר שהוא מקום המסתמך רחשון כשיצא לפרק החמור טוטל בידו מעלויו כלים
 כשנראה

וכסמניה כיסו על החמור משתחך והלא חתו יכול לעשות
 קן ועל רש"י קשיא גמ' קושיא זו סבן לחתא בכונגיה ה"ה דהר"ב
 דלקמן וכן הקשה הר"ה"ש על פירש"י
 ועוד הקשה דמה לריך לטעם דנכרי
 אי חתה מלווה כו' ה"ה צ"ה מתירין
 מצטוד יום על ידי קליטת סכר. ומסיק
 דה"ה דהתא משתחך מיירי וכח
 צ"י סינן רס"ו דהע"פ שהמעות מוקלין הם במקום פסידא לא
 גזרו. ומ"ש הר"ב דאי לא שריית ליה חתי לאתוי ד' חמות
 כרה"ר ולהכי אי לית ליה לא נכרי ולא חמור עשו חז"ל עוד
 תקנה אחרת שמולטי בעלמו [פחות] פחות מ'ד' חמות חלף שחכמי
 המשנה לא רזו לגלותה לחיתה תקנה מפני כבוד חלפים הסחר
 דבר [משלי כה] דלמא חתי לאתוי ד' חמות כרה"ר ועיין במשנה
 ב' פרק בטרל דעירובין: מניחו על החמור. מ"ש הר"ב
 כשנראה
 ולא בדין כיסו קא מיירי: לחצר החיצונה. של עיר שהוא מקום המסתמך רחשון כשיצא לפרק החמור טוטל בידו מעלויו כלים
 כשנראה

שגווי ניסחאות
 א שהחשיך. כתי"ה
 ובר"ק שחשך לו
 ע' ג"ד ובוססא. [ואם]
 אין כונס"ב ד' שולטו
 ויניטא ליה.
 לקוטיים
 א [בחרע"ב ד"ה] מי
 שחשך לו דלין חרם
 מצטוד יום. ה"ה חרין
 ליכב מ"ש דהכא אמרי
 ה"ה עמאל דאין חרם
 הממיד עלמו על חמוטו
 ומ"ש סיין ליה ואלו כ"י
 כל כתיב גבי דלקא לא
 שייקן ליה ולא מיזכין
 לשט"ה דהכא דלי לא שריא
 ליה חתי לכפוי והכ"ז ו"ל
 חילק ש"ס ולמדי"ה חת
 דהולכא ד"ה לגבי חת
 לא תשכי כולי האי
 וכדכתיב פ"ה ח"י ר"ס
 מה'ל"ה אויבא לתת עמי
 מלכתי ועוד דהכא ו"ל
 כתיב לויכב לנכרי או
 ליהב לתם למדי אכל גבי
 דליקא ח"י ה"ה חרין לו
 להטיל חייבין שחוק שח"ה
 כהול שבת שבת שבת חרין
 ה"ה ח"ה חתי לכפוי וכן
 מוכח מדברי רש"י שכתב
 ע"ה ק"י ב' וי"ל ו"ה
 שריית ליה לאתוי כ"ה
 ע"ה ח"ה חרין ח"ה
 כהול חתי ליה לכתוב חתי
 גמ' לכפוי. [קול הכ"ז]:

תפארת ישראל יבין יבין

עלמול. מציאה אינה הפסד (כפי' קמ"ט). מיהו כ"ל דמותר לומר
 לעובד כוכבים. כיסו נפל כאן. ואינו יודע מה אעשה (כרמ"א ע"ו
 פ'). אולם בזכר בה ישראל מע"ש. ה"ל כמעוהו. ושרי להביאם
 ע"י עובד כוכבים בצבת (רס"ו א'): ב) וה"ה בליתו מאמני לעובד
 כוכבים. או שהמכא כבדה: ו) וחס הבמה שלו דמלויה על צביתה.
 ויתנה להבמה בהנהגה גמורה לעובד כוכבים. או ימכרה לו.
 ויקנה עובד כוכבים במשיכה. ואם אפשר יתן ג"כ פרוטה דלרובינעגלד
 (כח יעקב תצ"ד י"ד). ואם העובד כוכבים מושכר לו לכל מלאכת
 הבית. לריך למכור לו בהמה והמכא עליה. אי יפקרנה חפי'
 בינו לבין עלמו. דמהני בצעת החק (רס"ו ג' ומ"ה רע"ג). וכשהין
 עמו עובד כוכבים שילטך לגיטוח על הצה ה'. וכדי שלא יתחייב
 מכה מרדות משום מחמר כשמוסיגה ישראל. להכי לא תעשה בהמה
 עקרה והכירי עם המכא. רק כשעקרה בהמה יד ורגל להתחיל
 לילך. מניה עליה המכא אי קודם שהעמוד ועלנה הימנה (דמקום
 פסודא ובלא ישרך לחלוני' לא תשבו לאיסור עוקא (פ"ו ע"ד סקי' ע"י

פכ"ד א) אבל לא יתנו על חמור של עלמו. דמוטב לעבור על
 שבות המירה לעובד כוכבים שהוא דרבנן. מלעבור אשכיתה
 בהמתו בצבת שהוא דאורייתא. אמנם חס בהמה של עובד כוכבים.
 מותר להניח עליו כיסו רק שיזהר ישראל מלחמרה. ובכבר ישראל
 בהמה המצטוד טובים י"א דשירות קניא לחמורא (מ"ה רמ"ו).
 מיהו צבצר גם העובד כוכבים להסירה כל שלא קבל הישראלי ע"ע
 מעונות ואחריות בהמה. ולא סכר"הוקא בהמה זו. לכ"ע אין מלויה
 על צביתה (רמ"א רס"ו א'). והא דלמרינן דנותן כיסו לעובד
 כוכבים. היינו חפי' משכיסה. דאי לא שריית ליה חתא לאתוי ד' ח'
 כרה"ר. ואפילו צ"ה לליכא דה"ר. שבות כרמלית חמיר משבות
 לחמירה (מ"ה ע"ג ג'). אמנם צתקן הכיס לעובד כוכבים מע"ש
 ולקב"ע ש ככר. מותר לכ"ע. ובמצא מציאה ישבת. לאכור לומר
 לעובד כוכבים שיביאנה רס"ו א'). ואילה"ק הרי שבות השבות במקום
 כסירה גדול סרו (כפי' ג"ו מ"ה סק"ט). י"ל דלא מציעי בכרמלית
 השבות שלה חמור הלא חפי' בזה המעורבה לליכא רק לאכור

אז"מ פיר בין גדרים שהן לנורך השבת בין גדרים שאינן לנורך השבת כיון שאינו יכול להפסיק אלא ביום שמשו בלבד וגדרים שהן לנורך השבת אינן יכולים להפסיק עליהם קודם השבת כשהלכות עליהם נשכחה : ופוקקין את המאור . החלון

שמשו האורה נכנסת כותמין אורה בלוח או בשאר כל דבר שרגילים להפסיק בו : ומודדין את המטות , כגון אלה היתה טמאה ונגעה בטהרות מודדין אותה אם יש בה ג' אלצבות על ג' אלצבות לידע אם נטמאו הטהרות אם לאו למטות פתוחה מג' על ג' אינה לא מיטמאה ולא מטמאה : ואת המקוה . לידע אם יש בה אמה על אמה ברום שלש אמות שאלו

מידות של מנהו הן לפיכך מותר למדוד אותן בשבת : שפקין את המאור . את החלון וקרוי מאור שממנו האורה נכנסת : בטפוח . פך של חרס : מקרה . כלי חרס : בגמי . להכי נקט גמי שראוי למחלל בהמה ולא מבטל ליה להיות קשר של קיימא : לידע אם יש בניגית פותח טפח . כמין שזיל קטן היה בשני בתים שלא היה מקורה אלא שניגית מונחת על גבו והיו חלונות פתוחות מן הבתים אל השביל והיו חוששין שמא ימות מה צבית אחד ותהא הטומאה בא מן החלון אל השביל ומן השביל אל הבית האחר דרך החלון הפתוח לפיכך פקקו את החלון הפתוח לבית שהטומאה בתוכו בטפוח של חרס ובגבו ללד השביל וכלי חרס אינו מיטמא מגבו וחולץ כי חששו שמא אין בסדק הניגית פותח טפח ומלאה הניגית מאלהת על השביל והטומאה בא דרך השביל מבית זה לבית זה . אח"כ הולכרו לפתוח החלון ולטוול אותו טפוח הפקוק בחלון ובאו לידע אם יש בפתחו סדק של ניגית פותח טפח ואין שם אהל בפתחו שזיל להביא את הטומאה . שהטומאה יולאה מן השביל דרך סדק שניגית כלפי מעלה . או אין בסדק של ניגית פותח טפח . ומלאה השביל כאהל ומביאה את הטומאה מבית לבית . ומדדו מקדה של חרס וקשרו בגמי

באלה אהל הפרה ללחשה הניחו כלי הכחוב (נמדבר ל') הפר יפר שא"ל שאלה : ופוקקים את המאור . כחז רש"י וכן הר"ן כרנן לאמרי פוקקין פקק החלון בפרק י"ו משנה ו' וכתבו ההוס' שם דכלי נמי חשיב' דלא מבטל ליה כמו פקק מ"מ מבטל יותר מסדון וכן הוא בגמרא . דהתם . ותמהני על הרמב"ם דמפרש

דהכא כולי עלמא מודו משום דכלי לא מבטל ליה . ודברי הר"ב כרש"י . שכתב שפוקקין בלוח או בשאר כל דבר ועי' מ"ש בס"ד במשנה י"א בפ' בחרה דעירובין : ומודדין את המטות . פירש הר"ב לפתוחה מג' על ג' לא מיטמאה ולא מטמאה . פי' אם היתה מתחלה שלש על שלש

וגטמאה כשפתחה כוז אינה מטמאה כדתן במשנה ח' פרק כ"ז דלוי : שפקין את המאור בטפוח . זה שכתב הר"ב בזה הלשון פקקו את החלון הפתוח לבית שהטומאה בתוכו . פירושו הפתוח כנגד הבית שהטומאה בתוכו . ולכך נהנו הטפוח נבו מול השביל כדי שלא יקבל טומאה מהמת שצבית שנגדו שהטומאה יולאה ממנו ומתפשטת תחת הניגית עד לטפוח" [ומשו"ל לא פירש שפקקו החלון של הבית שהמת בתוכו דמסתמא אורה שחושש פן יתטמא הוא שפוקק ולא אורה שכבר טמא דמאי איכפת ליה] :

לידע אם יש בניגית פותח טפח . פירש הר"ב ואין שם אהל כו' שהטומאה יולאה מן השביל דרך הסדק וכו' . וז"ל שבשני לדי הסדק לא היה ברוחב שום אחד מן טפח . דאי לאו הכי . אכתי איכא אהל טפח המביא הטומאה לבית שני . ולהרמב"ם פירוש אחר שמפרש ששני בתים סמוכים היו . וזכותל המפרדת היה חלון ובאורות חלון ניגית . פי' שמטית רוחה לומר זכוכית שעושין בזמנינו בכל החלונות והיתה צבירה בשמטית זה . וקשרו ט' . לידע אם יש פותח טפח . ומביא הטומאה לבית השני . ובפקיקה

לראות אם היה בסדק הניגית פותח טפח

וקשרו . טעמו א"ח א"ח פ"ח ע"כ פ"ח א' : ומדבריהם . קרוי פ"ח :

שנויי גוסחאות

שפוקקין ד"ל וזכ"ל וזכ"ל וזכ"ל . ופוקקין . המטות ד"ל המטות בגליון כ"ל המטות . את המקוה נמשכ"ב ומודדין את . כ"ל דקשרין את המקדה בגמי [אם יש מה טורח נכנת , ונזכר יתח המעשה שכתב ללמד ממנו על שלש אלה : על המקוה המדידת והקשרין] ונגליון שם הוגע ומודדין את המקדה בגמי . לפי רש"י היה הסדר מקום מטות . ומעשה ד"ל וזכ"ל ובמשכ"ב מעשה . אביו של ר"ב ד"ל וזכ"ל של ר"ב וזכ"ל ל"ל וזכ"ל אביו של ר"ב . [בן בשנית] נראה ד"ל יתח כ"ל בן בושח . [בשפוח] כ"ל ד"ל יתח כ"ל בשפוח . אלא נמשכ"ב ואם לא . ומדבריהם נמשכ"ב מדבריהם .

תוספות הדשים

ה [תי"ש ד"ח] ופוקקין כו' וכמה התי"ש וכו' כיווננו בזה משום דאמרינן כצדק היתן דף כ"ז שאל ר"י כ"ח מ"א ששהיע תמה לטובה מהו לפתוח עליה סדון וזכ"ל ומשפט ליה מדידת דתן סדק החלון ר"ל חומר כגון שקשרו כו' ומשני התי"ש הוא דמבטל ליה אהל הכא דלא מבטל לא ופ"ש"י התי"ש מבטל להסקק לגבי החלון כו' פ"ש ומשנה כלא זה היה אפשר להקשות לפירש"י דמ"ל דהך מתי"י כרנן דוקא דלמא אפי' כ"ח מיוקשה דכיון דכתיב איני כדמתינן מדמתיני עליי כמעט דעיתא א"כ אפשר דמודע ר"ל כלי דכיון דמסתמא לא מנשחיה לא לא מוסף משום הכי קאמר התי"ש וכתבו ההוס' וכו' כלי דמסתמא דמכילמין אמרינן דתי"ש כ"ח נפחא הלכה כ"ח מחיב רב עמדת ומדבריהם למדנו שפוקקין ופי' וכנישו שם כהוסף קושית א' והוא מ"ל קמחויב רע דלמא נהיה אפילו ר"ל מודע ש"א כלי לא מבטל ליה ודמי לסדון דלשיל ומירלו זה כדומה וזכ"ל דעתימא לא מבטל ליה כמו פקק איכא למימר דמבטל ליה טפי מסדון ע"כ ומתמה"ל פ"ח ספיר קאמרי רש"י וברנן דמתי"י כרנן דוקא וכו' וד"ק . (ש"ס) :

יבין תפארת ישראל יבין

ה' : (ל) ר"ל כותמין החלון עם לוח כרנן (פי"ו מ"ו) : (א) לעפקטן . שהוא טמא שנגע בטהרות . מותר למדוד . שאם אין בו ג' על ג' אלצבות אינו נטמא ואינו מטמא : (ב) לידע אם היה אמה על אמה ברום ג' אמות דאו ראוי לטבול בה . מדיח או מ' סאה דשכי לטבול בשבת (כ"ה ס"ב מ"ג) . וטעמא דכולהו . דמדיחם מלוט מותר . ובלא מלוט ה"ל עובדין דחול וחסור (לג) הוא הנכר צבילה (פי' מ"ח) והיה צדוד סמוך לחרבן ד' לזוק בזמן הרבין היה (כניטין ד"ו א"ו) (לד) חלון : (ה) (קרינכטן) של חרס : (ו) (טאפ"ק) (ל) (באסט) עשוי כחבלי (לח) (פאסן) : (ש) קך היה מטמא . צ' בתין סמוכין . וצניחין שזיל . וחלון הבית היה פתוח לטבול . וכזית ממת היה מונח בשביל סמוך לחלון . וממעל לטומאה היה מונח ניגית סדק דחוק בין צ' הכתלים . והוא האהל על הטומאה שמתחו נגד

תוספות רע"ק

בסוגיא נדרים דף ע"ו מסק' דלחך תנא דס"ל הפרת נדרים מעלי' אינו יכול להפסיק בשבת חרי רבאין שעה עוברת גם בעל דלא מחויב כרינא אינו יכול להפסיק בשבת כהוס' דמ"ל א"כ כהוס' דמ"ל א"כ : [אות קפ"ב] ברע"ב ר"ח שהיו לצורך . דאלו בעל או אב . חזי מסקינן בנדרים דף ע"ו דמבוח מסתמי דמפ"ר אף שלא לצורך שבת . ואם כן מתני' דהכא דתנא שהן לצורך השבת קאי רק על ונשאלין לחכם . מה קשה לי בסוגיא בשבת דמ"ו ע"ב מתיב רסב"ח פירוש נדרים בשבת . ואמאי נימא מי יימר דמיודק לא בעל . ומאי קושיא דלמא באמת לא תותר לאכול בשבת והתורה טועיל על אחר שבת דהא מיפר אף של"צ שבת . ודוחק לומר דלצורך מבריתא דמיתתי בנדרים שם דתני ר"ז דבר"ל אין טפוחין נדרים אלא לצורך שבת ומקצר חלשון . וגם מרש"ל מניה דצ"ל ספורין נדרים בשבת ונשאלים דמשמע ליה דפרכת הש"ס מסתמי' דהכא : צ"ע : [אות קפ"ג] בתי"ש ר"ח שפקקין כו' עד לפסוח ועי' פ"ו מ"ב דהא"ל ובתי"ש שם :

ומודרין. פיי"י פ"ה כ"ה
פ"ו ופ"ד ע"ה ה"ס :

תוספות חדשים

[תרי"ם ד"ח] ומודרין
[כ"י ו"ה] כ"ו ח"ט ח"ט
ד"ה וי"ח ו"ו ע"ל .
כוונתו לומר דל"ה דל"ה
פקיקה חסר אפי' לדבר
מאוס כיון דפ"ל דאין
מחייבין על חלל ערמי הוי
זהו דר תש"ט חסור דל"ה
ואין לסקל בו לדידיה לייך
מאוס . ולרנן דש"ו ש"ו
אפי' בלא מאוס וי"ח חוס'
נדיח' כשהוא ד"כ"ב כל
הכלים ד' ק"ז ע"ב (פ"ג)
[בא"ד] ולהרמב"ם יש לו
עוד וכו' עכ"ל . כלומר
דהטעם שכתב עד הנה
שיך בין להרמב"ם ובין
להח"ס' אף הטעם הנה
הש"ו לא שיך אלא
להרמב"ם ולא להח"ס'
דלדידיה פקיקה נמי בלא
מעשה הוי ק"ל . (ע"ה)

ובפקיקה לא הו"ה למאי עבדי ואפשר דמעשה בפני עולמו הוא ואפשר נמי כפירוש הר"ב שמחללה פקקו . ואחר כך הולכין
לאותו פקק ונעלמו ומדדו וכו' . ועיין עוד לקמן מזה : ומודרין . זה שכתב הר"ב והמידה חסיה של מנהו כו' בגמ' . וכחצו
החוס' דבפקיקה לא בעינן של מנהו . כלומר דכל מנהו לא מעלה ולא מוריד בפקיקה . דוקא מידה שאינה חסור כל כך אלא
משום דהוי כעובדא דחול מהני של מנהו . אבל פקיקה דמשום חוספת אהל דלמי לזבנין ליכא למצרי משום מנהו . קד נראה
דכרייהו ב"פ כל הכלים . ומ"ה"ט
בקשירה נמי לא בעינן דמנהו . כן
נראה לכאורה לדעת החוספות ומדבר'
הר"ב שלא התנה דמנהו אלא במידה
לחוד . ואין נראה כן ממשנה י"ג פרק בתרא דעירובין . ובפירוש
הרמב"ם התנה כמו כן בקשירה שהיא של מנהו . וכן בחיצורו
פרק עשירי וכ"כ הטור בסו' ש"ז ולפי זה קשיא מ"ם פקיקה שלא התנה בו שיהא של מנהו לא בפירושו ולא בחיצורו פרק כ"ב .
גם הטור בסו' ש"ג ובגמ' לא חתמו בהדיא שהיא של מנהו אלא במידה . והחוס' שכתבו בפקיקה דלא בעינן . היינו לתרץ אמאי
לא דמי התם בסוף פרק כל הכלים . דפקיקה דמנהו שאני . אבל לעולם י"ל דסבירא להו דקשירה נמי בעינן דמנהו כדחייא בהדיא
במ"ג בפרק בתרא דעירובין ונריך טעם לחלק בין קשירה לפקיקה ואפשר לומר דקשירה אע"ג דאינו של קיימא מ"מ למראית עין
אינו ניכר כל כך בין של קיימא לשל מנהו . ולפיכך מצריכין להיות דוקא דמנהו אבל פקיקה שניכר לכל שאינו חוספת בזין
ממש . אין לריך שהיא של מנהו . ומכל מקום הו"ל ויש בו דר חסר חסור דל"ה חוספת בזין משום הכי לא מעלה נמי
לגביה . חי הוה דמנהו . כמו שכתבו החוספות . כללו של דבר מידה שאינה אלא כעובדא דחול שיך גבה לומר הו"ל של מנהו
הוא שרי . ופקיקה שיש בה משום בזין . לא שיך לומר גבה דמשום מנהו נתייר . אלא שאם נתייר יש להחיר אף בלא מנהו .
וקשירה דלא ניכר בו בין של קיימא לאינו של קיימא וליכא למראית עין מלאכה דל"ה חוספת בזין מלאכה דל"ה חוספת בזין .
ולרמב"ם יש לו עוד טעם אחר דמלריך מנהו בקשירה כמו במידה והיינו משום דלרמב"ם בפירוש המשנה נראה דהך דקשירה
שפקיקה חסור המאור אינו ענין כלל לטומאת המת אלא שני מעשיות היו האחד שפקיקה חסור המאור והשני שפקיקה חסור
קשירה ומידה היו מפני המת שהיה בבית אחד שלא יטמא בית שני הסמוך לו שהרי הוא לא ביאר הפקיקה בזה המעשה ומעשה
דבגמ' קאמר מידה דוקא דמנהו סבירא ליה להרמב"ם והטור דהוא הדין קשירה דהוה נבי המידה מה שאין כן הפקיקה דלא
הוי גבה אלא עובדא אחרת אלא בגמ' נראה דפקיקה המאור הוה ג"כ בזה המעשה עולמו דקאמר ויניח סדוקה כו' ופקיקה
כו' ואולי גירסא אחרת היא לו בגמ' [ועיין מה שכתבתי במשנה ב' פרק י"ח דכלים] : סליק לה מסכת שבת

פרק עשירי וכ"כ הטור בסו' ש"ז ולפי זה קשיא מ"ם פקיקה שלא התנה בו שיהא של מנהו לא בפירושו ולא בחיצורו פרק כ"ב .
גם הטור בסו' ש"ג ובגמ' לא חתמו בהדיא שהיא של מנהו אלא במידה . והחוס' שכתבו בפקיקה דלא בעינן . היינו לתרץ אמאי
לא דמי התם בסוף פרק כל הכלים . דפקיקה דמנהו שאני . אבל לעולם י"ל דסבירא להו דקשירה נמי בעינן דמנהו כדחייא בהדיא
במ"ג בפרק בתרא דעירובין ונריך טעם לחלק בין קשירה לפקיקה ואפשר לומר דקשירה אע"ג דאינו של קיימא מ"מ למראית עין
אינו ניכר כל כך בין של קיימא לשל מנהו . ולפיכך מצריכין להיות דוקא דמנהו אבל פקיקה שניכר לכל שאינו חוספת בזין
ממש . אין לריך שהיא של מנהו . ומכל מקום הו"ל ויש בו דר חסר חסור דל"ה חוספת בזין משום הכי לא מעלה נמי
לגביה . חי הוה דמנהו . כמו שכתבו החוספות . כללו של דבר מידה שאינה אלא כעובדא דחול שיך גבה לומר הו"ל של מנהו
הוא שרי . ופקיקה שיש בה משום בזין . לא שיך לומר גבה דמשום מנהו נתייר . אלא שאם נתייר יש להחיר אף בלא מנהו .
וקשירה דלא ניכר בו בין של קיימא לאינו של קיימא וליכא למראית עין מלאכה דל"ה חוספת בזין מלאכה דל"ה חוספת בזין .
ולרמב"ם יש לו עוד טעם אחר דמלריך מנהו בקשירה כמו במידה והיינו משום דלרמב"ם בפירוש המשנה נראה דהך דקשירה
שפקיקה חסור המאור אינו ענין כלל לטומאת המת אלא שני מעשיות היו האחד שפקיקה חסור המאור והשני שפקיקה חסור
קשירה ומידה היו מפני המת שהיה בבית אחד שלא יטמא בית שני הסמוך לו שהרי הוא לא ביאר הפקיקה בזה המעשה ומעשה
דבגמ' קאמר מידה דוקא דמנהו סבירא ליה להרמב"ם והטור דהוא הדין קשירה דהוה נבי המידה מה שאין כן הפקיקה דלא
הוי גבה אלא עובדא אחרת אלא בגמ' נראה דפקיקה המאור הוה ג"כ בזה המעשה עולמו דקאמר ויניח סדוקה כו' ופקיקה
כו' ואולי גירסא אחרת היא לו בגמ' [ועיין מה שכתבתי במשנה ב' פרק י"ח דכלים] : סליק לה מסכת שבת

יבין תפארת ישראל יבין

דלחלות מ"א ודכתיב הר"ב תמוזים . ש"כ דמייירי שהיה טומאה נכית . וק' חי
כ"ה אפי' אין כסדק פותח טעם . אין הטומאה המתפשטת עובת . דאין
לגוד לטומאה . כ"ד ע"א רע"ז שם סק"ה . וע"א דלהלית : (ט) קשר
שאינו של קיימא : נשלמה מסכת שבת

הלכתא גבירתא בלא דפרק כד

מתנגלת . (ו) ובתחשיך ואין עמו עובר כוכבים ובהמה . ע"ף ליתן כיסו לשומת מלחרא .
ולחרא מלקטן . (ז) ובאין עמו גם א' פאלו . מפלסלו פחות פחות מר' אסות ויעמוד כל
פעם בינתיים . הניע לחצר של עיר שהוא טקום המשתמר נוטל מעל החטור כלים
הניסלים . ושאינם ניסלים מתיר את החבלים והקטנים נוטלים ואם ירא שישתכרו מניה
כרים מתחת . ואם הכלים כבדים שאז א"א לשמש הכרים אה"כ מתחת הכלים המוקצים
ומבטל כלי מהיכנו . מושב שיפלטל המוקצה לפי שעה : משנה ב . ג . ד . קשין של
שלים שקשורים ב' או ב' סקוסות מותר להתירן [ויש אוסרין בקשר של
קיימא] . כדי שתאכל מהן הבהמה . וכן כל שווי אוכל ברבר שאינו אוכל מותר .
ורק מותר באוכלא שראוי כבר . לתקנו יותר כנון לשאשף הקשין או להתך עשב
של הבהמה שלא נרל שלישי גדולו וחרובין אצילו לרקה ששניה דקות אסור . וכן
אין אוסרין את הנמל להאכילו כל כך עד שמתחבין בני מעיו כאבוס ואין דורסין
לו באכל בגרונו לפקים שאינו יכול להתחירו . רק תוחב תאכל לפקים שחובל
להחירו וכן כנגלים . וכן נותנין נידעלן לאונו לפקים שחובל להחירו . אבל לא
יפלטל האווו . ואין נובלין סירסן לבחמה או תרנגולים [ולרמב"ן טעם טעם שרי] .
רק נותנין סיס למורסן ומעביר בו בתרורו או מקל שתי וערב [לא בסיובו] ופגערו
מכלי אל כלי שחצרב ומותר לערב המורסן כדרכו בכלי אחד אפילו כורים . ומחלקין
אולי בכלים הרבם . לכל בהמה ובהמה . ויש אוסרין ליתן מים ע"ג סורסן . ורק
בנתן מע"ש מותר להוליך בו שתי וערב . ואין נותנין מים או מנות לפני דבורים
או יגנו שובך ועליה . או לחור [דארור אוש שמגרל הורים כ"ד ק"ל] ורק לפני
איונים ותרנגולים ויוני ביותות או כלב מותר . מחתכין דלוש' קשי' שנחלשו סבעי
לפני בהמה . ונבלה קשה אפי' נתנבלה בשבת ואפי' היתה בריאה סבעי' לפני כלבים .
ומותר לפרד לחם לתרנגולים : משנה ה' רק בגדר מסכא או ממלבוש לצורך שבת
מתירין אותו בשבת אפי' שתי' לו פנאי לתתים קורם שבת . ובעל יכול לחפר נדרי אשתו
אפי' שאינם לצורך שבת . שאם לא יפר לת הים . לא יכול עוד להפירם . מודרין בשבת
מידה של מצות . כגון דלמודר התקוה אם יש בה ס"ס . למודר אור מן שהיא חלה ולחתי
עליו . דין פקק החלון כבואר לעיל פ"ו מ"ו ומ"ח . ואפי' אתר שמה ארם מותר לבנות למנוע
הטומאה . דין קשר של קיימא ואינו קיימא ע' לעיל פ"ו ע"ה סוף עירובין . לנעין מצות :

נשלמה מסכת שבת

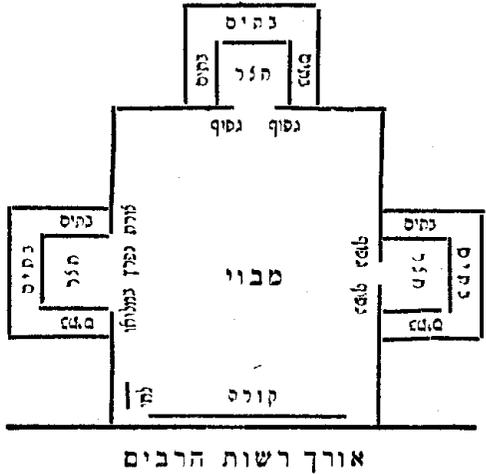
פתיחה לעירובין מהמחבר ספר תפארת ישראל

חצר, מבוי, לחי, גפוף, קורה, צורת הפתח, רחובות שלנו, פרצה, דריי אחורי הבתים, נאכל העירוב, נתחלקלל צורה הפתח, ערובי חצרות, שתופי מבואות

המסכת הזאת נקראת עירובין, מדכוללת נ' ענייני עירוב, (ה) עירובי חצירות, (ב) שחופי מבואות, (ג) ועירובי החומין. אמנם עירובי חצירות נקרא כך בשם, לפי שבזמן חז"ל לא היו הבתים בנויים ברחוב כבזמנינו, רק הבהים בניינים סביב לנ' רוחות של חצר, ופתוחים לאוהו ריוח שבאמלט שנקרא חצר. ומן החצר נכנסין לרחוב שנקרא מבוי, והרבה חצרות פתוחות למבוי. ונקרא מבוי, מפני שהרחוב ההוא הוא מבוא לכנס דרך שם לחצרות שפתוחות לה. ומן המבוי נכנסין לר"ה, כ"ה.

שיגע צב' הקנים שחתמו, אפי' רחוק מעליהן הרבה, אם רק מונח מתוכן נגד ראשי הקנים שלמטה ממנו ממש, ושלא יהי' דבר מספיק בין צ' ראשי הקנים להחבל או להקנה שלמעלה מהן (שפי' ע"ז י"ט). אמנם אפי' טבע הקנה שלמעלה צב' הקנים שלמטה, לריך שייהי' מונח על חודן ממש, ולא מן הצד שלהן. ופסק אאמ"ו הגזוק"ל, שאפי' אם כך החוט סביב הקנה שמן הצד עד שבכריכתו העלה על ראשי הקנים, או שבחצילה הניח החוט על ראש הקנה, ואח"כ כרס סביב הקנה, כשר, דהוי' כאלו הקנה שלמעלה מקום. ויעמוד צ' הקנים שלמטה כל אחת סמוכה לכותל, דאם הרהיב ג"ט מהכותל אירע דהוי גיטא ודהוי גיטא מצטל להקנה (משגלות ספי"ט). וג"ל דב' הקנים שמהלכים כיון שהן במקום מיוחד, לפיכך לריך שייעמידם מזהוץ ולא מצפנים מזהו, דאין מיוחד רק צבלי (ועי' ראש עירובין י"ד). ואם יש במקום הקנים שמהלך, צבליה משהו צכותל מסמוך לג"ט מהלחץ עד גובה י"ט, הוי' כקנה (שפי' מג"א כ"ח), ולורת הפתח שאחרת, הוא סתומא מעליהא בכל פרט, בין צבמבוי בין בחצר: ודוקא שהעמוד מרובה על הפרץ, ולכן אסור לטלטל תחת (הפאלרשווען), דאך שיש לפתוח סביב לורות הפתח, עכ"פ הפרץ מרובה על העמוד (רע"ז ספי"ה ו'). ולריך נמי שייהי' הכתלים סביב גבוהין י"ט (שפי' אכן העמוד כ"ה, ועי' שפי' משגלות ספי"ט): אמנם אף דאין מבוי יותר בלחי וקורה רק כשהיו צ' חצרות פתוחות למבוי, ולכל חצר צ' בהים דא"י ע"י רבוי דיורי' שבה, און השמיטה צבליה ואינו דוגמת חצר. עכ"פ כל חצר שארסו יתר על רחבו שאחרט לעיל דדיט כמבוי, היינו אפי' און חצרות ובהים פתוחים לתוב (שפי' כ"ז). ולפיכך הרחובות שלנו, אף שאין חצרות פתוחות לתוב, עכ"פ כיון שארכן יתר על רחבן, מן הדין דיין כמבוי, ותו הכי יש בהן רבוי דיורון כמבוי (שפי' מג"א כ"ה). ואפי' מספקין אי דיין כמבוי או כחצר (שפי' מג"א ד'). ולהכי אם העיר מוקפת חומה, דינה בכל תיקון ראש רחובותיה, כאלו כולה חצר שרויין לחלקה לנ' ונ' רשויות, דבכל פתיחה ופתיחה שהיא מג' עפחים עד י' חמות שרבים בוקעין שם, בין רשות לרשות, לריך שיעשה בכל ד' מהפתיחה פס משהו, דזה בני בין בחצר בין צבמבוי, ואם הפתיחה יותר מי' חמות, לריך לנ' חמות. ואם אינה מוקפת חומה, דין רחובותיה כמבוי ממש, שלריך לנ' חמות מג"א א'. וצד השני, אם הפתיחה רחבה עד י' חמות בני צ' פסין משהיין, דמהני בין בחצר ובין צבמבוי, כלעיל, וביותר מי' חמות לריך לנ' חמות דוקא (שפי' מג"א כ"ז). ואם הרחוב פרוצה מהלך לרחין שהוא תוך י' חמות מאחורי הבהים, והחרין כשהשפיע ד' חמות כבר הגביה י"ט, הוי' המדרון הזה כמחילה, ואל"ל שם שום הקון, אפי' רוחב הפרטא יותר מי' חמות (שפי' מג"א א' ותשו' ח"ה ה' וז"ל.) (ומ"ש מהג"א שם סקי"ט, דאפי' רבים בוקעין בחריץ, כל שאין ס' רבוא בוקעין שם, לא מבטלי מחילה, ואייתי ראי' מס' שמה סקי"ט, לעי"ד היינו דלא שוי לר"ה, אבל כדמלת מיחו הוה.) ואפי' אם החרין מלא מים, עמוקים ג"כ י"ט, רק שדרכן להתייבש בקיץ, אפי' לריך שייהי' מדרון חריץ גבוה י"ט בשפוע דא"ל. דאל"כ חייסין שמה יהייבשו המים מעט מעט עד שייהו רבים בוקעין צו ולאו אדעתא. אבל צאין דרכו להתייבש, אף שדרכו להקדש שחרף, כל שלא נקדש דיינין, אם עדיין עמוק י' טפחים, הוה כמחילה, מחדרכו להקדש בפעם א' (שפי' ע"ז כ"ז, וספר חומת שבת.) וצ"ב גשר על הגדר או על החרין, או צבלי גונגא אהו רבים ומבטלי מחילה (תשו' גכ"י מ"ב). אמנם אפי' עשה הוקנים הנ"ל למבוי והחצר, אפי' אסור לטלטל מהבתים להחצר, דמידי דיורים רבים בחצר, דמי עדיין לר"ה (שפי' ע"ז כ"ז). לפיכך הלוי' חז"ל שיצבו מכל הבהים שבחצר, בכדי לעשות ככר שלם (שפי' ו'). ושיעור הככר לר"ש הוא כשיעור ח' צוליס, ולרמב"ם ו' צוליס (שפי' ג'). ויניח הככר הזה צבית א' בצורתו חצר, ועי"ז יהי' נחשב כאלו כל בני החצר, צבית א' וכלילו דריט צבית ההוא כולם. ולפיכך נקרא להלם ההוא ערובי חצרות, שפי' להלם ההוא כל בני החצר מערובין יחד להיות כבני בית א'. ועדיין הו' אסורים לטלטל מבית שבחצר אחת, למבוי או לחצר אחרת שבצד, עד שיחזור כל בני החרות צבמבוי לערב יחד, שימנו מכל חצר מעט מאכל מאחזה מי שיירא ואפי' ד' או ה' מניין מלטרפין, רק שייהי' הכל ביחד ח' (או ו') צוליס וזה נקרא שתופי מבואות, ר"ל שעי"ז כל בני המבוי משותפין יחד, וכאלו כל החצרות פתוחות לאוהו חצר שיהיחו שם העירוב מיהו אפי' עשו שיהיו צבמבוי אפי' לריבים עירוב בחצירות, מפני התינוקות שאינן מלייין צבמבוי לרשות שבתון, וישכרו חורת עירוב. ולדיין נוהגין להניח העירובי חצרות צבית הכנסת, ועולה בעד ערובי חצרות ובעד שחופי מבואות (שפי' ו'). ולכן העמוד שם וצפי' שפי', יש לעירוב דיון רק דין שתופי מבואות, וכמ"ד סומכין על הפתח במקום עירוב, ובנאבל העירוב או השחוף אחר שנכנס שבת, שרי לטלטל בצורתו שבת, ואפי' לפתיחה שהי' לאלכל משכנס שבת (שפי' ו'). אבל לשבחות אחרות, דוקא בדיעבד מהני אם נכתייר מקנה, אבל לפתיחה שהי' פת אחר (שפי' מג"א ג' וע"ז ספ'). פירו' לורת הפתח שנתקלקל שבת, אם ישיר מוקפת חומה דא דינא כולה כחצר א', אמרינן מדהותר למקנה שבת הותר לכל השבת, ומותר לטלטל

אולם דין החצר. לריך שייהי' מרובע. אבל בארכו יתר על רחבו דיט כמבוי, שדיט משונה מדין חצר (שפי' כ"ז). והנה מדאורייתא מותר לטלטל צבמבוי צלי שום תיקון, כשהין רחב המבוי ע"ז חמה, או כשהחום מג' רוחות, דכסה"ג לא הוה ר"ה רק כרמלית (עי' פתיחה לר"ה שבת). וכ"כ שמונה לטלטל בחצר שסתום מג' רוחות, אבל חז"ל אסרו הטלטול בכל מקום המוקף ג' מחיטות, אם לא שיעשו שום תיקון צד הרביעי. רק חצר, מפני שלטעם השמים שבתוכה יותר צבמבוי, להכי הרריכו צבמבוי שצד הרביעי, שייהי' יותר סתום צבמבוי (שפי' מג"א כ"ה). ולפיכך בני חצר שעירבו ערובי חצירות כלקמן, וכפרן א' מארבע רוחותיו למקום האסור לה, אפי' רק לפרמלית, והפרטא הוא צבמבוי, דהיינו שלא נשאר מהכותל שפרץ גיטוף מלאן ומלאן להפרטה, או אם הפרטה הוא מג' טפחים עד י' חמות, יותר לטלטל בתוכה, ע"י שיעשה פס, והוא דף רחב ד' טפחים וגובה י' טפחים, ויעמוד הפס הזה בצד ח' מהפרטה, תוך ג"ט להכותל (שפי' מג"א ה'). או ע"י צ' פסין רחבים משהו וגבוהים י"ט, שיעמיקן צב' לדדי הפרטה סמוך לכותל מזה ומזה. ואם עשה כך או אף מותר לטלטל בחצר אפי' בקעו רבים בהפרטה (עי' אכן עור שפי' ס"ג). אמנם צבמבוי מהרי"ט י"ד פסק בהע"ז ומג"א ספ'). אבל כשנשאר גיטוף בצד הפרטה, אם מלא ח', לריך שייהי' רחבו ד' טפחים וגובה י"ט, מדין הפס לעיל. ואם מזה ומזה, לריך שייהי' רחבו הגיטוף טפח צבובה י"ט (שפי' רע"ז ג'), [ולא בני במשהו כפס, דהכי שאני דלא עשה הגיטוף להיות כשהימין]. מיהו כל זה בחצר שפרץ, אבל מבוי שפרץ צבמבוי לרחבו, והפרץ הוא מג' טפחים (וי"א מד"ט) עד י' חמות, אף שעירבו בני המבוי, אסור לטלטל בה עד שיעשה במקום הפרטה לחי או קורה (המפורשים לקמן). אמנם בנפרץ יתר מי' חמות, בין בחצר בין צבמבוי לריך לורת הפתח במקום הפרטה (שפי' כ"ז כ"ח). ובנפרץ הכותל של אורך המבוי אם נשאר מהכותל ד' טפחים סמוך לפתח היסן, והפרטה ההדסה אינה יותר מי' חמות או שלא נשאר מהכותל ד"ט סמוך לפתח היסן אבל אין בהפרטה ג' טפחים או ח"ל להפרטה שום תיקון. ודוקא דלא בקעי רבים בהפרטה, שיש שם טיט או עיטוף או שאל דברים המעכבים הלון הרבים שם, דאל"כ אפי' נפרץ נבנה ד"ט, לריך שם תיקון לחי או קורה (שפי' א' ג'). אמנם היתה לחי הוא דף נבנה י"ט ורחבו ועביו כ"ס, ואפי' כולו מהחכות קטנות, מלטרף, ומעמידו הוך ג"ט סמוך לכותל, בא' מלדדי הפתח שבין המבוי לר"ה"ר (שפי' ג'). ואם יש במקום הלחי גפוף, דהיינו קנה שוירי כותל, והוא רחב טפח, מהני כמו לח (שפי' ד'). והיתר קורה, הוא שיקח קורה שרחה טפח ועביו כ"ס, רק שחוקה נקבל אריח (עי' ספי' מג"א וד'), ויניחה כמשקוף על צ' כותלי המבוי משהי' לכותל, בכל המשך הפתח שבין המבוי לר"ה"ר (שפי' י"ד). וצורת הפתח הוא שיעשה בכל מקום הפרץ, קנה מכאן וקנה מכאן, עוביין משהו, וגבוהים כל א' לכה"פ י"ט, וקנה או חוט על גביהן, ואין הקנה או החוט שלמעלה לריך

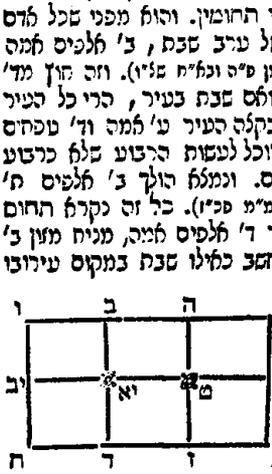
אורך רשות הרבים

פתיחה לעירובין

נתקלקל צורת הפתח, סומכין אשתוף במקום עירוב, דירת עובד כוכבים, דירת אפיקורס, תרומין

או לחצר, או להיסק (שפ"ו ח'). רק אם הכעלי בתים שדרים כל א' בבית לבד, כולן
 אולכים בחדר א', אף שכל א' יסן בחדר בפני עצמו, או אינן לריכין עירוב (ש"א
 ד'). (ושטובע וקאממער) שפתוחים זל"ו, אם יש לכל אדם פתח פתוח פתוח ללא
 ר"ה ואין עוברין וע"ו רק לעתים רחוקים, או אסורים לטלטל (משטובע לקאממער)
 או להיסק בלי עירוב. אבל אם ע"בדים זע"ו תמיד, יש חילוק, דאם יחיד דר
 בפנימי, אסורים זע"ו עד שיערבו ע"ח, ויחיד חדר בפנימי לא מחשב דירת
 החיצון לבני' בבית שער. רק דברים (בקאממער) ב' בני אדם, אפי' רק אם
 ואשתו, או מחשב חילון בבית שער לפנימי, וא"ל עירוב צידיהן (ש"א ח').
 וכ"כ מי שיש לו צביתו בן א' תלמוד או אדם אחר שנותן לו דירה ופרנסה בחוב,
 אף שכל א' איכיל ויסן בחדר לבד אינן אסורים זע"ו, שלא נתן לו דירה ופרנסה
 ע"מ שיאשר עליו, (ש"א רמ"ו ו'). מיהו דירת עובדי כוכבים אינה אסרה על
 ישראל, אם דר עובד כוכבים וישראל בבית א', וכל אחד בחדר לבד, אף שיש
 לישראל בני בית מרובים. רק אם ב' ישראלים דרים בב' חדרים, באופן
 שאסורים זע"ו ועובד כוכבים דר בחדר שלישי, וכוון פתוחים לרשות א' שיש
 לכולן דריסת רגל בו, או אף שעברו ב' ישראלים, אסורים להוציא לרשות
 המשותף לכולן. והואק שהעובד כוכבים לא שער חדרו מישראל, דא"כ, לא השכיר
 ישראל לעובד כוכבים חדרו כדי שיאשר עליו (ש"א ח'). וכל"פ דברחות דין
 שכל הבתים פתוחים לרשב, אם צבית א' דר ישראל א' בחדר א', ועובד כוכבים
 בחדר אחר, וישראל אחר דר בבית אחר בלדו, אף שכולן מסותפין ברחוב, אע"פ
 מותר ישראל הדר עם העובד כוכבים, להוציא לרשות המשותף לו ולהעובד
 כוכבים, כגון (להפארהויז) או להחצר שאין לישראל חדר בבית שכלו חלק
 בו (ושי' שפ"ד י"ט). וכל מקום שאישר העובד כוכבים על ישראלים, אם ערבו
 ישראלים יחד, ושכח ג"כ מהעובד כוכבים רשות ביתו של עובד כוכבים ואפי'
 בפחות משום פרוטה, שיה' להם רשות להניח שום דבר בכל מקום בכל חדרו
 או מחצ' עירוב ישראלים. ואפי' צבית מותר לשטר ממנו, ואפי' מאשתו או
 שכירו או לקיפו של עובד כוכבים מותר להשכיר, ואפי' הכע"ב עובד כוכבים
 משה, ויכל להשכיר. ואפיקורס או שחלל שבת פעמים בפרהסיא (שי' י"ד ק"ז ש"ך
 ק"ד), אפי' רק באישר דרבנן כעלמול מוקפה או לעלול חוץ לעירוב הי"ל
 כמומר לעובד כוכבים, ואושר על ישראלים הדרים עמו. אבל במחלל בלגעה
 אפי' באישר דארייתא דינו ישראל (ש"א ח'). ובפני שיש להעובד כוכבים דריסת
 הרגל ברחובות שדרים יש, אשאל, לכן מבאשים ישראלים לזרז צעיר, שוכרין מטר
 העיר או מראש העה"ש שלן א', ופ"ה צבית מותר לשטר ממנו, ואפי' מאשתו או
 ברחובות העיר, אפי' בפחות משום פרוטה, ואז העובד כוכבים והמומרים אינן
 אסורים על ישראלים, שהרשות שברחוב של שר העיר היא, וי"ל לבלק הכל
 משם לבשילה. — ולהני מותרים להוציא מבתיהם לרחוב, אבל לא מבתו עובד
 כוכבים לרחוב, וגם לא מחדר (לפארהויז), כששני ישראלים דרים עם עובד
 כוכבים בבית א' כלעיל. אמנם אם יש רשות לשר העיר להשתמש גם צבת
 העיר בשעת מלחמה, או השכירות מהשר מהני להכל (ש"א ח').

למלט בלוחו שבת. אבל באינה מוקפת חומה, דוקא מבית לבית בחצר, או
 מחדר לחדר בבית, מותר לטלטל בלוחו שבת, אבל מבית לרחוב אסור לטלטל
 (ש"א ח' א"ל ע"ו). מיהו בשבית שהעובד כוכבים מקלקלן הלוות הפתח
 אסור בכל דוכחא לטלטל, מקלקלו ואינן (ש"א ח'). ואז במסופק אם נתקלקל
 בשבת או קודם שבת, הי"ל כנתקלקל וה"ו בשבת (ש"א ח') דוקא בלוחו שבת הי"ל
 קלקול הלוות אסור בכלל העירוב בשבת, אבל בשבתות אחרות, אפי' מדינה
 לדירה בבית א' אסור לטלטל, כאלו לא היה שם עירוב, דעירוב שבבית"כ
 אינו מועיל כשנתלם חוט הטה"ס, מדאינן יסלין להביא סת העירוב למקום
 שמשלטין ממנו. ולכן כל שנתלם חוט העירוב, כל בית ובית שיש בו כמה
 דיוורין לריכוס לעשות ערובו הלוות לבד. (ש"א רמ"ו ג' ותשו' ח"ל ס' ק"ח) ובאנן
 העור ס"ו ש"ה מסתקם בזה, לאפשר כיון דלא גזרו אשבת כיה"ש, והשתא לית לן ר"ה,
 אפי' ה"ס יכול להכני' או ששמות העירוב שבבית"כ לביתו, ואיכ' יכול גם ככה"ל לסמוך על
 העירוב שבבית"כ, וגם נעלי אלמוגים (ש"א ח') ה"ס מנהג ק"ק (פירדא) לסמוך ככה"ל
 אעירוב שבבית"כ, אמנם בתשו' נכ"י (תשו' ח') חולק עליהם ואושר. ואע"פ"כ לקחתי דכיה"ס
 לפינן, דע"פ א' גזרו (הרענוונג) לתקן כל חוטי העירובין. ומשני שאין לסמוך ככה"ל על
 העירוב שבבית"כ לכתחילה, וכדאמרינן, והולדכו לעשות עירובי חירות מחדש בכל בית, כדי
 לטלטל מחדר דיוורין אלו למדר דיוורין שכלדו כאוחו בית, אבל ה"ס או יקרות גדול, וכמה
 מבני הקהל היו פניוס מרודים שלא היה ציבלתם לעשות כל פסם פת עירוב חדש כשיתקלקל
 כהלשון במילשנן או פניוס בקין כשחייטין, או ישכחו לעשותו כשיאכלוהו, גם חשבוני שמתת
 עינותם לא ישגיחו על קולו. לכן הוריתי שיעשו בכל בית ערובי חירות במים ומלח ושמן,
 דמתקיים זמן מרובה, דאף דקיי"ל (ש"א ח') דאין ע"ח רק בפת שלם, ע"כ"ס טוין דעירוב
 במים ומלח מהני לבני שמוני מבוואות (כ"פ ש"א), והרי קיי"ל דסומכין אשתוף במקום עירוב
 אפי' בשתתוף רק במשקה (כ"פ ש"א), ועי' ר"ש עירובין פ"ו אות י"ז, ולרמב"א שם כ"פ מודים
 בזה. והרי מעשים בכל יום שזוהיגם להניח לכתחילה העירוב בבית"כ. אף דלעירוב חירות
 צריך שיהיה בבית דירה דוקא (כ"פ ש"א), דע"כ"ס מדהלכה כדברי המון בעירוב,
 סומכין אשתוף במקום עירוב, ומשני ג"כ הבה"כ לעירוב. איכ' ה"ס לפני משקה, דדוקא
 לכתחילה נהגין בפת, אבל הכא כל שעת הדחק כדעבד דמי (כ"ע"ו י"ד ל"א סק"ב וק"ח
 סק"ח ושי"ן ג' סק"ח). ואי"ל דכלל הנהו ה"ס דמדמסני אשתוף מהני נמי לעירוב, משא"כ
 כגונא דין דכל בית מערב לעלמו. לית, דע"כ"ס הרי חוין דמסני דעבד. — וכו' הרי
 עיקר העסק דסומכין אשתוף במקום עירוב, הוא מדחול' כאלו כוין דרי' שם (כ"מ"ש רמ"ו
 ש"א ח' בס' העור). איכ' הדר ח"ל עירוב ואפי' מהני דעירוב אפי' הכא. ופשיטא
 שוד ס"פ ביתה מאנן העור הכ"ל, ומהנהג ק"ק פירדא ס"ל, דאף שאינו יכול להניח
 הע"ח שבבית"כ לביתו, אפי' רשאי לסמוך עליו. וס"ג הרי מונח פת כסלו לעירוב כביה"כ.
 וכו' לרש"י ורבינו יונהן (כ"פ דעירובין) וכן משמע פתחא דמתני', עושין לכתחלה ערובי
 חירות במים ומלח, וליכא למימר דרש"י כ' כן לפי ס"פ דכרטי דזוז כשמוכר הקהל ועי"א
 כאוחו סוגיא, וכו' דאיכ' לא היה תו' שם משקה' על דבריו אשר כ' רש"י רק לזוס ס"ד,
 ופולגתי בזה הכנה לתודו בעלמא, לתרן קו' תוס' ולסמוך דברי רש"י מלקטן (דע"א ח').
 אמנם עיקר עירובן מדסומכין אשתוף במקום עירוב. רק שהגאון גדול בחרו' עקבא
 שליט"א אבדיקא פוין קהה בכל (כתשובותיו סי' י"ד). ובמחילת כבוד פשה מהעיקר
 טפל ומתעפל עיקר כ' הוא משך בקשתו רק על עיניו ההיתר שהבאתי, ולא זכר שר המשקים
 את עיקר ההיתר שלי מדקיי"ל סומכין אשתוף במקום עירוב, והרי כבר ידוע שאין ליקדק
 בפנינו ההיתר אם רק העיקר מיוסד על אדני פו, וכן דרך רבותינו ז"ל מעולם, כדאשתתן
 (כ"הדרין י"א ח') דאין שאין מעברין השנה בשביל גזלות ופלאים, אפי' עושין אותן סעד ופנין
 להיתר. אחר' אינה שריה להרואי שגם הגאון חיי אדם (כלל פ"ג אות ע"ו), כתב כדברי,
 לפינן בשעת אשתוף אשתוף לערובי חירות. ושם בשנת אדם הכניס ראי' כרובה לדברי
 מירושלמי, וע"ש. גם ראיתי שהגאון ע"י אלמוגים (ש"א ח' ושם דר"ז ב'), ה"ס מנהג ק"ק
 רודום שהניחו סך שמן לערובי חירות כביה"כ וכ' שתיסדר מנהגם פ"ם גדולי עולם, לכן
 הפלא ופלא על הגאון הר"ל גי', אשר עיניו משוטטות בכל, ואיך התפלל עליו, והרי הדבר
 מבוחר בשלחן ערוך (פ"ו ש"ו) ובאשר חבורים מפורסמים מגאונים ישראל ותרי תמיסה מדרך
 כירא, דכמו כן יש להתפלל על הגאון הר"ל גי' (שם כתשובותיו סי' ט"ו) שלא אנה לסתים
 כהורחתי שכתנתקו חוט העירוב, שי"א חילוק הספרים לביה"כ. מלבד מה שיש לפקק על
 דבריו שם, דהרי מעשימים אותו כוס מילה בת"כ (כ"פ תקי"ע ו') אף שאינו לתקנתו רק
 לתקנתו שלא לנכר כרסה לבעל. מלבד זה כמח"כ הגדול אשתמיטתיה דכר מוואר מפי רבותינו
 אשר מוויזים אלו עושים ופתיים אלו חיים, מהם הגבורים אפשי שם המדברי וע"ו (כ"ח
 פ"ו ו'), שהורו כפשיטות שיתו המפתחות של ביה"כ לתוקן לשאת אותן לשם ומכ"ש ספרים
 דאיכא דרר' דמזה ע"י — ומשמע שם אפי' אין רואה היתוק ליתן פתח לביה"כ, דע"י
 פ"ה המפתחות רק ללכודו, דא"כ מה מקשה שם סוגיא דבימות ודוק. ואף דשגבות שם
 כ' על דבריו רמ"ו ה"ל מלת ז"ל, ע"כ"ס משע"כ, וכן ראיתי שגאון פתוחות ישראל, ואם כן
 אינן נביאים בני נביאים הן: אמנם אם לא עשו ערובי חירות, או שעשו צביה"כ
 ערובי חירות כיה"כ, אבל מדמתנתק חוט העירוב לא יכלו להביא אללן הפתח
 שבבית"כ, וכדאמרינן, אסור להכניס או להוציא מרשות לרשות, אפי' שתי הרשויות
 בבית א'. ולכן כל (לפארהויז) שנקרא (פלור), או חצר שפתוחים לה כמה
 חדרים, ובכל חדר דר בעל בית אחר, אסור להוציא או להכניס מהחדר (לפולר)

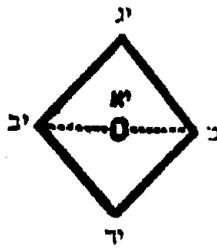

וכאלו שם ביתו, ויש לו ע"ו משם אלפיים לכל
 זה, כזה העיר שמתחלה היה ביתו במקום ש,
 וסי' יכול לילך בכל הרצוע אבגד, ולא יותר.
 אבל עתה שהגיע עירובו במקום יא, ונחשב
 כאלו דר שם בעיקר דירתו, ויכול לילך משם
 אלפים לכל עד הדיסו ריבוע החוץ, ומזבן מעלמו
 שני"ו הכסיד ריבוע אהגו, והרואי תהיו ריבוע
 בודח, ותחת אשר מתחילה הי' יכול לילך לנקודת
 י, וכמו כן מנקודת מ, עד נקודת יא, אבל לא משם ולהלן, אבל השתא שצביתו
 בנקודת יא, מותר לילך מביתו שהוא בנקודת מ עד נקודת יב, אבל אסור לו
 לילך מנקודת מ ללד נקודת י אפי' פשיעה אחת. ולפי מה דאמרן לעיל שצבעת
 הדחק יכול לעשות הריבוע שלא כרביע העולם, הכא נמי יכול להגיע עירובו לסוף
 ב' אלפים ות' אמות מביתו, וילך עוד משם אלפים ות' אמה, דהיינו ת"ת אמה
 יתרים על חחום הפשוט, וכן האלכסון מד' אלפים אמה, [א"ב"ו כל זה לא זכיש
 להבין, דהאלכסון מנ' אלפים הוא ת"ת ומד' אלפים ב' פעמים ת"ת שהוא אף

פתיחה לעירובין

אמה, טפח, גודל, שוחקות, עצבות

והש מלות אמה, ואולי ע"ס הא' ותחת אשר לפי ריבוע העולם היה יכול ליק' כל ריבוע רוחח, וכלעיל, ילך השאה ריבוע ט יב יד. ומלא שילך מביתו שהיה בנקודה ט, עד נקודה יב ד' אלפיס ות"ת אמות וכן הוא ג"כ מנקודה יג עד יד. ויתר פרטי הדברים עי' לקמן במכילתין (פ"ט ונא"ח פ"י ת"ח). ונקרא טירוב זה טירובי החומין, מפני שע"י שהינה טירובו נחשבו לו החומין, שיש לו ב' אלפיס אמה ממה שהיה לו כבר דהיינו ריבוע הבוד, וב' אלפיס עוד להלאה דהיינו ריבוע בודח, וכדלמן. אמנם ביאור

שמות המדות שמכרו במסכת זו, קך הוא, כל אמה שמכר ככל דוכחא בעירובין סוכה, וכלאסי, הוא בת ו' טפחים (א"ח שמ"ט ושל"ו). וכל טפח הוא רוחב ד' גודלים (מנחת דמ"ג ב') ומורדים במקום הרחב שבגודל, שאז יהי' כל גודל כרוחב ז' טעורות שמונחות זו בצד זו בחוק, שכן כלארן של ב' טעורות ברוח (מג"א י"ד פק"ה וע"ך ג"ד רע"ב פק"ה). רק היכל שנדלו הוא חומרה, כגובה מצוי וסוכה, שלריכס ליהות גבוהים י' טפחים. או משערין בעפחים שוחקות, ר"ל מדידה מרווחה, שאין העפחים דחוקות זו לזו. אבל היכל שקטון המדידה היא חומרה, כגובה מצוי וסוכה שאסר שיהיו גבוהים יותר מכל אמה, משערין בעפחים עצבות ר"ל מדידה מטממת, לשיהיו העפחים דחוקות זו בזו (רמב"ם פ"טו משנת ואל"ת פ"ג ס"ד). ומדידה מרווחה ימירה על מדידה בדחוקות, חצי אצבע לאמה (מג"א פ"ג ס"ג פק"ב):

עובדיה מברטנורה מבי פרק א עירובין תוספת יום טוב ציונים

זה לשון הרמב"ם סידר אחר שבת עירובין מפני שהוא מענין שבת

פ"א מבי. יג ס"ד ו' פ"א
טוכה ב' פ"א מבי י"ג פ"א
מכללת שבת ה"ד פ"א מבי
דבנין א' וס"א פ"א מבי
פ"א מבי:

שנויי נוסחאות
פ"א א שהוא גובה (למעלה). וביה במשכ"ל ובכ"מ וכו' בהשפעת לר"י גאון (נדף י"ד וע"ש שגבוי); נד"י וכמ"ס ד' סיורו ובכ"מ ובכ"מ ובכ"מ וכו' וכו' מן הראשונים. ועי' בהגות הכ"ס ובכ"מ: והרחב. נד"ס ובכ"מ ובכ"מ והרחב ועי' ד"ס.

תוספות רע"ק
פ"א א [אות א] ברביב ד"ה מבי. והא הניח אה הקורה למעלה. הלשון אינו מדויק דהא מסקינן בסוגיא דחלל מבי תנן היינו דחלל המבוי לא יהיה יותר מכ' אביל בחלל המבוי ב' ויטול עליו הקורה אף דהקורה למעלה מכ' כשר. גם מ"ש הרע"ב ושייח בהקנתא דלחו או קורח דהיינו לית הכירא אינו מדויק דר"ל דק"ל דלחי משום מחיצה עין בסנינין דף פ"ו ע"א: ר"י אומר. לאו משום חכרא. וית מ"ג ד"ה דלכאורה משמע בסוגיא דמ"א דר"י ד"ל דלבעלה מכ' ג"כ שלטא ביה עינא דהא בסוגין דף ג' ע"א אמרינן דלרבה דר"ל דבסוכה דלחי משום מחיצה עין דלעיל מכ' דפסול משים דלא שלטא ביה עינא דהא דפליגי ת"ק ור"י בהרתו כסוכה ובסוגיא דאי אשכחין בני סיבה וכי עכ"פ משמע דמ"א דר"י ה"א משום דשלטא ביה עינא כפו בסוכה לרבה. גם בסוגיא דף י"ב ע"ב פרכי' לרבה

פ"א א מבי. שאינו רחב שש עשרה אמה אעפ"י שהוא פחות משני רחשיו לה"ר אי גמי רחב שש עשרה אמה ואינו מפולג אלף ראשו אחד פחות לה"ר וראשו אחד סחוס ומן התורה שרי לפלטולי ביה בלא שום תקון ורבנן הוא דגזר עליה דלמא אחי לפלטולי ברשות הרבים גמורה ושרייה בהקנתא דלחי או קורה דהיינו ליה הכירא. ואם היתה חת הקורה למעלה מעשרים אמה ימנע כלומר יספיל חת הקורה עד שהיה למטה מעשרים דלמעלה מעשרים לא שלטא בה עינא וחס יס בקורה [ז] המלתרא פירוש יורדים ופוחים אפי' למעלה מעשרים אמה ח"ל למעט בע"י אוחס הלוורים שלטא בה עינא: רבי יהודה אומר א"צ. דעפמח דקורה לאו משים הכירא' אלף משום מחילה דלמרינן פי תקרה יורד וסוחס וכיון שכן הוא מה לי בתוך עשרים מה לי למעלה מעשרים ואין הלכה כר"י:

דהל"מ היא. ועיין מה שכתבתי שם בס"ד: והרחב מעשר ימנע. דהוי כפרלה ולא יועיל בה הכירא דקורה. ולר' יהודה דקורה משום מחילה אינו לריך למעט כדאיחא בכרייתא. ה"ר יונתן אף והרחב מעשר אמות ימנע. דטפי מעשר אמות לא מקרי פתח אלף

מסכת עירובין

פ"א א מבי א שהוא גבוה למעלה מעשרים אמה: ימעט. רבי יהודה אומר אינו צריך י. והרחב מעשר

יבין תפארת ישראל בועז

פרק א א ר"ל מצוה הרחוב: ב' ר"ל חס הקורה שמונה על הסמיכה של הרחוב להחיר העלולו שבהוכה, מונה למעלה מכ' אמה. ג' ר"ל יספול ויניחו למטה, שאז יהיה ניכר לבני המבוי לסימן שלא יפלטלו ממבוי לרשות הרבים (א): ד' דס"ל קורה משום מחילה דפי תקרה יורד וסוחס ואפי' במונה למעלה מכ' (ב): דסני כשאינו ניכר רק להשמדים בחוץ (כא"ח ס"ג ע') דמי משום הכירא. כרי אינו ניכר בשעה הולאה. אפי"כ מדרחא אותו כל יעות כשהוא ברה"ר ובשעה שנגנס, עי"י יהיה ניכר בשבת גם כשילא אף שאינו ראוהו. אז משא"כ בהגבוי הרובה, שאינו ניכר הקורה לא נרה"ר רק ברנע הקמה, שהוא תחת הקורה, מליץ סיכור א"ע עי"י בשבת בשעה שיראה להיזא, וילא עפמח דלמין: (ב) וכו' כרע"ב וכו' פלה הנאון הגדול מהו' אביבא נ"י, וי"ל תמוה דבסוגין (ד"ג א') מדמינן לה לוסה למעלה מכ' אליב"י דרבה, דעממח דר"י החס דשלטא ב' עינא, ומלך לריכא ע"ס, ומה הא בסוגין (ד"ג ב') פרכין לרבה ור"א דס"ל קורה משים הכירא, לא מהברייתא דס"ל נר"י צב' נירי ר"ה טו', ומסינין דר"י ס"ל ב' מחיצות דלח' א"כ הרי מנזרח דהש"ס ס"ל דר"י ג"כ קורה משום הכירא, וכלל הכירא לא מניט פלוגתא דתנאי אי קורה משום הכירא או לא. וי"ע עכ"ל. קר"א נכרח קמין חריך סקא כדכרי הר"ב ב' ג"כ רבינו יונתן כר"ף ותמה על עמך הא"ך ב' גדולי הדור סקו פליגה פשטתא דס"ס ועל כרחך קו' הנאון הגדול מליבוייהו דעירובין (ד"ג א') אחמ"כ לק"מ. דמנכר מה דמתיקן למומר דרק לס"ד קאמר גמ' דהיא"ח דר"י ס"ל דקורה משום הכירא, ולמעלה מכ' דוקא כסוכה דעשוי ליס"בה או"כ הכירא ולא במבוי שעשוי להניך, אבל באמת עממח דר"י בקורה במבוי למעלה מכ', הוא משום מחילה, ולהכי כשר למעלה מכ' אף במבוי דעשוי ליס"בה או"כ הכירא ולא במבוי שעשוי להניך, דלפי"י הוא מלי"ס למקנן באיך צב' צוילע. וחי תחת מבוי, הו"ל דוקא במבוי מוכסיר ר"י קורה למעלה מכ', מדח"ל מחילה, משא"כ כסוכה לא מהני סכרת שיהי' כמחילה. אלף יוחא ל' גמ' מבי למקנן דככ"ג הוה טעין אליב"י דרבנן עי"ס. מיכו גם בל"ז לא מוכח מסוגיא דתוס' דעממח דר"י באמת דקורה למעלה מכ' מנכרה, דכרי סוגיא דהתם רק אליב"י דרבה קו' דס"ל בר"י סוכה דעממח דרבנן דפסול סכך למעלה מכ' דענין למנן ידעו א"כ לא מני' לומר דעממח דר"י דמכסיר החס למעלה מכ', מדח"ל מחילה, ומאי מהני סכרת מחילה גבי סכך. ועי"כ ל"ל דעממח דר"י דגם למעלה מכ' שלטא ב' עינא. אבל אף דקו"ל (א"ח הר"ג) דלענאה דסוכה למעלה מכ' הוא משום דענין דר"י ור"י ס"ל סוכה דירית קנע ענין (כסוכה דף ז' ב'), א"כ ודאי מסכרת טפי למומר דר"י דמכסיר בקורה מבוי למעלה מכ', הוא משום דחילי לפעמ"י [לקמן דל"ה א'] דס"ל קורה משום מחילה ופי תקרה יורד וסוחס. וכמ"ס רבינו יוחנן. ופליגי רבנן ור"י כפלטותא דלחורא' לקמן (ד"ו ב'), אי קורה משום הכירא או משום מחילה. ומה שהקשה בגאון ס"ל חו מסוגיא דלקמן (ד"ו ב') דמוקמין דר"י פ"ל ב' מחיצות דלח', וקורה או לחי משום הכירא גם כהא אחמ"כ לק"מ. דכפי הנראה

דיבא דס"ל קורה משום הכירא מברייתא. דס"ל לר"י שני בתים בשני צדי רח"י דעושה קורה ככאן וקורה ככאן וכשני דר"י סבר ב' מחיצות דאורייתא הרי מבוי רחש"ם מטיק דגם לר"י קורה משום הכירא ובכלל חסוגיא לא פצאנו כהו פליגתא דתנאי אמ קורה משום הכירא או לא וצ"ע.

אחת ויזאה ויש יוסר רוחב משאלו היו שתיק יזאלו או שתיק
ככנסו וזו קולא היא דלא בעיין מומלמחו כל ק: ב מותר
להקריב לבאר. הפסין ולעשות היקף קנר ובלבד שהיא משפת
הבאר עד בין הפסין כדי רחקה ורובה של פרה שהן שתי אמות
חבלי צמר כפי מה שהיא מתחברת
אמר פרוטו ויזאה הדלי חוץ למחילה:
מותר להרחיק כל שהוא. לעשות
היקף גדול כמו שלבו חפץ ובלבד
שירצה צפסין לכל מה שמרחיק
מן הבור מרצה ברוח שזין הפסין
ולריך להרכוז צפסין עד כדי שלא
יהא בין פשוט לפשוט [ובין פשוט
לדיומן] יותר מי"ג אמה ושנים
כדברי רבי יהודה שהלכה כמותו:
ג רבי יהודה אומר עד בית
סאתים. לא יעשה היקף גדול לבאר
אלא עד בית סאתים: לגנה
ולקרפף. שאין הקיפן לדירה: קרפף.
היקף גדול חוץ לציר להכניס שם עולם
לאומר: דיר. של בהמות שעושין
בשדות היום כאן ולמחר כאן כדי
לזבלה בגללי בהמה: סחר. לבהמות
בעיר* והוא דגרכי סחר. בית
האסורים: חצר. מקום מגולה שלפני
הבתי: מוקצה. רחבה שאחורי

נכנסת ואחת יוצאת י: ב מותר להקריב יא
לבאר ובלבד שתהא פרה ראשה ורובה
בפנים ושוחה. מותר להרחיק כל שהוא יב
ובלבד שירכה בפסין יג רבי יהודה אומר
עד בית סאתים יד אמרו לו לא אמרו בית
סאתים אלא לגנה ולקרפף יז אבל אם היה
דיר יט או סדר יי או מוקצה ייא או חצר ייב
אפילו בית חמשת כורין. אפילו בית
עשרה כורין מותר. ומותר להרחיק כל
שהוא יכ ובלבד שירכה בפסין יך רבי
יהודה אומר אם היתה דרך הרבים
מפסקתו יכא ימלקנה לצדדין יכב וחבמים
אומרים אינו צריך: אחד בור הרבים יכג
ובאר הרבים ובאר היחיד יכד עושיין להן
פסין אבל לבור היחיד יכה עושיין לו מחיצה
גבוה עשרה טפחים דברי רבי עקיבא רבי
יהודה בן בבא אומר אין עושיין פסין אלא

וכו' וכן הוא ברש"י ורמב"ם: ג סחר. עיין צפ"ג דשביעית
משנה ד' צפרות הר"ב והסם גרם סחר ואפילו הכי מפרט
כמו סחר אבל הסם אי אפשר לפרט בית האסורים: מוקצה.
פירש הר"ב רחבה כו' ונקראת מוקצה לפי שאין רוב תשמיש
פסק בדכחצ הרמב"ם משנה ח'
טקס בחרה. וכתב הר"ב דלל הכי
הקיפן לדירה הוא. פירוט לדירה חף
לכניסה ויזאה חמדין כן פירש"י חף
כ"ב ע"א ועיין במשנה ה' מ"ט שם
בס"ל: ומותר להקריב כו'. כתב
הר"ב והג"ה פסו ציראות נמו הוחיל
ומימיהן ראויין לשתית אדם כו' כ"ב
רש"י ז"ל. ועיין במשנה דלקמן:
ך בור הוא הגבא שיתכנסו שם המים.
הרמב"ם: לבאר הרבים בלבד. כתב
הר"ב ואין מותר כו' אבל להוליח מים
כדי לשתות אדם עלמו אסור. והקשו
במקומות דאם כן אמאי בעינן שהיו
ראויין לאדם כמ"ס הר"ב במשנה
דלעיל* ותיירו ד"ל שאם דלה ללורך
בהמה ונשתיירו שם שרי לאדם. אי
נמי דחמלת התקון לא הותרו אלא
ללורך

לשאר הרבים בלבד יו ולשאר
הבתיים דכל הני הקיפן לדירה הוא והני פסו ציראות נמו הוחיל
ומותר להרחיק כל שהוא. כלומר כעס שכל אלו שאוקפו לדירה אפילו גדולים עד י' כורים מותר ללטול בהם כך
מוחר להרחיק היקף של פסו ציראות כל מה שלבו חפץ וכן הלכה: ד אם היתה דרך הרבים. דרך שרצים צוקעים בה מפסקת בין
הפסים יסלקנה ללדים מחוץ לפסים שלא יהיו הרבים מהלכים בין הפסים דמשו לו כרשות הרבים ומצטלים המחילה ואין הלכה
כר"י: בור הרבים. אי פסקי מיא מדכרי אהדי שלא הותרו פסו ציראות אלא שהיו מים מזויין לבהמות עולי רגלים וכל זמן
שאין שם מים אין לפסין תורת מחילה: באר היחיד. נמי שרי דבאר מים חיים הן והאל לא פסקי מיא: לבאר הרבים. דאיכא חרתי
למעילות* וכן הלכה* ואין מותר למלאות מים ולהוליח מן הבאר על ידי פסו ציראות אלא כדי להסקות בהמתן של עולי
רגלים ובח"י בלבד אבל להוליח מים כדי לשתות האדם עלמו אסור אלא יורד לבור ושותה או עושה מחילה* גבוהה עשרה טפחים:
(ט כ"ה דברי וכו' עד מה שאמר לשל חס דיר שבושין בשדות קאמר סחר לבהמות בעיר ואין צורך לתקון היקף מחילה לבהמות העיר כמו שהו במשניות ד"א.

שכיל אלו הקיפן לדירה מקרי. מדעשוין לכניסה ויזאה חמדין לתשמיש
אדם. ואם כן ה"ה פסו ציראות: ב) ר"ל משום הכי גם צפסי
ציראות מותר להרחיק כל כמה שירצה. מדעשוין לשתית אדם בכל
עמ: כא) בין הפסין: כב) דל"כ הניכח הניכח הרבים מפעלת מחילה
הפסין מלהיות רה"י: כג) של מים מכוונין. דאף דפסקי מיא חרבים
מדכרו אהדי שלא ללטול בין הפסין כשיפסקו המים. ואיך"ל מ"ס
ממדורה דח"י' גכ"א אין קורין לאורה (כשהם י"ב ח') ולא אמרינן
דמדכרו אהדי אע"ג דמכפוי מכ"ט הכא דאף זה מנוי שם בשטח
כשמנוי חבירו. י"ל דמדכרו אהדי דהכא היינו בכל ימות החול ויכירו ח"ע
שאסור ללטול במקום זה דו"ק וע"י לקמן פ"ד סו' לו' (ט: בד) דאף שהוא
של יחד, עכ"ל בחר לא פסקו מיא: כה) דהו"ל ב' ליעותת: כו) דהו"ל
ב'
ורק כשל רבים. נמ': [אות רך] ברע"ב בא"ד אין עושה מחיצה. עי' תוס'
שבת דף צ"ט ע"ב ר"ה א"כ דרויך מברייתא דהתם דתני בור ברה"ר
עטוק עשרה ורחבת ארבע אין מפלאים הימנה בשבת א"כ עשו לה
מחיצה גבוה י"ט ומקטני עטוקה י' הא גם באינה עטוקה אסור מפלאות
ממנה דהוי כפרמולת לרה"ר. ע"כ משום דבעטוקה י' בעי' עשו מחיצה משם
ולא פסין דלא סהני בבור דיהדי אבל בכרמולת ממנו פסין דלא חמירו כ"כ
עיי"ש. מרלא חוכירו דממנו לעולו רגלים שפמע דבכל ענין שרי ובאסת
לא ידעתי תא דנקפו דבעטוקה י"ד בעי' מחיצה ולא פסין דלא התירו רק
בבאר או בבור הרבים ולא כתבו בפשוטו דלא התירו רק לעילי רגלים (פ'
לדין דלת לן רת"ר יהיה היתר בפסין וצ"ע לדינא שלא נמצא היתר דין
זה בפוסקים: [אות חן] בחו"ט ד"ה לבאר הרבים. והקשו בתוס' כמ"י
הרע"ב

תפארת ישראל יכ"ו

שלא יהיו קשורות יחד מותרות, דהיינו ציווח, רק קשורות יחד
צלמוס, כדי למעט הכוונת: י) ר"ל להבי צעיק בכדי צ" רבקות,
כדי שהיה ח' נכנסת וכו': יא) הדיומן צ"ל לבאר, ועיין ימעט
הריוח שבתייתן: יב) נוסדקוין כל שהוא ור"ל כל כמה שירצה:
יג) ר"ל בכדי שלא יהיה בין סם לחבירו רק כשיעור צ" רבקות לכל
מך כדאית ליה: יד) ר"ל שלא יהיה כריוח שבהך הדיומין יותר מק'
על ל' אמה: טו) הוא גדר עגול סביב למקום שמתווח סם עולם,
דב' אלו לא האקפו לדירה, להכי כשירצה ללטול סם צריך שיהיה רק
צית סאתים: טז) גדר שבושין בשדה סביב לבהמות כדי שיזבל השדה:
יז) גדר סביב לבהמות לשמרון: יח) מקום גדר שאחורי הבתיים:
יט) מקום גדר שלפני הבתיים, שמחוכו נכנסין לבתיים (וע"י בפתיחה).

ג [אות ו] במשנה ע"ד בית סאתים. נמרא מפתח אם בור ופסין קאמר
דאם הבור והחל דפסין יחד יותר סבית סאתים אסור. או דבור בלא פסין
קאמר דחיינו אם הבור סאתים מותר לעשות אסין ברחבת ב' אמות כדי
ראשת רובת של פרה: [אות יא] שם הירוחיק כל שחיה. והא דלעיל ס"א
בשירא בעינן שלא יהא בית סאתים פנוי אף דהתם הוי מחיצה סוכה יותר
פן פסין דתרי בשירא לא התירו פסין דהתם הוי מחיצה סוכה יותר
חואיל ונעשה לצורך שעה לא השיב כ"ב מוקף לדירה. א"נ הכא גבי עולי
רגלים חקילו וחשבו פסין כמו מחיצה נמורה: ד [אות יב] ברע"ב ר"ה
ל'באר. דאיכא חרתי למעילות. דאף ברבים דוקא באר. והא דלעיל גבי עולי
דחויא לאדם: [אות יג] ברע"ב בא"ד וכן הלכה. ותנני' ריש פירקין
גושין פסין לביירות לא דשני מיני באר דרבים ודיחיד אלא לביירות דלסא

שכל אלו הקיפן לדירה מקרי, מדעשוין לכניסה ויזאה חמדין לתשמיש
אדם. ואם כן ה"ה פסו ציראות: ב) ר"ל משום הכי גם צפסי
ציראות מותר להרחיק כל כמה שירצה. מדעשוין לשתית אדם בכל
עמ: כא) בין הפסין: כב) דל"כ הניכח הניכח הרבים מפעלת מחילה
הפסין מלהיות רה"י: כג) של מים מכוונין. דאף דפסקי מיא חרבים
מדכרו אהדי שלא ללטול בין הפסין כשיפסקו המים. ואיך"ל מ"ס
ממדורה דח"י' גכ"א אין קורין לאורה (כשהם י"ב ח') ולא אמרינן
דמדכרו אהדי אע"ג דמכפוי מכ"ט הכא דאף זה מנוי שם בשטח
כשמנוי חבירו. י"ל דמדכרו אהדי דהכא היינו בכל ימות החול ויכירו ח"ע
שאסור ללטול במקום זה דו"ק וע"י לקמן פ"ד סו' לו' (ט: בד) דאף שהוא
של יחד, עכ"ל בחר לא פסקו מיא: כה) דהו"ל ב' ליעותת: כו) דהו"ל
ב'
ורק כשל רבים. נמ': [אות רך] ברע"ב בא"ד אין עושה מחיצה. עי' תוס'
שבת דף צ"ט ע"ב ר"ה א"כ דרויך מברייתא דהתם דתני בור ברה"ר
עטוק עשרה ורחבת ארבע אין מפלאים הימנה בשבת א"כ עשו לה
מחיצה גבוה י"ט ומקטני עטוקה י' הא גם באינה עטוקה אסור מפלאות
ממנה דהוי כפרמולת לרה"ר. ע"כ משום דבעטוקה י' בעי' עשו מחיצה משם
ולא פסין דלא סהני בבור דיהדי אבל בכרמולת ממנו פסין דלא חמירו כ"כ
עיי"ש. מרלא חוכירו דממנו לעולו רגלים שפמע דבכל ענין שרי ובאסת
לא ידעתי תא דנקפו דבעטוקה י"ד בעי' מחיצה ולא פסין דלא התירו רק
בבאר או בבור הרבים ולא כתבו בפשוטו דלא התירו רק לעילי רגלים (פ'
לדין דלת לן רת"ר יהיה היתר בפסין וצ"ע לדינא שלא נמצא היתר דין
זה בפוסקים: [אות חן] בחו"ט ד"ה לבאר הרבים. והקשו בתוס' כמ"י
הרע"ב

על שבעים אמות וד' טפחים אלא שהקרטה פגומים טפחים על טפחים. ונשאלו בידך כ' אמה טול מהם ה' טפחים וביס לקרטה ונחמלאו ונשאלו בידך י"ח אמות וד' טפחים אורך ברוחב טפחים והיינו דבר מועט שאם באת לחלקן ולהקף

אין מגיע חוספת לרוחב שני שלישי אלבע דהא בעי למעבד מינה רעועה של רפ"ג [אמות] אורך להקף הד' רוחות. כך מלמדי פי' שטה זו בפירושי רש"י ונכון הוא. והרמב"ם בקש השבועות רבים ולא ירדתי לסוף

דעתי ובמה שאמר רבי עקיבא אפילו אין בה אחד מחלו מטלטלים בתוכה הלכתי כותיה אבל במאי דפליג אהכמים דאמרו לו דלעיל וסבר דשבעים אמה ושירים על שבעים אמה ושירים ותו לא בזה הלכה כהכמים. דבבית סהלים נחצר המשכן שרי שהוא דבר מועט יותר על ע' אמה ושירים רבועים: אם היה ארכה יותר על רחבה. ואע"ג דמועט רמבה והוסיף על ארכה ואין צבולה אלא ביה סהלים אין מטלטלין דמרוכב הוא דשרי רבנן היכא דלא הוקף לדירה. והלכה כר' יוסי דפליג ארדבי אליעזר ולא בעי מרוכבות:

מיינה רעועה רפ"ג אמות. ומה שכתב דהלכה כהכמים דבעינן דבר

אמר יוס טוב הנה הר"ב כתב בזה הלשון. הרמב"ם בקש השבועות רבים ולא ירדתי לסוף דעתי ע"כ. ואין זה כי אם לשמוע בלימודים להעיר אין שומעת לשוב לב לדברי הרמב"ם ולעמוד על סוף דעתו. שאמרי שאין צורך לדחות ולהשיב עליהם. הרי שתיקוהו יפה מדוברו כי מי לחן אחרו או חקו להגיד לאדם ישרו על דבר אשר לא שאלו מאתו. שאמרי שמלא די ירו לפרש משנתו על פי פירוש רש"י אין אחריות שאר המפרשים עליו. אם ירד לסוף דעתם אם לא. אך עטותו חרבו. ומתורתו ילמדנו. ובמלותיו יוטו. ומשנת החולת יעירנו ויעוררנו להבין ולהשכיל בדברי הרמב"ם ולרדת לסוף דעתו. והאם יהיה כוונת הר"ב ז"ל באין ספק. על כן כמאווה ועושה הגני הנני מזכיר לזה שראיתי שבדברי הרמב"ם בפירוש דברי רבי אליעזר ורבי יוסי הן לקוחים מדברי הר"ף בפי' דבריהם וגם הם סתומים וכאשר יודעו דברי הרמב"ם יובנו גם דברי הר"ף. ויוסף על זה כי מותר דברי אלה יבין כל תלמיד עם אורב דרך מספר מרובע על איזה מספר שיהיה עם ידיעת סבת דרכי החשבון בטוב טעם ודעת. גם הולאת האלכסון. ועל פי דרכינו נודיע גם כן דרך מספר מרובע שדרכי בו בפי' משנת הנוטע ירק בפ"ה דכלאים במספר היוצא בחלו והוא דרך אחר מאשר נדרוך בו לפטנו מפני המספרים היוצאים בשלישיות ותשעיות וכיוצא בהם אבל נודיע עכשיו כי גם דרך ההוא דכלאים דרך האמת יקרא לה ועודיע סבתה והמתנה [ובעל ההגות של ספר אורח הארץ השתמש בה בשער הראשון קודם פתח א']. ולאלו התועלויות הנמשכות ממנה ידי עשהה זאת הפרישה והביאור ואל תקון בארבו כי רב הוא בחטולותיו:

הפגומות. ופנימחן לדברי הר"ב טעמה הרעועה האת המקפת ברוחב שני שלישי אלבע לרך למלאות לר' קרטה לכל אמת שני שלישי אלבע על שני שלישי אלבע סקן ד' שלישי אלבע וד' פעם ארבע שלישי אלבע הם ט"ז שהם חמש אלבעות ושליש אלבע. ומוצן הוא שזה שכתב הר"ב

שאין מגיע חוספת לרוחב שני שלישי אלבע. ר"ל תוס' לכל רוח ורוח ר"ל הרעועה הספסת בכל רוח ורוח אין ברחבה שני שלישי אלבע. אבל ברוחב השקת יעלה ליותר שהרי רעועות

טוספת ברוחב השקת וכן באורך. גם קל להבין למה אינה מגיע וזה לפי שזה ששאר בידים היה י"ח אמות וארבע טפחים אורך ברוחב טפחים וכשתהוון הרוחב לרעועות יהיו ברוחב כל אמת שני שלישי אלבע יהיו רעועות שהטפחים הם ח' אלבעות שבהם כ"ד שלישי אלבע. הנה בדינו י"ב רעועות. שאורך כל אחד ואחד שמונה עשרה אמות וארבע טפחים. השב"ב פעמים י"ח אמות וד' טפחים יעלו רכ"ד אמות כי י' פעמים י"ח עולה ק"פ. עוד בני פעמים י"ח עולה ל"ו הרי רט"ו. עוד י"ב פעמים ד' טפחים הם מ"ח טפחים שהן ח' אמות נמלאו בין הכל רק רכ"ד אמות ואין בעינן למעבד מועט כ"כ הרמב"ם ועיין מה שכתבתי בסעיפתא דשמיא פ"ה מ"ג:

לשון הרמב"ם בפירושו

וכבר ביארנו כי חצר המשכן הוא בית סהלים. וכבר ידעת כי חצר המשכן שיצורוהו הוא בית סהלים. חמשת אלפים אמה. כי ארבו מאה אמה ורחבו חמשים. וכל מקום שהיה מדה השיעור שלו חמשה אלפים אמה הוא בית סהלים. באיזה זורה שיהיה בין שיהיה עגול או משולש או מרובע או זולתו מן הצורות. אבל שפת מרובע שיהיה עומד הציוות. יהיה מדתו חמשת אלפים אמה. לא יודע ללע אחרו השקת אלא בקרוב. לפי שחמשת אלפים חשבון בלי גדור וגדרו בקרוב שבעים אמה וחמש שבעיות אמה. והדבר בכלן בזה החשבון כמו שזכרתי לך בזה שקדם בימים אלכסון עגולה למסבבה כי לא יגיע לעולם לידעת גדר החשבון שאינו גדור אלא בקרוב. ואין זה לחסרון דעתו. אלא מפני טבע זה החשבון. ולפיכך אמרו שבעים ושירים כי כשתשים אלו השירים חמש שבעיות כאשר זכרתי לך ותכה שבעים [אמה] וחמש שבעיות. יהיה החשבון חמשת אלפים וחצי [אחד] בקרוב. והם חשים השירים שני שלישים כמו שנוטה דעת הירושלמי שהיה מדה אחרו השקת ארבעת אלפים חתק"ג ושבע תשעיות וזה המחלוקת שיש בין מאמר רבי יהודה בין בזה שאמר שבעים ושירים ובין מה שאמר ר' עקיבא שאמר בלבד ששה שבעים ושירים על שבעים ושירים. מחובר אל המחלוקת [שהיה] צניעה בשומירה וזית דירה כי ר"ל בן צבא יקדק החשבון מאד עד שהיה מדה המרובע בית סהלים שלמים וישם השירים חמשה שבעיות כאשר זכרנו או מה שהוא יותר דק ממנו ור' עקיבא יקרב החשבון יותר וישם השירים

ד"ו (ס"ז) וכיוצא וגם לפי ההוי"ט ונתתי כד' הוכחה. שיעורו. שני

רבי יוסי אומר. טפ"ט ט"ז

שנויי נוסחאות

ומסרין דמינכר הוא. וע' ד"ס. ר' אליעזר אומר כס"ק ונמסריר אלעזר. (אם) היתה ארכת. כד' אם היתה... וכל' כס"ק, כמס"ק הית אורכת ולימא. יתר. כד' ונמסריר ויתר. בתובה. כס"ק בת אפילו ארכת פי שנים ברחבה. דע"פ ונכ"ק ונמסריר אפילו ארכת כשנים ברחבה. כס"ק ובראשית כס"ק אפילו אמת היתה ארכת. וכל' כמס"ק ד"ו רפ"ח ולימא שם למל' אס; כד"ס... ששתים..

ראשון לציון

ג"כ ע"ו ולא יהיה הקראת נמסר לכתוב חמס

בשימח"ט

* א"ה חסרון כס"ק י"ז כלן והנל על דלציון ולא שמתכין כי נחשו כלן איה ציונות מן ספסוף חס"ק. ומתלה דכ"ו וכן ספ"ק דכ"ו על הגוף ז"ל וכן ספסוף י"טו על ז"ל. לכן נפ"ו אמה י"ו להמקד דכ"ו הגוף ז"ל חס"ק מלת כ"ו שיה נפ"ו. כי למן יאלו חמס"ו וי"ט. כי ל"ה חמס"ו חמס"ו:

תוספות רע"ק

לא שרו פני מבית סהלים. וכ' תוס' דלפ"ז בריך לומר דחיינו דוקא בגנה וקרפף דאין תשמישם רב. אבל בדיר וסתר אפי' כוריים סותר דכפתא לא יאמר ריב"ב בכל עיירות שהם יותר סהלים. והם כתבו דרך אחרת דיל' דשומירה דהא לא סקרי מוקף ליותר דסיירו בחוקף ולבסוף פתח וסתי' שרי רק עד סהלים ואם הוא פחות מע' אמה ושירים בעי' ג"כ שומירה או ביה דירה לריב"ב דכפתא לא יהי חילוק בני משתיין. תוס' ורע"ק פליג דאפי' בע' אמה ושירים על ע"א ושירים לא בעי שומירה ובית דירה. והא דקאמר רע"ק ובלבד שיהיה בה ע' אמה וכי' אף דקאי על ריב"ב דג"כ לא מיידי ביותר מב"ס חיינו דריב"ב דהדר מועט שיותר מע' אמה ושירים עד יותר מב"ס חיינו שומירה וב"ד והיה ס"ד דרע"ק סובר בכל וי' דאפי' אין בת א' מכל אלו ספסולים לוח הוצרך לומר ובלבד שיהי' ע"א אבל ביותר

מזה דהיינו באותו מועט אין ספסולים בתוכה. והשתרש"א נסתק אס באותו דבר מועט ס"ל כריב"ב דהגני שומירה וב"ד או דיינו כיתר מב"ס ע"ש. ובשופרי נראה דדינו כמו יותר מב"ס ולא מהני שומירה וב"ד דאל"כ יהי' הקושיא על רע"ק דיהיה חילוק בני משתיין: [אות ו'] בהרע"ב ד"ח א"ס היה. דמריבוע הוא דשרו. תפוח לי תא בסניין פריך הש"ס סב"ייתא דקתני ר"א אומר אם היתה ארכת יתר ע"פ שנים ברחבה אפי' אמה א' אין ספסולים בתוכה. ומשנינו כי תנן נמי פתני' יתר על פי שנים ברחבת תנן. והדר פרכינן אי הכי חיינו ר"י. ומשני א"ב ריבועא דרבעות רבנן. הרי מביאר דגם ר"א ס"ל דלא בעי' מרובע. וצ"ע:

י ב י תפארת ישראל י ב י

לה) דס"ל כאמרו לו שנמננה ג'. רק איכא צינייהו, אורך י"ח אמה וד' טפחים על רוחב טפחים, שזכו מה שיתרים ק' על ל' אמה, על רבוע של ע' על ע' אמה, דלח"ק שרי בבית סהלים

מזה דהיינו באותו מועט אין ספסולים בתוכה. והשתרש"א נסתק אס באותו דבר מועט ס"ל כריב"ב דהגני שומירה וב"ד או דיינו כיתר מב"ס ע"ש. ובשופרי נראה דדינו כמו יותר מב"ס ולא מהני שומירה וב"ד דאל"כ יהי' הקושיא על רע"ק דיהיה חילוק בני משתיין: [אות ו'] בהרע"ב ד"ח א"ס היה. דמריבוע הוא דשרו. תפוח לי תא בסניין פריך הש"ס סב"ייתא דקתני ר"א אומר אם היתה ארכת יתר ע"פ שנים ברחבה אפי' אמה א' אין ספסולים בתוכה. ומשנינו כי תנן נמי פתני' יתר על פי שנים ברחבת תנן. והדר פרכינן אי הכי חיינו ר"י. ומשני א"ב ריבועא דרבעות רבנן. הרי מביאר דגם ר"א ס"ל דלא בעי' מרובע. וצ"ע:

עושין פסין פרק ב עירובין

שני שלישים או קרוב מזה עד שהיה מדת המרובע קרוב מבית סתחים וכן נראה מדבריהם במקום אחר. ואמרו רבי יהודה אפילו אין זה אלא בור ושית ומערה. רולה בו אחד מהם. או בור. או שית. או מערה. ונתבאר בתוספתא כי רבי אליעזר סובר אם היה ארכה יותר על שנים ברחבה אין מטלטלין בתוכה ומחלוקתם במה שאומר לך. והוא כי ר' יוסי אומר כי המקום שהוא בית סתחים [שמדחו] חמשת אלפים אמה כמו שבארנו אפילו יהיה ארכו כשנים ברחבו עד שיהיה ארכו מאה אמה ורחבו חמשים אמה כמו חצר המשכן מטלטלין בתוכו ויהיה זה האלכסון קרוב לק"ב והוא יותר מכפל הרוחב ור' אליעזר סובר כי לא יוסף האורך על הרוחב אלא כשיעור שיהיה האלכסון כפל הרוחב. ויהיה אורך השטח שלש וחמשים ושליש השיעור [הרחב חמשים וג' ושליש] אמה והאלכסון מאה ושבעה וחצי ולא חמשים אמה כולל חצותו ומה שזכרתי לך לדמיון ואי אפשר להוסיף בדיוק לפי שהם כולם חצותות בלי גדורים ולא יהיה לדעת רבי אליעזר לעולם באורך בית סתחים יותר משלש וחמשים ושליש השיעור אמה ולדעת רבי יוסי יהיה ארכו מאה אמה וזו היא לורחו" מה שזכרנו לדעת רבי אליעזר ויהיה שיעור מאמר ר' אליעזר כן היה אורך האלכסון יותר על שנים ברחבה אפילו אמה אחת אין מטלטלין בתוכה וכל מה שזכרנו מן הגדירה והאלף האלכסון והשיעור הוא קרוב מאד בעיני הודעת בחכמת החצותות והחצותות וקשה מאד ויהיה בו כסומא מי שלא למד בזה הענין עכ"ל:

וזה ביאורו. אמר כי חצר המשכן שיעורו בית סתחים חמשת אלפים אמה כי ארכו מאה ורחבו חמשים זה מבורר מאד שכשהכפיל חמשים על מאה לומר חמשים פעם מאה יעלו בידך חמשת אלפים. ומה שאמר אבל שעה מרובע שיהיה עומד הזית יהיה מדתו ה' אלפים לא יודע ללע אורו השטח אלא בקרוב. ר"ל כשהוא מרובע אמיתי. או שאין ארכו כפלים ברחבו. ונתן טעם הדבר לפי שהוא חצות בלי גדור וכו' כמו שזכרתי לך במה שקדם ביחוס אלכסון לעגולה כו' הוא צפרק ללעיל משנה ה' והתקתי לשוני סס. ואמר לפיכך אמרו שבעים ושירים כי כשהמים אלו השירים חמש שבעיות כאשר זכרתי לך וזכה שבעים וחמש שבעיות יהיה החצות חמשת אלפים וחצי אחד בקרוב. וזה אופן הבאתו לנערך לעשות גם האמות לשבעיות שיהיה הכל במספר שיהיו ויהיו השבעים אמות ו' פעם שבעים ארבע אמות וחמשים הרי בידינו חל"ה שבעיות עם ה' שבעיות הקדומים. ונכה אלו חל"ה וגמרו ה' פעם ה' כ"ה. ה' פעם ז' ח"ן. ה' פעם ט' שני אלפים. עוד אמרו ז' פעם ה' ח"ן. ז' פעם ז' ח' אלפים ק'. (שכן ו' פעם ז'. תה"ק. נמצא בידך ט' פעם חת"ק) ז' פעם ח' ל"ו אלפים (שכן ו' פעם ח' ח' אלפים. ח' פעם ז' ל"ו אלפים. ח' פעם ט' פעם ד"ה) עוד אמרו ח' פעם ה' שני אלפים. ח' פעם ז' ל"ו אלפים. ח' פעם ט' ק"ם אלפים (שכן ק' פעם ק' ח' אלפים. וח"כ ק' פעם ח' מ' אלפים נמצא בידך ד' פעמים ח' אלפים). גרפס כ"ה ח"ן שני אלפים. ח"ן ח' אלפים ק'. ל"ו אלפים. שני אלפים ל"ו אלפים ק"ם אלפים. הגה האחרים ה' והעשריות ק"ך וביס הק' להמאות יהיו חל"ה ושיהי' חל"ה להאלפים ויהיו כל האלפים רמ"ה הגה עלה בידינו המספר מהבאות חל"ה בעלמנו שהוא רמ"ה אלפים כ"ה ורלוניט לדעת כמה אמות שלמות הם בזה המספר ולפיכך נערך להכות השבעיות בעלמם כי כל שבעה שבעיות מזה הגדר הוא אמה מהגדר ונמצא שלידיעה ריבוע כל הגדר הגעשה למספר שבעיות חל"ה הוא כשנכה שבעה מהם בעלמם ויעלה בדיע מ"ט שהוא ו' פעם ז' הבאר לנו כי כל מ"ט שבמספר יעלה לנו מהבאת חל"ה בעלמנו הן אמה בתשבורת. ונבא לדעת כמה פעמים מ"ט הם בזה המספר שאמרנו ונמצא כי ברמ"ה אלפים הם חמשת אלפים פעם מ"ט כי הר"י בו ד' פעם מ"ט ויוותרו ד' שים אותם למ"ה יהיו גם כן מ"ט הגה שברמ"ה הם חמשה פעם מ"ט ויהיה ח"כ ברמ"ה אלפים חמשה אלפים פעם מ"ט. וכל מ"ט הוא אמה. הרי שבמספר

(א) הגדירה נעם על קל המלות האלה ונ"ב: "וג' רביעי אהם" ולפי"ו האלכסון הוא כפל הכותב בקרוב וחשבונו המרובע הוא יותר מן ה' אלפים שבעים חלקי כו"ם (27/20) (ב) י"ל

החיק חלקי פ"א (אלפים) שהן אמה בתשבורת. ונשאר מכל הד' פעם ק' אלף ג' אלפים עוד מאה ונשימם אל האלף תתק"ך ויהיו ה' אלפים כ'. וזה' אלפים הם ששים פעם פ' ונשאר ר' (כי בכל אלף י' פעם פ' וזאתו ר'. וכשתחבר ה' פעם ר' הן אלף ובאלף עוד י' פעם פ' ונתו ר' הרי ס' פעם פ') ומן הר' שנשאר נקח ס' פעמים א' להשלים הא' [אל הפ"א] ויותרו ק"מ ונשימם עם הכל ויהיו ק"ם הגה בידע ד"א תתק"ם אמות וישאר ק"ם חלקי פ"א שהן ב' פעם פ' ויחסרו ב' פעם א' להשלים הב' אמות הגה מדה טעה מרובע ארוך ל"ג ושליש חשיטת ורחב כ"ג ושליש עולה בריבוע ד"א תתקס"ב בקרוב והוא קרוב למדה ה' אלפים חלר המשכן המונח: ואולם לדעת שהאלכסון הוא ק"ו וחצי בקרוב לריבוי אט לדעת כמה יעלו ב' המרובעים מרובע הארוך שהוא ל"ג ושליש חשיטת ומרובע רחב שהוא ל"ג ושליש. וכבר אמרנו שחלקי מספר הארוך אחרי שחלקוהו לשליש חשיטת ועלו שני אלפים תתק"ב ונקה אותם בעצמם כמעט ההכאה והנרוף שהחבר ונמלא ס"ג פעם מאה אלף ועשרה אלפים עוד קמ"ד. ולדעת כמה אמות הם בתשבורת נקח כל חלקי שלישי חשיטת שבאמה והן כ"ז ונקה כ"ז בעצמו כמעט ההכאה והנרוף ויהיו תשכ"ט והן כל חלקי שלישי חשיטת בתשבורת אמה אחת. וכמספר תשכ"ט פעמים שנמלאם במספר מרובע ארוך שהגמנו כל כך אמות הן ב'. ונמלא שמונה אלפים פעם תשכ"ט פעם ק' אלף ול"ב אלף. שמן ל"ו [ק' אלף] היו ח' [אלף] פעם ת"ש (שהרי ב"ו ים שמונה פעם ז' והמספר שטליח הן ז' אמות והמספר המולאיים ממנו הם מאה אלפים נמלא שמונה אלף פעם ז' אמות ב"ו [פעם ק' אלף] הללו ה) ומן ה' פעם ק' אלף נושא ג"כ ח' אלפים פעם כ' של תשכ"ט וננטרך להולאה זו מאה וששים אלף (כי כ' פעם ח' אלפים הוא זה המספר בעצמו ונשאר ז') ה' פעמים ק' אלף עוד מ' אלפים. מהם נושא גם כן ח' אלפים פעם ט' למלאות כל המספר תשכ"ט לשמונה אלפים פעם. וננטרך להולאה זו ע"ב אלפים (כמספר ח' פעם ט') נמלאו מה שנשאר מכל מספר ס"ג פעם מאה אלף. שהוא ד"פ ק' אלף עוד ס"ח אלף ויש בידע שמונה אלפים פעם תשכ"ט. ומן הנותרים נמלא בהם שש אמות פעם תשכ"ט כי בד"פ מאה אלף עוד כ' אלפים יהיה ששה אמות פעם ת"ש (כי ששה פעם ז' הן מ"ב וכל ריבוע מאה במאה הוא עשרת אלפים נמלא מספר ששה אמות בהכאה לת"ש הן מ"ב פעם עשרת אלפים שהן ד' פעמים מאה אלף עוד כ' אלפים) ונשאר מ"ח אלפים. ולהשלים הך' של תשכ"ט נושא ג"כ שש אמות פעם כ' וננטרך להולאה זו י"ב אלפים (שכן כ' פעם ת"ר) ונשאר ל"ו אלפים ולהשלים הנו' של תשכ"ט למספר ת"ר פעם נושא ג"כ ת"ר פעם ט' וננטרך להולאה זו ח' פעם ששה פעם ט' כ"ד וכל ששה הללו הם אמות הרי כ"ד אמות שהן חמשת אלפים ח' ונשאר מכל ס"ג פעם ק' אלף. שלשים אלף ת"ר. ועלה בידעו ח' אלפים ת"ר פעם תשכ"ט. ונחבר שלשים אלף ת"ר. הנשארים עם העשרת אלפים קמ"ד הקדומים ויהיו מ' אלפים תשמ"ד. ונמלאו בהם ג' פעם תשכ"ט שכן ל"ה אלפים הם חמשים פעם ת"ש (שכלל ל"ה אלף בכל אלף פעם א' ת"ש. ויוותר ש' שהן ק"ה אמות והן ט"ו פעם ת"ש) ולהשלים הכל של תשכ"ט למספר כ' פעם תשכ"ט. נושא ג"כ ל' פעם כ' וננטרך אלף להולאה זו הנו' של תשכ"ט למספר האמור. נושא גם כן ג' פעם ט' וננטרך להולאה זו ת"ן (שהוא ט' פעם ל') ונשאר מן הכל ד"א רנ"ד ועלה בידעו ח"ח תר"י פעם תשכ"ט. עוד נושא מד"א רנ"ד הנשארים ונמלא בהם ה' פעם תשכ"ט שה' פעם ת"ש הן ל"ה אמות וה' פעם כ' הן מאה וה' פעם ט' הן מ"ה נמלא שהולאנו להולאה זו ל"ו אמות ת"ה. ונשאר תרמ"ט. ועלה בידעו ח"ח [תרכ"ה] פעם תשכ"ט שהן כל כך אמות שמונה אלפים תרכ"ה עוד תרמ"ט חלקים שכל חלק הוא חלק מתשכ"ט באמה בתשבורת והוא גם כן קרוב לאמה שלא יחסרו כי אם פ' חלקים מן התרמ"ט עד תשלוס תשכ"ט. ונרבע גם כן הרחוב שאמרנו שהוא ק"ם שלישי אמה וכשנכנה מספר זה בעצמו בדרך ההכאה והנרוף אמות האלכסון ממנו גדר ק"ו וחצי לפי שנמלאהו גדר למרובע במספר ששה וארבעים אלף רכ"ה חלקים. שנעשה ק"ו גם כן לחאיים שיהיו החלקים שוים ונמלא בידעו רט"ו וכשנכנה רט"ו בדרך ההכאה והנרוף ילא לנו ששה וארבעים אלף רכ"ה. וכשנדע כמה חיים הם באמה בתשבורת כדי לדעת כמה חלקים מאלו הם באמה בתשבורת נרבע גם כן החצי בעצמו וכמו שהשלים נתרבע כפי חלקו הראשונים לאמה והם שלשה והבינו שלשה בעצמו לומר שלשה פעם שלשה כן החצי הוא חלק מששים באמה בגדר שאנו בו ונכחו בעצמו לומר שני פעם שני הם ארבע. הגה שכפי מספרו ארבע שבוה המספר המונח. כל כך אמות בתשבורת הם במספר הזה. והנה ילאו ארבעים אלפים בד' ד' הרי בידעו עשרת אלפים פעם ארבע (כי ארבע פעם עשרת אלפים ארבעים אלף) ועוד אלף פעם ד' בד' אלפים ונשאר שני אלפים רכ"ה ובידעו י"ח אלפים והנשארים ב' אלפים הם ת"ק פעם ארבע נמלא בידעו

כי ט' שלישי אמה הם אמה בתשבורת ולכך כל כך מספר ט' שנמלא במספר כ"ה אלף ת"ר כל כך אמות הן בזה המספר ונמלא ב"ח אלף הם שני אלפים פעם ט' (שכן ט' פעמים שני אלפים הן י"ח אלף) ונשאר שבעה אלפים ת"ר ונושא מן ת"ת פעם ט' והן שבע אלפים ומחמשים (שהרי הן ע"ב אמות וח' פעם ט' ע"ב והמספר שהולאט ממנו הן מאות) נשאר ח' בלכד ובידעו י"ח אלפים ת"ת פעם השעה ובאלו ח' הנשארים הם ארבעים פעם השעה ויוותרו ארבעים (כי ח' הוא עשרה פעם ארבעים נמלא ששאר ארבעים) ועלה שני אלפים תת"מ פעם ט' ובמ' הנשארים נמלא ג"כ ד' פעם ט' וישאר ד' הרי בידעו שני אלפים תתמ"ד פעם ט' שהן כל כך אמות ב"א תתמ"ד [עוד ד' חלקי חשיטת] ומעתה נלך שני הרבועים והם ח' אלפים תרכ"ה. ב"א תתמ"ד ויהיו י"ח אלף תל"ט אמה עוד תרמ"ט חלקי תשכ"ט ג) [באורך על רוחב ארבע חלקי חשיטת] שיעלו אמה ושליש אמה בקירוב. וזה חשבוט שנכפיל ונעלה תרמ"ט ב"ט והד' בתשכ"ט ונחמ"ט ט' פעם תרמ"ט והן ה' אלפים תתמ"א ונחמ"ט תשכ"ט פעם ד' [או ארבע פעם תשכ"ט] והן ב"א תתק"ו. הגה אלו שני המספרים שביחד הם שמונה אלפים תשנ"ו הם בתשבורת חלקי תרמ"ט תשכ"ט [ברוחב י"ט חשיטת באורך ותשכ"ט] אורך על ארבע חשיטת רוחב אבל לדעת מה הן החלקים נכפיל החלקים בעצמם והם תשכ"ט וחשיטת ונחמ"ט חלקי ארבע פעם תשכ"ט והוא האמה בתשבורת שחלקי ארבע תשכ"ט וחלקי רחבה חשיטת ואולם כבר אמרנו כי תרמ"ט [פעם ט"ח ותשכ"ט פעם] ארבע עלו שמונה אלפים תשנ"ו ולפיכך נושא מהם ששה אלפים תתק"ח והיא אמה ויוותרו שני אלפים קל"ו. והן שני אלפים קל"ו חלקי ששה אלפים תתק"ח לאמה [שהוא שלים אמה בקירוב] ויכול להקטין אותן ונעשה בשני המספרים (רנוני לומר מספר שני אלפים קל"ו ומספר ששה אלפים תתק"ח) מכל שלשה חלקים חלק אחד ונמלא כי שני אלפים קל"ו כשנחשוב כל שלשה חלקים שיהיו חלק א' שיצונו במספר תשנ"ב (שהרי שלשה פעמים ת"ש. שני אלפים ק'. ושלשה פעמים ל"ב. ל"ו) ומן ששה אלפים תתק"ח כשנחשוב כל שלשה חלקים שיהיו חלק א' נמלאם שיצונו במספר שני אלפים תשנ"ו (שהרי שלשה פעמים שני אלפים ו"א. ג"פ ק"ס. תתק"ח. וב"פ ז' כ"ח). עוד נקטין מה שעלה בידעו (והוא תשנ"ב חלקי שני אלפים קפ"ו). למספר קטן ונחשוב כל שלשה חלקים לחלק אחד. (ככה [נכה] בשני המספרים) ונמלאם כי תשנ"ב יצונו רמ"ד (שהרי שלשה פעמים ר' הן ת"ר וב"פ מ' ק"ך וג' פעמים ד' י"ב) ומן ב"א קפ"ו יצונו תשכ"ט (שהרי שלשה פעמים ת"ש. שני אלפים ק'. וג' פעמים כ' ס'. ושלשה פעמים ט' כ"ו) הגה עלה בידעו שרבע (ט' חשיטת) אורך ותרמ"ט חלקי תשכ"ט [רוחב ומרובע תשכ"ט אורך] ברוחב ארבע חשיטת עלוים אמה בתשבורת עוד רמ"ד חלקי תשכ"ט לאמה בתשבורת. שהוא שלוש אמה בקירוב שהרי רמ"ד שלוש תשנ"ב הוא אבל תועלת ההקטנה שוכלל לדבר החלקים במלות קצרות. והנה עמדנו למנין שמספר שני המרובעים הם אחד עשר אלף ת"ק אמה עוד שלוש בקירוב: וצינו לדין שאלכסון זה המרובע ארוך שעלו שני רבועי קוי אורך ורוחב ממנו למספר הזה האמור שיהיה האלכסון ממנו גדר ק"ו וחצי לפי שנמלאהו גדר למרובע במספר ששה וארבעים אלף רכ"ה חלקים. שנעשה ק"ו גם כן לחאיים שיהיו החלקים שוים ונמלא בידעו רט"ו וכשנכנה רט"ו בדרך ההכאה והנרוף ילא לנו ששה וארבעים אלף רכ"ה. וכשנדע כמה חיים הם באמה בתשבורת כדי לדעת כמה חלקים מאלו הם באמה בתשבורת נרבע גם כן החצי בעצמו וכמו שהשלים נתרבע כפי חלקו הראשונים לאמה והם שלשה והבינו שלשה בעצמו לומר שלשה פעם שלשה כן החצי הוא חלק מששים באמה בגדר שאנו בו ונכחו בעצמו לומר שני פעם שני הם ארבע. הגה שכפי מספרו ארבע שבוה המספר המונח. כל כך אמות בתשבורת הם במספר הזה. והנה ילאו ארבעים אלפים בד' ד' הרי בידעו עשרת אלפים פעם ארבע (כי ארבע פעם עשרת אלפים ארבעים אלף) ועוד אלף פעם ד' בד' אלפים ונשאר שני אלפים רכ"ה ובידעו י"ח אלפים והנשארים ב' אלפים הם ת"ק פעם ארבע נמלא בידעו

(ה) וכן ה' פעם ק' אלף נושא ג"כ. (ב) יל שנים ושלישים אלפים. ג) יל ברוחב י"ח אמה כו' וכל' לפי הגהת בעלי תשבורת. (ד) (כ"ב):

מ"א, באין העיר מוקף מחיצה, וסתם קרפופות שלנו י"א דהוה משקפות לדירה, וי"א עוד דכל קרפף שהוא חוץ אלמים אמה לביתו מקרי הוקף לדירה, ויש חולקין. והוקף לדירה נקרא בשכנה בו בית דירה או שפתה לו פתח סביבות, והכל קודם שהקיפו. ובחקיקו החלה דהוה שלא לשם דירה. תקנתו שפרוץ בו פריצה יותר מ"א אמות ויחזור ויגדרנה, או יגדור רק האמה היחידה על י"א אמות, ואפי' אמה ונתרה ופרץ ונדד עד י"א אמה שרי. רחבה שאחורי הבתים שיתירה סבב' ולא הוקפה לדירה, אין מסלפין בה, אלא כד"א חוץ פתח לה פתח סביבות, ואח"כ הקיפה, דא"א יגדור מספיק בינה לביתה, הוי הוקף לדירה פריא אנו אין גוררין בכלטול חצירות שאחורי בתים בומה"ץ, דסתמט מוקפין לדירה, דין אנשי חצר ששכח אחר מהן ולא עירב ע"י לקמן פ"ו :

פרק ב משנה א—ד. לא התירו פסי כיראות המבוארות כמ"א ב"י, ד"ן, אלא בא"י ולבדמות עולי רגלים, והוא שיהיו באר מים חיים של רבים, אבל בשאר ארצות, ארס יודר לבאר ושותה, או עושה מחיצה קמח לבאר נבוח י"א ויעמוד בתוכה וירלה וישתה. ואם היה הבאר רחב הרבה, שאין אדם יכול לירד בו, הרי זה ירלה וישתה בין הפסין: משנה ה—ו. כל הקף שלא הוקף לדירה כנגות ופרסין ובורגנין, שאין עשוי לדור, אלא לשטור בתוכו, אם הוא סתחים דהיינו ע"י אמה וד"ם על ע"י אמה וד"ם, ואין אורכו יותר משנים כרתיבו אמה שלימה מותר למלפל בכולו, משא"כ בחסר א' מאלו התנאים, אסור למלפל בתוכה יותר מ"א אמות. ובהוקף לדירה אפי' יש בה כמה מילין מותר למלפל בכולו, וסתם עיריות מוקפות לדירה, משא"כ סתם מבצרים אינם מוקפים לדירה, ולכן בהשאל שם עובר כוכבים כליו ישראל והחזירין בשבת אסור למלפל חוץ

ר"ע מברטנורה בכל מערבין פרק ג עירובין תוספת יו"ט ציונים

פ"ג א מערבין. פ"י הר"ב עירובין תחומין כ"י ואלע"ג דתחומין תמירי שיש להן סמך מן המקרא כמ"ס בספ"ב דשבת. הקלו בתחומין שאינה חלף לדבר מזה חוספות ספ"ב דשבת. והא דקרי ליה עירוב לפי שהוא מערב תחומין שלא היה יכול לילך בו תחלה. עם החסות שהיה יכול לילך בו. כ"כ המגיד רפ"ו מה"ע חליבא דהר"א: ד"ד חייץ מן המים טו'. דטעמא דעירובין מושם דדעתו ודירתו במקום מוזנחיו הוא ונעשה המערב כחילו אוכל וסובב סם במקום שהיה עירוב ומסס יש לו חלפים אמה לכל רוח והלכך דבר מוזן בעינין. רש"י. ומ"ס הר"ב דלחו פרי מפרי וכו' עיין על זה מ"ס בפ"א ממעשר שני מ"ג בס"ד: [והכל נקה בכסף מעשר. עיין במשנה ז' פ"ג דעוקלין:] מערבין לגזיר

פרק ג א בכל מערבין (ומשחתפים) חוץ מן המים ומן המלח (ו). והכל ניקח בכסף מעשר (ו) חוץ מן המים ומן המלח (ו). הנודר מן המזוזה מותר במים ובמלח (ו). מערבין לגזיר ביין ולישראל בתרומה (ו). עירובין תחומין. עירובין תחומין דחילו עירובין חצירות חוץ מע"בין חלף בפת והאי בכל דתן במחתיין לאו דוקא כדלמרי' בגמ' חוץ למדין מן הכללות אפי' במקום שנאמר ביה חוץ דהא הכל חתן בכל מערבין חוץ מן המים ומן המלח. ואיכא נמי כמהין ופטירות דחין מערבין ולא משחתפים בהם דלאו מוזנינכו כמו מים ומלח: ובשחתפים שחופי מנזרות: הכל נלקח בכסף מעשר. כדכתיב (דברים יד) ונתת הכסף בכל אשר תחזה נפסך: חוץ מן המים ומן המלח. דלאו פרי מפרי הוא: הנודר מן המזוזה. לא דלמרי יאחר עלי מוזן דחין נקרא מוזן חלף חמשת המינים לזייני וסעדי חלף כגון דלמרי כל הון עלי קונס וכל מילי זייני ומשביעיס לפי שעה חוץ מן המים והמלח: מערבין לגזיר ביין. דאף על גב דלא חוי לדריה חוי לאחריני: ולישראל בתרומה. דהא חוץ לכהניס:

תוספת רע"ק פ"ג א מערבין (ומשחתפים) חוץ מן המים ומן המלח (ו). והכל ניקח בכסף מעשר (ו) חוץ מן המים ומן המלח (ו). הנודר מן המזוזה מותר במים ובמלח (ו). מערבין לגזיר ביין ולישראל בתרומה (ו). עירובין תחומין. עירובין תחומין דחילו עירובין חצירות חוץ מע"בין חלף בפת והאי בכל דתן במחתיין לאו דוקא כדלמרי' בגמ' חוץ למדין מן הכללות אפי' במקום שנאמר ביה חוץ דהא הכל חתן בכל מערבין חוץ מן המים ומן המלח. ואיכא נמי כמהין ופטירות דחין מערבין ולא משחתפים בהם דלאו מוזנינכו כמו מים ומלח: ובשחתפים שחופי מנזרות: הכל נלקח בכסף מעשר. כדכתיב (דברים יד) ונתת הכסף בכל אשר תחזה נפסך: חוץ מן המים ומן המלח. דלאו פרי מפרי הוא: הנודר מן המזוזה. לא דלמרי יאחר עלי מוזן דחין נקרא מוזן חלף חמשת המינים לזייני וסעדי חלף כגון דלמרי כל הון עלי קונס וכל מילי זייני ומשביעיס לפי שעה חוץ מן המים והמלח: מערבין לגזיר ביין. דאף על גב דלא חוי לדריה חוי לאחריני: ולישראל בתרומה. דהא חוץ לכהניס:

פ"ג א מערבין (ומשחתפים) חוץ מן המים ומן המלח (ו). והכל ניקח בכסף מעשר (ו) חוץ מן המים ומן המלח (ו). הנודר מן המזוזה מותר במים ובמלח (ו). מערבין לגזיר ביין ולישראל בתרומה (ו). עירובין תחומין. עירובין תחומין דחילו עירובין חצירות חוץ מע"בין חלף בפת והאי בכל דתן במחתיין לאו דוקא כדלמרי' בגמ' חוץ למדין מן הכללות אפי' במקום שנאמר ביה חוץ דהא הכל חתן בכל מערבין חוץ מן המים ומן המלח. ואיכא נמי כמהין ופטירות דחין מערבין ולא משחתפים בהם דלאו מוזנינכו כמו מים ומלח: ובשחתפים שחופי מנזרות: הכל נלקח בכסף מעשר. כדכתיב (דברים יד) ונתת הכסף בכל אשר תחזה נפסך: חוץ מן המים ומן המלח. דלאו פרי מפרי הוא: הנודר מן המזוזה. לא דלמרי יאחר עלי מוזן דחין נקרא מוזן חלף חמשת המינים לזייני וסעדי חלף כגון דלמרי כל הון עלי קונס וכל מילי זייני ומשביעיס לפי שעה חוץ מן המים והמלח: מערבין לגזיר ביין. דאף על גב דלא חוי לדריה חוי לאחריני: ולישראל בתרומה. דהא חוץ לכהניס:

פ"ג א מערבין (ומשחתפים) חוץ מן המים ומן המלח (ו). והכל ניקח בכסף מעשר (ו) חוץ מן המים ומן המלח (ו). הנודר מן המזוזה מותר במים ובמלח (ו). מערבין לגזיר ביין ולישראל בתרומה (ו). עירובין תחומין. עירובין תחומין דחילו עירובין חצירות חוץ מע"בין חלף בפת והאי בכל דתן במחתיין לאו דוקא כדלמרי' בגמ' חוץ למדין מן הכללות אפי' במקום שנאמר ביה חוץ דהא הכל חתן בכל מערבין חוץ מן המים ומן המלח. ואיכא נמי כמהין ופטירות דחין מערבין ולא משחתפים בהם דלאו מוזנינכו כמו מים ומלח: ובשחתפים שחופי מנזרות: הכל נלקח בכסף מעשר. כדכתיב (דברים יד) ונתת הכסף בכל אשר תחזה נפסך: חוץ מן המים ומן המלח. דלאו פרי מפרי הוא: הנודר מן המזוזה. לא דלמרי יאחר עלי מוזן דחין נקרא מוזן חלף חמשת המינים לזייני וסעדי חלף כגון דלמרי כל הון עלי קונס וכל מילי זייני ומשביעיס לפי שעה חוץ מן המים והמלח: מערבין לגזיר ביין. דאף על גב דלא חוי לדריה חוי לאחריני: ולישראל בתרומה. דהא חוץ לכהניס:

דל"ג על שבות בה"ש משה מערבין רלא בעי מתשיל עלה ומפריש ממנו. אמנם באמת לקים דמה דמכרחינן בסומכוס דס"ל דמשום שבות נודר בה"ש היינו ספרותינן ומאי פסקא דמשמע דוקא לישראל בחולין אבל לא בתרומה הא משבתת לה דמערבין בתרומה ביותר מ"א בענין דאי מתשיל עלה ומפריש מיניה וביה ישראל בחולין שיעור ב"ס ועלמ משנינן דס"ל דנודר על שבות בה"ש. אבל מ"ס כיון דרבנן אריי סתם ולישראל בתרומה משמע בשאר עירוב בשיעור ב"ס מצומצם וכמ"ס תו"ם בענין זה דף ל"א ע"א ד"ה דמאי א"ב ע"ב אין הפעם משום דאי בעי מתשיל ומפריש מינה דהא יחסר משיעורו א"ע"כ דהפעם דלא בעינן חוי לירידה נם סבואר כן מהברייתא כסוגיין דר"ש ס"ל דאין מערבין לגזיר ביין ולישראל בתרומה והשיב ב"ה מהא דמערבין ביה"ב וע"כ משום דהוי לקפני' סבואר דפעם דב"ה דמערבין בתרומה דהוי לאחריני וברש"י פסחים ע"ב דף כ"ג ע"א כתב דהפעם דאי בעי מתשיל ומפריש עלה. תמוז. וברש"י ריש פירקין כתב באמת כסתני' הפעם דהוי לאחריני. ולכאורה קשה לי על סומכוס דלישראל בתרומה דבעי חוי לירידה ישאר קשיית ב"ה דר"ש מערבין

בבל מערבין פרק ג עירובין

ובמים. בחולין ולבנות. זכ"ה דל' ובמסכתין כ"דף בחולין ולא בתרומה ולבנות; כ"דף ובמסכתין אף בחולין לבנות זכ"ה אף כ"דף כ"ה. פ"ה הג"ה ס"ו כנבלי וסירוסלמי את דברי סומכוס כל אחד לפי נוסחתו, ע"ש וז"ל בבית חקירותיו כ"דף בית; ; במסכתין ובמסכתין בין.

תוספות רע"ק

מפרישין ביה"ב בין דחוי לקטנים ומה דמשנין בסוגיין על ב"ש דהתם איבא סעודה הראויה טעמי. ס"ג בתרומה ביתר טב"ב הא השתא חוי לכהנים. ומבע"י חוי סעודה הראויה לכל כמנזר ואי בעי מתשיל ומפריש מיניה. בשלמא ל"ש גימא דהא מיל דלא סקרי סעודה ראויה בשביל דמתשיל עלה דהא מיל דאין מערבין לגיזר בין אבל לסומכוס יקשה. ואולי יש להחוק דרוקא היבא דמפ"י חוי בלאו מתשיל עלה בזה מהני אם השתא חוי למחריגי אבל לא דחוי טעמי ע"י מתשיל עלה א"כ היבא דחוי סעודה אפי' בה"ש ע"י מתשיל עלה ודוחק: (אות כא) הוי"ש ד"ה סומכוס. אפילו בה"ש דפטר כרבנן דמפוש שבות גזרי בה"ש. אבל לגיזר בין דחיה סומכוס היינו דליבא שבות לשאלו עלה בשבת דהוא לצורך שבת שיחא מותר לשבת וין בשבת וגשאלין לגדרים שהן לצורך שבת בשבת. תוס':

בין ולישראל בתרומה. עיין מ"ש במשנה י' פ"ג דקדושין: סימבום אומר בחולין. פי' הר"ב שאפילו אם ישאל כו' אין מפרישים תרומה בשבת אפי' בין השמשות'. כדחזן סוף פרק ב' דשבת וע"ש ולקמן במשנה ב': ולבנהן בבית הפרס. פי' הר"ב דמותר לבנהן לכהן שם כשהוא מנפה כו' דבולה ספיקא משום עלמות הוא סימבום אומר בחולין ח. ולבנהן בבית ואסור לאכול ממנה עד שיחזור ויפריש שהבשר כבר נרקב כמה שנים ועלמות הפרס ס. רבי יהודה אומר אפילו בבית תרומה אחרת ואין מפרישין תרומה בשבת אפילו בין השמשות הילכך לא חזיא ליה ואין הלכה כסומכוס: ולבנהן בבית הפרס. פתחא היא ולאו סומכוס קאמר לה. בית הפרס שדה שנמרה בה קבר מותר לבנהן לכהן לכהן שם כשהוא מנפה והולך ורואה שאינו נוגע בלחם

כמנע וכשמנפה לפני רגליו אם יש עלם גדול נראה הוא ויזהר שלא יגע בו ברגליו ואם עלם קטן הוא נדחה בניפיה ואינו מוסרו ברגליו ואם מכוסה בעפר אינו מטמא דהא עלם כשעורה אינו

י ב ין תפירת ישראל בויע

ה' דס"ל דענין סיקא חוי ליה. אבל בין למזר מודה דמערבין. משום דאפשר למתשיל עליה, וכדחזי ליה דמי. דלף דאין מתירין מדיים בשבת משום שבות, ללודך שבת מתירין (כ"ה ש"ה), והכי נמי לודך שבת הוא. אבל בתרומה אי מתשיל עלה הדרה לטבולא, ולא חוי עד שיחזור ויפריש תרומה אחרת, והרי אסור להפריש תרומה משום שבות, דמחוי כמתקן (כניס פ"ה מ"ג). ואף דאינו לריך שיהיה העירוב חוי ליה רק בין השמשות, דהיינו בשעת קיימת העירוב סומכוס ס"ל דגזרו על שבות בין השמשות אף ללךך מזה, דהרי אין מערבין לתחומין רק ללךך מזה, ואפילו הכי סבירא ליה דגזרו עליו ביה"ש. ולרבנן ע"כ לאתריכו חוי, וא"ל שיהיו ראויין לעלמו. (אמנם ק"ל ל"ג ל"ג ל"ג למימרא דסומכוס ס"ל דגזרו אשנות ביה"ש סולל דמשום לריך שיהיה פירוב חוי ביה"ש בשעת קיימת העירוב, וכן תרומה כיון דמקמי סבי לא הוה חוי, הו"ל כמתי או עירובי הכי כניה"ס אסור להניח עירוב, דלקטוי כמותא אסור (שבת פ"ג ס"ט). ואת"ל א"כ נזיר נמי, אפי' דלף שאלה ה' שלו קודם בין השמשות, אפי' כמתשיל או לא הו"ל או כמתי עירובי ביה"ש. ע"כ"ס מה מקמי הש"ס לסומכוס דמ"ש נזיר דמותר בין משום מתשיל, איכ תרומה נמי אי בעי מתשיל. ומה קושיא, מיר מזה לאתשילי עליה (כנדרים ד"י ע"א). משא"כ תרומה לאו מזה לאתשילי (שם י"ג א'). ואפשר י"ל דלף דלכתמיה אסור למתשיל בתרומה, כיון דחי עמיד מהני, מחשב כדירי: (ש) שדה שנמרה בה קבר

סומכוס אומר בחולין. דמירי דחוי ליה בעינין וביין למזר לא פליג סומכוס מפני שאפשר שישראל הגזר על נדרו ויהיה היין מותר לו באותה שנה אבל תרומה אי אפשר שתהיה ראויה לישראל שאפילו ישאל המפריש התרומה עליה והרי היא כאלו לא תרומה הרי היא חוזרת לטבולה דבולה ספיקא משום עלמות הוא סימבום אומר בחולין ח. ולבנהן בבית ואסור לאכול ממנה עד שיחזור ויפריש שהבשר כבר נרקב כמה שנים ועלמות הפרס ס. רבי יהודה אומר אפילו בבית תרומה אחרת ואין מפרישין תרומה בשבת אפילו בין השמשות הילכך לא חזיא ליה ואין הלכה כסומכוס: ולבנהן בבית הפרס. פתחא היא ולאו סומכוס קאמר לה. בית הפרס שדה שנמרה בה קבר מותר לבנהן לכהן לכהן שם כשהוא מנפה והולך ורואה שאינו נוגע בלחם

י ב ין תפירת ישראל בויע

ס"ל. דלרבנן אפי' בחיי רק לאתריכו ס"ג. ולימא מסייע ל"י לרי"ף ע"כ הר"ש בשמו (ב"ק פ"א אות ב), דלעולם הלכה כעיווי בהרה, וכן סתם הר"ש כוותיה (ב"ב ד"ה אות י"ג). (אב"י ועי' נרא"ש ר"ה פ"ג אות ה' כשיטה דליקב וסתמו ועי' עוד ברמב"ן מלחמות סוף הענין). ומה שהקשה הגאון הג"ל דלימא דפליגי כמלוגתא דרבי ורבנן אי גזרו אשנות ביה"ש או לא. דמתכ"ח אי כ"ע ס"ל דבעיין דחוי לדידה, וכסתמך דמחוי דכלים דהלך לפי האדם וכו'. וזלעני, ורק סומכוס ורבנן פליגי אי גזרו או לא גזרו אשנות ביה"ש א"כ דמפלגי בעירוב, לפלגו ככל שבות אי גזרו או לא. ולפלגו בחי' וקנה וקונדם (מ"ג), ובפלגו עליו נל (מ"ד), דכבולא מוקי הש"ס כרבי. ומלך דאין זה דרך הש"ס ללימא כמתקנה דסלוגתא דהך תנאי ככרך תנאי כחד ספקא אם אין כחד מהפלוגות דנר חדש שאין בהפלוגתא האחרת. רק נדרך קי' אמרינן הכי בכל דוכחא, נימא הך תנאי ככרך תנאי, וכן משתבר, דהאך ידמיטנו ב"ב משניות סמוכים ב' סלוגות ויהיו מתקנה נפרדים, וטעמיה מעינין א'. אמנם תמהיה ב' יצור, אם קי' מתקנה הג"ל קושי' היא, לא היה נריך ללמס כל כך בחירוי לומר מדתתם משמע נמי דמירי אפי' באין לו רק ב' סעודות, דהרבה רווח והאלה י' להמלס מקושא זו, דמדתתם משמע נמי דמירי בתרומה ביד כהן, דלא מני למתשיל עלה (כנדרים י"ג א'), או שכבר נלכך הש"ס, ואי יתשיל הכי אכל כחד מהפריש (ח"י תל"ז סק"ג), או שכבר בעלי' כאן שיתבילו או שאין חכם כאן להתירו. רק הגמ' נקט הכי לפי הס"ד רק לסומכוס. דלדידיה לא הוה מני כמנ' לאוקמה בכל הך נוהל דהרי ג"ל ק"ה למאי דס"ד התם דמירי ב"בם מלוגות, א"כ הדרה חירך תוס' ק"ה (ד"ה תרומה) לנתיב קוש' דא"כ למה נקט סומכוס דרק בחולין מערבין, הכי אפשר נמי שיערב בתרומה ובי"ש לו יתיר מב"מ מלוגות. אפי' דלס"ד ר"ע דמירי שאינו רואה לערב רק ב"מ מלוגות, דלאו אי אפשר שיערב רק בחולין ולא בתרומה אבל אי הוה מוקי לה בתרומה ביד כהן וכו' ודלמחרן, הכי הוה נוהל לא שייכי בחולין, וא"כ אכל מהש"ס. מיהו כל זה לסומכוס דקמ' מנא מולין, אבל לת"כ דלמס הגאון הג"ל לאוקמה בלוגתא דלמחרן, שהיא יותר מב"מ, ואינה ביד כהן ולא אכל מהש"ס. ודחי מסתבר ספי לאוקמה כהתם תרומה שכבר קבלה בכהן או שכבר אכל קזת מהש"ס, דלכ"י קיימי פסדת חרוזה, מדוקמת דמערב רק ב"מ מלוגות שאין כן הדרך, כמ"ש רש"י (ב"ה ומאי ספקא). וקושיא ב' שהקשה הגאון הג"ל לרש"י פסחים. במתכ"ח אשתמיטת' שכבר הקטן כן שם חוס'. ועי' במהר"ש"ל שם. וכדי להצדיק לדיק מעיקרם דביט ע"ד רש"י וזוק"ל, ג"ל דל"ל להניח קושא זלח ג"ל, דלפי מה דאמרן לעיל דיש ב' תירוטי בנמ' (עירובין דכ"ה א') לתירוץ קמא דמיק' לה בנמ' בתרומה ב"מ, על כרחך הא דמערבין בתרומה לישראל הכא ע"כ קיי"ל כלישנא קמא דלמחרן לטעמא דמתשיל. דהרי קיי"ל כרבה, דאופה מיו"ש לחול אינו לוקה (כפסחים מ"ז ב'), דלמ"י בדל' אמרינן הואיל אפי' לקולא, א"כ מב"מ הכא דמדרבנן הוא, דנימא הואיל ומתשיל ואת"ל חומר הוא, היבא דל"ל לאתשילי עלה, ע"כ"ס מדלח' מותרין הש"ס פסחים (כ"ז א') דר' אבהו ס"ל כהירוח קמא דנמ' דעירובין הג"ל, דטעמייהו דרבנן משום מתשיל, וא"כ לא נהנה מתרומה. על כרחך נס לךך תירוצא מקמי, דע"כ"ס השתא עדיין לא מתשל. ומכ"ס שיקושא היא אליבא דתירוץ בהרה דעירובין (ס) דטעמי' דרבנן מדחוי לאתריכו, דגמיה מתרומה להדיא. א"כ כ"ל איכא, דהרי בל"ז ק' קו' תו' התם, מה מקמי לר' אבהו האך מותר לערב בתרומה, ע"כ"ס הכי קיי"ל מלות לאו להטות' נתנו, ולא מחשב העירוב כהנה. אפי' דקו' הש"ס אינו מכה מה שנהנה משמולה רק אי נימא דתרומה אסור בהנאה, א"כ האך יערב באסורי הנאה שאינה שלו, א"כ הא תינה אי נימא דסוגיא דפסחים התם ס"ל דתירוץ דמתשיל עיקר, מקמי שפיר, דע"כ"ס קודם התשלה אינה שלו. אפי' דשעס דחוי לאתריכו עיקר, א"כ מתי קושא, כמו דלריך שיערב במילי דחוי לאכילה ופ"ה הר"ש (ט"ו ר"ה) ב"ב ס"ג, דבשל ספרים ליבא בהרה עיקר, וכמו כן באסורי הנאה דתרומה, אף דלא חוי לדידי', ע"כ"ס כהנים יוכלין ליהנות. להכי שפיר נקט רש"י טעמא דמתשל. וה"ה דהוה מני הגמ' לתרוי' התם, דמכה התשלה מחשב כדירי וכחירונו הג"ל, רק תירך האמת, דבאמת מותר ליהנות מתרומה. וקושיא ב' שהיח הגאון הג"ל ב"ע לסומכוס למה נמה מערבין לגדול לוי"כ, דליבא למימר כהירוח ב"מ מדלכא סעודה ראויה מבעו"ל, דהרי נזיר בין מודה, וליבא גביה סעודה ראויה מבעו"ל. אפי' דמנח מתשיל מחשב סעודה ראויה, א"כ תרומה נמי מהו מה"ס כסעודה ראויה. לא ידעמא חוי קושא, דודאי היבא דליבא סעודה ראויה מבעו"ל, ל"ע מודו דל"ל ספי' סעודה ראויה ביה"ש, כעירוב ביה"כ. ורק היבא דליבא סעודה ראויה מבעו"ל ע"י מתשיל, ס"ל לסומכוס, דלריך שיהיה נס ביה"ש חוי ע"י מתשל כיון למיר. דחוי ביה"ש למתשיל לצורך שבת לכהות יין, אבל תרומה אסור למתשיל ביה"ש, מדליבא טורך שבת כלל, וס"ל גזרו אשנות ביה"ש (וכתוס' ד"ל ע"כ ד"ה הל'א). נס אי מתשל הדרה לטבולא. אמנם ק"ל אמאי דקאמר הש"ס תרומה נמי שייך מתשיל, ומת"ל כל שבידו לא מחשב סעודה ראויה, עממא דרבנן בתרומה משום מתשיל, ומאי מהני, הכי ע"כ"ס הו"ל ב' האילן דלא אמרי' (כפסחים י"ח א'). ואת"ל כל שבידו לא מחשב סעודה ראויה, ע"כ"ס ד"ה או דלמא. ע"כ"ס אף דע"י מתשל מחשב כראוי לאכילה, ע"כ"ס השתא אינה שלו, והאך יערב בזכר שאינה שלו. דלף שיש לו נס עובת האילן לזמנ' לכל כהן שרצה, ע"כ"ס הכי קיי"ל (קדושין י"ח א') דעובת הנאה אינה מנוון, ורק במודר הוה מנוון (כנדרים ד"ס) מדגס ויחזור אסור במודר (כרלח"פ ס"ה מליבוז). ואי"ל דע"כ"ס משום דמותר ליהנות מהתרומה הנאה שאינה של כלוי (כתוס' ימותו ס"ז ב') להכי לעיני עירוב מתכס כדירי. או דמיו דמיני סבת מתשל דלחשב כחוי לאכילה, כ"כ מה"ס מתכס כדירי. ליתרא דא"כ מה מקמי נקדושין (שם) אמתי' התם אף רש"י לקדש בתרומה הכי אינה שלו, וישני יום דלמס דמותר להנות ממנה הנאה שאינה של כלוי או מה"ס מתשיל. מתכס כדירי, ואי"ל דס"ד הא דמערבין לישראל בתרומה, מירי

בבל מערבין פרק ג עירובין

נתנו במגדל. י"ג ט"ז
 ד' נתגלגל. י"ג ט"ז
 ד' מה עירובין הכל וכו'
 ה"ג מה עירובין הכל וכו'
 ה"ג מה עירובין הכל וכו'
 ה"ג מה עירובין הכל וכו'
 ה"ג מה עירובין הכל וכו'
 ה"ג מה עירובין הכל וכו'
 ה"ג מה עירובין הכל וכו'

נתנו במגדל כו'. מ"ט הר"ב איסור שבות דמקלקל. עיין מ"ט
 בזה בס"ד במשנה ג' פרק כ"ב דכזה: ד נתגלגל חוץ לתחום.
 אפילו תחומים דרבנן ואפילו לרבי דאמר כל דבר שהוא ממש
 שבות לא גזרו כו' מ"ט לא הוי עירוב [אע"פ דנין השמעות מני
 למקילה ואחיון] כיון דאם קנה שבותה
 במקום שנתגלגל העירוב היה עומד
 עתה חוץ לתחום ואין לו אלא ד' אמות
 הילכך תקיט רבן עקיבא שלא יהיה עירוב
 אלא כשהוא בחוק התחום. תוספות.
 ומ"ט הר"ב והוא שנתגלגל שתי אמות
 כו' הכי איתא בגמ'. וכתב הר"ר
 יונתן שיש לו ארבע אמות כנגד כל
 העיר שהוא מפסיד ולא דמי למי שילא
 חוץ לתחום דאמרינן במתני' (ספ"ד)

באין ליכא למיגזר שמה יעלה ויעשה לחשוב דחלוס הוא:
 נתנו במגדל. של עץ: ואבד המפתח הרי זה עירוב. וכגון
 שהמנעול קשור בחומים וחבלים שאם לא ימצא המפתח אי אפשר
 לחתוך אלא בסכין ח"ק סבר האילן ואפשר לפתוח על ידי שיחטוך
 החבלים בסכין חין כאן חיסוני
 סקילה אלא איסור שבות דמקלקל
 הוה בחתיכת החבלים וכל המקלקלים
 פטורים. ואיסור שבות זיה"ש
 בשעת קניית העירוב לא גזרו בו
 כדאמרן הילכך הוי עירוב דמני מיימי
 סכין ויחטוך לחבלים ושקיל לערוביה
 ור' אליעזר. סבר חין כלי טיטל אלא
 לנורך תשמישו ואסור לטלטל הסכין
 כדי לחתוך החבלים שאין תשמישו

שנויי נוסחאות
 כרי"ף וכלא"ש. במגדל
 ואבד. דני"ט וכו' וכו'
 וכמשיני' במגדל ונעל
 בגמ' וזבד וכו' כרי"ף
 ונכ"ש. ר' אליעזר
 כרי"ף ר' לעזר. אמר אינו
 יודע. דג"ל. ירוש' כרי"ף
 וכמשיני' אין יודע.
 ד' ונכ"ש עליו גל. במש"כ
 ד' ונכ"ש פל. וכו' וכו'
 כרי"ף. (א) תרום:
 במש"כ ליתא. (א) ספק.
 כרי"ף ואם... כרי"ף וכו'
 ליתא

דאפי' אמה אחת לא יכנס דההם חין
 יותר שהרי נתכוין לשבות בעיר שהיא עולה לו כד"ל ואם ילא חוץ
 לתחום כבר הוא חוץ לתחום ומוך לארבע אמות אבל הכא שהיה
 רוצה לעקור את עמנו מן העיר רצוי למה לו במקום שמיני סס
 ערובו ד"ה שסס הוא ביתו: גפ"ל עליו גל. כתב הר"ב והוא
 דבשי מר"א וחלינה דהיא מלאכה. הכי איתא בגמרא וגריאה לפרש
 דחופר בכלי והוא תולדה דחורס: אם ספק ר"מ אומר הרי זה
 חמר גמל. משום דס"ל תחומין דאורייתא והא דמטייר בספק
 עומאה דאורייתא במשנה ז' פ"ה דפאהרות הסס מרי חוקות לקולא"
 דהעמך מת על חוקתו שהיה חי והעמך הנוגע על חוקתו שהיה
 טהור והכא חדא חוקה איכא דהעמך תרומה על חוקתה אבל ליכא
 עוד חוקה ולומר העמך גברא על חוקתו פטיר. גמרא. ועיין פ"ה
 משנה

נתנו במגדל לו) ואבד המפתח הרי זה
 עירוב. רבי אליעזר אומר אם אינו יודע
 שהמפתח במקומו אינו ערוב לה):
 ד נתגלגל חוץ לתחום (לו) ונכ"ש (לו) עליו
 גל לה) או נשרף או תרומה ונטמאת (לו)
 מבעוד יום אינו ערוב משחשיבה הרי זה
 ערוב (ט). אם ספק רבי מאיר ורבי יהודה

א"ל לחתוך האוכלים והאילן איכא תרתי* עלקול הסכין ותחית
 החבלים אפילו לרבי דאמר כל דבר שהוא ממש שבות זין
 השמעות לא גזרו בכה"ג מודה דגזרו ואין הלכה כר"א:
 ד נתגלגל חוץ לתחום אינו עירוב. האילן ויש מצינו שהוא
 לן שס עד ערובו יותר מאלפים אמה לא מני למיזל ולמסקליה
 והוא שנתגלגל שתי אמות חוץ לחבלים אמה שכל אדם יש לו
 ארבע אמות ממקום ערובו שתי אמות מלד מזרחו של ערוב ושתי
 אמות מלד מערבו: גפ"ל עליו גל. והוא דבשי מר"א וחלינה לפטוייה
 דהויא מלאכה ולא שבות: תרומה ונטמאת. דהשפאה לא חזיא לא
 לדידה ולא לאחריי' ואלטריך הגא לאתמינין נתגלגל חוץ לתחום
 ופ"ל עליו גל דאי אשמעינן נתגלגל משום דליהיה גביה הוי הוא
 במקום אחר ועירובו במקום אחד אבל נפל עליו גל דליהיה
 גביה איתא להוי ערוב ואי אשמעינן נפל עליו גל דלא מני שקיל
 ומהדר ליה לחוך התחום אימא ליהוי ערוב קמ"ל. והגא נשרף
 והגא תרומה שנטמאת לאודיעך כמו דר"מ דאע"ג דיבעו
 בעולם וי"ל העמידנה ביה"ט על חוקתה של קודם לכן ופאהרות היתה אפ"ס לא אמרינן חוקה לקולא: משהשיבה הרי זה ערוב.
 (* כרי"ף ד"ר איתא כרי"ף יודע ושי' נחל"ט

א"ל לחתוך האוכלים והאילן איכא תרתי* עלקול הסכין ותחית
 החבלים אפילו לרבי דאמר כל דבר שהוא ממש שבות זין
 השמעות לא גזרו בכה"ג מודה דגזרו ואין הלכה כר"א:
 ד נתגלגל חוץ לתחום אינו עירוב. האילן ויש מצינו שהוא
 לן שס עד ערובו יותר מאלפים אמה לא מני למיזל ולמסקליה
 והוא שנתגלגל שתי אמות חוץ לחבלים אמה שכל אדם יש לו
 ארבע אמות ממקום ערובו שתי אמות מלד מזרחו של ערוב ושתי
 אמות מלד מערבו: גפ"ל עליו גל. והוא דבשי מר"א וחלינה לפטוייה
 דהויא מלאכה ולא שבות: תרומה ונטמאת. דהשפאה לא חזיא לא
 לדידה ולא לאחריי' ואלטריך הגא לאתמינין נתגלגל חוץ לתחום
 ופ"ל עליו גל דאי אשמעינן נתגלגל משום דליהיה גביה הוי הוא
 במקום אחר ועירובו במקום אחד אבל נפל עליו גל דליהיה
 גביה איתא להוי ערוב ואי אשמעינן נפל עליו גל דלא מני שקיל

ראשון לציון
 ג [ברע"ב] ר"ה במגדל
 כו' אפילו לרבי כו'.
 עיין סל"ט:

הוספות רע"ק
 בלפעלה מ"י ועמד
 בכרמלית וכמו דמ"ל כן
 לתרתי"ם בפשישות כמה
 דהקטנה דלפלו ולתני
 בדריה באילן גופיה
 כו' וא"כ ע"כ רישא רק
 בעמך בדרי' וא"כ
 שריין לא הוי דומיא
 דרישא: [אות] [כ] [כ]
 בהרע"ב ד"ה נתנו
 במגדל. והואיל ואיכא
 תרתי. תמוה לי דהא
 באילן למשה מ"י ג"כ
 הוי ב' שבותים רמוציא
 פורמלית לרה"ר וגם
 משחמש באילן. אח"כ
 מצאתי בשו"ת שער
 אפרים שחמ"ב כן ופי'
 כחידושי אבן הקורן
 שכתב ליישב ע"ש.
 ותוס' כתבו דמיימי
 במגדל שאינו של בנין
 ואינו בא בסדה דבזה
 מותר להתחלה לשחך
 ה"ח ל"ס דרוחמות
 שבבליים סתיר ומפקיע
 וחותך והוא דלא שרי
 בלא"ה דאין לסתור
 דבלי דאין סתירה
 בבליים היינו רבנין
 וסתירה גסורה יש ג"כ
 בבליים. ויעינין בתוס'
 בשבת דף קנ"ה ע"א
 ד"ה למשה. א"כ כרי'
 ראשון משום שבות ל"ג
 בה"ש. ולכאורה תמה

א"ל לחתוך האוכלים והאילן איכא תרתי* עלקול הסכין ותחית
 החבלים אפילו לרבי דאמר כל דבר שהוא ממש שבות זין
 השמעות לא גזרו בכה"ג מודה דגזרו ואין הלכה כר"א:
 ד נתגלגל חוץ לתחום אינו עירוב. האילן ויש מצינו שהוא
 לן שס עד ערובו יותר מאלפים אמה לא מני למיזל ולמסקליה
 והוא שנתגלגל שתי אמות חוץ לחבלים אמה שכל אדם יש לו
 ארבע אמות ממקום ערובו שתי אמות מלד מזרחו של ערוב ושתי
 אמות מלד מערבו: גפ"ל עליו גל. והוא דבשי מר"א וחלינה לפטוייה
 דהויא מלאכה ולא שבות: תרומה ונטמאת. דהשפאה לא חזיא לא
 לדידה ולא לאחריי' ואלטריך הגא לאתמינין נתגלגל חוץ לתחום
 ופ"ל עליו גל דאי אשמעינן נתגלגל משום דליהיה גביה הוי הוא
 במקום אחר ועירובו במקום אחד אבל נפל עליו גל דליהיה
 גביה איתא להוי ערוב ואי אשמעינן נפל עליו גל דלא מני שקיל

א"ל לחתוך האוכלים והאילן איכא תרתי* עלקול הסכין ותחית
 החבלים אפילו לרבי דאמר כל דבר שהוא ממש שבות זין
 השמעות לא גזרו בכה"ג מודה דגזרו ואין הלכה כר"א:
 ד נתגלגל חוץ לתחום אינו עירוב. האילן ויש מצינו שהוא
 לן שס עד ערובו יותר מאלפים אמה לא מני למיזל ולמסקליה
 והוא שנתגלגל שתי אמות חוץ לחבלים אמה שכל אדם יש לו
 ארבע אמות ממקום ערובו שתי אמות מלד מזרחו של ערוב ושתי
 אמות מלד מערבו: גפ"ל עליו גל. והוא דבשי מר"א וחלינה לפטוייה
 דהויא מלאכה ולא שבות: תרומה ונטמאת. דהשפאה לא חזיא לא
 לדידה ולא לאחריי' ואלטריך הגא לאתמינין נתגלגל חוץ לתחום
 ופ"ל עליו גל דאי אשמעינן נתגלגל משום דליהיה גביה הוי הוא
 במקום אחר ועירובו במקום אחד אבל נפל עליו גל דליהיה
 גביה איתא להוי ערוב ואי אשמעינן נפל עליו גל דלא מני שקיל

י בין תפארת ישראל י בין

א"ל לחתוך האוכלים והאילן איכא תרתי* עלקול הסכין ותחית
 החבלים אפילו לרבי דאמר כל דבר שהוא ממש שבות זין
 השמעות לא גזרו בכה"ג מודה דגזרו ואין הלכה כר"א:
 ד נתגלגל חוץ לתחום אינו עירוב. האילן ויש מצינו שהוא
 לן שס עד ערובו יותר מאלפים אמה לא מני למיזל ולמסקליה
 והוא שנתגלגל שתי אמות חוץ לחבלים אמה שכל אדם יש לו
 ארבע אמות ממקום ערובו שתי אמות מלד מזרחו של ערוב ושתי
 אמות מלד מערבו: גפ"ל עליו גל. והוא דבשי מר"א וחלינה לפטוייה
 דהויא מלאכה ולא שבות: תרומה ונטמאת. דהשפאה לא חזיא לא
 לדידה ולא לאחריי' ואלטריך הגא לאתמינין נתגלגל חוץ לתחום
 ופ"ל עליו גל דאי אשמעינן נתגלגל משום דליהיה גביה הוי הוא
 במקום אחר ועירובו במקום אחד אבל נפל עליו גל דליהיה
 גביה איתא להוי ערוב ואי אשמעינן נפל עליו גל דלא מני שקיל

א"ל לחתוך האוכלים והאילן איכא תרתי* עלקול הסכין ותחית
 החבלים אפילו לרבי דאמר כל דבר שהוא ממש שבות זין
 השמעות לא גזרו בכה"ג מודה דגזרו ואין הלכה כר"א:
 ד נתגלגל חוץ לתחום אינו עירוב. האילן ויש מצינו שהוא
 לן שס עד ערובו יותר מאלפים אמה לא מני למיזל ולמסקליה
 והוא שנתגלגל שתי אמות חוץ לחבלים אמה שכל אדם יש לו
 ארבע אמות ממקום ערובו שתי אמות מלד מזרחו של ערוב ושתי
 אמות מלד מערבו: גפ"ל עליו גל. והוא דבשי מר"א וחלינה לפטוייה
 דהויא מלאכה ולא שבות: תרומה ונטמאת. דהשפאה לא חזיא לא
 לדידה ולא לאחריי' ואלטריך הגא לאתמינין נתגלגל חוץ לתחום
 ופ"ל עליו גל דאי אשמעינן נתגלגל משום דליהיה גביה הוי הוא
 במקום אחר ועירובו במקום אחד אבל נפל עליו גל דליהיה
 גביה איתא להוי ערוב ואי אשמעינן נפל עליו גל דלא מני שקיל

א"ל לחתוך האוכלים והאילן איכא תרתי* עלקול הסכין ותחית
 החבלים אפילו לרבי דאמר כל דבר שהוא ממש שבות זין
 השמעות לא גזרו בכה"ג מודה דגזרו ואין הלכה כר"א:
 ד נתגלגל חוץ לתחום אינו עירוב. האילן ויש מצינו שהוא
 לן שס עד ערובו יותר מאלפים אמה לא מני למיזל ולמסקליה
 והוא שנתגלגל שתי אמות חוץ לחבלים אמה שכל אדם יש לו
 ארבע אמות ממקום ערובו שתי אמות מלד מזרחו של ערוב ושתי
 אמות מלד מערבו: גפ"ל עליו גל. והוא דבשי מר"א וחלינה לפטוייה
 דהויא מלאכה ולא שבות: תרומה ונטמאת. דהשפאה לא חזיא לא
 לדידה ולא לאחריי' ואלטריך הגא לאתמינין נתגלגל חוץ לתחום
 ופ"ל עליו גל דאי אשמעינן נתגלגל משום דליהיה גביה הוי הוא
 במקום אחר ועירובו במקום אחד אבל נפל עליו גל דליהיה
 גביה איתא להוי ערוב ואי אשמעינן נפל עליו גל דלא מני שקיל

א"ל לחתוך האוכלים והאילן איכא תרתי* עלקול הסכין ותחית
 החבלים אפילו לרבי דאמר כל דבר שהוא ממש שבות זין
 השמעות לא גזרו בכה"ג מודה דגזרו ואין הלכה כר"א:
 ד נתגלגל חוץ לתחום אינו עירוב. האילן ויש מצינו שהוא
 לן שס עד ערובו יותר מאלפים אמה לא מני למיזל ולמסקליה
 והוא שנתגלגל שתי אמות חוץ לחבלים אמה שכל אדם יש לו
 ארבע אמות ממקום ערובו שתי אמות מלד מזרחו של ערוב ושתי
 אמות מלד מערבו: גפ"ל עליו גל. והוא דבשי מר"א וחלינה לפטוייה
 דהויא מלאכה ולא שבות: תרומה ונטמאת. דהשפאה לא חזיא לא
 לדידה ולא לאחריי' ואלטריך הגא לאתמינין נתגלגל חוץ לתחום
 ופ"ל עליו גל דאי אשמעינן נתגלגל משום דליהיה גביה הוי הוא
 במקום אחר ועירובו במקום אחד אבל נפל עליו גל דליהיה
 גביה איתא להוי ערוב ואי אשמעינן נפל עליו גל דלא מני שקיל

מי שהוציא אוהו פרק ד עירובין

פ"ד. מ"ה ט"ז ט"ח ט"ט פ"ה ט"ז פ"ה י'

שנויי נוסחאות

בסתר. כתיב ונמשכז ד'ש'ונוכסתר. אלעזר ב"ג. וכלי נמשכז'נמשכז' ד'ס' אליעזר ב"ג וכלי נדנו"ס. כהלך את כולה. כתיב' פולח' (הוצעה לה). ארבע' ק"ף כ"י נד' קוסקא לית' (ד"ס).

תוספות ר"ע ק

פ"ד א [אות לת] במשנה ד"ה כהלך את כולה. והו' אף אם יצא לשם במיור כיון דכל העיר נחשב כד' אמות דגם במיור כ"ו לו ד"א. כ"ב תוס' לעיל דף כ"ב ע"א ד"ה והושיבו כו'. ובב"י דקדק כן מדברי תוס' מ"ג ע"א ד"ה הלכה וכו' ולא ידעתי אסאי לא הביא דברי תוס' הנ"ל המפורשים אולם דעת הרמב"ם והרמב"ן דביצא ליעת אינו מהלך את כולה וכתב הה"מ שראיה לו עיקר מדבריהם הוילכוהו לעיר אחרת דמשמע דהוילכוהו באינם ולא נקט כהה דהתירא בהם משמע אלא ע"כ בדאמת כהלך במיור אמור:

לקוטים

פרק ד משנה א ה"ט ד"ה ר"י ור"י וכו' דה"ט דנדר וכו' כן כו' כלמת ור"ה כוזה מהכא ע"ז ד"ה דנ"י מנכחא דלתי' גנ"י דף מ"ו דל כתיב כ"י אמות ומוה"ס לקו"ט כיון קוב הנהו דכריס שהנהו מחוץ לתחום וכו' ר"י וכו' דה"ו כותבוהו נדיר לו כסדר דמתני' וכו'. (קול סמ"ו):

שהולכה לא יתנה ל"ס כך חלל שנתנו וטעמא דדיר וסדר שום לעיר כדן זה עיני צפי' [הל"נ] פ"ג משנה ג' רבי יהושע ור"ע אומרים אין לו חלל ארבע אמות. מ"ס הר"ב רבתי פירשו משום דגזרו וכו'. בגמ' ענמה נסתפקו כשני הפירושים. חלל שהרמב"ם החזיק בזה הפירוש לכן כתב על זה הפירוש ורבתי פירשו. ואל"ס דקנטי משום דגזרי דיר וסדר

בסדרו. רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה אומרים מהלך את כולה. רבי יהושע ורבי עקיבא אומרים אין לו אלא ארבע אמות. מפרכסין

כו' וכן הלשון בגמ' מסתברא דלון הכי נמי דצביר נמי גזרו דהא ודחי משמע דאכל מה שסוחר בדברי ר' גמליאל ור"א בן עזריה קא מפלגי והא דלא נקטי נמי עיר משום דאף בדברי ח"ק לא הוצרכו בדברי ונקטי אינהו חזא מתרתי כבי דתנא קמא וכו"ה לאידך:

יבין תפארת ישראל יבין

ולילה (נכ"י מ"ו, ועמ"פ ש"ח ט"ז) ז' מדמוקפת מחלות: (ח) מולא ה' זין הממילות מע"ס. וי"א דה"ס, דגזרו אפי' שאין לן מחלות: טס

מדבריו בפיה"ם בפרקין שם. וג"ז תמוה מאד דתנא לענין דאורייתא פשיטא דאין שאינו דוקא תוך ד' אמותיו רק דאפילו חוץ לד' אמותיו של האדם גם שריטתו עשירי לחפץ נזופי' ל"ל כהו הוא סבאד שבת (צ"ו ב') הוורק מרה"י לית' ר' עבד ד"א ברה"ר דר"א מחייב שתיים שמים מוציא ומשום מעבדו והתם הר"ר איננו סמוך לו ואפ"ה בעי ד"א וכן שם הוורק מרשע הרבים לרה"י ורה"י באמצע ד"א חייב סבואר ג"כ כנ"ל ועוד סבואר כן כנמ"ד ואין צורך לתארך ונצטרך לומר דמרבנן אמרו בחוץ לד"א נמוס. וא"כ היה לו להרמב"ם לבאר זה וסרמב"ם נראה דהלכה מ"ו קאי על הלכה מ"ו שם דכתב וכפי תקבלה אמרו כו'. וזה בודאי יתבאר מאד וכנ"ל. וכלבד זה הוא דהוק סאד לחלק. בין דאורייתא לרבנן לענין זה. וכלשון הרמב"ם סבואר במש"ע (מ' ש"מ) שנמשכו אחר לשון הרמב"ם הנ"ל. וכן בכלבו (הל' שבת) כתב ממש לשון הרמב"ם הנ"ל. והררבים סתמיהם אצלו. ואולי יש לרחוק דתכוונת שלא יוציא מתוך שלו לתוך של חברו היינו משלו לחוד לשל חברו לחוד כהוק דהיינו ד"א כפס אכל משל שתמות לשל חברו סותר אף שרוק סמנו ודלא כפירש"י ולפ"ו תיישב הא דתל' מ"ו דקאי על הל' מ"ו על הא דכתב מ"ו הקבלה. אמנם כו' צע"נ. עוד תמוה לו דברי המגיד שם בהל' מ"ו דחקר בדעת הרמב"ם אי בוגתי ד"א לכל צד וכתב מתחלה דכוונתו ד"א לכל צד ושוב דהר' בית מ"ס' כנכ"ו מהל' שבת יע"ש. ולא הבנתי כולל ח"כ דרכי דברים שאינם דוברים כלל. דתנא לענין פלסול פשיטא דבכל מקום שזולך יכול לפלסול בד' אמותיו. וא"כ תנא דסבואר שם דר"י אומר דאם בירר לצד אחד אינו יכול לחזור בו פשיטא דלא קאי רק אחיזק חוץ לתחום. דלענין פלסול פשיטא דל"ש זה הוא בכל מקום שהזולך יש לו ד"א וא"כ שוב שפיר יש לומר דהכא לענין פלסול יש לו ד"א לכל רוח כ"ע ר"ש לפלוגי כלל בזה. וא"כ אין לדברי המגיד תבנה כמובן. שוב אחר כתבי מצאתי במסכת השנה שרחת לדברי המגיד טעם זה יע"ש. וגם בסג"א (ש"ס פ"ג) הקשה רבי רמ"א אחריו והרכיב ג"כ הא דלפלסול עם הא דריוצא תוך לתחום. ולהל"ל אינם ענין זה לזה. והתריח דלענין ארבע אמות של אדם קינות גם כן נראה דלכ"ע קונה בתוך ארבע אמות וכן אמרין הוא באמצעין והכא נמי לענין פלסול אפשר דכוותיה. [אף דתרווייהו ילפינן משבו איש תחתיו ליעת הרמב"ם מ"ס הא כדאיתא ותא כדאיתא דביצוא חוץ לתחום אין לו אלא ארבע אמות. והכא יש לו ד"א בכל מקום שרצא וא"כ אינם ענין זה לזה]. עוד ראיתי דבר תמוה בתוספת שבת (ש"ס פ"ק ח') דכתב אספ"י די וכלבד שלא יוציא קדוילל הכהמה והכלים כרגלי הבעלים. והוא חסיה מאד דהרכיב פירש"י אצרי הרמב"ם. רברש' פירש אחוץ לתחום שפיר קאמר דהתפסין כרגלי הבעלים. אבל הרמב"ם דספרש' לח אדם דעלמא דבירו לחלק בכל מקום שירצא וכו' אינו יכול לפלסול חוץ מד' אמותיו שעומד בתו' א"כ חזא יכול לדבר ולהזיק חא דהתפסין כרגלי הבעלים. דגם הבעלים הא יכולים לחלוק ואינו אלא אסירא בעלמא לפלסול בחוץ מד' אמותיו וא"כ דבריו מהווין ומאד אני נבוך בכ"ו וד' יאיר עיני ולא כתבתי אלא להוציא מפרעין. ודק"ה יענין עוד בירושלמי (ב"ב"ס מי שהוציאוהו הל' א') ר"י בן ב"ז ד"א שאסרו תחום הן או אינן תחום כו' אר"ו סתניא אמרת כן ד"א שאסרו תחום הן ותנתיין וכלבד שלא יוציא מתוך שלו לתוך של חברו. וכן שם בסוף הל' א'. והמשפשי פירש בזה דברים שאין להם שחר בשח"כ אמנם נבועים יר"י מ' בזה קצת לנכין. והדברים סבוארים כפירש"י דהתפסין שמום התפסין כרגלי הבעלים. וגם סבואר דאין נותנים לו כ"כ מקופות וד"א ברה"ר סבואר בשבת (דף ע"ז) דב' רה"ר מצטרפים אלמא דיתנינן לו כ"כ מקופות. וצ"ל ראיתי להעיר קצת בתיבא רהנה בכל דוכתא נראה דמעביר ד"א חיוב ואינו מותר רק פחות מד' אבל ד' אמור וחיוב. והכא לענין הילוך ד"א שרי מ"ו לא. וא"כ מה מוכח דלאו הוא ניבחה. ולא ילפי תרווייהו סחר קרא. אמנם בסג"א (מ"ס א') אסר רבא מחלוקת לחלך אבל לפלסול ד"א ד"א שרי מ"ו לא משמע ד"א ע"כ שרי לפלסול רק סמו' מ"א אמור והוא בהיפך מרמסעין בכל דוכתא ד"א חיוב רק פחות מד"א מותר. והנראה בזה ד"א חס דתפסין התפסין רק התפסין בעצמם א"כ סמילא עד מקום התפסין הוי יותר מד'. וא"כ הא דקאמר ד"א אין מ"ו לא היינו עם מקום התפסין. והוא דהוק סובא דאם התפסין ארוך מוכא א"כ עם מקום התפסין הוי מוכא יותר מד'

ועי' רמב"ם (פ"ג משבת ח"א). ע"כ נראה דלא דוקא הא דעירובין (פ"ח א') וט"ו ח"א מקמי שובא דסבואר בכל דוכתא ד"א חיוב. אבל לענין חילוך פשיטא דר"א שרי מ"ו. [ושבת רש"י דאף מקום פירח רגלי אינו סן תחשבין וכמ"ס הר"ם (מ' שצ"ו) ויע"ש בתוספת שבת]. וא"כ גם כות חוין ד"א ברה"ר לא ילפינן מתאי קרא דאל"כ רק דלענין פלסול ילפינן מתאי קרא מדאורייתא ולענין תחומין מדרבנן אין שום סבא לחלק ביניהם כ"כ ובפ"ם דר"ם ס"ל תחומין דאורייתא וא"כ לדירות ע"כ הליסוד דתחתיו לענין הילוך מדאורייתא וכ"כ באו"ו. [וכ"כ בסנתת חינוך (פ' בשלה) יע"ש] וא"כ אסאי מחלק בין הילוך לפלסול דהא ר"מ אית ליה ח' אמות לענין חילוך וע"כ לדירי דרשא נגזרת היא על ח' וא"כ סמילא נמי לענין פלסול וא"כ סבינא חריטא אספקא קראי וע"כ דלענין פלסול לא ילפינן מתאי קרא. והיה אפשר ליישב כזה קושיית תריסב"א דכאי קמ"ל רבא (שם) לענין פלסול לא. דסובא קמ"ל באפקי מסבת הרמב"ם דגם פלסול ילפינן מתאי קרא. וכ"ל לא כתבתי רק לפספסויא בעלמא להוציא כן הרעיון ולא וכתיו לחבין שופת הרמב"ם וצ"ל. ותמינתי על כל-האחרונים שלא מצאתי מי שירקק בזה ולעשות מחלוקת בין הרמב"ם לדש"י. שוב אחר כתבי כל הנ"ל מצאתי בנחל איתון על הרמב"ם שחער דרש"י מפרש ד"א דילפינן משבו איש תחתיו על חוץ לתחום ורמב"ם כפירש' לח על פלסול ותבויא כן גם בשם הקרבן ע"י יע"ש בתקנת ע"ה והוא בתוספתו שרי קרבן (ר"פ מי שהוציאוהו) אמנם מה שחזר הקרבן ע"ה שם גם על ר"ח (פ' הוורק) דפי' כן לא מצאתי בדבריו שם. ומה שהוטב בעיני הקרבן ע"ה ותנחל אתו מ' הרמב"ם יתיר. כבר נתבאר כהה דהוקס וצ"ל גם כן מ"ס פ"ג (ש"ס פ"ג) שם שפירש ד"א חיוב. שוב ראיתי דיש ליישב ע"י דברי הרמב"ם (סוף פ"ג משבת) ויע"ש בלח"ס ד"א סותר מפי מ"ב ע"ה וכו' חומשים פסור אבל אמור וכו' וג' חומשים חיוב והא דאמר בכלתי דוכתא דמביר ווורק ד"א חיוב היינו הן ואכלסין דהיינו ח' וג' חומשין ח' כ איש היסב דבסוגין (דף ס"ה) דכוונתו בלא אלכסין ולענין לפלסול לכתחלה ואשח"ס. ויע"ש בכ"ס שם שפירש ד"א חיוב. שוב ראיתי דיש ליישב שפיר מקור מקובו סהור מעירובין (דף ס"ה) הנ"ל. והתרכבת המשנה שם חשיב על הלח"ס הנ"ל וסיכר ד"א דינו כיתור. מד"א ואסור יע"ש ולהל"ל דברי הלח"ס נכונים מאד. וצ"ל ראיתי להעיר מדי גויני בענין זה דתנא ר"ח כפרקין דמוסר כר"מ דיש לו ד"א לכל רוח כהה דל"ה לענין ד"א שקנות לו לאדם ג"כ נראה לו דהדין כן. ומעתה יש לחקור ליתר התפסין איך הדין ד"א דה"ר אס' יש לו ח' על ח' דהיינו ד' ככל כ"פ ב"ש הר"ה. והנראה היה דבזה כ"ע מדיים לחו"ה וכמ"ס לעיל דבא"ה דעלמא לבי' יש לו ד"א לכל צד. וכפי שמצאתי במסכת דמאשנה ג"כ. תל"ג דכוותיה. ופליא בעיני על שלא רובא דברי תר"ה והר"א ש' הוב"ב שתיבאי בתו"ס (ס' ר"ח) לענין ד"א. עוד נסתפקתי לפי סאי דמסעפ מרה"י בפרקין ופ' חוורק דקני' הוי כעין שוית רשבת וא"כ יש לענין לפי סאי דמסעין בשבת דבריהם משערין ה"ג לענין קני' לפי סאי נראה מרה"י דמדי' להו' תל"ג לענין זה. ואי אפשר דלענין קני' לא חלקו. ולא מצאתי כלל לפי שיעורר בזה לענין דוני קניה. ויש לעיין בכ"ז לפת הפנאי כי לא כתבתי רק להוציא מהרעיון. וכנ"ל. ע"י אלמנסיא אין בידו לעיין בו ואולי תעיר באות דבר מכל הנ"ל. שוב ראיתי בר"ש ור"א ש' (פ"ו רכלים ט"ם) דפירשו לענין מעביר ד"א ברה"ר סבואר דמ"ל ג"כ דלאו כלל אחר בדיריה מסערינן. ומעתה תימא על חסר (מ' ש"מ) דמשך אחר דעת הרמב"ם דלאו כצביר הרא"ש ז"ל. ועוד קשאי על הרמב"ם מהא דאמר בפרקין (דף נ"א) דמעביר ד"א ברה"ר אינו חיוב עד שיעביר הן ואלכסין דכשלמא אי שיעורא סמירא א"ש דבינין אלכסין אבל אי לא נמירי שיעורא רק כתחתיו וכדי שישיל תחת מראשו ויניח תחת כרגליו וכן ח' דיר כפי סאי דבעי לוח א"כ איך שייך לוח אלכסין כיון דסני לוח פחות. ועוד תמוה לי דבסוגין (דף ס"ה) נכנס בפירש"י בגדלו בנוסח ונפס באיבוי דקסן בנוסח סני יתה באסות דיריה אמנם לפ"ו תמוה אסאי דכתבו דנותנין לו באמת קורש כפירש"י. וכ"כ הרמב"ם וסמ"ו. ופוש' דהא נכתב ליתן לו לפי גודל נופו. ואי דא"כ חזרא ק' לדוכתיה ליתני הכל לפי מה שהוא אדם עכ"פ תא נופית תיקשי דאמאי לא ניוול בתר דיריה. וכנ"ז צע"ז

א כיצד מעברין... יושבתי בביתו... כיצד מעברין... יושבתי בביתו... כיצד מעברין... יושבתי בביתו...

פרק ה א הין שם גדויות כו'. לשון הר"ב לחמה הקרנות וכן לשון רש"י ואכולהו קאי ולא דוקא בקרנות...

פרק ה א כיצד מעברין. לשון אשה מעוברת שתיסה בולט. והכי קאמר כיצד יש לה עובר לעיר. אם בית נכנס בית יולא וכו'.

שנויי תוספתא פ"ה א בית יוצא... יוצא... ובנין יוצא... יוצא... ובנין יוצא... יוצא... ובנין יוצא...

פרק ה א כיצד מעברין את הערים א. בית נכנס. בית יוצא. פגום נכנס. פגום יוצא. גבורות י מפחים. וגשרים ג. מציאין את המדה בנגדן ה. ועושין אותה ט כמין שבלא מדובעה כדי שיהא נשכר את הזויות יא. ב נותנין קרפף לעיר י. דברי רמיהא. לא אמרו קרפף. אלא בין שתי עירות י. אמיש לזו שבעים אמה ושירים ולזו שבעים אמה ושירים ט. עושה קרפף לשתייהן להיות כאחת טו. ג וכן שלשה בפרים בערוז. הלך נראה יותר גרסת הסופר דגרס אותה. ופירש הרמב"ם וז"ל ר"ל כשהיה המדינה עגולה שיעשו בה מרובע דבק לה ולא ימדדו חוץ למרובע אלפים אמה לכל רוח ומרויחים חנכי המדינה אותן התוספות שיוסף המרובע על העגולה שצטחו ע"כ: במין טבלא מרובעת. כח רש"י בעיר מרובעת עסקין שאין בה אלא אלפים על אלפים. דהוי נמי תחומין מרובעין. ואם אינה מרובעת כגון שהיא יתירה על אלפים לארצה או פחותה מאלפים. לא הוו מרובעיים. דתחומין מרובעיים לאו דוקא שיהא ארען כרחבן. שהרי רחבן למדה העיר היא. אם קטנה אם גדולה. וארען אלפים אלא מרובעיים דקטני למטעין עגולים ע"כ. ופירש הב"י סימן של"ט דהא דכתב חס קטנה ר"ל צה אלפים. דאי בפחות מאלפים היאך כתב שרחבן למדה העיר דודאי שהוא יותר מכן דלעולם יש לו אלפים לכל רוח מרומות העיר דמי גרע ממי שצבת בצקעה דמ"ח פרק דלעיל: כדי שיהא נשכר הזויות. כתב הרב ולא פגולים כו'. ובלדדן מתמטעים כו' וכ"כ רש"י וכתב על זה בית יוסף אין לומר כפשוטה שהרי אם ללך אחד מהעיר אלו נותנין לו אלפים אמה שכנגד כל סביבות העיר ממקום שכלו אותן אלפים אין ספק שכלל נדדי העיר יהיו אלפים אלא היינו לומר שכאילו נותנין וכתבן מרובעות נשכר הזויות דכל אחת ברובע אחת ויתרי מאלפים. ע"כ. עיין משנה ד' פ"ו דיומא: ב קרפף. לשון הרמב"ם הוא "ללע מללעות מרובעות מדתו בית האחים והא שבעים ושירים עכ"ל. פשאו שם משותף או מושאל. דלעיל משנה ג' פרק ב' פ"י. כדברי הר"ב שם. ונלמד מענינו: אם יש לו שבעים אמה ושירים כו'. וכן במשנה דלקמן מאה וארבעים ואחד ובל"ש וכן העתיקו הרמב"ם בפ' כ"ח מה"ש והטור סימן של"ח וזה סותר לפסק הרמב"ם והר"ב בפרק ב' משנה ה' דפסקו דלא כר"ע דסבירא ליה הכי אלא כחכמים דסבירא להו עוד דבר מוטע (* נפי' הרמב"ם ד' חסולי סע.

מזרחיה דרומייה וחוס מחוס מזו לו ומודד מן החוט ולחון. כדי שיהא החוס הזה לשתי הקרנות ולא יהיה כאן ארוך וכאן קצר: ועושין אותן. התחומין. מרובעים. שיהא אלפים לנדדים כבזמלע. ולא עגולים. שיהא להן אלפים בזמלע ובלדדים הם מחמטעים כדרך דבר עגול: ג נותנים קרפף לעיר. כל הבא למדוד תחומין מניה לעיר חויר של שבעים אמה ושירים שהן שבעים אמה ושני שלישי אמה ומשם מתחיל למדוד אלפים אמה שגאמר (במדבר לה) מקור העיר וחולה אלף אמה סביב אמרה חורה הן חולה ואחר כך מדוד כלומר הן לה קרפף של שבעים אמה ושירים וח"כ מדוד משם והלאה: לא אמרו קרפף אלא בין שתי עירות. שתי עירות הסמוכות זו לזו נותנין ע' אמה ושירים לכל אחת כדי לחבר ע"י קרפפות הללו להיות כעיר אחת והבא ללכת מאחת מכן [דרך] חברה מודדים לו אלפים אמה ממון לחברה מפני ששתייהן כעיר אחת על ידי קרפפות הללו שמתברין ביניהן והלכה כחכמים שאין נותנין קרפף לעיר אחת אלא בין שתי עירות בלבד: ג וכן שלשה בפרים משולשים. לא משולשים ממש אלא שלישי עומד מרחוק כנגד בין החיטונים וכל שאילו מכניס אמלעי לביניהן ואין בין זה לזה אלא קמ"א אמה ושליש

תוספות חדשים

בר"ב ד"ח או נשקות כו' וכו' שיהיו כו' עכ"ל אבל תוס' כתבו דיהא דקמי שיש לכן בית דיהא לא קאי אפשטת כדמוכח בבבליא דנפס גופיה סתמיה ליריח שומר קצר עבד הלכך ע"כ דלא דייר בה דיהא הוא דנפס גנין שעל הקצר כדפי' הקונטרס בנמ"ח אלא אגסי קאי כו' ע"ש

י כ י תפארת ישראל

על פני כל אותה הרוח, עד הנית דירה הוא, ויתור ויפן להעיר ע' אמה וד' טפחים אחרים מהבית ולהלאה, ומודד התחום שבת משם ולהלאה (פ"ח ה' ז'): (ט) את העיר: (י) את העיר עגולה או משולשת או בעלת זלעות הרבה, ירלחה כאילו היא מרובעת: (יא) ר"ל זויות של העיר, שימדדו הפתח מן המרובע שטעו סביב העיר (כפ"ד מ"ח): (יב) רוחו כמו חר: (יג) ר"ל שלא יתחיל למדוד התחום רק אחר ע' אמה וד' טפחים מהעיר, ששטחים כמו חר להשמיע בני העיר (ע"ד דבילה: יד) הכמסות: (טו) שדמקות זו מזו קמ"א אמה וכו' טפחים: כשיעור ב' קרפפין: (טז) ר"ל כעיר אחת למדוד תחום כל א' חוץ למכתה

י כ י תפארת ישראל

פ"ה א) ר"ל שיעשו העיר כחשה מעוברת, למדוד תחומה מהעבור ולהלן, אם היה בית וכו'. (ב) שאין הבתים שבתחת העיר עומדין בשום צורה, או שהיה פגום וכו': (ג) ר"ל שהחומה בעלתה עקומה בולט כאן ושוקע כאן, או היו שם וכו': (ד) דהיינו ב' כותלים מקורין יחד, או ב' כותלים אף שאינן מקורין, עומדין סמוך לעיר: (ח) נשר מקורה, וכ' כותלים לה ללעות, והמוכס דר בה: (ו) בניין שעל הקצר, ושומר הקצרות דר בו, וכל דירה אינה פחותה מד' אמות על ד' אמות שרובעים: (ז) אף שאין דרים בה (פי' פ"ד ו'): (ח) שכל שאי מאלו חוץ ע' אמה וד' טפחים סמוך לעיר, הא"ל כהעיר, ורואין כאילו חוט מחוץ

ביצד מעברין פרקה עירובין

אפי' עבד . מ"י ט"ז
 ט"ז ט"ז ט"ז ט"ז
 של יחיד . ל"ט ט"ז ט"ז
 מ"י ט"ז ט"ז ט"ז
 ט"ז ט"ז ט"ז ט"ז
 ט"ז ט"ז ט"ז ט"ז
 ט"ז ט"ז ט"ז ט"ז
 ט"ז ט"ז ט"ז ט"ז
 ט"ז ט"ז ט"ז ט"ז

שנינו גוססות

הוא (ר"ס) אפילו נמשכ' ו
 ואפילו וכו' ג' (אח)
 הדבר נכ"מ לתק' דנ"ט
 ונמשכ' בדברו' כד"ף
 ונכ"מ ל"ן נ"ף כ"ף
 כוונתו ועי' ד"ס .
 ונעשית' של רבים ;
 וכו' נמשכ' וכן נמשכ' ;
 ד"ג ונכ"מ ונמשכ' ;
 שנעשית' וכן נמשכ' ;
 רבים כנ"ל ע"ה . עשה
 (חוצה לה) . וכו' ד"ג
 ונמשכ' ; כ"ף וכו' ;
 ונמשכ' ונכ"מ וכן נמשכ'
 כ"ף ד"ף קטע' ונכ"מ
 ונכ"מ (וכס עשו לה
 שו"ר) ; כנ"ל חוצה לה
 שו"ר וכו' נכ"מ
 ואולי כן הוא גם
 נכ"מ ונכ"מ ; כע"ז
 חרשה . כנ"מ בע"ד ;
 ע"ז שני בתים . וכו'
 כנ"מ ונמשכ' ; ד"ג
 כנ"מ ונמשכ' של
 שני שני . וכו' כנ"מ .
 וכן במורה . כנ"מ במורה
 ביהו' ערב לי . וכו'
 נמשכ' ; נמשכ' ונכ"מ
 ונכ"מ וכו' ונמשכ' ;
 לערב לו וכן נמשכ' וכו'
 נמשכ' ונמשכ' ונכ"מ
 המ"ס . ואמר לו לבנו
 לערב במורה וכו' כנ"מ
 (וכס ליהא למי' לו) ואולי
 גם כנ"מ וכו' נכ"מ
 ההפסקה אחר המלה לערב
 ועי' פ"ה . במע"ז בואמר
 וכו' או במע"ז . ה"מ
 ולביתו . נמשכ' מסנן .
 וכו' ד"ג ונכ"מ (וכס
 לביתו) . אמות . ד"ג
 ונכ"מ ונמשכ' ונמשכ' ;
 אמה יותר מכאן . ד"ג
 יתר . וכו' כנ"מ (וכס .
 סיבן) . לערובו אלפים .
 ד"ג נמשכ' ולערובו . אמר
 לביתו ומותר לערובו .
 וכו' הסדר נמשכ' וכו' כנ"מ
 כ"י ; דנ"מ וכו' ;
 ונמשכ' הסדר מותר
 לערובו ואמר לביתו וכו'
 כנ"מ וכו' (הנה"ה) (את)
 ערובו . כנ"מ וכו' ליהא .
 לא עשה ; ולא בלום וכו'
 נמשכ' ; דנ"מ ונכ"מ
 ונמשכ' ליהא . (אפילו
 אמה אחת) . וכו' נמשכ' ;
 דנ"מ וכו' ; ונכ"מ
 ונכ"מ ונמשכ' ליהא וכן
 ליהא ד"ג ונכ"מ וכו' ;
 ונכ"מ מן הלא שנים ועי'
 גוססות הש"ס כ"ל .

שפרש בע"ה] : שלא אמרו חכמים כו' . מדאורייתא לא מחברי
 מידי ואינה גזר הלך חולין בהו לקלא קן לשון רש"י בגמ' .
 ומיהו איכא דסבירא ליה דעד ג' פרסאות מדאורייתא וכמ"ס פ'
 דלעיל משנה ח' ועיין ספ"ב דתשובות : ו אין מערבין את כולה .
 כתב הר"ב שלא תשתכח תורת רשות
 הרבים והכא בעיר שיש לה שני
 שערים שיכנס בה בני אדם על
 האחת וילאו על השניה כדכתב
 הרמב"ם בפירושו וז"ל הר"ב בסוף
 מחתימן ועיר שאין לה אלא פתח אחד
 כו' . וכתב רש"י הטעם ואע"פ
 דעכשו היה של יחיד הואיל ותחלתה
 של רבים ולמא הדרה ומתעבדת של
 רבים ואילו לערובי כולה : בעיר
 חדשה . פירש הר"ב שמה חדשה הכי
 תיח' וכו' יהושע (כו) היא כחובה
 בנחלת יודא . תוספות . [וצירוסלמי
 כעיר חדשה שביהודה כגון לן ומדשה
 ומגדל גד] : ו ואמר לבנו . מבעוד
 יום . רש"י : מותר לביתו . ודמא
 לדתן כפ"ב משנה ד' ולא דמי לדתן
 כפ"ד מ"ו ועיין שחלקיה שם בין אותן
 המצוות בשם המוס' כ"כ רש"י כנ"ל
 וז"ל הר"ב ומסתמא צביתו ניחא ליה
 דכל שודע ציתו ניחא לי כו' :
 ולביתו יותר מאלן . ובגמ' פריך
 הכי משכחת לה שיהיה קרוב ממקום

מביתו
 ערובו ויהיה רחוק יותר
 מביטו
 ערובו ערוב כיון שאינו יכול לילך ולעלו
 הויא ליה צביתו
 ערובו ערוב כשאינו ערובו ערוב : אמר
 לביתו . למטת מביתו אלפים לכל רוח :
 בעיבורה של עיר . בלחוד מן הבתים
 העומדים בחוף ע' אמה וטריס : לא עשה
 ולא בלום . שהרי בלא ערוב נמי יש לו מן
 העיר אלפים לכל רוח וכל העיר עם
 עיבורה נחשבים לו כארבע אמות :
 נתנו חוץ לתחום . חוץ לעיבורה של עיר
 והכי מפרש לה בגמ' :
 מה

יבין תפארת ישראל יבין
 (לה) אכל קטן צמוד קטן לא (שם ס"ה) : (לו) דתוך י"ב מיל , קו"ל
 שהו' רבנן (מג"א רס"ו סק"ו) . מיהו חוץ ל"ב מיל , י"ח דהו' דל"ו
 (ת"ד) : (לו) שהיתה שייכה לחדש א' והוא משכיר כל צתיה לכדריס בה
 ומכרה לרבים : (לח) ערובי חלרות : (למ) דדונת ככתולה , שלא
 היתה לריכה שיער (ו"ל דלף דמשנה א' ומשנה ו' מיידי כחמויין , מפסיק
 לטו כמשנה ו' דמיידי בערובי חלרות , דקמ"ל דלף כן דמשנה ו' דהיא
 עכשו של רבים , אפי' נאמנין עבד ושפחה לומר שיהיה של יחיד , וכדאמרי'
 בש"ס (ד"ע כ"י) כמחא דני ר' חייה : (ב) ג"כ כמקודס , דעיר של רבים
 שיש לה יותר משער א' , אסור לערב ערובי חלרות שלה כולה יחד כלי
 שיער מקום א' בעיר , כדי שלא ישכחו שרק ע"י העירוב והתירו לעטול
 מיהו הדריס בלוחו שיער , יוכלו לערב לעלמן כדי לעטול במקומן :
 (בא) שיער : (בב) קמ"ל אפי' חלה לה מהני שיער : (בג) כך שמה .
 (בד) וקו"ל דלפי' בית א' הוה שיער . מיהו אין נזהרין צוה עכשו ,
 דהרי אינה של רבים רק בתשובה ס' רבא , והרי לא שכיחה . או
 דקו"ל כר"ן דעובד כוכבים נמי הוה שיער (ש"ב מג"א סק"ב וו') :
 (בה) בין השמשות : (בו) ר"ל וכבר אמר מבעו"י לבטו שיערב לו במערב
 שלמד ביתו : (בז) דמדמי' אפטר לבוא ביה"ש לעירובו , אינו עירוב ,

תוספות חדשים

משנה ו עיר של יחיד כו' . יש למה סדר ר' הוא מתק' דלמידי בערובי
 חלרות כלי בין דיני החמויין עדיין ה"ל לשדר נפקא שאל"ה גם למה לא התבין
 בעיקר הדין דלון מערביני עיר של רבים אפטר משום דקמי' דעבד ושפחה נאמנין על
 התחום ולא אמרי' שחא שמו כדכבר נבדח הזמן היס הקילו בעיר של יחיד כו"ל חיישינן
 שכתב

שמדדו בני בני אדם מומחים זה ריבה וזה מיטעט : ו עיר של
 יחיד . כגון שאדם אחד קנה כולה והוא משכיר כל צתיה לבני
 אדם הדריס בה ואח"כ נעשית של רבים : מערבין את כולה .
 כדרך שהיו מערבין כשהיתה של יחיד שלא היתה לריכה שיער :
 אין מערבין את כולה . שאסור
 לערב עיר של רבים אם אין משיר
 בה בתים ידועים בלא ערוב דההוא
 שיער הוי היכר דטעמא משום ערוב
 הוא ולא תשתכח תורת רשות הרבים
 וזו הואיל והיתה של רבים והיתה
 לריכה שיער אע"פ דהשתא הויא של
 יחיד דנתיים ככתולה : אלא אם
 כן עשה חוצה לה . שיער בלא
 ערוב עם שאר העיר ורבותא קמ"ל
 שאפילו שיער של חולה לה מועיל
 לשאר העיר : כעיר חדשה
 שביהודה . עיר היתה ביהודה ושמה
 חדשה ולא היו בה אלא כ' דורות והיא
 העיר היותר קטנה שכל ארץ יהודה
 והיא היתה שיער לעיר גדולה הכמוכה
 לה והוא שיעור השיער שצריך לשייר
 בעיר שלא יערבו עם האחרים מבוט
 הכירא : רבי שמעון אוטר שלוש
 חצירות כו' . וכפס ההלכה אפילו
 בית אחד בחצר אחד הוי שיער ועיר
 שאין לה אלא פתח אחד בלבד אפי'
 היתה של רבים ח"ל שיער : ו מי שהיה במזרח . בשדה .
 וקדש עליו שם היס והוא רחוק מערובו יותר מאלפים והרי

צביתו הויא ליה צביתו
 ערובו ערוב כשאינו ערובו ערוב : אמר
 לביתו . למטת מביתו אלפים לכל רוח :
 בעיבורה של עיר . בלחוד מן הבתים
 העומדים בחוף ע' אמה וטריס : לא עשה
 ולא בלום . שהרי בלא ערוב נמי יש לו מן
 העיר אלפים לכל רוח וכל העיר עם
 עיבורה נחשבים לו כארבע אמות :
 נתנו חוץ לתחום . חוץ לעיבורה של עיר
 והכי מפרש לה בגמ' :
 מה

ראשון לציון

מומחה בקי במדידה וכך הם דברי הרמב"ם ז"ל אכל הכ"ף גורס אין מודדין אלא מן
 מומחה ופירוש מומחה מ"ל ומהו כלומר מקום שיה וימישור וכינוי הסוד כהכ לעיל
 כפירוש הרי"ף וכן כהכ כפירש"י וסרוב"ם למימרא דים לתוש לבדני שיהיה ע"ל
 (וראיהו) כמסוף הערוך כהכ על פירש"י ולא נהירא דאם כן היה לו לומר אין מודדין
 אלא

ה אנשי עיר. ס"א ע"א ס"ב
ס"ג: ה אנשי עיר. ר"ע. ס"א
ס"ד: ה אנשי עיר. ר"ע. ס"ב

מזיחו ומתקן כגון דקא ביתו בחלכסו שרובו עומד במזרח
ביתו וערובו מוסך למערב ויהר מזיחו ואעפ"כ פעמים שהלכסון
רבו והיו ביתו רחוק ממנו יותר מערובו: מה שכתב ל' הר"ב
שמן הערוב ללד העיר כלומר למערב הערוב: ה מהלכין את
כל עיר קטנה. פי' הר"ב כד' אמות

מה שנשכר. לרוח זה: מפסיד. לרוח שכנגדה שהרי מונה
מן הערוב אלפים לכל רוח ואם נהנו בסוף חלק למזרח נמלא
שכלות אלפים של מזרח בסוף שלשה אלפים לעיר ונשכר חלק.
ואלפים של מערב כלוח בסוף חלק של מערב העיר והפסיד חלק

שנויי גוסהאות
ח (כל) עיר קטנה
כתי"מ ליהא וכן לתא
בסמוך, אבל שם נגמ'
(ס, ב) איהא, ואין
אנשי ע"ק מהלכין וכו'
כד' וכו' וכו' כד' ר"ע;
במסד' ו אנשי ע"ק אין
מהלכין; כתי"ק ונמשכ' וכו'
ובמסד' ו אנשי ונמשכ' וכו'
לגמ' אין ונשי כגליון וכו'.
ובגמ' מאן דהני אנשי
לא מהכח ומאן דהני
אין אנשי לא מהכח
כו' ונשי כגמ' הירושלמי.
(כ ז ד) גמ'
הירושלמי אמר, כיד, לוי
כאן כולו וע"כ לעיל מו
וכן ליהא דנ"ש (ד"ס) ב'
שהיה בעיר. כתי"ק.
מערב. וכו' כד' דר'
וכי"ס כתי"ל וכו'
כדנ"ס (וכס מי שהיא...)

ומשלימין מדתן חולה לה. כלומר על
הד' אמות אלו משלים. דלה כהר"ר
ונתן שכת' דאע"ג דאמר' כד' אמות
דמיא לא שנהבז אוקן כלל. אלא
מדכתב ומשלימין ר"ל שנהבז חוקן
הד' אמות. וכ"כ הרמב"ם והטור:
ו למודד שאמרו. במ"ד פרק ד':

מה שנשכר הוא מפסיד (ע): ה אנשי עיר
גדולה (ה). מהלכין את כל עיר קטנה (ה).
ואין אנשי עיר קטנה. מהלכין את כל
עיר גדולה (ט). ביצד (ט) מי שהיה בעיר
גדולה. ונתן את ערובו בעיר קטנה. בעיר
קטנה. ונתן את ערובו בעיר גדולה (ט).
מהלך את כולה. והוצה לה אלפים אמה.

וקמ"ל דאין העיר עולה בחשבון
האלפים שלמערב אלא כולה כד'
אמות והני מילי כשאין כלות האלפים
שמן הערוב ללד העיר אלא בסוף
העיר או חולה לה אבל אם כלות
באלמנע העיר או בחיזה מקום בתוכה
אינו יכול לילך בחוף העיר אלא
עד מקום שכלות האלפים אמה של
ערוב ומו לא כדאין בסמוך:
ה אנשי עיר גדולה. שהיה להן
עיר קטנה בחוף אלפים ויולאים
מפנין ומוינין והולכים דרך הקטנה
[הסמוכה] מהלכין את כל העיר
הקטנה הסמוכה להן כחברע אמות
ומשלימין מדתן חולה לה: ואין
אנשי עיר קטנה מהלכין את

וד' עקיבא אומר אין לו אלא ממקום ערובו אלפים אמה (ט): ה אמר להר"ר
עקיבא אי אתם מודים לי בנותן ערובו במערה. שאין לו במקום ערובו
אלא אלפים אמה. אמרו לו אימתי. בזמן שאין בה דיוורין (ס). אבל
יש בה דיוורין. מהלך את כולה. והוצה לה אלפים אמה. נמצא קל
הוכה מעל גבה (ס). ולמודד שאמרו נותנין לו אלפים (ס). שאפילו סוף
מדתו כלה במערה (ס):

הגדולה. כולה כד' אמות לפי שמדת החומין כלה באלמנע עיר גדולה לפיכך אין עיר גדולה נחשבת להם כד' אמות ואין הולכים בה אלא
עד סוף החומין: ביצד מי שהיה מעיר גדולה. מתניתין חסורא והכי קתני אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה ואין אנשי
עיר קטנה מהלכין את כל עיר גדולה במה דברים אמורים במודד אלפים אמה אבל הנותן ערובו בחוף העיר בין נתנו אנשי עיר
גדולה ערובן בקטנה בין נתנו אנשי עיר קטנה ערובן בגדולה מהלכין כל העיר שהערוב מונה בה כד' אמות כיצד מי שהיה
מעיר גדולה ונתן את ערובו בעיר קטנה כד': ור' עקיבא. חולק על ה"ק וכדנר שאין הערוב עושה העיר שואח מונח בה כד'
אמות ואין מוסיף אלפים אלא ממקום הערוב ואין הלכה כר"ע: ה אימתי בזמן שאין בה דיוורין. שנפרטו מחילותיה וחינה
ראויה לדיוורין שהם ראויה לדיוורין אע"פ שאין בה עכבו דיוורין חינה נחשבת כולה אלא כד' אמות לדברי חכמים וכן עיר שאין יושב בה
ויש לה חומה סביב שנתן בה ערובו נחשבת כד' אמות ואפי' היא גדולה כאלגטויה: נמצא קל תוכה מעל גבה. דלילו נבה של מערב אם
נתן שם ערובו אין לו אלא אלפים אמה ממקום ערובו דנבה אינו ראוי לדיוורין ותוכה מהלך את כולה וחולה לה אלפים אמה: ולמודד
שאמרו. אע"פ שחלוקים חכמים על ר"ע בנותן ערובו בעיר לומר שכל העיר לו כד' אמות מודים הן בהבא ממקום שניתנה
ודלה מדתו של אלפים אמה אפילו במערה שיש בה דיוורין שאינו נכנס להן מומדתו כלום:

ונתן ערובו. בעיר קטנה
ונתן. כמשני' או בעיר;
דנ"ס וכו' וכו' או בעיר;
כתי"מ ומי שהיה בעיר
קטנה; כתי"מ מי שהיה
בעיר. ונתן (את) ערובו.
כד' ליהא. ר"ע. וכו'
וכמשני' ר"ע. אלא
מסקים ערובו אלפים
אמה. כד' וכתי"ק וכתי"מ
וכתי"מ וכמשני' וכתי"מ
ד"ס ווינטי' כתי"מ מסקים
ערובו אלא אלפים. וכי"ס
כתי"ק וכתי"מ. ה אמר
להן. כד' וכתי"מ. להם.
אי אתם מודים (ל').
כתי"מ ליהא; כד' אין
אתם. בנותן ערובו
במערב. וכי"ס כמשני'
וכון הוון כתי"ק וכד'
וכמשני' (את) ערובו
ע"פ המערה. וכי"ס
כתי"מ (וכס ליהא).
ממקום ערובו אלא
א"א; כמשני' אלא
מקום ערובו א"א;
כתי"מ המטות שש פ'
הכר"ב ד"ר אלא ממקום
ערובו אלא א"א. והר
אלא ט"ס הוא. אברך
יש בה דיוורין. דנ"ס
וכתי"מ וכמשני' אבל
בזמן שיש בה. כתי"ק
אבל אם יש בה. קל
תיכה מעל גבה. כתי"מ
..מנבה; כמשני'.

ונתן ערובו. בין נתנו אנשי עיר גדולה ערובן בקטנה בין נתנו אנשי עיר קטנה ערובן בגדולה מהלכין כל העיר שהערוב מונה בה כד' אמות כיצד מי שהיה מעיר גדולה ונתן את ערובו בעיר קטנה כד': ור' עקיבא. חולק על ה"ק וכדנר שאין הערוב עושה העיר שואח מונח בה כד' אמות ואין מוסיף אלפים אלא ממקום הערוב ואין הלכה כר"ע: ה אימתי בזמן שאין בה דיוורין. שנפרטו מחילותיה וחינה ראויה לדיוורין שהם ראויה לדיוורין אע"פ שאין בה עכבו דיוורין חינה נחשבת כולה אלא כד' אמות לדברי חכמים וכן עיר שאין יושב בה ויש לה חומה סביב שנתן בה ערובו נחשבת כד' אמות ואפי' היא גדולה כאלגטויה: נמצא קל תוכה מעל גבה. דלילו נבה של מערב אם נתן שם ערובו אין לו אלא אלפים אמה ממקום ערובו דנבה אינו ראוי לדיוורין ותוכה מהלך את כולה וחולה לה אלפים אמה: ולמודד שאמרו. אע"פ שחלוקים חכמים על ר"ע בנותן ערובו בעיר לומר שכל העיר לו כד' אמות מודים הן בהבא ממקום שניתנה ודלה מדתו של אלפים אמה אפילו במערה שיש בה דיוורין שאינו נכנס להן מומדתו כלום:

הגדולה. כולה כד' אמות לפי שמדת החומין כלה באלמנע עיר גדולה לפיכך אין עיר גדולה נחשבת להם כד' אמות ואין הולכים בה אלא עד סוף החומין: ביצד מי שהיה מעיר גדולה. מתניתין חסורא והכי קתני אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה ואין אנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר גדולה במה דברים אמורים במודד אלפים אמה אבל הנותן ערובו בחוף העיר בין נתנו אנשי עיר גדולה ערובן בקטנה בין נתנו אנשי עיר קטנה ערובן בגדולה מהלכין כל העיר שהערוב מונה בה כד' אמות כיצד מי שהיה מעיר גדולה ונתן את ערובו בעיר קטנה כד': ור' עקיבא. חולק על ה"ק וכדנר שאין הערוב עושה העיר שואח מונח בה כד' אמות ואין מוסיף אלפים אלא ממקום הערוב ואין הלכה כר"ע: ה אימתי בזמן שאין בה דיוורין. שנפרטו מחילותיה וחינה ראויה לדיוורין שהם ראויה לדיוורין אע"פ שאין בה עכבו דיוורין חינה נחשבת כולה אלא כד' אמות לדברי חכמים וכן עיר שאין יושב בה ויש לה חומה סביב שנתן בה ערובו נחשבת כד' אמות ואפי' היא גדולה כאלגטויה: נמצא קל תוכה מעל גבה. דלילו נבה של מערב אם נתן שם ערובו אין לו אלא אלפים אמה ממקום ערובו דנבה אינו ראוי לדיוורין ותוכה מהלך את כולה וחולה לה אלפים אמה: ולמודד שאמרו. אע"פ שחלוקים חכמים על ר"ע בנותן ערובו בעיר לומר שכל העיר לו כד' אמות מודים הן בהבא ממקום שניתנה ודלה מדתו של אלפים אמה אפילו במערה שיש בה דיוורין שאינו נכנס להן מומדתו כלום:

הגדולה. כולה כד' אמות לפי שמדת החומין כלה באלמנע עיר גדולה לפיכך אין עיר גדולה נחשבת להם כד' אמות ואין הולכים בה אלא עד סוף החומין: ביצד מי שהיה מעיר גדולה. מתניתין חסורא והכי קתני אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה ואין אנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר גדולה במה דברים אמורים במודד אלפים אמה אבל הנותן ערובו בחוף העיר בין נתנו אנשי עיר גדולה ערובן בקטנה בין נתנו אנשי עיר קטנה ערובן בגדולה מהלכין כל העיר שהערוב מונה בה כד' אמות כיצד מי שהיה מעיר גדולה ונתן את ערובו בעיר קטנה כד': ור' עקיבא. חולק על ה"ק וכדנר שאין הערוב עושה העיר שואח מונח בה כד' אמות ואין מוסיף אלפים אלא ממקום הערוב ואין הלכה כר"ע: ה אימתי בזמן שאין בה דיוורין. שנפרטו מחילותיה וחינה ראויה לדיוורין שהם ראויה לדיוורין אע"פ שאין בה עכבו דיוורין חינה נחשבת כולה אלא כד' אמות לדברי חכמים וכן עיר שאין יושב בה ויש לה חומה סביב שנתן בה ערובו נחשבת כד' אמות ואפי' היא גדולה כאלגטויה: נמצא קל תוכה מעל גבה. דלילו נבה של מערב אם נתן שם ערובו אין לו אלא אלפים אמה ממקום ערובו דנבה אינו ראוי לדיוורין ותוכה מהלך את כולה וחולה לה אלפים אמה: ולמודד שאמרו. אע"פ שחלוקים חכמים על ר"ע בנותן ערובו בעיר לומר שכל העיר לו כד' אמות מודים הן בהבא ממקום שניתנה ודלה מדתו של אלפים אמה אפילו במערה שיש בה דיוורין שאינו נכנס להן מומדתו כלום:

ה אנשי עיר. ס"א ע"א ס"ב
ס"ג: ה אנשי עיר. ר"ע. ס"א
ס"ד: ה אנשי עיר. ר"ע. ס"ב

ה אנשי עיר. ס"א ע"א ס"ב
ס"ג: ה אנשי עיר. ר"ע. ס"א
ס"ד: ה אנשי עיר. ר"ע. ס"ב

ה אנשי עיר. ס"א ע"א ס"ב
ס"ג: ה אנשי עיר. ר"ע. ס"א
ס"ד: ה אנשי עיר. ר"ע. ס"ב

ה אנשי עיר. ס"א ע"א ס"ב
ס"ג: ה אנשי עיר. ר"ע. ס"א
ס"ד: ה אנשי עיר. ר"ע. ס"ב

ה אנשי עיר. ס"א ע"א ס"ב

ה אנשי עיר. ס"א ע"א ס"ב

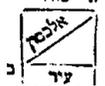
ה אנשי עיר. ס"א ע"א ס"ב

ה אנשי עיר. ס"א ע"א ס"ב

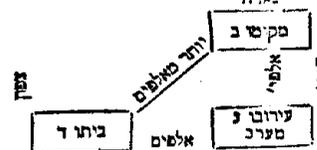
כיצד מעברין פרק ה עירובין

פרק ה משנה א ב ג הבא למדוד אלפים של תחום העיר, ואלפים היה העיר ארוכה ואינה רחבה כארבעה כצדור (ה) מניחין אותה כמות שהיא [שאין עושין סבלא מרובעת במדידה שהחבה כארבעה] ומודדין אלפים אמה לכל רוח; משא"כ בהיא עגולה עושין לה עזרות ורואין אותה כאילו היא בתוך המרובע, בצדור (ג) ומודדין הויז מצלעות אותו מרובע אלפים לכל רוח, ונמצא משתכר הויות, וכשהוא מרובע אינו מרובע כאלכסון בצדור (ג) אלא מרובע לריבוע עולם [עי' מ"ש לעיל פ"ד], ר"ל שתהא כל רוח ממנה משוכה כנגד רוח מרוחות העולם ומכוונת כנגדה; מיהא כאינה מרובע באמת לריבוע עולם מניחין אותה במדידה כמו שהיא; וברחבה מצד אחד כצדור (ד), רואין אותה כאילו כולה רחבה כצדור (ה) ובעשויה כדלת כצדור (ו) או כקשת כצדור (ז) נותנין לה זווית ומרבעים אותה לריבועו עולם כצדור (ח) בהיה כדלת כצדור (ט) בכקשת, והולכין כל רוח החלל וכל ריבוע הקשת, ועינולו דרך התחום ע"י ראשי הקשת, ומשם מודדין אלפים כאילו דר כראשי הקשת כצדור (י); מיהא ברצה לילך דרך היתר, שהוא הרחוב שבין א, ב, בצדור (יא) ולא דרך התחום, דוקא באין בראשי הקשת א, ב, מרחוקים זה מזה יותר מארבע אלפים אמה, מודדין התחום ג, כ, מהיתר [לא לבד מהקשת]; משא"כ בביניהם יותר מארבע אלפים, מודדין רק מהקשת, ול"א גם מהיתר כמקום שנתקצר שם כמו בין ראשי הקשת ג, ד, ער שלא נשאר ד' אלפים כצדור (יב) מיהא באין הרחוב ז' י' שכן הקשת היתר יותר מארבע אלפים כצדור (יג), מודדין ככל ענין מהיתר, ואילו הוא יותר מארבע אלפים; אם בצד האחר מהעיר יוצאים בתים, ובצד השני לאו כצדור (יד) או אם רחוב העיר בשמה א' ב' אינו יותר מאלפים, אף על פי שמשך אלו הבתים שבשמה א' נ' הם יותר מאלפים, רואין כאילו חום ישר מוחזק מן נקודת ג' ער הצד של ב' וכאילו נתארך התחום בב' ער נקודת ד', כמסבון נגד נקודת ג' כצדור (טו) וכאילו כולו מלא בתים, ולהכי אפילו דר בנקודת ב', אינו צריך למדוד התחום, רק מנקודת ד'; בתים אלו שאמרנו אפ' אין בהם דורות אלא שראויין לדירה, דהיינו ג' החיצות ואפ' בלי תקרה או ב', חיצות ותקרה, ודוקא שבין החיצות רוחב ד' אמות [ובארובה, וצרה ברחבה, ויש בה לרבע ד"א, יש להקל], ובהכ"נ וביח' דע"ו והאצרות והגשר והקבר כולם כיש בהם בית דירה לאדם מחשיב בית לענין זה; משא"כ ויש ציריפן עושין מערה, וכוונא כזה שאין לו קביעות לא מקרי בית דירה, ובנינים רבים כאלו אין להם עיר עד בית אמה א' ב' עיבור רק מודד מקרי הבית הווצה מיר התחום, ואין מודדין אלא ממתח ביהם; עיר אפילו יותר מוקפת חומה, בכתיים סמוכים זה לזה ער שאין בין בית לבית ע' אמה וד"ס, אפילו ער מהלך כמה ימים נחשב לעיר, ומסקים שכלה הבית האחרון מרחיק עור ע' אמה וד"ס שמעברה של ער [וכן הרין בכל המשלים לעיל עושין סבלא מרובעת, שמרחיק סבל צד של המבלא וכן בהמשל האחרון שמאריבין צד הוב' ער נקודת ד' שמרחיק מנקודת ד' ע' אמה וד"ס] ומשם מודד אלפים; מיהא זה דוקא בעיר קטנה, או בבתיים הסמוכים ול"ו הנחשבים בעיר, אבל בבית א', אפילו גדול הרבה אין לו עיבור רק מודד מקרי הבית הווצה מיר התחום, ואין מוותרין לו אפ' סמיעה אחת; ובשבת כשרה מתחיל למדוד מעמידת גבולו ד' אמות ורח"כ ב' אלפים; היו ב' עיירות סמוכות ול"ו, אם אין ביניהם רק קמ"א אמה ויש ע' שנייה מרחיק לעיר אחת, וכן בני כפרים משולשים כוח אמות שפחות שלש, [לבר מרוחב הכפר] או שלשתן בעיר אחת, ומודדין אלפים; אלפים לכל רוח הויז משלשתן, וי"א דלאמצעי אין לה קולא ב"ר. אין מודדין אלא בחבל של פשתן ארוץ חמשים אמה דוקא, וישים האחר מהמודדין ראש החבל כנגד לבו וכן השני כנגדו וימתחנו בכל כוח; — י"א מודד אלא כנגד העיר דרך ישרה ויכוונת ואלה הן הר' או ג' או ארד מפקים, אם ככל ה' אמות של שפוט הדרב הוא המפק, הוא מנכיה או מעמיק עצמו רק י"ס, מעמיד כלונס מצד זה וכלונס מצד שני שבניו, והכל חמשים אמה מוחזק כלונס לשני ומבלע בתחום [ואין צריך למדוד מרוון העומק כהר אפילו הוא יותר מאלפים ובניא ונדר דוקא כאינו רק אלפים, הא ביהתר מאלפים צריך למדוד בחבל של ד' וכמבואר בסמוך]; מה שאין כן אם ככל ה' אמות שפוט, מנכיה או מעמיק עצמו יותר מ"ס, איז הטרחה העמדת כלונס, רק משערו באומר רעת, את רחב ההר מצד לצד שנקדו חמשים אמות ורין; מיהא אפילו הויא שדי באומר בעלמא, אם הרבה חמסיק רחב יותר מהחשים אמה, מודד כל מדרונו כראוי בחבל של ד' אמות,

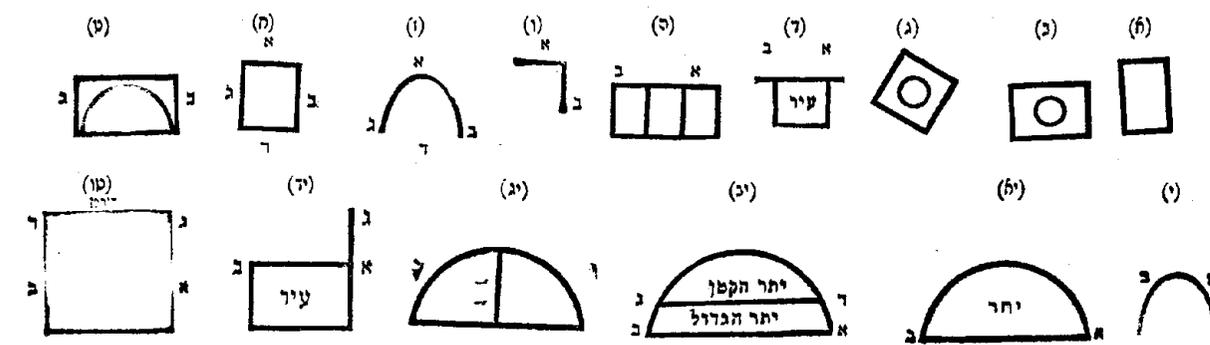
והמודדים. פשימים החבל תמיד התחתון נגד לבו והעליון נגד רגליו, וכל זה באם שפוט המדרונים אינו זקוף (שפיל) ע"י שבשירותו חום המסקולת מראש המדרון למטה יתרחק החום ברובם מכנגד נקודת סבב רגל הדר והניא וכדומה ד' אמות, הא במתרחק פחות מזה, ורחב יותר מהחשים ער שאינו יכול להבליע, מודד רק המישור שבגוש החר או שבניא למטה, ובאין מישור אינו צריך למדוד כלל; אם מודד ד"מ במורה העיר ולסניו הר נניא וכדומה, ושם אינו יכול להבליע, דרחבים יותר מהחשים, והם מתקמים לצפון או דרום ושם יכול להבליע אותם, והיא בתוך אלפים של צד צפון או דרום, מבליו שם והוור למדתו כמורה, אבל אם אינו יכול להבליע בתוך אלפים של צד העיר לא יתרחק יותר, והוי כאינו יכול להבליע ודינו כלעיל: מ"ה. אין סומכין אלא על מדידת מומחה שיועד ובקי במדידת קרקעות; היה לנו החומי שבת מוחוקין, ובא ממתח ומודד אותם שנית שמסוין לו להחמיר באם מ"ס בתחום, ואפילו להקל בריבה; ובמדר ומצא התחום בנקודת א' עדיר ויתירה ממה שהזקוק כנגדה באותה צד בנקודת ב' מוחזק החום של סימן התחום מא' לב' כאלכסון, ול"א בשורה כמו המקום שהב' כוח א שיה

וב' מוחזק שמדוד התחום, ואחד ריבוע ור"ה מ"ש, וממין למרבה, והוא שאין המרובה רב על המיעוט תק"פ אמה; הקילו חכמים להאמין אפילו עבר או שפחה לומר ער כאן תחום שבת, וקמן אינו נאמן וירק נחל נאמן לומר וכו' אני שבקפנותי היה ער כאן תחום שבת: מ"ז. דין עיר של יחיד ושל רבים לענין ע"ה ע"י מ"ז: מ"ז. היה בע"ש ביה"ש במקום נקודת א' הרחוק מביתו אלפים למורה ואמר לשלוחו מבע"י שיערב לו למערב מביתו בנקודת ב' וב' הוא תוך אלפים דביתו, ויותר מאלפים מסקים נקודת א', כזה מורה מערב העירוב אינו כלום. וחשבינן ב' אלפים מכל צד מסקים ביתו, לא מסקים עירובו, ובאם העירוב בנקודת ג' כדרומית מערבית והוא עומד עתה כנגדו כדרומית מולחית, בנקודת ב' תוך אלפים מעירובו וביתו בעבר השני כמערבית צפונית יותר מאלפים מ'.

לכל רוח מחוק לעיר, וכן בנתן עירובו הויז תחום אינו כלום, ונשאר לו תחום דביתו; הניח עירובו בסוף אלה אמה למורה העיר יש לו ער ג' אלפים אמה למורה נמצא שהרויח אלה אמה למורה, ובנגדו מספיד אלה ע"ו למערב העיר; ובכלתה מדה תחום מסקים עירובו בתוך הער, אין לו מן העיר אלא ער מקום שכלתה מדתו; אבל בכלתה לגמרי מחוק לעירו [ולצורך אפילו משם בסוף העיר] כגון שמעירובו ער תחלת העיר אלה ומשם ער סוף העיר אלה אפילו פחות אמה אחת, או כל העיר כד"א, ויש לו מהעיר ולהלן תקצ"ו אמה לתשלום אלפים [ולרמ"א, אפילו בכלתה מדתו בתוך העיר, כיון שאיננה עיר אחרת שחנטי בה מסקים שבתתו, רק עיר שלן בה ששם ביתו. מהלך את כולה אבל לא עשה כזה]; מיהא דוקא נחשד שערב בו דהיינו במשל לעיל מורה ומערב, שהוא לאורך דרכו לצד עיר כד"א, ויש לו עיר מחוק לעיר תקצ"ו אמה, אבל לרוחב, דהיינו לצפון ודרום, אף על פי דגם שם כל העיר לו כד"א, ויכול להלך את כולה ברחבה כמה אלפים, מכל מקום אמיר לוח ע"פ מחוק לעיר שכלתה מדתו בתוך העיר ברוחב העיר [אף על פי שלאורך העיר כלתה מדתו מחוק לעיר], ובכלתה גם ברחבה חוץ לעיר אינו מותר להלך חוץ לעיר רק ברוחב מדת התחום לפי נקודת מצב עירובו, ב' אלפים לצפון וב' אלפים לדרום כצדור ער ד"א, ד"מ באם העיר רחבה מצפון לדרום כ"כ ער שאינו חסר מד' אלפים ור"א, אלא אמה מחוק לעיר לצפון ואמה מחוק לדרום, אינו מותר להלך מחוק לעיר לכל צד רק אמה אחת: מ"ח. ה' המנחה עירובו בעיר אחרת הרחוק מעירו אלפים או בבית, אפילו עיר הרבה, או מערה הרחוקה לדיונין מהלך את כולה והוצה לה אלפים אבל במקום שאינו מוקף כבשדה, או מערה שנמצא מחיצותיה שאינה ראויה לדיונין, וטען למקום העירוב ד"א ולכל רוח אלפים ברוחב ד"א; היה מודד תחומו וכלה לו באמצע עיר או מקום המיקף מחיצות אין לו אלא אלפים ער מקום שכלה, כלעיל בהג"פ פ"ד מ"ד.

קט"ו נוס' שאפ"י נמנעה סוף מדתו כלל וזכו שער מלות כלל. (קול הכמ"ו):

הוא שיהא שותף עם שכניו. שבמבוי לשם שהפסד בעלמא ולא לשם ערוכ: א"צ לערב. והוא שהיה כולן שותפין בכלי אחד ודוקא שהיו מצויות הוו ביין כדחנן בכל מערבין ומשתהפין אבל ערובי חלירות אין מערבין אלא בפת דערוכ משום דירה הוא ודירה של אדם אין לבו נמשך אלא בפת ואם שחק שהיו מצויות בפת כ"ש דחשיב טפי וסומכין על אותו שחק של פת במקום ערוכ וא"ל לערב ערובי חלירות אבל אם נשתתפו ביין או בשאר דברים לריכיים לערב עירובי חלירות ואין סומכין על השחק כדי שלא תשתכח טורה ערוכ מן התיקנות: ר"ש אומר כו' ואין הל' כר"ש: ׀ במרקלין. בית גדול ורחב מושב מלכים ומלקוח למחמה וטלני יש להן פתח מן המרקלין לחצר ולריכיים לערב עם שאר בני החצר: בית שמאי אומרים. רשותיהן חלוקים ולריכ' שכל חצורה וחצורה וכו' אומרים. אין מחילה זו חלוק רשות. וכזמן שחלקו המרקלין למחלות גדולות המגיעות לתקרה כולי עלמא לא פליגי דהוי חלוק רשות משום דהוי כשריים בחדרים ובעליהם. כי פליגי דחלקו במחילות נמוכות שאין מגיעות לתקרה ב"ש סברי מחילה כזו הויא חלוק רשות וכו' סברי לא הויא חלוק רשות: ׀ האהין השותפין. הכי קאמר האהין שאוכלין על שלחן אביהם והשותפים האוכלים

איהו לאשתמוי לא מני לאקטוי: ׀ ר"י אומר במזיד לחצר היינו זבלא החזיקו בו כבר שאם החזיקו והולילו מצתיסה לחצר סוב אינו יכול לאסור כדפירס הר"ב במשנה ב' ואפילו לרי' [דהתם]: ׀ אין לריכין לערב. כתב הר"ב ודוקא שהיו מצויות כו' ופי' לערב לשחק. המגיד רפ"ה מה"ע ויכולא זזה ספ"ט. ועיין מה"ש בס"ד פ"ז מ"י. ומ"ש הר"ב דערוב משום דירה הוא בפה גנמ' דמ"ט וכלומר לערב דירקן לעשותן אחת אבל שחופי מצויות אינו אלא לשחק רשות החלרות שבמבוי ולא רשות הבתים ומגד לאו בת דירה היא. רש"י. ומ"ש הר"ב אבל אם נשתתפו ביין כו' ואין סומכין על השחק כדי שלא תשתכח טורה ערוכ כו'. ז"ל הרמב"ם בחבורו שהרי אין התיקנות מתיירן מה נעשה במבוי לפיכך אם נשתתפו במבוי בפת סומכין עליו ואין

לריכ' לערב בחלירות שהרי התיקנות מתיירן בפת עכ"ל כלומר ויודעים במשום השחק של פת מטלטלין בחלרות ולא יבואו לטלטל בחלרות בלא שחק הפת אבל לין ובאר דברים אין לתיקנות הכירא כי אין משגימין בדברים שנעשה בהם דבר מה כי אם אל הפת עיניהם תלויות ומשגימין לדעת מה יעשה בו. וא"ס וסיפוק ל' בלא תשתכח כו' הירק נאמך על שחק מצויות בפת בפת אלא בפת. הא מלתא ל"ק דהא איכא דס"ל גנמ' דהאי"ט דסומכין על שחק בלא בפת כו'. סומכין עליה בחצר ע"כ. ומ"ש הר"ב והוא שהיה כולן שותפים יין ויין בשני כלים אלא אורחא דמלחא נקטו. ועוד דלא הולך ההנא לפרש דהתם יין וסמן בשני כלים. תוספות: ׀ המש' חבורה שבצרו במרקלין. [כתב הר"ב] וטלני יש להם פתח פתוח לחצר וכ"כ רש"י וכתבו' כתבו העטם דהל"כ לא היו לריכין לתת ערוכ אלא ב' הפנימים משום דאיך כולאו החלונות הוו כבית שער שלהם וחתן במשנה ד' פ"ח דבית שער אינו אוסר. ומיהו אותו שלפני הפנימי לא מקרי בית שער כר"י דס"פ גנמ'. ומ"ש עוד הר"ב ולריכין לערב עם שאר בני החצר משום דאל"ה שאין כאן עוד דירון בחצר אינן לריכין ערוכ כלל דפ"כ לא אמרינן שהן חלוקין ל"ב כדאית ליה ולכ"ה כדאית ליה אלא כשיש דירון לחמים בחצר. וכן מסיק בטור כו' ש"ע. ועי' במשנה דלקמן דבעינן נמי שאין עומטין הערוכ במרקלין זה והכי תניא אמתי' דהכא: ומודים בזמן שמקלקלן שרייין בחדרים או בעליהם. גנמ' מאי חדרים ומאי עליות חילומא חדרים ממש ועליות ממש. פירש"י שלא היו מחזירים מעולם. פשיטא. אלא לאו כענין חדרים כענין עליות ומאי

שנויי נוסחאות

במזיד. כתיב. ונמשכין בין שונג בין מויד; כתיב. בין שונג בין כתיב. (תרי זה אוסר). כתיב. ליתא. במזיד כו' בשונג אינו אוסר. דגרוס וכתיב. ונמשכין מויד.. שונג. ה' לשכנים. וכו' דג' וכתיב. ונמשכין; נמשכין לשכניו; כתיב. וכתיב. עם שניו; וכתיב. כתיב. ונכ"ל וכן הוא כתיב. ע"ש. ׀ המש' חבורה. נמשכין המש'... ואילו נטון. במרקלין. נמשכין ערוכ במרקלין. ערוכ לכל חבורה. נד"ש ערוכ אחד לכל חבורה. ובה"א כו' אחר. נד"ש בה"א. נמשכין. אהת. (ובין) שמקלקל. כתיב. ליתא; כתיב. וכתיב. וכתיב. שאם חיו מקצתן; נמשכין שאם מקצתן. או בעליהם שהן צריכין וכו' כתיב. וכתיב. ובעליהם צריכין (וכי) בעליהם כתיב. וכתיב. וכי' בתום. שהן צריכין ערוכ; נד"ש שצריכין ערוכ; נד"ש שצריכין ערוכ. לכל חבורה וחבורה. כתיב. לכל אחד ואחד. אבל לקמן נע"כ גנמ' המטה גס כתיב. זה נכדשום ונכדשום והכ"ל לכל אחת ואחת (ד"ס). ׀ האהין (השותפים). דאס

במזיד. הרי זה אוסר (כו). דברי ר"מ. רבי יהודה אוסר. במזיד אוסר (כו). בשונג אינו אוסר: ׀ בעל הבית שהיה שותף לשכניו (במה) לזה ביין. ולזה ביין. אינם צריכים לערב (כ) לזה ביין ולזה בשמן. צריכים לערב. רש"י אחד זה ואחד זה. אינם צריכים לערב (כ): ׀ המש' חבורה שישבתו במרקלין אחד (כ). בש"א ערוכ לכל חבורה וחבורה (כ). ובה"א ערוכ אחד לכל (כ). ומודים בזמן שמקצתן שרויין בחדרים. או בעליהם (כ) שהן צריכין ערוכ לכל חבורה וחבורה: ׀ האהין

חלוקים ולריכ' שכל חצורה וחצורה וכו' אומרים. אין מחילה זו חלוק רשות. וכזמן שחלקו המרקלין למחלות גדולות המגיעות לתקרה כולי עלמא לא פליגי דהוי חלוק רשות משום דהוי כשריים בחדרים ובעליהם. כי פליגי דחלקו במחילות נמוכות שאין מגיעות לתקרה ב"ש סברי מחילה כזו הויא חלוק רשות וכו' סברי לא הויא חלוק רשות: ׀ האהין השותפין. הכי קאמר האהין שאוכלין על שלחן אביהם והשותפים האוכלים

וכתב רש"י ואע"ג דין בחצר לא חיו מנו דחזי למלתיה בשחקו בכלי אחד. גמ'. והתני כפח' לזה ביין ולזה בשמן לריכין לערב ה"ה ההנא לפרש דהתם יין וסמן בשני כלים. תוספות: ׀ המש' חבורה שבצרו במרקלין. [כתב הר"ב] וטלני יש להם פתח פתוח לחצר וכ"כ רש"י וכתבו' כתבו העטם דהל"כ לא היו לריכין לתת ערוכ אלא ב' הפנימים משום דאיך כולאו החלונות הוו כבית שער שלהם וחתן במשנה ד' פ"ח דבית שער אינו אוסר. ומיהו אותו שלפני הפנימי לא מקרי בית שער כר"י דס"פ גנמ'. ומ"ש עוד הר"ב ולריכין לערב עם שאר בני החצר משום דאל"ה שאין כאן עוד דירון בחצר אינן לריכין ערוכ כלל דפ"כ לא אמרינן שהן חלוקין ל"ב כדאית ליה ולכ"ה כדאית ליה אלא כשיש דירון לחמים בחצר. וכן מסיק בטור כו' ש"ע. ועי' במשנה דלקמן דבעינן נמי שאין עומטין הערוכ במרקלין זה והכי תניא אמתי' דהכא: ומודים בזמן שמקלקלן שרייין בחדרים או בעליהם. גנמ' מאי חדרים ומאי עליות חילומא חדרים ממש ועליות ממש. פירש"י שלא היו מחזירים מעולם. פשיטא. אלא לאו כענין חדרים כענין עליות ומאי

תוספות חדשים

הר"ב דה"א א"צ כו' במקום ערוכ עכ"ל ומ"א סימן ט"ז ה"א י"א דסומכין השחק במקום ערוכ אפילו לא נשתתפו הלא ביין וכן סומכין השחק במקום שיתוף: ׀ האהין כו' לפיכך כו' מבטל כו' ע"כ ור"ע מאי קמ"ל זזה פשיטא לין דלריכיים לערב דאס

לריכ' לערב בחלירות שהרי התיקנות מתיירן בפת עכ"ל כלומר ויודעים במשום השחק של פת מטלטלין בחלרות ולא יבואו לטלטל בחלרות בלא שחק הפת אבל לין ובאר דברים אין לתיקנות הכירא כי אין משגימין בדברים שנעשה בהם דבר מה כי אם אל הפת עיניהם תלויות ומשגימין לדעת מה יעשה בו. וא"ס וסיפוק ל' בלא תשתכח כו' הירק נאמך על שחק מצויות בפת בפת אלא בפת. הא מלתא ל"ק דהא איכא דס"ל גנמ' דהאי"ט דסומכין על שחק בלא בפת כו'. סומכין עליה בחצר ע"כ. ומ"ש הר"ב והוא שהיה כולן שותפים יין ויין בשני כלים אלא אורחא דמלחא נקטו. ועוד דלא הולך ההנא לפרש דהתם יין וסמן בשני כלים. תוספות: ׀ המש' חבורה שבצרו במרקלין. [כתב הר"ב] וטלני יש להם פתח פתוח לחצר וכ"כ רש"י וכתבו' כתבו העטם דהל"כ לא היו לריכין לתת ערוכ אלא ב' הפנימים משום דאיך כולאו החלונות הוו כבית שער שלהם וחתן במשנה ד' פ"ח דבית שער אינו אוסר. ומיהו אותו שלפני הפנימי לא מקרי בית שער כר"י דס"פ גנמ'. ומ"ש עוד הר"ב ולריכין לערב עם שאר בני החצר משום דאל"ה שאין כאן עוד דירון בחצר אינן לריכין ערוכ כלל דפ"כ לא אמרינן שהן חלוקין ל"ב כדאית ליה ולכ"ה כדאית ליה אלא כשיש דירון לחמים בחצר. וכן מסיק בטור כו' ש"ע. ועי' במשנה דלקמן דבעינן נמי שאין עומטין הערוכ במרקלין זה והכי תניא אמתי' דהכא: ומודים בזמן שמקלקלן שרייין בחדרים או בעליהם. גנמ' מאי חדרים ומאי עליות חילומא חדרים ממש ועליות ממש. פירש"י שלא היו מחזירים מעולם. פשיטא. אלא לאו כענין חדרים כענין עליות ומאי

הוא: (כו) דקנים שונג אטו מויד: (כו) מיהו בהחזיקו כבר אינו אוסר ככו' ו' (כת' שדרים במבוי, והי' להם ביתך יין, ולא התכוונו לשם שיתוף מצויות: (כ) שיתוף מצויות דלילו ערוכו חלירות לריכ' פת שלם דוקא. ולרמ"א (ספ"ז) דביעמד סומכין השיתוף חתם ערוכ אפי' נשתתפו רק ביין, וי"ל דא"ל לערב ערובי חלירות קאמר הנא, דסומכין השיתוף דין: (ל) וקיי"ל כר"ש, והוא שהי' הכל בכלי א', ואפי' בלא ביין ולזה ביין (עור ספ"ו. ורמ"א ע"ז ס"ג): (לא) ארמון שיש בו חדרים הרבה (וכ"ל דמרקלין הוא עטריקו עיקרו גלין פ"ז דית' /

ראשון לציון

שמעון האהין האהין נמשכין איהא החין שיוו ואלקין וי"ל רש"י האהין לא נסמין עכ"ל אכן כפי המשעות להראשון איהא חר"ס כמו שפירס הר"ס מכלעטורה:

י כ י נ

ר"ל פתחים סגורים, דדירת בני ארמון אינו נוח לכתם גם כמו אצל הדיוט. וכמו כן נקרא מה"ע בלי"א (שלאסס). אח"כ מלחתי קאת מוס בתשו' מהרמ"ע סו"מ (ס"ט). ועניניו שיש בין כל חצורה וחצורה מחילה שאינה מגיעה למקרה, וכל הדר פתוח לחצר, ולריכין לערב עם שאר בני החצר: (ב) כל א' וא' חתן קמה להפת: (ג) דמחשבו כאילו דרין כולן בבית א', ודי בשיתוף א' בעד כולן, וא"ל לזכות להן, דכיון דביניהן א"ל ערוכ, הו"ל א' מהן ממילא כשליח בעד סגן: (ד) ה"ק בזמן שדרים בחדרים שהן כעין עליות נפרדים, שחלוקים במחילות המגיעות

י כ י נ

הוא: (כו) דקנים שונג אטו מויד: (כו) מיהו בהחזיקו כבר אינו אוסר ככו' ו' (כת' שדרים במבוי, והי' להם ביתך יין, ולא התכוונו לשם שיתוף מצויות: (כ) שיתוף מצויות דלילו ערוכו חלירות לריכ' פת שלם דוקא. ולרמ"א (ספ"ז) דביעמד סומכין השיתוף חתם ערוכ אפי' נשתתפו רק ביין, וי"ל דא"ל לערב ערובי חלירות קאמר הנא, דסומכין השיתוף דין: (ל) וקיי"ל כר"ש, והוא שהי' הכל בכלי א', ואפי' בלא ביין ולזה ביין (עור ספ"ו. ורמ"א ע"ז ס"ג): (לא) ארמון שיש בו חדרים הרבה (וכ"ל דמרקלין הוא עטריקו עיקרו גלין פ"ז דית' /

תפארת ישראל

מירי שהניחו העירוב באמצע בב' בתים טש"ה לא מהני לחיצונות אבל הכא כמותה בחצר שלשון מותרות זו כזו. אבל ביין ושמן דלא הוי עירוב להדרי והחיצונות אמורות זה בזה גם האמצעי אסור עמהם. ורב יוסף מוקי פלוגתייהו דר"ש ורבנן בפלוגתא דרבנן דר"י בן נורי דר"ש מ"ל כריבין דרין ושמן מחזברים זה לזה ומקרי יבול לערב זה בזה והך תירווא דר"י לא שייך רק אליבא דאביי דמוקי סתני' דהכא דרין ביין גם בב' כלים מהני ויין ושמן לא דלא הוי לעירובי סתני' ר"ש דמ"ל כריב"ב סקרי הוי לערובי אבל לרבא דמוקי סתני' דרין ביין מהני רק בבלי א' והא דנקט ביין ושמן משום דאורחא דמלחא דהם בב' בליים א"כ מה בכך דר"ש מ"ל כריב"ב רחוי לערובי הא אפילו יין ביין בב' בליים לא מהני. ועי' דרבא מ"ל באוקימתא דרבא דמירי בחצר שבין ב' מבואות. והרע"ב קיצר מאד

תוספות רע"ק

אבל למה דנקט רש"י חספס דמצי לאהרורי ביה למאי צריך לפרש החזיקו מבע"י. ונ"ע: ׀ וברוטב"א הביא בשם הירושלמי דאף לשינויא ב' הנ"ל השעמא דר"י דיהודי מבוישלו והו רק בצדוקי דאע"ג דמבבל בישראל לא אליה בוטוליה ולא נטר ומבבל אבל בישראל גמור אליה בוטוליה וכיון דאחויקו בני מבוי מבוי תו לא מצי למיהדר ביה: ׀ ה [אות 3] במשנה ד"ה ואחד זה אינם צריכים לערב. בסוגיין מוקי רבה בחצר שבין ב' מבואות וערבו עם מבוי זה ועם מבוי זה והניחו העירוב בחצר כדון שיתופי מבואות ואין צריכין לערב דקאמר ר"ש, היינו דהחצר מותר עם המבואות והם עמה. אבל המבואות אמורות זו לזו. ור"ש לשעמיה דמ"ל הכי לעיל פ"ד מ"ו כג' חצירות. ורבנן לשעמיהו דמ"ל דהאמצעות ג"כ אמורה עם שניהם משום הכי אילו ערבו ביין היו כולם מותרים זה בזה דלעיל

בזהו נהנה דל"ק סה
 משטע שנתנו חזר ממש
 וז"ל פטיסא חטוק לה
 דאזר מפני טלל נתנו
 עירובן צבית דיהה מס'ה
 קתני בנקוס א"ל לנתח
 דמחיו א"ל מיוחד דהיט
 נכית והמ"ו וז"ל כתב
 בע"ל עיין עליו. (ט"ז):
 גת"ס ד"ה עירובין וז"ל
 וז"ל וכו' והמ"ו תי'
 דלכתי תנייהתא לנחוקי
 דלאו ר"ע הוה כו' מהני
 דמכיל הוה דמחויבי רבינא
 בגמ' ע"ס וז"ל דה'
 להל גלמח הוה סמי
 למיחוי הדוכא דספ"א
 בלמד וחס הוה על יודים
 א"ל לערב דספ"א סמי
 דלאו ר"ע הוה דמחויבי
 רב ציני בר אבי עזרא
 יודים הוה כל רביס
 ציניס לערב אלא רגל
 המותרת אינה אוסרת רגל
 אוסרת אוסרת
 כך רש"י משנה שמיני
 ציניס הוה וז"ל לנו ה"ל
 דכתי' כר"י מדתא
 למתחם כתיב וכו' מדברי
 רש"י סבוכי אמתני'
 ופתחא כרבנן ע"ס (ט"ז):

כוכבים חב' תוך זמנו; ובאין העובד כוכבים רוצה להשבור ישתל
 ישראל אחר להיות לו רשות להניח שום דבר ומותר; וישראל מומר
 לע"ז או לחלל שבת בפרסיא, אפי' רק לאיסור דרבנן כגון להוציא
 חוץ לעירוב, או לשלול מעות, או לשאר מוקצה, ועושה זה בפרסיא
 בפני ישראלים ג' פעמים, דינו כעובד כוכבים, וכן אפיקורס המלגלג
 בדחול' כעובד כוכבים אפי' לא הלך; מיהא כל זה להכניס ולהוציא
 מביתו לחצר; אבל מפתח ישראל לחיוב מותר, דבתלמידי שבט, ושבט
 שברו הרחוב משר העיר, ושוב אין סומר, אפיקורס, ועובד כוכבים
 אסרים; וצדוקי דאגוס הוא רמעשה אבותיו בידו, אינו כמומר ומבטל
 רשות כשאר' משום עירובו דאינו מועיל דאינו מודה בעירוב;
 ב"ז. בשבת אחד מכני חצר ולא עירב עם האחרים ובטל רשותו שיאמר
 רשותי מבוסלת או קנינה לכס ואפי' משתהשך, וא"ל קנין סודר, ובשנם
 ד' או ח' צריך לבטל לכל אחד בפ"ע, ולי"א די באומר רשותי מבוסלת
 לכולכם, וצריך ג' לבטל להם רשות ביתו בפריש, ומשבוטל להם
 גם הוא מותר להוציא וכן כניס מבתיהם לחצר ולשלול בחיוב כאורה,
 וכן מביתו לחצר אסור לו ולהם, וי"א דצריך לנעיל ביתו, וכשרוצה
 לצאת ולבוא לעולם, אין אסור עליו: כ"ו. מי שאינל במקום אחד
 אויטן במקום אחר, מקום פתח שהוא מקום אבילותו עיקר ושם הוא
 איסר, הלכך אחין שאינלן בבית אביהם וישנם בבתיהם אינם איסרים,
 שא"כ באוכלים בבתיהם שלא בבית אביהם, דאז אפי' כולס דריס בבית
 אחד ומכבדים פתח סבות אביהם אפי' מן טמש, כיון שכל אחד יש
 לו הדר מיוחד לעולם, וה"ה בשתתפים ששונים מלאכה אצל אחד ונטלן
 מונותיהם ממנו ואוכלין כל אחד חוץ מכיחו בהדר מיוחד; מיהא אפי'
 יש עמם דיוורס אחרים לבית אחר שבאיתו החצר, אם העירוב בא אצלם
 א"צ האחין והשותפין לתת עירוב; ואפי' הרבה בעלי בתים שאינם
 אחים ושותפים שאוכלים בהדר אחד, כל אחד על שולחנו, אע"פ שישן
 כל אחד בהדרו, א"צ לערב, וכשי עשהם דיוורס אחרים אותן הב"ב
 א"צ לתת רק פת אחד, ב"ז. קי"ל כר"ס, דמוסבין אשיתוף במקום
 עירוב אפי' נשתתפו ביין, ועירוב שלנו כבהכ"נ במצה בכל ע"ס יש לו
 דין שיתוף כעל"ס מ"ה: מ"ז. י. ב' הצירות, וז"ל פתח או הלון ביניהם
 מערבין כל אחד לעצמו, וא"כ שהפתח או החלון הרבים ר"ש וקצתם
 עכ"פ בתוך י' ספחים הסמוכים לארץ שאז רצו מערבין יחד, ואם רצו
 כל א' לעצמו, ע"י רפ"ז; וכן הצירות זו לשנים מו ופנימית פתוחה
 להיצוניה והיצוניה למבוי, ויש לפנימית דריסת רגל על ההיצוניה, עירוב
 פנימית לעצמה ולא ההיצוניה או כל אחת לעצמה, ושבת אחר פ.
 ההיצוניה ולא עירב מותרת הפנימית ולא ההיצוניה; משא"כ בעירבה
 ההיצוניה לבדה, או בעירבה כל א' לעצמה ושבת אחד מהפנימית;
 שתיין אסורות; ובעירבה כל אחת לעצמה, כל א' מותרת בהצירה;
 עירוב ב' ההצירות כיהר ונתנו עירובן בהיצוניה, ושבת אחד אפי' מן
 ההיצוניה לערב שתיין אסורות עד שיבטל; משא"כ בהניחו בפנימית
 רק בשבת אחד מן הפנימית אויט; אבל כל ההיצוניה, מותרים
 עכ"פ הפנימית:

לשלול במבוי רק ד'א: מ"ו. בית גדול שיש בו הדורים הרבה וכל
 הדר פתוח לחצר או לבית שער הפתוח לחצר, והמחיצות אפי' של
 סדינים או יריעות, ומגיעות עכ"פ בפחות מל' ספדך להקרה, ועומדים
 בהו מצויה דיכשה ויש עוד דיוורן אחרים בחצר, שנתונים העירוב
 באחד משאר בתי החצר, לא בהארמון, או ב"צטרפות כל אלו התנאים
 צריך כל הדר ליתן עירוב; ובדרים בעליות פמיס, אפי' בנתנו בני
 החצר העירוב בהארמון צריך כל הדר לתת עירוב; ובאם אין מהציות
 מגיעות להקרה, וניתנין העירוב באחד משאר בתי החצר די בעירוב
 אחד לכל ההצירות שהספדקין; מיהא מלאמד וסופר וכל המקבל פתח
 ואפי' רק טטון פכתיב ככנו ואשתו ועבדו ותלמיד מרבו, אפי' שיש
 לו הדר מיוחד לעולם, אין אסור עליו: כ"ו. מי שאינל במקום אחד
 אויטן במקום אחר, מקום פתח שהוא מקום אבילותו עיקר ושם הוא
 איסר, הלכך אחין שאינלן בבית אביהם וישנם בבתיהם אינם איסרים,
 שא"כ באוכלים בבתיהם שלא בבית אביהם, דאז אפי' כולס דריס בבית
 אחד ומכבדים פתח סבות אביהם אפי' מן טמש, כיון שכל אחד יש
 לו הדר מיוחד לעולם, וה"ה בשתתפים ששונים מלאכה אצל אחד ונטלן
 מונותיהם ממנו ואוכלין כל אחד חוץ מכיחו בהדר מיוחד; מיהא אפי'
 יש עמם דיוורס אחרים לבית אחר שבאיתו החצר, אם העירוב בא אצלם
 א"צ האחין והשותפין לתת עירוב; ואפי' הרבה בעלי בתים שאינם
 אחים ושותפים שאוכלים בהדר אחד, כל אחד על שולחנו, אע"פ שישן
 כל אחד בהדרו, א"צ לערב, וכשי עשהם דיוורס אחרים אותן הב"ב
 א"צ לתת רק פת אחד, ב"ז. קי"ל כר"ס, דמוסבין אשיתוף במקום
 עירוב אפי' נשתתפו ביין, ועירוב שלנו כבהכ"נ במצה בכל ע"ס יש לו
 דין שיתוף כעל"ס מ"ה: מ"ז. י. ב' הצירות, וז"ל פתח או הלון ביניהם
 מערבין כל אחד לעצמו, וא"כ שהפתח או החלון הרבים ר"ש וקצתם
 עכ"פ בתוך י' ספחים הסמוכים לארץ שאז רצו מערבין יחד, ואם רצו
 כל א' לעצמו, ע"י רפ"ז; וכן הצירות זו לשנים מו ופנימית פתוחה
 להיצוניה והיצוניה למבוי, ויש לפנימית דריסת רגל על ההיצוניה, עירוב
 פנימית לעצמה ולא ההיצוניה או כל אחת לעצמה, ושבת אחר פ.
 ההיצוניה ולא עירב מותרת הפנימית ולא ההיצוניה; משא"כ בעירבה
 ההיצוניה לבדה, או בעירבה כל א' לעצמה ושבת אחד מהפנימית;
 שתיין אסורות; ובעירבה כל אחת לעצמה, כל א' מותרת בהצירה;
 עירוב ב' ההצירות כיהר ונתנו עירובן בהיצוניה, ושבת אחד אפי' מן
 ההיצוניה לערב שתיין אסורות עד שיבטל; משא"כ בהניחו בפנימית
 רק בשבת אחד מן הפנימית אויט; אבל כל ההיצוניה, מותרים
 עכ"פ הפנימית:

ציונים

פ"ז א הלון פ"א ס"ג
 שנויי גוסמאות
 פ"ז א מערבין אחד.
 עד כ. אחת. ואין
 מערבין כתיב אין. וז"ל
 תוספות חדשים
 פ"ז א תי"ט ד"ח
 למעשה ט"ו.
 עיין ש"ח דכ"ס ס' קפ"ג
 שהארץ צוה. ובספ"א ב'
 חולק עליו ע"ס:
 לקטים
 הר"ב ד"ה פתוח וכו'
 לא יחא וכו' לא ידעא
 מהיכן הויה הר"ב טעם
 זה דכ"ס לא כן ה"ל
 כעצמות דיוון סוף למעלה
 מ"י לא תביז פתח דכ"י
 אילו כל הכותל אינו גבוה
 יותר מ"י סו' המחיה
 מעליהה וכן פ"י הרמב"ם
 וז"ל מ"ס הכ"ז דבבית
 המקורה אפי' למעלה מ"י
 מערבין א' מבי' הספסלי
 לא משמע הכי בגמ' ה"ל
 מהוס נדיחא כמאן אמר
 דמי ונדפסיב' כ"ש שבת
 דף ה' דדכר סהוס מכל
 דג דיו מלאה פמיס עד
 ג"ו הלון לוייה חשבון
 חויר. וכוז ראייה שבע"ה
 סביב עכ"ס כר"י כ"י
 והקא עליו כולשלי כ"י
 דבגמרא מוחה דלא
 קוואה ע"ס (ט"ז):

חוספת יו"ט

פרק ז א בתוך עשרה. פי' הר"ב שיהא קלת ממנו כו'.
 דמכ"ה הדר המי פחות מד' על ד' לו למעלה
 מ' והא מריסח שמע' לה ה"ל לאבמעין דהפי' קלת כו' גמ':
 למעלה מ' מערבין שנים. פי' הר"ב דוקא בחצר כו' לכל צבית
 המקורה אפי' למעלה מ' וכו' הכי
 יחיא בגמ'. ונראה מזה. דשני
 בתים בלא חצר גמ' חוין יכולין
 לטלטל מזה לזה בלא עירוב וכן מוכח
 רפ"ט דלכ"ע אפי' לר"ס דמוקל
 בגגות חלרות וקרפיפות ש"ל לערב.
 ממשע דיוורין סחסת הגגות דהיינו
 הכתים שלחיבן עירוב. וכן כתב סס
 הרמב"ם צפירושו לר' שמעון דמוקל מכולו שאומר כי החלוק והספרש במקום הדירה בלבד הבל חלרות והגגות וכו' אבל מה
 שהו' חסור להוליו דבר ממה שיש צבית ה' הבית האחר כו' ה"ל אס טעו עירוב בין שני הכתים עכ"ל. כ"י דלר' שמעון דמוקל
 מכולו

הלון פרק ז עירובין

פ"ז א הלון. בתוך עשרה. שיהא קלת ממנו ואפי' מסבו בתוך י'
 כמוך לקרקע: מערבין שנים. בני ערובין
 חלו לעצמן וחלו לעצמן ואסורים זו עס זו: ואם רצו מערבין
 אחד. עירוב אחד שיתנו חלו עירובן בחדרת ועירבו עמהן ויהיו
 אחד: פחות מד'. לאו פתח הוא וז"ל
 רחוי לעבור מונו לו ולמעלה מ' גמי
 לא יחא תשמיסיה הילכך חין
 מערבין אחד ודוקא בחצר שאינו
 מקורה חבל צבית המקורה הפילו
 למעלה מ' מערבין אחד שדרך לבוס
 ספסלים ותיבות סביבות הבית ויחא
 תשמיסיה
 הרמב"ם צפירושו לר' שמעון דמוקל מכולו שאומר כי החלוק והספרש במקום הדירה בלבד הבל חלרות והגגות וכו' אבל מה
 שהו' חסור להוליו דבר ממה שיש צבית ה' הבית האחר כו' ה"ל אס טעו עירוב בין שני הכתים עכ"ל. כ"י דלר' שמעון דמוקל
 מכולו

יבין

פ"ז א חור מפולס צכול: (ב) ספחים: (ג) ר"ל שקלת החלון תוך
 י"ט סמוך להרין: (ד) כל חצר לעצמה, ואסורים לטלטל מול':
 (ה) שיערבו יחד ויהא מותר לטלטל מול': (ו) דלאו פתח הוא: (ז) דלאו
 לא יחא השמיסתחא: (ח) מיהי בחצר או צבית מקור', אפי' למעלה
 מ' טפחים מערבין א' (א), דמיהא השמיסתחא ע"י ספסלי שדרך

פ"ז א (א) וכ"כ הר"ב. וז"ל עלה רבנו גאון אאמ"י זוק"ל, ח"ל
 משמע דגס צבית מקורה, אס הדר מיוחד לכ"ס בפ"ע,
 צריכין לערב כרתוי"ט, וק"ל א"ל למה מוכר רק עירובי חלרות ומבוי,
 ולא עירובי כתיס? וזת"ל צבית וחלל סוין צדיק, וביס עירובי חלרות א"כ
 ערובי כתיס, משא"כ למבוי אפי' ציין (כא"ח ספ"י); עכ"ל ק"ל למה
 עירוב תשליין צכיות, דליטתו חיו כהנה, דכהנהה סחות מכיבילא מטע
 עכ"ל לא (כ"ס) וזת"ל? והת"ל? ה"ה להמיר כרבי אבילה, ושיעור אבילה צכיות
 צינים לשה"י וזכו אבילת פתח (כא"ח תרי"ג), ולחוינו דעמא שלא יחי' צעווי
 דוי"ט, סחות מכותב), משא"כ ע"ה טעא להמיר הו"א, להכי כריך שיעור הו"א, דהיינו כנהגרת (כפ"י דשבת) והוא שליס צינים, מדחול"ל י"ה כנהגרת צכ"ס
 (כמ"ה); משא"כ לתחומין כריך צ"ס כחויב אבילה דיומו. עכ"ל ק"ל כ"י לטבת ג"ס צעיקין? וז"ל מדליח בני מו"ב (כרס"א דפסחים), ח"כ לא יחא צילנה,
 עכ"ל ע"י. ולבנו והלמידו נראה כיון ללשטודה ג' סני צמעט יותר מכנייה כס' ר"ל, וכיון דלא כריך סעודה שלימה לא חקמו לה בעירוב:

תפארת ישראל

פ"ז א חור מפולס צכול: (ב) ספחים: (ג) ר"ל שקלת החלון תוך
 י"ט סמוך להרין: (ד) כל חצר לעצמה, ואסורים לטלטל מול':
 (ה) שיערבו יחד ויהא מותר לטלטל מול': (ו) דלאו פתח הוא: (ז) דלאו
 לא יחא השמיסתחא: (ח) מיהי בחצר או צבית מקור', אפי' למעלה
 מ' טפחים מערבין א' (א), דמיהא השמיסתחא ע"י ספסלי שדרך

ב כותל שהיה : ב כותל שבין שתי חצרות . האז דנקט רחב

ד' לאו משום לררד רוחב ד' למהוי סתימה למחילה ברוחב

כל דכו הויה סתימה אלא משום דבעי למיחוי סיפא הו

[בראשו] פירות אלו עולין מכאן ואוכלין ובלבד שלא יורידו

למטה דחציב רשות בלאפי נפסה ולהאי דינא לרדך שיהי רוחב ד' דפחות מד'

הוי מקום פטור ומוחקר אלו אלו להוריד למטה : ובלבד שלא יורידו

לפטח. לדיווי צנחים אכל צנחר טרי : והויה סולה

יתר טכאן. הוי פירלה . והויה סולה כחצר אחת

ואם עירובין אהד . היו בראשו פירות . אלו עולין

מכאן ואוכלין . ואלו עולין מכאן ואוכלין .

ובלבד שלא יורידו למטה ואם רצו מערבין אחד .

מערבין שנים מערבין שני חצרות . גבוה עשרה

ורוחב ארבעה מערבין שנים . ואין מערבין

אחד . היו בראשו פירות . אלו עולין מכאן ואוכלין .

ובלבד שלא יורידו למטה ואם רצו מערבין אחד .

מערבין שנים : מערבין שני חצרות . גבוה עשרה

ורוחב ארבעה מערבין שנים . ואין מערבין

אחד . היו בראשו פירות . אלו עולין מכאן ואוכלין .

ולבד שלא יורידו למטה ואם רצו מערבין אחד .

מערבין שנים : מערבין שני חצרות . גבוה עשרה

ורוחב ארבעה מערבין שנים . ואין מערבין

אחד . היו בראשו פירות . אלו עולין מכאן ואוכלין .

ובלבד שלא יורידו למטה ואם רצו מערבין אחד .

מערבין שנים : מערבין שני חצרות . גבוה עשרה

ורוחב ארבעה מערבין שנים . ואין מערבין

אחד . היו בראשו פירות . אלו עולין מכאן ואוכלין .

ובלבד שלא יורידו למטה ואם רצו מערבין אחד .

מערבין שנים : מערבין שני חצרות . גבוה עשרה

ורוחב ארבעה מערבין שנים . ואין מערבין

אחד . היו בראשו פירות . אלו עולין מכאן ואוכלין .

ולבד שלא יורידו למטה ואם רצו מערבין אחד .

מערבין שנים : מערבין שני חצרות . גבוה עשרה

ורוחב ארבעה מערבין שנים . ואין מערבין

אחד . היו בראשו פירות . אלו עולין מכאן ואוכלין .

ובלבד שלא יורידו למטה ואם רצו מערבין אחד .

מערבין שנים : מערבין שני חצרות . גבוה עשרה

ביצד משתתפין פרק ה עירובין

ר"ע מברסגורה

הצית... שיהי פניו הפלגם
נומלם נכמה י"ו: והצית
הצית... שיהי פניו הפלגם
הצית... שיהי פניו הפלגם

כו'. ופסק הר"ב כמותו. וכן פסק הרמב"ם והכי סתם לן תנא כצוק
פ' בתרא דפאה. ובכריתות פ"ג משנה ה' כתב הר"ב גם דעת
רש"י ופסק כר"ס. אבל כנגעים פ' י"ג [כתב דעת מיהם ועיין
ב"מ פ"ה] ובפ"ק דטהרות וכלים פ"ז סתם כהרמב"ם: [ר"ש
אומר שתי ידות כו'. כתב הר"ב ס"מ
בעירוב ט'. אבל בכל שאר דוכתי
ס"ל לר"ס שאין סעודה פתוחה מחלי
כבר כו'. והקשה לי מהר"ר יצחק
מרלי הלוי ללא כלל הוא דהא
במסרה אשתי דפ' ה' דתוכות מ"ח
אינו קן כמ"ס סס בס"ד. וחומר

בפוגדיון. מד' שאין בסלע"ס). ר"י שמעון אומר
שתי ידות לכבר משלש לקב"ו. הצטייה לבית
המנוגע"ס. וחצי הציה לפסול את הגויה"ט:
ג' אנשי חצר ואנשי מרפסת"ס ישבחו ולא
עירבו י"י). כל שגובה עשרה מפחים"ס).

סאין הן כ"ד קבין והסלע כ"ד מעין נמלא קב לכל מעה והמשה
שני פוגדיון הרי כבר הגמור בשוק בפוגדיון הוא חזי קב והמטוי
לוקח החלי לשכר האפייה והמטוינה נמלא כבר הלקוח מן המטוי
בפוגדיון הוא רובע קב שהס' ו' צ"ל סהקב כ"ד צ"ל והס'
שיעור ב' סעודות של עירוב לדברי
רבי יוחנן בן ברוקא וה"ל כמותו: רבי
שמעון. ממעט בשיעור ואומר. שדי
לעירוב בשתי ידות של כבר שלג'
ככרות לקב. וכבר שלם של ח' צ"ל
הוא שלשית הקב ושתי ידותיה שהס'
ה' צ"ל יומר הו' ב' סעודות :

שנויי גוסחאות
ובת"א ובד"ס כב"ר. ובת"א
בשאלות ובד"ס ובת"א
ובת"א וכן ה"ס
המכרס"ל ועי' כנגהות
הר"ס (ד"ס). מ"ד
(סאין) בסלע. כ"ק
ובט"ר בסלע ובה"א.
שתי ידות לכבר.
דנ"ס ובת"א ובמסני"ר
ובת"א (י"י). י"ה משתי
ידות. כ"ק בסלע לקב.
כ"ק ובת"א. לפסול
את. כ"ק ובת"א. נ"ג
כדי לפסול את. נ"ג
ונ"ג לפסול בה.
ג' (ואנשי מרפסת).
כ"ק וית"א וכן וית"א
כ"ק ר"ח ועי' רש"י
וישכ"א

אני דרש"י נאמר מזה שלא כתב אבל בכל שאר דוכתי וכתיב אבל
שיעור סעודה קים להו לרבנן הכי ובעי' שיטה כדכי אכילה
חזי כבר ו' והוא פרס כו'. ע"כ. אם כן לא בא אלא לפרש פרס
דאמרי' בכל דוכתי: משלש לקב. ולא אמר מי"ח לסאה
כדמפרש בן עזאי ב"ר פ"ה פרק קמח דפ"ה]: ג' ואנשי מרפסת.
פ' הר"ב שפתח עליות פתוחין לה והדר התנה בדבור כל גבזה
כו' שלא תהא המרפסת גבזה י' מן העמוד כו'. וזכרון אלו
לפרש באחד מב' פנים. או שר"ל שהעליות הפתוחות למרפסת
אינם גבוהים י' כו' והוי שריותא דלאותה גובה לכל בני העליות.
או שר"ס שפתח עליות כו' לאו למימרא שם שריותא לעליות אלא
פירוש קא מפרש למרפסת מאי היא. ולעולם העליות גבוהות
הרבה יותר מי' טפחים מן העמוד כו' כי כן דרך העליות להיות
גבוהות הרבה ושריותא דמתני' לבני מרפסת עלמין ר"ל לאופן
הדרים במרפסת כגון שהמרפסת עלמה מוקפת בבנין ודרין בה
ואע"ג דשט"א דלישניה דהר"ב מוכח יותר כפי' קמ"א. מ"מ זה
הפי' השני עולה יותר ע"פ שיטת הגמ' דסברה דמסתמא העליות
גבוהות יותר מי' טפחים מהעמוד ומוקמינן [דלאותה דהדרים]
במרפסת קאמרינן והכי גמי מפרש הרמב"ם בפירוש המכנה:
ישבחו ולא עירבו. קתה קשה דליתני בקצהה שלא עירבו ולמאי
קתני שכתו. ונראה לי דלמאי דמיירי דוקא שיערבו אלו לעלמן
ואלו לעלמן אלא שלא עירבו ביחד וכדכתב הר"ב אחי ספיר
דמסו הכי קתני שכתו לאשמועינן הו'. דמיירי דוקא בכהאי
גוונא שיערבו לעלמן דהשתא דעירבו לעלמן אלא שלא עירבו גם
ביחד שייך לומר שכתו כלומר שהיו עוסקים בענין עירוב ושכתו
מלערב עוד גם ביחד. ואילו לא עירבו כלל לא היה שייך לומר
לוח שכתו בכתוב (גראח"ט) ולא זכר שר המשקים וגו' וישכחו.
נאמר (דברים כה) וזכר את אשר עשה לך עמלק וגו' אל השכת.

הציה לבית המנוגע. סתם מתני' היא והכי קאמר חזי כבר
שלם שיערו בו בין למר ובין למר הוא שיעור לשהיית בית
המנוגע שהכנסם לבית שיש בו גויה לרעה אע"פ שהוא טמא מיד
אינו טעון כבוס בגדים עד שיטהר כדי אכילה וחזי כבר ו'
הוי כדי אכילה. ולרבי יוחנן בן ברוקא דאמר כבר שלם הוי
רובע קב שהס' ששה צ"ל נמלא חליה ג' צ"ל והוא פרס דכפולי
תלמודא. ור"י שמעון דאמר כבר שלם הוא של שלשית הקב שהס'
ח' צ"ל הוי חליה ד' צ"ל והוא פרס דכפולי תלמודא אליבא
דר' שמעון ואע"ג דר"ס כבר דככר ס"ס י"ס ג' סעודות דהא
שתי ידותיה קאמר ר"ס דהוי שתי סעודות ה"מ בעירוב דתכוננו
בו להקל וא"כ שתי סעודות שלמות ה"ב בכל באר דוכתי כבירא
ליה לר' שמעון דאין סעודה פתוחה מחלי כבר של שלשית הקב
ובעינין שיטה כדי אכילה חזי כבר ו' שהס' ד' צ"ל: חצי הציה
לפסול את הגויה. דהאזכר אובלים עמאים כחלי פרס נפסל
גופו מדרבנן מלאכול בהרומה וחזי פרס הו' ביאה ומחלה לר"י
בן ברוקא וב' צ"ל לר"ס: ג' מרפסת. מקום גבוה בחצר הבית
והרבה פתחי עליות פתוחין לה ופסול יולאין כבולס א' לחצר
וממנו לרבות הרבים ואע"כ הין אסורין האיל ומרפסת גבוה י'
ובלבד שיערבו בני מרפסת לעלמן במרפסת דהויא רגל המותרת
במקומה ואינה אסורה: ולא עירבו. אלו עם אלו
אבל עירבו אלו לעלמן ואלו לעלמן: כל שגובה י'. אם יש
בחצר חל או עמוד גבוה י' סמוך למרפסת ואין מרפסת גבוה מן
העמוד עשרה דתיחא תשמישתיא דעמוד לבני המרפסת רבות
מרפסת

הציה לבית המנוגע. סתם מתני' היא והכי קאמר חזי כבר
שלם שיערו בו בין למר ובין למר הוא שיעור לשהיית בית
המנוגע שהכנסם לבית שיש בו גויה לרעה אע"פ שהוא טמא מיד
אינו טעון כבוס בגדים עד שיטהר כדי אכילה וחזי כבר ו'
הוי כדי אכילה. ולרבי יוחנן בן ברוקא דאמר כבר שלם הוי
רובע קב שהס' ששה צ"ל נמלא חליה ג' צ"ל והוא פרס דכפולי
תלמודא. ור"י שמעון דאמר כבר שלם הוא של שלשית הקב שהס'
ח' צ"ל הוי חליה ד' צ"ל והוא פרס דכפולי תלמודא אליבא
דר' שמעון ואע"ג דר"ס כבר דככר ס"ס י"ס ג' סעודות דהא
שתי ידותיה קאמר ר"ס דהוי שתי סעודות ה"מ בעירוב דתכוננו
בו להקל וא"כ שתי סעודות שלמות ה"ב בכל באר דוכתי כבירא
ליה לר' שמעון דאין סעודה פתוחה מחלי כבר של שלשית הקב
ובעינין שיטה כדי אכילה חזי כבר ו' שהס' ד' צ"ל: חצי הציה
לפסול את הגויה. דהאזכר אובלים עמאים כחלי פרס נפסל
גופו מדרבנן מלאכול בהרומה וחזי פרס הו' ביאה ומחלה לר"י
בן ברוקא וב' צ"ל לר"ס: ג' מרפסת. מקום גבוה בחצר הבית
והרבה פתחי עליות פתוחין לה ופסול יולאין כבולס א' לחצר
וממנו לרבות הרבים ואע"כ הין אסורין האיל ומרפסת גבוה י'
ובלבד שיערבו בני מרפסת לעלמן במרפסת דהויא רגל המותרת
במקומה ואינה אסורה: ולא עירבו. אלו עם אלו
אבל עירבו אלו לעלמן ואלו לעלמן: כל שגובה י'. אם יש
בחצר חל או עמוד גבוה י' סמוך למרפסת ואין מרפסת גבוה מן
העמוד עשרה דתיחא תשמישתיא דעמוד לבני המרפסת רבות
מרפסת

תוספות חדשים
פ"ח משנה ב' הר"ב
ר"ה כבר בפוגדיון
כו' והלכה כמותי
ע"ל ופ"ט שו"ע ס"ן
ה"ט ס"ו: ותי"ש
ר"ה ור' שמעון אומר
שתי ידות כו' והקשה כו'
א"כ לא בא כו' אלא
ועדין אינו חייב כו'
דכתיב והאזכר גיית כו'
ש"מ סוה שיעור סעודה
א' למי לא נאמר גם
העירוב כן מ"ס במסרה
אשתי כו' אלא ליל דבפת
לד שיעור מוון סעודה
אחת הוי כבר אצל א"כ
אוכל עמו דברים אחרים
שיעורו שלשית כדברי רבין
שיעור מ"ל כל דבר
שמלפסין בו שיעורו כדי
לנפש שתי סעודות כדתי'
נגמא ובן א"ן דרך ביא'
לגבול פה לנד וכן נמסרה
אשתי ליתן לה גם
שאר דברים כדתיחא שס'
וד"ק כי יכוון הוא:
(מחברו"ס י"י):

י ב י תפארת ישראל י ב י

שכת או של חול והרי בין קד וכך בסעודה קטנה משערין.
ג"ל דלעולם הרווי' ס"ל כיון דטיקך טעמא שכתת אוכל אדם שפי,
מסו שאו אוכל מעדנים, א"כ עני שאין לו מעדנים אוכל בשבת
פתות מבחול, מדאובל ג' סעודות, וא"כ מדמסערין בכל אדם לפי
מאכלו א"כ אם הוא עשיר לרי"מ קולא שיסערו בסעודה לחול,
ולר"י חומרין שיסערו בסעודה דשבת, ואם הוא עני אז לר"י קולא
שיסערו בסעודה לשבת, ולר"מ יהי' עיי' זה חומרין. והיינו דקאמר
זה וזה מהכוננין להקל, ולא קאמר זה וזה מקולין, דבאמת יש
לוח מזה קולא וחומרין וכדאמרן, רק כ"א ור' מתכוון להקל, ר"מ
מקל לעשיר ור"י מקל לעני, אבל טיקך פלוגתאן, דלר"מ מדמניח
עירובו בחול להכי מסערין בסעודת חול כפי טעה שמניח בו העירוב,
ולר"י כיון דלטיקך שבת מניחו משערין בסעודת שבת: ט' ר"ל כשיעור
כבר שנקח בפוגדיון כשמוכרין ד' שאין בסלע"ד, שאין הן כ"ד קבין.
ופלע הוא ד' דרין, ודינר ו' מעין, ומעה ב' פוגדיון, נמלא סלע
הוא מ"ח פוגדיון, ומניע חזי קב לפוגדיון, והנחתם מרויח החלי
בעד שחיה ואפי' וער'ח', ולכן אינו נוהגין רק כבר כרובע קב

בחד פוגדיון, ורובע הקב היא כשיעור ו' צ"ל: י' ר"ל ב' צ"ל
של כבר כעשה משלישית הקב, דקב הוא ד' לנגין ולוג ו' צ"ל,
הוא ליה קב רבועה ועשרים צ"ל, ושלשית הקב ששמה צ"ל,
וב' תיקי כבר כוה, הס' ה' צ"ל ושליש. וקיי"ל בסה"ס בני אדם
כר"ס, וברעבתן כר"י בן ברוקא (ח"ט: י"א) ר"ל חזי כבר כג"ל
למר או למר, שיעורו לבית המנוגע, שהכנס בו אף שנטע' מיד,
אין בנדיו שלוש עמאין, עד שיטהר בכדי שיאכל כבר כוה, והוא
שיעור פרס דכולה גמ', לריב"ב ג' צ"ל ולר"י ד' צ"ל: י' פרס
פסק הרמב"ם כריב"ב ורש"י ושור כר"ס, לנד מעשרוג דמודו כלוח כריב"ב
ששיעורו ו' צ"ל: י' ב' באכל אוכלין עמאים חזי פרס, נפסל גופו
מדרבנן מלאכול תרומה עד שיטבול, שיעורו לריב"ב ביאה ומחלה,
ולר"ס ב' צ"ל: י' הוא (גאלגריא) שבהר, שהרבה פתחי
עליות פתוחין לה וממנו יורדים לחצר, ומסס לר"ה: י' אלו עם
אלו, רק כל א' לעלמן, ואפי"ה לא אסרו אהדי, דמדמרפסת גבוה
י"ע, הא"ל רשות לנפשה, וה"ל כחצר פתיח' והי"ונה כשעירב' כל
א' (פ"ו מ"ע): שו' כל חל ועמוד שגובה י' טפחים, ועומד בחצר
סמוך

הציה לבית המנוגע. סתם מתני' היא והכי קאמר חזי כבר
שלם שיערו בו בין למר ובין למר הוא שיעור לשהיית בית
המנוגע שהכנסם לבית שיש בו גויה לרעה אע"פ שהוא טמא מיד
אינו טעון כבוס בגדים עד שיטהר כדי אכילה וחזי כבר ו'
הוי כדי אכילה. ולרבי יוחנן בן ברוקא דאמר כבר שלם הוי
רובע קב שהס' ששה צ"ל נמלא חליה ג' צ"ל והוא פרס דכפולי
תלמודא. ור"י שמעון דאמר כבר שלם הוא של שלשית הקב שהס'
ח' צ"ל הוי חליה ד' צ"ל והוא פרס דכפולי תלמודא אליבא
דר' שמעון ואע"ג דר"ס כבר דככר ס"ס י"ס ג' סעודות דהא
שתי ידותיה קאמר ר"ס דהוי שתי סעודות ה"מ בעירוב דתכוננו
בו להקל וא"כ שתי סעודות שלמות ה"ב בכל באר דוכתי כבירא
ליה לר' שמעון דאין סעודה פתוחה מחלי כבר של שלשית הקב
ובעינין שיטה כדי אכילה חזי כבר ו' שהס' ד' צ"ל: חצי הציה
לפסול את הגויה. דהאזכר אובלים עמאים כחלי פרס נפסל
גופו מדרבנן מלאכול בהרומה וחזי פרס הו' ביאה ומחלה לר"י
בן ברוקא וב' צ"ל לר"ס: ג' מרפסת. מקום גבוה בחצר הבית
והרבה פתחי עליות פתוחין לה ופסול יולאין כבולס א' לחצר
וממנו לרבות הרבים ואע"כ הין אסורין האיל ומרפסת גבוה י'
ובלבד שיערבו בני מרפסת לעלמן במרפסת דהויא רגל המותרת
במקומה ואינה אסורה: ולא עירבו. אלו עם אלו
אבל עירבו אלו לעלמן ואלו לעלמן: כל שגובה י'. אם יש
בחצר חל או עמוד גבוה י' סמוך למרפסת ואין מרפסת גבוה מן
העמוד עשרה דתיחא תשמישתיא דעמוד לבני המרפסת רבות
מרפסת

ביצד משתתפין פרקה עירובין

ובן שתי. מ"י פ"ד פ"ב
 כ"ד פ"ג ע"ג ע"ג פ"ג
 מ"א חצ"ר שהיא פחותה.
 פ"ה ע"ג מ"י פ"ג ע"ג פ"ג
 ט"ו פ"ג ל"ג ע"ג פ"ג ע"ג
 פ"ה כ"ד פ"ג ע"ג פ"ג ע"ג

שנויי גוספחות

גזוזטרא. נכ"ק
 בצצירות. נכ"ק
 בצצירות. ולא עשו
 לחתונה שהיה אסור.
 עד שיערבו. נכ"ק.
 עד שיערבו. נכ"ק
 ריחוק וכניסתה ולא
 עשו לחתונה החתונה
 כותרת העליונה אסורה
 עשו לחתונה ולא עשו
 לעליונה שהיא. וכתב
 ע"ל הכ"ז ע"ג פ"ג ע"ג
 ו"ל הוא ודאי עשה
 דהתחתונה שלל עשה
 מותרת והעליונה עשה
 חסא אסורה ונד"פ
 הדפוס ולא עשו לחתונה
 העליונה מותרת והתחתונה
 אסורה עשו לחתונה ולא
 נו" וכן כתיב בת"כ הרמ"ע
 כ"י מ"ד מנפיקה ופירש
 ומס ע"ף מניח.
 וכלה שמפירות הכמז"ס
 הגיבו ק"ן הסופרים
 נכשיות. שג' ר"ח
 בת"כ הלווי"ט שם שגן
 היה בגירסתם העליונה
 מותרת והתחתונה אסורה
 וזה שיהיה הכותב מיתו
 לה שם מבריתא ומדברי
 הגמ' לקמן (פ"ח, א')
 ל"ט א"ל כסמיה א"ל
 כ"י מוחה שוכת הדפוס
 הוא הענין א"ל ע"ל לקמן
 אות (בד"ס) דל"ה
 דלא גרסו לה ע"ל.
 וע"ל ע"ג וכו'.

מ (שהיא) פחותה.
 ד"ש שפחותה בתורה.
 דנ"פ וכנ"מ ונד"פ
 וכמס"ר לחובב.
 ולמב"ר נכ"ק ולמס"ר.
 כמס"ר למס"ר. בין
 מבחין בין מבנים.
 דנ"פ וכנ"ק וכנ"מ
 וכנ"מ ונד"פ וכמס"ר
 בין מבנים בין מבחין
 וכ"ס כנ"מ וכנ"ק
 ובר"א ג' וכנ"מ.
 מבנים אין צריך
 לקטור. דנ"פ
 וכמס"ר ומבנים.

ראשון לציון

ח (תו"ם ד"ח) וכן שתי
 גזוזטראות. כ"י.
 רש"י ד"ג וכן ע"כ אג"ס
 מוס' פ"ד. ס"ה ט"ז
 קטור בשם ר"ת דגמ"י
 וכן ע"כ.

גזוזטרא מהתחיה קן פירש"י. וחס"ג דלהרמב"ם שכתב הר"ב
 דפירש מלמטה על המים היו [פירש דמלמטה מהתח אוהו נקב
 כדפי' חס"י בלמטה וכן הוא בהדיא בפירוש הרמב"ם ז"ל והו"ה
 דמלמטה והלמטה דהכ"ה] דומיא דלעיל משנה ו' כתבו התוספות
 דרש"י ס"ל דנקב עשוי ד' על ד'

אפי' במחילות למעלה איכה היכר :
 וכן ב' גזוזטראות. ב"ק פ"ד ע"ג
 כתב רש"י ד"ג וכן: [עשו לעליונה
 ולא עשו לחתונה שתיקן אסורות וכו'.
 וכן הגירסא בסדר המשנה שצירוף
 ולא נכסיה הבבא הכלה דעשו
 לחתונה כו' כדכתב הר"ב ולשון
 הטור סי' שג"ה וכ"ש עשו שתיקן
 לחתונה שתיקן אסורות ופי' הכ"י
 כלומר דכיון דהתחתונה חס"י שאין

יכולה להשתמש דרך עליונה אלא צריקה שזרקס הדלי לה חס"ה
 אסרה עלה וכ"ג עליונה שהיא משתמשת דרך התחתונה נחת
 דאסרה עלה עכ"ל. ומה שפירש הר"ב [עשו לעליונה שנסתתפו
 בני התחתונה וכו' ופי' עשה גם בתחתונה לא כתב הר"ב מה
 דינן. [אח"כ בגמ' דשרו חס"י לא עירבו דגלוי גליה דעה' דאנא
 בהדך לא יתח' לי נמלא שהתחתונה מסולקת מעליונה וכל אחת
 רשות לעלמה ויש לה מחילה המהרה. ומ"ס הר"ב דאם שתיקן
 בתוך י' לעולם אסרה. וזה שיטת הרמב"ם בפ"ד מהלכות טירובין
 ויהיב טעמא מפני שהן כולארא אחת. ודומה לי סויע לשיטת
 הרמב"ם צפירקין אוקימתא דאבי ד' פ"ד ע"ג ואין להאריך :

מ אין שופרין לתוכה מים בשבת. פי' הר"ב דבר"א וכו' נבלעים
 דאין ראויין להבלע הלכך כי שפך בחצר ידע שילאו לחוץ וכי יולאים
 נהקיימה מחשבתו וגזרו על כו' ברשות הרבים דלמא
 חס"י למצרי זריקה בהדיא לרה"ר. אכל כשנבלעים במקומן כי נמי
 נפקי לבר לא מקיימה מחשבתו. והא דתנן ד' אמות כהב
 רש"י דבאורן ורובח משמע דאי לא יהיב שיעורא נמי לפותיה אין כלא
 שיעורא מפורש כלום ומשמע חס"י רחבה משהו וליכא
 לאוקמי בה טעמא ע"כ. ומיהו חס"י הוא שמונה על ב' או על תמונה
 אחרת. כל שיש בה כדי לרבע ד' על ד' הרי יש מקום
 לבלוע ושרי כדאיתא בגמ' אליבא ד' אוקימתא דר' זירא וקאמר
 בגמ' דלכ"י לא קתני חצר שאין בה ד' על ד' דאי הני הכי
 הו' חמינה דקפידא הוא שיהא מרובע והוא חצר חס"י והו' טעמא
 אחריתא דלמור רב שהוא ראוי לולף ולכבד ולרבע וכונסו לולף
 ולא שילאו לחוץ דבחצר שהוא מרובע כזה משתמין בו דרך כבוד.
 להכי תני שהיא פחותה מארבע דמשמע שחסר שיעורו הא
 יש שיעור ארבע על ארבע לא שאל ברבוע ולא שאל בל"ק וקטין שרי
 ועיין במשנה דלקמן: בחזקת סאתים. ושיעור המקום כתב
 הרמב"ם בפ"ט מהלכות שבת שהוא חצי אמה על חצי אמה ברום
 שלש חומשי אמה. ע"כ. וכתיב הר"ב מפני שאדם עשוי להסתפק כו'.
 גמרא. וכי מסתפק טפי מלמא דלא שכיח הוא ולא גזרינן ביה ב"ב
 ס' ט"ז בשם הריב"ז וכו' מחזיק קך משמע דלעולם שרי
 בין הוא ריקן או יש בו ג"כ מהשופרים דמבעוד יום. ועי' בלשון
 רש"י שאעתיק במשנה דלקמן ב"ד שכולא בו כתב הר"ר יונתן
 אדס"ה. ועי' עוד במשנה י"ד: בין מבחין כו'. אלא שמבחין ל"ך
 לקמור. פי' הר"ב מבחין שעשה ברשות הרבים. וז"ל

זו למעלה מזה. ונקב שמלאין ממנו בעליונה מכון כנגד נקב
 התחתונה: עשו לעליונה. שנסתתפו בני התחתונה עם בני
 העליונה לעשות מחילה בעליונה ולא עשו בתחתונה שתיקן
 אסורות עד שיערבו. שכן שני התחתונה שותפין במחילה זו של
 עליונה אוסרין עליהם. ואם עשו לתחתונה ולא
 עשו לעליונה חס"י עשו לתחתונה ולא
 שותפין במחילה של התחתונה.

אסורות עד שיערבו: מן חצר שהיא
 פחותה מד' אמות. אין שופכין בתוכה מים
 בשבת (א). א"כ עשו לה עוקה (ב) מחזקת
 סאתים (ג) מן הנקב ולמטה (ד). בין מבחין
 בין מבנים (ה). אלא שמבחין צריך לקמור.
 מבנים אין צריך לקמור (ו): י ר' אליעזר

יכולה להשתמש דרך עליונה אלא צריקה שזרקס הדלי לה חס"ה
 אסרה עלה וכ"ג עליונה שהיא משתמשת דרך התחתונה נחת
 דאסרה עלה עכ"ל. ומה שפירש הר"ב [עשו לעליונה שנסתתפו
 בני התחתונה וכו' ופי' עשה גם בתחתונה לא כתב הר"ב מה
 דינן. [אח"כ בגמ' דשרו חס"י לא עירבו דגלוי גליה דעה' דאנא
 בהדך לא יתח' לי נמלא שהתחתונה מסולקת מעליונה וכל אחת
 רשות לעלמה ויש לה מחילה המהרה. ומ"ס הר"ב דאם שתיקן
 בתוך י' לעולם אסרה. וזה שיטת הרמב"ם בפ"ד מהלכות טירובין
 ויהיב טעמא מפני שהן כולארא אחת. ודומה לי סויע לשיטת
 הרמב"ם צפירקין אוקימתא דאבי ד' פ"ד ע"ג ואין להאריך :

מ אין שופרין לתוכה מים בשבת. פי' הר"ב דבר"א וכו' נבלעים
 דאין ראויין להבלע הלכך כי שפך בחצר ידע שילאו לחוץ וכי יולאים
 נהקיימה מחשבתו וגזרו על כו' ברשות הרבים דלמא
 חס"י למצרי זריקה בהדיא לרה"ר. אכל כשנבלעים במקומן כי נמי
 נפקי לבר לא מקיימה מחשבתו. והא דתנן ד' אמות כהב
 רש"י דבאורן ורובח משמע דאי לא יהיב שיעורא נמי לפותיה אין כלא
 שיעורא מפורש כלום ומשמע חס"י רחבה משהו וליכא
 לאוקמי בה טעמא ע"כ. ומיהו חס"י הוא שמונה על ב' או על תמונה
 אחרת. כל שיש בה כדי לרבע ד' על ד' הרי יש מקום
 לבלוע ושרי כדאיתא בגמ' אליבא ד' אוקימתא דר' זירא וקאמר
 בגמ' דלכ"י לא קתני חצר שאין בה ד' על ד' דאי הני הכי
 הו' חמינה דקפידא הוא שיהא מרובע והוא חצר חס"י והו' טעמא
 אחריתא דלמור רב שהוא ראוי לולף ולכבד ולרבע וכונסו לולף
 ולא שילאו לחוץ דבחצר שהוא מרובע כזה משתמין בו דרך כבוד.
 להכי תני שהיא פחותה מארבע דמשמע שחסר שיעורו הא
 יש שיעור ארבע על ארבע לא שאל ברבוע ולא שאל בל"ק וקטין שרי
 ועיין במשנה דלקמן: בחזקת סאתים. ושיעור המקום כתב
 הרמב"ם בפ"ט מהלכות שבת שהוא חצי אמה על חצי אמה ברום
 שלש חומשי אמה. ע"כ. וכתיב הר"ב מפני שאדם עשוי להסתפק כו'.
 גמרא. וכי מסתפק טפי מלמא דלא שכיח הוא ולא גזרינן ביה ב"ב
 ס' ט"ז בשם הריב"ז וכו' מחזיק קך משמע דלעולם שרי
 בין הוא ריקן או יש בו ג"כ מהשופרים דמבעוד יום. ועי' בלשון
 רש"י שאעתיק במשנה דלקמן ב"ד שכולא בו כתב הר"ר יונתן
 אדס"ה. ועי' עוד במשנה י"ד: בין מבחין כו'. אלא שמבחין ל"ך
 לקמור. פי' הר"ב מבחין שעשה ברשות הרבים. וז"ל

יבין תפארת ישראל יבין

ותחתונה כפנימה להליונה (פ"ו מ"ט). מיהו בלאן י"ט מזה לזו, ה"ל
 שתיקן כגזוזטרא' ח' וזריקין לערב (כ"ב הרמב"ם ועי' בא"ח ספי' ש"ה
 דלא פסק קו) : (גא) דבפחות מד' אמות אין מי תשמישו ראויין להבלע
 במקומן, והן יולאין לרה"ה, וגזרינן כחו חס"ו זריקה לרה"ה : (גב) גומא:
 (גג) כך שיעור מי תשמיש אדם בכל יום : (גד) ר"ל שהגומא שהיא
 סמוך להנקב שבו מקלחין המים לרה"ה, היתה הגומ' מחזקת סאתים
 משהת להנקב כדי שלא יוצו הסאתים מים. דרך הנקב לרה"ה (נה) ר"ל
 בין שהגומ' בחצר או ברה"ה סמוך לכותל החצר : (נו) (וועלצטן),
 ש"כס

הגזוזטרא, דאמרי' גוד אסיק מחילתא : (מח) דבעשו עליו' ותחתונה,
 שתיקן מותרין, הם נקב העליו' מכון נגד נקב התחתונה :
 (מז) ר"ל עשו כו' בני עליונה ותחתונה, מחילה בשותפות
 לעליונה : (נ) דהתחתונה אין לה מחילה, ועליונה כיון שמהולת'
 בשותפות נעשה, אסרה תחתונה עליה, וכ"ש בעשו לתחתונה
 ולא לעליונה, חס"י אין לה כותבו, שתיקן אסורים, מדיס לעליונה
 רשות לשלוח דרך תחתונה, אסרה עליה, ובעשו שתיקן, שתיקן
 מותרין כ"ל, דגלי דעתייהו להסתלק משותפות, והו"ל עליונה

אסיגא דדוקא מרובע א"כ סבאר דלשון ד"א על ד"א דוקא מרובע
 משמע כדברי הרא"ש. אמנם עור הקשה הכתובה פסים בעצמו שם על
 הגמ' דהבא מסתתין דאהלות (פ"ג מ"ו) יע"ש. ונראה ליישב דא
 בחבורתה דהנה קו' על הגמ' נראה דאין אנו יבולין לדקק משלשן ד"א
 על ד"א אלא כגון הבא דאף אי לא הו' תני ד"א על ד"א הו' ידענן
 דפותרא נמי ד"א דאיל"ה איזה שיעור ניתן לפותיה ועיין רש"י ל"ה ראשון
 וקפין וא"כ כיון דבלא"ה הו' ידענן דהו' שיעורא כדו ד"א על ד"א וא"כ
 למא קתני ד"א על ד"א לא הו"ל לפתני אלא חצר שאין בה ד"א ואנן
 גמי

פ"ח מן חצר שהיא פחותה מד' אמות. עיין בתו"ם ד"ה אין שופכין
 כו'. וישוין בכתובת פסים (פ' הלון) דהקשה סבאן על הב"י יו"ד
 ט"ו דה"ו דכתב לענין מוזה דק"ל בהרמב"ם דפסק דבית אריך וקטין
 ויש בו כדי לרבע ארבע אמות על ארבע אמות חייב במוזה ומה שהקשה
 הרא"ש דלשון ארבע אמות על ארבע אמות משמע דבעינן מרובע אין
 הברה רכל שיש לרבע בכלל ד"א על ד"א הוא. והקשה על זה הכתובה
 פסים דהא הבא סבאר בגמ' דלחבי תני במתני' חצר שהיא פחותה
 מד' אמות אריך וקטין ואי הו' תני חצר שאין בה ד"א על ד"א הו'

כל גנות פרק ט עירובין

ד' רמב"ם המפולש.
בני"מ ומכאן כמבין.
וא"כ כר"ף וכה
בסמוך כגמ'.

תוספות חדשים

הר"ב ר"ה מערבין'ו
פתי מחלות מדלוקין' והן
בלב: כר"י ע"ל וכו' כל
הפסקים דלא כר"י ועין
ח"ס: וכה"ל פ"ק פלוגת'
פ"ק האשוחים ח"ג מה"ס
לדורותיה' ל' ד' דוקא:

מחיר אש"ג לזכא פי תקרה. גמ'. ומכלל הא"כ הך דלעיל דזכא
נמי פי תקרה. אלא דאמר ר"י להא דלעיל דקסדר דרצנן יודו לו
בההוא [ועי' מ"ט בס"ד פ"ד]:
רבי יהודה מערבין (ב) למבוי המפולש (ב).
מערבין. כלומר משתתפין. הר"ר
יונתן. וכבר ראינו כוונתו פ"ו מ"ה.

י כ י תפארת ישראל י כ י

הלכה לממ"ס ג' מחלות בעיני: (ב) ר"ל משתתפין (כפ"ו
פ"ס): (בד) ט"ס לה' ב' מחלות, והניח קורה מכאן ומכאן
בראשה ובטופה, הו"ל משום הך ב' מחלות של הבתים כרה"י,
ומשתתפין לטעמא דהא, אף דבמבוי שאינו מקורה ליכא
לומר פי תקרה יורד וסותם כעליה וגשר לעיל, אפ"ה כגי' צב'

הלכתא גבירתא כללא דפרק ט

פרק ט משנה א, ב. ג. גנין הצרות וקפיטיות רשות אחר כלבים
ששבתו בחובה [לאפוקי ששבתו בבית דאסור לשלשלם מהצר
לקרפף שלא הוקף לדירה אפילו דאדם א"ו, אפילו רבעלים הרבה שלא
עירבו יחד, ומותר לשלשל מהצר. לחצר, או לגג, או לראש כותל
שביתים, ומגג לגג וסמוך אפי' גבות הרבה, ולקרפף שאינו יורד
מפאתים או יורד והוקף לדירה, או למבוי שמתוקן בלחי או קורה אפילו
לא עירבו בו, ואפ"י שעירבו בני הצד לעצמן דשכיתו כלי בתים לחצר,
לי"ה ששלשל גם כלבים ששבתו בבתיים; קרפף יורד מסאתים שלא הוקף
לדירה אסור לשלשל ממנו לקרפף אחר רק ב' אמות בזה ובכ"א כוח;
וברבים ב' הצרות לערב יחד להחיר אף כלבים ששבתו בבית, די
באם מוליך אחר מבני חצר העירוב שעשו כבר, בשביל כולם, ונתנו
באחד מבתי החצר הב', או שיוליך א' מבני חצר שעירבו בני חצרו
עמו תחלה פת א' משלו לחצר הב', והוא שעירבו בני חצר הב' כבר
לעצמה; וג קטן שנמרץ קודם שבת במילואו לגג גדול אסור להעלות
עליו כלבים ששבתו בבית, ונדיר כשאין קרקעיתו מתפשט להלן ממחיצות
הבית ויש לו עורף סכאן ומכאן לכל צד מהרצעה ואין בהרצעה י" אמות
מותר; וזה דוקא בנכנסים כותלי קמנה בגדולה ומפולשים ג"ם מכותלי
אורך הגדולה, דאל"כ גם קמנה מותר ע"י העורף דגדולה; ובנפרצה

ציונים תוספת יו"ט המוצא תפילין פרק י עירובין ר"ע מברמנורה

פ"י א המוצא תפילין.
ג"כ פ"א שנת כ"ג
פ"א כ"ה פ"ו פ"א: הכניסין
מ"ו פ"ט סבולות שנת כ"ג
פ"ג דלחין פ"ה סוף פ"ה
לח"כ כ"י פ"ה כ"ה פ"ה:

שנויי נוסחאות
פ"י א שנים (שנים).
ב"ק ליהא.

פרק י א המוצא תפילין. בשה במקום שאין משתמרים
זוג זוג. א' בראש וא' בצדו כדרך שלושן
בחול והיינו זוג וחזר חמיר ומכניס זוג זוג עד שיכניס את
כלן קסדר שבת זמן תפילין הוא חלף שחכמים גזרו עליהן גזירה
שמה תפסק רעועה ויביאם בידו וחלס
פ"י א המוצא תפילין (א) מבגדין זוג זוג. ילכס יותר מוזג איכא כל הוסיף וזאת
רבן גמליאל אומר שנים איסור כל הוסיף ומזוי להו עליה
כמשאיו ור"ג סבר שבת לחו זמן תפילין הוא והייט טעמא דשרו
ליה רצנן בהלגה משום דחכמיט הוא הילקך מכניסן שני זוגות
שני זוגות. דב' זוגות הוי חכמיט לפי ששני מקיס יש בראש
להניח בו שני תפילין וכל כמה דהוי חכמיט שרי ומשום כל הוסיף
ליכא הכא דלחין כחן מלוא תפילין כלל אלא כשאר מלבוש דעלמא
ואין
דמנחות]: מבגדין זוג זוג. פ"י הר"ב קסדר שבת זמן תפילין הוא. והכי מסקנא דגמ' דמחזורתא כדשטינן דבהא פליגי סנא
קמא ורבן גמליאל. ותימא דהכא פסק הר"ב וכל הפוסקים כח"ק דזוג זוג מכניסין. וא"כ סבירא לן דשבת זמן תפילין. ובמשנה
ג' פ"ג דברכות מפרש הר"ב דשבת לחו זמן תפילין וכן הסכמת כל הפוסקים. וממלאו שפי הלכות פסוקות דסחרן אהרדי. ואפי'
אם נתקן דברי הפוסקים וגאמר דהך מחזורתא דקאמר בגמרא היינו לבטיי מהו דס"ד דפליגי בצד שמואל בר רב יוחנן דאמר מקיס
יש בראש שראוי להניח בו שני תפילין וכו' דה"ק ליה ליה דרב שמואל בר ר"ו ור"ג אית ליה ומשני דכ"ע אית להו ובשבת זמן תפילין פליגי
וקאמר' הו ואב"ה כו' ואב"ה כו' ולדמות כל הני שנויי אמרינן מחזורתא כו' אבל אה"כ דלפי האמת הוי שנייה גופיא שנייה בעלמא היא.
ופלוגתיהו דרב שמואל בר רב יוחנן ולכ"ע שבת לחו זמן תפילין הוא. הנה מלבד דכל זה דוקא ואין זה במשמש. גם בתוס' צדק
ל"ו ע"ב דל"ה לא ס"ד. גראה מדבריהם דלחין סברא לומר כן דתנא קמא ליה ליה דרב שמואל. ואפי' כי נימא הכי אכתי קשיא לי
הלכה

י כ י תפארת ישראל י כ י

ב"י א) בשה במקום שאסור שיכבדו: ב) שלוש א' בצדו וא' בראש. אבל ללבוש ב' זוג ביחד אסור, דשבת זמן תפילין [וכן אסור
ללבוש]

ב ר"ש אמר... נהגו... כ"י... כ"ג... כ"ד... כ"ה... כ"ו... כ"ז... כ"ח... כ"ט... ל'...

שנויי גוסהאות

במה ד"א נתיב בפר... צבתים או בריכות... כ"י... כ"ג... כ"ד... כ"ה... כ"ו... כ"ז... כ"ח... כ"ט... ל'...

תוספת חדשים

פ"י משנה א [ה"ב] ר"ח זוג ע"כ... והן הלכה כרנן גמניאל... ע"כ וכל שיש ע"י ש"א... כ"י... כ"ג... כ"ד... כ"ה... כ"ו... כ"ז... כ"ח... כ"ט... ל'...

ראשון לציון

ת"י"ם ס"ח כ"כ... זוג זוג כ"י שזכר להית... כ"י זוגות חד' דרש"י... כ"י עין יס"ל:

אור גדול

פ"י ב וכן בנו ב"י... עין בתו"ם בשם... סה"ר יונתן... רבינו יונתן הורינו בזה... דבר הרש דת"ק נמי... מותר בבנו אלא דבליגי... אמ פחות מ"י עדיף או... נותנו לחבירו עדיף... והנה לבארה מששם ב"ב... דעת הר"ף רמ"א ש"ב... מהביאו הבריות רתגא... דבי שמואל שילדמו אבו... בשדה... ותניא... על... שהשפיעוהו

הלכה פסוקה אחרת מהר"א שזכר צטור א"ח כ"י ל"ד דסקק להא דרב שמואל שזכר להית ב' זוגות חד' דרש"י וחד דר"ת והא הכא פסקין כה"ק דלית ליה דרב שמואל וז"ל ועוד נשאר ג"כ בחימה מה שהקפידו על הצור במשנה ב' פ"ו דשבת. ועיין סוף פ"ק דבילה : בישנית. פי' הר"ב שזכר הקשר כו' ואט"ו דהשתא אין בו קשר רשאי ללבוש דאפ"ה הו' דרך מלבוש ח"כ דעונבו. תוספות: אבל בחדשות פטור. פי' הר"ב אין מחלין דאסור נמי איכא והכי הניח בצרייתא דק"ג ר"י אוסר בחדשות וכ"כ בתוספות: ובסכנה מסין והולך לו. פי' הר"ב בסכנה של שמד ופירש"י חטלה מהני קאי בין מעט בין לבחיס מסין בטליתו (והר"ר יונתן כתב בקש וחנן וניחא עפי דאין כאן הרגש) שלא יוטלו כל כך בציון ומניחין שם והולך ולא [ויזום] משם שמה ירגישו בו ויחייב למלכות אבל סכנה דלכטיס נכרים קאי אמתוך דאי איכא סכנה להחשיך מפני הלכטיס מוליכן וכו' ולא יניחם שם שלא יזלו בהם הלכטיס. ויחננו בהם מנהג ציון ע"כ. דקדק רש"י לכתוב לכטיס נכרים משום דבסוף פ"ק דבילה אמרינן דלכטיס ישראל לא חיי לזולתי בהו' למשנתנו דהא חכמי המשנה לא רצו לגלות הא דפחות פחות וכו' וה"ק סבר פחות מד' אמות עדיף גמרא. פי' הר"ר יהונתן ויש חילול השם בעיני עמי הארץ כדכתב הר"ב והרמב"ם. ושמשא מהך דפליגי. ותימה על הרמב"ם דמזי שטרי לבי תרי דסקק כרבי שמעון וכדכתב הר"ב. וכתב ג"כ שמואל להולך [פחות] פחות מד"א. וכן בחיבורו פרק י"ט מהלכות שבת וכן קשה צטור ס"ס ש"א והא נזכר לפרש דברייהו דלגדדין קאמרי ניחא. דזה שאמר מוליכו פחות [פחות] מד"א באין עמו חברים. וכך כתבו ה"ס דמודה ר"ש בך דלא גרע מכיס דריש פ' בתרא דשבת כמו שכתבתי שם. וזה שאמר נותנו לחבירו בשים שם חברים. והשתא כולה פסקא כר"ש. ולפי פסק זה. גבי כיס נמי נותנו לחבירו כו' דהא הכי עדיפא ליה. וכן כתבו ה"ס. וזה היה להרמב"ם ולצטור לפרש בפ"ו מהלכות שבת וכו' וכו' ואולי שמכחו על מה שכתבו לדר"ש במקומו. ודן הכיס העשירי כמזכר במקומו גמ' : וכן בנו. דלויכא נמי דבר מלוא דלריך הוא להרחיבו ולסוכו ביום הולדו ואלויכא דת"ק שרי בהולכת פחות [פחות] מד"א. הר"ר יונתן: אפילו מאה. דאע"ג דקשיא ליה ידא כלומר מה שמטלטלין אותו מיד ליד. אפילו הכי הא עדיפא משוליינה פחות [פחות] מד"א גזירה וכו'. גמרא: אפילו חוץ לתחום. פי' הר"ב בחבית של הפקר. גמ'. ופירשו בחו"מ [ל"ז ע"ב ד"ה הכא בחבית] דחוק לתחום דחבית אבל לא מחוץ לתחום של האוכה צו כדתן משנה ה' פרק בתרא דבילה דכרגלי הממלא. אי"נ שלא נתקון שום אחד שיזכה לא לו ולא לאחרים אלא כל אחד למה שזוהה. ומ"ש הר"ב הא קל"ן הבהמה וכו' במשנה ג' פרק המזכר. ופסק הר"ב כר"י וכן פי' הרמב"ם ולבארה היינו לאפוקי מדא"ל. אבל במחיל דפליגי אר"ש ומחיר אפילו לדבר הרבות לית הלכתא כר"י אלא כר"ש וכתנא קמא דלא היתרו אלא לדבר מלוא ואין זה כנגד הכלל דר"י ור"ש הלכה

שנים ג'. במה דברים אמורים בישנות י. אבל בחדשות פטור. מצאן צבתים ו' או בריכות ו'. מחשיך עליהן ומביאן. ובסכנה מסין ומולך לו : ב רבי שמעון אוסר. נותנו לחבירו וחבירו לחבירו. עד שמגיע לחצר החיצונה י' וכן בנו י'. נותנו לחבירו וחבירו לחבירו אפילו מאה י'. יתדה אוסר נותן אדם חבית י' לחבירו וחבירו לחבירו חוץ לתחום י'.

כאן הרגש) שלא יוטלו כל כך בציון ומניחין שם והולך ולא [ויזום] משם שמה ירגישו בו ויחייב למלכות אבל סכנה דלכטיס נכרים קאי אמתוך דאי איכא סכנה להחשיך מפני הלכטיס מוליכן וכו' ולא יניחם שם שלא יזלו בהם הלכטיס. ויחננו בהם מנהג ציון ע"כ. דקדק רש"י לכתוב לכטיס נכרים משום דבסוף פ"ק דבילה אמרינן דלכטיס ישראל לא חיי לזולתי בהו' למשנתנו דהא חכמי המשנה לא רצו לגלות הא דפחות פחות וכו' וה"ק סבר פחות מד' אמות עדיף גמרא. פי' הר"ר יהונתן ויש חילול השם בעיני עמי הארץ כדכתב הר"ב והרמב"ם. ושמשא מהך דפליגי. ותימה על הרמב"ם דמזי שטרי לבי תרי דסקק כרבי שמעון וכדכתב הר"ב. וכתב ג"כ שמואל להולך [פחות] פחות מד"א. וכן בחיבורו פרק י"ט מהלכות שבת וכן קשה צטור ס"ס ש"א והא נזכר לפרש דברייהו דלגדדין קאמרי ניחא. דזה שאמר מוליכו פחות [פחות] מד"א באין עמו חברים. וכך כתבו ה"ס דמודה ר"ש בך דלא גרע מכיס דריש פ' בתרא דשבת כמו שכתבתי שם. וזה שאמר נותנו לחבירו בשים שם חברים. והשתא כולה פסקא כר"ש. ולפי פסק זה. גבי כיס נמי נותנו לחבירו כו' דהא הכי עדיפא ליה. וכן כתבו ה"ס. וזה היה להרמב"ם ולצטור לפרש בפ"ו מהלכות שבת וכו' וכו' ואולי שמכחו על מה שכתבו לדר"ש במקומו. ודן הכיס העשירי כמזכר במקומו גמ' : וכן בנו. דלויכא נמי דבר מלוא דלריך הוא להרחיבו ולסוכו ביום הולדו ואלויכא דת"ק שרי בהולכת פחות [פחות] מד"א. הר"ר יונתן: אפילו מאה. דאע"ג דקשיא ליה ידא כלומר מה שמטלטלין אותו מיד ליד. אפילו הכי הא עדיפא משוליינה פחות [פחות] מד"א גזירה וכו'. גמרא: אפילו חוץ לתחום. פי' הר"ב בחבית של הפקר. גמ'. ופירשו בחו"מ [ל"ז ע"ב ד"ה הכא בחבית] דחוק לתחום דחבית אבל לא מחוץ לתחום של האוכה צו כדתן משנה ה' פרק בתרא דבילה דכרגלי הממלא. אי"נ שלא נתקון שום אחד שיזכה לא לו ולא לאחרים אלא כל אחד למה שזוהה. ומ"ש הר"ב הא קל"ן הבהמה וכו' במשנה ג' פרק המזכר. ופסק הר"ב כר"י וכן פי' הרמב"ם ולבארה היינו לאפוקי מדא"ל. אבל במחיל דפליגי אר"ש ומחיר אפילו לדבר הרבות לית הלכתא כר"י אלא כר"ש וכתנא קמא דלא היתרו אלא לדבר מלוא ואין זה כנגד הכלל דר"י ור"ש הלכה

והרי לא היתרו אלא משום חשש ציון כמ"ש לעיל. ומ"ש הר"ב דחסורי מחסרה והכי קתני. גמ'. ומכוס ר"ש דפליגי במשנה דלקמן אינטיך למחסרה. [וג"ל דרבי הקדוש הוכרח להחשיך מד' אמות כמ"ש בר"פ אחרון דמסכת שבת] : ב רבי שמעון אמר נותן לחבירו וכו' וה"ק סבר פחות מד' אמות עדיף דאי אחרת טהט לחבירו וחבירו לחבירו אושא מלחא דשבת. גמרא. פי' הר"ר יהונתן ויש חילול השם בעיני עמי הארץ הזוממים. שסוברים דאיכא חילול שבת. וטעמא דר"ש גמ'. כדכתב הר"ב והרמב"ם. ושמשא מהך דפליגי. ותימה על הרמב"ם דמזי שטרי לבי תרי דסקק כרבי שמעון וכדכתב הר"ב. וכתב ג"כ שמואל להולך [פחות] פחות מד"א. וכן בחיבורו פרק י"ט מהלכות שבת וכן קשה צטור ס"ס ש"א והא נזכר לפרש דברייהו דלגדדין קאמרי ניחא. דזה שאמר מוליכו פחות [פחות] מד"א באין עמו חברים. וכך כתבו ה"ס דמודה ר"ש בך דלא גרע מכיס דריש פ' בתרא דשבת כמו שכתבתי שם. וזה שאמר נותנו לחבירו בשים שם חברים. והשתא כולה פסקא כר"ש. ולפי פסק זה. גבי כיס נמי נותנו לחבירו כו' דהא הכי עדיפא ליה. וכן כתבו ה"ס. וזה היה להרמב"ם ולצטור לפרש בפ"ו מהלכות שבת וכו' וכו' ואולי שמכחו על מה שכתבו לדר"ש במקומו. ודן הכיס העשירי כמזכר במקומו גמ' : וכן בנו. דלויכא נמי דבר מלוא דלריך הוא להרחיבו ולסוכו ביום הולדו ואלויכא דת"ק שרי בהולכת פחות [פחות] מד"א. הר"ר יונתן: אפילו מאה. דאע"ג דקשיא ליה ידא כלומר מה שמטלטלין אותו מיד ליד. אפילו הכי הא עדיפא משוליינה פחות [פחות] מד"א גזירה וכו'. גמרא: אפילו חוץ לתחום. פי' הר"ב בחבית של הפקר. גמ'. ופירשו בחו"מ [ל"ז ע"ב ד"ה הכא בחבית] דחוק לתחום דחבית אבל לא מחוץ לתחום של האוכה צו כדתן משנה ה' פרק בתרא דבילה דכרגלי הממלא. אי"נ שלא נתקון שום אחד שיזכה לא לו ולא לאחרים אלא כל אחד למה שזוהה. ומ"ש הר"ב הא קל"ן הבהמה וכו' במשנה ג' פרק המזכר. ופסק הר"ב כר"י וכן פי' הרמב"ם ולבארה היינו לאפוקי מדא"ל. אבל במחיל דפליגי אר"ש ומחיר אפילו לדבר הרבות לית הלכתא כר"י אלא כר"ש וכתנא קמא דלא היתרו אלא לדבר מלוא ואין זה כנגד הכלל דר"י ור"ש הלכה

י כ"י תפארת ישראל

דכריבי זוגי זוגי, ור"ל דשיניהו ואינו יסול להכניסן דרך לבישה מדהן מרובין. וק"ל א"כ למה נקט כלל צבתי וכריכות, מה לי לבחיס מה לי כריכות, וטפי הו"ל לש"ס לומר דלכתוב היינו כריכות שאינו קשורין, ואינו יסול להכניסן מדהן מרובין, וכריכות היינו שכן מוטעין אבל קשורין ואינו רשאי להחיר הקשר בשבת וכדאמרינן כה"ג (מנחת דע"א ח) לא היה עושה אותן כריכות רק לבחיס, ועי' רש"י שם. אי נמי לבחיס נמי היינו מוטעין, רק מדאחינן קשורין כלל אינו יכול ללבוש עד שיעשה לכן קשר דאסור בשבת וז"ל ע"ב: ח) ר"ל ממתיק שם עד מלאכי שבת ובמתירא להשבות שם מלכטיס, מוליכן פחות פחות מד' אמות [ס"ס]: ט) שגזרו שמד על שמירת המלות ומחירא לכתובין: י) בקס: יא) בסמוך לעיר, שם שמתמקין כראוי: יב) שנולה בשדה: יג) ר"ל אע"ג שרריך להחליט ק' פעמים ד' אמות, וקשה ל' ידא לילד לטלטלו הרבה: יד) שנולה: טו) אם אוהו שגללה, עירב לשם: כ) סודר סודר ח"א

ואין הלכה כרנן גמליאל: בישנות. שזכר הקשר דודאי תפילין הן ויש בהן קדושה ואסור להניחן במקום ציון אבל בחדשות אין מחלין שבה עליהן להכניסן ללחא קמיט בעלמא נינהו ואין קדושה אלא בעשויין כהכנתן לשמן: צבותים. קשורים כל זוג זוג לעלמו: כרוכים. הרבה ביחד: כחשיך עליהן. יצב ומשמרם שם מד שחשך ומשמרם מכניסן כולם ביחד וכנון שם מרובים. ש"ס יביאם זוג זוג לא תכלה הנאמן קודם הלילה ש"ס הם צענין שתכלה הכנסתן לבית קודם הלילה מכניסן זוג זוג כדאמרן: ובסכנה. שגזרו שמד שלא להניח תפילין. ומתניתין חסורי מחסרה והכי קתני בל"א בסכנה של שמד אבל אם מתירא לשבות שם מפני הלכטיס מוליכן פחות

פחות מד' אמות: ב ר"ש אוסר נותנו לחבירו. ואינו מוליכן פחות [פחות] מד"א כמתירא מפני לכטיס גזירה שמה יעבירם מחמלה ד' לוסף ד' והלכה כר"ש: וכן בנו. שילדמו אמו בשדה בשבת טהט לחבירו והא עדיפא מלטלטלו פחות פחות מד' אמות: אפילו חוץ לתחום. בחבית של הפקר מיירי דאי יש לה צעלים

והרי לא היתרו אלא משום חשש ציון כמ"ש לעיל. ומ"ש הר"ב דחסורי מחסרה והכי קתני. גמ'. ומכוס ר"ש דפליגי במשנה דלקמן אינטיך למחסרה. [וג"ל דרבי הקדוש הוכרח להחשיך מד' אמות כמ"ש בר"פ אחרון דמסכת שבת] : ב רבי שמעון אמר נותן לחבירו וכו' וה"ק סבר פחות מד' אמות עדיף דאי אחרת טהט לחבירו וחבירו לחבירו אושא מלחא דשבת. גמרא. פי' הר"ר יהונתן ויש חילול השם בעיני עמי הארץ הזוממים. שסוברים דאיכא חילול שבת. וטעמא דר"ש גמ'. כדכתב הר"ב והרמב"ם. ושמשא מהך דפליגי. ותימה על הרמב"ם דמזי שטרי לבי תרי דסקק כרבי שמעון וכדכתב הר"ב. וכתב ג"כ שמואל להולך [פחות] פחות מד"א. וכן בחיבורו פרק י"ט מהלכות שבת וכן קשה צטור ס"ס ש"א והא נזכר לפרש דברייהו דלגדדין קאמרי ניחא. דזה שאמר מוליכו פחות [פחות] מד"א באין עמו חברים. וכך כתבו ה"ס דמודה ר"ש בך דלא גרע מכיס דריש פ' בתרא דשבת כמו שכתבתי שם. וזה שאמר נותנו לחבירו בשים שם חברים. והשתא כולה פסקא כר"ש. ולפי פסק זה. גבי כיס נמי נותנו לחבירו כו' דהא הכי עדיפא ליה. וכן כתבו ה"ס. וזה היה להרמב"ם ולצטור לפרש בפ"ו מהלכות שבת וכו' וכו' ואולי שמכחו על מה שכתבו לדר"ש במקומו. ודן הכיס העשירי כמזכר במקומו גמ' : וכן בנו. דלויכא נמי דבר מלוא דלריך הוא להרחיבו ולסוכו ביום הולדו ואלויכא דת"ק שרי בהולכת פחות [פחות] מד"א. הר"ר יונתן: אפילו מאה. דאע"ג דקשיא ליה ידא כלומר מה שמטלטלין אותו מיד ליד. אפילו הכי הא עדיפא משוליינה פחות [פחות] מד"א גזירה וכו'. גמרא: אפילו חוץ לתחום. פי' הר"ב בחבית של הפקר. גמ'. ופירשו בחו"מ [ל"ז ע"ב ד"ה הכא בחבית] דחוק לתחום דחבית אבל לא מחוץ לתחום של האוכה צו כדתן משנה ה' פרק בתרא דבילה דכרגלי הממלא. אי"נ שלא נתקון שום אחד שיזכה לא לו ולא לאחרים אלא כל אחד למה שזוהה. ומ"ש הר"ב הא קל"ן הבהמה וכו' במשנה ג' פרק המזכר. ופסק הר"ב כר"י וכן פי' הרמב"ם ולבארה היינו לאפוקי מדא"ל. אבל במחיל דפליגי אר"ש ומחיר אפילו לדבר הרבות לית הלכתא כר"י אלא כר"ש וכתנא קמא דלא היתרו אלא לדבר מלוא ואין זה כנגד הכלל דר"י ור"ש הלכה

לנוש תפילין בשבת שמה תנתק הפרוטם, ויביאם ניזו וויזאם לריס], ולהכי כשילבוש ב' זוג עבר על כל תוסף: ג) דס"ל שבת לאו זמן תפילין, וליכא כל תוסף, רק תכשיט הוה, ומדיש מקום בראש להניח ב' תפילין, להכי שניה תכשיט הוה. וקיי"ל כה"ק [ג"א מ"ב] דאף דקיי"ל שבת לאו זמן תפילין [א"ת ליד], וליכא כל תוסף, אפ"ה לא מהצב תכשיט רק כשילבוש במקום תפילין, ושמא אין בראש מקום להניח ב' תפילין [ט"ז שם ומציא ש"ח]: ד) שזכר ברשעיות שהן תפילין קדושות: ה) פטור, אבל אסור להכניסן דשמא קמיט הן, ובש"ס מסקינן דחדשות היינו שאין הרצועות עדיין מקושרות וא"כ א"א ללבושן בשבת. והת"ל א"כ עכ"פ יחשיך עליהן, י"ל כיון דלא חזו למלוה, עדיין אין כהן צווי כשיניהן ויך [ומתו' ד"ה א"י]: ו) הרבה זוגות, כל זוג קשור לעלמו: ז) הרבה כריכות ביחד, שזכר ב"הם זוג זוג, לא יוכל להכניסן היום כולן [והיינו דקאמרין בש"ס והיינו לבחיס היינו כריכות. אלא דלכטיס, היינו

י כ"י תפארת ישראל

דכריבי זוגי זוגי, ור"ל דשיניהו ואינו יסול להכניסן דרך לבישה מדהן מרובין. וק"ל א"כ למה נקט כלל צבתי וכריכות, מה לי לבחיס מה לי כריכות, וטפי הו"ל לש"ס לומר דלכתוב היינו כריכות שאינו קשורין, ואינו יסול להכניסן מדהן מרובין, וכריכות היינו שכן מוטעין אבל קשורין ואינו רשאי להחיר הקשר בשבת וכדאמרינן כה"ג (מנחת דע"א ח) לא היה עושה אותן כריכות רק לבחיס, ועי' רש"י שם. אי נמי לבחיס נמי היינו מוטעין, רק מדאחינן קשורין כלל אינו יכול ללבוש עד שיעשה לכן קשר דאסור בשבת וז"ל ע"ב: ח) ר"ל ממתיק שם עד מלאכי שבת ובמתירא להשבות שם מלכטיס, מוליכן פחות פחות מד' אמות [ס"ס]: ט) שגזרו שמד על שמירת המלות ומחירא לכתובין: י) בקס: יא) בסמוך לעיר, שם שמתמקין כראוי: יב) שנולה בשדה: יג) ר"ל אע"ג שרריך להחליט ק' פעמים ד' אמות, וקשה ל' ידא לילד לטלטלו הרבה: יד) שנולה: טו) אם אוהו שגללה, עירב לשם: כ) סודר סודר ח"א

המוצא תפילין פרקי עירובין

ז' בור ברה"ר. ז"ב ע"ג
 מ"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג
 ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג
 ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג
 ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג

שנויי נוסחאות
 וכן הצינור בכל מקום
 שותה. ד"ג וצ"ק
 פון הצינור ור"מ שותה
 וכן כמשי"ר וכן
 כ"מ (וס נטעות וכן
 הצינור): נמש"ג וצ"ק
 . . מ"מ שותה וכן
 דר"ק וע"י ר"מ ב"ה
 ובמנה"ל ננו שמשו ור"מ
 וז"ל הריש"א קולט
 אדם מן המוחלה למטה
 מ"ט וף ל"ו ו' ה"ה
 למטה מעשרה דהא מן
 הליזר שהוא מקום פטור
 הוא קולט והא דקמי
 למטה מעשרה משום
 זרקה דלמרו ב"מ קולט
 דין מרפק לא כלומר
 שאסור לחבר הכלי שמתכב
 בו הכוס בני המחילה
 מטעמה דמדת ב"מ
 דא"ג דהס' המחילה
 אינה רחבה ד' ומקום
 פטור הוא מ"מ דכ"ס
 להעמיד על פני כל הגג
 חור (ו') [ג'] והא טעמא
 לגבי ויהא לה כנג שהא
 רג"ו ומאן שמתא מרבי
 לרבי שהא עומד בו.
 והגאונים ז"ל גורסין קולט
 אדם מן המחילה למטה
 מ"ט וף לפי ג' ו' כי
 ארזין כ"ס קולט לין
 מרפק לא ה"ק קולט לין
 ואפילו למטה מעשרה
 אבל מרפק לא ואפילו
 למטה מעשרה דהא טעמא
 דלמרו כ"ס לאסור
 לרזק דמשום המחילה
 כנג הסיכא אף במחילה
 שאינה גבוהה עשרה אמה
 דאך כהר גג אולתן שהיא
 גבוהה עשרה אלא דהיא
 נקט למטה להשמיטין
 רכותא דקליטת והע"מ
 שאין כזה רכותא כ"כ דהא
 פסיקא דלגבי קליטת
 שזרקה ק"ה הוא למטה
 כלמטה ולפיכך ג' רש"י
 ז"ל יוצר כסבה. י"ט
 גורסין וכן ליטור ומ"מ
 שותה כלומר כ"ס שקולט
 מן המחילה כן קולט מן
 הצינור ומ"מ המתקלח(מתקלח)
 [קולט] ובלבד שלא ירזק
 ולא יסיר דל"מ מלי
 קמ"ל שטיח ועוד דבכ"ה
 פסיקא קמי כהדין כי מן
 הצינור מותר לרזק. לפיכך
 בגי' הכתובה כמו שכתוב
 קמ"ל ז"ל דה"ג ומן הצינור
 (ומ"מ) שותה כלה.

היתר. בלירוף כמ"ס לקמן בסעף: וכן ליטור מ"מ שותה. כחז
 ה"כ כלומר בין קולט בין מלרף משום דליטור לעולם בולט הוא ס'.
 כלומר ג' טפחים דלא אי כלבוד לגג. ומשום דסחס ליטור כן
 הוא הלכך נקט טהא דמתניין כך שריותא בליטור אבל ה"ה
 למחילה הבולטת ג"ט דדינא הכי.
 ומ"ס דשאלן בה ד' על ד' כו' דא"ג
 דמתניין בלמטה מ"י ולבוד כמי
 ליכא כדארמין אפ"ה ד' על ד' למטה
 מ"י כרמליה הוי [כדפי' ברפי"א
 דכבת] ומפיק מרמליה לרה"ר כן
 פירש"י. ומש"ה כמי לא שריין לירוף
 א"ג דאין בה ד' על ד' ולא כלבוד
 אלא בלמטה מ"י משום דחי למעלה
 מ"י אף על גב דאין בה ד' על ד'
 ולא לבד אסור לרזק גזירה משום
 ד"ש בה ד' על ד' דהוי רשות היחיד כשהוא למעלה מעשרה
 כיון דמשנה ד' כדפי' הר"ב שם אבל למטה מעשרה ליכא למגור
 דחי כמי הוי ארבע על ארבע אחזי כרמליה היא נמלאת למד
 דאין בה מוחילה לנזר אלא שדברו חכמים בזה: ז' ממלאין
 הימט בשבת. כתב הר"ב ואפילו הבור מופלגת מן הכותל
 של חלון ארבעה טפחים. בגמ'. דחי בסמוכה בפחות מארבעה
 למה לי חוליותו גבוהה עשרה דבור גופה רה"ר דעמוקה עשרה
 ואין כאן רה"ר מפסקת דכיון שאין ל"ט מן החוליה לכותל הבית
 סמוכה דא"ג שותה חוליותו י' וזהו פירוש הש"י שכתב הרמב"ם למתניין דקמ"ל דבור וחוליותו מטרפין ליה ובסמוכה וגם זה
 בגמ'. [ואע"ג דכבר תנן לה במסכת שבת כפי"א כמ"ס בפי' הר"ב דהתם כוף מכנה צ'. תירלו התום' שם דרגיותו כן וכמ"ס
 כבר בשם בריש מסכת ברכות. עוד הירלו דהתם קמ"ל לירוף ד' כשהחוליה עומה גבוהה י' והינה דף עליה וצפרק חלון דף
 ע"מ מסיימי וחי לאו דהכא. מדשבה לא הוי יליף מידי דלמא חוליה נקט אגב סלע דבכל דוכתא רגיל להוכיח חוליה כהדי סלע
 ע"כ. והתירזן הב' מוכח כהדיא בסוגיא דפ' חלון] והא דמשנה ג' פ"ה דבעינן שותה הבור מלאה לא דמי להכא דהתם אין מקום
 פטור בנייהס. אלא מקום שלא עירבו בו: [שופכין. מל' הר"ב שכתב דוקא באשפה של רבים וכו'] אבל באשפה של יחיד אין
 זרקין לה וכו'. משמע שגרסתו במשנה זרקין וה"ג מייחי לה בפ"ק דף ח' וכתבו עלה החוספות ח"ל זרקין לה בשבת משמע
 שהאשפה רחוקה מן הכותל ודרך למעלה מ' זרקין לה דהוי מקום פטור. ואינה דגרסי שופכין ע"כ לשונס]: **ח' ממלאין**
 תחתיו. כתב הר"ב דכיון וכו' ונמלאו כמחילתו וכמ"ס צטור א"ח ס' ס"ב ועקנן במקום שמחזרין לאלין גבוהה עשרה ע"כ.

ומן הצינור (ט) מכל מקום שותה (ס): ז' בור
 ברשות הרבים (א). וחוליותו (ב) גבוהה
 עשרה טפחים. חלון שעל גביו ממלאין
 הימנו בשבת (ג). אשפה ברשות הרבים (א)
 גבוהה עשרה טפחים חלון שעל גביו.
 שופכין לחובה מים בשבת (ד): ח אילן
 שהוא מיסך על הארץ (ה). אם אין גופו
 גבוה מן הארץ שלשה טפחים (ו). במלמלין
 תחתיו (ז). שרשיו גבוהין מן הארץ שלשה
 טפחים. רשות היחיד היא ולא חיישינן שמה תנטל אשפה והעמוד
 על פחות מעשרה ואחי (ז) למכרי כדמפיקרא דוקא באשפה של
 רבים שאינה עשויה להפנות אבל אשפה של יחיד העשויה להפנות
 אין זרקין לה בשבת דחיישינן דלמא מפנה לה ואינה לה רה"ר:
ח' המיסך. שטפו נוטה למטה מכלל דרזיו סביב: **ב' ממלאין**
 תחתיו. דכיון דאין גופו גבוה מן הארץ שלשה טפחים הוי להו
 (ה) כרע"ז דל' ומ"מ וע"י ש"ס. (ב) כרע"ז דל' למשד. כלבדים

לגג היא כנג וסוי כמוליא מן הגג שהוא רה"ר לרה"ר: וכן
 הצינור(א) ס"ס. כלומר בין קולט בין מלרף משום דליטור לעולם
 בולט הוא ויזלא לרה"ר ובגמרא מוק לה כשאלן בליטור ד' על ד'
 שארש חולק רשות לעלמ: ז' וחוליותו י' חלון שעל גבה ממלאין
 סמנה. כיון דחוליותו שהיא השפה
 אשר סביבותיה גבוהה י"ט וק"ל
 דאין רה"ר למעלה מ"מ אלא מקום
 פטור לפיכך ממלאין מחלון שעל גבה
 בשבת דהו מוליאין מרה"י לרה"י דרך
 מקום פטור' ואפ"י הבור מופלגת
 מן הכותל של חלון ד' טפחים ממלאין
 ממנה שאין כאן רה"ר מפסקת מן
 הבור לחלון בשעה שממלאין מים
 אלא מקום פטור כלבוד: וכן
 אשפה ברשות הרבים גבוהה י'
 טפחים. רשות היחיד היא ולא חיישינן שמה תנטל אשפה והעמוד
 על פחות מעשרה ואחי (ז) למכרי כדמפיקרא דוקא באשפה של
 רבים שאינה עשויה להפנות אבל אשפה של יחיד העשויה להפנות
 אין זרקין לה בשבת דחיישינן דלמא מפנה לה ואינה לה רה"ר:
ח' המיסך. שטפו נוטה למטה מכלל דרזיו סביב: **ב' ממלאין**
 תחתיו. דכיון דאין גופו גבוה מן הארץ שלשה טפחים הוי להו
 (ה) כרע"ז דל' ומ"מ וע"י ש"ס. (ב) כרע"ז דל' למשד. כלבדים

י כ"ן

תפארת ישראל

י כ"ן

דלו דינו כהגג להיות רה"י, ואש' עומד וקולט למטה מ' טפחים,
 דסר ר"ה הוא אפ"ה שרי. ודוקא קולט, אבל לא יחבר הכלי לפה
 המחיל, דמדאין סיה בולט ג' טפחים, הו"ל כמוליא מנג רה"י
 לרה"י (לש) [דאכרענעג] שבלט סיה ג' טפחים מהגג, ואינה רחבה
 ד' על ד' טפחים (ס) ר"ל אפילו מחבר הכלי לפי הלנור שרי,
 דמדבולט, דין הלנור כרה"ה (א) אפי' מופלג ד' טפחים מסתל
 שבו החלון למעלה: (ב) ספה גבוהה סביב לבד: (ג) דבור עמוק
 י' רה"י הוה, ושפה שגבוה י' ברה"ה מקום פטור הוה, והו"ל
 כמוליא מרה"י לרה"י דרך. מקום פטור, ואפילו מופלג הכותל

דלו דינו כהגג להיות רה"י, ואש' עומד וקולט למטה מ' טפחים,
 דסר ר"ה הוא אפ"ה שרי. ודוקא קולט, אבל לא יחבר הכלי לפה
 המחיל, דמדאין סיה בולט ג' טפחים, הו"ל כמוליא מנג רה"י
 לרה"י (לש) [דאכרענעג] שבלט סיה ג' טפחים מהגג, ואינה רחבה
 ד' על ד' טפחים (ס) ר"ל אפילו מחבר הכלי לפי הלנור שרי,
 דמדבולט, דין הלנור כרה"ה (א) אפי' מופלג ד' טפחים מסתל
 שבו החלון למעלה: (ב) ספה גבוהה סביב לבד: (ג) דבור עמוק
 י' רה"י הוה, ושפה שגבוה י' ברה"ה מקום פטור הוה, והו"ל
 כמוליא מרה"י לרה"י דרך. מקום פטור, ואפילו מופלג הכותל

מהבור ד' טפחים, עכ"פ כל לויר שצ"ה למעלה מ' מקום פטור
 הוה. ולא דמי לך דלעיל [פ"ה מ"ג], דהתם ממרווח ד' שייך
 לחבר והרי לא עירבו עמם, משא"כ הכא אף ששייך לרה"ה, עכ"פ
 מקום פטור הוא ומותר למלטל לשם ומשם לרה"י, ומה"ע גם
 מחילה א"ל כלעיל [פ"ה מ"ח]: (ב) מטעם הכל, ודוקא אשפת רבים,
 אבל אשפת יחיד, עשוי לפנות, ושמה יפכה אותה ולאו דרעתייה:
 (ה) וענפיו סביב סתן למעלה מ', נוסין למטה סביב עד פחות
 מג' לארץ: (ו) דה"ל כלבוד: (ז) ומ"מ ריזך לקשור הענפים שלא
 יצוץ הכוח, דמחילה שמנידה ברוח, אינה מחילה בשום מקום,
 גם

תוספות חדשים

תוספות רע"ק

ה במשנה אילן כו' משלטין תחתיו וכו' בש"ע רס' עכ"ס ובתנאי שעיקרן
 כמקום שמתכרסין לאלין גבוה י' ושזרין למלואת האויר שבין הטף לארץ כענ"י
 וקס
 מותר כיון דאגרו בירו התם בכחתי הקדש החידו. ס"ו וסנ"א ס"י שניד. וס"מ
 ס"י שניב סק"ד:

ז [ואת סת] בהרפ"ב ד"ה וחוליותו. דרך מקום פטור. אבל למטה מ"י
 אסור דהוי מוציא סדחי' לרה"י דרך רה"ר דאסור אפילו אגרו בירו.
 והא דלעיל במשנה ג' דאסור רק בכותל ששופע דנה קצת אבל בלא"ה
 וס"מ מאור כרמליה. מותר להכניס באגרו בירו אפי' בשאר דברים. מנ"א

ה במשנה אילן כו' משלטין תחתיו וכו' בש"ע רס' עכ"ס ובתנאי שעיקרן
 כמקום שמתכרסין לאלין גבוה י' ושזרין למלואת האויר שבין הטף לארץ כענ"י
 וקס
 מותר כיון דאגרו בירו התם בכחתי הקדש החידו. ס"ו וסנ"א ס"י שניד. וס"מ
 ס"י שניב סק"ד:

ה במשנה אילן כו' משלטין תחתיו וכו' בש"ע רס' עכ"ס ובתנאי שעיקרן
 כמקום שמתכרסין לאלין גבוה י' ושזרין למלואת האויר שבין הטף לארץ כענ"י
 וקס
 מותר כיון דאגרו בירו התם בכחתי הקדש החידו. ס"ו וסנ"א ס"י שניד. וס"מ
 ס"י שניב סק"ד:

ה במשנה אילן כו' משלטין תחתיו וכו' בש"ע רס' עכ"ס ובתנאי שעיקרן
 כמקום שמתכרסין לאלין גבוה י' ושזרין למלואת האויר שבין הטף לארץ כענ"י
 וקס
 מותר כיון דאגרו בירו התם בכחתי הקדש החידו. ס"ו וסנ"א ס"י שניד. וס"מ
 ס"י שניב סק"ד:

י נגר . ק"א כ"ג יוהנני
שקלים פ"ז: ור"י
מתיר . מ"י פ"ז: מ"ט
פ"ז פ"ג: ע"ז פ"ג: ע"ז
ש"ז פ"ג: ע"ז פ"ג: ע"ז
ק"א פ"ג: ע"ז פ"ג: ע"ז
ק"א פ"ג: ע"ז פ"ג: ע"ז
ק"א פ"ג: ע"ז פ"ג: ע"ז
ק"א פ"ג: ע"ז פ"ג: ע"ז

הראשונה ויבנה לה בבה הבית לפי שלא היו יכולין להוליך פסחיהם
בשבת כדפירש רש"י בעלמו . והמאזי לא עירבו מערב שבת כדי
שיוכלו להוליך . אלא והאזי ש"א לערב כולה ומפני כן אפשר שלא
עירבו כלל . כדי שלא יבואו להוליך אפילו במקום שאינו מעורב

וע"ש רפ"ו . ומעשה מפירות הרמב"ם
עלמו מתישב מה שהקשה כ"מ פ"ד
וב"י ס' ש"ה . אמאי קרי לירושלים
כרמליה: רבי יוסי אומר . ולא פליג
ר"י ור"ל אלא שניהם תולקים עם
רבי מאיר . הר"ר יונתן : י ורבי
יוסי מתיר . כיון שיש לו תורת כלי
עליו והע"פ שמלכתו לאיסור . לנורך
גופו שרי לטלטל . כדפי' הר"ב משנה
ד' פ"ז דשבת ועי' עוד במשנה
לקמן: יא נגר הנגדר . כתב הר"ב
שאין בראשו גלוסטרא דלי יש הא
שרי ליה רבי יוסי לעיל כלומר והכא
רבי יהודה דנמי הלכה כמותו . לא
ההיר אלא בנגר ולא ניחא ליה
לפרש דלעיל נמי לא ההיר רבי
יוסי אלא בנגר ור"ל דפליג צעי
קשור ותלוי כדפי' הר"ב שם .

בהמות לשחוט ואין הלכה כר"מ לא ברה"י ולא בכרמליה : של
צמורים . מוכרי למר : י נגר . כעין בריח שהוחבים בפתלים
או באסקופה לנעול בו הדלת : גלוסטרא . שראשו עבה
ועגול כמין רמון ועשוי ככוכבא שראוי לדרך בו פלפלין . והע"ג
דתורה כלי עליו אוסר ר' אליעזר

של צמרים (ה) היה : י נגר (א) שיש בראשו
גלוסטרא (ב) . ר' אליעזר אוסר (ג) ורבי יוסי
מתיר (ד) . אמר ר' אליעזר מעשה בכנסת
שבטבריא שהיו נוהגין בו היתר . עד שבא
רבן גמליאל והוקנים ואסרו להן . רבי יוסי
אומר איסור נהגו בה . בא רבן גמליאל
והוקנים והתירו להן (ה) : יא נגר הנגדר (ו)
נועלים בו במקדש (ז) . אבל לא במדינה (ח) .
והמונח (ט) כאן וכאן אסור (י) . רבי יהודה
אומר . המונח מותר במקדש . והנגר
במדינה : יב מחזירין ציר התחתון (יא)
במקדש (יב) . אבל לא במדינה (יג) . והעליון
כאן וכאן אסור (יד) . רבי יהודה אומר העליון
במקדש (טו) . והתחתון במדינה (טז) :

והלכה כר' יהודה : יב מחזירין ציר התחתון . של דלת של
זמן שלא ילא העליון טח להחזירו ואין כאן צנין : אבל לא
במדינה . גזירה שמה יתקע דהויא מלאכה : והעליון כאן וכאן
אסור . דכיון דילא עליון טולו עפל והוא ליה כבושה : רבי
יהודה אומר כו' . דס"ל אין צנין בכלים וליכא אלא שבות ובמקדש
(י) גע"ז ד"ר גלוסטרא זקן כמאן ד"פ . לא

דס"ל דהואיל ור' יוסי משום דיש עליו תורה כלי מחיר לא חיכת
לן אפי' אם אינו קשור כלל . וזו היא סברת הרמב"ם גם הטור
ס' ש"ג לטעם שכתב הב"י : והנגר אף במדינה . פי' הר"ב
הואיל וקשור הע"פ שאינו תלוי והלכה כר"מ . ולא קשיא הלכתא
אהלכתא דבמשנה ז' פ"ז דשבת פסק כחכמים דפקק החלון אפי'
אינו קשור ותלוי פוקקים בו . דנגר שאינו שהוא בריח שהוחבין
בו כדפי' הר"ב משנה י' דומה טפי לצנין והלכך בעי קשירה מיהת . כ"כ הטור . והמגיד בפכ"ז מה"ש מדקדק מל' הרמב"ם
דמחלק דפקק החלון שהוא מהוקן ומובן לכך מאתמול ויש לו תורת כלי עליו : יב מחזירין ציר התחתון כו' . הר"ב סתם וכתב של
דלת וליכא למטעי דלת בית וכל המחובר כמו צור ודוח נמי בכלל . וליכא וכדמפרש טעמא דר"י דס"ל דאין צנין בכלי ש"מ
ולאו דבלת שבדבר המחובר מיירי והכי הניח בגמ' ציר דלת שידה תיבה ומגדל במקדש מחזירין כו' ולא תטעה בלשון רש"י
שכתב ציר התחתון של דלת חלון שידה תיבה כו' . דהכי פירושו חלון של שידה וכו' . לפי שאין פתח לשידה וכו' דפתח בס הונח
לפתחה המשמשת לכניסה ויציאה להכי אהבדא וקרי לה חלון . וציר כו' הרמב"ם מגזרת הסוב על צירה (משני לו) : אבל לא
במדינה . פי' הר"ב גזרה שמה יתקע ומסיים רש"י בנרצן או במקבת דהוי מלאכה וברפ"ו דשבת כתב דהוא גמר מלאכה ומייב
משום מכה בפטיש ע"כ : והעליון כאן וכאן אסור . פירש הר"ב דס"ל כבושה ומסיים רש"י וקסבר יש צנין בכלים ומלאכה לא
הותרה אפי' במקדש ע"כ . ועי' במשנה י"ד מ"ש שם בס"ד . ומ"ש הוה כבושה הקשו ע"ז החוס' מצ"ה למכנה ו' פ"א דביצה
דס"ל דאין צנין בכלים [והר"ב פוסק הכא כה"ק] ופירשו דהכא טעמא משום דשבות גדולה כזו לא הותרה במקדש וטובא אשכחן
דלא הותרה כגון סדור קנים וכו' דמשנה ו' פ"א דמנחות ע"כ . [ועי' עוד שם] וכן במ"ג וכו' דפירקין ומשנה ח' וט' דפ"ה

במדינה : יב מחזירין ציר התחתון (טז)
במקדש (יז) . אבל לא במדינה (יח) . והעליון
כאן וכאן אסור (יט) . רבי יהודה אומר העליון
במקדש (כ) . והתחתון במדינה (כא) :

י ב י תפארת ישראל י ב י

שהוא מותר והחמירו ע"ע משא"כ בשטעו צדן [בי"ד ר"ד] :
(א) שהנגר קשור בחבל שבדלת , ונגר בלרץ . ומיירי שאין בראשו
גלוסטרא : (ב) דאין שבות במקדש : (ג) דמדלתי תלוי מחזי כבושה :
(ד) שאינו קשור כלל , רק מונח בלרץ : (ע) דנגר נרע טפי מספק
[שנת פי"ז ס' י'] , וכבושה ממש הוא : (זא) אהנעל התחתון
שבדלת שבכלי שנסמך ממקומו : (ב) אף דגוח להחזירו , עכ"פ שמה
יתקעו במקבת ונרצן , והוא מלאכה מכה בפטיש : (ג) דמדילא
הציר העליון , יסול הדלת , והוא כבושה , דס"ל יש צנין בכלים :
(ד) ס"ל אין צנין בכלים , וליכא רק שבות כשיתקע , ובמקדש לא
גזרו : (ה) דבתחתון א"ל לתקעו במקבת [ולחוס' גם ח"ק ס"ל אין צנין
בכלים

דמלטו ברה"י , וקא"ל לר"מ למה פלגית עלינו בכרמליה , אמנם
באמת לרבנן אפילו ברה"י שרי , כפי' כ"ט : (ס) מוכרי למר . ונ"ל
דקמ"ל אף דהכניסה ויציאה לשם אינה לצורך שבת כל כך , ככניסה
הנות הפסוקין , שהיו מוכרין ג"כ בשר מבושל [כללים פ"ה מ"ז] , אפי'ה
לא גזרינן : (סא) [ריעוגעל] : (סב) [קנאסף] , דתורת כלי עליו לדרך
עמו פלפלין דאילו בלי גלוסטרא היינו נגר המונח דלכ"ע אסור [כמי"א] :
(סג) לנעול בו , אלא"כ קשור ותלוי [בשנת פי"ז מ"ז] : (סד) מדתורה
כלי עליו , אף שמלאכתו לאיסור , שרי לטלטלו לנורך גופו להחזיר ,
כגון לנעול בו : (סה) והע"ג דבריים המותרים והחריס כהנו בו
איסור אי אהת רשאי להחזיר בפניהן [בפסחים ד"א ח'] היינו בידעו

דמלטו ברה"י , וקא"ל לר"מ למה פלגית עלינו בכרמליה , אמנם
באמת לרבנן אפילו ברה"י שרי , כפי' כ"ט : (ס) מוכרי למר . ונ"ל
דקמ"ל אף דהכניסה ויציאה לשם אינה לצורך שבת כל כך , ככניסה
הנות הפסוקין , שהיו מוכרין ג"כ בשר מבושל [כללים פ"ה מ"ז] , אפי'ה
לא גזרינן : (סא) [ריעוגעל] : (סב) [קנאסף] , דתורת כלי עליו לדרך
עמו פלפלין דאילו בלי גלוסטרא היינו נגר המונח דלכ"ע אסור [כמי"א] :
(סג) לנעול בו , אלא"כ קשור ותלוי [בשנת פי"ז מ"ז] : (סד) מדתורה
כלי עליו , אף שמלאכתו לאיסור , שרי לטלטלו לנורך גופו להחזיר ,
כגון לנעול בו : (סה) והע"ג דבריים המותרים והחריס כהנו בו
איסור אי אהת רשאי להחזיר בפניהן [בפסחים ד"א ח'] היינו בידעו

תוספות חדשים
ט [הר"ב ד"ה] פסוקים כו' ואין הלכה כר"מ כו' וכפי' בש"ע רס"י ס"ג :
י [הר"ב ד"ה] גלוסטרא כו' והלכה כר"י עכ"ל וכפי' בש"ע רס"י שי"ג
רק צריך לקשור ואפילו במגדל דק שאינו ראוי להיות טעל בו . אפילו

וג' מחזירין רמיה ק"ג
פ"ג גז"ה י"א ט"א מ"א פ"א
ה"א ט"א י"א ט"א מ"א פ"א
ל"א ט"א י"א ט"א מ"א פ"א
ק"ש"ן ג"מא ב"מקד"ש :
ט"א פ"א י"א ט"א מ"א פ"א
ד"מ"א יב"מא : ק"ג ט"א
מ"א פ"א י"א ט"א מ"א פ"א
פ"א ל"א י"א ט"א מ"א פ"א
ט"א פ"א י"א ט"א מ"א פ"א

דפסחים. ועיין במ"ה פ"ק דבילה. [וצירושלמי אמתיטין דלקמו
אר"י בר זון לא כל שבות הסירו במקדש:] י"ג מחזירין רמיה
במקדש. פירש הר"ב כהן שהולך וכו' כדי שלא תהא חוללת כו'.
ומסיים רש"י דחילה פוסלת בה דבעינן ולקח הכהן וכיון דחייך
לא הוי לקימה זכה. ומ"ש הר"ב

לא גזרו על השבות. ואין הלכה כר"י: י"ג מחזירין רמיה.
כהן שהולך לעבוד עבודה בשבת ונטל רמיה שהיה על גבי
מכה שעל ידו כדי שלא תהא חוללת בין בשירו לעבודה מחזירה
ע"ג מכתו לאחר העבודה דאי לא שריית ל"י להחזירה ממנע
ולא עבד עבודה: אבל לא במדינה.

שנויי נוסחאות
(ד"ס). והרמב"ם נפ"י
לומר ואין הלכה כר"י.
י"ג אם בתחלה נכ"ק
... בתחלה וכן נאמרו;
כ"ה... לכתחלה וכה'
בד"ה (ונאמרו בתחלה)
ובד"ה ונאמרו (ונאמרו)
ואם... נאמרו... בד"ה
דע"ה... כמס' יבמות;
אם בתחלה... כמס' יבמות;
ובד"ה ואם... יבמות;
כד"ה ונאמרו יבמות וכו'
הו"ו... ואם בכלי.
כמס' יבמות.

דאי לא שריית ליה כו' הכי איתא
בגמ' פ"ק דבילה דף י"א ע"ב דטעמא
לאו משום שאין שבות במקדש ואפי'
כהן דלאו בר עבודה. אלא דוקא
כהן דבר עבודה הוא שהסירו לו
סופו משום החילתו ולפיכך איני תמה
על מ"ש הרמב"ם בפכ"ח מה"ש
ומחזירין רמיה כו' שאין איסור שבות במקדש: אבל לא
במדינה. פי' הר"ב גזירה שמה ימרח וכפירש"י. ופירש
שהליק גומות שברטייה ע"כ. אבל לשחיקת סממנים ליכא
למיחש כיון דמאחמול הוי עליה. והא דמ"ה פ"ו דשבת טעמא
אחרינא כמ"ש שם הו"ו. ומיהו רש"י צבילה מפרש משום
שחיקת סממנים. ופירשו דהכא עיקר. כי כאן מקום המשנה:
ואם בתחלה כו'. פי' הר"ב שלא היתה קשורה מצטוד יוס
וכהן זה לא סלקה כו' וכ"כ רש"י. דס"ל דאי סלקה משום
עבודה אע"ג דמאחמול הוא דסלקה מ"מ הואיל משום עבודה
הוא סלקה אי לא שריית ליה כו': קושרין נימא במקדש.
פי' הר"ב דקסבר מכשירי מזה כו' ודוקא שנפסק באמצע כו'
אבל כו' דהוי קשר של קיימא אסור. וכן כתב הר"ר יונתן.

י"ג מחזירין רמיה (ט) במקדש (ט). אבל לא
במדינה (ט). אם בתחלה (ט) כאן וכאן
אסור (ט). קושרין נימא (ט) במקדש (ט).
אבל לא במדינה. אם בתחלה (ט) כאן
וכאן אסור (ט). הותכין יבלת (ט) במקדש (ט).
אבל א במדינה. ואם בבלי כאן וכאן

תוספות חדשים
י"ג (חוי"ט"ה) מחזירין
רמיה במקדש כו' ולפיכך
איני תמה כו' שבת
במקדש עכ"ל וכו' דקמ
דע"ה עולה כנייה דס"ל
דטעמא הוי משום החזיר
סוף משום חמילן לא ס"ל
דאי פ"ו ע"ג כלי במדינה
דאי"כ למה הסירו במקדש
יבתי הא יכול להחמס
ע"ג הכלי ואי"כ דב אפי'
ס"ל החילוק בין שרייה
פ"ג הכלי שפירש ע"ג
קרקע ל"ל דס"ל דהסירו
במקדש משום דאין שבות
במקדש כמו בחוץ דהש"ס
כאן כמתניין ולקח ספק
הרמב"ם כר"א וכו' כל
הפוסקים ודוק. כל הנ"ל
כתתי לעת הסוד וכו'
ש"ח דס"ל להלכה דע"ה
קרקע אסור אבל להראב"ד
גם להרמב"ם לעת המית
ולחיי"ף לעת הכ"ח
דגם ע"ג קרקע כתי ג"כ
י"ג לתוך נדבך זה דלדעו
צריך לחלק בין שרייה שפלה
ליתיה לכתלה ודוקא
בכל ענין שבי ודוק:
(ממחזירין ע"ה)
שם יב"מ במקדש אבל לא
במדינה וכו' ש"ע כו'
ש"מ. וסיים בין לו בין
לאחר:

ומהיני דכיון דס"ל דמכשירי מזה שא"ה לעשות מע"ש דוחין
הא הכי איתא לר"א דס"ל הכי כדאיתא בשבת פ"ט. וכ"ש
מפרש במשנה דקושרין ואע"פ דקשר איז מלאכה היא ורש"י
דלקמן לתוך מהכא חלעיל ודלקמן] והא דמפלגינן בגמ' בין
שאלמלא עונבה לא השמע קולה ובשנפסקה מן הגז דשם
הרמב"ם בפי' מה"ש נראה דס"ל דמייירי בזה ש"ה ש"ה ש"ה
למדנו וכו' שקושרין ובאינו של קיימא. ונראה דלמעשה איז
המקדש. וכן משמע דעת הר"ב במשנה ד' פ"ב דערבין ועי'
הותר קשר שאינו של קיימא שלא במקום מזה. ואפי' לדברי
רש"י למדנו דס"ל דלא הותר וכו' דהא מן הגז דעונבו משמע
נמי דלא הותר אלא במקדש דלמקדש תנא לה בצרייהא. מסייעין
למ"ש בסוף מסכת שבת דלכ"ע לא הותרה קשירה שאינו של
קיימא שלא לדבר מזה: דוחתכין יבלת במקדש. ברפ"ו דפסחים
משום שאפשר לעשות מערב שבת: יבלת. כתב הר"ב שנאמר
או יבלת ואע"פ שלפי לשון המקרא מלת יבלת שם תואר הוא
לבהמה שבה המום כמו שהחיל עורת או שבור ולא אמר עורון
או שבר שהיה שם דבר מ"מ בלשון המשנה אי אפשר לומר כן
דהיך יאמר שיחוך הבהמה המסוחרת וקראת יבלת ולא פי' מה יחוך.
אלא שבלשון המשנה יבלת שם דבר לאותו מום והוא
נקרא בלשון אשכנזי וואר"ן וקאמר שיחככה. כ"פ רש"י. ולא ישנה
משקלו כי נמלא שם דבר על זה המשקל כמו אדרת למרה
יבשת. ואל תמה כי לשון חכמים לחוד ולשון מקרא לחוד. ועי'
מה שכתבתי בריש מסכת תרומות. [וצפ"ק דפסחים משנה ב']:

הרמיה אינו אלא כשפירשה ע"ג קרקע אבל אם לקחה בידו כל זמן
שהיא בידו או אפילו נתנה ע"ג כלי ולא פירשה ע"ג קרקע מותר
להחזירה בכל מקום: קושרין נימא. ימת כתר של סיר הלויס
שנפסקה בשבת דקסבר מכשירי מזה שלא יכול לעשות מאחמול
דהא הו"ו נפסקה דוחין את השבת. ודוקא כשנפסקה באמצע
שאינו קושרה אלא לפי שעה אבל סמוך ליתדות דהוי קשר של
קיימא אסור: ואם בתחלה. שלא היתה שם מעולם דיכול
לעשותה מאחמול אסור: יבלת. היא מום בקדשים שנאמר
(ויקרא כב) או יבלת ומחכים אותה במקדש ביד לויין בזה אלא
משום שבות דלאחר יד הוא אבל לא בכלי דמלאכה גמורה
היא שך עושים בחול ובשחוק מ"ח הוי תולדה דגוזא את
הלמר

ראשון לציון
י"ג נתו"מ ס"ה
מחזירין רמיה כו' מ"ש
הרמב"ם בפכ"ח מה"ש
דיו כו'
אור גדול
י"ג קושרין נימא
במקדש. עיין בחיי"מ
מה שתמה על פי'
הרמב"ם שהוא פי'
הר"ר יונתן. ועיין
בכהונת פסחים ש"ה הוא
הוסיף לחמיה י"ש.
ולא ידעתי מ"ה הרעש
בוה הוא ד"ר רבינו
מרש

יבין
ולא על הארץ, או מותר להחזירה, וע"י עובד סוכנים דוקא במלמעט
הרבה מותר להניח רטייה (ט"ז גס סק"ב). אבל למרה רטייה ע"י
עובד סוכנים, דוקא בחלה כל גופו שרי (מג"ה גס סק"ט): ע"ה בלא
היתה עליו מצעו"י: (פ) ולא שייך אין שבות במקדש, דלאו לורך
גבוה הוא: (פא) [זאייטע] שבכבוד שניתק בשבת: (פב) לומר,
דס"ל עיקר שירה בכלי, ומדאי אפשר בלא"ה, שרי. ודוקא באמצע
שאי אפשר לעונבה שם, שעי' הענינה יפסד קולה, אבל סמוך
לידתה. הרי יכול לעונבה שם ולא יפסד הקול, להכי אסור לקסור:
(פג) שניתק מאחמול: (פד) מדהיה יכול לקסרה מדאחמול. והייב
עלה ז' משום קושר ומשום מכה בפנים: (פה) [ואורלע] שהוא
מוס בקדשים: (פו) ומייירי ציבשה שמכרכה בידו, ואפ"ה במדינה
אסור [קן משמע בא"ה ש"מ ס"ב, וע"ה]:
דכו"ל

יבין
בכלים, רק ס"ל שבות גדולה כו שמה יתקע לא הסירו במקדש]:
(עו) [פפלאהטער] שעל המכה: (עז) כהן שטובד ולוקח הרטייה מעל
מכתו שלא תהוץ בין בשירו לעבדו [בגמ"ס י"ט א'], מותר להחזירה
לאחר עבודתו על מכתו, דבכהן שאינו עובד אסור, אע"ג שהיא
רק שבות, הרי אינו טיך עבודה, וברי אפילו לורך עבודה גזרו
על כמה שבותין במקדש [הו"ו שבת ד"ה א', ומו"ס פסחים ד"ה
א], וכמו כן לא הסירו לנטל נרות במקדש [כרתו"ט תמיד פ"ה מ"ג].
וכמו כן בגהלים שם שנתפזרו לא הסירו לכבותן, אף דהו"ו מלאכה
שאי"ל לגופה [בלשם פ"ה מ"ה], רק בכהן העובד הכא, הסירו סופן
משום ההלמן, דאי לא שריית ל"י להחזירה, לא יסירנה: (עח) גזירה
שמה ימרה רטייתו, דהוא תולדת מנחה. וקיי"ל [שכ"ה סכ"ה] דדוקא
בשרתי לעיבותה שפלה הרטייה מעלמה, ולא נפלה רק ע"ג כלי,

ינתן סבוארין דפי' בגמ' באוקמתא דהא והא רבנן כאן באמצע כאן מן הצד רמאי פברא לחלק בין באמצע בין מן הצד ועיין ברש"י דפי' לפי שיפתי. ור ינו יונתן

באכנתו ואף על גב דמטמא ליה לאכנת שהא קדוש הכי עדיף שלא להטהות את הטומאה בעזרה לחור אחר הלכות של עץ וכדיו לא נגע ביה דלא נטוי כהן גופיה הלך בהמיינו אוחז דלא נגע וסרן אינו מטמא במשא והאכנת שמיטמא בערן אינו מטמא את הכהן כשאוהו דהוה ליה אכנת רחשו לטומאה ואין אדם וכלים מקבלין טומאה אלא מאב הטומאה: צבת של עץ. שהיא פשוטי כלי עץ ואין מקבלים טומאה: שלא לרבות את הטומאה. לטמא אכנת הטהור וטוה לו להטהות שם ולחור אחר הלכות מלרבות את הטומאה. והלכה כר"י: מהיבן מוציאין אותו. בשבת: מן ההיכל ומן האולם. אבל בעזרה אם נמלא עם מכסה אותו כפסכתר ומניחו עד שתחשך: כל מקום שהייבין על דונו כרת. אם יכנס

הרנוס אכנת המיכל. הרמז"ס: ומבין האולם ולמזבח. דמס' ולהלן קדושה יסירה משל עזרה כדתנן לה בסוף פ"ק דכלים. ובמשנה ה' פ"ה דתמיד פי' הר"ב דעל שבות כזה גזרו ואפי' במקדש. ועי' לעיל משנה י"ב: ושאר כל המקומות. סתמא דמתניחין למר כדלית ליה ולמר כדלית ליה. רש"י. וכן פירש הר"ב בדברי בן ננס: פסכתר. פירש הר"ב סיר וכו' ועי' במשנה ה' פ"ה דתמיד: ר"ש לומר. כהן הר"ב ר"ש פליג את"ק דלעיל להמר קשרין נימא כו' והא דלטר עד הכא משום דכתיב לאסוקי מיני דבמקדש אבל לא במדינה. תוספות. ומ"ס הר"ב אבל לא קשרין בקשר שאפשר לכהן צו ליה חיובא דאורייתא. כפירושו דלעיל שם דלת"ק עלמנו לא התירו אלא שאינו של קיימא. וכדכתיב לקמן בסמוך שלא התירו במקדש כו' לא חיובא דאורייתא. והש"י מפרש כאן דאיתא ליה חיובא טתא במדינה כפירושו דלעיל דלפילו איז מלאכה הוהרה במקדש במקשרין דא"א לעשותן מערב שבת. ומ"ס הר"ב וא"ל ר"ש לת"ק אל תמה וכו' וגבי תחומין אינו מיקל טפי. זה לשון הר"ב ונתן תחומין איכא מ"ד דלית בה דרח' דאיסור דאורייתא. דכתיב (שמות טו) אל יאל איש ממקומו וכתיב (ישעיה נט) אם תטיב משבת רגליך. וכאן שאנו מחמירין דאפי' שבות הקל אין מתירין במדינה. ר"ש מחמיר יותר מהם שאפי' במקדש אינו מתיר שבות שאפשר לכהן צו ליה חיובא טתא פ"ב. ומ"ס הר"ב דאפי' יאל חוץ לתחום. כפירוש הרמז"ס הוא. ולעיל בסוף פ"ד לא פירש כן. אלא דמתיר דוקא במחשך דאטם הוא. והן דברי הר"ר יהונתן שלום: סליקא לה מסכת עירובין.

בצבת טו"ט פ"ג מה"כ
מקדש פ"ג: כל מקום
טו"ט: שם: ושאר כל
המקומות. סמ"ד ל"ג

שגויי נוסחאות
בין שלא לרבות.
במשנה ר' שלא לרבות.
מהיבן כתיב ובמסני"ר
פ"א י"ב. מוציאין
(איתא). כתיב מוציאין
והיא. מן ההיכל ומן
האולם ומבין האולם
ולמזבח. ד"ג... מן
האולם... מבין...
ד"ג מהיכל האולם
ולמזבח וכן יתא' למ'ל'
ומן האולם טו"ט (ויטפו
נגילין טו) וכן יתא'
ד"ג פ"ג ד"ג: כתיב
מהיכל ומזבחה ומבין
אולם ולמזבח: כתיב
... מבין האולם... (ר"ע
אומר). כתיב ד"ג
יתא' נטעות. מקום
שהייבין. כתיב וכל' ד"ג
מקום: כתיב כ"א
מקום. (המבואר). כתיב
יתא' ונגילין טו טו
וטעם הוא דבמשנה
שאינו קבוע הוא' (ד"ס)
כך המקומות. כתיב
כל המקום ואינו כהן.
פ"ב כ"ג.
פסכתר. מקום שהתירו
כתיב כל מקום. א"א
כתיב: ד"ג כל שהתירו
וכתיב: כתיב ג' בלתי.
שלא... משום. כתיב
ושלא... טעם.

**רבי יהודה אומר בצבת של עץ שלא לרבות את הטומאה (ק). מהיבן מוציאין אותו (ק). מן ההיכל. ומן האולם. ומבין האולם ולמזבח (ק). דברי רבי שמעון בן גנם. רבי עקיבא אומר מקום שהייבין על דונו כרת. ועל שגגתו הטאת (ק). משם מוציאין אותו. ושאר כל המקומות כופין עליו פסכתר (ק). רבי שמעון אומר מקום שהתירו לך חכמים. משלך נתנו לך. שלא יחזירו לך אלא משום שבות (ק):
סליק מסכת עירובין**

לו בטומאה דהיינו כל העזרה משם מוציאין אותו ובאר כל המקומות כופין עליו פסכתר סיר של נחשת. תרגום של סירוחו פסכתרוותיה לככותו עד שתחשך והלכה כר"ע: ר"ש אומר מקום שהתירו לך חכמים וכו'. ר"ש פליג את"ק דלעיל דאמר קושרים נימא במקדש וסבר דאין קושרים נימא כטר שנפקה אלא בפנייה שהיא אסורה משום שבות בלבד וא"א שיבא בה ליה חיובא דאורייתא אבל לא קשרין בקשר שאפשר לכהן צו ליה חיובא דאורייתא ואמר ליה ר"ש לת"ק אל תמה עלי שאני מחמיר כאן וגבי תחומין אינו מיקל טפי. ואומר שאפילו יאל חוץ לתחום ט"ו אמה יכנס. דגבי תחומין משלך נתנו לך משום דידעינן שאותם ט"ו אמה אינם חוץ לתחום שמודי התחומין הקובעין סימנין בסוף התחום קים לן בגווייהו שאין קובעין התחום בסוף אלפים ממש אלא כונסין לתוך התחום מפני הטועין שאין מזירין הסימן ופעמים יולאים להלן ממנו מעט וחזרין. ומשום הכי במקדש אלא איסור שבות לא חיובא דאורייתא. אינו מחמיר ממש שפעמים יש בו חיובא דאורייתא לא. ואין הלכה כרבי שמעון: סליקא לה מסכת עירובין

לכותים

תוי"ט ד"ה רש"א וכו'
זה לשון התו' וס"ק
ר"ש לת"ק אשפי' שמות
אין במחשך חוץ לתחום
(מתמיד) ולי בימת הכהן
דכתיב לאו קולא הוא אלא
משלך נתנו לך גס כהן
לא נתנו לך אלא משלך
דהיינו ענינה דהוא דבר
המתיר ע"כ. וכוונתו
למשט פש"י שכתב אשפי'
שהקלתי במחשך חוץ
לתחום מחמיר אינו בימת
הכהן דכתיב משלך נתנו
לך אבל כאן לא התירו
אלא משום שבות ע"כ
והוא ענינו מטעם פי'
הר"ב. וק' מדא דכתיב
אמר אבל כאן וכו'
ובמתני' חנן שלא התירו
אלא משום שבות דמלא
שלא הוא תיבת טעם ולא
ידק להפליג ולומר אבל
כאן והו דבא ר"ש קאמר
הכי כדלעיל לעיל סמ"ד
שאין המשותפות ממנין וכו'
וא"כ למה לו לחור
ולחזרו בתלן כזה פני
דלמא לא התירו אלא
משום שבות ולת"א
דהיא דקאמר ר"ש משלך
נתנו לך אינו על היתא
דמתני' חנן למהו בלבד
אלא כלל כולל אף להכח
דהא נמי מקרי משלך
שהוא דבר מתיר ואינו
משום שלא התירו אלא
ענינה

י ב י ת פארת ישראל בועז

ק) טיטמא האכנת: (ק) בשבת: (ק) אכל בעזרה טפה עליו פסכתר עד שתחשך (ק) כשכנס שם בטומאה, דהיינו מכל עזרה: (ק) סיר גדול של נחושת: (ק) ר"ש קאי אקושרין נימא במקדש [מ"א], רק נטר ל' לת"ק עד שסיים כל מיני שבין מקדש למדינה, ולבתר הכי חולק עליו, וס"ל דאסור לקשור נימא כטר במקדש, בדיני שבת במקדש, ולעיל (סוף פ"ד) הקלתי בדיני שבת במדינה, לך חכמים, משלך נתנו לך, ואותו ט"ו אמה שהתירו שלך הם, ואין חוץ לתחום, רק מפני הטועים, כדקאמר הכהן, וכמו כן ה"נ אני אומר שלא התירו לך לחכמים במקדש רק דבר שהוא משום שבות, דהיינו ענינה, ולא קשריה:

הלכתא גבירתא כללא דפרקי .

פרק משנה א. ב. בן דשבת לאו זמן תפילין, וכשלו בשב
ביוון במקום שאין משתמין, ויש בהם רצועות, וקשורות, דירוד
שינים קטניות, ויכול ללכשם, סבנין זון זון, וכשהם רבים, ימתן
עד הלילה ויכניסם, ובמתירא מוליכם פחות פחות מ"א, או נתנם
להבירו, ותבירו להבירו עד שמגיע לחצר החיצונה; וס"ל שמתין עד
הלילה ומביאה; ובנשמים יורדים, מתעקף בעור, ומכסה אותה ונכנס,
וח"ה דמשלפלא כלעיל פחות פחות מ"א, או שנותני להבירו ותבירו
להבירו וכו' כמתירא להחשיך; וכן הדין בבנו שנוכל בשבת ובחבית
שמצא: מ"ג. הקורא בספר על האסוקפה ונתגלגל ראש האחד מידו,
וגלגלו אצלו בראש השני שבירו אפילו נתגלגל חוץ ל"א וכו',
והאסוקפה ברה"י, ודוקא בתבי קודש, משא"כ שאר דברים אפילו
מכרמלית אסור להתוירם; היה קורא על גג רה"י, ונתגלגל ראש האחד
אינו מותר להתויר, אלא עד שלא הגיע ל"א לארץ, ובהגיע ותכולת
סדר כו"ע ח"א

(מבנים דכ"ז א'), לפיכך גם אופן בנייתו ה' מסיד וקוניה כנופו של מזבח, ולהכי לא הו' כרמס; ומש"כ כל דלא מבעל ל' להדבר שפור במקום שפורו, שרי, ורק במדינה משום גזירה דמתו כנוס לא שרי רק בטויו:
וממתני' אקשר במדינה, וה"ק ר"ש, אל תמה שכלן החמירי, שמתירי דלפילו יאל ט"ו אמה יכנס, על זה קאמר, מקום שהתירו חוץ לתחום, רק מפני הטועים, כדקאמר הכהן, וכמו כן ה"נ אני אומר שלא התירו לך לחכמים במקדש רק דבר שהוא משום שבות, דהיינו ענינה, ולא קשריה:
הלכתא גבירתא כללא דפרקי .

משום ונה עליו אסור, רק מהפכו על הכתב; מהא בכוחל כנופו של משום כיון שלא הניע לארץ מחזירו: מ"ד ה', ו'. ה' הבולט מכותל לר"ה למעלה מ"א, ויש בו ד"ש, וחלון הבית הסמוך לו בתוך ג"ש פתוח לו, משתמשין עליו; ובב' דמים דבי אנשים זה למפא מזה, אפילו שניהם למעלה מ"א, אינו מותר, אלא כששניהם בלתי רחבים דע"ד, דבלא"ה ארומים ז"ל ובענין כלים ששכחו בבית, ואפי' אין התחתון ד', ובתחתון ד' ולא בעליון, העליון משתמש רק כנגד חלונו, לא בערדו החלון; ומיהא רק כלים המשתברים כחרס וזכוכית מותרים; מיהא בדבר רחב ולא דק, שהמשתמש שם עומד עם הכלי, או אפילו ברך, ויוצא על אייר כרמלית וגבוה י"א מותר בכל הכלים; עומד ברה"י ומשלפלא ברה"י, ובלבד שלא יעבידים ד"א או מרה"י לר"ה, דחייב, ולא יעמוד ברה"י ויוצא ראשו לר"ה וישתת שם או איפכא, א"כ יכנס ראשו ורובו למקום ששותה, משא"כ לשתות בכרמלית, או איפכא מותר; ויש מתירים בכלים שאינם נאים לשתות אפי' בהושעת יוצא

המוציא תפילין פרק י עירובין

ענינה שאינה מלאכה כלל אלא שבות ע"י נמדיה אחרים מטוס שבות וכיון דלון שבות במקדש הר"ל דבר כמותו ומשך כמותו לך ונ"ל דליכא דמאי דקאמר ר"ס שלא הכירו לך וכו' כוונתו לחלוק את"ק דקצא"י וימא אכל עטמו הוא כולל בכל הגמ' דשבו במקדש וכל נמדיה דהיינו אלה עליו דשבות וה"ק אין כי היכי דמתחין ר"ס לתמוס נמט לך משך ה"ל ענינה כמור שחיי לא הכירו לך שום דבר במקדש אלא מטוס שבות ומס'ה אפי' דר"ס קאמר לך ע"כ ע"כ ליה לא כלל משום דכולל לכל מהו דתני (קול הרמ"ז):

צואר לבד ; ולהשתין או לרוק אסור אפילו לברמית, ואפילו הוציא אמתו וסיו לחוקץ ורוק שנתלש ומוכן לרוק יש אחרים להלך בו ד"א ר"ה ; מוחילה, שהוא גנור ארוך לאורך הגג תוך ג"ס, אסור לאדם שבר"ה לחבר ידו להמוחילה למעלה או למטה ג"ס לקבל המים הנימסים, א"כ המוחילה בולטת ג' וחסם צנור בולט ג' ואין בו רע"ד, או אפילו דע"ד ולמעלה מ"ס, ולקלוט מאויר אפילו למטה מ"ס ואפי' ידו תוך ג' למוחילה ואינה בולטת סוחר ; מ"ז. בור בר"ה וחוליא סביבו רה"י שהוא בתוך ד"ס מותר למלאות ממנו, וברחוק ד"ס רוקא בחוליא גביה י"ט ; אשפה של רבים בר"ה נבית י"ט ורחבה ד' מותר לרוק לה מרח"י, משא"כ בהוא של יחיד ; מ"ח. כל מציצה שאינה לרוק, אלא לצניעות או לשמור מה שבתוכה, או לישב בה כדי לשמור השדרות דאינו לרוק בה יומם ולילה, היא מציצה למלפל מה שבתוכה עד בית סאתים ; אבל אינו מציצה לעשות שבתוכה מוקף לדירה ולחזיר ומילא הסנטים בעצים או בקש וקשרם, שלא ינידם הרוח מותר למלפל בחוכו עד בית סאתים ; שרשי אילן אינו מותר להשתמש בהם, אלא באין גבוהים מארץ ג"ס, ואם באים למעלה ויורדים למטה, עכ"פ במקום שגבוהים ג"ס אמורים ; הי' גבוהים שלשה וחלה תהתייהם, אפי' בצד שאין חלל ושוה לארץ אסור ; רחבה שאחורי בתים ותלה בה מחצלת מקנים נתיב פרצה שגורה בקינים ענין דלתו או שעשה לה דלת וקעשי מקרשים הרבה ויש לה אסקופה לאפוקי בלוח א'. או באין לה אסקופה התחתונה, או, אעפ"י דאין נכנסים ויוצאים בה תריר דמחוי כבונה, נועלין בהן בניכר שהיה להם ציר, אפי' אין להם עתה ו"ב"ש ביש להם עתה, מיהא או צריך ליזהר, שלא להחזיר ציר למקומו

כשהציר למעלה ולמטה, ורק כשהוא באמצע מותר, ואפילו נגדרים בארץ, בקשרם ותלם לנעול בהם. ובאין להם ציר ולא היה להם ציד ונהיה בפקק החלון שאינו עשוי לפתוח אלא לעתים רחוקים, אין נועלים בהם, אלא אם כן היו גבוהים מן הארץ, מיהא פתח העשוי לנכנס ויוצאה חזיר, נועלים בו אפילו לא היה לו ציד מעולם ונגרר : מ"ט. מותר לעמוד בר"ה, וליוטול ספתת ברה"י ולפתוח שם, ולהיפוך, כלעיל מ"ד : מ"י. י"א. דין נגר. ע"י שבת פ"ז מ"ו : מ"ב. דין החורת ציר, ע"י שבת פ"ב מ"א. ויש למתוח לספק החלון ע"י עובד כוכבים בשבת דבישראל חייב הסאת, ובעובד כוכבים שבות, ברש"י : מ"ג. ר"ה שנמלה מע"ג מכה אינה מותר רק שנמלה ע"ג כלי ולאפוקי קרקע], ולא הסירה בסויד וע"י עובד כוכבים בסקפת חולי מותר להניחה לכתחילה, ולעשרם רמיה ע"י עובד כוכבים, דוקא כחלה כל גופו איש סכנת אבר. מלה קצת רמיה ומקנה פי הסכה, וחזיר ומגלה מקצתה השני ומקנה, ולא יקנה הרמיה עצמה. מכה שנתרפא, נוחנין עליה רמיה שאינה אלא משמרה ואינו בהול לשיקת פמטנים נוריקא ברמיה עשויה, ולעשות ע"י עובד כוכבים הדין סבואר לעיל]. אסור לחתוך יבלת לו או לאחד, ביד או בכלי ונלהה בכלי הייב חמאת. הגזון בין מן הבהמה וחיה ואפילו מן השלח וכלומר מהעור הנפססו והתולש מבגד העוף חייב, משא"כ מזה מהי דפסור, דאין דרך גזירה, ניפוך וסויה בכך, ובא"צ לצמר או לשער היו מלאכה שאצלג"י, ובתולש צמר מבהמה לרמב"ם פסור, ולד"א חייב משום עוקר דבר מגדולו, וכן רש"י ס"י של"ז בתלש אדם שפורו קצתו. נוטנים עלה ע"ג מכה כשבת חזק מצלי נגנים וכל עלים הפרפאים ולא נמי דטרפא. ומותר לקשור קשר שאינו של קיימא לדבר מצוה, בלקשור למדוד שיפור משיעורי מורה. גימט בגור רק בנפסק ולאפוקי לכתחילה מותר לקשר במקדש, לא במדינה :

ציונים תוספת י"ט אור לארבעה עשר פרק א פסחים ר"ע מברטנורה

כתב הרמב"ם שסידר פסחים אחר שבת ועירובין. כי היא מצוה שניה לשבת בפ' המועדות והיא תחלת המצות הגתנות על ידי משה ע"כ :

פסחים זה השם בקנון. מפני שיש פסח ראשון ופני. מסכים לפי' ב' דתוספות בר"פ בתרא. דלילו לפי' א' [ע"כ שזמטין זו פסחים. הכא לאו על שם קרבנות קרי לה אלא ע"ש המועד. ור"כ קרי לה פסחים כלומר] פסחים דעלמא והרי שבת סוכה והגינה ור"ה. והרבה שלא נקראו על שם דעלמא אלא ר"ל דמסכת זו מפורשים פסח ראשון עד פרק מי שהיה טמא ואלו פרק כולו בפסח שני. ובדפוס הגמ' קרי פסח ראשון לארבעה פריקים ראשונים דמיירי דזיני תמן ומלס לנהגי בכל זמן ופסח שני קרי מפ"ה עד פ' בתרא דמיירי דזיני הקרבן של פסח :

פרק א א א אור לארבעה עשר. כתב הר"ב ליל וכו' ולישאל מעליה נקטו. מסיים הרמב"ם שלא תהיה פתיחת הספר בשם ההגדר. והר"ה והר"ן כתבו עוד על שם פתח דברך יאיר (הגליוס קיט) : בודקין את החמז. כתב הר"ב והע"ג דבזיעול בעלמא סגי דילפי' מלכתיב תשביתו ולא כתיב תצברו והשבתה דלב היא השבתה. כדפירש"י דף ד' ע"ב. ומ"ס שמא ימלא וכו' וימלך על צטונו ויחשב כו'. כלומר דכמו שבזיעול בעלמא דהיינו כלב שיחשוב כלבו לאילו הוא עפר סגי נכך

מסכת פסחים
פרק א א אור לארבעה עשר א בודקים

פרק א א א אור לארבעה עשר. ליל שלמחרתו יהיה י"ד וקורא החנא ללילה אור כדרך שקורין לעור סגי נהור ולישאל מעליה נקטו : בודקין את החמז. איש דמפרשי טעמא דבדיקה כדי יעבור על כל יראה וכל ימלא חס יהיה חמז בזיעול בפסח. והע"ג דבזיעול בעלמא סגי חיישי' שמא ימלא גלומקא יפיהי וימלך על צטונו ויחשוב עליה לאכלה ויעבור עליו על כל יראה וכל ימלא הילכך בודקים את החמז כדי לבערו מן העולם ואיש דלמרי טעמא דבדיקה גזירה שמא ימלא חמז בזיעול

תוספות הדשים
בשם כבוד ארומיט מ"ד כרז הגאון הגדול גוזלתי קדישא נוה"כ לוי יצחק ז"ל חכ"ד דק"ק נרדישטוב.

פרק א משנה א
מינים ליה קראו התקמים שם הכוס פסחים וכו' אלו קוראים את הכוס בשם פסח ונכלל התורה קורא אותו בשם את המזות וכו' וכו' להדין להם שיע הכמים מלי המזות, ונ"ל כעור חזון כל ע"ס מ"ס רש"י ו"ל פתח כשתלך על פסוק וישנו בני ישראל את הפסח כמנהגו וי"ל ומה לא פתח בנו מפני שהיו נהגין על ישראל שכל מי שיש כהן וישראל נמנעו לא הקרינו אלא פסח זה בלבד עכ"ל ע"כ ועפ"י יבא על נכון ולהכי לא קראו התורה בשם פסח כי הו"ל אורח את ישראל ומלכיתו אוחן ובמלתו עולין לא רוח לבער נגטתן כי נמדבר שם פסח

פרק א משנה א אור לארבעה עשר. בנמ' (ג' א') ותנא דידן מאי טעמא לא תני לילי לישנא מעליא נקט ובדריב"ל דאמר ריב"ל לעולם אל יוציא אדם דבר מגונה מפיו כו' תני ר' יושמקאל לעולם יספר אדם בלשון נקי' כו' ומסקינן בנמ' דכל היכא דכי הרדי ניהו משתעי בלשון נקי' וכל היכא דנפישין מילי משתעי בלשון קצרה. ועיין פירש"י שם. ועיין בביתמ"א דיש לו שימה אחרת. וכלל דריו להמעיין הוא דיש ג' דרכים בזה. דהיכא דהלשון מגונה אפילו נפישין מילי של לשון אחר לא ישנה בקצרה לשון מגונה והיינו דעיקר הכתיב דהתם הוי לשון מגונה. אבל היכא דאינו מגונה רק דאינו לשון נקי' ג"כ ייש לשון אחר נקי'. בזה יש חילוק בין כי הרדי ניהו דאו צריך

תפארת ישראל
י כ"ן
ומסוס הני נקט אור מדעדין אור כיוס קלת. ולדיעה א' נ"ל למה דקו"ל דאור כוכבים נמי אור (כפסחים ד"כ א'). לכי נקט אור, ר"ל משעת יליאת אור

גדול
לומר בלשון נקי' דוקא. והכי דנפישין מילי משתעי בלשון קצרה דוקא. והיינו דכתיב טמא בדאורייתא. וניהא בזה מאוד לשון הנמ' משתעי בלשון קצרה דהוי דוקא. דלש"י רש"י צ"ל דכוונת הגמ' אף בלשון קצרה. כמ"ס המהרש"א. ולא הוי דומיא דמטיקרא דקאמר משתעי בלשון נקי' דפירושו דוקא. ונס ניהא מאוד רא דפירוש הגמ' ובדאורייתא מי לא כתיב סמא לבתר דתבוי תני רבי ר' ישמעאל ולא הקשה מר על ריב"ל דעל ריב"ל לק"ט דמסא אינו לשון מגונה בהני דכתיב באורייתא. אבל על בני דר"י מקשה שמיר דקאמר דצריך לספר בלשון נקי' אף היכא דאינו מגונה וא"ש המוניא ברווחא. וכן נראה דעת רבינו יונה בשפור המוסר שערי תשובה נס"י ר"ל סמוך לשער הרביעי בהלכות הכפרה עיי"ש והארכתי

ד' ושורפין בתחלת שש. והע"ג דכל טעה ו' מדלורייחא שריא. גזרו רבנן עליה דלמא טעו וסבור על הו' שהיא ו' אבל הו' לא טעו למימר על הו' שהיא ה' ומותר: תולין כל ה'.

לחית דמפרשי דכברי דכי היכי דקנסוהו רבנן משום דעבר על כל יראה להכרו בהנאה עשו חזוק לדבריהם כשל תורה. להלכריכו אף בדיקה ע"כ. אבל הכריז פירוש דלית מפרשי מכה קשיית הסוספות דלר' יהודה קני טעת הביעור. ולמה שינה לבטו למקרי ליה מועד. ואני אומר דרש"י

המועד יבדוק לאחר המועד (י) ומה שמשירי (י) יניחנו בצינעא (י). כדי שלא יהא צריך בדיקה אחריו (י): ד' רבי מאיר אומר אוכלין כל חמש ושורפין בתחלת שש (י). ורבי יהודה אומר אוכלין כל ה' ותולין (י) כל ה' (י) ושורפין בתחלת שש: ד' ועוד אומר רבי יהודה שתי הלוח של חודה (ב) פסולות (א) ומונחות על גג האיצטבא (ב). כל זמן שמונחות כל העם אוכלים. נמשלה אחת (ב) הולין. לא אוכלין. ולא שורפין. נמשלו שתיהן (ב). התחילו כל העם שורפין. ר"ג אומר הולין נאכלים כל ד'. ותרומה כל ה' (ב). ושורפין בתחלת שש (י):

מפרש מועד כעת הביעור משום דהכי איתא בפ' הגזול עליה ד' ל"ח ע"כ אמר רבה גזל חמץ לפני הפסח ובא אחר ושרפו במועד פטור הסבל מלויין עליו לבערו. לאחר הפסח מחלוקת ר"ס ורבנן וכו'. והתם מועד היינו משעה שסית שמועדו לבערו. ולהכי לא קאמר התם לאחר המועד אלא לאחר הפסח. משום דלאחר המועד היינו אחר הביעור עד שתתקן. ואילו התם כל עוד ימי הפסח מלויים עליו לשרפו ולבערו. הלכך הכא דתקן מועד ולאחר המועד ודחי פירושו כמועד דהתם דהיינו טעת הביעור. ולענין קשיית התוס' יש

לומר משום דחייב אדם לומר בלשון רבו כדתא פ"ק דערוהו ור' קבל הלשון מר' יהודה ששנה להלמידיו בלשון ביטור וקבל מהתכמים ששנאו כל' מועד וקבען במשנתו כלשון איש ואיש: ומה שמשירי. זלילה ללכרו שיאכל זלילה גם בבקר. הר"ן: כדי שלא יהא לריך בדיקה. דהא דתקן לעיל דאין חוששין היינו מספק. אבל הכא איכא למיחש שמא תטול חולדה בפנינו ויהא לריך בדיקה. גמרא ד"ט ע"כ: ד' ושורפין בתחלת ו'. כתב הר"ב והע"ג דכל טעה ששית מדלורייחא שריא שנאמר (שמות י"ג) אך ציום הראבון תכביתו שאור מצויים. ומפי השמועה למדו שראבון זה ר' י"ד. ר' יהודה לדבר זה מה שכתב בתורה (דברים ע"ג) לא האכל

עליו חמץ. כלומר על קרבן הפסח. כך למדו מפי השמועה בפירוט דבר זה. לא האכל חמץ משעה שראויה לכשיטת הפסח שהוא צין הערבים והוא חלי יום. הרמב"ם צפרק א' ו' מהל' חמץ: תולין כל ה'. פירש הר"ב גזירה משום יום המועד. עי' מ"ג פרק ה' מסנהדרין: ד' של הודה פסולות. פי' הר"ב כל מי שהיה עליו קרבן תודה מביאה צ"ג וכו' דהכי נאכלים כל ה' (י) ושורפין בתחלת שש. דהשתא ודחי רובא טעו צין ו' לו'. ואין הלכה כר"ג: מיימיה:

עליו חמץ. כלומר על קרבן הפסח. כך למדו מפי השמועה בפירוט דבר זה. לא האכל חמץ משעה שראויה לכשיטת הפסח שהוא צין הערבים והוא חלי יום. הרמב"ם צפרק א' ו' מהל' חמץ: תולין כל ה'. פירש הר"ב גזירה משום יום המועד. עי' מ"ג פרק ה' מסנהדרין: ד' של הודה פסולות. פי' הר"ב כל מי שהיה עליו קרבן תודה מביאה צ"ג וכו' דהכי נאכלים כל ה' (י) ושורפין בתחלת שש. דהשתא ודחי רובא טעו צין ו' לו'. ואין הלכה כר"ג: מיימיה:

עליו חמץ. כלומר על קרבן הפסח. כך למדו מפי השמועה בפירוט דבר זה. לא האכל חמץ משעה שראויה לכשיטת הפסח שהוא צין הערבים והוא חלי יום. הרמב"ם צפרק א' ו' מהל' חמץ: תולין כל ה'. פירש הר"ב גזירה משום יום המועד. עי' מ"ג פרק ה' מסנהדרין: ד' של הודה פסולות. פי' הר"ב כל מי שהיה עליו קרבן תודה מביאה צ"ג וכו' דהכי נאכלים כל ה' (י) ושורפין בתחלת שש. דהשתא ודחי רובא טעו צין ו' לו'. ואין הלכה כר"ג: מיימיה:

י כ"ן תפארת ישראל

בועז

(ג) כך הוא מסקנת הש"ס. והע"ג ק' הלשון בפתח, למה נקט ר"ל לישא כי כך, דמשמע ספי שבודק נאמת ג"פ ו' וכו' למה הדבר ונקטו תו רבנן לא דק אור וכו' הרי כה"ג גם ר"ל מודה ו' ולא הו"ל למימר רק וכו"ל אף ביו"ט המועד ולאחר המועד בודק אם לא בדק מקודם ו' וכו' דלמסקנת נקט ר"ל כי כך לישא לאשמע' אגב, דאפילו בדק דכתיב, ואח"כ נאבד שם ודחי חמץ, אפי"ה דוקא קודם הביעור יבדק ולא אח"כ; ואי"ל מה דבואה, הרי צין שימא או לא ימא מה לי ודאי נאבד או ספק ו' י"ל דע"כ ספי רמי עליה חיוב בדיקה בודאי חמץ, והרי שמא יאכלנו אינו רק ספק, ולהכי קמ"ל דאפילו ככה"ל לא אמר' אין ספק אכילה מביאה מידי ודאי חיוב בדיקה; ורבנן קמ"ל דאפילו מחשש ספק חמץ, כגון שלא בדק אור י"ד, אפי"ה מותר לבדוק אחר זמן הביעור — וד"ק:

(ג) כך הוא מסקנת הש"ס. והע"ג ק' הלשון בפתח, למה נקט ר"ל לישא כי כך, דמשמע ספי שבודק נאמת ג"פ ו' וכו' למה הדבר ונקטו תו רבנן לא דק אור וכו' הרי כה"ג גם ר"ל מודה ו' ולא הו"ל למימר רק וכו"ל אף ביו"ט המועד ולאחר המועד בודק אם לא בדק מקודם ו' וכו' דלמסקנת נקט ר"ל כי כך לישא לאשמע' אגב, דאפילו בדק דכתיב, ואח"כ נאבד שם ודחי חמץ, אפי"ה דוקא קודם הביעור יבדק ולא אח"כ; ואי"ל מה דבואה, הרי צין שימא או לא ימא מה לי ודאי נאבד או ספק ו' י"ל דע"כ ספי רמי עליה חיוב בדיקה בודאי חמץ, והרי שמא יאכלנו אינו רק ספק, ולהכי קמ"ל דאפילו ככה"ל לא אמר' אין ספק אכילה מביאה מידי ודאי חיוב בדיקה; ורבנן קמ"ל דאפילו מחשש ספק חמץ, כגון שלא בדק אור י"ד, אפי"ה מותר לבדוק אחר זמן הביעור — וד"ק:

שעות, משא"כ לענין איסור הנאה, דאיכא הפסד מרובה, לא חיישין רק לטעות טעה א': (כ) של חמץ, וכל א' היתה בגדול עשרון שהוא מ"ג זיטה וחומש, דלוח תודה הם ל' מנה וי' חמץ: (א) ר"ל דמונחיהם שם עד אחר זמן איסורו, להכי לקחו לחמי תודה שנפסלו, שמזוי"ל אז בעורה, דכל החיובי תודה, מביאין צ"ג צניסן, דבי"ד איסור להביאן, דאי"ל לאכלן רק קודם חלות, והכי תודה נאכלת ליום ולילה, ואין מביאין קדשים לבית הפסול, ומדרבו המביאין צ"ג, שכיחי ג"כ פסולין בצוקר של י"ד: (ב) [בענקען] כהדר הביה לישב העם עליהן, והיו גנות עליהן מפני הבשמים, וממתיין החלות על הגנות, להיות סימן להרואים: (ג) דבשעה ה' נטלו א': (ד) בשעה ו', וקמ"ל דאף דהבנים זרוים חיישין לטעות ולא פני בחלה א' לטעול בשעה ו'. זה לחומר איסור חמץ, וכו"ל [בבואה]: (ה) של להפסיד הרומי: (ו) וקמ"ל דמותר לאכול חמץ עד שלש היום, וחשבין היום מעלות הפסח עד לילה הבוכבים, אמנם טעה א' מניית קודם חלות יום זה, איסור בהנאה מדרבנן. ומסוף טעה ו' ולמעלה איסור בהנאה מדלוי, מיהו בכל יראה אינו עובר עד הלילה [תמ"ג]:

שעות, משא"כ לענין איסור הנאה, דאיכא הפסד מרובה, לא חיישין רק לטעות טעה א': (כ) של חמץ, וכל א' היתה בגדול עשרון שהוא מ"ג זיטה וחומש, דלוח תודה הם ל' מנה וי' חמץ: (א) ר"ל דמונחיהם שם עד אחר זמן איסורו, להכי לקחו לחמי תודה שנפסלו, שמזוי"ל אז בעורה, דכל החיובי תודה, מביאין צ"ג צניסן, דבי"ד איסור להביאן, דאי"ל לאכלן רק קודם חלות, והכי תודה נאכלת ליום ולילה, ואין מביאין קדשים לבית הפסול, ומדרבו המביאין צ"ג, שכיחי ג"כ פסולין בצוקר של י"ד: (ב) [בענקען] כהדר הביה לישב העם עליהן, והיו גנות עליהן מפני הבשמים, וממתיין החלות על הגנות, להיות סימן להרואים: (ג) דבשעה ה' נטלו א': (ד) בשעה ו', וקמ"ל דאף דהבנים זרוים חיישין לטעות ולא פני בחלה א' לטעול בשעה ו'. זה לחומר איסור חמץ, וכו"ל [בבואה]: (ה) של להפסיד הרומי: (ו) וקמ"ל דמותר לאכול חמץ עד שלש היום, וחשבין היום מעלות הפסח עד לילה הבוכבים, אמנם טעה א' מניית קודם חלות יום זה, איסור בהנאה מדרבנן. ומסוף טעה ו' ולמעלה איסור בהנאה מדלוי, מיהו בכל יראה אינו עובר עד הלילה [תמ"ג]:

הלילה [תמ"ג]:

הלילה [תמ"ג]:

הלילה [תמ"ג]:

הלילה [תמ"ג]:

הלילה [תמ"ג]:

הלילה [תמ"ג]:

הלילה [תמ"ג]:

הלילה [תמ"ג]:

משקין מטמאין אחרים ואפילו אולבין אלא מדרבנן. ומשום הכי קאמר מדברי רבי חנניה דלמר שזרפין צדק שנטמא צמסקין דהוי ליה טמא מדרבנן. דמדאורייתא טהור מעליא הוא. עס צדק שנטמא צדק הטומאה שהוא טמא דאורייתא: למדנו ששורפין תרומה טהורה עם הטמאה, משנהיג עשה ששים שהיא אסורה מדרבנן כמו שזרפין צדק שנטמא צמסקין שהוא טהור גמור מן החורה עס צדק שנטמא צדק הטומאה שהוא טמא דאורייתא: אמר לו רבי יוסי אינה היא המדה. רבי יוסי לטעמיה דכזירא ליה. טומאה משקין לטמא אחרים דאורייתא ובשר שנטמא צמסקין טמא דאורייתא הלכך אמר ליה אינה

אוכל מדאורייתא הרבה קושיא רש"י לדוכתא. וכן קשיא להרמב"ם דמפרש לעיל והלא כפירוש הר"ב ו"ל דס"ל כמ"ס התוספות צדק ע"ו בדי"ה ולד טומאה כו' דלומר ר"י דלכתי לא נגזרה גזירה דכל הפוסל התרומה מטמא משקין להיות תהלה ע"כ. ולפי זה הך כוונתו שצדקאי לעיל דדייק צדקאי אדר"ע ממסקין שנטמא לעולם תהלה אחיא אליבא דמ"ד אוכל מטמא אוכל צדקאים מדאורייתא ללא צריך לאוקמי למהניתינן דנטמא צמסקין וכו' דמדברייהם אדר"י אליעזר ור"י קאי וכו'. ס"ל דלאחר גזירה אמרו לדבריהם שהרי הו' לאחר צ"ט וכו' שגזרו לגזירה זו. וקשיא להרמב"ם שהיה צדקאי אוכל מטמא אוכל. אליבא דמ"ד אין אוכל מטמא אוכל.

למדנו. ששורפין תרומה טהורה עם הטמאה בפסחא. אמר לו רבי יוסי אינה היא המדה לה. ובודים רבי אליעזר ורבי יהושע ששורפין לו. זו לעצמה. והו' לעצמה. על מה נחלקו על התלויה לה. ועל הטמאה. שר' אליעזר אומר תשרף זו לעצמה. וזו לעצמה. ליה. ורבי יהושע אומר שתיהן באחת ליה:

אינה היא המדה. כ"י
כ"י מ"ה ח"ה ה"ה
ופירוש ר"א ר"ה ר"ה
התוספות מ"ה ח"ה ח"ה
כ"י ע"כ ע"כ

שנויי נוסחאות
ו בהורה עם הפסחא.
כ"י מ"ה פסחא ע"כ
השורה וכו' כ"י ר"ה
אמר נלו ר"י צמכ"ב
ליה. דהיא המדה כ"י ר"ה
מן המדה. ומודים
כ"י ר"ה ומכ"ב מודים:
כ"י ר"ה ומורה: כ"י ר"ה
מורה. לעצמה וזו
לעצמה כ"י ר"ה בעצמה
וזה בעצמה: כ"י ר"ה בפני
עצמה וזו בפני עצמה
וכסודך נוסחא.

תוספות רע"ק
ו [אות ב] ששורפין תרומה טהורה עם הפסחא. בשער הפסח פ ד ה"ב מה"ל גירושין הקשה הא בת"ס דקאי לשריבא הוי בתותי מכתת שיעוריה [כמ"ס חתי"פ פ"ג מ"ה דמוכה בשם תוב"ס] וממילא אין הת"ס מסמא לפהורה דבין בתותי מכתת שיעוריה הוי כסו פחות מכביצה דאינו מסמא ועי"ש: [אות ג] בתות"ס ד"ה ששורפין. נמי מוסף אדרבי שקביא, לא מבטי' למ"ד אוכל מסמא אכל מראורייתא דנשמע מדברי ר"ח מן הכהנים דמסא דרבנן מותר לעשותו מסא דאורייתא. אלא אפילו למ"ד אין אוכל מסמא אוכל דאורייתא מסא הוי חירוש יתר מה דשרי להוסף דרבנן מסא דשרי להוסף דאורייתא

היא המדה כלומר אי אחיה יכול ללמוד זאת מדבריהם אם התיר לשרוף טמא טומאה קלה עם טמא טומא' חמורה. התיר לשרוף טהורה עם טמא'. והלכה כרבי יוסי שאין שורפים תרומה טהורה עם הטמאה בפסח וטומאה משקין לטמא אחרים אינה מדאורייתא אלא מדרבנן כר' מאיר: ומודים רבי אליעזר ורבי יהושע. רבי יוסי קאמר לה דאף על גב דרבי אליעזר ורבי יהושע אפליגו בשריפת תרומה בהא מודים שזרפיים זו לעצמה וזו לעצמה: על התלויה ועל הטמאה. רבי אליעזר סבר דמותר על שמירתה של תלויה דכתיב [במדבר יח] את מזמרת תרומתי בשתי תרומות הכתיב מדבר אחת תרומה תלויה ואחת תרומה טהורה: ורבי יהושע אומר שתיהן באחת. כיון דתלויה היא אי אחיה מותר על שמירתה. ועל התלויה והטהורה לא נחלקו שזרפין דהואיל ולא הוסיקה טומאה אין נכחי' כמטמא בידים:

דאליבא קודם בנגזרה מיירי [דאי לאתר כך לא לריך לאוקמי למהניתינן דנטמא צמסקין וכו' דמדברייהם אדר"א ור"י קאי] ומיהו אשכחנא צדקאי דף י"ד ע"א ד"ה עם צדקאי וכו'. הקשו צדקאי דהתם דהוי מצי לדקדק נמי בדברי הנינא מהא דמשקים נעשים לעולם תהלה כמו דדייק לר"ע. ותיירו משום דרבי חנינא קאמר מימיהם של כהנים משמע במעולם כך הוא אף קודם י"ח דבר דגזרו על המשקים להיות תהלה. ע"כ. הרי שלא חלקו בין הסוגיות כמו שהלקנו אלא כולה סוגי' כמאן דלאחר אין אוכל מטמא אוכל. ו"ל ללא גרסי דברי רבי עקיבא מימיהם של כהנים וכו' לאחר גזירה מיירי ולהכי מדקדק תלמודא דבדבריו: ששורפין תרומה טהורה כו'. כהן הר"ב דרבי מאיר סבר טומאה משקים לטמא אחרים לאו דאורייתא וכו' [ע"י צפירוש הר"ב צמ"י פ"ד דטהרות] וכתבו התוספות בדבור המתחיל התם פסול וכו' והם האמר אי"כ ר"ח נמי מוסף אדרבי עקיבא' שזרפין לא שמעינן שהיא שלישי דרבנן מותר לעשות ע"כ.

למדרבי עקיבא דלאחר דפסול מדאורייתא מותר לעשות פ"ד פ"ד לה קאמר למ"ד צולד טומאה דרבנן לא צדק רבי עקיבא אלא והכתא אחי שפיר ליטמא מדבריהם. דמדבריו מיבטי ליה [כדפריך צגמ' למאן דמוקי מדרבי אליעזר ורבי יהושע] דהא רבי עקיבא לא קאמר אלא בשלישי דאורייתא. אלא ודאי רבי עקיבא נמי בשלישי דרבנן מיירי: התלויה. פ"י הר"ב דכתיב משמרת תרומתי כו'. ע"י מבנה ח' פרק שמיני דתרומו:

אור גדול

אחיין בפסוק דשמן של קודש שנטמאו אף שי ישו יחיד ככהנים ע"כ אמר (להרדק) כראמר שבת כ"ה א"י ויבטות נענ ב"א. אמנם כוננת רש"י בבודאי נראה שבאר דלא בין לזה סגור הרין מרכבת דאינו אלא של מנחות. וכן מרכבת ונאכל הוא וכן

לקוטים

בחתי"פ ד"ה מדבריהם כו' ו"ל דס"ל וכו'. כהן ככ"ד תמידי דנגמלא שהיה כו' עמו לעיל מוכח דלמ"ד אין אוכל וכו' מצי ככר מוכח נגמלא דהא קאמר מתי אמתי דהאי דנענין וכו' מתי על הכו' ל"ק משום דבשר הכי מיהו ח' אחר ואיכא למימר דהיינו משום שנטמא צדקאי אכל והיינו ודאי

תפארת ישראל

(ג) מ"ו. כ' הגאון הגדול מהר"ם עקיבא שלי"ט, ח"ל, כעשר המלך פ"ד ה"ב מנירושין הקשה, הא בת"ס דקאי לשרפה כחתי מכתת שיעוריה, והוא כפחות מכביצה דאינו מטמא, וכמו שהקשה תוס' [ב"ב פ"ג כ"ה ב'] מעלה וכלאי כרס דמטמאין וכו' דכיון דת"ס רק מדרבנן שזרפיה [כתי' שבת כ"ה ב' ד"ה כ' א"כ לגבי דאי' לא מכתת שיעוריה] דהקשו תוס' [סוכה ל"ה ג'] ל"ל דתרומוה טמאה דאסור לארזיו מ"ה מלאין צו היתר אכילה, נ"מא כתיב וכו' ו' י"ל דכוננת דהא נס טעם היתר אכילה רק מדרבנן, דהרי תרומה טהורה מדרבנן, ומן הטהורה י"ט צו היתר אכילה, ומש"ה הקשו שפיר הרי בלא זה פסול מדרבנן משום כתיב. אף ק"ל למ"ד אין אוכל מטמא אוכל מה"ל, שפיר ק' ק' טעמיה, דהרי לגבי דרבנן מכתת שיעוריה. ולא יטמא לתרומה הטהורה עכ"ל. והנה קול דממא, מאפקטרוחא נאלמא, מה שהקשה הגאון, ה"ל לנשיה, דלהכי תרומה טמאה מטמאה, ולגבי שיעוריה לאוכל אחר, דהוא דאי' לא מכתת שיעוריה, מדאי' לשרפו רק מדרבנן, והקשה מהו"כ סוכה ה"ב שהקשו דהיא כחתי מכתת, ואחתי הרי לגבי דאורייתא לא מכתת י"ל לנשיה, דה"ק תוס', דהא פסוק והנה תרומה טמאה פסול ל"ס י"ט א' או צ', והרי משום היתר אכילה משום לכס לא פסול רק ציוס א', וה"ל לנשיה למנקט נמי משום כתיב, דל"ט ליתו רק מדרבנן, עכ"ל פסול מה"ס נס ציוס ג', דלאחר דרבנן ומפקע דרבנן. אולם כל עיקר הירושן בגאון ה"ל תמוה, דתמך יתדותיו ארום' שבת ה"ל, והרי רננתו' ע"ס לא התלשנו דשריפת תרומה טמאה מד"ס, ורק מסופקים ע"ס צוה, ע"ס, ומה נענה להך תי' ע"ס שכתבו דמדאורייתא לריכוס תרומה טמאה שריפה, מדאיקרי קודש? [אב"י מלמד

זה ה' בגאון כ"י דחוק במח"כ דמה יענה להרמב"ם רפ"ב דתרומוה, דפסק דתרומוה טהורה כפירוש בחורה כפירוש כחתי, וכו' וע"י, ולא בצרלה וכלאי כרס והתרומה, ש"ס]. גם מס עתי' כעש"מ דלוקא דבשר המפורש בחורה

תפארת ישראל פרק א פסחים

הלכתא גבירתא כללא דפרקא

שלא נמס מלוא שריפתו במיין המלוא לרמזים וכן משמע קלת מהו [ג"ק] דע"י ב' ד"ס וכו'; ותמנהו א"כ מה מקשה הש"ס [יבמות ק"ג ב'] א"כ לקהמ"ר? בהלכה ככנול מנוגע, דהלילה פסולה משום כחות; א"כ למה הנה לביה מנוגע עמא צביאה, והרי בעינן ובהא אל הבית וליתא לכתויה וכו'; ומה מקשה, בענל כ' וזרף, משא"כ נבית? ור"ק מהסס למה"מ, הרי סבול מנוגע ג"כ לא נמסה מלוא שריפתו במיין המלוא לרמזים? וזל"ל דהרי לא מנאן הרמזים, משום שריפת נכד והיתל בית המנוגעין, הוא רק חלק מחלקי המלוא שמכרו בכללן בעשין [ק"ג וק"ג], ובכ"ל ככר כתב הרמב"ם בספר המלוא [בשורש י"ח] דלון למנה כל הלך המלוא בכלל מיין המלוא, ש"ס; א"כ שריפת ערלה וכלליו כרס והרמז עמא מני דל"ל מלוא לא מנאן הרמזים, מדמשינה הוא חלק מחלקי מלואן, שכבר נמנו מלואן בכללן [בלא העשא ק"ג וק"ג]? והדר קאסינו לזוכא. גם אין לתרין ק"י של שש"מ דר"ק לכתמר המיין כחזיו וזל הלך, כי הכא דע"י דנימא כחזיו לא התמא התרומה סתמא והמירין כחזיו, ליתא, דהרי עיקר הטעם כחזיו הוא לל דליתא לשרוף כשרוף דמי [כאש"ע קכ"ד ס"א וחי"מ וב"ש ס"ג], א"כ מ"ש להלך או לכתמר? וכן מוכח, דהרי נבית מנוגע ס"ד בימות להמירין כחזיו, לילא שיעטו קרא, חף דהוה להלך? אמנם ל"ל דוקא זאת מלואן בהמה שרוף וכלה, דלכסור צביאה, אמירין כחזיו, משא"כ כשרוף ר"מ שרש"י להסיקו תתה הצבילון [בפסחים ל"ב א']; וכן משמע בתוס' [סוטה כ"ה ב'], שכבר דר"ק בלכסור כהנה מודו רבנן דלע עמוד לשרוף וכו', על כן לא מלוא תוס' סס מקום להקשות על זה הרך מ"ה דלכסור צביאה? גם לכ"ל דל"ל [בפסחים כ"ה א']. ואי"ל א"כ חלק יליך ר"מ שמונה [כשרוף ת"ש עט עמא, משריפת קדשים שמונה, הרי בקדשים ככר צביאה, והמירין כחזיו, משא"כ תרומה עמא ליתא נכס כחזיו, ומעמא סילר להסורה. כשמלא לרבי חנינא גופי"ל ה"ה היכא מוסיפין סימא? על מומא דמי? כחזיו, כחזיו, דל"ל המלוא ר"ח לא ס"ל כל העמוד לשרוף כשרוף דמי? אלא ר"מ לטעמיה דס"ל כל העמוד וכו', מנ"ל למילף לשרוף תרומה סתמא עם השמא, דלמא מ"ש"ל לא נמנו כהנים מלשרוף קדשים מדכיה כחזיו וכו'? ב"ל לתרין כדתיירן הש"ס [מנחות ק"ג ב'] דלמקמי ההם אי נימא כחזיו, פסר וזתר א"ך עממא סו"א. ומשני חיבה קודם מכשרתן לטמא חף לית בהו שערות. דלף דר"ק לטמא נופא, הוה דלורייא [מנח"ל ל"ו א'] אכל טימא אחריה ספיחא הוה, היינו שהספק הוה אי דלורייא אי דרבינן, אבל מדרבנן דלאי חיבה קודם מהני חף לטמא אחריה, כדבשר צביון, וזל להקשות ה"ל. אבל אין להקשות ה"ך משכ"ל [מנחות כ"ג וכו'] וליכא למימר דכוחו הש"ס דה"ל כמפורד שאינו עממא מדלית צ"י שערות בכל פירו, אבל לעינין אכילה, הרי אפילו עתה פירווי אוסור כויה צבדא"ל חיוב [כדכיריות י"ב ב']. ליתא, דודאי פשוטה דכוחו דמחזיר כנ"ל דקאמר עפ"ה צבילא הוה, משמע ודאי דלשרוף ממש דנין ליה, וא"כ אוכל פינוג וכו' אמאי חיוב עפ"ה צבילא האכיל? ב"ל דל"ל זע"ה דלא הוה וזע"ה"כ תורה חיוב עליו, דמילא דנין הגנה [כדכיון ל"ב ב'] ולא נרע ממחשבת צבליה ועריות חמישי סקן רגס. ה"ל ע"פ ס"ה הנה [כדכיריות ד"ט ב']. ובהא מחורין קוצית העוטם היכא אפ"ס שיעבור על צל יראה, הרי עפ"ה צבילא הוה? דל"ל דעפ"ה הוה וזורה חיוב עליו וא"כ חף רק לאמר כל העמוד לשרוף כמפורד דמי, הרי כשפירו מכווס. חיוב עלינן צל יראה [ה"ה סככח' דמ"ה ב'] ורק פירווי [מסורי' לא חשיבי [ככסוי' ד"ט ב']:] ב"ל כ"ל פ"י ב' משנה חבורה זלתי. ועי' מ"ש רש"י [ש"ס דס"ו ב' ד"ה ור' יובי]. ואי"ל א"כ דר' חנינא מיירי אפילו צביר ששפמ"ר רק מ"ל דרבנן, שנתר ללוסוף כשמואלו, א"כ ודאי קולל הוא ספי מסך דר"ע, דמין דר"ע עמא ממש הוה קודם שטרפו כנ"ל וזל מוסף דר"ע על דר' חנינא. כבר מירין חיובו דר"ע נמי מיירי שהמין נמא צבילון יוח שמואלה דרבנן, וא"כ המין ג"כ הוה פסור גמור מלוא. אמנם א"כ ל"ע לט"ל דרש"י שבת (ד"ג ב'), ובי"ב ד"ח א'), שכל שמואלה דרבנן א"כ הערב שמש (ועי' מ"ש ס"ה סי"א), וכן מוכח לענ"ד מ"ש דין [שבת ד"ד ב']. והלכך ש"ס ס"ה ס"ה וכו' דכדמא דרבנן ליתא סבול יום, דהרי א"כ הערב שמש. א"כ מה יהרץ הצביל לנקיית הירושלמי כנ"ל. צ"ל דהצביל ס"ל כיון דמדמי' אין אוכל מממא אוכל, א"כ דר' חנינא אין מוסף שמואלה על שמואלה כל כך, דהנה לי שמואלה שני' תרי דרבנן או שמואלה חדל דרבנן משא"כ כך דר"ע, ודאי פסיר מוסף על שמואלה מדלורייא כשפירטמו נכד סיגדיל עי"ו שמואלה דלוי', א"כ פסיר מוסף ר"ע אכ"ר דר' חנינא:] :

מדלורייא דאל"כ יקשה ה"ך אמר ר"י אינה היא המדה האת במה ששריפין שהיה עם השמא לא נשמה שמו מדלורייא כיון דר"ת אן אוכל משמא אוכל וז"ל גלמי מדרע"ק כ"י היכי דלר"ק פסול דלורייא כ"י לעשותו ראשון דלורייא ה"ל אכור דרבנן מיתר לעשותו שני דרבנן. אלא ע"כ היכי דממא מדלורייא ה"י יותר בקולקל סמומא דרבנן. וא"כ שפיר הוסיף רש"י על שפיר הוסיף רש"י ע"כ רמ"ק. עיין בה"ס ומחש"א. וגם ל"ל דוקא ר"י ס"ל ח"ל דמלואן להרדי ולדוריה בי"א"ה לק"מ הא דרש"י מירי בשמא דלורייא אבל ר"מ ס"ל דיש לרמות הוספה בדרבנן ה"ו ס"ה ה"ו ב' דלורייא דא"כ מ"ל לחש"מ לאקמי לר"מ בולד הוספה דרבנן הא בלא"ה י"ל דר"מ לשר מדרע"ק בדמיון הוספה בדרבנן להוספה דלורייא. אלא ע"כ ד"סברא שפושא דאין לדימותו. וא"כ ממילא הוה רש"י מוסף אדרע"ק לענין הוספה בדרבנן;

אמר גדול וגם מיכתב ואינו ראוי להדליק. וגם מר"א הביא הרין וגם מצד הרין בהא לחוד מני כיון קודם ההירור בין אחר ההירור, וגם מצד הלשון מבואר לכל מטיין בלתי מתעקש דכדכיון כנ"ל ע"כ דבריו צע"ג. וגם ביבמות ע"ל ב' בתב רש"י ע"ל שמון קודש שהוקדש למחזור וראה כוונתו קודם שנתגדור להטמאה דלא היה לו שעת היתר לבהנים. וגם תמות דלוי' ל"צ קרא וכמ"כ באר רק לאחר שנתר ובנ"ל. ובכ"ז צע"ג לעמוד על כוונתו דר' יאיר עיני. ויעיין שבת (כ"ה א') דנראה מבואר להדיא דרש"י ג"כ על ניתר לבהנים מהקשה על מעילה עיי"ש וביבמות לא דקדק כן לפירושו דהתם לק"מ:

דמי ק' וכו' ע"כ. ואי תמה צלמח עליו חף מלואו לנו להשיג השגה נמכח כו על רבינו ה"ס לומר שיש לפינו בשמה מלויס כדן דנור מלין פות תהלה למקור הש"ס דלוי' עיין יפה היה רואה דלון מהגמא הוכח דלמ"ד אין אוכל וכו' מ"י ככר נגדה גזיר ודברי התי"ס לעיל דקאמר מ"י אמרת וכו' לאו דברי הגמא הן אלא התי"ס הוה סהסיני פסל לפי פ' הרי"ב דהתם דלון אוכל וכו' אמרי לא הן עממא כשרן ועי' קאמר מ"י אמרת וכו' ה"ה חף דלונ' דלוי' וכו' ומ"י דמסי' שם התי"ס בעוף דבריו ש"ס וכו' לאו למחזיר דכ"ס קאמר הכי מ"ס לא הן כשעמא כשרן דמוס' אין רמו כלל לא צ"ס ולא פ"י הרמב"ם ולא קאי חף על הכה ש"ס וכו' אכלו מילי דלמחזיר מעיקרא אלא אכיל דמליק דר"ע ס"ל דשומא משיין לעמא אחריה מדלורייא וביטוי דהוסף וכו' נראה לעינין צ"ס וזינרא דהש"ס אוכל הוכח דלאחר גזירה מיירי מדלורייא מ"י אריא צב"ל חסילו בהשגח בני דתנן כל הסולל וכו' עיור

לקומים

ליכא הוכח דהא חסיה אכילה דמאן דס"ל אין אוכל מממא וכו' כדכ"ב הכ"ד ודכ"ג מדברי רבן' ש"ס י"י להוכיח כסברת התי"ס דכך סוגיא (לא חסיה אלא אכילה דמ"ד אוכל מממא וכו') דכתיב ס"ס דף י"ד על מ"י דרש"י הש"ס על דברי ר"מ מ"י ח"ה קט"ל וכו' דלמאן דלמחזיר אין אוכל וכו' לא פריך דכדכ"ג עליו. ומעמא מיכא דה"ל כל הך טעמיו דמשי' דר"ע כדן סוגיא וכן דיוקא דמשקל נעשים תהלה נמי כללו חולו למ"ד אוכל מממא וכו' דוקא. ומ"י הכ"ד דלוי' הוה לא הוה ק"ל דמחזיר קאסינו מיתו ה"י אחר כהנה נמי לא דק דאינרא דהתם כחוה דבור כיוצו א"כ דלאוה טליטי נממא נעמ"ס ולגונה וכו' מיהא ח"כ דל"ל ולד' טעמי' דלורייא על ק"ל חלתינו מורו וקיימו כדכ"ג וכו' שמתו וכו' דלוי' דלוי' גזירה עדין גזרה כל הפסול וכו' ועי' ע"ה ולגונה ליכא לזקמא וכו' הרי שתיכינו דכריהו דכ"ה ליכא לתרזי ארוה התי"ן אחר. (ב"ב):

ואי תמה צלמח עליו חף מלואו לנו להשיג השגה נמכח כו על רבינו ה"ס לומר שיש לפינו בשמה מלויס כדן דנור מלין פות תהלה למקור הש"ס דלוי' עיין יפה היה רואה דלון מהגמא הוכח דלמ"ד אין אוכל וכו' מ"י ככר נגדה גזיר ודברי התי"ס לעיל דקאמר מ"י אמרת וכו' לאו דברי הגמא הן אלא התי"ס הוה סהסיני פסל לפי פ' הרי"ב דהתם דלון אוכל וכו' אמרי לא הן עממא כשרן ועי' קאמר מ"י אמרת וכו' ה"ה חף דלונ' דלוי' וכו' ומ"י דמסי' שם התי"ס בעוף דבריו ש"ס וכו' לאו למחזיר דכ"ס קאמר הכי מ"ס לא הן כשעמא כשרן דמוס' אין רמו כלל לא צ"ס ולא פ"י הרמב"ם ולא קאי חף על הכה ש"ס וכו' אכלו מילי דלמחזיר מעיקרא אלא אכיל דמליק דר"ע ס"ל דשומא משיין לעמא אחריה מדלורייא וביטוי דהוסף וכו' נראה לעינין צ"ס וזינרא דהש"ס אוכל הוכח דלאחר גזירה מיירי מדלורייא מ"י אריא צב"ל חסילו בהשגח בני דתנן כל הסולל וכו' עיור

פ"ב א כל שעה... פ"ב א כל שעה... פ"ב א כל שעה...

שנוני נוסחאות פ"ב א שמונת... שמונת... שמונת...

תוספות חדשים פ"ב א [תוי"ט דיה]... תוספות חדשים... תוספות חדשים...

פרק ב א כל שעה שמונת לאכול... פרק ב א כל שעה שמונת לאכול... פרק ב א כל שעה שמונת לאכול...

לחאיל כו' הא חקן פרק קמא משנה ג'... לחאיל כו' הא חקן פרק קמא משנה ג'... לחאיל כו' הא חקן פרק קמא משנה ג'...

פרק ב א כל שעה שמונת לאכול... פרק ב א כל שעה שמונת לאכול... פרק ב א כל שעה שמונת לאכול...

לחאיל כו' הא חקן פרק קמא משנה ג'... לחאיל כו' הא חקן פרק קמא משנה ג'... לחאיל כו' הא חקן פרק קמא משנה ג'...

יבין תפארת ישראל יבין

מ"ה ד"ה כה"א [וזרק]... מ"ה ד"ה כה"א [וזרק]... מ"ה ד"ה כה"א [וזרק]...

פ"ב א ר"ל כל שעה שלפטר בשום אופן... פ"ב א ר"ל כל שעה שלפטר בשום אופן... פ"ב א ר"ל כל שעה שלפטר בשום אופן...

אור גדול תוספות רע"ק

פרק ב משנה א עבר ומנו אזור בהנאתו... פרק ב משנה א עבר ומנו אזור בהנאתו... פרק ב משנה א עבר ומנו אזור בהנאתו...

פ"ב א [אור ד] בהרע"ב ד"ה עבר ומנו... פ"ב א [אור ד] בהרע"ב ד"ה עבר ומנו... פ"ב א [אור ד] בהרע"ב ד"ה עבר ומנו...

לא יטוס בשניו: **ה** בהרוסת. דבר שיש בו חומץ ומים ועשוי לטבל בו בשר: ואם נתן. לתוך החרדל יחל מיד. שהחרדל חד ואינו ממהר להחמיץ כמו החרוסת. אבל בהרוסת מודה תנא קמא לרבי מאיר לאסור: רבי מאיר אוסר. אף אם נתן לתוך החרדל דסבר הרדל לא לתרם מחמיץ כמו החרוסת ואין הלכה כר"מ: לא במשקין ולא במי פירות. דכתיב (שמות יב) ובשל מצוהל מכל מקום: אבל סכין ומטבילין. לא תרם עליהו ולא אחריהן דמבטל טעמו. א"כ אפילו קורס עליהו שרי לסוך הפסח במי פירות. דכתיב (שמות יב) ויטבילין.

ה אין נותנין קמח לתוך הרוסת (נ). או לתוך החרדל (נ). ואם נתן יאכל מיד (נ). רבי מאיר אוסר: אין מבשלין את הפסח לא במשקין (נ). ולא במי פירות (נ) אבל סכין (נ) ומטבילין אותו בהן (נ) מי תשמישו של נחתום (נ) ישפכו (נ) מפני שהן מהמיצין

ה לתוך החרוסת או לתוך החרדל. ז"ש הר"ב גבי חרוסת שיש בו מים. קאי נמי לחרדל וכ"כ הרא"ש והר"ן. וטעמא דמי פירות אינן מחמיצין כדכתב הר"ב ריש פרק דלקמן: אין מבשלין וכו'. הימה למה בגלן כלאו או מטום דתנא ירקות שלוקות ומצולות אסן כן מיד הוה ליה לכותב בסמוך אחריה. תוספות: לא במשקין. אע"ג דכתיב במים. ל' רש"י. ומ"ש הר"ב דכתיב ובשל מצוהל. ורישא דקרא לא תאכלו וגו'. ומ"ש מכל מקום נמי. וכתיב על זה הרמב"ם לפי ששנה האיסור בלשון מקור קבלנו שצא לרמוז לאסור בשלו בני פירות ע"כ. כי המקור המשמש לכל זמן [ככה יאמר הרמב"ם שמשמש עם מעט ועם הרבה כמו שהעתיקו לשונו בפ"ב דצ"מ משנה ט'. ועוד פ"ב דחולין מ"ג ומלאה לי עוד חן בפי' החומש להרמב"ן פרשת וזרח בפסוק וידבר ה' אל משה לאמר דמסוך כי המקור לברור העיני פעם מוקדם פעם מאוחר כמו אומרים אמור לתנאי (ירמיה נב) ע"כ ולכך] ירמוז שהמלה הזאת משמשת לכל פעל מפעולתיה בלתי אופן שהיה הביטול והיינו לאמרי' מכל מקום ולא אחריהן בלשון רבוי כדאמר לעיל מלות מלות ריבה אלא שהמלה טעמה הרמוז [על הרבוי]: אבל סכין ומטבילין. סכין בשעת עליהו ומטבילין בשעת חילתו. רש"י:

ח אין נותנין. פ' פ"ב: אין מבשלין. מ"ו פ"ח: מ"ב ק"ס ה' פ"ג ל' פ"ג: אבל סכין. מ"ו פ"ח: שנינו נוסחאות ח אין נותנין. כ"ט ג' אין נותן. קמח דלי' ונחמי' את הקמח. פ"ד ת"ד תרומת נד"ג לא לתוך החרוסת וכ"כ נחמי' (ועס הרוסת): או לתוך החרדל נד"ג ולא לתוך וכ"כ נחמי' (וכס החרדל. תשמישו. נחמי' תשמישו. ישפכו כתיב ישפכו (כ"ו ל' לירם): נחמי' קת דפ"ו ישפכו. כתיב. כתיב מחמיצו.

תוספות חדשים
 כו' וכו' נשע' סמן הפ"ו. וכתב המ"א משמע דתורת לנעשו ולנעשו דהן מחמיצין מיד: דהן בהר"ב דה"ר אופר ואין הלכה כר"מ עכ"ל וכ"כ נשע' סמן חס"ד נחמי' סיס דהמנהג שלא לאכול חרדל כלל בפסח:

תוספות רע"ק
 לקלום דאורייתא דאי מדרבנן יש לה היתר במושבות דאי יצאה חוץ לפהיצה נפרדת אפילו שהורה אי נמי כיון דמדרבנן אין לה מדיה לא חשיב נאכל בכ"מ ע"כ. וקשה לי מא הברא אמר הבא מההבא שם משער חד הוא והוא לרבא לא צריך לבל זה דהא בלא נפמא נאכל בכל מושבות דהא הוא סובר מחיצה לקלום דרבנן וא"כ משיבא ליבא ב' הואיל דהואיל אלו לא היה לקוח סני רתא כ"ש עצה והיא הלה לא צריך לאילו לא קרא שם דאף כשהיא הלה נאכל בכל מושבות כו' שלא נפמא יוכל להוציא לחוץ ולפרותו. גם על תירוצם הב' קשה לי רתא ששטע לעיל דכתיב רבוי רמיה מצות אסרין דמ"ש סקרי נאכל בכל מושבות הואיל ואילו נפמא. ומ"כ מחיצה לקלום דרבנן הא ע"כ לא אתי קרא להכי דהא בלא"ה נאכל מח"ת בכל מושבות ואף דמ"ש דמ"ש כיון דקודם מדיה אינו נאכל לא היה סקרי נאכל בכל מקום וכרמשיט מדברי תוס' לעיל דיה דא"ר מדיהינו עצמם על זה ולא הקשו כן בסורה

תוספות רע"ק
 ר' יודא דרבי סמויך במשנה תורה, ואס"כ לא דרש סמויך כל שעה שיטתו וכו' [כפסח דף כ"ח, ב']. אע"כ לאמרי' יש סמויך למחנה אומנם ק"ל לפעמי' דלא יאז בעיקר מדעו"ל מהב"ע, וית עשה דמנה ודחי ל"ת דטבל. ואי"ל כמ"ס חוס' קדושין [דל"ח א'] שהקבו בשם ירושלמי לדחי עשה דמנה ל"ת דתרה, ותרה משום דמנה ה"ל עשה לפני הדיבור ולא דחי ל"ת טעם טעם הדיבור. א"כ ה"ג מה"ס לא דחי לטבל. ליתא, דע"כ ירושלמי לטעמי' הויל דכ"ל דעשה שקודם הדיבור ק"ל וכמ"ס חוס' בשמו [מ"ק ד"כ ע"א דג"ה מה טח], אבל לסי ש"ס דלן מנה לטעמי' הדיבור חומר, כדמוכח [תנינא ד"ו א'] דקאמריין בתם דתנינא ב' כסף, ועדיפא משולת ראי' בהא, משום דתנינא ישנה לפני הדיבור. וכמו כן אמרי' ביה"ד [ביבמות ד"ה ב'] דעשה שלפני הדיבור חומר. ואי"ל נמי כאידך תי' הו"ס טס, דכתיב מה"ס לא דחי עשה דמנה ל"ת דתרה, דגור' כות רשון אטו כות ב'. וכו' כן גי' נזירה נס ש"ס דלן ס"ל כדמוכח [ביבמות ד"כ ע"ב] דגור' ביאה ראשונה אטו ביאה שני' א"כ מה"ס לא דחי ל"ת דטבל. ליתא, דליתו יולא דנקב דריענד משמע [כמגיל' ד"ס ב'] והו' משום נזירה, אמאי לא יולא דריענד [ועי' חוס' הכא ד"ה יולאין] דהרי בנזיר' ביאה ראשונה אטו ביאה ב', נמי אס' בעלה קנה [וכמ"ס יצמו טס]. ומה"פ אי אפשר נמי לומר דכתיב מיירי בעשה לקיים שניה בעלה אחרת, וכמ"ס לא דחי עשה ל"ת [ככתב ק"ל א'] דליתא, דליתו יולא משמע בכל גוונא ואפי' דריענד וכדאמריין, דכל מלתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהי [כתמורה ד"ב]. ואי"ל נמי דלהכי בכל הגזו דמתני' לא דחי עשה ל"ת, משום דכתיב וכו' אפשר טיעער, ונחמי' וכו' אפשר טיעוד, לפיכך הו"ל כפאשר לקיים שניה [ככתב לעיל] דכתיב לא דחי עשה ל"ת. ליתא, דמקדמין ותנא מונע דכלל גוונ' מיירי, דכמ"ס וסקדס, מי לא מני מיירי שאין צורך דבר הראוי לצדות בהן, והרי באין בידו, אף שאפשר לא מחשב כפאשר לקיים שניה [כסוגיא דכתיב ה"ל דו"ק]. ובסגל וכו' מלמד שבוי"ס איירי שאסור להקנו [כבינה ל"ו ב'], מי לא מני איירי בשאין לו רק כות מנומנס, שא"כ להפריש ממנו תרומתו לא"כ צריך ל"י שער'. [וכתירוובין ד"ל ע"ב]. ואי"ל בכות מנומנס בל"ו לא נפיק, מדהו"ל גזל השבט דהרי חלקו של כהן מעורב בו, ומדהו"ל גזל יס בו עשה ונ"ת דהשבט תשיבס, ואינן נדחין מעשה גרידא. ליתא, דהרי קי"ל דלא מחשב' כחלקו של כהן עד אחר שבורנו [כחולין ק"ל ע"ב]. ואי"ל דע"כ אף שאינו כגזל מהכסן, עכ"פ אינו כגזל, וא"כ בכות מנומנס שאינו כולו שלו, לא נפיק, מדבעין בענה לכס [וכססחוס ד"ה א' חוס' ד"ה אחיא]. עכ"פ משכח"ל בישראל יש אוהו כות מנומנס מאפי' אמו כהן, דמפריש כל מעשרותיו וכן שלו ואע"כ אסור לאכלן, [ככנורות ד"ה א'] וא"כ כל הכות הוא שלו, ואע"כ אין צורך להפרישו מדגדר ל"י שער'. וא"כ לא הוה אפשר לקיים שניה, ומה"פ א"כ חוץ לאפשר לקיים שניה, כגון בלא"ה בליית וכדומה. משא"כ במאכלות הרי קי"ל ח"ש אסור מן התורה [כיומא דע"ר א'] וא"כ בעידנא דקעביד אסור' עדיין לא קיים המנהג, וכמ"ס [כבינה ד"ה ב']. ליתא דהא תינה ל' ויחאן אלא לריש לקוש דס"ל ח"ש מותר מן התורה מתי איכא נמימא. ותו גם ל' ויחאן ק' דהרי גם בעולה צריעט בעידנא דמיעקר לאו דקץ בהכרת עדיין לא קיים המנהג עד שפרט, ואפי"ה אמר רחמנא דגדרי. וע"כ ל' כספיקו וכו' [ס"א ס"ב], דכל היכא דלא אפשר לקיים העשה מבלי שיעבור על הלוא, לא בעינן בעידנא, וזהו מתורץ ק' הר"ן קידושין [ד"ה א' ב'] שכי' דאף דיעקר ביאה יבמה להקיש זרע הוא, הרי אין אשה מתעברת מביאה ראשונה, א"כ לא הוה בעידל'. ומתורץ דעכ"פ אפשר שהתערב כגון בנטיע' חלשט. ועי' בחוס' יבמות [ד"כ ע"ב] שתרלו באופן אחר. ולפסקי' חוס' ה"ל נ"ק כלל, דמלנא אפשר בלא"ה, כבעידל' דמי. וכן נ"ל ראי' מסוגיא [דיבמות ד"ה ע"א] יכול יהי' בניין בימה"ק דוחה שבת וכו' ודוק, א"כ ה"ג כתיב דמתני'. ותו. מי לא איירי דבעט הכות בבת א' דלא [כפסחים ק"ו ב'], דכתיב' בעידנא דמיעקר לאו קיים העשה, ולדחי כתיב' ללא. ואי"ל כתיב' דלן עשה דוחה ל"ת דכרת, מלנא דמי ל"ת דכלאס' בליית [ביבמות ד"ג ב']. כ"כ מה"ס אין עשה דוחה ל"ת של עשה ביותה [כפסחים ד"פ א']. ליתא דהרי ודקקע מתני' סתם סגל, כלל זה כל סגל טעננס, דהיינו טענול למשער ראשון או שני או עני, וכן פסק' באמת הרמב"ם [פ"ו מנהג ה"ה], ואמאי, והרי

יכין תפארת ישראל בועז

עכ"ס שהשאל ל ישראל מוחר לעשות מלוגמ' [חפ"ו מ"א סק"ב]. וה"ה רוק יבמה שמחמיץ, לכן נהגין לעבר הנהר ממאלכה, ולכהחילה לא יבא בלבוס רק מעט מעט. וה"ה כל תולדות המים שמחמיצין, כמי חוטם ודמעות, אבל ליתא עבה, ויעט, ודס, בין שהן של אדם או בהמה, וכמו כן מי מרה, והלבב ושומן, אינן מחמיצין. וליתא רכה י"א דליתו מחמיץ, וי"א דליתו כמי פירות להחמיץ מחר עם מים [א"ר]. ומי גליס דאדם, מחמיץ, והכמה י"א דהוה כמי פירות [מי חפ"ו סק"ד]. ויעט כותל, תולדות רטיבות הוא ומחמיץ [טס]: נז' הוא משקה חמוץ עשוי לעבל בו הבשר: נח' [זעוף] במקום מעורב במים: נט' ודוקא שחרדל ס"ל כן, מדהרדל חד וחריף מתעבב מלהחמיץ הקמח: ס' כל רטיבות היוולא מפירות, שמכשיר לקבל טומאה, כיון שמן ודבש, נקרה משקין: טא' כל רטיבות היוולא מהוהים ודמניס או הפוחים וכדומה, שאינו מכשיר, נקרה "מי פירות": טב' אפי' קורס עליהו: טג' בשעת חילתו, ובחרוסת וחרדל [ודוק] ונקט הבא דיני פסח, מדאיירי לעיל בחרוסת וחרדל עשוי להטביל סכין בפסח: טד' והלכי אף שהסקרין מקודס טה' אסור לכהחלה מדאפשר באופן היתר, ודוקא בלש בפסח [ת"ס ס"ד]:

עשה ל"ת, משום דכתיב דנקט תנא טבל וכו' ומעשר שני אפשר להם בתקון דהרי טבל וכו' אפשר טיעער, ונחמי' וכו' אפשר טיעוד, לפיכך הו"ל כפאשר לקיים שניה [ככתב לעיל] דכתיב לא דחי עשה ל"ת. ליתא, דמקדמין ותנא מונע דכלל גוונ' מיירי, דכמ"ס וסקדס, מי לא מני מיירי שאין צורך דבר הראוי לצדות בהן, והרי באין בידו, אף שאפשר לא מחשב כפאשר לקיים שניה [כסוגיא דכתיב ה"ל דו"ק]. ובסגל וכו' מלמד שבוי"ס איירי שאסור להקנו [כבינה ל"ו ב'], מי לא מני איירי בשאין לו רק כות מנומנס, שא"כ להפריש ממנו תרומתו לא"כ צריך ל"י שער'. [וכתירוובין ד"ל ע"ב]. ואי"ל בכות מנומנס בל"ו לא נפיק, מדהו"ל גזל השבט דהרי חלקו של כהן מעורב בו, ומדהו"ל גזל יס בו עשה ונ"ת דהשבט תשיבס, ואינן נדחין מעשה גרידא. ליתא, דהרי קי"ל דלא מחשב' כחלקו של כהן עד אחר שבורנו [כחולין ק"ל ע"ב]. ואי"ל דע"כ אף שאינו כגזל מהכסן, עכ"פ אינו כגזל, וא"כ בכות מנומנס שאינו כולו שלו, לא נפיק, מדבעין בענה לכס [וכססחוס ד"ה א' חוס' ד"ה אחיא]. עכ"פ משכח"ל בישראל יש אוהו כות מנומנס מאפי' אמו כהן, דמפריש כל מעשרותיו וכן שלו ואע"כ אסור לאכלן, [ככנורות ד"ה א'] וא"כ כל הכות הוא שלו, ואע"כ אין צורך להפרישו מדגדר ל"י שער'. וא"כ לא הוה אפשר לקיים שניה, ומה"פ א"כ חוץ לאפשר לקיים שניה, כגון בלא"ה בליית וכדומה. משא"כ במאכלות הרי קי"ל ח"ש אסור מן התורה [כיומא דע"ר א'] וא"כ בעידנא דקעביד אסור' עדיין לא קיים המנהג, וכמ"ס [כבינה ד"ה ב']. ליתא דהא תינה ל' ויחאן אלא לריש לקוש דס"ל ח"ש מותר מן התורה מתי איכא נמימא. ותו גם ל' ויחאן ק' דהרי גם בעולה צריעט בעידנא דמיעקר לאו דקץ בהכרת עדיין לא קיים המנהג עד שפרט, ואפי"ה אמר רחמנא דגדרי. וע"כ ל' כספיקו וכו' [ס"א ס"ב], דכל היכא דלא אפשר לקיים העשה מבלי שיעבור על הלוא, לא בעינן בעידנא, וזהו מתורץ ק' הר"ן קידושין [ד"ה א' ב'] שכי' דאף דיעקר ביאה יבמה להקיש זרע הוא, הרי אין אשה מתעברת מביאה ראשונה, א"כ לא הוה בעידל'. ומתורץ דעכ"פ אפשר שהתערב כגון בנטיע' חלשט. ועי' בחוס' יבמות [ד"כ ע"ב] שתרלו באופן אחר. ולפסקי' חוס' ה"ל נ"ק כלל, דמלנא אפשר בלא"ה, כבעידל' דמי. וכן נ"ל ראי' מסוגיא [דיבמות ד"ה ע"א] יכול יהי' בניין בימה"ק דוחה שבת וכו' ודוק, א"כ ה"ג כתיב דמתני'. ותו. מי לא איירי דבעט הכות בבת א' דלא [כפסחים ק"ו ב'], דכתיב' בעידנא דמיעקר לאו קיים העשה, ולדחי כתיב' ללא. ואי"ל כתיב' דלן עשה דוחה ל"ת דכרת, מלנא דמי ל"ת דכלאס' בליית [ביבמות ד"ג ב']. כ"כ מה"ס אין עשה דוחה ל"ת של עשה ביותה [כפסחים ד"פ א']. ליתא דהרי ודקקע מתני' סתם סגל, כלל זה כל סגל טעננס, דהיינו טענול למשער ראשון או שני או עני, וכן פסק' באמת הרמב"ם [פ"ו מנהג ה"ה], ואמאי, והרי

פרק ב מעונה א. היתר להאביל החמץ לבהמה היה וישף בשעה ח ע"י כסא, מ"ד: ובשרפו בה' ואפילו רק חרבו על שחיט ראוי לכלב מותר ליהנות ממנו רפס, וכ"ש בשעת שריפה נה, ושוב שלא ליהנות, ובשרפו בחתלתל שיש אכור בהנאה, ואפילו בד עבד שבישל או אפה בו אכור הפת והתבשיל בהנאה ואפילו היה שם ג' כ עצים היתרא נולמכרו לעובד כוכבים חוץ מדמי אימור רק בהפסד מרובה אפשר דשרי בשרפ בו"ג, ברמנ"א תמ"ה סק"א, וכן הפחמין דחמץ אכור בהנאה מצות ביעור המץ בשריפה או מפררו וזורה לרוח או ורקו לים, ובחמץ קשה בחיטין צריך פירוד קודם זריקה לים, והמנהג לשרפו, ושוב לשורפו ביום דומיא דנותר, ויכול ג'כ לשורפו בערב אחר הבדיקה, ואסור בכל מלאכות כשיגיע זמן שריפה בו. ובלא מצא חמץ כשברק ישורוף הכלי שלקח לבדיקה: מ"ב. חמץ דעובד כוכבים שעבר עליו הפסח מותר אפילו באכילה, ודישורפו אפילו הניחו שנגג או אע"פ אכור בהנאה, ובנתערב בסל כששים, ובפחות מששים מני ליה בהשלכת הנאת אימור לים המלח וזואמן היתר מכירת חמץ קודם פסח לעובד כוכבים שיודע, שימשרנו לו עד אחר הפסח, ע"י בארזונים: מ"ג. עובד כוכבים שהלוח לישראל על המצו ומשכנו בידו ואל מעכשיו יהא לך, אם לא אפרע לך עד זמן פלוני והגיע עתו אפילו לאחר הפסח ולא פירש נואם הניע חמץ קודם פסח, אפילו לא אפר לו מעכשיו מותר, וישירא שהלוח לעובד כוכבים על המצו ומשכנו בידו ואל מעכשיו נולמכ"א א"ל מעכשיו, אפילו אין משכנו בידו והגיע הזמן אפילו לאחר פסח, אפילו אין אחריותו עליו אכור נועכ"פ בפסח אין הישראל מחוייב לבקרו, דשמא יפרטו, ובלא א"ל מעכשיו ואין אחריותו עליו מותר. כותל שנשתמש בו חמץ בחורין שנפל ועשה נל אפילו אינו נבזה ג' כ כרי חמישה הכלב במקום שיש בכוח עקרב א"צ לזדוק, כמ"ק בירוש שיש תחתיו חמץ באין עליו גובה ג"ש צריך להוציאו אפילו הניחו, ובג"מ סבכלו כלבו ודיו: מ"ד. האוכל תרופת חמץ בפסח מפורש שהשלימין ואפילו סרפו עצים: מ"ה. יוצא ירי מצה בה' מיני דגן ומיניה לא ככוכין ומסרפין שלהן ורק בשל חמישה כסותין ובמורפין שבה יצא. משא"כ באירו ושאר מיני קטניות ומאסרין נהיידענרטיפין דאינם מחמיצים, ולעשות מהן תבשיל בפסח

הרי לרמב"ם [ס"י ממאלות אסורות ה"כ] אינו חייב מיתה רק אטעול לח"ג, ואפי' לה"י עם ולר"ן [גדרים דפ"ד ב'] דעל כל סבל הייב מיתה, וכ"כ תוס' עם צימות שניאים כמספקוס צוה. עכ"פ הרי בע"מ קאמר דמחמי' קמ"ל אפי' ענל דרננן. ואפ"ל דאפי' ענל עשה ול"ה לאורי', עשה דזהה ל"ה, עכ"פ כחד מיניו דרננן, הדין חופף, דיש כח ציד חממים לעקור דבר מהורה שזכר ול"ה ולא בקוס ועשה [כיצמות פ"ט א']. עכ"פ ק"ל הרי נקט צמחיה' מעשר שני והקדש שלא נספו, שאין רק גלאו לחוד, ואפי' אינן נהנין מהעשה דמנה. [אחר חוזה שני' ראויה שהאוף צעל ע"ל נגע צמחה דברים שצברנו צוה, והלך צדק ראויה, וגם פה כחז שמש"ש צנזולין הוה עשה ול"ה, דכתוב לא חוכל לאלל בשערך הרי ל"ה, וסופא דקרא כי יאס לפני ד"ל חכלט, לפני ד' און, נמקוס אחר ל"ה, וכו"ל לאו הנה מכלל עשה עכ"ל. ועמ"כ בגדול מלמד שהרמב"ם בספר המלות [ל"ה קמ"א] לא מנה רק הלאו ואפי' העשה בעלמה שיהל צירופי' לא מנה, מדהוה רק חלק מהמלצה כמו שהערה לנו גם בשורש ו' שאין למנות כל חלק מחלקי המלצה לעשה או לל"ה, וכ"כ גם בגאון מנילה אסתר [עס דע"ט ב'] ואין מנה הלאו הנה מכלל העשה. והו ככר כ' בגאון מני"א ה"ל במלוצ ב' שחמה הרמב"ן על הרמב"ם שהשמים לאו הנה מכלל עשה בהרומה טמאה [עס]. והי' שכל לאו הנה מכלל עשה אינו ממש עשה, רק דקמ"ל דאין לוקין על לאו כוה. וכן מסביר לבע"ד, דא"כ השב תשיבס נמי לאו הנה מכלל עשה כשמחטעס, וכדומה לרוב, ול"כ נפיק לנו עשה שלא מנא' הרמב"ם. אמנם ל"ל דעמ"מ דלא נפיק כסבל ואיך משוס דמנה הראוי'. לו' בעינן [כפסקים דל"ה ב'] וזאל חוזה ראויה' ל' מלד איסור ענל שבו, ואפי' ענל דרננן, עכ"פ מדקאמרה תורה שצריך שיהי' ראוי לו', והך מלדאינו ראוי מלד איסור דרננן, לא נפיק כס. ובהה מתורץ ק"י רלח"מ לרמב"ם כס"ו ממלה ה"ו יע"ס. ועי' מ"ס כס"ד כס"ג דסוכה.

מקדם אהיה דיכול שאני מוציא את מ"ס וגם יקשה על האמת למה שמוציא לקלוס דרבנן איך יתיר הבריותא הנ"ל דקמ"ל יכול שאני מוציא את מ"ס מלא שרייה אינו נאכל בכל מושבות וצריך ליה ריבוי דקרא והקשה רק אחר שאמר והו ראת כו' דא"ל הו ליה לומר דמשבחת לה שויציא ויפדה. מ"ס עדיין קשה אימא הדרבינך במה שבירי לפדות בחוץ אבל הכבא דמשבחת לה אם נמטא ליה שטיגין וא"כ לבתר דאחיל דמחיצה לקלוס מניל דמכה דאלו נסמא מקרי נאכל בכל מושבות וצ"ע, והי' יפתח לבני בחורות:

תוספת יום טוב אלו עוברין פרק ג פסחים ר"ע מברטנורה ציונים

פרק ג א אלו עוברין בפסח. פירש הר"ב אלו מחבטין מן העולם. דאין עוברים עליהן על כל יראה. מדרבנן מיהא לריכי ביעור. דהכי חנן לקמן ביאור יתקף ואפי' דהאכלו פטור: כותח הבלי. עשו מפת מעופש וחלב. ורגילים לטבל זו חת המאלל: שכר המדי. שכר הבלי (ב) ושכר שעורים שריים צריים צמים: וחומץ

ודבריו דהכא מדברי הר"ן. וטעמיה דהא לאיסור אכילה צעין לקרא לרבינוהו כדלקמן ה"כ כל יראה מנא לו. ומכל מקום קשיא דעוברין שהו מהקל מפרש ליה מחבטרים שהו מהחפצעל וללא לורך. שהו היה יכול לומר אלו עוברים מן העולם. וכ"כ בטוספות בשם ריב"א אלו עוברין מן העולם. ואין להקשות הטינה לטעמא דכתב הר"ב צרפ"ק דבדיקה חמץ משום דלא צדילי איכבי כו' שפיר דהי אפי' דאין צהם כל יראה מחבטרים מן העולם דהא נמי לא צדילי כו' וכ"כ הר"ן צכאן דהלריכו לצער הכל אפי' נוקשה דילמא חתי למיכל מיניה. משמע דמשום ה"ל דוקא הלריכו לצערן. לבל לטעמא קמא שכתב הר"ב לעיל דבדיקה הוא כדי שלא יעבור על כל יראה כו' הני דליח צוה כל יראה אחרי הלריכו חממים לצערס מן העולם. וכ"כ הרא"ש דלראו קעס

פ"ג א אלו עוברין. מ"ל ע"ל, מ"י פ"ד מ"ס חסד ה"א מ"ג לאון ע"כ טעמא דא"ה סימן מ"ג כפי' ה': פ"ג א אלו עוברין. ונמשכ"כ ואלו.

תפארת ישראל יכין יכין

חייטין דילמא אתח' למיכל מנה, ובהכי חייבי ט"ק [תמ"ב: ב] ע"שיו מן [מאלקטן] ומלח מעורבין עס פת כענפס קתא שלא נפסל מאכילת בלג

פ"ג א) מהבטרים מן העולם מדעובד עליהן צבל יראה ואפי' נוקסא דאפי' הוה צעימיה לא עבר עליה צבל יראה, עכ"פ בדחוי לאכילה

ר"א אומר . ע"י יתנוח
 כלן ס"ו מיי ס"ב מה י"ב
 ס"ב ס"ב ואין ס"ב ס"ב
 ס"ב ס"ב ס"ב ס"ב ס"ב
 ס"ב ס"ב ס"ב ס"ב ס"ב

שנויי נוסחאות
 (ד) שם נכ"מ
 כ"י יתא . שתאפה
 נכ"ק שתאפה . (ר"א)
 ב"ב נמשכ"ב ונמשכ"ר
 יתא . תמיר בעונ
 ד"ב . לעונ ; נמשכ"ר
 . לעוני ; נכ"ק תשל
 לעוני ; נכ"א תשל לה
 לעונ ; נכ"מ כ' ער
 שתאפה לה צונ .

תוספות חדשים

מתירשי הגאון הגדול
 אב"ד ו"ס דק"ק
 א מ ש פ ר ד מ מהור"ר
 שאור ז"ל :

פ"ג ג מ"ח"ה ר"ה ר"א
 כ"ו ולוה העטע א"ל
 לעטע דאכתי על מלך
 חייב ע"כ . וכל מלך
 האחי ביאר לנבי הגאון
 צוה דהא ודאי לא סגי
 בלא דך עטמא דהתי כל
 דהא חייב דמ"ה מוצר
 לאשות צו"ט א"ל לא יתא
 ס"ו הכי דנשק הק מרי
 עטמא דהחיל לענין
 אכור כל יתא א"ל יתא
 שם וינה העיסה כמות
 עטמא אמריה חילוי וחי
 מיהל עליו הוה כשלו
 העטע נמי חשיב כשלו
 לעבור בכל יתא . ולענין
 אי היה מוצר לאשותה
 צו"ט קודם קריאה שם
 אמריה חילוי וכל מלך
 ודא חייב ליה עיסה
 מותרת . וכל ז"ס פסע
 ומצוה בסוגין נכפרי"י
 ומו"ס ג"ס מה שיהא בגאון
 לתר קושית החוספות
 אכר דאח"כ הוה של
 גבוה כ"ו דר"א לעטמיה
 דמ"ל אין נשאלין על
 ההקדש אין ז"ס מספק
 דלמן מה תהי על
 דק"ל כר"א דבין ז"ס
 דתתי וק"ל נמי נשאלין
 על ההקדש א"כ תקשי
 לדין הא דק"ל אה
 רואה על גבוה הלך על
 כנף א"ל מריבין לתירון
 סתום . ונראה דמ"ס לא

להסם משום [בישור] חמץ קודם חיבורו אמרו לבערו בך . אבל תרומה עמאה שהסורה אמרה שתשקף . מלוחה בשריפה ולא להאכילה לכלבים : רבי אליעזר אומר לא תקרא לה שם . פ"י הר"ב [לדאכתי כל חדא וחדא חייב ליה כו' כן פירש"י בפירוש המשנה ומ"ס לקמן דטעמיה דרבי אליעזר] דמ"ל הואיל אי צבי מהטיל כו' . [כן הוא בטוניה ולקמן אפרש דחד טעמא סגי וחייבו העיקר וכתי צבי מהטיל כו' טעמא] דהא לא מחסרה אלא דיבורא בעלמא . אבל לעיל בנכרי שהלוי לישראל על חמט לא חשבינן ר"ע מברשנורה

רבי אליעזר אומר לא יקרא לה רבי אליעזר אומר לא תקרא לה שם חלה עד שתאפה . לדאכתי כל שם (כו) עד שתאפה (כו) . רבי יהודה חדא וחדא חייב ליה . דמכל חדא וחדא מפירש פורתא ולאחר חפייתה א"ס רגה יפירש חלה שלימה על הכל . דקסבר ר"א הרודה מן החמור ונותן

מטעם הואיל . ואר"י כיון שיכול לעשות בלא הואיל אין לנו לעשות ע"י הטלה לזון [דבסברה זו [דרחינה] ממלכת בתוך המים ודאי לא פליגי] ואור"י דהכי עדיף ע"י מהטלה לזון דאיכא למיחש שלא תזהר יפה בהטלה לזון ויבוא לידו חמון . תוספות [ו"ו"ה הר"ב] הוי הקדש טעות ואינה הקדש אבד ריהטא לא דק דהא בהדיא שמעינן לר"א דמ"ל דהקדש טעות הוי הקדש כמ"ס הר"ב עלמו בריש פ"ו דערכין . ועוד דאין ענין הקדש בטעות לדמתי' דמייירי בחלה דחלה אינה הקדש אלא מבי אמרינן הואיל . הוה כאלו חתטיל עליו והדרא לטבילה ושלו היא וכן פ"י רש"י בסוגיא . והשתא דאמרינן דר' אליעזר ס"ל הקדש בטעות שמה הקדש . א"כ אין שייך הואיל וחי צבי מהטיל בהקדש דהא ריש פ"ו דערכין כתב הר"ב דר"א דמ"ל דהקדש בטעות שמה הקדש . סובר דמשום הכי אין נשאלין על ההקדש . ונתחדש לי בזה תירון על קשיית החוספות בדרך מ"ו ע"ב צד"ה הואיל אי צבי פ"י השני שהקבו דא"כ לר"א הקדש אמאי חייב חייב עליו בצל יראה הא אי צבי מהטיל וכו' ותרלו מה שתרנו . ולדידי מעיקרא ל"ק דר"א דסבירא ליה להוואיל כו' ס"ל דאין נשאלין על ההקדש . ומ"ס"ה נמי ל"ל דרש"י בדרך מ"ח דדחה לגירסא זו דהואיל אי צבי מהטיל משום דא"כ הוה ליה לר"א לפלוג על ואתה רואה של הקדש . דהא אי צבי פריק ליה והוי דידיה . ואיכא למידק על רש"י אמאי לא מקשה מהך גופיה דחי צבי מהטיל . אלא רש"י ידע להא דלר"א אין נשאלין על ההקדש . ומשום הכי אחי עלה מכה אי צבי פריק ליה . אלא דדחיק לי מה שפירש"י בחילת הסוגיא דף מ"ו עמוד ב' שכתב אדרבי אליעזר סבירא ליה הואיל וחי צבי מהטיל דעל כל נדר והקדש ותרומה הקדש בחמירת פה יכול לשאלו לחכם ולתקור דבורו הליכך ממונו הוא ע"כ וכלי ספק דמזה הלשון ילא להר"ב ב"מ"ס צד"ה דהקדש בטעות אינה הקדש ב"מ עמוד ב' דהר"ב וזה"ש . דהכא לדאכתי לא קתה לה רש"י לליכנה לא מפרש לה דאכתי מילי דהוקדש צפה נשאלין עליו וצבוח השיטה דמסיק דאין לגרום כן אלא חרסין הואיל עמ"ס ופ"ה הואיל וכל חדא וחדא חייב ליה דמכל חדא וחדא מפירש פורתא ואזלא ליה הך ליטבא לגמרי . וגם מה שפירש עליו דעל כל נדר והקדש וכו' . וכמסקנא זו דמפרש הואיל וכל חדא כו' הנה דקדק רש"י להקשות מהוואיל אי פריק"י . ולא מקשה מהוואיל אי מהטיל משום דלרבי אליעזר אין נשאלין בהקדש בכתבתי . הנה מתוך מה שכתבתי הנה רואה הנה אריב אחרי רכשי דמהחילה פ"י לדאכתי כל חדא כו' . והוא לשון רש"י שפ"י המטעם והוא כפי מסקנתו וד"ל הואיל וחי צבי מהטיל . ואתר כך כתב הר"ב לך דחי צבי מהטיל . ולוה העטע אין תריך לעטמא לדאכתי כל חדא וחדא כו' . אלא גם צוה לא דק הר"ב כמ"ס] ולענין איזה העטעם עדיף . נראה בעיני דכיון דקושית רש"י על הגירסא דהואיל וחי צבי מהטיל דא"כ הקדש נמי הא אי צבי פריק מתרלים החוספות בחילת הסוגיא דבורו הואיל שמי . דל"ק דכי פריק א"כ היה קונה אותו ואמון נחשב חמץ של נכרי כשלו הואיל וחי צבי קטי ליה . ועוד כיון שנחמון שום אדם לא יפדנו ע"כ . ולפיכך הגירסא שפירא וקיימת ולמה כוז מינה . וגם על פירוש רש"י לדאכתי כל חדא כו' . הקשו בזהו' דביבור הואיל כו' קמא . ב' קושיות . והא"פ שחירטום מכל מקום נחזי אכן לפי גירסתנו שנחתימה אמאי לא אמרה הסוגיא הואיל ודאכתי כל חדא כו' . אלא דלא סברה להני תירוטים ואין שיהיה הנה הר"ב טעה בחתתי במאי דפירש כפי פירושים בטעמו דר' אליעזר ואינם עולים בקנה אחד . וגם צמה שכתב דר' אליעזר ס"ל דהקדש בטעות אינה הקדש] : רבי יהודה בן בטיורא אומר הטיל לזון . סבירא ליה כרבי יהושע דלל אמרינן

אור גדול
 במשנה ר"א אומר לא
 תקרא לה שם כו' .
 והקשה רש"י יקרא לה
 שם ואח"כ תאפה משמע
 הואיל . ותירץ דכל
 כחה

יבין תפארת ישראל בועז

פ"ג (א) (ב"ג וכו' אאמ"ו רבינו הגאון זקוק"ל , ח"ל אף דר"א מהלמי ב"ש דמ"ל אין נשאלין על ההקדש , הסם להחמיר ולא נהק"ל . ושלתי מהו' מאיר הרי במשנה כדי לבער אינו עובר [כחו' דכ"ט] . וז"ל דהסם נשאלין חקנה אחרת והכא חקנה בלזון [אמרה אסקופה הנדרסת תחת עפרות קדשו של ע"ר אהמ"ו הגאון זקוק"ל , ולא יכיהו להבין דברי קדשו של ע"ר זקוק"ל , דכמו דהכא לר"א מחשב חקנה שאופנה , ולב"ב טייתחנה בלזון וימנעה שלא תחמין . כ"כ הסם ממי אין לך חקנה גדולה מזו שימנע מלפדוה . וכמו דשכרי החם לפדות החמץ שיהיה שלו על הסמך שלא יעבור צ"י מדעתו לבערו , ה"ל וכו"ס דלשחרי הכא שאינו עושה דבר , רק מניחה להחלה להחמין , על סמך שלא יעבור צ"י מטעם ה"ל . אמנם קו' , זו כבר נזכרת בתשו' נהשו' שאנת אריה [ס' כ"א] . ומתק קו' זו ואחרות שם דוחה דברי הסו"ס ה"ל מההלכה . ולפעד"ב ליישב , דנל"י ק' לתום' שם שכתבו להכי המטעה כדי לבערו אינו עובר , משום דכל יתא יתק לעשה . [כחולין קמ"א א"ל] , וכי מה"ע מותר לגזול במתכוין להשיב , דמי גרע מנייה ע"מ לשלם כפל , דאסור ככ"מ דמ"א ב"ב , וה"ל בגזל אף דמחמיר לנסוף , נערה בשעתא מי לית ל' [כמסדהרין דנ"ו א"ל] וכי מותר ליקח האם על הבנים מה"ע דמתכוון לשלוח האם אח"כ , כי האל ללוחם מותר לפדות החמץ מההקדש על דעת שיבערו לנסוף . והכי כל לוח הכוח לעשה , מהני רק דלא ללקי עלה , אבל לא שיעבור עליו לכתחילה . אלא ע"כ הכי כותב תום' . דלריה"ל דמ"ל חמה ע"ש האיר חמו אסור נשאה כל צענה , דתשעו סיינו בלזון שיהיה ממנו . א"כ מלשון ז"ס משמע דנזח

ד רבן גמליאל. מ"ח ט"ז
לא כל הנשים. כ"ח ז'
יבמות ק"ב ט"ז: הפה.
יבמות ק"ח ט"ז: מילה לא
י"ט: ה' שיאור ישרה.
פ"ח ט"ז: יבמותי פסחים.
פ"ג ט"ז: מילה לא פ"ט:
והאוכל. מ"ח ט"ז: זה
וזה. פ"ט ט"ז: א"ח ט"ז
מ"ח ט"ז: ט"ז:

הואיל. וסבירא ליה נמי דטובח הגאה ממון. והלכך הויה הך
חלה כלידיה שהרי יש לו צה טובח הגאה לחתה לכל כהן שירלה.
וכ"פ הר"ן. והיינו דבגמ' לא קאמר לימא כטובח הגאה קאפוגי
אלא דבר"א ור' יהושע. ומסיק ל"פ אלא סברי דלינה ממון.
אבל בן כהירא ודאי פליג בצהי.
ועי' מ"ח במשנה ג' פ"א דנדרים:
[לא זהו חמץ שמוזהרים עליו. פי'
ה"כ דלאו לדידיה הוא וכו' אבל אחת
רוחה של אחרים. בפרק קמא דף
ה' עמוד ז' ופירש רש"י נכרי:]
אלא מפרשה. פי' הר"כ דלא
אמר' הו"ל. ומסיים רש"י הילכך
על חימולה אינה עובר. אבל על
אפיתא עובר. דליכא הדא דלא
חזיא ליה: ה' שיאור ישרף והאוכלו
פטור. פי' רש"י בגמ' בין ממלקות
בין מכתת ארבעים פרקין כהבתי
הטעם שר"ך ציבור: זה וזה
האוכלו חייב כרת. כתב הר"כ
דקרני הגבים נמי הוא סידוק.
ובגמרא אמר רבא משום דלאן
לך סדק וסדק מלמעלה שאין לו
כמה סדקים מלמעלה: באדם שעמדו
שערותיו. שפניו מכסיפין. רש"י:
מן

רבי יהושע לא זה הוא חמץ שמוזהרים
עליו בבל יראה ובבל ימצא. אלא מפרשתה
ומנתתה עד הערב. ואם החמיצה.
החמיצה (י): ד רבן גמליאל אומר שלש
נשים: לשות כאחת (י) ואופות בתנור אחד
זו אחר זו (יח). וחכמים אומרים שלש נשים
עוסקות בבצק (כ) אחת לשה. ואחת
עורכת (ל). ואחת אופה (א) רבי עקיבא
אומר לא כל הנשים. ולא כל העצים.
ולא כל התנורים שוין (ג) זה הכלל תפליג
תלמיש בצונן (ד): ה' שיאור (ה) ישרף (ו)
והאוכלו פטור (ז). סידוק (ח) ישרף. והאוכלו
חייב כרת. ואיזה שיאור. בקרני הגבים (ט).
סידוק שנתערבו סדקיו זה בזה. דברי
רבי יהודה. וחכמים אומרים זה וזה.
האוכלו חייב כרת. ואיזה שיאור. כל
שהבסיפו פניו) באדם שעמדו שערותיו (י):

וגוון לכל. הסל מרפן לחלה: לא זהו חמץ שמוזהרים
עליו. דלאו לדידיה הוא לאחר שקרא עליה שם וקרא כתיב
(שמות י') לא יראה לך. שך אי אחת רואה אבל אחת רואה
של אחרים ושל גבוה. וזה
מטא ליד כהן ור' אליעזר סבר
הואיל אי צפי מתסיל עליה. היא
הקדש בטעמה ואי הקדש. וחזיא
ליה לאכילה. נמלא דשלו היא וחמץ
של יבראל הוא. ורבי יהושע סבר
לא אמרינן הואיל והלכה כרבי
אליעזר: ד שלש נשים לשות
באחת. כל אחת תנור מלא ואין
כאן חמץ. אף על פי [כהאמת]
ממחנה עד שיאפו השמים: וחב"א.
חין להקל על כך שהיה לשות כאחת.
אלא להקל על עוסקות כל אחת.
בבצק שלה: אחת לשה. האחרונה
לשה. כשהצרכה האמנעית מקטפת.
א) והשלשית שלשה תחלה אופה. נמלא
שלשן עוסקות צבת אחת. כל אחת
בבצק שלה אחת לשה שלה. ואחת
מקטפת שלה. ואחת אופה שלה:
לא כל הנשים. רבי עקיבא
אמלתיא דרבן גמליאל קא מהדר
ואמר שאין ראוי לעשות כדבריו.

לפי שיש נשים עלליות ומחמיות אם שואת כל כך ויש תנור שאינו חס מהר. ויש עליהם שאין נבערים מהר. אלא כדברי חכמים
ר' חו' (ג) לעשות לעסוק תמיד בבצק. שכל זמן שעוסקין בבצק. אינו צא ליד חמץ. וכן הלכה: זה הכלל תפח. הצק כבידה שרואה
שרואה לתפוח: תלמיש. ידה במים לונגין ותקטפתה ותלטן: ה' שיאור. שלא החמץ כל לרבו: (ג) [סידוק] דרך הבצק כשמחמץ
נעשה סדקים סדקים: בקרני הגבים. סדק לכלן וסדק לכלן: זה וזה האוכלו חייב כרת. דקרני מגבים נמי הוא סדוק
ואיזהו שיאור שפטור זה שאין בו שום סדוק אבל הכסיפו פניו כאדם שעמדו שערותיו מוחך פחד (ד) [שפניו מכסיפין] והלכה כחכמים:
(ה) גד' ט"ז ס"ו והאשונה. (ג) כ"ע"כ ד"י לעשות. (ג) כ"ע"כ ד"י ליתא וסד' ודך הצק והבסיפא שפניו כמו שראו כ"ע"כ (ד) כ"ע"כ ד"י ליתא ל"י חייבת אלו והבסיפא שפניו.

יבין תפארת ישראל בועז

דמוחר לקיימו כל ז' כדי ליגות ממנו. א"כ על כרחך הא דכחנה תורה
לא יראה לך, היינו שאינו מעברו לבסוף, אבל כשדעתו לבערו לבסוף
ע"י ליכא דכל יראה. א"כ לבי ספיר מוחר לנקותו לכתחילה לא
לבערו, דהרי ע"י ליכא לאו. אבל לדין דס"ל דכל יראה היינו אפי'
כשדעתו לבערו, אפי' דודאי ניתק לעשה [כלקמן ז"ח א'] ע"כ היינו
דוקא דלא ללקי עליו, אבל אסרא דדלא יחיא [אב"י] ונת' ע"ד מחורן
ז' מה דמ"ל מחורן [פסחים ל"ז ב'] ד"ה דעתי' עליו דמלכו כמה שפי'
רש"י שדעתי' עליו' והם עליה מלשורפה, וק' היכא יסתרו דברי עמון
דנמשה כדי לבערן אינו עובר. ולפי' ע"ר כ"י יחא, דהתם לרי"כ
והכא לרבנן ודו"ק]. ואפי' לרמנ"א [תמ"ז] דנס לדין המשטה מחץ
כדי לבערו אינו עובר עליו, כ"ל דהיינו דלא דוקא בכבר מודמן ברשותו
וכמ"ס שם המג"א גרים סק"ב דאינו עובר משום דלפונם הוא. אבל שיאחדל
לקנותו כדי לבערו, וודאי אסור, והרי הכא שלם הצק ויודע דלא
שיחמץ הו"ל כקונה מחץ כדי לבערו לבסוף דודאי אסור אפי' לר' יהושע.
לולא טעמו שאין החמץ שלו. כך נלפע"ד]. עוד כ' ע"ד הגאון זקוק'
ח"ל, אך ק"ל אם כל זמן מעבד חמיון, למס כר"ך מים שלט, בשחר לונג'
פני. ואת"ל כהחמץ בשפוק יד' בליט' דר"ך זקוק טפי, ע"כ למס גאסר
ארבא דכנה כחיסתא [כ"ח ת"ח]. ואף דתי' הסור שם לחלק בין עיסה
לדון, כוונתו דהתם נתחנן משהטלה מהסמים. ואת"ל דכוונת הסור דהו"ל
להסכות החמץ נתחנן עד אחר הכפחה. ע"כ מלבד ק' הסוסות
דמסכ"ח יתסיל והרי עי"י יעבור, ק"ל מני לגדור ע"ד הכינים דלא
יתסיל. ופי' גס קרית ח"י שם ליתא, ע"ס. ואף דמהני הפקר וביטול, אף דבידו לתור
ולכות בו, ולא אמרי' הואיל וכו'. שאני הכא בחלה דלנידח ציה לתקן אכילתו [או נראה לכו"ל דכל שחמור משטה לא אמרי' הואיל רק נדסקית.
שיטתו [כהו' ד"ס רבה]. אבל הואיל ואי צפי מתסיל, ליבור אינו מעשה:]

אזן כראוי: (כו) דלאו לדידיה הוא, ולא ס"ל הואיל הנ"ל. מיהו דוקא
בהלכת א"י, אבל בחלת ח"ל כיון דרק מדרבנן רריך להפריש, לבי'ע
כדידי' דמי. וקיי"ל לכתחילה כר"א, ובטבר ולס הפריש, ישיל צונן
[מ"י ת"ז]: (כו) ששור עיסה לכל אחת: (כה) אף שעיסה אחת
ממנתה עד שיאפו השמים: (כט) ס"ל דוקא כשעוסקת בבצק רשאין
להמתין: (ל) עורכת לחמה, דהיינו שמגלגלת עיסה לעשותה עוגות
דקות, ומשחתן במים: (לא) ר"ל בשעה שזו אופה, אז צ"ב חרבותיה,
אחת לשה שלה והשני' עורכת שלה, וחזרת חיליה: (לב) אדר"כ
קאי, וקאמר דיש נשים עלליות, ויש עליהם לחיס שאין מתבערין
מהר, ויש תנור בבצק מתחמם מהר, להכי עדיף טפי כחכמים,
דכל זמן שעוסקת בבצק אינו מחמץ: (לג) כשרואה שהצק רואה
לתפוח: (לד) ר"ל תקטוף ותמשך העיסה במים לונגים, כדי שתתקרר
העיסה שלא תחמץ [ולשון לועס הוא כמו לטעם נחושת, והוא
בעטרייכתון], שמוגין ומביא ידו המטחלחת במים על הלחה,
כעוס סכין על האבן: (לה) עיסה שלא החמץ כל לרבה: (לו) אף
ע"ב דאינו רק נוקטה: (לז) ממלקות וכרת: (לח) עיסה שע"י חמיותו
נעשו בו סדקין ררבה: (לט) שסדקין דקין כקרני הגבים: (מ) שכתבין
חלומות העיסה: (מא) מפני פחד, שפניו מכסיפין, והכי קיי"ל
מ"ט

דמי' ופי' דמי' שלם יתסיל, ע"כ פ' מדמהני דביעבר, כדידי' דמי. ולפי' גס קרית ח"י שם ליתא, ע"ס. ואף דמהני הפקר וביטול, אף דבידו לתור
ולכות בו, ולא אמרי' הואיל וכו'. שאני הכא בחלה דלנידח ציה לתקן אכילתו [או נראה לכו"ל דכל שחמור משטה לא אמרי' הואיל רק נדסקית.
שיטתו [כהו' ד"ס רבה]. אבל הואיל ואי צפי מתסיל, ליבור אינו מעשה:]

דמי' ופי' דמי' שלם יתסיל, ע"כ פ' מדמהני דביעבר, כדידי' דמי. ולפי' גס קרית ח"י שם ליתא, ע"ס. ואף דמהני הפקר וביטול, אף דבידו לתור
ולכות בו, ולא אמרי' הואיל וכו'. שאני הכא בחלה דלנידח ציה לתקן אכילתו [או נראה לכו"ל דכל שחמור משטה לא אמרי' הואיל רק נדסקית.
שיטתו [כהו' ד"ס רבה]. אבל הואיל ואי צפי מתסיל, ליבור אינו מעשה:]

שבות בקדש. הא אינו צורך גבוה. ולי לק"ס כיון דמח"ת נאפה ביום משום הואיל. וכפ"ש בעצמו על הואיל ואי ב מתסיל לפניו כל יראה. וה"ל הבא לפניו אפי'
מראויה. רק מדרבנן יש להיות אסור האפי' שוב שייך ע"ז אין שבות במקדש דהא האפי' הוי צורך גבוה. גם מה שהקשה השע"ס שם על קשיית רש"י דיקרא יח
שם ואח"כ תאפה הואיל וא"כ מתסיל דהא אין נשאלין ביום דמה צורך יו"ט בזה. אפשר דגם זה מקרי לצורך יו"ט שלא יעבור על כל יראה. ובזמן דמוחר לשאל
שוב אף קודם שאלה מותר לאפות משום הואיל ואי בקי מתסיל: ועי':

שנויי נוסחאות

לא זה (הוא) כ"ח ט"ז
ליחא. שמוזהרים כ"ח
שאנו מוזהרין. בכל
יראה ובבל כתיב כל
יראה ובל. מפרשתה
ומנתתה וכה כתיב
ובכפ"ר: ד"ל ובכפ"ר
ופרשישתי ומנתתה.
ד זה אחר זה כ"ז
וכ"ח וזו אחר זו וזו
אחר זו. עוסקות כ"ז
וכ"ק עוסקות. בבצק
נמשכ"ב בבצק כאחת
והמלה באחת ליתא בכל
הדפוסים ופי' ממני' ומני'
ובכל כ"י רק בני ויני'
ר"ס ובכ"ל. בבצק
אחת אחת לשה והנה
מהכ"ל לפניו ובלחה
רק עשות סופר הא סכנה
המלה אחת עניים (ד"ס)
תפח כ"י מ' ב' תאפה;
כתיב תפח. תלמיש
בצונן כ"י מ' ותלמיש;
כתיב ובכפ"ר. בצונן.
ה' שיאור כ"י מ' ב'
שיאור ו"ה ד"ג כמון;
כתיב בכל המנה מיעור
ונמ"ס ה"ל רב אמר
זה שיעור כו'. כרת
לתי' ובכ"ל מ"ה:
וכן כמון כ"י מ' ב'
המלה ובכ"ל מ"ה
וזהו שם נוסחתה.

תוספות חדשים

הר"ב ד"ה לא זהו חמץ
כו' והלכה כר"א וכ"ע
ס"י ס"ז ס"ב דלא אופה
משום צי"ע לא יקרא לה
שם עד שתאפה ואם שמה
וקרא לה שם ישילנה
כעונן ומ"א מתמיד כזה
לס י' לשון ע"ז:

אור גדול

כמה דאפשר למיעבר
בלא הואיל אין לעשות
על ידי האויל. והתוס'
חיצו דאין להתיר
משום הואיל משום דלא
שכיח כדמוכח בני לחם
חמים ושתי הלחם
דאין אפייתן דוחה
י"ח אפי' דאיכא הואיל
שבות במקדש. הא אינו צורך גבוה. ולי לק"ס כיון דמח"ת נאפה ביום משום הואיל. וכפ"ש בעצמו על הואיל ואי ב מתסיל לפניו כל יראה. וה"ל הבא לפניו אפי'
מראויה. רק מדרבנן יש להיות אסור האפי' שוב שייך ע"ז אין שבות במקדש דהא האפי' הוי צורך גבוה. גם מה שהקשה השע"ס שם על קשיית רש"י דיקרא יח
שם ואח"כ תאפה הואיל וא"כ מתסיל דהא אין נשאלין ביום דמה צורך יו"ט בזה. אפשר דגם זה מקרי לצורך יו"ט שלא יעבור על כל יראה. ובזמן דמוחר לשאל
שוב אף קודם שאלה מותר לאפות משום הואיל ואי בקי מתסיל: ועי':

פ"ד א מקום שנהגו...
 כ"ג פ"ד יבנות י"ב
 כ"ד פ"ד יבנות י"ב
 כ"ה פ"ד יבנות י"ב
 כ"ו פ"ד יבנות י"ב
 כ"ז פ"ד יבנות י"ב
 כ"ח פ"ד יבנות י"ב
 כ"ט פ"ד יבנות י"ב
 ל' פ"ד יבנות י"ב
 ל"א פ"ד יבנות י"ב
 ל"ב פ"ד יבנות י"ב
 ל"ג פ"ד יבנות י"ב
 ל"ד פ"ד יבנות י"ב
 ל"ה פ"ד יבנות י"ב
 ל"ו פ"ד יבנות י"ב
 ל"ז פ"ד יבנות י"ב
 ל"ח פ"ד יבנות י"ב
 ל"ט פ"ד יבנות י"ב
 מ' פ"ד יבנות י"ב

שנויי גוספא
פ"ד א אין עשין
 כ"ג פ"ד יבנות י"ב
 כ"ד פ"ד יבנות י"ב
 כ"ה פ"ד יבנות י"ב
 כ"ו פ"ד יבנות י"ב
 כ"ז פ"ד יבנות י"ב
 כ"ח פ"ד יבנות י"ב
 כ"ט פ"ד יבנות י"ב
 ל' פ"ד יבנות י"ב
 ל"א פ"ד יבנות י"ב
 ל"ב פ"ד יבנות י"ב
 ל"ג פ"ד יבנות י"ב
 ל"ד פ"ד יבנות י"ב
 ל"ה פ"ד יבנות י"ב
 ל"ו פ"ד יבנות י"ב
 ל"ז פ"ד יבנות י"ב
 ל"ח פ"ד יבנות י"ב
 ל"ט פ"ד יבנות י"ב
 מ' פ"ד יבנות י"ב

תוספות חדשים
פ"ד משנה א מקום
 שנהגו...
 כ"ג פ"ד יבנות י"ב
 כ"ד פ"ד יבנות י"ב
 כ"ה פ"ד יבנות י"ב
 כ"ו פ"ד יבנות י"ב
 כ"ז פ"ד יבנות י"ב
 כ"ח פ"ד יבנות י"ב
 כ"ט פ"ד יבנות י"ב
 ל' פ"ד יבנות י"ב
 ל"א פ"ד יבנות י"ב
 ל"ב פ"ד יבנות י"ב
 ל"ג פ"ד יבנות י"ב
 ל"ד פ"ד יבנות י"ב
 ל"ה פ"ד יבנות י"ב
 ל"ו פ"ד יבנות י"ב
 ל"ז פ"ד יבנות י"ב
 ל"ח פ"ד יבנות י"ב
 ל"ט פ"ד יבנות י"ב
 מ' פ"ד יבנות י"ב

לקוטים
פ"ד ב חו"ט ר"ח
 כ"ג פ"ד יבנות י"ב
 כ"ד פ"ד יבנות י"ב
 כ"ה פ"ד יבנות י"ב
 כ"ו פ"ד יבנות י"ב
 כ"ז פ"ד יבנות י"ב
 כ"ח פ"ד יבנות י"ב
 כ"ט פ"ד יבנות י"ב
 ל' פ"ד יבנות י"ב
 ל"א פ"ד יבנות י"ב
 ל"ב פ"ד יבנות י"ב
 ל"ג פ"ד יבנות י"ב
 ל"ד פ"ד יבנות י"ב
 ל"ה פ"ד יבנות י"ב
 ל"ו פ"ד יבנות י"ב
 ל"ז פ"ד יבנות י"ב
 ל"ח פ"ד יבנות י"ב
 ל"ט פ"ד יבנות י"ב
 מ' פ"ד יבנות י"ב

פ"ד א מקום שנהגו. עד חצות. עד חלי היום: שלא לעשות. כדי שלא יהא טרוד במלאכה ויטמא ביעור חמץ ושמיטה פסח ותקון מלה של מלוא: ואל ישנה אדם. הכי קאמר ההולך ממקום שאין עושין למקום שצושין נותנין עליו חומרי מקום שילא משם ולא יעשה דהא דקיי"ל אל ישנה אדם ממנהג העיר אינו אלא מפני המחלוקה וכאן אין מחלוקה דמאי קא אמרת הרוחא אורח בטל אומר זה שנטל חושב שהמלאכה אסורה וחולק על כלו לא אמר הכי אלא אמר אין לו מלאכה שהרי כמה בטלנים איכא בשוקא כל ימות השנה. והא דתנן טמאי עליו חומרי מקום שילא משם אינו אלא בזמן שדעתו לחזור למקומו. אבל אין דעתו לחזור למקומו טמא כמנהג אנשי מקום שהלך לשם. בין קולא בין לחומרא: **ב** המוליד פירות שביעית ממקום שבלו.

פרק ד א מקום שנהגו לעשות מלאכה בערבי פסחים עד חצות עושין. מקום שנהגו שלא לעשות * אין עושין *. ההולך ממקום שעושין למקום שאין עושין. או ממקום שאין עושין למקום שעושין. נותנין עליו חומרי מקום שיצא משם. וחומרי מקום שהלך לשם *. ואל ישנה אדם מפני המחלוקת: **ב** ביוצא בו המוליד פירות שביעית ממקום שבלו. למקום שלא בלו. או ממקום שלא בלו למקום שבלו חייב לבער *. רבי יהודה אומר אומרים לו צא והבא לך אף אתה *:

לחיה מן השדה * ותיצו עליו בני מקומו לבער מן הבית והולין זה למקום שלא בלו. ובני ארצו מקום עדיין חולקין הן מן המכובסים לבית חייב לבער משום חומרי המקום שילא משם: רבי יהודה אומר אומרים לו צא והבא לך אף אתה. פלוגתא דרבי יהודה ות"ק בכובש שלשה מיני ירק בחומץ או צביר להתקיים ושנים מהם כלו לחיה מן השדה והשלישי לא כלה ת"ק הכר אוכל מאותן שכלו על סמך ארצו שלא כלה הארץ והן בחבית אחת. והכי משמע למלחיה ממקום שלא בלו למקום שכלו לגמרי חייבין לבער. אבל לא כלו כולן אלא מקטין אוכל אף ממין הכלה כל זמן שלא בלו כולן דאחילין על סמך האחרון. ורבי יהודה אומר אומרים לו לא והבא לך אף אתה מאותו המין שכלה כמו שהביא זה האיש ולא תמלא סילכך אינו אוכל אלא מהמין שלא כלה דאין חולקין מהמין שכלו על סמך המין שלא כלה וחייב לבער המין שכלו והכלה כרבי יהודה דקאי בשמיטה דרבן גמליאל שהלכה כמותו במסכת

כזמן שמיטה כדאיחא בטור סי' תנ"ח ומשום כך איכא טרדה בע"פ. ועי' במשנה ה' מ"ט ס"ג פ"ד. ועי' מ"ט במשנה ג' פרק ה' דחולין: שלא לעשות. כהן הר"ב כדי שלא יהא טרוד בו' ותקון מלה של מלוא ומסיים רש"י דמלוא לטרוד מצע"י כדי להסב מהר כדאמר בפ' בתרא חוטפין מלה בלילי פסחים שצביל חטפות שלא יבט: ואל ישנה אדם מפני המחלוקה. עי' במשנה דלקמן: **ב** במקום שכלו למקום שלא בלו חייב לבער. חימה לר"י והלא אסור לבטח מפני המחלוקה ועד כאן לא שרינן בהולך ממקום שלא לעשות בו' אלא משום דאמר כמה בטלני איכא בשוקא הא חי לאו האי טעמא הוא אסור לבטח. ומיהו י"ל חי מדאורייתא חייב לבער משום מחלוקה לא יעבור על דברי תורה. ועוד אור"י דלא שייך מחלוקה בפירות דחמרינן ממקום שכלו בלא. תוספות: חייב לבער. פי' הר"ב בכובש ג' מיני ירק בו' אוכל בו' הו"ל בו'. וטעמא פי' הר"ב במ"ה פ"ט דשביעית ע"ש: צא והבא לך אף אתה. ל' הר"ב מאותו המין שכלה כמו שהביא זה האיש ולא תמלא. כלומר דהא וקא"ל ר"י דאין להחיר משום כך שהרי אם יאמר למיזא כי המין בעלמא כבר חלף הלך לו וכלה. ומין זה הבלוע דלא שכיחא הוא שימלא כובש כיוצא בזה והואיל וא"א למיזא אין המין מן השדה והרי לא תמלא והאור ע"כ. והר"ב נמשך אחר

דשרי ת"ק משום שהמין הכלה בלוע מטעם מין שלא כלה כדמפרש לאדם אחר שיביא גם הוא מזה המין שהביא זה האיש לא יוכל ממין שאינו כלה כמו שהביא זה האיש ג"כ לא ימלא דמילתא להחיר שלא לבער. ולשון רש"י לא והבא לך אף אתה מאותו המין * דה"ל כהניו וחייבין וי' רש"י וחייבין בני המקום וכו'.

י ב ין

תפארת ישראל

בו עו

פ"ד א תזרו שמה ע"י עסקן יטכה לבער חמץ ולשמיט הפסח: (ב) ולאו טהבין לעשות מלאכה עד חלות [תס"ח מ"א סק"ו]. מיהו לאחר חלות אסור בכל מקום אפי' בעושה בחגס, מדבוח זמן שמיטת הפסח, ואף דהשתא ליכא פסח, הרי נאשר במיטין, ולהכי נאשר ברישורו אף שנסתלק הטעם. ולא דמי למשקין מגולין, דשרי בהשתא מוליכא נרשים מטיין [כ"ד קט"ו], המס מהחלה נזרו רק במקום שמטיין נחשים. אמנם כל מלאכה המותרת בחג"מ, שרי בע"פ לאחר חלות, ומותר לכתוב ספרים דרך למודו. ולהספד על ידי עבדים, מדר רש"י. ובשבת לטעל צפריו, מותר לעלן אחר חלות [מ"י ע"ג]: (ג) מיהו חומרי מקום שהלך לשם, אם דעתו לחזור, דוקא ביישוב אסור אבל חוץ להחוס שרי, ואם הוא עדיין חוץ להחוס, ר"ל בשביל לחזור מותר: (ד) בשבילן למקום שאין עושין, אבל כשהולך למקום שצושין, אין בהשגו משום חשש מחלוקה דלא יהשדוהו למחמיר, רק יאמרו מלאכה הוא דליה ל'. מיהו כשנוהג חומר מקום שילא משם בדבר הנראה משום שדעתו לחזור, אל יתראה בפני הכתור: (ה) לחיה מן השדה שביעית, דאז חייב לבער מהבית כל מה שאסף מאותו המין מהמקופק: (ו) ואי"ל הרי אל ישנה מפני המחלוקה, ר"ל בביעור דאורייתא לא חייבין למחלוקה. אי נמי בפירות, ידעו שהמקום גורס שהבערו, ולא תליא במנהגא (א): (ז) ר"י אדיין דת"ק קאי, דמת"ק משמע, דדוקא במוליך ממקום שכלו כלו למקום שכלו או איפכא, חייב לבער אבל בכובש ג' מינין בחבית אחת, וכלו ב' מיטין, ס"ל לת"ק דאכול כולן על סמך ארצו שלא

ג' מקום שנהגו...
 פ"ד י"ד פ"ג סו"ט פ"ג סו"ט
 שנה ה"ה פ"ג פ"ג פ"ג
 סו"ט פ"ג פ"ג פ"ג
 ד' ובעל מקום...
 ע"פ פ"ג בן בתורה...
 ו"ד סו"ט פ"ג פ"ג פ"ג
 פ"ג פ"ג פ"ג פ"ג

שנויי נוסחאות

ג' (מקום שנהגו) שלא
 למכור כו"מ ב' ליתא;
 כ"ק ובמסכ"ב: . שלא
 נהגו למכור, וכנה הרב
 בעל המכהס כפי' להל'
 הכ"ף כ"י וז"ל מוקס
 שהגו שלם לאכול דקדק
 החכם הגדול כבנו ז"ל
 מדקדקו ונהגו שלם לאכול
 ולא קאמר שלם נהגו
 לאכול מכלל דדוקא קאמר
 שקצתו מהגו שלם שלם
 לאכול כדי שלם יראו
 כאלוילי קייסו בחזק ואלו
 אמר שלם נהגו לאכול
 היה משמע שלם נהגו בו
 לא ליסור ולא סתור וכן מני
 די קמי' מוקס שהגו שלם
 להלילי ר"ל שקצתו ליסור
 שלם להלילי ואלו אמר
 מוקס שלם נהגו להלילי
 היה משמע שאין עם
 מנהג לא ליסור ולא
 ליתר ככ"ל (ד"ס).
 א"ן מוכרין גיד' וכו' שני
 אין מוכרין ואל ישינה
 ארם ספני המחלוקת.
 וע' בס' ע"י (ד' ע"ב)
 ברש"י ס"ס 'עגרים'
 ויחידים כו"מ סתוים
 ועגלים וסגרים לנהג
 דמלמדן ככ"ל נוסחאות.

לטון הגמרא שבאוקימתות האחרות גם לטון אף דחקו לפרש
 דלאחרים קאי: ג' מקום שנהגו שלא למכור. פירש הר"ב.
 דהחמירו דלמלא אחי למכור גסה ומוקשה בגמרא פרק קמא דעבודת
 כוכבים למימרא דליסורא ליכא מנהגא הוא דליכא. והא תקי און
 מעמידן בהמה בפוקדאות [של
 עכו"ם] מפני שחשודים על הרביעה
 בריש פרק ב' דע"ז. ומסיק דעובד
 כוכבים חס על בהמתו שלא תיעקר
 ועל בהמת ישראל הוא דלא חס אבל
 זו שקגאה חס עליה: אין מוכרין
 להם בהמה גסה. פירש הר"ב
 דגזר שמה ישאלו וכו'. ויעשה העובד

כוכבים מלאכה בשבת. וכן לשונו בפרק קמא דעבודת
 כוכבים משנה ו' ומה שכתב ח"ג פעמים שמזכרה לו [ע"ס]
 עם חשיכה ולועק לה ישראל כו' וגמלא מחמר וכו'. וה"ל
 והרי כתב הר"ב בריש פ' בתרא דשבת לחיובא דמחמר
 כשפעולה מיהת כל שהוא. וה"ל תיפוק ליה מעטס הקדום
 דחדס מלווה על שביעת בהמתו. ותירלו בתוספות פרק קמא
 דעבודת כוכבים למשום שביעת בהמתו לחוד לא הוה אסרינן
 מכירה לית בה ליסור כי אס לפי שעה כשעת מכירה דסמוך
 לחשיכה ודוקא שאלה ושכירה אסרינן משום שביעת בהמתו משום
 אי לאו טעמא דמחמר דחמיר טפי. ע"כ. ולומר שהוא לאו דבגופיה. ולי היה נראה דהכא מיירי שאחר הקנייה שכבר קנה
 העובד כוכבים יחמר ישראל לפי שרא פן יחזור העובד כוכבים ממקוה ויבא עמו לפחות לירי מחלוקת. הי נמי שלא יהא לו תרעומות
 מן העכו"ם מיד. ודכתיב דמחמר אחר בהמתו ליטעא דדינא דמחמר נקט דלייתמר בהוי ליטעא בגמ' פרק בתרא דשבת משום דמסתמא
 בהמתו הוא דמחמר שהיא מזכרת בקולו אבל ודאי דליסור דמחמר איתא כשאר בהמה נמי דמאי טעם דליסורא דגופיה הוא וצמד
 ליטעא בגמרא איהא המחמר אחר בהמה כשבת כו' והשתא אחי שפיר דכיון שאחר הקנייה הוא. קנח שאין זו בהמתו שהיא
 מלווה עליה שביעתה אבל משום מחמר עבד ליסורא אפילו כשאנייה בהמתו כדלמארן. ויש לרדק קמא מלבן הרמב"ם שכתב
 בפירושו שמה ימכרה ע"כ ולא תיטב צעניו ויחמר אותה בעליה וכו' ואי איתא דקודם הקנייה מיירי. לא היה לרדק לכחוב אלא
 שמחמרה כדי שיקנה אותה אלא שכתב קאה שכתב שצניו ולא לחזור ממקוה או להחרעם עליו לילכך מחמרה
 וכו' והואיל ומהקנה נאמר ונעשה ואין יכול לחזור בזין אין כאן ליסור שביעת בהמתו. ומשום מחמר איכא כדלמארן. אלא כשראה
 קנח דדוקא כשהמתו אחר רחמנא דהא ליסור דמחמר נמי מוך קרא דליסור דשביעתה הוא דנפיק לן וכתיב ביה ובהמתך. ושוב
 מלמדי בהר"ן דפרק קמא דעבודת כוכבים דמפליג נמי בין מחמר לשביעת בהמה כמו שכתבתי והפריז עוד דמיירי שזול לחזור בזין
 אס גמלא טעות במקוה כן דרכן של בני אדם לקנות בהמה ואס יהיה טעות במקוה שיחזור ואפילו הכי לא הוי בהמתו הואיל
 והקנייה נעשית ונגמרה והביא ראיה לדבריו: [וסייחיים]. מפורש בגמ' פ"ה דשבת בתרא: ושבורים. פירש הר"ב מחלפי וכו'
 וכן פירש"י. ובמסכת עבודת כוכבים לא פירש הר"ב כן ושם אפרש בס"ד: רבי יהודה מתיר בשבורה. פירש הר"ב דלינה צת
 מלאכה לשולם. והלכך מסתמא לשחיטה זכנה ולא משהי לה ולא חזי לה ישראל צי עובד כוכבים דהיפוק חורבה מינה לצבוי
 שלימה. רש"י: בן בתירא מתיר בסוס. פירש הר"ב הואיל ולרביעה עומד והוי טשא אחי עלמו. וכן פירש רש"י כאן ובמסכת עבודת
 כוכבים. ושם לא פירש כן הר"ב אלא בעומד לרביעה לכולי עלמא שרי ובי פליגי במיוחד לעופות דכן בתירא סבר כל חי טשא
 אחי עלמו ורצנן כשרי דוקא אדם. וכן כתבו התוספות דרש"י לא דק בפירושו זה דפרק המלניע [ד.]. אמרינן דכולי עלמא
 כשרי דאדם נושא אחי עלמו וכפירוש הר"ב עם משנה ה'. מכל מקום נראה לי לישב פירוש רש"י על הדרך שכתבו התוס' בפרק
 המלניע שחמשים ארסרים בכל הסוסים משום סוס המיוחד לעופות דלא חלקו חמשים בסוסים ע"כ. ולפיכך נקט רש"י סוס דרביעה
 משום דרצנן דאשרי אפילו בסוס דרביעה ויחא ליה לאשמעינן כח דרצנן דהלכה כמותם מלאשמעינן כח דרבי יהודה אע"ג דכח
 דתירא הוא. וזה מחזיק לפסק הר"ב והרמב"ם כאלן ובמסכת ע"ז שכתבו דאין הלכה ככן בתירא ובגמ' דעבודת כוכבים
 אמר רבי יוחנן הלכה ככן בתירא אלא ודאי דלא הוה בגירסתם וכמו שכתבתי בזיולא בזה בריש מילתין. ותמה אני על הרב
 המגיד בפ"כ מהלכות שבת שכתב הרמב"ם ומותר למכור להם סוס שאין הסוס עומד אלא לרביעת אדם לא למשוי והוי טשא
 אחי עלמו. וכנה ה"ה ככן בתירא ובגמ' וכו' אמר ר"י הלכה ככן בתירא ט"כ. ור"י גופיה קאמר בפ' המלניע דר"י כן
 בתירא סבירא ליה דאפי' עופות חי נושא אחי עלמו ומותר אפי' במיוחד לעופות וכן פי' הרמב"ם במשנהיט דהכא דעבודת

ג' מקום שנהגו למכור בהמה דקה לעובר
 כוכבים מוכרין. מקום שלא נהגו למכור
 (פ"א וירושלמי שנהגו שלא למכור) אין מוכרין.
 ובכל מקום אין מוכרין להם בהמה גסה.
 עגלים וסייחיים (שלמין ושבורין) רבי
 יהודה מתיר בשבורה (י). בן בתירה מתיר

זממכת שביעת פרק הפיגס: ג' מקום שנהגו שלא למכור.
 דהחמירו על עגמן דלמא אחי למכור גסה: ובכל מקום אין
 מוכרין להם בהמה גסה. דגזר רצנן כמא ישאלו או ישפיר
 בהמתו לעובד כוכבים ואדם מלווה על שביעת בהמתו. אי נמי
 פעמים שמזכרה לו ע"כ עם חשיכה
 ולועק לה ישראל כדי שחלק לפני
 הקונה והיא מזכרת קולו והולכת
 מחמתו וגמלא מחמר אחר בהמתו
 בשבת: עגלים וסייחין. קטנים
 אף על גב דלאו בני מלאכה נינהו
 מחלפי במזירת גדולים. ושבורים
 מחלפי במזירת שלמים: רבי

יהודה מתיר בשבורה. דלינה צת מלאכה לעולם אבל
 בעגלים וסייחיים מודה כיון דלמי גדלי הוו בני מלאכה ואין הלכה
 כר"י: בן בתירא מתיר בסוס. הואיל ולרביעה עומד והוי
 נושא אחי עלמו. ואין הלכה ככן בתירא. וע"י סרסור שרי
 למכור בהמה לעובד כוכבים בזמן שאין הבעלים מצויין עם בעת
 המכירה. דליכא למיחש כמא ישאלנה וישכירנה ששרי אינה
 שלו. ושמה חלק מחמת קולו וגמלא מחמר להא נמי ליכא למיחש
 שאינה

דעושה כל השבת אבל משום שעת המכירה לפני לא אסרינן
 שעת המכירה לפני לא אסרינן
 שעת המכירה לפני לא אסרינן

תוספות הדינים

ג' ובמסכת מקום
 שנהגו כו' וכ"כ בפ"ג
 יורה דעה כו' ק"א ס"ד
 וסיים עם והואיל נהגו
 יחמר בכל וכתב הרמב"ם
 הפעם דלא שייך החלוקה
 כיווני שאין אלו בקיאות
 פ"כ בקלא וגם אין
 דרכו להחיל ולהפטר
 לכדי ובהמה סתויה א"ל
 כל זה דים לומר דלשחיטת
 וקנה (ס"ה ופוסקים):

תוספות רע"ק

פ"ד ג' אית גזון
 בהרע"ב ר"ה
 מקום שנהגו דהחמירו
 על עגמן כו'. האילו
 סתמא חשש רביעה
 כהאי' ברש"י דר"ז דאין
 סע פירי' ס' בהמה
 בפונדקאות של ע"ז
 משום חשש רביעה.
 דהכא במכירה אסרינן
 ע"ז' חס על ברמתו
 שלא תעקר. דמה"פ
 דינא דאין מעמידו לא
 הוה כשהוא. דהתם
 לכ ע אסור מחשש
 רביעה אבל במכירה
 דחס על ברמתו תליא
 במנהגא. וס"ל לרש"י
 ולהרע"ב דסעמא דגזרין
 שלא למכור משום אשו
 ברמת

תפארת ישראל יבין

דאסור מדינא: (ס) דגזרו' שמה ישכירנה לו לשבח, והרי אדם מלווה
 על שביעת בהמתו, אי נמי גזרינן שמה ימכרנה לו בע"ש סמוך
 לחשיכה, וכשיטענה עכו"ם ויוזילנה מצית ישראל בשבת, ילעק
 לה ישראל שמכרת קולו, שהלך, כדי לעשות נחת רוח לעכו"ם בזקא,
 והרי הו"ל מחמרי: (י) [פילנען]: (יא) אף דסיח ועגל שבורין לא חזו כלל
 למלאכה, גזרינן שבורין אפו' שלמין, וקטנים אפו' גדולים: (יב) דלא

כלה, דמדכילין בלוטין מהדדי, השיב כחזי מין שלם כלה כולו אף
 דמני למביא פירות שביעת ממקום שכלו ב' המינין ממקום שלא
 כלו, דהשתא שלקת מת'ק המין הב' הרי הוא לא כלה ואפ"ה מותר
 [וע' שביעת ס"ט מ"ה], להכי קאמר ר"י לת"ק לא והבא לך אף
 אחת נהשדה מין הבלוע מההיתר, כאלוה מין שתללה לאכול מהחבית,
 והרי לא המלגה בשדה, (הכי יבערו: ח) דגזרו שמה ימכר לו גסה

שאינה מנחת אח קולו : ד' מקום שנהגו שלא לאכול . שניראה
כאולם פסחים בחולה לארץ : שנהגו להדליק את הנר ביום
הכפורים . מפני שיום הכפורים אסור בתשמיש המטה וכל זמן
שהנר דולק לא ישמש שאסור לאדם לנשם מטהו לאור הנר : שנהגו

בסוסי : ד' מקום שנהגו לאכול צלי בלילי
פסחים אוכלין . מקום שנהגו שלא לאכול (י)
אין אוכלין (י) . מקום שנהגו להדליק את
הנר בלילי יום הכפורים (י) מדליקין . מקום
שנהגו שלא להדליק (י) . אין מדליקין .
ומדליקין בבתי כנסיות . ובבתי מדרשות .
ובמבואות האפלים . ועל גבי החוליים (י) :
ה מקום שנהגו לעשות מלאכה בתשעה
באב עושין . מקום שנהגו שלא לעשות
מלאכה אין עושין (י) . ובכל מקום תלמידי
חכמים במלים . רבן שמעון בן גמליאל
אומר לעולם יעשה אדם עצמו תלמיד
חכם (י) . וחכמים אומרים ביהודה היו עושין
מלאכה בערבי פסחים עד חצות . ובגליל
לא היו עושין כל עיקר (א) . והלילה (ב) . בית
שמאי אסרין (ב) . ובית הלל מתירין עד

כוכבים . והיינו כפי' התוספת דמס' ע"ו ואם כן היאך אפשר לומר
דפוסק כגון בחירא אלא כמ"ש כפי' המשנה דאין הלכה כגון בחירא .
ול"ג בגמרא אמר ר"י הלכה כגון בחירא . ועוד צפרק המלניע
אמרו ר' יהודה בן בחירא ור"ג אמרו דבר אחד ואיכא מ"ד לכל
כה"ג שיטה היא ואין הל' אחד מינייהו .
מיהו הר"ן חולק בזה צ"ק דסוכה .
וכל מקום הואיל ולא אפשר להלכה
פסק כה"ק : ד' שלא לאכול . לשון
הר"ב שניראה כאולם פסחים בחולה
לארץ וכן לשון הר"ן . ולא ידענא
מאי קאמרי דהא מקום איכילת פסחים
בכל העיר ולא בכל הארץ כדעתן
בסוף פרק חזוהו מקומן . ולשון רש"י
כאולם פסח בחון [ומיהו בר"פ
כ"ד גולן [ט"ד] . דמיימי למתני' כס
בסוגיא כס כחז ג"כ רש"י בחולה
לארץ וכל שמאיהו תלמיד טועה
הוגה בן ואין ל"ל אלא בחון] :
ה רש"ב"ג אומר לעולם יעשה אדם
עלמו ח"ח . פירש הר"ב ולא מחז
כיוהרא והא דבסוף פ"ב דברכות
לענין התן שלא יקרא ק"ש איכא
שמעין להו דרשב"ג חייב ליהרא
ורבין לא חייבי מהרין בגמרא דרבין
סברי הכא כיון דכ"ע עבדי מלאכה ואיכו לא עביד מחז כיוהרא .
אבל ההא כיון דכ"ע קרי ואיכו נמי קרי לא מחזי כיוהרא ורשב"ג
אבל ההא כיון דכ"ע קרי ואיכו נמי קרי לא מחזי כיוהרא ורשב"ג

שנויי נוסחאות

ד' אין אוכלין כתיב
אין . וכן בסיון .
את הנר בלילי יוחב
כתיב אי' נר ביום
הכפורים וכ"ס כפי' ר"ח
ו כ ר ח " ש ונר"ב .
ו מד ד פ ק י ון כתיב
ובמס' פ' מדליקין .
ובמבואות האפלים
גד' :
כמס' וכו' . אפלים .
ה (מקום שנהגו שלא
לעשות מלאכה) כתיב
כי יתא נמי ליהא וכל
מלאכה גד' ובמס' י"ר
וכן יתא כתיב (ובס'
מקובצלא נתנו לעשות)
בפ"ים . כתיב אין
עושין . רשב"ג אומר
כתיב אומר רשב"ג וס'
גירסא רבן גמליאל ע'
ד"ס . (לעולם) גד'
ובמס' וכו' . ליהא .
יעשה אדם עצמו
תלמיד חכם גד' ובמס'
ובמס' וכו' . ליהא .
יעשו כל אדם עצמן
כתלמידי חכמים כתיב
א' . כל אדם עצמו
כתלמיד חכם וענין
וסף כדי שיהעשו . ומ'
גד' לתעתי (דף ל')
אז ל' . (היו) עושין
גד' ובמס' ליהא .
לא היו עושין גד'
ובמס' אין עושין .
והרי"ה כמ"ש ב'
ובמס' הלילה . כתיב
ב' ובליילה .

תוספות הדשים

ד' ובפסחנות מקום
שנהגו לאכול זלי כ'
ובאלו הארות אין נוהגין
לאכול זלי (ליום) וכוונ
המ"א ס' הפ"ז דלאו
ואח"כ בשל מור . אבל
בשלו זלתי ק' עבא
זלי קוד יס לאמר מפני
מכאית עין : ד' במשנהו
לעולם יעשה אדם עצמו
תלמיד חכם כתיב סמן
הק"ד
ראשון לציון
פ"ד משנה ה' (ברע"ב
ד"ה) וב"ה מ"א
כו' וכלילה מוה עיי' ס"ל
תוספת רע"ק
בהמה גבר . ולא ניהא
להו לפרש דמקום שנהגו
לאכול

מתיירים . מידי דהוה אהענית שהים אסור באכילה והלילה מותר :
כל

סבר ההא דבעין כוונה ואין סהדי דלא מלי כונוי דעניה מחזי כיוהרא אבל הכא לא מחזי כיוהרא אמרי מלאכה הוא דלית ליה
פוק חז סמא בטלני איכא בשוקא . ואיכא שיטת אחרת דמוחלפת השיטה . וכתב הב"ב כתיב ע' גבי ק"ש דהרמב"ם פוסק דרשאי
מסוס דס"ל כהאי שיטת דמוחלפת השיטה וא"ל קמה לה סגרת ח"ק אליבא דרשב"ג וק"ל כל מקום שנהגו רשב"ג במשנתיהו
הלכה כמותו ומה"ט נמי פסק הר"ש דלית רשאי משום דסובר כאידך שיטתו וסבר רשב"ג דלית רשאי והלכה כמותו בכל מקום
וכו' אלו דבריו ז"ל . ואני הוה עליהם דהרי הרמב"ם צ"פ מהלכות תענית לא הביא דברי רשב"ג דמשנתיהו דהכא ואילו
כדבריו ז"ל ה"ל לפסוק דלא חיישין ליהרא ושכל אדם רשאי לעשות עלמו כהלמוד חכם . וכ"כ בהדיו בפירוש המשנה דאין
הלכה כרשב"ג כהאן ובברכות אלא כ"ל דלא זו הדרך ולא זו הכשרה של הרמב"ם אלא סבירא ליה נמי כאידך שיטתו דלא
מוחלפת השיטה כלל דהכי ניהא כפי' . אי נמי משום דרב שישא בר אידי דמשי ליה בהרשאה הוא כדכחז הב"ב להרא"ש ובחירתו
מהני' פסק כה"ק ולא כרשב"ג והאי כללא דקאמר כל מקום שנהגו וכו' המורא פליגי ביה והרמב"ם סבירא ליה כהאן דפליגי
וכבר כהבתי בזה במ"ו פ"ח דערוצין . והרא"ש פסק כרשב"ג משום דמסהר ליה טעמיה דרשב"ג וכ"כ בשם הרי"ף בסוף פרק נט
פסוק דהדין כללא דכל מקום שנהגו רשב"ג כו' לאו דוקא הוא דלא אמרו הלכה כרשב"ג הלא עד דאיכא טעמא . וכ"כ הר"ן
במשנה ד' פ"ו דתשובות גדלוניס פסקו כס כרשב"ג שבמשנתיהו לפי שיטת מולק ע"כ . ואי איכא דכללא הוא אפי' אחא לאפלוני
הלכה כמותו : וחכמים אומרים ביהודה כו' . פי' הר"ב חכמים סבירא להו דעשיית מלאכה כו' איסור גמור כו' עי' מ"ס הר"ב
בסוף פ"ק דיבמות מאי דפרין בגמרא מלא תגודו : ובית הלל מתירין . פירש הר"ב מידי דהוה אהענית וכו' . ולכאורה סברא

י כ"ן תפארת ישראל י כ"ן

חזי כלל למלאכה , כשיהגדלו : יג) במיוחד לרכיבה כ"ע מודו
דשרי , דהרי חי טשא את עלמני , להכי רכיבתו אינו מלאכה , כי
פליגי בסום המיוחד להשיב עליו עוף חי שלין בו [כעוף שקורין
פאלקע] . לח"ק דוקא אדם חי נושא את עלמו , ולר"ב כל חי
נושא ח"ע . ואין קיימא לן [י"ד קנ"א] דניהר למכור כל גסה
לשבו"ס , דהשתא אין מלויין כל כך להביא ישראלים במקום אחד
שימכרו זה לזה , ואם לא ימכר לעכו"ם יפסיד . ואילו הרי
נאסר במניין , כ"ל דמיד בתחלה לא גזרו במקום פסידא , וזה בכל
גזירה שגזרו [במכות ד"ס ע"א] (יד) דנראה כאולם פסח חוץ לירושלים :
שו) ואין נוהגין לאסור אפי' ללי קוד , ואפי' מעופות . וח"י מתיר
כל ללי קוד [ה"י] : (כו) דיו"כ אסור בתשמיש המטה , ושם ישכח
ישמש , אבל כשהנר דולק , הרי בל"ל אסור לשמש לאור הנר [כפי'

יששים אף לכהנתו דלמא לא חס . ד"ל דקשה להו קושיית תוספת בע"ג דף ר"ב ר"ב בהנך מקומות יהא הדין דאין לוקחין מהם בהמה לקרבן דהא חוששין אף לרביעה .
[סדר סועד ח"א]

הפסד דבינים : גורפין . משליבין לחון : ובמועד . שחמור יחד אין משליבין לחון אלא מסלקין ללדדין : מוליבין ומביאין בלים מבית האומן . בארבעה עשר . ואש"פ שאינו ללורך המועד : ׀ עשו אנשי יריחו . היו נוהגין לעשות אנשי יריחו מרכיבין דקלים . ענף רך של דקל וקר מרכיבו דקל נקבה שהוכר עושה פירות והנקבה אינה עושה פירות : כל היום . כלומר בארבעה עשר : ובורכין את שמע . שלא היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בקריאת שמע . פ"א שלא היו מפסיקין בין אחד לואהבת . שרדין להארך בלאח ולתפסק בין מלכות שמים לדברים אחרים : וקוצרין וגורשין . עושן גדיש מן החדש לפני העומר ולא מיישין דלמא אתי למיכל מיניה : ולא מיהו בידם . כל השנה דברים שעשו כלם שלא ברטון חכמים היו עושין אלא שעל אלו הג' לא מיהו . ועל

אם מחה מוסיב כו' פחה בחורה וסיים צמחה והכי הוה ליה לממר הילכך אפי' אם מחה מוסיב כו' דודאי דמסוס דרביטא הוא הני ליה במחתיקין ורבויה דתרנגולת אחרת שלא יתבה על אלו הבינים מעולם איכא טרחא ויורה להושיבה . שאינה יושבת על בינים שהוחמו מאחרת אלא בקושי ומה"ט סבירא להו הרמב"ם והטור דרך דמחה ביד דוקא קאי ולא בחול המועד האילו ואיכא טרחא ויורה והאי פירקא ביד עסיק כל מה דאפשר לאוקמו ביד מוקמי ואש"פ דהשתא איכא נמי לאקשוי השתא ארסובי שזכין לכתחלה אחרת דשרי אם מחה מיבעיא דהא לא קשיא דבכמה דוכתי אמרינן זו ואין לרדך לומר זו קתי אלא דהנה חלת בני לאור מחתי בחול סוגיא דרישא ומליעתא מחתי בזו וא"ל לומר זו ומליעתא וסיפא מחתי בלא זו אף זו והוה קשיא ליה וכיון דאוקמינא מליעתא בזה"מ קמו להו רישא וסיפא דסיפא דמיירי ביד זו וא"ל לומר זו ותו לא קשיא כן אפשר להגיה מלת ביד . ויהיה פ"ה הר"ב שהוכר עושה פירות והקביה אינה עושה פירות וכו"ר רש"י וכו"כ הוסיף רבי יצחק רבי שמעאל במנחות דף ע"א ונרדף לומר שנקרא זכר על שם שהוא נשון ורוכב באין והאילו שהוא נשון בורכב עליו נקרא נקבה לפי שהוא נקיב ומקבל הזכר וכל זה אינו מספיק להסכמת השמות כי יותר היה ראוי שיקרא העושה פירות נקבה והבטוי עושה זכר ומלאהי בערוך ערך נסן [ע"פ] שכתב שם דקלים זכר ונקבה ופירות הזכר אין בהם מחיקות כחמרים אלא טעם אילה בלבו בעושר קטנים . וכשיגדלו לחן מועט יופסדו מלאכול אכל מהנים לדרך אחרת שבהגיע זמן הדקל הנקבה ומלאתה המכבדות שלה עם חמריה ועדין החמרים לחן כעדישים מביאין פרי הזכר ומסכיבין בערוך ידה מהן ומזהמין אותן וטרפיה לה אנה והמכבדות של חמרה מלליחות ומולוחין פירות גאים ובלבד שלא יאחר זמן אפי' יום אחד שאם תשהה הרכבת דקל יום אחד יפסדו פירות הדקל . ואותן החמרים בלחור בלא הרכבה לא ילמינו ובהגיע החור יום י"ד ביטמן על זה אמרו מרכיבין דקלים כל היום מפני ההפסד : ובורכין את שמע . כתב הר"ב שני פירושים . ותנאי ינהו בילד היו כורכין את שמע אומרים שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד ולא היו מפסיקין דברי ר"מ . ר"י אומר מפסיקין היו אלא שלא היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד . נמלאת למד שפירוש הראשון דברי ר"ה . ופירוש השני דברי רבי מאיר הן . וכן פירש רש"י . ובפרק היה קורא מפרש הר"י יונה לדבריו דה שכתב דר"מ שלא היו מפסיקין בין אחד לואהבת ר"ל שלא היו מפסיקין כלל בין אחד לואהבת שלא היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד . וגם לא היו מאריכין בדל"ת . ור"י אומר מפסיקין היו בדל"ת . אלא שלא היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד . וקשה על זה שלא לומר לשון מפסיקין אלא מאריכין היו . אלא הני פירושו . אומרים שמע ישראל ולא היו מפסיקין . כלומר שלא היו מקראים אותה בנחת עם הטעמים שלה כמו שאנו עושים היום שעיקר מלות קריאת שמע הוא לקרות עם הטעמים שלה . ר' יהודה אומר מפסיקין היו . כלומר אומרים היו שמע ישראל בנחת אלא הכריכה היה שהיו כורכים שמע עם ואהבת ולא היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד . פ"כ . אבל מלאהי לפירש"י . בירושלמי . דהכי איחא התם אומר רב אחא וכו' שמע ישראל וגו' . אלא שלא היו מפסיקין בין תיבה לתיבה . ר' יוסי וכו' שמע ישראל וגו' . אלא שלא היו מפסיקין בין אחד לגורא דרש"י מפרש מהירושלמי הזה וגירסוהו היתה בין אחד לואהבת וראיה לדברי דבפ"ו דמנחות דף ע"א מפרש ולא היו מפסיקים ליתן ריוח בין תיבה לתיבה ע"כ . הרי שכתב פי' הראשון דירושלמי ומכל מקום בירושלמי אין למתק הגירסא דכל' דהרוקה גירסוהו כך היתה שכתב ב"ב בסומן פ"א בנחתו להפסיק בין אחד לברוך וכו' ש"פ הירושלמי כתב כן : וקוצרין וגורשין לפני העומר . בגמרא פריך והסתן פ"י דמנחות משנה ח' קולרים בבית השלחין שבעמקם אבל לא גורשין אנשי יריחו קולרין ברטון חכמים שלא ברטון חכמים ולא מינה בידם . ותו על ג' חגן והני ד' הו אלא סמי מכאן קיריה : וקוצרין לפני העומר . כאית חני דחתי מפני העומר בירושלמי ריש מסכת חלה כמ"ס שם דלארין

גורפין . מ"ה שם פ"ה א' ע"ה ח' ׀ עשה דרביטא . ר"ה עושה ע"ה ע"ה : מרכיבין . פ"ה רש"י מתיישב . פ"ה ד"ה מרכיבין . וכו' ירושלמי עושים פ"ה ה"ה

שנוני נוסחאות
גורפין כ"ג גורפין ; כ"ד גורפין זבל . כ"ה כ"ה טרפון רש"י . בהמה כ"ה מהבמה . מספקין כ"ה א' מספקין . כ"ה א' ש א י ג . לשרך כ"ג שאינן . ׀ (ואלו הן שלא פירח בידם) כמס' ב' ליח : כ"ג ונכנסתי ואני שלא . (וקוצרין) כ"ה א' ליח . וע' רש"י וכו' בגמרא טו , ג' ס"י מכאן קיריה והשתמע דמשתמע לא הוה כבוד זה מדלא נקשה הוא בנתיבי מן קיריה קתי ותו דלא נקשה סימא דמנחות . אסתחא דמנחות (ע"ה) . וע' בירוש' וכו' ר' ד"ה) . רש"י העומר כ"ד וכו' א' וכ"ה מפני . (ויח' מיהו בירוש' וכו' כ"ה) . כמס' ב' ליח . (ואלו שפירו בידם) כ"ה ליח .

תוספות רע"ק
מורכין לבתי שם יחור ויפסדו לישראל וחירוק הוסי' קאי באיך חרובא ורוח מקרי לפני דלפני . ולוח שמור כתבו לפאי דהדר בית רב ניחא . היינו דאין מסעם משום רביעה אלא משום אכור בהמת נחא דאמור משום שאלה ונסינו . וזה שייך גם כן בכוחי דמספר לעו"ג ויהיה נסיונא או דישראל לעו"ג דרו"ק :

אור גדול
משנה ׀ (בתו"ס רח) מהורין וכו' ויהיה הלשון הילכך ביד כו' . ר"א רבי"ד אפילו לא ישבחה ג' ימים ואפילו לילא מסידא דביצים דאפילו לכתובי לחת מושיבין ׀

לבריחה, דאין טרחה בזה כל כך [תקלו:] (ל' בי"ד: לה) [אויסיספסון] שזרקין הובל לחון: (ל' ר"ל בזה"מ: ל' אכל לא יזרקו לחון: לח) ב"ד: (ל' נהגו כולן שלא ברטון חכמים: מ) בדקלים יש כמו בכל האילנות ב' מינים הזכר עושה חמרים גרושים, והנקבה אינה עושה כלל, ולכן עושין ענף מהוכר כקב שטוין בהנקה, ועי"ו הנקבה עושה חמרים יפים, והמעשה זו נקרא הרכבה [אוינאוספסון]: (מ) של י"ד, ושעמם מתחשו להפסד אם לא ירכיבו ביום זה: (מב) דמלוה לקרות פסוק ראשון של ק"ס בכוונה יתירה, ולהפסיק בין תיבה לתיבה כדי לכוון יפה, והם קראוהו בנחילה וכרטריו יחד כדי שלא להפסיק בין המלות, וי"א שלא היו אומרים ברוך שם כבוד מל"י . שם גרש מהבטוה חדשה לפני הבחת העומר, ולא חששו שחל יאכלו קודם העומר . ובגמ' אמרי' סמי מכאן קיריה , דק

י כ י
תפארת ישראל
בועז
מושיבין וכו' נמי סיפא היא . והו"ל מליעתא מיירי בזה"מ . וכו' דמשייה כשה רש"י משי' זה ופירש דמושיבין שזכין , ר"ל תרנגולת על בינים , וכן פסק רח"י שם כרש"י . ולס"ו ישוב ק' הש"ס וכן תרצו הכל על נסמן :
לבריחה, דאין טרחה בזה כל כך [תקלו:] (ל' בי"ד: לה) [אויסיספסון] שזרקין הובל לחון: (ל' ר"ל בזה"מ: ל' אכל לא יזרקו לחון: לח) ב"ד: (ל' נהגו כולן שלא ברטון חכמים: מ) בדקלים יש כמו בכל האילנות ב' מינים הזכר עושה חמרים גרושים, והנקבה אינה עושה כלל, ולכן עושין ענף מהוכר כקב שטוין בהנקה, ועי"ו הנקבה עושה חמרים יפים, והמעשה זו נקרא הרכבה [אוינאוספסון]: (מ) של י"ד, ושעמם מתחשו להפסד אם לא ירכיבו ביום זה: (מב) דמלוה לקרות פסוק ראשון של ק"ס בכוונה יתירה, ולהפסיק בין תיבה לתיבה כדי לכוון יפה, והם קראוהו בנחילה וכרטריו יחד כדי שלא להפסיק בין המלות, וי"א שלא היו אומרים ברוך שם כבוד מל"י . שם גרש מהבטוה חדשה לפני הבחת העומר, ולא חששו שחל יאכלו קודם העומר . ובגמ' אמרי' סמי מכאן קיריה , דק

מיד. והרמב"ם פירש ספר רפואות ספר מודיע מעניני לוחות הטובים והטלכמאות שורה פלוגת העשויה בזמן ועת ידוע מרפאת מחולי פלוגי. וזה היה קרוב להטעות הבריות אחר עבודה כובדים ולקן גנוז: עיבר ניסן בניסן. לאחר שנכנס ניסן נמלך ועשה ארז שני והכתוב אומר (שמות יב) החדש הזה לכם. זה ניסן. ואין אחר ניסן. ולא עיבר חזקה לאחר שנכנס ניסן ממש. אלא יום שלשים של ארז עיבר את השנה ואין ק"ל אין מעברין את השנה בשלשים של ארז הוהיל וראוי לקבטו ניסן:

והודו לו. על שלשה לא הודו לו. קיצץ דלתות של היכל ושיגורן למלך אישור (ג) ולא הודו לו (ד). סתם מי גירחן העליון (ה) ולא הודו לו (ו). עיבר ניסן בניסן ולא תודו לו (ז):

ישנן שאלהיו נאמר להם היו שומים כאשר נודה לכם בעת האכלה שהמליץ לי מה שישיב ראוי ויסיר רעבותי וחסיה ואחיקיים קן אודה לו שהמליץ לי רפואה ירפא חולי כשאתרפא ממנו ומפני כן פירש פירושו שכתב הר"ב בשמו. והוקשה לו גם כן על פירושו דמטיקרא למה נעשה זה הספר על האורות (דכיון שהיה מפורסם בין ישראל עד שהולך לגונו יחן לומר שנהפך מחכמי ישראל. ועוד דהוה ליה לבורשו) [ובקדמת הרמב"ן לפירושו התומם כתב ששלמה כתב ספר רפואות הזה] ואמר שלא עשאו

המחבר כדי לעשות מעשה אלא על דרך החכמה בטבע המליאות וכדרך שאמרו ז"ל [שנת ע"ה א'] לא חלמד לעשות אצל אשה למד להבין ולהורות: קיצץ דלתות היכל. כדכתיב במלכים (ג) יח (טו) בעת ההיא קץ חזקה את דלתות היכל ה' וגו' ויחנס למלך אשור ולא הודו לו שהיה לו לבטוח בהקצ"ה: סתם מי גירחן. בדברי הימים (ג) לב (ג) כתב וואו יחזקה סתם את מולא מימי גירחן העליון. ולעיל מימיה כתיב ויסתמו את כל המצינות וגו' למה יבואו מלכי אשור ומלאו מים רבים. וגירחן דהכא לאו היינו גירחן דפרשם בראשית הוא הסובב את כל הארץ כוש. אלא מעין היה צירושלים שנקרא כן. כדכתיב בתחלת ספר מלכים והרכבתה את שלמה וגו' וארדהם אותו אל גירחן ומשח אותו שם. כפירש"י בפרק קמח דברכות דף י': עיבר ניסן בניסן. כמו שנאמר בדברי הימים (ג) לב [ג] ויועץ המלך וגו' לעשות הפסח בחדש השני:

על שלשה לא הודו לו. קיצץ דלתות היכל ושיגורן למלך אישור (ג) ולא הודו לו (ד). סתם מי גירחן העליון (ה) ולא הודו לו (ו). עיבר ניסן בניסן ולא תודו לו (ז):

לקושים

ומ"ש פ"ד דהו חרמי דסתין אהודי כפי החמור לק"ה דכיון שהמטה היא הנאה לנשים שנוכל הבשר במהרה לא רשע למועז ממש מלאה דכתיב הוה ליה כפרה גרידא דהא לא יתיה כוונתו דרך נקמה אדרגא דיתחיל ליה עבד ליה ומלמד זכ יש חלק בין גירחן דגרידה שכול לעשה אצל למטע ממנו התענה כשאר המלכים הוא גירחן דגרידה ולא מלאו לבו לעשות כן. ומ"ש הרמ"ז דל"ן רחם מילתיה וז"ל דף ראו מימי יעקב ונתיב ראו מיוסף הלוי דכתיב ביה וימנו אותו. ומ"ש ששלל דוד הוא על קיום הבשר. ואמנם רחמי ליה המטה ז"ל כ"ס לקט הקמת כתיב דלוחו מוכנס בזה עם המו"ל כ"ס הוה ד"ס הוה הו"ו ע"כ הו"ו ז"ל וליכא דכ"י מוכת שם שלא יתהם התענה אלא כש"ן מוכתם ואינם שריים עי"ן ש" (שכתב ליהוד):

י ב י תפארת ישראל י ב י

בין לע"ז, גנוז שלא יהיה מלוי ציד ההמון, אצל לא שרפו כדי להשתמש בו במקום סכנה: (ג) חקך עמי זכב שעל דלהיה היכל [מ"י וד"ק: ג] מנסי בוז המקדש ויהי לו לשחור דבריהם אחרים, אף שיביה לו דחק ע"ז, או היה לו לסמוך על כס: (ה) נחל יסה שצירושלים, וכשנזרו הארזים על ירושלים, סתמו, כדי שלא יהיה להם לשחות: (ו) מדהבטיחו הנביא שלא יכשבו ירושלים, וגם היה שם מעין אחר שלא יוכל לסתמו, אף שאין מימינו יסון כלה, לא היה לו להשתים נחלת ה', מפני ייבוב א"י: (ז) בל של ארז שהוא כבר ר"ח ניסן, עיבר השנה ועשה ארז שני מפני שהיו הרבה

טמאים שלא יוכלו להטהר לעשות הפסח בזמן קצר כזה, והעפ"כ לא נמחו בו, משום אימת המלכות, ואין כאלו חסד איסור כרת מחמץ בפסח, מדקו"ל אהם ואפילו מזידין [כ"ה כ"ה א']. עוד נ"ל דהא דבריהו כלל הנה כל ג' דרישא בחד ולא מיהו, וכ"כ כלל כל ג' דסיפא בחד ומיהו, וככה אמר בכל צדא הודו, ולא הודו, דההם כל הג' דרישא שלא מיהו היינו מחד טעמא מולין איסורין חמור ויהי קשה להפריכן. וכ"כ אהין ג' שמיהו, היינו מחד טעמא מחמס שיעברו איסור דהורית' הא אלו הך, אצל הכא בין צדוהו לו לא הודו, איכא בכל חדא טעמא אחרונה:

הלכתה גבירתא

בללא דפרק ד

פרק ד משנה א. אפילו במקום שנהגו שלא לעשות היינו חזקא מחזק החמה. אבל בלילה עד הליכה מותר ואין אסור רק במלאכות נפירות לא בשאר מלאכות ואנו נוהגים היתר אפילו במלאכה נפורה, עד הצות, ומצאות ולפעלה שהיה בזמן המקדש זמן שהיית ססא, לכ"ע אסור היהושע משמתין ואינו רואה סימן ברבקה בשבד או אפ"י בחנם והוא מלאכה נפורה בלחמור בנדים [ורק ברבר האבוד או שאין לו מה יאכל מותר בק"ו סח"הם, וכן מותר להקן כליו ל"ה, או לכתוב ספרים לעצמו דרך לימודו], דהוי רבר שנאמר בטנין וולא יתן בנדים לבובם אחר הציה], ונוהגים להסתפר ע"י עב"ם אחר הצות לא ע"י ישראל, וכ"כ ראמור לנלה לעב"ם, ובשכח מותר בנפילת צפרנים אחר הצות כא"ו. ומהר"ז ומהר"ל מחסירים, ומכ"מ יכול לנקר הצואה שהתח צפרנים מהמת קפידה דנפ"י ונהגים שלא להקיר דם בכל ע"ם זמזום שרב שבוטות דכנה, ושרעפסין וקאמפועפעאן בקרב שבוטות אסור, ובשאר ע"ם מהר"ז אסור, ומהר"ל מותר, ודף מהושענא רבה, ובע"פ האחרון של ססא שרזו, וההולך ממקום שעושין לפקום שאין עושין נוהג חומרי מקום שהולך לשם בישוב וראע"ג דשאר רברים ומידי ראבילה מותרים כשדעתו לחזור בעצנה, במלאכה ליכא צנעה ואינו מותר רק במרבר, או כשהוא עדיין הוץ לתחום [ואו אפ"י אין דעתו לחזור מותר]. וההולך ממקום שאין עושין לפקום שעושין ודעתו לחזור נוהג חומרי מקום שיצא משם וירק באין דעתו לחזור מותר], ולא יתראה שהוא כשל מהמת איסור ספני המחלוקת: מ"ב, וכן הדין בסולין פירות שבוטות ממקום שכלה מינו בשדה דחייב לבערו, למקום שלא כלה עדיין, או להיווך, חייב לבער. והבובש ג' כבשים בהבית אחת כל שכלה מינו מן השדה יבער מינו מן הבית: מ"ג, מקום שנהגו שלא לטבור בהמה דקה, החשוירין על הריבועה אין מותרין, ובכל מקום אסור בהמה גסה, אסור שאלה ושכירות לעובד כוכבים שעושה בה מלאכה בשבת, ורק על ידי פסטר או בקנאו לשחיפה גו' גימ' יתר. ועכשו נהגו היתר בכל ואפילו לקנות כדי להרויח ולמכורו ובעל נפש יעשה בהמה מטאה, רליכא למימר דלשחיפה לוקחה, ובשאלה נולדו"ה גם בשכירות] מוחין ביד הנהגים היתר: מ"ד, רק

במקום שנהגו לאכול צלי בלילי פסחים אכילים, ולירידן מנהג לאסור שנראה כאוכל קדשים בחוץ ואפ"י בשלו ואפ"י צלאו ונדוקא בהולא קת או בצלאו ואח"כ בשלו מותר] ואפ"י כשר על ועוף אסור שסא"כ דגים, וכן לענין הדלקת נר לבבוד ליל י"הם ובלא חל בשבת דחייב להדליק הלוי בסנהן, שלא יבא לידי חטאים המטח נורק בכתי כנסיות ובתי מדרשות ובמכאזות האפלים ואצל הולים בכ"מ מותר, ומרכים נרות ומציעים בנדים נאים בכ"הכ"ן ולירידן הנהגה להדליק, [ואפ"י יש לו נר בבית צריך נר כחדר ששוכב] ומציעין מזה לבנה ע"ג השולחן ומעמידין נרות עליה כבע"ש ומברכין להדליק נר של י"הם, ובשבת סברכין של שבת וי"הם: ה"ה, איסור מלאכה כמ"ב [הויכא שאינו דבר ראבוד דמותר לקנות וב"ש לבכור בדרך הח"ם, ג"כ תליא בסנהן סקומת [וע"י עב"ם אפ"י במכות שנהגו איסור. מותר], ופרקמטיא להרויח ולהשתכר. כמלאכה וזאפילו במקום שנהגו היתר כמ"ב מק"כ כבד משכנס אב ספקטין במ"ז, ובכ"מ ח"ה בטלים שלא להתיח דעתם מאבילות, ויכול לעשות עצמו בוח ת"ח, ולא דוי יהורא, ומנהגינו לאסור עד הצות בכל מלאכה שיש בו שהיו קצת אפילו טעשה הדיום, משא"כ הדיקת נרות או קפידה וכדומה דמ"ח. ולא זב פרות, אע"ג דהוי דבר אבוד, טוב לעשותה ע"י עב"ם, ובא"א מותר לעשותה בעצמו וכל העושה מלאכה בס"י אפילו במקום שנהגו היתר, אינו רואה סימן ברבה: מ"ו, אעפ"י ד"א דאפילו במקום שנהגו היתר במלאכה בע"פ קודם הצות מ"מ אסור לו לתחיל בתחלת מלאכה אפילו ביכול לנומרה קודם הצות ורק בחיימים, ספרים וכוכבים מותר [וי"א אף הרצענים]. אן מק"נ דהיתר רג' מלאכות אלו אפילו במקום שנהגו איסור, ולפ"י לירידן דנוהגין היתר במלאכה, מותר אפילו להתחיל כל מלאכה עד השבת: מ"ז, כל אלו מותרין אפ"י להתחיל ואפילו כל היום, להקן מקום שיעשורו התרנגולים והתרנגולות ואפילו לרשוב על דביצים [ולפ"י ולמ"א אסור להשתה רק באופן דבסמך] והתרנגולת שישבה על הביצים לשחות ג"י ומה, משיבין אחרת תחתיה, ונורסין זבל מתחת רגלי בהמה, וזב שבתוך, רק בנחרבה וצינאן וצינאן וצינאן קיל סח"הם, דבלא"ה יסלקו לדודים, ומולכים ומביאים כלים מבית האומן אפילו באינם לצורך המועד:

ג' שחטו... פ"ה... שחטו קרבן חצות... פ"ה... שחטו קרבן חצות... פ"ה... שחטו קרבן חצות...

שנינו נוסחאות... שחטו קרבן חצות... שחטו קרבן חצות... שחטו קרבן חצות... שחטו קרבן חצות...

תוספות חדשים... פ"ה ג' במשנה שחטו... פ"ה ג' במשנה שחטו... פ"ה ג' במשנה שחטו... פ"ה ג' במשנה שחטו...

מלכו שהיה לו לפרט כאורך חוקמתו בגמרה ולשמו ושלא לשמו... מייירי בעבודה אחת ולשמעין דלף בגמר דבריו נחפס והנה... חו שלא לשמו ולשמו לשמעין דהא דבגמר דבריו נחפס היינו...

דלכתחלה פסח מאוחר לתמיד... זבין הערבים כדכתב הר"ב שחמ"ר (דברים טו) הוצח את... הפסח בערב ושחטו אותו וגו' בין הערבים. ואילו בתמיד...

פסול ביצד לשמו ושלא לשמו. לשם פסח... ולשם שלמים י. שלא לשמו ולשמו. לשם שלמים... ולשם פסח: ג שחטו שלא לאוכליו (טו) ושלא למנויו (טו) לערלים יי) ולטמאים פסול יי). לאוכליו ושלא לערלים. למנויו ושלא לערלים. למטאים ולטהורים. כשר. שחטו קודם חצות פסול. משום שנאמר (ויקרא כג) בין הערבים י. שחטו קודם לתמיד כשר. ובלבד שיהא אחד ממרם בדמו כ) עד שיוזק דם התמיד. ואם גזרק יא) כשר: ד השוחט את הפסח על החמץ כב). עובר בלא תעשה כג). רבי יהודה אומר אף התמיד כו). רבי שמעון אומר הפסח בארבעה עשר לשמתחייבבה).

פירש הר"ב שהיה החמץ בטרות השוחט או המקריב... פירש הר"ב שהיה החמץ בטרות השוחט או המקריב... פירש הר"ב שהיה החמץ בטרות השוחט או המקריב... פירש הר"ב שהיה החמץ בטרות השוחט או המקריב...

הך סוף לשמעין דמתכבים מעבודה לעבודה שאם חשב בשעת עבודה זו על חברתה לעשותה... הרני שוחט לשמו ע"מ לזרוק דמו שלא לשמו נפסל הוצח מיד ואפי' לא עשה השניה במחשבה פסולה כמו שחשב והכי משמעוהא דמתנין או שחשב בשעת שחיטה לזרוק הדם שלא לשמו ושחט לשמו פסול. ופסח דפסול שלא לשמו נפקא לן מקרא דכתיב (שמות יג) ואמרתם זבח פסח הוא עד שיהיה הזבח לשם פסח והוא משמע לעכב: ג שחטו שלא לאוכליו. הולח וקן וקטן שאין יכולין לאכול כזית כשר ואין זו מניין אחרים אלא הן פסול דלפי אכלו כתיב (סס) הראוי לאכול: שלא למנויו. נמט עליו חבורה זו ושחטו לשם חבורה אחרת: לערלים. לישראלים שמתו אחיהם ממחמת מילה והני פסולים לאכול פסח. דכתיב (סס) וכל ערל לא יאכל בו. וטמאים נמי אסורין בקדשים וזכרת הן על אילנות: לאוכליו ושלא לאוכליו כשר. ולא דמי לשמו ושלא לשמו דפסול דהתם פסולו צנופו.

קרייה רמנא. כ"מ פ"ה מהלכות קרבן פסח: רבי יהודה אומר... ר"ל זרק הדם או מקטיר האמורין דזריקה דם פירש"י דליתרבייה... ללא ילן חלב כל שישנו בעבודה שלהן באזכרת הלנה ישנו נמי...

רבי יהודה אומר אף התמיד כו). רבי שמעון אומר הפסח בארבעה עשר לשמתחייבבה). רבי יהודה אומר אף התמיד כו). רבי שמעון אומר הפסח בארבעה עשר לשמתחייבבה). רבי יהודה אומר אף התמיד כו). רבי שמעון אומר הפסח בארבעה עשר לשמתחייבבה).

ראשון לציון... ג' במשנה במרם פירשו... ג' במשנה במרם פירשו... ג' במשנה במרם פירשו... ג' במשנה במרם פירשו...

פ"ה (א) ולא שייך כהא או עבד לא מהני... פ"ה (א) ולא שייך כהא או עבד לא מהני... פ"ה (א) ולא שייך כהא או עבד לא מהני... פ"ה (א) ולא שייך כהא או עבד לא מהני...

תפארת ישראל... פ"ה (א) ולא שייך כהא או עבד לא מהני... פ"ה (א) ולא שייך כהא או עבד לא מהני... פ"ה (א) ולא שייך כהא או עבד לא מהני...

בועז... פ"ה (א) ולא שייך כהא או עבד לא מהני... פ"ה (א) ולא שייך כהא או עבד לא מהני... פ"ה (א) ולא שייך כהא או עבד לא מהני...

פ"ה (א) ולא שייך כהא או עבד לא מהני... פ"ה (א) ולא שייך כהא או עבד לא מהני... פ"ה (א) ולא שייך כהא או עבד לא מהני... פ"ה (א) ולא שייך כהא או עבד לא מהני...

ו' שחט ישראל... פ"ג זבחים י"ג פ"ג... פ"ג זבחים י"ג פ"ג... פ"ג זבחים י"ג פ"ג...

שנויי נוסחאות

ו' וחברו (לחבר... ו' מקבל ד' ונומני'... ו' מקבל וכו'... ו' מקבל וכו'... ו' מקבל וכו'...

פירש הר"ב כפות. שכן תרגום קף אחת כזיכא חוד: ויקרש. כחז הרמב"ם בפירושו ויקפא מגזרת קפאו תהומות (עמות טו) ע"כ. ובאיוז [י' ו] וכגזינה חקפאלי ח"י והך גובנין קרבחא יחי: ון וקבל הכהן. לשון הר"ב הדם בבזך ומסיים רש"י מלואר הטלה: זר-קף אחת כנגד היסוד. פירשו הר"ב בסוף פרק ה' דזבחים ע"ש: ון קראו אח ההלל. טעמא כדאיחא בפרק בתרא בגמרא דף ק"ז נביאים שביעיהם חקנו להן לישראל שיהו אומרים אותו על כל פרק ופרק ועל כל לרה ולרה שלא תבא עליהן [לישנא מפליא נקט] ולכנגדאליס לזכרם אוחו על גאולתן [כלומר לכנגדאליס]: אעפ"י שלא נבטא לא גמרו פעם שלישיה כפירש"י בפרק בתרא דטובה. כמו שאעתיקוהו ב"ד סס במ"ו [ג' ע"ה]: ון אלא שהכתיב וכו'. ה"ק כמעשהו בחול כך מעשהו בבית המדרש מדיחיהם חת העזרה אלא שהיה שלא כרצון חכמים. דאילו לרצון חכמים לא היו מדיחים ונמלא שלא היה מעשהו בבית כמו בחול כ"פ הרמב"ם: שלא כרצון חכמים. מסיק בגמ' דליה ביה אלא

לבוזיבין שוליים) שמא יניחום (א) ויקרש הדם (ב): ון ישחט ישראל (ג) וקבל הכהן (ד). נותנו לחבירו (ה). וחבירו לחבירו. ומקבל את המלא. ומחזיר את הריקן (ו). בהן הקרוב אצל המובח. וזרקו וריקה אחת (ז) כנגד היסוד (ח): ון יצתה כת הראשונה ונכנסה כת שניה. יצתה שניה נכנסה שלישית. כמעשה הראשונה כך מעשה השניה והשלישית. קראו את ההלל (ט) אם גמרו שנו (י). ואם שנו שלשו (יא). אף על פי שלא שלשו מימיהם (יב). רבי יהודה אומר מימיהם של כת שלישית לא הגיע לאהבתי כי ישמע ה'. מפני שעמה מועטין (יג): ון כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת. אלא שהכהנים מדיחים את העזרה (יד) שלא כרצון חכמים (טו). ר' יהודה

ומחתיכם חדים כדי שלא יוכלו ליטב הכהנים ליטב על הקרקע עד שיקבל דם ושכחום ויקרום הדם ולא יהיה ראוי אם ילם שהשמיטה כשרה בזר בכל הדם בבזך שמקבלה ואילך מלמט כהונה: נתנו לחבירו. שהרי כשורה הן עומדים: וחברו לחברו הא קמ"ל דכרוב עם הדתה מלך: וקבל המלא. מיד העתה החלה ואחר כך מחזיר את הריקן אצל איפכא מחזיר את הריקן ברישא לא דמכי מושיט ליה הוי מיד בני לקבולי דאין מעבירין על המזבח: זריקה אחת. בבזך עלמו ולא מחנה באלבע שאין לך קרבן בטעון אלבע אלא מטאת לכדה דכחיב באלבע: כנגד היסוד. כרומות שבמזבח שהיסוד סחתיין וזרק לזקפתו של מזבח והוא נופל ליסוד ולפי שאין היסוד מקיף כל המזבח אלא את האפון ואת המערב ואוכל בדרום אמה אחת ובמזרח אמה אחת כמו שמפורש במסכת מדות לקי האלך למר נגד היסוד: ון קראו את ההלל. כל

השלש כפות: אם גמרו שנו. כשהיו מתחילים לשחוט. היו מתחילים לקרות ואם רבו הפסחים ומשך זמן שחיתן עד שגמרו ועדיין רבים לשחוט חוזרים וקורין שניה ואם קראו שניה ועדיין לא גמרו שחיתת הפסחים של אותו הכת חוזרין וקורין שלישית היו רבים וחזיון: לא הגיעו לאהבתי. אפילו פעם ראשונה: ון מדיחין אותה בשבת שאמת המים מהלכת בעזרה וכשקן רולים להדיח פוקקים את נקב יליחיה והמים נשפטים על

יכין תפארת ישראל בו עז

בסוף אלה כל שורות של כסף עומדת לבד ושורות של זהב לבד והכל משום נוי: (ט) רחבים במקום מושבן, רק היו כמין [עריכטער] פתוח מלמעט: (טא) שמא יושבו על הקרקע וישכחו: (טב) והרי קרוש לא חוי לזריקה: (טג) אם ירלה דשמיטה כזירה בזר בכל קרבן: (טד) את הדם בבזך מלואר הכהנה, דמקבלה ואילך מלמט כהונה: (טה) להכין שמונד אלו בשורה, והיה קנה הולך ונשיט לו, דבלא דאין מעבירין על המטח, והח"כ מחזיר הריקן: (אב"י ולא מחי כשא, משום דמיד מקבל אחר דזומט לו [תוס' יומא כ"ז א' ד"ה מקום]: (מו) שורק מהוך הבזך עלמו, דח"כ נתינת דם באלבע רק כמעשה: (מא) כך לורה המזבח, מרובע החתון עשוי מאלבנים וסיד ועופרת, ל"ב על ל"ב אמה בגובה אמה, והוא קרף יסוד, ועליו מרובע השני ל' על ל' אמה בגובה ה' אמות, והוא הנקרא סביב, ועליו מרובע ג', כ"ח על כ"ח אמה בגובה ג' אמות, והוא הנקרא מוצח, ובתחת המוצח היה בולט בכל זימת, מרובע חלול של אמה על אמה בגובה אמה [ושי' ממות פ"ג מ"א]. ולפ"ז היה כל מרובע החתון בולט הח"ך שהוא היסוד, לא היה ארוך ורחב ל"ב אמה, בכל שטחי, רק אמה אחת בכל זר ממרובע שממעל לו, אבל המרובע החתון שעל לא היה היסוד בולט אמה סביב רק מערב ולפון, ועוד אמה אחת מערבית, לפ"ז היה לכל הזויות יסוד, חוץ מקרן מזרחית דרומית. והנה מקום זריקת הדם רק כמעשה היה בחתי העליון של גובה המוצח, מדיחין דמו באלבע בחודו של קרן, אבל בכל שאר הקרבנות שמרק דמן מחלי גובה המזבח ולמעט, יכול לזרוק דמן בכל זימת שירלה רק שיהיה יסוד מחתיו, ולא בזוית מזרחית דרומית דכזכור פשט אין נותנין בזריקה דהיינו מרחוק, רק סומך שפת המזרח אל זימת המוצח, וסופך הדם בנחת במתן אחת [רמב"ם פ"א משת]: (מב) הלויים שררו בהלל בשעת הקרבת הפסח של כל כת, והקבל ענין ראשי פריקים: (ג) חזרו וקראו להלל, דכשהיו פסחים רבים, לא הספיקו הכהן לעשות פסחיהן כשכבר גמרו הלויים להלל, לכהי חזרו וקראו ראשי פריקים: (גא) דכשעדיין לא גמרו פסחיהם, חזרו וקראו: (גב) דהכהנים רבים וחזיון: (גג) דכל ישראל זמיון להקדים למזבח: (גד) שפקקו הנקב שבו היה יולא הנחל שעובר בעזרה, ופ"ז ההפסחו המים בכל העזרה, והודחה הרלפה של שים מדס הנשפך, והח"כ פתחו הנקב והמים יולאים: (גה) דרצון חכמים

תוספות חדשים

ו' בהר"ב ד"ה קראו את ההלל כל הג' כחות עכ"ל ותוס' כתבו דליחא נמוסמא שאליס קולאים ההלל וכו' הרמב"ם כפ"א מהק"פ וי"ל כיון כשקורין מדר מועד ה"א

ראשון לציון

ח' הוי"ט ד"ה שלא נכלו חמיהם כו' אכל כפ"ה מה"ע כו' ד"ג

פרק ה משנה א תמיד דבין הערבים נשחם משיאריך הצל ויראה לכל שהאריך, שהוא משך ומחצה על סוף היום, ולא היו שוחטין אותו בכל יום אלא בשמנה ומחצה וקרב במ' ומחצה, כדי שיהיה להם זמן להקריב כל קרבנות בין תמיד של שחר לדב"ע, שאין קרבן נשחם אחר הב"ע, הו"ק פסטה. ובע"מ בין בחול בין בשבת התמיד נשחם בנ' ומחצה וקרב בשמנה ומחצה, כדי שיהיה להם פנאי לשחוט פסחיהם. ובע"מ בע"מ, נשחם בשש ומחצה וקרב בנ' ומחצה, שיהיה להם פנאי לעלות הפסח קודם שבת: ב"ב. אעפ"י דשאר זבחים רג"כ אסור לחשב בהם מחשבה שאינה נכונה, בדיעבד שנשחטו במחשבת מר' עבודתו, בשחיפה, קבלת דם בסוקר מצואר הבהמה, הולכת הדם למזבח, וריקתו במזבח, שנא' בהמאת ושחם אותה לחמאת, ובפסח ועשית פסח לה' א, כתיב ואמרתם ובה פסח לה', אלמא דצריך שיהיה עשיית המאת לשם המאת, וכן בפסח עשייתו וזבחתו, וכן הדין במנחת המוא דכתיב ביה וזבחה, ובמנחת חטאת כי מנחת קנאות היא, דצריך כל מעשהו לשמן בדיועבד פסלות. ואפי' לשמה שלא לשמה ששחם לשם פסח ושלא לשם פסח, או אימכא, או ששחם לשם פסח וחשב בשעת העבודה לזרוק דמה שלא לשמה, או אימכא פסול: מ"ג. שחם הפסח שלא למנויו, או למי שאין כל א' יכול לאכול ממנו ביה או לערלים או לפסחים פסול, משא"כ לאוכליו ושלא לאוכליו, למנויו ושלא למנויו, למולים וערלים, לפסחים ולפסחין כשר. נזרחה בורק הרם לשם מולים וערלים וכן בשחם לשם מולים לזרוק דמו לשם ערלים פסול, ורק בשלא לאוכליו כשר ואין אדם יוצא בו ידי חובתו דאין מחשבת אכילה בוריקת]. שחמו קודם הצות פסול, משא"כ קודם תמיד של ב"ה ע כשר, ויהיה א' מטרס בדם עד שירוק דם התמיד, ואח"כ יורוק דם הפסח, ואפילו בורק דפסח תחלה כשר: מ"ד. אחר השוחט את הפסח בומנו או וורק דמו או מסמיד אימוריו ויהיה לו כוית המן ברשותו או ברשות א' מבני הבונה ה"ז לוקח והפסח כשר [ועי' לח"מ ברמב"ם

(הל' ק"פ פ"א, ה') דתמה על מה דכתב הרמב"ם דלקח, דהרי הרמב"ם ב' בסנהדרין דהתראת ספק לא שמה התראת וכאן הוה התראת ספק וכו' ע"ד וצוק"ל בגליון הרמב"ם שלו ותמוה מאי, דאדרבה כפ"י מסנהדרין ה"ד, ב' הרמב"ם דספק התראת שבה התראת, [ועי' רמב"ם שבוית פ"ה ה"כ]: ז, ה, ז, ט, י. הספק נשחם בני כחות, וכל כח לפחות מל' בנ"א, נכנסה הכח הא' עד שתתפלא העורה, ונעליה דלתויה ושוחטין פסחיהו ומקריבין והולך זמן השחיפה והקרבא, הלויס קוראים הלל, ואם נמרז שונים, וכן משלשים אם עדיין לא שלטה חקיעה תרועה חקיעה בחצוצרות, דאין לו נספסם לחקוע בשעת ניסוך ולמכך תוקיעין בשחיפתו. הכהנים עומדים שורות שורות, ושרה כולה שביריהו מורקי כסף, ושרה כולה שביריהו מורקי זהב ולא היו מעורבים כדי שיהיה יפה, ולא היו למורקים שולים, שלא יניחו ויקרש הדם. אמר ישראל שוחט, והביתן שצאלו מקבל הרם, נתנו להכירו וחכירו להכירו כדי שיתקטרו רבים בצמחה עד שיניע הדם אצל הכהן הקרוב למזבח, שושכו שפיכה אחת כנגד היסוד, ומקבל מורק א' טלא, ואח"כ מחזיר הריקן, ותולים הפסח ומשמישים את כילו וקורעו וממחה את קרביה עד שמסיר הצואה והפרש ומוציא את האימורין ונתנו בכלי ומולח ומקטירין הכהן ע"ג המזבח, והתלי' והשפשה היה במסמרות ברזל שהיו קבועין ככתליה ובמסמרות, שבהן תולין, ומשמישין, וכל מי שלא כצא מקום לחלות, לקח ממקלים דקיס שהיו שם והניחו על כתפו וכתף הכהן והולח ומשמיש. שלכו מלהקריב בת ראשונה פותחין דלתות העורה ויוצאת וכל אחר ואחר מוליך את פסחו בעור שלו ונכנסה השנייה ונעשה כפעשה ראשונה וכן שלישית. יצאתה השלישית רוחצין העורה ואפילו בשבת שאין אימור שבות במקדש. אפילו ברב"ר שאין צורך עבודה. מיהא בשבת אין כל א' וא' מוליך את פסחו בעור שלו לביתו, אלא בת הראשונה יוצאין כפסחיהו ויושבין בהר הבית, והשני' יוצאין כפסחיהו ויושבין בחיל, והשלישית עומדין כמקוטן בעורה ושוחטם הכל עד מוצאי שבת, והולך כל אחד בפסחו לביתו'

במקומה לא היה ישיבה אלא עמידה דאין ישיבה בעורה אלא למלכי ב"ר בלבד עיין בירושלמי פ"ז

ר"ע מברטנורה

אלו דברים פרק ו פסחים

תוספת יו"ם

צינונים

פרק ו א וא"ל דברים בפסח דוחין את השבת. פסח דוחה את השבת דלחמר מועדו בפסח (במדכ"ס) וישנו בני ישראל את הפסח במועדו. ונאמר מועדו בתמיד (שם כח) תשמרו להקריב לי במועדו. מה מועדו האמור בתמיד דוחה את השבת שנאמר (שם) על עולת החמיד אף מועדו האמור בפסח דוחה את השבת: שהיטתו ווריקת דמו. א"ל לעשותו בלילה דכתיב (ויקרא ז') ביום לוחו להקריב ביום ולא בלילה: סתיו. קטח כמו אכלה ומחתה פיה (משלי ז') מחוי קרבו

פרק ו א אלו דברים בפסח דוחין את השבת. שחיפתו. ווריקת דמו א. ומיחוי קרבו ב. והקטר חלביו ג. כתבו עוד דלרבין דפלוני אר"י צט של ר"י בן צרוקא מותר להפשיט לגמרי שלא ההא מושלכת כנבילה והא דלא חשיב ליה יסול להוליאם אלא על ידי הפשט עד החזה משום נימון ואח"כ משמיט חתיכות קטנות דלון בהם ששור עור כדאיפתא דפרק כל כה ק"ו ושם

הכא גבי דמיית שבת י"ל דכפלונתא לא קא מיירי. והא דמיירי בפלונתא דר"א ור"ע דמהיחא ילפינן דהואה אינה דוחה שבת להכי קתני לה. וכתירון האחרון נראה דעת הרמב"ם בפ"א מהלכות קרבן פסח שכתב דמפשיטין את כולו. ולא חילק ביד' שחל בשבת, והכ"מ לא העיר בזה והאחשוב שלא זכר להא דכל כתיביו. והעד דמיית פלונתא דרבי ישמעאל ורבין מן ההוספהא: והקטור חלביו. בנמרח תניח אר"ש בא וראה כמה חביבה מזה בשעתה שהרי ידברים ופדרים כל הלילה ופירש"י כדכתיב (ויקרא ו')

י כ ין

תפארת ישראל

י כ ין

ראשון לציון

פ"א א נ"ל דקמ"ל דוריקה דחי שבת, אף דלמריין [שבת דע"כ י], דמתכוון דלמוסם דמרת ביה שחיפהו בדם, חיוב שחיפהו משום לובע, א"כ ה"ל סד"א דמתכוון דוריקה דלמוסם מוצח בדם [למרי, קמ"ל דחי שבת: ב] קטח קרבו מכלואה, והוא שבות, דדמי לים פסולת ממאכל, ואפ"ה דוחה שבת, שלא יסריחו המעים. [נ"ל דלכתי לא זכר הפשט, דהפשט אינו מייב רק כמשמע מליך לטור.

והכא אינו מפשיטו בשבת רק כדי שלא יהא מוטל כנבילה [כשבת ק"ו], א"כ הו"ל מלאכה שא"ל לנפש, ולא אשריך לאשמיטין דחיי שבת. ואי"ל מי גרע ממחוי קרבו דליתו רק שבת, ואפ"ה תני לה, י"ל סתם קמ"ל אע"ג לזונך הדיוט סוף וסם חפס רחוק כשנשות מועטות יסריחו ואפ"י סני [ע"י: ג] דככל הני אי אפשר להמתיין עד הערב, והקטר חלביו, אף דכשר כל הלילה, אפ"ה מודחתה כבר שחיפהו לשבת, הקטר נמי

פרק ו א [אות כב] בהרע"ב ר"ה ואלו דברים. האמור בפסח דוחה את השבת. ואף היכא ריבוב הציבור ובין ומיעוט עושים את הפסח פ"מ דחי שבת ולא אמרי' דיו לכא מן הדין להיות כגורן מה בתמיד כל ישראל את כאן כל ישראל אלא כיון דגמרינן בגו"ש בתמיד

הכי נמרי' מה להלן בתמיד במועדו ואפילו בשבת ואינו מכל בשביל שהוא שבת אף פסח לא יתבטל בשבת ואם היו כל ישראל זבין חוץ סאדם אחד או שנים וחל ע"פ בשבת אי אסרת לא דחי שבת ביחוד הרי הוא כפול לגמרי. תוס' יוסא דף ג"א ע"א ד"ה דוחה וכו' :

ערב הפסח. שאם לא יזה לא יעשה פסחו. ואפי' הכי אינו דוחה דהכי קים ליה לרבי עקיבא דלא דחיא. והואה שבות היא דמיחוי כמאן דמתקן גברא: ועליה אנו דן. וגם על ההואה אזי חולק ואומר שדחה ולא יעבדו מפסח מק"ץ זה בעלמא: א"ל ר' עקיבא או חלוף. או אני אחליף את הדין. דפשיטא ליה דהואה מעבדא. וילפינן בק"ו מינה לשחיטה [שתעבד]. במועדו. ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו (נמדבר ט'): הבא לי מועד לאלו. שיהא להם זמן קבוע כמו שקבע לשחיטה. הילכך כיון שלא קבע להם זמן ומצינו למעבד מזהמול לא דחייא והואה נמי לאו מגופיה דפסח היא ולא כתיב ביה במועדו. והלכה כר"ע: ג אימתי מביאים עמו חגיגה. עס הפסח ב"ד בניין: בזמן שהוא בחול ובטהרה. דלע"ג דפסח דמי שבת וטומאה. חגיגה לא דחיא שבת: ובמועט. שהיה פסח מועט לאכילת בני חבורה. ואוכלין החגיגה תחלה כדי שיהיה הפסח גמר שביעין: במרובה. שהיה החבורה מועט ודי להן בפסח לבדו: ובטומאה. שרוב לבדו טמאין: אין מביאין עמו חגיגה. שחגיגה יום י"ד רשות היא ולא חובה: ד' וזמן הבקר. משא"כ בפסח שאיט בל לא מן הבקר ולא מן הנקבות: הפסח

לפרש שהוכיח מהואה דפסח ולאפוקי מהואה דתרומה להכי קאמר ובע"פ כלומר שיה ממש פסח ולא ממש תרומה אבל לאו דוקא בע"פ עלמא אלא לנורף ע"פ קאמר ח"ג ערב הפסח דהכא. ערב של יום שמקריבין בו הפסח. והיינו יום י"ג שהוא ערב ל"ד שבו שומקין הפסח. וכיוצא בזה כלשון הכתוב בפ' מסעי ממחרת הפסח ילאו בני ישראל וגו' שפירושו ממחרת יום הקרבנות הפסח: במועדו. לשון הר"ב ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו וק' ל' רש"י. ואין ספק דלא גרסינן במשנה בין הערבים במועדו והכי כתיבי קראו ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו בלרבעה עשר יום בחג הזה בין הערבים חששו אורח במועדו. ומלאכי בספרי דמזמננדו קמא יליף בגזירה שוב מחסוד דדחי שבת כדפירש הר"ב ר"פ ומזמננדו בתרא יליף דדחה את הסומאה לכך נראה ללא גרסינן בין הערבים במשנה: כל מלאכה וכו'. וכן פרק י"ט דשבת ופרק י"א דמנחות ועיין במשנה ח' פ' בתרא דר"ה: ג בחול ובטהרה. ור"ב הר"ב חגיגה לא דחיא שבת. לשון רש"י הוא. ואפשר דלהכי לא נקטי נמי וטומאה דלא ליחי למטעי דתוויהו כי הדדי הוא דלא דחיא להכי לא נקטי אלא חדא וכה"ל לנחיק: ובמועט. כהכ הר"ב ואוכלין החגיגה תחלה כדי שיהיה הפסח גמר שביעין מביים רש"י ותמצה להן אכילה ועיין במשנה ח' פ' בתרא: במרובה ובטומאה. ללא ידענא אמאי שני סדריה וכבר כתבתי בזה במ"ה פ"ב דברכות:

דניסא: ד' וליילה אחד: הכי גרסינן בירושלמי. וכן בספרים נקמן מ"ה פ' חמישי דנחום. וכבר כתבתי בזה במ"ה פ"ב דברכות: (ע' נדע"ג ד"ר לא מעבדא כו' שחיסה שלא העבד וההוי"ע הוא שהיה כלפינו ועיי' מלא"ה: שהנו

ואינה דוחה מ"ן. פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח פ"ט פ"י פ"יא פ"יב פ"יג פ"יד פ"טו פ"טז פ"יז פ"יח פ"יט פ"כ פ"כא פ"כב פ"כג פ"כד פ"כה פ"כז פ"כח פ"כט פ"ל פ"לא פ"לב פ"לג פ"לד פ"לה פ"לז פ"לח פ"לט פ"לכ פ"לכא פ"לכב פ"לכג פ"לכד פ"לכה פ"לכז פ"לכח פ"לכט פ"לל

שנויי נוסחאות (את) ח' שבת דר"ג לילה. שהן מצות כמסב"ג שהן מצוה. אמר (לו) ר"א כתי"מ לילה. ובה (אם) כתי"מ ח' ובכ"ל לילה. (אינו דין) ומהות את חשבת כתי"מ ובמסב"ג לא דתרה את השבת; דר"ג לא דתרה שבת כתי"מ אינו דין שחלחה. (וא) חלוף דר"ג לילה; הירבים. מה (אם) הואה כתי"מ לילה. שחיטה כתי"מ ובמסב"ג אין שהיחה. (אינו דין) שלא דתרה כתי"מ ונכ"מ כתי"מ לילה. (במורה) כתי"מ לילה. (בין הערבים) וכו"ל דר"ג ובכ"ל כתי"מ ובמסב"ג עד הכ"ל והמסב"ג שחמו המלות הלאה ועיי' חו"ס פ"ד (ר"ס). א"ר (רבי) דר"ג ובכ"ל ובמסב"ג לילה; כתי"מ א"ל ר"ע עקיבא. שאמשר לעשותה כו' כתי"מ כ'. ובכ"ל ובמסב"ג שאמשר לח לעשותה... שא"ל לח לעשותה. ג' כביא חגיגה עמו דר"ג ובכ"ל ובמסב"ג מביאין עמו חגיגה וכו' כתי"מ ובכ"ל. שהוא בא כתי"מ ח' שבא וכן כמנון. ובמועט כתי"מ ו ב ט ס ט. ובכ"ל ובמסב"ג בזמן: דר"ג

אבל בזמן. במרובה ובטומאה כתי"מ ובכ"ל או במרובה או בטומאה. עמו כתי"מ ח' עיי'. ד' מן הצאן מן הבקר כו' דר"ג ובכ"ל הסדר מן הבקר מן הצאן. במסב"ג ועיי' חו"ס פ"ו. וכן בכל המטה. מן הכשבים... מן הזכרים וכן הנקבות כתי"מ מן הזכרים וכן הנקבות. וי"ל דהא אחר דר"ג ובכ"ל לילה כמה משחיט וי"ל דהא אחר וכן היום הגוס' לפי התו"ע גם במסב"ג ע"פ. ראשון לציון

ב המשנה בין הערבים לילה כמסב"ג ועיין חו"ס י"ט ד"ה במועדו: הר"ב ד"ה דהא תוכיח כו' דמחוי כמאן דמתקן גברא כו' עיי' יס"מ:

יבין תפארת ישראל יבין

מהדדי, אבל הלא אדרבה מההצד לא כלפינו מהדדי וכדמטיק כלל אר"ע וכו' דשחיטה ח"א מהתמול ולהכי דחי שבת, אבל התייבס יבלחו היה אפשר מהתמול, וכ"ש הואה דלע"ג דא"ל לעשותה מהתמול, אבל הרי אינה בגוף הפסח כלל, וכי ס"ך שיהיה רשאי לעשות שום חיסור דא"ל או דרבען כדי שיהיה יוכל להקריב פסחו, דבעינא שמיעקר לאו לא מקיים העשה: (בג) חגיגה ו"ד שכלכלת קודם הפסח. כדי שיהיה הפסח לאכל אחריו על השובע: (כד) דחגיגה לא דחי שבת או טומאה: (כה) ר"ל כשהפסח מועט לאכילת החבורה, אז אוכלין החגיגה תחלה, וז"ל ח"כ הפסח על השובע: (כו) אז או וי"ל להכי נקט הכא במרובה כאמנע, שלא כסדרא דרישא, דכרישא נקט חול ועברה בני הדדי מדשיכי אהדדי, משום קרא דמועדו, משא"כ במש"ל קמ"ל דלא חימא דמכוונכ ח"ל להכי חגיגה. אבל עכ"פ רשאי להביאו להכי עריבניהו למרובה בין שבת לעומאה, לאשמעינן דמזו דכהן אסוד להביאו, כמו כן במרובה, מחשג שמה יבא ליה נומר [כפ"ה מ"ו]: (כו) משא"כ פסח אינו בל מצדק את מנקבות: (בח) יום י"ד וע"ו וליילה שבתים: בע"פ

לא יזה לא יקריב פסח: (ז) גזירה שמה יעברנה ד' אמות ברה"י [כן הוא ע"פ רש"י כ' במתי' משום מתקן גברא, ועיי' אב"י ג' להדיק רש"י, דר"ל אף לר"א משכיו מזה דוחין, היינו היכא דגברא חוי, משא"כ הלא גברא לא חוי ורק מתקני בהואה דלחוי חוי, וכדקאמר ב"מ: (יח) ר"ל גם על הואה אזי חילק: (יט) ר"ל שמה להיסק, ולא דס"ל בהמת דשחיטה אינו דוחה שבת, רק משום דר"א שבת שלימד לר"ע דהואה אינו דוחה שבת, ולא ראה ר"ע לומר לרבו ששבת, להכי דן כך לפניו, כדי שיהיה מוכר מעלמו להכי אגמריה: (כ) ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו: (כא) להרכבתו וכו': (כב) ר"ל שיהיה להן זמן קבוע כשהיטה, דהרי אפשר לעשותה מהתמול ולהכי לא ילפינן להו כמה מלינו משחיטה, והואה נמי אף דא אפשר מהתמול עכ"פ כיון דלאו מגופא דפסח הוא, לא קפוי עליה במועדו. וא"ת מ"ש מכל ק"ו שבעולם דהיכא דפרט קרא בחד דוכתא דכך הוא הדין, אמרינן דילמוד סתום מן המפורט, ולא אמרינן דהיכא לי קרא כלמוד כמו שפורש בגמלנו, י"ל דה"ל היכא דמסהבר דלפיניהו

תוספות רעיק

ב המשנה גאזת כר"ג אמר לו רע"ק או חלוף. מסקי' במגוי' דר"א אגמרי' דלע"ק דהואה אינו דוחה שבת אלא דגמרא אתערק ליה ובא רע"ק לארבורי ליה ולפיכך דן ק"ו זה לפניו כדי שישים אל לבו אחרי שבא זה ללמוד שחיטה מהואה מכלל דבהואה פשיטא ליה דלא דחי מתוך כך

יזכר מה שלמד לו] והא דלא אמר לו להדיא. סבר לאו אורח ארעא והא דבאסת לר"א הואה אינו דוחה משום שמה יעברנו ד"א ברה"י אף דלר"א סכשירי' דחי שבת מ"ס ההעברא ר"א ברה"ר לא דחי רר"א סבר שהוסיס וזרקים על פסח שרץ וכן בפסח מת שחל שגיעי שלו בע"פ וסבר

פרק ו משנה א שחיטת הפסח וזריקת דמו ומחוי קרבנו והקטר חלביו ורוחין שבת דקבוע לו זמן שנאמר במועדו; משא"כ הרבנות והבאתו מחוץ לחומה וחתוכה יבלתו בכלי אין ורוחין את השבת דאפשר לעשותן קודם שבת, מיהא ביד אפי' לחה, או יבשה אפי' בכלי, חותכה דאין שבות במקדש ובכ"כ הרמב"ם פ"א מהק"ט הרמ"ב וזהו כתיובתו ה"ב בפסחים ד"ה. וק"ל הרי בעירובין דק"ג, א, נדהה התירוץ הוה, ולמאורח ה"י לרבינו לפסוק כתיובתו רב יוסף שם, הא זמא ביד ושבות דמקדש כמדינה לא התירו, דהרי התירוץ הוה לא נדהה רק מקושיא דמשלשון הפסח, דג"כ שבות כמדינה והתירו, ותי' רב יוסף דבני חבורה וזיוון דהא אביי והרי רבינו פ"ג המ"ו דשבת ספק דבני חבורה וזיוון ונ"ל דהפסח משום שישה דשבת ד"כ, דשם הדין במקומו, ואמרה הנמרא הפסח הוה; ועי' תוס' פסחים ד"ה, א', ד"ה דבני חבורה, ורש"י שבת שם ר"כ בני חבורה וזיוון, וכלום בני חורה וחרדים ונוכרים ולא אתא לחתיי משתחשך, וכ"כ רש"י בעירובין, ובפסחים כ' רש"י שיש רבים ומזיוון זה את זה, וצ"ע מפני מה שינה רבינו מעט בפירושו בכ"י המקומות וצ"ל דבשלמא כחתיי, דאין צריך להיות שם החבורה ביחוד, אלא האמה הצולה צריך רבינו למעט דבני חורה, משא"כ יוצא דהוא בשעת אכילה ושם איכא רבים שמיר כ' רבנו פעם דרבינו ניהוה ואפשר דגם בזה פסק הרמב"ם כתיובתו ה"ב בפסחים דבין דשם הוא מקום הדין, ולא נדהה בנמרא, ואי משום קשיית הנמרא בעירובין דאמר ר"א אלו שמעו שבות, אלמא דההיא דפסחים לאו בכלי מיירי, דא"כ בכלי ולחה הוי אב מלאכה, י"ל דאלו דמשום שבות, אשאר קאי, אהרנכבתו והבאתו מחוץ לחומה, ואי"ל, הרי ע"כ דומי

דהרנכבתו מיירי דאל"כ ל"ל החיתוכה יבלתו, דהוא כ"ש מהרנכבתו, י"ל דבאמת לא זו קתני, לא זו חתוכה יבלתו דהיא דאורייתא, אלא אפי' הרנכבתו דהוא שבות, ובשבת ולא הכיאו סבין נותנו בין קרני כבש או צמרנו ומכישו עד שסביאו לעורה, דחמרת בלאחר יד מותר במקום מצוה, ובעורה מקדושו דהוא"ל וקבוע לו זמן מותר להקדיש בשבת, וכן מקדשו אדם חגיגתו בי"ט, משא"כ בהקדושו כבר לא יביא סבין עליו דהוא עובד בקדשים: מ"ג ד'. כשכא הפסח בחול ובמחרה ובמועם, מביאין עם הפסח חגיגה, מבקר או צאן או עוים גדולים או קשנים, זכרים או נקבות, ככל שלמים, וזהו שנא' וזבחת פסח לה' אלהיך צאן ובקר; משא"כ בשבת או במוסאף, או שהיו פסחים מרובין, דאין מביאין עמו חגיגה; והגיגה רשות ולא הובה, ונאכלת כשלמים, לשני ימים ולילה אחד, והמותר אינו לוקח, אלא ישרף הנותר: מ"ד, הפסח ששחמו שלא לשמו בשבת שידע שהוא פסח ועקר שמו שחמו לשם קרבן אחר, וסגן ששבר, שגם שלא לשמו דוחה שבת, חייב הפסח, משא"כ שלא לשמו במטות, שלא ידע שהוא פסח פסח, דעקירת שמו במטות אינו עקרה; שחם ובחיים אחרים לשם פסח במטות דוק באינו ראוי לקרבן פסח כגון נקבה, או זכר בן שתים חייב הפסח, משא"כ בראוי לפסח פסח, ורשהו ברשות: מ"ו, שחמו בשבת שלא לאוכליו או שלא למנויין או לפרלים או לפסחים חייב הפסח משא"כ לאוכליו ושלא לאוכליו, למנויין ולמנויין, לפסחים ולפרלים, לפסחים ולפסחים, פסח, דהפסח כשר וכל כיוצא בו; שחמו וזרע ששכנו הבעלים את ידם או שחמו, או שנסמאו, או שחמו ונמצא מריפה בבתר פסח, דאנוס, משא"כ בנמצא בעל טום חייב דשונג:

תוספות רע"ק

דבפסח ששינה את שמו חייב דלא עשה מצוה אבל בנכחים ששינה את שמו עשה מצוה. היינו דלרבינו דר"א קאמר דפ"ל להריא בנכחים דר"א דבשדהו זכחים אחרים לשם פסח פסח. תוס'. וזהו אס אמרי' עקירה במטות שמה עקירה, אבל למה דקיימו' דל"ש עקירה א"כ מוסא דמיירי בפסח הוי שלמים וגם לר"א עשה מצוה וצ"ע ועין

מהרש"ל: [אות כז] שם ובתו"ם ד"ה שחמו. ומימא דלא מריח לה כרישא. כך הקשה מהרש"ל עיי"ש: [אות כח] בתו"ם ד"ה א"כ אמרה. אי קדם ומל של שבת בע"ש, יותר הו"ל למנסך דאף אם קדם ומל של שבת בשבת דג"כ חייב כמו קדם ושחם לאימורי צבור כרישא: ג [אות כט] כדער"ב ד"ה ששכנו פסח שאנוס הוא. ובתוספות הוכיחו סגוין דאין הסעם משום אנוס הוא אלא משום דשעה בדבר מצוה דלא עשה מצוה צ"ל דכולה מרכיבי ר"מ היא דפ"ל להריא בתנוקות דאף בלא עשה מצוה פסח.

ר"ע מברטנורה

ביצד צולין פרק ז פסחים

תוספת יום טוב

ציונים

פרק ז א כיצד צולין. שפוד של רמון. ולא שאר עלים דמפקי מיא והוא ליה צל מבוטל במים ורמון לא מפקי מיא. ובשפוד של מתכת לא כדלקמן דחם מקלתו חם כולו ונללה מחמת שפוד ורחמנא אמר ללי חם ולא ללי דבר אחר: במין בשול הוא זה. שמתכשלין בני מעיו לתוכו ככתוך הקדרה: תולין הוצה לו. תומכן בשפוד למעלה מפיו של טלה. והלכה כר"ע: ב אמר רבי צדוק כו'. ממעתינן חסורי מהסכא וה"ק וה"ס אסכלא מנוקבת היא כשרה. וא"ר לזוק וכו'. והל' כרבי לזוק: נגע הפסח בהרבו של תגור יקלף. מן הפסח מקום הטוגע בתגור שנללה שם מחוס הרם התגור ולא ללי חם הוא: נטף מרוטבו על התרם וחזר אליו. שחזר שומן שנחמס מן התרם ונבלע בפסח: יטול

פרק ז א כיצד צולין את הפסח מביאין שפוד של רמון תוחבו מחוך פיו עד בית נקובתו. ונותן את כרעיו ואח בני מעיו לתוכו. דברי רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבא אומר במין בשול הוא זה. (א"א תולין) הוצה לו: ב אין צולין את הפסח לא על השפוד (ה) ר"א על האסכלא (ו). אמר רבי צדוק (ז) מעשה ברבן גמליאל שאמר למבי עבדו צא וצלה לנו את הפסח על האסכלא. נגע (ח) בדרסו של תגור יקלף את מקומות. נטף מרוטבו על התרם (י) וחזר עליו (יא)

פרק ז א שפוד של רמון. כחז הר"ז של מתכת לא. דחם מקלתו חם כולו. מסייס רש"י קלתו החיטון: תוחבו מחוך פיו. לפי שנטון הגם בשפוד למטה כדי שלא יפול הפסח וזהו הוה בית השחיטה למטה וקדיש דמח דרך שם. תוספות. [ועיין לקמן בסמוך]: [א"א תולין הוצה לו. פירש הר"ז הוחבין בשפוד למעלה מפיו של טלה. וכן לשון רש"י. ובצרייתא בצבונא חטי רבי טרפון קוראחו גדי מקולם ופרש"י [מקולם לשון כונע] נחשת דמתרגמינן קולסא דנחשא. דס"ל תולין למעלה מראשו ונראין ככונע נחשת על ראש גבור. ע"כ. ול' שחם מוכונעין וכרוכים בעטין שלא יפלו מעל הראש שחרי לדברי ההוס' שכתבתי לעיל פי הטלה למטה. מיהו הר"ז ורש"י עלמס לא פירשו

ק צפ"כ דביצה משנה ז' ע"ג]: ב שלט ויש חלל גדול בין ברירה לברירה

תפארת ישראל

י כ"ן

פ"א א ר"ל מטה ארוך של [גראנאטאשפעל צייט], אצל של מתכות לא, דמתחמס הפנימי מחמת החיטון, ונללה הפסח במקום נגיעת השפוד בפנים מחמת דבר אחר, ולא הו"ל ללי חם, גם לא יקח שפוד של שאר עלים, שיש בהם ענפים, דכשחותכן מהשפוד, מוילחין מים במקום החתך, אצל עץ הרימון חלק הוא: (ב) ולא איפכא מנוקבתו לפיו, משום דלריך שיחלוו בתגור עם בית השחיטה למטה, והרי לריך שיחן גם הגם בשפוד למטה בתגור שלא ישמע, ואם יתחב מנוקבתו לפיו, ישמע הפסח ממנו להך

ההגור: (ג) שמתכשלין הכרעים בחללו כצקדירה: (ד) כרעיו ומעיו בשפוד: (ה) של מתכות: (ו) [רהטע], והוא כעין טם כרזל: (ז) חסורי מהסכא וה"ק, ואם האסכלא מנוקב, מוהר, דעשוו ככריחים וחולה הפסח בחלל שבין הכריחים שלא יגע בצרזל ולא חיישינן שחם יגע בכריה שבנחיים, ואמר ר' לזוק וכו': (ח) הפסח: (ט) ר"ל יקלף הפסח במקום שנגע בתרם, דחם לאו ללי חם הוא רק ללי חרס. ומיירי באין רוטב רב במקום הנגיעה: (י) אפי' בתרסו של הגור וכצרישא: (יא) דהרועב הנללה מתרם החם, חזר ונבלע

כיצד צולין פרק ז פסחים

על המילה "מי" עם ה' י"ג נ' סבו בשבט - כי של מע"ש. מי"ג פ"ג מי"ג עם ה' ו"ד: שאין פודין - מי"ג יבולמי מע"ש פ"ג ה"ג: ד' חמשה דברים - פ"ג נ"ג, יבולמי ע"ש פ"ג ה"ג מי"ג פ"ג מי"ג נ"ג: פ"ג פ"ג פ"ג:

שנויי נוסחאות

בשמן תרומה
 כ"ק ונמשכ"ר. של תרומה; כנ"מ. א' ונכ"ה. שכן של חבורת כהנים גד"ג חבורת כהנים וכו'. כנע"ג ד"ר סוף פ"ג. אם ישראל גד"ג ונמשכ"ר ונמשכ"ר עם של ישראל; כנ"ה. ישראל הוא (הוא) ונמשכ"ר ונמשכ"ר בשמן של מע"ש כנ"מ. א' ונכ"ה שכן. יעשו ע"כ לא יעשה. על א"ה הבורה גד"ג. ההבורה; כנ"ק. ונכ"ה נ' לכה; כנ"ה עם בני. ו"ה' שאין פודין כנ"מ א' ונכ"ה ונמשכ"ר לפי שאין סוכרין וכו' נמשכ"ר ד' נולדן (פ"ג) וע' מוס' וע' ד"ס.

ראשון לציון

פ"ו ב תי"ח ד"ה יקמוץ את מקומו כו' כ"כ רש"י וה"ן ל"ל כו' פ"ג ד"ה ס"ג בע"י שפס' א"ט"ג דלית ביה טעונת מולין דהיינו הסולת. מנ"ש גליסא ונטילה דלעיל בסמוך נע נחרסו כו' נקף מרוטב על הכתם כו' דאמרין קליפה או טעלה דלית ביה טעונת מולין כלל כ"ש דנע"י טריסא:

ע"כ. ומיזו השפור דכחז ר"ל של רמון: ישול את מקומו. פירש הר"ב דבזמן נבלע כו'. ואם האחר נגע בחרסו של טור אמאי סגי ליה בקליפה הלא הרוטב שיש באותו כדי קליפה נבלע בפסח עד כדי שיטול את מקומו. ואיכא לאוקמי בשאין רוטב כי אם מעט ומעט רוטב אינו אוסר כ"כ גדלקמן גבי סיכה. מוס': יקמוץ את מקומו. כחז הר"ב ויטרוף אותו קומץ כו'. כן כחז רש"י וה"ן ל"ל [גבי] קליפה ונטילה שאין בהן הערובות מולין והרמב"ם בחבורו פ"ח מהל' קרבן פסח לא הזכיר כלום בקליפה ונטילה. ובקמילה כתב ויטליכט ועיין לקמן משנה י"ב: ג' ידיחנו. וינגב. רמב"ם פרק ח' מהלכות קרבן פסח: יקלוף. וא"ת ומאי שנא מרוטב

דלעיל דיטול מקומו ובגמ' שאני סיכה דמשהו בעלמא הוא דעבדי: שאין פודים מעשר שני בירושלים. פירש הר"ב מוכרין וכו' דכתיב ונתת בכסף וגו' והלכת אל המקום. וכן כתב רש"י. א' דכי ירבה ממך הדרך [וגו'] ונתת בכסף. כתיב לעיל מהך קרא. והקטו בחופפת דהא קרא בפדיון מיירי שמוציאו מקדושתו ומחללו על דבר אחר אבל הכא אפילו לאוכלו בקדושתו כדפירש בקונטרס גופיה. והכי נמי משמע ליטנא דמוכרין מולא קמי מחללין. ויש ספרים שכתבו בהן שאין פודין. אבל רש"י כתב שאין מוכרין [ובגמ' הר"ב שפירש פודין מוכרין] וגראה לר"י דבירושלים גזרו מהרבנן מכירה אלא משום בזיון מלוה דהתני בריש מסכת מע"ש שאין מוכרין אותו וכו'. עכ"ל. והתם פ"ה הר"ב טעמא דק"ל מעשר שני ממון גבוה. והר"ם פ"ה שם דמתניתין דהכא נמי מהאי טעמא הוא. ולדבריו בירושלים דתני לרבותא נקט וכו"ש חזן לירושלים. והרמב"ם העתיק המשנה שאין פודין כו' בפ"ה מהק"פ ועיין משנה ז' פ"ב דשקלים. [ובסדר המשנה שבירו' שאין מוכרין ואמרין עלה כיני מהניתין אין פודין]: ד' חמשה דברים באין בטומאה. עיין במשנה ד' פ"ג דמנחות ופי' הר"ב דבדקדוקות לבור כתיב אלה העשו לה' צמועדיכם כמו שנאמר בפסח צמועודו ואשמעינן מהניתין דאע"ג דקרבן בטומאה. לאפקי לבור ידי חובתן. אין גלגלים בטומאה. והא דהני חמשה דברים ולא הני קרבנות לבור וכו' מנינא למעוטי חגיגת הרגלים כולם. דדמו לקרבן לבור משום דהוה ככוספיא באסיפת חברים לרגל ואינם (* כנע"ג ד"ר לאלו שם בטורה. דוחים

יבין תפארת ישראל יבין

בפסח: (יב) והוא כעושי אלבע [י"ד ז'], משא"כ קליפה הוא כדי שינטל צבת אחת, ונרידה היינו שאינו ניטל כחמה, רק נורד בסבין מעט מעט. ולר"ן [מולין דל"ד א'], נטילה הוא רק עב קלת יותר מקליפה וכן משמע מרש"י הכא: (יג) והסולת רותח, דלגלה הרוטב מהסולת: (יד) ויטרוף אותו קומץ בחול, מדבלע מרוטב שנאסר, ודינו כקדשים שנפסלו, אף דהכא יש הערובות מולין, וכ"ש הקליפה

ישול את מקומו. ולא סגי בקליפה אלא צמיתה כעושי אלבע דשומן נבלע במוכו הרבה ואורו שומן ללי מן החרס הוא: נשף טרוטבו על הסולת. והסולת רותחת דמללי רוטב מחמת סולת והוא רוטב שבחך הסולת אסור למיכליה דהוה ליה ללי מחמת דבר אחר הלכך יקמוץ את מקומו ויטרוף אותו קומץ כשאר קדשים הפסולים: ג' סבו בשמן תרומה. שמוחך לסוך הפסח צמי פירות: אם חי ידיחנו. דלא בלע: ואם צלי הוא. צמי קליפה משום דבלע: שאין פודים. מוכרים: מעשר שני בירושלים. ואפי' לאכלו בטורה*) דכתיב (דברים יד) ונתת בכסף ונתת הכסף בידך והלכת אל המקום: ד' חמשה דברים. אין לך לבבור קרבן נאכל אלא חלו וקרבן

לבור דוחה את הטומאה דלפינן מפסח דכתיב ביה צמועודו. ודוחה את הטומאה כשרוב הקהל טמאים. דהכי אמרינן ג"ה כי יהיה טמא וכו' יחיד נדחה ואין לבור דמחין ובקרבנות לבור כתיב (במדבר כט) אלה העשו לה' צמועדיכם כמו שנאמר בפסח צמועודו ואשמעינן מהניתין דאע"ג דקרבן בטומאה. לאפקי לבור ידי חובתן. אין גלגלים בטומאה. והא דהני חמשה דברים ולא הני קרבנות לבור וכו' מנינא למעוטי חגיגת הרגלים כולם. דדמו לקרבן לבור משום דהוה ככוספיא באסיפת חברים לרגל ואינם (* כנע"ג ד"ר לאלו שם בטורה. דוחים

יבין תפארת ישראל יבין

ונטילה דריבא דירשפו: (טו) ל"ל דמיירי ססו אחר שנמך לליהו, דא"כ מי גרע מנטף רוטבו על החרס ויחז אלו, ויש לחלק [ועי' לשל פ"ג מ"ס]: (טז) וינגבו, דהו ל"ל בלע מהסתרומה: (יז) ומותר השאר לזרים, וא"ל נטילה ככרוטב לעיל, דסיכה משום בעלמא הוא: (יח) ר"ל דאסור להצו דמי השמן מהחבורה: (יט) וגזירה מכירה אטו פדייה בירושלים דאסור דאורוייתה: (כ) שמקריבין בט"ו גייסן

בפסח: (יב) והוא כעושי אלבע [י"ד ז'], משא"כ קליפה הוא כדי שינטל צבת אחת, ונרידה היינו שאינו ניטל כחמה, רק נורד בסבין מעט מעט. ולר"ן [מולין דל"ד א'], נטילה הוא רק עב קלת יותר מקליפה וכן משמע מרש"י הכא: (יג) והסולת רותח, דלגלה הרוטב מהסולת: (יד) ויטרוף אותו קומץ בחול, מדבלע מרוטב שנאסר, ודינו כקדשים שנפסלו, אף דהכא יש הערובות מולין, וכ"ש הקליפה

גמ' כנע"ג ד"ר לאלו שם בטורה. דוחים

דומים את הטומאה כדרך שאין דומים את השבת: זכחי שלמי צבור. כצפי עזרת שאין שלמים אחרים לצבור: ושעירי ראשי חדשים. ולא תני שעירי רגלים דכיון דאכמעין זכחי שלמי צבור שהן מיני דמים ואין נאלצין בטומאה. הוא הדין לכל שאר מיני דמים. ולא אינטידין למתני שעירי ראשי חדשים אלא משום דלא כתיב בהו מועד. וסלקא דעסק אמינא לא לדמו את הטומאה דהא כל קרבנות לצבור ממועד נפקא לן. דכתיב: בכלהו אלה תעשו לה' צמועדיס: שלא בא מתהלתו אלא לאכילה. שכללנו עיקר מצות פסח. לאכילה לנטוה. דכתיב (שמות יג) לפי אכלו. וכי שרייה רחמנא לאתויי בטומאה מאיס נדחה ואין לצבור נדחין. אדעתא למיכלה שרייה: ה' נטמא בשר וחלב קיים אינו זורק את הדם. דעיקר פסח לאכילת אדם אתי: ובמוקדשים אינו כן. שאפילו נטעף צמר וחלב קיים זורק את הדם

בטומאה. פסח נדחה מפני הטומאה אלא מטומאה מה: יעשו בטומאה. ואפי' טמאים יחידים דהא [פסח] סהורים גופייהו בטומאה אהו משום כהנים (א) שאין קרבן לצבור הבא בטומאה חנוק מחלחל שקרבן רובם צא בטומאה יאף היחידים עושים בטומאה: ואח"כ כלשון הזה ולשון הרמז"ס כי טומאה מת צלצור היא שחדחה צלצור: שהיו הכהנים טמאים. והיינו לצבור טמאים דמה לי אם האוכלין טמאים. מה לי אם המקריבים טמאים שא"ל בלא כהנים. וכהו סהום' אע"פ שיכולין לזכר שלא יגעו צבצר כיון דאשתרא טומאה אימורים אשתראי נמי טומאה צצר. והביאו ראיה לדבריהם: [יעשה בטומאה. ולשון הר"ב יעשו בטומאה. וכן

בגמרא פ"ו דף ע"ב ע"ב דלמר קרא (ויקרא כג) ומגות אהו חג לה' שבעת ימים צשנה שבעה שמהו הו דבחו הסוכות כתיב אלא מאלן לחגיגה שאינה דומה את השבת: ושעירי ר"ח. פי' הר"ב דלריכא לתתני משום דלא כתיב ביה מועד. ואע"פ דכפ' פנחס כתיב נמי ר"ח ה"א דאלה תעשו לה' צמועדיס דכתיב בסוף פ' פנחס לא קאי אר"ח אלא אשאר י"ט דכתיבי צתריה דאקרו רגל דה"ג לא קאי אשבת ותמיד דמלריכין להו קראי כדלעיל כ"כ הסום'. ובגמרא קמ"ל דר"ח אקרי מועד כדלכתיב דלמר אבי קרא עלי מועד לצבור צחורי (איכה א) ופרש"י חמוז דשלות מרגלים מלויי מלוה וכלו מ' דידהו צט"ב צפ' צתרא דתענית והוקבע להם צו בכייה לדורות ויוס צבור חחודש קרוי מועד ע"כ. וכתבו הסוכסות תימא ולתני צעירי ר"ח ולא לתני אידך: ה' ובמוקדשין אינו כן. [פי' הר"ב שאפילו נטמא וכו' וכל זה נשנה במשנה ולא פי' כלום (ג) אכל רש"י מסיים שהדם מתיר אמורים למוצה ולכן ג"ל שיש כאלן השמעת ידי סופר] עיין במשנה ד' פ"ג דמנחות: ה' נטמא הקהל. פי' הר"ב בטומאה מת שאין פסח נדחה כו' ול' חמוז הוא דקרי נדחה ג"כ בטומאה זיבה וכיוצא בזה כדלריכא במשנה ה' פרק דלקמן ובמשנה ד' פ"ט וס' ג"כ כתב

שהיו הלחם (א). ולחם הפנים (ב). ושעירי ראשי חדשים (ג). הפסח שבא בטומאה נאכל בטומאה. שלא בא מתהלתו אלא לאכילה (ד): ה' נטמא הבשר (ו). והחלב קיים. אינו זורק את הדם (ז). נטמא החלב. והבשר קיים. זורק את הדם. ובמוקדשין אינו כן. אלא אף על פי שנטמא הבשר והחלב קיים. זורק את הדם (ח): ה' נטמא קהל או רובו. או שהיו הכהנים טמאים והקהל טהורים. יעשה בטומאה (ט). נטמא מיעוט הקהל. המהורין עושין את הראשון והטמאין עושין את השני: וכו' וכל זה נשנה במשנה ולא פי' כלום (ג) אכל רש"י מסיים שהדם מתיר אמורים למוצה ולכן ג"ל שיש כאלן השמעת ידי סופר] עיין במשנה ד' פ"ג דמנחות: ה' נטמא הקהל. פי' הר"ב בטומאה מת שאין פסח נדחה כו' ול' חמוז הוא דקרי נדחה ג"כ בטומאה זיבה וכיוצא בזה כדלריכא במשנה ה' פרק דלקמן ובמשנה ד' פ"ט וס' ג"כ כתב

שהיו הלחם (א). ולחם הפנים (ב). ושעירי ראשי חדשים (ג). הפסח שבא בטומאה נאכל בטומאה. שלא בא מתהלתו אלא לאכילה (ד): ה' נטמא הבשר (ו). והחלב קיים. אינו זורק את הדם (ז). נטמא החלב. והבשר קיים. זורק את הדם. ובמוקדשין אינו כן. אלא אף על פי שנטמא הבשר והחלב קיים. זורק את הדם (ח): ה' נטמא קהל או רובו. או שהיו הכהנים טמאים והקהל טהורים. יעשה בטומאה (ט). נטמא מיעוט הקהל. המהורין עושין את הראשון והטמאין עושין את השני: וכו' וכל זה נשנה במשנה ולא פי' כלום (ג) אכל רש"י מסיים שהדם מתיר אמורים למוצה ולכן ג"ל שיש כאלן השמעת ידי סופר] עיין במשנה ד' פ"ג דמנחות: ה' נטמא הקהל. פי' הר"ב בטומאה מת שאין פסח נדחה כו' ול' חמוז הוא דקרי נדחה ג"כ בטומאה זיבה וכיוצא בזה כדלריכא במשנה ה' פרק דלקמן ובמשנה ד' פ"ט וס' ג"כ כתב

שהיו הלחם (א). ולחם הפנים (ב). ושעירי ראשי חדשים (ג). הפסח שבא בטומאה נאכל בטומאה. שלא בא מתהלתו אלא לאכילה (ד): ה' נטמא הבשר (ו). והחלב קיים. אינו זורק את הדם (ז). נטמא החלב. והבשר קיים. זורק את הדם. ובמוקדשין אינו כן. אלא אף על פי שנטמא הבשר והחלב קיים. זורק את הדם (ח): ה' נטמא קהל או רובו. או שהיו הכהנים טמאים והקהל טהורים. יעשה בטומאה (ט). נטמא מיעוט הקהל. המהורין עושין את הראשון והטמאין עושין את השני: וכו' וכל זה נשנה במשנה ולא פי' כלום (ג) אכל רש"י מסיים שהדם מתיר אמורים למוצה ולכן ג"ל שיש כאלן השמעת ידי סופר] עיין במשנה ד' פ"ג דמנחות: ה' נטמא הקהל. פי' הר"ב בטומאה מת שאין פסח נדחה כו' ול' חמוז הוא דקרי נדחה ג"כ בטומאה זיבה וכיוצא בזה כדלריכא במשנה ה' פרק דלקמן ובמשנה ד' פ"ט וס' ג"כ כתב

שהיו הלחם (א). ולחם הפנים (ב). ושעירי ראשי חדשים (ג). הפסח שבא בטומאה נאכל בטומאה. שלא בא מתהלתו אלא לאכילה (ד): ה' נטמא הבשר (ו). והחלב קיים. אינו זורק את הדם (ז). נטמא החלב. והבשר קיים. זורק את הדם. ובמוקדשין אינו כן. אלא אף על פי שנטמא הבשר והחלב קיים. זורק את הדם (ח): ה' נטמא קהל או רובו. או שהיו הכהנים טמאים והקהל טהורים. יעשה בטומאה (ט). נטמא מיעוט הקהל. המהורין עושין את הראשון והטמאין עושין את השני: וכו' וכל זה נשנה במשנה ולא פי' כלום (ג) אכל רש"י מסיים שהדם מתיר אמורים למוצה ולכן ג"ל שיש כאלן השמעת ידי סופר] עיין במשנה ד' פ"ג דמנחות: ה' נטמא הקהל. פי' הר"ב בטומאה מת שאין פסח נדחה כו' ול' חמוז הוא דקרי נדחה ג"כ בטומאה זיבה וכיוצא בזה כדלריכא במשנה ה' פרק דלקמן ובמשנה ד' פ"ט וס' ג"כ כתב

שהיו הלחם (א). ולחם הפנים (ב). ושעירי ראשי חדשים (ג). הפסח שבא בטומאה נאכל בטומאה. שלא בא מתהלתו אלא לאכילה (ד): ה' נטמא הבשר (ו). והחלב קיים. אינו זורק את הדם (ז). נטמא החלב. והבשר קיים. זורק את הדם. ובמוקדשין אינו כן. אלא אף על פי שנטמא הבשר והחלב קיים. זורק את הדם (ח): ה' נטמא קהל או רובו. או שהיו הכהנים טמאים והקהל טהורים. יעשה בטומאה (ט). נטמא מיעוט הקהל. המהורין עושין את הראשון והטמאין עושין את השני: וכו' וכל זה נשנה במשנה ולא פי' כלום (ג) אכל רש"י מסיים שהדם מתיר אמורים למוצה ולכן ג"ל שיש כאלן השמעת ידי סופר] עיין במשנה ד' פ"ג דמנחות: ה' נטמא הקהל. פי' הר"ב בטומאה מת שאין פסח נדחה כו' ול' חמוז הוא דקרי נדחה ג"כ בטומאה זיבה וכיוצא בזה כדלריכא במשנה ה' פרק דלקמן ובמשנה ד' פ"ט וס' ג"כ כתב

תוספות רע"ק

במדת ר"י היינו לפנין היסוד דאם אין דם אין בשר פסולה אבל ר"י לנפשיה סבר דמריצה על האוכלין וסדרבגן לא יורוק ובידועבד בשר ודריק תיטב: ו במשנה [אות ז'] נטמא מיעוט הקהל. הא דנקט ברישא נטמא הקהל או רובו ובסיפא נקט נטמא מיעוט הקהל היינו דבנטמא רובו אף המהורים עושים בטומאה ובנטמא מיעוט הקהל השפטים נדחים לפסח שני אבל במחצה ע"ם כולן עושים בראשון המהורים במחצה והטמאים בטומאה: [אות ז'] כתיב ר"ה שררון כהנים טמאים. שלא יגעו בבשר. דבריהם הקדושים לא זכיתו להבין דהא אין ההיתר כלל משום שומא בשר כמבואר בסוגין דבכהנים מהורים והסבין נטמא בשר בלאו ואל יאכל בטומאת הנוף שהוא כבדת ואם כן כל עיקר תלוי בכהנים טמאים כיון דחייגן ברת דנכנסים לעזרה כשומא הנוף נגב מ"ש תוס' כיון דאשתרו' שומא' א' אמרין תמוה הא מבואר בסוגין דבכהנים מהורים והסבין פסא מת כיון דהסבין מטמא לגברי עושים בטומאה והא בוח רק השוהם נטמא וחזיקה תקפרת אמורים אפשר בכהן מהור אלא ע"כ העיקר כיון דחייגן ברת ליכנס בטומאה בעזרה ועצ' ובתוספות הקשו דבסבין פסא מת ישחוט בסבין ארוכה ולא יצטרך לבגס לעזרה. (והיינו דהקבדה בטומאה ליכא דהא שחוטא מותר במטמאין וזריקה והקפדה אפשר בכהנים מהורים). אי נמי יאחזו הסבין בפשטי פ"ע. ותירצו

במדת ר"י היינו לפנין היסוד דאם אין דם אין בשר פסולה אבל ר"י לנפשיה סבר דמריצה על האוכלין וסדרבגן לא יורוק ובידועבד בשר ודריק תיטב: ו במשנה [אות ז'] נטמא מיעוט הקהל. הא דנקט ברישא נטמא הקהל או רובו ובסיפא נקט נטמא מיעוט הקהל היינו דבנטמא רובו אף המהורים עושים בטומאה ובנטמא מיעוט הקהל השפטים נדחים לפסח שני אבל במחצה ע"ם כולן עושים בראשון המהורים במחצה והטמאים בטומאה: [אות ז'] כתיב ר"ה שררון כהנים טמאים. שלא יגעו בבשר. דבריהם הקדושים לא זכיתו להבין דהא אין ההיתר כלל משום שומא בשר כמבואר בסוגין דבכהנים מהורים והסבין נטמא בשר בלאו ואל יאכל בטומאת הנוף שהוא כבדת ואם כן כל עיקר תלוי בכהנים טמאים כיון דחייגן ברת דנכנסים לעזרה כשומא הנוף נגב מ"ש תוס' כיון דאשתרו' שומא' א' אמרין תמוה הא מבואר בסוגין דבכהנים מהורים והסבין פסא מת כיון דהסבין מטמא לגברי עושים בטומאה והא בוח רק השוהם נטמא וחזיקה תקפרת אמורים אפשר בכהן מהור אלא ע"כ העיקר כיון דחייגן ברת ליכנס בטומאה בעזרה ועצ' ובתוספות הקשו דבסבין פסא מת ישחוט בסבין ארוכה ולא יצטרך לבגס לעזרה. (והיינו דהקבדה בטומאה ליכא דהא שחוטא מותר במטמאין וזריקה והקפדה אפשר בכהנים מהורים). אי נמי יאחזו הסבין בפשטי פ"ע. ותירצו

במדת ר"י היינו לפנין היסוד דאם אין דם אין בשר פסולה אבל ר"י לנפשיה סבר דמריצה על האוכלין וסדרבגן לא יורוק ובידועבד בשר ודריק תיטב: ו במשנה [אות ז'] נטמא מיעוט הקהל. הא דנקט ברישא נטמא הקהל או רובו ובסיפא נקט נטמא מיעוט הקהל היינו דבנטמא רובו אף המהורים עושים בטומאה ובנטמא מיעוט הקהל השפטים נדחים לפסח שני אבל במחצה ע"ם כולן עושים בראשון המהורים במחצה והטמאים בטומאה: [אות ז'] כתיב ר"ה שררון כהנים טמאים. שלא יגעו בבשר. דבריהם הקדושים לא זכיתו להבין דהא אין ההיתר כלל משום שומא בשר כמבואר בסוגין דבכהנים מהורים והסבין נטמא בשר בלאו ואל יאכל בטומאת הנוף שהוא כבדת ואם כן כל עיקר תלוי בכהנים טמאים כיון דחייגן ברת דנכנסים לעזרה כשומא הנוף נגב מ"ש תוס' כיון דאשתרו' שומא' א' אמרין תמוה הא מבואר בסוגין דבכהנים מהורים והסבין פסא מת כיון דהסבין מטמא לגברי עושים בטומאה והא בוח רק השוהם נטמא וחזיקה תקפרת אמורים אפשר בכהן מהור אלא ע"כ העיקר כיון דחייגן ברת ליכנס בטומאה בעזרה ועצ' ובתוספות הקשו דבסבין פסא מת ישחוט בסבין ארוכה ולא יצטרך לבגס לעזרה. (והיינו דהקבדה בטומאה ליכא דהא שחוטא מותר במטמאין וזריקה והקפדה אפשר בכהנים מהורים). אי נמי יאחזו הסבין בפשטי פ"ע. ותירצו

במדת ר"י היינו לפנין היסוד דאם אין דם אין בשר פסולה אבל ר"י לנפשיה סבר דמריצה על האוכלין וסדרבגן לא יורוק ובידועבד בשר ודריק תיטב: ו במשנה [אות ז'] נטמא מיעוט הקהל. הא דנקט ברישא נטמא הקהל או רובו ובסיפא נקט נטמא מיעוט הקהל היינו דבנטמא רובו אף המהורים עושים בטומאה ובנטמא מיעוט הקהל השפטים נדחים לפסח שני אבל במחצה ע"ם כולן עושים בראשון המהורים במחצה והטמאים בטומאה: [אות ז'] כתיב ר"ה שררון כהנים טמאים. שלא יגעו בבשר. דבריהם הקדושים לא זכיתו להבין דהא אין ההיתר כלל משום שומא בשר כמבואר בסוגין דבכהנים מהורים והסבין נטמא בשר בלאו ואל יאכל בטומאת הנוף שהוא כבדת ואם כן כל עיקר תלוי בכהנים טמאים כיון דחייגן ברת דנכנסים לעזרה כשומא הנוף נגב מ"ש תוס' כיון דאשתרו' שומא' א' אמרין תמוה הא מבואר בסוגין דבכהנים מהורים והסבין פסא מת כיון דהסבין מטמא לגברי עושים בטומאה והא בוח רק השוהם נטמא וחזיקה תקפרת אמורים אפשר בכהן מהור אלא ע"כ העיקר כיון דחייגן ברת ליכנס בטומאה בעזרה ועצ' ובתוספות הקשו דבסבין פסא מת ישחוט בסבין ארוכה ולא יצטרך לבגס לעזרה. (והיינו דהקבדה בטומאה ליכא דהא שחוטא מותר במטמאין וזריקה והקפדה אפשר בכהנים מהורים). אי נמי יאחזו הסבין בפשטי פ"ע. ותירצו

עמלן וכהנים טהורין בגס הכהנים טהורים און עושין לעמלם בעהרה שאין קרבן נצור כו' אכל כהן דמחיה לא דחמה את טמאים לפסח שני אלא בטומאה גרמא את הרלחון בעהרה. ומת"כ כשכנסים עמאים שאו אפי' כיון הימיוס כללו טהורים לא היו יכולים לעשות את הראשון בעהרה לא דחמה הטהרה לזה (שני ו'ע. יע' מלאכ"ט) (ג) ע"כ ד"ר הדנדים: ובמוקדשין א"כ וכו' ס' בסך דלדנוי הקום: נטמא בשר (ולא דבור נט'ע) ויכול ביות כי הר"ב מניח כמנוח דבין את [שן שיפא דמתניתין ולא נחית לנטקה. (סדר מועד ח"א)]

עמלן וכהנים טהורין בגס הכהנים טהורים און עושין לעמלם בעהרה שאין קרבן נצור כו' אכל כהן דמחיה לא דחמה את טמאים לפסח שני אלא בטומאה גרמא את הרלחון בעהרה. ומת"כ כשכנסים עמאים שאו אפי' כיון הימיוס כללו טהורים לא היו יכולים לעשות את הראשון בעהרה לא דחמה הטהרה לזה (שני ו'ע. יע' מלאכ"ט) (ג) ע"כ ד"ר הדנדים: ובמוקדשין א"כ וכו' ס' בסך דלדנוי הקום: נטמא בשר (ולא דבור נט'ע) ויכול ביות כי הר"ב מניח כמנוח דבין את [שן שיפא דמתניתין ולא נחית לנטקה. (סדר מועד ח"א)]

עמלן וכהנים טהורין בגס הכהנים טהורים און עושין לעמלם בעהרה שאין קרבן נצור כו' אכל כהן דמחיה לא דחמה את טמאים לפסח שני אלא בטומאה גרמא את הרלחון בעהרה. ומת"כ כשכנסים עמאים שאו אפי' כיון הימיוס כללו טהורים לא היו יכולים לעשות את הראשון בעהרה לא דחמה הטהרה לזה (שני ו'ע. יע' מלאכ"ט) (ג) ע"כ ד"ר הדנדים: ובמוקדשין א"כ וכו' ס' בסך דלדנוי הקום: נטמא בשר (ולא דבור נט'ע) ויכול ביות כי הר"ב מניח כמנוח דבין את [שן שיפא דמתניתין ולא נחית לנטקה. (סדר מועד ח"א)]

עמלן וכהנים טהורין בגס הכהנים טהורים און עושין לעמלם בעהרה שאין קרבן נצור כו' אכל כהן דמחיה לא דחמה את טמאים לפסח שני אלא בטומאה גרמא את הרלחון בעהרה. ומת"כ כשכנסים עמאים שאו אפי' כיון הימיוס כללו טהורים לא היו יכולים לעשות את הראשון בעהרה לא דחמה הטהרה לזה (שני ו'ע. יע' מלאכ"ט) (ג) ע"כ ד"ר הדנדים: ובמוקדשין א"כ וכו' ס' בסך דלדנוי הקום: נטמא בשר (ולא דבור נט'ע) ויכול ביות כי הר"ב מניח כמנוח דבין את [שן שיפא דמתניתין ולא נחית לנטקה. (סדר מועד ח"א)]

עמלן וכהנים טהורין בגס הכהנים טהורים און עושין לעמלם בעהרה שאין קרבן נצור כו' אכל כהן דמחיה לא דחמה את טמאים לפסח שני אלא בטומאה גרמא את הרלחון בעהרה. ומת"כ כשכנסים עמאים שאו אפי' כיון הימיוס כללו טהורים לא היו יכולים לעשות את הראשון בעהרה לא דחמה הטהרה לזה (שני ו'ע. יע' מלאכ"ט) (ג) ע"כ ד"ר הדנדים: ובמוקדשין א"כ וכו' ס' בסך דלדנוי הקום: נטמא בשר (ולא דבור נט'ע) ויכול ביות כי הר"ב מניח כמנוח דבין את [שן שיפא דמתניתין ולא נחית לנטקה. (סדר מועד ח"א)]

עמלן וכהנים טהורין בגס הכהנים טהורים און עושין לעמלם בעהרה שאין קרבן נצור כו' אכל כהן דמחיה לא דחמה את טמאים לפסח שני אלא בטומאה גרמא את הרלחון בעהרה. ומת"כ כשכנסים עמאים שאו אפי' כיון הימיוס כללו טהורים לא היו יכולים לעשות את הראשון בעהרה לא דחמה הטהרה לזה (שני ו'ע. יע' מלאכ"ט) (ג) ע"כ ד"ר הדנדים: ובמוקדשין א"כ וכו' ס' בסך דלדנוי הקום: נטמא בשר (ולא דבור נט'ע) ויכול ביות כי הר"ב מניח כמנוח דבין את [שן שיפא דמתניתין ולא נחית לנטקה. (סדר מועד ח"א)]

עמלן וכהנים טהורין בגס הכהנים טהורים און עושין לעמלם בעהרה שאין קרבן נצור כו' אכל כהן דמחיה לא דחמה את טמאים לפסח שני אלא בטומאה גרמא את הרלחון בעהרה. ומת"כ כשכנסים עמאים שאו אפי' כיון הימיוס כללו טהורים לא היו יכולים לעשות את הראשון בעהרה לא דחמה הטהרה לזה (שני ו'ע. יע' מלאכ"ט) (ג) ע"כ ד"ר הדנדים: ובמוקדשין א"כ וכו' ס' בסך דלדנוי הקום: נטמא בשר (ולא דבור נט'ע) ויכול ביות כי הר"ב מניח כמנוח דבין את [שן שיפא דמתניתין ולא נחית לנטקה. (סדר מועד ח"א)]

מן האגף. מ"י ע"ס ה"א :
החלונות. ומה ש"ל ע"ה :
בן שתי חבורות. מ"י
פ"ה, מ"י פ"ט פ"ה ק"א
פ"ד : והמחש. ע"ס ה"ד :

שנויי נוסחאות

בקופיץ נמשך'ס וכו' ע"מ
ב' בקופוס ; כס"ק
בקופוס (ג'ל בקופוס) .
שאין בו (משום) כס"ק
ליהא' כס"ה שאין בהן...
התלוות ג' וכו' ג' כס"ק
החלונות. י"ג שהיו
אוכלות כחמצי' .
אוכלין. (את) פניהם
הילך כמסכ"ר אילך
ולתא' וכן כסמון ; נ"ג
... הלך וכו' שהשמש
נמשך'ס כשהשמש .

זוספות חדשים

וב תוי"ט ד"ה שרי
חבורות כו' ועיין מ"ס כו'
ע"ל והיו דהס כס
דלא פליגי אלא במכתי
המכות והמקרא להדי :

תוספות רע"ק

דמוסא דחוייה היא
בציבור . פירש' :
וב נאות כו' בתוי"ט
ד' ה' כן האגף הוא האגף
עצמו נעשה. ודוקא
דמתני' לענין אגף עצמו
מקמי' בטובא כאן
בשערי ירושלים דאגף
עצמו כלחון כאן
בשערי עזרה דאגף
עצמו כלפנים חון
משער גמור :

(ח) תוספת היות דוד
פ"ס פ"י פ"י (ג) נד"ר לן
הר"ב יאלכו אוהו ת
פסח כתיב שנים והה"ט
כתיב ללפניו (ג) נגלים
הר"ב ה"ט לכות את הכפר
ממה כס עזרה כמו
הוא חלחול, ויש שח"ו
אוחו עזרה כ' לומר חלק
כתי וע' עוד מה' פ"ב
דשקלים :

לקיטום

תוי"ט ד"ה בבית וכו'
ו"ל דכתיב' וכו' הכי
היה כהן אחר דמשעתי
רבוהא לגבי השמש השמש'
פסח בבית א' ת"מ לגבי
השמש חוין ב' מקומות
ע"ל וע"ל דלחמצי' וכו'
רבוהא לגבי השמש לחוד
שפי' ה"ל לחמצי' רבוהא
לגבי כל בני התבורה דאש'
כ"כ כתיב שדו ולפי דרכו
של תוי"ט א"ל דאי קני
כ"כ כתיב לא היה מי
לחמצי' דין השמש כלל דכ"כ
כתיב ששעתי לא וכו' שם
א' לשמש לשתי' שם
משדורו ולא מהי כ"כ
כתיב קיימת ע"ה וכו'
כתיב דמתי' הפסח ומתן
מי ליה והשעה לחמצי' וכו'
דלא מיתא בבית א' שר
מי ולא חיישין שמה לא
יבטו

כ"מ לטיל כס"ד : ודוקא . שהעלם שהיה עליו כזית כשר ושכרו
שלא במקום הכשר חייב . אף על פי שהמקום הכשר פטו משכרו
כדפסק הרמב"ם בפ"י מהק"פ. ומ"ס הר"ב ומשליך כל העלם שלא
מקלחו וכ"כ רש"י ו"ל הרמב"ם ומשליך העלם כולו שלם ומה שעליו
מן הכשר מה שלא ממנו חון ע"כ. והא

ולאי דכשר שלא טעון שריפה כבמ"ט.
מיהו העלם רשאי להשליך. וז"ל
הרמב"ם בחבורו פ"ט מהק"פ וקולף
את הכשר כו' וכל שבחין ישרף כו'
האבר שלא כו' ומשליכו לחון. הרי
ש"ע פ"ט שהכשר שלא כחב דאורש
אש"ה כחב באבר שמשליכו ומיהו ודאי
דדוקא באין בו מוח עסקינן. דאי ביש
בו מוח. הא מפורש במשנה י' דטעון
שריפה. וגרלה דמ"ה פירשו למשנתנו
בעלם שאין בו מוח. לאשמיטין דהך
איסור שזירה לאו משום מוח הוא

כדמוקיים רבינא בגמרא דף פ"ה אליבא דר"ל דס"ל דלחון משום
שזירה במקום שאין בו כשר ומתני' דמלמדיה לפרק במקום הפרק
משום מוח כזו. אלא מתני' משום שהיה עליו כשר האסרה לשכור.
וכדכתבי וכו' . והילך כתבו דמשליסי העלם לומר דכחון
בו מוח עסקינן ואש"ה הכי אין לשכור : מן האגף ולפנים
כלפנים. ה"ה האגף עצמו נעשה כמון האגף ולחון דלחון
כך פסק הרמב"ם בפרק ט' מהק"פ : האגף. דוגמתו יגופו
הדלחות בעזרה (ג) (נחמיה ז) כ"כ הר"ב פ"ז דגדרים : החלונות.
פ"י הר"ב שבחמות ירושלים. וה"ה לק"ק בעזרה. ולאכילת
הפסח בבית. וכ"פ הרמב"ם לכל השטי במשנתנו שכתב
ואלו הגדרים שנתן כלפנים וכו' כוללים העזרה והמדינה וחבורת
פסח : י"ג שתי חבורות. פירש הר"ב דבבית אחד יאכל באין
אחד אוכל כב' בתים כגמ' דיש אס' למסורת יאכל כתיב משמע

אחד [ועיין מ"ס במשנה ב' פ"ק דטובה] : בבית אחד חלו הופכים כו'. פ"י הר"ב ואפילו נראה כשתי חבורות וכו'
שני בני אדם אוכלים [פסח אחד] בשני בתים. וכן פ"י גבי מיהס ואש"פ שמשפיק וכו' לא יאכפת לן וכפירש"י. וקשה
דלאשמיטין רבוהא טפי ולתני שתי חבורות אוכלין בשני בתים ו"ל דכתיב' יתח' ליה למנקט עולה דינא דשמש דקמ"ל דלא
חיישינן שמה לא יקפון אח פיו וכן דינא דכלה. ומיהו להרמב"ם בפ"ט מהק"פ נראה פירוש אחר במשנתנו ודאי שפיר דתני
בבית אחד. וה"ק שתי חבורות שהיו אוכלים בבית אחד חלו הופכים כו' כלומר לריכין להפוך דוקא וליכין רשאיין ליטב אלו
כנגד אלו שאז נראין כחבורה אחת ורחמנא אמר (שמות יב) מן הכשר חולה. ומפי השמועה למדו שגריך ליתן לה חולה
למקום אכילתו והשתא בשני בתים חל"ל דאיכא חולה. אלא בבית אחד קמ"ל דבעינן חולה ודכתיב' דבעינן חולה. ודכתיב' דבעינן חולה.
וכפירוש החרוץ שכתב כ"מ בדברי הרמב"ם שם. ורש"י לא גרס הך ברייתא דחולה חן חולה דף פ"ה ריש ע"ב ומש"ה לא
פירש כן. וגם מה שפירש רש"י בריש אותה ברייתא דמחבורה לחבורה. חבורות של שני פסחים ליתא להרמב"ם אלא פסח
אחד ובו שתי חבורות. דהא מתניתין דהכא ליתא עלה בגמרא דבפסח אחד ובה שתי חבורות מיירי וכתבה הרמב"ם על דרך
אותה ברייתא כמ"ס. והיה נראה להרמב"ם דהפסחים באמלע דתני גמי חיובא הוא כדו שיהא הפסח והיכר חלילה. וכן מלתי
בתוספות פרק בהרא ד' ק"ט ע"ב אלא שאין נראה כן מלשוננו שם שכתב היו המים שמונים בו יינם באמלע כו'. הלכך נראה
לפרש לדדיה דכתיב' בהפיכת פנים וא"ל דוקא שיהא המים באמלע. ולא קתני לה אלא לאשמיטין דרשאי ליהיית המים
באמלע וכשהשמש עומד למזוג קופין וכו' ולא חיישינן שמה לא יקפון : [למזוג. עיין בפרק אחרון מ"ס במשנה ב'] :

היולא סיבב עד שמגיע לעלם : וקולף. [פ"ה] הכשר שלא יאל לחון
עד שמגיע לפרק שמהחברים שם שני עלמות ואוכל את הכשר שקלף
שהרי לא יאל וחונך את הפרק ומשליך כל העלם שלא מקלחו :
ובמוקדשים. בשאר קדשים חון מהפסח קולן בקופין אוחו מקלח
האבר שלא. ובפס' אינו יכול לעשות כן

וקולף (ג) עד שמגיע לפרק (ה) ודוקא (ג) .
ובמוקדשין (ס) . קופין (א) בקופיץ (ב) שאין
בו משום שזירת העצים. מן האגף (ג)
ולפנים כלפנים. מן האגף ולחון.
כלחון (ד). החלונות (ה). ועובי החומה (ו).
כלפנים : י"ג שתי חבורות שהיו אוכלות
בבית אחד (ז). אלו הופכין (ח) את פניהם
הילך ואוכלין. ואלו הופכין את פניהם.
הילך ואוכלין (ט). והמיהם באמצע (ט)
בשהשמש (י) עומד למזוג קופין את

פסח א' : אלו הופכים פניהם אילך ואלו הופכים פניהם
אילך. ואפילו נראה כשתי חבורות על פסח אחד לא אכפת
לן. דרחמנא אמר (שם יב) על הבתים אשר יאכלו אוהו. דמשמע
שני בני אדם אוכלין פסח אחד בשני בתים דכתיב' יאכלנו
[שנים] אוהו חד פסח. [בתים] שנים. אבל אדם אחד אינו
אוכל כב' מקומות. ולהכי מוקי בבית אחד יאכל. שאין אחד
אוכל כב' בתים ושתי חבורות ההופכות פניהם ככתיב' בתים דמי :
והמיהם. שמהמין בו את החמין שמונים בו היין רשאי ליתן
באמלע כדו שיהא כוח לשתייהן למזוג לכאן ולכאן. ואש"פ
שמפסיק בין החבורות לא אכפת לן : ובשהשמש. המשמש
לשתייהן. עומד מחבורה אחת שהחליל לאכול הפסח עמה ומזוג
לחבורה האחרת : קופין את פיו. סוגר וכולם את פיו ומחזיר
את

פסח א' : אלו הופכים פניהם אילך ואלו הופכים פניהם
אילך. ואפילו נראה כשתי חבורות על פסח אחד לא אכפת
לן. דרחמנא אמר (שם יב) על הבתים אשר יאכלו אוהו. דמשמע
שני בני אדם אוכלין פסח אחד בשני בתים דכתיב' יאכלנו
[שנים] אוהו חד פסח. [בתים] שנים. אבל אדם אחד אינו
אוכל כב' מקומות. ולהכי מוקי בבית אחד יאכל. שאין אחד
אוכל כב' בתים ושתי חבורות ההופכות פניהם ככתיב' בתים דמי :
והמיהם. שמהמין בו את החמין שמונים בו היין רשאי ליתן
באמלע כדו שיהא כוח לשתייהן למזוג לכאן ולכאן. ואש"פ
שמפסיק בין החבורות לא אכפת לן : ובשהשמש. המשמש
לשתייהן. עומד מחבורה אחת שהחליל לאכול הפסח עמה ומזוג
לחבורה האחרת : קופין את פיו. סוגר וכולם את פיו ומחזיר
את

י ב י תפארת ישראל י ב י

(ח) ר"ל מוהרין להפוך : (ט) דדוקא אדם אחד אסור לאכול כב'
חבורות, אבל הפסח מותר לאכול כב' חבורות : (ע) [הקטססעל] עס
מיס חמין שמוזגין ממנו יינם, רשאיין לתנו בין ב' החבורות. ולא אכפת
לן הפסח החבורות. ולרמב"ם ה"פ, ב' חבורות שזכרים פסח א' או
ב' פסחים בבית א', לריכין להתהפך, שלא יראו חבורה אחת, ולפי'
גם לריכין להפסיק מה"ט עם המיחם. ורבינו הוסי"ט כתב שלשון
הרמב"ם לא משמע כן ור"ל מוכחב היו המים וכו' ע"ס. אולם לפע"ד
משם ראיה לריכין, דהרמב"ם דמלריך היקף במקלח עי' רכ"מ
שם] אלא קאמר שפיר היו המים כו' לנונו לומר אם זהו הסיקף
במקלח שעשו : (עא) שהוא מחבורה א' ומשמש גם לחבורה הב' :

(נד) הכשר שבאוהו עלם בחלק שלא יאל : (נה) [בעלענקע], מקום
שמחברין שם העלם ששפנים עם העלם שלא מקלחו : (נט) ומשליך
העלם היולא אם אין בו מוח : (ס) שאר מוקדשים שנפלו ביולא :
(סא) מה שלא : (סב) [האקקע] : (סג) הוא במוזה המקום שמקום
שם הדלת : (סד) ואגף עצמו ב"כ כלחון, וביולא לשם נפסל ביולא :
(סה) חלל החלון שכתובל בבית, לעינין אכילת פסח, ושכחומת
העיר שאסור לקדשים קלים להולין מירושלים, ושכחומת עזרה
לקדשי קדשים. ואוחין החלונות אין להן דלה ואגף : (סו) גג החומה.
ואש"פ דתני במסכה מעשר שני [פיג' מ"ח] דנגין לא תקדשו, הכא
מיירי בחומת נמוכה, ששזה נגה לגובה קרקע העזרה : (סז) פסח אחד :

ובכל

חופת ביצור צולין פרק ז פסחים יום טוב קז שניי גוסחאות

והבלה. לטון הר"ב שהיה נוסף. גמרא. ופירש"י שהיה נוסף להכול לעיני האנשים פ"י במסכתין בה עד כאן. פירוש בתקשיות שעליה או צפריעת שערה דהא לית הילכתא כותיה דמאן דלמך מותר להסתכל בפני כלה בפ"ב דקדושות דף י"ז ודמסיק הטור ע"ש הר"ש ב"ה סימן ס"ה: הופכת את פניה. פירש"י הר"ב רחא להפוך וכן כתב הרמב"ם החירו וז"ל כפירות קמח דמוספות דליצטריך לאשמיטין

דלא חשבינן כשני מקומות אע"פ שהכלה מקלם בעודה בלא הפיכת פניה. וכתבו עוד ח"ג קמ"ל דהייבת להפך פניה כדלמך בגמרא כלה חזן. ע"כ. כלומר מהם לניעות:

הוא חובל עם החבורה האחרת אצל חבורתו ואוכל. והבלה (ה) הופכת את פניה ואוכלת (ה): כדלמך: והבלה. שהיא נוספת להפך פניה לזר אחר ולאכול דכפס נאכל בשתי חבורות:

יבין תפארת ישראל יבין

רובל לומר מדוע ובחזרו אל החבורה האחרת, כשהוא נמוג להם, סוגר פיו ואחר כך מחזיר פניו אליהם, ומוג להם: (עד) שנושה להכול לעיני כל: (עד) ולא חייבין שמה טוב תהפך אה"כ ותאכל קלם שלא צהזרת פניה, ונמלאת אוכלת הכפס ב' מקומות, ליהא, דהרי מהבייבת לאכל לעיני החבורה, משא"כ אדם אחר אסור להתקד מל"ש כ"ז:

הלכתא גבירתא כללא דפרק ז.

ואפילו ברובעבד לא הורצא] כיון דלא נודע לו קודם, הורצא, שהצין כוסן שהוא על מצחו מרצה על שגנת הבשר שנמסא [לא על הורין]; ובנמסא גוף הבעלים אחר שנשטם אל יורק הדם ובורק לא הורצא והייבין בפסח שני, דאין הציון מרצה על שוממת הגוף, אלא בנמסא שוממת התהום, ר"ל שוממת שאין אדם מכירה אפילו בסוף העולם והוא שיהיה שוממת מה, לא הרג, שהרי יודע בו זה שהרגו: מ"ח. ונמסא שלם או רובו שורפין אותו לפני הבירה נהמקדש קרוי בירחו בפני הכל כרי לביישן עד שיהירו בו. ושורפין אותו מעצי המערבה, שלא יהשדו אותו ויאמרו מעצי המערבה גנבו, ואם רצו לשרפו בקש ובקנים ומשל עצמן, שורפין; ובנמסא מיעוט, או הנוהר, שורפין בחצרותיהן חתעי עצמן: מ"ט. הפסח שיצא מירושלים או שנמסא, באם הוא כ"ד שורפין מיד, וא"צ להשתחוה עד הבוקר של ששה עשר שתעובר צורתו [דהיינו לילה אחת וממלא כיון שאסור לשורפו ב"ש דאין שורפין קדשים ב"ש, צריך להשתחוה עד בוקר ששה עשר]; משא"כ בנמסאו הבעלים או מהו אפילו קודם וריקת דם או משכו יריהם, דאין ספולו בנזף, תעובר צורתו, ורק בשתמו אחר שנודע שמשכו הבעלים יריהם או שמתו או נמסאו ונדרחו לפסח ב', ישרף מיד בלי עיבור עורה; שריפת הבשר כיצד, אם נמסאו כל החבורה נשרף כל הפסח, ונמסאו מקצתן דוקא בהתחילו כולן לאכול ונמסאו מקצתן או מהו, המהורגים אוכלים חלקן, והלק הפסמאם או המתים ישרף; הא בלא התחילו לאכל או בהתחילו מקצתן אעפ"י שאותן שהתחילו נמסאו, וכן המהורים שלא התחילו גם חלקן הפסמאם: מ"א. אעפ"י שעצמות הקדשים שאין בהם מוח א"צ שריפה, עצמות הפסח צריכין שריפה, וכן גיד הנשה החיצון ושמוני דגיד אפילו פנימי נדאילו א"ן אסורין מרא"י נעשים נותר, דלא תותרו ובראשון ולא שאירו ובשני אסור, ויכול לורק מיד, והנוהר ישרפו בששה עשר, ובחל בשבת, כ"ז: מ"א. היה הפסח נדי קמן ורך שעצמותיו רכים, לא יאכל אותו, שזה שובר עצם והייב מלקות, ורק כל שנאכל בשור הנודל אחר שיתבשל הוא שמוחר לאכל כנגדו מן הגדי הרך אחר צלייתו; כגון ראשי כנפים נדם קצוות השולשע"ב לטעמיהן והחטוסים נקרארמפל; השובר עצם בפסח המהורג בפסח ראשון או שני, בין בליל ס"ו, או מבע"י, או אחר כמה ימים, לוקח, משא"כ בשובר בפסח או המותר במהורג ונהטעם במותר דאינו לוקח דהוי לאו, דלא תותרו ובראשון ולא שאירו ובשני לאו הנתק לעשה, שנאמר והנוהר ממנו באש ישרוף: מ"ב. כשר הפסח שיצא חוץ לחבורתו בודין או בשגנה הוא כבשר ק"ק שיצא חוץ לערוה או קדשים קלים חוץ לחומת ירושלים דלוקין על אכילתו, ואבר שיצא מקצתו חוץ הבשר ייורד עד שבטעי לעצם וקולף הבשר, כל שבטעי יאכל, ושבתין ישרף והעצם נשאר לחתך בקוסין כבשאר קדשים, דאסור לשבור עצם קולף עד הפרק ומפרקו מן הפרק ומשליכו לחוץ; והמוציא כוית מן הבשר מן החבורה שיאכל בה, בליל ס"ו והייתה בחוץ [שהוצאה בתובה בה] כשבת לא הוציא מן הבשר [וחוץ] כשעשה עקרה והתנה חייב מלקות, והוא שהוציא מהאנף ולחוץ, והאנף עצמו שהוא עובי הפתח, הוא בלחוץ; ורק החלונות ועובי התהלים כלבנים, והגנים והעליות אינם בכלל בית: מ"ג. ב' חבורות שהיו אוכלות בבית א' צריכה כל חבורה לעשות לה היקף, שנאמר מן הבשר הוצא, הן הוציא למקום אכילה וכו"כ הרמב"ם בפ"ט, ורש"י בפסחים ד"ו לא ברם ל"ו] וכל אחת הופכת את פניה לצד מיוחד ואוכלת. והשמש העומד למוג קומץ את פיו ומחזיר את פניו ושלא יחדוהו. שאוכל מסתב בחבורה ב"ש עד שמיני אצל חבורתו ואח"כ אוכל מה שבפיו. וכלה מתרת להחזיר פניה מבושה, מפני חבורתה, ואוכלת:

להסתכל כשזולת ולקן פנים בתקשיות ולא רחוקה היא דעל ידי ההסתכלות בתקשיות על נדי רחשם אחר להסתכל מני נשים. (ש"ע).

יפקוד פיו. עוד היקן ככז וז"ל דכיון דרך מהני' ר"י כח דמקמיין בגמרא ולדידיה פסיפא ליה דנאלל ב"ל הנוצות כפאטו של מקרא ולכך לא נבי ליהימי אובלו ב"ל כהים אלא הני ליה כדב פסו' ב' חבורות שהיו אוכלות בבית א' וכו' אכל עיקרו דהנא לאשמיטין וכו' ע"ש ולא ידענא מאי פשוטויה דלא ליצטריך ליתחייא דחי מדת' ויאלו אותו כל איכא שפיר יצטריך כ"ש דלגלגל ונמסא לאכל כל א' וז' מהאכולין אותו אחד סתם ב"ל כהים דלא קפיד קרא אלא דמעיך'א נחלת איכא הלא בתורה לא ובעסיה דקרא בבית אחד ויכל דקריין דמסורת דרז"ל לא אילן כפי פסוקי דהוי יאכל לא קמי אסמך כ"ש אלא לגבלי כרי' הו"ל חלבל כדכתיב תקריה לא הוציא מן הבית וכו' ויהי אה"כ לא יצרך ליתני' ויהי שדה כהנ"ל א"י ויפס' הו"ל כדכתיב סגור הכיב הכ"ד ויש כיון ע"ש: (ש"ע) שם ד"ה והבלה (ש"ע) בתקשיות וכו' כהנ' הכ"ד כ"ה נוסח' היא דהאסור הוא להסתכל ב"ל להסתכל זה כח ע"ש שזולת בו ז"כ כח ע"ש שזולת בו ז"כ ידענא מאי בורכיה דהנא ל"ל דמגנינה היא והיינו דליכא ליתוך דבבני רב"ז כהנ' ע"ש שזולת זה האנשים ע"י שסתכלו זה וישנה דע"י חוץ מדויק ללאורס דהל"ל לש' שסתכלין בה אלא דנ"ה רמ"ז ז"ל בזה לישב מאי ר"י דהייך מסתכלין נפי הכלה שזולת עד שיצטרך להחזיר פניה וכו' ק"ל דאין מסתכלין בפני האוכל בלא לבישו ולכך לא נבי מפי שסתכלין בה הדין מפי כה אסור להסתכל בה מני כהנ' מסתכלין בפני חבורת רב"י ומעשה ק"ל להחזיר את פניה לא קייל אלא אסור להסתכל בה כפי הכלה וכיני קאמר ע"י שסתכלין בה אחר מני

ה"ב. ז' ט"א. ח"י פ"י. ח"ג. ק"ט. ה"ג. ט"ג. ט"ז. ט"ח. ט"ט.

שנויי נוכחאות ודרא אוכל כתיב וכו' ח"א הוא... ה' בשביעי גנליו פ"א וכו' ח"א בשביעי שלו... בשביעי (שלו) ג"ג וכו' ח"א ונמשך י"ד לוחא.

תוספות רע"ק

ד במשנה [אוח כ"ד] את שלו. ואף בלא שמה אחרים אם ברא א' מהם למרה ולאכול הרבה יכולים לומר שול הלך וצא אלא דנקט כמנה דבוח אפילו היכי דבתריויהו אכלי כחד סבכי חבורה פצי אמרי ליה לרא ניהא לן מינש נכרי גבן. גפרא:

הולך לפרש דהא כבר הסתם לן הנא הכי בס"פ דלעיל. ורש"י פירש כן משום דלעיל אמרין הכי בגמרא אהיה מתעניתין והלך פרש ליה הכא נמי אהך מתעניתין: ה' שוחטין עליו בשביעי. פירש הר"ב והוא בטובל בשעת השחיטה דדילמא פשע ולא טביל. גמרא. ומ"ס עמא מת שחל שביעי שלו ב"ד נדה וכו' כבר כתבתי במשנה ב' פרק ו' דזויה שפת המצ"ס וקרא כוונה דיקא ולא יוכלו לעשו' הפס' ביום ההוא הא לערב וכו'. ואלו לטעם הראש"ד וכויעתו שכתבתי לעיל דבטבילה תליא. הלא כך היו יכולין ביום ההוא כמו למחר אם יטבולו ביום ההוא. ואם לא יטבולו גם למחר לא יהיו יכולין לעשות. כן כתב בס"מ. ועוד הארכתי בשמו לעיל: ראה שלש שוחטין עליו. כתב הר"ב והוא שנתן קרבנותיו לבית דין. וליכא למיחש דלמא

לירין לו ימא שלו בא. והוא אוכל משלו. והן אוכלין משלהן: ה' זב שראה שתי ראיות בב. שוחטין עליו בשביעי בב. ראה שלש בב. שוחטין עליו בשמוני שלו בב.

להיות כל אלו הדעות בחבורתן. ואיך ליה להאי הנא פסח נאכל ב'ב' חבורות: ה' זב שראה שתי ראיות. שטמא טומאה ז' ואין טעון קרבן: שוחטין עליו. ואע"פ שלא העריב שמו והוא בטובל בשעת השחיטה דהא חזי למיכל לאורחא דדוקא טמא מת שחל שביעי שלו ב"ד נדה לפסח שני אע"ג דחזי למיכל לאורחא נדכתיב (במדבר ט) ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא. ביום ההוא לא היו יכולים. הא לערב היו יכולים לאכול בפסח ונדרו לפסח שני. אבל שאר טומאות אי חזי למיכל לאורחא שוחטין עליו ואע"פ שלא העריב שמו: ראה שלש. לא חזי למיכל עד דמייחי כפרה: שוחטין עליו. אם חל שמיני שלו בערב פסח אפילו לא הביא כפרתו. והוא שנתן קרבנותיו

יכולים לאכול בפסח ונדרו לפסח שני. אבל שאר טומאות אי חזי למיכל לאורחא שוחטין עליו ואע"פ שלא העריב שמו: ראה שלש. לא חזי למיכל עד דמייחי כפרה: שוחטין עליו. אם חל שמיני שלו בערב פסח אפילו לא הביא כפרתו. והוא שנתן קרבנותיו

י ב י תפארת ישראל בועז

כא ר"ל דרשאין לומר לו טול הלךך וכו', דאין את רזינ' שיתערב זר ביינו, דהרי פסח מותר לאכלו ב'ב' חבורות: (בב) דלר"ד ז' קיים וא"ל קרבן: (בג) של ז"ג שלו דוקא בטובל כבר ולא העריב שמו, אבל בלא טבול, לא, דטמא יושע ולא יטבול ומה"ע לא קקט נמי נדה, דהרי טבילה צלילה וסמא לא הטבול. ומה טמא לוח מת, אפי' טבל והוזה, כל שלא העריב שמו, נדה לפסח שני: (כד) דלא חייב גם כן להביא קרבן ב'ח' שלו: (כה) אף שחולה בדעת ניהא בשאין מיעט להמולו ולהטבילו, דכל העומד למול ולטבול, כמל וכטבול דמי, ויהי' מותר לאכול קדשי'. ואף אם ח"ל דר"ס לא קאמר רק בשתחיל כבר כשפולה זוריקה, כש"ס ב"ק ה"ל' [ומנחה ע"פ א']. עכ"פ ה"ג ניהא הכא בשתחיל למול אף שלא פרע עדיין, או כשריד כבר למים לטבול, יהיה מותר לאכול פסח וקדשי'. ואח"ל בערל וטמא דיש שיעורא בגוף לא כעשוי דמי. עכ"פ ק"ל כוריקה גופה, דלאמרי' [פסחים י"ג ב'] דכהנים אסורים לאכול קדשים קודם זריקה דמי, האם ניהא דמשתקבל הדם בכוס מותרים לאכול הבשר. ואף לבהר מ"ס תוס' [חולין ד"פ ע"ג ד"ה דמה וז"ק ה"ג], דאף ר"ס לא ס"ל כל העומד וכו' רק בשם מילה לעשות כן, ולא בשאין מילה, וכ"ס כשאסור לעשות. עכ"פ כל הטהור שהבאנו לעיל מטה ניהו. ומה מקסי בשפסח [ג"ע ב'] והא כל כמה דלא מתקטרי אימורין, כהנים לא מני אכילי בשר. הרי עכ"פ כיון דכבר העלה והפריש אחרת תחתיה, ומנחת הראשונה אחר שיעורא מנחה, ניהא ח"ל כאלו כבר נתקטרו אימורין וכהנים מותרים לאכול בשר. וכמו כן אמרין [מעילה ד"ו ב'] דזקוקים קלים אין מעילה רק אחר זריקה דמי, וזקדשי קדשים רק קודם זריקה. וכי ס"ד דלר"ס דכל העומד לזרוק כזרוק דמי, יהיה הדין כהיפוך. ואח"ל דוקא לחומרא אחר ר"ס כזרוק דמי, ענין נגב נדה והקדשה ושחטה המימה בפנים, אע"ג דבשעת שחיטה לא הוזהר עדיין עד שיוזק דמה אפי"ה כל העומד לזרוק כזרוק דמי, ולא מהשב שחיסם שחיטה ראוייה, וחייב ד' וס' [כתיב ע"ו ב'] וכמו כן בשחטת שחטתה שחטתה אחר שיעורא מנחה, ומה שבשר כזרוק דמי, ענין נגב נדה והקדשה ושחטה המימה בפנים, וכאלו מנחת החמשה הראשונה אחר זריקה דמי ומנחה [בהמורה כ"ג ב'], בכל אלו לחומרא אחר ר"ס כזרוק דמי, אבל לקולא שיהי' הבשר מותר באכילה קודם זריקה, לא אמרין כזרוק דמי. לוחא דהרי בנסכים שאין מתקדשין רק בשחיטה הטהור והזיקתו, ואם שחט הונח וקבל דמו בכוס, ואח"כ נשפך דם הונח אמרי' כזרוק דמי משעה שנתקבל הדם בכוס, ומותר לנשך הנסכים [מנחות ד"ע ב'] הרי דלפי' לקולא וקבל כזרוק דמי. ואח"ל דוקא בגוף אחר אמרי' כזרוק דמי, דכמתקין בנסכים משום דדם הקרבן כזרוק דמי, אבל להקל בגוף כזרוק דמי, לאכול הבשר קודם זריקה. לא אמרי' כזרוק דמי. לוחא, דהרי בשר פרה האדומה ובשר טהור, שומדין להספק שיתבטל או מהן קבלה טומאה אובלין, אמרי' דלפי' לא נשפך עדיין, כשרופין דמי, ואין מתקבלין טומאת אובלין [במנחות ק"ג ב']. הרי דלפי' לקולא ואפי' בחוזה גוף בעלמו שמוחבר בו המעשה, אמרין כל העומד להעשות כעשוי דמי. ואח"ל אף לענין קבלה טומאה מחשב כנוף אחר, ה"ס כיון דמגוף אחר מתפטר, לבי אמרי' דשרוף דמי' אבל לאכול הבשר גופי' ה"ל' שפי בחוזה גוף, ולא אמרי' כזרוק דמי. לוחא, מדאמרי' [פסחים ד"ג ב'] דתורה שנתקבל דמה בכוס ושפך, דתקדש הלאה למפסל כשנשפך הדם אח"כ, דאף דאין הלאה מקודם רק בזריקה הדם, עכ"פ כיון שנתקבל בכוס כזרוק דמי לענין שיפסל, וכ' סס רש"י [ד"ה כזרוק] דאלב לאשחריי לא משהירי עד דזריק, הרי דלפי' בגוף אחר, לענין אכילה ל"א כזרוק דמי. ואדרבה מוח"ס סס [ד"ה כל] משמע דשפי נהפךר למימר גופי' דזב דכזרוק דמי, שפי מדנימא כן בגוף אחר. ואין לחלק בין אכילות לדבר אחר, דלענין לאכול הבשר או הלהם שנגלל תורה לא אמרי' כזרוק דמי, לוחא, דהרי אשם חלוי שנתקבל דמו בכוס, ומודע לו שלא העא, אמרי' [בכריתות ד"ב ב'] דלולא ששעט שחיסה כבר הי' עומד להודיע שלא העא [ור"ל דמה"ס לא דמי לנשפך הדם לעיל, שבשעת שחיסה לא הי' עדיין עומד להספק אה"כ], הוה אמרי' גבי' שנתקבל בכוס כזרוק דמי, ויהיה מותר לאכול האכילת חלוי ההוא שחלו נודע אחר זריקה, א"כ ק' שפיר מה"ס גופי' יהיה מותר לאכול כל קרבן קודם זריקה דמי ועי' בש"ג גנליון הרי"ף ב"מ דקל"ג א' שכתב דהיאך דחבר מנעט בחוזה ענין אף בידו לעשות לא אמרין דעשוי דמי. ובמתכ"ר עדיין לא נהרפשו בזה כל קושיותינו. גם רצעתו"ס [סוטה כ"ה ב'] וב"ק [ג"ה ב'] וב"ב [מ"ג ב'] ניהו מיעוט דבר זה בש"ס ב"ע. על כרחך ל"ל דלא לכל אמר ר"ס כל העומד להעשות כעשוי דמי, דהיאך דפירשה תורה ללא, ענין כל ערל לא יאכל בו וכל טמא לא יאכל בו, וכמו כן לענין שיתבטלו הבשר קודם זריקה, הרי חייב ודם וזבחין ישפך וסדר וסדר האכל [כפסחים ד"ו ב'], וכמו כן הקטרת אימורין קודם אכילה בשר, בפירוש אמרה תורה והקטיר הכהן ואח"כ הוי' החוזה לאהרן [כפסחים ד"ט ב'] בכל הטהור אמרי', שגבי הטהור דלני בהן קרא לוחא אמרי' כזרוק דמי, וכיון דאיכא מילי טובא דלני בהן קרא כן, ה"ל' עפי' מנ' כהובים כהובים כאלה דלכ"ע לא נמרי' מנייהו [כקדושין ד"ה ב']. מ"ב מותרין קו' חוסי' [פסחים י"ג ב' ד"ה כל] שיקשו כזיק דמן שלא לשמן, ניהא נמי כזרוק דמי. ל"ל דהתם גלי קרא לענין הונח גופיה דלאו כזרוק דמי [כזבחים ד"ד א'] א"כ ה"ה לענין הלהם שהוא גלל הודה. וכ"כ מותרין קושיהו [חולין ד"א ב' ד"ה הוואיל] שסקסו לנימא לר"ס דכל הקדשים יקבלו טומאה מחיים מדמולו לנשחטין ניהא כשחוטין דמי. ואח"ל עכ"פ זריק שיקבל הדם בכוס, וכ"ס כאלו נשחטו עדיין עכ"פ שער המשתלח יק' אובלין בחייו מדמולו לנשחטין לזוק ניהא כדחוי דמי. ולפי דרכנו גם הא לא ק', דלנחת שאמרה תורה כל מהכל אשר יאכל, דלמקטרי' רק הראוי למאכל אדם, ומיהו עכ"פ א"כ [כחולין ד"ה א'] א"כ הך אע"ג דכשחוטין ודחויין לזוק דמי, עכ"פ לא חזי עדיין להקרא מהכל, ולא עדיפי מפרות מותרין דלמקטרי' מדלח מחשבו מהכל, וכ"כ לא עדיף משליל חולין [ד"ע א'] דלע"ג דודאי שחוט הוא אפי"ה אמקטרי' מדלחו מהכל. וא"כ גם קו' הנהו הנהו בהרע"ק ל"י ה"ל' מותרת שסקסו לר"ס לנימא הך כל העומד לזרוק כזרוק דמי, ואחמ"ל' ניהא, דעכ"פ מודה ר"ס דלר"ך לזרוק אפי' א"כ ים היתה דשם עדין, והאכא נפסח גלי קרא דכל ערל ע"ס הויה דשם מניין עניו, כלאמרי' בש"ס כה"כ. וא"כ גם קו' ע"ר דהוציקו"ל מותרת דכיון דמי דמן עדין של מורה שבחו הוא ואינו אוכל משום פסח רק כשימנהו רבו [כרכ"מ פ"ב מפסח ה"ז ורמ"מ סס] ורק למטה אחרונה אפקיעהו רבנן לעבודיה, ובמסנה ראשונה לא אפקטו [שענ"ד]

כפורש מן הקבר. ולריך הזאה שלישי ושניו ולא נחלקו ב"ש
 וביט הלל אלא בערל נכרי שמל ציוס י"ד דצ"ה סברי גזירה
 שמא יטמא לשנה הזאה ויאמר אשחקד לא טהרתי מכל טומאה
 עד יום ערב פסח טטבלתי ואכלתי. השחא גמי אטבול ואוכל.
 ולא ירע דאשחקד נכרי הוה ולא
 מקבל טומאה עכשו ישראל הוא
 ומקבל טומאה. וביט שמאי סברי
 לא גזריק. אבל ערל ישראל כגון
 שמאו אחיו מחמת מילה דברי
 סכל עובל ואוכל פסחו לערב
 ולא גזריקן ערל ישראל אטו ערל נכרי :

כפורש מן הקבר. פירש הר"ב ולריך הזאה ג' וז' וכו' [עין
 מ"ט במשנה ה' פרק י"א דשרה] גזירה וכו' ויאמר אשחקד
 לא טהרתי מכל טומאה וכחז רש"י ואף פ"ג דמשום זבה בני
 שמנה משום כפרה פיון דאי אפשר דלייתי כפרה דהא לא קיבל
 טומאה בגיותו אי אמרת גזיר לא
 מייתי לעולם פסח וכו' וכו' לא גזרו
 ע"כ. וכחז הרמב"ם בפרק ו' מהק"פ
 והלא גזירה זו מדבריהם והפסח
 כרת וסיאך העמידו דבריהם ב"מקום
 כרת ציוס הקרבה [לאסוקי מ"ט]
 במשנה ב' פ"ו] שהוא יום י"ד. מפני שאין הגר מתחייב במלות
 עד שימול ויטבול ואינו טבול עד שירפא כמו שבארנו בענין
 זה המל יש לו שלא יטבול עד שיכריח ולא יבא ליד חיוב
 זה המל יש לו עכשו טומאה הוא גזיר בה שאף בערלתו מקבל טומאה כשאר בני
 האדם ליכא למיגזר ביה משום שנה הזאה ע"כ. ומ"ש הר"ב דברי הכל טבול ואוכל כו' הכי איתא בגמרא ובברייתא. וכחזו
 הסוספות חימה לרי"ב"ה דלא מלינו במס מקום טבילה בישראל כמל אפילו מדרבנן עכ"ל. והרמב"ם בחבורו פ"ו כתב ישראל ערל
 כו' שחטין עליו אחר שמל ולא הזכיר וטבל. ולי נראה ליישב לשון הברייתא והגמרא דא"ע"ג דלענין מילה אין לריך טבילה כלל
 מ"מ לשהר הרגל לריך טבילה כדתקן צ"ב פרק ב' דבילה. והוי אמונא דזו שמל אטבול. לגזור אטו ערל נכרי דמל גמי וטבול :

בדקדשים (א) גר שנתגייר בערב פסח.
 בית שמאי אומרים טובל ואוכל את פסחו
 לערב. ובית הלל אומרים הפורש מן
 הערלה כפורש מן הקבר (ב) :

י כ י נ תפארת ישראל י כ י נ

וא"כ קוברין העלמות אלל האבות במקום נכדו, או מעלין העלמות
 לא"י, וביום שלוקטין אחרים העלמות של אביו ואמו, חיוב להחליל
 כל היסם הכולל מדרבנן; (א) לערב, דאפילו ציוס שרי מדרוריותא;
 (ב) ולריך הזאה ג' וז'. וא"ת הכי הו"ל מקולי צ"ש ומחומרי צ"ה
 ואיך לא נמנה צ"ש דעדות, י"ל כיון דאית זבה נמי קולא לב"ה
 דספור מרת כלה עשה פסח ראשון א"כ י"ל כדאיתשיל צבהמ"ד
 צכס"ג איתשיל [מחויין ל"ב ב'] [וכ"ל דלתי קאמר, כל סורג מעלס"ה].

ולא קאמר כל שהערס פרשע ממנו, לאשמינן דנגר מיירי, ופרשע מלכות
 שזכ ערל, דעכ"ס אפילו נמול נקרא ערל, [כנדריס פ"ג מ"א], דדוקא כגר
 מייעינן שמא יטמא לשנה הזאה, ויסבור כמו שאשחקד הוסיף לו הטבילה לכל
 טומאותיו שמקודס, כמו כן השחא, ולא יהיה יודע שאשחקד עכו"ם הוה,
 שאינו מקבל טומאה, והשחא נתגייר ומקבל טומאה, אבל ישראל שמל את
 עצמו, אף על גב שלריך צ"כ ענינה, כלל ישראל שאיכס ענינה קודם לרגל
 [כנינה פ"ב מ"ג] אפי"ה א"ל סוה"ג' וז', ולא גזריקן ישראל אטו פט"ה :

הלכתא גבירתא כללא דפרק ה

פרק ה משנה א, האשה שכביא בעלה, ושחם עליה אביה, ושחם
 בשחיה ריזנה ור"ל משתדלת ונחמית ללכת לבית אביה [אביה] תאכל משל
 אביה וסכאן ואילך במקום שהיא רוצה ומבררת בשעת שחיטה, וכן
 יתום קמן שחמו עליו אצמורוסין, יאכל במקום שרוצה נמשא"כ בגזיל
 נעשה כממנה עצמו על ב' פסחים ואינו אוכל אלא מהנשחם ראשון; וכן
 עבד של ב' שותפין באין מקפדין וע"ז יאכל במקום שרוצה [דאיילו
 מקפדין שלא ימנה עם חבריו לא יאכל משל שניהן]; ומי שחציו עבד
 חציו ב"ה לא יאכל משל רבו או פרעצמו ונולדא"ד הלכה כממנה
 אחרונה דאובל משל עצמו עד שיתעשה כולו ב"ה; מ"ב. האומר לעבדו
 צא ושחם עלי את דמסך, אע"פ שדרבו לשחם נתי; ועבדו שחם מלה,
 כיון דלא פ"י המין יאכל ממנו; ובשחם נתי ומלה, שניהם יוצאין לבית
 השחיטה, שאין נמנים על ב' פסחים ונבמלך יאכל מהראשון ע"ז תמרתו;
 ובפ"י המין, ושכח מה אמר לו רבו, שחם נתי ומלה ומתנה, אם נתי
 א"ל, נתי שלו ומלה שלי, ואם מלה א"ל, מלה שלו ונתי שלי, ונחמ
 שיתן לו רועה של רבו נתי ומלה ויאמר לו שחם שניהן כדי שתשחם
 כמו שאמר לך רבך, והרי האחד מהן שלך, ע"פ שאין לרבך רשות
 בו, ובשלה שאינו עבד א"צ לוח: מ"ג. עד כמה נמנין על הפסח עד
 שיהא בו כותל לכל אחד ויכולו למנות ולמשך ידיוקן ממנו עד שיהחם;
 נמנו עליו וחזרו ונמנו עליו, הראשונים שיש להם כותל אוכלים;
 והאחרונים שאין להם כותל אינם אוכלין וחיובין במסח שני; מ"ד. המסנה
 אחרים עמו על חלקו בלי ידיוקת בני חבורה, אחר שנצלה ויכולין בני
 חבורה להפריד חלקו, שיאכל הוא בפני עצמו עם המנויין שלו בחבורה
 ב', וליחיד אינם רשאים לחוציא מחבורתם שיאכל בפני עצמו, רק באם
 הוא נגזר; מ"ה. וביום זכות נרות ויולדת נדחים למסח שני, ככל
 פי שאינו יכול לאכול בליל מ"ז משני פוטמאנו, ואין שוחטין על הזב
 וזב שראו ג' ראיות, רק אחר שפסרו ז' ימים וטבלו כשביעי והערב

שמשן וכאם י"ד ניסן הוא ביום הבאת קרבנם, שהוא יום ה' שלחן,
 ומסרו קרבנותיהן ביד ב"ד ככל מחוסרי ספרה שחל יום הבאת קרבנותיהן
 ב"ד; וזב או זבה שראו שתי ראיות ומסרו שבעה ימים וטבלו כשביעי,
 שוחטין עליהן כבר ביום ז', ואוכלין בערב, וכן שומרת יום כנגד יום
 שובלת ביום השמור ושוחטין עלי' ואוכלת לערב [וכראת הזב זבב אחר
 זריקת הרים, וכן שומרת יום כנגד יום כראתה דם אחר הזריקה פסולת
 מפסח שני, ואין שוחטין על הנדה אלא בח' שלה, שהיא אינה מובלת
 ביום ז', שהיא לה הערב שמש אח"כ אלא מובלת וקא בליל ה', ואינה
 ראיה לאכול קדשים אלא עד ליל תשיעי; מ"ו. האונן נדחינו ביום
 החיטה של א' מ"ז מת' מצוה] כמל לו מת אחר הצות נמשא"כ בקיום
 הצות הנחה למסח שני' כיון שכבר נתחייב במסח אין שוחטין עליו אלא
 עם אחרים [לא בפני עצמו שמא בשרדו יטמא למת] וטבול ואוכל,
 דאנינות לילה רק מדרבניהן, וה"ה כמל לו מת ב"ג, וקברו ביום י"ד
 עם אחרים [לא בפני עצמו שמא בשרדו יטמא למת] וטבול ואוכל,
 דאנינות יום הקבורה מדרבנן ואינו תומס לילה נואס"י בשאר קדשים
 הוא מותר] ויום שמועה ויום ליקוט עצמות דינו כיום קבורה; מי שחומר
 בכל לבקש בתוכו מת אם הוא אפור שם, אין שוחטין עליו, אלא עם
 אחרים, ובשחמו על עצמו בלבד, ולא נמצא מת אוכל לערב, ובנמצא
 אחר וריקת הרים, או ריקא כנרע שהי' בודאי מסא בשעת זריקה, כגון
 שגל עגול, חיוב במסח שני, משא"כ במסח אם ה"י עומר בשעת זריקה
 על המוסא; מי שחבוש ביד ישראל הוין להומת ירושלים וחבטותיהו
 לצאת לערב, שוחטין עליו אפי' בפני עצמו [ולירושלמי דוקא עם אחרים]
 וכשיצא ילכה לירושלים ויאכל, ובחבוש ביד עכו"ם אין שוחטין עליו עד
 שיצא וכ"כ הרמב"ם פ"ה מק"פ ה"ס וצ"ע שהווא מירושלמי, ולבבלי
 בהבטחותו שוחטין עליו עם אחרים; ובשחמו עליו בדיעבד יוצא אוכל,
 ובכל יצא אפור מסח שני; הולא וקן שיכולין לאכול כותל אין שוחטין
 עליו אלא עם אחרים, ובשחמו ואינם יכולים לאכול פטורים מסח שני;
 ויכולו לאכול ושחמו בדיעבד עליהם בפ"ע אוכלין; מ"ז. משתדלין
 שלא דהוי דאורייתא א"כ

מוכח דעשה דמסח דיש בו כרת דוחה לעשה דאורייתא. א"כ היאך השיב מצורע בהא דלא הקמידו דבריהן. מה ראה דנהי דר"י לנשוי סבר דאפילו עשה בו באמת.
 אכל מ"ט מני סוכר ג"כ דאפילו ה"י בו עשה חויה נדחה מפני המסח דהא דאורייתא סוכר כן וא"כ ל"ש לומר לא העמידו דהא אף אלו העמידו שהיא כשל תורה הא גם
 דאורייתא מסח נדחה מפני המסח אע"כ מוכח דר"י פירושי מפרש ומ"ל למוניא מסברא דעשה דאורייתא לא היה ראוי להיות נדחים מפני המסח אלא כיון דמדרבנן הוא נדחית
 ולא העמידו דבריהן לעשות כש"ה א"מנ"ס מ"ט קשה לי הא האמת כן הוא דאף אם הוא דאורייתא ראוי שיהיה מפני פסח דכן מוכח בבוהים דף ל"ג ע"ב דאמרינן רבינא
 אמר למלקתא אתמר וע' בתוס' שם דהא עדיין איכא לאקשווי דאין עשה דוחה ל"ה ועשה ועוד הא בעי בעידנא וחידעו דעשה שיש בו כרת עדיף הרי דאף ל"ה ועשה
 דאורייתא נדחים מפני המסח וא"כ איך השיב מצורע בכללא דלא העמידו הא אף אם יעמידו דבריהם ה"י נדחה מפני פסח וצ"ע לבינו ד' ואלסדה תורתין; ודבר ראשון
 פ"ג דמ"ט ס"ג. אבל אינו נוגח אבילות והכי קאמר אע"פ שהכחמים עשו חיווקן לבריהם כש"ה העמידו במקום עשה כן אן החמירו עליו ואחי עשה דרבים; ודבר עשה
 דיחיד דבריהם ואע"פ שלא עשו כן לענין שומר כו' תסוח לי מאד לפאי צריך הרא"ש לבנוס בפרעה דחוקה להלך בין שומר רעשו חיווק. ובין אבילות דלא עשו חיווק. הא
 חיוק דלפי מה דהביא תרא"ש תחלה שימת תרי"ף והראב"ד דדייקי מסוגיא דהכא ראיא אבילות דאורייתא. מוכח דאף בראורייתא אתי עשה דרבים ודתי עשה דיחיד אלא דר"י
 חזיב

נר שנתגייר. דלית פ"ה
 ז"ל:
 שנויי נוסחאות
 בערב פסח כתיב
 ונמשל"ר ערב פסח;
 כ"ק וכו"מ ב' ערב
 פסחים; כתיב ערבי
 פסחים וכו"ה נעודות פ"ה
 ז"ל. (א"ה) פ"ה חו
 כ"ק וכו"ה לתא.
 תוספות חדשים
 נמי קדשים וכו"ה הרמב"ם
 פ"ו מהק"פ: חו"ה ד"ה
 תימא כו' בפורש
 לבי"ה כו' עכ"ל שמעתי
 לכן כס חכמ אחר
 דליתא בהגינה פ"ג מ"ג
 סלוקן ומחוסר כסודים
 לריקן ענינה לקדש והעטס
 משום שחיו אטוריס בקדש
 עד לאודא וכו"ה דעמס
 ושחא נמשא ע"ש בתוי"ט
 וא"כ פ"ה ערל וכו' דלא
 חסכ פ"ה כ"ל. דשם חיווי
 נמעטת שאינה נהרמסת
 ועל ג"כ בתרומה אסור
 ול"ז דלא דמי דאם עבדו
 רבנן מעלות בנידי
 דשכיח לא יספיק מניס
 מידי דלא שכיח:
 (תמכורש"ה ז"ל):
 ראשון לציון
 ת תי"ט ס"ד"ה כפורש
 מן הקבר כו' פ"ה לנצח
 הרגל כו' עין יס"ט:

תוספות רע"ק
 שם [אות מן] בחו"ס
 ד"ה כפורש כו' במקום
 כרת. בנ"ס אמר רבא
 ערל הזאה ואימל
 העמידו דבריהן במקום
 כרת אונן ופסורע ובית
 המסח לא העמידו
 דבריהן במקום כרת
 כו' פסורע מאי הוה
 דהניא מצורע שהל
 שמיני שלו בערב הפסח
 וראה קרי בו ביום
 שובל ואוכל כו' בא
 עשה שיש בו כרת כו'
 ואמר ר"י דבר תורה
 אפילו עשה בו בו
 ובתוס' ד"ה ואמר ר"י
 כו' ר"י לא פליג אברוי
 דלאו תנא הוא אלא
 פרושי קא מפרש לה
 נרמה דקתני וירחה
 לעשה שאין בו כרת
 לאו דוקא אלא איסור
 דרבנן הוא; וכן מוכח
 דנבי יולדת כו' ע"ש
 וכן ביבמות האריכו
 להכיח דרך פרושי קא
 מפרש וקשה לי הא
 בששור מוכח כו' דאם
 איתא דהברייתא ס"ל
 דהוי דאורייתא א"כ
 כו' ב' באמת.

הכ"ר דליכא אבילי כלל
 מדאורייתא אבל הכרה
 יכולה להיות קיימת
 דאף אילו ה' דאורייתא
 ה' היין הנרחה עשה
 אבילו דיתיר סגני
 עשה דרבים דיו מ.
 וא"כ רווחא שמעתא
 שפיר דגבי שופר בין
 דבמלאכה דאורייתא
 א"ן עשה דשופר הוה
 ל"ה ועשה דיו"מ ה"ה
 ממש היה נרחה סגני
 אבילות דרבנן לא יוח

שלא ישחם לכתחילה על יחיד, שנאמר ועשו אותו, ובריעבר כשר
 כשראו לאכול את כולו, וצריך כל א' סגני הכורה ראוי לאכול כזית,
 שנאמר איש לפי אכלו, ואפי' הכורה של סאה ואין כל א' יכול לאכול
 כזית, אין שוחטין עליהן; אין עושין חבורת נשים ועבדים או קטנים
 ועבדים ולא תהיה קלות ראש ביניהם, אבל עושין חבורה כולה נשים
 אפילו בפסח שני ואף דנשים בשני רשותן או כולה עבדים ושוחטים על
 הקטנים שהיו סגני הכורה, לא שחתי' הכורה כולה קטנים שאינם
 בני דעת, וכן לא הכורה כולה חולים או זקנים או אוננים, אפי'
 שחן יכולין לאכול, היאיל ואבילותן קמיסה שםא ישיארו, ובריעבר
 ששהו כשר, וכן לא הכורה שכול; גרים שטא ידקדקו בו יותר מדאי

נבוח חירץ ע"ר אמאי רבנו הגדול תמיהה התי' רצ"א ב' ל"ה שטא,
 דכתבו על הנמרא דאמרם שטא ידקדקו בו ויבואוהו לידו סגל דירושלמי
 אומר בהיפוך, שמתוך שהם מקולקלים אין מרדקין ויבואוהו לידו
 סגל ופי' ע"ר וצוק'ל כוננת דירושלמי דר"ל שלא ידקדקו לידע אמתה
 הדין שבאמת כשר הוא על פי דינא, אבל ידקדקו ויהפירו בו
 יותר מדאי, והיינו ממש דקדוק דאמר הכבלי ואין מתירה ב"ן
 הכבלי דירושלמי] ויבואוהו לידו סגל: משנה ח. ישראל ע"ל
 סגל בע"פ שוחטין עליו אחר שסל; אבל גר שנחנייר בערב סגל
 וסל ומכל אין שוחטין עליו, שאינו אוכל לערב, וה"ו כמורש סקבו
 שצריך ל' ימים ואח"כ יסחר:

עשו שמות של דבריהם בשל תורה, והקטירו דבריהם כאלו ה' ש"ת. אבל באבילות ל"ש דהעמור דבריהם בש"ת דהא אף אילו ה' דאורייתא עשה דרבים דיו"מ. ומיזבב יותר ליטנא דאחי עשה דרבים בו והיינו לחטמיק דבאמת אלו לא היה אבילות דאורייתא נרחה סגני י"מ נב אבילות דרבנן לא יוח מעמירם דבריהם בש"ת לוח נקס יסור הסעס רעשה דרבים רוחה עשה דיתיר ומש"ה אף אם יעמידו דבריהם מ"ס נרחה אבילות סגני י"מ ועצ"ל:

ציונים חוספת יום טוב מי שהיה פרק ט פסחים ר"ע מברטורה

פ"ט א שנג' וכו' יעשה את השני. לראה דיליף לה מאיס חים
 דכתיב בפסח שני כדיליף מיניה דברייתא לזבין
 ומאורעיס וזבועי נדות [וכו' ראיתי בירושלמי טמא לנפש אין לי
 חלא טמא לנפש אנוסיס או שנגנין מנין. ת"ל חים איש ריבס. עד
 כדון כרבי עקיבא] כלומר דררים
 כפל לזון טבא לרבותא]. דרבי יעמאל
 [כלומר דסבירא ליה דברה תורה
 כלבון בני אדם] ה' דבי רבי יעמאל
 לא עמא לנפש כהרי דרך רחוקה.
 ולא דרך רחוקה כהרי עמא נפש.
 הלך הכזה שצפן שלא עשה את
 הראשון יעשה את השני אף אי מריבס
 אטעין או שנגנין שלא עשו את הראשון
 יעשו את השני; אם כן למה גאמר
 טמא. כתב רש"י בגמרא פריך הא
 אינפריך דאי בעי למיעבד דראשון
 לא מני עביד. חלא [קאי א] דרך
 רחוקה דאטס ה' ולא מני עביד וז"ל

פרק ט א מי שהיה טמא. שאלו פטורין מן הה. ד. ז.
 הטמא או כהן צדוך רחוקה פטורין הכחוב
 מלעשות פסח ראשון ועיקר כרת בפסח ראשון הוא. לפיכך אם
 לא עשו פסח שני פטורים מן ההכרת: ואלו חייבין בהכרת.
 השנג' או האטס חייבין היו בפסח
 ראשון חלא שהסנגס והאונס עכבתן
 ושהידו ולא עשו פסח שני חייבין
 בהכרת. דכתיב (נמדנר ט) והאיס
 אשר הוא פטור וצדוך לא היה ומל
 לעשות הפסח ונכרתה מנמע דעל
 כל שאר סגנות ואונסין שאירשו
 דראשון מון מעמא ודרך רחוקה חייבין
 כרת אם לא עשו פסח שני: ב' מן
 המודיעית. שס מקס רחוק מירושלים
 מהלך ט"ו מילין והוא שיעור מהלך
 ארס ציטע ציטע ניסן וימי תבחי
 שהימים והלילות שייס מהנן החמה
 עד צין הערביס שהוא טעה הקרבת
 הקרבן: חוץ לאסקופת העזרה. אפילו היס קרוב לירושלים
 וחלה ונתעכב ולא הגיע לאסקופת העזרה עד סוף טעה הקרבת
 הקרבן נדון כדון דרך רחוקה. וז' עקיבא כוצר שאין לו חלא
 דין נהנס חבל לא דין דרך רחוקה. ה' החיל וסיס מן המודיעית ולפניס.
 והלכה כר"ע: לפיכך נקוד על ה'. של רחוקה. חני כמעתי לדרוש
 רחוק

פ"ט א שנג' וכו' יעשה את השני. לראה דיליף לה מאיס חים
 דכתיב בפסח שני כדיליף מיניה דברייתא לזבין
 ומאורעיס וזבועי נדות [וכו' ראיתי בירושלמי טמא לנפש אין לי
 חלא טמא לנפש אנוסיס או שנגנין מנין. ת"ל חים איש ריבס. עד
 כדון כרבי עקיבא] כלומר דררים
 כפל לזון טבא לרבותא]. דרבי יעמאל
 [כלומר דסבירא ליה דברה תורה
 כלבון בני אדם] ה' דבי רבי יעמאל
 לא עמא לנפש כהרי דרך רחוקה.
 ולא דרך רחוקה כהרי עמא נפש.
 הלך הכזה שצפן שלא עשה את
 הראשון יעשה את השני אף אי מריבס
 אטעין או שנגנין שלא עשו את הראשון
 יעשו את השני; אם כן למה גאמר
 טמא. כתב רש"י בגמרא פריך הא
 אינפריך דאי בעי למיעבד דראשון
 לא מני עביד. חלא [קאי א] דרך
 רחוקה דאטס ה' ולא מני עביד וז"ל

פרק ט א מי שהיה טמא או בדרך רחוקה
 ולא עשה את הראשון יעשה את השני
 וראשון יעשה את השני. אטס לא עשה את
 טמא או שהיה בדרך רחוקה (ב). שאלו (א)
 פטורין מהכרת (א). ואלו (ב) חייבין בהכרת (א)
 ב איזו היא דרך רחוקה. מן המודיעים
 ורחוק (א). וכמדתה לכל דרו. דברי ר' עקיבא.
 ר' אליעזר אומר מאסקופת (ה) העזרה ולרחוק.
 אמר ר' יוסי לפיכך נקוד על ה' (א) לומר לא
 מפני שרחוקה ודאי. אלא מאסקופת העזרה

צבי למיעבד על ידי טלוחו מני עביד
 עליו וז"ל עביד תבא עליו צרכה והילכך הואיל ושאר אונסיס
 אחיו לבני אונס דדרך רחוקה למה לי דאכרחא רחמנא טפי
 מאונס אחרינא: אלו פטורין מהכרת. כתב הר"ב דעיקר כרת
 בפסח ראשון. ומיהו בפסח שני נמי כתיב ציה (נמדנר ט)
 חטאו ישא. לרבי דיליף ממנדף שהוא מברך ה' דכתיב ציה
 (ויקרא כד) וכחא חטאו והוא בכרת כדתן צריס מסכת כריתות.
 ב' [מן המודיעים ולחון. כתב הר"ב מהלך ט"ו מילין והוא שיעור כו' מהנן החמה עד צין הערביס שהוא טעה הקרבת
 הקרבן. דבין הערביס כתיב ציה כתמיד. ותמיד אטפ"ו שנשחט מכה ומחלה זמנו מן התורה מתחלת טבע וחילך. שמתחלת
 החמה להעתיקס כלפי מערב קלות ומשחרי טחלי דהכי אמרינן ציומא. [ריס] פרק ג' ללוחיה דאברהם [הפלת הערב של]
 מני משחרי כוחלי דהייט מחלות היום ולהלן. ופרסיק עלה מהא דתנן תמיד כשחט צטס ומחלה. ומשני חאני כוחלי בית המקדש
 לח מיכוטי רחביס מתחתיין ולא משחרי בעיקוס פורתא עד חני טבע ומיהו זמן שחיתה מתחלת טבע וחילך ונמשך עד
 שחשקע החמה. ומשחשקע החמה לא. דרס נפסל בשקיעת החמה. בלוחיה מקומן. לך לשון רש"י. ועיין פ"ג משנה ב':
 לפיכך נקוד על ה' וכו'. כתב הר"ב חני כמעתי לדרוש רחוק ה' וכו'. ובירושלמי ה"א שברחוקה נקוד איש רחוק ואין דרך

צבי למיעבד על ידי טלוחו מני עביד
 עליו וז"ל עביד תבא עליו צרכה והילכך הואיל ושאר אונסיס
 אחיו לבני אונס דדרך רחוקה למה לי דאכרחא רחמנא טפי
 מאונס אחרינא: אלו פטורין מהכרת. כתב הר"ב דעיקר כרת
 בפסח ראשון. ומיהו בפסח שני נמי כתיב ציה (נמדנר ט)
 חטאו ישא. לרבי דיליף ממנדף שהוא מברך ה' דכתיב ציה
 (ויקרא כד) וכחא חטאו והוא בכרת כדתן צריס מסכת כריתות.
 ב' [מן המודיעים ולחון. כתב הר"ב מהלך ט"ו מילין והוא שיעור כו' מהנן החמה עד צין הערביס שהוא טעה הקרבת
 הקרבן. דבין הערביס כתיב ציה כתמיד. ותמיד אטפ"ו שנשחט מכה ומחלה זמנו מן התורה מתחלת טבע וחילך. שמתחלת
 החמה להעתיקס כלפי מערב קלות ומשחרי טחלי דהכי אמרינן ציומא. [ריס] פרק ג' ללוחיה דאברהם [הפלת הערב של]
 מני משחרי כוחלי דהייט מחלות היום ולהלן. ופרסיק עלה מהא דתנן תמיד כשחט צטס ומחלה. ומשני חאני כוחלי בית המקדש
 לח מיכוטי רחביס מתחתיין ולא משחרי בעיקוס פורתא עד חני טבע ומיהו זמן שחיתה מתחלת טבע וחילך ונמשך עד
 שחשקע החמה. ומשחשקע החמה לא. דרס נפסל בשקיעת החמה. בלוחיה מקומן. לך לשון רש"י. ועיין פ"ג משנה ב':
 לפיכך נקוד על ה' וכו'. כתב הר"ב חני כמעתי לדרוש רחוק ה' וכו'. ובירושלמי ה"א שברחוקה נקוד איש רחוק ואין דרך

תפארת ישראל יכין יכין

פ"ט א פסח ראשון: (ב) ולכתוב רחמנא איס אשר לא יכול לעשות
 פסח ראשון יעשה השני, והכל בכלל: (ג) עמא דרך רחוקה:
 (ד) כהידו ולא עשו השני, פטורין, דהרי הכתוב פטור מראשון:

פ"ט א פסח ראשון: (ב) ולכתוב רחמנא איס אשר לא יכול לעשות
 פסח ראשון יעשה השני, והכל בכלל: (ג) עמא דרך רחוקה:
 (ד) כהידו ולא עשו השני, פטורין, דהרי הכתוב פטור מראשון:

אור גדול

פרק ט משנה א ואלו חייבין בהכרת. ובגמ' נס"פ ב' יכול לא יהא
 ענוש כרת אלא שהי' פטור ושלא הי' בדרך רחוקה ע"ל
 ומפא שרץ ושאר כל הפסאין מנין ת"ל והאיש. ועיין שם בתוס' ד"ה

פרק ט משנה א ואלו חייבין בהכרת. ובגמ' נס"פ ב' יכול לא יהא
 ענוש כרת אלא שהי' פטור ושלא הי' בדרך רחוקה ע"ל
 ומפא שרץ ושאר כל הפסאין מנין ת"ל והאיש. ועיין שם בתוס' ד"ה

האי טיהוא חיי. ולא הבנתי קו' הו סלת זכרוי מעכבין בשעת עשי' וכו'
 מילת עמטו משיטא דלא גרע ובכ"ל מילת זכרוי הוא. וא"כ א א כע"ד
 הפסח עד שיסול תחלה ראיתי כההרש"א שהרגיש קצת ולא הרגיש
 כ"ו

ן איר יהושע. י"ז ט"ז
 גמ' ל"ז ט"ז: הפסח.
 מ"י ט"ז ט"ז: ק"ס ט"ז:
 קרב שלמים. מ"י יתנאי
 פנימה פ"א הל' ט"ז ט"ז
 ט"ז ט"ז: ק"ס ט"ז: ק"ס
 ט"ז ט"ז: ק"ס ט"ז: ק"ס
 ט"ז ט"ז: ק"ס ט"ז: ק"ס
 ט"ז ט"ז: ק"ס ט"ז: ק"ס

שנויי נוסחאות
 ו קודם שחיתת בנימינ
 . לשחיטת. ויקח
 בדמיו דג' ונשכ'ר
 ונשכ'ר ויבוא. אחר
 (שחיטת) דג' ונכ"ק
 ונכ"ק לאחר וילת וז"ה
 דג' קרב שלמים
 דג' ונכ"ק ונכ"ק ונכ"ק
 יבוא.
 שחיטת שלמים.
 ויטב ר' ב' לנדבה
 נשכ'ר.
 לשלמים ויטב בדמיו
 ויטב ויטב בדמיו
 שלמים וז"ה נשכ'ר
 וחוס' ועי' תו"ע .

ראשון לציון
 ה תו"ס סד"ה ופסח
 דורות כו' אלא אף נפסח
 מזרים היה שלש כחות
 עי' יס"מ: ו תו"ס ד"ה
 ירעה ט' ה"כ כו'
 עי' יס"מ:

תוספות רע"ק
 וביקור נהג נמי בחמ"ד
 ונקטה לי דמ"ס אסאי
 לא חשיב מקומו בעשור
 דנוהר רק בפסח. כ"ד
 ואפשר בין דוח החילוק
 הוא רק בפסח בערים
 לא חשיב לה: ובזמנא
 דף כ"ט בתוס ד"ה אלא
 אפילו כו' בסוף דבריהם
 בכתבו דאפשר לומר
 ג"כ דפסח ראשון ומנו
 אחר

אור גדול
 בעש"א א"ב טאי פירך
 יבמות (ע"א א') הא
 לאיסורא כתב קרא .
 וע"כ דמטעם וא"כ קשיא
 דהוי שלא למנויין .
 ואי לבתו אחיו מחמת
 מילה התינה לרש"י אבל
 לר"ת דבתו אחיו פסילה
 לא הוי ערל קשיא .
 אמנם יטוין דף ס"ב)
 דמחלק בערלים לענין
 וריקה בין מנויין לאינן
 מנויין יעוש ברש"י
 וחוס' משמע דחל
 המנוי ערל וצ"ע
 מיבמות (ע"א א') ונכ"ל
 ו"א ככתבי כ"ו אלא
 להעיר ברהומא לענין
 בעת הפגאי. ולמה
 שכתבתי יש להעיר נמי
 גבדף ס"ג דלכאורה
 שם שפיר הוי רבווא
 כשחשו לערלים דהא
 סבאר ביבמות (דף
 ע"א) דהיכא דא"א לו
 למולו אינו עשכב
 מילת

אנב דבני למיתני וחמולו כל היום ופסח דורות טהג כל שבעה:
 אחר. עיין מ"ט במשנה ד' פרק שני [ומשנה ה' פרק ז' דברכות]:
 [ופסח דורות טהג כל שבעה. וה"ל שלשה כחות שנשחטו
 פסח דורות היאך חסה מנאל בשל מזרים ורליתו ירושלמי בפרק
 תמיד נשחט [משנה ה'] ארסנן חס
 הפסח נשחט בשלש כחות ר' יעקב
 בר אחא בשם ר' יסא יטן כח נקולו
 של משה והיה קולו מהלך בכל ארץ
 מזרים מהלך מ' יום ומה היה חומר
 ממקום פלוני עד מקום פלוני כח
 אחת. וממקום פלוני עד מקום פלוני
 כח אחת. והל חתמה ומה חס אבק
 שאין דרכו להלך חתמר (שמות ט) והיה
 לאבק בכל מזרים. קול בדרכו להלך
 לא כל שכן. ע"כ. והע"ג דלא קאמר
 אלא שתי כחות קולר צמוצן דמהיכי
 היתו כלל לומר שהיה קולו של משה
 מהלך כו'. אלא ממה שנינו דפסח [נשחט] בשלש כחות ח"כ הכי נמי
 שלש כחות עשה משה הרי דלא נהחוספות. אלא אף בפסח מזרים
 היה שלש כחות: ון שרמורת הפסח קריבה. פירש הר"ב
 שלמים אחר הפסח. וכן לשון רש"י. ולכאורה חולה לומר
 דקריבה דוקא אחר הפסח, ולא ידעתי למה דהא שלמים קריבים
 צמוצן ואפילו צהג עלמו חס חס שלמי חגיגה. כדחנן בפרק
 שני דחגיגה. ואפילו חס נפרש אחר ארבעה עשר בניסן דהיינו
 אחר זמן קרבן פסח. מ"מ קשיא. למה לא יוכל להקריבו
 בארבעה עשר עלמו כשאר שלמי חגיגת ארבעה עשר דהנן

אחד. ופסח דורות נהג כל שבעה ט"ז: ון אמר
 ר' יהושע שמעתי ישחמורת הפסח קריבה.
 ותמורת הפסח אינה קריבה י"י. ואין לי
 לפרש י"י). אמר רבי עקיבא אני אפרש.
 הפסח: שנמצא קודם שחיתת הפסח י"י).
 ירעה עד שיסתאב וימכר. ויקח בדמיו
 שלמים י"י). וכן תמורתו י"י). אחר שחיתת
 הפסח י"י). קרב שלמים י"י) וכן תמורתו:
 ון המפריש נקבה לפסחו. או זכר בן שתי
 שנים י"י) ירעה עד שיסתאב וימכר. ויפלו

במשנה ג' ונפרק שני. ובברייתא. תמורת פסח אחר הפסח
 ואם לכן נחכונו רש"י והר"ב וכאילו אמרו תמורת הפסח אחר הפסח קריבה שלמים. אכתי לא יחא דלא היו לריכים לפרש
 כן צד"ה יושע. שהרי הוא אמר אין לי לפרש: ירעה. פירש הר"ב דחייבי צידים. וכתבו התוספות דהפילו למאן דאמר ריש פרק
 ו' דיומא דחין בעלי חיים נדחים ועיין שם היינו דוקא כגון דלא דחייבי צידים כגון נטמאו בעלים או שמשכו ידיהם עד
 כאן ודלא כרש"י שכתב בגמרא דף ל"ח דמשנתנו סברה בעלי חיים נדחים. וכיחא דהה"ל דהר"ב והרמב"ם לא כתבו דמשנתנו
 דלא כהלכה. דהא הנא קמא הוא דס"ל ה"י ציומא. וצדדיה פסק שם הרמב"ם כוהיה. ודלא כפירוש השני שכתב צ"מ
 בפרק ד' מהק"פ בצדרי הרמב"ם שם דסבירא ליה דמשנה זו דלא כהלכה וא"ל שרעה אלא הקרב שלמים מכוס דחין בעלי
 חיים נדחים. ועוד אריכת צ"ד במשנה דלקמן דלהרמב"ם ירעה אפילו למ"ד חין צ"ח נדחים: שיסתאב. פי' הר"ב שיפול צו
 מוס. עיין בפירושו למשנה ט' פרק בתרא דמנחה: ויקח בדמיו שלמים. פירש הר"ב דמותר הפסח קרב שלמים. צסוף פרק ז'
 דשקלים. כלומר וכל שכן תמורתו: וכן תמורתו. כתב הר"ב ה"ה דמני ר"י למיתני בפסח עלמו וכו'. ובגמרא הא קמ"ל דליכא
 תמורת הפסח דלא קרבה ופירש"י ולא אמרינן מתחלתה שלמים היא. ואפילו המיר קודם שחיתת לא קבעתה זמן השחיטה בשם
 פסח ואין צה דיתוי. אלא אף היא נקבעת בפסח ונדחית: ון המפריש נקבה לפסחו או זכר בן שתי שנים. ואינן ראויים לפסח
 דכתיב (שמות יב). שה תמים זכר בן שנה: ירעה עד שיסתאב. במשנה ג' פ"ג דתמורה מפרש הר"ב אחזי לא המכר בלא
 מוס דזהו מומו. האילו ולא חזה למלתיה. והתוספות כתבו דהכא מודה ר"ש דהס האילו והיא ראויה לשלמים. והפסח אחר פסח
 קרב שלמים הלך לא הוי מוס ע"כ ואפי' הכי אינו קרב שלמים אלא ירעה וכו' דפירש רש"י דקבעתו ההפרשה והרי הוא כקבוע
 בנדחה שאין הוא עלמו קרב אלא דמיו: ויפלו דמיו לנדבה. פירש הר"ב לתיבה וכו' וכן כתב הרמב"ם. ומה בין עולת נדבה
 לעולת עלמו טעין פ"ג דתמורה משנה ד'. וה"ל ומאי שנא מאשם דהנן בתמורה פ"ג הפריש נקבה וכו' דיביא מדמיו חס. וי"ל

דמתי
 (ט) כרע"ב ד"ר נא דבור זה, וכן תמורתו כו" בסקף ד"ה הקודם הפסח שאנר כו' הוא עלמו שלמים וכן תמורתו חס המיר צו כו', והכל דבור אחד
 ורק המו"ט שיהא חס מקום הדבור הוא לאחר הד"ס עד שיסתאב.

אחד ופסח דורות נהג כל שבעה. מתניתין חסורי מחסרה
 והכי קתני ונאלל כחפזן בלילה אחד וחמולו כל היום ופסח
 דורות חמולו טהג כל שבעה דפסח מזרים כתיב (שמות י"ג)
 ולא יאכל חמץ היום חסם יולאים קרי ציה ולא יאכל חמץ היום.
 בלחם יולאים בלבד: ון שמעתי.
 מרצותי: שתמורת הפסח. קריבה
 שלמים אחר הפסח: ותמורת הפסח
 אינה קריבה. ויש תמורת פסח
 שאינה קריבה היא עלמה שלמים אלא
 הרעה עד שתפול צה מוס ותמכר
 ויביא בדמיה שלמים. דמותר הפסח
 קרב שלמים: ואין לי לפרש.
 שכתתי על איזו שמעתי תקרב. ועל
 איזו הרעה עד שסתאב: הפסח.
 שאבד והפריש אחר תחזיו ומנאל
 פסח ראשון קודם שחיתת השני שהיה
 עומד לפניו בשעת שחיט' הרי קבעתו

שעת שחיטה בשם פסח וזה שלא הקריבו דתמו צידים ולא יקרב הוא
 עלמו שלמים: עד שיסתאב. שיפול צו מוס שלא יהיה ראוי
 לקרבן: וכן תמורתו). חס המיר צו צהמת חולין אחרי כן:
 לאחר הפסח. כלומר ואם לאחר שחיתת השני נמאל הרי לא
 קבעתו שעת שחיטה בשם פסח ולא נדחה צידים ויקרב הוא עלמו
 שלמים: וכן תמורתו. וה"ה דמני ר' יהושע למיתני בפסח עלמו
 יש פסח קרב ויש פסח שאינו קרב: ון ויפלו דמיו לנדבה.
 נחתיס א"חס המעטת לתיבה שבמקדש ומקריבין מהן עולות נדבה:
 לח

המיר אחר שחיתת הפסח.
 אכתי פירושו שאם המיר אחר שחיתת הפסח.
 אכתי לא יחא דלא היו לריכים לפרש
 כן צד"ה יושע. שהרי הוא אמר אין לי לפרש: ירעה. פירש הר"ב דחייבי צידים. וכתבו התוספות דהפילו למאן דאמר ריש פרק
 ו' דיומא דחין בעלי חיים נדחים ועיין שם היינו דוקא כגון דלא דחייבי צידים כגון נטמאו בעלים או שמשכו ידיהם עד
 כאן ודלא כרש"י שכתב בגמרא דף ל"ח דמשנתנו סברה בעלי חיים נדחים. וכיחא דהה"ל דהר"ב והרמב"ם לא כתבו דמשנתנו
 דלא כהלכה. דהא הנא קמא הוא דס"ל ה"י ציומא. וצדדיה פסק שם הרמב"ם כוהיה. ודלא כפירוש השני שכתב צ"מ
 בפרק ד' מהק"פ בצדרי הרמב"ם שם דסבירא ליה דמשנה זו דלא כהלכה וא"ל שרעה אלא הקרב שלמים מכוס דחין בעלי
 חיים נדחים. ועוד אריכת צ"ד במשנה דלקמן דלהרמב"ם ירעה אפילו למ"ד חין צ"ח נדחים: שיסתאב. פי' הר"ב שיפול צו
 מוס. עיין בפירושו למשנה ט' פרק בתרא דמנחה: ויקח בדמיו שלמים. פירש הר"ב דמותר הפסח קרב שלמים. צסוף פרק ז'
 דשקלים. כלומר וכל שכן תמורתו: וכן תמורתו. כתב הר"ב ה"ה דמני ר"י למיתני בפסח עלמו וכו'. ובגמרא הא קמ"ל דליכא
 תמורת הפסח דלא קרבה ופירש"י ולא אמרינן מתחלתה שלמים היא. ואפילו המיר קודם שחיתת לא קבעתה זמן השחיטה בשם
 פסח ואין צה דיתוי. אלא אף היא נקבעת בפסח ונדחית: ון המפריש נקבה לפסחו או זכר בן שתי שנים. ואינן ראויים לפסח
 דכתיב (שמות יב). שה תמים זכר בן שנה: ירעה עד שיסתאב. במשנה ג' פ"ג דתמורה מפרש הר"ב אחזי לא המכר בלא
 מוס דזהו מומו. האילו ולא חזה למלתיה. והתוספות כתבו דהכא מודה ר"ש דהס האילו והיא ראויה לשלמים. והפסח אחר פסח
 קרב שלמים הלך לא הוי מוס ע"כ ואפי' הכי אינו קרב שלמים אלא ירעה וכו' דפירש רש"י דקבעתו ההפרשה והרי הוא כקבוע
 בנדחה שאין הוא עלמו קרב אלא דמיו: ויפלו דמיו לנדבה. פירש הר"ב לתיבה וכו' וכן כתב הרמב"ם. ומה בין עולת נדבה
 לעולת עלמו טעין פ"ג דתמורה משנה ד'. וה"ל ומאי שנא מאשם דהנן בתמורה פ"ג הפריש נקבה וכו' דיביא מדמיו חס. וי"ל

דמתי
 (ט) כרע"ב ד"ר נא דבור זה, וכן תמורתו כו" בסקף ד"ה הקודם הפסח שאנר כו' הוא עלמו שלמים וכן תמורתו חס המיר צו כו', והכל דבור אחד
 ורק המו"ט שיהא חס מקום הדבור הוא לאחר הד"ס עד שיסתאב.

י ב י תפארת ישראל י ב י

דאפי' תמורה איכא דלא קריבה, ולא אמרינן תמורה מתחלתה
 שלמים יהיה: יח) שכתתי איזה שאמרו שידו כך ואחה כך:
 (יש) שאבד הפסח, והפריש אחר תחתי, ומנאל הראשון קודם
 שחיתת השני: ב) דמדעומדין שיהיו לפניו שבעה שחיטה,
 הו"ל אהוה שלא שחטו, כדחתו צידים, ולכתי לא יקריבונו עוד:
 בא) צהמיר בפסח זה אח"כ גם כך דינו: ב) ר"ל חס נמאל הנאבד
 אחר שחיתת השני: ב) דהרי לא נדחה צידים: ב) והתורה אמרה
 זכר וכן שנה:

א"ל ללקחו ד' גמ' קודם שחיתת, ובצדקו מוכר טני: מו) ה"ק
 וחמולו אינו נוכח רק יוס א', ופסח דורות אסור בתמון כל ז'
 והא דנקט כוליה בפסח מזרים, ורק לעניין חמץ נקט פסח דורות,
 ולמה לא נקט כוליה בפסח מזרים, או סלבו בפסח דורות. נ"ל
 דנקט בכל חד מה שכתוב צו בפירושו וד"ק: יו) ר"ל שמעתי מרבותי,
 שיש תמורת הפסח שנקרבת היא עלמה שלמים, ויש תמורת פסח
 שאינה קריבה, רק הרעה עד שחומס, ויביא או בדמיה שלמים.
 וה"ה דהס מני למימר יש פסח קרב שלמים ויש פסח וכו', רק קמ"ל

לא יביאנו בנו אחריו לשם פסח. דהוה ליה פסח שמתו
בעליו ואין כאן מניין. הן הפסח שנתערב. שלשה טלאים.
אחד של פסח. ואחד של חמץ. ואחד של עולה שנתערבו. כולן
ירעו עד שסתאבו: ויביא בדמי היפה שבהן. עולה דשמה

היפה עולה היה. ודמי היפה שבהן
אשם דשמה היפה אשם היה. ודמי
היפה שבהן פסח. אש קודם הפסח
נסחאבו כולן. ואש לאחר הפסח
נסחאבו יביאם לטלאים דשמה היפה
פסח היה. ואותו מותר שרריך להוסיף
על הב' עד שיגיעו לדמי היפה יפסיד
משלו. וכילד עושה. אש היפה שבהן
שהיה סלע מזבח ג' סלעים מזבחו וטמל
הסלע האחד ואומר. כל מקום שהיה
העולה הרי הוא מחוללת על סלע זו.
ויביא ממנו עולה. וטמל הסלע הב'
ואומר. כל מקום שהוא אשם הרי
הוא מחולל על סלע זו. ויביא בו
אשם וכן לטלאים: נתערב הפסח
בבכורות. שמעון דמס ודס הפסח
היה: ר' שמעון אומר אם הבורת

כהנים יאכלו. כולן זו בלילה שהבכור נאכל לכהנים ויקרב פסח
לשם פסח כמ"מ שהוא. ובכורות לשם בכורות כל מקום שהן
ואף ע"פ שהן ממעטין בזמן הכילת הבכור. שהבכור נאכל לשני
ימים ולילה אחד ועכשו אין אוכלין אותו אלא עד חותם כזמן הפסח
וגמלאו מזבחי קדשים לבית הסבול. ר"ש כבר שיקולין להביא
קדשים לבית הסבול ורצן פליגי עליה ואמרי ירעו כולן עד
שיסתאבו ויביא מטות דדמי היפה שבהן כדלמין בפסח שנתערב
בזבחים ואין הלכה כר"ס: הן צא ובקש. את האבדו ושחטו
עלינו: אם שלו נשחט ראשון. הוא לו והס' אמרו לו שחט
עלינו על שלו הם נמנים ובלהן ישרף דפסח בלא בעלים הוא
ואוכלין כולן משלו: ואם שלהן נשחט ראשון. הוא אוכל משלו.
שהרי

דמתני' דהכא סברה כמ"ד ב"ח נדחים כדליתא בגמרא המתני'
דהכא ע"מ ב"ח נדחין. דאין לפרש הכא כמ"ס התוספות
לעיל דמתני' צידים דהכא כיון דדרך הקדש דחי לה לא מקרי
כ"כ דמי צידים הלכך מ"ד אין ב"ח נדחים לא תורה כה"ג.
וכמ"ס התוס' לעיל לענין אחר.

דמיו לגדבה בה. המפריש פסחו ומת בו.
לא יביאנו בנו אחריו לשם פסח. אלא לשם
שלמים: הן הפסח שנתערב בזבחים בו.
כולן ירעו עד שיסתאבו. וימכרו ויביא
בדמי היפה שבהן ממין זה. ובדמי היפה
שבהן ממין זה (ה). ויפסיד המתיר מביתו.
נתערב (כ). בבכורות (ל) רבי שמעון אומר
אם הבורת כהנים יאכלו (א): הן הבורה
שאבדה פסחה. ואמרה לאחד צא ובקש
וישחט עלינו (ב). והלך ומצא ושחט. והם
לקחו ושחטו. אם שלו נשחט ראשון הוא
אוכל משלו. והם אוכלים עמו משלו (ג). ואם
שלהן נשחט ראשון. הם אוכלין משלהן (ד)

והוא

ויביא בדמיה שלמים ועיין במשנה דלקמן. ולרש"י הא דקאמר בעלי
חיים נדחים. היינו מדלח קרב עצמו שלמים אלא ירעה. וכדפי'
רש"י בגמרא. ולהרמב"ם משום הא לא אריח נחמה עליה קדושת
הגוף דליבעי מוס כדפי' בפ"ג דתמורה משנה ג' אלא מדתקן יפלו
דמיו לנדבה: לא יביאנו בנו אחריו לשם פסח. פירש הר"ב דאין
כאן מניין ושריך שלא יהיה בלא בעלים. עיין במשנה י' וי"א
והכא מיירי שלא נחמנה בנו עמו כדליתא בגמרא: הן [וימכרו
ויביא בו]. פירש הר"ב ויכילד הוא עושה כו' מזבח ג' סלעים
מזבחו כו' ואומר כל מקום שהיה העולה כו' וכפירוש רש"י ויהיב
טעמא למילתיה דאל"ה הרי הוא מחליף. שמזבח שלמים דדמי
האשם או דדמי העולה. והרי קדושת הבהמה חלטה על מטות
דמיה ואין משנין מקדושה לקדושה ע"כ. וקשיא לפי זה מאי ימכרו
דמי. דמי שלמים. שלמים. ואינו יודע אינו. עולה ואילו
מכאן מסיק דמיה על מטות עולה כו'. ומ"מ מסיק דל"ג וימכרו כו' מכא
דמיה היפה שבהן ממין זה. ולא אמרינן דיפלו דמיו לנדבה
ה"כ שביא דדמי פסח. ואילו לעיל חנן יפלו לנדבה. ולפי זה ה"ג עליה פירקא דהתערבות פ"ח דזבחים דתקן בהו יביא
דדמי היפה שבהן ממין זה וכו'. ולגירסת רש"י ותוספות דלעיל לא קשה כלל. ויש לי רחיה לדבריהם דפ"ח דזבחים דתקן דתקן בהו יביא
ט"ב המתניתין דזבחים שנתערבו מין בשאינו מין דביא מדמי היפה שבהן ממין זה וכו' אחר רבא שהיה דלמור רצן לא
נקריב או הקריב לא ארלי. ומסיק דמתן דלמור בעלי חיים נדחים אמר למעשה. מכמע דהך דינן כמ"ד ב"ח נדחים נמי
התיין ואשילו הכי יקריב מאותו מין ולא אמרינן יפלו לנדבה. א"כ מכמע דהו' דלעיל נמי לא גרסינן יפלו לנדבה אלא יביא שלמים.
וגריך לדחוק להרמב"ם לומר דרבא דינא בעלמא קאמר ולא מהדר המתני': ויפסיד המותר. דברי הרמב"ם בפירושו חונס מובנים
לי: נתערב פסח בבכורות. פירש הר"ב דמתן דמס שיה. ומסיים רש"י ואין טעוניה טעפה חוה ושוק ולא מסיכה. ולא נכסיה: רבי שמעון
אומר אם הבורת כהנים יאכלו. כהן הר"ב ורצן אחריו ירעו כו' ויביא דדמי כו' ויהתערבות אוכל כולם בבורת בכור בעל מוס

ודפוס

הפריש פסח כו' מ"מ פ"ד
כ"ה ק"פ ס"ה: הן הפסח
כ"ה ק"פ מ"ה פ"ד מ"ה ק"פ
ה"ח: הן הבורת. ז"ה כ"ה
קדושת מ"ה כ"ה. מ"ה פ"ג
מ"ה ק"פ ס"ד.

שנוי נוסחאות
ה (כ"ה) ירעו דמי
וכו"ה ליה. והפסח
המתיר מביתו כתיב אי'
ויפריש המתיר. וז"ה
כל כו' יפסיד: כתיב
כל הפסח מותר מביתו.
הן שאבדה פסחה
כתיב וכמס"ב וכמס"ב
שאבד. ויכילד הוא
דכפולת הוה הוא עומד
גם בלשון המטה כו'
ואתרו דרך שדה כהנות
פ"ג מ"ז וכדל"ה יוצא
הוא כו' (פ"ג) כו'
אחד את עמו (כ)
מ"ג. ואמרה לאחר
ד"ג וכמס"ב ואמרו:
כתיב וכמס"ב אמרו.
אובלים עמו (משלח)
ד"ג וכתיב ונביא
וכתיב וכמס"ב ליה.

תוספות חדשים
ז במשנה לא יביא
בנו אחריו כמ"ס חוקי לה
ר"ח שנת אלו וז"ה חזון
וכ"ה הוא דל"ג ב"ח
איש נדחים פ"ג וכו'
הרמב"ם נפ"ד מכללות
ק"פ כ"ה:

תוספות רע"ק
אחר תמיד של הערביים
כתביא יאומר דבר
שנאמר בו בערב ובין
הערביים לומר שלא
נאמר בו אלא בין
הערביים לבד אבל פסח
שני הי מניין דבעי קדים
ועבדו ברישא והא דלא
חשיב לה בסתמי' דהכא
יל תא ששיר: זכיות
ב"ח בתוי"ט ד"ח
גפ"ו. וזוה רחיה
ויפסיד: עיין תשורת
חכס אבי יסון ס"ה:

אור גדול
פולח זכריו דהי"ט לו'
כתוב ולאו בר מהילא
הוא. וסתתה בשבת
דמילח שלבו' אינה
דוחה שבת א"כ לאו
בר מהילא הוא ואינו
פסח בשבת כתיב אי'
הו' שפיר ס"ד דהפסח
כשר דהא יכול למול
בלילה בשעת אכילה
ואף בל"ו שפיר י"ל
כ"ה החוס' הג"ל (א"ס)
כ"ה דנבאר בר אכילה
הוא ותקנין הוא דלא
נתקן. וא"כ שפיר
לא יצטרך לאשמועין
דאף בשבת פסול דלא
מוכה סתמי' דתמיד
נשחט. וצ"ע ככו'.

תפארת ישראל י"ב י

שיטתו דמיו לתיבה שהיה בעורה. להקריב מטות שבתוכו עולה
נדבה כהמזבח. כתיב (בו) וכאלו פסח שלי בעלים: (ז) ר"ל שנתערב
עם אשם ועולה יחד: (ח) דשמה היפה עולה היה, או פסח, או
אשם [ולחיה לא הוכיחה המשנה שיביא כדמי היפה, רק ב' פעמים, משום
דאי' משג' שהיה ודאי יפה, פשיטא שריך לביאוי יפה כנחילה, ולא שייך
צדקה הא דמי כפיפא שיפסיד המתיר מזבחו: (ט) (כט) הפסח: (ל) דמתן דס'
היה ובכור כיון, ושנייה אל' הנופת חוה ושוק, וסמיכה וסמיכה:
(א) כל התערבות בליל פסח, ואע"פ שמעטע זמן אכילת בכור

שכאל לב' ימים ולילה א', ועכשו נפסל מחלוה. ר"ס פ"ל מזבחיין
קדשים לפסול. מיהו לרצן דינו כפסח שנתערב בזבחים לעיל שירעו
ושכחמומו מזבח דדמי היפה שבהן ב' בהמות לשלמים, והבהמות
שהמומו גופייהו, אוכלן בבורת בכור בעל מוס. וב"ל דכ"ס במעשר
רק נקט בכור לרבותא דל"ג כהנים אטו ישראל. ע"ל דר"ש שריך
לשחוט כולם, קודם לתמיד וימחר דמון עד אח"כ [כפ"ה מ"ג] דאל"כ
הרי עובר על עשה דהשלח: (ב) את האבדו כשהמלאה: (ג) מדעשויה
שליח, ושלקן ישרף מדעשהר בלי בעלים: (ד) דהרי חזרו מהשליחות
טו"ז

מי שהיה פרק ט פסחים

א"ל מ"י ס"ס א"ה. אמר
להן כ"ל א"ל מ"י ס"ס
י"ז: ו' שני' חבורות.
י"ח מ"ז ע"ז ס"ס י"ז:

שניו נוסחאות

(א) אינו יודע בד"ק
ובתפ"ק ליהא; כתיב
אינו יודע. שניו
באחד כתיב ובתפ"ק
... באחת. הוא אוכל
משלו כו' ופטורין
מלעשות פ"ש בתפ"ק
בלו כון הנכרים נטעות
כפי מה שראוי להיות
כפי"א בני אמר לכן כו'
ואם הו"ו ידוע כו'.
וכפי"א בלא הנכרים
הנכרים להיות כון ע"כ.
(צ"א) ושחטו כו' ד"ג
וכפי"ק ובתפ"ק יתא.
אם שלחן כו' עמקו.
ואם שלחן כו' משלחן
ד"ג הסדר. אם שלחן.
ואם שלחן... עמקו.
דומה דריש; כתיב הן
אוכלין משלחן והוא
אוכל עמקו ושלחן יצא
לבית השריפה. (ואם)
א"י כתיב ליהא. שניהם
באחד ד"ג וכתיב
ובתפ"ק... באחת.
אמר להן ואמרו לו כו'
עד סוף המשנה ליהא
כתיב א' (ובתפ"ק ס"ס
ליהא) וע' לקמן אוכלין
(כולם) ד"ג וכתיב
ליהא. (ואם אין ידוע
איזה מהם נשחט ראשון
שניהו כו' לבית"ש)
במש"ד סיפור וכתיב
ובתפ"ק ליהא כו' וק'
ליהא גם כתיב כתיב
א' וע' ליהא; ד"ג אם
אינו ידוע שניהם וליהא
ללי איזה מהן נשחט
ראשון. זה לזה ד"ג
וכתיב ובתפ"ק ית
בוה; ויבדק הם כתיב
... היו וכן כסמך נמשה
זו בא (ז) כו' בא
(ז) כתיב כו' ליהא.
אם שלחן (הוא) הפסח
הה ד"ג... משלחן.
כתיב ליהא; כתיב כו'
... שלחן פסח זה ידועו
משבות משלחן. שלחן
אם שלחן פסח זה ידועו
משבות משלחן ומשניה
זו שלחן וכתיב כתיב ר"ה
(ז) ובתפ"ק על שלחן
ובכן משבות וזו הגון
הוא (ד"ס) ובתפ"ק
בתפ"ק ובתפ"ק
רמשה המשח. כתיב
א'... בני ארם וע'
מושכן ליהא
אחד ד"ג וכתיב
משכין להן.

וכדפירש הר"ב במשנה ב' פ"ח דזבחים ע"ס: ט [הוא אוכל
משלו והם אינם אוכלים עמו. האלן כרבי יוסי בפרק דלעיל משנה
ז' דס"ל דזבחיין פסח על היחיד והלכה כמותו וה"ל הפלו כרבי
יודא דלמר אין שוחטין פסח על היחיד וכגון שהמנה עליו

אחרים וכדפירש במשנה ד' ועיין מ"ט
לקמן במשנה י"ח]: ופטורין מפסח
שני. פירש הר"ב דממ"ג בראשון
נמט וכן לשון רש"י רוצה לומר בזה
שנשחט ראשון. וה"ל בלחוד מן
הנשחטים בלחוד אלא שאין ידוע איזהו
כדי שיהיו רשאים לאכול ממנו: לא
אמר לכן כו' אין אחרתין כו'. כתב
הרמב"ם אף ע"פ שהיה בלבוש ששחט
כל אחד מהן על חבירו או שהיו עם
רמיות ודברים שאומדין הדעת בזה
שכל אחד שימלא ישחוט על חבירו.
וכתב בכתף משנה ד"ל דמיחורה
דמתניתין למד כן. דאל"כ מאי
קמ"לן. פשיטא. ע"כ. ולי נראה
לו עוד ראייה דבבב"תא אמרו מאן
אמרו חכמים יפה שחיקה לחכמים
קל וחומר לפעמים. שנאמר (משלי יג)
חיל מחרים חכם יחשב ולי איתא
דכתיב דברים שנלבב הוא דברים
שחיקותיה מאי. תהניא ליה:
ו שנתערבו פסחיהו. ברור הוא
כי זה התערבות לא נפל אלא קודם
שישחט הפסח. הרמב"ם: אחד
מאלו בלא לו אצל אלו. כתב הר"ב
דלמריין בבב"תא בגמ' דאסור
למכור כל בני החבורה מן הפסח
ולהניחו בלא בעלים. וילוף מדכתיב
(שמות יג) ואם ימטע הבית מהיום
משה. משמע אם רלו מחמטין
ועמטין. ובלבד שיהא אחד מבני
חבורה קיים דאם ימטע משמע שיש
שור. ועיין לקמן: של חמשה חמשה ושל עשרה עשרה. פירש שך.
הר"ב על אותו שבררו. וכך אומרים בני החבורה השנייה ליחיד הבא
הגלס. ועל כרחם לריך אחד מאלו לבא אצל אלו ולמנוט עממן ולא למריין ימטעו אלו משלחן בכל מקום שהוא ואלו משלחן ויחמרו
וימנו אלו על אחד ואלו על אחד משום דלמריין בבב"תא בגמ' דאסור לימטע כל בני החבורה מן הפסח ולהניחו בלא בעלים. ושאל
החליפו. ורועים למכור מפסחם ולמנוט על אחר כשאלמרו הרי ידינו משכות משלנו. הרי עתה פסח בלא בעלים מיד וזה אסור.
ועבשו כשאלמרו מחבורה זו בלא אצל האחרת ממה נפשך אין כאן פסח בלא בעלים. אם יפה בררו להם הרי כל בני החבורה
עליו חוץ מן האחד שפירש מהן ומשך ידו. ואם החליפו הרי הלך אחד מהם עם פסחו. וכשמטעו הנתירים ידיהם היתנו נשאר
הוא עליו: וכן חמש חבורות של חמשה חמשה. בני אדם שנתערבו פסחיהו כל חבורה וחבורה מושכין להם אחד מן
הפסחים

יבין תפארת ישראל יבין
מפסח שני: (מד) אין משניחין אהה נשחט ראשון, והוא אוכל משלו והן
משלחן: (מה) קודם שחטו, והרי אין פסח כאלל אלא למייו: (כו) מן ב'
הפסחים: (בו) ר"ל א' מהחבורה זו בלא אצל החבורה האחרת, משום
שאסור להמטע כל החבורה מפסחם: (בח) ר"ל כל חבורה אומרי'
להיחיד שש' אגלס אם וכי': (מא) שמשכנו לנו: (ג) שנתערבו פסחיהו,
או י' בני אדם שכלל חבורה וחבורה מתחלקין ל' הפסחים, ועשו

יבין תפארת ישראל יבין
קודם שחטת האבוד: (לה) מדלג עשאן שלוחים לשחוט עליו: (לו) דשאל
כשחט אחר שחטת האבוד: (לז) דממ"ג בראשון נשחט ראשון ילא, ואכילה
לא מעכב: (לח) אחד מבני החבורה אמר להחבורה בשעה שילא לבקש,
אם וכו', והם לא עשאוהו שליח: (לט) דהרי לא עשאוהו שליח שישחוט:
(מ) דשאל של נשחט ראשון: (מא) דשאל של נשחט ראשון: (מב) אם
אחרתי וכו': (מג) כשחמלא האבוד שחטו עלינו: (מד) וממ"ג פטורים

בפסח ולא. והולאחי. והללתי. וגאלתי. ולקחתי: **ב** מברך על היום. בהחלה קדוש היום ואח"כ בפה"ג. כחמלה קדש היום. ואח"כ בל' היין. וכמס שקדס לכניסה. כך קודס לזכרה: מברך על היין. חמלה. וה"ה למקדש על הפת. שהיין או הפת גורמים לקדוש היום. שאלו אינן לוי יין או פת לא יקדש: **ג** הביאו לפניו. הירקות. כדי שיכיר היטב וישאל. לפי שאין דרך להביא ירקות קודם שעורה: פטבל בחזרת. ללו דוקא חזרת. דעובל ראשון זה הוא בשאר ירקות. הלא חס אין לו שאר ירקות מטבל בחזרת במקום שאר ירקות. ולשון מטבל אוכל. ולפי שכל חכילתן ע"י טבול היטה. קרי לחכילה

ב מזוג לו"ו (בוס ראשון). בית שבאי אומרים מברך על היום (א). ואח"כ מברך על היין (ב). ובית הלל אומרים מברך על היין. ואחר כך מברך על היום (א): **ג** הביאו לפניו מטבל בחזרת (א). **עד שמגיע** לפרפרת הפת (א). הביאו לפניו מצה (י). וחרוסת (י).

לזריות הכה משום פרומוני ניסא מודה: **ב** מזוג. ושמו זיין מסכתי (משני ב) תרגומו ואשתו בחמלה דמונית: **ב** ש"א כו'. עיין ברפ"ח דזכרות וכן בטעמיהו דב"ה: **ג** הביאו לפניו מטבל בחזרת. קן גירסת ספרים מדוייקים. וכן ג' הסוס' והר"ן ועל כרחו ג' הר"ב נמי הכי הוא.

ולוי גרסם בהדיא הביאו לפניו הירקות ח"כ מאי בחזרת דקתני וברישא קתני מטבל בחזרת ולא פ'י בהביאו לפניו מהו. וכספיה מפרש הביאו לפניו מצה כו' ולא פ'י שלוכל או מטבל כמה שמסר זה. גילה זה: מטבל בחזרת. כחז הר"ב לפי שחילתן ע"י טבול היטה קרי לחכילה טבול. והל"ל מטבל החזרת וכתבו

התוספות דזכרא נמי משחתי הכי (ירמיה ד') כי תקרעי בפרך עיניך. שמנחת הפרך בעינים. ומ"ס הר"ב דטבול זה ללו בחרוסת. מדקתני לקמן הביאו כו' אבל חזרת שנאו לשיל כמ"ס דמלל דתמן מטבל בחזרת ש"מ שהביאו ואלו היטה בכלל ההבאה החרוסת כמו כן הל"ל מטבל חזרת בחרוסת ומה שהקשו בתוס' דלוי מספיה רריה דהא קתני הכה חזרת. ותייב נמי צסיפא לא קביא ולא מידי משום דחזרת דרישא לא פסיקא ליה. דהא טיבול ראשון הוא בשאר ירקות. ועדיף עפי בשאר ירקות. דרב

התוספות דזכרא נמי משחתי הכי (ירמיה ד') כי תקרעי בפרך עיניך. שמנחת הפרך בעינים. ומ"ס הר"ב דטבול זה ללו בחרוסת. מדקתני לקמן הביאו כו' אבל חזרת שנאו לשיל כמ"ס דמלל דתמן מטבל בחזרת ש"מ שהביאו ואלו היטה בכלל ההבאה החרוסת כמו כן הל"ל מטבל חזרת בחרוסת ומה שהקשו בתוס' דלוי מספיה רריה דהא קתני הכה חזרת. ותייב נמי צסיפא לא קביא ולא מידי משום דחזרת דרישא לא פסיקא ליה. דהא טיבול ראשון הוא בשאר ירקות. ועדיף עפי בשאר ירקות. דרב

ראשון לציון
פ"א ה"ב ד"ה
ארבע נוסות ט"ו
והואלתי והללתי כו' עיין
יסק"מ :

אחא ברי' דרבא מהדר אשאר ירקות לאפוקי נפשיה מפלוגתא דמורא חימתי מברך על חכילה מרור או בטבול ראשון או בטבול שני. הלכך דר' חייב צסיפא לומר דבהבאה שיהי א"ח אלא בחזרת ודמויו. דהנה במשנה ו' פ"ב. ולא בכל ירקות דעלמא. ומ"ס ה"ס דלת"ק דה"ל דחרוסת בל' לצטל הארס שבחזרת יהא לר"ך ג"כ בטבול ראשון כשהוא בחזרת. ט"ו דה"ס דכ"ס הר"ר יונה ז"ל משום דטבול ראשון אינו לחיוב אלא להכירא בעלמא. ורגילין כל השנה שאוכלין חזרת בלא חרוסת וחי' החשמים לארס. גם עתה נמי לא חזו חכמים אס יאכלוהו בלא חרוסת כמו שעושו בשאר ימות השנה אבל טבול שני שהוא של מזונה שהיזרו חכמים שלא יהא בו חשש סכנה ע"כ: **לפרפרת הפת**. הג' בספר מדויק לפרפר וכן נראה לשון הר"ב ונראה דמפרש פרפר מלשון שלו הייתי ופרפרני (איוב יו) ופרש"י ל' פירורים וכת' ודעדיקנינו ומיאו אפי' או גרסינן פרפרת ניחא ולא קביא אפירוסו דמשנה ב' פ"ו דזכרות כדכתב הר"ן כ"ס הרמב"ן דמלך גופה קרי הכי לפי שהיא עשויה ריקנים וה"ק עד שמגיע לפרפרת דהיינו פת שהיא מלא עכ"ל. והערך גורס ג"כ. פרפרת הפת. ומפרש עם חכילה מלא: **וחרוסת**. פירש הר"ב ששטין

לקוטים
ג הר"ב ד"ה וביאו לפניו ירקות וכי' הו' פי' הביאו לפניו השלחן וכן מוכרח דל' ל' הביאו היקוה מאי קאתרי' בגמ' ח"כ ל' ירדותי' שאר ירקות ומתוך דל' חכמה' שאר ירקות ללמד שאלו אינן ירקות מטבל בחזרת גם טיבול ראשון (קול הרמ"ז) שמו ד"ה ע"ך שמגיע וכו' פירש"י ושכ"ס קודם שגיע לאתה חזרת שאוכל אתה מצה וי'ל דקרא אתה ששם פרפרת לרבו שאין ציין דכח גפי"א על הטבול הכי לפי שבכח הפת פוערת ומש"א קרייה פירפת הפת והאי' הפת שקראת פרפרת הפת לרבו דמלא קודמת למרור וא"כ הוי מרור פרפרת וידיה פ"כ :

י כ"ן תפארת ישראל י כ"ן

נתנו לו מה' דקרא מחוייב לעשות מלאכה, או למכור מלבושו לאורך ד' טבות [שס]. ותמחויו הוא קערה שרגילין הו לחזור בה בכל יום ונותנין בה הבעלי בהים כל ה' מעט הבטיל מקדירתו, לפרנס בה העניים: **ב** (אלינשענקטן) [בלת מוג דומה נקראתו מלאה סוף שמיטתו [שששן], מפני שערכו מים ביטת בשמים. וז"ל דלכדי קאתרי מוגו דמשמע שחמים מוגים, דק"ל דלא ימוג סכ"ב בעצמו, רק אחר דרך חיות [כמ"א ע"ג]: **ב** וישעור כל כוס לר"ך שיחזיק רביעית הלוג, שהוא כשיעור ביצה ומחלה. וישעורו כן, יעול קדירה מלא מים, ויריקו לתוך כלי אחר, ויתן לתוך הקדירה הרקיעה ג' ביצים, ויחיד המים עליהן, נמלא שהנותר מהמים בכלי האחר, הוא כשיעור ג' ביצים, וכשיחלוק המים, יהיה כל חלק רביעית. וי"א שממלא כ' קליפות ביצים ביטות, הוא ג"כ שיעור רביעית. מיהו טעמיה כל כוס, של ג' הראשונים סני ברוכי של רביעית, חוץ מכוס ד' לר"ך לשמות רביעית שלם, מדלר"ך זכרה אחרונה [מע"ב]: **ב** יא ר"ל אומר קידוש: **ב** (יב) בורא פה"ג, משום דחמלה בל' היום ואח"כ היין, והו דיום גורס לויין שיבא: **ג** דהדיר קודם לשאינו חזיר, והו דין גורס לקידוש שיאמר. ובמקדש על הפה ג"כ פליגי מה"ט, ובטבולה קי"ל כב"ה: **ד** (יד) לא פ"י הסנה מה הביאו, ובסוף על מה דסיים, מטבל בחזרת, ור"ל הביאו לפניו מיני ירקות, כדי שיסאל התינוק, מדואן דרך להביא ירקות קודם בליעתה הפת והבע"כ מטבל וכו': **ו** (טו) ר"ל חכילתן ע"י טבול היטה, ושאלנו מברך ג"כ להיכירא דהנוקת ובלעיל, ולא על חכילה דהשחא, יטבל ויברך על חכילה מרור אבל לא בפה"א

מדאינו נאכל חי, וטיבול שני יאכל בלא זכרה [מג"א תמ"ט סק"י, ותי' אטיעול ראשון יבדך כפה"א ועל חכילה מרור]. מיהו אס יס לו שאר ירקות, עדיף עפי שיאכל בטיבול ראשון שאר ירקות. ושיעור חכילה מצה, כזים, דהיינו כחא ביצה, וכמו כן במרור, וימנך החלל שבירק, כדי לשער מים [תפי']. וכשיטתה מעט מים חמין אחר חכילה המרור, ויסור חריפת המרור מפיו כרגע [סמחים קט"ו א', וכן אטי רגיל לעשות]. וחולה או זקן שאינו יכול לאכול מרור כשיעור, לא יבדך עליו. ובאינו יכול לאכול מצה קשה, יעזון המלך ויאכל פרורים כשיעור זית [קס"ח ס"ו], וטוב יותר לשרותה שלימה במים, ויאכלנה קודם שתהיה נמוחה [תפי"א ס"ד]: **ו** (טז) מלאה "עד" לשון טרם הוא, כמו עד שאתה מזהירני על בני, הזכיר בני עלי [ספרי פגשת עתה] וכו"כ עד שהבטלתי וכו' [כ"ק י"א א']. וה"כ בבל אחריתא הוא, וה"ק טרם וסמוך שגיע לפרפר את הפת [כך הגירסה נכונה], ר"ל קודם שרוצה לשבר הפת, כמו שנוהגין לשבר מצה האמצעית מדנקראת לחם עוני, ודרכו של עני כפרוסה [כפסחים קט"ז ב'], או הביאו לפניו וכו' (יו) ג' מלאה, דהיינו ב' ללחם משנה שצריך שבבת וי"ט [בגנת קי"ז ב'] שביבך על העליונה הנווליה, ואחד פרוסה מניח באחזקת בני הכסים, שיברך עליה על חכילה מצה. והא דקאתר הביאו לפניו. ה"ט משום שעקר השולחן אחר הקידוש וסקאוהו מלפני צבל הבית כדי שיסאל התינוק, לכן קאתר דהשתא לאמורת הגדה החיובית [תפי"א]: **ו** (יח) [מעערערטעטיג], וי"א [ללאטרך], וזה"ל [קאספן זאלאטרך]: **י** (יט) שעושים מהאנים או הפוחים מרוסקים זכר לטיעה ומשמיעין בחצות קמנון חתוך לפתילות דקוה זכר לתבן, ואגזו זכר לזכר

מצוה. מ"ח פ"ח מה' חנה
 י"א ויבדקו ק"ש מ"ח פ"ח מה'
 מה' חנה. ד' חנוני. קפ"ו
 מ"ח פ"ח. פ"ח מה' חנה. ח"ב
 ספ"ג פסוק מ"ח קמ"ב פ"ח
 הפ"ח פס"ז. ח' ר"ב.
 קפ"ו פ"ח. כל שלא אמר.
 מ"ח פ"ח מה' חנה. ח"ב ופ"ח
 ע"ס פ"ח:

שנויי גוסהאות
 (ושני תבשילין) ד"ג
 ונ"ק' ובמסני' ליתא
 וע"י רע"ב. רבי
 אליעזר בר צדוק נמשכ"ב
 דפוס פסד"מ ד' אלעזר
 בן צדוק ופ"ח ר'י
 אלעזר נ"ס נמשכ"ב.
 מצוה. נכ"מ ח' לעולם
 מצוה; כ"ג. מצוה
 בהרבות (ה"ו) מביאים
 כ"ג' ובמסני' ליתא.
 (גופו של) פסח כ"מ.
 ח' ליתא. ד' ובכ"מ.
 שואל (אב"ו) כ"מ ח' א'
 .. את אב"ו; כ"מ ח'
 .. ו. שואל לאב"ו;
 ד"ג' ובמסני' ליתא וע"י
 כ"ג' ובמסני' רע"ב.
 בב"ו נמשכ"ב. בב"ו
 לשואל. מה נשתנה
 ט' וסחלתו שנות י"ס
 כ"כ. הפלגות ובסדוק.
 לפי ד' שאלות בסדר זה
 מצוה. מרור. צ"ל.
 סבול ופ"ח נמשכ"ב;
 ד"ג' מצוה. מרור. סבול.
 צ"ל; כ"ג' מצוה. סבול.
 צ"ל. מרור; כ"ג' נכ"מ
 ובמסני' ג' שאלות בסדר
 זה סבול. מצוה. צ"ל
 וליתא למרור וכן ליתא
 כ"מ ח' (וכ"ס בסדר
 מצוה. סבול. צ"ל)
 וכן ליתא כ"מ וברא"ש.
 חמ"ק ומצוה ד"ג' חמ"ק
 או מצוה. הלילה הזה
 נמשכ"ב ככל המשנה
 והלילה (אנ"ו) אוכלין
 בשר במסני' ליתא.
 א"ו מסבילין פסח אחת
 כ"ק' ובמסני' מסבילין;
 כ"מ אין א"ו מסבילין
 ח"א ופ"ח כ"ק' (וכ"ס ...
 אפילו ח"א); כ"מ כ"ב
 אין א"ו חייבים לשב"ל
 אפילו ח"א. וע"י חמ"מ
 כ"מ ובמ"ס. ולפי
 דעתו של (ב"ן) כ"ק'
 לפי... כ"מ ח'
 ליתא. שגיבור כל
 הפרשה וכולהו במסני' ר'
 שהוא נוסר כל הפרשה
 וליתא וכן ליתא ד"ג'
 וכ"ק' (ובהם שהוא
 נוסר) את כל הפרשה).
 ד' (ד"ה) אומר כ"ק'
 וכ"ק' ליתא. (וא"ו ח')
 ד"ג' וכ"ק' ובמסני' ר'
 ליתא וכן ליתא כ"מ ח'
 כסדר ההגדה. מצוה
 ומרור כ"ק' ובמסני' ר'
 ומרורים ופ"ח נמשכ"ב
 ס. המקום ד"ג'
 הק"ב. ד"ג' וכ"ק'
 ובמסני' מסדר כ"א פסח
 .. מרור. ח"ב ופ"ח
 ג"ח וברא"ש ובמסני' ר'

שנוין מהא"ס וכו' וד"ן הכל במדוכה. וע"ס זה נקרא חרוסת
 מלשון חרס שנמלא דף ק"ו בצרייתא חרס זכר לטיט ופירש
 רש"י חרס שנתקן בו הדק זכר לטיט. ומ"ס הר"ב ומשימן זה
 הפוחס משמע דאף לת"ק משימן זה הפוחס על כל פנים
 מדלא כלליהו זהדי תאנים ולו"ס

וכ"י וזו לא יושתי מתן לו. גם
 הרמב"ם לא הזכיר כן בפירושו:
 ושני תבשילין. רב יוסף אמר
 לר"ך שני מיני בשר. אחד זכר
 לפסח. ואחד זכר לתנינה: רבי
 אליעזר בר לרזק אומר מלוא. כ"כ
 הר"ב זכר לתפוח שהיו יולדות שם
 בניהם בלא עלב. מסיים רש"י ולא
 יכירו בהן מלרים דכתיב (ש"ב ח)
 החת התפוח עוררתיך: מצוה. כ"כ
 הרמב"ם לדעתו שחייב חרס לכרך
 אשר קדשנו במזותיו וזו על חכילת
 חרוסתה ואינה הלכס ע"כ. אבל
 בתבירו פסק כמותו בפ"ו מהלכות
 קרבן פסח משום דלפיג' אמוראי
 חליביה וכדכ"כ המגיד ומ"מ בפ"ח
 לא כ"כ שם ברכה שמזכרין עליו
 ועמא דכ"כ העור סימן תע"ה
 שאין מזכרין על החרוסת אע"פ
 שהוא מלוא לפי שהוא טפל למרור:

ר' ובאן הבן שואל. פי' הר"ב במוציא
 כוס שני יהיה הבן שואל מה נשתנה עכשיו
 שמוציא כוס שני קודם חכילה. רש"י: הלילה
 הזה מרור. הא דלא אמר כולו מרור משום
 (דלעילין) שאר ירקי בעינן רחשין. תוספות.
 ולפי שזמנתינו נשתנה גם בעצול ראשון
 חזרת הוררכו לפרשן: הלילה הזה כולו
 לני. מוקי לה בפ' חנו דברים [ע:]
 כ"ן תימא דאמר חגיגה הבאה עם הפסח
 הרי הוא כפסח והינה נאכלת אלא לני.
 תוספות: שבב"ל הלילות א"ו מעבילין
 פסח אחת. מסיק בגמ' דה"י קתני שבב"ל
 הלילות אין א"ו מעבילין אפילו פסח
 אחת ואמרתם זבח פסח הוא. פי' בהמירה
 ש"ל פסח זה שא"ו חכילים ואחיקוש
 מלוא ומרור לפסח. ול"ל נמי מלוא
 זו ומרור זה: לא ילא י"ח. כלומר לא ילא
 י"ח אבל לא ילא י"ח כלל לא קאמר
 ודעתה בסוכה [פרק ב' משנה ז']
 ח"כ ה"י ט"ו ט"ו לא קיימת מלוא
 סוכה מימד לאו דוקא דהא לא ה"ו
 טעמא אלא משום דלמא חתי לאמשיכי
 בתר פולחניו וכל היכא דלא חתמין
 לא סגי דלא ילא חכילין ודאי כדאמרינן.
 הר"ן. ועיין מ"ס בפרק ב' דטוכס:
 מה

ר' ובאן הבן שואל. פי' הר"ב במוציא
 כוס שני יהיה הבן שואל מה נשתנה עכשיו
 שמוציא כוס שני קודם חכילה. רש"י: הלילה
 הזה מרור. הא דלא אמר כולו מרור משום
 (דלעילין) שאר ירקי בעינן רחשין. תוספות.
 ולפי שזמנתינו נשתנה גם בעצול ראשון
 חזרת הוררכו לפרשן: הלילה הזה כולו
 לני. מוקי לה בפ' חנו דברים [ע:]
 כ"ן תימא דאמר חגיגה הבאה עם הפסח
 הרי הוא כפסח והינה נאכלת אלא לני.
 תוספות: שבב"ל הלילות א"ו מעבילין
 פסח אחת. מסיק בגמ' דה"י קתני שבב"ל
 הלילות אין א"ו מעבילין אפילו פסח
 אחת ואמרתם זבח פסח הוא. פי' בהמירה
 ש"ל פסח זה שא"ו חכילים ואחיקוש
 מלוא ומרור לפסח. ול"ל נמי מלוא
 זו ומרור זה: לא ילא י"ח. כלומר לא ילא
 י"ח אבל לא ילא י"ח כלל לא קאמר
 ודעתה בסוכה [פרק ב' משנה ז']
 ח"כ ה"י ט"ו ט"ו לא קיימת מלוא
 סוכה מימד לאו דוקא דהא לא ה"ו
 טעמא אלא משום דלמא חתי לאמשיכי
 בתר פולחניו וכל היכא דלא חתמין
 לא סגי דלא ילא חכילין ודאי כדאמרינן.
 הר"ן. ועיין מ"ס בפרק ב' דטוכס:
 מה

תפארת ישראל
 י"ב י"ב
 ח"ס ה"ס ס"ן חכס, מלכד הכוונה פסוקים
 דכ"א. וגם מסידור שאלחו צהשכל, שמו
 חכס חכס, שבתהלה, שכל על מלוא,
 מרור, וכו' לני, וזה כסדר שהביאום
 לפניו, וכסדר חכילתו חכ"כ [וכמ"ג],
 ואח"כ שואל על הטפלים, כעצול
 והסיבה: (כו) בזמן המקדש שאל כך,
 ומתמתין כ"ן תימא דס"ל דגם חגיגה
 נאכלת לני: (כו) בגמ' קאמרי דה"ק
 שבב"ל הלילות אין א"ו מעבילין
 אפילו פסח אחת: (כח) ח' קידם
 הסעודה ופ"ח במרור: (כט) גנות
 של ישראל, דהיינו עבדים היינו
 וכו', מהמלה עובדי ע"ז היו אבותינו
 וכו': (ל) שבתם של ישראל, דהיינו
 ועכשיו קרבנו המקום לעבודתו,
 ולבסוף ברכת השבח, אשר נאלמו
 וכו': (לא) ר"ל מפרש הפרשה:
 (לב) ר"ל שאל אמר פירוש של ג'
 דברים אלו: (לג) ר"ל לא ילא ידי
 חובת הגדה, ולא קיים מלוא
 מהמזבח:
 י"ל

ראשון לציון
 ה' חו"מ סד"ח ב"ר שאל אמר כו' מלוא
 זו ומרור זה. כל זה כתבו חוס'
 במשנה דהכ"ל ד"ה ואמרתם:
 פסח אחת ועשות נפל בכל פסרי
 משנות ולא רצויו לשנות בו יד
 להגיה בפנים:
 פ"ח ה"ה' ופ"ח ה"לד). הפסוקים
 לכל אחד הפסוקים נמשכ"ב ליתא
 בכל המשניות ובמסני' ר' ובמסני' ר'
 נדפוסים החדשים החדשים החדשים
 עפ"י מהמרה"ש שהגיה אמר ד"ו (ש"ת). ד"ס.

תוספת הדישים
 ח"ס שמה דיעבד בלא הכינה ילא
 בזמן הזה. וגם המש' מייבנת בלרזע
 כוסות ובכיות מלוא ויעור הכוס
 רביעית ושמה לכתלה עלו וכדיעבד
 ברוז: ד' חו"מ ד"ה שבב"ל טו' חמ"ק
 בגמ' כו' ע"ס. אמר המנהיג גמ'
 חמ"ק כן על הכיניתא. אבל במשנה
 ב"ס גרים כדכ"ו ח' א"ו חייבים
 לשב"ל אפילו ח"א:
 פ"ח ה"ה' ופ"ח ה"לד). הפסוקים
 לכל אחד הפסוקים נמשכ"ב ליתא
 בכל המשניות ובמסני' ר' ובמסני' ר'
 נדפוסים החדשים החדשים החדשים
 עפ"י מהמרה"ש שהגיה אמר ד"ו (ש"ת). ד"ס.

תוספת הדישים
 ח"ס שמה דיעבד בלא הכינה ילא
 בזמן הזה. וגם המש' מייבנת בלרזע
 כוסות ובכיות מלוא ויעור הכוס
 רביעית ושמה לכתלה עלו וכדיעבד
 ברוז: ד' חו"מ ד"ה שבב"ל טו' חמ"ק
 בגמ' כו' ע"ס. אמר המנהיג גמ'
 חמ"ק כן על הכיניתא. אבל במשנה
 ב"ס גרים כדכ"ו ח' א"ו חייבים
 לשב"ל אפילו ח"א:
 פ"ח ה"ה' ופ"ח ה"לד). הפסוקים
 לכל אחד הפסוקים נמשכ"ב ליתא
 בכל המשניות ובמסני' ר' ובמסני' ר'
 נדפוסים החדשים החדשים החדשים
 עפ"י מהמרה"ש שהגיה אמר ד"ו (ש"ת). ד"ס.

יברך אח"כ על אכילת מרור ואוכל כלי הסיכה: ואח"כ נומל המצת השלישית ובוצע ממנה לכריכה עם מרור נחריון ואומר ובר למקדש כהלל בן עשה הלל בומן שבהמ"ק קיים היה כורך סמך מצה ומרור ואוכל וכו' [כן שמעתי מפה קדוש של ע"ד, מרן רבן של ישראל זצוק"ל בשעה שנתן הסדר וברמ"ו וכן ראיתי שבשעה שבוצע מצה האמצעית לשמים, היה משלשלה במפה לאחוריו על שכמו, ואמר, לקיים מה שנאמר משארוחם צרותם בשמלותם על שכמם, וכן ראיתי כשהגיע למסוק שדים נכינו ושערך צמה ואת ערום ועריה, היה נומר הפסוק ואמר, ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמ"ך, ואומר לך ברמ"ך חיי ואומר לך בדמ"ך חיי ונתן ח' להם ב' מצות דם ערום ופסחו, וכן ראיתי שהי' לו לקשרת הסדר ארנו יפה מאד קמו בניו לתלפיות התחתים, שנים, שלשים ובהם היו מונחים ה"ג מצות, ולפעלה היה כעין נג עם מעקה סביב, ובתוך הגג היו קבועים כמה כנים ועל כל כן וכן היה מעמיד כל כלי כסף שלו, להשתמש בהם לסדר, והי' נתון באחת הכרסם, ובאחת המרור, וכן השאר, וכסף של כסף היה מושם הכרסם והשאר לכני הבית, והי' מתרגם כל הגדה כר"י לונדרי, ודרשה לאומרה בהתלהבות גדולה ואחר אכילת מרור וכריכה היה שותה צננת מים המין שהיא רמואה בדוקה להקביר מיר שרף החד והקשה של המרור והחריין, והי'א ראי' מהנמרא פסחים קפ"ו א' קמא דכולהו המימי: כ"ז ח' ואחר כל הסעודה אוכל ממצת אפיקומן השמורה תחת הכפת כית ובר לפסח הנאכל על השוכה בהסבה בלי ברכה ויהיה חזיר לאכול קודם הצות, ונס הלל יקרא קודם הצות [ובשבת אפילו אמר הב לן ונברך יאכל לאפיקומן בלא ברכת המוציא, משא"כ לאחר בהמ"ו דיאכל ויברך המוציא ויהוור ויברך ברכת המון. וכבכר בירך בפה"ג לרבי לא יאכל אפיקומן ויסמוך על

המצה שאכל תוך הסעודה, ולהאחרונים יאכל ויברך בהמ"ו בלי כוס, ובשבת עד אחר הלל יסול ידיו ויברך המוציא ויהוור ויברך בהמ"ו ויאמר הלל הגדול על הכוס, ובנאבד אפיקומן יאכל כית אחד ממצה שמורה אחרת] ואין לאכול אפיקומן כב' מקומות אפילו בחדר אחד, ובהתחילו לאכול כבר אפיקומן ונרדמו כל בני החבורה ונעורו אינם אוכלים, משא"כ נרדמו מקצתם או נתמנמו כולם או אפילו נרדמו כולם ורוא קודם שהתחילו אפיקומן אפילו היה תוך הסעודה, אין בכך כלום, ואחר אפיקומן לא יאכל שום דבר [וכדיעבד אם אוכל אין צריך לחזור ולאכול אפיקומן] ולרמנ"א אסור גם כן לשתות, ולר"ה מותר. ומונין לו כוס שלישי לבהמ"ו [ובאין הכוס נקי צריך שמיפה והרחת] ומצוה לחזור אחר זימן, ובעה"כ מברך אפילו ביש לו אורח ומברך בהמ"ו ובפה"ג ושותה בחסיבה. גותחין הפתח ואומר שפוך המתך ואח"כ מונין כוס רביעי ומתחיל לא לנו ונומר ההלל ויהללך ונהגדיל שבתך אומר הווי, ולכה"ס קמן לא יאמר לכתלה הווי, אבל אנא מותר] והלל הגדול, נשמת וישתבח עד מלך מהולל בתשבות ופיוסיה דאמרתם ובה פסח כו' ושותה בכרבה, בהסיבה, ואחריו ברכה אחרונה, ולא ישתה בין שלישי לרביעי, ולא ישתה אחר רביעי יין ושאר משקים, ולח"י דוקא המשכרים, ולא קריעזען ושהע ודאי מותר, ובתאב הרבה יכול לשתות כוס המישי ויאמר עליו הלל הגדול [בלא אמרו כבר על כוס ד': כ"ט הפסח אחר חצית הו"ל כשאר נותר דגירו עליו סימנא שהוא ראשון, שלא יתעצלו ולפיכך כשהוא כביצה מסמא ידים, וכן הפיגול, בומן המקדש כשאכל מכשר החגיגה י"ד היה מברך בא"י אמ"ה אקב"ע על אכילת הובח, ואוכל, ואחר כך היה מברך על הפסח בא"י אמ"ה אקב"ע על אכילת הפסח, ואוכל, ואין ברכות האלו מוסרת זו את זו:

נשלמה מסכת פסחים

ר"ע מברטנורה באחד באדר פרק א שקלים תוספת יום טוב ציונים

כתב הרמב"ם דשקלים סדר רבינו הקדוש אחר פסחים שכן נסדרו בתורה ע"כ. ונ"ל שר"ל שפרשת שקלים כתיב תשא קודם לפרשת המועדות שבפרשת אמור וזה הטעם ג"כ ביומא שהקדים לסוכה כב"ש שם בס"ד. אלא שחקדים שבת ועירובין מפני קדמתו במעלה וכו' ופסחים הואיל והיא סמוכה לשבת וגם מצוה ראשונה על ידי משה רבינו עליו השלום כמ"ש שם בס"ד [והיא בפרשת בא הקדומה לכי תשא] ואף על פי דכתיב שלש רגלים תחוג לי בפרשת משפטים קודם לכי תשא הלך רבינו הקדוש אחר פרשת מועדות דאמור. ששם ביאר הכתוב השביתה ממלאכה והקרבן הקרבנות. ובספר יוחסין. כשם רב שיריא גאון דבתר פסחים תנינן שקלים שהוא מלפניו ובאחד מעניניו:

פ"א א באחד באדר משמיעין על השקלים. ג"ד שולחם ככל ערי ישראל ומכריזין שיביאו שקליהן. לפי שבאחד בניסן לר"ך להביא קרבנות לזכור מתרומה חדשה דכתיב [נמדנר כח] זאת עולת חדש כדחשו לחדשי השנה. חדש והבא קרבן מתרומה חדשה וילפינן חדשי השנה דהבא מראשון הוא לכס לחדשי השנה [שמות יג] הילכך מקדימין שלשים יום דהיינו מאחד באדר להכריז שיביאו שקליהם: ועל הכלאים כלאי זרעים אפורים מלזרוע. ומלקיים. ומותרין באכילה. ומלאחי בפרק ו' דכ"ג [ד'.] שכתב הרשב"ם לאסור בהגהה כלאי

מסכת שקלים

פרק א באחד באדר. משמיעין על השקלים א.

ריבבין

פירוש רבינו יהודה בן בנימין הרופא זצוק"ל משפחת העניים:

פ"א א באחד באדר משמיעין על השקלים. לפי שר"ך להביא ב'א בניסן מתרומה חדשה כדלמך נמנילה [דף כ"ט:] זאת עולת חדש כדחשו חדש והבא קרבן מתרומה חדשה ומקדימין להביא ב"ה

פרק א א כ"ד מכריזין בכל גבול ישראל שיביא כל אחד מחלית השקל שחייב למקדש כל שנה ושנה, ומשקלים הללו לחדשי השנה, הלכך מקדימין להכריז באדר שיביאו שקליהן. עוד רייק כסאן, ולא כרשב"ג, דאיהו אמר דשואלין בהלכות הפסח שתי שבתות לפני הפסח, ומשני אפילו

שקליהם האלה נדפסו ע"י כש"ל ב"ית אלו"ר [לשנה ראשונה], מ"ז קדמוני כלי שם מתכרו שכתב בשנת קכ"ו, ועל דעת המו"ל היה המחבר כסוף חלף החמישי ונתמלח חלף השני או קודם לזה כמו כן כיוע המו"ל דעתי כי ה"י ה"ה היה לפי הכת"ב. ע"ש ו"ע. ועד דהלקושים האלה היו לפני בעלי המצוה הם כנראה שהגהה ל"ג ע"כ מ"ל לקמן. [סדר סועד ח"א]

שקלים. ושלחין בכל ערי ישראל ומכריזין שיביאו שקליהן, כי באחד בניסן צריכין שיביאו קרבנות צבור מתרומה חדשה כדאמרין ב"ב בתרא דמגילה וב"ב ב"ז מא הני טילי אמר ר' שבי אמר ר' יאשי' [ראמ"ה] קרא זאת עולת חדש כדחשו לחדשי השנה, חדש והבא קרבן מתרומה חדשה ח"ה. ובסירקא קמא דר"ה נ"ו, אז יליף לחדשי השנה מראשון הוא לכס אפילו

סביב הקבר. ובימות הגשמים היה הסיד נימוח. ולריך לחזור וללייט: ויוצאים. שלוחי בית דין: אף על הכלאים. ואף ע"פ שכבר הכריזו עליהם באחד באדר לא היו סומכים על ההכרזה דמחא לא עקרום בעלים והיו הם יולאים ועוקרים אותם:

ב היו עוקרים ומשליבים לפניהם. לפני בעלי השדות כדי שתביישו והיו בעלי שדות שמחים שמנכסים להם שדותיהם ועוד שהיו טהנים אוהן לפני בהמתן התקינו שהיו משליבים אותן בדרכים ועדיין היו בעלי שדות שמחים שהיו מנכסים להן: התקינו שיהו מפקירין כל השדה. והפקיר בית דין הפקר: ג במדינה. בירושלים והיו מחליפין מחליט השקל לאנשים שמביאים כל אחד ממתבע מדינתו ואיטע יודע כמה מהם יולאים למחליט השקל: יושבו במקדש. לפי שהיה הזמן מתקרב היו יושבים

הקברות (י). ויוצאין אף על הכלאים (ח): ב אמר רבי יהודה. בראשונה (ט) היו עוקרין ומשליבין לפניהם (י). משרבו עוברי עברה (יא). היו עוקרין ומשליבין על הדרכים (יב). התקינו שיהו מפקירין כל השדה בולה: ג בחמשה עשר בו שולחנות היו יושבין (י) במדינה (י). בעשרים וחמשה יושבו במקדש. משישבו במקדש התחילו למשכן (ט). את מי ממשכנן לויים. וישראלים. גרים ועבדים משוחררים. אבל לא נשים. ועבדים (ט) וקטנים (י). כל קמן

במקדש כדי שימחרו להביא. ורמז"ס פי' שכל ערי ישראל קרוין מדינה ובעשרים וחמשה צו היו יושבים במקדש בירושלים: התחילו למשכן. מי שלא הביא שקלו: את מי ממשכנן לויים. לאפוקי ממ"ד שאין ממשכנן את הלויים דכתיב (שמות ל') כל העובר על הפקודים מבן עשרים שנה ומעלה ולויים לא היו נמנים מבן עשרים: אבל לא נשים. ונתנו איש ספר נפשו (ט) כתיב ולא אשה: ולא עבדים. דאין עבדים חייבין אלא במלות שגשים חייבות: וקטנים. אפילו הביא שתי שערות והוא

חכב. הרמז"ס. ומה שכתב מציתו כך כתב גם כן בפרק א' משום בחזן העמוד דהכא מלות גבוה עליו משא"כ פריעת צ"ח אף על גב דנמי מורה הוא אין למדין ממנה למלות גבוה: לויים. כתב הר"ב לאפוקי ממ"ד כו' דכתיב כל העובר וגומר

ריב בין

כלאים אכלאים זיון אלוין ל"ק כדמפרש בירושלמי תפטר שירדו גשמים אחר שנייטוהו נט"ו צאלד ושטפו הזיון וגם יש להקשות דרכים ורחובות אדרכים ורחובות ויש לתרץ שירדו גשמים וחרו וקלטו כדאמר בס"ק דר"ה בניסן נמי שכימי קמרי כלאים אכלאים ל"ק [כדמפרש] בירושלמי כאן בכ"ד כאן בצפ"ל ובבבלי עוד ממרזין כאן ברע"ט כאן בירקות. גרסין במ"ק [דף 10.] ועד כמה הן יולאין כמותה ששנינו כל אשה שיש בה רובע דרע ממין אחר יעטע ופנסככה כלאים היא כנויה: ב בראשונה היו עוקרין סלגלים ומשליבין לפני בהמתן משרבו עוברי עברה שלא היו ממשכנן לויים כלאים והיו שמתין שתי שמתות אחת שמנכסין שדותיהן ועוד שמשליבין לפני בהמתן התקינו שהיו משליבין בדרכים ולא לפני בהמות ועדיין היו שמתין שמחה אחת שמנכסין שדותיהן התקינו שהיו מפקירין את כל השדה והפקיר ב"ד הפקר כדכתיב וכל אשר לא יבא לשלטה הימים יחרם כל רשעו: ג במ"ד בו שולחנות וישנות במדינה. בכל מקומות ישראל להחליף

עניני ההקדשות וכו' ופודים וכו' וגזבים וכו' כדי שיהיה כל העם עתיד ליתן תרומת השקלים לחזק את בית אלשינו: ויוצאים אף על הכלאים. והי' אף קאי ארישא דמשמעין על הכלאים ותני השתא לאעפ"כ יולאין גם כן ורמז"ס הר"ב: ב שידו מפקירין. פירש

הר"ב דהפקיר. בית דין הפקר. דכתיב (עורא י) כל אשר לא יבא [לשלטה ימים בעלת השרים והוקנים] יחרם [כל רכשו]. בירושלמי דהכא ובבבלי ריש פרק עשירי דיבמות [פס:]: ג שולחנות. שלחן שם לשולחן שלפני השולחני שמקבל עליו וכך קרוין המלפני שולחני בכל המשנה. רמז"ס: במדינה. פי' הר"ב בירושלים וכן פירש רס"י בריש פ"ד דר"ה. ושם כתב הר"ב גם כן ב' הפירושים וכן ברפ"ב דמכילתין אבל בפ"ג דסוכה משנה י"ב ו"ג מ"ח פרק ו' דנזיר השמיט פירוש הרמז"ס. ותנינא כוותיה

דרס"י ותנינא כוותיה דהרמז"ס. כוותיה דרס"י בבוטא פ"ג משנה ו' ברכת כהנים כי"ד במדינה אומרים אותה ג' ברכות ובמקדש ברכה אחת וכו' והדעה מוכרעת דמקדש דוקא דאין סברא לומר דלענין גשירות כפיס חלוק ירושלים מהאך עיירות. ותנינא כוותיה דהרמז"ס בפ"ג דמעשר שני משנה ד' פירות בירושלים ומעות במדינה. ולרס"י יש לתרץ דשאתי ההס דפורט ירושלים בדיא אבל איבא דתתן מדינה ולא הוליא ירושלים מן הכלל נשאר ירושלים בכלל מדינה: לבושבן. כלומר שמואלין העבוס מציתו חרגוס אס חבול החבול (שמות כב) אס משכנא מהלכות שקלים שלוקחים בעל כרחו ואפילו כסותו ואין כלן אף על גב דנמי מורה הוא אין למדין ממנה למלות גבוה: עיין במשנה דלקמן: וקטנים. פירש הר"ב אפילו הביא שתי שערות

שערות

מעומתים לנורך השקלים: [בב"ה] יטבו במקדש. שבני הכפרין שהיו סמוכין לירושלים מחלישין סס: התחילו. סנבאין: לבושבן. ליכנס לביטו וליקח משכון עד שיתן לו הני השקל שהיו ממנין בכל עיר ועיר נבאין ממונין על כך ושופרות היו במדינה לקבץ סס הכסף כמו שהיו במקדש כדתנן לקמן: לויים וישראלים. אבל כהנים לא כדכרסיות לקמן שלא היו רואין ליתן משכס שרי העומר: ולא קמנים. משכון לא היו לוקחין אבל לנבוע חובטין ומפ' בירושלמי כסביבא ב' שערות הקטן או חובטין ממנו אבל לא ממשכנן וכל קטן ומתחיל לבין לקבץ על ידו חט"פ שלא היה מחויב איש סוכס משנה וממשכנן עליו: תגיא בחוסכתא פ"ק נתמסכו ישראל על שקליהן כדי שיהיו קרבות לצור מהן. משל למי ששלחה לו נמא דגרנא הרופא כופחו ומתחר בנשירו בשביל לרפאותו כך אמר הקב"ה יתמסכו ישראל על שקליהן [כדי] שיהא קרבות לצור קרבין מהן מפני שקרבות מכפרין ומרצין בין ישראל לאביהן שבשמים שכן מנינו בתרומת שקלים שקלו ישראל במדבר

שנאמר

יכין תפארת ישראל יכין

והתקינו וכו': (י) כדי לנבוע נכחת, וכל מי שיתן יקבלו ממנו, אבל אין סופין עדיין (יד) ר"ל בירושלים, וי"ה דר"ל בכל ערי ישראל: (טו) את מי שלא נתן שקלו עדיין: (טז) היינו עבד כנעני דחייב רק נמלות שהאשה חייבה, אשה נתמטעה מדכתיב איש, ולפיכך אפילו יש להן כסורים, אבל עבד עברי כסוי לו חייב, ובאין לו הכי הוא כשאר עני שבירושלם. ובפסד כנעני, היינו אפי' ביש לו נטחן לו אחד מתנה ע"מ שאין לרצו רשות בו: (יז) כל שהוא פחות מבן עשרים קרוי קטן, ואפילו הביא ב' שערות. וכל אלו לא משכטס, משום דפטורים מן התורה:

ר"ל כפי שירושלם דהל"כ נפסל ביוזא ט"ש בנבחה דמונת עוד כסא

ויוצאין: פי' מי' מי' פ"ג פ"ג כלאים פ"ג: ב אמר ר"ה מ"ק ר' ע"ב מ"י פ"ב מ"ה כלאים פ"ג: ג פ"ב ב"ו מ"ה מ"ה כ"ס ג' מ"י מ"ה מ"ה פ"ג פ"ג: א פ"ג פ"ג: סמכטין. פי' ט"ז ט"ז:

שנויי בוכהאות (א) על הכלאים נמו"ק ט"ז ליתא ועי' הוי"ט. ט"ז עוקרין (ב) משליבין ד"ג וזכ"ק ובמשכ"ר ליתא. ע"ד היררכים ט"ז וט"ז לדרכים. דהקינו נמשכ"ר דפ"ו והתקינו. מ פ פ ק י ר ין כ"ק ובמשכ"ר מפקירין. כ"ק השדה (כולה) ד"ג ליתא. ככ"ק את השדה: נמשכ"ר את כל השדה: נמשכ"ר וזכ"ק את כל השדה בולה. ג שולחנות (היו) יושבין ככ"ק ובמשכ"ר ליתא וכן ליתא ד"ג וככ"ק וט"ז וישבות ואיטע כוון. כי שולחנות הוא תואר למקומות שיביא עליהם וי"ל בלי וי"ל ק"ף כי נא בסמכ"ר וכו': לקוחות ור"ג בעל ד"ס לא כוון יט"ז ע"ס. בעשרים וחמשה נד"ג ובמשכ"ר בע עשרים וחמשה בו: ככ"ק לא נקן בהמשכה וע ש ר י מ. (ישבו) במקדש נד"ג וישבין...: ככ"ק ליתא אר נבלין ט"ז איתא. לויים (וישראלים) ככ"ק... וישראל: נד"ג ליתא. ועבדים וקטנים נד"ג ובמשכ"ר ולא עבדים ולא קטנים ועי' רע"ט.

ראשון לציון ג הר"ב ר"ה יושבו במקדש. ובעשרים וחמשה: בו היו ט"ז ע"י יס"מ:

תוספות חדשים ג ה"ה ר"ה במדינה כו' כותיה דרס"י והנינא כותיה דהרמז"ס. מותיה דרס"י כו' עכ"ל ועוד יש יוצא מנבואה בנבוכות פ"ו משום י"ב אלו מומין שאין שותפין עליהן לא במקדש ולא במדינה ע"מ דש ע"כ מייירי מקדש ממש דמקירין בו קרבן גס הרמז"ס בנבוכות לא כתב לישא דמתני' ט"ז כדרכו ועוד א"ה תמה על הרמז"ס דל"כ כל הדרכים דהמיוו במקדש בנתני' סוף עירובין שרז ג"ב בירושלם דקורבין ע"כ סנהל רגמ' דכ"י אפילו א"כ מלאכה וזה לא שייך רק משום דהוא נד"ג עבודה ועוד נבמ"ד (מהמורס"ה ז"ל):

באחד באדר פרק א שקלים

אין מסשכנין . י"ט
 ה"י : ד' אפר ר"ה . מנחה
 ז' אב כ"ב מ"ז ע"ג . ערב
 ד' ט"ז : א"י שוקל .
 י"ט ע"ג ס"ז :

שערות וכו' עיין מה שכתבתי במשנה דלקמן כ"ט : שוב אינו פוסק . כתב הרמב"ם שאומרים לו מאחר שנתת עליו השנה ששברה והעמדת עליו זאת המטה הן עליו חמיד עד שיגיע ולא תפסוק עד כאן . ולדבריו נראה דאם מת אביו ועדין הוא קטן דאין

והוא פחות מבן עשרים : שוב אינו פוסק . אביו מסהתמיז ואם מת אביו הוא שוקל על ידי עלמו : ואין ממשכנין את הכהנים . ואף על פי שתיבין במחלות השקל : מפני דרבי שלום . לפי ששבורת הקרבנות עליהם מוליקים להם כבוד וכומים עליהם שלא יעבדו את

שהתחיל אביו לשקול על ידיו י. . שוב אינו פוסק י. . ואין ממשכנין את הכהנים ב מפני דרכי שלום י. : ד אמר רבי יהודה העיד בן בוכרי ביבנה כל כהן ששוקל אינו חוטא י. . אמר לו רבן יוחנן בן זכאי לא כי אלא כל כהן שאינו שוקל חוטא . אלא שהכהנים דורשים מקרא זה לעצמן . (יב"א י) כל מנחת כהן לליל תהיה לא

חיוב עליו דלא כה"ב וכ"כ בפ"א מהלכות שקלים עד שיגדיל ויהן על עלמו . ובאמת שלא ידעתי מעם לסדרת ה"ב דהואך יוכל האב להעמיד חובה על הקטן [דהא דהאיש מדיר את בנו בזמן דתן במשנה ו' פרק ד' דגזיר הלכה היא בזמיר כדפירש ה"ב עם ועיין מ"ש עם רפ"ז] [וע' בספ"ג דטוטה מ"ש עם] ואולי כשירש מאביו קאמר וס"ל דחובה חל על הנכסים : [מפני

שנויי גושהאות
 (שוב) אינו פוסק כד"ג
 וכו"ק וכו"ל וכו"ל
 ליתא . (אתא) הבהנים
 כד"ג ליתא כד"ג לכהנים .
 ד' בן בוכרי (ביבנה)
 כ"ק וכו"ש
 בוכרי . . וכו"ה כד"ג
 ליתא ביבנה וכו"ה ביוחסין
 אות ל' וכו"ה בשמו הקול
 כד"ג בן בוכרי על סם
 שיה עובד בכורות ענות
 הוא ולא נמאח זאת ביוחסין
 כבוס דפט' (ד"ס) . וכו"ה
 ענות הדפוס הוא וכו"ל
 קול רמ"ז . בן בוכרי
 . . בברות . וכו"ל ביוחסין
 פ' עבודת שם אדם עובד
 ככה וכו"ה הנהגה העד
 נוכח כד"ג . וכו"ל
 היות כי המלים עושה
 בברת וכו"ה הוספת
 ביוחסין פי ענין לא
 נמאח כן וכו"ל . בן בוכרי
 כ"ק שקלים א"ר העד
 בן בוכרי כיבנה פי' עם
 אדם' וכו"ה כד"ג וכו"ה
 ומה שמכ"ה
 נמאח א"ר העד
 הכומח בוכרי כ"ה ענין
 ד' וכו"ה כ"ה ר"ה :
 יתקנה ד"ו פ' חטא
 בן בוכרי בכל המקומות
 שמכ"ה מן פנ"ה כ"ה
 כן בוכרי . וכו"ה הוספת
 שיה סמוך בוכרי וכו"ה
 (ד"ס) . כל כהן ששוקל
 כ"ק א"ר וכו"ה
 שכל כהן שחוטא שוקל
 כ"ה שהוא שוקל גם
 כ"ק . אלא כל כהן
 נמאח כ"ה . שכל
 כהן והוא עפ"י ד"ג (אלא
 כד"ג הוא נעטות כדפוס
 כדמאח מן סוף הכונה
 הקודמת : ס) . כ"ק
 אלא שהיה . בוקרא ו
 כ"ק את המקרא זה :
 כ"ק את המקרא זה .
 כל מנחת כ"ק וכו"ה
 וכו"ה וכו"ה . כל
 שהוא בקרא וכו"ה כד"ג
 (ושם ולא תאבל) .

דרכי שלום . פירש ה"ב לפי ששבורת הקרבנות עליהם מולקים להם כבוד כו' דבירושלמי כיני מתניתין אין ממשכנין את הכהנים מפני דרך הכבוד אלא מיהא משמע דבירושלמי משנה הגירסא וה"ב אינו משנה אלא פירושא קא מפרש . ונראה לי דהיינו דרכי שלום שאם לא נחלקו להם כבוד אלו לאנגווי ולפי שאין כאן דרכי שלום אלא א"כ שנקדים מסבא שראוי לחלק להם כבוד הלכך לא נשנה שפרק ה' דגייטין גבי הנה דקדמי השם במפני דרכי שלום : ד' כל כהן ששוקל אינו חוטא . פירש ה"ב ואף על פי שאינו חייב לשקול דמפרש טעמא דירושלמי דכתיב כל העובר על הפקודים כל דעבר על פקודיה יתן וכדפירש ה"ב במשנה דלעיל גבי לויס ואיתו מ"ד שזכר לעיל הוא ניהו בן בוכרי דהכ"ה . וכך כתבו החוס' בפ' הקומץ רבה

ד' כ"ה דלכן בוכרי לויס פטורים כמו כהנים וכן נראה לשון רש"י עם . וכתבו החוס' בפ"ק דערבין דף ד' דה"ב דמלי למימר כל לוי ששוקל אלא משום דלא מלי למימר שדורשין מקרא זה לעצמן . ע"כ . וקלט דוחק לומר כן דבן בוכרי לא נקט לוי משום בר פלוגתיה . ועיין משנה ב' פרק ט' (דערבין) [דעייבין] ופרק ד' דבילה משנה ו' . ומ"ש ה"ב לפי שהוא מוסר מחמת השקל לזכור לגמרי . עיין משנה א' פרק ד' דמכילתין : כל כהן שאינו שוקל חוטא . כתב ה"ב וקרא דכל העובר כו' כל העובר בים סוף וכו' על הפקודים בין אותן שנמט לבדן בין גב דלא כתיב בהן לשון פקידה כמו גבי ישראל ולויס מכל מקום נמט בזאתו פקידה כדכתיב (נמדבר ג') ואלה שמות בני אהרן . ועוד דהא אחרן דכהנים ולויס כדמאח ניכחו . והא דהולך לומר דעובר בים סוף וכן הוא דבירושלמי משום דאוקן שנמט לבדן לא שייך בזה העברה שלא עברו לפני משה אלא היה הולך ועומד על הפהה כמ"ש רש"י בפירוש השומע ועובר בימא ר"ל לרבות כל שעבר בים כלומר אף ששט לוי אף על גב דכמה יתעוקות נולדו אחר העברת הים לא בא אלא לרבות ששט שעבר ג"כ . כ"כ בעל יפה מראה . ולדברי ה"ב שכתב יתן תרומה ה' משמע דקרא תניין דכתיב ביה הכי דריש ליה לתרומה הקרבנות דאלת"ה הוה ליה למימר יתט דכתיב בקרא קמא . אלא דס"ל דקמה מיירי באדנים ותנין בקרבנות והיינו טעמא דכ' במשנה דלעיל דאילו שוקל עד בן עשרים ש"כ כהן קרא מן עשרים שנה ומעלה אבל לא ידעתי מי הכריחו לכך

דמתיקן

ריב בין
 שנאמר ולקחת את כסף הכפורים : ואין ממשכנין את הכהנים מפני דרכי שלום . אבל נחשב תוספין : ד' [אמר רבי יהודה] . ר' יהודה מפרש למה אין ממשכנין לפי שהיו סבורין שאין חייבין בשקלים שכל כהן שאינו שוקל אינו חוטא וא"ל ריב"ז אם אינו שוקל חוטא אלא שהכהנים דורשין מקרא זה ועינין הם ומפרש בירושלמי אמר ר' עבי בשם רב המנונא מטיבין חכמים לר' יהודה תשאל יחיד ממה אין חסאת לזכור ממה . מנחת יחיד קריבא כליל ואין מנחת לזכור קריבא כליל . א"ש דלרבי יהודה פ"ל תשאל

לזכור נמי ממה . ובהקומץ רבה פריך ולכן בוכרי כיון דלכתחילה לא מחייב לתתוי כי מייחתי חוטא [הוא] דקא מייחתי חולין בעורה וה"ה דיש לכתובת והלא אוכל שירי העומר ושתי הלחם ולחם הפנים ומתוך דמייחתי ומסרי להו לזכור ומנחת לזכור אינה קריבא כליל ואין כאן חולין לעורה . ירובאמי כתיב כל העובר על הפקודים ר' יודה ור' נחמ"י ח"א כל דעבר בימא יתן ומנחא אמר כל דעבר על פקודיה יתן מ"ד כל דעבר בימא יתן מסייע לריב"ז ומ"ד כל דעבר על פקודיה יתן מסייע לבן בוכרי דכתיב לא מנו

יבין תפארת ישראל
 (ית) ר"ל בשביעי : (יא) ואפי' מת אביו שוקל אסטרופטו , דנשתעבדו הנכסים : (ב) בשביל שקליהן : (ג) שהשקלים הם לקרבנות לזכור , והכהנים הם המקריבים , ראוי לחלק להם כבוד , דאם לא , אלו לאנגווי כהני תומסקין . והתב' ב"ד שאם גם לא יתן , אשפיכ יהיה להם חלק בקרבנות חלק עבודתם : (ד) דס"ל דפטור מלשקול , שאל לא יפריש לזכור יפה הכה גבי שקלים אפי' רכנן מודו כיון שכל ישראל מביאין שקלים ליזכו ב' . והי דפעיני מפני לזכור יפה יפה כו' ע"כ :

כמין

ליתן מחצית השקל ואין ממעטין אותן מפני דרכי שלום: ה' מקבלין מידם. וכתנאי שימסרום לנכור לגמרי כי היכי דלא להוי קרבן לצור קרב משל יחיד: קיני זבים וזבות. תורים זבני יונה שזבים וזבות מביאות וזכותים בלכד מיירי דאין זבים וזבות

תאכל. הואיל ועומר ושתי הלחם ולחם הפנים שלנו (ג) האיך נאכלים (ד): ה' אף על פי שאמר אין ממשכנין גשים ועבדים. וקמנים. אם שקלו מקבלין מידן. העובר בוכבים והבותי ששקלו אין מקבלין מידן. ואין מקבלין מידן (ו) קיני זבין. וקיני זבות (ז). וקיני יולדות. והמאות ואשמות. אבל (ח) נדרים ונדבות מקבלין מידן. זה הכלל כל שנידר ונידר (ט) מקבלין מידן. כל שאין נידר ונידר (י) אין מקבלין מידן. וכן הוא מפורש על ידי עזרא. שנאמר (שירא ד) לא לכם ולנו לבנות את בית אלהינו (יב): ואלו שחייבין בקלבון (יג). ליום וישראלים. וגרים. ועבדים משוחררים

דמתניתין דתן קטנים מסתברו דעד בן י"ג שנה הוא ככל קטנים דעלמא. וכ"פ הרמב"ם בפירושו וכתבנו. והרמב"ם בפירוש החומש. וכן בהדיא בירושלמי ולפי זה קרא חנין בתרומת ארזים וקרא קמא דלא כתיב ביה מזב כ' מיירי בתרומת הקרבת. ואולי דעת הר"ב לפרש קרא קמא בחדשים. משום דתרומת ארזים קדמה בזמן לתרומת הקרבת. אבל לא ידעתי האיך יפרש הירושלמי. ומ"ש הרמב"ם לפיכך אם רצו לתת שקליה מותר כמו שהעיד עליו בן זוכרי. יש להמיה דמיון דלר"י בן זכאי חייבין מאי האי דקאמר לפיכך אם רצו כו' כבן זוכרי. וכתבנו כחצ דחייבין אלא שאין ממעטין כמתניתין דלעיל: ה' אבל נדרים ונדבות מקבלים מידם. כן הוא בס"א חוזה גירסת הר"ב. אבל גירסת הרמב"ם נראה דלא גרס אבל ולפיכך כתב דמכותים מקבלין הטאות ואשמות. וה"ג ומטאות ואשמות נדרים ונדבות מקבלין מידן. [וכ' הרמב"ם חו"ל ולפיכך מקבלין מהן הטאות

ה הנכרי. מיי"ח פ"א ס"א שקלים ה"ו: ואלו שהחייבין. מיי"ח פ"א ס"א שקלים ה"ב:

שנויי גוסהאות

ועומר נ"ג ונכניק וכתבנו דהעומר האריך נאכלים נ"ג ונכניק וכתבנו דהאיך דם. ה' אם שקלו כד"ג ונכניק וכתבנו דאבל אם שקלו מידן נמשכנין מידן. ואין מקבלין מידן. קיני זבין נכ"מ ליהא וכתבנו כבן נעל ד"ס ז"ל ונשטע בעטות; וכן ליהא כניק וליהא כסוף קיני זבין. המאות ואשמות אין מקבלין מידן ע"י נשטין; נקת דפ"י ליהא למת מידן. וקיניו יולדות נכ"מ ליהא. והמאות נ"ג ועומר ונכניק ונכ"מ ונכניק המאות ונכ"מ דנדרים ונכ"מ (אבל נדרים ונדבות מקבלין מידן) זה הכלל כניק ונכ"מ ונכניק ונכ"מ ונכ"מ וכן ליהא נמשכ"ב דפ"י וכן ליהא נכ"מ (וכס המאות ואשמות אין מקבלין מידן זה הכלל, וכתבנו כבן נעל ד"ס ז"ל, וישן שאינו כהן ומיזב כהן משום דברים הנכבד כחוב ואין מקבלין מידן. וע"י נעל ד"ס ואין מקבלין דכ"ה טוסתא כ"ה ושם הוא כשן נדרים הנכבד ליהא למי ואין מקבלין מידן; נמשכ"ב מידן וכן חס"א מקבלין מידן זה הכלל וע"י מיי"ט; נ"ג חס"א, מקבלין מידן נדרים ונדבות זה הכלל; נמשכ"ב ד"ו דפ"י וקיני יולדות אבל נדרים ונדבות והמאות ואשמות מקבלין מידן. כ"כ שנידר נידר מקבלין מידן נכ"מ ונכניק. והוא נמשכ"ב. והוא נידר. וכל נ"ג ונכ"מ; נ"ג ונכ"מ; נכ"מ. מקבלין מידן; נכ"מ ונכ"מ כל שהוא נידר ונידר אין מקבלין מידן וכ"ה מפורש כו'. כ"כ שאין נידר ונידר נ"ג ונכ"מ ונכניק כל שאינו לא נידר ולא נידר וע"י כדבור הקדש. וכן (הוא) מפורש. נמשכ"ב ליהא; נמשכ"ב דפ"י ליהא למי וז"ה ושם שפורש. (שנאמר) נ"ג ונכניק ונכניק ליהא. (את) בית אלהינו וכל נמשכ"ב ד"ו נכ"מ; נכ"מ ליהא (שם בית ד') אלהינו וכן ליהא ד"ג נמשכ"ב בית אלהינו נכ"מ בית לר' אלהינו כ"כ ואין מקבלין מידן כניקאלו חייבין בקלבון וכל חייבין נ"ג ונכ"מ נכ"מ ונכניק. וכל מקבלין מידם אף כ"ה בהגיה ליום. וע"י דנ"ג כהמון והוא נ"ג

ואשמות. לפי שהוא כיון שנתחין בכפרה אולי ישוב: זה הכלל. נראה דלחטוי כל הקד דמרבין בבדייתא שהביא הר"ב וסתמא דמתניתין דהכ"ה כסתם [פרק ה' דמנחות משנה ג' וה' ויש פרק ו'] דתן כזה מנחת גוים והרמב"ם פסק דאין מקבלין אלא עולה בלכד כר"ע דפליגי. וטעמיה דלא פסק כסתם כתב בכסף משנה בפ"ג מהלכות מעשה הקרבת מוש דרב הגוף לא כבד כותיה. פ"כ. דאמר התם ריש פרק ז' דמנחות [ע"ג] שלמי גוי עולות וילף לה מקרא דילף ליה רבי עקיבא: כל שאין נידר ונידר. פי' למוצא אע"פ שידר ונידר לבדק הבית אין מקבלין מידן. וכן הוא מפורש וכו' וכן נראה בירושלמי: ו' קלבון. פירש הר"ב דבר קל וכו'. להכריע ביניהם. כלומר כמ"ש הרמב"ם קולבון מה שיש בין ערך השקל ובין מחצית השקל. שחיי השקלים הכל לריבין כדי שיהיו כל אחד ואחד חצי שקל שהוא חייב. לפיכך כשהיה אחד הולך אלל שולחתי ומתקד שקל בשי חלחין יתן לו

ה הנכרי. מיי"ח פ"א ס"א שקלים ה"ו: ואלו שהחייבין. מיי"ח פ"א ס"א שקלים ה"ב:

שנויי גוסהאות

ועומר נ"ג ונכניק וכתבנו דהעומר האריך נאכלים נ"ג ונכניק וכתבנו דהאיך דם. ה' אם שקלו כד"ג ונכניק וכתבנו דאבל אם שקלו מידן נמשכנין מידן. ואין מקבלין מידן. קיני זבין נכ"מ ליהא וכתבנו כבן נעל ד"ס ז"ל ונשטע בעטות; וכן ליהא כניק וליהא כסוף קיני זבין. המאות ואשמות אין מקבלין מידן ע"י נשטין; נקת דפ"י ליהא למת מידן. וקיניו יולדות נכ"מ ליהא. והמאות נ"ג ועומר ונכניק ונכ"מ ונכניק המאות ונכ"מ דנדרים ונכ"מ (אבל נדרים ונדבות מקבלין מידן) זה הכלל כניק ונכ"מ ונכניק ונכ"מ ונכ"מ ונכ"מ וכן ליהא נמשכ"ב דפ"י וכן ליהא נכ"מ (וכס המאות ואשמות אין מקבלין מידן זה הכלל, וכתבנו כבן נעל ד"ס ז"ל, וישן שאינו כהן ומיזב כהן משום דברים הנכבד כחוב ואין מקבלין מידן. וע"י נעל ד"ס ואין מקבלין דכ"ה טוסתא כ"ה ושם הוא כשן נדרים הנכבד ליהא למי ואין מקבלין מידן; נמשכ"ב מידן וכן חס"א מקבלין מידן זה הכלל וע"י מיי"ט; נ"ג חס"א, מקבלין מידן נדרים ונדבות זה הכלל; נמשכ"ב ד"ו דפ"י וקיני יולדות אבל נדרים ונדבות והמאות ואשמות מקבלין מידן. כ"כ שנידר נידר מקבלין מידן נכ"מ ונכניק. והוא נמשכ"ב. והוא נידר. וכל נ"ג ונכ"מ; נ"ג ונכ"מ; נכ"מ. מקבלין מידן; נכ"מ ונכ"מ כל שהוא נידר ונידר אין מקבלין מידן וכ"ה מפורש כו'. כ"כ שאין נידר ונידר נ"ג ונכ"מ ונכניק כל שאינו לא נידר ולא נידר וע"י כדבור הקדש. וכן (הוא) מפורש. נמשכ"ב ליהא; נמשכ"ב דפ"י ליהא למי וז"ה ושם שפורש. (שנאמר) נ"ג ונכניק ונכניק ליהא. (את) בית אלהינו וכל נמשכ"ב ד"ו נכ"מ; נכ"מ ליהא (שם בית ד') אלהינו וכן ליהא ד"ג נמשכ"ב בית אלהינו נכ"מ בית לר' אלהינו כ"כ ואין מקבלין מידן כניקאלו חייבין בקלבון וכל חייבין נ"ג ונכ"מ נכ"מ ונכניק. וכל מקבלין מידם אף כ"ה בהגיה ליום. וע"י דנ"ג כהמון והוא נ"ג

ריבבין

כישראל: לא לכם ולנו. כלומר אין לכם עמנו לננות בית אלא לחתנו לנדי. נרסיק בערכין פ"ק הני חדא נכרי שהתנדב דרבה לבדק הבית מקבלין אוחה ממט ותניא חידן אין מקבלין אוחה ממנו אמר ר' אילא אמר רבי יוחנן ל"ק הא לכתולה הא לנכסף דאמר ר' אסי אמר רבי יוחנן בתולה אפילו מים ומלח אין מקבלין מהם פירוש משום רפיון שמה יתנונו לרפות ידי עושי המלאכה. לנכסף דאמר שגמר בנין הבית דבר מוקיים אין מקבלין מהן דבר שאינו מוקיים מקבלין מהן היכי דמי דבר המוקיים אמר רבי יוסף כוון זו אמה כליה ערב פי' כל דבר הנראה למקדן אין מקבלין מהן לפי שלא יהיה להם חלק וזכרון בבית כדכתיב ולכם אין חלק וזכרון בירושלים: ו' אלו חייבים בקלבון ליום וישראלים אבל כהנים לא: [השואלק] ע"י העבד

ה הנכרי. מיי"ח פ"א ס"א שקלים ה"ו: ואלו שהחייבין. מיי"ח פ"א ס"א שקלים ה"ב:

ריבבין

כישראל: לא לכם ולנו. כלומר אין לכם עמנו לננות בית אלא לחתנו לנדי. נרסיק בערכין פ"ק הני חדא נכרי שהתנדב דרבה לבדק הבית מקבלין אוחה ממט ותניא חידן אין מקבלין אוחה ממנו אמר ר' אילא אמר רבי יוחנן ל"ק הא לכתולה הא לנכסף דאמר ר' אסי אמר רבי יוחנן בתולה אפילו מים ומלח אין מקבלין מהם פירוש משום רפיון שמה יתנונו לרפות ידי עושי המלאכה. לנכסף דאמר שגמר בנין הבית דבר מוקיים אין מקבלין מהן דבר שאינו מוקיים מקבלין מהן היכי דמי דבר המוקיים אמר רבי יוסף כוון זו אמה כליה ערב פי' כל דבר הנראה למקדן אין מקבלין מהן לפי שלא יהיה להם חלק וזכרון בבית כדכתיב ולכם אין חלק וזכרון בירושלים: ו' אלו חייבים בקלבון ליום וישראלים אבל כהנים לא: [השואלק] ע"י העבד

במיון ישראל מכן כ' שנה ולמעלה: ה' אבל אם שקלו מקבלין מידם. ירושלמי הא לנכות אין חובעין הכל את אמר חובעין והכל את אמר אין חובעין כאלו בשהביא ב' שטרות כאלו בשלא הביא ב' שטרות: הנכרי והכותי ששקלו מקבלין מידן. ירושלמי תיסתר כחולן דאמר כותי נכרי: ואין מקבלין מידן קיני זבין וכו'. ירושלמי וכו' יש קני זבין וזבות נכריים אלא רישא נכריים וסופא נכותים. הא דתני אין מקבלין אבותים קאי ולאסריך לאשמעין משום דכותים עומדין בין ישראל ומקיימין מקלם מן המאות אף על פי כן אין מקבלין מהן ואע"פ דרבנן נזיר שיהיו כזבין לכל דבריהם כדי שיהיו ישראל פרושין מהן ואין מקבלין מהן אלא דבר המדר והנידר דכתיב איש איש מלמד ששכריים נדרים ונדבות

יבין

במיון ישראל מכן כ' שנה ולמעלה: ה' אבל אם שקלו מקבלין מידם. ירושלמי הא לנכות אין חובעין הכל את אמר חובעין והכל את אמר אין חובעין כאלו בשהביא ב' שטרות כאלו בשלא הביא ב' שטרות: הנכרי והכותי ששקלו מקבלין מידן. ירושלמי תיסתר כחולן דאמר כותי נכרי: ואין מקבלין מידן קיני זבין וכו'. ירושלמי וכו' יש קני זבין וזבות נכריים אלא רישא נכריים וסופא נכותים. הא דתני אין מקבלין אבותים קאי ולאסריך לאשמעין משום דכותים עומדין בין ישראל ומקיימין מקלם מן המאות אף על פי כן אין מקבלין מהן ואע"פ דרבנן נזיר שיהיו כזבין לכל דבריהם כדי שיהיו ישראל פרושין מהן ואין מקבלין מהן אלא דבר המדר והנידר דכתיב איש איש מלמד ששכריים נדרים ונדבות

ישראל תפארת

במיון ישראל מכן כ' שנה ולמעלה: ה' אבל אם שקלו מקבלין מידם. ירושלמי הא לנכות אין חובעין הכל את אמר חובעין והכל את אמר אין חובעין כאלו בשהביא ב' שטרות כאלו בשלא הביא ב' שטרות: הנכרי והכותי ששקלו מקבלין מידן. ירושלמי תיסתר כחולן דאמר כותי נכרי: ואין מקבלין מידן קיני זבין וכו'. ירושלמי וכו' יש קני זבין וזבות נכריים אלא רישא נכריים וסופא נכותים. הא דתני אין מקבלין אבותים קאי ולאסריך לאשמעין משום דכותים עומדין בין ישראל ומקיימין מקלם מן המאות אף על פי כן אין מקבלין מהן ואע"פ דרבנן נזיר שיהיו כזבין לכל דבריהם כדי שיהיו ישראל פרושין מהן ואין מקבלין מהן אלא דבר המדר והנידר דכתיב איש איש מלמד ששכריים נדרים ונדבות

יבין

במיון ישראל מכן כ' שנה ולמעלה: ה' אבל אם שקלו מקבלין מידם. ירושלמי הא לנכות אין חובעין הכל את אמר חובעין והכל את אמר אין חובעין כאלו בשהביא ב' שטרות כאלו בשלא הביא ב' שטרות: הנכרי והכותי ששקלו מקבלין מידן. ירושלמי תיסתר כחולן דאמר כותי נכרי: ואין מקבלין מידן קיני זבין וכו'. ירושלמי וכו' יש קני זבין וזבות נכריים אלא רישא נכריים וסופא נכותים. הא דתני אין מקבלין אבותים קאי ולאסריך לאשמעין משום דכותים עומדין בין ישראל ומקיימין מקלם מן המאות אף על פי כן אין מקבלין מהן ואע"פ דרבנן נזיר שיהיו כזבין לכל דבריהם כדי שיהיו ישראל פרושין מהן ואין מקבלין מהן אלא דבר המדר והנידר דכתיב איש איש מלמד ששכריים נדרים ונדבות

ראשון לציון

ה בששנה את בית אלהינו י"ל בית לאלהינו ועיין יס"ט: דמדאורייתא אין משש במחנה קסן וא"כ קרבן צבור קרב משל יחיד מ"מ כיון דחולל הקנו דמחנות קסן בשששנות מהני הוי כהן נסיר אפילו לענין דערייתא וברעת הסוכרים דבקשר אשה בחוב בע"מ ע"י קנין מעטר שלשהו מקדשת נסורה מדאורייתא. קצת החשן פי' ר"ל: ד [אות ב] בתו"ש ד"ה כל כהן שאינו. דעד בן י"ג שנה הוא. ולפי' צ"ל הא דקתני במתני' שאחר זה דאם שקלו מקבלין מידם אף כ"ה בהגיה ליום. וע"י דנ"ג כהמון והוא נ"ג

באחד באדר פרק א שקלים

אם שקל מ"ח ע"ג ע"ג
וכ"ג: ז' השוקל ע"ג
ע"ג. מ"ח ע"ג ע"ג

שנויי נוסחאות

אב"ה לא (כהנים ונשים ועבדים וקטנים, כ"ח ליתא וע' דנדר הקודש; כמנ"ה: אבל לא כהנים ולא נשים ולא עבדים ולא קטנים וכ"ה נד"י (ושם ליתא למ"ה בהנים) וכ"ה כתיב (וגם שם ליתא); כמ"ה ובמשנ"ב ד"ו רפ"ב ליתא למ"ה עבדים וכן ליתא במשנ"ב כתיב והשוקל ע"ג ידו כהן על ידי אשה על ידי עבד על ידי קטן. כתיב הכרע על ידי עבד על ידי אשה על ידי כהן על ידי קטן וכ"ה הכרע נד"י כתיב (ושם העבד, האשה, הבהן, הקטן) וכ"ה על ידי כהן עבד נגם כמנ"ה: (ואם שקל) על ידי ד"ג וכ"ה וכ"ה ובמשנ"ב ליתא (וייב בקלבו אחד רמ"ה) כתיב ליתא טעום וכן ליתא בליקוט תש"א (ושם ליתא למ"ה הייב) וע"ג ד"ס כהן ולק"ג ע"ג לוח ר"ח: וכן דבריו מכוונים. דברתן סלע וטל שקל דד"ג ובמשנ"ב וכן סלע ליטול שקל ג' כמ"ה הרמב"ם.

ז' ועל (ידי) שכנו ועל (ידי) כהן; ד"ג רפ"ב ליתא; ע"ג ובמשנ"ב כתיב על ידי ד"ג ע"ג או על ידי שכנו.

לקוטים

ו ה"ב ד"ה גותן כו' בהא מודה ת"ק וכו' ה' קולטן להכרע מהות השקל שבו ועל ג' ההקדש וכו' ה' לשידורו על כי ע"ג מחמת שקל זה יכול לפסוק אחד אחר מהקלבו לת"ק דס"ל להשוקל מחמת ת"ק פטור ולר"מ דס"ל דתייב כ"ה מ"ס כ"ב ז"ל דתייב לשלם על השקל שטול מן ההקדש על כי החליף סלע בשקלים של שולחני שהיה שקל אבל קשה דא"כ לתייב שלש קלמתי שהם משלם חליף סלע והחד מהם חובב ההורס ד"ו גריע ההקדש מחילוי הק' שאלה שיהיה נר"ך יתחלה להוסיף על הסלע שני קלמתי להחליפו כשי שקלים והמ"ב היה נר"ך ליתן קולטון אחד להקדש כשהוא מתחילת השקל שלו לשי דברי ר"מ: והנה רוצה החרי ורו"ה לטון אחד של יבוסלמי וכמומדת י' שזה הוא כוונתו אע"ג דעדין לא יצא יד מוכת שילוחו כמ"ה והוא דגרסין בה נתן סלע וטל שקל חייב שני קלמתי אחד ר"ל (לר) ר"ל בשביל: (לר) אפי' הלוה לן, דליתו במתנה אשילוי צעד בר חיובא פטור מקלבו: (ל) ר"ל ששקל שקל שלם, בשביל עממו ובשביל חבירו, ומיירי שהלוהו להבירו: (ל) דס"ל דהגותי חני שקלו פטור מקלבו מן התורה, ולכ"ה בנתנו שקל שלם חייבין רק קלבו ח' שלל יפסיד

תוספת על השקל. ע"כ בפירושו וחבורו רפ"ג מהלכות שקלים. אבל הוא לא הזכיר לשון הכרע. ובפירש"י דכוף בכורות כתב. קלבו הכרע וי"ח חלוף שאין ב' חלוף סלע ויולאין בסלע בלא חלוף מועט ע"כ. משמע דפ"י דהכרע היינו הכרע ותוספת בעלמא טעין וחיוב להכריע בסוף פ"ו דב"ב. וכו"כ בספ"ק דמילין לשון הכרע שחייבין להכריע שקליו. וכן לשון הר"ב שם ובמבנה ג' פ"ט דכורות וכאן תרבייה אחר רכשי. [וכמה הוא הקלבו במשנה סוף פרקין]: אבל לא כהנים. כיון שאין ממשכנים אותם. כ"מ פ"ג מה' שקלים וי"א ל"ג כהנים ואינה עקרית. דהא חנן השוקל ע"ג כהן פטור. אם לא טאמרי דל"ג נמי. ואפשר

לדקדק כן מ"ל הר"ב שכתב השוקל ע"ג אשה. ואי חיובא דגרם ע"ג כהן ה"ל לכתוב השוקל ע"ג כהן. דלמה דלג אלא דל"ג ליה. אבל לא מלאחי נוסחא זו בספר: [השוקל ע"ג כהן. עיין במשנה דלקמן]: ואם שקל ע"ג וע"י חבירו חייב בקלבו אחד. פ"י הר"ב דסבר הנותן מחמת השקל כו' פטור. ורישא דתקן ואלו שחייבין כו' היינו כשבאין שנים ונותנין שקל שלם ומציעתא השוקל על ידי כהן כו' היינו נמי כששוקל על ידו וע"י כהן. וכן פ"י הרמב"ם: הנותן סלע וטל שקל. ופני שהעם קורין שקלים לחלי הסלעים שהיו שוקלין בכל שנה. [ועיין בזמ"ה פ"ח דברכות [ל"ג דכורות]]: ז' [השוקל ע"ג ע"ג. פ"י הר"ב בשביל ע"ג. ועיין במסכת יומא פ"ג משנה ד':

הלכה כר"מ: הנותן סלע. דהיינו שקל שלם לשולחני של הקדש וטול ממנו מחמתו ששאר לו עמו. ושקל האמור כאן היינו מחמת השקל: גותן ב' קלבוטות. בהא מודה ת"ק דנותן ב' קלבוטות. ח' קלבו להכרע מחמת השקל שהוא טול מן ההקדש. וא' דמיון בלא שקל מחמת השקל כמו שקלבו בתורה נתייב בקלבו: ז' השוקל ע"ג ע"ג. בשביל ע"ג. פטור. כיון שנותן להם

הלכה כר"מ: הנותן סלע. דהיינו שקל שלם לשולחני של הקדש וטול ממנו מחמתו ששאר לו עמו. ושקל האמור כאן היינו מחמת השקל: גותן ב' קלבוטות. בהא מודה ת"ק דנותן ב' קלבוטות. ח' קלבו להכרע מחמת השקל שהוא טול מן ההקדש. וא' דמיון בלא שקל מחמת השקל כמו שקלבו בתורה נתייב בקלבו: ז' השוקל ע"ג ע"ג. בשביל ע"ג. פטור. כיון שנותן להם

הלכה כר"מ: הנותן סלע. דהיינו שקל שלם לשולחני של הקדש וטול ממנו מחמתו ששאר לו עמו. ושקל האמור כאן היינו מחמת השקל: גותן ב' קלבוטות. בהא מודה ת"ק דנותן ב' קלבוטות. ח' קלבו להכרע מחמת השקל שהוא טול מן ההקדש. וא' דמיון בלא שקל מחמת השקל כמו שקלבו בתורה נתייב בקלבו: ז' השוקל ע"ג ע"ג. בשביל ע"ג. פטור. כיון שנותן להם

שמוסיפין על מחמת השקל להכריע ציניהם: השוקל ע"ג אשה [כו'] פטור. כגון שהלוה להם דמיון דפטורים הן לא מהייבי בקלבו ואי לא הלוה להם אלא שפירע בשבילם אפי' שוקל בשביל בר חיובא פטור מן הקלבו כדלקמן: אם שקל על ידו ועל יד חבירו. בשהלוה מיירי

אבל לא כהנים ונשים ועבדים וקטנים. השוקל על ידי כהן. על ידי אשה. על ידי עבד. על ידי קטן (ל). פטור (ל). ואם שקל על ידו ועל יד חבירו (ל) חייב בקלבו אחד (ל). רבי מאיר אומר שני קלבוטות. הנותן סלע וגומל שקל (ל) חייב שני קלבוטות (ל): ז' השוקל על ידי ע"ג ועל ידי שכנו. ועל ידי בן עירו (ל) פטור (ל). ואם

הלכה כר"מ: הנותן סלע. דהיינו שקל שלם לשולחני של הקדש וטול ממנו מחמתו ששאר לו עמו. ושקל האמור כאן היינו מחמת השקל: גותן ב' קלבוטות. בהא מודה ת"ק דנותן ב' קלבוטות. ח' קלבו להכרע מחמת השקל שהוא טול מן ההקדש. וא' דמיון בלא שקל מחמת השקל כמו שקלבו בתורה נתייב בקלבו: ז' השוקל ע"ג ע"ג. בשביל ע"ג. פטור. כיון שנותן להם

הלכה כר"מ: הנותן סלע. דהיינו שקל שלם לשולחני של הקדש וטול ממנו מחמתו ששאר לו עמו. ושקל האמור כאן היינו מחמת השקל: גותן ב' קלבוטות. בהא מודה ת"ק דנותן ב' קלבוטות. ח' קלבו להכרע מחמת השקל שהוא טול מן ההקדש. וא' דמיון בלא שקל מחמת השקל כמו שקלבו בתורה נתייב בקלבו: ז' השוקל ע"ג ע"ג. בשביל ע"ג. פטור. כיון שנותן להם

הלכה כר"מ: הנותן סלע. דהיינו שקל שלם לשולחני של הקדש וטול ממנו מחמתו ששאר לו עמו. ושקל האמור כאן היינו מחמת השקל: גותן ב' קלבוטות. בהא מודה ת"ק דנותן ב' קלבוטות. ח' קלבו להכרע מחמת השקל שהוא טול מן ההקדש. וא' דמיון בלא שקל מחמת השקל כמו שקלבו בתורה נתייב בקלבו: ז' השוקל ע"ג ע"ג. בשביל ע"ג. פטור. כיון שנותן להם

הלכה כר"מ: הנותן סלע. דהיינו שקל שלם לשולחני של הקדש וטול ממנו מחמתו ששאר לו עמו. ושקל האמור כאן היינו מחמת השקל: גותן ב' קלבוטות. בהא מודה ת"ק דנותן ב' קלבוטות. ח' קלבו להכרע מחמת השקל שהוא טול מן ההקדש. וא' דמיון בלא שקל מחמת השקל כמו שקלבו בתורה נתייב בקלבו: ז' השוקל ע"ג ע"ג. בשביל ע"ג. פטור. כיון שנותן להם

הלכה כר"מ: הנותן סלע. דהיינו שקל שלם לשולחני של הקדש וטול ממנו מחמתו ששאר לו עמו. ושקל האמור כאן היינו מחמת השקל: גותן ב' קלבוטות. בהא מודה ת"ק דנותן ב' קלבוטות. ח' קלבו להכרע מחמת השקל שהוא טול מן ההקדש. וא' דמיון בלא שקל מחמת השקל כמו שקלבו בתורה נתייב בקלבו: ז' השוקל ע"ג ע"ג. בשביל ע"ג. פטור. כיון שנותן להם

הלכה כר"מ: הנותן סלע. דהיינו שקל שלם לשולחני של הקדש וטול ממנו מחמתו ששאר לו עמו. ושקל האמור כאן היינו מחמת השקל: גותן ב' קלבוטות. בהא מודה ת"ק דנותן ב' קלבוטות. ח' קלבו להכרע מחמת השקל שהוא טול מן ההקדש. וא' דמיון בלא שקל מחמת השקל כמו שקלבו בתורה נתייב בקלבו: ז' השוקל ע"ג ע"ג. בשביל ע"ג. פטור. כיון שנותן להם

הלכה כר"מ: הנותן סלע. דהיינו שקל שלם לשולחני של הקדש וטול ממנו מחמתו ששאר לו עמו. ושקל האמור כאן היינו מחמת השקל: גותן ב' קלבוטות. בהא מודה ת"ק דנותן ב' קלבוטות. ח' קלבו להכרע מחמת השקל שהוא טול מן ההקדש. וא' דמיון בלא שקל מחמת השקל כמו שקלבו בתורה נתייב בקלבו: ז' השוקל ע"ג ע"ג. בשביל ע"ג. פטור. כיון שנותן להם

הלכה כר"מ: הנותן סלע. דהיינו שקל שלם לשולחני של הקדש וטול ממנו מחמתו ששאר לו עמו. ושקל האמור כאן היינו מחמת השקל: גותן ב' קלבוטות. בהא מודה ת"ק דנותן ב' קלבוטות. ח' קלבו להכרע מחמת השקל שהוא טול מן ההקדש. וא' דמיון בלא שקל מחמת השקל כמו שקלבו בתורה נתייב בקלבו: ז' השוקל ע"ג ע"ג. בשביל ע"ג. פטור. כיון שנותן להם

הלכה כר"מ: הנותן סלע. דהיינו שקל שלם לשולחני של הקדש וטול ממנו מחמתו ששאר לו עמו. ושקל האמור כאן היינו מחמת השקל: גותן ב' קלבוטות. בהא מודה ת"ק דנותן ב' קלבוטות. ח' קלבו להכרע מחמת השקל שהוא טול מן ההקדש. וא' דמיון בלא שקל מחמת השקל כמו שקלבו בתורה נתייב בקלבו: ז' השוקל ע"ג ע"ג. בשביל ע"ג. פטור. כיון שנותן להם

הלכה כר"מ: הנותן סלע. דהיינו שקל שלם לשולחני של הקדש וטול ממנו מחמתו ששאר לו עמו. ושקל האמור כאן היינו מחמת השקל: גותן ב' קלבוטות. בהא מודה ת"ק דנותן ב' קלבוטות. ח' קלבו להכרע מחמת השקל שהוא טול מן ההקדש. וא' דמיון בלא שקל מחמת השקל כמו שקלבו בתורה נתייב בקלבו: ז' השוקל ע"ג ע"ג. בשביל ע"ג. פטור. כיון שנותן להם

הלכה כר"מ: הנותן סלע. דהיינו שקל שלם לשולחני של הקדש וטול ממנו מחמתו ששאר לו עמו. ושקל האמור כאן היינו מחמת השקל: גותן ב' קלבוטות. בהא מודה ת"ק דנותן ב' קלבוטות. ח' קלבו להכרע מחמת השקל שהוא טול מן ההקדש. וא' דמיון בלא שקל מחמת השקל כמו שקלבו בתורה נתייב בקלבו: ז' השוקל ע"ג ע"ג. בשביל ע"ג. פטור. כיון שנותן להם

הלכה כר"מ: הנותן סלע. דהיינו שקל שלם לשולחני של הקדש וטול ממנו מחמתו ששאר לו עמו. ושקל האמור כאן היינו מחמת השקל: גותן ב' קלבוטות. בהא מודה ת"ק דנותן ב' קלבוטות. ח' קלבו להכרע מחמת השקל שהוא טול מן ההקדש. וא' דמיון בלא שקל מחמת השקל כמו שקלבו בתורה נתייב בקלבו: ז' השוקל ע"ג ע"ג. בשביל ע"ג. פטור. כיון שנותן להם

הלכה כר"מ: הנותן סלע. דהיינו שקל שלם לשולחני של הקדש וטול ממנו מחמתו ששאר לו עמו. ושקל האמור כאן היינו מחמת השקל: גותן ב' קלבוטות. בהא מודה ת"ק דנותן ב' קלבוטות. ח' קלבו להכרע מחמת השקל שהוא טול מן ההקדש. וא' דמיון בלא שקל מחמת השקל כמו שקלבו בתורה נתייב בקלבו: ז' השוקל ע"ג ע"ג. בשביל ע"ג. פטור. כיון שנותן להם

האחין והשותפין. ג' הספר
בספ"ק דמילין ומשנה ג' [פ"ט] דזכויות. ומ"מ אין לחוקק
לפי שג' הרמב"ם היא והשותפין וה"ג בחולין ובזכויות לפירושו.

שנויי גוסחאות
השותפין
השותפין וז"ל חו"ט.
ובשחייבין נד"ג ונד"ק
ובמשי"ר ושחייבין.
והב"א חצי במשני' . . .
חצי משה .

ראשון לציון
ד חיי"ט ר"ה האחין
והשותפין כו' ומ"ג פ"ט
דזכויות ע"כ פליאה שלא
זכר הא"א ונס בסמוך
שכתב וה"ג בחולין ובזכויות
סוגיא דביצה ל"ט דמיתו
משה וו האחין השותפין
כו' ולפירוט הכונס ל"ד
לבינה נמי ס"ט בביצה .
ודע דבסדר המבטח
בכירושלמי א"ת האחין
והשותפין א"תס גמרא
ירושלמי לא משמע הכי
פ"ט סיטק :

האחין והשותפין. ג' הספר
בספ"ק דמילין ומשנה ג' [פ"ט] דזכויות. ומ"מ אין לחוקק
לפי שג' הרמב"ם היא והשותפין וה"ג בחולין ובזכויות לפירושו.
וה"פ האחין שחלקו בזכפיים שהניח אביהן וכן השותפין ששחטפו
בזמון וערכו המזון ועדיין הוא צעין
חייבין בקלפון ופטורים ממעשר בהמה
כגון ששחטפו בזמון לפטמן אבל
אם נשאו ונשאו בזמון ומכרו ולקחו
עד שיהא המזון שבידם כליל
הוא דבר טלד אחר השחטפות
פטורין מן הקלפון. וכן מה שירשו
בעמנו לפי שאין אחד מהן מזכיר חלקו. וחייבין במעשר
בהמה: פטורין ממעשר בהמה. כתב הר"ב דדרשינן
כו' והף על גבי דזכורו כתיב. עיין בפירושו למשנה ג'
פרק ט' דזכויות:

להם במחנה: האחין השותפין שחייבין בקלפון. אחים
שהם שחטפו שחלקו ומכרו ושחטפו שזו הן חייבין בקלפון כשאר
ז' אנשים ששקלו סלעים: פטורים ממעשר בהמה. כל הבהמות
הטלדות להם כל ימי שחטפון אינן לריבין לעשרן. דדרשינן
בפרק [בתרא] דזכויות יהיה לך
ולא של שחטפו. ומוקמינן להאי
קרא במעשר. ואע"ג דזכור
כתיב: ובשחייבים במעשר בהמה.
היינו כשלא חלקו שזו חייבים
במעשר. כדרשינן יכול אפילו קנו
בשחטפו הבית ת"ל יהיה מ"מ:
פטורים מן הקלפון. שמזון אביהם בחקוה עומד. והוי כאל ששוקל
ע"י בניו וע"י שנתנו דפטור: מעה בספ. אחד מעשרים וארבעה
בסלע. ומשקלה ששה עשר פטורים: חצי מעה. אחד משמנה
וארבעים. ומשקלה ששנה פטורים והלכה כחכמים:

ר י ב ב י

במה הוא קולפין משה. ירושלמי להיך קולפין הולכין רבי מאיר
אומר לפקלים כלומר יתעברו רבי אלעזר אומר לנדב נדבתי קין
למונה ר' שמעון שזרי אומר ריקועי זהב ישימי קודש הקטנים

תפארת ישראל

מחנה: (א) בעזרון אביהם: (ב) דהיינו כשחלקו ומכרו ושחטפו:
(ג) דהייך קן כשאר שותפין דפטורין ממעשר בהמה שנטלו לכן
בשחטפות: (ד) דהיינו בלא חלקו שחטפו הבית: (ה) דהוי"ל כאל

הלכתא גבירתא כללא דפרק א

ממשכנין ממי דרכי שלום, אלא תובעין עד שיתנו. וכתיב אע"פ שנתנו
אין מקבלין היטנו וכן כל שאינו נידר ולא נירב אין מקבלין משנו שאמר
לא לכם ולנו לבנות בית לאלהינו. וקמן שהתחיל אביו ליתן עליו שח"ק,
שוב אינו פוסק: מ"ז ז. חצאי השקלים הבל עריבין להן. כדי שיתן כל
א' וא' חצי שקל שהוא חייב ובשהולך אצל השולחני דהקדש [ע"י פ"ב]
ומצד שקל בשני חצאין יתן לו תוספת על השקל הנקרא קלפון. ושנים
שנתנו שקל שניהם חייבין בקלפון, והפטורים משקלים כב' נשים או עבדים
פטורין מקלפון, אפי' כשנתן החייב בעד הפסוד באיש שנתן שקל בעדו
ובעד אשתו. וכן הבהנים ששקלו או ששקל אחד על ירין. הניתן שקל
להקדש כדי שיהשבו לו חש"ק ויסול חצי שקל כמה שנבנת מחאיהם
הייב ב' קלפונות. הנותן שקל עליו ועל העני או על שכנו או על בן עירו, אם
נתנו להם במחנה פטור מקלפון, משא"כ דרך הלוואה, חייב. האחין שעריו לא
חלקו והשותפין נולדאב"ר רק האחין השותפין שנתנו שקל על ידו שניהם,
פטורין. ורוקא בשותפין שנתנו שניהם במטות השותפות ונשתנה עין הפטור,
משא"כ כהביא זה פטוריו וזה פטוריו וערבוים יעדיין לא נשתנו הפטור ולא
דינאום דחייבין בקלפון, וישעור קלפון בזמן שהיו נותנין במחצית השקל ב'
דינאין או הקלפון חצי מעה שהוא אחר מ"ב דינר, ומעולם אינו פחות מזה:

לקוטים
אחד שקל שהוא חזון ואחד
שקל שהוא חזון ואחד
דבר תורה על דעתיה דרב
ג' קלפונות אינן אחת ר'
ירמיה כ' שמאל כר כ'
יתכן בשם ר' עקיבא קלפון'
אינן אחד שקל שהוא חזון
ואחד שקל שהוא חזון ואחד
דבר תורה ע"כ וז"ל
דהאי דקלאור דר"מ ס"ל
דהקול שקלו שלם פטור
ל"ע דמן המשי והסוספתא
שלאבזו לקחן משמע הפסד
מ"ג מכלל דכריו למדע
דמלאן דס"ל דתייב יהי
מי שיהיה יתחייב בנותן פסד
ונוטל שקל שלם קלפונות
שנים משום חלוטיו כליל
הולך אלל שלתי ואחד
משום דבר תורה ומלאן
דלמך פטור בשוקל שקל
שלם דהיינו מחצית השקל
אזי חייב אלל השני

קלפונות אפי' היה נותן לפניהו וכו' לא והא דקא קרו לה שקל שלם הוא לאפוקי שוקל שני דינרים ממש דכוין נמי הוא חצי שלם דהיינו מחצית השקל הכתוב בתורה דאפי' למ"ד פטור בשקל
שלם כמשי"ר דינרים חייב כדאיתא בתוספתא ופי' לישנא דמתניתין ע"פ מחלוקת זה הוא דרשינן קלפונות הנוכחות במתניתין למ"ד דאיתא כמ"ד פטור הם דווקא ולמ"ד דאיתא אין כמלאן דאמר
חייב הם לאו דווקא כי לא זכר ההוא אלל ממש שנתחייב כדון מחלוקת שלם אלל שלתי ועל בקלפון של דבר תורה לא קמיירי כי פלטונתא דביבא סמיך דתמן ואם שקל על ידו ועל יד מבירו חייב
בקלפון אחד ר"מ אומר שני קלפונות דהוא מהאי עממא דת"ק אין הנותן מחצית השקל שלם חייב כלום וזה הקלפון אינו נותן אלל ממש שנתן שלם והתורה לא פטרה מהקלפון אלל הנותן
מחצית השקל ממש ולר"מ חייב שני קלפונות שהם דבר תורה שיתן כל אחד מחצית השקל וקלפון כמ"ס הר"ב ועל היותו שלם ולא שני מחצית שקלים אינו חייב כלום ולא דמי לסיפא דחייב
להקדש שני קלפונות כדון המחלוקת מהשלתי מלמד מה שחייב דבר תורה דתם בעל כרתו היה צריך להחליף שאין לו תכר להצטרף עמו ואין ציוד להקדש והוא חייב
לנחל ידו חובתו ולשלם חצי שקלו ולכן ההקדש עושה עמו כדון שולחני שנתן לו שני שקלים בשביל שלם והוא מתחייב או כשני קלפונות ובאחד מהם הוא פורע חובו להקדש והוא חייב
בקלפון מן התורה הכי הוא כאלו כל חרס דלירין ליתן עס חצי שקלו בקלפון אחר אלל הכא סוילי ותתכר עס מכירו ומתחייב שיהיה כההה לשלם שלם וזההה הסלע גידס לא היו לריבין
ליך אלל שולחני כדי לשלם כאלו כל חרס דלירין ליתן עס חצי שקלו בקלפון אחר אלל הכא סוילי ותתכר עס מכירו ומתחייב שיהיה כההה לשלם שלם וזההה הסלע גידס לא היו לריבין
אחד כדאיתא וסו' חייב ממש לא שקל מחצית השקל דלדידיה לא גילה לנו הסודס עמר הכלתי מביא חצאי שקלים אלל קולת המביא אהה שחינו נזיך לוספיק עליהם כלל כמ"ס הר"ב והוא
משיבשתי ופי' יתנו כזה יתנו ולא יותר אלל דר"ל הוא דהתמירו שאם לא יתנו כזה שויסופו על המעטע דבר מועט והוא קולפון על שלם ומכלל זה למדנו דר"מ הוא דס"ל דקלפון לכל
מחצית השקל דבר תורה הסך גירסת הירושלמי ועב"כ לריבית אלו לעזר דכל ר"מ דנוכר על זה בירושלמי עמיה הוא וסמיך להיות שס חסך אחר והוא הוא הת"ק דלר"מ דבר תורה חייב
ואסתר דאשום הכי חולק בהם בירושלמי ארי"א ור"ס ובעי י"א וקאמך דאלו קלפונות הם [לפני דווקא]. והבי איתא נמי בתוספתא פ"א השוקל שקל חייב בקלפון דברי ר"מ חייב
השוקל שקל פטור מן הקלפון השוקל שני דינרין חייב בקלפון הנותן שלם ונוטל שקל חייב שני קלפונות דברי ר"מ וחכ"א קלפון אחד ע"כ והף כי לכאורה נראה דסיפא זו חולקת עם
הירושלמי יש לשינה על פי דרכו בענין שלא חלקו והוא דהתירויהו על הניתנה קמיירי דעל השקל שנוטל מן ההקדש ששיעור חייב ליתן הקלפון דלא גריש מילין לקחו מהשקל דהאי ר"מ
על פה שנתן חייב ששים אחד משום דבר תורה ואחד ממי שנתן שלם ולא מחצית השקל ממש שחזרו הקלפון ששים צריך ליתן לשלמי בשבילו וחכ"א אחד נבד משום הכוונה דהאי חייב
אם לא הכוונה כלום כגון שהיה שוקל על ידו ועל יד מבירו דמתחייב ליתן להקדש שלם אחד הכי הוא חייב בקלפון מתקת ר"ל כמ"ס כ"ס הכא דכרונה אלל על דבר תורה אינו חייב כלום
אלל השקל שמקבל מן ההקדש כ"ע מודו דחייב מעטעם שחמרתו וליתא נמי בהוספתא היא מחלוקת הנוכר בירושלמי דלר"מ קלפונות נטלים לשקלים ור"א אומר לנדבס ור"ס השזורי אומר
רשטי ופי' לנקט"ק וכן עוזי אומר שמתמן כליו ונטלין אותן ששכין בירושלמי יש עוד וי"א להולאת דרביס מדר"מ הוא דאמר לשקלים ש"מ דהוא הוא דס"ל דבר תורה חייב
בסע שקלים: (ע"י).

מצרפין שקלים פרק ב שקלים

פ"ב א מצרפין שקלים... פ"ב א מצרפין שקלים... פ"ב א מצרפין שקלים...

פרק ב א שופרות. פירש הר"ב ענין שופר שפיו לר... פירש הר"ב ענין שופר שפיו לר... פירש הר"ב ענין שופר שפיו לר...

פרק ב א מצרפין שקלים... פ"ב א מצרפין שקלים... פ"ב א מצרפין שקלים...

פרק ב א מצרפין שקלים (לדרבנות) מפני משוי הדרך.

בשם שהיו שופרות (ב) במקדש. כך היו שופרות במדינה (ג). בני העיר ששלתו את שקליהן ונגנבו. או שאבדו. אם נתרמה התרומה (ד) נשבעין (ה) לגזוברים (ו) ואם לאו (ז) נשבעין לבני העיר. ובני העיר שוקלין תחתיהן (ח). נמצאו. או שהחזירו הגנבים. אלו ואלו שקלים. ואין עולין להן

פ"ב א מצרפין שקלים... פ"ב א מצרפין שקלים... פ"ב א מצרפין שקלים...

פל הגבוי ועל העתיד לגבות כדי שיהיה חלק בקרבתת הף לאותם שעדיין לא שקלו: נשבעין. השלוחים לגזברים דהואיל ונתרמה תרומה על המעות הללו קודם שנאבדו הרי נעשו כאילו היו ברשות הגזברים משעה שנתרמה תרומה עליהם וכשנגנבו או אבדו ברבות הגזברים נגנבו או אבדו הלך נשבעים השלוחים לגזברים ונפטרים. ואש"ג דהין נשבעין על ההקדשות שבושה זו תקנת חכמים היא כדי שלא יאולו בהקדשות: ואם לאו. שצפיה שאבדו עדיין לא נתרמה תרומה ולא הולואו מעות מן הקופות על העתיד לגבות. ברשות הבעלים אבדו. הלכך נשבעים השלוחים לאנשי העיר ונפטרים ואנשי העיר תורין ושוקלים שקלים אחרים תחתיהן שהשקלים הראשונים שאבדו

פ"ב א מצרפין שקלים... פ"ב א מצרפין שקלים... פ"ב א מצרפין שקלים...

חזתין ועתיקין. ורישא דמיא למשנה ב' דהתם למפרש מעות לחטאח ואכתי

חזתין ועתיקין. ורישא דמיא למשנה ב' דהתם למפרש מעות לחטאח ואכתי

ריב ב' י

בנייה ואכתי והכי נהי ללא משלמי דשומר סכר פסור לשלם להקדש כדי יתן אים אל רעהו כתיב ולא הקדש אנריהו מיהא לפסוד אמר רבא נגנבו בלסטים מוהין אבדו שבעה שמיניו בים דהוי אוגס ושומר סכר פסור בארסין רבי ומתן הא מני רבי שמעון הויא דאמר קדשים שחייבין באחריותן נכעט עליהן בפרק מרובה אמר רבי שמעון קדשים שחייבין באחריותן חייב שליטתו חייב באחריותן פסור לענין תשלומי כפל ומדחייב נגנב כפל כממונו דמי. הכי ממי לענין שבושה. היחיא עד שלא נתרמה התרומה משנתרמה התרומה קדשים שחייב באחריותן ניטרו דתק תורמין על האבדו ועל הגבוי כו' אמר ר' אלעזר שבושה זו תקנת חכמים היא שלא יאולו בהקדשות פ"י שלא יאולו בשמירתן נשבעין לבני העיר האיל שלל התרומה התרומה וההפסד לבני העיר: אלו ואלו שקלים. ירושלמי הני הראשונים נופלין להקלין חזתין והשניים נופלין להקלין עתיקין אלו תן ראשונים אלו תן שניים רבי פינחס ור' אבהו ח"א אלו שאלו בני העיר חטלה ומרנה אמר אלו שהניע ליד הגזבר חטלה: ואין עולה להן לשנה הבאה מפרש ביומא בפרק שני שעירי פעם לפי שאין חובות שנה זו קרבין לשנה הבאה מהני ללא כו' יהיה

פ"ב א מצרפין שקלים... פ"ב א מצרפין שקלים... פ"ב א מצרפין שקלים...

שנויי נוסחאות פ"ב א לדרבנות... פ"ב א לדרבנות... פ"ב א לדרבנות...

תוספות חדשים פ"ב א מוהין ד"ח כך... פ"ב א מוהין ד"ח כך... פ"ב א מוהין ד"ח כך...

ראשון לציון פ"ב א מצרפין שקלים... פ"ב א מצרפין שקלים... פ"ב א מצרפין שקלים...

לוקמים פ"ב א מצרפין שקלים... פ"ב א מצרפין שקלים... פ"ב א מצרפין שקלים...

פ"ב א מצרפין שקלים... פ"ב א מצרפין שקלים... פ"ב א מצרפין שקלים...

תפארת ישראל בועז

פ"ב א מצרפין שקלים... פ"ב א מצרפין שקלים... פ"ב א מצרפין שקלים...

פ"ב א מצרפין שקלים... פ"ב א מצרפין שקלים... פ"ב א מצרפין שקלים...

פ"ב א מצרפין שקלים... פ"ב א מצרפין שקלים... פ"ב א מצרפין שקלים...

לא עלו לכן: ב הנותן שקלו לחבירו לשקול על ידו. צבילו והלך השלים ושקל בצביל עלמו: אם נתרמה התרומה. קודם שתן השקל לגזר: מעל. זה שקל בצביל עלמו דמיד שנתרמה התרומה על העתיד לגבות היה זה השקל שתן לו חבירו לשקול עליו בצבות הקדש

לשנה הבאה: ב הנותן שקלו לחברו לשקול על ידו. ושקלו על ידי עצמו. אם נתרמה תרומה יב מעל י. השוקל שקלו ממעות הקדש יד) אם נתרמה תרומה וקרבה הבהמה יט) מעל. מדמי מעשר שני כדמי שביעית יט) יאכל כנגדן י: המכנס מעותיה ואמריה) הרי אלו לשקלי בית שמאי אומרים מותרן נדבה י. ובית הלל אומרים מותרן חולין יב. שאביא בהן לשקלי. שוין שמוותרן חולין. אלו לחמאת

ואבדו והקריב חמאת תחתיך דילכו לים המלח. והחס משום דאי הויה חמאת הויה חמאת מלא"כ בשאר קרבנות: ב מעל. פי' הר"צ שנהגה בו' שהיו ממעטין אותו. אבל זה עשה המלה לא מיקרי הנייה. דמלות לאו ליהנות נתנו. כ"כ הרמב"ם: ממעות הקדש. פי' הר"צ שהוקדשו

לדק הבית. דלילו מעות שסופרשו לקדשי מוצח לא פסיקא ליה. דהא חן במ"ב פרק ג' דמשילה דמפריס מעות לגזיריה לא נהני ולא מועילן דלאוין לשלמים. ואין מועילן בקדשים קלים עד שירק דס. כפ"ק דמשילה. ומ"ט וכסבור שהס של חולין משום דסוגג במשילה מפורש בקרא צפי ויקרא. אבל הויד במשילה לא חפרס בהדיא בקרא כמ"ט הרמב"ם בריש ה' משילה: ג. "אלו לחמאת בו". מפורש

וכשנקרבה הבהמה והוא נתכוין שהיא ממון כל מי שקבל בתרומה. הלשכה נעשה כאלו קנה בהמה באותן מעות של הקדש והקריבה ונהגה שלא משכטו בצביל שקלו ונתחייב בקרבן מעילה. ורישא נמי דקחמי כשנתן לו חבירו לשקול על ידו ושקל על עלמו דמעל. היינו נמי שקרבה בהמה אחר שנתרמה התרומה. והאי ללא הנייה ברישא משום דסמוך אריפא שפרס בה מעילה שניה. והיינו טעמא שאינו נועל מיד אע"פ שנהגה כבר לפי שאין מעילה אלא במוציא מן הקדש לחולין. אבל המוציא מהקדש להקדש אע"פ שנהגה אינו מועל אלא אחר שעשה מעשה בהקדש השני. וכן מוכח בירושלמי: יאכל כנגדן. יביא שקל ויאמר כל מקום שהס מעשר שני או שביעית יהיו מחוללים על שקל זה. דשביעית תופסת דמיה כהקדש והאל פירות שיקנה באותו שקל בירושלים כדי מעשר שני או יאכלם בקדושה שביעית חס הפירות שהלל היו שביעית: ג. המכנס מעות. כונס מעט מעט פרוטה אחר פרוטה לשקלו ואמר כשהחיל לכנס הרי אלו לשקלי. וכשבא לחשוב מה שכנס מלא שהותירו על שקלו: ב"ש אומרים מותרן נדבה. יפלו לשפרות שבמקדש. שטומדים להקריב בדמיהן עולות קין למוצח. וב"ש לפעמייהו דאית להו הקדש במעות שמה הקדש: ובה"א מותרן חולין. דלא נתכוין זה להקדיש אלא עד כדי שקלו: שאביא בהן שקלי שוין שהמותר חולין. דהוי כאומר בפירוש חס אכניס יותר משקל אביא מהס שקלו והמותר יהא חולין: אלו לחמאתי. והס

ר י ב ב י

יהודה דאמר החס עולין לגנה הבא: ב הנותן שקלו לחבירו לשקול על ידו ושקלו ע"פ עלמו מעל. דנהנה מן הקדש והואיל שכבר נתרמה התרומה וכל היבא דאיתיהו זי גוא דרתמא איתיהו וזו נתכוין לשקול לנאה חזנהו כסבור שלא נהנה לו חבירו. מעל חייב קרבן משלוח כדן הנהנה מן הקדש שנג: מן הקדש. היו מעות הקדש בידו [וקסבור] חולין הן ונתן לשקלו וקרבה בהמה מעל סמא דלא כר' שמעון דאניא בתוספתא

כמו שהיה בכל מקום שהוא ולא נשתנה. כהמה באותן מעות של הקדש והקריבה ונהגה שלא משכטו בצביל שקלו ונתחייב בקרבן מעילה. ורישא נמי דקחמי כשנתן לו חבירו לשקול על ידו ושקל על עלמו דמעל. היינו נמי שקרבה בהמה אחר שנתרמה התרומה. והאי ללא הנייה ברישא משום דסמוך אריפא שפרס בה מעילה שניה. והיינו טעמא שאינו נועל מיד אע"פ שנהגה כבר לפי שאין מעילה אלא במוציא מן הקדש לחולין. אבל המוציא מהקדש להקדש אע"פ שנהגה אינו מועל אלא אחר שעשה מעשה בהקדש השני. וכן מוכח בירושלמי: יאכל כנגדן. יביא שקל ויאמר כל מקום שהס מעשר שני או שביעית יהיו מחוללים על שקל זה. דשביעית תופסת דמיה כהקדש והאל פירות שיקנה באותו שקל בירושלים כדי מעשר שני או יאכלם בקדושה שביעית חס הפירות שהלל היו שביעית: ג. המכנס מעות. כונס מעט מעט פרוטה אחר פרוטה לשקלו ואמר כשהחיל לכנס הרי אלו לשקלי. וכשבא לחשוב מה שכנס מלא שהותירו על שקלו: ב"ש אומרים מותרן נדבה. יפלו לשפרות שבמקדש. שטומדים להקריב בדמיהן עולות קין למוצח. וב"ש לפעמייהו דאית להו הקדש במעות שמה הקדש: ובה"א מותרן חולין. דלא נתכוין זה להקדיש אלא עד כדי שקלו: שאביא בהן שקלי שוין שהמותר חולין. דהוי כאומר בפירוש חס אכניס יותר משקל אביא מהס שקלו והמותר יהא חולין: אלו לחמאתי. והס

כמו שהיה בכל מקום שהוא ולא נשתנה. כהמה באותן מעות של הקדש והקריבה ונהגה שלא משכטו בצביל שקלו ונתחייב בקרבן מעילה. ורישא נמי דקחמי כשנתן לו חבירו לשקול על ידו ושקל על עלמו דמעל. היינו נמי שקרבה בהמה אחר שנתרמה התרומה. והאי ללא הנייה ברישא משום דסמוך אריפא שפרס בה מעילה שניה. והיינו טעמא שאינו נועל מיד אע"פ שנהגה כבר לפי שאין מעילה אלא במוציא מן הקדש לחולין. אבל המוציא מהקדש להקדש אע"פ שנהגה אינו מועל אלא אחר שעשה מעשה בהקדש השני. וכן מוכח בירושלמי: יאכל כנגדן. יביא שקל ויאמר כל מקום שהס מעשר שני או שביעית יהיו מחוללים על שקל זה. דשביעית תופסת דמיה כהקדש והאל פירות שיקנה באותו שקל בירושלים כדי מעשר שני או יאכלם בקדושה שביעית חס הפירות שהלל היו שביעית: ג. המכנס מעות. כונס מעט מעט פרוטה אחר פרוטה לשקלו ואמר כשהחיל לכנס הרי אלו לשקלי. וכשבא לחשוב מה שכנס מלא שהותירו על שקלו: ב"ש אומרים מותרן נדבה. יפלו לשפרות שבמקדש. שטומדים להקריב בדמיהן עולות קין למוצח. וב"ש לפעמייהו דאית להו הקדש במעות שמה הקדש: ובה"א מותרן חולין. דלא נתכוין זה להקדיש אלא עד כדי שקלו: שאביא בהן שקלי שוין שהמותר חולין. דהוי כאומר בפירוש חס אכניס יותר משקל אביא מהס שקלו והמותר יהא חולין: אלו לחמאתי. והס

כמו שהיה בכל מקום שהוא ולא נשתנה. כהמה באותן מעות של הקדש והקריבה ונהגה שלא משכטו בצביל שקלו ונתחייב בקרבן מעילה. ורישא נמי דקחמי כשנתן לו חבירו לשקול על ידו ושקל על עלמו דמעל. היינו נמי שקרבה בהמה אחר שנתרמה התרומה. והאי ללא הנייה ברישא משום דסמוך אריפא שפרס בה מעילה שניה. והיינו טעמא שאינו נועל מיד אע"פ שנהגה כבר לפי שאין מעילה אלא במוציא מן הקדש לחולין. אבל המוציא מהקדש להקדש אע"פ שנהגה אינו מועל אלא אחר שעשה מעשה בהקדש השני. וכן מוכח בירושלמי: יאכל כנגדן. יביא שקל ויאמר כל מקום שהס מעשר שני או שביעית יהיו מחוללים על שקל זה. דשביעית תופסת דמיה כהקדש והאל פירות שיקנה באותו שקל בירושלים כדי מעשר שני או יאכלם בקדושה שביעית חס הפירות שהלל היו שביעית: ג. המכנס מעות. כונס מעט מעט פרוטה אחר פרוטה לשקלו ואמר כשהחיל לכנס הרי אלו לשקלי. וכשבא לחשוב מה שכנס מלא שהותירו על שקלו: ב"ש אומרים מותרן נדבה. יפלו לשפרות שבמקדש. שטומדים להקריב בדמיהן עולות קין למוצח. וב"ש לפעמייהו דאית להו הקדש במעות שמה הקדש: ובה"א מותרן חולין. דלא נתכוין זה להקדיש אלא עד כדי שקלו: שאביא בהן שקלי שוין שהמותר חולין. דהוי כאומר בפירוש חס אכניס יותר משקל אביא מהס שקלו והמותר יהא חולין: אלו לחמאתי. והס

תפארת ישראל

פ"ב (א) ואיליה"ק י"ל להירושלמי נומר דס"ל דיש מעילה בשיריים הול"ל דלהכי מעל משום דדלאו' אין צריכה ואת"ל הרי סהס מחני' ר"מ וכדאוקמא הירושלמי באתה, והרי ר"מ ס"ל אף דלאו' יש צריכה [כסוכה דכ"ב ב'] יתיא דכבר כהבו חוס' שם דדלת ס' והתהה מעיקר' גם ר"מ מספקא ליה חס יש צריכה, ואל"כ הרי ספיקא דלאו' מדאורייתא לחומר' כהר"ן כס"ג דקדושין ואל"כ כספיר מייתי קרבן ואת"ל דספק בצריכה סהס
[ומעלין כן [ומא דנית' ועי' חוס' [פסחים דכ"ב א'] ונש"י [מעילה ד"א א']:]
[יב] ר"ל חס צבעה שקלו בצביל עלמו, כבר נתרמה התרומה: יג) דאף דבצביל הנאה המטה שנתן שקלו, לא מעל, דמלות לאו להנות נחכו עכ"פ מדתו ממעטין מי שלא נתן שקלו, כמלא נהנה ממעות הקדש, דכשנתרמה תרומה על העתיד לגבות, ברשות הקדש קחוי השקל בכל מקום שהוא. ואף ש"ל שזה השקל יהיה נשאר בשירי הלשכה, והרי קי"ל דאין מעילה בשיריים, ואך יביא חולין לעזרה, מחני' ר"מ ה"א דס"ל יש מעילה בשיריים (ירושלמי) (א): יד) של בדיק הבית או של קדשי קדשים שהיו חס ידו, ונגד דסבר של חולין הוא, אבל קדשים קלים אין בהם מעילה רק אחר זריקה, וכמו ק במזיד אין מעילה בשום קדשים: טו) ר"ל שכבר הקריבו הקרבן שקנו בעד התרומה שהפרישו, דאל"כ לא מעל, דהמוציא מעות מהקדש להקדש, לא מעל עד שעשה מעשה בהקדש השני. ולא דמי לדלעיל ס' י"ב, דל"ל שיקריבו כבר הקרבן, דהחס לא בא השקל בתחלה לבי גוא דרתמא כי הכא, להכי תיכף כשהוציאו מעל, מבח"כ הכא מהקדש להקדש הוציאו [ולחיי' רישא מיידי כפיא וזו דלא כרמב"ם פ"ג מקדשים: טז) חס הביא מהן שקלו, והרי מעשר שני אף לכולו בירושלים, ובשביעית צריך לאכלו קודם זמן הביעור, ואל"כ דשביעית אסור לשתרה [כשביעית פ"ח] כדי ג' טעודות מותר למכור [כסוכה י"ט כ']:] יז) דהיינו שיביא שקל חולין, ויאמר שקל שנתתי ממעשר או משביעית יהיה מחולל על זה ויאלל ליה השקל כשאר מעשר שני או כשאר שביעית: יח) כתיבם פרוטה פרוטה, כדי לזרזן לשלם שקלו בזמנו: יט) כשהחיל לכנס: כ) מה שימאל בסוף יתן משקל, יתן לשפרות נדבה שבמקדש, להקריבו מהן עולה נדבה לזכור כשהמזבח עומד בעל, והוא כהקרא קין המזבח, ודקן היינו האניס יבשים שרגילין הוה לאוכלן אחר הסעודה הקבועה, ה"ל העולות הללו קרבות אחר קרבות הסודות הקבועות בכל יום: כא) דלא התכוון להקדיש רק שקל, ומה שצריך [סדר מועד ח"א]

יהודה דאמר החס עולין לגנה הבא: ב הנותן שקלו לחבירו לשקול על ידו ושקלו ע"פ עלמו מעל. דנהנה מן הקדש והואיל שכבר נתרמה התרומה וכל היבא דאיתיהו זי גוא דרתמא איתיהו וזו נתכוין לשקול לנאה חזנהו כסבור שלא נהנה לו חבירו. מעל חייב קרבן משלוח כדן הנהנה מן הקדש שנג: מן הקדש. היו מעות הקדש בידו [וקסבור] חולין הן ונתן לשקלו וקרבה בהמה מעל סמא דלא כר' שמעון דאניא בתוספתא

לוקושים

ב בשמחה הנותן שקלו לחבירו לשקול על ידו ושקלו ע"פ עלמו מעל. דנהנה מן הקדש והואיל שכבר נתרמה התרומה וכל היבא דאיתיהו זי גוא דרתמא איתיהו וזו נתכוין לשקול לנאה חזנהו כסבור שלא נהנה לו חבירו. מעל חייב קרבן משלוח כדן הנהנה מן הקדש שנג: מן הקדש. היו מעות הקדש בידו [וקסבור] חולין הן ונתן לשקלו וקרבה בהמה מעל סמא דלא כר' שמעון דאניא בתוספתא

מצרפין שקלים פרק ב שקלים

ד' אר"ש יתעלה נדר פ"א
פ"א : שכשעלו : מ"ח פ"א
פ"א שקלים פ"א ג"י בהעטם ע"ס

שנויי נוסחאות

ד' שקלים יש לחם
ד"ו ר"פ לשקלים ; ;
כ"ק ונכ"א אלא
שחשקלים ; ; ד"ג אלא
שבשקלים ; ; במשנ"ר
אלא של שקלים
והפאת אין לה ד"ו
רפ"ג להפאת אין להם ;
כ"ק ונכ"א ר' ולהפאת
אין לה ונ"ב ד"ג וס" .
להם ואפי' כ"ו . ר' יהודה
אומר כ"א ר' סאד
אומר : שבשעלו ד"ג
ונכ"א בשעלו ; ד"ו
רפ"ג דכשעלו דרכונות
כ"א דרכונות ; ד"ו
רפ"ג דר ב"ו נ"ו ח .
(חזרו לשקול סלעים)
כ"א ליתא ונכ"ק
הוכחל הדבור הזה ונשעו .
טבעין כ"ק טבעין .
ובקשו לשקול גירין
ד"ג ונכ"ר ונכ"ר
בקשו ; נכ"ר . גירין
ולא ק"ב ווח .
(בסלע לוח סביא)
בשחים . בשלש כ"א
ליתא וע"י ד"ס ד"ג
ונכ"ק סלע . שחי . שלש .

מפורש במשנה לרקמן : ד' וחמאת און לה קלבה . פירש
ה"ב אס ירלה יביא חמאת במטה כסף ולהלן ד"ה אעפ"י
כו' שזה מביא בסלע כו' . ולשון הרמב"ם בפירושו והחמאת קונים
אזוהו דדינר כו' וירוע שהדינר ו' מעה כסף] : היו שוקלים

לרכונות . פירש הר"ב והוא שזה שני
סלעים וכ"כ הרמב"ם . וקרא דכתיב
בעזרא ב"ב' י' והעמדנו עלינו מלות
לחם עלינו שלישית השקל בשנה
לעבודת בית אלהינו . ללחם המערכת
וגו' . דרשוהו בירושלמי דפרקין שאדם
חייב באחריות שקלו ג' פעמים בשנה
ועוד דרשות אחרות . ובבבלי פרק
קמא דב"ב ד"ט] דאין פוחתין ללדקס
בשנה פחות משלישית השקל . והרמב"ן
בפירוש החומש מוקי לקרא דעזרא
במנות שקלים כחמשמו . וכחב שצמי
עזרא

פ' ספר חמיה נקרא עזרא כ' .
סיה מטבע שלהן דרכון היו טחטים הלי דרכון : חזרו לשקול סלעים . אחר שעברה מלכות מדי נבטל מטבע דרכון . חזרו להיות נושאים וטחטים בסלעים שהוא מטבע ראשון שהיה יולא בזמן בית ראשון ונחת מחזית השקל כבחהלה : חזרו לשקול טבעין . חזר מטבע היולא בהולאה להיות טבעין . דהיינו מחזית השקל בקשו ליתן חזי אחרו המטבע דהיינו דינר אחד . שהסלע ד' דינרין ולא קבלו מהן דרשאים להוסיף אשקל דאורייתא לפי שני המטבעות היולאות באורו זמן ולא לפחות ממנו אלמלא לשקלים נמי אין להם קלבה ולפעמים השקלים גדולים ולפעמים קטנים . שהרי לא היו טחטים לעולם אלא מחזית השקל היולא באותה עטה : אעפ"כ יד כולן שוה . כלומר אכתי לא דמי שקלים לחמאת . דכלל זמן זמן היה מחזית השקל שזה לכל . זה שקל שמו זה כל אחד מחזית השקל היולא בזמן ההוא . אבל חמאת לעולם אינו שזה מביא בסלע זה מביא בכו' או בג' פלגים

שיוין שהמותר נדבה יב) . שאביא מהן
לחמאת . שיוין שהמותר חולין : ד' אמר
רבי שמעון מה בין שקלים . לחמאת יב) .
שקלים יש להם קצבה יב) . וחמאת אין לה
קצבה יב) רבי יהודה אומר אף לשקלים אין
להם קצבה . שבשעלו ישראל מן הגולה .
היו שוקלים דרכונות יב) . חזרו לשקול
סלעים יב) חזרו לשקול טבעין יב) . ובקשו
לשקול דינרים יב) . אמר ר' שמעון אף על
פי כן יד כולן שוה . אבל חמאת . זה מביא
בסלע . וזה מביא בשחים . וזה מביא

היה מטבע שלהן דרכון היו טחטים הלי דרכון : חזרו לשקול סלעים . אחר שעברה מלכות מדי נבטל מטבע דרכון . חזרו להיות נושאים וטחטים בסלעים שהוא מטבע ראשון שהיה יולא בזמן בית ראשון ונחת מחזית השקל כבחהלה : חזרו לשקול טבעין . חזר מטבע היולא בהולאה להיות טבעין . דהיינו מחזית השקל בקשו ליתן חזי אחרו המטבע דהיינו דינר אחד . שהסלע ד' דינרין ולא קבלו מהן דרשאים להוסיף אשקל דאורייתא לפי שני המטבעות היולאות באורו זמן ולא לפחות ממנו אלמלא לשקלים נמי אין להם קלבה ולפעמים השקלים גדולים ולפעמים קטנים . שהרי לא היו טחטים לעולם אלא מחזית השקל היולא באותה עטה : אעפ"כ יד כולן שוה . כלומר אכתי לא דמי שקלים לחמאת . דכלל זמן זמן היה מחזית השקל שזה לכל . זה שקל שמו זה כל אחד מחזית השקל היולא בזמן ההוא . אבל חמאת לעולם אינו שזה מביא בסלע זה מביא בכו' או בג' פלגים

ר"ב ב'

לשקלים אין להם קלבה כדמפרש : שבשעלו בני ישראל מן הגולה . מחדר
לפרש שהשקלים אין להם קלבה שבשעלו שקלו דרכונות לפי שהם מוטע
לא היה די חזי שקל ליקח מהן תמידין וכל דברים הבאים מהרומה הלשכה
על כן שקלו דרכונות חזרו לאחר שנתכרה העם ושקלו סלע ועוד חזרו
אחר שהם רב יותר שקלו טבעים ומפרש בירושלמי פלגי סלעא דבטו
לשקול דינרין לאחר שהם רב מאד ולא קבלו מהן משום דכתיב והעמדנו
עלינו מלות לחם שלישית השקל ר' חלקיה בשם ר' אחא מכלן שאדם צריך
לשלש שקלו ג' פעמים בשנה שאין מפרסחין על הצורך יותר משלש פעמים
בשנה ומדבציאו תחלה דרכונות יוכלו להקדים כבחהלה ומנא שהכל
שאלו חייב אלא אחת , אחת שני רועה הכא מאי את עבדי ליה וכו' כ"מ דלמול

וכמנא שאלו חייב לא קידש המפרשים שנים סבור שהוא חייב שנים ומנא
שאלו חייב אלא אחד ואזו השני מה את עבד ליה נשמעיה מן הדא
המפרשים הפאחו כסבור שהוא חייב ומנא שאלו חייב א' , מיתן מוכיח
שזה ספק ליתן דקס כסבור שלא נתן ומנא שנתן אפי' אם נתן ליד הנבאי
יכול ליקחם והיה אם סבור שגדל ב' זוזין והפרישין ואמרו לו שלא נדר
אלא אחד יוכל ליקחם מיד הנבאי : ד' מה בין שקלים לחמאת . דשקלים
אמרו בית הלל מותרין חולין וחמאת מותר דמתוך לחמאת . דשקלים
קלבה ולא הקדים אלא מה שצריך לשקלו אבל חמאת אין לה קלבה בדמיה
ודעתו היה בבמה שמינה אפי' אם היו לו ה' בהמות הכל הקדיש : אף
ח) חסד כאלו וז' לא קדש . הפירש שנים וסבור שהוא חייב שנים ומנא
פי' לחולין מיתן וכו' ועי' כ"מ פ"ג מקלים ה"ב .

לקוטים

לי אס ילא זה המועל די
מנא , כשעל מה שעל
אס כשקל אחר . או
הוא כשעלה לבי מה
שהוא שם . דלכשתמי
לומר שקל אחר דמי שלמי .
אזוהי חייבין לך אס צריך
לשקול עד שקל אחר
בכילי חובת עמו . דהא
קמא לא נסיק ביה דל
מבלה הוא שעלו נתרם
הרומה . וחמאתי מילת
אין עולין לו לחובתו . אל
לא צריך . וכ"כ אי אמרינן
דלפי הלאה טבה בלבד
משל . כשעל עלי אשכר
לומר שזולא כזה י"ח .
ש"ג . שוב עינינו
בדמיה הלי שקלים ומשפט
שזה מעל ילא המועל י"ח .
ו"ל דס"ל דשקל אחר הוא
משל . לפי שהראשון ילא
לחולין משמעו כו' . ונסיק
מ"ז נסיק ליה י"ח .
ש"ס עדין לא נתיישב ליה
היטב היטב שנים יסוים
לנאח בשקל אחד . דהיי
ע"כ משל מופטר ביה .
דעולו נתרם הרומה כ"ו .
וסיקו יחזרו זה יולא כו' .
ובשקל שהשלים אינו יכול
לנאח שדמי גזלו הוא .
ו"ל דמשחבב לשהו כו'
יד הוא כולו ככ"ש .
ונתימות יד איהו יריכס
חסרון . וכהו הוא עומד
לכרמו . ועשה חולין
אלו . אהי שכר הים
הקדש בידו . דכל היכא
איהוים וכו' גזא דרמאת
משה

תפארת ישראל בועז

שאי דברי איסור דצריכה היינו רק משום ספק [כר"מ ס"ג מגירוזין
ה"א] וא"כ כשנתחבר אליו עוד ספק הדד ה"ל כעין ס"ס ואף דמחמירין
בכהו ו"ל רק מדרבנן , ואפי' למה שהוכחו בס"ד [ס"ף פ"ג דבינה] דלא כר"מ
עכ"פ לנאח בירושלמי ס"ג כרמב"ם דלפ"ק דלור' רק מדרבנן אסור כח"ש
רפ"ח ברב ס"ג כ"ג ס' ק"י ע"פ ל"ל לירושלמי לאוקמי למחזיקין
כ"מ לנאח כרבנן דס"ל דכ"ק"ל בכל דוכתי דבדלו' אין צריכה , וב"ד
דמכלן מלכא כמ"ש בס"ד בדוכתי אחריתי דלף דק"י"ל בדלו' אין צריכה ,
היינו מדרבנן אמרינן בדלו' אין צריכה : (ב) ואיליה"ק לנ"ה עכ"פ להו
כפרוטה בכ"ס זה הקדש . דלא בשל צרובא , משום דפרוטה דבר שנמנן
(כמעילה כ"א ב' תוס' ע"ס , ועי' רמ"מ ע"ס) , נס ב"ל מנ"ל דהכא מיידי
ברוב ביתר . ואי"ל דהסם שכר ההקדש מצובר , לא שיק לומר על פרוטה
אחת דהיא הפרוטה שהקדיש , דכל שנתחבר כבר האיסור לא שיק צריכה
(כהו' חמורה ד"ל ע"פ) , והרי כל שנתחבר האיסור אשילו היה איסור
לרבנן לא ס"ה בחערובות , שכל האמין אותו שאבד הוא שנמנא , דלא כר"מ
בבב' א"ל אמרי' קבר שאלה הוא קבר שנמנא [הא פסחים כ"ד ע"א] ,
משא"כ הכא לא נתברר האיסור קודם שנמערב , ליתא , דהרי ק"י"ל בדלו'
אין צריכה [ב"מא ד"ד ב' וצ"ה ל"ח א'] . ור"ז הרי הכא נמי מצובר
האיסור כשכ"ס כבר כתי שקל קודם שהוסיף המותר רק שהוא לא טע
לו צריכה האיסור , וא"כ למה מתיר צ"ה כאן המותר , ודוחק לומר מיידי
במכיר הפרוטות שצריך בסוף , או דכאמת יתן המותר בכילי אדם אחר
שחייב שקל , ליתא , דמפי משמע שמוותר עמו חולין נמורים . וז"ל ע"ש
מ"ש תוס' [גיטין דכ"ה ב'] ד"ה דברי ר"מ , דהיכא דפירש מחתלה שלא
בכהו בלא הקדיש השקל עדיין מיידי כולה ספקא . דל"כ אמאי נמנ"ב
ועי'

י"ב ין תפארת ישראל בועז

יותר הקדש טעות היה , וצ"ש לטעמייהו דס"ל הקדש טעות הוא
הקדש [כתיב פ"ס פ"א] (ב) : (ב) מעטם ולקמן : (ג) דכחמאת מורו
צ"ה כלעיל : (ד) שאין ליתן רק מחזית השקל : (ה) דכשירלה יביא
חמאת ציורק יותר ממעה הקלובה : (ו) ר"ל או סלעים שקלים
שלהן , והיו נותני חזי דרכון : (ז) ר"ל אח"כ היו סלעים שקלים
שלהן , דסלע היה המטבע העוברת לסוחר , ונתנו חזי סלע [ואו
הם ממש כתיבו משה , דמהו של קודם כפול היה , דשקל של חורס הוא סלע
של מדינה , ולהכי נתנו חזי סלע שהוא מחזית השקל של חורס] : (ח) ר"ל
אח"כ היה עובר לסוחר אותן מטבעות טבעט שלהן להיות מחזית
השקל , דהיינו [נאמירליכט אונד ווירקליכט] מחזית השקל : (ט) דמדהיה
מחזית השקל מטבע העוברת לסוחר אלן , להכי בקשו ליתן חזי
אותה מטבע , דהיינו דינר , שהוא החזי של מחזית השקל , ולא
ר"ו ה"ד ל"ב בן דאסור למעט ממחזית השקל , אבל רשאי להוסיף
עליו , אמנם לנאח משחמיתא מרביתו היה צ"ל דה"ק דכשעלו מהגולה
מדהיו עמה מועטין כל הקהל כאחד ד' ריבוא , לא היה מספיק
מחזית השקל של כל א' לתמידין ומוספין , להכי שקלו דרכונות ,
אח"כ כשנתברו והספיקו בסלעים , נתנו סלעים , חזרו ונתברו יותר ,
נתנו טבעין , דהיינו כטבע החיוב שבחורה , דהיינו מחזית השקל ,
וכשחזרו ונתברו בקשו ליתן דינר מדהספיקו בזה , ולא ר"ו החכמים :

יחיה סקדע עד שיפרישט , כנ"ה"נ יש צריכה אשילו בדלו' , אי"כ הכא על

מצרפין שקלים פרק ב שקלים

(רבי נתן... על קברו) ד"ר... על נבי קברו; כ"ח"מ יתא כי ונמת מנחם הנה כ"ח ר"י יבנה לו נפש בו ויעשה לו זלף כו' וימנע כו"ח"מ ונפש אין ר"ח ד"ה"ה כמסמחו דל"ה"ה מ"ה"ה חוזה' דל"ה"ה מ"ה"ה ככ"ה"ה.

ובזוי וליך דלקמן: רבי נתן אומר מותר המה בזיון לו נפש על קברו. ולא פירש אש יש עוד מותר אי סבירא ליה כח"ק או כ"ח"מ. ומאלהי בירושלמי חני בשם רבי נתן מותר המה יבנה לו נפש על קברו. ויעשה לו זלף על נבי מטו. ע"כ. וכל דלילוף אין שיטור ויטול לעשותו בממון סכנה]:

מותר המה יהא מונח עד שיבא אליהו (א) מותר המה יהא מונח עד שיבא אליהו (א) רבי נתן אומר מותר המה. בזיון לו נפש על קברו (ב):

יהא מונח עד שיבא אליהו. מספקא ליה אי מחיל המה זלוחיה לנבי יורשיו אי לא. הלכך יהא מונח עד שיבא אליהו: בזונים לו נפש על קברו. פשיטא ליה לר' נתן דלא מחיל. הלכך בזונים לו מצבה על קברו מאוואו מותר סבכר זכה זו המה. והלכה כח"ק. והיכא דגבו לנרי קבורה המה מפני שהו סכונים שלא היה לו ואח"כ נמלא שהיה לו לא חמדין ככה"ג מותר המה לורשו. כיון שהגבייה בטעות היא. והכי מוכח בירושלמי. ועוד מוכיח בירושלמי וצגמ"ה שלנו דהיכא דהיכא טבעה סוכי העיר או חצר עיר שכל עסק לבור נחמין על פזי. ונראה צעיונו לטנות מותר צעיים או מותר עניים או מותר מתיס למת סיראח צעיונו יוכל לטנות ולהוליא צמח סיראח צעיונו שהוא לורך צעה ואין מוחין בירו. וכן מורין תמיד הלכה למעשה:

ראשון לציון
פשוט רבי נתן אומר כי בזיון לו נפש על קברו כמ"ה"ד (כ"ח"מ) יתא כי ונמת יעשו דמיום על קברו לו זלף לנבי מטו וק"ע שלא הערה לפני' מנרסא וז' וכהו ומלחיה ביר' המ' כו' וע' דגס כמסמ"ה שקלים ס"ה"ה הבי' א"ה"ה

מותר המה יהא מונח עד שיבא אליהו (א) רבי נתן אומר מותר המה. בזיון לו נפש על קברו (ב):

מותר המה יהא מונח עד שיבא אליהו (א) רבי נתן אומר מותר המה. בזיון לו נפש על קברו (ב):

מותר המה יהא מונח עד שיבא אליהו (א) רבי נתן אומר מותר המה. בזיון לו נפש על קברו (ב):

י"ב תפארת ישראל י"ב

לדקה [סס], ולבטיצו להמטה אחרת, ישלמו לדקה הראשונה, אם אפשר [ריש ש"ד ס':] (מב) מלצה:

(בא) דמספקא ליה אי מחיל מה זלוחיה דד' לורך יורשים, וק"ל כח"ק. מיהו צראו הגבאים שיט לורך טעה, מותר' לטנות מלדקה

הלכתא גבירחא בללא דפרק ב

פרק ב משנה א כיצר גובים השולחנים השקלים בכל סדינה ומדינה, מניחין לפנייהם ב' תיבות א' לתקלין הרחין של שנה זו, וא' לתקלין עתיקין של שנה שעברה, כלא שקל בשנה שעברה, ושוליו התיבה רחבין למשה ופיתן צד למעלה עקום וארך עקין שומר שישלבו לתוכן ולא יהיה אפשר ליקח מהן בקל, ובמקדש היו לטנים י"ב תיבות כאלו, א' לשקלי שנה זו, ב' לשקלי שנה שעברה. ג' לכל מי שהיב ב' מורים או ב' בני יונה א' להמאת וא' לעלה. והרמים שבהכות הצדיה עולות וחציה חמאות. ד' למי שהיב בקולת עוף. ה' למי שהתנדב מעות לעצים למערכה. ו' למי שהתנדב מעות ללבונה. ז' למי שהתנדב מעות לכפורת. ח' למי שהמריש מעות להמאת ולקח חמאת והותר מן המעות ישליך שם המותר. ט' למותר אשם י' למותר קני ובים וזבות וזולדות. יא' למותר קרבנות נזיר, יב' למותר אשם מצורע. יג' למי שהתנדב מעות לעולות בהמא. יד' כל רב' שהיו מעותיו בתוך התיבה, כהוב על התיבה מבחוץ [ונתני ב"ר שכל המעות שבשש התיבות האחרונות, שהוא דמותרת, לעולה בהמה ועורותיהם לכהניס]. ובכל מדינה כשגבו הפוקים משלחין אותן ביד שליחים למקדש. ויש להם לצרף אותן כדגירי זהב מפני פשאי הרך, ומתקצצין במקדש בלשכה אחת וסורגין רלמיתיה במספחות וחוחמות. שלחו שקליהם ביד ש"ש דחייבי בגניבה ואבידה, ונאברו ממנו באונס כלמסיס מתיין שהוא פטור, דוקא בנאנס אחר שנתרמו התרומה מהשקלים ונדלקסן מ"ז נשבע השליח לגורבים ובני העיר פטורים, משא"כ בקודם זה, השליח נשבע לב"ע, והם חייבין שנית במחש'ק, ובהוירוי דלמסיס השקלים אחר

ושבטו ונבו שקלים שנית, אלו ואלו שקלים ואין עולין לתן לשנח הכחא: כ"ב הנותן חצי שקלו לחבירו להוליכו לשולחני לשקול על ידו ושקלו לצטו שלא ימשיכו אותו בשונג דוקא בנתרמה התרומה כבר כנחמה מהקדש שקל, משא"כ בלא נתרמה, ולעולם חייב לחבירו החצי שקל, וה"ה כגול או נונב חצי שקל ושקלו בשונג רק דוח בנתרם כבר חייב חומס להקדש כרין נונב, ובלא נתרם כיון, חייב בכל לחבירו, וכן השוקל מסעות הקדש בשונג ונתרם כבר יצא וחייב כפעולה. והשוקל מסעות מע"ש יאכל כנגדו בירושלים, ומרמי שביעית יאכל כנגדו בקדושת שביעית, היה של עיר הגרחת לא יצא: כ"ג ד' ה' הלוקח מעות בירו ואמר הרי אלו לשקלים או שהיה מלמך מה טעה, מרומה מרומה ואמר בהתחלה הריני מליק מעות לשקלי, אפילו ליקח מלא כיס נותן סחן חצי השקל ותמורת חולין נמשא"כ מותר קרבנות, שאין לדמיהו קצבה, ד"ש בהפריש מעות לקני זכין וזולרות וחמאות ואשמות מותריהן לגרבה, א"כ אמר שאבאי סחן להמאת, דהמותר חולין. מותר עולה לעולה, וכן דמנחת למנחה, ורשלים לשלמים, מותר ססה לשלמים, מותר גורים לגורים, מסא"כ נזיר שהמריש מעות לעצמו, המותר גרבה. מותר מעות הגבחה למספר ידוע מעניים, לעניים אחרים, וכן דשכיים למרות, לשכויים אחרים, משא"כ בגנבה לפני ידוע, או לשכוי ידוע, שהמותר רק לאותו עני ושכוי. מותר מעות שנגבו לעורך קבורה מספר ידוע של סחים, למתים, ורמח ידוע ליורשיו. וברואים הגבאים שיט צורך טעה, מותר לשנות מצדקה לצדקה, וכשינבו לצדקה האחרת, ישלמו לצדקה הראשונה באפשר:

פרק ב משנה א כיצר גובים השולחנים השקלים בכל סדינה ומדינה, מניחין לפנייהם ב' תיבות א' לתקלין הרחין של שנה זו, וא' לתקלין עתיקין של שנה שעברה, כלא שקל בשנה שעברה, ושוליו התיבה רחבין למשה ופיתן צד למעלה עקום וארך עקין שומר שישלבו לתוכן ולא יהיה אפשר ליקח מהן בקל, ובמקדש היו לטנים י"ב תיבות כאלו, א' לשקלי שנה זו, ב' לשקלי שנה שעברה. ג' לכל מי שהיב ב' מורים או ב' בני יונה א' להמאת וא' לעלה. והרמים שבהכות הצדיה עולות וחציה חמאות. ד' למי שהיב בקולת עוף. ה' למי שהתנדב מעות לעצים למערכה. ו' למי שהתנדב מעות ללבונה. ז' למי שהתנדב מעות לכפורת. ח' למי שהמריש מעות להמאת ולקח חמאת והותר מן המעות ישליך שם המותר. ט' למותר אשם י' למותר קני ובים וזבות וזולדות. יא' למותר קרבנות נזיר, יב' למותר אשם מצורע. יג' למי שהתנדב מעות לעולות בהמא. יד' כל רב' שהיו מעותיו בתוך התיבה, כהוב על התיבה מבחוץ [ונתני ב"ר שכל המעות שבשש התיבות האחרונות, שהוא דמותרת, לעולה בהמה ועורותיהם לכהניס]. ובכל מדינה כשגבו הפוקים משלחין אותן ביד שליחים למקדש. ויש להם לצרף אותן כדגירי זהב מפני פשאי הרך, ומתקצצין במקדש בלשכה אחת וסורגין רלמיתיה במספחות וחוחמות. שלחו שקליהם ביד ש"ש דחייבי בגניבה ואבידה, ונאברו ממנו באונס כלמסיס מתיין שהוא פטור, דוקא בנאנס אחר שנתרמו התרומה מהשקלים ונדלקסן מ"ז נשבע השליח לגורבים ובני העיר פטורים, משא"כ בקודם זה, השליח נשבע לב"ע, והם חייבין שנית במחש'ק, ובהוירוי דלמסיס השקלים אחר

יהא מונח עד שיבא אליהו. מספקא ליה אי מחיל המה זלוחיה לנבי יורשיו אי לא. הלכך יהא מונח עד שיבא אליהו: בזונים לו נפש על קברו. פשיטא ליה לר' נתן דלא מחיל. הלכך בזונים לו מצבה על קברו מאוואו מותר סבכר זכה זו המה. והלכה כח"ק. והיכא דגבו לנרי קבורה המה מפני שהו סכונים שלא היה לו ואח"כ נמלא שהיה לו לא חמדין ככה"ג מותר המה לורשו. כיון שהגבייה בטעות היא. והכי מוכח בירושלמי. ועוד מוכיח בירושלמי וצגמ"ה שלנו דהיכא דהיכא טבעה סוכי העיר או חצר עיר שכל עסק לבור נחמין על פזי. ונראה צעיונו לטנות מותר צעיים או מותר עניים או מותר מתיס למת סיראח צעיונו יוכל לטנות ולהוליא צמח סיראח צעיונו שהוא לורך צעה ואין מוחין בירו. וכן מורין תמיד הלכה למעשה:

דמחיל' דמתנות פקדש לא מעל עד שקצרה הכהמה. ולא כגי נמתרס הרומה בלמדו כמו בירשא. דרווקא תק כיי"ה. דכרש' אפ"ג דלא אפקיה לחולין לטוס מ"ה דפרישנה. מ"ט ל"כ מוקמין ליה בצרמית להתיב כנדי הקדש המסרות לגזר. דאורחא דמילתא הוא דקע. דאפילו במתכוין להשתמש בם כזרי חולין לא מעל. כדתק במעלה עד שידור תקיזה. ל"ט נמוח' במקדש לנדק. ואין כלן שיעו נשות ולא שיעו מעשה. ולא שיעה כיה שליח ד' כמ"ה הוסי' טס. ומש"ה לא שיעה כיה שליח אלא אחר הקצרה הכהמה. דהיי נמעשה מוזה' מכתות פקדש. אבל בנל"ה חשילו מעילה כאלה אין לו מלאך שרבותו רשות הקדש סוף. או דילמא גזברים ליקצרו במשון. והסכרל ניהתן כן מלאך טס ממונין על כך. ואין מתקנין טעה כיו חממים וחשכו כאמור קבלום. לכתי לריך מעשה רב בסיפא. ולא כפי' הרע"ז דה"ה לנישא. ולאחמ' זה צעיי דכר' תגון מלא' כס"ד והמחין המטיל ינמר. (למ' מעיס):

יהא מונח עד שיבא אליהו. מספקא ליה אי מחיל המה זלוחיה לנבי יורשיו אי לא. הלכך יהא מונח עד שיבא אליהו: בזונים לו נפש על קברו. פשיטא ליה לר' נתן דלא מחיל. הלכך בזונים לו מצבה על קברו מאוואו מותר סבכר זכה זו המה. והלכה כח"ק. והיכא דגבו לנרי קבורה המה מפני שהו סכונים שלא היה לו ואח"כ נמלא שהיה לו לא חמדין ככה"ג מותר המה לורשו. כיון שהגבייה בטעות היא. והכי מוכח בירושלמי. ועוד מוכיח בירושלמי וצגמ"ה שלנו דהיכא דהיכא טבעה סוכי העיר או חצר עיר שכל עסק לבור נחמין על פזי. ונראה צעיונו לטנות מותר צעיים או מותר עניים או מותר מתיס למת סיראח צעיונו יוכל לטנות ולהוליא צמח סיראח צעיונו שהוא לורך צעה ואין מוחין בירו. וכן מורין תמיד הלכה למעשה:

ציונים

תוספת י"ט

פרק ג בשלשה פרקים

ר"ע סברטטור

פ"ג א בשלשה פרקים. י"ב ב"ה מ"ה מ"ה ש"ה ב"ה ב"ה ב"ה ב"ה ב"ה ב"ה

פרק ג א בשלשה פרקים כו'. כחש הר"ב לטי שהרחוקים לא הביאו וכו' אבל כנסום בעירוותיהם בראש חדש ניסן כדאחא בפ"ק. ומיהו חפילו. לא שקלו כלל יש להן חלק בקרבנות. כדפירש הר"ב בסוף פרקין: תורמין. דקדוק המלה ככתתי צדים מסכה חרומות

פרק ג א בשלשה פרקים בפרום הפכה. פי' הר"ב ט"ז יום קודם ויש לפרש יום החג בכלל אלו ה"י. אבל בפרום החג יחול

פרק ג א בשלשה פרקים בפרום את הלשכה) בפרום את הלשכה פרקים בפרום את הלשכה פרקים בפרום את הלשכה

כל השקלים היו נוטחים לתוך לשכה אחת שבמקדש ושלשה פעמים בשנה נופלין ממנה ונאמרו לתוך שלש קופות שכל קופה היתה מג' סאין כדי לקנות מהן קרבנות לצבור ולא היו נטלים הכל בפעם אחת לצורך כל השנה לפי שהרחוקים לא הביאו עדיין כל שקליהם: בפרום הפכה

שנויי נוסחאות
פ"ג א בפרום נזיר וכתיב וכשצ"כ בפרם וק' כממוק כנ' הפעמים וכה' בנסרות (ל"ז ב')

לקומים מכ"ו קדמוני
פ"ג א בשלשה פרקים בשנה תורמין את הלשכה. כל השקלי' היו נוטחין לתוך לשכה אחת ושלש פעמי' בשנה נופלין ממנה ויתמין לתוך קופה לקני' מהן

פ"ג א בשלשה פרקים חרומין אז הלשכה. תהלה סיו מניחין השקלים באמרות שהיו במקדש כדתק בצרקין דלעיל נמתלאו באמרות

בא' כחשתי וחי אפשר לתרום כמו שא"י אפשר לעשר דלקמן במתימין. ולפיכך כתב רמב"ם וכראש חדש חשתי קודם יום טוב

פ"ג א בשלשה פרקים חרומין אז הלשכה. תהלה סיו מניחין השקלים באמרות שהיו במקדש כדתק בצרקין דלעיל נמתלאו באמרות

פ"ג א בשלשה פרקים חרומין אז הלשכה. תהלה סיו מניחין השקלים באמרות שהיו במקדש כדתק בצרקין דלעיל נמתלאו באמרות

פ"ג א בשלשה פרקים חרומין אז הלשכה. תהלה סיו מניחין השקלים באמרות שהיו במקדש כדתק בצרקין דלעיל נמתלאו באמרות

פ"ג א בשלשה פרקים חרומין אז הלשכה. תהלה סיו מניחין השקלים באמרות שהיו במקדש כדתק בצרקין דלעיל נמתלאו באמרות

פ"ג א בשלשה פרקים חרומין אז הלשכה. תהלה סיו מניחין השקלים באמרות שהיו במקדש כדתק בצרקין דלעיל נמתלאו באמרות

פ"ג א בשלשה פרקים חרומין אז הלשכה. תהלה סיו מניחין השקלים באמרות שהיו במקדש כדתק בצרקין דלעיל נמתלאו באמרות

י"ב תפארת ישראל י"ב

פרק ג א וכל השקלים כנגבין אחת לחת מהערים, נתנין ללסכה [צימנער בל"ה] שבעורה. וקאמר הכה רבנ' ומגיס בשנה טרמין

בשלושה פרקים פרק ג שקלים

וכתוב בהן. וי"ט ע"ט פ"ב
 אין התורה נכנס. וי"ט ע"ט פ"ב
 פ"ג. ע"ט פ"ב. וי"ט ע"ט פ"ב
 יקום מקומו רמז מ"ד. מ"ו
 ע"ט פ"ב. ע"ט פ"ב. ע"ט פ"ב
 ל"ה ע"ט פ"ב. ע"ט פ"ב. ע"ט פ"ב
 ר"ג. וי"ט ע"ט פ"ב. ע"ט פ"ב
 התורה. וי"ט ע"ט פ"ב
 שקלים ה"ה. תורה תורה.
 ע"ט פ"ב. ע"ט פ"ב. ע"ט פ"ב
 וי"ט ע"ט פ"ב. ע"ט פ"ב. ע"ט פ"ב

אלא שלש קופות בלבד כפשטא דמתניתין וכפירוש הר"ב: וכתוב בהן אל"ף ב"ה גימ"ל. פירש הר"ב לידע איזה נתרמה חחלה. וממנה היו קונים כו' שמונה בראשון. כלומר שהראשון משובח. וכדאיחא במגילה בגמרא דף כ"א ע"ב: ולא במעל ולא בסנדל. בגמרא פרק י"ב דיבמות דף ק"ב מיייתי לה ומסיים בה לפי שאין נכנסין במעל וכסדל לעזרה. [כדחתן טרף ברכות] ופירש"י כתיב (ישעי' א') מי בקש זה מידכם רמוס חלרי: ואומר ומלא חן וגו'. מצי ואומר. ועוד דיהודה ועוד לקרא. ונראה לי דמי מקרא דמרע"ה הוא אמירא לדרך ע"ה טובה הוא דקאמר לבני גד ולבני ראובן. ואין שלרין חן. ואילו אינו אלא ע"ה טובה הל"ל שראי. ה"ש ומלא וגו' שהוא לשון טוב. ואיכא נמי קרא שלישי והוא מוקדם לשל שהע"ה ביהושע (כ"ג) אלהים ה' [הוא] יודע וישראל הוא ידע. ובירוסלמי הביאו ונראה לי דמתניתין לא הביאו לפי דאין ללמוד ממנו כלל אלא שכיני גד וראובן הולרכו בעל כרחם לברר דבריהם לפני בני ישראל כדי שיחללו מעלות עליהם לזכא כאשר אמרו. ובירוסלמי לא הביאו אלא לומר דמיעט קן בחורה. וביבואים. והא דקאמר בירושלמי איזה חמור שבטלם והייחם נקיים. היינו דלפילו נקיון בעלמא קאמר. שהוא פחות ממלא חן וסכל טוב: ג' [ש"ש פעמים]. פירש הר"ב וכן דרך לשון חכמים ועיין

בין תורמין את הלשכה. וכתוב בהן אל"ף בית גימ"ל ח. רבי ישמעאל אומר יונית כתוב בהן אלפא ביתא גמלא ט. אין התורה נכנס לא בפרגוד חפות. ולא במעל ולא בסנדל י. ולא בתפילין. ולא בקמיע י. שמה יעני ויאמרו מעון הלשכה העני. או שמה יעשר ויאמרו מתרומת הלשכה העשיר. לפי שאדם צריך לצאת ידי הבריות בדרך שצריך לצאת ידי המקום. שנאמר (במדבר ל"ב) והדיתם נקיים מה' ומישראל. ואומר (שלי י"ג) ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם י: ג' ש' בית רבן גמליאל היה נכנס ושקלו בין אצבעותיו. וזרקו לפני התורה י. והתורה מתכוין ודחפו לקופה. אין התורה תרום. עד שיאמר להם אתרום. והן אומרים לו. תרום. תרום. תרום. שלש פעמים ט: הלשכה: שלש פעמים. כל כל פעם ופעם היה אומר אתרום והם אומרים לו תרום. וכן דרך לשון חכמים להיות משולש ודוגמתו מצינו בעומר מגל זו מגל זו אקלור אקלור אקלור. וכן חלון העגל חלון העגל חלון העגל ג' פעמים: ח"ט

ההקדש העני: תניא בחופתא דפ"ג בכנס תרום את הלשכה מפשטין זו בכניסה וביציאה ומדברין עמו משעה ששכנס ועד שעה שיצא ופריך בירושלמי ומלא שומיה מוי פ"ה שלא יוכל להיות כסף כסף אומר ר' תנחומא מפמי בברכה שרדין לברך בשתי משפריס חרומה בקופות להכריס חרומה ואם היה כסוי מוי לא היה יכול לברך משום שנאמר ימלא פי הלהתן: חגי הגזרין היו מפשטין בקלנין פ"ה היו בודקין בשער ראשו שמה הלגיע שם כסף. חגי ר"ם אומר קי"ן לא יהרום ממני החמד פי' קי"ן מל קוועתיו חתלים: ג' וזרקו לפני התורה. השקלים שלהן והתורה מחטון וחמא

ב וכתוב עליהן אל"ף ב"ה גימ"ל. מפרש ביומא בסוף סוילוא לו אמר ר' יוסף למה כתב עליהן אל"ף ב"ה גימ"ל לידע איזה נתרמה בראשון לקחת ממנה תמידין ומספין ובחופתא נמי תניא משני סתמילין ומילין מן הראשונה: אלפא ביתא גמלא. לשון יונית לפי בלאחר שמלך אלכסנדוס מלך יון על ירושלים הכירו ישראל בלשון יונית וכתבו באותו לשון שלא יעשו בקופות איוו ראשונה ח) ואין מסתקום מן הראשונה קודם השניה ולא שניה קודם שלישית: לא בפרגוד חפות. לשון חפת חלוקי מלבוש שיש לו שפה שמה יחשדוהו שנגיע שם מכסף הלשכה: מעון הלשכה: שניה: מן ח"ט

ר"ב בין תפארת ישראל יבין

ב וכתוב עליהן אל"ף ב"ה גימ"ל. מפרש ביומא בסוף סוילוא לו אמר ר' יוסף למה כתב עליהן אל"ף ב"ה גימ"ל לידע איזה נתרמה בראשון לקחת ממנה תמידין ומספין ובחופתא נמי תניא משני סתמילין ומילין מן הראשונה: אלפא ביתא גמלא. לשון יונית לפי בלאחר שמלך אלכסנדוס מלך יון על ירושלים הכירו ישראל בלשון יונית וכתבו באותו לשון שלא יעשו בקופות איוו ראשונה ח) ואין מסתקום מן הראשונה קודם השניה ולא שניה קודם שלישית: לא בפרגוד חפות. לשון חפת חלוקי מלבוש שיש לו שפה שמה יחשדוהו שנגיע שם מכסף הלשכה: מעון הלשכה: שניה: מן ח"ט

שבויה קודם סיבות: זו) כל פעם בקופה אחרת: ח) לידע איזה נתרם ראשון, דמלוה לקנות ממנה חחלה, ואף דכשנגיע זמן חרומה שנייה, עדיין נכאר מעות בקופה שחרס ראשונה, קונה קרבנות לצבור מקופה השנייה, וכן שלישית. וכשהוסלם מעות שבקופה ג', ועדיין לריכוס לקרבנות, אז חוזר לשיור שבקופה א' קודם שחוזר לשיור שבקופה ב': ט) דבנית שני היו ישראל רגילין יותר בכתב יונית מעבדיות. וקמ"ל דבוס טעם מה, אין חוששין לקדושת הכתב בבית הקדוש: י) חרובם של כהונה פרגוד, וחפות ר"ל מחופה. ור"ל שהנגד שלש התורה, לא היה תחתיו (פוטעטער): יא) הס ב' מיני מנעלים, ויש כמה דעות מהו מנעל וממה סנדל [ש] בני גד ורוב"ל קמ"ט: יב) ובכלוהו טעמא שלא יחשדוהו שנתן לתוכה מעותות שבלשכה. מיה מנעל וסנדל בלא"ה אסורים לנכוס בעזרה [נסוף ברכות],

בין תפארת ישראל יבין

ראשון לציון ג במשנה אין התורה יבמות ק"ב. וע"ה היעב ומ"ט בחזקתו ק"י ס"ד (משנה כפ"ד).

פרק ג ג [אות ג] בהרע"ב ד"ה פרגוד כו'. אותה חשפה כו'. עיין בחו"מ פ"ג דשבת ד"ה בשפת חלקו:

מאן דבר שמייהו שישאל על שיעורן. וראיתי בירוש' דשבת, דטוניה זו ישנה גם כ"פ סגנין ארבע וחמש קופות, ועלה קא בעי ר"ז כמה שיעורן של ארון קופות, והשיב לו דנלמט קופות התומות דחתם מקומות דחמא שמפורש שיעורן של שלש [שלש] סאין שהן תשע סאין בחרושה אחת. עשרים ושבע בשלש חרומות

בשלושה פרקים פרק ג שקלים

תוספת יו"ט קבר

ך תרם את הראשונה ומחפה בקטבלאות. תרומה ראשונה שהיתה צפרום הפסח לאחר שתרם אותה היה מכסה כל השקלים הנשארים בלשכה בקטבלאות והיינו עור שלוק כדי שיהיו עליו השקלים שיביאו ממדינות שסביב ארץ ישראל שלא יכלו להביא קודם הפסח ומביאים מפסח ועד

עזרת ונותנים אותם על גבי הקטבלא כדי שיתרום מהן צפרום העזרת ולא יתרום מן הדבר שתרם כבר צפרום הפסח ואחר שתרם צפרום העזרת חזר וכסה כל המעות שנלשכה בקטבלאות ונותנין עליהם כל השקלים המביאים מבבל וממדי ומן המדינות הרחוקות. ותרומין מהן צפרום הסג. ועוד לא היה מחפה שאין עוד תרומה אחריה: הראשונה לשם ארץ

ישראל. שם שלמו שקליהם תחלה שהאחרים עדיין לא הביאו: לשם הברכים המוקפים. המצויים כמו עמון ומואב וכו' וזהו זהו ודוגמתו לתרום שלא מן המוקף [גמין ז:]. [אין] מקיפין צבועי [חולין מו:]. ומ"מ בכל פעם ופעם היו תורמין על שם כל ישראל. על הגבוי. ועל העתיד לגבות. ולא הזכיר התנא חלוקי מקומות הללו אלא להודיעך שתקנו שלשה פרקים אלו לפי שאז יתקבלו כל שקלי ישראל:

ך תרם את הראשונה (ט). ומחפה בקטבלאות (י). שניה (י). ומחפה בקטבלאות (י). שלישי (לא היה בהפדה) שמו ישכה ויתרום (מ) מן הדבר החרום (נ). תרם את הראשונה לשם ארץ ישראל (א). ושניה לשום ברכים המוקפין לה (ב). והשלישית לשום בבל. ולשום מדי. ולשום מדינות הרחוקות:

מאותה שתרם כבר בתחלה בפעם הראשונה. וכתב בחבורו שבעצרת מהחיל בשלושית. ומכיים בשניה והיינו מחפה אותה שנמלא כשיתרום בהג' מהחיל בה' ונמלא שתרם א' ב' ג' הקטנות מכל אחד מן הגדולות: לשם א"י וכו'. וכסה הר"ב ומ"מ בכל פעם ופעם היו תורמין על שם כל ישראל ועל הגבוי ועל העתיד לגבות ופי' על הגבוי על שיש בלשכה ועל הגבוי שעדיין לא הגיע ללשכה ועל העתיד ופי'. רמב"ם ספ"ב מה"ט:

ר"ב ב"ן

ודחפו לקופה שהיא שקלו בתרומה והנחת רוח הוא לפי שאז יהא מתקרב אלא משלחן תלה: ך תרם את הראשונה חלה מן הקופות והיפה בקטבלאות מכסה הקופות צבור לסימן. השלישית לא היה לירך לכסות שכבר תרמו האחרות ולמה היה מכסה הראשונה שגם יכסה ויתרום מן הכסף שנקופה וינתן בקופה האחרת אבל אם היה מכסה אין לחוש. תניא בתוספתא פ"ב תרם את הראשונה לשם ארץ ישראל ועל כל ישראל והיפה בקטבלאות ומני שבני סוריא באין וסוקלין עליה. תרם את השניה ואמר הרי זה לשם עמון ומואב פי' ישראל שדרים בעמון ומואב ומתריין המוקפין לארץ ישראל והיפה

ועיין מ"ש בכ"ד במסנה י' פ"ג דפרה: ך שמא ישכה ויתרום כו'. לא קאזי דרסמך ליה לא היה מחפה אלא ארשיא קאי ומחפה בקטבלאות כדפירש הר"ב אבל לפירש הרמב"ם קאי דרסמך ליה לא היה מחפה. שהוא מפרש על פי דרכו שהיו שם עוד שלשה קופות גדולות ששם כנסו בתחלה בכל א' ט' שאין כלעיל.

וקאמר התנא דשתיירם השלש קופות קטנות תורם הקטנה הא' מהגדולה הא' ומחפה הגדולה ותורם הקטנה הב' מהב' הגדולה וגם היא מחפה ותורם הקטנה הג' מהגדולה הג' ולא היה מחפה כדי שתהיה ניכרת שבה סיים ויתחיל ממנה בתחלה בפעם שנייה כשיכנס קודם עזרת ולא יתרום בתחלה בפעם היחיד מאותה שתרם כבר בתחלה בפעם הראשונה. וכתב בחבורו שבעצרת מהחיל בשלושית. ומכיים בשניה והיינו מחפה אותה שנמלא כשיתרום בהג' מהחיל בה' ונמלא שתרם א' ב' ג' הקטנות מכל אחד מן הגדולות: לשם א"י וכו'. וכסה הר"ב ומ"מ בכל פעם ופעם היו תורמין על שם כל ישראל ועל הגבוי ועל העתיד לגבות ופי' על הגבוי על שיש בלשכה ועל הגבוי שעדיין לא הגיע ללשכה ועל העתיד ופי'. רמב"ם ספ"ב מה"ט:

ל' קוטרים מב"י

קדמוני ך במסנה תרם את הראשונה ויהיה שם בקטבלאות. פי' הרמב"ם שיש קופות הגדולות שבהן כל הממונן שבארינו שהן שיעור כ"ז סאים היו מכוסות בג' סמפחות. וכשנכנס התורם בג' קופות הקטנות שמכילות פ' שאין ממלא הקופה שכתוב עליה א' מאחת מן הקופות הגדולות ואחר כך מכסה אותה במספחתה ואח"כ מלאה את הקופה השנייה מן הג' קופות הגדולות וממלא ממנה הקופה השלישית שכתוב עליה ב' ואח"כ מכסה אותה במספחתה, ואח"כ מלאה הקופה השלישית וממלא ממנה הקופה שכתוב עליה ג', ואינו מכסה אותה, לפי שאנו חוששין שאם יכסה אותה שמו יוציא בהוצאת שני' מן הקופה הגדולה שהוציא ממנה בתחלה והוא מעט שמו ראשונה, והוא מעט שמו תורם מן התורם, ועכשיו בשמנהיה מנולה הוא ניכרת, לכשיכנס פעם שנייה יתחיל ממנה, כדי שיציא מכל קופה מן הג' הגדולות כל אחת מן הג' קופות שכתוב עליהן אב"ג כדי שיקריבו מכל קופה מהן בשביל כל

יבין

שכריות תורם, ולא יתחדשו שתרם מדעת עצמו כדי ליקח מהמעוות. ועוד דכשלאמר לו תרום, ידע שיוכל להשגיח עליו בשעה שהורם: (מן) תרומה ראשונה: (י) הוא לשון ויין, [איבעררורף] בל"א, שהמעוות הנשאר היה מכסה בעורות רכיס, כדי ליתן על הקטבלאות, השקלים שיביאו אח"כ, ולא יתרום תרומה השנייה מהמעוות שכבר תרם מהם: (ז) כשהגיע פרום עזרת, תורם קופה ב' מהמעוות שעל הקטבלא, אע"ג שיש עדיין מעוות בקופה ראשונה: (ש) א"י לכסות, משום דאין עוד תרומה אחריה: (ב) ר"ל להבי לירך לכסות כל פעם, שמה

יבין

יבנה ולא יקה תרומה שנייה מן השקלים העליונות, והרי מכתבתהונוס כבר נהרס [כך פרשו רבותי]. ולפע"נ, דשקלים שצלו בכל פרק השלישי להביה אחרת, וכל פעם כשהרס היה מכסה התיבה שתרם ממנה, לסימן שכבר נהרס ממנה [ולפי' שייך שער שמה, שמה ישכה שכבר תרם מתיבה זו, משא"ל לפי' רבותינו, לל שכה, הרי גליו הכל מעוררין. וי"ל: (בא) ר"ל משקלים שהביאו מא"י, אבל כוונת התורם היה שהתרומה תהיה גם צעד העתיד לגבות מכל ישראל: (בב) ר"ל מהסמוכין לא"י כעמון ומואב שיביאו שקליהם באחר זמן:

הלכתא גבורתא כללא דפרק ג. הקטנות היה כתוב אר"ף ב"ת גימ'ל, כדי שיסתפק מן הראשונה עד שהכלה ואח"כ מן הב' ואח"כ מן הג', ותורם הא' מן הקופה האחת הגדולה ומחפה הגדולה בקטבלאות [עזרות רכיס כדי ליתן על הקטבלאות השקלים שיביאו אח"כ ולא יתרום תרומה השנייה מהמעוות שכבר תרם מהם, ועי' רמב"ם שכתב מחפה את הקופה במספחת] ותורם השנייה מהקופה הגדולה הב', ומחפה הגדולה, ותורם השלישית מן הקופה הגדולה הג' ואינה מחפה אותה לסימן שיתחיל ממנה בתחלה בפעם ב' כשיכנס קודם עזרת, ואז תורם השנייה מן הגדולה שתרם ממנה בראשונה תחלה, והשלישית מן הגדולה שהיה או שנייה ואינה מחפה אותה, להתחיל ממנה בפעם ג' בתשרי עד שתורם ראשונה שנייה ושלישית הקטנות מכל אחת מהגדולות, וכשתורם ג' קופות אלו, תורם הראשונה לשם א"י, והשנייה לשם ברכין המוקפין ולשם כל א"י, והשלישית לשם מדי ולשם מדינות הרחוקות ולשם שאר כל ישראל, ותורם מתכווין לתרום על הגבוי שיש בלשכה ועל הגבוי שעדיין לא הגיע ללשכה ועל העתיד לגבות כדי שיהיו אלו השקלים להוציאן להסתפק מהן כפרה על כל ישראל:

ישראל. ופירוש משוכש הוא לפי מה שנשתבש הירושלמי אצלו, הוא שלא הוצרכו ג' קופות הגדולות במשנה דליטא עלייהו ראשונה שניה ושלישית, ועד מא' ב"מ או ו מן יתרום תחלה, כיון שבכל פעם תורם מכל קופות הגדולות קופה קטנה מקופה גדולה; אלא הכי פירושה תורם את הראשונה, פי' תרומה ראשונה בפרום הפסח, והיפה כל מעות הנשארות בלשכה בקטבלאות והיינו עור שלוק, כדי שיהיו עליו השקלים שיביאו ממדינות שסביבות א"י שלא יוכלו להביא קודם הפסח ויביאו מן המדינות אחר על גבי העור השלוק כדי שיתרום מן בפרום העזרת ולא יתרום מן הדבר שתרם כבר בפרום הפסח, ואחר שתרם אותה כל מעות שבלשכה בקטבלאות ונותנין עליו כל השקלים שביאו ממדי וממדינות הרחוקות ותורמין מהן בפרום החג, ואז היה מחפה שאין עוד תרומה אחריה.

ישראל. ופירוש משוכש הוא לפי מה שנשתבש הירושלמי אצלו, הוא שלא הוצרכו ג' קופות הגדולות במשנה דליטא עלייהו ראשונה שניה ושלישית, ועד מא' ב"מ או ו מן יתרום תחלה, כיון שבכל פעם תורם מכל קופות הגדולות קופה קטנה מקופה גדולה; אלא הכי פירושה תורם את הראשונה, פי' תרומה ראשונה בפרום הפסח, והיפה כל מעות הנשארות בלשכה בקטבלאות והיינו עור שלוק, כדי שיהיו עליו השקלים שיביאו ממדינות שסביבות א"י שלא יוכלו להביא קודם הפסח ויביאו מן המדינות אחר על גבי העור השלוק כדי שיתרום מן בפרום העזרת ולא יתרום מן הדבר שתרם כבר בפרום הפסח, ואחר שתרם אותה כל מעות שבלשכה בקטבלאות ונותנין עליו כל השקלים שביאו ממדי וממדינות הרחוקות ותורמין מהן בפרום החג, ואז היה מחפה שאין עוד תרומה אחריה.

מורי לב

התרומה פרק ד שקלים

רע מברשורה

פ"ד א לוקחין בה פ"ד
 פ"ד ט"ז שקלים האל :
 שומרי ספירין . ז"ל מ"ח
 פ"א ממות פ"ד פ"א : מ"י
 ט"ז פ"א : ר"י יוס' אומר אף
 הרוצה . יצטלו פניו פ"א
 פ"ד פניו פ"ד פ"ד :
 אסור לו . מ"י ט"ז פ"ד :

שנויי נוסחאות
פ"ד א התרומה ד"ו
 כ"ג בתרומה והוא עשה . העומר . כ"ט והעומר . ואלהם הפנים וכל כ"ט ואלהם הפנים (ובחי שלמי צבור) וכל והוא מומר . ר"א (אף הרוצה) מתנדב ש"ח כ"ג כ"ד פ"ד ; ליתא ; כ"ט ר"א רצה ; כ"ד . אף הרוצה להתנדב ש"ח . אסור (לו אף) אהא כ"ט ליתא שאנין באין (אלא) במשכ"ל ובמשכ"ל שאנין . כ"ט אין באים ליתא .

ראשון לציון
פ"ד א ח"ט ד"ה שומרי ספירין כ"ו . ומודיעים לני אדם ש"ס לזרז ע"כ . וט"ז ח"ט : ח"ט : ד"ה לשבור וח"ט : ט"ז : ר"ט : ד"ה ומוספות ממות פ"ד . ד"ה שומרי כ"ו : כ"ט : ט"ז :

תוספות רע"ק
פ"ד א [אות ד] במשנה אלא משל צבור . היינו דחיישינן שמא לא ימסרו לצבור יפה ובלמים פ"א השקלים הקשה ח"ט מ"ט כיון שאומר בבית שנתנו להקדש אף אם בלבו אינו מסכים למתנה מ"ט הוי רק דברים שבלב והוי מתנה מעליא ע"י ש' נאות הו"ש כהו"ט ד"ה מתנדב . ופ"ט ופ"ט הכא דחיישינן . במהב"ה לפי שעה אישתמיסותיה דברי תוס' יוסא דף ל"ה ע"ב וז"ל וכן לבן בבוהי (ב"מ פ"ד) דבדן א"צ לשקול ופ"ט אם שוקל אינו חושא איכא לטימר אפילו אח"ל דס"ל כרבנן דהבא מ"ט ס"ד כיון דכל ישראל סבוי' שקלים איננה נמי סמרי יפה ועוד כיון שכל ריחה הקרבנות הבאים מן השקלים שלהם הוא גמרי ומסרו יפה ע"כ . הכרי דלא ניהא להו ככרתי חילוקי של התו"ט : ובתרוצום א' של הו"ט מתיישב גם הדין ונשים ועברים אולם לתירוץ ב' קשה לי מה יענו בהדיא דנשים ועברים . אח"כ מצאתי שהקשה כן במ"ט פ"ג דשקלים :

פרק ד א ובל קרבנות הצבור . כתב הר"ב לאהוי קטורת . ועיין משנה ה' פרק שביעי : שומרי ספירין . הקשו התוספות צדק יצמות דף קכ"ז דהא דבר השומר חסור [כדחנן בפרק ט' דשביעית] . ואין להקריב למזבח אלא דבר המותר לישראל [כדאיחא בגמרא

פרק אלו עוברין] *וכחצתיו במשנה ו' פרק י' דמנחות וריש פרק ז' (דחולין) ותרט שלח שומרין אותו אלא משעין רגלי בהמה משם ומודיעים לבני אדם שהם לזרז ע"כ . *ופירוש ספירין כתבתי במשנה ה' פ"ב דלכלאים] : גומלין שכן וכו' . פירש הר"ב לזרז קרבן קרבן . ועיין משנה ה' : מתנדב שומר חס . פירש הר"ב וט"ז דקנה אותם מן ההפקד כשמסרם חס והביאם וכו' . ויש להקשות דיתנדב לשומר ושלושי בית דין יביאום והשפח לא קנה להם מעולם . ואפשר דסבירא ליה להר"ב כלישנא דגמרא צדק פ"ב ד' ק"ח] דהבטת בהפקד קניא ופ"י לטוביא דריש צ"מ שדקדקו עם התוספות דהא דהבטת קניא היינו טעשה מעשה כל דכו כגון שגדר גדר קטן ע"כ . ס"ל להר"ב שא"ל לשומר שלא יעשה מעשה כל דכו . ור"י ס"ל לא חיישינן שמא לא ימסרם יפה יפה ולפיכך קרבן יחיד משנה . ותכמים ס"ל דחיישינן כו' . והתו' צ"כ פ"ג דף כ"ט ע"ב כתבו דל"ה כשהפכה למטה מ"ג אין ריחה מכלל דהגבהה בפחות מ"ג קניא דהפקד שאני דהבטת קני משמע נמי דס"ל כהך לישנא "ח"ט ומ"ט הכא דחיישינן שמא לא ימסרם יפה משקלים דמקבלין מנשים ועבדים וקטנים דתקן במשנה ה' פ"ק ולא חיישינן כו' . ואפשר דשאני שקלים שאין גופן קרב וכשמשהינן שיקנו בהן דבר הקרב נשתנה נמי לשל צבור . מיהו לשון הר"ב דלפיל עם דבטיקן שימסרו יפה יפה . וח"ל כולה מלתא בדידהו חליא . ר"ל בליוהן האוסרים . ואפשר לחלק בע"א דהכא דעומר ושתי הלחם אחת בשנה איכא למיחש שלא ימסרו יפה אלא נוח להם שיקריבו משלהם שכן פירש"י הטעם בגמ' דבבא מליעא . אבל שקלים דלקרבנות כדולה שפא . ליכא למימר עח להם כו' . והתא שפיר נמי ללישנא דהתא דב"מ דהבטת בהפקד לא קניא . ולאוחו לשון טעמייהו דרבנן שחקנו שדר כדי שיהיה קול ולא יבואו בעלי זרוע ועולו משם וכשמחלין נמלא שיש לצומרין אותן מעות בתרומה ואין לצבור חלק בהן . ולפי זה אין לחלק משום שאין גופן קרב . והרמב"ם בחצורו כתב כהך לישנא . וכן פסק בהבטת דלא קניא בהפקד בצדק פ"ב מהלכות נדרים אף ע"ג דבפירושו פירש כהר"ב . גם הרמ"ם פסק כלישנא דהתא . ואף ע"ג דכחצו דפרק המניח דברי התוספות . וז"ל לפרש דהכי קאמרי התוספות דהפקד שאני דהא איכא לישנא דס"ל דהבטת קניא . וצירושלמי פריך מעלי המערכת למשנה ה' פרק ד' דהענית דחידים מהגדבים [ותקן נמי סוף פ"ו דמכילתין האומר הרי [עלי עליס וכו'] ומשני דר' יוסי היא . ח"ל ד"ה היא דכי פליגי בגופו של קרבן אבל במקשרי קרבן כולי עלמא מודו שהוא משנה מקרבן יחיד לשל צבור :

פ"ד א התרומה שנתמה בקופות : שומרי ספירין כ"ט חסורם במקום אחד הספיחין להביא מהו העומר ושתי הלחם ולא היו מביאין לנתחלה אלא מיוסדה משום דכתבי כרמל ואם היה מביאין מרחוק היה כרוח מיבשו ולא היה כרמל ואם לא מלא מן הקרבן לירושלים מביאין מן הרחוק ודוקא מ"ל דס"ל להאי הנא אין עומר ושתי הלחם באין מחוץ לארץ ודלא כר' יוסי בר יודא דאמר נמנחות בפרק כל קרבנות (דף פד) עומר בא מחוץ לארץ תמי טעמא דמחן דאמר אינה באה מחוץ לארץ דכתבי מוטבותיכם ולא מח"ל . ור' יוסי בר יודא האי מוטבותיכם דריש ליה מכל מקום שאחס יושבים דהש עובד צו"ל . ועוד אמרינן בפרק כל קרבנות רמי ליה רמי בר חמא לרב חסדא הן שומרי ספירין נופלין שכן מתרומת הלשכה אלמא עומר בא מן כביעית והכתיב והיה שנה הארץ לכם לאכלה ולא לשריפה וקומץ העומר מתירו אמר ליה רתמנא אמר לדורותיכם ואת אמרת תיבעל אמר ליה ומי קאמינא [אלא]

פ"ד א התרומה מה היו עושין בה . לוקחין בה תמידין ומספין . ונסביהם . העומר . ושתי הלחם . ולחם הפנים ובל קרבנות הצבור . שומרי ספירין בשביעית . גומלין שברן מתרומת הלשכה . ר' יוסי אומר אף הרוצה מתנדב שומר חס . אמרו לו אף אתה אומר שאינן באין אלא משל צבור .

פ"ד א התרומה מה היו עושין בה . לוקחין בה תמידין ומספין . ונסביהם . העומר . ושתי הלחם . ולחם הפנים ובל קרבנות הצבור . שומרי ספירין בשביעית . גומלין שברן מתרומת הלשכה . ר' יוסי אומר אף הרוצה מתנדב שומר חס . אמרו לו אף אתה אומר שאינן באין אלא משל צבור .

פרק ד א התרומה מה היו עושין בה . לוקחין בה תמידין ומספין . ונסביהם . העומר . ושתי הלחם . ולחם הפנים ובל קרבנות הצבור . שומרי ספירין בשביעית . גומלין שברן מתרומת הלשכה . ר' יוסי אומר אף הרוצה מתנדב שומר חס . אמרו לו אף אתה אומר שאינן באין אלא משל צבור .

פרק ד א התרומה מה היו עושין בה . לוקחין בה תמידין ומספין . ונסביהם . העומר . ושתי הלחם . ולחם הפנים ובל קרבנות הצבור . שומרי ספירין בשביעית . גומלין שברן מתרומת הלשכה . ר' יוסי אומר אף הרוצה מתנדב שומר חס . אמרו לו אף אתה אומר שאינן באין אלא משל צבור .

פרק ד א התרומה מה היו עושין בה . לוקחין בה תמידין ומספין . ונסביהם . העומר . ושתי הלחם . ולחם הפנים ובל קרבנות הצבור . שומרי ספירין בשביעית . גומלין שברן מתרומת הלשכה . ר' יוסי אומר אף הרוצה מתנדב שומר חס . אמרו לו אף אתה אומר שאינן באין אלא משל צבור .

פרק ד א התרומה מה היו עושין בה . לוקחין בה תמידין ומספין . ונסביהם . העומר . ושתי הלחם . ולחם הפנים ובל קרבנות הצבור . שומרי ספירין בשביעית . גומלין שברן מתרומת הלשכה . ר' יוסי אומר אף הרוצה מתנדב שומר חס . אמרו לו אף אתה אומר שאינן באין אלא משל צבור .

התרומה פרק ד שקלים

ד רעיא מזה תרומה. וי"ז מה שקלים הם: שבת נסכים. וי"ז מה' ל"ו הקדש ה"ג ונסכים וי"ז ק"ח המזבח. וטעם פ"ז ג"ל מנחה ו' ע"א: ה' מותר הקטורת. ונשנים ה' מ"ג כיתום ו' מ"ל עולה י"ז פ"ג, ויתעלה יומא פ"ד פ"ה מ"י פ"ד מה שקלים ה"ג.

והענינים ששומעין ומייבשין אותן ואוכלין כו': מותר תרומה לכלי שרת. כהן הר"ב מקרא דריש ליה דכתיב ואת שאר וכו' ולוזהו כסף שיט לו שיריים היו אומר זו תרומת הלשכה. ואע"ג דליכא שירי הלשכה עלמה ואימא אותן שיריים. משני לה בגמ' דפרק שני דייני דדריש ה' דהכסף כסף הראשון. כלומר שנתרם ולוקח ראשון מה יהיה שאר ממנו יהיה לכלי שרת ולעיל מהך פריך בגמרא דהא כתיב במלכים (ג' יב) אך לא יעשה בית ה' ספות וגו' כי לעושי המלחמה יתעו. קצו קראי אהדרי ל"ק כהן שגבו לבדק הבית והסוחרו. לז' ב"ד מתנה עליהן לעשות מהמותר כלי שרת. כהן שגבו ולא הסוחרו: מותר נסכים. פירש הר"ב גזברי ההקדש היו ממליאין כו' ואם קבל עליו כו' כדתנן בסוף פרקין. וע"ס. ואין זה משתכר בשל הקדש. אלא שההקדש קרוב לשכר ואין לו הפסד. והראב"ד כתב בפ"ו מה' כלי המקדש. ואע"פ שאמרו אין משתכרין בשל הקדש. ה"מ פירות שהוא כשין גטת והוא דרך עניות. אבל נסכים שכן לרבי לבור לוקחין ואם הסוחרו מוכרין ליהודים: ה' מותר הקטורת כו'. פירש הר"ב להקטירה. כלומר כדי להקטירה כו' ול' רש"י להבטירה בפ"ק דשבוטות דף י' ע"ב. ומ"ש הר"ב שהיתה נעשית שס"ח מניס לא וחשוב בסדר פסוק הקטורת. וברייחא היא פ"ק דכריתות דף ו'. ופירש הרמב"ם בריש כריתות דהלכה למשה מסיני הם משקל הסממנים. ומ"ש הר"ב דבכל שנה פשוטה היה מותר. ואף על פי שהיו לריבין למלאות מהן לשנים מעטות מכל מקום לריבין היו לחדש שנה כו' שהיו מתרומה חודשה. וסופות פ"ק דשבוטות: מפורישין ממנה שבר האומנים. פירש הר"ב [ומוכין המעות כו'] והרי שאין הקדש מתחלל על הקדש כ"כ רש"י בשבוטות לעיל מהך מתנה כו' הכי איתא בגמרא דשבוטות. ובריש פרקין פירש טעם

כמו שדרך בני אדם להעלות מיני מתקה על השלחן בנמר כעודכן כך אחר שגמרו להביא מנחת היום מביאים עלות הללו. כשאין נדרים וגדלות והמנחה בעול: מותר תרומה" לכלי שרת. מקרא דריש ליה דכתיב (ד"ה ג' כ"ד) ואת שאר הכסף ויעשהו כלים לבית ה' איזהו כסף שיט לו שיריים היו אומר זו תרומת הלשכה: מותר תרומה לקיץ המזבח. שלגורך קרבנות הופרטה. מותר נסכים. גזברי ההקדש היו ממליאין מעות לבעלי ייעות. ושמיים וסלתות. לספק למנחות ונסכים כל השנה. ואם קבל עליו לספק ג' סאים בשלש ועמדו ארבעה סאים בשלש לריך שיתן ארבע סאין ואותה סאה היא מותר נסכים וכן כשמודיין להקדש

הוא מודיין במדה מצולאת וגדושה. והגזבר היה מוחק המדה הצרוך נקרא מותר נסכים ועושין מהן כלי שרת שהנסכים מחקדישים בכלי שרת: מותר נסכים לקיץ המזבח. שהנסכים לילול. והעולה לילול: זה וזה. רבי עקיבא ורבי חנינא: לא היו מודים בפירות. כדאמר ר"ע לעיל שאין משתכרים בשל הקדש. ומסקנא דתנאי ב"ד הוא על המותרות שהיו כולן קרבים עלות וכן הלכה: ה' מותר הקטורת. הותר בכל שנה: מה היו עושין בה. להקטירה לבנה הבאה. שאין לך שנה שאין בה מותר שהקטורת היתה נעשית שס"ח מניס שס"ה מניס כמנין שס"ה ימות החמה וגו' מנין שמהם כ"ג מניס מלא חמיו ציוס הכפורים ולא היו נכנסים כולן בחמיו. ועוד בכל שנה פשוטה היה מותר ששנה פשוטה ימים שז"ל: מפורישין פסגה. מן הלשכה: שבר האומנין. מפעמיים הקטרת שהן נוטלים שכן

שנויי נוסחאות
ומותר התרומה לב"ש דג"ו ונמשיכר מותר תרומה. ככ"א ומותר נסכים. אבל לפי"ה הא דאמר ר' עקיבא מותר נסכים לב"ש הוא מותר כיון דלא חלליה עליה ותו מ"ט אייתי דר"י הכא כיון דלא אייתי בתרומה אלא דע"ס הוא (ד"ס) ועי' דברור הסגנון (רע"א) מותר התרומה לקיץ המזבח כד"ג ליהא כ"ו כשעו"ה מדאמר א"כ זה וזה לא היו מודים בפירות (ד"ס) וכן ליהא כע"ק (וע"ס ליהא נס ומותר התרומה לב"ש דר"י) ועי' דברור הקודם; כע"ס בלא דברי ר"ע אחרי דברי ר"ח סנה"ס והפך רע"א מותר נסכים לקה"ס מותר תרומה לב"ש וזה וזה ועי' עוד דברור הסגנון. רבי חנינא כע"ס ר' חנינא וכו' במש"ד' פירו. מותר נסכים לקיץ המזבח ומותר התרומה לב"ש נכ"ק. קיץ למזבח. נכ"ק כשעת מותר תרומה לקיץ המזבח מותר תרומה לב"ש וכו'. מותר נסכים לב"ש ועי' דברור הקודם. ה' מפורישין (ממנה) ככ"א ליהא. וכן מתקנה היום' שבוטות (ג' ד"ס) האומנין כע"ק האמנין וכן כשעו"ה כג' לאומנין.

הוא מודיין במדה מצולאת וגדושה. והגזבר היה מוחק המדה הצרוך נקרא מותר נסכים ועושין מהן כלי שרת שהנסכים מחקדישים בכלי שרת: מותר נסכים לקיץ המזבח. שהנסכים לילול. והעולה לילול: זה וזה. רבי עקיבא ורבי חנינא: לא היו מודים בפירות. כדאמר ר"ע לעיל שאין משתכרים בשל הקדש. ומסקנא דתנאי ב"ד הוא על המותרות שהיו כולן קרבים עלות וכן הלכה: ה' מותר הקטורת. הותר בכל שנה: מה היו עושין בה. להקטירה לבנה הבאה. שאין לך שנה שאין בה מותר שהקטורת היתה נעשית שס"ח מניס שס"ה מניס כמנין שס"ה ימות החמה וגו' מנין שמהם כ"ג מניס מלא חמיו ציוס הכפורים ולא היו נכנסים כולן בחמיו. ועוד בכל שנה פשוטה היה מותר ששנה פשוטה ימים שז"ל: מפורישין פסגה. מן הלשכה: שבר האומנין. מפעמיים הקטרת שהן נוטלים שכן

הוא מודיין במדה מצולאת וגדושה. והגזבר היה מוחק המדה הצרוך נקרא מותר נסכים ועושין מהן כלי שרת שהנסכים מחקדישים בכלי שרת: מותר נסכים לקיץ המזבח. שהנסכים לילול. והעולה לילול: זה וזה. רבי עקיבא ורבי חנינא: לא היו מודים בפירות. כדאמר ר"ע לעיל שאין משתכרים בשל הקדש. ומסקנא דתנאי ב"ד הוא על המותרות שהיו כולן קרבים עלות וכן הלכה: ה' מותר הקטורת. הותר בכל שנה: מה היו עושין בה. להקטירה לבנה הבאה. שאין לך שנה שאין בה מותר שהקטורת היתה נעשית שס"ח מניס שס"ה מניס כמנין שס"ה ימות החמה וגו' מנין שמהם כ"ג מניס מלא חמיו ציוס הכפורים ולא היו נכנסים כולן בחמיו. ועוד בכל שנה פשוטה היה מותר ששנה פשוטה ימים שז"ל: מפורישין פסגה. מן הלשכה: שבר האומנין. מפעמיים הקטרת שהן נוטלים שכן

הוא מודיין במדה מצולאת וגדושה. והגזבר היה מוחק המדה הצרוך נקרא מותר נסכים ועושין מהן כלי שרת שהנסכים מחקדישים בכלי שרת: מותר נסכים לקיץ המזבח. שהנסכים לילול. והעולה לילול: זה וזה. רבי עקיבא ורבי חנינא: לא היו מודים בפירות. כדאמר ר"ע לעיל שאין משתכרים בשל הקדש. ומסקנא דתנאי ב"ד הוא על המותרות שהיו כולן קרבים עלות וכן הלכה: ה' מותר הקטורת. הותר בכל שנה: מה היו עושין בה. להקטירה לבנה הבאה. שאין לך שנה שאין בה מותר שהקטורת היתה נעשית שס"ח מניס שס"ה מניס כמנין שס"ה ימות החמה וגו' מנין שמהם כ"ג מניס מלא חמיו ציוס הכפורים ולא היו נכנסים כולן בחמיו. ועוד בכל שנה פשוטה היה מותר ששנה פשוטה ימים שז"ל: מפורישין פסגה. מן הלשכה: שבר האומנין. מפעמיים הקטרת שהן נוטלים שכן

תוספות חדשים
(רק) סוף מקרא ג' חשיי כשככה מ"כ הק' ואלו דגס משני הלשכה לא יבוא דלא גרעו מחומות העיר וכל זכרי כאלו נסכים משני לשכה דברו ג"כ שני דייני מותרות ככתובות ע"ש (ממכוס"ס ז"ל):

פירות. ר' שמעאל נעמיה דאמר לעיל שהיו לוקחין ייעות ושמיים וסלתות להשתכר: קיץ המזבח. נשעה שהמזבח בשל שאין בו מה להקריב לוקחין עלות ומקריבין ונקראין קיץ המזבח כאדם שחולל פירות בקינות סעודה כדאמר' בשבוטות פ"ק [יב] כננות שבע לאדם: לכלי שרת. דס"ל להאי תנא מכשירי קרבן קרבן לפיכך באין ממקום שהקרבנות באין ונכתובות פ' בתרא מפרש טעמא דכתיב את שאר הכסף איזהו כסף שיט לו שיריים הוא אומר זו תרומה ואימא שיריים נופייתו כדאמר רבא העולה עולה ראשונה ה"ג הכסף כסף ראשון: מותר נסכים מפרש במנחות פרק שתי מדות ר' חייא בר יוסף אמר צירויי המדות פי' שהיה הגזבר לוקח סולת ויין וזמן במדה ספוסה וגדושה ומחזיר לקוטין ממנו ללורך מנחה במדה מחוקק ר' יוחנן אמר כאותה ששנינו במספק סלתות מארבע ועמדו משלש יספק

הוא מודיין במדה מצולאת וגדושה. והגזבר היה מוחק המדה הצרוך נקרא מותר נסכים ועושין מהן כלי שרת שהנסכים מחקדישים בכלי שרת: מותר נסכים לקיץ המזבח. שהנסכים לילול. והעולה לילול: זה וזה. רבי עקיבא ורבי חנינא: לא היו מודים בפירות. כדאמר ר"ע לעיל שאין משתכרים בשל הקדש. ומסקנא דתנאי ב"ד הוא על המותרות שהיו כולן קרבים עלות וכן הלכה: ה' מותר הקטורת. הותר בכל שנה: מה היו עושין בה. להקטירה לבנה הבאה. שאין לך שנה שאין בה מותר שהקטורת היתה נעשית שס"ח מניס שס"ה מניס כמנין שס"ה ימות החמה וגו' מנין שמהם כ"ג מניס מלא חמיו ציוס הכפורים ולא היו נכנסים כולן בחמיו. ועוד בכל שנה פשוטה היה מותר ששנה פשוטה ימים שז"ל: מפורישין פסגה. מן הלשכה: שבר האומנין. מפעמיים הקטרת שהן נוטלים שכן

הוא מודיין במדה מצולאת וגדושה. והגזבר היה מוחק המדה הצרוך נקרא מותר נסכים ועושין מהן כלי שרת שהנסכים מחקדישים בכלי שרת: מותר נסכים לקיץ המזבח. שהנסכים לילול. והעולה לילול: זה וזה. רבי עקיבא ורבי חנינא: לא היו מודים בפירות. כדאמר ר"ע לעיל שאין משתכרים בשל הקדש. ומסקנא דתנאי ב"ד הוא על המותרות שהיו כולן קרבים עלות וכן הלכה: ה' מותר הקטורת. הותר בכל שנה: מה היו עושין בה. להקטירה לבנה הבאה. שאין לך שנה שאין בה מותר שהקטורת היתה נעשית שס"ח מניס שס"ה מניס כמנין שס"ה ימות החמה וגו' מנין שמהם כ"ג מניס מלא חמיו ציוס הכפורים ולא היו נכנסים כולן בחמיו. ועוד בכל שנה פשוטה היה מותר ששנה פשוטה ימים שז"ל: מפורישין פסגה. מן הלשכה: שבר האומנין. מפעמיים הקטרת שהן נוטלים שכן

ראשון לציון
ותירך אהי ירחים וכן נמלאו הרבה ודע דבתי הרבנים יתא מלת יהיה אלא ק"ח כתב בקיץ שס לימות החמה בקיץ ובחורף ושירות בקיץ ל"ל תהאליס והענינים כו' וזולתן אותם בני אדם תוספת על שעודתן ומשני זה נקאלו הקרבנות כו' ע"ש ואחיה חתום כי עעות נפל בדפוס ש:שעו"ה מ"י"ט (פסוקים) הקיץ וז"ל ושירות הקיץ:

עומד בשל מביאין עלות מזה המעות: בג) שלגורך קרבנות נחמוס: כד) שהגזברים היו נוטלין מעות לבעלי ייעות וסלתות בעת הקטיר, שאו הכל בזול, ופוסקין עמאן שיספקו ללרבי לבור כשער הוול, שאפי' יתקרו, יספקו כשער שהיה בעת הקטיר, ואם יחלו, יתנו כשער הוול שהיה' אז, ובקבלו לספק ג' שאין בשלש, ועמד אח"כ ד' בשלש, אז סאה הימירה נקרא מותר נסכים. ואילה"ק הרי ר"ע ס"ל לעיל אין משתכרין בשל הקדש. הכא שאני, דממילא קאחי, וכ"ש דליכא הכא חשש הפסד. וי"א דהמספקין להגזברין נוטלין מדה גדושה, ומקריבין רק מדה מחוקק, והגודש הוא מותר וקיי"ל דכל מותרות הכל' קרבין לעולות: בו) דהלכה למשה מפני שהקטורת יהיה במשקל שס"ח מנין, ואפ"ה אין מקריבין ממנה רק של"ד מנין, דהיינו לשג"ה ימים של שנה הלכנה, מנה לכל יום, ועוד ג' מנין שמקריבין לפניו ונפטים צו"כ. כשאלו י"א מנין, וכן מותר הקטורת לשנה: כד) להבטיחו לשנה תבאה דהרי כשהגיע א' בניסן לא ה' רשאי להקטיר מהקטורת דאשתקד: בט) ר"ל מפרשים ממותר

הוא מודיין במדה מצולאת וגדושה. והגזבר היה מוחק המדה הצרוך נקרא מותר נסכים ועושין מהן כלי שרת שהנסכים מחקדישים בכלי שרת: מותר נסכים לקיץ המזבח. שהנסכים לילול. והעולה לילול: זה וזה. רבי עקיבא ורבי חנינא: לא היו מודים בפירות. כדאמר ר"ע לעיל שאין משתכרים בשל הקדש. ומסקנא דתנאי ב"ד הוא על המותרות שהיו כולן קרבים עלות וכן הלכה: ה' מותר הקטורת. הותר בכל שנה: מה היו עושין בה. להקטירה לבנה הבאה. שאין לך שנה שאין בה מותר שהקטורת היתה נעשית שס"ח מניס שס"ה מניס כמנין שס"ה ימות החמה וגו' מנין שמהם כ"ג מניס מלא חמיו ציוס הכפורים ולא היו נכנסים כולן בחמיו. ועוד בכל שנה פשוטה היה מותר ששנה פשוטה ימים שז"ל: מפורישין פסגה. מן הלשכה: שבר האומנין. מפעמיים הקטרת שהן נוטלים שכן

הוא מודיין במדה מצולאת וגדושה. והגזבר היה מוחק המדה הצרוך נקרא מותר נסכים ועושין מהן כלי שרת שהנסכים מחקדישים בכלי שרת: מותר נסכים לקיץ המזבח. שהנסכים לילול. והעולה לילול: זה וזה. רבי עקיבא ורבי חנינא: לא היו מודים בפירות. כדאמר ר"ע לעיל שאין משתכרים בשל הקדש. ומסקנא דתנאי ב"ד הוא על המותרות שהיו כולן קרבים עלות וכן הלכה: ה' מותר הקטורת. הותר בכל שנה: מה היו עושין בה. להקטירה לבנה הבאה. שאין לך שנה שאין בה מותר שהקטורת היתה נעשית שס"ח מניס שס"ה מניס כמנין שס"ה ימות החמה וגו' מנין שמהם כ"ג מניס מלא חמיו ציוס הכפורים ולא היו נכנסים כולן בחמיו. ועוד בכל שנה פשוטה היה מותר ששנה פשוטה ימים שז"ל: מפורישין פסגה. מן הלשכה: שבר האומנין. מפעמיים הקטרת שהן נוטלים שכן

הוא מודיין במדה מצולאת וגדושה. והגזבר היה מוחק המדה הצרוך נקרא מותר נסכים ועושין מהן כלי שרת שהנסכים מחקדישים בכלי שרת: מותר נסכים לקיץ המזבח. שהנסכים לילול. והעולה לילול: זה וזה. רבי עקיבא ורבי חנינא: לא היו מודים בפירות. כדאמר ר"ע לעיל שאין משתכרים בשל הקדש. ומסקנא דתנאי ב"ד הוא על המותרות שהיו כולן קרבים עלות וכן הלכה: ה' מותר הקטורת. הותר בכל שנה: מה היו עושין בה. להקטירה לבנה הבאה. שאין לך שנה שאין בה מותר שהקטורת היתה נעשית שס"ח מניס שס"ה מניס כמנין שס"ה ימות החמה וגו' מנין שמהם כ"ג מניס מלא חמיו ציוס הכפורים ולא היו נכנסים כולן בחמיו. ועוד בכל שנה פשוטה היה מותר ששנה פשוטה ימים שז"ל: מפורישין פסגה. מן הלשכה: שבר האומנין. מפעמיים הקטרת שהן נוטלים שכן

הוא מודיין במדה מצולאת וגדושה. והגזבר היה מוחק המדה הצרוך נקרא מותר נסכים ועושין מהן כלי שרת שהנסכים מחקדישים בכלי שרת: מותר נסכים לקיץ המזבח. שהנסכים לילול. והעולה לילול: זה וזה. רבי עקיבא ורבי חנינא: לא היו מודים בפירות. כדאמר ר"ע לעיל שאין משתכרים בשל הקדש. ומסקנא דתנאי ב"ד הוא על המותרות שהיו כולן קרבים עלות וכן הלכה: ה' מותר הקטורת. הותר בכל שנה: מה היו עושין בה. להקטירה לבנה הבאה. שאין לך שנה שאין בה מותר שהקטורת היתה נעשית שס"ח מניס שס"ה מניס כמנין שס"ה ימות החמה וגו' מנין שמהם כ"ג מניס מלא חמיו ציוס הכפורים ולא היו נכנסים כולן בחמיו. ועוד בכל שנה פשוטה היה מותר ששנה פשוטה ימים שז"ל: מפורישין פסגה. מן הלשכה: שבר האומנין. מפעמיים הקטרת שהן נוטלים שכן

יבנהו לצרכי... וכו'... וכו'...

רבי אלעזר... ר"א זבן שמוע... הרמב"ם... וענינו שנתקן שער לחצו דבר...

לא אמר בהמה למזבח ונכסי לזרק הבית... שזן בהמה וזין נכסיו הכל יך אל מקום אחד...

ועופות... וכו'... וכו'... וכו'...

הגזרים היו מקדימים משום להטוי... והיה החנוני מקבל עליו וכו'... עיין בפרק דלקמן במשנה ד' לספק...

גבי המזבח... יינות שמנים... רבי אלעזר אומר ימכרו לצרכי אותו... המין נ... ויביא בדמיון עולותיה ושאר...

בשערין... וכו'... וכו'... וכו'...

ועיין ר"פ דלקמן... עמדו משלם יספק מארבע... עיין מ"ט במשנה ד'... מושלש ועמדו מל' יספק מד'...

יום ממוכרי יינות שמנים וסלתות מה שהן לריבין בזהו הסכום שפסקו... והם נתייקר המקח אין מוסיפין דמים והם הוול לוקחים לפי...

תוספות חדשים... ולא יכול להכריע אלא... דנתמורה דף לא מקוין...

דמכילתין כהנה... דמכילתין כהנה... דמכילתין כהנה...

ר"ב ב"ן... אחת לל' יום משפרין את הלשכה... כל מי שמכר לכן יינות ושמנים יבאוח...

תוספות רע"ק... וכו'... וכו'... וכו'...

תוספות רע"ק... וכו'... וכו'... וכו'...

תפארת ישראל... וכו'... וכו'... וכו'...

6) עי' בחוספתא נפ"ט דלימא שס כהן לישא ונראה שחסר כאן בהעתקה... (ממכוראם וי"ט):

התרומה פרק ד שקלים

בהרמב"ם פ"ט מהלכות
 טבירה ה"ב דמתלק
 דרוקא במכר הקדש
 כהיה דקדושתו אבל
 הקדש שקיעה בכסף
 יכול התקנה להזדרז בו.
 והסכים שם הראב"ד
 בהשנות והביא רמ"ה
 פמשנתו דהבא. אבל
 דעת הר"ן בפרק קמא
 דקדושתו דהובא דיתהב
 גובר מעות על פירות
 ויועיל והולו לא מצי
 להזדרז ולא אמרין ביה
 לא יהא כח הקדש גרע
 מהריוס דהא הריס בעי
 לקבולי עלה מי שפרע.
 ומתניי דהבא שאני כיון
 שלא היה הסלמות בעין
 לא קנה הקדש קנין
 נגזר ולפיכך אם רצה
 להזדרז חזור ע"ש.
 ומלשון הרע"ב מטמע
 בהרמב"ם. וכבר הר"ן
 דאיתו שכתב ג"כ בשיטה
 מקובצת בכ"מ בדר"כ כ"ו
 ע"ב בשם הרמ"ש:

פרק ד משנה א' בי ג' ד' ה'. מתרומת הלשכה לוקחין תמידין
 של כל יום והמספין ובל קרבנות צבור ונסכיהם והמלך לקרבנות
 והעצים בלא הביאו עצים למערכת וכתענית פ"ד מ"ח וצריך ללוקחין ברמים,
 והקמרת ושכר עשוי ולהלחם ושכר העושה והעומר ושתי הלחם ופרה אדומה
 ושעיר המשתלח ולשון של והורית שקושרין בין קרניו, וכן סרוכה של שערים
 וכן בגדי כהונה שעובדים בהם במקדש, של כה"ג ובהן הדיוס, והמנורה
 וכלי שרת כשלא היה מותר נסכים [ע"י לקמן מ"ט] מביאין מתרומת הלשכה.
 וכן הנסכים שמביאין לבהמות הנמצאות בירושלים או בחוצה לה בקרוב
 ממנה דבאות עולות, וכן הנסכים לעולה ששלח עבדים מסדינה אחרת בלא
 נסכים, וכן הנסכים לזבחים שהניח גר שמת בלא נסכים, וכן החביתין
 וכן הנסכים אחר מיתת כה"ג ולא מנו אחר תחתיו, וכן שכר המבקרי מומים
 שבירושלים ושל הח"ח המלמדים לכהנים הלכות שחיטה וקמיצה ושכר
 הגנים המנדלות בנייה לצריה אדומה ושכרין ככז שיספיק להן הבד". וכן
 שכר השומרין שממדיים ה"ד בשנת השמנה שהיא הפקר, שיספיקו
 מקצת ספיחין שצמחו להבית עומר ושתי הלחם שאין באים אלא מההרש,
 [ואפילו התגרב לשמור בהנחם אין שומעין לו], משום בעלי ריוע שיגרשו
 הכל מאותו מקום שאלו ש פרע עומדים שם, וכן שכר מיהוי ספרים
 שבירושלים ודינין שדנין את הלולים בירושלים ושכרין צ' מנה בכל שנה
 או יותר, אעפ"י שלא רצו, כ"י צרכן ונשיחם ובניהם ובני ביתן; משא"כ
 כבש שבתיך מהר הבית לרה המשחה ליוציא עליו הפרה אדומה וכבש
 שהוציא עליו שעיר המשחלה ומזבח העולה וההיכל והעזרות וכן אמת המים
 שבירושלים והומת ירושלים וכל מנדלותיה וכל צרכי הקרב באין משירי
 הלשכה, ועבדים שהתגרב מעות לזכרים האלו או לפשות עמהם בהנחם
 אין מקבלין ממנו ואפילו גר תושב שנאמר לא לבש ולגז לבנות וכו' ונאמר
 ולבש אין חלק, ומותר תרומת הלשכה ושירי הלשכה ללוקחין בו זכרים
 ויקרבו כולן עולות, כשמוצא עומר בשל ונקראות קין המזבח שתנאי ב"ד
 הוא על כל המתרות שיקרבו עולות בהמה, על עולות עוף שאין קרבנות עוף
 ע"ב בשם הרמ"ש:

לצבור, ובלא הספיקו השקלים לכל קרבנות ציבור מציאין את הראוי להם
 מקדשי ברוך הבית לא אימכא לקדשי ברה"ב מקדשי מובה. ובשיניע ר"ה
 ניסן אין מקריבין קרבנות צבור אלא מתרומה חדשה ובלא באה החדשה
 ללוקחין מהישראלים ותנאי ב"ד על כל הבהמות שולקחין לתמידין שאם לא
 יהו צריכין, כגון שהניע ר"ה ניסן וישנם בהמות לחמירין מתרומה הישנה
 שפודין אותן ויוציאין לחולין, אעפ"י שהן תמימין. ודמיהן לתרומה ישנה
 שמקציצין בה המזבח, וכן הדין במזבח הקמורת ששיניע ר"ה ניסן מחללין
 אותה על שכר האומנין, וחזרין מעות השכר לקין המזבח ונוטלין האומנין
 מותר הקמורת בשכרן וחזרין ולוקחין הקמורת מהן, מתרומה חדשה,
 וכאין תרומה חדשה מקפידין אותה מתרומה ישנה: מ"ז ז' ה'. הקדוש
 נכסיו סתם רואין כל הבהמות ההמימות הראוים למזבח זכרים ומקרו לצרכי
 עולות ונקבות לצרכי שלמים ויקרבו שלמים, והרמים לבה"ב, ועל זה
 נאמר ואת כהמה אשר יקרבו ממנה קרבן לה' כל אשר יתן ממנו לה' יהיה
 קודש, כלאמר כל הראוי למזבח יקרבו. ובהיו בנכסיו ייגות שמינים וסלחות
 ועופות הראויות למזבח ימכרו לצרכי אותו המין ויקרבו אותן והרמים
 ילקח בהן זכרים לעולות, ויבין דאין להם מדין כבהמה דשייך בה העמדה
 והערכה, כמ"ש והעמיד את הבהמה, לפיכך לא יפול לבה"ב, רק לוקח
 בהן עולות. ובהיה בנכסיו קמורת או אחת מסממני קמורת נוהגין לאומנין
 בשכרן וחזרין ולוקחין מהן כללילי קמורת: מ"ח ז' א'. פלי יום לל'
 יום סוספין שער היין והסולת עם המטונה על הנסכים, אם דוקרו סוספין
 להן כמו שפסקו עמו, ואם הולו לספס כשער הוול, והשכר שמשחבר
 הקדש בשערים אלו הוא הנקרא מותר הנסכים ולוקחין בו עולות לקין
 המזבח ודוקא בהמה לא עופות כעליל, ואם תלשע סולת או שחמטין
 היין אפילו משך הנוצר, וכבר נתן במעות, ההגמד למזבח, לא להקדש
 ואין המעות שקיבל בעת הקציר והבציר, שלו, עד שיהא המזבח מרצה,
 וחיוב החנווני באחריותו, מיהא אין מעילה במעות שהוציאו החנווני
 כשהתלשע הסולת בכ"ב אא"י ע"ר וצוקל בתמורה:

צינונים

תוספת יו"ט

אלו הן הממונין פרק ה שקלים

ר"ע מברטנורה

פ"ה אלו הן הממונים.
 ירושלמי ויפת פ"ג
 ס"ב, מ"י פ"ה מהלכות
 הפקדוה פ"א: מתורה פ"ב
 הקדן. מנחות פ"ה פ"ג:

שנויי נוסחאות
 פ"ה א ארו גר' ואלי.
 הנסכים וד' י
 ונטיק ונטימ הסלמות
 ונטי' נכע"ג וע"י הוי"ט.
 מתניתה נטיק ונטימ
 ונטימ"ל ס"ח ה'.
 (פתחיה זה מרדכי)
 נד"ג ונטיק (יתא)
 רמ"ה נד"ג ונטיק ולמטה.

ראשון לציון
 פ"ה א הרע"ב ר"ה על
 הנומרות ס"ו עין
 יס"מ:

לקוטים מבי
 קדמוני
 פ"ה א במשנה אלו
 הן הממונין י"ט
 לפרש בשעה שנשנית
 משנה זו היו אלו
 הנוכרין במשנה מסוגין,
 מ"י נטי הממונין
 הראשונים שנתבנו על
 כך היה שוחים כך
 ונקראו הבאים אחריהם
 על שם.

פרק ה א אלו הן הממונים וכו'. פירש הר"ב [דהקד
 גברי דחטיב לא בזמן אחד היו אלה]
 החסידים והכשרים שבכל דור הוא מונה ס"א ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 ממונים בכל זמן הבינה. דבכל דור ודור היו נשתנים הממונים
 ועיין בספ"ג דיומא. [אכל מ"ט
 הר"ב דלא בזמן אחד היו עין לעון
 הירושלמי חד אמר כשירי דור ודור
 הוא מונה וסברא בעלמא הוא.
 שמטין שמונה כל הכשרים שנמעט
 נמנע הוא לומר בכל היותר כשרים
 היו הכל בדור אחד] יכתב עוד ורבותי

פירשו כו' [אפשר שנתחיון לבעלי התוספות דמסכתא מנחות
 פרק רבי ישמעאל סוף דף ס"ד אה"ל כבלרו מלכות בית השמונאי
 זה על זה כו' ח'ל מרדכי כו' דפירש רש"י מרדכי שהיה בימי
 לחשבורה. וכתבו התוספות דתמיה הוא לומר שהארץ ימים כל
 לפי שאינם [ממונים] אלא בקיאים בעלי שכל ומדע עכ"ל ולמד
 תפס ג"כ פירוש רבותיו. ולמה לא תפס ג"כ לאורך פירוש
 ועוד הסברא הפסוקה היא נוטה כך יותר משהי הפירושים

ריבבין

פ"ה א אלו הן הממונים. ירושלמי רבי חזקיה ורבנן חד אמר כשירי
 כל דיר ודור בל למנות ומרנא אמר מי שהיה בלאות הדור מנה
 מה שדדורו: על החותמות. שהיה נתן חותם למי שרצה סלת ויין וזמן
 מן הנוצר דלמיין ודעוין לכל ומי שנה לקנות מן הפקדש נתן מעות לווחן
 והוא נתן לו חותם והיה כמות צו דמי נכסי כש או ליל הו פר כדמ: רש

פרק ה א אלו הן הממונים. ממה עשר מינים של פקדוה
 ומיני של שררה דחטיב במתניתין היו המיד
 במקדש. מינו הכך נצרי דחטיב לא בזמן אחד היו. אלא החסידים
 והכשרים שבכל דור ודור הוא מונה. ורבותי פירשו על שם
 שהממונים הראשונים שנתבנו על כך.
 כך היה שם. לפיכך נקראו הבאים
 אחריהם על שם: על החותמות
 ועל הסלמות. מפרש לקמן במתניתין:
 על הפייסות. להורות סדר הגורל
 מי יזכה בעבודה זו ומי צו כמפרש
 במסכת יומא: על הקינים. ממוסרי

כפרה כגון זו וזכה וילדת שמבילים קיני מובה דהיינו
 פורים וכזי וזנה נותנין מעותיהן לשופרות שבמקדש. והממונים
 על
 כך ונראה על שם מרדכי הראשון היו נקראים הממונים על כמו
 הרב לומר ק על כולם. ויש לתמוה שאף שכחז פירוש הירושלמי
 דבירושלמי דחד אמר מי שהיה באותו דור מנה מה שדדורו.
 האלו דמסכתא המונה מונה אותם שדדורו: על הנסכים. הר"ב
 כתב

לקמן וכתיב צו שם היום ושם המשמר ואחיה היה נותן לו הסולת והיין
 וסממן: על הפייסות כדמפרש ביומא פ"ב כשהיו באין לנסים זקן ויושב
 במערכת בלשכה חיה נמי בקודש וחיה נמי בחול ומלמד להם דרך
 הפיס ח"ג הוא כיה נוסל מלגסת מילתו של אחד מהן וממנו היה מתחיל
 המנין כדמפרש התם: פתחיה זה מרדכי בנשן ולמה נקרא שמו פתחיה
 תפארת ישראל
 בו עו
 פ"ה א [ואהו גע"ד כוונת הירושלמי. וע"י הו"ס מנחות ס"ד ז' ד"ה
 אמר. וי"א דתתא מנה אותן שהיו בדורו שנקראו כך, וק"ל
 פתח"י זה מרדכי. ואח"ל דהמשנה בלמח כגר היתה מומן מרדכי, וכך
 ב'
 הדור היו (א): ג) מפורש במ"ד: ד) הוא היה שר המשניות על הגרלות
 להעביר בעזרה מרדכי מביאיהן, ודין ההערכה עמוקים מאוד,
 ויהי

לקוטים

י כ ין

תפארת ישראל

פרק ה א

פרק ה א) על ג'ו מיני פקדוה וסברה: ב) דרך הראשונים לקרוא
 כל המלכים על שם מלך ישראל, ככל מלכי מלכים פרעה,
 וכל מלכי פלשתים אבימלך, וכן כל מלכי ישראל דוד [יחזקאל ל"ד כ"ד].
 כמו כן כל הפקדוים הללו נקראו על שם הראשונים שנתבנו כשעלו
 מצנולה, אשר מסכתא מדהמתנו מנכנסת בגדולה, וזהו כשירי
 שפשו כלל יום מי יזכה בעבודה זו ומי צו: ה) דיני קנין שרגילין

ג' ד' חותמות היו במקדש... חותם ד' חותמות היו במקדש...

רבים טעו: ג' חותמות היו במקדש... חותם ד' חותמות היו במקדש...

שנוני נוסחאות... ארבעה חותמות היו במקדש...

הצבור עליהן (ב): ג' ארבעה חותמות היו במקדש... חותם ד' חותמות היו במקדש...

עומדים עליו... חותם ד' חותמות היו במקדש...

הצבור עליהן (ב): ג' ארבעה חותמות היו במקדש... חותם ד' חותמות היו במקדש...

עומדים עליו... חותם ד' חותמות היו במקדש...

הצבור עליהן (ב): ג' ארבעה חותמות היו במקדש... חותם ד' חותמות היו במקדש...

ריב ב'ן

תפארת ישראל

לחטאת ואם זה הכנס שהיה לר"ק... חותם ד' חותמות היו במקדש...

לחטאת ואם זה הכנס שהיה לר"ק... חותם ד' חותמות היו במקדש...

עומדים עליו... חותם ד' חותמות היו במקדש...

עומדים עליו... חותם ד' חותמות היו במקדש...

עומדים עליו... חותם ד' חותמות היו במקדש...

עומדים עליו... חותם ד' חותמות היו במקדש...

עומדים עליו... חותם ד' חותמות היו במקדש...

עומדים עליו... חותם ד' חותמות היו במקדש...

עומדים עליו... חותם ד' חותמות היו במקדש...

עומדים עליו... חותם ד' חותמות היו במקדש...

אלו הן הממונין פרק ה שקלים

ואם פתחו. מ"ח ש"ס ה"ג
 ונכנסו: ה' שתי לשבות.
 פ"ח פ"ח מ"ח ט"ח ה"ג
 ו"י מ"ח מ"ח ה"ח:

שנויי נוסחאות

יורחן שהוא ממונה
 כ"מ"א יוחנן בן פנחס
 ששמונה. נתן כ"ק
 ונתן. הותם כ"מ"א
 הותמו וכן בסמוך.
 שהוא ממונה על
 הנסים כ"מ"א הממונה
 על הסלחות. ונתן
 כ"ק נתן. ואח"כ
 מוציא ד"מ היה מוציא.
 ואם הותירו בו ואם
 פחתו בו כ"מ"א הסדר
 אם פחתו בו ואם הותירו
 בו. כ"ק אם הותירו.
 (היה) משלם כ"ק.
 ישלם; כ"ק השלם.
 ע"י העלוונה גדל
 וכ"מ"א לעלוונה וז"ל
 כ"ק (נס ההקדש.
 ה' כ"מ שאבד (מסנו)
 כ"מ ומכתיב כל מי
 שאבד וליה וכן ליה
 כ"ק. אם מצאו לו
 כ"מ ככל מקום; כ"מ
 ד"ה (פ"ו) אם מוציא
 לו; כ"מ"א ואם מצאו
 לו; כ"מ אם נמצא לו.
 ונתן כ"מ נתן.
 לא היה לו כ"מ"א
 לא היה נתן לו; כ"מ
 לא היה נתן לו.
 ושם היום גדל וכ"ק
 וכ"מ"א ישם כל היום
 וכן הוא כ"מ"א ז"ל.
 כתוב כ"מ"א בוחבין.
 הרמאים כ"ק הרמיון
 ה' השאון גדל חשין
 וכן בסמוך כ"ק השיון
 (וס' בחשוי כ"ל המס')
 גדל רפ"ו השאין וכן
 בסמוך; כ"מ"א ההסאה
 וכן בסמוך וז"ל וכן
 (ואר"ת לשבת הכלים
 לש"ב השאין) כ"ק
 כ"מ"א נותנים לחובה
 כ"מ"א מולבין לחובה
 (ועניינים בו' בחשאי)
 כ"מ"א ליה כ"ו. שהוא
 מתנדב כ"ל וזרקו
 כ"מ"א שמתנדב וזרק.
 ואר"ת לשלשים כ"ק
 ואת. גזברין גדל
 וכ"ק הנזברין. (וב"ב)
 כ"ל גדל. כ"ל. כ"ק
 וכ"מ"א וכ"מ"א ליה.
 ש"מ"א גדל וכ"ק
 וכ"מ"א ש"מ"א; ו"י
 שמוציא. וה שאר
 נזברין ברמיון ונזברין
 ללשבת ב"ה גדל וכ"ק
 ונזברין... נזברין
 ורמיון נזברין. וז"ל
 כ"מ"א (ולש"ב לב"ה)
 כ"מ"א השאין יזכרו ויפלו
 דמיה לב"ה ופ"ו ד"ס.

בלול בט' לוגין כו' וג' רביעית ההין יין דתתן במשנה ו' פ"ט
 למנחה וע"ש. והר"ב קילר וסמך שילמוד הסוס מן המפורש.
 ומ"ש הר"ב דלת"ק נוחטין למזכרת עני חוסה גדי וכ"כ הרמב"ם
 הקשה ר' ענשקן הפך לוג שמן דלמתן בזהות [ושריו נאלץ לכהניס

כדין קדשי קדשים. כ"מ"ש הרמב"ם
 בספ"ד מהלכות מתוסרי כפרה. ואם
 כן זריכין להיות על טהרת הקדש]
 מאין היה מביאו. והשבתו חסו שאמר
 בירושלמי בזה הלשון וכ"כ עזאי מוציא
 דל למה היה מביאו לוג עמו ברה
 כרצון מביא גדי. ע"כ. נראה דלכן
 עזאי קאמר דלא לריך להביא עמו
 מביאו הלוג. אבל לרבנן שהיה
 מביא גדי היה מביא לוג עמו מביאו
 ונעשה על טהרת הקדש: ד' בא לו
 אלל אחיה שהוא ממונה על הנסים.
 פירש הר"ב שהיה ממונה לקנות
 נסים וה"ל הוא היה המנוני שמקבל
 עליו לספקו וכו' ד"ה הר"ב בסוף פרק
 דלעיל. ו"ש הרמב"ם בכלן דלזה
 המותר דהבא רמזו צפרק הנקדס
 בלמרו מותר נסים והיינו החס
 במשנה ד' כ"מ"ש הר"ב בפירושו.
 וכ"כ גם כן צפרק ז' מהלכות כלי
 המקדש דזה שעל הנסים הוא שמוכר
 הנסים. ואי נמי י"ל ד"ה הר"ב
 לעיל חטני היינו שסובר כפירוש
 הראב"ד דהזכיר ליהודה שעל הנסים
 גזברו בעלמא הוא. והוא מתנה עם

(במדבר ע"ו) עולה או זבח: ד' נתן לו מעות. כפי הנסיים
 שהוא לריך: בא לו אצל אחיה שהיה ממונה. לקנות נסים
 ייטב. שמיים. וסלחות. כדי שלא יהא לריך כל מביא קרבן
 לחזר אחר נסים הפשוין על טהרת הקדש: ואם הותירו
 הותירו להקדש. ולא חמרינן שאל
 משותף של יוחנן הם שנתערבו במעות
 של נסים: ד' במתינין לו עד
 הערב. שידווגו יחד יוחנן ואחיה
 אם נמלאו מעות יתרים ביד יוחנן
 כנגד החוסה שאומר זה שאבד
 ממנו נמיניס לו: ושם היום כתוב.
 על החוסה. יום פלוני וחדש פלוני:
 מפני הרמאין. שאל מלא מותם
 שגפלו מחברו או מאחיה או מיוחנן
 וז"ל עכשו ליקח. וכיום שמלאו
 אינו רשאי להוילאו שהאבד מחזר
 אחריו. ועוד יש לחוש שאל לקח
 חוסה כשער האול והנעשו עד
 שתייקר השער: ה' לשבת חשאים.
 על שם שהטותים צחוקה מעות
 נותנים בסתר והמתפרנסים ממנה
 נותלים בסתר: ללשכת בדק
 הבית. ללשכה שנותנים בה כל קדשי
 בדק הבית:

הכלים. כל מי שהוא מתנדב כ"ל. וזרקו לחובה. ואחד לשלשים יום גזברין
 פותחין אותה. וכל כלי שמצאו בו צורך לבדק הבית מניחין אותו והשאר
 נזכרין בדמיהן ונזכרין ללשכת בדק הבית:

שלשה
 בבעל הבית דהיינו המנוני לקבל עליו לספק וכו'. וכן נראה לשון הר"ב בפירושו
 חשעל הקינין שכתב כלשון הראב"ד ולא כ"ל הרמב"ם
 שהוא שפוסקים עמו שימזר הקינים לקדשנות וכו' דהילכו להראב"ד זה שעל הקינים
 מקבל המעות ופוסק עם בעל הבית שיספק וכו'.
 ועיין סוף פרק ז' פ"ב הר"ב. והש"ס ז"ש בכלן שהוא ממונה לקנות וכו' הו"ה לומר
 שיקנה מהנוני שמקבל עליו וכו' שזכרו לעיל.
 ולפי זה המותר דתן הכא לכו' אחרו שזכר בפירוש משנה ד' פרק דלעיל אלל כשהותירו
 חמרינן דלמה זה שנתן מעות נתן יותר ממה
 שהיה לריך ליתן וכתבין שהיה להקדש. ומ"מ ודאי שדן זה המיתר הוא בכלל מותר
 נסים דתן החס אף ע"ג שלא הזכירו הר"ב בפירושו
 שם: ד' מפני הרמאין. פירש הר"ב שאל מלא חוסה שגפלו מחברו וכו' ועוד יש לחוש
 וכו'. שני הפירושים כתב הרמב"ם אלל בהזכירו
 פרק הנ"ל לא כתב אלל האחרון. וכ"כ בד"מ דפירוש ראשון אינו נכון כל כך
 משום דחס ק' למה להס לכתוב שם היום יכתבו שם בעליו
 וד'. ע"כ. דלתרי יוסף בן שמעון לא חיישינן. כדמזכר במשנה ג' פרק ג' דניטין.
 עיין במשנה ג' פרק בתרא דבבא בתרא: ה' לשבת
 חשאים. פ"ה הר"ב שהיו נותנים בסתר וכו' וכדמזכר גמין קול דממה [דקה] [מלכיס
 א' י"ט] קל דמשבמין בחשאי:

ריבב"ן

כתוב עליו הנוע עלמך שיווג אותו המשמר שם היום שם שנת עם חסם כחוב
 עליהן: ה' לשבות. חדרים. חשאים קל שם שטנייס בני סוכים מתפרנסין
 ממנה בחשאי בנעשה שלא יתנייסו: כ"ל שמלאו בו צורך בדק הבית מניחין
 אותו. ל"ב ד"ה: ירושלמי הני קדשי מניח מויליחין את הראוי לכן מקדש
 בדק הבית [ואין קדשי בה"ב] מויליחין את הראוי לכן מקדשו מובה. וההניק
 כ"ל שמלאו בו צורך לבדק הבית מניחין אותו וסאמר נזכרין ודמיהן נזכרין
 ללשכת בדק הבית כ"ד אותן שהקדישו לקדש מובה הקדשו וקתני ודמיהן
 נזכרין ללשכת בד"ה א' כלומר נעשה שהקדישו עיקר קדושתן לבה"ב:
 שהקדשו וכו' כ"ל ור"ל דהיושעלמי מטי דמתני' מיירי שיקר קדושתן כ"ל לבה"ב:

תפארת יבין

כשר משיכנס ל"א יום בשנת צ' שלו, ורק עד שיהי' צן צ' שנים שליומות:
 (ל"ג) דכדי שלא יצטרך להעריח לבקש נסים שנעשו על טהרת קודש,
 להכי הולך וכו': (ל"ד) כפי הנסים שזריך: (ל"ה) שהי' ממונה ליקח
 הנסים מהמנוני שספקו עמו לספקן להקדש [וזה כראב"ד פ"ז מל"ג
 המקדש אלל אי"ל כרתו"ע הכל, שחוסה הוא חנווני, דל"כ למה יתנו לו
 לערב מעות, הכי ככר קבל מעותיו בעת הקליר והכירי [כ"ב ספ"ד וכו"מ דר"ז
 א']. ואי"ל שאל קבל לספק רק לרבי נכסי כבוד, דע"כ למה לריך הקונה
 לחוסה כלל. יך אלל אחיה ויקח נסים, א"כ כדלמחן ומשום של מניו שררה

שכחמו לריך ב' כדלעיל סי' כ"ב]: (ל"ו) דהילכו בהדיוס כה"ג אף דבסחמו
 ה' לריך יוחנן לשלם, עכ"פ בבוחרין, למה יתנו להקדש, ולא ימא
 שמתמא מעות יוחנן כהערב שם: (ל"ז) שידווגו אז יוחנן ואחיה לזבא
 יחדיו: (ל"ח) ר"ל אם נמלא אלל יוחנן מעות יתירים משיעור ההתמאס
 שאלל אחיה, והיתר הוא כשיעור חוסה שאמר זה שאלכו: (ל"ט) על
 החוסה היה כתוב יום והודש: (מ) שכשישמע שיהיקר השער, יקנה
 חוסה קודם שיערך, לו שאל מלאהר כפל וירא המנלא להוילאו מיד
 בעיד האחר מחזר אחריו, להכי כתבו יום בחוסה: (מ"א) בסתר:

י"ג שופרות פרק ו שקלים

ג' י"ג שער. מזה פ"ג
צ"ב: מזה פ"ג
פ"ד: ולמה נקרא. מזה פ"ג

שנויי נוסחאות

וראה הרצפה שהיא
ששונה גד"ז וכו"ק
וכו"א וכו"ק... את
הרצפה. כ"מ וראה
רצפה משונה וכו"ה ניומה
(ג, א) (ב) בא (ואמר)
לחברו כ"מ... לחבריו
וליהא ונתן לומר;
גד"ז וכו"ק... לחבריו.
לא הספיק כ"מ ולא.
(את הרצפה) כ"מ ולא.
נגנו גד"ז וכו"ק וכו"ה
נגנו וכו"ה כ"מ ולא.
ג' וכו"ק היו משתחווים
גד"ז וכו"ק היו השתחווין
האלו וכו"ק כ"מ
וכו"ה וכו"ה היו (היו)
וכ"ה כ"מ (וסם הללו).
כנגד (י"ג) שער. וכו"
שערים דרומיים. וכו"
כמ"ט כנגד י"ג שער
דרומיים סמוכים; גד"ז
וכ"ק כנגד השערים
שערים דרומיים. וכו"
כ"מ (וסם הדרומיים);
כ"מ כעטו כנגד שלש
שערים הסמוכים ע"י
מדות פ"ג מ' עטות
כל ש"ס ש"ס
(ש"ס) שער הים שבו
כמניין כ"מ שער
הים שבו היו. וראה.
ש"ר ש"ס של נסוך
וכמניין של נסוך הים
וכ"ה כמניין אולם
גמ"ט גד"ז פ"ג כמניין.
בן יעקב. כ"מ בן
שקבא (ג). בו הים
סמין ועתידין להיות
כ"מ בו הים סמכים
עתידין להיות וכו"
עתידין גם כמניין;
כ"מ ד' פירו ובו הים
הסמכים עתידים בו;
כ"מ בו. והסמכים
ועתידין בצפון סמוכים
למערב. כמניין סמוכים
כמניין... במערב.
קרבן שער נשים גד"ז
וכו"ה וכו"ה קרבן
הנשים וכו"ה כ"מ
(וכס ג"כ חשור).

בגמרא דיומא פ"ה ממנה ב' רהס: [ב שהיה מתעסק בו'.
לשון הר"ב מחליע את העלים כו'] [כלומר נודק העלים
המחולפים ומשליכס] ובעל מוס כו' מלחל אמר עובד. רמב"ם.
ועיין פ"ב דמדות: וראה הרלפה שהיא משונה. כהנ הר"ב
והבין שנסתלקה משם והחזרה וכפי'
רש"י דיומא פרק ה' דף ג"ד ומוקס
הסם דבית שני היה וכן הסברא ולא
תן כסוף פענית אלא וכמשה העיר
ועוד אפילו אם נאמר שהבית גם בכלל
זה אפ"ש שלא היה אלא בשנים וכן בגמ'
אהר"ה מחתיין תניא כשהרב *כ"ל
ש"ל כשהרב] פורטורופס הרשע
הם הוכל כו' וכן הרמב"ם בפ"ה
[מה' חענית ה"ב] לא כהנ אלא שחרש
פורטורופס הוכל ואת סביביו לקיים
ליון שדה שחרש (ימיה כ"ו) וכן
בזמורה קל"ז נאמר על אדום האומרים
ערו ערו עד היסוד בה ועיין בגמרא
הענית דף כ"ט: ג' כנגד י"ג
שערים. שהיו משתחווים ומודים על
ע"י הבטן כ"כ הר"ר במעיה כספ"ב
דמדות: שער העליון. לא אחרת
מה היה משמש: שער הדלק. מ"ס

הר"ב הוא שער לשכת העץ שהיתה בדרום העזרה א"ל לכונו שהרי
בר"פ כהנ בעלמו שלשכת העץ במקומו מזרחית לפניה ועוד
שאלו השערים בצורת ישראל ולעיל פי' דהלשכה בעזרת נשים
וכפירושו לעיל תן כפרק ב' דמדות [ד' לשכות] היו בע"כ
כו' מזרחית לפניה היא היתה לשכת העלים כו' ובפרק קמא
עלים של מערכה הדולקים על המזבח נקרא שער הדלק [וכדמייס הכה']
הנשחטים בדרום פי' אף בדרום עיין פ"ה דרומיים [ומ"ס במשה ד' פרק קמא דמדות]: שער נשים. פירש הר"ב שבו הנשים
נכנסות

י ב י

וגדרו וכנגד גזרו י"ג השתחוויות: [ב שהיה מתעסק. מפרש דיומא פ' היליא
לו (ד' ל"ד) מאי הוה עביד אמר ר' חלבו מתעסק בקרדומו הוה. תנא דר"י
כהנים בעלי מומין היו מחליעין בעלים וכו"ה קרדומו גל א' מהן ויאלתה
האש ואלתו ותן כמ"ס מדות (פ"ב מ"ה) ואותה כ"מ דיומא (דף ק"ו) ופ'
כל קרבנות (דף פ"ה) כל עץ שנמלא בו חולעת כסול ומפרש (סס) כ"כ כל
קרבנות ל"ש אלא לא אכל יבש גורדו וכס' וכשונה מהכרותיה. שהיתה
גבוהה אהה ענבל של ש"ס שהיתה ברלפה והארון תחתיה ומת לפי שלא
(ה) נראה ד"ל עד שער הים שבו מניסין גלוחה של מים.

המן. וללוחית של שמן המשחה: [ב שהיה מתעסק.
במלכתו מחליע את העלים ובעל מוס היה ומלכתו של בעלי
מומין להבין עלים למערכה וכל עץ שנמלא בו חולעת כסול
למומין: שהיא משונה. לא היתה האבן שזה לשאר אבני
הרלפה. והבין שנסתלקה משם
והחזרה: ביחוד. כבירור: [ג והבין
היו השתחוויות. שלש עשרה השתחוויות
דחנן לעיל היכן היו עושין חוקן:
שער העליון. הר הבית היה
מאופע ועולה מזמרת למערב והשער
הסמוך למערב הוא שער העליון.
ואחריו שער הדלק הוא שער של
לשכת העץ שהיתה בדרום העזרה
ועל שם כמניסין דרך שם עלי
המערכה שדולקים על המזבח נקרא
שער הדלק: שער הבכורות.
שם כמניסין שם הבכורות הנשחטים
בדרום: הים סמכים. כדתיב
ביחזקאל (מ"ז) והנה מים מפלים
מן הכתף הימנית והיינו דרום שקרוי
ימין. כדתיב לפון ימין. וראה
יחזקאל צנבאה שהיו יולאים מצית
קדש הקדשים דקים כקרי חבצים.
וכמניעם לשער זה מחבצרים ונעשים כמלוא פי פך קמן והיינו
דקרי להו מים מפלים: שער הקרבן. שם כמניסין קדשי
קדשים ששחטתן בצפון: שער הנשים. שבו הנשים נכנסות
לסמוך

וכמניעם לשער זה מחבצרים ונעשים כמלוא פי פך קמן והיינו
דקרי להו מים מפלים: שער הקרבן. שם כמניסין קדשי
קדשים ששחטתן בצפון: שער הנשים. שבו הנשים נכנסות
לסמוך

י ב י

יהיה לו להראות מקום הארון שמה ירגישו האומות: ביחוד. כבירור כדאי'
בציה פ"ב גבי און אופין פ"ה עבה כ"מ: (ג א) (עד ד' ללוחית שלמה)
שהיתה מחוקת ג' גונין כדלמר כסובס כ"כ כמלך שהיו מניסין בתמיד של
שחר כהנ בשעת ניסוך הין שהוא רבניעית הין דהיינו ג' גונין: מים מפלין
עתידין להיות יולאין מניע קדש הקדשים. כדליתא דיומא פרק בתרל אמר
ר' מנחם משום ר' תנא יטוראה מעיין הוצא מצית קדש הקדשים כחלה
דומה לקרי סמנים עד שמגיע לפתח הוכל כיון שמגיע לפתח הוכל
ע"ש

הוא דלמיין נוספ

ד' י"ג שולחנות. מנחות
כ"ג ז' המיד ל"א ע"כ
שפחה של שיש מ"י פ"ג
מ"ה בית המדרש ה"י:
שפחה במערב מ"י ע"כ
ה"י: ו' באולם. מ"י
ע"כ פ"ג כ"ג:

שנינו נוסחאות
יבניה בגלותו נד"ג
יבניהו...; כתיב וכו'...
וגלותו ואלו נכח.
במזרח נד"ג וכו'...
ובמערב שבמזרח כתיב
לשבתות. כתיב ד' פ"ג
ושנים במזרח והלוי נ"ל
ושלש... היותו הכשר
ע"כ הפסוק. וישתי
שפשוטו נד"ג וכו'...
וכתיב ושני וכו'...
במערב וכו' שפשוטו.
ביבניהו כ"ג בשמאלו
במערב מ"י פ"ג
במערב. במערב של
כתיב ובמערב... ולא
ד' כתיב וכו' שפשוטו.
כ"ג כתיב וכו' שפשוטו.
במערב של כ"ג.
ע"כ של שיש (היו)
ונתיב כתיב וכו' שפשוטו.
של שיש ונתנו עליו.
ע"כ של כסף כ"ג נד"ג
ועל של כסף...; כתיב
של כסף ונתנו עליו
את כלי שרת. מבפנים
וכ"ג נד"ג ובמערב
ובמזרח ע"כ וכו' שפשוטו.
נד"ג כ"ג פ"ג כתיב
(ע"כ) פתח הבית כתיב
ליה; נד"ג כתיב. הר
הבית. אחד של שיש
כתיב וכתיב וכו'...
כסף וכו' כתיב במזרח
ע"כ נד"ג כתיב וכו'...
ש"ט ע"כ ובמזרח וע'
ש"ט ע"כ.

ראשון לציון
ד' בר"ב ד"ה ע"כ של
ש"ט כ"ג של כתיב כ"ג
ע"כ יבניהו:

לסמוך על קרבן לדברי רבי יוחי דאמר נשים סומכות רבות
ולדברי רבי יהודה ורבי שמעון לעמוד על קרבן: שער השיר.
דרך שם היו מכניסין כלי שיר: שבו יצא יבניהו בגלותו.
שנכנס לבית המקדש להשתחות ולטול רשות כשהלך בגולה לבבל
וילא דרך אותו שער: שער ניקנור.
מפורש ביומא [למ.] פרק אהר להם
הממונה: פשפשוין. שערים קטנים
בחד השערים הגדולים והף הם
ממנין שלש עשרה שערים והף על גב
דגם לשער בית המוקד היה לו פשפש
לא חשיב ליה לפי שהיה קטן ביותר.
אבל אלו היו גדולים קלה. והך
מהניתיך דלגש עשרה שערים מוקמין
לה בגמרא בירושלמי כדאבא יוסי בן
חנן. אבל חכמים אומרים שבעה
שערים היו לעזרה ואינהו סברי
דהך שלש עשרה השתחיות כנגד
שלש עשרה פרעות שפרטו מלכי יון
בעזרה. וכשנבדו מלכי השמונאי

וגלחוס וגדרו אוהס פרעות. הקטן שלש עשרה השתחיות כנגד
כל פרעה גדורה השתחיות: ד' על של שיש מניחין את
האבדים. אחר הכתוב מסדרין אותן על השלחן עד שיעלוס
הכהנים ולא עשאו של כסף או של זהב דהא אין עניות במקום
עשירות לפי שהיה והכסף מרתיחים ומסדיחים והשיש מלגן וכומר
הכשר בלא יסריח ולא היו כומצין על הגם שלא הסריח בשר
הקדש מעולם: ועל של כסף בלי שרת. שמוציאין ככל בקר
כ"ג
כל והאך אפשר לומר שהיו שער האולם וההיכל ככל שער העזרה.
מעשה אלא על שם מקומו. והם כן אלו ב' השערים לפי דבריו יקראו בשם על שם מקומם. ועוד לרבן אמאי קא ממעטי אלו שני
השערים. ואפשר לומר משום שעמל דכתיבין דס"ל באינס ככלל העזרה אבל להוספות דלעיל שכחזו דבמנינא כולי עלמא לא פליגי. וכן
במספר הגדולים והרי אלו ב' השערים גדולים היו כאשר נבטו במסכת מדות פרק ב' ופ"ג ופ"ד. אלא נראה לי דאלו ב' השערים
בזאת מערבי של העזרה המקפת בית המקדש היו וקטנים היו ולא היו ממנין כלום אלא לעת הצורך הגדול כגון מפני האויבים
וכיוצא בזה וטעמא שלא היו ממנין כלום לפי שמעוטו של העזרה היה במערב כדאמרינן בפ"ג דמדות ותנן החס מקום שהיה רוב
מדתו שם היה רוב השמימו ויחזקאל הנביא לא ראה שום שער במערב ופירש הכ"י אברבנאל ב' טעמים אחרים האחד
לפי שלא יבטו אלא כנגד ההיכל להשתחות ולראות שם. וזה אינו במערב. והשני שהבא אל המזרח ישתחוה בהכנסו כחו
ואם יבא במערב ישתחוה במזרח נגד השמש והשם יבצר ירחיקו מתעבות העובדי סוכבים ומזלות ע"כ. והארכתי עוד בספר
לורת הבית שכתבתי על בנייתו דחזקאל כס"ד בסיומ' י"ב. [ואף על פי שראיתי ביוסי פ"ג לרומיים בספר המלחמות ספר
חמישי פרק י"ד שכתב שלא היה שער כלל למערב כי חס תומה סתומה לגמרי. ע"כ. ומכיון שבבנייתו דחזקאל לא היו שערים
במערב ובחברה דברים נטו בבית בני מעין בנין של יחזקאל כמ"ש הרמב"ם בפ"א מהלכות בית הבחירה היה קרוב לטבע
להישפון אלא שאין לו לזו מקבלת חכמי המשנה]: ד' שעליהן מודיעין את הקרבים. ע"כ מ"ש כס"ד במשנה ג' פרק בתרא
דמדות

שער השיר. ולמה נקרא שמו ע"כ
יבניהו. שבו יצא יבניהו בגלותו. במזרח
שער ניקנור (א) ושתי פשפשוין (ב) היו לו.
אחד בימינו ואחד בשמאלו ושנים במערב
שלא היה להן שם (א): ד' שלשה עשר
שלתנות היו במקדש (ש) שמנה של שיש (ב)
בבית המטבחים שעליהן מדיחין את
הקרבים. ושנים במערב הכבש אחד של
שיש. ואחד של כסף. על של שיש היו
נותנים את האברים. על של כסף בלי
שרת (א). ושנים באולם מבפנים על פתח
הבית. אחד של שיש ואחד של זהב.

השערים י"ג הלך כנגדו היו הי"ג השתחיות. ורבן ס"ל דכיון
דהגדולים לא היו י"ג לא היו השלש עשרה השתחיות כנגד השערים
אלא כנגד הי"ג פרעות וע"כ כדמורה: ושנים במערב שלא היה להם
שם. וכתיב בעל כפתור ופרח צפרק' שעל שער האולם
ושער ההיכל הוא דקאמר כולתם שהזכיר יש להם שם על ידי
מעשה שנעשה בהם ואלו השתחיות כלומר שער האולם ושער ההיכל
לא היה שם על ידי מעשה שלא נעשו אלא לכניסה ויציאה ע"כ.
ועוד כתב פירוש אחר ודחה אבל דבריו הללו ג"כ אינם נראים
ועוד הרי שער העליון גם כן זה שמו לא נקרא על שם שום
מעשה אלא על שם מקומו. והם כן אלו ב' השערים לפי דבריו יקראו בשם על שם מקומם. ועוד לרבן אמאי קא ממעטי אלו שני
השערים. ואפשר לומר משום שעמל דכתיבין דס"ל באינס ככלל העזרה אבל להוספות דלעיל שכחזו דבמנינא כולי עלמא לא פליגי. וכן
במספר הגדולים והרי אלו ב' השערים גדולים היו כאשר נבטו במסכת מדות פרק ב' ופ"ג ופ"ד. אלא נראה לי דאלו ב' השערים
בזאת מערבי של העזרה המקפת בית המקדש היו וקטנים היו ולא היו ממנין כלום אלא לעת הצורך הגדול כגון מפני האויבים
וכיוצא בזה וטעמא שלא היו ממנין כלום לפי שמעוטו של העזרה היה במערב כדאמרינן בפ"ג דמדות ותנן החס מקום שהיה רוב
מדתו שם היה רוב השמימו ויחזקאל הנביא לא ראה שום שער במערב ופירש הכ"י אברבנאל ב' טעמים אחרים האחד
לפי שלא יבטו אלא כנגד ההיכל להשתחות ולראות שם. וזה אינו במערב. והשני שהבא אל המזרח ישתחוה בהכנסו כחו
ואם יבא במערב ישתחוה במזרח נגד השמש והשם יבצר ירחיקו מתעבות העובדי סוכבים ומזלות ע"כ. והארכתי עוד בספר
לורת הבית שכתבתי על בנייתו דחזקאל כס"ד בסיומ' י"ב. [ואף על פי שראיתי ביוסי פ"ג לרומיים בספר המלחמות ספר
חמישי פרק י"ד שכתב שלא היה שער כלל למערב כי חס תומה סתומה לגמרי. ע"כ. ומכיון שבבנייתו דחזקאל לא היו שערים
במערב ובחברה דברים נטו בבית בני מעין בנין של יחזקאל כמ"ש הרמב"ם בפ"א מהלכות בית הבחירה היה קרוב לטבע
להישפון אלא שאין לו לזו מקבלת חכמי המשנה]: ד' שעליהן מודיעין את הקרבים. ע"כ מ"ש כס"ד במשנה ג' פרק בתרא
דמדות

ר"ב ב"ן
נעשה כחוש של שתי עד שמגיע לפתח האולם נעשה כחוש של
טרכ עד שמגיע לפתח העזרה כפי כך קטן היינו דתנן ר' אליעזר
בן יעקב אומר מים מפנין עתידין להיות יונאין מההא מפתח הבית
מפסיק לשון כך: שער ניקנור. על שם נקנור שנעשו נסים ללדתו
כדאי' ביומא פ"ג (דף לו.) נקנור שם אדם ומזכירין אותו לשבח:

פשפשוין שערים קטנים שלא היו נבזין ורובן כסא שער הבית:
לא היה להם שם. מה היה שמם. ד' י"ג שולחנות. אינו מונה י'
שולחנות שעשה שלמה כדכתיב בנמשך דשלמה במלכים וסדר המזבח
מביא בפ' שהי הלחם במנחות אלה. בבית שני עסקין שלא היו שם
אותן שלחנות: אחד של שיש. שמוציאין שם האבנים: ירושלמי
כ"ג

י ב י ת פ א ר ת י ב י נ

כלל המקיפים המקדש, כשיגיעו למקום חיקון הפרעה ישתחוו:
(בג) תמה כתיב דבית שני לא היו כלל. ולאמאי' הנאין זניק'ל
לא היה להן שם גרסי', ור"ל אותן ב' השערים שהיו במקדש ראשון
במערב העזרה, לא היו בבית שני, ואפ"ה השתחוו כשהגיעו לשם:
(בד) הנא מפרש מלמטה למעלה, דהיינו החלה מפרש השתחיות,
ואח"כ שלחנות, ואח"כ שופרות: (בה) [מארמא], כדי שיקרר
הכשר שניתו עליו, וללא יסריח: (כו) ל"ג כלי שרת שנערכו ככל
יום במקדש:

אצל של והב. מ"ו. פ"ו.
שבעל. בקדש.
נצטת לא מ"ו ב"ב.
פ"ו ו"א י"ב פ"ב פ"ב פ"ב
הנהל "ח" פ"ב פ"ב פ"ב פ"ב
י"ב פ"ב מנחת י"ב פ"ב פ"ב
פ"ב מיד לא פ"ב. ויתבאר
נכסיו פ"ב פ"ב פ"ב פ"ב פ"ב
פ"ב הבלה פ"ב פ"ב פ"ב
שמונה פ"ב פ"ב פ"ב
שופרות. ומה ל"ה פ"ב
מנחת י"ב פ"ב. מ"ו פ"ב
הה קלס פ"ב. פ"ב. פ"ב
לנדרבה. מנחת י"ב פ"ב
ק"י פ"ב פנחה ל"ב פ"ב:

דמות: על של שיש נותנין לחם הפנים בכניסתו. פי' הר"ב
אחר שנאפה עד שיסדרוהו כו' ולפי שסזו זמן רב שאין אפייתו
דוחה שבת כדחתה תלה בפס"ח ומנחות. וכו"פ הרמב"ם זצ"ל
מהלכות תמידין הלכך לא עשאו של כסף אע"פ שאין עניות כו'
היינו נמי טעמא כדי שלא יתעפס
*וכמ"ש] במנחות פי"ח משנה ז' [ועל
מה שפירש הר"ב [שם] שמד סהנינו
על של שיש הסירו והצילו לפניו וכו'
יש להקשות עליו כמ"ש שם זצ"ל:
שמעלין וכו'. בפירש"י במגילה
ר"פ זני העיר. תוספתא. מעלין
בקדש דכתיב (שמות מ) ויקם משה את
המטקן בצלאל עשה ומשה שהיה גדול
הימנו הקימו. ולא מורידין. דכתיב
(במדבר י"ו) את מחנות המטאים

האלה בנפשות ועשו אותם רקועי פחים לזכרון כי
הקריבו לפני ה' ויקדשו וגו' מיון שהוקדשו הוקדשו. ע"כ.
ופי' הר"ב אין מורידין אותו להניחו בשל כסף כלומר ולכך לא
עשאו העלמן השני שצאלם משל כסף והיו השנים שצאלם כמו
אותן שבכסף האחד של שיש והאחד של כסף: ה' וכתוב עליהן
הקלין חדשין וכו'. כעטמו של זן עזאי במשנה ג' פרק לעיל
והכל כ"ע סבירא להו דארמית כתוב עליהן כדי שכל הבא לתת
מעוט שידע להיכן ימלט. אבל לעיל ה"ק סובר דהממונה נאמן
שיחן לו חותם הראוי לו ולמעט לא חייבין: זהב לכפורת.
כתב הר"ב כלומר לכלי שרת שהמזרקת נקראו כפורי וכו'.
לפי שהכהן מקנה וכו' כמאן דמכפר ידיו בגליתא דחבריה.
רש"י בעזרא ח' ודברי הימים א' כ"ח ופי' על אלה ומחתה
את פיה [במשלי ל'] אלה ומכפרה פומא: ששה לנדבה. פירש
הר"ב מותר חטאת ומותר כו' וכו' לנדבה. כדתן טעמא במתניתין
דלקמן. וכתב רש"י בסוף מנחות דף ק"ח וז"ל ואשם סתם היינו
אשם גזלות. אשם מעילות. ולא מערב מותר ידיה כהדי
חטאת. ואשם נזיר ומזורע לא מערב כהדי אשם סתם דזה
בן סתי שנים. וז"ל בן שנה. ואשם מזורע לא מערב כהדי אשם נזיר.
מדמו לבהומת ואין טעון נכסים. ואשם מזורע נטעון נכסים וצ"ל להחירו במתנה. ע"כ. ובמותר
ק"ו

ל"ג כלי שרת כדתן במסכת תמיד: נותנים לחם הפנים
בכניסתו. אחר שנאפה עד שיסדרוהו על השלחן: ועל של
זהב ביציאתו. והיה מונח כס' עד זמן חלוכו: שמעלין
בקדש ולא מורידין. וכיון שכלקוהו מעל השלחן של זהב
אין מורידין אותו להניחו בשל כסף:
ה תקלין הדתין. כדמפרש במתניתין
שבו טענין שקלי שנה ז'. וכעמניע זמן
התרומה הגזבר מוליא כל שקלים
שכפופה ונותנס ללשכה כדי שיצרמו
מהם. והשני כתוב עליו תקלין
עתיקים ומי שלא הביא שקלו ברתה
שנה מציוו בשנה שאחר כך וטהנו
באותו שופר והגזבר טוטלס ונתנס
בשירי הלשכה. והג' כתוב עליו קינן
והם תורים גדולים. והד' גזולי עולה
כני יונה קטנים וכו'ן עולות. אבל המביאים קיני חובה
נוחנים המשות או העופות ליד הכהן ולא היו נוחתים מעות
לשופר. ומפרש טעמא בירושלמי מפני שהעבודות שאל
ימות אחד מצעלי קינן. וגמלא דמי חטאת שמתו זעליה דלזולא
למיהה מעורבת בהן. אבל רבנן לא חיישי להכי. וסבירי דשופר
של קינן משימין דמי קיני חובה וכלל המעות הנמלחים בו
מקריבין קן אחד חטאת. ואחד עולה. והשני כולן נדבה וקריבים
עולות. והלכה כחכמים: עציב. והמתנדב עליס למערכה נטקן
דמיהן לחובו: לבוונה. המתנדב לבונה נטקן דמים לחובו.
והגזברים לוקחים המעות שכפופה וקונים מהן לבונה ומקריבים
על המזבח: זהב. המתנדב זהב טהנו שם או דמי זויי והוא
לכפורת כלומר לכלי שרת. שהמזרקות נקראו כפורי זהב בעזרא
ודברי הימים לפי שהכהן מקנה אלצעו זהם בין הזהה להזהה.
ובין מתנות של חטאת. שהשירים שצאלצע פסוליס: ששה
לנדרבה. ששה שופרות הנותרות הן לנדבה. הא' כתוב עליו
מותר חטאת. הב' מותר אשם. הג' מותר קיני זבים וזבות
ויולדות

כדתוספתא ושם אוחס רקועי פחים לזכרון כי
הקריבו לפני ה' ויקדשו וגו' מיון שהוקדשו הוקדשו. ע"כ.
ופי' הר"ב אין מורידין אותו להניחו בשל כסף כלומר ולכך לא
עשאו העלמן השני שצאלם משל כסף והיו השנים שצאלם כמו
אותן שבכסף האחד של שיש והאחד של כסף: ה' וכתוב עליהן
הקלין חדשין וכו'. כעטמו של זן עזאי במשנה ג' פרק לעיל
והכל כ"ע סבירא להו דארמית כתוב עליהן כדי שכל הבא לתת
מעוט שידע להיכן ימלט. אבל לעיל ה"ק סובר דהממונה נאמן
שיחן לו חותם הראוי לו ולמעט לא חייבין: זהב לכפורת.
כתב הר"ב כלומר לכלי שרת שהמזרקת נקראו כפורי וכו'.
לפי שהכהן מקנה וכו' כמאן דמכפר ידיו בגליתא דחבריה.
רש"י בעזרא ח' ודברי הימים א' כ"ח ופי' על אלה ומחתה
את פיה [במשלי ל'] אלה ומכפרה פומא: ששה לנדבה. פירש
הר"ב מותר חטאת ומותר כו' וכו' לנדבה. כדתן טעמא במתניתין
דלקמן. וכתב רש"י בסוף מנחות דף ק"ח וז"ל ואשם סתם היינו
אשם גזלות. אשם מעילות. ולא מערב מותר ידיה כהדי
חטאת. ואשם נזיר ומזורע לא מערב כהדי אשם סתם דזה
בן סתי שנים. וז"ל בן שנה. ואשם מזורע לא מערב כהדי אשם נזיר.
מדמו לבהומת ואין טעון נכסים. ואשם מזורע נטעון נכסים וצ"ל להחירו במתנה. ע"כ. ובמותר
ק"ו

ריב ב'

בנפשות ועשו אוחס רקועי פחים לזכרון כי
הקריבו לפני ה' ויקדשו וגו' מיון שהוקדשו הוקדשו. ע"כ.
ופי' הר"ב אין מורידין אותו להניחו בשל כסף כלומר ולכך לא
עשאו העלמן השני שצאלם משל כסף והיו השנים שצאלם כמו
אותן שבכסף האחד של שיש והאחד של כסף: ה' וכתוב עליהן
הקלין חדשין וכו'. כעטמו של זן עזאי במשנה ג' פרק לעיל
והכל כ"ע סבירא להו דארמית כתוב עליהן כדי שכל הבא לתת
מעוט שידע להיכן ימלט. אבל לעיל ה"ק סובר דהממונה נאמן
שיחן לו חותם הראוי לו ולמעט לא חייבין: זהב לכפורת.
כתב הר"ב כלומר לכלי שרת שהמזרקת נקראו כפורי וכו'.
לפי שהכהן מקנה וכו' כמאן דמכפר ידיו בגליתא דחבריה.
רש"י בעזרא ח' ודברי הימים א' כ"ח ופי' על אלה ומחתה
את פיה [במשלי ל'] אלה ומכפרה פומא: ששה לנדבה. פירש
הר"ב מותר חטאת ומותר כו' וכו' לנדבה. כדתן טעמא במתניתין
דלקמן. וכתב רש"י בסוף מנחות דף ק"ח וז"ל ואשם סתם היינו
אשם גזלות. אשם מעילות. ולא מערב מותר ידיה כהדי
חטאת. ואשם נזיר ומזורע לא מערב כהדי אשם סתם דזה
בן סתי שנים. וז"ל בן שנה. ואשם מזורע לא מערב כהדי אשם נזיר.
מדמו לבהומת ואין טעון נכסים. ואשם מזורע נטעון נכסים וצ"ל להחירו במתנה. ע"כ. ובמותר
ק"ו

ה' ופי' חותם' שם עזור כ' ד"ה אחד דהנו כן פ"ב ק"ב
י"ג ע"כ וכהנהגות מהרי"ב ז"ל שם:

י ב' י

לפי שרת, שהמזרקות נקראו כפורות. הרי ז', וששה היו לנדבה
הרי י"ג, וכולוהו מפרש וז"ל: (לב) מה שנתנה לאדם ממעות
שכפרים להנאות או לאשם, משיל לשופרות ו' אלו, להקריב מהן
עולות לקץ המזבח. והיו לכל א' משנה כפי אבות שבשבו, שופר
מומר [כמתות דק"ב ד' ורש"י יומא ל"ה ב'], אבל לשבת א"ל, דמעוות
מוקלף

תפארת ישראל

אחר שנאפו צע"ס קודם שיסדרוהו על השלחן שבהיכל,
לפעמים שורה שם איהם ימים קודם שיסדרוהו על השלחן
[כמתות דיק], להכי לריך שיש שיתקרב מיד מעט ולא יתעפס:
(ב) עד שעה שיחלקו לכהנים: (בג) ר"ל מדלקוהו משולחן זהב
שבהיכל, להכי היה זה ג"כ של זהב: (ל) ר"ל בעזרה: (לא) ר"ל

שניו נוסחאות

ע"ש של שיש חתונת
לחם כמנחות דפוס
פירו. . היו נותנין;
כפ"ו. של כסף נותנין
עליו לחם. בכניסתו
ועל של זהב ביציאתו
ככ"מ בכניסתו ושל זהב
ביציאתו וכתב הרב בעל
ד"ס, וכו' ישר מא"ה
אבל גם ב"ב וי"ט
וביציאתו לא משתכ"ס
ה במקדש כמכ"ל
בקרש ז"ל בספרש.
תקלקן כפי' תיקולין וכן
כסיון. קינן נד"י
כלל הענינים קנים.

תוספות הרש"י

ה תוספתא ד"ה שמעלין
נקדש. כו' ויקם משה
כו' ע"כ ש"ס דמנחות
דף ז"ע מפי' ל"ה אשם
והכו' ס"ה ז"ל ע"כ
שם מ"ל דהן מורידין כו'
ד"ה ויקם משה את המטקן
כו' ויקן לו אותו כו'.
וע"ז פ' רש"י ג' פירוש
מ"ל דהן מורידין דאחר
קרא את מחנות המטאים
האלה וגו' נתחלה תשמעו
מזנה ועכושי גופו של
מזנה כו': ה ה' הר"ב
ד"ה תקלין חתונת כו'
והד' גזולי עולה כו' ומשם
טעמא בירושלמי כו' ע"כ
וכן ח"הא יומא דף ל"ה
וע' ומפרש בירושלמי
ובגמרא שם לא משום
דחיישין שמה מת' ח' הנכסין
קייני אלא שמה נדרה
ופרי' ונכסיו ד' זויי ושדיר
כ"ס והק' נפתרו ומשני
ר' י'

ראשון לציון

ה' ופי' ד"ה שמעלין
כו' כפי"ה במגילה ר"פ
כתיב כו'. כמנחת
כתיבתי כלי שרת דמנחות
כ"ס י"ך ש"ס דהן
מורידין דכתיב ויקם משה
את המטקן כו' ונתן
דמעלין דכתיב את מחנות
המטאים כו' וע"כ כפי'
רש"י וק"ע.

לקוטים

ה במשנה שמעלין
בקדש ולא מורידין כמנחות
דף ז"ע ע"כ גריסין ומהל
כו' דהן מורידין אחר כו'
דאמר קרא ויקם משה את
המטקן ויהן את אלו
ויש'

ה' ופי' חותם' שם עזור כ' ד"ה אחד דהנו כן פ"ב ק"ב
י"ג ע"כ וכהנהגות מהרי"ב ז"ל שם:

יולדות. וה' מותר קרבנות נזיר. הה' מותר חכם מזרע. השעי נדבה סתם. ומו שפסדים משועל להטאת וקנה הטאתו ונחותרו מן המעות. משליך המותר לשופר שכתוב בו מותר חטאת. וכן מותר חכם משליך לשופר שכתוב בו מותר חכם. וכן כולם.

ואשר שכתוב בו נדבה סתם. כל מי שמתנדב דבר למזבח נוהן לתוכו: ו לא יפחות מב' גורים. המחנדב עלים סתם לא יפחות מב' גורים. כחותם שסמדרים על המערכה וידוע היה שיטורן. ודוקא המחנדב עלים סתם אבל הרולה להביא חפילו עץ אחד יביא: לא יפחות מן קומץ. שזה שיעור הלבושה הבאה עם המנחה דכתיב (ויקרא ו') והרים ממנו בקמחו מסולת המנחה ומסמנה ואת כל לבנותה. מה הרמה דמנחה קומץ. חף לבונה קומץ. ודוקא המחנדב סתם, אבל אם רלה להביא חפילו קורט של לבונה מביא.

והמחנדב זהב סתם לא יפחות מדינר זהב. והוא שהזכיר לורח מטבע. אבל אם לא הזכיר מטבע אלא זהב סתם. מביא חפילו לטורח שהוא כמין מולג קמן: אשם הוא אשום אשם לה'. וקשה קרא רישיה לספי' דאשם הוא משמע כהווייתו ובהלכותו הוא שהוא נאכל לכהנים ואשם לה' משמע שכולו לה'. ודרש יהודיע

ו לשנה י). ותיקין מי שלא שקל אשתקד שוקל לשנה הבאה לה. קנין הם תורים לה. וגדולי עולה הן בני יונה י). וכולן עולות י). דברי ר' יהודה. וחכמים אומרים קנין אחד חטאת ואחד עולה לה. וגדולי עולה כולן עולות: ו האומר הרי עלי עצים. לא יפחות משני גזירין י). לבונה. לא יפחות מקומץ. זהב. לא יפחות מדינר זהב סא). ששה לגדבה י). נדבה מה היו עושין בה. לוקדן בה עולות. הבשר לשם. והעורות לכהנים. זה מדרש דרש יהודיע כהן גדול י). (ויקרא ה') אשם הוא אשום אשם

קנין אין לריך טעם דקן עופות ואלו בהמות. ומ"ש באשם סתם מסתבר דלא אחא חלה לאפוקי נזיר ומזרע אבל דשפחה חרופה ואשם תלוי נמי מותרן לשופר שכתוב עליו מותר חכם. ומאי דקביא ממותר חטאת לנדבה ממנחה ח' פ"ו דכריתות

מפורש שס כס"ד. ומה שכתב הר"ב דשני נדבה סתם אש"ג בדגמרא דמנחות אין גם אחד מהנזיר אמוראי דלימא הכי. דברי הר"ב כהרמב"ס: וכבר הקשה עליו בכ"מ פ"ב מהלכות שקלים מהירושלמי וכבר דתוספתא מכוון דכדבריו. ונראה שזכרנו שלמי י"ט כ"ס עכ"ד. וחלו זכר הכ"מ דברי הבבלי לא היה אומר שהירושלמי הוא כ"ס. אלא ל"ל דהרמב"ס תוספ עיקר התוספתא לפי שהיא בריתא. והכי ליטנא דגמרא אמוראי קאמרי להו: [אשתקד פירשתיו במנחה ג' פ"ו דכ"ב]: וחכמים אומרים קנין אחד חטאת וכו'. פירש הר"ב דכברי דשופר של קנין משימים דמי קניי חובה וכו' ואין הפרש ביניהן בין תורים הו בני יונה. הרמב"ס: ו משני גזירים. פ' הר"ב אבל הרולה להביא חפילי עץ אחד יביא. ירושלמי מהניתי חמרה כן שזה קרבן צפני עלמו. וזה קרבן צפני עלמו. דהן [ומא פ"ב] ושנים בידם שני גזירים. [ועיין במנחה ג' וד' פרק

ו האומר. מנחה ק"י ע"ג מנייה י"ט ע"ג ירושלמי עניניה פ"ט ה"ה נדרים פ"ח ה"ה מ"ח דמלך דמנחה פ"ט ע"ג פ"י מהי המנחה הקדושה ה"ג: וזה. מ"י פ"ב מהי ערבון פ"ט ע"ג מהי יוקחים. מ"י מהי פקדון הפוקדון כ"ס: וזה מדרש. ומחיי ק"ג ע"ג מנחה כ"ג ע"ג מ"ב ויקבל דבולא דמנה פ' א"ל ויקטע ויקבל דבו חפ"ט וכו' ר"ל חכם פקדון ע"ג א"ל ד' חכם וכו' מ"ז ע"ג פ"א ד' חכם אחר כהן:

שנויי נוסחאות ותיקין מי כתיב היקלן עתיקין מי. שלא שקל נמשכין שלא הביא. שאקל (לשנה הבאה) כתיב שוקל שנים וליה. דבריו ר"י. נ"ג כדברי ר"י. ו גזירין כתיב גזירין. מקומץ כתיב מקוסה לבונה. ששה גזירים. (ברכה) מה היו כתיב לגדבה... כתיב יתא. לוקדן בה כתיב יתא. מהו. הבשר לשם והעורות כתיב יתא לשם ועורות זה מדרש כתיב ד' פירו זה המדרש. יהודיע כהן גזיר כתיב יהודיע הכהן: ו כתיב ומש' ד' פ"ו... הכהן הגדול.

תוספות חרישים

לית ליה כרייה ואזכ י"ג דגם רבנן מימי נשחא ימות דק דכרייה דוש כרייה וא"ל יש תקיה דולא כה"כ ואל" דהר"ב ס"ל אלוניא דהלכתא אין לה תקיה משום דתדאווייתא קוש לן דאין כרייה: (מהמכרס"ה ז"ל):

ה תוי"ט ר"ה ששה לנדבה כו' אלא ל"ל דהרמב"ם כו' מתוספתא כו' ע"כ וקשה דהא רבי אושטיא תני אשם כרייתא כן. גס דף ק"ד הביא פסג אביי דכריי ר"א ועוד אש שני בגמרות לא הביאו החוס' כגד דבני האמוראים היקל תפס הרמב"ם אזהר לעיקר: (מכילת):

לקיימים

אשם את קרבני ויקח את כרייתו ויקח את עמודיו (ועל זה ר"י) פ"ה שלש פירושין) ומנח לן דמעלין אמר ר' אחא בר יעקב דאמר קרא את מהמות החטאים האלה וכו' בחוליה תכתיבין מנחה ועבדיו גופו של מנחה ע"כ וממתי מהתי"ע שלא הביא גמרא ערובה זו וביא תוספתא שכתוב בלשון רש"י דמנייה שהוא כתיב שמתקן דשם לנד מעלין מוקים וכו' ואין מורידין מומחיות וכו' ה"כ הגמרא דמשתיק ה"ל דהוא גם כן מתקן יותר דתהלה למד אן מורידין מעשה חסם ואל"כ

ר"ב ב' י

קנין הן תורין גזולי עולה הן בני יונה. אבל שופר לקניי חובה לא צ"י ר' יהודה והטעם כדליתא כ"ס הניא"ו לו (דף נו) דשחא ימות ח' מהן נמאלו כל המעות שכתוב הולכות ליה המלח כי היכי דאמרינן בהטאת שמוהו בעליה דלולא למיתה הכי נמי מעות שהפרשו להטאת ומהו בעליהן הולכות ליה. הטלה אפרדן סתם ונכרו ד' וזו וכדי במיא וכו' לישתרו ר' יהודה למעשה דלית ליה ברייה כדאמר בעירובין [דף נ"ג] מדתני אור: וחכ"א קנין. הן קניי חובה אחד לעולה ואחד לחטאת ורבין לא חישי למיתה: גזריל עולה. בין תורין בין בני יונה כולן עולות נדבה: ו שני גזירין. מפורש ביומא פ"ב (דף קו) תניא ר"ש בן יוחאי אומר מנין לחמיר של בין הערבים שפטון שני גזירי עולם בשני כהנים שאלמר וערבו עולם על האש וערבו עולם אש אינו ענין לחמיר של שחר שחרי כבר לאחר ובער עליה עולם כבקר חנהו ענין לחמיר של בין הערבים ואמרינן כפרק בחרה דמנחה: (דף קו) ה"ל קרבן מלמד שמהנדבין עולם וכמה שני גזירין וכן הוא אומר והגורלות סבלנו על קרבן העולם ותניא בתוספתא כפרק [ג' דמכילתין] האומר הרי עלי עולם מביא דמי שני גזירין ונתן לשופר והכהנים מקבלין אותן ולוקחין בן עולם ומקריבין אותן ע"ג המזבח ונאותין בהן ואין מועלין ואם הקריבן בזהו כסור אבל אם אומר שני גזירין של עולם חלו לגבי מנחה כהנים מקבלין אותן ממנו ומקריבין אותן ע"ג המזבח ואין נאותין בהן ומועלין בהן ואם הקריבן בחוף חייב דברי רבי ואל"כ אם הקריבן בחוף פסור ואלו ואלו הולכין לנכבה העולם: קומץ לבונה כדתיב כפרק בחרה דמנחות ה' קמלין הן. האומר הרי עלי לבונה לא יפחות מקומץ. המחנדב מנחה יביא עמה קומץ לבונה. המעלה את הקומץ בחוף חייב. שני בזיבי לבונה טעונין שני קומטין: זהב לא יפחות מדינר זהב. ופרד' כפרק בחרה דמנחות ודלמא נכחא א"ר אלעזר דאמר מטבע דלמא פריטי פריטי דדבבא לא

יכ"ו

עבדי אינטי. תניא בתוספתא כ"ס בחרה [דמכילתין] האומר הרי עלי לבונה מביא דמי מלא קומץ לבונה ונתן לשופר והכהנים מקבלין אותו ולוקחין מהן לבונה ומקריבין אותו ע"ג המזבח. האומר הרי עלי זהב מביא דמי דינר זהב ונתן לשופר והכהנים מקבלין אותו ולוקחין בהן זהב ועושין אותן רקיעי פחים לפוי מנחה: ששה לגדבה. מפרש כפרק בחרה דמנחות ששה כנגד מי אמר ר' חזקיה כנגד ששה בתי אבות הכהנים שיהא להם שלום זה עם זה. ר' יוחנן אמר מחוץ שהלדבה מרובה תקע להם שופרות מרובין כדי שלא יתעפפו המעות. זעירי אמר כנגד פיר ועגל ואילי וכבש וגדי כולן הן נדבה ודמיהן ידועין פיר מביא מזה על מביא חמשה סלעים איל מביא צ' נדבה כנגד מביא סלע הכי איתא כפרק בחרה דמנחות אבל נדבי ובעיר לא מביא סלע הכי איתא דמיהן כולו וכבש ור' יהודה קמן והביא גדול לא יאל אם נדר להביא עגל והביא פיר לא יאל להבי אטרדין לכל אחד ואחד שופר צפני עלמו שחם מערבין והביא פרים מכל המעות לא יאל ירי נדרו מי שגדר עגל צר. פלא אמר כנגד פרים אילים וכבשים ושעירים ומותרות והמעש דהיינו קולבון פרים חן חפתא של לצור שאבדו והפדים חמרים ההתיבן ירעו עד שיסחבון ומכרו ויפלו דמיו לאתו שופר אילים אשם גולות ומעילות שעירים בעיר הרגלים כבשים אשם נזיר ואשם מזרע ואשכי לא מערבו עם מותר גזילות ומעילות חלו בני שנה ואלו בני שנים ואלו כפר ואלו באין להכביר וכולן אשם אבדו והכריש חמרים החתיבן ירעו עד שיסחבון ומכרו ויפלו דמיהן כל א' וא' לשופרו. והמותרות כגון הפדים מעות לכל אלו ומותרו כגון שחולו בהבמות. ושמואל אמר כנגד מותר חטאת ומותר אשם ומותר אשם נזיר ומותר אשם מזרע ומותר מנחת חוטא ומותר שעירית האופה של כ"ג שנים היא נקראת חטאת שגאמר יביא חטאתו זו עשירית האופה. ר' אושטיא אמר כנגד מותר חטאת ומותר אשם ומותר אשם נזיר ומותר אשם מזרע ומותר קנין

תפארת ישראל יכ"ו

למיתה חלה כהטאת שמת בעליה, ומעות ויליכו ליה המלח, וכשיערבב במעות ששופר, יספדו כל המעות ששופר, דבראורייתא אין ברירה: (לח) דס"ל יש ברירה או דס"ל ולא חיישינן למיתה: (למ) כל גזרה הוא חתיכה עץ אמה על אמה, שעריו כמחוקות [שטרבייהאלן] של סאה גדושה [וזמיס ס"ג ב']. והגודר שויין, נוהק לשופר: (ט) ונתון דמיו לשופר שכתוב עליו לבונה. מיהו אש פירש להביא פחות סגי בקורט א': (מא) שיתנו לשופר ס"ב עליו כפורת. ודוקא באמר מטבע זהב, אבל באמר זהב סתם, חפילו צנונא דקה סגי: (כב) לו' בתי אבות שכל שבע: (כג) תמיה מה שייכות י"ס לנדב

(זה הכלל) כ"י"ט יתח וכן יתח גם בנשים ק"ג ובמזמרה ל"ג וכן הוא וע"י עוד כתיב: כ"י"ט מתחלה כלן מקנה כפ"ע ואינו נכון. כ"ר שהוא (בא) משום חמא ומשום אשמה ילקח בו שולוח הבשר כ"י"ט יתח: כ"י"ט בל שבא מחמת חמא' ומחמת אשמו' בש"ר והעורות לכהנים כ"י"ט ושורות. (במצאו) כ"י"ט יתח. ואשם לכהנים ג"ג וכן"ק וכ"י"ט ובמטע"ל ואשם ככהן.

פרק י"ג דמנחות]: ואומר כסף חטאת וכסף אשם [וגו'] לכהנים יהיו. כתב הר"ב ו"ח"ל לומר דכסף שקדש וכו' יהיו ממנו הכהנים. אלא על כרחק ה"ק יעשו ממנו דבר כו'. וה"ט עולות וכו' דל"ן לומר שיביאו חטאות ואשמות עלמן. לומר שימכרו לזרכי חטאות ואשמות והיו נמי לכהנים כהנים בבשרם שאוכלים. דאם כן מאי לכהנים לחטאות ואשם יהיו מצבי ליה וליכא למטעי דה"ל דכנסף חטאת גופיה ולא במוחר מיירי. דאי הכי מאי למימרא. ומדלא קאמר לחטאת ואשם במאי איירי אלא בעולה דעורה לכהנים דלא מסתבר ודאי דקאמר לכהנים יהיו כולה. הואיל ותחלת שקדש למזבח נמי כדכתב הר"ב ו"ח"ל לומר כו' וה"ל דכתיב לא יובא בית ה' לומר לבדק הבית:

לה' (סו). זה הכלל כל שהוא בא משום חמא ומשום אשמה ילקח בו עולות. הבשר לשם. והעורות לכהנים. נמצאו שני כתובים קיימים. אשם לה' ואשם לכהנים. ואומר (שלימים ב' י"ב) כסף אשם וכסף חטאות לא יובא בית ה'. לכהנים יהיו (סו):

הכהן אשם אשם לה'. כל שהוא בא משום חמא ומשום אשמה כגון הפרים מעות לחטאת ואשם ונתפס מהם. ילקח בזהו המוחר עולות. הבשר לה' והעורות לכהנים ומאלו שני המקראות קיימים אשם לה' הבשר. ואשם לכהנים העורות וה"ן מצינו מדרש זה ביהוידע דכתיב במלכים ביהוידע כסף אשם וכסף חטאת לא יובא בית ה' לכהנים יהיו. ו"ח"ל לומר דכסף שקדש לשם חטאת ולשם אשם יהיו ממנו הכהנים אלא על כרחק ה"ק יעשו ממנו דבר שיהיו בו הכהנים וה"ט עולות שהעורות לכהנים:

לקוטים

ואח"כ נקט טעם על מעלים ומאלו במעשה דקרא דהיה אח"כ דמלך מורידין לא הוה שמעון דמעלין דהוה אמריה כורדה היה דאסירא אכל אין מויה כהעלה אלא דדי לג שג' שרידע אכל חרש שלמדו מעלין קודש הו לא יורד נקט רח"ט על ל"ן מורידין דמ"כ' א"י דאם להעלותו לא חייבין כ"ס שלא כה"ל כה"ל (לכוריד) ו"כ קשה למה הוצרכה הכ"ס לנקט רח"ט על ל"ן מורידין מחר דכתיב למזנו דמעלין ועל לישא דמחמתן דקדיש מעלין למורידין אט"ג דמורידין אמ"ח כמ"כ' אין לתמוה דה"ל מניחא דמל"ן מעלין הוה מעלין דהוה מביא רח"ט על הפני שלמותו ולא לא היו מעלין אהו אלא אחד של ש"ס ליהיה עליו לחם הפנים כמכוסו ואחד של ו"ב להניחו עליו ביחא"ו ול"ן מורידין א"ב נשיה (הו) עשיר: ד' במשנה שישיה דהנה וכו' מ"ט התי"ט דהמכ"ס תופס עיקר מהותה סתמא ל"ו היא בייחא"ו וכל נשיה דנגמרה אזכרתי קאמרי ל"ו ע"כ לא נסירא ל"י כלל דלא מן הכ"ס הוא זה שיהיה הכמ"ס עם המפורש כמ"ס לחוס לנריחא דלא חסה הכ"ס עלה אכ"ר יעס אורה נ"ל ספק אלא הכוון הוא מ"ט הכ"מ דס"ל דהנע"ט דעשות סו"ב על כמ"ס וכו' כמ"ס נירושלמי כן הוה"ק כנגדו עשות אט"ג ד"י"ן רח"ט בצורה לומר כוה מ"ט טוב לתפוס טעם זה יותר מהטעם שכתב התי"ט דאיכא לניחא לתקלה (הו עשיר):

דקאמר לכהנים יהיו כולה. הואיל ותחלת שקדש למזבח נמי כדכתב הר"ב ו"ח"ל לומר כו' וה"ל דכתיב לא יובא בית ה' לומר לבדק הבית:

ר"ב ב"ן

אחרת תחתיה ומאלה הראשונה לרנן דלנינו עליה דר' בתמורה פ"ד הרעה עד שתתחבר ויפלו דמיה לנדבך ולא אולא למיתה אלא אם נמלאת לאחר כפרה ולר' דלומר אפילו נמלאת לאחר הפרשה אולא למיתה משכחת לה כגון שהפריש שתי בהמות לחטיות כאלה חרש. ולר' שמעון דלומר כל אבדון מתין אפילו הפריש לחטיות לא משכחת לה אלא כדלומר ר' אמי הפריש שני לצורי מעות מהכפר בחד מן והפני יפלו לנדבך ומוקי לה בהמורה פ"ד אליבא דר' שמעון. א"ל הפריש מעות לכל אלו וטמרו מותרן נדבך:

קיינו אלו קייני חובס ומוחר מנחה חוסא מכל אלו לוקמין עולות הבשר לשם והעורות לכהנים כשאר עולות שנאמר עור בעולה אשר הקריב לכהן ל' יהיה. כתוב אחד לומר אשם הוא אשם לה' וכתוב בפרשת שא' האשם המושב לה' לכהן שא' כ"ל כל שהוא בא משום חמא ומשום אשמה שכיב חייב אשם כגון אשם גולות אשם מעילות אשם תלוי אשם שפחה חרופה אשם מיר אשם מורע אשם הפריש אשמו ונאכד והביא אחר תחתיו ומאלא כראשון ירעה עד שיפחא"ו וימכר ויפלו דמיו לנדבך. מותר חטאת מי שהפריש חטאות ואשד והביא

יבין הפארת ישראל יבין

דגם חטאת מרבה קרא ו"ק קרא, מה שנחומר עדמי חטאת ואשם, יהיה כו"ל לה', דהיינו עולות והיינו דקאמר קרא, אשם לה' הבשר, ואשם לכהנים העורות, ככל עולה: (כה) זהו המקרא שכסוב גבי יהודע, דאי אפשר לפרשו כפסוקו, דדמי חטאת ואשם ינתנו לכהנים, דהרי קריב ע"ג המזבח. אלא מדקאמר כסף אשם ה"פ דמי מוחר חטאה ואשם לא יובא לבית ה' לבדק הבית, רק יהיו הכהנים ממנו, ואי אפשר לומר שיקריבו למחאת ואשם ויהיו הכהנים מצטרף, דל"כ לחטאת ואשם מצט"ל. והו דהרי הוה מולין בעורה, דכתיב והכפרו הצעלים. אט"כ שיקריבו עולות, ויהיו הכהנים בעוף:

לדוש יהודע כלן, הרי הכס לא איירי רק ממוחר חטאת ואשם, משא"כ כהא שנידש מעיקרא עולה, וכו"ו צו מפורש בקרא [ויקרא ו'] עור בעולה אשר הקריב, לכהן יהיה, ומנה דרשין נמי [זמנים כ"ג ב'] דגם בשאר קריבות כהאם וחטאת קר דהו, ובשלומא לתיק מ"ד [מנחות ק"ו ב'] דהק"ו שופרות למותרות היו שפיר מיייתי דרוש של יהודע, דכמו במוחר של חטאת ואשם, כ"כ למותרות שאר קריבות, אלא לבר פדא סס קשה ול"ט: מר) דקשיא קרא, דמדכתיב אשם הוא, משמע שיהיה בהוייתו, שיהיה נאכל לכהנים ככל אשם, והו דקאמר אשם לה' דמשמע שיהיה טלו לה'. והו ל"ל הכפל אשם אשם. אלא ע"כ

הלבנת גבירתא כללא דפרק ו.

הנבחה כ' אמה ודלתותיו מחוסות וכו', חוץ משער מורתי הנקרא שער עליון והוא שער הניקנור שהי' מצומת נחושת דומה לוחב, [והרשב"ם כה"ל בית הבחירה השמים כל דין דהשתחוויות, כאילו אינו הלכה רק כמעשה שהי' נור"ק]; אבן הי' בק"ק במערבו שעלי' הארון סנה ולפניו הצננת דמן ופמה אהרן, וכעת שבנה שלמה הבית ידע שסופו ליחרב ובנה בו מקום לנגנו הארון למטה במסבנות עמוקות ועקלקלות ויאשיחו המלך צוה ונגוהו' לארון במקום הנ"ל כמ"ש ויאמר ללויים הסבינים לכל ישראל הקדושים לה' תנו את ארון הקודש בבית אשר בנה שלמה וכו' ונגזו עמו ממה אהרן והצננת ושמן המשחה, וכל אלו לא חזרו בבית שני, ונודע הדבר ע"י כהן אחד בעל מום, שהתליע ובדק העצים למערכה בדיר העצים, אם התליע בלח ופסול, או ביבש שגרו וכשר, וראה אבן אתת משונה ובולטת שאר הרצפה והבין שנחלפה האבן בשעת גנוח הארון, והיה המחילה מושבת עצמה טייר העצים ער תחת מקום הארון בק"ק, ולא הספיק לנסור דרבר עד שיצאתה נשמתו: מ"ו. האימר הרי עלי עצם לא יפחות משני גורים עביון כסחוקות נודש [וכוכחים דס"ב ב'] יארכן ורחבן אמה [ובאמר הרי עלי עץ סביא נור אחד ארכו ורחבו אמה וברצה להביא דמי עצים יביא; הרי עלי לבונה לא יפחות מקומץ, מסכע וזב או כסף לא יפחות מדינר וזב או דינר כסף מסכע נחושת לא יפחות משנה כסף [ובאומר כסף וזב סתם ולא חוכור מסכע, יביא לשון וזב או כסף ששקלה כ"ב עד שאמר לא לכך נתכוונתי, וכן כפירש המשקל ושכח כמה, וברול לא יפחת מאמה על אמה לכלה עורב שהי' למעלה בגג ההיכל]:

פרקו משנה א ב' ג' ד ה'. כבר כתבנו בס"ב מ"א ששלשה עשר שופרות היו במקדש; וכן היו י"ג שולחנות במקדש, שמה בבית המסבחים ונהו מקום בעשן כותל העורה ומרוחק ממנה לצד המזבח ח' אמות ומקום בית המסבחים "ב אמות ומהצה ושם תולין ומפשיטין את הקדשים ומקום השולחנות רשם שמה אמות, ושל שיש היו לקרר הבשר שינינו וירחו עליו, ובצר מקום השולחנות מקום המבעות כ"ד אמות לכהנים כהובן צואר הקרבנות שנשחטו שם, ובין המבעות והמזבח שמה אמות; ושנים כמערב הכבש שהי' בניו לדרומו של מזבח ארכו ל"ב על רוחב י"ז אמה, והשולחנות אחר דשים שנותנין עליו האיברים ואחר דכסף שנותנין עליו צ"ג כלי השרת שנצמרכו בכל יום במקדש; ושנים היו באולם מספנים על פתח הבית אחד של שיש ונתנין עליו לחם הפנים בכניסתו שיתקרר ולא יתעשש, ואחר של וזב דהוב בהיכל בפנים, ארכו י"ב ספה ורחבו ו"ט שעליו לה"ס תמיד; וכן היו י"ג השתחוויות כשנכנסו להר הבית הולכין דרך ימין ומקסיין ויוצאין דרך שמאל וברוך הקפתן [כ"ב אמה] וזוק"ל בתפארתה היו משתחווין י"ג השתחוויות הללו כנגד י"ג פראת שפרצו מלכו יין בסורג ונהו החומה השני' שמקיף הר הבית, לפנים מהחומה הא', והסורג גובהו י"ט, ולפנים מהסורג עוד חומה ג' גובהו עשר אמות וחזרו ונדרום, ונזרו כנגד י"ג השתחוויות, כן הוא סתם משנה דמדות פ"ב מ"ג, והמשנה דבאן דאמר כנגד י"ג שערים אחיא באבא יוסי בן חנן שם, דלחכמים היו רק י' שערים ג' מן הצפון המסובין לטערב, וג' מן הדרום מסובין לטערב, וא' במזרח כנגד בית ק"ק באמצע, וכל שער רחבו י' אמות

פרק ו א מעות שנמצאו. קרוב לשקלים יפלו לשקלים. דברת קרוב אזלין דכתיב (דברים כ"ב)

והיתה העיר הקרובה אל החלל והאומר רוב וקרוב הלך אחר הרוב מוקי מחתיבין כגון שקלים ודבש שזין: מחצה על מחצה יפלו לנדבה. דחמירא

פרק ו א מעות שנמצאו בין השקלים לנדבה

יפלו לשקלים. לנדבה יפלו לנדבה ב.

מחצה למחצה יפלו לנדבה ג. בין עצים ללבונה ד.

קרוב לעצים יפלו לעצים.

ללבונה יפלו ללבונה. מחצה למחצה יפלו

ללבונה ה. בין קנין לגזול עולה ו קרוב לקנין יפלו לקנין.

לגזול יפלו לקנין. לגזול עולה יפלו לגזול

לגזול עולה. מחצה למחצה יפלו לגזול

עולה ו. בין חליץ למעשר שני. קרוב לחליץ יפלו לחליץ.

למעשר שני. מחצה למחצה יפלו למעשר שני. זה הכלל תולכין אחר הקרוב להקל

מחצה למחצה להחמיר: ב מעות שנמצאו לפני סחרי בהמה ח.

לעולם מעישר ט.

פרק ו א קרוב לשקלים יפלו לשקלים. כחז הר"ב והאומר רוב וקרוב וכו' דרוב נמי דאורייתא דכתיב

(שמות כ"ג) אחרי דבים להטות והתם דאמר קרא והעיר הקרובה גדולת דניפשא מינה. ולרובא דעלמא נמי ליכא למימא כגון

שזכבה בין ההרים דאין דרך רומתם לבא ממקומות אחרים לכהן. גמ'

פ"ג ד"ג ד"ג ב"ג. ועיין במשנה ד' פ"ק דבינה: במחצה על מחצה

יפלו לגזול עולה. מ"ש הר"ב בשם הירושלמי דב"ד הממונים כו' עיין

בסוף פרקין מה שכתבתי שם דב"ה ועל הקנין: אחר הקרוב להקל.

ואז"ל להחמיר. ובסדר המשנה דירושלמי ל"ג להקל. וכן הובאה שם

בגמרא: [ב לפני סחרי בהמה. ר"ל בירושלים. רמב"ם: לעולם מעשר.

כחז הר"ב לפי שעלי רגלים כו' ומימיין אותן לקרוביהן כו' לאכול אותן כו' פ' רש"י פ"ק דפסחים ד' ז' בעובת הגאה וימקון עמו

דא"ל ק"ל מחנה כמכר לענין מעשר שני ואכור. ועיין בריש מסכת מעשר שני. והרמב"ם כחז לפי שבני אדם

עולין שם במעות מעשר שני לקנות בהן בהמות על הרוב. ומ"ס הר"ב שהרי כמה אנשים לוקחים מתגר אחד. וז"ל החו"ם שם דכמה בני

השנה בירושלים. ועיקר מלוא חבילה מעשר שני היא שלמים. נקחות בכסף מעשר והע"ג דאיכא למימר שמה מן המוכרים

לוקחים מתגר אחד אמרינן דלוקחים הן ולא נתחללו והרי הן שני. והרמב"ם כחז לפי שבני אדם

עולין שם במעות מעשר שני לקנות בהן בהמות על הרוב. ומ"ס הר"ב שהרי כמה אנשים לוקחים מתגר אחד. וז"ל החו"ם שם דכמה בני

השנה בירושלים. ועיקר מלוא חבילה מעשר שני היא שלמים. נקחות בכסף מעשר והע"ג דאיכא למימר שמה מן המוכרים

לוקחים מתגר אחד אמרינן דלוקחים הן ולא נתחללו והרי הן שני. והרמב"ם כחז לפי שבני אדם

עולין שם במעות מעשר שני לקנות בהן בהמות על הרוב. ומ"ס הר"ב שהרי כמה אנשים לוקחים מתגר אחד. וז"ל החו"ם שם דכמה בני

השנה בירושלים. ועיקר מלוא חבילה מעשר שני היא שלמים. נקחות בכסף מעשר והע"ג דאיכא למימר שמה מן המוכרים

לוקחים מתגר אחד אמרינן דלוקחים הן ולא נתחללו והרי הן שני. והרמב"ם כחז לפי שבני אדם

עולין שם במעות מעשר שני לקנות בהן בהמות על הרוב. ומ"ס הר"ב שהרי כמה אנשים לוקחים מתגר אחד. וז"ל החו"ם שם דכמה בני

השנה בירושלים. ועיקר מלוא חבילה מעשר שני היא שלמים. נקחות בכסף מעשר והע"ג דאיכא למימר שמה מן המוכרים

לוקחים מתגר אחד אמרינן דלוקחים הן ולא נתחללו והרי הן שני. והרמב"ם כחז לפי שבני אדם

עולין שם במעות מעשר שני לקנות בהן בהמות על הרוב. ומ"ס הר"ב שהרי כמה אנשים לוקחים מתגר אחד. וז"ל החו"ם שם דכמה בני

השנה בירושלים. ועיקר מלוא חבילה מעשר שני היא שלמים. נקחות בכסף מעשר והע"ג דאיכא למימר שמה מן המוכרים

לוקחים מתגר אחד אמרינן דלוקחים הן ולא נתחללו והרי הן שני. והרמב"ם כחז לפי שבני אדם

עולין שם במעות מעשר שני לקנות בהן בהמות על הרוב. ומ"ס הר"ב שהרי כמה אנשים לוקחים מתגר אחד. וז"ל החו"ם שם דכמה בני

השנה בירושלים. ועיקר מלוא חבילה מעשר שני היא שלמים. נקחות בכסף מעשר והע"ג דאיכא למימר שמה מן המוכרים

לוקחים מתגר אחד אמרינן דלוקחים הן ולא נתחללו והרי הן שני. והרמב"ם כחז לפי שבני אדם

עולין שם במעות מעשר שני לקנות בהן בהמות על הרוב. ומ"ס הר"ב שהרי כמה אנשים לוקחים מתגר אחד. וז"ל החו"ם שם דכמה בני

השנה בירושלים. ועיקר מלוא חבילה מעשר שני היא שלמים. נקחות בכסף מעשר והע"ג דאיכא למימר שמה מן המוכרים

לוקחים מתגר אחד אמרינן דלוקחים הן ולא נתחללו והרי הן שני. והרמב"ם כחז לפי שבני אדם

עולין שם במעות מעשר שני לקנות בהן בהמות על הרוב. ומ"ס הר"ב שהרי כמה אנשים לוקחים מתגר אחד. וז"ל החו"ם שם דכמה בני

השנה בירושלים. ועיקר מלוא חבילה מעשר שני היא שלמים. נקחות בכסף מעשר והע"ג דאיכא למימר שמה מן המוכרים

לוקחים מתגר אחד אמרינן דלוקחים הן ולא נתחללו והרי הן שני. והרמב"ם כחז לפי שבני אדם

עולין שם במעות מעשר שני לקנות בהן בהמות על הרוב. ומ"ס הר"ב שהרי כמה אנשים לוקחים מתגר אחד. וז"ל החו"ם שם דכמה בני

השנה בירושלים. ועיקר מלוא חבילה מעשר שני היא שלמים. נקחות בכסף מעשר והע"ג דאיכא למימר שמה מן המוכרים

לוקחים מתגר אחד אמרינן דלוקחים הן ולא נתחללו והרי הן שני. והרמב"ם כחז לפי שבני אדם

עולין שם במעות מעשר שני לקנות בהן בהמות על הרוב. ומ"ס הר"ב שהרי כמה אנשים לוקחים מתגר אחד. וז"ל החו"ם שם דכמה בני

השנה בירושלים. ועיקר מלוא חבילה מעשר שני היא שלמים. נקחות בכסף מעשר והע"ג דאיכא למימר שמה מן המוכרים

לוקחים מתגר אחד אמרינן דלוקחים הן ולא נתחללו והרי הן שני. והרמב"ם כחז לפי שבני אדם

עולין שם במעות מעשר שני לקנות בהן בהמות על הרוב. ומ"ס הר"ב שהרי כמה אנשים לוקחים מתגר אחד. וז"ל החו"ם שם דכמה בני

השנה בירושלים. ועיקר מלוא חבילה מעשר שני היא שלמים. נקחות בכסף מעשר והע"ג דאיכא למימר שמה מן המוכרים

לוקחים מתגר אחד אמרינן דלוקחים הן ולא נתחללו והרי הן שני. והרמב"ם כחז לפי שבני אדם

עולין שם במעות מעשר שני לקנות בהן בהמות על הרוב. ומ"ס הר"ב שהרי כמה אנשים לוקחים מתגר אחד. וז"ל החו"ם שם דכמה בני

השנה בירושלים. ועיקר מלוא חבילה מעשר שני היא שלמים. נקחות בכסף מעשר והע"ג דאיכא למימר שמה מן המוכרים

לוקחים מתגר אחד אמרינן דלוקחים הן ולא נתחללו והרי הן שני. והרמב"ם כחז לפי שבני אדם

עולין שם במעות מעשר שני לקנות בהן בהמות על הרוב. ומ"ס הר"ב שהרי כמה אנשים לוקחים מתגר אחד. וז"ל החו"ם שם דכמה בני

המעות שנמצאו ומקריבין מהן קנין על הספק והמעות לא תהא נאכלת: ב לעולם מעשר. אפי' כל השנה כולה.

לפי שעלי רגלים אינן מספיקין להוציא כל מעשר שני שלהן ברגלים ומימיין אותן לקרוביהן או לאהוביהן לאכול אותן כל

לשיק רוב בהמות הגמורות בירושלים בכל ימות השנה הן נפלו ונתחללו כבר כיון דלוקחים הו רובא שהרי כמה אנשים

ריב בין

פ"א א מעות שנמצאו. בין שופר שקלים לשופר נדבה תולכין אחר הקרוב בין להקל בין להחמיר: מחצה על מחצה יפלו לנדבה. דנדבה תמורה

דכונה עולה אבל שקלים שרייהן קילי קדושיהו דיתנין לחומת העיר ומגדלותיה: לבונה תמירה לנדבה היא ע"מ קרינה אבל עיני הן מכשירי קרבן: בין קנין לגזול עולה. יפלו לגזול עולה ע"מ קרבן דקוי חובה

הן אחד לעולה וא' להסתא והסתא הנשר נאכל לכהנים ומד שיש לו שעת השר לכהנים אין זו מעילה והעולה כליל וחמירא עפי: בין חולין למעשר שני לאו במקדש פסקין אלא אם היו שני נצורי מעות בניכוח: מחצה למחצה

יפלו למע"ש. ויאכלם בירושלים כגון שכתבנו בין כאשר דאי לא הוה אזלין בחר בחרא כדנזכח בכספים כפ"ק (דף ז'): ב מעות שנמצאו לפני סחרי

בויע

תפארת ישראל

יבין

פ"א א ר"ל בין שופרות של שקלים ושופרות של נדבה [כפ"ו מ"א]: ומימי שמינין המעו' ששבי השופר' שזין, ואל"כ רוב וקרוב

הלך אחר רוב (א): ג דחמירי דכולן עולות, משא"כ שקלים שמה יודמנו לשירי הלשכה, שסא לררי העיר [כפ"ד מ"ב]: ד ר"ל בין שופר זה לשופר האחר: ה ללבונה ע"מ קרבן, משא"כ עיני הן רק מכשירי קרבן. והא דלא נקט נמי בין לבונה לזהב. י"ל משום

דכל שזיר זהב מסתמא מביא דינר זהב ממנו ולא פדיונות בשווי דינר זהב, ועי"ז לא מחליף עם דמי לבונה. סירה מדלא נקט נמי בין גזולי לעיני, ש"מ דהק' שופרות זוני זוני הו קימי בעזרה, דהיינו חדשין ועתיקין, קניין וגזולין, עיני ולבונה, וזהב כל חד וחד במקום אחר בנייה אחרת, באופן דליכא לספוקי בכל חד רק צבר זונה, וכן מסתבר דהרי השופרות של השקלים, הרי נביים מהנבואה, ועי"כ שכלככה היו עומדים [לעיל פ"ג] משא"כ שאר השופרות שכל מי שירצה נוהג לחסוך מסתמא במקום גלוי עמדו:

ו היינו כהכמים לעיל [פ"ו מ"א], דקנין הן או חטאה וא' עולה, להכי יפלו לגזול עולה דחמירי דבטן עולות. מיהו כדי שסתכפר האשה שאפשר שהביאה זה המעות להיות קנין, דהיינו או חטאה וא' עולה, להכי מקנין לה משל נצור, ומקריבין בעדה חטאה עוף על הספק שאינו נאכל: ז אפילו להקל: ח ר"ל בשוק של מוכרי בהמות בירושלים: ט אפילו שלא בזמן הרגל, משום דרוב בהמות הגמורות

שם, נמכרות במעות מעשר, דמדאין העולי רגלים מספיקים לאכול מעות מעשר שהביאו כשעל רגלם, אע"ג דמעות מעשר שני שכתבם בירושלים מותר לחזר ולהוציאן [פ"ט דמ"ט], עכ"פ מתייראם להחזירן אן יכשלו בהם לאכלן בתוך, ונס מירחא לבי מלהא, להכי נותנין

[סדר מועד ח"א]

אופן

מעות שנמצאו פרק ז שקלים

ויירושלים... שם ה"ט... ב' בשר שנמצא... ש"ס ס' ססוי המוקדם... ס"ד: נמצא בגבולין... חולין... ז"ה ה' :

שנתי נוסחאות

ב ברהר הבית חולין בירושלים גד' ונכ"ח ונמטני' ובהר הבית חולין וברושלים ונ"ה נכ"ח בשעת הרגל מעשר ובשאר (כל) ימות השנה חולין גד' ונכ"ח ונמטני' הסדר בשאר כל ימות השנה חולין ובשעת הרגל חולין מעשר ונ"ה נכ"ח ונכ"ח (כ"ז ח') (ו'ס יתח') ג והתיבות גד' ע"כ התיבות וכן בסמוך בירושלים גד' ונכ"ח ונמטני' ונמטני' וברושלים. תעובר נכ"ח תעובר צורתו ויצא נכ"ח צורתו ויצא נכ"ח

בני אדם עומדים על בהמה אחת לקטות: ברהר הבית חולין. וא"ס לפי הראשון שפירש הר"ב בסוף ברטות דאסגודתו אזור חלול שמתנין בו מעות וחקן שלא יכנס בו להר הבית וא"כ מסתמא של הקדש הן ונפלו מן המציאים שקליהם לנשכה. כנר כהנו בתום' צב"מ ד' כ"ז (ונפסחים דף 97')

דלון אסור ליכנס אלא במעות הנרורים לו בסדינו דנראה שטבח אוחס לסחורה ונגמ' הוא ובענין זה אפי' של הקדש אסור. אבל בידו אפי' הם של חולין מותר ליכנס. ע"כ. וא"ת אכתי נימא דשל תרומת הלשכה הן כבר כתב הרמב"ם ע"פ

הירושלמי דחזקה דלון כהן מוליא מעות מתרומת הלשכה עד שהוא מתלנן על הבהמה וכל מה שיפול ממנו (" חולין הוא מה שאחר כך הוליאורו מן הלשכה: ג) והתיבות הטאות. הר"ב כתב ג"כ אשמות. לפי שדין אכילה שיהיה שים כדחק בפרק איזוהו מקומן: זה וזה העובר נורחו. מ"ש הר"ב לפי שנפסלו בהיסח הדעת ואסורים באכילה וא"ס הוא עולה ["ח"ל לוח שהוא כולו כליל לחיסים כדתנן בחזרוהו מקומן. וא"ס הוא טהאח] נפסלו בללו הכי שמה לנו. ["הרמב"ם לא כתב אלא מפני ששם שמה עבר זמנו וכתב עוד]

ומיורו כ"מ לא"ס עבר ארס ואכלו. א"ס אכל מה שנמלא בירובלים אינו חייב כלום לפי שהוא שלמים. וא"ס אכל כהן החתיכות הנמלאות בעורה אינו חייב כלום. עד כאן: תעובר נורחו. מ"ש הר"ב ועבור לורחו דשלמים היינו עד יום שלישי. כלומר אף ע"פ שהשלמים אסורים באכילה מתחלת ליל ג' כמ"ס במשנה ז' פרק המשי דזבחים. עובר לורחו אינו אלא ביום ג' כדליף. בזבחים (" כרמב"ם: חולין הוא (נ"י שכנר ממלג) ואח"כ נ"י. ונכתיב ד' הראב"ם יתח וקטן א"כ. מה שאמר ק"י.

וברהר הבית חולין. ירוס' אמר רבא בר חייה בשם ר' יוחנן חוקי' שאין כהן מוליא מעות מן הלשכה עד שמתחלל על הבהמה: (ובירושלים) בשאר כל ימות השנה חולין ובשעת הרגל מעשר. מפרש בפסחים פ"ח אמר רב שמעיה בר זירא מ"ס הו"ל וזוקי ירושלים עשוין להחכבד בכל יום וקמחי קמחי אלו לא: פתנב' דלא כר' יוסי דתימי [תוספתא פ"ג] א"ר יוסי אלו דברי בית שמאי אבל ב"ה אומרים לעולם מעשר חוץ מהנמלאין כבר הבית בשאר ימות השנה שהן חולין: ג אברין עלות. ודווקא שמתחין כמפור' נמס' יומא פ"ג: והתיבות הטאות. וס"ה דאכלא לסוקי בשא"ס אכל טהאח שכיחא עפי מ"מ אכילתן שיה ליום

הוא רלא ובה ההקדש מההפקר מדין חצר דהר הבית הוי הצירוי דהקדש עיין מש"כ בזה בס' קצות הרושן רפ"י הארבותי וכחשובה ר"י כעוה" :

אופן לקרוביהם שיאכלו הם אופן אחר הרגל, ומלין שמהם לאכד. והא דמלין במעות של לוקחין עפי מצמעות של מוכרין. ה"ע משום דלוקחין מרובים ממוכרים, ובממוון דאסורא חילין בחר רובא: (י) א"ס נמלא' סס: (יא) אין ר"ל שהן מעות חולין ממש, דהרי אסור להכניס מעות חולין לעזרה [כנרבות דס"ג ב']. אלא ר"ל שהן מבקלי' שבלשכה, דאע"ג שהן קודש, עכ"פ אין מוליאין מעות מהלשכה עד שהוא מתחלה כבר על הבהמה, וא"כ כשנאכדה, חולין גמורים היא [ירושלמי כאן, ורמב"ם פ"ג משקלים ופ"ו מע"ט] (ב): (יב) שלא בזוק הבהמות: (יג) דלו מלי עפי מעשר, ואף דמסתמא לא הביאו כל קד דמי מעשר לירושלים שיהיה יותר מדמי עשירי ירושלים כנקדימון בן גוריון וכו'. י"ל רוב מעות המטולטל ברחובות מעשר היה, ואי"ל עכ"פ שאר ימות השנה רובא הוא, ובתן חולין מלי. י"ל שוקי ירושלים מהכבדון בכל יום וא"ס אז נפל, כבר מלאוהו. משא"כ הר הבית אינו מהכבד, דלון חזק עמיו שס, דאסור לכנס לשם באבק שברגליו, ומדהמקום נבזה, כיבד הרוח האבק המעט והמעות נשא' במקומו: (יד) אבז דתנא בריש פרקן מעות שנמלאו סמוך לשקלים, נקס נמי כל דימי מליאה עד ס"ח סוף מ"ג, אף דלון להם

שייכות עם שקלים: (טו) מדמטתה אברים כדרך עולה: (טז) ר"ל א"ס מלא' שס חתיכות קטנות: (יז) ר"ל ודלוי הן קרובן שבה על טהא' דהיינו או טהאח או א"ס, שדן אכילת שיהיה שיהיה. או כ"ל דטהאח דוקא, דא"ס אינו כל רק על ו' מיני טהא' [בנמיס פ"ס מ"ה] משא"כ טהאח כל על רוב הטאות. אבל לקדשים קלים לא חיישינן דלון דרך לנתקן בעזרה מדלון נאכלין שס: (יח) בין מה שנמלא' בעזרה או בירושלים: (יט) דהרי הוסיף הדעה מן מלשמן כשנאכדו וה"ל מדרבנן כנעמא (בנמיס ד"ע א'), ואפי"ס קאמר דנין כהנאה או שלמים, ומלי נ"מ והרי בין קד וקד כשרף. אלא אפי"ס פ"מ מתי שרפטו, דלון לנלג' בהן ולשרפן מיד, עד אחר עיבוד לורה, דהיינו אחר זמן אכילתן, דטהאח נאכל יום ח' וילגה שלאחריו, ושלמים יום וילגה יום, ואפי"ס שלמים אינו כשרף רק ביום ג', דנפקא לן מקרא [בנמיס ל"ו] דרק ביום שרפינן ליה (ג): (כ) ר"ל בערי ישראל: (כא) וילגה יום, ופ"ק

מעשר: ובהר הבית חולין. ואפילו ברגל שרוב מעות שבי בני אדם אז הן של מעשר אפי"ס או חולין דלולין בחר רובא דטהא. ואימור מקמי הרגל נפול: בירושלים. שלא בשוק הבהמות: בשעת הרגל הכל מעשר. ולא חולין בחר רוב טהא לפי ששוקי ירושלים עשויים להחכבד בכל יום ואי נפול מקודם כבר נמלאו. אבל הר הבית לא היה עשוי להחכבד לש שהוא גבוה והרוח מכבד ומסיר כל האבק וגם אין ארס רשאי ליכנס בחר הבית באבק שברגליו לפיכך אין חזק מלי שס: ג אברים עולות. כיון שמטותה כדרך

הנתוח המפורש בעולות. בידוע שהן של עלות: חתיכות טהאות. דלון אכילים בעזרה אלא טהאות ואשמות: וברושלים זבחי שלמים. דרוב בשר הנאכל בירושלים הוי שלמים: זה וזה. בין שנמלא' בעזרה. בין שנמלא' בירושלים: תעובר צורתה. לפי שנפסלו בהיסח הדעת ואסורים באכילה ודון לולול בהן ולשרפן עד שיפסלו צורדי. הלכך בעו עבור לורה היינו שיפסלו בנותר ועבור לורה דשלמים היינו עד יום שלישי: נמצאו בגבוליים. בערי

הנתוח המפורש בעולות. בידוע שהן של עלות: חתיכות טהאות. דלון אכילים בעזרה אלא טהאות ואשמות: וברושלים זבחי שלמים. דרוב בשר הנאכל בירושלים הוי שלמים: זה וזה. בין שנמלא' בעזרה. בין שנמלא' בירושלים: תעובר צורתה. לפי שנפסלו בהיסח הדעת ואסורים באכילה ודון לולול בהן ולשרפן עד שיפסלו צורדי. הלכך בעו עבור לורה היינו שיפסלו בנותר ועבור לורה דשלמים היינו עד יום שלישי: נמצאו בגבוליים. בערי

ומיורו כ"מ לא"ס עבר ארס ואכלו. א"ס אכל מה שנמלא בירובלים אינו חייב כלום לפי שהוא שלמים. וא"ס אכל כהן החתיכות הנמלאות בעורה אינו חייב כלום. עד כאן: תעובר נורחו. מ"ש הר"ב ועבור לורחו דשלמים היינו עד יום שלישי. כלומר אף ע"פ שהשלמים אסורים באכילה מתחלת ליל ג' כמ"ס במשנה ז' פרק המשי דזבחים. עובר לורחו אינו אלא ביום ג' כדליף. בזבחים (" כרמב"ם: חולין הוא (נ"י שכנר ממלג) ואח"כ נ"י. ונכתיב ד' הראב"ם יתח וקטן א"כ. מה שאמר ק"י.

ולגה דדוקא בעזרה אינה לסוקי כהנמלא' אכל בירושלים לא דליה נאכלת חוץ לעזרה: בירושלים. בין אברין בין חתיכות זבחי שלמים וס"ה דאכלא לסוקי כבודה ובמעשר בהמה ומידי דשכיחא נקט: זה וזה העובר לורחו וילא לבית השריפה. ירושלמי אמר ר' יוסי יתח לאוכלו אי את יכול טהא תחלקלה לורחו כירש טהא הוא נותר. לשרפו אי את יכול טהא לא תחלקלה: לורחו כלומר טהא פדיון לא בא לרי נותר. לשום בן צירך מימר העובר למחר וילא לבית השריפה וזבחי שלמים צריך אהה לפרש העובר לורחו עד יום ג' טהא היום כהטעם ואינו נותר עד יום ג' לשמיטתו: אברין

הוא רלא ובה ההקדש מההפקר מדין חצר דהר הבית הוי הצירוי דהקדש עיין מש"כ בזה בס' קצות הרושן רפ"י הארבותי וכחשובה ר"י כעוה" :

אופן לקרוביהם שיאכלו הם אופן אחר הרגל, ומלין שמהם לאכד. והא דמלין במעות של לוקחין עפי מצמעות של מוכרין. ה"ע משום דלוקחין מרובים ממוכרים, ובממוון דאסורא חילין בחר רובא: (י) א"ס נמלא' סס: (יא) אין ר"ל שהן מעות חולין ממש, דהרי אסור להכניס מעות חולין לעזרה [כנרבות דס"ג ב']. אלא ר"ל שהן מבקלי' שבלשכה, דאע"ג שהן קודש, עכ"פ אין מוליאין מעות מהלשכה עד שהוא מתחלה כבר על הבהמה, וא"כ כשנאכדה, חולין גמורים היא [ירושלמי כאן, ורמב"ם פ"ג משקלים ופ"ו מע"ט] (ב): (יב) שלא בזוק הבהמות: (יג) דלו מלי עפי מעשר, ואף דמסתמא לא הביאו כל קד דמי מעשר לירושלים שיהיה יותר מדמי עשירי ירושלים כנקדימון בן גוריון וכו'. י"ל רוב מעות המטולטל ברחובות מעשר היה, ואי"ל עכ"פ שאר ימות השנה רובא הוא, ובתן חולין מלי. י"ל שוקי ירושלים מהכבדון בכל יום וא"ס אז נפל, כבר מלאוהו. משא"כ הר הבית אינו מהכבד, דלון חזק עמיו שס, דאסור לכנס לשם באבק שברגליו, ומדהמקום נבזה, כיבד הרוח האבק המעט והמעות נשא' במקומו: (יד) אבז דתנא בריש פרקן מעות שנמלאו סמוך לשקלים, נקס נמי כל דימי מליאה עד ס"ח סוף מ"ג, אף דלון להם

שייכות עם שקלים: (טו) מדמטתה אברים כדרך עולה: (טז) ר"ל א"ס מלא' שס חתיכות קטנות: (יז) ר"ל ודלוי הן קרובן שבה על טהא' דהיינו או טהאח או א"ס, שדן אכילת שיהיה שיהיה. או כ"ל דטהאח דוקא, דא"ס אינו כל רק על ו' מיני טהא' [בנמיס פ"ס מ"ה] משא"כ טהאח כל על רוב הטאות. אבל לקדשים קלים לא חיישינן דלון דרך לנתקן בעזרה מדלון נאכלין שס: (יח) בין מה שנמלא' בעזרה או בירושלים: (יט) דהרי הוסיף הדעה מן מלשמן כשנאכדו וה"ל מדרבנן כנעמא (בנמיס ד"ע א'), ואפי"ס קאמר דנין כהנאה או שלמים, ומלי נ"מ והרי בין קד וקד כשרף. אלא אפי"ס פ"מ מתי שרפטו, דלון לנלג' בהן ולשרפן מיד, עד אחר עיבוד לורה, דהיינו אחר זמן אכילתן, דטהאח נאכל יום ח' וילגה שלאחריו, ושלמים יום וילגה יום, ואפי"ס שלמים אינו כשרף רק ביום ג', דנפקא לן מקרא [בנמיס ל"ו] דרק ביום שרפינן ליה (ג): (כ) ר"ל בערי ישראל: (כא) וילגה יום, ופ"ק

מעות שנמצאו פרק ז שקלים

ז' פ"ג דכ"מ ובקדשים אי אפשר להמיר: ה' נסבית. פי' הר"ב שלשה עשרונים וכו' והה"כ הכמו והיו הראוי להן [ועין מה שכתבתי ברפ"ה]: משל לצור. ובכל מקום שאומר משל לצור הסוזה בו שיבא מהרמות הלשכה רמב"ם. סוף פרקין. וכן כתב הר"ב לקמן גבי קיון ורש"י פרק ד' דמנחות לענין חציתן וכתב דכ"מ בפרק ד' מהלכות שקלים לפי שאלו בכלל מה ששנינו בריש פרק ד' שכל קרבנות לצור באין מהרמות הלשכה: וזה אחד מן. זה שאמרו אחד מן הדר מפרט לחיך שש נכרי כו' רש"י פרק ד' דמנחות דף כ"א.

ועל המלה ועל הענין שנים כ"כ רש"י פרק ג' דמנחות דף כ"א. [זהו כראה סתם לדבריו דבפרק ד' דר"כ יהיו ז' בלאו הא דלעיל. ולפי שלשון משכתינו זה אחד מן איון לו טעם אלה כדפירש רש"י בפרק ד' לכך ז"ל דו"ט שנים לאו למימרא שלשון הכתוב הכענין הם שנים אלה חוכמה בעלמא קאמר אלו שנים]: נכרי שכל עולמו. כרבי עקיבא דמ"ל דאין מקבלין מן אלה עולה דמ"ס בשמנה ה' ריש פ"ק. ותמן הכא דנסתין קרבין משלו הא דקאמר רבי עקיבא עולה. עולה וכל הדרתה קאמר דהיינו נסכים.

שנינו נוסחאות
ה' שהיא מביא נסבית
 נד"ה וכו'. עתה נסבית
 נכ"כ. עתה נסבית
 נכ"מ. שמונה נסכים.
 חזור להיות מניחין
 (אוחה) נכ"מ מי שהיו
 [אל משה] מניחין
 ולתא' אף אוחה בגלוי.
 באין בגלוי ק"ק קריבין.
 ו נכרי ששלה נכ"ק
 ובמסכת י"ג. וסביח ות.
 כסות; נכ"מ. שהתלה.
 ושלה עמה נסכים
 נכ"מ. ששלה. נד"מ. אם
 ש"ה. כנ"ק וכו'. כדבר
 ובמסכת י"ג. נסבית.
 [וכן נר' כו' משל צבור]
 נד"ר. רפ"ב ליהא ק"ו ועי'
 חו"ט ד"ה וזה אחד.
 [אם] יש לו נסכים
 כנ"ק. יתא. ותנאי.
 במסכת י"ג. שבת
 נד"ל ליהא נעשה.

מוצאה כס' עד שהוא מביא נסבית (ז' חזור להיות מניחין אותה ובורהין. התקינו בית דין שיהו נסבית באין משל צבור לז): **אמר רבי שמעון** שבעה דברים התקינו בית דין. וזה אחד מהן (ז') נכרי ששלה עולמו ממדינת הים (ז') ושלה עמה נסכים (ז') קריבין משלו. ואם לאו קריבין משל צבור. וכן גר שמת והניח זבחים. אם יש לו נסכים (ז') קריבין משלו. ואם לאו קריבין משל צבור (ז'). ותנאי בית דין הוא על כהן גדול שמת (ז') שתהא מנרה (ז') קריבה משל צבור. רבי יהודה אומר משל יורשין.

אבל נסכים לתוויהו לא. כדליתא בגמ' דמנחות פרק ז' דף ע"ג: ממדינת הים. דכרו חכמים בזהו דבא"ז בזמן הכית לא שכחו נכרים כולי האי. ועיין ריש פרק דלקמן. והרמב"ם בפי"ד מהלכות שקלים העתיק ממדינת החרה אפשר דכח לומר שאם הוא עומד במדינה אחרת לו הכא נסבית. [ועיין למטה נד"ה ר' יהודה]: וכן נר' שמת וכו'. דלילו ישראל שמת הוא מקריב יורשין נכסיו כן כתב רש"י דמנחות דף כ"א והכי תני בסוף פרק ט' דמנחות. ועיין שם ולקמן בסמוך: [אם יש לו נסכים. שספירין בחיי דלאחר מיתה היו הכל הפקר חוס' דמנחות פרק ד' דף כ"א]: ותנאי בית דין הוא. הואיל וזה אינו הנאי בית דין ממס. אלה דלוקמוהו אדלוריתא כדפירש הר"ב דקדק התנא לחזור ולבטא ותנאי בית דין אלה דקביא מאפר פרה דלקמן דה"ל נמי למתני הכי וכי תימא דמבוס פלוגתא דר"י תנא הכי קשיא מקינן דלקמן: [ומיאו' י"ל דלכפי תנא הכא ותנאי' ב"ד הואיל וליהא לתרתי דלוקמוהו אדלוריתא וגם פליגי ר"י משא"כ פרה דלקמן דהע"ג דלוקמוהו אדלוריתא כי הכא חל ליה ציה פלוגתא. וקינן אף על גב דלית ציה פלוגתא ליה ציה חוקמתא אדלוריתא]: קריבה משל לצור. כתב הר"ב כיון שראו דקא מנתקא לשהה התקינו דנגבו מיורשים. ויטלים לתקן כן לפי דלענתא דהכי ממעין כהן גדול שהיו נכסיו משועבדים שאם ימות סורשיו יתנו מנכסיו החציתין דודאי מסחכרא דאם לא ירשו שלא יהיו מחויבין להביא מצינאם ולהכי קרו להו יורשים: רבי יהודה אומר וכו'. הר"ב פסק ושלס כרבי יהודה והדין עמו דר"י ור"ם הלכה כר' יהודה כדליתא בפרק מי שנהגו אחריו [מו]: וקשיא

תוספת הדרשים
 ו [במשנה] ושלח ענה
 נכ"מ פירש דמי נסכים
 פ"ג דמנחות דף כ"א
 הא הוא עמנו עמא
 ומעמא:

לקוטים

ו חו"ט ד"ה וזה וכו'
 כראה סותר וכו' כ' נכ"ע
 דלעולם לא סתיי אלה
 דרש"י גר גוי תשיי אי'
 והאידן גר ע"ש. ולא
 נהנה דמתי עמא ח"ב
 למטה כלהו או מבוס
 דגר וגוי דתווייהו ח"ב
 מינא נכד. הרי בע"כ גר
 דנקט ממני' לאו דוקא
 אלא כמ"ה הכוונ' לתקן
 דנקט גר דלילו ישראל
 שמת אין מקריבין יורשין
 נסבין. אף לעולם דהי"ב
 ישראל שמת הויא דלא
 שייך לומר שקריבין יורשין
 כגון שלא יתנו דבאין משל
 צבור. אי"כ גר לאו דוקא
 אלא אורחה דמלתא נקט
 וזו משום דתווייהו נסכים
 הכאים משל צבור. אי"כ
 ותשוב נמי לתך הדוא
 דת"י. אי' ולתורה דעמי
 איכא לז לממר דהך דגר
 שמת (וה"ס) ישראל הכא
 דלא מקריבין יורשים והביא
 דכ"ג שנתו שכל אלו
 כחוסם באין נסבין משל
 צבור לאו חציתין לתת.
 ועם כ"י יש להסיר ק"ת
 פסק ליה מן התורה מכל
 מקום גב כו' לא נהא
 דעמי. (ש"ל):

ריבבין

ר' יהודה אומר משל יורשין בלא ושלמים היתה קריבה ותניה בפי' תפלת שלמים שהרית ושלמים בין הערבים ובקומן לזונה הלא ע"כ החציתין א] פליגי אמורתי ה"ס] ועוד תניא ה"ס כ"ג שמת ולא מיט כ"ג אחר החציו מנין שהיא מנחתו קריבה משל יורשין ת"ל והכהן המשיח החציו מבטוי יגשם אותה יכול יקריבנה חזין ת"ל אותה אותה שלמה ולא חסדה דכרי ר' יהודה כ'

תפארת ישראל

ר' יהודה אומר משל יורשין בלא ושלמים היתה קריבה ותניה בפי' תפלת שלמים שהרית ושלמים בין הערבים ובקומן לזונה הלא ע"כ החציתין א] פליגי אמורתי ה"ס] ועוד תניא ה"ס כ"ג שמת ולא מיט כ"ג אחר החציו מנין שהיא מנחתו קריבה משל יורשין ת"ל והכהן המשיח החציו מבטוי יגשם אותה יכול יקריבנה חזין ת"ל אותה אותה שלמה ולא חסדה דכרי ר' יהודה כ'

בויע תפארת ישראל יכין

האזר הוא קבר שמנא. ליתא דהכא שאני לזרחו מוכחז דלחוי סאכד הוא לחוי שמנא שמכיר. אע"כ דעסם הספול הכא מבוס חשע עבר ומתי אכל היסח דעת אינו ספול רק ביטו בידו ואיז מבמרו [כפסחים ל"ד א'], ולא בנאכד וכן משמע נמי בירושלמי הכא רמב"ם [פ"ט תפעה"ק], דעסם דמתי' דפסול משום חשע עבוד ומן אבילותו, יע"ש. אי"כ יסה כהנו חוס' דמשמע מהכא דכדליתא כך חששו אינו נספול משום היסח דעת, מהלך נקט רש"א ע"כ:

דלא מלויין פסחים טפי, ויקרבנו לפסח ולכשיבא בעליו ישלם לו. אבל לא ישהנו עד אחר פסח שמת יבוא בעליו ויקרבנו לשלמים. דמשמע לבעליו מזהו עושה ואוכל [כפ"ד דכ"מ] ועוד דמשלמים לריך ליתן לכהן חזיה וכו', ובריך נסכים משא"כ פסח [ועי' חוס' קידושין ד"ה ב' ד"ה ודלמא הראשון]: כשא' את המונא קרבן: (ל' דהיינו ג' עשרונים לפר, וב' לאלו ואל' לכשם, והסמן והיו הראוי להן: כפ"ס ס' י"ד י"ז): (לא) כל משל צבור דפרקן, ר"ל מהרומת הלשכה. וק' אי"כ לעיל במשנה ד' דלמרינן שיבויג' בהמות, למה לא חששו שיטעוהו ויברחו כי הכא. ואת"ל דהאי דלוקי לה רבי יוחנן [קידושין ג' ב'] שיבויג' בהמות (ש' ס' י' י"ה) סמך ח"ע על דברי ר' אשעי' (ש' ע"ח) דמיקי לה בצבא לחוב בדמיה, ופ"ס' שהתלה מעלמו להתליף בהמה שמנא על ג' בהמות אחרות, כדי לתקן הכל, אי"כ קשה אם איו עיני טרס מלהפריס ג' בהמות לצי גזא דרחמנא איך ס' כ"ד ס"ל: אלא נכסיו ויניה הקרבן לברוח לחיבוד. ואפשר דה"ק דאם לאמר שיהיו ה' בהמות אחרו לט' שהקרבנות הללו לריבוי נמי נסכים ולא רצה להביאן, היו ממעכתינן איהו בראשונה, אלא שכתבנו שאין תקנה לבהמה זו שנתמלאת רק כשיתכבד כנגדה ג' בהמות וגם ג' נסכים, הויא קשה להם לנזור כל כך הרבה, והיו מניחין להכבמות הנמללות, והיו בהמות בורחין והולכין, עד שהתקינו שיבואו נסכים משל צבור: (ב) דהיינו הך דלעיל, ואיך ו' מפרט ואילו: (ג) ר"ל מזדינה ארזה, דלילו היה הנכרי כאלו. הויא אמרינן ליה הביא נסכים. וה"ס ישראל רק נקט נכרי מדרגלו בעלי יורש שרריך נסכים: (ד) ר"ל דמי נסכים, דלילו נסכים ממם הרי נעמחו בידיו: (ה) שהפריס בחייו: (ו) אכל ישראל שמת, יורשו מביאין הנסכים מנכסיו, אבל נר' אפילו הויא נכסיו כפי אחיי נכסי כל שלא יתן ממם לנסכים הרי שהאר הפקר: (ז) ולא מינו עדיין אחר חתחתו: (ח) הויא העשירות האיסיה שמקריבין משל טיה"ז בכל, ס' שנעשים

ממם לנסכים הרי שהאר הפקר: (ז) ולא מינו עדיין אחר חתחתו: (ח) הויא העשירות האיסיה שמקריבין משל טיה"ז בכל, ס' שנעשים

שאלו הם שיהי לנו
 יצאל חלק בהם שפיר יל
 מקח נעלים כל נעלים
 משא"כ כלן ופ"ק א"כ היו
 אנשי מעמד ויזין לטעור
 כל היו נבי' המקדש כשניל
 קרן יחידים וקח נאל: כן
 ממנה ד' פ"ד דתענית
 פ"ט וז"ל מ"ה כרמ"ב
 נחזרו והביאו הקוריע עם
 קינון לכל תסלה מד'
 הסלה כו' מקח מעמד
 פ"ט שמעט שלא היו
 שפדיון עם כל כיום:
 (מתקופת א"ל):

פרק ז משנה א מעות שנמצאו בין שומרות של שקלים לשומרות של
 נדבה [ע"י הנ"ב רפ"ב] קרוב לשקלים יפלו לשקלים לנדבה יפלו
 לנדבה, מהצה על מהצה יפלו לנדבה, דנדבה כולה עולה, משא"כ
 שקלים מסתפקין מהן לעולות ולדברים אחרים, וכן כל המעות הנמצאות
 בין כל שופר לשופר ופול לקרוב, ובמהצה למחצה אם בין עצים ללבונה,
 ללבונה; בין קנים לגוזלי עולה, לגוזלי עולה, וכן בין חולין למע"ש ולעולם
 במחצה למחצה חמיר להחמיר; וכל המעות הנמצאות בהר הבית חולין,
 שאין הגובר מוציא מעות מתרומת הלשכה עד שהוא מחלל על הבהמות
 שלוקח לקרבעת: כ"ב. מעות הנמצאות לפני טוהרי בהמה בירושלים
 לעולם מעשר, שהוקף רוב העם מביאין מעות מעשר וקונין בו בהמות;
 והנמצאות בירושלים ואפי' דינרי זהב עם הכסף ועם המעות היו אלו חולין
 הואיל ושוקי ירושלים מתכבדין בכל יום, ובמצא ברנל הכל מעשר;
 מ"ג. בשר הנמצא בעורה איברים עולה, דעולה מנתה לתחמים ולא
 חותכין לחתיכות דכולה כליל, וחתיכות הסאת. והנמצא בירושלים שלמים
 והכל תעבור צורתן [כלו' שמניחין עד שנפסל בלינה] וישרף ששא נותר
 הוא, וחקק עולה והסאת מעיל רק, למי שעבר ואכל, דבאכל ישראל
 הנמצא בירושלים אינו מביא קרבן מעילות דשלמים הוא, וכן לא באוכל
 בהן החיכות הנמצאות בעורה והסאת הוא, משא"כ באכל אברים
 הנמצאים בעורה דמביא קרבן מעילה; ואפי' ראין חייב על ספק מעילות
 אמש תלוי ככריות דב"א, באן הוא כוודאי; נמצא בנבולין בערי
 ישראל איברים נבילות דדרך לחתכן לבלבדים, חתיכות כשאין נכרים

בעיר או בשעה הנגל דהבשר מרובה אפי' איברים מצד הרין מותר
 ומדברין אמור משום בשר שנתעלם מעין: מ"ד. ה. בהמה שנמצאת
 בירושלים ועד מגדל עדר [שם עיר] ובמדרה לכל רוח אם נקבה בת שנתה,
 כונסה לכיפה עד שהמות ששא הסאת היא; היתה בת שנים, וביאנה
 שלמים ויביא עמה לחם ששא תודה היא [כלו' דמתנה עליה ואומר, אם
 שלמים הריני מקריבה לכם שלמים, ואם תודה הריני מקריבה לכם
 תודה דתרוייהו קרשים קלים ניהו ומתנתיהם שוה ותאכל כחמור שבהם
 ליום ולילה עד הצות]: מצא זכר בן שתי שנה אין לו תקנה, ששא אשם
 ועריין לא כפרו בעליו; מצא זכר בן שנה מניחו עד שיפול בו מום
 ומביא ב' בהמות תחתיו ומתנה, אם עולה הוא, זה עולה תחתיו, ואם
 שלמים, זה שלמים תחתיו, ומקריב האחת עולה ונכסיו משל צבור
 והאחר שלמים [ומתנה עליה ששא תודה היא כלעיל] עם הלחם ששא תודה
 היא, והנמצא יאכל במוט דאפי' היה כבור או מעשר נאכל במוט, ובי"ל
 ששא פסח הוא, דבטונו הכל נזהרין, ולאחר זמנו היו שלמים ונאכל
 במוט, ולאשם דנייר או דמפרע דלא שכיח ליבא למיחש: מ"ו. ז. כבוד
 הוכרזו הנכסים שמביאין מתרומת הלשכה דקרוב הנמצא, ודרכים,
 ודגן וחתיכות כבה"ג שבת והוא מ"ו דברים שחתקינו הב"ד ועוד תיקנו
 על המלה ועצים בשצריכין לאכילת קרשים שיהו בהגם נאותין אף
 המיוחדין למובה; ועל פרה אדומה שלא יהו מועילין באסרה אפי' דמדברגן
 גזרו ביה מעילה; ועל הסחויבין קנין שנתנו מעות לשופר ובי"ד קנין
 את הקנין באותו יום, ואם נפסלו או פרחו קריבות משל צבור:

צתיגים ר"ע מברטנורה כל הרוקין פרק ח שקלים תוספת יום טוב

פ"ח א כל הרוקין
 פסחים י"ט פ"ב
 בשאר ימות השנה. פ"ו
 פ"ג מה' חב טעילה פ"ח
 ב כל הכלים פסחים י"ט פ"ג:
 שנויי נוסחאות
 פ"ח א ר' יוסי אומר
 נמצא וחבמי'
 אומרים ועי' פ"ה כרמ"ב
 בשאר ימות כרמ"ב
 ויכ"ק וזכ"מ
 ונמשכ"ד. כל ימות.
 ש ב א מצע נכ"ח
 באמצע וכן כסאן.
 שמשני שהן מועטים
 מסתלקים... דג"ג פסני...
 וכו' כ"ח א (ש)
 ומסתלקין; נמשכ"ד
 פסני שהם מועטים
 מסתלקין; נכ"ק פסני
 שהן משפין ומסתלקין.
 ב כל הכלים דג"ג וכו'.
 דרך עליה דג"ג וכו' א'
 ונמשכ"ד ודרך.
 שלא בדרך ירידתן
 דג"ג וכו' א' וכו' א'
 ונמשכ"ד שלא בירידתן;
 כנ"ו וכו' א' כדרך ירידתן
 עליהן ממאין ויפה העיר
 דג"ג כי המסכים (יע"ב)
 פונה יע"ס היא.

פרק ח א כל הרוקין הנמצאים בירושלים טהורין. דלילו
 חוץ לירושלים גזרו על ספק רוקין. כותק
 במשנה ה' פרק ד' דטהרות: ובשעת הרגל. פירש הר"ב
 שרוב ישראל טהורין כי העיקר אלילט כל ישראל תכרים ברגל.
 הרמב"ם. וכתבו הר"ב במשנה ו'
 פרק ג' דתניגה: ב כל הכלים
 הנמצאים בירושלים טהורין. דחוץ
 לירושלים גזרו כותק פרק ד'
 דטהרות: דרך ירידה כו' טמאים.
 הא דכל העיר טהורין ודחתן דרך
 עליה טהורים דייק הכי הא דגזיתא
 [טמאים] פירוש מבוזות קטעת שהיו
 סמוך לדרך ירידה ועלייה ופעמים
 שהיו יורדין דרך אותם מבוזות
 ופעמים עולין והנהו טמאין מספק.
 גמ' פסחים דף י"ט ע"ב: ["שלא
 בדרך יירודתן עלייתן. והר"ב
 העתיק שלא כירידתן עלייתן וכן הוא
 רבי
 ירידה לבית הטבילה. שני דרכים היו למקוה בראש יורדים
 ודאי טמאים לפי שפלו מיד המביאים לטבילה: שלא בירידתן עלייתן. דכירידתן ודאי טמאים היו לכך הוה מורידן לבית
 הטבילה
 ר"ב ב"ן
 כפסחים טמאין. כפסחים בסוף פ"ק פירך רישא לסיפא דרך ירידה לבית
 הטבילה טמאין הא דלמלא טהורין אימא סיפא דרך עליה טהורין הא דלמלא
 טמאין אלא רישא דוקא הא דלמלא טהורין לפי שלא גזרו על ספק כלים
 וסיפא לאפקוי גזירתא ופרש"י ז"ל מבוזות קטעים שהיו סמוכין לדרך ירידה
 ועליה ופעמים שהיו יורדין דרך אותן מבוזות ופעמים היו עולין בהנהו
 מבוזות טמאים מספק סכרי תחלתן טמאין היו מספק נפלו בירידה מספק
 נפלו בעליה ומסיקא לא נפקי מסומחין אכל שאר כלים דמספק נטמאו מספק
 לא נטמאו לא גזרו עליהן מספק: שלא כירידתן עלייתן שדרך אחד היו
 יורדין

פרק ח א כל הרוקין הנמצאין בירושלים
 טהורין א) חוץ משל שוק
 העליון ב) דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר
 בשאר ימות השנה ג) שבאמצע ממאין.
 ושבצדדין טהורין ד). ובשעת הרגל.
 שבאמצע טהורין. ושבצדדין ממאין.
 שמפני שהן מועטין מסתלקין לצדדין ה):
 ב כל הכלים הנמצאין בירושלים ה). דרך
 ירידה לבית הטבילה. טמאין. דרך עליה
 מהורין. שלא בדרך ירידתן עלייתן ז). דברי

י"ב י תפארת ישראל בווע

פרק ח א לא מחזקינן להו ברוקין של זב, שהו ממטא ארס וכלים
 דבירושלים זבין מיעוטא דלא שכיח, אבל בשאר דוכתי
 גזרו, דמעוטא דשכיח הוא [כפי' דתפארת] ואף נשים דשכיחי ביניה
 מיעוטא ניהו עד רוק זכרים, דכבודה בה מלך פנימה, וצפרט
 דמעטאין כזבין, וגם זבין ממם מתרחקין לגם: ג) דמליין טמאין: ד) דמדרכו
 הטמאין, וזבין שכתוב שאין דריסת הרגל מלוי עם: ה) דהרי רוב
 ישראל מטהרין ברגל, והטמאין מתרחקין לדברים: ו) דחזן
 לירושלים, כל הכלים הנמצאים בכל מקום טמאין מספק [שם]: ז) דב' דרכים
 היו למקוה, כדי שלא יתמלאו העולין מהורין מהורין: ח) א'
 דג"ג

פ"ח א [ואיליה"ק הרי רישא וסיפא סתרי אהדדי דמגבל דנדקך
 ירידה טמא, משמע דשאר דוכתי דליכא כוונת' לטומ' טהור,
 ומספק בדרך עליו' טהור, משמע דוקא בריבא סוכנה לטברה טהור, סא
 וזבין צדדין טהורין, וזבין צדדין טהורין: ב) דשם מלויין כוכבי נכרים
 דמתרחקין מלויין, וזבין צדדין טהורין, וזבין צדדין טהורין: ג) דמליין
 טמאין, וזבין צדדין טהורין, וזבין צדדין טהורין: ד) דמליין טמאין,
 וזבין צדדין טהורין, וזבין צדדין טהורין: ה) דמליין טמאין, וזבין
 צדדין טהורין, וזבין צדדין טהורין: ו) דמליין טמאין, וזבין צדדין
 טהורין, וזבין צדדין טהורין: ז) דמליין טמאין, וזבין צדדין טהורין,
 וזבין צדדין טהורין: ח) דמליין טמאין, וזבין צדדין טהורין, וזבין
 צדדין טהורין: ט) דמליין טמאין, וזבין צדדין טהורין, וזבין צדדין
 טהורין: י) דמליין טמאין, וזבין צדדין טהורין, וזבין צדדין טהורין:

פ"ח א לא מחזקינן להו ברוקין של זב, שהו ממטא ארס וכלים
 דבירושלים זבין מיעוטא דלא שכיח, אבל בשאר דוכתי
 גזרו, דמעוטא דשכיח הוא [כפי' דתפארת] ואף נשים דשכיחי ביניה
 מיעוטא ניהו עד רוק זכרים, דכבודה בה מלך פנימה, וצפרט
 דמעטאין כזבין, וגם זבין ממם מתרחקין לגם: ג) דמליין טמאין: ד) דמדרכו
 הטמאין, וזבין שכתוב שאין דריסת הרגל מלוי עם: ה) דהרי רוב
 ישראל מטהרין ברגל, והטמאין מתרחקין לדברים: ו) דחזן
 לירושלים, כל הכלים הנמצאים בכל מקום טמאין מספק [שם]: ז) דב' דרכים
 היו למקוה, כדי שלא יתמלאו העולין מהורין מהורין: ח) א'
 דג"ג

הטבילה ובעליהן טהרו לאחר שהטבילין: רבי יוסי אומר כולן טהורין. דלא גזרו על ספק כלים בירושלים והלכה כרבי יוסי: מגריפה. כלי שגורפים וכוונתם בו עלמות המים כשהם מפזרים: מריצה. כלי שרוללים ומצברים בו עלמות המים כשהולין להכניסם ככל להולין

ממקום למקום: ג שוחט בה מיד. ודלוי הטבילה בעליה מאתמול כדי שיהיה לה הערב שמש ותהא ראויה לשחוט בה היום בערב הפסח: בשלשה עשר שונה ומטביל. כלומר אע"ג דאיכא למימר כבר הטבילה בעליה לריח המולאה להטבילה שנית דשמה לא הטבילה בעלים דהיה להם שהות להמתין עד

סמוך לחשיכה ואע"פ שלא גזרו על ספק כלים בירושלים משום חומרא דקדשים הלכתינה טבילה ורמב"ם פי' שנה להזות עליה דשמה נטמאה בזמן והזה עליה בשלישי ועתה שנה ומוזה עליה ואחר כך מטבילה: קופיץ. סבין גדול עשוי לחתוך צמר ולשבר בו עלמות: בזה ובוזה. בין ב"ג בין ב"ד שנה ומטביל לפי שאין הקופיץ ראוי אלא לחגיגה שצבירת עלם מותר בה ובגמ' בפסחים (ד' ע') מוקי מתני' בזמן שהיה הנשיא גוסס בשלבה עשר שאם ימות יהיו כל הליבור טמאים ויקרב הפסח בטומאה ולא יהיו לריחים לספר הכלים הלכך סבין שרריך לשמיטת הפסח דחד ספיקא הוא שמה לא ימות הנשיא ויעשו את הפסח בטרה מטבילין אותו וחזקה שטהרוהו ציום י"ג כדי לשחוט בו את הפסח ב"ד אבל קופיץ דתרי ספיקי שמה ימות הנשיא ויעשו פסח בטומאה ואז אין מביאין חגיגה וא"ל לקופיץ ואף אם לא ימות שמה יהיו הפסחים מרובים ולא יעשו חגיגה ב"ד הלכך לא מטבילי מיד. ולא אמרינן כיון דשבת הוא לא נשחוט בה מספיקא שמה טמאה היא וגמלא הפסח טמא ומחלל את השבת שלא במקום מטה. ורבותי פירשו שוחט בה מיד בקופיץ קאמר דאף על

רבי יוסי אומר כולן טהורים. פירש הר"ב ללא גזרו כו' ולריך לומר דירידה לבית הטבילה לא הוי הוכחה כולי האי כמו אלמנע הדרך לענין זבים ולעיל דמודה ר' יוסי דגזרו: מריצה. פירש הר"ב שרוללים כו' וזה השם מגזרת ופרן את גולגלתו (שופטים ט' ע) הרמב"ם (י):

רבי מאיר. ר' יוסי אומר כולן טהורין ח. חוץ מן הסל והמגריפה (ו) והמריצה (ז) המיוחדין לקברות: ג סבין שנמצאת בארבעה עשר (א). שוחט בה מיד (ב). בשלשה עשר שונה ומטביל (ג). וקופיץ (ד) בין בזה ובין בזה (ה). שונה ומטביל (ו). ארבעה עשר להיות בשבת שוחט בה מיד

הטומאות כהן צ"ל דלפירושו לכן טובה ניהא טפי ע"כ. טעמו לפי שאין ראוי לקרות לזו הטבילה שניה כיון שלא ידעם שראשונה קדמה לה בודאי: וקופיץ בין בזה ובין בזה שנה ומטביל. כתב הר"ב ובגמרא ט' שהיה הנשיא גוסס וכו' יהיו כל הנצבור טמאין: דמנה לכל ישראל להתעסק בו. רש"י. וטעמא כתב המגיד פ"ב מהלכות אהל לפי שאין כבוד הנשיא בירשים וקרבנים אלא בכל אדם שיתעסקו בו הכל כקרבנים ויטמאו לו. ומ"ש הלכך סבין כו' מטבילין אותו פירש"י דמטביל לה בעליה מאתמול: חל ארבעה עשר להיות בשבת שוחט בה מיד. כתב הר"ב ורבותי פירשו דבקופיץ קאמר. עיין מ"ש לקמן ומ"ש לעיל דקופיץ עשוי לחתוך צמר כו' מכל מקום יכול ג"כ לשחוט בו אם ירלה. ולשון רש"י לעיל ורובן אינן לשמיטה אלא לחתוך (י) בירוש' שהיא מריצה את האבן לביב"ק.

ליה וחקתו שלא טהרוהו: חל י"ד להיות בשבת שוחט בה שמה טמאה היא וגמלא הפסח טמא ומחלל את השבת שלא במקום מטה. ורבותי פירשו שוחט בה מיד בקופיץ קאמר דאף על

ר י ב ב י

יורדין לבית הטבילה ובדרך אחר היו עולין: והמריצה המיוחדין לקברות פי' כלי צרול שבראשו חד וראוי לחפור בו ארץ קשה ובלט"ו סובולג"י וברושלמי קורא אותה לפרין שדומה לפרין מאן דאמר מריצה שהיא מריצה את האבן: ג סבין שנמצאת ב"ד. גיטין. שוחט בה מיד. הפסח. שהטבילתו בעלים ב"ג שהיא לה הערב שמש: ב"ג שנה ומטביל. שמה לא הטבילה

בעלים עדיין: קופיץ בין בזה ובין בזה. בין ב"ג ובין ב"ד: שונה ומטביל שמה עדיין לא הטבילה בעלים אפילו מלאה ב"ד שמה אין דעוהו לעשות חגיגה ב"ד שבה צמרונה ואפי' בחול וכו' בשבת ובטומאה ללא עבדינן חגיגה כלל: חל י"ד להיות בשבת. אשילו קופיץ שוחט מיד לפי שהטבילה ב"ג שאין מטבילים כלים בשבת כדאיתא בבב"א פ"ב לפי שנתראה כמתקן כלי

י כ י

דלא גזרו על ספק כלים בירושלים, ובדרך ירידה נמי ספק הוה, דגם טהורים מניין שם: (ט) [שויפטל]: (י) הר"ב פי' שהוא כלי שמרלליין ומטבילין בו העלמות, ולא ידענא מנא ל' שיהא מותר לבנות עלמות אביו ואחיו כל כך [והכי הניא כאלו רבתי [פי"ג] אין מפרקין את עלמות ואין מפסקין הגידן. והכי מפסקין ג"כ [בי"ד ת"ג ס"ו] ובירושלמי אמרי' שהוא עם ברזל שמריץ בה אבנים לבית הקברות, ור"ל לפע"ד שמביא בה אבנים לקברות, או ר"ל שמשבר בה אבנים הלכתיים בקברות, ורגיל שטנע בה בעלמות: (יא) ר"ל ב"ד בטיסן, דרע"ג דקוי"ל כר' יוסי לעיל דבירושלים כולן טהורים [מ"ב]. אפ"ה בקדשים גזרו [רמב"ם פי"ג מה"ע]. ולולה מתחאפינא כ"ל דהכא בגמלא חזן לירושלים מיירי: (יב) דאשילו אם היה שמה, ודלוי כבר הטבילה בעלים מאתמול, ודלוי כבר הטבילה בעלים שז"ל שמי שאבדה כבר טבילה, אפ"ה חוזר ומטבילה, דמדיים שהות להטבילה עד לפני ערב, אמרינן שמה לא עבלה עדיין. וי"א דשונה, ר"ל מה עולה הזאה שנייה, דשמה נעמאה ממה, וכבר הוזה עליה בג' כדי שיוכל להשתמש בה בערב פסח, אך שמה חסר עדיין הזאת של ז', להכי מזה ומטביל. אבל לא חיישינן שמה נעמ' היום בזמן, דסמוך לפסח דלריך לו, מזהיר וזהיר ב'י: (יר) בגמלא [פליישהאקקע]: (שו) בין ב"ג בין ב"ד: (שו) ר"ל אפסר שיהיה שונה ומטביל, דקופיץ אינו ראוי רק לחגיגה, שמוחר לשחוט בה ע"ש, ולהכי לא הטבילה והיינו כשהיה המלך גוסס ב"ג, שאם ימות מזהו על כל ישראל להטמאות לו משום כבוד המלך, ואם יהיה כן יקריבו הפסח בטומאה ולא יטערו לטהר כליהו, ואז אין מביאין חגיגה, להכי סבין דחד ספיקא היה. שמה לא ימות מטביל ב"ג כעליל, משא"כ קופיץ, דמהבטי ר' חגיגה ו"ד שאינו בא בטומאה, ואיכא ספק ספיקא, דאשילו לא יטח המלך, שמה יהיו בני החצורה שגל הפסח מועטים, ויהיה די להם בפסח, ולא יטערו לחגיגה ו"ד שאינו בא רק כדי שיהיה הפסח

בועז

בשאר דוכתי טמאי'. י"ל דסיפא מנעט רק מנאות קטנות, שעולין וגם יורדין דרך שם, בגמלאן שם טמאין, משא"כ בשאר העיר טהורין [פסחים י"ט ב']. והא דנקט בסיפא דרך עלי', והכי אשילו בכל דוכתא דליכא הוכחה לסברה נמי טהור. ועפי הו"ל למנקט בסיפא, שלא בדרך ירידה טהור, וכוה נמי ממש מנאות הקטנות שעולין ויורדין דרך שם. ב"ל משום דמתני' ר"מ היא דהיינו למיעוטא, להכי קמ"ל דתוחא דאשילו בדרך עלי' נמי טהור, אף דנדרך המקוה נאכד, לא ניהא סמוך מיעוטא טעוין ומורדין בדרך עלי' למקח טומאה של הכלים, ואתרע לה רובא שעולין בדרך

בבב"א פ"ב לפי שנתראה כמתקן כלי

כולן טהורין. מ"י ע"ש פ"ט סבין שנמצאת בפסחים פ"י ס"ג מ"י ע"ש והנהגות: ב"י. מ"י ע"ש ה"י

שנויי נוסחאות
הסל גדל הסל (ו).
והמגריפה (ו) והמריצה (ז).
המיוחדין ב"ד רש"ב ופס
המריצה. ; ; כמשי"ר
ליחא כשעמ' כן מונח
גמ'; כמ'; כמ'...
והמריצה והמיוחדין
והמיוחדין גמ' רש"ב ע"ש
גמ'; וקופיץ בין
בזה ובין בזה ב"ד
ובמשי"ר קופיץ בזה
בזה וכו' כמ' כמ' (א) (א) (א)
קופיץ (א) וכו' כמ' (א) (א) (א)
קופיץ (א) (א) (א)

תוספות חדשים
פ"ח ג ח"ט ד"ה
שונה ומטביל כו'
טעמו כו' קדמה לה בודאי
עכ"ל וז"ל א"כ גם כהנה
הו ספק אם היה כלל
טעמא נחת אלא ל"ל פי'
דמלא שנה מיותר דלכל
מטבילה וכו' למעין שם
כמ' ע"ש: (מהמרה"ת
ז"ל): בהר"ב ד"ה חל
י"ד להיות בשבת כו' שלא
במקום מזה כו' עכ"ל
וכ"כ הרמב"ם וקשה דה"ל
להתנא לאתוי דרך קניה
ולשונה נכנסא אשילו בשבת
ולמה תנא כהן יתירא ועוד
דה"ל לשחוט דנין סבין
בגדדי ודין קופיץ כגדדי:
(מכ"ל):

אור גדול

פ"ח ג במשנה שוחט
בה מיד. עיין
בתו"ש. אע"כ ברה"טא
על הא דמפרש טעם
אחר דמפרש טעם
דמפרש הש"ס בפסחים
ו' א' ובבב"א כ"ז על הא
דתקופיץ פ"ו מ"ב לטען
מעו' שנסמא דבירושלמי
בשעת הרגל מעשר ולא
אולינן בתר רוב שחא
מפסע דרובי ירושלים
עשוין להתבבד בכל
יום יעו"ש. שוב ראיתי
דהוכרח רש"י לזה דא"כ
קשיא במצא בארבעה
עשר בבוקר קודם
הכיבוד אכתי ניהוש
דלמא נפל מאתמול
אחר הכיבוד. וגם הא
בגמ' בעי לאוקמי
למתני' בהל י"ד בשבת
ובשבת בודאי אין
מכבדין בירושלמי דעב"ש
שבת הוא לפחות אף
לרבון כדאיתא בפסחים
דף ס"ה ובשבת וא"כ
אכתי יש לחוש שנגמ'
ביום ו' אחר הכיבוד.
וע"כ במשע רש"י.

לקופיץ
ג ח"ט ד"ה שוחט
וכו' רש"ב וכו' ח"ט
דמאי דריך להאי טעמא
חפוק לי דקופיץ יו"ש
ע"ש

כל הרוקין פרק ח שקלים

נמצאת קשורה. מ"י פ"ג
 ש"י אל הטובה פ"ז
 ד' פרוכת. מ"י פ"ז ט"ז
 נ"ה המקום י"ח: ד' פרוכת
 קוביה. הולין ז' פ"ג פ"ד
 פ"ע ע"א שפ"ד פ"י פ"י ז'
 נפדלי פ"ד פ"י פ"י החומה
 ויקבל מ"י ז' א"י ש"פ פ"י
 ט"ז פ"ט :

שנויי נוסחאות

(בחמשה עשר שוחט
 בה מיד) כ"י"מ ליהא
 וכן ליהא כ"י"מ זה גם
 נכסחים (ע, א) ח"ע
 נד"ס. וכפ"י הרמב"ם
 כחון א"י מ פ ר ט
 לדכ"ר זה (ד"ס).
 ד' ו (את) שנמסאת
 נד"י ונמס"י"ר שנמסאת
 וליהא: ככ"י"א נמסאת
 וליהא למ"י ואה: ככ"י"ק
 ואם נ"ס פ"א ת .
 (בהרוץ) כ"י"מ ליהא :
 בחיל נד"י ר"פ"י בחול
 הגם ז' וכ"י"א ונמס"י"ר
 בחיל פטני שהיא צריכה
 הערב שמש וכ"י"מ ככ"י"ק
 ונד"י: ככ"י"מ בחול פטני
 שצריכה. ואם היתה
 נד"י וככ"י"ק ונמס"י"ר
 א"י. ע"י נג נד"י וככ"י"מ
 על גב. כ"י"א א"י ככ"י"א
 פלאכהה ו"כ"י"מ נד"י
 ונמס"י"ר ונמס"י"מ. נאה
 ככ"י"ק וככ"י"מ נאה.
 ד' ר' שמשון (בן) הסגן
 ככ"י"מ ליהא וכן ליהא:
 בחולין (ב) ונמס"י"ר.
 ז' ככ"י"ק ליהא למ"י ר'.
 גימין נארת נד"י וככ"י"ק
 נירין. וכ"י"מ ככ"י"מ (וס).
 היתה נארת) וכ"י"מ
 בחולין וע"י פ"י הכ"י"ב
 ע"י ובערוך ע' י"ר .

וכו': בחמשה עשר שוחט בה מיד. כחצ הר"ב לפי שכל
 העם יודעים שהוא וטבילה אסורה ביום טוב. כך כחצ
 הרמב"ם אע"ג דמטעמא דכתיב שחט נמי ודאי עבלה
 מאתמול וזה הטעם כחצו הר"ב ברישא בנמלאת ב"ד. והתם
 ח"א לומר ע"פ הדעה וטבילה דהא

מיר"ו. בחמשה עשר (יה) שוחט בה מיד (יט).
 נמצאת (פ) קשורה לסכין. הרי זו בסכין (א):
 ד פרוכת שנמסאת בולד הטומאה (ב)
 מטבילין אותה בפנים (ג) ומכניסין אותה
 מיד (ד). ואת שנמסאת באב הטומאה (ה).
 מטבילין אותה בחוץ (ו). ושוחטין אותה
 בחיל (ז). ואם היתה חדשה שוחטין אותה
 על גג האיציטבא (ח) כדי שיראו העם אח
 מלאכתן שהיא נאה (ט): ה רבן שמעון
 בן גמליאל אומר. משום רבי שמעון בן
 הסגן. פרוכת עביה טפה. ועל שבעים
 ושנים נימין (י) נארגת. ועל כל נימא ונימא

שוחט בה מיד (יט).
 הרי זה כסכין הרושע אם
 טומאה טמאה ואם טהורה טהורה:
 ד פרוכת שנמסאת בולד הטומאה.
 שנגעה במשקן טמאים שחמס
 נזרו על המשקן שטמאין כלים
 נזרה מבוס מפקה דוז וזכה כהן
 רוקו ושכנת זרעו שהם אב הטומאה
 ומסמאין אדם וכלים מדאורייתא:
 מטבילין אותה בפנים. ואינה
 טעונה שלוח מחון למחנה שכינה
 כיון שלא נמלאת אלא בולד הטומאה:
 ומכניסין אותה מיד. שאינה טעונה
 הערב שמש: נמסאת באב הטומאה.
 בשרץ או בנבלה מטבילין אותה בחון.

דטעונה שלוח כדאמרינן בפ' בתרא דעירובין המכניס טמא שרץ
 במקדש חייב: ושוחטין אותה בחיל. חון לצורה: ה' נימין
 לי"ח

דבילה דף י"ד דכיון דאמרינן [בפ"ק דטובה מוססית על הארון] דכ"י"ק ליה מיקף עליוה דארון והוי אוהל הלכך י"ס לו חורת כלי ומטמא
 אף בולד הטומאה ח"ג כשהיו נושאים הפרוכה ממקום למקום טהון הכלים לטובה ח"כ י"ס חורת כלי עליהם ע"כ. ולחירון
 בתרא ינחא טפי לפירוש הר"ב במשנה דלקמן דמפרש לפרוכת בפרוכת האולם. ומשמע דהיינו נמי פרוכת דאירינן ביה הכל. וש"י מ"ח
 לקמן בפ"ד ועוד דאין פרוכת סתמא חון ואמרינן ביומא בפרק הוצילו על דף כ"ד ובפ"י ש"י די"ג פרוכות היו במקדש בני .
 ז' על ז' שפיר העזרה ואחד על פתח האולם ואחד על פתח ההיכל ושתיים לדביר ושתיים כנגדן בעליהם ובתבה הרמב"ם בפרק ז'
 מהלכות כלי המקדש ועלה כחב למחנותין דפרוכת מטמאה וכו' ובכולהו פרוכת דלאו דדביר לא שייך חירולא קמא: נמצאת באב
 הטומאה. כ' הר"ב כדאמר בפרק בתרא דעירובין. בגמרא דף ק"ד ע"ב: על גג האיציטבא. עיין במשנה ד' פ"ד דטובה. [וש"י
 במשנה

ריב ב"ן

בחון הואיל דטומאהה מדאורייתא דאמרינן בעירובין בפרק בתרא מוכר
 עד נקבה תכלהו פרט לגלי חרס דבירי ר' יוסי הגלילי ומפרש טעמא לפי
 שאין לו טהרה במקוה ח"ג לפי שאינו נמסא אב הטומאה אבל הפרכה י"ס
 לה טהרה במקוה ונשפית אב הטומאה חייב לשלחה ולהניחה בחון: ושוחטין
 אותה בחיל. במקום שנגרף חיל לפנים מכר הבית ומקדש מנוו כדאיהא
 בריש מסכת כלים: אם אינה חדשה ונמסאת מטבילין אותה בחיל ושוחטין
 אותה ע"ס כדי לטובה ובין כך ובין כך יראו העם מלאכהה שהיא נאה:
 ה על כל טומא ונימא כ"ד חופין. כדאיהא: ניומא פרק בא לו הפרכת
 כ"ד

כלי ח"ג נזרה שחא ישהה ועל כרחו הטבילה בע"ש שרץ לו טבילה כ"ו
 שהוא יו"ט: נמצאת קשורה הקופין בסכין אפילו נמלאת בחול ב"ד אינו
 ריץ להטבילה הואיל דהיא קשורה עמו הטבילין יחד והסכין קיין לו ב"ד
 לשחוט הסכת והטבילה ב"ג שיהא להם הערב שמש: ד בולד הטומאה
 ראשון לטומאה [מטבילין אותה] אפילו בפנים לפי שאין טומאהה מדאורי'
 שאין אדם וכלים מקבלין טומאה אלא מאב הטומאה והא הטבילה בחון
 מכניסין אותה מיד שאינה נכריכה הערב שמש דטומאהה מדרבנן: ושנמסאת
 באב הטומאה מטבילין אותה בחון. לפי שאסור להטהות בפנים וחייב להניחה

תוספות חדשים

ד תי"ט ד'ה פרוכת
 שנמסאת כ"י א"י כ"כ
 חורת כלי עליהם כ"י ע"כ
 וכן היתה במשקן אבל
 הענין א"י במקדש.
 גם הרמב"ם חננוו כ"ב
 קן על פרוכת המקדש ולא
 ש"י סכר או: בא"ד
 ומשמע דהיינו נמי פרוכת
 כ"י ע"כ און ריץ ליה
 דהא קמי לקמן מטבילין
 אותה. (מהורו"ח ז"ל):

לקוטים

עשויות להתכבד ככל יום
 כדכתיב הר"ב במשנה ב'
 פרק דלגיל וכו' ש"ס
 ערוך בריש פסחים גופיה
 ושהא לא כל האוקוין
 ייחיות להכנסת אלה
 ק"ס כהגל מני שהרי
 . . . היה אלא מפני ההכרות
 כדכתיבנא לעיל בשם ה"ה'
 ומתנתן קטטה מהם
 שנמלאת דמשמע ככל מקום
 מ"ה פירש"י דמחון ששטם
 דב והיו מתקטין ככל
 הכתובות ו"ה"ה שלא ינא.
 (ש"י): ה בשפיה ר"ש
 הסגן גרסי' ולא גרסי' בן
 סגן

י ב"ן תפארת ישראל בועז

בדרך זה, וקודם שנגל באב, קמ"ל דהכא שא"י דכו"ל מיעוטא דמיטעא.
 ובכ"י"ג נ"ס ר"מ מודה [כע"ז דל"ז ב']. והיינו נמי מה דסיים הנא וקאמר
 "שלא כדדך" וכו', וכ"ל דמה"ט לא חיישין שפסא כהניכו, ולפיכך הו"ל
 מיטעא

נאכל על הבועז, הלכך לא מטביל ליה: (י) ומשחמט אפילו בוקפון,
 דמדלמי יכול לעבול היום, כבד טבלו מאתמול. וזאע"ג דבשבת ח"ג
 לקופץ למגינת י"ד, שחרי אינו בא בשבת, אפ"ה אמרינן דטבילה
 לטורח חגיגת ט"ו. ונקט "שוחט", אע"ג דרוב השמים קופץ לקבץ
 בשר, לטביל, מ"מ רחוי ג"כ לשחוט בה לכושרה. וי"א דאסכין קאי,
 חיישין שהוא טמא ומלאה שמחלל שבה: (יח) במלא קופץ בט"ו: (יט) דהרי אסור להטבילה ביו"ט, וכבד טבלה מאתמול: (כ) הקופץ:
 (כא) דודלחי הטבילה עם הסכין, דאל"כ האך קשרס יחד, הרי כלי מטמא כלי ע"י משקין, וכו"ל למיחש שמה יתלחל [כך כ' רבינו
 הנרון אב"ו ז"ק"ל]: (כב) אע"ג דאין כלי מקבל טומאה רק מאב הטומאה. הכא בנמסאת משקין טמאין מיירי דמטמאין לכלי עכ"פ
 מדרבנן, דגורי' אטו רוקי וס' ומימי רגליו של זב וזבה, שהן אב הטומאה דמטמאין לכלים מדאורייתא. ולא דשאר ויולין אינו מקבל טומ'
 רק מטום דשמש מתעטף בו, והכא בפרוכת ק"ק אסור בהנאה. הכא בלא זה מקבל טומאה, מדמנהה כפוף על הארון [כפוסק ד"י ב']
 להכי חורת כלי עליו [כ"כ חו"י יונה ד"ד ב']: (כג) זים של שלמה שבטורה וז"ל להניחה כשנמסאת: (כד) לחך ההיכל, דטומאה דרבנן
 ח"ג הערב שמש [פ"י פסחים פ"א ס' ל"ד]. וה"ה בשאר כלי המקדש, רק נקט פרוכת, מדבטעי לאשמיטין סיפא. דכשהיה חדשה וכו'.
 ונקט רק דינא הכא, אבז טומאה וטבילה דנקט לעיל מינה בסכין וקופץ, ואבז זה נקט נמי אח"כ טומא' בשר הקדשים: (כה) בשרץ
 או טבילה וכדומה: (כו) דלרץ להניחה מהעזרה כשנמסאת: (כז) הוא מקום פטוי בבה הבית סביב לעזרה מחון אבל לא בעזרת נשים,
 דאין טבול יום נכנס לשם [כלים פ"א מ"ח]: (כח) דהר הבית עשוי אלטבחות מקורין [וע"י פסחים פ"א ס' כ"ב]: (כט) כדי שגם העומד
 מרחוק יהיה יכול לראות אותו הוא אם שטחיו בחיל לא יכלו לראות יפיו רק העומדים בסמוך לו: (ל) הן מירין שמכרו במס' שבת [פ"י
 ס', שמעיתין בהן חוטי השחי [וכך כ' הרמב"ם בס"י מכלי מקדש]:

לוי"ט (א) בל"ז: עשרים וארבעה חומין. לפי שהיא עשויה מחלת וארגמן וחולעת שני ושם כל מין ומין חוטו כפול ו' כדאי"ט ב' זומא: ארכה מ' ורחבה כ'. כמות פתח האולם שהיה גבוה ארבעים ורחבו עשרים): ושמונים ושתיים רבוא.

במסנה ח' פ"ג (הענין): ה' עשרים וארבעה חומין. כתב הר"ב כדאי"ט ב' זומא. פ"ז דף ע"א: ארכה מ' ורחבה כ'. פי' הר"ב כמות פתח האולם כו' כדחנן במסנה ו' פרק ג' דמדות. ומיהו בפ"ד מסנה ו' חנן דגובהו של היכל נמי מ' אמה ובמסנה ו' דרחבו כ' ונמלא דרוחב קדשי קדשים כ' אמה וגבי חנן אמה. ופי' שם הר"ב ונמלא חנן ברפ"ה ד' זומא דשתי פרוכות היו שם המבדיל בין הקדש ובין קדש הקדשים. ואם כן יש לפרש מחנן דבפרוכת הדביר מיירי ובפ"ז דחולין דף ל' כתב רש"י לפרוש הר"ב שכן שמוע וכחכז דלו נראה שאף פרוכת הדביר כך מדתו רחבו לרחבו של

שנוני נוסחאות ומשמונים ושתי רבוא נעשית בני"מ... ושתים רבוי' ונכ"א ונמנכ"א... דיתה נעשית וכו' כד"ל ונכ"א (שם ובשמונים). בכ"ז שנה כתי"א בכל שנה ושנה. ו קדשי קדשים כד"ל רפ"ג בחנן הקדשים. בין בחנן דב"ל בין בחנן.

לקיטים הכנן דעל ארס כנן מדבר וכו' כדאי"ט בחולין דף ו' ובתמיד דף כ"ט ודלא כ' ככ"ד שכתב דנראה לו שזו ר"ש הוא בנו של ר' חנינא כנן סבסניס ולא ידעתי מי כנוד לו סבסניס הוא. (ש"ל הר"ב ד"ח וכו') כה"ע נחנן למתא רמז למחן זה כפרוכת. ודעתי מה יעשה נחמס ובגן דאי"ט חסם בחולין וכתב ונכנול נוכך כך שלש מאות. (ש"ל):

עשרים וארבעה חומין (א) ארכה ארבעים אמה ורחבה עשרים אמה (ב). ומשמונים ושתי רבוא נעשית (ג). ושתיים מאות כהנים. מטבילין אותה (ד). ו בשר קדשי קדשים שנמטא. בין באב הטומאה. בין בולד הטומאה. בין בפנים. בין בחוץ. בית שמאי אומרים

הכל היכל שהוא כ' אמה וגובהו מן העלים ועד הרגליה ובפירושו דמס' תמיד פ"ב מפרש לה נמי שזה הפרוכת להבדיל

בין ההיכל לקדשי קדשים כדכתיב (שמות כ"ו) והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קודש הקדשים וכדמוכח בתוספתא דכדאי"ט פרוכת שפרוס שמה מיירי וחלל ההיכל כלומר גובהו היה מ' אמה כדמוכח במסכת מדות שגובהו ההיכל מ' ורחבו כ' ע"כ ואפי' שפיר תירוגל קמח דחוס' דלעיל ואפי' נמי שפיר דחנן ושתיים עושין בכל שנה. לפי ששתיים היו שם יבדביר כדחנן בזומא כמו שכתבתי וכן הוא בפ"י דמסכת תמיד וז"ל הרמב"ם בפ"ז מהל' כלי המקדש ושתי פרוכות היו עושין בכל שנה להבדיל בין קדש לקדש הקדשים: רבוא. הר"ב כתב דים ספרים שכתוב ריבוא גערות כוללות וז"ל הפ"י דמסכת תמיד גערות שלא באו ערין לכלל נדות מתעסקות בו שרולים לעסקו בו כטהרה וכדלמרינן [בר"פ שני דיני קז.] גשים האורנות בפרוכת כו': מטבילין אותה. (י' בר"פ ד"ר נבוא עשרים ורחבו ארבעים והחוט"ע חנן כמו שהל' לפניו.)

ריב בין

במקום ואפי' נעשה אב הטומאה אין חייבין עליו ואוכלין ומשקין לא מליט להם טהרה במקום כלל אלא למים דרך זריעה וגם אין נעשין אב הטומאה דכתיב וכל אשר יגע בו הטמא ימא' וכו' לטעם מליט עליו מיהו והטמא ציט השביעי כל היכא דקרינא ביה והטמא דראוי לחיטוי (פי' שראוי לחיטוי ראוי) (א) לטבילה וקרינא ביה והנפש הטועת בו הטמא וכל היכא דלא קרינא ביה והטמא לא קרינא ביה והנפש הטועת ימא' לאפקי כלי חרס ואוכלין ומשקין הואיל ואין להם טהרה במקום אין נעשין אב הטומאה כפרש"י בסוף הל' וז"ל והיינו שיש לו טהרה בטבילה קרינא ביה והנפש וכו' וכו' כפרש"י ז"ל שם. שוכנן

כ"ד חו"טין ארכה מ' ורחבה כ' כנגד פתח האולם כדאי"ט במסכת מדות: ומשמונים ושתיים רבוא. חומין נלחנה ויש גורסין ריבוא פירוש גערות האורנות בפרוכת: ושליש מאות כהנים מטבילין אותה. אמרינן בחולין פרק גיד הנסה אמר רבא גומא ללא זריכי כ"כ כהנים להטבילה ואמרינן ה"ס בני מקומות גברו חכמים בלשון הבלי נפח חפוח ופרוכת ומפורסם ה"ס: ו בשר שנמטא בין באב הטומאה וכו' ז"ל אומר יעדף בפנים הכל [ואפי' חייב להוילאו מיד לחוץ (ליכא) כדפרש"י לעיל דכל שאין לו טהרה (א) ז"ל והיינו שיש לו טהרה בטבילה קרינא ביה והנפש וכו' וכו' כפרש"י ז"ל שם. שוכנן

י כ י

תפארת ישראל

בו עז

מיעוטא דמיעוטא. ומכ"ס בנמצא בעיר דלמור: (ב) [ותמינהי שאם נחנן כ' אמה לע"כ מימין, כיון שכל אמה כליט בה ה' פסחים [במנחות ל"ז א'] יגיע ע"כ חוט שתי שבגימא 17/18 פסח, וא"כ א"ך אפשר שיהיה הפרוכת עגבים טפח. וב"ש למה דלמרינן בכתובות [דס"ד] דחוט שערב כפול מהשתי, א"כ א"ך אפשר דחוט שתי שהוא 17/18 טפח, והערב שעבוי לפ"ז 27/8 יהיה משניין יחד ארבע שעבוי טפח. וכמו כן ק' ל"א דלקמן דעל פי"ב ריבוא חומי שתי נלחנה, על כרחך הא דלמרינן לעיל דע"כ מימין נלחנה, היינו שיהיה בכל ימא' אחת מנחמים יותר מריבוא חומין. וא"כ כיון וא"ך יהיה עבוי הפרוכת טפח כיון שחומי השתי דק כל כן. ואח"כ יהיו היו ע"כ מימין מועט וכלעיל. וז"ל דעשוהו החיכות ארוכות, וכלל החיכה היו ע"כ מימין בארבע כ"ל החוטם היו דקין מאלד ובאורין יחד, עד שכל כימת השתי היו בעובי שלש טפח, וחוט הערב היה עבוי ב' שליש טפח, כדי ששארית יחד יהיה עובי הפרוכת טפח, וחורו וחפרו החיכות לארבע יחד: (ג) כך פירשתי לשי דעת רבותינו המפרשים, אמנם תמהני מאלד, דלע"כ דקיי"ל אין ענין במקום עשרות, היינו שלא להקפיד על הרווחה דהקדש [בכתובות ק"ז א']. או שלא להקפיד על הפסד מועט, כדלמרינן דפי נירוח המנורה נמי היה נר"ך וזב טהור, אף דאשחורי משהיר, מטעם אין ענין וכו' [במנחות לפ"ח ב']. וכמו כן מה"ס היו טוחנין שמן בנרות מעט יותר מהראוי [במנחות פ"ט א']. ומה"ס נמי. כמות שנספס מאלד, אין מכבשין אותו [כובעים פ"ח ב']. ומה"ס נמי הכינו לבע לנבוע יריעותו מהסן מעט יותר מהנלך [בשבת ק"ב ב'], דכנולין אינו רק הפסד מועט, דלא השאו לו במקדש, מטעם דלחן עניות במקום עשירות, ונס נראה יש מ"ד דנס בהפסד מועט, השורה חסם על ממונן ישראל [במנחות דפ"ט א']. דני"ל דפלגי אי ילפינן הקדש משל סדיוס. דבהדיוס לכ"ס אפילו להפסד מוטט השאו [כר"ס חולין דמ"ט ב' וב"ק קי"ז]. דילפינן מפניו שכן קאיט מצינת המנוגע, שאינו רק הפסד מועט, רק היכא שייערך לעשות עו"ל חסא, לא השאו להפסד מועט [בשבת קג"ד ב' ובסו"ט דפ"ו ב' וד"כ ע"ב]. אבל בהפסד מרובה לכ"ס נס במקדש השאו לו, דתורה חסם על ממונס של ישראל כדלמרינן [יומא מ"ד ב'] ומה"ס ליגע יוס חוזה בשל מחתה כסף, ולא בשל זבוב, שלא יתחרך בשל זבוב בשל. ומה"ס לחס הפנים א"ל פולת נקי, מדבאין בכל שנה כ"ד עשרומים יהיה הולאה מרובה [במנחות ע"ב ב'] ומה"ס לא היה נר"ך שמן כמיה למנחות [במנחות פ"ז ב'] דכנולין ט"י רבויין יחשב בהפסד מרובה, מכ"ס הפסד מרובה מאלד כו', ב' פרוכת שנקב בעד קס"ד רבוא דגרי זבוב יגטוס כלל שנה על לא דבר, שהרי שם במקום הקדושה והטהרה והקניות המוסלגות, לא היה מליט שם שום טעמות ולכלוך, שאפילו הכה"ג כשנכנס לק"ק ביו"ל לא היה נר"ך ליגע בו, שהפרוכת במקום פתיחותו היה נקרא בקרם וזב לאחרי' [כיומא פ"ה מ"א] וא"ל ליגע בו כלל, וגם אבק אינו מליט שם מדמרוקן בשום או זבוב, והרי אפילו בחר הבית א"ל היה מליט אבק, ומדבאין נכנס בו במנועל [כלעיל פ"ה מ"ב] ומכ"ס בהיכל וק"ק, שאין רגל אדם מליט שם כל כך, וא"כ למה יפסידו הסך העטוס הוא על מנן, דהרי כשילקו"ס משם היו נר"כין גניוח. ולולא מהתאי"טא מרבותי היה נ"ל, דהא דקאמר דשתיים עושין בכל שנה, ולא קאמר חולין, אלא ר"ל דמשיך זמן שם כולה היה צרי למלכתו ב' פרוכת. או דר"ל לפי מליט דלמרינן [תנינא פ"ג], דאחר כל רגל היו מעבירין על עשרות העזרה, ממני כהני ע"כ ששכנסו להשתחוות ונגעו בזבים, ולפיכך כל הלויים במקדש היו לכן שתיים, קמ"ל הלא דנס בפרוכת כן, שהיו ר"כין ב' לשנה כשמיטו כפראשן [ובכ"ל שנה] דקאמר כמו לכל שנה, או נ"ל "דשחין" ר"ל חולין דב' עמיים כשני חלו אחתה כפסח וטובות, בענינו ימי מועד רבים, ורגלי הע"ה היו מליטין שם, סדר מועד ז'

לא) שורין יחד לחוט א', מהכלת וארגמן וחולעת שני ושם, דמכל מין מקו' ח' ח' (א) באורך ורוחב פתח קדשי קדשים (ב): (ג) כך היו מימין כל כללות חומי השתי שבו. וי"א כך מניין הדרכי זבוב, שהולילו עליה, וי"א דריביות גרסי', ור"ל שהארכו לארבעים פ"ב גערות שלא הגיעו לוסתן, שלא יהיה שם חסם נדות: (ד) דב' פרוכת היו בפתח ק"ק [כיומא ד"א ב'] (ג): (א) דלע"כ דהיה נגמר כטהרה, היה שם בכל 17/18 טפח יותר מריבוא חומין, ע"כ שהיו חומי השתי דקין מאלד, כל הריבוא חומין שמונחין בכל ימא' שורין יחד לחוט א', א"כ יהיה הפרוכת בעבוי יותר מפתח וכלעיל. וז"ל דעשוהו החיכות ארוכות, וכלל החיכה היו ע"כ מימין בארבע כ"ל החוטם היו דקין מאלד ובאורין יחד, עד שכל כימת השתי היו בעובי שלש טפח, וחוט הערב היה עבוי ב' שליש טפח, כדי ששארית יחד יהיה עובי הפרוכת טפח, וחורו וחפרו החיכות לארבע יחד: (ג) כך פירשתי לשי דעת רבותינו המפרשים, אמנם תמהני מאלד, דלע"כ דקיי"ל אין ענין במקום עשרות, היינו שלא להקפיד על הרווחה דהקדש [בכתובות ק"ז א']. או שלא להקפיד על הפסד מועט, כדלמרינן דפי נירוח המנורה נמי היה נר"ך וזב טהור, אף דאשחורי משהיר, מטעם אין ענין וכו' [במנחות לפ"ח ב']. וכמו כן מה"ס היו טוחנין שמן בנרות מעט יותר מהראוי [במנחות פ"ט א']. ומה"ס נמי. כמות שנספס מאלד, אין מכבשין אותו [כובעים פ"ח ב']. ומה"ס נמי הכינו לבע לנבוע יריעותו מהסן מעט יותר מהנלך [בשבת ק"ב ב'], דכנולין אינו רק הפסד מועט, דלא השאו לו במקדש, מטעם דלחן עניות במקום עשירות, ונס נראה יש מ"ד דנס בהפסד מועט, השורה חסם על ממונן ישראל [במנחות דפ"ט א']. דני"ל דפלגי אי ילפינן הקדש משל סדיוס. דבהדיוס לכ"ס אפילו להפסד מוטט השאו [כר"ס חולין דמ"ט ב' וב"ק קי"ז]. דילפינן מפניו שכן קאיט מצינת המנוגע, שאינו רק הפסד מועט, רק היכא שייערך לעשות עו"ל חסא, לא השאו להפסד מועט [בשבת קג"ד ב' ובסו"ט דפ"ו ב' וד"כ ע"ב]. אבל בהפסד מרובה לכ"ס נס במקדש השאו לו, דתורה חסם על ממונס של ישראל כדלמרינן [יומא מ"ד ב'] ומה"ס ליגע יוס חוזה בשל מחתה כסף, ולא בשל זבוב, שלא יתחרך בשל זבוב בשל. ומה"ס לחס הפנים א"ל פולת נקי, מדבאין בכל שנה כ"ד עשרומים יהיה הולאה מרובה [במנחות ע"ב ב'] ומה"ס לא היה נר"ך שמן כמיה למנחות [במנחות פ"ז ב'] דכנולין ט"י רבויין יחשב בהפסד מרובה, מכ"ס הפסד מרובה מאלד כו', ב' פרוכת שנקב בעד קס"ד רבוא דגרי זבוב יגטוס כלל שנה על לא דבר, שהרי שם במקום הקדושה והטהרה והקניות המוסלגות, לא היה מליט שם שום טעמות ולכלוך, שאפילו הכה"ג כשנכנס לק"ק ביו"ל לא היה נר"ך ליגע בו, שהפרוכת במקום פתיחותו היה נקרא בקרם וזב לאחרי' [כיומא פ"ה מ"א] וא"ל ליגע בו כלל, וגם אבק אינו מליט שם מדמרוקן בשום או זבוב, והרי אפילו בחר הבית א"ל היה מליט אבק, ומדבאין נכנס בו במנועל [כלעיל פ"ה מ"ב] ומכ"ס בהיכל וק"ק, שאין רגל אדם מליט שם כל כך, וא"כ למה יפסידו הסך העטוס הוא על מנן, דהרי כשילקו"ס משם היו נר"כין גניוח. ולולא מהתאי"טא מרבותי היה נ"ל, דהא דקאמר דשתיים עושין בכל שנה, ולא קאמר חולין, אלא ר"ל דמשיך זמן שם כולה היה צרי למלכתו ב' פרוכת. או דר"ל לפי מליט דלמרינן [תנינא פ"ג], דאחר כל רגל היו מעבירין על עשרות העזרה, ממני כהני ע"כ ששכנסו להשתחוות ונגעו בזבים, ולפיכך כל הלויים במקדש היו לכן שתיים, קמ"ל הלא דנס בפרוכת כן, שהיו ר"כין ב' לשנה כשמיטו כפראשן [ובכ"ל שנה] דקאמר כמו לכל שנה, או נ"ל "דשחין" ר"ל חולין דב' עמיים כשני חלו אחתה כפסח וטובות, בענינו ימי מועד רבים, ורגלי הע"ה היו מליטין שם, סדר מועד ז'

שלג מערב היו נחמים אותן: ושל ראשי חדשים. מחלו ולמעלה. דהיינו על כרכוב המוצח שהוא הכובץ וכלפי המזרח. אינן נהגים אלא בפני הבית. שקלים משום לנודך קרבן נינהו וכיון שאין קרבן אין שקלים. וזכורים. לכתוב (שמות כ"ג) רחשית זכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך. בזמן שיש לך בית יש לך זכורים. אין לך בית. אין לך זכורים: אבל מעשר דגן וכו'. נהגים בפני הבית ושלא בפני הבית. דקדושת הארץ לא בטלה. הילכך לריך להפריש תרומות ומעשרות ומעשר בהמה. לריך להפריש העשירי. ובמסכת זכורות אמרו שבעלו מעשר בהמה דלא יתו בה ליה חקלה: המקדיש שקלים ובכורים. דאין נוהגים אלא בפני הבית. אם הפרישן שלא בפני הבית קדשי: בכורים אינן קדש. כיון דזהדיא כתיב זהו. (שמות כ"ג) תביא בית ה' אלהיך אפי' הפרישן בדעבד לא קדשי ואין שם זכורים חל עליהן

ולמטה במערב (ס"א במזרח) ושל ראשי חדשים (ג) נתנין מתחת (ס"א על) כרכוב המוצח (ס"א מלמעלה) (ס"א) השקלים והבכורים אין נהגין אלא בפני הבית (ס"א) אבל מעשר דגן ומעשר בהמה והבכורות. נהגין בין בפני הבית. בין שלא בפני הבית (ס"א). המקדיש שקלים ובכורים (ס"א) הרי זה קדש. רבי שמעון אומר. האומר בכורים קדש (ס"א). אין קדש (ס"א): סליק מסכת שקלים

פירש ג"כ דנהגים במזרח לפי שהיה שניה ציום הכפורים שיש בו מוסף ועיין לקמן: ושל ר"ח נתנין מתחת כרכוב המוצח מלמטה. ה"ג רש"י במסכת סוכה ופירש של ר"ח איברים של מוספי ר"ח נתנין היו זכבש סמוך לכרכוב המוצח למטה הימנו מעט דהיינו בחצי העליון של הכבש שכל הכבש אורכו ל"ב וליוו משפט ועולה אלא ט' אמות השם אמות מן הארץ לכובד והג' מן הכובץ ולמעלה נמלאו שני שלישי אורך הכבש מן הארץ לכובד עד כאן דכריו. דמן הכובץ עד הקרנות רק ג' אמות כמפורש ריש פרק ג' דמדות. וגירסת הר"ב על כרכוב המוצח מלמעלה וכן העתיקו התוספות לסוכה. וכך העתיק הרמב"ם בפרק ו' מהלכות תמידן ומוספין. וכבש נחמים על המוצח מלמעלה בין קרן לקרן במקום הארץ הוא צירובלמי. איזהו כרכוב המוצח המקדיש לנדק הבית בכורים שהיו לו ככר יש לדקוק מה שייך לו כבש למתני' כבש דקוס ליה למתני' כבש עריץ. ומלא לתוך על פי העשש ככתב התוי"ט דלך ס"ל לר"ש דאין תוספין בקדושת זבד הבית משום דהו מקדיש דבר שאינו שלו והנה יש להקשות הלא ר"ש ס"ל דבר הגורם למחן כמחן דמי ומקמי שקל לענין המחן ולענין תלויה ארבעה וחמשה קרינן ביה וגוונ מביית האלם בקדושת שביעית בלתי יוקא והלא גם בכורים חייב בלתי יוקא עד שביעית לר' בתי מלאות כבש' בכורים ס"א משנה ט' וילף לה מתביא בית ה' אלהיך לך כמין לה רבי האי דר"ש לנבא סקודמת דבכורים אין נוהגין אלא בפני הבית כדפי' הר"ב מביא בית ה' ביומא אלא בית ה' א"כ י"ל דר"ש ס"ל בלתי דאין חייב בלתי יוקא וקרא תביא אע"פ לך כבש וק"ל. (דברי סמגה):

הנחתם בראש הכבש ממש. ח"כ הכי הוה ליה למהני נתנין בראש הכבש ומאי מתחת וכו' ומלמטה. וכלי ספק שמפני זה הלשון בפירוש כרכוב כפירוש רש"י. ואפשר שסובר דאיכא היכרא במאי דכולהו לא מנחי אלא מחתי כבש ולמטה והני מנחי מחלו ולמעלה. [וזהו שדקדק לומר מחלו ולמעלה] דהיינו כו' אף על פי דלשון זה אינו במשנה אלא שהוא מפרש דכתיב ולמעלה. ועוד דלפי העשש שכתבתי לעיל בשם המפרש למסכת תמיד אי מנחי על הכובץ יתח' טפי שיש עוד מקום להוליך בפטם שנית. אבל אי מנחי על מקום הילוך רגלי הכהנים אין כאן הולכה כלל אלא זריקה על המערכה בלבד. ולשתי הגירסאות טעמא דעבדינן שני בר"ח מפורש בגמ' דסוכה וצירובלמי דהכא. יודע שהוקבע ר"ח בזמנו ופירש רש"י האי חשיבותא עבדינן ליה להכירא שיכירו דפשיעא ליה לבית דין שקידושהו כהלכתו ולא יגמגם לב אדם עליו דרוב בני אדם לא ראו חדוש הלבנה [ע"כ]: אבל מעשר דגן כו'. כתב הר"ב דקדושת הארץ לא בטלה. כמו שמפורש במשנה ו' פרק ח' דעדות. ובמשנה ג' פרק ז' דבכורים כתבתי טעם אחר על פי ספרי: ומעשר בהמה. כתב הר"ב דבמסכת זכורות אמרו כו'. ברש"י פרק בתרא ושם אפרש בס"ד: רבי שמעון אומר האומר בכורים קדש אין קדש. כתב הר"ב דלפי' הרמב"ם שפי' דקדש לנדק הבית קאמר לא אחרבר טעמא דרש

השקלים והבכורים אין נוהגין אלא בפני הבית, לפי שהשקלין נעשין לנודך המידין ומוספין ובכורין בעו הנחה לפני המוצח כדכתיב והיחלו לפני מוצח ה' ועכשיו אין מוצח: מעשר דגן דהיינו מעשר שני נוהגין אפילו בזמן הזה וריך להעלות לירושלים כדאיתא בזוה"כ פ"ק במעשה דר' אליעזר שהיה [ג] כרם רבני והסקירו לעינים מפני שלא היה יכול לעלות הוא ונתנו לעינים כדי שיליכחוהו שם וכרם רבני ומעשר שני דיון סוה דילפינן קודש קודש ממעשר ומתני' דלא כר' יהושעאל דהיינו בתמורה כפי"ר ר' ישמעאל אומר יכול יעלה אדם מעשר שני בזמן הזה לירושלים ודין הוא זכר עשון הבאת מקום וכו' ומעשר בהמה ובכורות ימתין עד שיוממו ובכורות נוהגין לכהנים ואכלום בזמן והמעשר יאכלוהו בעלים: המקדיש שקלים ובכורים

הכלל וה מסור נדיוט מרמב"ם ז"ל דבאכלים איכל ראשון ושני מדאורייתא. אלא ר' אליעזר הוא דסובר הכי וצירובלמי פליגי ביה אמוראי ע"פ. ודכתיב הח"ט תמורה כן דבאך אפשר לומר לטוב שיהיה שני מעשר מדאורייתא שחיי מקרא מלא בתורה ככלו כל אשר יהונו יקמח וכלי חסם לעולם אינו אב הטומאה רק ראשון לטומאה וא"כ מה שכתובו הוה כפי וכן הוא משנה ערוכה במסכת כלים כפי"ח מ"ס ספ"ן. שגמלא בתור הפט שכתבה שני שחטור תמלה. ותו קשה מה שכתב

הילוך רגלי הכהנים. וכן הוא צירובלמי. איזהו כרכוב המוצח אמה בין קרן לקרן מקום הילוך רגלי הכהנים. וגרסה ליה שזה מחזיק גירסה התוספות וכייעתס. דאי בגירסת רש"י ח"כ מקום הילוך רגלי הכהנים וכו' ומלמטה. וכלי ספק שמפני זה הלשון בפרש"י כרכוב כפירוש רש"י. ואפשר שסובר דאיכא היכרא במאי דכולהו לא מנחי אלא מחתי כבש ולמטה והני מנחי מחלו ולמעלה. ועוד דלפי העשש שכתבתי לעיל בשם המפרש למסכת תמיד אי מנחי על הכובץ יתח' טפי שיש עוד מקום להוליך בפטם שנית. אבל אי מנחי על מקום הילוך רגלי הכהנים אין כאן הולכה כלל אלא זריקה על המערכה בלבד. ולשתי הגירסאות טעמא דעבדינן שני בר"ח מפורש בגמ' דסוכה וצירובלמי דהכא. יודע שהוקבע ר"ח בזמנו ופירש רש"י האי חשיבותא עבדינן ליה להכירא שיכירו דפשיעא ליה לבית דין שקידושהו כהלכתו ולא יגמגם לב אדם עליו דרוב בני אדם לא ראו חדוש הלבנה [ע"כ]: אבל מעשר דגן כו'. כתב הר"ב דקדושת הארץ לא בטלה. כמו שמפורש במשנה ו' פרק ח' דעדות. ובמשנה ג' פרק ז' דבכורים כתבתי טעם אחר על פי ספרי: ומעשר בהמה. כתב הר"ב דבמסכת זכורות אמרו כו'. ברש"י פרק בתרא ושם אפרש בס"ד: רבי שמעון אומר האומר בכורים קדש אין קדש. כתב הר"ב דלפי' הרמב"ם שפי' דקדש לנדק הבית קאמר לא אחרבר טעמא דרש

ריב"ב ז"ל
הרי זה קדש. בכורים ירקבו ושקלים יגזו: ר"ש אומר האומר בכורים קודש אינו קודש: וירושלמי הא שקלים קדש ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש בן אלו ובין אלו לא קדשו. תיבא בתוספתא בפי' גתרא קיט של גר אינו טהנה אלא בפני הבית ר' שמעון אומר אינו לריך להביא מפני החקלה מפני מה אמרו שקלים אינם נוהגים אלא בפני הבית לפי שאין הורמין מן הישנה מפני מה אמרו ציבורין אינן נוהגין אלא בפני הבית משום שגמלא רחשית זכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך כל זמן שיש לך בית יש לך בכורין אין בית אין בכורים: ירושלמי תני הגר בזמן הזה לריך להביא קיט ריבנת כסף אחר רבי שמעון ריב"ז בטלה מפני התקלה פי' הגר שנתגייר בזמן הבית היה לריך להביא קרבן דוקא קינן ושחיהן עלות ותביא כפי"ר דכריתות ר"י

יבין תפארת ישראל בועז
טפי, מניחים המוספים במערב, ואצרי תמיד במזרח. ויש גורסים ברש"י דמתני' במזרח, וז"ל טעמם, שיניחום מכון נגד המערכה שלמעלה, ולסיבך אף שיש מוסף אף אצרי תמיד משתני' ממקומן, דהדר קודם, רק הניחו אצרי מוסף בגר שכנגדו. ולהכי מניחין אצרי התמיד בחתי כבש שלמטה, כדי שלא יהו קרובים למוצח ויהיה יוכר הולכתן לשם, ויהיה יוכר ג"כ אח"כ לאין קרובים למזבח: (ג) אצרי מוסף ר"ח: (ד) על הכובץ שבעל אמה סביב למזבח, להלוך האצרים, מכון בין הקרנות שעל המוצח למעלה: (ה) ר"ל שמקום הנחתן כסובב, משום ששם היה למעלה מחתי ארכו של כבש, והטעם כדי לפרסם לפס שהיוס ר"ח: (ו) בזמן שביית המקדש קיים דס"ד רגס בזמן הזה ירקבו: (ז) לוקי"ל, דבעלוי למעשר בהמה: (ח) באין צימ"ק קיים הקדש הפירות לבכורים והטעום לשקלים: (ט) ר"ל שהקדש פירות לבכורים בזמן הזה שאין בהמ"ק קיים: (ג) מוכתיב זהו צהוד' תביא בית ה' אלהיך, ולהכי באין בית, לא קדשי. ולרמב"ם ר"ל שהקדש שקלים, ובכורים שבידו, לנדק הבית, ולר"ש לא קדשי בכורים, דבכורים לכהנים ואין אדם מקדיש דבר שאינו שט': נשלמה פסכת שקלים:

כל הדוקין פרק ה שקלים

דריש. ואני למדתי שעמו מל' הרמב"ם בפ"ז מהל' ערכין שסיים
וחמר אבל אם הקדיש הכהן אחר שבאו לידו הרי אלו קדש.
הנה מוצא עעמו לפי שהצבורים לכהנים הם ואין אדם מקדיש
דבר שאינו שלו דהא הכהן כשבאו לידו והרי הם שלו יכול
להקדיש אבל שקלים ולמזבח יכול להקדיש דתתן במזבח ז'
פ"ח דערצין דמחרים אדם קדשי מזבח כו' ופסקה הרמב"ם צפרק הנזכר
לענין המקדיש לבדק הבית. ולא דמי לנכור דתק
התם למחרים בין אם צין בעל מוס והרי הוא לכהן. דשאני צבור
דכשכחא חס הוא קדשים קלים. וילפון צמחיתין דתתם מכל
חרם קדש קדשים לה' דחל על ק"ק ועל קדשים קלים. הלכך אע"פ
שכחא חס הוא צבור דתתן קדשין אלא לכהן יסו ואין אדם מקדיש
דבר שאינו שלו: סליק מסכת שקלים

עליהן שלא בפני הבית. ורמב"ם פי' המקדיש לבדק הבית
שקלים ובטורים. שיש לו כבר. ולפירושו לא אחזירי טמא
דר"ש אחזי שקלים קדשי. צבורים לא קדשי. והלכה כרבי
שמעון: סליק מסכת שקלים

רבי אומר ככס כנר כצנתיים מה אבותיכם לא נכנסו לבית אלא נמילת
ובתילה והרלאת דמיס קד הם לא יכנסו לבית אלא נמילת ובעתילה
והרלאת דמיס והאי דאמר רובע שקל היינו דיוור כפריתית לעיל עמדו
צו ציום ברבעתים ושקל היינו סלע וסלע ד' דינרין. פי' אחר רובע
דיוור כדלמרינן לעיל: ירושלמי עבר והקדיש מן מה דלמר ר' שמעון
רבי"ל בעלה הלא

ריב ב'י

אמרו עבר והקדיש קדשו ר' יודן בעא קומי ר' יוסי הכה אהמר קדשו פי'
צריבע שקל של גר והכא אהמר לא קדשו פי' צקלים ובכירים אמר לוי
תמן שמא יכנה בית המקדש וחרים תרומת הלשכה צומנה בזהר
בניסן והכא מה אית לך רב אלא ורב המנוגא בעס רב אמרי הלכה כר' שמעון:
סליקא לה מסכת שקלים בס ד

הלכתא גבירתא כללא דפרק ח.

כדי שיחיה הפסח נאכל על השוכה, ועוד מ' שסא ימות הנשוא ויקריבו
הציבור הפסח בפומאה ולא יביאו חגיגה כלל, ראין מביאין חגיגה כשהפסח
בא בפומאה, ולהבי כיון דמ' ס' אס יצטרך לקופין, אבל ללא הסביל
ומ' פ' בסעא קופין בענין זה אפי' כ"ד מזה עליה ומסביל ומשחמטש
בה: מ"ד, ה. שריכות שהיה כפוף על הארון ותורת בלי עליו נדבלא' אן
הילון מק"ם, רק משום דמשמ טמנתא בו לחמס, והרי פרכא אסור
בהנאה [בשנפסא מררבנן ע"י ססין שהן ודל הסיפאה. היו מובלין אותה
ב"ם של שלמה בעודה, ובכניסין אותה סיר להיכל בלי הערב שמש,
וכשנפסא באב הפומאה כשרץ ונכלה צריך להוציאה מחוץ לעורה ומסבילין
בחוץ ושותחין אותה בחיל שהוא המקום הפניו בחד הבית סביב לעורה
כלעיל; וכחדשה שותחין אותה על נג האצטבא להראות להם את יומי
מלאכתה ואחר הערב שמש הבנימה; ומלאכתה היתה כלעיל פ"ה מ"ח
בתי"ב; וכל הכלים שהיו במקדש היו להם שניים ושלישיים, שאם יפגאו
הראשונים יביאו השניים התמיים: מ"ו, ז'. כל בשר ק"ק שנפסא נשרף
בחוץ. הויך כנפסא בולד הסיפאה כפנים: מ"ח, א. איברי התמיד ניתנין
טחצי כבש ולמטה במערבו, ושל מוספין חמצי כבש ולמטה במזרח,
ושל ר"ח נותנין על המזבח מלמעלה בין קרן לקרן בסקום הילוך רצלי
הבנים, כדי לפרסמו שהוא ר"ח: השקלים והבכורים אינם נותנין
אלא בפני הבית; משא"כ מעשר דגן ומעשר בהמה והבכורות
אפילו שלא בפני הבית, וק"ל דבבבלוה למעשר בהמה; ובחזקת
בזמן שאין המקדש קיים פירות לבכורים או מעות לשקלים, הרי
זו קודש:

פרק ח משנה א. כל תרוקים הנמצאים בירושלים באמצע הדרך נזרו
עליהן פומאה כשאר רוקין הנמצאים בבמ"ק וכל הרוקין הנמצאים
בצדדין בירושלים שהורים שהפרושים הן שמהלכין בצדדין, כדי שלא
יתפסאו במעתי ע"ה, ובשעת הרגל, שבאמצע הדרך שהורים, שכל ישראל
שהורים ברנל, ושבערדין פסאים, שהפסאים ברנל סמנים, והן מורשיין
לצדי הרברים: מ"ב, ג. כל הכלים הנמצאים בירושלים הנמורין אפי' נמצאו
דרך ירידה לבית הפובילה שלא נזרו פומאה על הכלים הנמצאים בירושלים
חיץ מן הכלים המיוחדים לקברות ככל מנרישה והמריצה והסנינין לשיחית
הקדשים מפני חומרת הקדשים, בד"א כסכין הנמצאת בירושלים בשאר
ימות השנה, אבל אם מצא סכין בירושלים ב"ר נסן שוחם בה הקדשים
מיד ואפי' ב"ר בשבת, שלא נזרו על הסכין כיום זה שחוקה שמכל אדם
סכיניו כ"ל, [פי' רבי"ם ס"ג סאבות הפומאה, היה נ"ל דרוקין; וכן ביטאנו
ב"ם שוחם בה מיד שחוקה כל הכלים ב"ם מהורין: מצא הסכין ב"ר מזה
עליה ומסבילה ושוחם בה למחר, מפני שעשאוהו כיום הזה כאלו יום י"ג
שביעי בלח; מצא סכין קשורה לסכין הידוע אצלו בין ב"ם בין בשאר
ימים הרי היא כמות אם שהורה שהורה, ואם פומאה פומאה; ובהנשוא
או המלך גוסס ב"ג המצות על כל ישראל לחמסאות כשימות משום כבוד
המלך, ואז יקריבו הפסח בפומאה ולא יצטרבו לשהר בליהן, להכי רוקם
סכין שהוא חד ספיא, שמא לא ימות חוקה הסבילי ב"ג ומותר לשחוט
בה סיר כלעיל, משא"כ קופין שהוא כעין קדרוס לשבירת עצמות, ראין
ראוי רק להניגה יוד' ואיכא מ"ס, שמא יתנו בני חבורה שעל הפסח
מעשים ויחיה די להם בפסח ולא יצטרבו להניגה יוד', שאינו בא רק

הפומאה ולפומאה דאורי' א"ל. וא"ל גם שפיתו נתיביו יתפשט שנתמא עוצא' דרבנן או כלי שנתמא נמשך או אובל נאכלן שאין פומאה עושה כוונתו צו רק שפיתו מדכיהם אבל פי' לעוצא דאורייתא
ט. א מוראורי' (כלי עמלתי) (אשתי תמיים): ח בשנה איברי התמיד ניתנין מחיי כבש ולמעט כחורמ. ק"ה הוא גירסת רש"י. וכל גירסת התוס' היא בעבר כמ"ס בתוי"ט משמע. ואין ספק שגירסת
התוס' נלכד היא כהפוסקתה. דבר מוכרח שהיא הכונה מהל ולא משמעו שהיא כחיי"ט משם המפרש דתמיד והע"כ, שם דברים נדושים ואין להם עיקר כלל. אם עעמו של המפרש כדי לשתי פקוד
ליתיהם שא"כ נמוספין אלינא דגירסת התוס' ונלכדי תמיד אלינא דרש"י אף הלכו. אלא ע"כ למר שאין האיברים מעכנין דרך הילוך הכהנים לגמרי. ואם עעמו של הרע"כ בעבר כמ"ס ס"הו נלכד כמ"ס.
אם קבלה נקבל. אבל לא מנינו לו מצד שיטיס דברך ולא שרש מנין לו, וכ"כ שהוסף תימה כמ"ס כסדר דתמיד שיהא לעשו דבר חדש כהבני תמיד וכל כוספין כיום שיש צו כוסף
במורה. הרי שישטל עעמו כמ"ס. דהא תמיד תדיר ועדיפי טפי. וס"ל לאתחנינו בלד שניס. ותו ארכסה למילתיה אחרי ריכתי דכחל קאי ליה כשעת התוס' דשל המד נמערב. ולדו. ו.
של מוספין במורה. והיכי קאמר ה"ה ז"ל אשכח דלא כמר ודלא כמר. ולא ידעין מהיכא גמר. ואיזה הדרך שער. על כן לא קבל דבר זה כנודא ולא תתימנהו לאפי כללי. ולא כיפי תתלי
לכו תלי. אלא כי הא דכהונתא (כתי' למב"ם נה"ל בית הכמיסה) דלוחמל כס"ד דבר צבור שאין לומר צעין אחר. אלא שכל תמי ככבש למערכו היו מעלין האיברין לזרוק דרך כס. על
גני הלל שבחיתו מקום כדי לקיים כנס מלות זריקה. ומערכה גדולה היתה סמוכה לשם כחצו האחר שלד מורה שיון סס. ואחרי הדועי ספיית אהנה כל וזה. הכל מהוקן במערכה ע"פ
התוס' האמיתית שסוכרו כחוס' והדברים מוכרחים מענין. שאי אפשר נאמן אחר. שאיברי התמיד ניתנין למערכו ככבש. לפי שלוחתו חוז כלי ספק צריך לעלותו כדי לזרוק למערכה. וכל
מוספין היתהן במורה. אין לזרז לבדות לה עעמיים זריס. שהרי רש"י ז"ל סוכס לנו יפה שמכוס סוכר ר"ח עושין כן וזה עולה גם לעוס' התוס' היטב, שלכן לא היו ניתנין של מוספין כלוחתו
זד שעתין אותן להקטין על המערכה. לס שאיברי תמיד קודמין. ועשו סוכר להסתי המלוחתים מן הלך כדי שלא יפגאו ויקדימוס. וזה כיון מאד. ואף דת רש"י אינה וזה וסיה הלכה ג"כ
על דרך זו ואינה מהגנת לעתנו, ומתרינאל לה נמי לעמאל ידי. דכא דשל תמיד ניתנין במורה לידע שכן קודמין. ולכן התוס' מכוונים כנגד מקום המערכה. שהוא לשם מקביל נכחם כמו
סוכר ככבש כמ"ס. ואינה כזה סוכר שכן קודמין להקטין ולזרוק למערכה. אע"פ שבעתלחל שנייה לא היו מעלין כן ככבש ולמעלה במורה אלא במערכו. כדי לקיים שם מלות זריקה דלמדת,
ס"ה סי רחא למיעבד היכירא להקדימן. כשיזיו ניתנין נגד המערכה ממש. שמה יזכרו להקדים הקטנתן. וכל מוספין צמערב דחוק מעט מהמערכה לידע שכן מלוחתין וכלל יפה ומתוקן
על ג דרך נש"י וז. אלא שפיתו התוס' היא מוסקמת. ומסיעתה נמי מחיי' דפ"ד דתמיד דתק הפסח נמי כנדיאל נמערבו, והרע"כ ספניג לדרך אחרת נמא: (ח"ס):

נשלמה מסכת שקלים

ספר מלאכת שלמה

מהג'ם שלמה עדני זצ"ל חד מרבנן קשישאי בעה"ק חברון ת"ו תלמיד הג'ם בצלאל אשכנזי זצ"ל.

בעזרת מי שאמר אשר לך שמה אועד. נתחיל סדר מועד. כי עת לחננה כי בא מועד. סדר מועד הוא הנקרא בלשון סקרא עת נדאיתא בפרק במה מדליקין דף ל"א אמר ריש לקיש עתך זה סדר מועד. ובעזרתו שיש לו רבת חבת. עם אומתו ועדתו כבבת. נתחיל מסכת שבת :

מסכת שבת

פרק א א מצאתי כהן כפי ספר קבלת הנהגת השלם ה"ר משה נגלמי נ"ע על פסוק לך אצל במחנה פסוק רבינו הקדוש לחבר כ"ד פרקים במסכת שנה כדי לקדם שבת מלכתא כ"ד קטועין וכן בדורט ראיתו כמה חסידים בכל שנה ובשנת שונים אלו כ"ד פרקים לקדם הכלה העלוה וכן ראוי לעשות ע"כ: יציאות השבת. והקוץ בחום' בשם ריב"א ז"ל דדימי הולאת שבת היה לו לטעם גבי אבות מלאכות אחר פרק כלל גדול דהם קמי אבות מלאכות מ' חסר אהו וקמי הולאת לכוף וה"ל להחיל כסדר בדברים דמיירי בע"מ מע"מ עון לא יאל החיים אין אורין ואין אלוין ואח"כ כמה מדליקין וכמה שומעין שהן דברים הוסיגין עם חשכה ואח"כ כמה בהמה ומה אזה דברים הוסיגין בשבת עלמא וביז אבות מלאכות של שבת וכן דרך התנא כמה דוכתי כמו שמיניו בספחים ותלמידי גליל ז"ל וזבן בי"ד וזבן בשמיים פסחים שיהו בין ערבים ואח"כ שנה מאכילת פסחים שהוא כלילה וכן ביוםא מחיל בשבת ימים קודם יום הכסורים ואח"כ בערב יום הכסורים ואח"כ ליל יום כסור. וחידן דהולאת הביבא ליה לאקדומי משום דמטעה וזו שמעין כמה דברים הולאת והכנסה לפני ועשיר ודעתי עיקרה ויתנה שהם ששאלו פטורין וזו לא אדם חשונה לו כ'ד פסחים על ד' פסחים וידו של אדם אינה לא כרה"ל ולא כרה"ר. ור"ת מפרש דדבר ההוא רגיל התלמוד לטעם התנה וכן במסכת ז"ק האור והגור והמבעה וההבער ולא נקם כסדר הפרשה וכן מפרש רב האי גאון נבי ד' זריבין להודות דכ"ה הוראה לא נקם תלמודא כסדר הכסוף מפני שדוד נקם ביהודה וכן מפרש ר"ת חסר אהו ועד מפרש ר"ת דפסח גדולא משום דבעי למימר לא יאל החיים במחשו ואע"ל לא שנה המלבן משום אין נותין כלים לכוזב ולא המבעיר משום כמה שומעין הולאת הולך לטעם טפי משום דמלאכה גרועה היא דמה לי מולאי מרה"ל לרה"ר מה לי מולאי מרה"ל לרה"ל כו'. והביאו ראיה דמלאכה גרועה היא מדא"לעריך חרי קרתי בהולאת ויכלא בעם מהבית ולא יאל איש ממקומו וכן בכל חולדות דלכות מלאכות לא חיישי' שיהא במשכן אלא אבות בלבד ובחולדות דהולאת בעינן שיהא במשכן דתני הו' שהינן דביטולא אחת המוסיף חייב עקר היתה עזרת הלוי ועוד הוסיפו להביא ראיה ע"מ ז"ל הר"ן ז"ל ומקשו הכא למה החיל התנא ביציאות השבת ה' מנהי' דלכות מלאכות מ' חסר אהו דתנן ר"ת דפסח גדולא ל' מותני גריבא וחו דהתם קמי הולאת לכוף והיבא אקדמא הכא וי"ל דתנא בעי למקם סדורא בדברים האמורים בערב שבת ובהר הכי בשבת עמיה כדקמי לא יאל החיים במחשו סמוך לחשכה ובחר הכי תנא כמה מדליקין שהוא יזהר סמוך לחשכה ובחר הכי הנה כמה שומעין לפי שאש' פסק חשכה ספק אינה חשכה שאין מדליקין את הכרות שומעין את החמין והדר תני כללא דיומא נוסיה וכוין שיהי לר"ך להחיל ולשנות לא יאל החיים במחשו הולך לטעם דתנא בהולאת אסורה בשבת דמשום לאה דידה הוא דגורין ע"מ ע"מ חשכה ואע"ל ששנה ולא יקרא לאור הנר ואין אורין דין ולא הקדים לטעם ה' מנהי' דלכות מלאכות מ' חסר אהו גררר דלא יאל החיים נקטיבכו לומר ששם שגורו בלא יאל החיים במחשו כך גורו בהן עד כאן לטעם ז"ל: ירושלמי מנין שהולאת קרויה מלאכה ר"ש ז"ר נתנן בשם ר' יוחנן שמע לה מן הדא וילי משה ויעבדו קול במחנה לאמר איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקדש ויכלא השם מהיבא כשם ששמעו בעם מלחיותו מנתיביו וליהן לגזרים כן מהננו מלקבל להכניס ללשכה*) אי ואל בתוך מזרים מלמד שהכנסה קרויה יציאה ע"כ וכפי העוסק שחובב גם' הרוקח סי' ז"ג: ופי' הרב רבינו משה אלשיך ז"ל בפירושו לירמיה סיגין י"ו וז"ל בקיור ומה מתקן בדביו ית' בתיבא בהכנסה מרשות לרשות כאשר עשה במ"ם שנת שהחלה מציאת השבת עם היותה אמת מכל ל"ם מלאכה והבאה בפתחו: במספרם ה"א הוא כי אין הוראת עיני השבת נרמז בשום מלאכה כאשר ב"ו ועל כן אהבו כי אלוים חשכה למלאכה גם שאינה דומה למלאכה והוא כי הנה ידוע כי בשבת עם בני ישראל נפרדו מנשפות שבדי כוכבים מה שהן מהקדושה אשר כולה א' היא בני פירוד כי גם כי יצאו במיתות נפרדות בשם כולם משולם האחרות הלך א' יהוים לעד שהן נפשות שובדי כוכבים אשר היו מעולם הפירוד החיטוני וכו' ולכן היה הרמז במ"א כי בזה נרמז כל עמי אישר המלאכות שהוא כל היספג במלאכות המתיחסות אל עולם של חול החיטוני וע"כ עשה רשעים דבר מנחה הולך ועמדת בשער וכו' ולא חשאו משא וכו' ולא תזיאו משא מנתיבם ביום השבת ואח"כ כתב וכל מלאכה לא תעשו וקדשה את יום השבת וכו' ע"כ בקיור מוסלג: ובבב"מ סי' מ"א הכא דתני שחיי שהן ד' בפנים ופחים שהן ד' בחוץ ומ"ם הם בשנותות דתני שהן ד' וחו לא מוסק הכא שערך שבת הוא הני חייבי ופטורי הם דלאו עיקר שבת הוא חייבי כלל תני דהיינו שתי הולאות והני הכנסה וטו"ן לחיוב ביחוד בעשאה עני לבדו או בעש"ב לבדו והנה אפילו דהתם להכנסה קמי לה יציאה ומנהי' דיקא דקמי יציאות ויפסד הכנסה לאלתר דקמי פסח הני יו"ל וכו'. וכתב שני בעונת דקמי דקמי יציאות דוקא לשון יציאות דקמי פסח בין הכא בין הכא בין הולך לומר ר"ת ורשות היחיד שהן רשות דשבת יש יציאות (* ל'ע אש הדברים, אי ואל וכו') דניי הידועלמי הם, ואולי הוספת הרוקח היא.

שני חייבין שהן ד' בפנים ושני חייבין שהן ד' בחוץ ויציאות הן גם הולאות להשכח יציאות לאיקרו תולדות דכתיב והיו תולדותיו הימה ויציאות משמע מולאות ומובאות דהיינו רשותות כל פי' ריב"א ז"ל דברי רבא. וכתבו חוס' ז"ל עם שבועות דף ה' דהירושלמי בעי אי חיבא לפרושי מהני' דהכא כמו שפי' בקומקום או כמו שפירש בס ריב"א ז"ל. והבנו בסוף דבריהם ועוד יש לפרש שחייב שהן ד' בפנים היינו חייב חייבי ומביא קרבן עליהם בפנים בעזרה דהיינו שתי הולאות ושתי הכנסות ושחייב שהן ד' בחוץ היינו פטור ע"כ: פשט העני אית ידו. והספך נחובה מהשתא מפרש שהן ד' בחוץ ופתח לפרושי מהיבא דספך מניח ויבא קפידא במילתא. הר"ע ז"ל: ונגלע"ד חיי דהיינו דהכא לא אימרויבין להכי דהא טעמא רבא איבא כמה שכתבתי שתיך התלמוד דתנא להכנסה קמי לה הולאת ולדיוקן הכי מפרש הכנסה לאלתר ודוק: ובעל הביט ספור ומותר גמור. ונגמ' אמרין זכ"ל דלחר שומאל כל פטורי דשבת ספור אכל אסור בר מהי חלת דקסור ומותר ידית זכ"ל וידית נחש ומפסי מורפא כי אימרויבין ליה לשמאל לאשמועינן פטורי דקעביד מעשה כגון הנך אכל פטורי דלא עביד מעשה איבא טובא. וכתב הר"ן ז"ל ומקשו הכא היבא מותר לכתחילה והא איבא משום ולפני עור לא תתן מכסול וכי חיתא וכו' עד וי"ל לשוב כנכרי עמי ומיירי כגון שהספך של הכנרי שאפי' מכניס ומולאי כל היום בולו אין כאן חיוב כלל דין שאלו החפץ של ישראל כל ז' פסלו בחום' וכחתיבו התלמוד זו. ומיבא עיקר קושיא ליה לאש' בתרומתו ישראל מיתוקמא מהני' דכי אמר' גמ' דהא פטור פטור ומותר הוא מלך אישור שבת קלמריין ולא דייק' בליכור דלפני עור ובלהא דיידי לא קא מיירי עכ"ל ז"ל: בש"י ר"ע ז"ל: והא דלא חייב שנים לכל אחד וכו' פי' וליהני בכל קא חייב ע"כ ז"ל: בסוף פי' ר"ע ז"ל: והא דלא חייב שנים לכל אחד וכו' פי' וליהני קא חייב אמר המלקט כן פי' ר"ע ז"ל: וכתב הר"ן ז"ל ואחרים פירשו ארבעה כמות קחשיב דרבהה היא דמתיב בעלמא ליד חייב תפלת והיינו הדוסיא דתנא דלכמועי' שהוא פטור אע"פ שעל ידו נמרה המלאכה אכל עקרות לא קחשיב דפשימא דפטור דלא מידי קעביד וזה נראה עיקר גמ' עכ"ל ז"ל: ועיין בתוס': קטועה כמי שהנחה דמתיב ידו למעלה משלטה אכל אש היתה בתוך שלשה הוי כמו שהניח לארץ וחייב הכי ואוקימנא לה עם גמ' המנעי. ומתני' מתוקמא אפי' לר' עקיבא דס"ל הכא גמ' וגם בר"ם הוסיק דקטועה כמי שהנחה דמתיב לא שייך לומר קטועה אלא גבי זריקה וכן מנאל ג"כ בחום' בפירקין דף ד' וז"ל אכל למה מפשרה ל"ה חייב דלחר' קטועה כמי שהנחה דמתיב כשהספך בידו של עמי או של בעל הבית לא שייך קטועה דהא כשנותן בעל הבית לחוץ ידו של עמי והוא לא מייחייב ע"כ: ב' לא ישב אדם וכו'. ע"י בש"י הרמב"ם ז"ל בדמנתו ואלו מן המלאכות דנכסומן פי' ד' שמה"י"ח דבר שגורו בו ביום שמיים בשמנתו דמיים פירקין עד ל' ויכל הכי עם חזנה והיא בכלל שכלול היתה בסומה בלתי מחלוקת כלל וזה מספרם יציאות שבת שחייב שהן ד' בפנים ושחייב שהן ד' בחוץ והם ח' דיינים והם י' אש לא יבא אדם לפני הספר והי' לא למרחץ והי"א ולא לברסקי והי"ב ולא לרין והי"ג ולא לאכול והי"ד לא יאל החיים במחשו וכו' והכלל בקלמוס והי"ו ולא יפלה את כליו והי"ז ולא יקרא לאור הנר והי"ח לא יאל הכי חוב וכו' אמרם ואלו מן הלכות ר"ל שהם אלו הלכות שהסכימו עליהם ולא נפל בהם שום מחלוקת והיי"ח שרבו ב"ש על דמיון ע"כ והוא לשון מספרים. ואפשר לומר דהא דלא קמי לא יספר משום דהיינו משמע דהתחלה הספורה משהחיל להתנא ואינו כן דהתחלה הספורה משייח משפחה בין דרכיו ולזה נקם לשון לא יבא אדם לפני הספר. ומדנקם במתני' סמוך למנהג כתב שם הרמב"ם ז"ל ומותר להספיד וליתם למרחץ סמוך לטעם מפני שלא גזרו אלא סמוך למנהג שהוא דבר המנין שרוב העם נכנסין בו ביום אכל בשחר דבר שאינו מנין לו גזרו בו ע"כ: סמוך למנחה. מנחה גדולה משש שעות ומנחה ולמעלה שהוא התחלת זמן חמיד של בין הערבים: (דג"ה בספר לנצח תכלת עם הימין רל"ב פסק סמוך למנחה קמה שהוא בתחלת שעה עשירית שהוא כמות ח"י שעה קודם זמן מנחה קטנה ע"כ): ירושלמי הן חייבין סמוך למנחה ר' חייא רבא חיי סמוך לחשכה המתנין לריכה למתניתיה דר' חייא ומתניתיה דר' חייא לריכה למתניתין אילו תנא ר' חייא ולא תנין אן חייבין אמרין לא אמר אלא חשכה מפני שאינה אלא רשות ויבא לאכול בשעת תפלת ערבית אכל מנחה לחובה ה"א לא אחי לאימשובי בעדתייהו לאחר זמן המנחה ואי תנא מנחה ה"א משום לחובה גזרו בה רבנן אכל ערבית דלינה חובה לא גזרו רבנן לריבא ועוד תנא תנא ר' חייא ולא תנין אן חייבין אמרין שכלל מקום ששנה מנחה ר"ל מנחה דוקא ובכל מקום ששנה חשיבה דוקא להכי תנא מנחה וחשיבה לאשמועינן דבכל מקום שתתנא שני חשביה פי' שני הוא מנחה והכל זמן אחר קודם המנחה. ר' חנינא בן אחי דרב הושעיא אמר מהני' בעמי הארץ דכחו לומר חייב' דלמא ממטשו פטורתייהו עד אחר מנחה אכל על הכפרים לא גזרו דמבריהם בה הולאי והיא חובה ומתניתיה דר' חייא אפי' בחברים גזרו ערבית הולאי ואינה חובה. וליכא נמי ההם מאן דמוקי מהני' כר"י ודר"ה כרבנן ע"י עליו: (דג"ה מלחתי כבוד בסכ"ל י"ן פי' לר' יוחנן ז"ל וי"ל ורקא קמ' תפלת המנחה שהם החילוי אין מספיקין דיינין דקביע ליה וינמא מרחת ולא אחי משמע)

דברים אפי ר"ש מודה לאשרין כס': והילך פי' הג"ה פירש' י"ל נר חרס של דלקו
 ה"ר יהונתן י"ל מעלתו נר חרס של דלקו כי נר
 מעולם וחזו לאשתמושי ביה מרד שיהר אינו מאוס
 אבל לא יאן ורפ"ט של דלקו כי בנפת מוסר
 דמוקה הוא ממנה מילוס וי"כ אם הדלקו כי
 בשבת דהוי מוקף ממנה איכור ור"ש פליג ואמר
 שאפילו הוא נר של חרס טעם בו ממנה מילוס או
 הוא של נחש והדלקו כי בשבת או של חרס והדלקו

ישן ח"כ כי בעינינו נגמ' ר' יודא חייב ק"ו כמו שאשתוק בסמוך מאלא דנין ק"ו
 אכסורת בין אנשורת הוי פלוגתא מן הקטא אל הקטא דח"ל דוקא בדקיס שרי ור' יודא
 דוקא בנסים שרי ותו אמאי לא בעי נמי אי קאי נמי אחריוויא אט"ג ללא קתני דקיס
 ונסים לטון רבוס וגם לפי הספיקות דר' יודא קאי אנשורת של פשתן הוי פלוגתא בין
 הקטא אל הקטא ואין קיי"ל לפסוסי במחלוקת לא מפשיין דוק. אלא שלא מלאחסי שהניח
 לא רש"י וי"ל ולא הרב בללאל אשכחני ור"ה א"ח"כ מלאחסי שה"ר יוסף וי"ל מוקף וגם
 הניח הקטדים בנפא של אנשורת של פשתן קודם בנפא של אנשורת של פשתן
 אוסר ברקת וכו'. נגמ' בעיני ר' יודא אכסורת של חרשין קאי או אנשורת של פשתן
 ופשיטין להעורת של פשתן קאי דכ"י קתני דבריה בבביתא: ב שומעין בשלחין. פי'
 רש"י וי"ל פסקר כל כהני דהכא מיירי בעור בהמה נסה דחוי למינא אבל ה"ל דלח"י. פי'
 הים דאין מעלסנין אלא עור אנב בער מיירי בעור בעמה דקה דלא חוי למינא עליה

בנפא דליחא תרהי לגרישוותא אפי' מזהר לפטלו דליח ליה לא מוקף ממנה מילוס
 ולא מוקף ממנה איכור חזן הגר הדלוק בשבת בעוד שהוא דולק דנזיר' דילמא אי מיטעלנא
 בחזר או בביתו ממנה מהירותו תשקע הפחילה בשמן אבל אם כבה מותר לפטלו וזה הלכתא
 כותיה. ע"כ: ונתנין כלי תחת הגר וכו'. וכחנזן עם חוס' וי"ל אליבא דר' יצחק דמוקי לה
 בגרין למקומו תימה לר"מ מ"ש דבני שמן הני אין כותמין וגבי מינאות נותנין בתריוויא ה"מ
 למיחית נותנין בגרין למקומו או בתריוויא אין נותנין בגרין לרין למקומו ובראה לר"י
 דמעיקרא אשמעינן דאין כלי ניטל אלא לדבר היטול בשבת וגבי מינאות דבשר הכי אשמעינן
 דבגרין למקומו שרי אי נמי וכו' ע"ש: עוד הקשו וי"ל וה"ה מה לרין כמה משניות
 לאשמעינן דבגרין למקומו שרי וי"ל דלגבי מינאות אילטרין לאשמעינן דלא תימא אפי'
 בגרין למקומו אסור משום דילמא אפי' נכחין וכן הוה דטופין קערס שלא תאחז וכו'
 והכי נגמ' דין מוקף לה רב וכו'. ועי' ר"ש ור"י דלפירש"י וי"ל דליטרין לאשמעינן דלא דבשר הכי אשמעינן
 הקורה להעלות כדתנן בפי' שאלן וכן קורה ששכרה כומין אותה וכו' לא השעלה אלא שלא
 חושף ע"כ: ולא ר' יתנ' לרובו מים וכו' בירוש' מוקף לה כר' יוסי דאסר לרמן בפי' כל כהני
 בכלי חרס חדשים מלאים מים לעשות בין מחילה מפני שהן מבדקינן ומכנין את הדליקה
 אבל נגמ' דין מוקף לה רב וכו'. ועי' ר"ש ור"י דלפירש"י וי"ל דליטרין לאשמעינן דלא דבשר הכי אשמעינן
 דגרין וי"ל וי"ל לפיט שאלה זה האור דשריין בפי' כל כהני ליתן עליה מים מלך אחד
 ולא כבהה כדכ"ס דהתם היינו טעמא לפי שאין המים מכנין את הדליקה אלא מונעים שלא
 יתפשט האור אבל הכא מקרב כיוי טפי מגורס או ואסור ע"כ וכן חוס' וי"ל: וסליק פרקא

בכ"ז א בבה שומעין וכו'. ועי' ר"ש ור"י דלפירש"י וי"ל דליטרין לאשמעינן דלא דבשר הכי אשמעינן
 ונגמרה בעינינו נפא של יתיס חנן אבל של שומעין שפיר דמי או דילמא דיה אפי' וכו'.
 חנן וכו' דיותיס דלא ומשפט דליטרין דכ"ס דמתני' אפי' דשומעין כיון דלענין החלת
 הטמאה מיירי ותיסו א"י קמן כבד החמין בחד קופה של מוכין ע"ג גפח של יתיס שהוא
 חס ביותר אסור וליהוי חיה קופה ע"ש ע"כ גפח של ע"ג גפח של שומעין מותר
 להניחה. וי"ל [בבביתא] כהם דנזיר'. אפי' שכלן פי' גפח הוא פסולת מותר
 מתחת קורת ביה הבד אחר שיטא ממנו הסמן וכן פסולת השומעין ע"כ. ונלע"ד דדוקא
 הכא בני הטמאה אילטרין תלמודא למיבט אי של יתיס חנן או אפילו של שומעין משום
 דמיירי גפח שאינו מוסק אבל גפח דחנן לעיל גבי כירה דהוי מוסק ודאי דהי אפי' של
 שומעין וכמו שכתבתי לעיל אבל גפח דנזיר' ור"ה בחבור. נגמ' דהי דהי אפי' שרי'
 דמ"ס הכא גבי שבת דקתני חול ולא קתני סלעים ומי"ס הים לענין הרחקה דקתני סלעים
 ולא קתני חול ויתירן רבא דהכא היינו טעמא דלא קתני סלעים משום דאין דרך להטמין
 בני השמעין הקדרה והים היינו טעמא דלא קתני חול משום דמחמתו מתחבב פי' כגון
 גבי הטמנה דהתני' וגבי קריי' כיון כותל דהתם דקריי' וכתב רב"ז וי"ל נמי ומהא
 בירושלמי תמן חנינן ומטיילן אותו על החול כדי שימתיין הדין חלה מירחת רחמ ואלא
 לניחא הדין תנן בעל פקדון כמה דלח יביב ליה הוא יביב לך: בזמן שחרן לחין. נגמ'
 בעי לחים ממנה עממן שהן מחמתו יותר מלחם הרמת משקה סתיל עליהן משיבו או
 דילמא אפי' לחין ממנה משקה דחי' לה. וכתב הסופקים דנקיטין לקולא ואפסר דמתני'
 נמי דליקא הכי דקתני אבל שומעין בהן כשהן יבשין דאיכא למידק דכיון דקתני דאין קומין
 בהן כשהן לחים ממיאל משמעת דשומעין בהם כשהן יבשין אלא מחמתו יחירה שמעינן
 דשומעין בהן כשהן יבשין אפי' שהן לחין ממנה משקה כגולט' דדוק'. אלא מהדברי
 הרמב"ם וי"ל ע"ש בפי' דהיינו שהוא וי"ל מפר' לחין ממנה דבר אחר מחמתו שפי ואסור
 בכל נזויו שכן כתב או גרסי ומוקי ועבדים בזמן ששחרן לחים וי"ל ממנה עממן ע"כ
 והוא הפך ממה שפירש בפי' המשנה: וכתב בספר לבוש החור סימן רנ"ו ומוכין פי' כל
 דבר דך כגון אמר נפן וחלישי אמר דך של בהמה וגיררה גדדים בלויס כל אלו קרויין
 מוכין וחין ועשנין אלו שלשתן ג"כ מוסיפין הכל כשהן לחין ע"כ והם דברי רש"י וי"ל
 ופי' ה"ר יהונתן וי"ל ובבביתא תני שכל אלו שאסרי בשביל שמוסיפין הכל אפי' שאינם
 נוגעים לקדרה אלא הסיידר של בנד או קופה מפסקת ביניהם אסור להטמין בהם שכ"כ
 ים מוסיפין הכל דלא דמי לקטום דתנן לשהות ע"ג כירה כשהיא גרופה וקטומה דהתם
 ים היכרא דבבר אבל בזה אין היכרא כלל ועוד דהלויס הקטומים באסור לזנות הלויס
 ובכוס משא"י בגזן מלחם כשהם שמהם לה: שומעין בכבוד. בבביתא נגמ' דקמ"ר ר'
 אופשיא אבל לא בכסות למה דהיינו מפרט דבני אשמה ולא בפירות לחים אלא בכסות
 יבסו ובפירות יבסו וכתבו בהם: וי"ל נראה דר' אופשיא פליג אמתני' ע"כ: ובפירות.
 כגון חטים וקטניות: בנפי יונה. ונראה ע"כ: וי"ל. וה"ה כל שאר טוות דשאר טוות:
 אין דגרים בנפא לעגות קודם בנפא דשבת וכן משמע מפי' רש"י והרמב"ם וי"ל וכן
 הוא בירושלמי: בפי' ר ע' וי"ל לטון המחילין ר' יהודה וכו' עד שאלה נבמות ג' שלפניו ו'
 אמר המלך נראה שגרין לחוק אותה הנימל: עוד ע"ש ואין הנירסאות כן אלא וכו'
 אמר המלך הרמב"ם וי"ל אולי בשומת גרסא רבו רב אלפס וי"ל: וגם הרמב"ם וי"ל יבסו
 גירסא או בפירות דחוק מלבד דלכל הפירותים שגרסא או קשה דרמן ודאי דבר המוסיף
 הכל הוא וגרסאם וי"ל רמז דמי שאינו מוסיף שכל אלו שאסרי בשביל שמוסיפין הכל אפי' שאינם
 בחר רש"י וי"ל בנרסא רש"י וי"ל אשר ע"ש דף ל"ה שכזה ה"ג אמר רבא מפני מה אמרו
 אין שומעין וכו' כדכתב רש"י וי"ל: והרמב"ם וי"ל: הסמינו ג"כ לגירסא רש"י וי"ל גם
 חוק המגיד עיין בבית יוסף א"ח סימן רנ"ו: ובנשורת של פשתן דקה. איח' דלי'
 מלה דקה וכן ברב אלפס ובהרמב"ם וי"ל ובשאר פוסקים שגרסא בנפא דלי' חל חומא כפי'
 קשה דודאי צעינו למימר לכאורה דהוי דקה קאי בין אנשורת של חרשין בין אנשורת של

בשבת דליחא תרהי לגרישוותא אפי' מזהר לפטלו דליח ליה לא מוקף ממנה מילוס
 ולא מוקף ממנה איכור חזן הגר הדלוק בשבת בעוד שהוא דולק דנזיר' דילמא אי מיטעלנא
 בחזר או בביתו ממנה מהירותו תשקע הפחילה בשמן אבל אם כבה מותר לפטלו וזה הלכתא
 כותיה. ע"כ: ונתנין כלי תחת הגר וכו'. וכחנזן עם חוס' וי"ל אליבא דר' יצחק דמוקי לה
 בגרין למקומו תימה לר"מ מ"ש דבני שמן הני אין כותמין וגבי מינאות נותנין בתריוויא ה"מ
 למיחית נותנין בגרין למקומו או בתריוויא אין נותנין בגרין לרין למקומו ובראה לר"י
 דמעיקרא אשמעינן דאין כלי ניטל אלא לדבר היטול בשבת וגבי מינאות דבשר הכי אשמעינן
 דבגרין למקומו שרי אי נמי וכו' ע"ש: עוד הקשו וי"ל וה"ה מה לרין כמה משניות
 לאשמעינן דבגרין למקומו שרי וי"ל דלגבי מינאות אילטרין לאשמעינן דלא תימא אפי'
 בגרין למקומו אסור משום דילמא אפי' נכחין וכן הוה דטופין קערס שלא תאחז וכו'
 והכי נגמ' דין מוקף לה רב וכו'. ועי' ר"ש ור"י דלפירש"י וי"ל דליטרין לאשמעינן דלא דבשר הכי אשמעינן
 הקורה להעלות כדתנן בפי' שאלן וכן קורה ששכרה כומין אותה וכו' לא השעלה אלא שלא
 חושף ע"כ: ולא ר' יתנ' לרובו מים וכו' בירוש' מוקף לה כר' יוסי דאסר לרמן בפי' כל כהני
 בכלי חרס חדשים מלאים מים לעשות בין מחילה מפני שהן מבדקינן ומכנין את הדליקה
 אבל נגמ' דין מוקף לה רב וכו'. ועי' ר"ש ור"י דלפירש"י וי"ל דליטרין לאשמעינן דלא דבשר הכי אשמעינן
 דגרין וי"ל וי"ל לפיט שאלה זה האור דשריין בפי' כל כהני ליתן עליה מים מלך אחד
 ולא כבהה כדכ"ס דהתם היינו טעמא לפי שאין המים מכנין את הדליקה אלא מונעים שלא
 יתפשט האור אבל הכא מקרב כיוי טפי מגורס או ואסור ע"כ וכן חוס' וי"ל: וסליק פרקא
 ב"ד א בבה שומעין וכו'. ועי' ר"ש ור"י דלפירש"י וי"ל דליטרין לאשמעינן דלא דבשר הכי אשמעינן
 ונגמרה בעינינו נפא של יתיס חנן אבל של שומעין שפיר דמי או דילמא דיה אפי' וכו'.
 חנן וכו' דיותיס דלא ומשפט דליטרין דכ"ס דמתני' אפי' דשומעין כיון דלענין החלת
 הטמאה מיירי ותיסו א"י קמן כבד החמין בחד קופה של מוכין ע"ג גפח של יתיס שהוא
 חס ביותר אסור וליהוי חיה קופה ע"ש ע"כ גפח של ע"ג גפח של שומעין מותר
 להניחה. וי"ל [בבביתא] כהם דנזיר'. אפי' שכלן פי' גפח הוא פסולת מותר
 מתחת קורת ביה הבד אחר שיטא ממנו הסמן וכן פסולת השומעין ע"כ. ונלע"ד דדוקא
 הכא בני הטמאה אילטרין תלמודא למיבט אי של יתיס חנן או אפילו של שומעין משום
 דמיירי גפח שאינו מוסק אבל גפח דחנן לעיל גבי כירה דהוי מוסק ודאי דהי אפי' של
 שומעין וכמו שכתבתי לעיל אבל גפח דנזיר' ור"ה בחבור. נגמ' דהי דהי אפי' שרי'
 דמ"ס הכא גבי שבת דקתני חול ולא קתני סלעים ומי"ס הים לענין הרחקה דקתני סלעים
 ולא קתני חול ויתירן רבא דהכא היינו טעמא דלא קתני סלעים משום דאין דרך להטמין
 בני השמעין הקדרה והים היינו טעמא דלא קתני חול משום דמחמתו מתחבב פי' כגון
 גבי הטמנה דהתני' וגבי קריי' כיון כותל דהתם דקריי' וכתב רב"ז וי"ל נמי ומהא
 בירושלמי תמן חנינן ומטיילן אותו על החול כדי שימתיין הדין חלה מירחת רחמ ואלא
 לניחא הדין תנן בעל פקדון כמה דלח יביב ליה הוא יביב לך: בזמן שחרן לחין. נגמ'
 בעי לחים ממנה עממן שהן מחמתו יותר מלחם הרמת משקה סתיל עליהן משיבו או
 דילמא אפי' לחין ממנה משקה דחי' לה. וכתב הסופקים דנקיטין לקולא ואפסר דמתני'
 נמי דליקא הכי דקתני אבל שומעין בהן כשהן יבשין דאיכא למידק דכיון דקתני דאין קומין
 בהן כשהן לחים ממיאל משמעת דשומעין בהם כשהן יבשין אלא מחמתו יחירה שמעינן
 דשומעין בהן כשהן יבשין אפי' שהן לחין ממנה משקה כגולט' דדוק'. אלא מהדברי
 הרמב"ם וי"ל ע"ש בפי' דהיינו שהוא וי"ל מפר' לחין ממנה דבר אחר מחמתו שפי ואסור
 בכל נזויו שכן כתב או גרסי ומוקי ועבדים בזמן ששחרן לחים וי"ל ממנה עממן ע"כ
 והוא הפך ממה שפירש בפי' המשנה: וכתב בספר לבוש החור סימן רנ"ו ומוכין פי' כל
 דבר דך כגון אמר נפן וחלישי אמר דך של בהמה וגיררה גדדים בלויס כל אלו קרויין
 מוכין וחין ועשנין אלו שלשתן ג"כ מוסיפין הכל כשהן לחין ע"כ והם דברי רש"י וי"ל
 ופי' ה"ר יהונתן וי"ל ובבביתא תני שכל אלו שאסרי בשביל שמוסיפין הכל אפי' שאינם
 נוגעים לקדרה אלא הסיידר של בנד או קופה מפסקת ביניהם אסור להטמין בהם שכ"כ
 ים מוסיפין הכל דלא דמי לקטום דתנן לשהות ע"ג כירה כשהיא גרופה וקטומה דהתם
 ים היכרא דבבר אבל בזה אין היכרא כלל ועוד דהלויס הקטומים באסור לזנות הלויס
 ובכוס משא"י בגזן מלחם כשהם שמהם לה: שומעין בכבוד. בבביתא נגמ' דקמ"ר ר'
 אופשיא אבל לא בכסות למה דהיינו מפרט דבני אשמה ולא בפירות לחים אלא בכסות
 יבסו ובפירות יבסו וכתבו בהם: וי"ל נראה דר' אופשיא פליג אמתני' ע"כ: ובפירות.
 כגון חטים וקטניות: בנפי יונה. ונראה ע"כ: וי"ל. וה"ה כל שאר טוות דשאר טוות:
 אין דגרים בנפא לעגות קודם בנפא דשבת וכן משמע מפי' רש"י והרמב"ם וי"ל וכן
 הוא בירושלמי: בפי' ר ע' וי"ל לטון המחילין ר' יהודה וכו' עד שאלה נבמות ג' שלפניו ו'
 אמר המלך נראה שגרין לחוק אותה הנימל: עוד ע"ש ואין הנירסאות כן אלא וכו'
 אמר המלך הרמב"ם וי"ל אולי בשומת גרסא רבו רב אלפס וי"ל: וגם הרמב"ם וי"ל יבסו
 גירסא או בפירות דחוק מלבד דלכל הפירותים שגרסא או קשה דרמן ודאי דבר המוסיף
 הכל הוא וגרסאם וי"ל רמז דמי שאינו מוסיף שכל אלו שאסרי בשביל שמוסיפין הכל אפי' שאינם
 בחר רש"י וי"ל בנרסא רש"י וי"ל אשר ע"ש דף ל"ה שכזה ה"ג אמר רבא מפני מה אמרו
 אין שומעין וכו' כדכתב רש"י וי"ל: והרמב"ם וי"ל: הסמינו ג"כ לגירסא רש"י וי"ל גם
 חוק המגיד עיין בבית יוסף א"ח סימן רנ"ו: ובנשורת של פשתן דקה. איח' דלי'
 מלה דקה וכן ברב אלפס ובהרמב"ם וי"ל ובשאר פוסקים שגרסא בנפא דלי' חל חומא כפי'
 קשה דודאי צעינו למימר לכאורה דהוי דקה קאי בין אנשורת של חרשין בין אנשורת של

דעתן מרשותן ומצויות אותם לכה"ר למהנה עליה כהיה מחנה משה סהיה רבות לכל
 ודאלו לעמוד ע"י יומם ולינה ולבא לפניו לדון ולשאל איורם והיתר וכל פסקותיהן וקאמר
 לנו משה לישראל איש והשם כל ישרו עוד מלאכה כגומר שלא יזלחו מרבותם עד נדבם
 נהיה למתה ליה כדתיב ויכלה העם מהביא נמנה סקורה הולאה מלאכה אע"פ שהן
 כס פורה מרובה ע"י מישאל כהיה מחנה ע"ה של זבד או גרניו למלאכת מבסן וקא
 קרי ליה מלאכה ה"ו כשכתב בשנת לא תעשה כל מלאכה הולאה בכלל מלאכה היא
 והכנסה תולדה לה וכן זורק ל' אמות צרה"ר או מעביר ל' אמות צרה"ר ע"כ: אלה
אבות מלאכות גרסי' ומלה הרי נמחקה. ותנא תנא חלו למעוטי שאם עשה תולדותיהן
 עמיהן דליתו מצויה עליהן חטאת ודלא כר' אליעזר דמחייב על תולדה במקום אב בכריתות.
 וכן נראה ספרים הרמב"ם ז"ל אכן דברי ר"ע ז"ל אינן מכוונין בדקדוק: **חסר אחת.**
 להפוק מדר' יהודה דתיבא ל' יהודה מוסיף את השוכם והמדקדק אמרו לו סוגט הכי
 הוא בכלל מיסק מדקדק הרי הוא בכלל חורג ופי' רש"י ז"ל דכינו חורג ממז' ול"ד
 לגורם ודבר ומקדק דוח בקשין הוא וכל צדירותו חסר צדפת וספקו חסר' וכל תומה דמתימא
 דרישא שמעיהן לה וליכא למימר הנא ושייר דהא חלו קתי ומיהו האי ליכא לאקשויה דמאלו
 דרישא שמי' לאפוקי מדר' יהודה דליכא למימר דלא חשיב אלא מלאכות חבונות אבל
 שובט ומדקדוק אע"י דמלאכות אין לא קתי מר' משה דליתו מדורות כ"כ וכה"ל משי
 כ"כ' לקדוקין ואי' הן מעינין דבר ע"ה לו קבט בפתו קתי דריש ז"ל שאין לו
 קבנה לא קתי עכ"ל ז"ל. וזיורשמי דמלתיהן פרק אורק תי' בשם ר' יהוד
 זרק ל' אמות צרה"ר חייב ר' יהוד עבר ל' אמות צרה"ר מלאכה כפי' עממה על דעתיה
 דר' יהוד מ' מלאכות אינן ונתניון לא חתיקו מייתי אלא מלין דלן עמא מרוד בהון ע"כ.
 בשליש אחרון ומוקדק דוח בקשין הוא וכל צדירותו חסר צדפת וספקו חסר' וכל תומה דמתימא
 דרישא שמעיהן לה וליכא למימר הנא ושייר דהא חלו קתי ומיהו האי ליכא לאקשויה דמאלו
 דרישא שמי' לאפוקי מדר' יהודה דליכא למימר דלא חשיב אלא מלאכות חבונות אבל
 שובט ומדקדוק אע"י דמלאכות אינן לא קתי מר' משה דליתו מדורות כ"כ וכה"ל משי
 כ"כ' לקדוקין ואי' הן מעינין דבר ע"ה לו קבט בפתו קתי דריש ז"ל שאין לו
 קבנה לא קתי עכ"ל ז"ל. וזיורשמי דמלתיהן פרק אורק תי' בשם ר' יהוד
 זרק ל' אמות צרה"ר חייב ר' יהוד עבר ל' אמות צרה"ר מלאכה כפי' עממה על דעתיה
 דר' יהוד מ' מלאכות אינן ונתניון לא חתיקו מייתי אלא מלין דלן עמא מרוד בהון ע"כ.
 בשליש אחרון ומוקדק דוח בקשין הוא וכל צדירותו חסר צדפת וספקו חסר' וכל תומה דמתימא
 דרישא שמעיהן לה וליכא למימר הנא ושייר דהא חלו קתי ומיהו האי ליכא לאקשויה דמאלו
 דרישא שמי' לאפוקי מדר' יהודה דליכא למימר דלא חשיב אלא מלאכות חבונות אבל
 שובט ומדקדוק אע"י דמלאכות אינן לא קתי מר' משה דליתו מדורות כ"כ וכה"ל משי
 כ"כ' לקדוקין ואי' הן מעינין דבר ע"ה לו קבט בפתו קתי דריש ז"ל שאין לו
 קבנה לא קתי עכ"ל ז"ל. וזיורשמי דמלתיהן פרק אורק תי' בשם ר' יהוד
 זרק ל' אמות צרה"ר חייב ר' יהוד עבר ל' אמות צרה"ר מלאכה כפי' עממה על דעתיה
 דר' יהוד מ' מלאכות אינן ונתניון לא חתיקו מייתי אלא מלין דלן עמא מרוד בהון ע"כ.
 בשליש אחרון ומוקדק דוח בקשין הוא וכל צדירותו חסר צדפת וספקו חסר' וכל תומה דמתימא
 דרישא שמעיהן לה וליכא למימר הנא ושייר דהא חלו קתי ומיהו האי ליכא לאקשויה דמאלו
 דרישא שמי' לאפוקי מדר' יהודה דליכא למימר דלא חשיב אלא מלאכות חבונות אבל
 שובט ומדקדוק אע"י דמלאכות אינן לא קתי מר' משה דליתו מדורות כ"כ וכה"ל משי
 כ"כ' לקדוקין ואי' הן מעינין דבר ע"ה לו קבט בפתו קתי דריש ז"ל שאין לו
 קבנה לא קתי עכ"ל ז"ל. וזיורשמי דמלתיהן פרק אורק תי' בשם ר' יהוד
 זרק ל' אמות צרה"ר חייב ר' יהוד עבר ל' אמות צרה"ר מלאכה כפי' עממה על דעתיה
 דר' יהוד מ' מלאכות אינן ונתניון לא חתיקו מייתי אלא מלין דלן עמא מרוד בהון ע"כ.
 בשליש אחרון ומוקדק דוח בקשין הוא וכל צדירותו חסר צדפת וספקו חסר' וכל תומה דמתימא
 דרישא שמעיהן לה וליכא למימר הנא ושייר דהא חלו קתי ומיהו האי ליכא לאקשויה דמאלו
 דרישא שמי' לאפוקי מדר' יהודה דליכא למימר דלא חשיב אלא מלאכות חבונות אבל
 שובט ומדקדוק אע"י דמלאכות אינן לא קתי מר' משה דליתו מדורות כ"כ וכה"ל משי
 כ"כ' לקדוקין ואי' הן מעינין דבר ע"ה לו קבט בפתו קתי דריש ז"ל שאין לו
 קבנה לא קתי עכ"ל ז"ל. וזיורשמי דמלתיהן פרק אורק תי' בשם ר' יהוד
 זרק ל' אמות צרה"ר חייב ר' יהוד עבר ל' אמות צרה"ר מלאכה כפי' עממה על דעתיה
 דר' יהוד מ' מלאכות אינן ונתניון לא חתיקו מייתי אלא מלין דלן עמא מרוד בהון ע"כ.

ישנות מותרות. וכן מלאהי אחר זמן רב שכתב ג"כ הי"ר יהוסף ז"ל. ונגמ' פריך וסוכן
 ומירסקן לא מרסרפי והתנן בפי' שני לחלה חמשת רבעים קמה חייבים כהנה סן וסוכן
 ומירסקן ומספי אמר רבויי ההס שאפי' סקן עמי אכול פחו צניסא גולוס פי' רש"י ז"ל
 מעורבת בצבונת ובמורסנת הלך לחס הארץ קרינן ביה וציונו: לענין שכת מיד דהשיב
 בעינן וסהמיור דהני לאו אולל: ניווה: פליק פרקא

פרק ה א בדי מוית הבוס של ברכת המזון וכו'. לשון ר"ע ז"ל. אמר המלקט כתבו
 חוס' ז"ל והא דלא נקט במתי' כדי מוית רביעית מילתא חנה ארוריה קה"ל
 דכוס של ברכה ברביעית ועוד דלמאי' עממא דחי' לכוס של ברכה חייב ומחייב בפחות
 מרביעית לפי שכולו להוסף עליו מים ע"כ. ונגמ' דייק' ממתי' לכוס של ברכה טעון
 רביעית דקתי כדי מוית הכוס והני עלה כדי מוית כוס חס' וקתי סיכא ושא"ל כל
 המסקין [ברביעית] שמי' מיהו דלון הולאה במסקה הראוי לשתיה בפחות מרביעית הלך
 ע"כ כי ביטור בין כדי מוית שיעור הראוי לשתיה רביעית נקט והייט רובע רביעית
 דכי יכיב על חד חלם מיה' דכרך דלמיתו כהריות לשתי' עמוד ע"כ רביעית. וזיורשמי
 בפירק' ובפי' ערבי פסחים ובפי' דלקלים משמע דמת' ר' יהודה הוא דלמיה ההס מים
 כדי נמימיה ר' יהודה אמר כדי מוית הכוס יין כדי נמימיה ר' יהודה אמר כדי מוית
 הכוס: חלב כדי נמימיה. גרסי' כאלף' לשון הגמיומיים הוא הכי שספיקן צנמ'. וכבה
 ברמב"ם ז"ל ע"ה: וכן כח נקטן לא חתמור' כל עש"כ' דהא חשיב חומר ממנו נמימיה נמימיה
 נמימיה וכולט ע"ה: וזיורשמי דהא דלמיתו חלב' דהא חשיב חומר ממנו נמימיה נמימיה
 כדי נכחול עין אחת וכן פי' ר"ע ז"ל והכריתו בתוס' בשם ר"ע ז"ל דכדי נמימיה כג'ס
 מכנרונת. והר"ן ז"ל כחז שיעורא דכדי נמימיה לא אחפס' שובא פחות מרביעית
 דהא קתי סיכא ושאר כל המסקין ברביעית שיי' מיהו דלוי' דלוי' גמיאה צ"ר מרביעית דביעית
 להקל לחמור ולא מליקן למימר דכדי נמימיה שיי' מלא גומיו דהא וכו' עד חלא ודאי
 לענין שכת בשל עולם הן שמין דביעיות עכ"ל ז"ל. וגם הנגיד משה כתב ע"ה פ"ח הנה
 פחות אכדי גומיו של הים צינטי ואין ז"ל רביעית ע"כ: דרש. ירושמי הלא
 דמימיה צדפי' יפן שאינו טוב כי אם ליתן על הכותי' אבל חס' הי' ראו' לנלוח ולא
 לכתיה ושיעורו כדי להפוסף ולנשל בו ביטת קלה: **שמן** ל' אבר אבר קמן של ריזוק
 בן יומי. כדפי' ר"ע ז"ל ופי' רש"י ז"ל אבר קמן אחד מפרקי אונט קטנה ע"כ וכר"ס
 בן אלעזר וכן א"ר יבאי ודלא כר' נתן. ולענ"ד דשמן אכילתו ודפוחתו הרייכו שכיח
 לישוף וכו' ואע"י דמיס שחייבו שכיחא רפואה ל' אבר קמן דהא חשיב חומר ממנו נמימיה
 ורוח' לן למי' בחר שחייבו לקולא כדאלוין גבי יין וחלב שיש ג"כ שחייבו שכיחא רפואה
 לא שכיחא דהא חשיב חומר ממנו צינטי בנמ' דנגילול שמו סהן עינים ומקיד' מדבר
 מימיה וחסין על יין וחלב לשיוף קילור וכן סהן מיקר אחר ראו' לכתיה חלא נמי שכיח
 דרפואתו חסין על יין וחלב לשיוף קילור וכן סהן מיקר אחר ראו' לכתיה חלא נמי שכיח
 במוס שכיחא וצניקן למי' לחמור' בציעור קטן. רבא אמר אפילו תימא בשאר מקומות
 כדשמואל דאמר שמואל כל שקיניו מו' ומסללי פי' מסכנין על העין עד שחבלה מראיתו
 לגמרי מפי' סקן עין בן עין ממי' דעדי' מוכלוה דמו' ולא מסללי היוי בכל המקומות
 רפואת המוס שכיחא. וזיורשמי א"ר אלעזר דהא חשיב חומר ממנו נמימיה נמימיה
 דין כדי להדיח פני מדוכה. והרמב"ם ז"ל כתב בפירוש משנתו וזו בתימא היאור
 בלבד שס' יפין לעין. ממנס ס' רפוי"ח פסק בירוש' שכתבתי: ושאר' כל המסקין
ברביעית. ומשמע אפי' ע' ודלא כר"ס ז"ל ואלו רש"י ז"ל סאבר' צברייה' כדי נכחו
 בו עין אחת שכן מוחלין דדם הרנגול הכר' ובסד לעעלי' וכו' והשופכן ברביעית. כתבו
 חוס' ז"ל דדוקא ברביעית קבעי בנמ' שופכין למאי' חוז משהו דדמי' דמס קתי להו התם
 כדליחא בנמ' דמלים טענה וממני דחוז נלכל בקן זה הטיעו אבל שופכין ממת' חייב
 נמימיה נמימיה דמיס לרמוך נקט דברים להפוסף ולנשל בו ביטת קלה: וזיורשמי
 ראין לשתיה ע"כ. וגרסי' שופכין ב' וצניקן אחר ראו' לכתיה חלא נמי שכיח
 וירבלי' משכנין חמסי' לר"ס אספר לומר דבש ברביעית וחומן ברביעית והוא מוהיב לין
 כמס דלוח לשון כל הסוכלין מרסרפין לכריורתן קי אוף און איה לן כל המסקין מרסרפי'
 לכריעיה: לא נאמרו כל השועורים הללו אלא מוצניעיהן א"ר משה למצניעיהן
 כל על יתה קי על דר"ס כל נאמרו כל השועורים הללו אלא מוצניעיהן א"ר משה למצניעיהן
 ברביעית: **ב' המוציא חבל וכו' וצירוס'** הדא דלת' אמר צהדין רכיכא צירוס צהדין
 קסיה כדי נלכל ביטה קלה: גמי כדי לעשות הלואי לנפה ולכברה וצירוס' דהא
 דלת' חמו' צהדין גומה צרי' צהדין כדי לעשות בניס לנפה ולכברה: ר' יהודה:
אמר כדי לישול מותר מרת מנעל לקטן. ובלבד קפן שהוא יודע לנעול ע"כ:
המוציא קשר מוכסין חייב. הוצעירי' לאשמועי' אפי' כתוב על הקלף אע"ז דקתי
 כסוד: דשיעור קלף כדי לכתוב עליו כרטה קטנה שגשגלן חוס' ז"ל. ונראה דודאי קל
 פליגי אפירוס רש"י ז"ל כשהתיק כד ר"ע ז"ל דהתם מיירי בקלף חלק שאינו כתוב וקל
 להבין וכן מוסרטיס דברייס במקומות אחרות. ופסק הרמב"ם ז"ל שם גיד כר' יהודה
 דאמר בנמ' צברייה' דהמוליא קשר מוכסין אפי' אחר שהראוי למוכס חייב לנעול ל' ריק'
 הוא להראותו: וכן בחוק. מלאהי מניה יייר פסול וככה פי' יהוסף ז"ל. סקן הוא בכל
 הסקרים וכן גרסיה דרמב"ם ז"ל שז"ל יייר דעו ויייר כסול הוא וכן ספר של יייר
 שכתבול ואין מוציין בו חונ ע"כ. ולסון ברביעית בנמ' המוליא יייר מחוק וכסר פרעו
 וכו' והעתיק לשון הכרייה' הרמב"ם ז"ל שם גיד: גס נקד הי"ר יהוסף ז"ל של פליטוס
 ה"ס בחי'ק' ושלמ"ד בשאל' והיו' בקת'ק' והיו' בשור'ק' מחונרת למי' וכן הגיה
 לעיל בפ' שפי' כו' ג' כ"ח' שם: **ג עור** כדי לעשות קמיע. והייט דקרי ליה בנמ'
 חוס' דלמילוי ולא קמי' ולא עפין ורשו' לפחות בו קמיטיס. וצירוס' אחת הנאי תני כדי
 ליתן על הקמיס מאן דהני כדי לעשות קמיע צהדין רכיכא ומאן דהני כדי ליתן על הקמיע
 צהדין קשי' דוכסוסוסים כדי לכתוב מוזה. מסניית התלמוד וגם מן הירוש' מונס
 דלון ו דבבה ז"ל לא תפוסף ולא גרסי' ליה במתי' וכן ג"כ צדכ אלפס וצבראל' ז"ל לתיס
 וגם הרמב"ם ז"ל לא פירשו וגם רש"י ז"ל מחקו. קלה. נראה דאפשר לגרוס קלף בשם
 נקודות

כדרך הליכתן שמים זו אצל זו סמוך למשכן ושמים זו אצל זו לפניהם דרך הליכתם לארץ רה"ל שהיו רוצין ללכת אחר עמוד הענן הסוף לפניהם ופורקי המשכן היו מושיטין הקרשים לאחורם שעל שתי העגלות הסמוכות למשכן והם מושיטין אותם לשלשיתם אצל מעגלה לעגלה שבגדה לא היו רצויין להושיטם שמים סמוכות לפורקי המשכן רש"י ז"ל וזהו כי רחיתו מי שחלק עמי בבהמת פירוש דברי רש"י ז"ל לכן רחיתו לשייר פה אורה זו כפי הגדה לע"ד ובהסקמת חכמים אחרים עמדי ז"ל וזו היא הגדה:

מלא לפי זה שהסתי עגלות המלויות ראשונה הן נקראות זו כנגד זו שהרי רש"י בימינו וכן כנגד שתי כוליותיו וזו כנגד זו דהן בזה המושט והצורק מן זה לפי שיהיה בזה עבודת הלוים להושיט מנו לנו שכנגדה כוזר לעיל ומאי דהנן היו שתיין בדיוטא אחת דזרק פסור ומושיט חייב שכן היה עבודת הלוים כפי דרכו רש"י ז"ל וריבין הלוי להושיט מעגלה לעגלה דהיינו אותן המלויות או למטה מזה שכנגדה עטויה הסמוכה למשכן ומשיטת לשלשיתם ונקרא על זה או אחר זו הסמוכה למשכן אחרי זו הרחוקה ממנו שבגדה ובשעת פריקה מושיטת זו הרחוקה מן המשכן לסמוכה למשכן ולפי זה או אחר זו יהיה פירוש זה הרחוקה אחר זו הסמוכה למשכן ולפי זה תינין במתני' שלש דתנין לפסור ואחד לחיוב וזהו הכוונה דומה לראיה בכל אפיני כך נראה לע"ד וכמו שכתבתי לפי שיטת רש"י ז"ל. אכן הרמב"ם ז"ל פ"ג דה"י פ"ג דר"ה פ"ג וזהו שיהיה לו למעלה מאויר רה"ל שכן היתה עבודת הלוים במשכן מושיטין את הקרשים מעגלה לעגלה ורה"ל בין שתי העגלות והכל עגלה ועגלה כד"ל כשהיו שתי רשויות באלך רה"ל כמו שהעגלות מהלכות ומהלכות רה"ל זו אחר זו אצל זה היו שתי הרשויות כשיני לדי רה"ל אף המושט מרה"ל זו לרה"ל שכנגדה פסור ע"כ. וכתבו תוס' ז"ל שתי גזירות אחרות מיייר שפסור מלמטה בשום דבר ואין גדיים בוקעין חתיהין או שיש מחיות למעלה מן הגזירות דהו לא הייסי לבקוע גדיים וכן עגלות היו רה"ל אע"פ שהתחייב רה"ל לפי שיש מנוף העגלה על המעלה מן הקרשים הרבה ואת המעלה עכ"ל ז"ל. ירושלמי רב אלא לית לן פסור אלא מותר: עוד שם. המושט חייב ר"ל אלא בש"ר מ"אשא ובלבד ע"י שנים בכל אהר. את אמר שנים שעשו פטורין והכל את אמר שנים שעשו חייבין שנייה היא שכן היתה עבודת הלוים באהל מועד שתי עגלות זו אחר זו ברה"ל מושיטין את הקרשים מזה לזה אצל לא ורקקין הני בר קפרא סא לנהון בקרשים ציון וכאן פירש רש"י ז"ל מפי כבודן אמנם גמ"ל דמכלתין דף ד' פירש ואלו היו ורקקין אותן כדי סא יתקלקלו: ו"ש גרסי הורק פסור והמושט חייב שכן היתה וכו'. וכתב הר"מ דיוגמלו ז"ל ר"ף ורש"י ור"ז ז"ל גרסי הורק פסור והמושט חייב וכן כ"ל עיקר אע"פ שבגמ"ל והר"ש ז"ל ובענין ירושלמי המושט חייב והורק פסור ע"כ: שתי עגלות זו אחר זו. שן שתי עגלות אחרות זו אחר זו בנדיקין כל אלו שהם מושיטין אלן אלאו גם כן וקל להנין דלי לא חייב הכי הא ל' עגלות היו: חוליות הבור והחלע וכו'. שאן ר"ע ז"ל ע"ד ואמשיט' דבור וחוליותיו וכו'. אמר המלקט מה"ל למיתני בבור. הסעו ודך להטאו להשיטו בקורא אע"פ שכבר טעו אוחו במקום אחר ערובין צור ברה"ל וחוליותו עברה עפשים חתן שעל בניו ומלחין ממנו בשבת ורקקין לה החס במטובה לה וקמ"ל דבור וחוליותו מלמטה לפניהם וה"ל אשכחן בברכות דאמרי' מנחא אנן אורחיה קמ"ל אע"פ דמנשה שלמה היא ח"ל מיתורא דמתני' דמנחא דמלמטה: לדי ולשהטמט גם גבה מיייר. מוס' דמנחא עליה מיידי ומתמט ואתי שפיר דקמי גבסין וקמ"ל מני על גבה תוס' ז"ל ומו' ז"ל ע"ד דמנחא על גבה דף ע"ה והביאה ס' ז"ל ב"ק דסוכה דף ד' ובפ"ק דכנהדרין דף ע"ג: הנושל בהן והנותן על גבן חייב. כתבו תוס' ז"ל דמשמע ליה לתלמוד קמייירי כל עין צין צורק בין במשיט כמייירי ברישא ע"כ: הורק ד"א בברכות. ב"ק דשנת דף ז' אוקמס אבני והכריח דמתני' דקמי צורק ברישא בטהל לית ביה חור סימון דהו החפץ הורק. ו"ל הרב הגויר פ"י דמ' שנת הי"ח דוקא בדבילה שמינה שכיון שהוא חך עשרה על פני הכותל חייב אצל

אם נחה בצור ברה"ל כל סמוך פסור שחרי רה"ל אינם כרה"ל ע"כ: והורק בארץ ד' אמות חייב גרסי': והתלול לתוך ד' אמות חייב. לא שפול לארץ לח"ל לא לריבה למימר אלא שהיה נגלגלו מן האויר לתוך ד' אמות רש"י ז"ל. ומני גמ' והוא שנת עמדת קודם שהתלול וכו' רש"י ז"ל וה"ל אם אחרת כרוח האויר ועכבה מעט ואח"כ הכניסו לחיוב נמי הנחה אם בתוך שלש אמות ע"כ: ד' ובמה יהא רקק מים וכו'. כך הגיה ה"ל יוסוף ז"ל: רקק מים ורה"ל מהלכת בו. ה"ל דכפליה תנא וכו' עד סוף שאן ר"ע ז"ל. אמר המלקט עד מהרץ גמ' דהא דקמק רקק רקק תרי זמני חד בימות ההמה וחד בימות הגשמים וריבא דלי תנא דהא ה"ל ה"ל בימות ההמה דעבדי חיובי דמסני לאקורי נפשיכוו אצל בימות הגשמים לא וחי אשמועי' צי ות הגשמים דכיון דמיסנפי לא איכפת להו אצל בימות ההמה אימח לא קמ"ל. עוד מהרץ גמ' דמ"ל ה"מ דהוי רה"ל היכא דהוי רחבו ד"ל שאין דרך לכסעו אלא להק צו אצל היכא דלא הוי ד' דמיקט פסטי לוי אימח לא קמ"ל. והילוך הילוך תרי זמני מפרש גמ' חד לשמועי' דהילוך ע"י הדקק שמים הילוך וחד לשמועי' דדוקא הילוך ע"י הדקק שמים הילוך אצל השמים לרביס ע"י הדקק עון גומא פ' ברה"ל אע"פ דהויא לאלטעי ביה כותחא וסולרה לוי הוי השמים למהי הוא גומא. רה"ל עמוד ע"י ברה"ל שסרבים מתחפין עליו דקמ"ל דהו ר"ה: ה' ומן הספינה לים. רחיתו קתחוקא ומחסיב זו הבגה וכלמתי ברה"ל הוה שאל מלאכה וחיוב יודע עטם למה. אח"כ מלמתי שנס ה"ל יוסוף ז"ל מחקה וכתב שכן מלא כל הסרבים: ואם אינם קשורות אע"פ שמוקפות אין מושלשין מוולו. כתוב במדעי ובגן שאין הספינות נצויות מן המים עשרה עפסיה דהי נצויות קא מפקס מרה"ל לרה"ל דרך מקום פסור ושרי אפי' רה"ל בימיס ע"כ: ופי הרמב"ם ז"ל מוקפות הוה שיקו בימיס כלום מחילה מיריעת וכוונת גבה ע"כ וכן פ' ביד ספ"ג דהלכות ערובין: ד' הורק ונובר. ירושלמי כיני מהני' והוי וקטיף אלו ירה חך להרוב צו את הנפש והתרו צו וזהו צו שזאל כלום הוא הוי סוף מומר והוד: בפי' ר"ע ז"ל ח"כ לא זכר וכו'. אמר המלקט כרבא דאמר רישא מילי קמי: עוד בפי' ז"ל ב"ה שזכר וכתב וכו'. אמר המלקט יא חסרון לשון בפי' ר"ע ז"ל והכי איבעי ליה למומר רוב אפי' מהני הכי הורק וזכר וכו' פסור ה"ל נחה חייב ובד"ל וכו' או וריבא גמ' מאן דמפרש מהני' וכו': או שגשפרה. נערה בלויך כון בשלכתה אצל אש נתחין לזרוק שתנה בפי' הכלב זו בפי' הכנען ושפרה אמר רבה גמ' דחייב דמחשבתי מכו"ל ליה מקום והכי נמי הן צבירות פ' אמרו לו אם היתה שנת והואילם בפיו חייב דלמ"פ שאין דרך להניח בפיו מחשבתי שירין לאלנה שבליתו אחשבה להולאה זו בפיו: עד שלא נעשה הבורה. רחיתו מהני ה"ל יוסוף ז"ל עד שלח נעשה הבורה: זה הבלל. להתי' כמי עבדי חפץ וכו' לשון ר"ע ז"ל. אמר המלקט הכי אוקי לה רבא בצורקמא קמייחא דאוקי הוא גמ' וגם לאוקימתים בהרייהא שביבא רש"י ז"ל. ומנו שכתבו מוקמס זה הכלל להתי' מעביר חפץ שפיר עפי: וכתבו תוס' ז"ל והויא דורק דשנת חבורה כייביא ומיחנה סהא דלחוקי לה רב רבא ובגן שכתבין לעשות חבורה דשתי משום ויכיר הוי דמיפקס סהא ציוו להחייב החבל ולעבד זריקה בלכחה שהוא עץ קטן כסוף הקשור במיתנא שהוא החבל וגמלא סוף זדון הוא הא לא זכר חייב והע"ל דלגוד ציוו דחייב ליה ממוס זריקה הוא אלא משום חבורה ואין ר"ל יודע למה הולך להשמיטו הויא להבורה דמה ליה חבורה מה ליה מעביר ע"כ. וק"ק דלמאי איבערי תנא חייבי תלתן שגמ' וספי' זדון תתלתן זדון וכו' דהא סני בעיה דכבר הנה זה הכלל כל חייבי תפלות חייבין עד שהחל תתלתן וספי' שגמ': סריק פירקא

פרק יב הבונה בל שהוא חייב וכו' אמאי תנא צלשון אלא שהטור ולא קמי' הבונה כל שהוא חייב בדרקמי גמי החורס גמי הוסיף דלומר לשון משה: בא להשיטו דסותר חייב ג"כ בכל שהוא ובלבד שיהא ע"מ לנכות כל שיה ודלתי' בפי' גמ' מדליקין וכמו שכתבו בפי' כלל גדול ס' ב' בשם תוס' ז"ל וכדתי' לקמן בפי' החורס בדרך כלל ובמקלקל ע"מ לתקן שיעורו כמתקן וכן הוא דברי הרמב"ם ז"ל שם בפי' עטרי ס' פ"ו. ונמי דהדר תנא הבונה כל שיה חייב ולא תנא הבונה כל שיה יבנה ויהא חייב כל שהוא אפסר ללאמתי' דלפי' המשוה פני הקרקע בנית כון שהשפיל תל או מלא גיא או גומא בקר' ג"כ בונה וחייב. וכתבו תוס' ז"ל דק"ל לתן טעם אמאי תנא בונה אחר זריקה והולאה. ע"כ לע"ד דלפטר לומר דמפני שמיטו טעם הורק עד שהחל תתלתן וספי' שגמ' סמך הבונה כלומר גמי בונה ולא הוסיף לומר דמפני שמיטו וכן ליה מתחת ומטה בשמ' ובמעמד וקורח דהוי בכל שהוא לא משתח מיד בצלמט או אפסר לומר דכיון דמשתח בהולאה א' בזריקה דחייב במוציא בכל שבו כון שפלת ועסקן וכו' סמך בונה וכל הני דמנו ליה דהוו בכל שהוא. עוד אפסר לומר דלפי' סמך בונה לזורק ומוציא לאמתי' דלענין שנת לא צעין ציון אומן להחייב הבונה הפאה דהא דומיא לזורק מוציא הוי דלא שיד' בהם גמי זרק ומולא מעשה אומן הכי נמי גמי בונה ודמיי ליה לא צעין מעשה אומן דהא בכל שהוא מחייב. ומורש נמי מתייה האל מוס' דהוי בכל שהוא וכו' להולאה כמו שאכתוב בסמוך בס' רש"י ז"ל. עוד י"ל דלפי' סמך בונה לזורק לאמתי' דלפי' אם בנה בזריקה חייב כפי' הוא רה"ל חייב שמים אחת משום זרק והתח' משום בונה דומי דהא דתני לניל פ' הורק בורק ד' אמות כותל למעלה מעשרה טפחים כורך באויר למטה מעשרה טפחים כורך בארץ ואוקימנא לה בורק דבלש שמינה שנינו וחייב אע"פ שאין ממקום שקיחת החפץ לכותל אלא ד' אמות מלמעלה לא אמרינן דעובי' הדלה דממעט בל' אמות דכיון שאינו מעטט הדלה בכותל אין עובי' ממעט כלום ומשמע דהא זרק פים דמפתחא מכלל שם ממעט שיעור ד' אמות ופסור משום זרק וחייב משום בונה אם כיון לנכין וכן מלמתי ביד ס"ד דלהטות שבת ס' י"ח שכתב כון שורק חלב או צלק ונדקק כותל ע"כ. אלא דקמט ליה קת' שבסורו למשנה פירם כיון הטי' הש"ן או הבלק והמה לו ע"כ: הנופל כל שהוא שכן צנל הבית שיש לו קבו צבירותו וסבתו דכותיה גמי שכן קמ' קרש שפלתו כל דלמ' הגויר לחובה חב' וסבתה. וכתבו תוס' ז"ל דוקא הכל איבערי' לפרוסי דהוה דומיה במבאי משה

מלאכת שלמה

ז"ל וכן פי' הר"ן ז"ל ולמה כה"ק והרמב"ם ז"ל נגמ' דק ק"ט נכריהו דקמי' כמ' שסברי' דמי מערי' מי' המני טעמיה ס"ן ומתקרי' בגו' דיהני' גמי עטריה אלא ודאי מאס' ליהו' לדי' זישה סהס' ז"ל סוכרין שהיזה' אפי' אסגין' דכח' קאי' :

בחמי' עטריה אסור' ושעמה' דמי עטריה מותרין' מאס' דמגולין' ס"ן אבל מערה מוסקה היא כדליתא' אפי' הפרה דמערה מרובעת ומשלל' וכתב הר"ן ז"ל ולפי' זה הו' המי עטריה לית' דלמעלה אסור' לתרוץ' ס"ן בשבת ולא כירע' דהא משמע בפי' כירע' דלא אסרי' זישה אפי' בתמי' האור' אלא מאס' ליה' דליתיה' ונתמי' עטריה' דרתייה' שריה' הא"ך לאסור' היזעה אלא ודאי ה"ך מי מערה תמי' האור' כיצדו שבותמי' מע"ם' אבל תמי' עטריה' סרו' בין ברחייה' בין ביישה' וכן דעת הר"ן וינה' הרמב"ם ז"ל עכ"ל הר"ן ז"ל : ונסתפג' [ע"י בר"ך] וה"ל' יוסק' ז"ל כה' ס"א מסתב' ונפרק' ס"א לנטיח' בלא' א' והיא אלנטיח' ודבא' מתמי' בתום' כתובות' דף ו' ופי' הרמב"ם ז"ל זאת הרחייה' אינה אלא במקום שמתור' לו לנטול ממנו' ליתיה' ונתניה' לאותו' מקום כמו שיהיה' בחור' או במדריגה' ויהיה' סם עטרו' והעפ"כ לא יתיר' לו להחזיר' להביא' ליתיה' האלונית' מסתב' כה' שמה' יסמנה' להביא' נגיפה' וסמלמל' לו כי אין דרך' להביא' זה בצד' שמתב' בו במקום רחלמ' ייהונו' סם' ולא יתיר' לו בין שיהיה' יבש' או סרו' ע"כ' . ובגמ' א"ר' יוחנן הלכה' מסתב' אדם' באלונית' ומצינה' בידו לתוך' ביתו' ויהו' מתי' מטיס' בה' ר' יוחנן דברי' בן הכינז' ולא' סתמה' הוא' : ר' סבין ובחושבמשיין' . הוא מגורת' מס' מתיחיה' ועיני' עטריה' גרירה' לומר' כשנמסכין' ונאכרין' עת' על' כס' הכח' בחוק' . ונלתי' ענק' הר"ן ז"ל דלומלמו' הו"ל' כהמ"ש' ענקות' חורק' : בבני מעי'ם' . אי' דל"ג' כנני' מעי' . וכן כה"ק' והר"א' ליהא' וכן נראה מי' רש"י ורמ"ן ז"ל וכן נכ"ל' ליהא' וגם' הר"ן ז"ל יוסק' ז"ל מחק' אבל כה"ק' דליתיה' עת' הכ' בגמ' ופי' חק' דף ק"א רבין' ליה' . ופי' רש"י ז"ל סבין ומשמשין' וא"ן כדך משום' דרשה' ליה' אהס' ליה' ע"כ' . ומפרש' הירש' בגמ' כה"ק' דבא' אהס' עת' כדך שהו' עושה' בחול' היכי' עבד' א"ר' תמך' ב"ר' חמי"ס' ק' ואח"כ' משמע' ור' יוחנן אמר' ס'ן ומשמש' בבת' אחת' : א"ן יורדין' לפרומא' . רכס' . כני' רוב' המקומות' ונעדר' ס"א' לרמיא' והוא' נר' לן' מן' מי קיימן' ע"כ' גמ' הרמב"ם ז"ל הביא' חסי' הנריסות' : א"ן עושין' אפיקמוין' . ומלת' אפיקמוין' אשבת' כדכחה' כה"ק' דבא' אהס' עת' לן' גמ' : פירות' שניית' שא"ן עושין' אותן' אפיקמוין' וס' פירש"י אפיקמוין' להקיא' ויהי' בנותרין' אפיק' עפי' ז"ן מן' האוכל' יורח' מדלי' מנליה' ומקיא' ע"כ' והיא' דנרסי' אהס' . הי"ן והיי"ו נקובות' קמך' . אכן' י"ר' יוסק' ז"ל קמך' כן' אפיקמוין' : א"ן מעצבין' וכו' . דואן' כה"ליות' סדרה' הוא' ובמס' דמיחוי' כוונה' אבל' ניכר' בצדו' בלא' יתעקבו' שרי' : וקמ' בנותרין' את' השבר' . שמאל' ס"ל' דמהוירין' תמן' וכן' הלכה' מי' שנפרקו' ידו' וכו' : לטון' הסור' כשיקין' בלא' מי' שמשום' פרק' ידו' או' חרש' ומקומו' לא' שפספסה' הרב' בנתי' סבו' רשומתי' אלא' רוח' דכרתו' ואם' נתרפא' תרפא' ומלת' בתמן' הכוונה' בפרה' שרי' ז"ל אלא' אינה' עתה' אמי' יודע' מטיב' העתוי' ח"ע"פ' שכתב' שר"ל' שהמנהג' להתרחלות' הוא' בנתי' חמין' וזה' אכיל' נתי' כהנן' בנתי' אסור' : סליק' פירקא'

אבדיל' יכול' לקוללן' מן' המחובר' בלא' הבדלה' והאמר' ר"א' בן' חמניטוס' משום' רבא"י אסור' לראש' שיטעה' חמין' קודם' שיכדיל' וכי' תימח' לדביל' כהפלה' והא' אמר' רב' יהודה' אמר' שמואל' המבדיל' בהפלה' נרין' שיכדיל' על' הכוס' וסם' נשדה' לא' שכיח' ומטיני' בין' הכחות' עט' דלתי' כום' נשדה' ובמערכת' התרין' הנבדיל' בין' קודם' לחול' פ"י' בלא' סם' ומגות' ועדין' נרתיא' ח"י אפי' אבדיל' בהפלה' דפי' עדיף' : כלל' אמר' אבל' שמואל' כל' ושאי' זכאי' וכו' . בגמ' בעי' כלל' לחתוי' מתי' ומשני' לחתוי' הא' דת"ר' א"ן * מחסיבין' הג"ה' ס"א' לא' נכסי' מלת' א"ן' וכן' הוא' סם' ביד' וכן' הוא' כה"כ' ז"ל ואם' איתיה' כה"ק' ז"ל כוז' הוא' עשות' * שהי' בשמו' ז"ל כה' הר"ן קודם' לזה' שסך' שלא' פי' יבש' שמת' אבל' מחסין' הוא' כמפור' על' מה' כה"כ' בה"ש' דמחסיבין' על' החום' להביא' בהמה' וכו' וגם' מה"ר"ן ז"ל כתב' סם' שכן' הוא' גריב' בהלות' ג' אגריס' ז"ל עוסי' ע"כ' והוא' ז"ל כה"כ' שבהוספא' גמ' א"ן מחסיבין' וקיימו' ויתיה' גירס' עיין' ע"כ' :

אבל מחסין' הוא' לשמו' וא"כ' אמאי' כל' שאני' וכאי' במתירתו' רשאי' אמי' להחסיך' עליו' דשמעת' מינה' הך' וכשמע' מינה' נמי' מה' וכלה' דהא' נמי' וכאי' במתירתו' והאי' ס"פ'א' דב'א' שאני' הוא' ומ"מ' קשה' לנ"ד' אמאי' גבי' המירה' תנא' וכאי' וגמי' דהסכסכה' קמי' רשאי' : ר' להביא' לו' ארון' ותכריכין' . משמע' דה"ל' חליני' ומקומות' כדליתיה' בירושלמי' דר"ם' מן' שמתו' דמטיס' בה' חליני' ואי' חמניטוס' ז"ל גוי' שהביא' חלילין' בשבת' וכו' . והר"א' ז"ל פ' אין' זדיין' דף מ"ט' אה' דלמור' רב' פכח' נכרי' שביאי' דרוין' ליכרתי' וא"ן' בחותו' מין' במחובר' אס' הו"ה' מחין' לחתום' אסור' כתב' דא"ן' נרין' להתין' לערב' כבדי' שיטעו' ללא' חרשיו' חמני' אלא' בחד' כדב' נשעשה' בו' אוסור'א' דלחיותיה' וא"ן' ליהו' שמ' בירושלמי' הכרי' דרך' הר"ן כה"ק' סרימי' ופוליא' ללא' שכיח' הילולה' רס"ר' דס' רבוא' בוקטין' בו' והא' דתנן' נכרי' שהביא' חלילין' לא' יספוד' בתין' ישראל' גמ' אפי' עד' כשיצאו' ממקום' קרוב' שאני' מילתיה' דמת' דלושפה' עפי' ובעל' יודעין' שבשביל' אמת' הביאו' וחתמו' עפי' דכתנן' החס' אה' עשה' ככרי' קצר' כשה' בשביל' ישראל' לא' יקבר' בו' עולמית' ולא' חמיו' ככרי' שיטעו' ע"כ' לא' יספוד' ברח' ישראל' . בגמ' : נרש"י ז"ל לעולם' לחום' ז"ל היינו' כדי' שיצאו' דתת' חלילין' א"ן' מציבין' אותם' לנש' אדם' אחד' אלא' לכל' כמה' בני' אדם' והר"ן ז"ל ג"כ' טעם' דודאי' כי' קמתי' לא' יספוד' בתין' לא' עולם' קמתי' עולמית' אלא' כדתי' כסיפא' וא"ן' הכי' נמי' דעניין' ס"פ'א' כשה' כבדי' שיטעו' אה' מס' אלא' מאס' דתת' הספד' איו' ממש' כשה' שפסכה' ואס' צאו' ממקום' קרוב' סתמן' יס' בו' שיעור' מאס' הכי' קמתי' לה' סתמא' ולא' תיקוי' לך' מתי' טה' גבי' חלילין' דמחסרי' כבדי' הג"ה' לפ' כה"ל' וס'א' ליהו' סכסכה' שספד' כסוף' דהי' פריע' מ"ס' גבי' חלילין' דלא' מיתחי' אלא' כבדי' שיטעו' אה"ם' סוכר'א' כבדי' ישראל' ומ"ס' גבי' ארון' יקבר' ללא' יקבר' בו' עולמית' וכו' הנוסחה' היא' כה"כ' דקדום' נפי' הר"ן ז"ל וז"ל והת' חת' דקמתי' ונא' תיקי' ק' וכו' ונשלת' אפי' רש"י ז"ל יתיה' דה"ש' עיין' זה' לא' יספוד' בו' עולמית' וזה' לא' יקבר' בו' עולמית' אלא' לפ' חו"ס' והר"ן ז"ל מהכתי' עמיה' מ"ס' ומשני' דהא' פרי' לס' בגמ' ובפי' פי' הגאונים' ז"ל :

עולמית' דוקא' אותו' ישראל' שטעה' בשביל' הא' ישראל' אחר' שלא' עשה' בשביל' מותר' ולא' בענין' אפי' כבדי' שיטעו' והביאו' רבאי' וכו' . ואחר' חולקין' ואומרין' דלא' מקילין' בבני' אלא' באיכורין' דרבעין' אבל' באיסורין' דלחיותיה' לא' דהא' כפרק' אין' זדיין' וכו' : ע"כ' : ובתשובות' הרשב"א' ז"ל ס' ל"ט' דהא' ג"כ' פי' רש"י ז"ל מדלג' קמתי' גבי' חלילין' לא' יספוד' וכן' עולמית' דקמתי' סיפא' לא' יקבר' בת' עולמית' ועוד' דל"כ' מ"ס' מקום' חרוק' אפי' הביא' ממקום' קרוב' דהא' נשית' בתין' מלככה' דלחיותיה' וכה"כ' סתנין' מרה"ר' . והשיור' כדי' שיטעו' היינו' המתנה' לערב' כפי' ריחוק' המקום' או' הקרוב' וכן' פירש' ר"ה' בפרק' מי' שהיה' אחיו' ז"ל כ"ד' שיטעו' כשיעור' שיק' ישראל' מהסכסכה' בגן' ויש' יבוא' ואחר' טעית' זה' השיור' ז"ל כ"ד' . וכתב' הר"ן ז"ל דהא' דפרקי' בגמ' ואמאי' הכא' נמי' למה' יהיו' כבדי' שיטעו' פי' רש"י ז"ל דלחיותיה' קאי' דקמתי' עט' לו' ארון' וחפירו' לו' קבר' ז"ל יקבר' בו' ישראל' כלומר' מיד' ומס"ה' פרכין' דלמאי' (לא') ימתי' כבדי' שיטעו' דהא' איכא' לכסופי' שמא' בשביל' ישראל' עושה' ומפיקין' בעומד' דלחיותיה' ככה"כ' ל"ב' לכסופי' שטעה' בשביל' ישראל' דא"ן' ישראל' קוצרין' ומיה' ס' ודוקא' ריש' הוא' דמיקמין' בעומד' כדכרתי' אלא' סיפא' דקמתי' אה' בשביל' ישראל' לא' יקבר' בו' עולמית' אפי' איו' עומד' בסכסכה' קמתי' וכן' נראה' מדברי' הר"ן ז"ל שלא' הביא' בהלכות' הא' דכרטי'א' כד' מלתיה' כה"כ' הרשב"א' ז"ל . אבל' הנוסחה' ז"ל פירשו' דלחיותיה' דקמתי' ואס' בשביל' ישראל' לא' יקבר' בו' עולמית' דא"ן' אמאי' מתמרין' כולי' הא' ולא' סני' לן' כבדי' שיטעו' כי' הבי' דמי' בחלילין' ופירקין' בעומד' בנטיח' עסקינן' שהוא' פירקיה' ונמי' הוא' לישראל' סוקר' קצר' כקבר' מפרס' שנתלה' בו' שבת' . ולי' נראה' שא"ך' הר"ן ז"ל כדברי' הגאונים' ז"ל הוא' סובר' וזה' שלא' הביא' בהלכות' בעומד' בסכסכה' משום' דה"ס' היינו' טעמא' דבחלילין' סני' כבדי' שיטעו' וקצר' חמיו' לא' יקבר' בו' עולמית' משום' דבבמה' לא' קבר' כדכרתי' עומד' דהיינו' מקום' מפורס' מא"כ' בחלילין' שדרין' להביא' אותן' בזמנא' ונפיקין' לה' הולך' דה"ק' ז"ל להביא' אלה' סתם' משנתנו' שאס' לא' תחמר' כן' תיקי' לך' מתמי' אמאי' נקט' בחלילין' היתר' כבדי' ז"ל יק"ן' לית' הר"ן ז"ל כ"י' .

שיטעו

ציעשו ובקבר איסור עולמית דהא אפי' בחילין כל שהצילו צפרהסיה אסורין עולמית וכמו שגדלה מן התוספתא וכו' ואפי' קבר אי קאי במקום המולגט שרי כבדי גיעשו וכיון שכן אמאי נקט שריחא בחילין ואיסורא בקבר אלא ודאי כדאמרן דהאם הבאה חילין נכללת ומהם עשיית קבר בצפרהסיה כד יל' עכ"ל ז"ל וכתבו בחומס יו"ט דלמאי דמפרש דהך אוקמתא דצטומד צלופתיה אסיפא דלא יקבר בו עולמית קאי נראה דרישא דקאמר יקבר מיד מיירי להדגיר דיעו שעשה לו לעלמו ואין לרדין הוכחה מחוץ למעשה אלא שיהא מודע שעשה לעלמו ע"כ. ונלע"ד דבזה ידוקת מלת לו דקתני עשו לו ארון והפירו לו קבר: **ה עושיין כל צרכי המת.** ומלמא שנקב הר"מ דלנוחאנו ז"ל דגש זכר וכו'. ובגמ' כל לאהוי מאי לאהוי הא דת"ר מביאין כלי מוקר כיון כלי זכריות וכלי מתכות ומיניחן על החור כדו שלח תפוח ופוקקין את נקביו כדי שלא תהאם בזה הרוח והאם נראה לקאי לטון ופוקקין כפ"י ר"ע ז"ל: **סכין ומדיחין ארתו.** בגמ' פריקין היכי שריין לטון דבר שאסור לסלקו האמר רב יהודה אמר שמואל משהו בתלמודו של ר"מ שנתקם אחריו לביה דמרתך בקטן להדיח קרקע א"ל און מדיחין לטון קרקע א"ל און סכין א"ל און דבר שאסור לסלקו אסור לטון ומדיחין הוי לאו משום טעולו הוא אלא משום אשוויי גומות ואע"ג דמרתך רכפת אכניס הוא וליכא ליה מהם לאשוויי גומות ומשנין בגמ' מיהא קרקע אחר אבל מה בקרקע אחר לא מיהא ק"ל. ונלע"ד דלרבי המת דקתני מתני' קא מני ואולי מלמעלה למטה והכי נקט מני ביד כה"פ ס"ל: **ומתכות ומיניחן על החור.** ונלמא נכ פס שקד ר"מ לטון דלנוחאנו ז"ל ופ"י א"ל המ"ס שבבא כמו פ"י ד"ה: **בשביל שימתין.** שיהלחל המת בחול ולא יסתיי: **ובן קורה שגשברה וכו'.** שבת פ' כירה דף מ"ג ועיין מה שכתבתי שם בדף ספיק: **סוכין ארתא כהספסל וכו'.** והוא שיהיו רווחין על ימות שיחפה ועלם כפי שלא יבטל מ"ה מינינו: **או בארבות.** כ"ק: **ורמעמץ עמל ויצאנת הנפש וכו'.** לעיל ר"מ המניח א"ר יוהנן דנרסי' המעמץ צמ"ן כמו עמץ עיניו מראות ברע ולא מאוזן בל"ף. ויש ספרים דנרסי' און מעמץ וכו' והמעמץ וכו' ונראה שכל אחד וכן בפירוט הרמב"ם ז"ל ומשמעין ענינה העינים וסתמתינו ע"כ: **סליק פירקא**

פרק כד מי שהחשיך בדרך וכו'. זו היא אמת מ"ה דבר כפ"ק ונלמאנו דף 77 ז"ל. והכוז בגמ' בפי' הסיור את הפועלים דף ק"ו ע"כ בשם ר"ר ז"ל דמלאכטרין הכא היתירא למי שהחשיך לו בדרך ליתן לו כיסו לפי שאין אדם מעמיד עמו על ממונו שמתני' שאסור לומר לנוי ע"כ שיעשה לו מלאכתו בשבת והרשב"א ז"ל הביא ראייה אחרת לה ולא היריא להרבה ר"ל מן העמץ שבת ע"כ: **והוא כיסו לכבדו.** גמ' אמר רבא דוקא כיסו דכיון דטרע ביה פ' שעל ידו מורה הוא משהיה הייס ענה ואי לא שריית ליה אחי לאהוי אבל מיהא לא והא קמ"ל דלא תימא הא דקתני כיסו אורחא דמילתא נקט וה"מ מיהא קמ"ל וליכא קמא דליתא בגמ' דוקא דלא אחי ליהייה קודם שהחשיך אבל אי אחי ליהייה ככיסיה דמי' וליכא קמא דתרא בעיה ולא אפשיטא: **אם אין עמו נכרי מניחו על החומר.** ובגמ' ד"ה י"ב עמו נכרי לכבדו ייבז ליה חומר והס"י לחומר מנה ליה לחס"י לא ייבז מ"מ הכי אדם הא לאו אדם. תרס' יאסועה לטושה תרס' וקטן בעיה בגמרא איכא דלחמי לחרס ייבז ליה ואיכא דלחמי לקטן ייבז ליה: **אין סם לא נכרי ולא חומר ולא חס"י** משום פחות **דגדגה ז"ל** ג"כ שם חומר פחות מל' אמות ולא ר"ל חכמים ונראה משום כבוד אלהי' **הה"ה ז"ל** ג"כ שם חומר הכסור דבר פי מותר להסתיר דבר תורה לכבוד שמים והכא כבוד אלהי' הוא דמייסא דילגא אחי לאהוי ד' אמות בר"ה: **והוא כיסו רבינו ירוחם** בח"י מוליכו פחות פחות מל' אמות שאמרנו ח"ל בכל מוקדן ר"ר יעקב בכל פחות מל' אמות שאם לא יבז אע"פ שמעמד ולא סך בכל פחות מל' אמות חיובי שאע"פ שמועד הליכה א' היא ואפילו בצרמלית או

שבדה הייב מלקוח מדרבנן כך כתב מר שר שלום בחשבוה עכ"ל וכן כתב בכל ע"כ מצית יוכפ' אכן בשלחן ערוך לא הביא דברים הללו. והכתבו חוס' ז"ל דקטן דרבאל לא מיירי עתך דעניד הקטן עקירה והכנה אלא כדאמרין גבי חמור כשהיא מהלכת וכו' ע"כ. וכן כתב הר"ן ז"ל אבל ע"ג חבור אפי' הכא גבי סם דאיכא פסידה איו יוכל להטילו עליו כשהוא מהלך ויבטלו אותו מעליו כשהוא עומד דקיימא לן כל שצטופס חיוב חטאת אי עבד ליה איכא לויטו בחבור כבוד אלו אסור לן שצטופס פסור אלו אסור בחבורו מותר לכתולה: **והשקין נופלין מאליהן.** י"ס דל"ג כהו מלת מאליהן: **ב פתירין פקיעי עמיר וכו'.** וכמו שפי' ר"ע ז"ל מפרש לה רב יהודה בגמ' וכן בגירסה שם אבל לא את היריין לפספס אלא להחמיר אבל הר"ן ז"ל גירס' אבל לא את היריין לא לפספס ולא להחמיר גם בצדדי רב יהודה כמו בצדדי רב הונא דרב הונא פירס איפכא דלדרבה שוויי אובלא לא משוויין דה"ל אולודי אוכל בשבת מיטרה צאוכל בדבר שהלחלו אוכל קודם תקון פרהיין ומכשריין ליתויה בשבת וה"מ מתירין פקיעי עמיר לפני בהמה ומפספסין וה"מ לכיפין דלדידיה הן הן פקיעין הן הן כיפין אלא פקיעין בתרי וביטין בתלתא ויריין הן העגפים הלחים של אור' אבל לא את היריין ר"ל לא לפספס ולא להחמיר דה"ל אולודי אוכל בשבת דהא עיקרן לאו אוכלא. ולרב יהודה מפרש בגמ' דקתני חרובין דומיא דשהת מה שחת דריבך אף חרובין דרכיבי ומס"ה און מההיבן דמטרה צאוכל לא טרהיין ולרב הונא מפרש איפכא שחת דומיא דחרובין: **א' הורה בתירב חרובין דריבך.** ה"ג כה"א: **אין אפוסים וכו'.** ודאי דלחריבין צפ' עשין פסין גמל שרלאו רובו צפנים אובסין און אפוסים ככר פירס רבינו שמואל ז"ל דהסיח הלעטה היא אלא דלא דק צלופתיה הר"ן ז"ל. וביד פ' כ"א מה"ס ה' ל"ה ז"ל און מהכילין בהמה חיה ועוף (בשבת) כדרך שהוא מחביל בהוה שמה יבא לידו כתיבת קטניות או לידו לשת קנא ויכילא בו ע"כ: **ומ"מ אין מחבילין את הגמלים אבל מלעטיין אותו אע"פ שזינו כן בשום מקום:** אבל **מלעטיין.** כדפי' ר"ע ז"ל ומפרש לה רב יהודה וכן חסדא פירוס דלודי אולודי אמבוס שאינה יכולה להחמיר והמראה ככלי והלעטה ציד אבל בצרייתא מסייעת ליה לרב יהודה ומהו ג"כ מיהא דכל זמן שאין מרביצין לוחיה אינו יכול כ"כ לתמוז ויכולה להחמיר: **ובחביתין.** פי' דהסי' ליה בדיה אבל לוחיה קתני בצרייתא דל"מ דאין מלקטין להם

במשטת והא"כ מדדו הלוח אם היה בו טפח על טפח יבוא את הסומאה ואם הוא פחות
 אינו מניע את הבית האחר בסומאת האחר ע"כ. ופירשו רש"י והר"ן ז"ל שהמת היה מוטל
 לארכו בהלקט דהיינו אותו השביל תחת פקד הניגית ואם אין בפקד פוחת טפח נמלא
 המת מוטל בזהל וחור שבין שני בתים מכיים הסומאה לזד הבני אם היה בו פוחת טפח
 ע"ש וגם בתום בפי"ר ז"ל: בפי"ר ז"ל וכו' לזד השביל הניה הכ"ס ז"ל ונבו
 לזד הבית: שפוקקין. שלמי פ' כל הכלים וסחמא כחכמים דר' אליעזר דפליגי עליה
 בנחמ' דהתם ופי"ר שפוקקין את המאור אף בדבר שאינו קשור ותלמי וכונו שכתבתי

בשם הר"ן ז"ל. וכתבו שם חוס' ז"ל ואע"ג דפסיח לא חננל ליה כמו פקק כדלמרי'
 צ"ל הישן נבי סדון איכא למימר דמנעיל ליה ספי מסדון ולא מנינו למימר נמי פקק
 דמנעו שאני כדלמרי' בשלמי מכלהין נבי מדידה דהתם לא הוי איסור כ"כ אלא משום
 דהוי כעובדא דחול אבל פקק דמאוס חוספת אהל דדמי לבנין ליכא למסרי משום
 צווי מנעו עד כאן לשונו ז"ל: ומודדן וקושרין בשבת. מדידה של מנעו
 וקשריה של מנעו דוקא בכגון נמי ללא הוי קשר של קיימא: סליק פרקא
 וסליקא לה מסכת שבת

מסכת עירובין

בעזרת האל הפושט ימינו לקבל שבין, נתחיל מסכת עירובין.

פרק א מבי שהוא גבוה מעשרים אמה ימעט. גמ' רפ"ק דסוכה. ועיין
 גמ' שכתבתי שם ריש הפרק בשם אטורדוס ז"ל. וכתבו חוס' ז"ל הקשה
 מהר"ם מאורליג' ז"ל דהוי ליה לאשמעי' הכשר מבני ברישא שאז בלתי וקורה ואם
 הניח למעלה מל' ימעט ותיך דתנא נוחא ל' להחיל בזהל לישאל כמו שמתלהת מחני
 [דסוכה] ולהכי פריך גמ' ספי בנמי"ס גבי סוכה דחני פסולה ע"כ. והילך קושית
 הגמ' מ"ס גבי סוכה דחני פסולה וגבי מבוי חני תקנתא דקחני ימעט ולא חני פסול
 ומשני סוכה דלורייתא ס' רש"י ז"ל דכבר מימות משה נתנה מלכה ובלא הכמנים לפרט
 כך שאם לא עשה כן פסולה שייך למיחני ביה לזון פסולות ואע"ג דמכילת ביה תקנתא
 כל כמה דלא מתקן לה מקריא פסולה. אבל מבוי דכל עיקרו דרבען הוא לא שייך למימר
 ביה לזון פסולת שארי כאן התחילו להראות עסקי מבוי ודורויתו וכו'. וליזכייה
 לזימור דקחני לא הויתקן דבען שיעריה ביהל ליתמי גבוה דליתמי דמבוי וכו'. וליזכייה
 אומא דלורייתא נמי חני תקנתא דעלמא דמילי אחרני אלא סוכה דנפ"ס מילי דקחני
 התם ופליגי לה שלם דפסולת ופליגי גבוהה עשרה וסחממא מרובה מלמנה ספיק ותני
 פסולה דהשתא מני כ"ל להו כקדא דלי הוא חני תקנתא לא הוא חני לערוביה ולמיהניסו
 דבשאיך לה שלם דפסולת בעי למיחני יעשה. ודון ופליגי גבוהה עשרה בעי למיחני
 יגביה וסחממא מרובה מלמנה יוסף על כככה ואמר מר לעולם ישנה אדם לתלמידו
 דרך קצרה. אבל מבוי לא כפיין מילי בזהל מחני. ותוס' ז"ל מכח קושית הכריחו
 דה"ס סוכה דלורייתא חני פסולה משום דלזון ימעט משמע חומרא בעלמא ואחי למיעט
 ולזימור דקורה לכתולה אבל צריכנד שפיר דמי אבל צומו דרבען אין לזון ע"כ. וז"ל עוד
 בריש (מ"ס סוכה) סוכה דלורייתא חני פסולה דלי הוי חני ימעט היישי' דלמנא פני איש
 לזימור ימעט לכתולה וצריכנד כשרה ורקדק דלזון דלמנא אחי לזימור דלורייתא חני
 פסולה ימעט דלא הוי ליסמא מעליא כמו ימעט אבל צומו דרבען לא חייס והני ימעט והני
 ליסמא מעליא כדלמנא חני פסולת כשרה ורקדק דלזון דלמנא אחי לזימור דלורייתא חני
 חסי וצוקטרס לא ס' כן עכ"ל ז"ל: בכוזי. ס' רבינו יהונתן הכהן ז"ל מלשון
 מצוא העיר והוא החלל העוקף ג' מחילות ואין בו סוהל רביעי ומלא דלורייתא ר"ה גמורה
 היא אבל חכמים חששו כיון שראשו אחד לרבי"ה או לרמלית דלמנא אחי לזימור דלורייתא
 ר"ה גמורה ח"ה כי היכי דלא ליתי ללשונות מר"ה לזימור דלורייתא חני לרבי"ה
 ושהו הוא לרבי"ה אחרי דין ר"ה י"ס לו לפיכך הריכו לעשות הכרח לבני רבי"ה וזני
 רבי"ה שלא יפלטו מזה לזה ותקנו להניח קורה רחבה שפח על כותל המבוי להודיע
 שחתי רשוית הן ע"כ: **ימעט.** דלמעלה מעשרים לא כלטה בי עינא וסמינא בעלמא
 דר' יהודה משתרו של אולם יוף לה ופרכיין אם מפחת האולם גמר דיו ארבעים אמה
 דחנין המן ס' צ' דמסכת מדות פתחו של אולם גבהו ארבעים אמה חלנה חני' ר' יהודה
 מכשיר אפי' עד מ' והמשים אמה ותני בר קפרא חליבא דר' יהודה אפילו מאה אמה
 בשלמא לבר קפרא נשחח אלא לר' יהודה חני גומא ומסקין בצבלי אלא ר' יהודה
 מתקחן של מלכיס גמר מהם גבוהין הרבה יותר מארבעים ע"כ: ועיקר פלוגתייהו דרבען
 ור' יהודה משום עמול דהיכרח כפי"ר ר"ע ז"ל וסוכה נמי בזה כלגי כדלמרי' למען
 ידעו דורויתוס עד עשרים אמה אדם ידע שדר צוכוס למעלה מעשרים אמה הין אדם
 ידע שדר צוכוס משום דלא שלטה בה עינא אלמא נבי סוכה בזה נמי פליגי. ונגמ'
 בעיין למה לי אפלוני בחרייבו ומשני לריכא דלי אשמעיין גבי סוכה בזה קחמר ר'י
 כיון דלישיב עבירא שלטה בה עינא אבל מבוי דליתיק עבירא אומא מודה להו רבען ואי
 אשמעי' בזה בזה קחמרי רבען אבל בזה אומא מודו ליה ל' יהודה לריכא. וקסא לע"ד
 דלמאי לא חני מבוי שקורו למעלה מעשרים אמה ימעט דלרש דהיכרח חכר כן
 הספר. ונלע"ד דלפטר לומר דמשום דבעי למיחני הרחב משער אמות ימעט דקחי
 אמבוי גופיה תנא נמי רישא בלזון מבוי גופיה וממילא משמע דלוקרה קחי: ואם
 היה מקלף קורה בתוך עשרים ומקלף קורה למעלה מעשרים מקלף סך בתוך עשרים
 ומקלף סך לנעלה מעשרים קחמר רבען דזה וזה כשר דהלל סוכה תנן מלל מבוי
 תנן שלא יכו יותר מעשרים וברייתא מסייעא ליה: **ימעט.** בבלי וירושלמי כיזד ימעט
 עשה אישטבא על פתח המבוי ומחיר המבוי וההם פליגי אמוראי בכמה יכא בה איכא
 מ"ד ד' טפחים כדי מבוי ואיכא מ"ד טפח כדי קורה וגרלה ער"ל דלפי' מלמסח חני
 משיח. וכתב ה"ר יוחנן הכהן ז"ל בשמועיה מלמטה שכתב הר"ן ז"ל שמועט ג"כ
 בקורה לזימור ניקף קורה או אכן וסדומין לכן שאין דרכן ליפחז אבל עשר אפסר
 שפסח ע"י דריסת הרגלים ע"כ: ר' יהודה אומר אינו צריך. כתב רבינו יהונתן

ז"ל ואולי ר' יהודה לפעמים דלמר בפי' כל גנות ושד א"ר יהודה מערבי' צמחי המפולס
 וחכמים אוקרים לס' דלע"ס שהוא מפולס מערבי' ומטלנין בחוכו כיון דים לו קורה
 לשני ראשו דלמרי' פי תקרה יורד וסוחס וים לו ד' מחילות ורגלי הכנסין והיולאין
 תחתיהן אין מטלנין מחייה. ולי דריוס קשה לענ"ד דההם מוכח גמ' דעממא דר'
 משום דלבידא ליה דשתי מחילות דלורייתא וכן פי' הוא ז"ל שם אבל רישא דקחני
 וכן גשריה המפולסין מטלנין תחתיהן בשבת דברי ר' יהודה הוי עממא דידים משום
 פי תקרה יורד וסוחס וכן כתב הוא ז"ל שם. וקרא דלפטר לומר דלע"ס דשתי מחילות
 דלורייתא מ"מ אי לאו משום פי תקרה יורד וסוחס לא הוה שרי ר' יהודה לנמרי אפי'
 מדרכין. אח"כ מלמתי בירושלמי א"ר אבין ר' יהודה כדעתייהו ורבען כדעתייהו דחנין
 חמן (פ' כל גנות) וכן גשרים המפולסין מטלנין תחתיהן בשבת דברי ר' יהודה והכמנים
 אוקרין הין מה דליתיה חמן את רואה את המלמחא כילו יורדת וסחממא אף הכה את רואה
 את התקרה כאלו יורדת וסחממא ע"כ: הרחב מעשר אמות ימעט. נמי אמר אבוי
 תנא והרחב מעשר ימעט ר' יהודה אומר אינו צריך למעט ובמחני' פליגי. גבוהה וה"ה
 לרמנה ואיכא גמ' מאן דכבר למימר דלא הוי ר' יהודה ברוחא אלא עד י"ג אמה
 ושלש כמו בכפי' ביראות: אם יש לו צורת פתח וכו'. וקורה פתח וכו'. וקורה פתח וכו'.
 גבוהה כדתייהו בברייתא דמיייה גמ'. וכן כתב הרמב"ם ז"ל. ואמלמחא ברחבה לא
 אפסיחא בגמרא. ובגמ' אמר רב חסדא אורח שפחה שפחה מן הלך לא עשה ולא
 כלום ואמר רב חסדא אורח פתח שפחה שפחה לריכא שפחה בריאה כדי להשמיר על דלת
 ואפי' דלת שא קלן אמר ר' לקים במס' ר' ינאי אורח שפחה לריכא היכר לר' פי'
 חור שזיר הדלת סוכב בה ואע"פ שאינה לריכא דלת מיהו חזיא לדלת בעינין. חו גרסי'
 גמ' אחי ליה רב יהודה לחייא בר רב קמיס דרב הס' י'ס לו תורת שפחה אין צריך
 למעט ח"ל אחייהו רבי' ימעט: ועיין דברינו יסוחס: פי' כיזד מעשרין על משנת עיר
 של יחיד דמשמע מפירושו אשר שם דגם כל הרבה מעשר אמות אמות קחמר רב אחייהו רבי'
 למעט אלא שכל כהם שפוח בלזון וקל להבין ובעי' למימר גמ' דלף ר' יוחנן ס"ל
 כותיה דרב: וירושלמי רב חיננא בר שלמיא הוה יתיב מיתנא לחייא בריה דרב אביב
 רב ריביה מן כותא ח"ל לית כן ולא תתייהו כן ח"ל אחייהו ואודיעה דלית כן:
 ב' דבש"א עשה דלת מקלף ודלת מקלף: כהני' כהני' ויאל וכוונס טעל כה' עשה דלת מקלף ולתי
 וקורה מכאן: ר' אליעזר אומר לחיים. כתב ה"ר יוחנן ז"ל וצריך סייבו הלחיים
 לר' אליעזר אלא ר' יוסף תלמידו ובראבו מבוי אחד ולא היה בו אלא לחי אחד
 מן הכותל ג' אחי אירא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומעבלי להו אבל בפחות משלשה אמרי'
 לצוד וכנאן דמחבר דמי וצריך נמי שפחה הקורה עומדת ס' טהלי המבוי מבפנים ולא
 סייבו יתדות יוללות מן המבוי לחן ותהיה הקורה עליהם נוגעת בלד האחד אל כותלי
 המבוי משום דבעי' קורה ע"ג מבוי הם כותלי המבוי ששקורה שפחה בתן או נכנסת
 בצוכס בחור מכאן וחור מכאן ע"כ. ובגמ' בעי' ר' אליעזר לחיים וקורה קחמר או
 לחיים בלא קורה ולא אפסיחא. וירושלמי נמי בעי' מה לחיים. לחיים וקורה כה"ס או
 לחיים ולא קורה כה"ס. שלם כר' יוסי או כל שהוא כרבען כשמעיה מן הדא מעשה
 כהלך ר' אליעזר אלא ר' יוסף תלמידו לזבובין ובראבו מבוי אחד ולא היה בו אלא לחי אחד
 דג'ה לזון הבבלי יסמס בלכד ח"ל עשה לו לחיים ח"ל מה את אומר לי לסוחמו ח"ל יסמס'
 ומה נקי: ובי מה ראיח רשות לשבת לגורא לכאן הדא אמרה שלטה כר' יוסי
 אין תימר כל שהוא כרבען כל שהוא סוחס ע"כ ופוגתא דר' יוסי ורבען לקמן בפרקיין
 ס' ו'. הו אמריין גמ' מרדים חכמים לר"א בפסי' חר' אם נפרלה למקום האסור לה'
 לריכה שזיר משני לדים וכתבו תוס' ז"ל וקשה דנבי מבוי נקט לשון לחי וגבי חר נקט
 לשון סך ככולס שמעתי אלע"ג דשמיס דמשבו ע"כ: הו גרסי' גמ' הוא עשה לחי
 לחי מבוי יש לו חיי' משני פסיסא מ"ד לחוס דלמנא אחי לאשמעייהו בצויהי עמל':
מישוי ר' ישמעאל אומר תלמיד אחד. מפ' גמ' שאותו תלמיד ר"מ היה עמל'
 בתחלה בילדותו לפי ר' ישמעאל וגמר גמרא והדר בא לפי ר' עקיבא וכשר סבריה
 וחודרו של ר' עקיבא שלא נמלה בה מיהו בתלמידי בית הלל. וירושלמי פ' שני דשקלים
 כפי סוחמא שבוואה בילקוט מוכח שהיה תלמיד מובהק דל' עקיבא ולר' ישמעאל לא
 היה תלמיד מובהק ויולקס היה אומר הלכות משום ר' ישמעאל ולא היה צריך לאמרה
 משום ר' עקיבא דסולי עמלא הו ידעי שהוה תלמידו: על מבוי שהוא פחות
 מר' אמות. כלומר כרהטו יכני בלתי או קורה אפילו לבית שמאי דהא קורה משום
 אמתיה

החיותו אבל לקמן בפי' שני נבי חמש חלרות וכו' גרסי' ופתוחות למצוי כי סם אין שיר לנרוס בחופן אחר ע"ל ז"ל: ז' מי שבא בדרך וחשבה לו גרסי'. רש"י וה"ר יואנתן ז"ל וכן מוכח מן הדבלי וכמו שכתבנו בס"ד אבל בירושלמי נראה דגרסי' והיה מתיירא שמה חתך. וכן הגיה ה"ר יוסף ז"ל וביד פ"ו להלכות עירובין ס"ה ו' א' ו' ובסור א"ח ס"ס ת"ס: והיה מכיר וכו'. כתב ש"ס יואנתן ז"ל אבל אם היה רואה למרוח וללכת היה נעוץ תחת האילן קודם שחבוט והיה מכיר אילן או נגד הוא שמוך לו בחוף אלפים אמה שאם היה בין רגליו ובין האילן יותר מאלפים אמה לא היה בדבריו כלום שהרי הוא עומד חוץ להחום אלא ודאי שאין סם אלא פחות מאלפים אמה וכיון שכן שריקן ליה לומר תחת שביחתי בעיקרו: לא אמר בלום. כדפירשה ר"ע ז"ל מפ"ר לה רב בגמ' דאפי' לחתו של אילן לא מצי האילן להמקום רגליו עקר דערו ותחת האילן נמי לא קנה הלכך לא יזוז ממקומו ושמואל פליג עליה דרב דלא אמר כלום היינו לביתו אבל לחתו של אילן מצי אילן ועשו תחתיו של אילן חמר גמל בא למדוד מן האילן של האילן לזד ביהו מודדין לו מן הדרום לזד רגליו בא למדוד מן הדרום של האילן כדי שחורף לחתו מודדין לו מן האילן לזד ביהו פ"ר רש"י ז"ל ר"ל דמוכסד לזד מקום רוחב האילן כמו עשרים או שלשים אמה מפי' שלל פירש אבל ד' אלפים אמה יש לו ממקום רגליו לזד ביהו פחות שיטור רוחב האילן ממה נפסך לכל ד' אמות שהתן לו שביחתי תחתיו בין שהתתם לו מלד לפון האילן בין שהתתם לו מלד דרומו אמה נותן לו עד מקום רגליו אלפים אמה בין שהתתם לו מלד לפון האילן בין שהתתם לו מלד דרומו אמה נותן לו עד מקום בנות האילן ויש אלפים מרגליו עד האילן ועליו אלפים מן האילן לזד ביהו: ונגמ' אמר רבא והוא דבי רביע ממי ליה פ"ו או חמה ליה אמירה א"ס סיים בעיקרו ומצי למיזל בנתה ז"ל אפי' הוא חשכה לו קמתי ז"ל חשכה לו לילך לביתו ואפי' במדורה: אבל לעיקרו של אילן אפי' הוא חשכה לו חשכה לו כי מצינו קולל קולל אלב לו רביע ממי: ומה שפי' רש"י ז"ל וכן רבינו יואנתן ז"ל דמפסיד כל רוחב האילן כמו עשרים או שלשים אמה מלאחי חבוב בש"ל ז"ל אבד רביעא לא דקדק דהא מעיקרו יש אלפים אמה ואפי' לא הפסיד אלא רוחב דהא האילן ודוק"ע"כ: עוד מלאחי כתוב סם מלאח מהלך מהשחשך אל אלפים אמה לא דוקי אלא ד' אלפים של בלא אמירה: וכן דמאמר' וכו' והא דקתני אבד רוחב ע"כ: ונלמד דלאפשר דבזה ידוקתה הוי גמלא מהלך וכו' דקתני דגראש סביב יתר וכדדריק בגמ' בס"ק בחולין כדכתיבנא ההם גבי גמלא כר בסחיטה וכו': ד' או שאינו בקי בהלכה ואמר שביחתי במקומו. וכתב הר"ש ז"ל הא דקתני ואמר שביחתי במקומו אלו דוקא אמה דה"ל בלא אמירה: מני זכב לו כדאמר' וכו' והא דקתני אבד רוחב שביחתי במקומו מחום דבעי מיחתי סיפא זכו שאמרו העני מערב ברגליו וכו' ור' יהודה נמי דלמך אהד עני ואהד עשיר ע"כ מיייר' בדלמך לכדי הנא רישא נמי. ואמר שביחתי במקומו דעשיר העומד בעירו והתחייק על התחום איתו קונה מהם אלפים אמה לכל רוח אפי' נחבין לקנות מהם ששים אמה: בלא אמירה: מני זכב לו כדאמר' וכו' והא דקתני אבד רוחב אמר אבד רישא או אבד סיפא וכו"ע אפי' נמי בשנים אוחזין רחא אותם ריגין אחר זבי סבור אחר גזילות שלא פרחו ואמר וכהו לי עדי וכהו לו והתם נמי אפי' לא אמר קני כדאמרין ההם בגמ' ז"ל ד' אמות דקתני ליה רבנן דקתנו ואי הקינו ליה רבנן כי לא אמר מאי לא וקט' אמה דה"ל בלא אמירה: מני זכב לו כדאמר' וכו' והא דקתני אבד רוחב ע"כ: ר' חנינא. כתב הר"מ דילוגזאנו ז"ל נכ"ו והר"י הגיה וכן הגיה ג"כ ה"ר יוסף ז"ל: עגולות. דכת' אל יא' איש ממוקומו אלו אלפים אמה דילפינן מקום ממקום ומקום מניסה וניסה ומינסה מנגבול וגבול מחוץ ומחוץ דכת' בעדי מקלט ומלואה מחוץ למקום אל פתח דקמה אלפים אמה וכו' וכן כרבו ג"כ חוסי' וכו' והא דקתני אבד רוחב דאל יא' איש ממוקומו יאפי' ביה ניסה מושמתי לך מקום אשר יעם מה להלן ניסה עם מקום אף כאל ניסה עם מקום והדר דנין ניסה זו שלמדנוה ולא נלמדה בגמ' מניסה שאלמך זה גבול דכת' גבול עיר מקלטו וכו' והדר דנין גבול זה גבול עיר מקלטו וכו' והרי הרבנו חזק מנ"ס להאי גבול. דאל יא' איש ממוקומו והדר דנין הוה מחוץ מקרא דומדום מחוץ לעיר וכו' ע"כ וכך ההם ה"ר אפרים אשכנזי ז"ל וז"ל למה אמר דין זה של עגולות דוקא כאל ע"כ ונלמד ד' דמות שכתבתי לעיל בפירק' סימן ו' ב"ס בירושלמי שהוא מייקב קת: ודמביא אומר' מדבוקות. וכו' והוא פ"ו עטין פסין ד' כ"ג וביד פכ"ו להלכות שבת ס"ו ב' מ' ז' שאמרו וכו'. בשירקין דף מ' וביד רפ"ו להלכות עירובין ובסור א"ח ס"ו ת"ס. ובגמ' אמר רב נתנן מחלוקת במקומו דר"מ סבר עיקר עירוב שבת וכו' כדמפרש ר"ע ז"ל אבל במקום פלוני וכו'. ולפום האי פירושא אפי' שאלמו ר"מ קתני לה דלמך עיקר עירוב שבת דהכי משמע עיקר הקתנה לכו הכי הואי אלא קולא בעלמא הוא שאמרו אלא העני לערב ברגליו וקאי ר"מ איתו מכיר או אינו בקי בהלכה ואמר שביחתי במקומו דאפי' להאי דקאמר במקומו קולא הוא וכו' ולא אמרו לערב שבת וכו' דמשמע דעיקר עירוב שבת וכו' דקאמר ברגל איתקן ברגל איתקן ולא אמרו לערב שבת אלא להקל על העשיר ר' יהודה קמי לה והייתו כותיה כרב נתנן ורב הסודא אמר מחלוקת במקום פלוני דאין כאל לא עירוב שבת ולא עירוב ברגל אלא אמירה בעלמא עלה קאמר ר"מ עני אין עשיר אל אבל במקומו דבדי הכל אהד עני ואהד עשיר עיקר עירוב ברגל לכו וכו' שאמרו על קמתי ר"מ קתני לה דלא מצינו לאוקומה כר' יהודה מחום שביחתי בה עני ואילו לא ר' יהודה אהד עני ואהד עשיר קאמר והשתא קאי וכו' אמי שבת בדרך והשתא לו ואמר שביחתי בעיקרו דקתני קנה סם שביחתי ועלמא קאמר זהו שאמרו דעני מערב ברגליו דהא קולא לעני הוא דלקול לו שיהא עיקר עירוב אלא בלא שביחתי במקומו. ור' יהודה אומר אפי' לעשיר שהיה יושב בביתו ואמר שביחתי במקום אלפים אמה נמי אפי' דעיקר עירוב שביחתי הוא ולא אמרו מערבין שבת וכו' דמפיק דעיקר עירוב אינו שבת אלא להקל על העשיר הוא דאיתקן שהתא הוא ודכרי הכל ולא מוסקתה דל' יהודה הוא דהא ר"מ נמי מודה בה דעיקר עירוב ברגל במקומו. אמר רב דמי מתי' נמי דיקא רב נתנן דלר' יהודה במקום פלוני עשיר לא ופי' אדר' מאיר במקומו הוא דלפי' דקתני במתני' דבבב' ר' יהודה ר' יואנתן ז"ל לעיר שמעברין ס"ג והחזירו חבדו הוא מותר לילך וכל בני העיר אסורין דבבב' ר' יואנתן ז"ל והויק בה ע"כ אפי' אינו

לנבי חרי: פתרון באן וכו' לטעמא מאי אין סומכין על שיתוף במקום עירוב וכו' לנן ר"ע ז"ל. אמר המלקט וכו' כולה ר"מ היא דלמור בעינן עירוב ובעינן שיתוף והכל היינו טעמא משום דרוב בני החצר ערבו וכו': ופי' ה"ר יהונתן ז"ל מותרין כאן וכו' וקמ"ל שאע"פ שאין לכל החצרות כולן פתח לכל אחת ואחת כפי עמדה פתוח למבוי אפי"ס מילא שיתוף ע"כ: ערבו בחצרות וכו' זיד פ"ה דהלכות עירובין ע"י י"ב: מבני סבוי יורק נשתתף. פי' רש"י ז"ל אחת מן החצרות לא נשתתפה עם חביתה בגמתי מותרין בחצרות ואסורין במבוי משום דלא כפיל רשות דר"מ סבר בשול רשות מהני במבוי והכי נמי מוקי למתני בירושלמי כר"מ: ואיתא בפירקין דף ס"ו וזירושלמי בפ"ק דמכילתין ובב"י א"ח ר"ס ס"פ: מן שתי חצרות וכו' ס"ד דהלכות עירובין סי' י"ב: ומירושלמי דר' עקיבא היא דלמור דריסת הרגל אוסרת: ופי' ה"ר יוסף ז"ל שתי חצרות זו לפנים מזו כלומר פנימית פתוחה לחיצונה וחיצונה לר"ה ודריסת רגלה של פנימית בחיצונה כפרייה ללכת ברג"ה ובכל הר' וחר"ה בעלי בחיים רבים שאסורין זה על זה ולריכין לערוב זה עם זה בחצרן. על עמלן והחצר הפנימית אינה לריכה לערוב עם החיצונה שהרי אין דריסת חיצונה עליה ואם ריכה ורחה סתמה פתחה לעמלה ועם ערבה פנימית מותרת לעמלה עם בעלי בחיים שחוכה ולא ערבה החיצונה לעמלה עם בעלי בחיים שלה הפנימית מותרת שהרי יכולה לנסוד פתחה ואין יכולין לערוב עליה בני חיצונה וחיצונה אסורה שהרי לא ערבו זה עם זה בחצר של עמלה ע"כ ז"ל: ודוכמיהו אומרי' וכו' שלם מחלוקת בדבר וכמו שז"ל: והא דלמור דריסת הרגל אוסרת ה"ן הכונה שדריסת העברה הרגל לבדה האסור אלא דריסת הרגל עם עשיית חמישים לריכה בלוחו חצר אוסרת דלמא חמשים בהעברה לבדה אינה אוסרת: ומלמא שהחכם הר"מ דליומא ז"ל נקד בבורה מלמאן לירוב הטין צלירי וכן בכל מקום ששטיט. ש"ך ע"ב ע"ב: ונחנה ז"ל עירובין וכו' הוסי' פי' מי שהולאיוהו דף מ"ח: ואם היו של יחידים שאין בגמתייהו אלא אחד ובחילוקהו אין לירוב ערבו זה עם זה ע"כ ז"ל. אמר המלקט ומסיים רש"י ז"ל ואם היו שנים אפי' בחיצונה גורמין דילמא אתי למיכרי שנים בגמתייהו ואחד בחיצונה ע"כ. ונראה שהיה מסוימת בהנ"ל בגמרא אמרינן היו שלמה אסורין וז"ל שנים בגמתייהו דלמור רגל האסרה אלא אפי' שנים בחיצונה אסור עד שיערבו שתייהו יחד גירמה משום רבים וסמך אמר לעולם מותרת עד שיהיו שנים בגמתייהו א"ל בחיצונה אלא שהר"ף ז"ל פירשו בעיניו חר"ע ז"ל. וכולה מהני' ס"פ דעירובין סי' כ"א כ"ב: סליק פירקא

פרק ז הלוח שבין שתי חצרות שתי חצרות עירובין ובסוד א"ח סי' ש"ב: ובגמ' אמר ר' נתן לא שנו אלא הלוח שבין שתי חצרות אבל הלוח שבין שני בחיים אפי' למעלה מעשרה נמי אם רע מערבין א' מ"ס דביחא כנאף דמל דמי כלומר והוי כמאן דלא נבנה עברה ומ"ל טעין טיבא דע"ד וכמו שפירש ר"ע ז"ל: פתרות מדע"ד וכו'. בגמ' פירק דשמיא כיון דלמור ד' על ד' בחוק עברה ממילא אלא ידענא דפתוח ע"ה ולמעלה מעשרה לא ומתני א"ח קמ"ג: עמלה דלמור ע"ה עמלה דלמור ע"ה מקאמו בחוק עברה מערבין שנים ואם רע מערבין אחד דאי מרישא ה"א כוליה בחוק עשרה טעין וכתבו חוס' ז"ל: ואבד דהדר והמי למעלה מעשרה תנא נמי פתוח מד' על ד' ע"כ: עוד פירק גמ' ליתא הן סתמא כרשב"ג דלמור כדרייתא בגמ' בפ"ק כל פתוח מד' כלבוד דמי פי' חוס' ז"ל דקמ"ד דמאן דלמורין כיון דבשגל יולא מותרת לבדו חביב פתוח ומתני אפי' תימא רבן ע"כ ל"פ רבנן עליה דרשב"ג אלא לעינן לבדוין אבל לעינן פתוח אפי' רבנן מודו דאי איכא ד' על ד' חביב ואי לא לא חביב: וכן בותל שבין שתי חצרות. זיד ס"פ סי' ג' ובסוד א"ח סי' ש"ב וכו' ש"ע' והובאה בגמ' פי' כיצד משתתפין דף ס"ו ובס' כל גנות דף ז"ב: בפי' ר"ע ז"ל ז"ל אלא חביב דעני מלתייהו סיפא ה"א כרביה פירוח וכו': וכתבו חוס' ז"ל: ובלבד שלא יורידו למטה דוקא לפי שאין פתח ביניהם שאין החצרות יכולין לערוב יחד אבל אם יש פתח בכותל וערבו מותר לרביד ולהביא מן הבתים להזר ומן הבתים מעלין על הכותל: ורוחב ד'. בגמ' בעינן אין זו רוחב ד' מאי אמר ר' אריה שתי רשויות שולמות זו וכו' ולא חביב להביא רשותה בטיל לגבי רשותיה ורשות שתי החצרות שולמות ואוסרות על זה ואפי' על ראשו אסור לנשלל ואפי' כמלא יומא ור' יוחנן אמר אלו מעלין מכאן ואוכלין ואלו מעלין מכאן ואוכלין וה"ל דמירידין דמקום פיסוד היא ובשל לכאן ולכאן תנן אלו עולין וכו' עולין אין מעלין לא ה"ל ש' זו ד' על ד' עולין אין מעלין לא אין זו ד' על ד' מעלין וכו' ובגמ' מפרש טעמיהו: ופיר' שבין יהונתן ז"ל ובלבד שלא יורידו למטה. מפר' בגמ' למטה למטה דבתיס לומר אוחן פירות שצדו בראש הסהול אסור להנייך בבתים משום דנגיין ובתים שתי רשויות הן אבל למטה בקרקע החצר מותר דהא נגיין וחצרות רשות אחת הן ואפי' ערבו חצרות עם בתיס דשכיחי ממאי דבתיס נחצר ולא גזיין שמה ליתא כליס שצדו בבתים על הכותל או שמה ליתא אותה פסידות שולמות על הכותל לפניהם ור"ה סיכא שלא ערבו חצרות עם בתים דליכא למיגור מידי שהרי אין מכניסין מן החצר לבתים כלל ודוקא דעולין אין מעלין לא כשרוחב הכותל ד' ספחים דחביב כנג ונג ובתים שתי רשויות הן אבל לא היה רוחב ד' אלא פתוח מד' לא חביב כנג ומוהר להכניס פירותיו נג לבתים דלמקום פיסוד הוא ואמרי' שהיה שולמות זו על ד' מותר לגבי ר"ה' ולגבי ר"ה' אכתי עולין ובלבד שלא יחליפו וזבין עולין וזבין מעלין ומורידין לבתים מותר ע"כ. וכתב כר"י ז"ל ועדיף האי כותל ששיע רחב ד' משאר מקום פיסוד ללא אמרינן ביה ובלבד שלא יחליפו אלא מותר לכהן בו ולהחליף כיון שכלים רשות דאורייתא כותל ר"ה' ור"ה' אלא רשות דרבנן כדאיתא פ' כ"ד משתתפין וכן פליגי ז"ל: בפרק האורח וכו'. זיד ס"פ סי' ד': ד' חריץ שבין שתי חצרות. זיד ס"פ סי' י"ב ובסוד א"ח סי' ש"ב. וכתב ה"ר יהונתן ז"ל אם לא נבנה כותל מכל אוחן חריץ אלא עשרה אמות לבדן ובשאר חריץ מכאן ומכאן כשהוא חייב ואם נבנה ע"כ ובתו ע"כ: ובגמ' מלא קש או רבן. ובגמ' ותנן לא חייב וכל אן הן כמקור מתנן שבין שתי חצרות מערבין שנים וכו' אמר אביי לעינן מחילה אפי' עשירי

מלאכת שלמה

עירובין

כג

בהן חתלה לא יזניכו אותן למאני דפרי' לעיל צפ' מי שבוטל אוסרו דכרתני כל אדם דקמיה גבי נהרות המושבין היינו כרתנו הממלא אשפילו אש נחנס לאחר הכי הן כרתנו הראשון הממלא ולא דקאמר טעמא ותברו לחברו לאו משום דלא מצי אילי ההם אלא משום דאסור להעביד ד' אמות בר' ושיעיל' לכול הלוואים חוץ לתחום של אותו זוכה בהן חתלה ובגון שלא נתמיהו לזכות בהן לא לעלמי ולא להארים בהנבחתו אלא מה שבוטל ועכשיו זה אפי' ג"ס שיה' לשטת טעמיה להבדר וחברו לתבדו אשפי' לזכור אסור ד' אמות ע"כ: ג' הקורא אסור על האשפתא ארבע' דשבת מיייתי לה בנדי' ה' ותבדו ע"כ חוסי' ז"ל דלכא' ללא גזר ההם בכרמלית גזרה לגזרה גבי לא יא' השחיט נמתחו הא דנקט הכא ספר לאשמושי' דאפי' ספר אש' אין אינוודו בידו אסור לאסופי' ר"ש דאמר כל דבר שהוא משום שבות אינו עומד בפני כתבי הקדש ע"כ: ואיהא גמי בטיקין דף ק"ג וידי פס"ו הולכות שבת כ"ח וכתב סס הרב המגיד דמתוך הסוגיא משמע דדוקא כתבי הקדש אבל שאר דברים מבי גזרו להו אסור אפי' תוך ד' אמות והיא דעת הרשב"א ז"ל: ובסור א"ח סי' ש"ב: ונגמ' היא אסוקפא היכא דמיא אילימא אסוקפא רה"ל ונפריה רשות הרבים וקאמר מחגי' אע"ג דמונה ראשו אחד בר"ם גוללו לרה"ל ולא גזרינן דילמא נפיל כוליה מורא אסורא חזיה חזיה דמיא אסוקפא רה"ל דאמר כל דבר שהוא משום שבות אינו עומד בפני כתבי הקדש דאי ר' יהודה הא אמר אש' מסולק מן הארץ מלא הוסי' גוללו אלא לזכור למיגור מירי אבל הנהג כל דבר אסור דגור' אגודו בידו אפו היכא דנפיל כוליה אילמא סופא ר' יהודה אמר אפי' אינו מסולק מן הארץ וכו' ר"ש אמר אפי' בזרקי' עומד גוללו אלא רישא וספא ר"ש ומנייעתא ר' יהודה אמר רב יהודה אפי' רבה אמר הארץ אסורא אסורא ונפיק ליה מרה"ל לרה"ל אבל דגרסת רב פי' דרגל הרבים עוברת עליה ומשום בויון דכתבי הקדש טריוה רבנן וז"ל לקורא נגד דחסי' לזכור אסור כולי האי מש"ה גזר ר' יהודה אבל כהא מודה דתיין דלגזרו בידו וסודת בעלמא הוא לא גזרינן אילימא אפי' תוך ד' אמות גוללו אלא תוך ד' אמות הוסיפו על הכחז או אמתת באסקופא ודקמט עסקי' מה לי תוך ד' אמות מה לי חוץ לד' אמות הא כוליה שבות הוא אלא אפי' הכא באסקופא כרמלית עסקיקין ור"ה עוברת לכפיס תוך ד' אמות ליה נפיל ומיידי ליה לא אתי ליה חווב חשאת שרז ליה רבנן חוץ לד' אמות דאי מיידי ליה אתי ליה חווב חשאת לא שרז ליה רבנן ופרכי' אי הכי תוך ד' גמי יגזור דילמא נפיל כוליה מורא אסורא ונפיק ליה מרה"ל לרה"ל הכא באסקופא ארובס דלאהבי והכי מידכר ואפי' באסקופא שפיה ארובה וסחה כתבי הקדש עיומי מעיין בסו ומנה לכו ואפי' מעיין בר"ה ושיעיל' לכו להדיא לרה"ל הא מני בן עזאי היא דלארבי מהלך הקדש וזכיה למיחא דילמא זריק להו מודה בן עזאי צורק דהא אין מורקין רבאי עסקיקין דיהיב קורא בראש הגג וכו' הוסי' פ"ה שבת דף פ' וז"ל ודל' הורבא שבת דף ק' הוסיפו על התבט' להנני על האותיות שלא יעלה אשכ עליהם ונגמ' פריך והתביא כותבי ספרים עסקינן ומוזות לא התירו להן להפיק ישיעה על פניה אלא פירס עליה את הגגה ההם אשכר הכא לא אשכר לפרוס עליה סודר סייוסי' על השארזי פרס ואי לא אפיק ארוב כתיב פסי: אלא מלא חווב פ"ה שבת ר"ע ז"ל ומנהי' חסורי מחסרא וכו'. אמר המלקט פי' דשכרי' גנמי' אי הכי דככותב מצוה עסקיקין אימא סופא ר' יהודה אמר אפי' אינו מסולק מן הארץ אלא מלא הוסי' גוללו אלא ומני' והא נח ומשנינן חסורי מחסרא וכו'. וזכירנא מלתא טיטוסיה דר' יהודה הנח אפי' אמר אסור להסתמא גזירה כתיב וכו' אמר הכה וכו' אפי' יוחנן ליט כהן ר' יהודה אלא ר"מ ע"כ: ד יזו שלפני החלון וכו'. ביד פס"ו הלכות שבת כ"ח ד' ובסור א"ח סי' ש"ג. וכתב ה"ר יוחנן ז"ל וכנו ק אש' ואלא הוסי' על חדר חברו גמי לא שרינו להסתמא טעליון עליו אלא כלים הנשברין דילמא אחי לאשמושי מרבות חברו שלא עבר עמו לרשות או שמה יזינא מרבות חברו לרה"ל ויחזירנו אפי' לביתו ע"כ: עומד אדם ברה"ל וכו'. ביד פס"ו וכו' ובסור א"ח סי' ש"ג. ונגמ' מחגי' ליה רב חיינא בר' שמיה נהיחי בר' רב קמיה דרב לא יעמוד אדם ברה"ל ויעטל בר"ה אפי' שבקת רבנן ועבדת כ"מ' דלויה הוא דגזר שנא יעול אלא לנמן בטיקין כהדיא דתנן לא יעמוד ויפתח כפי פי' רש"י ז"ל והוא סבור מדסיפא ר"מ רישא גמי ר"מ ולא היא סיפא ר"מ רישא רבתי וכו' וכו' גמי' כ"ה וכו' סיפא היא דלא יפתח דלמירי ר"מ וק"ל דהיא רחוקה יותר מדאי וגרסא לר"י דסיפא דלא יפתח ולא יזקק דפלני ענה ר' יהודה וסחה בר' טלנותיה דר' יהודה ר"מ ומיהו קשה וכו' ע"כ: כפי' ר"ע ז"ל לןן המתחיל עומד לזרוק להגיה סס עומד אדם ברה"ל בניה או על הגג ונוטל חפץ מכהן ובני' וזכירנאמיה לא סוף דבר עומד אדם ברה"ל ונמשל בר"ה ונמשל בר"ה אפי' ע"כ אפשר שר"ל לא סוף דבר מטלטל מעומד שהוא חרף אלא אפי' דרך קבע אפי' ר"ל לא סוף דבר עומד וכו' כגומר באינה מוסכמת דר"מ פליגי עלה כמובאר לעיל כמקובל בבבלי' ובבלבד שלא יוציא חרוץ מד' אמות. ארישא קאי דמטלטל בר"ה קתי' שלא יעלטנו ד' אמות בר"ה ונגמ' בלשון פתח פסור אכל אסור ליתא חבוי תיובתא דרבא דאמר רבא המעביד חפץ מהחלת ד' לסוף ד' והעבידו דרך עליו חיוב ואע"ג דהעבידו דרך מקום פסור על ראשו אלאה צרה הנהא ועקריה אולנין ומשנינן מי קתי' פסור אבל אסור דילמא חוסי' הוסי' חייב חשאת: ה' לא יעמוד אדם ברה"ל וישתין פסו' וכו'. והרש"פ סי' ש"ג דלקכות שבת פי' ג' ובסור א"ח סי' ש"ג. ונגמ' פי' ושבין וכן לא ירוק מודו כ"ע דה"ע בכרמלית: וישתין ברה"ל. דמסיק וכו' לןן ר"ש ז"ל ע"כ.

סיפתו ואלא הימנע והכי קאי במסקנא. ועי' כמה שכתבתי בסס ה"ג שמשון ז"ל סס פ"ח סי' י': וכן לא ירוק. גרסו: בחולס: רוקו. גרסי' רה"ל צורק כמו עד בליע רוקי: ר' לא יעמוד אדם ברה"ל וישתנה ברה"ל וכו'. כוליה מחגי' כמטי' להלכות שבת סי' ז' ג' ובסור א"ח סי' ש"ו ובגמ' ומיידי לה גמי' דשבת פ"ק דף י"א ובב' עמוין פסין דף כ'. ובגמ' רישא רבנן דהכי זקימנא לעיל ללא דקתי עומד אדם ברה"ל ומטלטל בר"ה כדכתבנן לעיל ולא גזר' שמה יכניס והלא גזר שמה יכניס כר"מ א"כ סופא ר"מ אמר רב יוסף בהפליג הארביין לו אפי' רבנן מודו דגזרינן ביה לנתחן שבא דייק להס יכניס אלא להלך משקינן הללו לריכין לו וגזרי' דילמא יכניס אלא וקשיא דתפיסק ליה דקא מעייל מרה"ל לרה"ל כמו משקינן ורק מרה"ל לרה"ל ורש"י ז"ל הירן לקמן לד' ל' למשקינן ורק דשעה עובד עקידי והנהא צדה רשותא דמשקינן מימי צדון פיו שהוא מקום פסור ואע"ג דחוויין דילמא אין בלשון אסור כיוי מקום פסור רש"י ז"ל ונגמ' דמקום שאין [צ"ל ד' (אמות) על ד' (אמות) אמרינן ובלבד שלא יחליטו ההם גזרינן דילמא אחי' לאסופי' בהדיא אבל הכא אי אפשר ללל שלא יזימו מעט בפיו קודם שינוטל אבל נמשקינן ורק לא חביב פיו מקום פסור כיוון דפיו וגופו הם במקום אחד ולפיכך זה היה מותר להוליא [בלשון] ברה"ל ולרוק [ביון] דפיו במקום אחר כיוי מקום פסור חוץ ז"ל סס פ' עשין פסין ועיין עוד שם ויש מיה בשפיקי הראש' ז"ל: ועיין בהר"ק ז"ל פ"ק שבת דף ק"א וסס בשלמי הגזורים ורמותיו בשפיק' לשבת סי' ג': וכן בגמ'. אפי' מוקי לה גזת שאינה גבוה עשרה דהיא כרמלית דאי רה"ל הא תנא ליה ואמר רבא היא גופא גזירה ואפי' יקום ונגזר גזרה לגזרה אלא וכן גזת לעיני' מעשר דפרי' ר"ש ז"ל רש"י ז"ל ומגי' דלתיי' וכן גזת ר"מ היא וכו' אפי' לא יעמוד פ"ג קרקע וישתנה צבת בלא הפקעה מעשר א"כ הכניס ראשו ורובו גת. וכן פירשו חוס' ז"ל דהייט כר' מאיר: קולפי' אדם וכו'. ובסור א"ח סי' ש"ג: לממה מעשרה שפוחים. גרסי' וה"ק וסליה לןן ר"ע ז"ל. אמר המלקט וכן הוכיחו רש"י וחוסי' ז"ל וכתבו צ"כ סס פ' שבת ודבריו רבני' ר"ע צביה סס על פי פירוש רש"י ז"ל דקולפי' אפי' למעלה מעשרה שרי והא דתיי' למפס מעשרה משום שריותא דלמור צמרנר הוא דלמפרק היינו שמתבר ידו לגזרו לא שרי אלא דוקא למפס מעשרה ליכא למיגור באינו רחב ד' אמו רחב ד' משום דאשפילו אש הוא רחב ד' כרמלית היא כיוון שאינו גבוה עשרה אבל למעלה מעשרה אסור רבנן אפי' אפי' רחב ד' גזרה אלו רחב ד' דהוי רה"ל כיוון שהוא למעלה מעשרה ע"כ ומבוארין כפי' רש"י ז"ל בגמ'. ואיהו דגרסי' למעלה מעשרה ובסיפא דמתני' גמי' אינו דגזרו ומן הגזר ומכל מקום בויו' וכבר דחה אותה רש"י ז"ל אלא היא מ"מ וכדפי' ר"ע ז"ל: והר"ק והרמב"ם וה"ר יוחנן ז"ל גרסי' למעלה מעשרה עסקיה וכן הגזר מכל מקום וזאתו ומפי' אהבת הצדיק לא העתקתי פירוש דרבינו יוחנן ז"ל אבל בגרסא גמי' דגרסי' הר"ק והרמב"ם ז"ל דאוקי לה רב נחמן צומחל של שלשה עשר עסקיה ולא יותר נראה ללא גרים ה"ר יוחנן ז"ל בוחייבו האלל גרסא רש"י ז"ל דגרים הכא צומחלה פחות משלשה עסקינן וכו' וכן ראייתיה ג"כ בהר"ק ז"ל: כפי' ר"ע ז"ל ובגמ' מוקי לה כשאין צלמו ד' על ד'. אמר המלקט פ' ש' דהא י' צלמו ד' ברוחב אסור לנרק וכו' ולמטה מעשרה הווי' ובלבד גמי' ליכא אפי' כרמלית מיא הוא ופיק מדרמלית לרה"ל ע"כ פי' שרי חלק רשות לעלמו: ז' בור ברה"ל וחוליותו גבוהה. ציד סס פסין סי' פ'. ובסור א"ח סי' ש"ג: ומיידי לה בשפיק דעירובין דף כ'. ובגמ' מצהי' עסקיקין אילימא כמכונה לכותל בתוך ד' עסקיה למע' לו הוליא עשרה בור גופיה רה"ל הוא ואפי' חוץ לרה"ל מפסקת דכוין ד' עסקיה בין החוליא לכותל לא דריש ליה רבים כלל והוי' מקום פסור ומוקי לה רב הונא במופלגת ד' עסקיה מן הכותל ואי לאו דארכא חוליא עשרה קאטלטל מרה"ל לרה"ל דרך ר"ה וכו' ויחנן אמר אפי' הימא כמכונה מחגי' לאו כדפי' דתחוי' חוליא עשרה נכד מצור אלא ה"ק צור ברה"ל וחוליותו סביבו וכך הלך נכד עשרה מקרקעות סבור רש"י ז"ל וממלאין ממנה לחנון והא קמ"ל צור וחוליותו מנשרפין לעשרה ופי' ה"ר יוחנן ז"ל דהא קמ"ל דאע"ג שאין החוליא העומדת סביבו חוקק וכתיבה שיוכל איש להסתמש בה כרלוו כל דבר קל ובבד אפי' מנשרפת לצור להיותו רה"ל שאל לא היה עמוק עשרה מקרי' כרמלית שפדי' בן צרחת ד' אסור לשלול דלי' כג' ממכרמלית לרה"ל קאטלטל ע"כ: אשפתא ברה"ל וכו'. כפי' מנח' ז"ל והסס הניכרסא וזריקין לה בשבת וכן הוא דברי' ובהר"ק ז"ל: וז"ל ה"ר יוחנן ז"ל וכן אשפה וכו' אשפה הכמוכה לכותל בין שהיא סמוכה בתוך ד' עסקיה בין שהיא רחוקה יותר מותר לשליך סס שושקינן עלו כיוון שהיא גבוהה עשרה עסקיה מרה"ל לרה"ל בתוך ארץ מקום פסור קא מטלטל שאל לא היה גבוהה עשרה מקרי' כרמלית ואסור לזרוק מרה"ל לכרמלית ואע"פ שהיה סמוכה לכותל לגמרי כ"ש אש שהיה רחוקה ממנה ד' דקא מטלטל גמי' באייר ר"ה ע"כ: וראיתי להעתיק הנה כל לןן ספר לבוט החור כפי' שג"ד שמתא מתבאר מחגי' יפה וזהו צור ברה"ל וחוליותו סביבו אפי' אין החוליא גבוהה עשרה והצור היא עמוקה עשרה עסקיה החוליא היא רה"ל כפי' עממא אש הכי עומד בתוך ד' עסקיה מותר' ומלאת ממנה מחולין על רה"ל מפני שראש החוליא שסביבו הוא מקום פסור וכו' הוא שואב מרה"ל לרה"ל דרך מקום פסור וכו' אפי' אש בין החוליא גבוהה שלשה או אפי' אין סס חוליא כלל והצור כפי' עממא היא עמוקה עשרה מותר שיקון כותל ד' צניח צניח גמ' עסקיה לא דריש לא רבים כלל וה"ל מקום פסור וממלאים ממנה לרה"ל ואע"ג דאמרי' לעיל כ' אשפתא ברה"ל עסקי' ויש דמקום שאין בו ד' לא הוי' מקום פסור אלא כשהוא גבוה ג' שאפי' הכא דלל הספק שהוא בין צור וכותל שהוא פחות מ"ל' לא דריש לה רבים כלל וכיון שכן אפי' שהוא סוף לרה"ל מקום פסור הוא ככל מקום שאין בו ד' וגבוה עשרה אלא אש הבור הוא רחוק מרה"ל ד' עסקיה אין ממלאין ממנה לרה"ל דה"ל מוילא מרה"ל לרה"ל דרך ר"ה או דרך כרמלית ואשפה ואע"ג דאמרי' לעיל ר"ח סי' ש"ג שמתא לכתחלה לזרוק מרה"ל לרה"ל דרך ר"ה דוקא לזרוק מותר שלא מליניו שהיה במשכן כמו שזכרנו סס לעיל אבל להוסיף אסור שכן מליניו במשכן שהיו מושיעים הקדשים ממשלה זו לעלנא זו דרך ר"ה והעגלות היו רה"ל אבל לא היו זורקים אותן שאין הקדשים מורקים מפני כן וליכא ריבוק מותרת ואשפה אסורה מן החורה ומלוי מים מן הבור השומד ברה"ל לבית דעמי' להוסיפה מרה"ל לרה"ל

במחמיה כלומר ע"כ כמצי המערכה. שייך ב"מ" לקמן פ"ו כנסה ח' נבי נמטה מיוסמו. וז"ל
 הרמב"ם ז"ל בפי"ו מהלכות פסולי המוקדשין ואם עבר הנזוס שורפן בחרטום ואם לאו אם
 יש בו כויה או יורה חומר ישרופו ביזולתם ואם הוא אורח שאין לו בית שורפו וזהו הבירה
 מעלי המערכה ע"כ. ר"מ אומר זה הוא בבבא ז"ל יתורה אומר זה הוא בבבא
 נמרה לממרה דר"מ סבר ככילה הוא דהוי ר"מ יתורה סבר כויה נמי חשיב וממיה
 דתנן בבבא פ"ו שלשם שאלו ועד כמה מומצין עד כויה ר"מ יתורה אומר עד כויה
 ומשני ר"מ יוחנן מוחלפת הטיסה ומוכח מתוספת דהתם בבבא דמתני' דהתם הוא
 שהחליף אבי אהרן לעולם לא תיפוך התם בבבא פלוגי הכא בבבא פלוגי בבבא
 פלוגי ר"מ סבר והכלת זו אכילה ובבבא זו שביעה והכילה בכויה ור"מ יתורה סבר והכלת
 ובבבא אכילה שיש בה שביעה ואזו ז"ל כויה. הכא בבבא פלוגי דבבא רע"ז ובבא
 תיפוך ר"מ יוחנן אומר זה הוא כשהי ביום ולא הוזהר על הכמים. וביבוא' חות המזויני
 ומחליף דר"מ יתורה דר"מ יתורה לדר"מ אכל ר"מ יתורה דר"מ אכל ר"מ יתורה דר"מ
 נכנסת ממני. א"ר יודן סימנא מן היתא דבבא וכו'. והבבא אומרים בש"ר
 קדש כויה וחמץ בבבא. אומר ריב"ז דמ"ס בירוש' מ"ס דבבא קדש ליה ליה חתקה
 בבבא בעלמא החמירו בכויה אכל חמץ דלית ליה חתקה בבבא לא החמירו עד כויה
 חוס' ז"ל. וביד פ"ו מהלכות אומה ס"ו ט' ובבא ר"מ ס' תמיד ולטוה סס על
 תנא הוא חומר על כויה:

פרק ד מקום שנהגו. פ"ק דיבמות דף י"ג. אכל מחלות ולמעלה בכל מקום אסור
 ועמ"ס מ"ב בירוש' דמון הקרבן הספס מחלות ואילין. ובבבא עליו הרב הגאון
 ז"ל ואש"ס הפסח כ"א אחר התעורר והמיד אינו נשחט אלא משם שעות ומחלה ולמעלה
 מ"מ כל ששחטו משם שעות ומחלה אפי' קודם תמיד כבר ומחלה קרבן צלל יום סוף א"ר אסור
 קרוי זמן הפסח ע"כ. ואף יתיר קאמר ההם בירוש' דבבא ימות הטיה צום שמתיא
 קרבן אסור במלכה ופיר' א"כ יתא כל היום אסור כמו יתיר שמתיא קרבן ומשני ההם
 משום דראוי להקריב ומחלה אכל פסח אינו ראוי להקריב אלא אחר היום כדפסקא לן
 בבבא ובבבא א"כ קרבן תמיד שחטו לכל יתיר וקרבן צלל יום סוף א"ר אסור
 במלכה ומשני שאני המיד שהחורס הוליד מן הכלל דכתיב ואספת נזקך ואם כל יתיר
 יושבים ובבבא מ"י יתיר להם עד ה"ח ומשנת ההם דמלאו יתיר אסור ואפ"ר דמדברין אלא
 להמכות מקראי וכתיב חוס' והר"ם והר"ם ז"ל ובראש דף בומן הוא דליכא הקרבה כיון
 שחא"ר אז אסור לעולם ע"כ. ובגמ' מאי אריא ערבי פסחיה דקרבא עד תלות בבבא
 מכלל המחלות והלן אסור להם לי למתינו עד תלות לאשמועי' ק"ה הא כל ערבי ימים
 טובים אסירי להניח העשה מלאכה בערבי שבתות וימים טובים מן המנוחה ולמעלה פ'
 משם שעות ומחלה שהיא מנחה גדולה (בהנה אכל כפי רש"י ז"ל וכן המנחה השם שעות
 סמוך למנחה קודם לכן ע"כ. ויודן על גבול זה ז"ל צבית א"כ סמוך ר"ל) אינו
 רואה סימן צרכה לעולם ומשני ההם מן המנחה ולמעלה הוא דאסור סמוך למנחה לא
 הכל מחלות א"כ ההם סימן צרכה הוא דלא חוי אכל שעותיו וכן משמיעין ליה הכא
 שמותי נמי משמיעין ליה. ופ"י הר"ם ז"ל אריא ערבי פסחיה וכו' כלומר ודאי מנחה
 דאסורה לא אסור מירי אלא במקום שיש עיקר אסורה מדאורייתא או מדבריהם וכן רובין
 להחמיר יותר כדי לזכור מן העבירה ומשום דש"ס מחלות ולמעלה איכא אסורה מהני
 מהנחה למישר כפי ויהי מיתה מאי אריא ע"פ אפי' ערבי שבתות וערבי ימים טובים
 נמי לית בהו עיקר אסורה ומשום הכי ה"ל למכללינהו כדפי ע"ס דהאי מנהגא אסור דהו
 ומשני לית אסור למכללינהו דל"ל ויודן על גבול זה ז"ל צבית א"כ סמוך ר"ל) אינו
 מחלות אי משום דחמיר דבבבא ע"כ. ויהי אכל אשכר דאי יתנו נמי אסורה בערבי שבתות
 וערבי י"ם מקמי זמן אסורה ודאי מהני כיון שיש בהו עיקר אסורה א"כ דכיון דלא
 חמיר אסוריהו דלא משמיעין עליהו אי יתנו מקמי הכי לאו כלום הוא וכן נראה לן
 דכיון דבומן אסורה לא משמיעין ליה לא אלא דאורייתא רואה סימן צרכה וכן חמיר
 לאקבועי מנהגא כפי מיתה ודאי לדרב ממואלי שבת דאמרי' ביה דאינו רואה סימן
 צרכה ואש"ס אמרי' בירוש' דאי יתנו נמי לית למיעבד עבירה טפי משעורה דאשכר
 סדרא אינו מנהג עכו"ל ז"ל. (בהנה כתב הרב ר' אליה מרחיח שחידושי שכל הסמ"ג
 נדק ר"ל ז"ל מ"מ מקום שנהגו יתורה אלא לעשות ח"ו עושין ואין עושין במאי דאורייתא או בשטות
 זו באיסור מאי און עושין דקאמר דמשמע אפי' אחר שזדע להם שעשו הא קיימא לן
 כל דבר שאינו יודע בו שהוא מותר ומועב בו באיסור בשאל ומתירין לו שאמרי' לו
 מותר אהו ואינו נדק לא שאלת חכם ולא הרטה. ואי בידעי היתור ואש"ס הכי יתנו בו
 איסור מאי אריא ערבי פסחיה אפי' ימים דעלמא נמי דאשכר אלא כל אכל כל אכל
 כדנהגו כפי' דפסחים מאימתי אסור בעשיית מלאכה משעת האור ופי' רש"י ז"ל אכל
 קודם לכן אפי' יתנו בעלה דעתן אלא כל אכל כ"מ לאחריני אכל לידיהו לא דלא נרע
 מנדר. ז"ל לעולם צדיקה היתור ונהגו זו איסור והא דקאמר ערבי פסחים משום אחריני
 דלולי ההם נקב לה לאשמועי' דהאי מנהגא דערבי פסחים עד הית מנהג של עיקר הוא
 ולא אמרי' ביה בעלה דעתן אלא כל אכל וכל ההולך סס טרתינו עליו חומרי מקום שהלך
 להם אכל בשאר ימים דוקא אינהו נשיביו אסירי מירי דהוו כשאר מדרין דעלמא אכל
 לאחריני לא משום דבעלה דעתן אלא כל אכל דוקא מהני החמה אכל קודם לכן פלוגי
 בה ר' אליהו בן אריא ורבינו יתורה למר בעלה דעתן אלא כל אכל ויתר לא בעלה אלא
 קודם אור י"ד בלבד דייקא נמי דקתינו מקום שנהגו למודר בהמה דקה מקום שנהגו
 להכליל כלי מקום שנהגו לעשות מלאכה כפי' כפי' ולא כיוניהו לטלוה לומר מקום שנהגו
 זו מנהג אחר שישן ש"מ לפרשי יתורה דלית בהו עיקר אהל לאשמועי' דהיי מנהגו
 מנהג של חומרי בן אריא ויהי כן כל הפסחים באורו ומהו אלא אכרי' ז"ל דבירוש' דעתן
 אלא כל אכל עכ"ל ז"ל) ומתי' מייתי לה פ"ק דיבמות דף י"ד. ומאי דפריך עליה
 ההם פריך בירוש' נמי ומשני' ויאלת נמי כפי' דחליין דף י"ח. ואל ישתנה אדם
 מפני המחלוקת. כדפי' רע"ז מ"ט' לא רבא גמ' ובידעו'. ואש"ס קאמר דאריא קאי
 אהולך מחמירי שטותין למקום שישן. ובבבא ר"ל אכרי' ז"ל דבירוש' דעתן
 ר' יוחנן דלעולם מחמירי כפסטה דף מקום שאין טועין למקום שטועין אל יתנה ויעשה
 קאמי ולא קשוי רישא אפי' דרישא מירי בהתם בני אדם דליכא מחלוקת אפי' יתנו
 כמנהג מקומו דיתנו לומר מלאכה הוא לית ליה ואינו משנהו וסיפא מירי

במחמיה כלומר ע"כ כמצי המערכה. שייך ב"מ" לקמן פ"ו כנסה ח' נבי נמטה מיוסמו. וז"ל
 הרמב"ם ז"ל בפי"ו מהלכות פסולי המוקדשין ואם עבר הנזוס שורפן בחרטום ואם לאו אם
 יש בו כויה או יורה חומר ישרופו ביזולתם ואם הוא אורח שאין לו בית שורפו וזהו הבירה
 מעלי המערכה ע"כ. ר"מ אומר זה הוא בבבא ז"ל יתורה אומר זה הוא בבבא
 נמרה לממרה דר"מ סבר ככילה הוא דהוי ר"מ יתורה סבר כויה נמי חשיב וממיה
 דתנן בבבא פ"ו שלשם שאלו ועד כמה מומצין עד כויה ר"מ יתורה אומר עד כויה
 ומשני ר"מ יוחנן מוחלפת הטיסה ומוכח מתוספת דהתם בבבא דמתני' דהתם הוא
 שהחליף אבי אהרן לעולם לא תיפוך התם בבבא פלוגי הכא בבבא פלוגי בבבא
 פלוגי ר"מ סבר והכלת זו אכילה ובבבא זו שביעה והכילה בכויה ור"מ יתורה סבר והכלת
 ובבבא אכילה שיש בה שביעה ואזו ז"ל כויה. הכא בבבא פלוגי דבבא רע"ז ובבא
 תיפוך ר"מ יוחנן אומר זה הוא כשהי ביום ולא הוזהר על הכמים. וביבוא' חות המזויני
 ומחליף דר"מ יתורה דר"מ יתורה לדר"מ אכל ר"מ יתורה דר"מ אכל ר"מ יתורה דר"מ
 נכנסת ממני. א"ר יודן סימנא מן היתא דבבא וכו'. והבבא אומרים בש"ר
 קדש כויה וחמץ בבבא. אומר ריב"ז דמ"ס בירוש' מ"ס דבבא קדש ליה ליה חתקה
 בבבא בעלמא החמירו בכויה אכל חמץ דלית ליה חתקה בבבא לא החמירו עד כויה
 חוס' ז"ל. וביד פ"ו מהלכות אומה ס"ו ט' ובבא ר"מ ס' תמיד ולטוה סס על
 תנא הוא חומר על כויה:

פרק ד מקום שנהגו. פ"ק דיבמות דף י"ג. אכל מחלות ולמעלה בכל מקום אסור
 ועמ"ס מ"ב בירוש' דמון הקרבן הספס מחלות ואילין. ובבבא עליו הרב הגאון
 ז"ל ואש"ס הפסח כ"א אחר התעורר והמיד אינו נשחט אלא משם שעות ומחלה ולמעלה
 מ"מ כל ששחטו משם שעות ומחלה אפי' קודם תמיד כבר ומחלה קרבן צלל יום סוף א"ר אסור
 קרוי זמן הפסח ע"כ. ואף יתיר קאמר ההם בירוש' דבבא ימות הטיה צום שמתיא
 קרבן אסור במלכה ופיר' א"כ יתא כל היום אסור כמו יתיר שמתיא קרבן ומשני ההם
 משום דראוי להקריב ומחלה אכל פסח אינו ראוי להקריב אלא אחר היום כדפסקא לן
 בבבא ובבבא א"כ קרבן תמיד שחטו לכל יתיר וקרבן צלל יום סוף א"ר אסור
 במלכה ומשני שאני המיד שהחורס הוליד מן הכלל דכתיב ואספת נזקך ואם כל יתיר
 יושבים ובבבא מ"י יתיר להם עד ה"ח ומשנת ההם דמלאו יתיר אסור ואפ"ר דמדברין אלא
 להמכות מקראי וכתיב חוס' והר"ם והר"ם ז"ל ובראש דף בומן הוא דליכא הקרבה כיון
 שחא"ר אז אסור לעולם ע"כ. ובגמ' מאי אריא ערבי פסחיה דקרבא עד תלות בבבא
 מכלל המחלות והלן אסור להם לי למתינו עד תלות לאשמועי' ק"ה הא כל ערבי ימים
 טובים אסירי להניח העשה מלאכה בערבי שבתות וימים טובים מן המנוחה ולמעלה פ'
 משם שעות ומחלה שהיא מנחה גדולה (בהנה אכל כפי רש"י ז"ל וכן המנחה השם שעות
 סמוך למנחה קודם לכן ע"כ. ויודן על גבול זה ז"ל צבית א"כ סמוך ר"ל) אינו
 רואה סימן צרכה לעולם ומשני ההם מן המנחה ולמעלה הוא דאסור סמוך למנחה לא
 הכל מחלות א"כ ההם סימן צרכה הוא דלא חוי אכל שעותיו וכן משמיעין ליה הכא
 שמותי נמי משמיעין ליה. ופ"י הר"ם ז"ל אריא ערבי פסחיה וכו' כלומר ודאי מנחה
 דאסורה לא אסור מירי אלא במקום שיש עיקר אסורה מדאורייתא או מדבריהם וכן רובין
 להחמיר יותר כדי לזכור מן העבירה ומשום דש"ס מחלות ולמעלה איכא אסורה מהני
 מהנחה למישר כפי ויהי מיתה מאי אריא ע"פ אפי' ערבי שבתות וערבי ימים טובים
 נמי לית בהו עיקר אסורה ומשום הכי ה"ל למכללינהו כדפי ע"ס דהאי מנהגא אסור דהו
 ומשני לית אסור למכללינהו דל"ל ויודן על גבול זה ז"ל צבית א"כ סמוך ר"ל) אינו
 מחלות אי משום דחמיר דבבבא ע"כ. ויהי אכל אשכר דאי יתנו נמי אסורה בערבי שבתות
 וערבי י"ם מקמי זמן אסורה ודאי מהני כיון שיש בהו עיקר אסורה א"כ דכיון דלא
 חמיר אסוריהו דלא משמיעין עליהו אי יתנו מקמי הכי לאו כלום הוא וכן נראה לן
 דכיון דבומן אסורה לא משמיעין ליה לא אלא דאורייתא רואה סימן צרכה וכן חמיר
 לאקבועי מנהגא כפי מיתה ודאי לדרב ממואלי שבת דאמרי' ביה דאינו רואה סימן
 צרכה ואש"ס אמרי' בירוש' דאי יתנו נמי לית למיעבד עבירה טפי משעורה דאשכר
 סדרא אינו מנהג עכו"ל ז"ל. (בהנה כתב הרב ר' אליה מרחיח שחידושי שכל הסמ"ג
 נדק ר"ל ז"ל מ"מ מקום שנהגו יתורה אלא לעשות ח"ו עושין ואין עושין במאי דאורייתא או בשטות
 זו באיסור מאי און עושין דקאמר דמשמע אפי' אחר שזדע להם שעשו הא קיימא לן
 כל דבר שאינו יודע בו שהוא מותר ומועב בו באיסור בשאל ומתירין לו שאמרי' לו
 מותר אהו ואינו נדק לא שאלת חכם ולא הרטה. ואי בידעי היתור ואש"ס הכי יתנו בו
 איסור מאי אריא ערבי פסחיה אפי' ימים דעלמא נמי דאשכר אלא כל אכל כל אכל
 כדנהגו כפי' דפסחים מאימתי אסור בעשיית מלאכה משעת האור ופי' רש"י ז"ל אכל
 קודם לכן אפי' יתנו בעלה דעתן אלא כל אכל כ"מ לאחריני אכל לידיהו לא דלא נרע
 מנדר. ז"ל לעולם צדיקה היתור ונהגו זו איסור והא דקאמר ערבי פסחים משום אחריני
 דלולי ההם נקב לה לאשמועי' דהאי מנהגא דערבי פסחים עד הית מנהג של עיקר הוא
 ולא אמרי' ביה בעלה דעתן אלא כל אכל וכל ההולך סס טרתינו עליו חומרי מקום שהלך
 להם אכל בשאר ימים דוקא אינהו נשיביו אסירי מירי דהוו כשאר מדרין דעלמא אכל
 לאחריני לא משום דבעלה דעתן אלא כל אכל דוקא מהני החמה אכל קודם לכן פלוגי
 בה ר' אליהו בן אריא ורבינו יתורה למר בעלה דעתן אלא כל אכל ויתר לא בעלה אלא
 קודם אור י"ד בלבד דייקא נמי דקתינו מקום שנהגו למודר בהמה דקה מקום שנהגו
 להכליל כלי מקום שנהגו לעשות מלאכה כפי' כפי' ולא כיוניהו לטלוה לומר מקום שנהגו
 זו מנהג אחר שישן ש"מ לפרשי יתורה דלית בהו עיקר אהל לאשמועי' דהיי מנהגו
 מנהג של חומרי בן אריא ויהי כן כל הפסחים באורו ומהו אלא אכרי' ז"ל דבירוש' דעתן
 אלא כל אכל עכ"ל ז"ל) ומתי' מייתי לה פ"ק דיבמות דף י"ד. ומאי דפריך עליה
 ההם פריך בירוש' נמי ומשני' ויאלת נמי כפי' דחליין דף י"ח. ואל ישתנה אדם
 מפני המחלוקת. כדפי' רע"ז מ"ט' לא רבא גמ' ובידעו'. ואש"ס קאמר דאריא קאי
 אהולך מחמירי שטותין למקום שישן. ובבבא ר"ל אכרי' ז"ל דבירוש' דעתן
 ר' יוחנן דלעולם מחמירי כפסטה דף מקום שאין טועין למקום שטועין אל יתנה ויעשה
 קאמי ולא קשוי רישא אפי' דרישא מירי בהתם בני אדם דליכא מחלוקת אפי' יתנו
 כמנהג מקומו דיתנו לומר מלאכה הוא לית ליה ואינו משנהו וסיפא מירי

גבד ע"כ: ד' חגיגה היתה באה מן הבקר ומן הצאן מן הכבשים וכו'. וזה
 מהני' ללא כגון היומא דהיה נתנה הגאון עם הכסף הרי היא כפסח אלא מן האלק
 ולא מן הבקר מן הזכרים ולא מן האקבות בת שנתה ולא בת שנה שנים ואינה נאכלת
 אלא ליום וזוהי ואינה נאכלת אלא לני' ואינה נאכלת אלא למניין והיא כבשר דלויה
 נאכלת אלא ליום וזוהי סגרת לזן תימא הוא דכתי' להי' להי' דהיא כבשית
 אחריה ש"מ כולוה מלתי דפסח חייגי' יאו בחגיגה לזן תימא ולענין שגרת עם בחגיגה
 לזן תימא בעיא בגמ' ולא הפשיט. ובמשתחו של החכם ר"ד יוסף חכמי ז"ל
 מגחי' מחוק מלות וזוהי אחת מן המטהרין אכן הדין אחת הוא שנאכלת לשי' ימים וזוהי
 אחד זכן פסח הרמב"ם ז"ל עם שני ביד ולא כמו שהקשו חוס' ז"ל בדף ע"א בדבור המתחיל
 והאזן כוליה קרה שיקבו דתכל' לשי' ימים ושני לזוהי לפי ראייה אחת פסח דמוקמינן
 ליה בחגיגת. וז"ל וז"ל דמשי' קמי' מן הל' ומן הבקר והדר הני מן הכבשים ומן
 העיש אפי' דהיינו לאן היינו כבשים ועוים להשמועי' להי' דלכאורה ספיר פסי' של
 להביא חגיגה וז"ל רק מן הבקר דלימא משחיל ומיערב ליה החגיגה בקרבן פסח וז"ל
 לה אחי' ש"מ כולוה מלתי דפסח חייגי' יאו בחגיגה לזן תימא ולענין שגרת עם בחגיגה
 להביאה גם מן הכבשים ומן העיש חלומ' וז"ל דבפסח כתיב ביה מן הכבשים ומן
 העיש תקחו אפי' גם החגיגה יכול להביאה מחזיתו המין ואפי' בן שנה ולא היישי'
 דלימא מיערב ליה וי"ס דגרי' ברישא מן הבקר והדר ומן האלק מן הכבשים ומן העיש
 מדוקק הוא כמה שכתבו כלומר אפי' שאם מוצא להביאה מן הבקר עדיף פסח
 פני ומ"מ גם נכתבה יכול להביאה מן הכבשים ומן העיש כמו שכתבו: ונאמרת
 לשני ימים ולזוהי אחד. הז' ללא הני נמי ונאכלת אפי' שלא למניין ובין לזוהי
 ובין משגרת משום דקמי' הכסף דהנין ביה הפסח אינו נאכל אלא בזוהי אינו נאכל
 אלא עד עתה אינו נאכל אלא למניין וכו'. וקאמר שהיא אכל חגיגה הגאון עמי' נאכלת
 אפי' לשי' ימים ואינה אחת נאכלת וכו'. וז"ל וקאמר שחזק מניין המילה כפסח ועמי' מילת
 נקט רז"ל אפי' מפסח וה"ה לכולוה שגרא והו"י כמו וזוהי כן לע"ד: ד' הפסח
 ששחמושא שלא לשמו בשבת חייב עליו המאת. וז"ל מהי מלת עליו דהני.
 ובגמ' בגמ' שיקנין אילימא צעוטא מדקתי' הייב אלא מה פסול הוא א"כ ש"מ עקרה
 בטעם של חקונין לירקו עם פסח ממנו היא עקרה כעורך מדעת המנהיג אפי' היה
 בהכללת אלא בעורך אימא סיפא ושאר כל הזבחים ששחטן לשם פסח הם ראוין
 חייב ואם ראוין כן ר"ח מהייב הטאה ור' יהושע פוסק ואי בעורך מה לן ראוין
 מה לן שתי' ראוין עורך לאו טעם דבדר מזהו הוא והאמי' פסח ליה ר' יהושע
 בראויין והלא לא טעם דב' שתי' עשה אלא שפוטא צעוטא רישא עורך וטעם צעוטא
 אי'ר אפי' אן רישא עורך וסיפא צעוטא ור' אליעזר לא שפיר ליה בין עורך לשפוטא
 לגמ' ליה טעם דבדר מזהו פסח הכך ק"ז נמור הוא ור' יהושע ה"ק ליה לגמ' ב'
 ל"ד דרישא עורך אפי' אי הוה טעם שמו לבדר המורה נמי הוה חייב כיון שהוא
 עורך וסיפא צעוטא לירקו דלא שפיר כן בין עורך לשפוטא אלא אמרת כפסח שפוטא
 לבדר האסור וכו'. וכתבו חוס' בטעם רשב"ם ז"ל מבח קושיא דה"ה דה"ק ר' יהושע
 לר"ח הו' ללא שפיר לך בין עורך לשפוטא דהיי' פוטא חייב מ"מ ים לחלק
 דרישא דהיי' לגריעותא עורך ולבדר האסור וסיפא קתני לזיוטא דפוטא ולבדר המותר
 ובז"ל פ' שני דהלכות שנגז' ס' וי"ב: ושאר כל הזבחים שהזבחו שלא לשמן כבשים לזן
 ור' יהושע פוסק. דהא כל הזבחים שהזבחו שלא לשמן כבשים לזן הם כבשים לזן:
 פסח מספר נהר ר' יהושע כפ' תמיד שחטו בגמ' כבשי' דף ס"ב וזבחים ס"ק דף
 י"א: אם אינם ראוין חייב כז"ל: א"ל ר' אליעזר אימורי צבור ויבוחו
 שהן כותרתי' לשמן והשוחטן לשמן בשבת חייב. גרסי' והפירוש שהם שאר
 זבחים לשם אימורי צבור חייב דלא שפיר כפ"ז לשמן דאימורי צבור דחייב לר' אליעזר בין
 בעורך בין בטעם ולר' יהושע דוקא בעורך ובכלל מה שסנינו ברישא הפסח ששחטו שלא
 לשמן חייב הו' בשלל לשמו כולל הוא בין לבדר המותר בין לבדר האסור למר כדאית ליה
 ולמר כדאית ליה. ובגמ' בעי מין' הנא דהאני ליה בין ראוין לשאינם ראוין דקתי' הנא
 דממני' אם אינם ראוין חייב ואם ראוין אין וכו' וממני' ר"ש היה דתימא אחד הזבחים
 הראויין ואחד הזבחים שאינם ראוין וכן שהוצע לשם אימורי צבור פסח דברי ר"מ
 רש"א לא מחלקו ר"א ור' יהושע על שתיים ראוין שחייב ועל מה נחלקו על הראויין
 שר' אליעזר מחייב ור' יהושע פוסק. אמר רב זב"ב א"ל הלעזר פסח היה ר"מ אפי'
 עגל של זבחי שלמים ששחטן עם הפסח דש"ל לביע' דשני ביה קמ"ל לבדנ' אפי'
 ביה כהאי עגל של זבחי שלמים מומין הפרשתו להקריבו טעי' ופשיט רב נתנן לרבא
 בגמ' דלפ"י חולין לשם פסח נמי פסח ר"מ דמחלפי' חולין בקדשים ויכול לומר פסחי'
 וסבור הייתה זמן קדשים ומורה הים כבשלי' מומין דהא לא מחלפי' בעלי' מומין בקדשים
 ואינו יכול לזכור שטחי' דלסבור הייתי זמן קדשים וממשי' חייב: לא אם אמרת
 באימורי צבור שיש להם קצבה. בגמ' פריך למימרא דכל היכא דלית ליה קצבה
 מחייב ליה ר' יהושע והרי העוקות דים להם קצבה והן כפ' ר"א דמילה מי שיש לו
 שני חטאות אחד למו' בשבת ואחד למו' בחלה שכתב ושכה ומל אתה של אחר שכתב
 חייב אחד למו' בשבת ואחד למו' בחלה ושכה ומל אתה של ע"ש שכתב חייב הטאה
 ור' יהושע פוקר והי"ה דחלל שבת ועשה שלא כדת מ"מ נזות מילה קיים והכא נמי
 אפי' דלית ליה קצבה ליפטר דמי' עשה מזהו דכל הזבחים שזבחו שלא לשמן כבשים
 וזה שאלה זכה בעזרה ושחט לשם אימורי צבור כשר לזכור הראשון. וממני' ש"ש כגון
 שקדם אחד של ע"ש ואחד שכתב ששם שמו לא הו' עדיין שניים שחטו דממני' פסח
 דשקרו היה בחלה מהן לידוע הוא שהיום חזת האחד עליו וממני' כגון שקדם ושחטינו
 לאימורי צבור ודשחט לא היה טרוד ועסיק בהשחטן ור"מ אומר אף שהוחט לשם אימורי
 צבור כשור והי"ה דקדים והחטינו לאימורי צבור ברישא ובגמ' מקמי' דמי' דאמר רש"י
 מהכא ברישא דהיי' ר' יהודא אומר היה לא מחלקו ר"א ור' יהושע על שבו לן עמי'
 חטאות אחד למו' ע"ש ואחד למו' בשבת וכו' ור' יהושע קדיש על מה
 מחלקו על שבו לן עמי' חטאות אחד למו' אחר השבת ואי' למו' בשבת ושכה ומל את
 של אחר שכתב דר"א מחייב חטאת ור' יהושע פוקר וסי' דברישה מחייב ר"מ
 שגמל את שנייהם על ידי ששניהם כבר הגיעו ומס' ומל של שבת החלה שחטו היס'
 :

ואח"כ מל את של החמול והי"ה דשעה מטוה כיון דלא רמיא טרדה עליה בתר דמהליה לא
 פוטת בדבר מטוה הוא וסיפא פסור מטוה דטרוד בשל שבת ומוחף לו של מחר דהא
 ודלוי לא קאמר שמו' את שניהם דהא ליכא דשעי' בכ"ז אלא מה' היכא דלא פסיד האידנא
 לר"מ חייב וממני' ובפסח דשעתה מש"ה הוא השא' סופא דלא עביד מטוה עדדין לא
 הגיע זמנו פסור רישא דעבד מטוה מיהיבי' אלא אמרי דבי' ר' ינאי רישא כגון שהחטימא
 לו החמול של שבת ועדיין לא עבד בפי' ומזו בפי' ועדיין לא נודע פוטו ושכר כוה' העומד של שבת
 הוא והי"ה דטרוד ביה דרמייה מטוה עליה כפי מהשברו וגם עשה מטוה אפי' חייב
 מטוה דלא ניהנה שבת לידחות אלא וסיפא ניהנה שבת לידחות אלנו בשל שבת ועשה
 בדבר מטוה פסור ואפי' לא עשה מטוה לר"מ פסור והשוחט לשם אימורי צבור ניהנה שבת
 לידחות אלל קרבן והי"ה דקדים שהחטימו לאמורי צבור כרי' שכה וכו' שמדור כזבחה זס
 בימים שעברו וידוע שזבחה זה עומד ליקרב כגמל ושכה שכבר נחטו אימורי צבור ושחטן
 לשמן והי"ה דהכא נמי ניהנה שבת לידחות אלל חטאות דעלמא לגבי' הו' גברא מיהא
 לא אחיבי': ו' שחמושא שלא לאוכליו וכו' חייב. גמ' ע"כ כיון דהתם פ' חמ"ד
 כשהט' המשע' לפסול הכל חייב ומאי דלשמעיהו ושלל למניין הוא פסול (הגר"ה) ס' חמ"ד
 רש"י ז"ל פסול אפי' דהיום דחמ"ד שחטן חתן דפסח שלא לשמו פסול ע"כ והפסחי'
 גרסי' ז"ל וס' בתלמוד הרב כולל לאשכנזי ז"ל ואין מי שפיר' וגם כלל לא ראייה מי שדבר
 בו שמעט שישו' מוטעה ודוחק לומר דלוי כמו' וכו' משום דשלא לשמו נמי קתני היום
 לאפסולא שביסא וסדר קתני דשלא לאוכליו ושלל למניין וכו' ואפי' קושיא דהאמר
 אכולו דקתני והדר לאפסולא או להכשילו. וז"ל ד' שהיה בקדש קושיא אחת בגמ'
 דלמה לא שאלו' ו' הקושיא הרישא דקתני שהוחט את הפסח שלא לשמו שבת חייב ואפי'
 טעמו כיון רש"י ז"ל לומר דלח"כ דעיקר פירוקים נמי הוא מהטאה דרישא דשלא לשמו
 אלא מטוה דברישה דשלא לשמו אשכחא ליה כיון שהוא עשוי' לשמעת דרישא ליה
 חסיפא דפולגתייהו דהא ע"ה והכרח לאוקמינהו רישא בעורך וסיפא צעוטא
 כדכתיבנא דהר ספיק' הו' קושיא דשפוטא שאינה כ"כ חזקה אסיפא חלל' הו"ה דקתי' גם
 הרישא דשלא לשמו. ועוד אפסור לומר דמשי' נקט רש"י ז"ל שלא לשמו מטוה שביא הוה
 כוללה פסול שמו קודם ופסול שמו כעלם דהיינו עשוי' כלומר שחמולא שמהלך משה
 החלומה פסחיה קאי אכל עין שמו כן (לע"ד). אלא אמרי דת"ש חטיו שלא לשמו שבת
 הו' נמי שלא לאוכליו והיא נוסה חגיגי' ליה ליהמי' מטוה דקדשי' לאיפולגא ר"א ור'
 יהושע ובעי' בגמ' לדברי' האומר מרקל' בתורה שבת פסור שחטו שלא לאוכליו דקתי'
 מהני' חייב מה חוקן לא פסיה' וממני' חוקן דלא עלו לא ירדו דכל הקרבנות שנסבט'
 בעזרה חתן כנסתם זבחים הם עלו למזבח אימורי' להקריב לא ירדו ומשמע ל"ד
 דה"ה לבצבא דלעיל דשחטו לפסח שלא לשמו שבת דשעמא דחייב הו' נמי מטוה דקתי'
 לענין דלא עלו לא ירדו כמו שכתבו: בהמה: לזמורים ולעדרים וכו' עין במ"ג לפי'
 פריך תמיד כחש ס' ז': שחמושא ונמצא בעל צור חייב. וכו' עין חוקן ומהי' הכא נמי
 תקן דלא עלו לא ירדו בדוקקין שבעני' מיירי ותיבב' דר"ע דלמר הכס כזבחים דלא עלו
 לא ירדו: שחמושא ונמצא שרפה בסתר פשור. הא כגמ' חייב ומה חוקן וממני'
 הכא נמי חוקן הו'לו' מדי' צלה ס' מלמחא ותבתו חוס' ז"ל וממל' טרסה כגמ' חייב
 לר' אחי' פסור והלא לא עשה מזהו וממני' אוקימנא חייב דמחי' אפי' ר' יהושע
 היכא דלא עשה מטוה ולכא למימר דכ"ה פסור שחטו שחמולא שמהלך משה ששקרי'
 מטעם אלוס פסור ליה אלא מטוה דשעה דבדר מטוה כדמוכה בגמ' דפריך אי ר' אליעזר
 חטאת נמי מחייב דהא לית ליה טעם דבדר מטוה פסור ויתירך ר"י דכל זה מדברי ר"מ
 ע"כ: ויש מביאין ראייה ממתני' לומר שגם במקדש של בודקי' רישא הקרבן מן הכרובי'
 כמו שחמולא בחולין מדקתי' וממני' פסור חטאת טרסה אפי' ר' יהושע עלל דש' לדוחה דהיינו
 דוקא כגמלא נקב ממנה בריאה או סוס טרפות צמוח או כגאר אכריס סמימי' חלל
 כשכבא כגמלא דלימא לא היו פסלי' מן הקרבן כיון שאין בדיקה הריאה אלא מדריבן. אמר
 ראיה בשאלות ותשובות דהריב"ם ז"ל כסימן קפ"ו שכתב כסוף אותו סימן וז"ל והכרואות
 ששבתא דלשוחטין רישא חייב לזכור ראייה אלא שחטו שחמולא שמהלך משה ששקרי'
 פסול חלל שבו בודקי' בריאה מפני חשש הכרבות טרס סיקרי' הקרבן כמו שאלו בודקי'
 בחולין לכתלה אין מחוקן הלכות ראייה חלל' אין ספק שכחו שאלו בודקי' לחולין
 לכתלה מדריבן לפי שיש לחוש למעטת ממנו כן היו בודקי' לכתלה ככל קרבנות בין
 אותם שאכלים ויש חלק חלק נכבדים ונכללים בין חולין שאין נכללים טרסה ששקרי'
 לנכללים וזלתי האימורי' שקריבין למוזב' בין אותם שאינם: כ' כיון וכן כולל לאשים מפני
 חשש הכרבות שהן מזויות כדו שלא יקריבו פסול לנבוה שאין להקל בקרבן יותר מן
 החולין והע"כ שאין זה אלא לכתלה מדריבן עכ"ל ז"ל בקמ"ר: שחמושא ונמצא
 ששחטו בחולין וכו'. פ"ו והוא שחטו לשם פסח כשהיה או אפי' כשהוא דרב ס"ל
 דלשלמים קאי' בלא עקרה והי"ה שחטו שלמים לשם פסח: ובגמ' הני פליג כולל פ"ה
 יברך מיד הו"ויל ויכול לשרפו ואין צריך להחמין עד שחטוהו לזרעו ומקמי' ליה בגמ'
 כ' יוס' בן חוני' דלמר בפ"ה דזבחים ונחמין לשם פסח ולשם הטאה סכולין כששקרו
 ס"כ כ' יהושע דלר"א חייב חטאת הו' נמי כיון ששחטו שבת דהא לית ליה פוטת דבדר
 מטוה פסור: או שחמולא. המ"ס מלחתי' סנקדה הר"מ דלומולאו ז"ל בשבא: מפני
 ששחטו בירשות. גמ' הוי' ר' ישמעאל כנו' של ריב"ב לומר אם ש' טהור ביום ידע
 אם משכו הטעלות את ידיהם או שמו' או ששחטו חייב יברך אחר י"ס ואפי' שחט
 בע"כ שאל' לא שבת צריך ששחטו וזרעו ויואל' לבית שרפייה. וזכיר' חייב ויש' דשקרו
 למתני' כ' יהודה דתקן לקמן פ"ה אין שוחטין את הפסח על היסוד דברי' ר' יהודה ר'
 וס' מהיר' חלל' אם כשאר כלל נכללים למתני' חו' לא חיי' למת' אליבא דר"ם. וביד
 ספ"ה דה"ל ק"ס ובפ"ד ס' ג' ובפ"י שני דלכות שנגז' ס' ז"ל. משמעת מלאטוה אפי'
 שם דמשי' ששחטו צמות קאי' נמי חמולא סריס בשבט והימא אחתי' לא ערביבו וטריה
 דמשום דקתי' ברישא וממל' בעל מוס' והי"ס ערפא גלוי' דטוחה דמי' ממש לבעל מוס'
 החל נמי נגדי' שלו דהיינו אכל טרסה כשהר פסור ועוד אפסור לומר דממנו דשעמא
 דבעל מוס' או קרפס כגמ' חייב מפני שתיקן כדכתיבנא מש"ה פלגינהו א"כ מן הסעם
 שכתיבתי בשם חוס' ז"ל מש"ה פלגינהו לזמון לנו דעד טרסה כשהר הו' דברי'
 ר' מליר':

פרק ז בציצ צולין וכו' עד סוף ס' ו' ע"פ ה"ב

מין שנאמר אלה תשבו לה' בנפשכם מנין לרבות שומר וספק עמו שתי הלחם והקרבן
מזהו ק"ל ויכר משה את מעדיו ה' אל בני ישראל הכחוב קצב מועד אחד לכולן ואיך
נמי ס' פ"ר ישמעאל דמנחות משמע דשתי הלחם דחו נמי שבת וכן נמי משמע מזכרי
ח'ס' דר"פ אלו דברים וקשה מהיבא דתנן פ' שתי הלחם וכן נמי פסק ההלכה ביד פ"ח
דהלכות מעשה הקרבנות דאין דוחין י"ט ואין י"ל שבת והיא כרחה דיש שם פעוה בדברי
חוס' ז"ל וזהו י"ל שומר תחת שתי הלחם בשני הדבורים אשר הם אהנם עיין ג"כ שם
בדף ע' דבור שני מהשנים המתחילין סא ודאי דיש ודאי דברייחא וזו תנא דמ"ל דשתי
הלחם דוחות את השבת ונס' ר"א דמילה אשכחן דלר' אלעזר נרדחא אית ליה דשתי
הלחם ונכסרייהו דוחין את השבת ומ"מ הכות' לא היה להם להקשות אלא שומר שהוא
מיסכם וכן הלכה והתימה על רש"י ועל רבנן דמ"ל שאלו מתעוררו על זה
דבריהו שתי הלחם הנזכר דבור הראשון ז"ל שומר כשתקדקק שם בנמורתו פ' ה'
ישמעאל. ונס בסוף הדבור השני הנזכר התיחיל הא ודאי שכתב שם בשם ר"ה דהאי קרא
דוחותא כתיב בסוף פ' פסחא נלע"ד סרודך להקן ולגניהו בסוף פרשת המועדים דהפריה
אמר אכן יאומר נכון בשני סרדיך לרשות דך ככלל שאר קרבנות מועדות דהאי קרא
בסוף פרשת פסח. פ"ו וקאי אקרא דק"ל תשבו לה' דמ"ל שומר כתיבא דמיהו ית"י הכא
בכ"ד און דברייחא שרמתי דבאר קרבנות נכור דוחין את השבת וה"ס דכללנן מגיעה
דליה' לה מקרא דוחותא דנס היה דוחה את השבת דוק וגם על זה י' למחוס שאלו
דבריו ע"כ כלל לא רש"י ולא ר"ה ז"ל. ובגמ' לימא אמרנן דלא כר' יהושע דקמיהו השימר
ושתי הלחם וכו' שאין בטומאה ושתי הלחם ר"ה ז"ל וכן אשכחנא דמיהו פ' ט'
קומחא שנגעס בדבר ובשרי מנהה האכלין אלא על שומתא דהס קומנן ואימוריין לא
מראה ומנהל שאין כאן שירים הנרמין אלא קומנן דכדו דהיינו מועד ועל ג' מגיהו דמיס לא
אוכלין וכן לבשר אלא להס (הנהגה כן פ' רש"י ז"ל ונראה שצ"ח לומר בגמ' דבמקדן חי
נמי כמחי דקמיהו בתיב בטומאה משמע לזרוע דמ"ל או להקריב קומנן או לזרועה. וקמיהו
דהס מרק דלא כר' יהושע. דחמא אס אין כשר ראוי כגון שנתמא או שאבד אין הדס
מרק והכשו חוס' ז"ל דהא ע"כ לר' יהושע דהיא דקמיהו סיפא ובמקדשין אש"פ שנתמא
הכשר והכלב קום זורק את הדס משמע הא ונעמאו וניחא סיפא זורק והיתו כר' יבאשע
דראמיהו לקמן והנה ר"ה דק"ל קימא דלא כר' יהושע והא ע"כ סיפא דחיתו כחוס' ז"ל
קשיא סיפא דרביש"א ע"כ. ומסקין בגמ' דלחיתא אפי' כר' יבאשע ולא קשיא כהן ביחד
לאן דכזור מהי' דכזור פ' רש"י ז"ל דטומאה דכזור דמיהו היא כזור דקמי' דהויה
ולא הויה נגמרי וכן הוא פסק ההלכה בהרמב"ם ז"ל ובהר הכי מסקי' ז"ל דמתי' דלא
כר' יובי שסא' סיבד דטומאה לא הויה דכזור אלא דמיהו דכזור וס"ל נמי דאין
לא מראה אשכחנא ומתי' קמיהו דשתי הלחם נמי שאין בטומאה אש"פ דלית בזה ר'
אכילות ולית ביה קומן. והני חמשא דברים האכלין מקרבנות דכור הבאים בטומאה וכן
כל קרבנות כזור שלוחין את הטומאה דרתנן ק"ס פ' בני העמורה היינו טומאת מת דבכ"ד
ובין טומאת כזור שרוב הקהל פמלחי או הכהנים כרתנן כמסנן בין טומאת כזור דמיהו
היא כזור דכזור ולא הויה דכדכתיבא ולפיכך דריסא דין לרבות עליה אצל אינו מראה
לאכול הני קרבנות כזור האכלין ומ"מ ר' יוחנן בגמ' דר"מ דכפח כזור טעמא בטומאה
ואכל בטומאה כשנתמא קודם שחיתו אצל ה' כשהתירו בטמיהו אלא רוב ה' כזור קודם
וזרק קודם שמת הטמיהו ב'ן שחיתו לזרקה אין הויה דכזור בטומאה כדלית נשחיה
החתי יטמאו אחר זריקה ויאמרו אשכחך לא נטמאוהו והכלוהו השתה נמי אש"פ ששחיתו
וזריקהו כשהיה יכול כבר בטומאה ולא ידעו דאשכחך לא זריקת נדות ויולדות ומזרעיה
שמחיה וכו' פ' פסח הנה בטומאה אצל השתה כשעת זריקה הדס פזורים הוא; ואינו
נאכל בטומאה. אלא דוקא לנמיהו אש"פ דהוא כגון זריקת נדות ויולדות ומזרעיה
טומאה יולדה מוטון אינם אוכלין ממנו כדהנן לקמן בפ' מי שביה טמא: הפסח
שבא וכו'. פ' תמיד ששחך דף ס"ג רי"ב דיוח"ס פ' שבו יום דף ג"ט: ה' נשפא
הבשר והחלב קיים אינו זורק את הדס. פ"ד דק"ס פ' ה' ובגמ' דברייחא
גמ' ושתי עולותיו הכשר והסד ר' יבאשע אומר אס אש לר' חיי כגון שנתמא אין
הכשר נאכל אס אין כשר ראוי כגון שנתמא או שאבד אין הדס מרק דחתי בש"י ר'
אלעזר אומר דס אש"פ שאין כבר שכל מלי' ברם ע"כ ופ' רש"י ז"ל כמתי' שנתמא
כשר והלב קיים אינו זורק את הדס אפי' לר"א דשכר סנה לאכילת אדם אחי:
ובמקדשין אינו כר'. אש"פ לר' יהושע שאש"פ שנתמא ושלכ קיים זורק את הדס
דהוא תרתי בעי מחיר ושיידי' שהדס מחיר אימורין למונה ע"כ. ובגמ' אמר רב גידל
אמר רב אס זרק הורגה ופסור מלעשות פסח שני דמתי' ר' נתן הוא דלחמ' אכילת
פסחים לא מעבדא ומתי' קשימיה לרב לאוקומיה לכתחלה כר' נתן דאי ס"ל דבני אס
דס"ל לאכילת פסחים מעבדא ואש"פ דיבדך אמיהו הגי' אינו זורק את הדס ליתיה פסול
אלא ש"מ אינו זורק לכתחלה אצל דיעבד שפיר דמי ושעתה דר' נתן דלפי אכלו דכתיב
לא בא לנגודך רק דבעינן דגרא דמי' לאכילתא אצל פסח לא איכסת לן אי לא חו' ותי
נתי' אינו רב דלחמ' אס זרק הורגה כר' יהושע דלית את לאכילת פסחים לא מעבדא
דהגיא ר' יהושע אומר כל הובחים שנחזרה בין שנשמא גיש ויתנב קיים בין שנשמא
הלב וכשר קיים זורק את הדס אצל עופה פסח נשמא כשר ויתנב קיים אינו זורק את
הדס נשמא ההלב והכשר קיים זורק את הדס. עיין ז"ל לעיל פ' ט' דמ"ל שאלו מתעוררו
אצל צירוף מתי' דלא כר' נתן דאמר יולאין צירוף בלא אכילה מה עמיד ושפתו אוית
כל קבל עדת ישראל בין הערבים ויתו אש"פ שאין שם אלא פסח אחד פסול וילאין
צירוףהויה: ובמקדשין אינו כן וכו'. גמ' מתי' ר' יהושע היא דמתי' ר' יהושע
אומר כל הובחים שנחזרה שפתייהו מהס כות כבר לא כות חלב זורק את הדס כתי'
זית חלב אינו זורק את הדס דאין מנתרפין ונשולא אפי' כתי' זית כבר וכתי' זית חלב
זורק את הדס מפני שכולה כולי' ובגמ' יליף מקרא דנס שלומיים מיקדו שזיר להכשיר
לזרקה הדס עליהם: ה' נשפא דהקדל או רובו וכו'. פ"ד דהלכות ביאת מקדש ס' ה'
כל השכבים היא מהלתי כל שנס ושנט ובכ"ד רוב ר' יהודה אומר הני כל שנט ושנט
ובכ"ד רוב שנטים (ז"ע לע"ד) שאינן שם אחד גורר כל השכבים ר"מ כל השכבים
קרויין קהל ר' יהודה אומר כל שנט ושנט קרוי קהל מה נסיק ביניהן גריה ר"ס
אומר

המין שחומר אלה תשבו לה' בנפשכם מנין לרבות שומר וספק עמו שתי הלחם והקרבן
מזהו ק"ל ויכר משה את מעדיו ה' אל בני ישראל הכחוב קצב מועד אחד לכולן ואיך
נמי ס' פ"ר ישמעאל דמנחות משמע דשתי הלחם דחו נמי שבת וכן נמי משמע מזכרי
ח'ס' דר"פ אלו דברים וקשה מהיבא דתנן פ' שתי הלחם וכן נמי פסק ההלכה ביד פ"ח
דהלכות מעשה הקרבנות דאין דוחין י"ט ואין י"ל שבת והיא כרחה דיש שם פעוה בדברי
חוס' ז"ל וזהו י"ל שומר תחת שתי הלחם בשני הדבורים אשר הם אהנם עיין ג"כ שם
בדף ע' דבור שני מהשנים המתחילין סא ודאי דיש ודאי דברייחא וזו תנא דמ"ל דשתי
הלחם דוחות את השבת ונס' ר"א דמילה אשכחן דלר' אלעזר נרדחא אית ליה דשתי
הלחם ונכסרייהו דוחין את השבת ומ"מ הכות' לא היה להם להקשות אלא שומר שהוא
מיסכם וכן הלכה והתימה על רש"י ועל רבנן דמ"ל שאלו מתעוררו על זה
דבריהו שתי הלחם הנזכר דבור הראשון ז"ל שומר כשתקדקק שם בנמורתו פ' ה'
ישמעאל. ונס בסוף הדבור השני הנזכר התיחיל הא ודאי שכתב שם בשם ר"ה דהאי קרא
דוחותא כתיב בסוף פ' פסחא נלע"ד סרודך להקן ולגניהו בסוף פרשת המועדים דהפריה
אמר אכן יאומר נכון בשני סרדיך לרשות דך ככלל שאר קרבנות מועדות דהאי קרא
בסוף פרשת פסח. פ"ו וקאי אקרא דק"ל תשבו לה' דמ"ל שומר כתיבא דמיהו ית"י הכא
בכ"ד און דברייחא שרמתי דבאר קרבנות נכור דוחין את השבת וה"ס דכללנן מגיעה
דליה' לה מקרא דוחותא דנס היה דוחה את השבת דוק וגם על זה י' למחוס שאלו
דבריו ע"כ כלל לא רש"י ולא ר"ה ז"ל. ובגמ' לימא אמרנן דלא כר' יהושע דקמיהו השימר
ושתי הלחם וכו' שאין בטומאה ושתי הלחם ר"ה ז"ל וכן אשכחנא דמיהו פ' ט'
קומחא שנגעס בדבר ובשרי מנהה האכלין אלא על שומתא דהס קומנן ואימוריין לא
מראה ומנהל שאין כאן שירים הנרמין אלא קומנן דכדו דהיינו מועד ועל ג' מגיהו דמיס לא
אוכלין וכן לבשר אלא להס (הנהגה כן פ' רש"י ז"ל ונראה שצ"ח לומר בגמ' דבמקדן חי
נמי כמחי דקמיהו בתיב בטומאה משמע לזרוע דמ"ל או להקריב קומנן או לזרועה. וקמיהו
דהס מרק דלא כר' יהושע. דחמא אס אין כשר ראוי כגון שנתמא או שאבד אין הדס
מרק והכשו חוס' ז"ל דהא ע"כ לר' יהושע דהיא דקמיהו סיפא ובמקדשין אש"פ שנתמא
הכשר והכלב קום זורק את הדס משמע הא ונעמאו וניחא סיפא זורק והיתו כר' יבאשע
דראמיהו לקמן והנה ר"ה דק"ל קימא דלא כר' יהושע והא ע"כ סיפא דחיתו כחוס' ז"ל
קשיא סיפא דרביש"א ע"כ. ומסקין בגמ' דלחיתא אפי' כר' יבאשע ולא קשיא כהן ביחד
לאן דכזור מהי' דכזור פ' רש"י ז"ל דטומאה דכזור דמיהו היא כזור דקמי' דהויה
ולא הויה נגמרי וכן הוא פסק ההלכה בהרמב"ם ז"ל ובהר הכי מסקי' ז"ל דמתי' דלא
כר' יובי שסא' סיבד דטומאה לא הויה דכזור אלא דמיהו דכזור וס"ל נמי דאין
לא מראה אשכחנא ומתי' קמיהו דשתי הלחם נמי שאין בטומאה אש"פ דלית בזה ר'
אכילות ולית ביה קומן. והני חמשא דברים האכלין מקרבנות דכור הבאים בטומאה וכן
כל קרבנות כזור שלוחין את הטומאה דרתנן ק"ס פ' בני העמורה היינו טומאת מת דבכ"ד
ובין טומאת כזור שרוב הקהל פמלחי או הכהנים כרתנן כמסנן בין טומאת כזור דמיהו
היא כזור דכזור ולא הויה דכדכתיבא ולפיכך דריסא דין לרבות עליה אצל אינו מראה
לאכול הני קרבנות כזור האכלין ומ"מ ר' יוחנן בגמ' דר"מ דכפח כזור טעמא בטומאה
ואכל בטומאה כשנתמא קודם שחיתו אצל ה' כשהתירו בטמיהו אלא רוב ה' כזור קודם
וזרק קודם שמת הטמיהו ב'ן שחיתו לזרקה אין הויה דכזור בטומאה כדלית נשחיה
החתי יטמאו אחר זריקה ויאמרו אשכחך לא נטמאוהו והכלוהו השתה נמי אש"פ ששחיתו
וזריקהו כשהיה יכול כבר בטומאה ולא ידעו דאשכחך לא זריקת נדות ויולדות ומזרעיה
שמחיה וכו' פ' פסח הנה בטומאה אצל השתה כשעת זריקה הדס פזורים הוא; ואינו
נאכל בטומאה. אלא דוקא לנמיהו אש"פ דהוא כגון זריקת נדות ויולדות ומזרעיה
טומאה יולדה מוטון אינם אוכלין ממנו כדהנן לקמן בפ' מי שביה טמא: הפסח
שבא וכו'. פ' תמיד ששחך דף ס"ג רי"ב דיוח"ס פ' שבו יום דף ג"ט: ה' נשפא
הבשר והחלב קיים אינו זורק את הדס. פ"ד דק"ס פ' ה' ובגמ' דברייחא
גמ' ושתי עולותיו הכשר והסד ר' יבאשע אומר אס אש לר' חיי כגון שנתמא אין
הכשר נאכל אס אין כשר ראוי כגון שנתמא או שאבד אין הדס מרק דחתי בש"י ר'
אלעזר אומר דס אש"פ שאין כבר שכל מלי' ברם ע"כ ופ' רש"י ז"ל כמתי' שנתמא
כשר והלב קיים אינו זורק את הדס אפי' לר"א דשכר סנה לאכילת אדם אחי:
ובמקדשין אינו כר'. אש"פ לר' יהושע שאש"פ שנתמא ושלכ קיים זורק את הדס
דהוא תרתי בעי מחיר ושיידי' שהדס מחיר אימורין למונה ע"כ. ובגמ' אמר רב גידל
אמר רב אס זרק הורגה ופסור מלעשות פסח שני דמתי' ר' נתן הוא דלחמ' אכילת
פסחים לא מעבדא ומתי' קשימיה לרב לאוקומיה לכתחלה כר' נתן דאי ס"ל דבני אס
דס"ל לאכילת פסחים מעבדא ואש"פ דיבדך אמיהו הגי' אינו זורק את הדס ליתיה פסול
אלא ש"מ אינו זורק לכתחלה אצל דיעבד שפיר דמי ושעתה דר' נתן דלפי אכלו דכתיב
לא בא לנגודך רק דבעינן דגרא דמי' לאכילתא אצל פסח לא איכסת לן אי לא חו' ותי
נתי' אינו רב דלחמ' אס זרק הורגה כר' יהושע דלית את לאכילת פסחים לא מעבדא
דהגיא ר' יהושע אומר כל הובחים שנחזרה בין שנשמא גיש ויתנב קיים בין שנשמא
הלב וכשר קיים זורק את הדס אצל עופה פסח נשמא כשר ויתנב קיים אינו זורק את
הדס נשמא ההלב והכשר קיים זורק את הדס. עיין ז"ל לעיל פ' ט' דמ"ל שאלו מתעוררו
אצל צירוף מתי' דלא כר' נתן דאמר יולאין צירוף בלא אכילה מה עמיד ושפתו אוית
כל קבל עדת ישראל בין הערבים ויתו אש"פ שאין שם אלא פסח אחד פסול וילאין
צירוףהויה: ובמקדשין אינו כן וכו'. גמ' מתי' ר' יהושע היא דמתי' ר' יהושע
אומר כל הובחים שנחזרה שפתייהו מהס כות כבר לא כות חלב זורק את הדס כתי'
זית חלב אינו זורק את הדס דאין מנתרפין ונשולא אפי' כתי' זית כבר וכתי' זית חלב
זורק את הדס מפני שכולה כולי' ובגמ' יליף מקרא דנס שלומיים מיקדו שזיר להכשיר
לזרקה הדס עליהם: ה' נשפא דהקדל או רובו וכו'. פ"ד דהלכות ביאת מקדש ס' ה'
כל השכבים היא מהלתי כל שנס ושנט ובכ"ד רוב ר' יהודה אומר הני כל שנט ושנט
ובכ"ד רוב שנטים (ז"ע לע"ד) שאינן שם אחד גורר כל השכבים ר"מ כל השכבים
קרויין קהל ר' יהודה אומר כל שנט ושנט קרוי קהל מה נסיק ביניהן גריה ר"ס
אומר

המין שחומר אלה תשבו לה' בנפשכם מנין לרבות שומר וספק עמו שתי הלחם והקרבן
מזהו ק"ל ויכר משה את מעדיו ה' אל בני ישראל הכחוב קצב מועד אחד לכולן ואיך
נמי ס' פ"ר ישמעאל דמנחות משמע דשתי הלחם דחו נמי שבת וכן נמי משמע מזכרי
ח'ס' דר"פ אלו דברים וקשה מהיבא דתנן פ' שתי הלחם וכן נמי פסק ההלכה ביד פ"ח
דהלכות מעשה הקרבנות דאין דוחין י"ט ואין י"ל שבת והיא כרחה דיש שם פעוה בדברי
חוס' ז"ל וזהו י"ל שומר תחת שתי הלחם בשני הדבורים אשר הם אהנם עיין ג"כ שם
בדף ע' דבור שני מהשנים המתחילין סא ודאי דיש ודאי דברייחא וזו תנא דמ"ל דשתי
הלחם דוחות את השבת ונס' ר"א דמילה אשכחן דלר' אלעזר נרדחא אית ליה דשתי
הלחם ונכסרייהו דוחין את השבת ומ"מ הכות' לא היה להם להקשות אלא שומר שהוא
מיסכם וכן הלכה והתימה על רש"י ועל רבנן דמ"ל שאלו מתעוררו על זה
דבריהו שתי הלחם הנזכר דבור הראשון ז"ל שומר כשתקדקק שם בנמורתו פ' ה'
ישמעאל. ונס בסוף הדבור השני הנזכר התיחיל הא ודאי שכתב שם בשם ר"ה דהאי קרא
דוחותא כתיב בסוף פ' פסחא נלע"ד סרודך להקן ולגניהו בסוף פרשת המועדים דהפריה
אמר אכן יאומר נכון בשני סרדיך לרשות דך ככלל שאר קרבנות מועדות דהאי קרא
בסוף פרשת פסח. פ"ו וקאי אקרא דק"ל תשבו לה' דמ"ל שומר כתיבא דמיהו ית"י הכא
בכ"ד און דברייחא שרמתי דבאר קרבנות נכור דוחין את השבת וה"ס דכללנן מגיעה
דליה' לה מקרא דוחותא דנס היה דוחה את השבת דוק וגם על זה י' למחוס שאלו
דבריו ע"כ כלל לא רש"י ולא ר"ה ז"ל. ובגמ' לימא אמרנן דלא כר' יהושע דקמיהו השימר
ושתי הלחם וכו' שאין בטומאה ושתי הלחם ר"ה ז"ל וכן אשכחנא דמיהו פ' ט'
קומחא שנגעס בדבר ובשרי מנהה האכלין אלא על שומתא דהס קומנן ואימוריין לא
מראה ומנהל שאין כאן שירים הנרמין אלא קומנן דכדו דהיינו מועד ועל ג' מגיהו דמיס לא
אוכלין וכן לבשר אלא להס (הנהגה כן פ' רש"י ז"ל ונראה שצ"ח לומר בגמ' דבמקדן חי
נמי כמחי דקמיהו בתיב בטומאה משמע לזרוע דמ"ל או להקריב קומנן או לזרועה. וקמיהו
דהס מרק דלא כר' יהושע. דחמא אס אין כשר ראוי כגון שנתמא או שאבד אין הדס
מרק והכשו חוס' ז"ל דהא ע"כ לר' יהושע דהיא דקמיהו סיפא ובמקדשין אש"פ שנתמא
הכשר והכלב קום זורק את הדס משמע הא ונעמאו וניחא סיפא זורק והיתו כר' יבאשע
דראמיהו לקמן והנה ר"ה דק"ל קימא דלא כר' יהושע והא ע"כ סיפא דחיתו כחוס' ז"ל
קשיא סיפא דרביש"א ע"כ. ומסקין בגמ' דלחיתא אפי' כר' יבאשע ולא קשיא כהן ביחד
לאן דכזור מהי' דכזור פ' רש"י ז"ל דטומאה דכזור דמיהו היא כזור דקמי' דהויה
ולא הויה נגמרי וכן הוא פסק ההלכה בהרמב"ם ז"ל ובהר הכי מסקי' ז"ל דמתי' דלא
כר' יובי שסא' סיבד דטומאה לא הויה דכזור אלא דמיהו דכזור וס"ל נמי דאין
לא מראה אשכחנא ומתי' קמיהו דשתי הלחם נמי שאין בטומאה אש"פ דלית בזה ר'
אכילות ולית ביה קומן. והני חמשא דברים האכלין מקרבנות דכור הבאים בטומאה וכן
כל קרבנות כזור שלוחין את הטומאה דרתנן ק"ס פ' בני העמורה היינו טומאת מת דבכ"ד
ובין טומאת כזור שרוב הקהל פמלחי או הכהנים כרתנן כמסנן בין טומאת כזור דמיהו
היא כזור דכזור ולא הויה דכדכתיבא ולפיכך דריסא דין לרבות עליה אצל אינו מראה
לאכול הני קרבנות כזור האכלין ומ"מ ר' יוחנן בגמ' דר"מ דכפח כזור טעמא בטומאה
ואכל בטומאה כשנתמא קודם שחיתו אצל ה' כשהתירו בטמיהו אלא רוב ה' כזור קודם
וזרק קודם שמת הטמיהו ב'ן שחיתו לזרקה אין הויה דכזור בטומאה כדלית נשחיה
החתי יטמאו אחר זריקה ויאמרו אשכחך לא נטמאוהו והכלוהו השתה נמי אש"פ ששחיתו
וזריקהו כשהיה יכול כבר בטומאה ולא ידעו דאשכחך לא זריקת נדות ויולדות ומזרעיה
שמחיה וכו' פ' פסח הנה בטומאה אצל השתה כשעת זריקה הדס פזורים הוא; ואינו
נאכל בטומאה. אלא דוקא לנמיהו אש"פ דהוא כגון זריקת נדות ויולדות ומזרעיה
טומאה יולדה מוטון אינם אוכלין ממנו כדהנן לקמן בפ' מי שביה טמא: הפסח
שבא וכו'. פ' תמיד ששחך דף ס"ג רי"ב דיוח"ס פ' שבו יום דף ג"ט: ה' נשפא
הבשר והחלב קיים אינו זורק את הדס. פ"ד דק"ס פ' ה' ובגמ' דברייחא
גמ' ושתי עולותיו הכשר והסד ר' יבאשע אומר אס אש לר' חיי כגון שנתמא אין
הכשר נאכל אס אין כשר ראוי כגון שנתמא או שאבד אין הדס מרק דחתי בש"י ר'
אלעזר אומר דס אש"פ שאין כבר שכל מלי' ברם ע"כ ופ' רש"י ז"ל כמתי' שנתמא
כשר והלב קיים אינו זורק את הדס אפי' לר"א דשכר סנה לאכילת אדם אחי:
ובמקדשין אינו כר'. אש"פ לר' יהושע שאש"פ שנתמא ושלכ קיים זורק את הדס
דהוא תרתי בעי מחיר ושיידי' שהדס מחיר אימורין למונה ע"כ. ובגמ' אמר רב גידל
אמר רב אס זרק הורגה ופסור מלעשות פסח שני דמתי' ר' נתן הוא דלחמ' אכילת
פסחים לא מעבדא ומתי' קשימיה לרב לאוקומיה לכתחלה כר' נתן דאי ס"ל דבני אס
דס"ל לאכילת פסחים מעבדא ואש"פ דיבדך אמיהו הגי' אינו זורק את הדס ליתיה פסול
אלא ש"מ אינו זורק לכתחלה אצל דיעבד שפיר דמי ושעתה דר' נתן דלפי אכלו דכתיב
לא בא לנגודך רק דבעינן דגרא דמי' לאכילתא אצל פסח לא איכסת לן אי לא חו' ותי
נתי' אינו רב דלחמ' אס זרק הורגה כר' יהושע דלית את לאכילת פסחים לא מעבדא
דהגיא ר' יהושע אומר כל הובחים שנחזרה בין שנשמא גיש ויתנב קיים בין שנשמא
הלב וכשר קיים זורק את הדס אצל עופה פסח נשמא כשר ויתנב קיים אינו זורק את
הדס נשמא ההלב והכשר קיים זורק את הדס. עיין ז"ל לעיל פ' ט' דמ"ל שאלו מתעוררו
אצל צירוף מתי' דלא כר' נתן דאמר יולאין צירוף בלא אכילה מה עמיד ושפתו אוית
כל קבל עדת ישראל בין הערבים ויתו אש"פ שאין שם אלא פסח אחד פסול וילאין
צירוףהויה: ובמקדשין אינו כן וכו'. גמ' מתי' ר' יהושע היא דמתי' ר' יהושע
אומר כל הובחים שנחזרה שפתייהו מהס כות כבר לא כות חלב זורק את הדס כתי'
זית חלב אינו זורק את הדס דאין מנתרפין ונשולא אפי' כתי' זית כבר וכתי' זית חלב
זורק את הדס מפני שכולה כולי' ובגמ' יליף מקרא דנס שלומיים מיקדו שזיר להכשיר
לזרקה הדס עליהם: ה' נשפא דהקדל או רובו וכו'. פ"ד דהלכות ביאת מקדש ס' ה'
כל השכבים היא מהלתי כל שנס ושנט ובכ"ד רוב ר' יהודה אומר הני כל שנט ושנט
ובכ"ד רוב שנטים (ז"ע לע"ד) שאינן שם אחד גורר כל השכבים ר"מ כל השכבים
קרויין קהל ר' יהודה אומר כל שנט ושנט קרוי קהל מה נסיק ביניהן גריה ר"ס
אומר

דבריו סתומין הוכרחתי להעלותן על פסוק דודאי דמניי מהדבר פסוק ונזרר צעניי הרבנים
 הקדומין ז"ל לא הוצרכו לפרשו והכי דייק לישראל דגמרא דבשתי המימרות אשר הם
 קאמר אותן עמילי מוסיף אינם עוסין וכו' כלומר אל על השבועיים כדנים והובין כדנים
 כדכתיבנא והכי ימי יתפרט לפון נדחין דליתא ברמי' ז"ל הם פ' אלון דבריה דף ס"ז דר"ל
 נדחין לפסח שני ובמשמעות פסח הלאו בבל המקומו וכן מנאל הדביא בספר לקח טוב
 להכחם החסיד הר"מ גנור ז"ל על אחרו הלאו ב"ר ש"ו ז"ל אשר הם פ' אלון דבריה
 נדחין לפסח שני כהדיא עיין עליו: ואם אכלו פטורין מברת . ים מוהקין מלת מברת:
 וגם כ"ר יהוסף ז"ל מהקס: ירושלמי תני ר"מ מחייב ור"ם פוסק: ור' אליעזר פובר .
 צורות כהנים פ' יז פליג עליה ר' יהושע . והתמיה על כ"ר יהוסף ז"ל שהגיה הלעור
 בלי יד: פורטר אף על ביאת מקדש . פוסק הכוין והזכות אם וכנסו פטורין מברת
 דביאת מקדש שהפסח בזה בטומאה: בסוף פ' רעז"ל דכילוי הולטריוו לחלקם
 למחזיקים . אביר מלקט בני מבוחר בנמ' ב' אלון דבריה בספס דף ס"ו והכינו רעז"ל
 צ"ח למסכת כלים כ"ו ח' ונל"ח ד' ר' אליעזר ס"ל הדרתי שמעת מניח: וביד פ"ה
 דהלכות אחרת מקדש כ"י י"ב וכו' דהלכות פ"ה ס"ו ח' וכו' דמעתיה מעו סומחתי הרי
 אלון אולבין כמו עמילי מה: דמה בין פסח מצרים סוף פ"ה דה"ל ק"ס: י א"ר
 ירושע שמעתי וכו' . עד סוף ס"ו ח' פ"ה דה"ל ק"ס ס' ד' א"ו ח' וכו' דהלכות
 המורה ומיניה לה צוניהם ר"פ ג"ס: אמי אפרש וכו' . נמרא האמר רבא אמר קודם
 נלי יד: פורטר אף על ביאת מקדש שטיו ופ"ה שטיו ביה זמן שחטיש ליה היות
 ואשמעי' דלפי' היה אבוד בשעת היותה אם מנאל קודם שחטת שהי' הוא נקבע ונדחה
 הוילי ונדחה מלהקייבו לפסח ר' יונה אמר קודם היותו ולאחר היותו מינו שעת היות
 היה הקובעו בספק שאם מנאל קודם היותו קבעתיה היותו שחט וכו' לא חקרביה
 דמייה אביל מנאל אחר היותו אפי' מנאל קבעתיה ח' כהן קבועתו ולא דמי' . כהנלי
 הפסח סמנאל קודם שחטת: ש' שני ירעה לאמר שחטיה קרבי' ר' אליעזר אומ' קודם היות
 ונחטכר בחר ירעה אחר היותו ונהבדר בחר יקרב זה שלמים והט"פ שבשעת שחטיה
 השהי' הרי הוא עומד בפניו: ירעה עד שיסתאב . ולא יקרב הוא עמו שלמים דלין
 זה מותר ונאלץ המורו: ונגמל קאמר רבא כהנלי שני מנאל קודם שלמים דקמי
 צה וכן המורו . לא שני אלא סמנאל קודם שחטיה והימר בו קודם שחטיה אבל מנאל קודם
 שחטיה הפסח והימר בו אחר שחטיה המורו קריבה היה עמיה שלמים מ"ס כי קבעתיה השהי'
 מידיו דחוי לה אבל מידו דלאחוי לה שלא היקדם עדיין לא קבעה ולא נדחה כדי להגריבו ריבי
 ואפי' מוריב ליה וקמי' בחיובתו וללשינא קמח דגמא דקמתי' דלמי' דלמי' לא שני דרבע קמי' אכופא
 דקמי' דלמי' דלמי' אחר שחטיה הפסח קרב שלמים וכן המורו ועלה קאמר לא שני
 דמורו קריבה אלון סמנאל אחר שחטיה שאפי' הפסח לא נדחה אבל מנאל קודם
 שחטיה שהוא עמו נדחה אפי' המורו לא נדחתו ליה כי קריבה סהרי מכה
 קרובה דחויי בזה פירך דמי' אפי' מנארייה ומשי' לה ולא קמי' בחיובתו: לאמר
 הפסח וכו' . והוא הדין דמי' ר' יהושע למיחי בפסח עלמו ים פסח קרב ים פסח
 שאינו קרב אלון הא רמ"ל דליתא המורה הפסח דלא קרבה ולא אמרי' מהחלתו שלמים
 היה ואפי' המיר קודם שחטיה לא קבעתיה זמן שחטיה נסם פסח ואיין צה דחויי אלון
 אף קמי' נקבעה בכמה ונדחתו: מתוך פ"י ר"ה ז"ל שכתב ללאחר הפסח כלומר וואם לאחר
 שחטיה שהי' וכו' ומעת קמח שלא היה גורם בלשון המשנה לאחר שחטיה הפסח וי"ס
 ג"כ ליתיה: גם כ"ר יהוסף ז"ל הגיה וימכר ויביא בדמיו שלמים וכן המורה אחר
 הפסח יביא שלמים וכן המורו . ובזכוח פ' ב' דשמי' דף ל"ו אמרי' דר' יוסי הגלילי
 יליך ביה שחטיה הפסח אינה קריבה כלל אפי' שלמים מוכחי' בני צבור קודם: ל"ו
 רבי' והם מיטעו' הוא דכבור ומעשר ופסח קריבין הן עמ' ויין חמורתן קריבה ור'
 ושמעל אמרי' הם ד"ף ליה מוכחי' בני פסח ואמרתם זכר פסח הוא הוא למעט
 ולומר הוא קרב ויין המורה קריבה . ומנהגתי' דלוחי' מיה אפי' נכח יליף נמי
 דלין המורה הפסח קריבה לפי הפסח מיטעו' דהוא אלון אחר דכפס מרבה על
 דקריבה שלמים ממנה אלן ככס דקרי' יתרא הוא המכחיב צתריה ואם עז ודלי' מכללא
 היה שמעי' דעד שחטת בכפס מיירי' והלא גמ' צברייתא דרי' ככס לרבות את הפסח
 לאליה שהוא אומר אלן ככס לרבות פסח שעברתה שחטו ושלמים הבלין ממות פסח
 כגון חגיגת ז"ל אלן כגון המורה או פסח שנתכפרו בעלוי בחר לכל זמנות שלמים
 ששטון סמינה ואכסיה והיתפת תיה וזק וסכרו' אומר אם עז הפסח הענין לימד על
 העז האין עטונה אליה פ' להקריב אליה שנה למזבח וכתב רש"י ז"ל מ' עז אין לו
 אליה ונעו' הוא ז"רם סהרי ממוקם שהכלות יוענתו היא ניטלם ועוד מה לימד הכתוב
 הוילי אין לו עכו"ל ז"ל המפריש בקבה לפסחו וכו' . רעז"ל פ' דיוסלו נלדעם
 כיינו עולות וכן פ' הרמב"ם ז"ל וכן הוילי הוא בירוש' אבל רש"י והוס' ז"ל כרעה ששם
 ז"ל גורסין ויביא בדמיו שלמים וז"ל רש"י ז"ל ירעה עד שיסתאב ויביא בדמיו שלמים
 דקבעתיה הפרשה אפי' שמעיקרו דחוי הוא והרי הוא כבעל מוס קבוע שפדחה שאין
 הוא עמו גרמ' שלמים אלון דמי' ע"כ . וז"ל תוס' ז"ל המפריש נקבה לפסח
 או יביא בדמיו שלמים אומר ר"ח דהא דקמי' ויביא בדמיו שלמים היינו
 ששחטייה אחר הפסח כמו כולה צבא' דלעיל אבל קודם הפסח יביאו
 בדמיה פסח וכן מותקן כהדיא צברייתא בתמורה באלו קדשים ע"כ ויתיה צברייתא
 צ"ס פסח דכריתות . ותוס' פ"ק דרז"ח דף ס"ו ח' ח' תכנו דרבינו עמרם מוחל שלמים
 וגריס יביא בדמיה פסח דשלמים למה יביא הרי קדושים הם לפסח ולא דמי' בדמיו
 בדמיה דקמי' גמ' ה"ם ים דחיוי נדבר שאין בו אלא קדושת דמיה ולא קדושת
 הגוף וז"ל אמרי' במורה צ"ס אלו קדשים המוכר ויביא בדמיה פסח . ור"ח אומי' דלין
 למחוק הספרים דנאלו קדשים אמרי' שחטייה אחר הפסח תרעה עד ששחטייה ותמכר
 ויביא בדמיה שלמים . ומתני' דמי' שחטיה עמא כה"ג מיירי בשחטייה אחר הפסח ותמכר
 על ים דחיוי נדמיה סוי ים דחיוי נדבר שאין בו רק קדושת דמיה ולא קדושת הגוף
 ע"כ מיהוספת מונחות שחטתיה עם צוניהם פ"ק דף י"ח . ובמשנה שפדוס גמ' דהכא
 שכתוב על יפלו דמי' נלדעם לשלמים נלע"ד דודאי חד מינייהו עטוה הוא: אפי' שנה
 הגיהו לא רש"י ולא ר"ב ז"ל . וכתב הרמב"ם ז"ל אפי' לא כתיב דללא כ"ח דמי' קודם
 לפסח דהא רועה עד ששחטיה ויביא בדמיה פסח אחר הפסח חטוא שלמים ר"ם

אומר קודם לפסח המכר שלא ביום אחר הפסח חטוא שלמים ע"כ . ונגמל אומר רב
 הוול כבירה דרב יהושע ע"כ עבלי חייס נדחין דקמי' תרעה ולא תהרב שלמים היא
 נוספה שזו היא ראייה מהחלה לכל מותר פסח קרב שלמים (הגיה משמע מן היום)
 דכ"ה האים מקדש דף כ"ה ע"כ דבור המתחיל דמייה דהא דלמרי' בכל דוכחא פסח
 שלא בזמנו שלמים היו היינו לחומרה להשעינו שתי מהותה פסח ד' ואמיה ונסכי
 ומנופת חוה וז"ל דוקא . אכן גם נאלכ בלין פסח ד' ליליה וליגרי' התם דע"כ היא
 תנא קמבר דמיזיא קדשי' לנית הספול מדקאמי' בנטורן דכבר פסח שלא בזמנו שלמים
 היו אפי' דפסח אינו נאלכ אלא ליום וליגרי' ולמיום נאלכים לשני ימים וליגרי' אלא לא
 חייס מן האכילה ע"כ . ותימיה גדונה הוא בעיני' נע"ד אם כל התמנות שמוחזק בהם
 שהפסח נעשה מותרו שלמים הו' דוקא כר"ם דס"ל הכי צמחי' דכמור כמו שחזר
 פ"ג ד' ועוד קשה דהא דרבינא הכא אמרי' דלחיז' דלא כר"ם מטעם אחר ולדידהו
 דוקא כר"ם או לכל הפחות כהנא דס"ל כר"ם בחרת' ופליג עליה בחרת' והא לית הלכה
 כר"ם דס"ל דמיזיא קדשי' לנית הפסח . וע"כ ג"כ בדרך המתחיל שלא בזמנו והכבר
 קשה בעיני' מנע' דוקא . ולא ראינו קדשי' דרמב"ם ז"ל רמז דכבר לא בפרושו ז"ל
 בחבורו ז"ל) . ודלא כר"ם דלמך בעלי חייס אין נדחין ומרישא נמי שמעי' לה אלא
 מקור' דמהא שמעי' תלת נקס' לה הכא וס"ל דחוי מעיקרו היו דחוי דהא נקבס' או
 זכר בך שתי שנים מתחלתו לא נדחה למה שהיקדם קאמי' ירעה ולא יקרב שלמים הוא
 עמנו וזכר' למי' גמ' סוכה פ' ל"ג גמ' דלחין דמי' דלחין דמי' דלחין דמי' דלחין דמי'
 וב"מ ים דחיוי נדמיה דלפי' דבר שלא קדש מתחלתו קדושת הגוף אלא לקדושת דמי'
 דחוי מליקרב לבסוף דלא הימלא חין דחיוי אלא נדבר שקדוש קדושת הגוף ונדחה
 מהקרבנה מ"ס קדושת דמי' לא אלימא למידחי קמ"ל . והקשו תוס' ז"ל ומכרנה כמות
 שהיא בלתי מוס' כיון שהמשלם לא מתקדש קדושת קמ"ל ותכ"ו דלי' ומתקדש נקבה כמות
 דפסח קרב שלמים אחר הפסח ויביא לראיה לטלמיה אם חלה הקדשה לכך . אלא אפי'
 מקדש נקבה בלשון אמרי' באלו קדשים תרעה עד שהכחה דלמי' ויביא בדמיה אם
 ואפי' ר"ם דלמך בהם המוכר שלא בזמנו מודה הכא דמפריש ע"כ . עוד הישו
 ז"ל הימלא לר"י לא כל דחוי מעיקרו היו דחיוי נדמיה דלפי' דלמי' דלמי' דחוי
 מעיקר' בקדוש קדושת הגוף כגון שחטת וקבל דהם בכלי ישו' ב' מים דראשון ראשון
 דחוי הוא הלכך אפי' אם לבסוף רבה הדם ויש בו מרישא דם היו דחוי ע"כ וביד
 פס"ז דל' מעשה הקרבנות ס' . המפריש אלא פסחין ובת וכו' . נמי ח"ל המפריש
 את פסחו ומת את בנו ממנה עמו יביאו לשם פסח דעדיין לו בעלי' ואין בנו ממנה עמו
 יביאו לשם פסח אמאי הו' חלה אכילות עליה מעיקרה ס' רש"י ז"ל בלשון ש' וחו' לא חיליא
 עליה חיובא פסח דהא דהנין דעיקר' דלעיל דשחטיין על האופן ה"מ היבא דחיליא
 עליה חיובא פסח דבירוש' אמר' תל' עליה אכילות . אלא דמית אחר היותו אין בנו ממנה
 עמו יביאו לשם שלמים וזהו אפי' פסח ויחדמי שלמים דהא חגי הפסח
 בעמד בלאות ולא הירבתי ירעה ומשי' רבא לעולם דמית קודם היותו ויביאו לשם
 פסח לשם פסח ש' אף לא עשה אה הראשון מפני אכילותו וריבית' חוקי' פסח דחיוי' אין
 כגון המפריש אחר היותו ומתו בעליו אחר היותו בנו ממנה עמו יביאו לשם פסח דחיוי' אין
 דפסח חיליא צרישא קודם דחיוי' עליה אכילות ומזכר' מקור' חובת פסח דחיוי' עליה
 צרישא חין בנו ממנה עמו יביאו לשלמים דכיון דכהנתו עדיין לא הופרש חין כלא קבע
 לפסח דחיוי' והוא קסבר הנל דידן היות ממוקם קדוש ולא כל שאר זמן שחטיה: [ו הפסח
 שנתערב בבורחים . לא שייך לפרש כהן דוחים היינו שלמים דל"כ הו' כולי קרבי'
 שלמי' דהא קיימול' הו' דלמחר פסח קרב שלמים אלא לשם ז' עולה ודמיה ז"ל והוא
 מועתק מרש"י ז"ל וגם יכול להתערב עם חטאת של עשיר כשי' שהוא ג"כ זכר:
 ויפסד המתיר מותרו . ס' הרמב"ם ז"ל נאמר על דרך הדמיון שיהיה האחד דייב
 ויהיה דייב חו' והגלית שני דיערין ננאלו שני מן השלם ככבים ד' דיערין ומז' או
 יתחייב לנפול על שני כמות ב' . מהם כבשים פסח ודמיה מותר' בשני דיערין וחלו אמר'
 אמר' ויפסד המותר מניחו ע"כ . וכתב עליהם הרב בעל חוספת יוס טוב שאינם מוביין
 לו : רש"י אם הצבור בהנים יאכלו . וראה דלפי' טפי למגריס אפי' נקבות
 יגרי חתה היוד וקמי' אפסח ואכבור . ור"ם ס"ל בצמיה דחיה שחטייה כבד צ"ס
 דה"ל פסולי המוקדשות חו' : [א חבורה אכ"ב פסחה וכו'] על סוף הערך
 פ"ג דה"ל ק"ס ס' ד' ה' ו' ז' ח' והובאה גמ' ר"ם האים מקדש ויפלי' התם דשלותו
 של אדם כמותו לענין קדשים מקרב דכתי' ובתני' לחו' כל קהל עדה ישראל וכו' כל
 הקהל שחטיין אלא מכתן שלמותו של אדם כמותו . ועיין ב"מ ס' ר"ם האים מקדש
 גם במה שהבחי' בצרישא דלעיל כ' ז' ושלו' יצא לבית השחיפה שמא שקלה
 נשחט ראשון ונמשך משלו שהרי וכו' כ"ל צ"פ רעז"ל . וכתוב בספר מהרי"י
 קולין ז"ל שם ע"י עיינה במשנה פ' מי שהיה עולה ומזבחה בשני גמרות דלס' אין ידוע
 או ששחטו שניהם כחתה דהוא חולב משלו והם חייס חולכים עמו ע"כ המשנה . אלא
 בשחטתו מן הגמרות הוצרכה השחיפה הקהילות ע"כ חיצת חין כאלו נוחקה היבית חין ובשאר
 והם חולכים עמו לא ידעתי אם הוא מחולק נוסחתי' ע"כ בקיורו ועיין עוד : גם
 ופטורין מלעשרות פסח שני . ירושלמי א"ר יומן דר' נתן היא דלמך ויחלין ביריקה
 בלא אכילה . ואם אין ידוע איזה מהן נשחט ראשון שניהם ישרפו ופטורין
 בפסח שני . וכתב א"ר יהוסף ז"ל אפי' אין דוע' ליה מ"ס נחטו ראשון שניהם יולבין
 לנית השחיפה כל זה לא מלאחי' בכל הפסח' לפני ע"כ : [שתי חבורות שנתערבו
 פסחיהם

אין אנו מטבילין אפי' פעם אחת והלילה הוא ב' פעמים שפירשו שכל הלילות אין
אנו טורחין לעבול אפי' פעם א' ובלילה הזה נטמאין לנבל ב' פעמים כלומר שאינו אלא
מנהג בעלמא כדי שיטאלו ההיוקות אבל אין לומר שכל הלילות אין אנו חייבין לטבול
וכו' שאל"כ היה משמע אבל בלילה הזה אנו חייבין לטבול ב' פעמים וליא' לטבול ראשון
אינו חובה אלא מנהג בעלמא כדי שיטאלו התיוקות ע"כ: וכתב החכם הר"ם דליתא
ז"ל רש"י וכו' מרבו יקל הבן וכו' מלאכה נכח' ואומר לאו דלעת"ל קרי' וכן ולא חיישי'
לחטרו' האלק וכו' נכח' בפ"ק דשירובין הלכה ז' יתר מכן אסור כמו מאכל ובפרקין
נמי עד היכן הוא תומר וקדים בדברי ר"ל כן וטעם בירוש' פ' בכל מערבין ותמלא'
שמנה במשה אחת ע"כ: ה' הלידה הוה מרור. ונלע"ד דהא דרבי תנא למיתני בבה
דחאי או מה ברישא והדר תנא בבה למרור והדר תני בבה דלני סדרה דקרא נקט
לחייב על מלות ומרוזים יאכלוהו לפסח ועוד דמנה לרדך לנכול במחלה קודם המרור
ועוד דפסח ליתיה בזמן הזה שבקיה בסיפא והדר תנא בבה דעבול דליתיה לנל אפי'
ברמו בקרא אבל בכפר ההנהג נקט בבה דעבול ברישא כיון שבו מהחייב שהרי עבול
לדכ"ן ק"ל אלא לאכילה כוונת מזה. והרמב"ם ז"ל עס פ"ה דהלכות חמץ ומצה נקט
ברישא עבול ואח"כ מזה ואח"כ מרור וז"ן כך ובין כך נקט קהא אלא נקט
תנא במתני' טאלה דלילה הזה סולנו מסיבין. ואית דגרוסי במתני' בבה דלני בסיפא
דסיפא בבה בבה דעבול הלילות אנו מטבילין פעם אחת וכו' ובגמ' פריך אלו כל יומא
לא בני לנל מטבילין וימא דלתיי' שכל הלילות אנו מטבילין פעם אחת וכהא
רשב"י ז"ל ואומר אין אנו חייבין לטבול שבות הוא צדו ע"כ: ברבך ונל וכל דהא
מוקי לה בפסח שני בפי' אלו דברים נפסח דף ע' כן תימא דלמר חגיגה הבה עס
השטה היתה נאכלת אלא לני וטע"ג דקראר הים וומר רב הסדה ובפרקין ליתיה לר
המזרח אין חומ' והר"ן ז"ל: לפי דעתו שר בן בו' ביד עס פ"ה סי' כ"ג: מתחיל
בגנות פ' להביי כיון מחלה וכן ג"ו מתחיל עבדים ומסיים בנשים ופסלות ובקרב
מקום: ודליתיה להעתיק הה טוסתה הר"ר יוסק ז"ל במשנה זו ומגו לו כוס שני וכן
הבן טול ואם אין דעת בבן אביו ממלדו מן שנתה הלילה הזה מכל הלילות שכל
הלילות אנו מטבילין פעם אחת והלילה הזה שני פעמים שכל הלילות אנו מטבילין
ומנה והלילה הזה טול מה שכל הלילות אנו אולין בשר של סוף ומוטל והלילה
הזה כולו לני לני דעמו של בן אביו ומלמדו מחיל בגנות ומסיים בשבט ודורס מארמי
אינד אבי עד שהוא נומר כל הפרשה ע"כ: וכתיב לא מלאתי יומר מזה בכל הבספים
שלמי רק ס"א שכל הלילות אין אנו מטבילין אפי' פעם אחת וכו'. ואסור לפרש
הגרסא הראשונה שדרכם היה לטבול בכל המעלות פעם א' בנכרת המוליד כדאיתא
בברכות עכ"ל ז"ל: קה בל שלא אמר שלשה וכו' ביד עס פ"ה סי' כ"ג: ובגמ' אמר
רשא נריך שיאמר פסוק ויתנו הוי"א ממש שררך הכרות את עמו כאילו יבא משם
מרוז איתנו בל בקב"ה ואמר רשא כלומר מנה זו האנו אולין נריך להנביא וכסאומר
מרוז זה ג"כ נריך להנביא כדי להראות וכו' ותחבב המנהג שהיה אצל כסאומר
פסח שהיו אבותינו אולין אין נריך להנביא ולא עוד אלא שאל היה מנביאו כדאיתא
במקום בנמו' לפסח שהוא קדים על עש ששפסח דמקום על בתי
אבותינו במצרים שאמר ומהרה צדק פסח הוא וכו' כך נראה שהיה גירסת חס'
והרא"ל ז"ל ובגמ' הוה ז"ל: ומהרה צדק פסח הוא פ' במצרים שררך לומר פס'
זה האנו אולין ויתקיים מנה ומרור לפסח ולריך לומר נמי מנה זו מרוז זה ע"כ:
במה ע"ש שנגאלו שהאמר ויתנו הוי"א הפק וגו' ולא יכלו להתמיהה כן כרעה שהיה
במה הר"ק ז"ל: ואית דגרוסי במתני' מנה על עס שלא הספיק לטבול אף אבותינו
לחמין רק שנגלע עינים ונאלט מיר שאמר ויתנו הוי"א הפק וגו' ולא יכלו להנביא מנה
ברא"ש ז"ל וגם נכון הרמב"ם ז"ל בסוף הלכות ק"ם ולשונו ז"ל בפ"ה דהלכות חמץ
ומצה ומנהיג השניור ואומר וכו' ומנהיג הגזע ואומר וכו' וכתיב עס בל"מ בשה הר"ר
מנוח ז"ל כתב כסדר המשנה אבל בנהג מנה זו קאמר בתנא וטעם המשנה שהיה
מרור את חייהם וכו' שנגלע עינים זו נוסחה פ"ה יוסק ז"ל במשנה זו ר"ג היה הוי'
אומר כל שלא אמר ג' דברים אלו בפסח לא יא' ואלו הן פסח מנה ומרור פסח
על עס שפסח המקום על בני אבותינו דברים מרור על עס שמרור המהי' את חיי
אבותינו בפסח מנה על עס שנגלע עינים. בכל דור דור חייב אדם לראות את עמו כאילו
היה יא' ממלטים לטיק דמתיי' חייבין לנהיג להלל לטבול לרישם לנל ולנל לני
שטעק לני את כל הסיים האלו והוליתו מעבדות לחירות ומאבל ליום טוב ומאפילה
לאור גדול ואמר לפניו הללויה ע"כ וכתב בס"א ל"ג הא' בכל דור ודור עד לפיכך:
ובדור הבאים ורבינו במקום איתנו אנו: וספרים אחרים לנל ונלנו וספרים אחרים
לנל ולנל עד כאן לשונו ז"ל: קה אה דברים שמוחה נמרה תמיה על ביי
הוא אומר בית שמאי אומרים עד בלתי יכרעל מנהיגים ובית הלל אומרים עד לא לנו
ד' לא לנו ובגמ' מפ' במאי פליגי תנא דמתני' תמיה דברייתא: ובירוש' אמרו להן ב"ס
וכי יאלו ישראל מנהיגים שהוא מוכיר ימיה מנהיגים א"ל בית הלל אילו ממתין עד קרות
הגבר עדין לא הגיעו לחיי גאולה והייך מוכרין גאולה ועדין לא גתלו ולא לא יאלו
אלא בתי' היום שהאמר ויהי צעם היום הזה הוי"א ה' את בני ישראל וגו' אלא מתיין
שהחיל בגנות אומרים לו מרוק ע"כ: ודורות בנאולה. ח"ק לא פירש כיצד פלגי
במלתיה ר' טרפון ור' עקיבא ר"ס אומר אית חותם בנדרך שלא היה מאריך בדברי
בקשה ולא היה אומר אלא דומיה ור' עקיבא כפר דוחתם בה ביהיה לני שמאריך
בדברי בקשה ואומר כן ה' אלהינו יענינו וכו' וקימ' לן כר' עקיבא מחברו וכן מטיע
בספרים דרבי' שני גבי לא ירבה לו נשים וזרבים וחקה הבתים שלמי תמיה דח"ק
חוס ז"ל וכן פ"ה רשב"ם ז"ל בדף קס"ג אומר אית חותם בנדרך שלא היה מאריך בדברי
דח"ק חוס בעלמא ויחוס חוס דר' עקיבא חתומים סוף בריה ריא. ועוד כתבו חוס'
ז"ל ה' ואומר לפניו שיר הדש וכן וודה לך שיר הדש על גאולתו דכי היה במכינתא
כל היותם לנן קבנה הוין משירה דלעגיד דלשון זמר כלומר שהבטיח י' לה לער לרה
אך כל הנשים יש אחריהם לער חוס מלעמיד שאין אחריהם לער וכן פ"ה הסיי' וכו'
וגרסי' של מן הביתים ומן הפסחים שמינת' יד נאכלת קודם לפסח לני שהפסח
נאכל על השבע ע"כ ז"ל. אבל בירושלמי מפ' טעמא דיתהה בלה התגינה קודם הפסח
די שלא יבא לידו שגירת עשם מהל שהוא רעב ופי' המרדכי דתי לאו טעמא דשגירת

עלם היה קשה לאמי הגינה נאכלת קודם הא חגיגה היה כמו פסח וקדשים נאכלין פ'
השבע דכתיב להטהח כדרך שהאליים אולין לדיחיו על השבע להכי אילמרין נמי טעמא
דשגירת עשם ע"כ ועיין במה שהבתי לפניו פ' שני ס' ג' (הנהגה נהי"ר יוסק ז"ל
הגיה מן הפסחים ומן החגיגה): ק' מונו לו כוס שלישי וכו' ביד עס פ"ה סימן י'
ובסור א"ח סי' תע"ט וסי' ת"ס. ולא שמת' מתני': דברכת המיון טעונה כוס דלכא
דכו תיקו רבנן ממוס חירות אלא כיון דליתיה להו חד וחד ראוי טעונה בו מנה
אלא בשאר ימות השנה לא צעי כוס שאף כהן מעיקרא אין הכוס בא בצביל ברכת המיון
אלא בצביל חירות: רביעי נומר את ההלל. כך נמלא בקת ספרים דלני מלת
עליו הר"ר יוסק ז"ל. גרסי' בגמ' הר"ר רביעי נומר עליו את ההלל והומר הלל הגדול
דכרי ר' שרשון פ"כ. וכתבו רש"י ז"ל הכי גרסי' רביעי נומר עליו את ההלל והומר
עליו הלל הגדול. ומפי' צנז' למה נקרא הלל הגדול מפני שהקב"ה יאבז ברמו של שלם
דכתיבי הודו לאל האמים נוחן להם לנל כבר והיינו דבר גדול ע"כ. וכן כתב הרשב"ם
ז"ל וחוסי' ז"ל כתבו רביעי ואומר עליו הלל הגדול רביעי נרסי' ולא גרסי' המי' אבל
הרי"ף והרמב"ם ז"ל גרסי' בצרייתא כוס חמישי ואומר עליו הלל הגדול דכרי ר"ס. וכתיב
הר"ן ז"ל יוסק ז"ל. הלוי וכו' דר"ם פליג אמתני' דאמר ברם פירקין לא ייחמו לו מד'
וכו' ור"ם ס"ל דהמשה ולא נהירא וכו' עד ועוד ללא אשהמיס חד תנא למיתני
ולא ייחמו לו מד' כוונת של יין ר"ם אומר המשה והעלה דלמיה מן המונחך דאשוח כוס
חמישי ואומר עליו הלל הגדול ושכן טעין דכרי הרמב"ם ז"ל: ואומר עליו ברכת
השיר. גמ' מאי ברכת השיר רב יודהה אמר רבש"י ופי' רשב"ם ז"ל הללך וגומריין
בו בא"י מלך מואלל בתצבותו וזו היא ברכת השיר דמתני' כלומר ברכת השבח ע"כ.
ובתנא חתום' וקמ"ל דלפי' נמוקס שלא נהגו לנדרך אחריו ההלל צבילי הפסח נריך לנדרך
דאי נהגו כפיטא א"ל דלפי' דלפי' נמוקס שנתנו הר"א דוקא בימים אלו צבילי אין נריך כולל
ע"כ. ועוד מאי ברכת השיר רב יוחנן אמר בשם ר' יוחנן ב"ר יוחנן אף בשבת כל חי אחר יללך
דלתי"א חן כחמן עזדין וקורא ר' יוחנן לנשמת כל חי ברכת השיר לני שבשבויות
אומרים איתו אחר ספקו דומרה ע"כ ז"ל רשב"ם ז"ל בתלמוד מונה ור' יוחנן אמר
שמת כל חי יללך ובשמת כל חי דליתו ברכת השיר דמתני' דליתו ברכת אורמיס
בכל יום שאלוהים יאלל ומ"ש ליל פסח דיקס חס לא לכווי' עוד ברכת אומרת
ע"כ: בין הבורכות. בפירקין דף ק"א: בין שלישי לרביעי לא ישתה. כתב
רשב"ם דה"ל יין שלמי חמין איתו משכר ואם רעה לנשות בין רשאון לני ישתה דלש'
לא מועט תנא אלא בין שלישי לרביעי. וכן כתב רש"י בז' בשם הר"ר יוחנן ז"ל בכו' ד'
וכתיב בעל דמ"א ראוי להוהר שלא לנשות בין שלישי לרביעי לא ישתה וכו' לא לאחרי
לתימר דהאי דיקס בין שלישי לרביעי ולא ביאר בין רשאון לני מאוס דמילתא ללא
שכיחא היא ליות ארם שותה כ"כ קודם אכילה שישהכר וימעט משעות הסדר ד"כ והר"ן
ז"ל כתב דף ר"ה יאמר ללא ייחמו לו מד' כוונת של יין דלפי' דלפי' ברכת הכווס
הללו אף רעה לנשות וישה מישה מן שמת דולאי דליתו בין כווסת אצל לא בלמ"ה הכוס
שאחר שמוג הכוס לספר עליו ימיה מנהיגם שהוא מן התורה איתו דין שימוני כוס
אחר וישתה ועוד כהרי ואמר עליו ב' פרוקים ז"ל והלל ונכרת אשר גאלטו סוף מפסיקין
איתו בעל כרחו משהיי' ע"כ. ובסוף איתו חור בו הכל זו ובגמ' ז"ל כוונת הכווס
הללו כבר בצריי' שחיה רעה לנשות וישה בין שלישי לרביעי לא ישתה וכו' לא לאחרי
ברביעי ובאר הרשב"ד ז"ל הטעם לפי שאם ישתה אחר ד' כווסת לא הוי' נכרת שתייתם
אם היא למנוח אם לאו ע"כ: קה אין מפסירין אחר הפסח וכו'. פי' היינו אחר
פסח ומנה טעמו ובגמ' בליבנא קמת אחר רב יהודה אמר שמואל אין מפסירין אחר מנה
אפיקומן וסריכין פליה מתני'. דקיימ' חדר הפסח אחר הפסח הוא דלא אכל אחר מנה
מפסירין ומתיי' ל"מ קאמר ל"מ אחר מנה דלא נפיס טעמיה אלא אפילו לאחר הפסח
דנפיס טעמיה ולא מתי' עבדוהי אין מפסירין. ביד עס פ"ה סי' כ"ג: ומייתיה לה בפי'
ביעז לזנין דף פ"ו: אפיקומין. רחמי' שגניה הר"ר יוסק ז"ל אפיקומן. ובגמ' מתי'
אפיקומן אמר רב שני ישקרו מחבורה לחבורה פי' אחר שאכלו הפסח בחבורה וז"ל לא
יבזו בחבורה אחרת לאכול לא פת ולא סוס דכר גזיה דילמא איתי למיכל הפסח בשני
מקומות וכתבו חוס' ז"ל ולפי זה מתני' מוקי לה רב אבהי דר' יודהה דכר דליון הפסח
נאכל בשני מקומות ע"כ פי' אע"פ שנאכל סוף אחד בשני מקומות או אפי' שתי הפסחות
בשני בתים ע"כ יחד איתו אכל מן הפסח בשני מקומות וסוס' וכו' תנא נמי כווסת
לעיל ס"ס כיצד לזנין כמו שכתב עס וקימ' לן דלכתיב כווסת: ישנו מקצתם
יאכלו. פי' מתי' לענין פסח מתיי' והר"ן ז"ל רבינו שמואל ס"ל דהיה למנה בזמן הזה
דגרסתא אפי' מתקין לא יאכלו אכל הוי' ה"ו וצ"ל דלית דמתני' בפסח דוקא הוא ולא
במנה וביד עס פ"ה ז"ל וספ"ה דהלכות ק"ם ובסור א"ח סי' תע"ט: וישנו בורן
לא יאכלו. אם התחילו לאכול פסחים וישו טון טוב לא יאכלו דנראה כאילו בשני
מקומות וכתבו רשב"ם ז"ל וליכא לפרוסי משום דמתי' לאכילה שתי' חבורות דל"כ קשיא
ס'מא אכתמא דהא כניכר לזנין ססן לן כר' יהודה דפסח אכלו בשתי חבורות אכל
אין האוכל אכול בשני מקומות הלכך טעמא דמתני' מבוש אכילה שתי' מקומות ע"כ:
נתבנמו. נמוט מוא אחרת בגמ' פ' שני. ומלאכי' שנקד הר"ם דילמא ז"ל
בתפארי' המ"ס והר"ן ז"ל בשבא וכן מנה גי' דלית' בשבא: ז' הגבול והנותר
במשפאין את הדיים. פי' דלכות שאר איתא הטומאה סי' ז' ומייתיה לה בפי'
דמלתיין דף פ"ו ובפי' כיצד לזנין דף פ"ה ומוס' פ' נומר דרין דף ת"ח. ובגמ' רב
הוה ורב סהדא חד מפ' טעמא דפנוי וחד מפ' טעמא דניחר מלך דמפ' טעמא דפנוי
מכרס דממוס חדכי כהונה נזרו עליו טומאה שלא יפלוהו בנדרין להסדך את הבעה
(הנהגה רש"י ז"ל עוד טעם אחר בפי' שנלמח בין וזנין לכתב צהו אלא חס וסוק
וישתסם בנזיל לשם חשתה כדי לאכלן ז"ל ולא נהירא דליון פנוי אלא בנשות. וכן מנה
לאכול חוץ לזמנו והשחם שלמים לשם חשתה אין כהן פנוי אלא שלא עלו לבעלים לשם
חובה רשב"ם ז"ל ונלע"ד דלפטר דרש"י ז"ל ס"ל דטובל דלכא במתני' לאו דוקא.
ומ"מ חסם כפי' כיצד לזנין לא הביא רש"י ז"ל רק הטעם הראשון. ומאן דמפ' טעמא
דנחר מפ' למטום עולי כהונה שלא יהעטלו בצבילתן. חד אמר כווסת מהס טעמא
הידיים כאיסורו וחד אמר כביניה כטומאתו ובהא לחוד הוא דלני. וכתבו רש"י
ורשב"ם ז"ל ה"ו בגמתי' בריך על הצנח לא פטר את הפסח על הפסח פטר את של

וכח דברי ר' ישמעאל. ר' עקיבא אומר לא זו סותרת את זו ולא זו סותרת את זו וכו' ביד פ"ח להכות חמץ ומלה ס' ז'. ובגמ' כשהמלא לומר לדברי ר' ישמעאל זריקה בכלל שפיקה ולא שפיקה בכלל זריקה לדברי ר' עקיבא לא שפיקה בכלל זריקה ולא זריקה בכלל שפיקה. ובבבב"ב ר"פ כ"ג דף ל"ו מסקי' דחרי הנאי אליבא דר' ישמעאל דליח חיל דס"ל דלא פליגי ר' ישמעאל אדר' עקיבא בזה דמועה ליה דגם פסח אינו פוסח אה הנהג ונסח סוי בשפיקה דליפי' ליה מקרא דודם ונחך דלי ונחך הוו שלמים

בעור הנותן ליעיפם כח וגם לפסחים: ובעזרת בורא את האדם חללים חללים. גם רופא חולים. נחחיל טבת שקלים:

מסכת שקלים

ירי שכתתי לאו דהוא עלמו עשה אלא כלומר על פי הוראתו עשו וכו' דמסקי' ההם וים אומרים הלל היה אלא שלא היה יכול לומר מה שעשו ושרחו ידי היינו עשמה לפי שלא שרפו פרה זמיו ע"כ: ובמה שכתב ר"ע ז"ל כל כסן שאינו שוקל השא יקרא לכל העובר וכו' תוס' חילוניות חרשו שם עוד דעל הפקודים ר"ע שם הפקודים ועל ר"ע כמו אצל כמו ועליו משה וכן משה ולכן ביכרי אפי' ליום פקודים כמו כהנים מדכתיב כל העובר על הפקודים וזמנו לוי לא: ספק ע"כ שם פ' הפקודות דף מ"ו מיייתי לה וגם בס"ק דערבין דף ד' ופי' הרמב"ם ז"ל לסיך אס רנו לחם שקליהם מותר כמו שהעיד עליו ר"ן בוכרי ע"כ אבל שם ביד ספק דכדברי ר"ע ז"ל: וז"ע כ"ד קמי' במתני' אמר לו ר' יוחנן וכו' ואזי כדמכוכח במתני' דס"פ שני דעירובין גם במנחות פ' הקומץ רב"ם דף ס"ו ור' אליעזר הוא תלמידו של ר' יוחנן בן זכאי כמו ששנינו בנדרים פ"ק שני והרמב"ם ז"ל נראה דברים אמר ריב"ז: אח"כ מלאתי שכתב החכם הר"ם שיריליו ז"ל א"ל ריב"ז ז"ל בוכרי וליכא ליימור א"ל לרי' יהודה דהא ריב"ז קדים מיהיה טובא ע"כ: וביולא בזה כתב רש"י ז"ל בפ' בתרא דר"ה דף ל"ג על משנת א"ר גבריאל ובלא מן החורה הוא אסור וכו' דבפ' ר' ישמעאל דמנחות: ובידוע' כך משיבין חכמים לרי' יהודה מנחת יחיד קריבה כליל ואין מנחת לבור קריבה כליל ומכיון ששמעיה לבזר כמו שהיא נדבת לבזר. כתוב כל העובר על הפקודים ר"י יהודה ורי' נחמיה חד אמר כל דעבר על ימא יתן וחותן אמר כל דעבר על פקודייה יתן מ"ד דעבר על ימא משיע לריב"ז מ"ד כל דעבר על פקודייה משיע לכן בוכרי: דה' אע"פ שאמרו אין ממשכנין נשים ועבדים וקטגנים אבל אם שקלו מקבלין מידם. ביד שם פ"א ס"ו ז' וסוף הפרק ובפ"י דהל' מעשה הקרבנות ס"ז. כתב הר"ם שיריליו ז"ל דבידוע' לייק דבמתני' קמי' דלא שקלו קטגני ומקבלין ומשיעין מיהא לא ליכא פ"י דעירובין וברייתא קמי' דאין ממשכנין הא ליחצב חובצין ומשיי כאן נהביא שתי שערות ומס' חובצין פד עשרים ומס' חובצין ממשכנין וסיפא דלא הביא ומס' חובצין ונשים ועבדים כמי דוקא עד שיביאו שתי שערות אין חובצין אבל משהביאו חובצין ולעולם דכופר נכס הוא ואין ממשכנין דלכ"ס חתי' ועבד' נמי גמרי' לה לה ומסקנת השמועה דכאוס איכא פלשה חילוקין עד שיביא שתי שערות אפי' תביעה ליכא ואם שקל מקבלין משהביא שתי שערות עד עשר' תביעה הוא דליכא ומשכנין ליכא מכאן וחילוק' משכנין נמי איכא. ואפי' התנה על הרמב"ם ז"ל בהלכות שקלים שלא כתב החילוקים הללו והרמב"ם ז"ל כתבם ובגמ' ועבדים שני חילוקים איכא עד שיביא שתי שערות אפי' תביעה ליכא ואם שקלו מקבלין משהביאו שתי שערות ולעולם תביעה הוא דליכא וכו' לא ואע"ג דשקלים מ"ע שהזמן נרמה הוא מ"מ תביעה איכא דכסף הכפורים ניכסו וכוליהו בעי כפרה עכ"ל ז"ל: הגבירי והבורתי ששקלו. בירוש' משמע ד"ר אלעזר לא היה נדים במתני' הנכרי והכותי אלא הנזים ששקלו דאע"ג דבסיפא קמי' ואין מקבלין מיהא קמי' זבין וכו' ולא שייך ויבב בגוים מן החורה סיפא תני דבשייך ולא קמי' אלא דהני ברישא: ופי' הרמב"ם ז"ל אצור אין מקבלין מיהא קמי' זבין וקמי' זכות וקמי' יולדות ר"ל מיד הכותים אבל בגוים אינם יודעים בזה ואינם טורחים בזה לעולם ולסיכך אמרו סיפא בנות מקבלין מהן תשאות ואשמות לפי שאינו יודע ויודע ע"כ. משמע שיהיה גורם תשאות ואשמות מקבלין מידן ולא היה גורם לא מלה אבל ולא מלות נדרים ונדבות ואפשר להיות שנתה אבל בלבד הוא שלא היה גורם כמו שכתוב בתוס' וי"ס ומ"מ אין הכרח כלל ממה שכתב רש"י בהלכות מעשה הקרבנות לגרסא זו: ובכח החכם הר"ם דליומא ז"ל נכ"ו והרמב"ם ז"ל גרס' תשאות ואשמות מקבלין מידם ול"ג נדרים ונדבות ובבב"ב וירוש' ונ"א כ"י גרסי' תשאות ואשמות בבדי ואין מקבלין ול"ג מקבלין מידן נדרים ונדבות. וק"ל על הרמב"ם ז"ל מ"ש קנין תשאות ואשמות והא קרא בכותים כתיב לכן נראה גירסת הירוש' והבב"ב וגרסא שדפוסם נראה משונה משלשן והיה ראויה אבל מקבלין או ומקבלין בוא"ז ע"כ: וז"ל הר"ם ז"ל נ"א תשאות ואשמות מקבלין מידם זה הכלל כן ומלאי הגירסא בכל השפלות וז"ל ופי' וכן הכלל אהתן לכרי ע"כ: והחכם ס"ר יהוסף אשכנזי ז"ל כתב תשאות ואשמות מקבלין מידם זה הכלל כל שהוא יודע וכו' מנא"י הגירסא בכל השפלות וז"ל ופי' וכן הגירסא דכרי קאמי' אין מקבלין מידם קמי' וכו' אבל תשאות ואשמות מקבלין וז"ע ובס"א מלאות תשאות ואשמות אין מקבלין מידם ונמחק אין מקבלין מידם ודוק ע"כ: בפ"י רע"ל ר"ך להגיה נכתי' אשר יקריבו לה' לעולה שלמים מנין וכו': עוד בס"י רע"ל וכן הוא מפרש ע"י עזרא שטרט הכותים וכו' אמר המלקה הם לרי יהודה ובגימין המזכרים מעשה ספר ראשון: וכן הוא מפורש ע"י עזרא. קביא לו מאי מייחי רחיה משם לכלל עמון אחרבא משם מוכח דאפי' דבר יודע ויודע אין מקבלין מידם דהא בדיק הבית דבר היודע ויודע הוא ואע"פ"ל לא קבל מהם וכן פסק ההגה פ"א בהלכות ערכין ס' ז"ל ובפ"ח דהלכות מ"ע ס' ח'. ונל"ע ד"ה וכן הוא מפורש ע"י עזרא שאין מקבלין לבדק הבית או לחמות ירושלים דוקא משום דלין להם חלק בירושלם ובבית הא נבאר נדרים ונדבות מקבלין מהם דליהרצו מ"ח א"כ ובהכי יחא נמי ללא קאו קראי אהדי: שנאמר לא לכם ולנו לבנות בית לאהרנו. כן ז"ל בשמיה:

פרק א באחד בארד משמיעין על השקלים. בפסיקתא רבתי למה מחילין לנבות מארד עד יוסן כדי שלא לדחוק את ישראל ביו ממורין מר"ח אדר ומנין טיטסן זהו ארץ ישראל פלוגה ע"כ. ואיתא ביד כ"א דהלכות שקלים ס' פ' וברפ"ד דהלכות טיטסן וברפ"ח דהלכות ערכין ופ' שני דהלכות כלאים מס' פ"ו עד סוף הפרק וס' ז' בכלל ובמגילה פ"ק דף י"ג מייחי לה. ובפ' בני העיר דף כ"ט מוקמי' מתני' אפי' כרבב"ז דאמר שאלין בבלכות הפסח קודם לנפח שתי בנחות דכיון דאמר' בסמוך בחמה עשר בו שהנחות יושבין משום פלגות קדמיין וקריין ס"ו ימים קודם ובפסחה אחיא מתני' כרבב"ז ששלים יום קודם ר"ח יוסן ח"כ משמיעין כמו ששאלין בהלכות הפסח שלשים יום קודם הפסח. וכבר כתבתי שם ר"ח ס' ז' ב' בתרא מה שם להקשות אמתי' מההיא דיואלין אף על הכלאים דקמי' ההם בפ"ק ע"ס ואיתא בתוס' פ' האיום מקדש דף ע"ד: בחמשה עשר בו קורין את המגלה. ירוש' ר' הונא רבב"ז בפ' חייא רבא הכל יולין ביד' שהוא זמן קריאתה אפי' כרתיין ומתני' דקמי' בב"ז בו קורין את המגלה לא בזה אלא לנמדך דמשום שהנחות בשני שהנחות בראשון דל"ג כ"י אלעזר ב"ר יוסי דאמר בפ"ק דמגלה דקורין את המגלה בארד כראשון דאין מעבדין על המגלה ולדידיה מתני' בתרא הראשון עסיקי': ואת הרחובות. רש"י ז"ל נדים ההם במועד קטן ואת הרחובות ופי' רבבה שחברי הבית ששם מטיילין ילדים וילדות והכא גרסי' כן ואת הספרים ואת הרחובות ורש"י ז"ל וכו' שולחם ומתקיים להם: ועושיין כל צרכי הרבים. פי' ר"ע ז"ל עוקן דיני נפשות ודיני ממונות וכו' (הנהגה לשון הר"ם ז"ל כל אלו הנדרים לא שייכי אלא בחול המועד ואת"פ שהרמב"ם ז"ל פירשם כגאון אין כותה אלא לפרש לריבי ביום מה ק"ו והם לעיני חול המועד וכן כתבנו ב"ה הניחא אלא בחול המועד ולא בהלכות שקלים ע"כ). כך פירשו ונבב"ז בפ"ק דמ"ד דף ק' ח' מפי' לחייבי הא דתמיא יולין לוקון את הדרכים ולתקן את הרחובות ואת האיסטרטיות ולמוד את המקואות וכו' ונל"ע דה"ל דמועה בכל הני דמי' בירוש' אלא דקמ' לחייבי הני דמיא בבנייהא דרמו להבו דמתנייהא במתני' דמדי דקרקע ניכסו כמו שכתוב בתוספתא וסו' שם אי נמי כיון דתנה חתי יומי ועשין כל ריבי הרבים חד לחייבי הכותי וחד לחייבי דמי ממונות וכו': ומציינין על הקברות. בירוש' מסיק לה מקרא דכתיב וטמא טמא יקרא כדי שתהא הטומאה קוראה לן כפי והיא אומרת לן פרוס ר' אילא כפי ר' שמואל בר נחמן דכתיב וטמא טמא יקרא וראה ע"ס ארם ובה אלא יון ע"ס מכאן שמיניין על הטומאות. אדם מבואר שמיניין על הדבריה ובה מלאך שמיניין ע"ל אכן קבועה שאם היה חומר על אכן חסולטת אף היא הולכת ומשמה במקום אחר. אלא אל מקום סהרה. מין מכאן ליוון: ויוציאין אף על הכלאים. כתב החכם הר"ם שגמה שיריליו ז"ל דהכי איתא בכל הספרים וה"פ משום דה"ל דנטי' דינא הוא דילאו על לרכי רבים וכל הני דאיתא נוסח המדיה דבי הכותי לא תממוה ולא קריא וירך דליוניהו אבל כלאים דכל חד שדכו רמיא עליה ס"ד דכתיב זה דהד בתר סוי לכו ולא ריך לבי' לבקורי השדות בפ"ו ק"ל דיואלין ומס' חתי אף דקאי אסיפא דקמי' בב"ז יושבין שפחות והיכא ודאי דעליו ביד' יושבין ע"ס השלמים וה"ל נבי אסוקי מוניה הוא דפקין אבל כלאים דכל חד שדכו רמיא עליה ע"ס וכו' ע"ל ז"ל: ב' א"ר יהודה בראשונה וכו'. ר' יהודה מפי' למתיה דת"ק והכי איתא בפ"ק דמ"ק. והתם בריש ההוא פירקא מפרש דלא היו מקריין אפי' מלאו זה אחד מכל' מנין אחר דכמפורש ברפ"ב דכלאים ע"כ ונפור חישן משפט סוף סיון רע"ז: ג' בחמשה עשר בו. בפ"ו בתרא ומייחי לה כפי בני העיר דף כ"ט. ואית דגרסי בו ביום כך נראה ממשנת הר"ם דליומא ז"ל וטוב דקרקתי ונראה שאינו אלא שהוא ז"ל הסגה דליו"ל בו ביום: שלחנות. שלהן שם לשלחן שלפני השלמים במקבל עליו השמות וכן קורין החלפני שלחני בכל המגה הרמב"ם ז"ל. אבל בפ"א דשקלים לבונו שם בפ"ו בו יסבו השלמים בכל המדיה ומדיה וחובצין בנות ע"כ: דהתחילו למשכן. ובילקוט פירשתי שם משלו משל למ"ד לאחד ששלחם לו מהם נרגלו והיה הרופא כופסו ומתוך נרגלו בשביל לרפאותו אף כך אמר הקב"ה יתמשכנו ישראל על שקליהם כדי שיהו קרבנות הצבור קריין מהם מפני הקרבנות צבור מניין ומכפרין בין ישראל לאביהן בשמיים ע"כ: שלחנות יהו יושבין בירוש' בסוף פירוקן חובה מ"ד דמתני' לשלמים קולונות בשכרם: ליום וישראלים ללא כגן בוכרי דבסמוך לדידיה אפי' ליום פאורין כמו שכתוב בס"ד: שנתחיל אבינו לשקול על יוד שוב אינו פוסק בין קודם י"ג בין אחר י"ג כיון שתחיל לחבו בכותה מלוא שוב אינו נפטר. ונראה לי דפי' התחיל אבינו יתן וטוב לא רש ליתן אין ממשכנין אותו בין קודם שהגיע לשם שערות ח"י החיל שהגיע הר"ם שיריליו ז"ל ובז"ל פ"א דהלכות שקלים ס' ז' ח' וסוף הפרק: ד' א"ר יהודה העיד בן בוכרי בספרים אמרים מלאתי בן בוכריין ובערך מלאתי בן בוכרי דבליה נקאת ספרים של תלמוד ירוש' מלאתי בן בוכריין ובערך מלאתי בן בוכרי דבליה נקאת ספרים הרמב"ם ז"ל בסדר זרעים מלאתי בן בוכרי ונבנחות פ' הקומץ רב"ה דף כ"א מייחי לה וכתבו שם ה"ס ז"ל שסכמיים דורשים את המקרא הוה לעמון משמע דריב"ז לא היה כסן וכו' דהיא כסברי בני פרה שאמר ריב"ז לתלמידיו מה שעשו ושרחו

למנחה חטים של ישראל אבל עשירית הליפה דכ"ב פליגי אמוראי ברובם והם נמי במנחה
לדאכה מ"ד דמותרה ירקב: מותר קני זבין כו' חסאות ואשמות חסאות יניק לה בת"כ פ' /
ז"י פ"ט ג' [ט"ז ע"א] כ"ג שמיטה קול מדתהיב בחותה פ' והכ"ה הת אשמו לה' על חסאות
אשר הוא קצבה מן האלק כשנה להפחה ומניח ההם נלאמר כחן אשמו ונלאמר להן אשמו
מה אשמו האמור להלן מותרו נדבה אף אשמו האמור כחן מותרו נדבה ופ' הראב"ד
ז"ל נלאמר להלן כשמש משילות אשמו מה להלן מותרו נדבה דלפי"א מאשם תלוי דכתיב ז'
למשם אל הכהן וכתוב אשם אשם לה' ודרשין גיה כל שבה נוסוס אשמו מותרו עולה
נדבה בשר לה' והטור לכתן נמאזו שני כתובין קיימין אשם לה' ואשם לכהנים וילפין
חסאתה ואשם ב"ט דאשמו אשמו ואשמות בלשם תלוי כתיבה דרשאו ויבידע הכהן דרשם
לה כדחתן לקמן פ"ג שופרות: ובגמ' משמע דמותר אשם קרב עולה דוקא מן האלנים
בלבד: קני זבין כולהו יניק בת"כ כ"ג אשם תלוי מותרה דלשם אשם לה': (הנחה)
זה הכלל כל שהוא פשוט או חיה ובחיות אשמה כ"ל משום חסאתה ומשום אשם לה' אלא
לשם חסאתה (ש"א ע"ד) זהו הכלל בת"כ פרשה כ"א שפרשה שמיטה הקול
משמע דלחמ' לרובי' אשמו של מנורת הע"ז דלא בא על האל אלא להכסיר ידיו לכהונה והכי
אמרין פ' הכי עלי שטרין דהא דתני פ"ג שופרות ששה לנדבה חלה מיניהו כגון אשמו
של מנורת דמותרו לנדבה וכן עסקה הרמב"ם ז"ל כ"ג פ' דהלכות שקלים והכי איתא
בחו"מ פ"ה: מותר עולה לנורה מותר למנחה למנחה מערב שעה עד חצות מנחה
אחרת וכל הגי מיידי כגון לחמר אלו לעלותו או למנחתו אבל אמר אביי מין מותרין
הולין והכי תני להו בסדי קני זבין וחסאות למור דמיין להדדי דכי הכי חסאות
ואשמות דוקא דקאמר אלו כדאמרין לעיל בפירקין הכי נמי הכי דסיפא אף דעת הרמב"ם
ז"ל פ"ה דהלכות פסולי המוקדשין ואין דתן כפייהו וכן כ"ג כן בהשגחה ואין לחלק בדבריו
מותר שלמים וכו' נקום אפי' ללא צורך דבר הבא לנדבה לאחור דבר עמו ודבר
הבא לנדבה לעולם נדבה מין מנחה כדתיין במתני' מותר פסח לשלמים קרב הפסח
משנת ומומר מין זבין הפסח פסח ואבדו הקרובי אחר תחתי' והל"ל נמאז קרב שלמים
וחוה' אבוק ויקן לכהנים פסולי המוקדשין ואין דתן כפייהו וכן כ"ג כן בהשגחה ואין לחלק בדבריו
פרק האלה ובתוספתא דזבחים פ"ה וכו"ה אם נערבבו שלמים בפסח דומעין לזב וילגה וחוה'
וסוק יתיק לכהנים ובירוש' מ"ג דדוקא בן שש זוכר מן האלק וכלל הכי דמי לפסח:
מותר גזירים לנזירים גבי מנחה: מותר קרבנות מיריס כההיא שבדלדל משמע מין פסח
כדלחיא בנדרהאית רבה ג"י מקין: מותר נזיר לנדבה כגון לחמר למיר זה לנדבה
בירושלמי מ"ג דלכחה גמירי לה והכי מותר דהוי נדבה היינו מותר הקרבנות דלילו
מותר להלך בירוש' אמרי' דירקב ובירוש' מ"ג אי דוקא קרב השיתו לכסף או אפי'
שלמים לכסף: מותר עניים לעניים כגון שותה מפרנסתה ותמו לעניים אמרי':
מותר עני לאחור עני כגון דלמך לעני ז"ל וכו' פ"ה איתא בתוספ' דכההיא
כהדיא דתימא ההם מותר מיריס למורים מותר מנורשים למנורשים אם אמר למיר זה
למנור זה מותרו נדבה מותר עניים לעניים מותר שטין לשטין אם אמר
לשטין זה לשטין זה מותרו שלו ע"כ: מותר המתים למתים מותר הזב לירושין
והיהו כדתייהו ומיתין כ"ג פ' נגמר דתי כ"ג נבו למתים מתם או מותר מתם
למתים גבו למת זה זהו מותר המת לירושין וכולהו מהפרטי הכי ולכתי תני להו בזה
דהדי דמיין להדדי ע"כ פ"ה סירולו ז"ל: מותר מיריס וכו' ירושלמי [מיר] פ' ואני
[פ"ד ה"ד]: מותר עניים לעניים הרא"ש פ"ק דנבא בתימא דק ק"ח אבוי י"ד פ"ה
דה"ב והשנונה דרשב"א ז"ל פ' ה"ה: וכו' אין לך לית הית קדרה דנרבא דמתי' מותר פסח
לשלמים מותר מיריס למירי' מותר מיר לנדבה נמאז שטין לשטין מותר שבי' לאחור שבי'
מותר עניים לעניים מותר עני לאחור עני מותר מתים למתים וכו' וכן הוא בירוש' אף על כתיבה
יד וכן פירש סיריליו ז"ל כגדור זה כלעיל: ובבבא דעניים הכימה לנדבה מתים לכותיין עני
כתוב בת"כ ובבבא דתי' מותר מותר דבהו לנדבה לנדבה כסח דמותר פסח למתים ומה קנין
דומיה דכל הך דלעיל דברייה דמתי': מותר מתים למתים וכו' סנהדרין פ' קמ"ב
דתי' מ"ח דדומה להדיא דהתם ברייהא הוא שיש שני לטון ויתור קת'. וכתב שם
גמרא יוסף דרפ"ב ואי קיבא אמיחי לירושין תימא דתעיה דיריבי וכו' אפי' דתעיה דירוש'
לא הכי כדאמרין ב"ב פ' ס' ובבבא ד"ד כ"ג ע"כ: ופ' הרמב"ם ז"ל שאלן אל האל
אמרי' הכי אלא בהפקר שאינו מוטל או נדבהו אבל במנחה שטון לחברו ומיליו מרביתו
נדחי לא על דעת שחיורו לו כלום עשה ועוד דבר מועט מסתמא כל א' נמר ויביב
ע"כ ז"ל: ובכד ר"ס הלכו נירות ובפ"ח דהלכות מ"ע סי' ז"ח ובפ"ה דהלכות
פסולי המוקדשין פ"ח ס' ס' ובבבא ד"ד כ"ג ע"כ: ופ' הרמב"ם ז"ל שאלן אל האל
אמרי' אלא בשאלן שם נזרך הכרהו ולא הכימיו הוקיט ואשאי המדינה כהן זה אבל
הם הכימיו עשוין כפי הכמותו והכי מותר בירוש' ונס בבבלי וכן כ"ג נמאז יוסף
קברו ע"כ מנחה מנוקד בפסוח משנה כתיבה יד כגון כקודת שבה והפסח כפתה:
ובירוש' ז"ל נמה קרפא לזיון נפס על שם שרוא נכתב הגפס ששורה עליו: לשון החסות

פרק ג' בשלשה פרקים בשנה תורמין את הלשכה וכו' ביד כ"ג
שקלים כ"ד פ' [ט"ז ע"א] כ"ג וכו' והוא עשרה ז' וכו' מהם ששה פרקים
כדי לפרסם הדבר ר"ל שמפרסמין ומודיעין כי בהם הפסח חונה לכהיה תרומת המוקדש
הקריב ואשר הוא רחוק ממנו בעצרת ושאר הוא יותר רחוק בהן הכיסות והוא אמרם
הלן לקריבין פסחם פסח והלן דרחיקין פסחם עזרת והלן דרחיקין מנחון פסחם
התן ע"כ: ובבבא ד"ד כ"ג ע"כ: ופ' הרמב"ם ז"ל כ"ג כ"ג פ' בפרק קמא תורמין את
הלשכה ממלאין את הקופות הקטנות ככתוב בן א' כ"ג מ' הקופות הגדולות כל הלשכה
למך היתה קרבנות הרגל כדאמרין בפ"ק בירוש' לעשות פומי כגומר משום פסחם
כבוד וקשה שמה שמוציאין מן הכרי בגדול קריו תרומה והמורה חולין קריו חכמים
מה שחורמין כקופות קרבנות תרומה משום פסחם דפסחם כותות מה שנותר בקופות הגדולות
הי' שייכים וכל קדושת אותן שקלים המתירים מהחלת והלה על דהשקלים הנכסין כקופות
הקטנות ומש"ה קרוי תרומת הלשכה ככולה מלתתן ע"כ: בפרם הפסח ט"ז או קודם

פסח
פסח

הנבטה ומלוי ממנה שייך ע"כ ורש"י ז"ל נראה דגרים לה אלא ששם בשפותות וגם כדמיונות
 פירש ממנה מן השלכה אבל בשעילה שם קפ"ג פירש ממנה ממוצר הקמורה כנגד שטר
 האומנין וכו' ע"כ: ומחללין אותה על שטר האומנין. ל"א על מעות האומנים
 שר"ל מעות הסופרין לשכרן. וביד שם סוף הלכות שקלים וז"ל וכן היו עושין בעומר
 הקמורה מציניע ר"ל יסמן מהללן וזאת על שטר האומנים וחזרין מעות השטר לקנין
 המוצא ופוסלין האומנין מותר הקמורה שבתרן וזוהי וזוהי את הקמורה מהן המותרת
 חדשה כדי להקריבה ממשות הרומה החדשה ולא אף להם הרומה החדשה מקמידין אותה
 מתרומה יסגה עכ"ל וז"ל: ואם בא ביה"ש. בירושלמי לשביעות פ' בהרא דף ג"ס וז"ל
 ראובן ז"ל דף ג' וז"ל ופ"ק למה קמריה דף ג' ומשמע דגרסינן החדש בקמורה חוללי
 הרי"ל ופוסלין בלגיהו. ועיין דמיתא הפוסל ד"פ דר"ע ורש"י פ"י דשקלים: אח"כ בלגיהו
 פ"י ה"ר שלמה שיריליו ז"ל על ירושלמי המכלתין ומלאחי שחבב נס הוא ז"ל כן דכדברי
 חז"ל ואם בא החדש בזמן שלם הבער שלא תעבר נוסף אלא כשהגיע יום שלמים על ארד
 קדשוה וקראוהו ר"ח ניסן ולא נשלמה הלכנה החדשה מעיני העדים כיוון דר"ח ניסן
 הוא גזומא ולקדק ג"כ חזרין הקמורה מהם מתרומה החדשה מקמידין חזרין קנין
 שלה ואם לאו אלא שנתעבר ניסן כיון דמן השמים נמי לא סייעו דיקרב מוסף ניסן
 בזמנו גם כן אף אף מלקדקין אלא לוקחין אותה מן היטא וכנה תוס' כ"ג ואפי' איכא
 תרומה החדשה לא קפדין ומוסך מתני' פריכין ע"מ דרבי דלמור צ"ל בהרא דשבועות
 דמ"ו דל חתוב מניין קמריה ורש"י פירש שהיה החדש חס"ד וז"ל שם שקלים
 נחלה ציפין לוקחין אותה מתרומה החדשה ואינו כן כמו שקראתי והחדש נרש' בחולם
 וכן מלאחי בשמיה דווקנית יסגה עכ"ל וז"ל: ר' כה"ר ר"ע ז"ל כיון קמריה או ימות שמיים
 ושלמות ושלמות ושלמות ושלמות חזו נמי לימוד עיין בפ"א מהלכות ערבין ותריעים
 שמיים ושלמות ושלמות ושלמות ושלמות חזו נמי לימוד עיין בפ"א מהלכות ערבין ותריעים
 אלא בקמורה דוקא והיינו דקרי להו דגריה בראויין לקרבות דקמרה לא חיוב ליחיד
 אלא לגזור אבל ימות שמיים ושלמות חזו נמי לימוד עיין בפ"א מהלכות ערבין ותריעים
 להקמריה ז"ל ואפשר לפ' דהקמריה ניסן דגריה בראויין לקרבות צ"ל כלומר שהתורה להם
 לקרבות צ"ל בראויין לקרבות ושלמות ושלמות ז"ל ע"כ ויחזו למוסך דרש"י לקדק
 מהלל על המלאכה ומורה הוא א"ח"כ חזרין וזוהי אורח מתרומה החדשה ולדעת בן עזאי
 אין הקדש מההלל על המלאכה ולקמורה חזר הקדש מתרומה החדשה וי אפטר דאין הקדש
 מההלל על הקדש הלכך מפרשינן שטר האומנין וכו' ועיין בירושל' כי נראה שם שהיה מהלוקח
 חזר וקדק ע"כ מן שמפרשה בקמרה ויש מן שמפרשה אפי' בשטר דברים שנה אורח צ"ל
 ונראה דלענין דהוא לא פליגי וכלוהו מוודו שדין שאר דברים כדון הקמרה ובמו שפירשנו
 עכ"ל ז"ל: אינה היא המרה. כתב הר"ר יוסף ז"ל פ"א ל"ג אינה ע"כ וז"ל פ"א נראה דמילות
 היא המרה נרש' בתמידין מהללין אותה כ"ל ז"ל כ"ל כ"ל ז"ל פ"א מהלוקח
 נבטין והיו בהן הבמות בראויין לקרב ע"כ המוצא. בנה עכ"ל פ"א כי שם פ' שמה
 דף ק"ח ובחיים פ"א פסול יום דף ק"ח ותמורה פ"א אלו קדשים דף כ' ובר"כ בתה"ל
 ל"א וחוש' פ"א שני דבכורות דף י"ד וביד פ"ה דהלכות ערבין פ"א ז"ל: ר' אליעזר
 אומר וכו' ר' יהושע אומר ובריים עצמן יקרבו עולות וקב"ו יסברו לצרכי
 זבחי שלמים ויביא ברמיהו עולות ושאר נבטים יפרו לבדק הבית. כן ז"ל
 והיו דגריה ר"א אומר זכרים יסברו וזכרים יקריבו עולות וקב"ו יסברו נבטים
 וכן בר' יהושע נרש' ונקמה יסברו לנדיבי זכרי שלמים פ"א מלות לנדיבי צידין בן
 הר"ם נכ"ף: ובמורה אפליגי אמרתי אי פלוגתייהו במקדש שאר נבטים עם עדרו או
 בעדרו בלחוד וכו' אפליגי אי עממא דר' אליעזר משום דתסא קדשות לבדק הבית או
 משום דלאין ארס חילק את נדרו ואתכוב ק"ה ממנו דנדרין וקב"ו יסברו נבטים: כה"ל
 דתמורה פ"א ב' ר' יהושע אומר וכו'. מפ' ביה"ש דס"ל כר"ם בן יאודה אליבא
 דרש"י המקדש נקבה לעולות וקדוש וקדוש דמיים ולא קדושה הגוף ואינה טיפה תמורה:
 חז"ל הבטלין שם בתמורה פ"א ר' חייא בר אבה לר' יוחנן לר' יהושע דלמור זכרים
 פסולין בקבות היכי מקרבין שלמים בה מקדש הקדושה דחיים אתו דזכרים קרבו עולות
 דמיהי שלמים עולות מכלל דס"ל דהתמייהו לעולה אקדשינהו וה"ל כמפרשין נקבה לעולה
 והיינו קרבו שלמים כל בעל לרעה כדקתני מתני' דתסא המפרשין נקבה לעולה תרעה
 פ"א ז"ל: יושע פ"א כר"ם דפליגי בתמיה' דתסא ואומר תמכר שלא במסו דכל מדי ללח
 חזי ליה לנטייהו ללח תסא ליה קדושה הגוף אומר ורש"י אליעזר דלמור ר"ע נכ"ף לאכא
 לדיכא שם אשם על אמו דלא אשכחן אשם נקבה אבל נניי נקבה לעולה דליכא שם עולה
 על אמו דלא אשכחן שם עולה נקבה בעוף אפי' ר"ש מורה ועוד ה"א שמע' ליה לר"ם
 בערייתא דלמור המפרשין נקבה לעולות עשה תמורה אלמא נהאח לה קדושה הגוף פ"א
 ר' יהושע פ"א כלידך תהא ליכא דר"ם דהניח ק"ה בן יאודה אומר משום ר"ש אף
 לעולות אין עושה תמורה דלא נהאח לה הייחא נקבה שהפירש קדושה הגוף לרעה: ור'
 יוחנן מפ' תסא בירוש' עממא דר' אליעזר דתביי וחיש כי יקרבי את ביתו קדש כמה
 אף קיימין אס צביה דירה הרי כבר נלמור ואם המקדש יגאל את ביתו אלא כמה אף
 קיימין במקדש' את נכסיו מכלן שסיה הקדושה לבדק הבית. ור' ועירא צ"ל ר"ל
 מפ' עמיה דר' יהושע דתביי דבר אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל ואמרה
 אליבא אש אים מביה ישראל ועל אהרן הנר בשראל אש יקרבי קרבנו לכל דגריה
 ולכל נדבותא אש יקרבי לה' וזוהי הכל קרב עולה לראונס תמיים זכר מניין לרבות
 את הקבוצה פ"א בקר לרבות את הקבוצה בקרב לעולות וזוהי א"א ר' עקיבא
 רואה אני. וכו"ל: שר' אליעזר השוואה את מדתו. פ"י הר"ם שיריליו ז"ל
 שהיה נכנס משום דקמריה בן זכרים בן נקבות יסברו ר' יהושע חלק דזכרים קמריה
 יקרבו עממן ובנקבות קמריה יסברו ויביאו עולות ולא קמריה דירעו עד שיסחבחו וביזיהו
 מתי בניהו פ"א מ"ח דר' יהושע חק מודוחי ור' יהושע חק מודוחי ור' יהושע חק מודוחי
 והא מדוחיהו של זה ושל זה שקולין ואין עשם מכריע לנאות לה מלוה דהא לר"א זכרים
 עולות קריבו ולר' יהושע נמי ונקבות לר"א זכרי שלמים ולר' יהושע נמי ומסו דליק מקרי
 להכל קרב עולה קמריה דיביאו דמיהו עולות ולר"א רמי מביאין דמיהו אפניי לבדק הבית
 דהא לבדק הבית אלא הוא שוין דל' יהושע פ"א מד"ר ופי' נכנסו דלר"א רמי הכל איך
 דדק הבית ולר' יהושע בנמותו לנזר ממוצא וס' נכסים לנזר הבית פ"א ל' שייך ח"ל

מודחו' ולא שייך בשאר נכסים קדשי מוצא ומשני רב אמר שנמש' דכרכדל בניסין פ"י הכאה
 שבוטין ככרכדל להשוות הכהי שיהו שחין להחכר העולוינים מן החתומים לחרוג ובלא הכי
 כלי כן יבטלו' לחרוג אלא שהוא בקבוס' וה"ל ר' אליעזר איכא שבתא דכרכדל שהקבוצות
 מתקובות יותר ולר' יהושע אינם מתקובות כלומר עממא דר"ע דרשא דכרי ר"א לאו
 משום דמיהו שוין הוא דהא לר' יהושע שוין כדלמך' אלא לעולות ושלמים הקרבין
 לגבי מוצא לר"א מתקובים יותר מלאי יהושע דלימא ספק הוא אי קרידינהו למנחא אי
 לבדק הבית ולר' אליעזר מתוקן זה ור"ע ה"ק רואה אני את דברי ר"א שכלל דבריו
 דברי ר' יהושע ודברי ר' יהושע אין וכללין דברי ר"א כן בר' לע"ד עכ"ל ז"ל: ר' י'
 המקריש נכסיו והיו בהן דברים בראויין לגבי מוצא וימות שמיים ושלמות
 ועופות. כ"ל ז"ל ומייהי לה צ"ל מי שמת דף ק"ה. צ"ל ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר'
 וכו' כתב עליו הר"ם ז"ל נראה מדבריו ללאו דוקא ימות ושמיים ועופות דה"ל כה"ל
 ראויה למנחא ופי' זה ר' אלעזר דהכא ס"ל כר' יהושע דלעיל וכן פ"י הראב"ד ז"ל
 ופי' עשה שלא פסק הלכה כר' אלעזר לפי שכבר פסק כר"ע דל"ל כר' אליעזר אמר
 הרמב"ם ז"ל שובר דוקא ימות שמיים ועופות לפי שאין להם קדש כמ"ל כן נכסיו אלא
 כהמה שיש לה פדיון פסק כר"ע והכא פסק כר' אליעזר ע"כ: ר' אלעזר אומר יסברו
 לצרכיהו ארתו המין ויביא ברמיהו עולות. כתב הראב"ד ז"ל בפ"י הר"ם דהמרי'
 בעממא שאין לעוף פדיון ח"ל היכא דקדש קדושה הגוף ונכסאב כוון יבא גפס ונקמשה
 דנלה דקדש משום מחוסר אהרן אבל הלכה המיבא לא חלה עליה קדושה הגוף כדל' ח'
 צדק ולא בשפות ומ"מ יבא דמיהו עולות דהא בכלל כל דגריהס לר' לטולה חזו
 שהרי בראויין הן לכוף נזיר ונדבה ע"כ. ושלמת יין ושמן יש להם פדיון ואפי' פהדין
 עד שלא קדשו כללי כדלמריין פ"י המחנות והנסיכים ולא קריא ולא מיד' הר"ם שיריליו
 ז"ל: וכן כתב צ"ל בהשנות שם בהלכות ערבין פ"ה ח' וגולה שגורס כלין ר'
 אלעזר בתיי יוד שכתב שם דר' אלעזר פ"ל כר' יהושע וכן כתוב שם כדקפ' משנה
 שהוא ר"א בן שמוע ומנו שכתב ג"כ רע"ז וז"ל ספר קרבו אהרן בפרשת ויקרא פ' ג' שני
 ג"כ ר' אליעזר כר' יהושע פ"ל ומאי דלמור שהפירות יסברו ולא יקרבו ולא פאמן עולות
 משום דלעיל צדק ולא בשפות ע"כ: ר' אהרן לשלש"ו ז"ל ר' א' וכו'. פ"י הראב"ד ז"ל
 ז"ל הגזרין משערין כמה קנו בשלשים יום מהדברים הנרכיין לנשכח וכל מי שמכר להם
 ימות שמיים ושלמות ר"ש לחזור בתוך שלשים יום אין שומעין לו ואם נשכחו בעזרה
 נשכחו לו וכי אינא בתוספתא אחת נלגשים יום פותחין את הנשכח כל מי שמכר
 להם ימות שמיים ושלמות ואמר חנו לו משתי וכו' דליתא בהם ביד פ"י דהלכות כלי
 המקדש פ"י י"ג ופ"ה דהלכות מכירה פ"י ב': המקב"ל. גרסינן ולא גרסינן ל' הלכות
 וכן היא הניסא דבמילתא פ' הו"כ דף ג' ח"ל ונמנחת פ' שתי מדות דף ג' וכן בערוך
 ערך שסק. והגיאה רש"י ז"ל בפ' בהרא דתכורות דף ק"ו. וכן פ"י הראב"ד ז"ל המקב"ל
 עליו לסקן סלמות פ"י הממונה על הנסיכים שהוא אחי' דהן ליה בלדן פירקין ללקוח
 היה לוקח ימות שמיים ושלמות מבעלי בדיים בימי הקיץ ובצדק ועל ארזי בעל הבית
 המוכר אחרו דלא קבל לסקן מד' שאין נכסו בלע יספק מד' משום דתסתא דהקדש ע"כ
 וס' בפ"ו דהלכות כלי המקדש פ"י ח' כתוב ג"כ המקב"ל עליו לסקן את הקמ"ה וכו'
 דלחא נלגשים יום פוסקין עמו וכו' ויד' הקדש על העלוונה וכן ג"כ כתב דהוא מספק
 את הפסולות כדעת ר' יוסי דלקמן בפ"ה פ"א ר' ר"י ח"ל שם פ' הו"כ המקב"ל עליו
 לסקן סלמות וכו' דלילו הדיוט אסור לפסוק על פירות עד שיאס השער וכן אפי' לא
 יאל השער עדיין ל' פוסקין ע"כ ועיין בתוס' ז"ל שם ותיסוף לקח: לוספק סלמות.
 חות לז"ג ר"ק לסקן מד' סמא וכן משמע מר"ע ז"ל: עד שיהא המוצא מרצה. יחש'
 מתי נבש' ח"ל מיד היה מקב"ל את משותיו דל"ל נשכח ר' להתחן ביד הגזבר
 דאין מהעללין הכהנים מלהקריב חזריון כן וליכא למיחא לנדי':

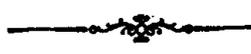
פרק ה' וארו הן הממונים וכו'. עד סוף פ"י ה' ח"ל דהלכות כלי המקדש
 והעובדים פ"ו הר"ם שיריליו ז"ל משום דלמא צפריקין לעיל המקב"ל
 עליו לסקן מד' קמריה ח"ל ה"ה הממונה לנשר אתו שטר ואב"ג כן מבי עליו
 ח"ל אחיה על הנכסים. והיו בידי סלמות וסמנים וימות שכל אלו קרויין נכסים
 והא דקנט שמת הממונים ולא תני על אלו היו ממונים במקדש על הכותכות ועל הכל
 ועל הפייסות איכא מאן דמפ' ביזום' דהני לכו בשמיהו פ"ה היכי דליבטיניהו דכל כוון
 דלמור דכל דקרב לבדקה ולע"ל דהוגד שן לוי ויהי גרזו וביח' אפניי חיקן להו
 ביזומא ס"פ ח"ל הממונה לנגיף ה"ה ח"ל ספר כר"ג דלמרי' בירוש' כתבתי יד דולנו
 עיניו דמשעת ואמר תעשה אסור לספר בנתות של אלו ואיכא מאן דמפ' בירושלמי דמי
 שהיה באתו הדור מונה מי שדודו ורשעים היו ותיי לכו לקללן ולא מסקי בשמיהו
 ולדידיה מתי דהני ואלו ס"פ ח"ל הממונה לכו דוקא דתי וסור כל. היי ולא מורה קב"ה
 אשכא דולנו לנגיף דוקא ומאי דתיי ה"ה על אלו כלומר זכר דריק לבדקה דהיינו בן
 קטין ומוצבו המלך והילי המלכה אלו ויקבור לאו דוקא דהא איכא כל ה"ה ע"כ: ור"ם
 דגריה על הסלמות ועל הנסיכים וזוהי דל"ל רק על הסלמות וכן ה"ה הר"ר יוסף ז"ל.
 וכן נראה קת דבזה גריס רע"ז וסכל אחד דע על הנסיכים הייט על מנחת
 יין ושלם ושמן: פתחיה על הקנים. מלאחי שמחק ח"ל יוסף ז"ל מלות פתיחים
 מדרשי. וחזיה במתו' פ' ר' ישמעאל ד' ס"ה ותוס' ס"ה מרובש ומפ' רש"י ז"ל ה"ה
 במנחות פותח דבריה וזרשן עון הכהו תלך נשים דלייתו שלם קנים. חלה אמרה לוינתי
 וחלה אמרה דמיהו וחלה אמרה לעולותי ופי' לכן מדרבי שו אמרת לוינתי בוב צדקה
 שהיה שופעת דס ביזור ונשכחה למות ונדבה להביא לקבה דהו תרזייהו עולות נדבה
 וזו אמרה לימתי צ"ס סכה וזו אמרה לעולותי צ"סיה סכה לה כלב צ"סיה
 ונדבה להביא קצין לעולה אס תחראם שלום אמרו כן הוא וכן נמי נשכחה עובדה
 דנותן לריפין ובקעת עין סוכר וה"ה סוכר' כולחו סגולתן מתי בער למידע שבנים
 לכן או לכל הפחות שנים יודעים לדבר וחדה לשמות ומלא רבותיהו מרדכי ומתי אלא
 שהיה בולג ומערבב הלשונות וזרשן כוון גנות לריפין ובקעת עין סוכר והיינו דקרו
 ליה למרדכי בלגן ע"כ. ולפי זה נראה שמה שכבר בפ"י רע"ז כלל הפסוק הכהי לניך
 להיות כולל צ"ס דליכא אפ"ס שהמכותן אחד. אח"כ מלאחי צ"ס' הרב מורה גרסן מאור
 הגולה שכתב על דליכא דגריס כולל ככאף והכל עולה לשפס' אחד. ובירוש' קאמר
 דלחא

לאותה שהמרה לזכותו אמר להם זאב דא ליעול את בנה. וכתבו חוסי' ז"ל במדבר
 וכו' ר' יחזקאל על הא דגרסי' התם דבימי הורקנוס ואריסטובולוס היה מעשה של גנות
 לריסין ובשתי הלחם מבקעת עין כוכר וקטלו להו' ז"ל היום גדול הוא דחיה מדרכי כ"כ
 דבית השמונאי לא היו כי אם ר"ס שהם קודם החרבן כדאמר' בפ"ק ז"ל ונראה לה ר"ס
 דכל לארס שהיו בקרובין ברחמיס וכו' ונראה' כ"כ מרדכי לפי שהוא היה ר"ס
 וחכם להם ע"כ וזוהי יוחא נמ"ד בירוש' דמתי' רשעים קא מני דאפסר שאותו מרדכי
 שהיה בזמן הורקנוס היה רשע: בן אחיה על חולי מיעים. שהיה במקדש מי שהיה
 משתלשל ויש מי שהיה נכסס וכן היו בקרובין אחיה משקה טוב לשלם מעט הסתום ואחיה
 טוב לסתום ולרסאות המשולסל: דהוניה חופר' שירחין: הני שהיו חופר בירוש' שירחין
 ומערות והיה יודע אחיה סלע נקב הנקור שם ואחיה סלע מימיו מרובין אבל מקורן
 פתחו למקום אחר ומחמת רוב המים נתפסו ע"כ ובינן בלילה הוא יבש והוא היה
 יודע עד היו כרין לחפור עד שימלאו המקור: גביני ברז. ירושלמי הגורסים הנולך
 שמע קולו בלילה שמנה שמואל ונתן לו המקור הכנה אבל גבלי פ"ק דיומא תיבא
 דשלם פרכאות לבד שמע קולו: בן ביבאי על הפקיע. בימא פ' בראשונה דף כ"ז
 מ"ו רב פפא מטרקא דשיי"פ ר"ש ז"ל נעושות יחזקאל השמיים זמן לסיסס דפסיק
 רישיה לרזאעו ולכן קרויה פקיע כו' וכתב הר"ד שזמה שיריליו ז"ל ונראה לפי שהוא
 מקל והכני עט ומוספיק רחבו להוניה וקורין למקל שראבו עט בלשון פירס מורכא
 וה"ל היינו דתנן במדות פ"ק חובטו במקלו ורשות היה לו לחרוף את כסיוו ע"כ וביחוד'
 נ"ס' שהיה מוזהר הפתילות והיו יודע אימתי נרדך להקטותם ולשבתותם ואימתי נרדך
 לעשות דקים ושביל שז"ה היה שהטעם בין גבלי ימיה החמה בין גבלי עבת הארובים
 של יחסר ר"ס ויבשר היה מוזהר הפתילות. וכן נ"ס' לה בירוש' דיומא פ' בראשונה:
 בפ"י ר"ע ז"ל כדאמרן במסכת המיד מי שהיו מולאין אותו וכו' אמר המלקט בפ"ק
 המדות היה שבויה אלף דמיהו לה גמ' דתמיד פ"ק: בן ארוא על הצלצל. וכן
 הנן בפ' בתרא דתמיד היך הסגן בצדקין ויקום בן אחיה בצלצל. ולא דפקה שהיה
 מוטעם על הצלצל אלא על כל שני סוד: הוגרס בן לוי על השיר. דקפה וניהם
 הערך הדומה") ירושלמי אמרו עליו על היגדס בן לוי שהיה מניעם קולו בזמר
 וכשהוא טען גדול בחדר פיו היה מוזהר כנסה מיני זמר והיו כל אחיו
 הגוים מקרין צבת ראש פ"י רתתין מכה הדמה הקול וזימא גרסי' וכשהוא
 טען הצבט בין המינין וכו': אלעזר על הפרוכות. על תיקון כל הפרוכות דכ"ס
 עברה פרוכות היו שם. ובתלמוד עלה ג"כ יגס בצדק. הך כחז וכו' אמרו קבון פרכס
 ותלה בחופת בני פרכיות שחורות ע"כ: פנחס המלביש. ערך ירושלמי שהיה מלביש
 בגדי כהונה פ"י לכן גדול. אבל שם ס"ס: דהלכות כלי המקדש כתוב שהיה ממונה על
 טען הצבט בין המינין וכו': אלעזר על הפרוכות. על תיקון כל הפרוכות דכ"ס
 עברה פרוכות היו שם. ובתלמוד עלה ג"כ יגס בצדק. הך כחז וכו' אמרו קבון פרכס
 ותלה בחופת בני פרכיות שחורות ע"כ: פנחס המלביש. ערך ירושלמי שהיה מלביש
 בגדי כהונה פ"י לכן גדול. אבל שם ס"ס: דהלכות כלי המקדש כתוב שהיה ממונה על
 ירו נעשה הכל ע"כ ולככה היה לו במקדש כדתינן בפ"ק דמסכת מדות ס"ד ד': בן ארוא
 פורחתין משלשה גזברין. פ"ד דהלכות כלי המקדש ס"י ז"ל ח. כתב הר"ד יוסף
 ז"ל ס"ה משפטה אמרלני ומשפטה גזברין. וכתמיד פ"ק מייחתי ברייתא בפלוגתא והיה
 גרסי' ארין שותאין מ"ו גזברין וכו' ויהיה אלא בפסוקי אלא בפוספתא דקטילס תירא כי הוה
 ג' גזברים מה היו עושין פודין את הערכין וכו' וירחין הראב"ד ז"ל נראה לפי שאותן
 ג' גזברים דתנן הוה וכו' ופוספתא היינו אותן שהיו מיוחדין לכך להעמיד ערכין ויהימין
 וקדשי בדם היתה ולפניהן כלי שלא יהא לפסד ההקדש דלשמה חשיבו בכל דוחא פ"י ערין
 לענין דין בין לענין כל דבר לריסין להיות כמו ב"ה לעשות שומא וידעו שדמיה ערכין
 והרמין והקדשות ומעשר שמי וכל מלאכת הקדש מיחו כל הגזברים היו שלשה עשר אלא
 שארשם שלשה היו ממונים גם על ארשם ענינים שאמרנו ועברה מהן לא היו ממונים לא
 על ערכין ולא על הרמין והכוונתיהו אלא על שמה ענינים של לשכות היו ממונים ובשביל
 כך לא הותאין אלא הגזברים והנהו יוש' מקרא דתתי' דבריה סימס היה כי חזקה
 ויהיאל ופשויה ונתן הן גזברים. ושאל וירומת ויחיד ואליל ויסמכיה ונתת וכו' וכן
 פקדין הן אמרלני: מיד כניסיה ושמי' אחיו שני קהילוקין. בנפסקי חקיקויה הנולך
 ועשריה נגיד בית הלל' זה הנולך וכן גדול. והנהו דתמיד היינו כל הגזברים וכו'
 היו שלשה עשר אלה הגזברים והנהו יוש' מקרא דתתי' דבריה סימס היה כי חזקה
 אמרלני דהיינו שני גזברין לאמרכל אחד וגזבר אחד ששאר התת אמרכל שבועי ויכול להיות
 שהיה אותו כגזבר ממונה על כל כך דברים שהיה אותו אמרכל די לו להיות עמוק בזה כגזבר
 לבדו והשחרים היה כל אחד יכול לשמור ולהתעסק במלאכת בני גזברין וכל דבמתני'
 דקטילס לא איירי ב"ג גזברים אלא בשלשה הם המוס' דתתי' פליגא אברייתא דתמיד
 דתני י"ע אלא דכחא לא איירי אלא בשלשה מהם שהיו גם על ערכין והרמין ממונים
 אבל בין כולן היו שלשה עשר ובשביל כך צננה אמרלני היו ממונים דשערו חכמים
 דשבעת אמרלני היה די ג"ו גזברין ע"כ: בפ"י גזברין ז"ל עוד מעלה אחרת למעלה
 מן האמרלני וכו'. הם צננה ז"ל ואלעזר שאל הפרוכות שאותן רבנו לצבר עליהן:
 ג' ארבעה חורמות וכו'. השחא מפ' יומין על החיתמות: וארמית בתוב עליהם
 ז"ל דבר גריא הומא דל וחומא עשיר. כך ז"ל אכן צננה הר"ד יוסף ז"ל לא
 מלאחי מלת ז"ל כהרנוס רק ז"ל בלא חף: בפ"י רע"ל ז"ל ואם לא היה למורע
 אלא משה אחד היה מורע שבו למורע ע"כ עברה לנין וה"ל וכו' אז ז"ל בלא עשרות
 ח"ק וכו': גדי משמע וכו'. צרישא תני דכר צתר עול דמיה גדולים וקמס' גדי
 צתר עול דמיהס שוין צננה לנדוים וקמיהס: ובר משמש. הר"ד יוסף ז"ל היה
 איל שמוס: גם הניו צננה מהני' במקום ע"כ נכתי לנכתי צננה ס"א. ובידוע' ילין
 דשטר בין גדול בין קטן שבו לנכתי בן שוה מקרא דתיב ככה יבשה גזבר וכו' ותיב
 צסיסה בין גזבים הקים הכתוב גדול שבעים לקטון שבעים מה זה בשלשה לוגין חף
 זה בשלשה לוגין וכו' קרא יתירה הוא לרשא דרדיס ליה בירוש' טלה דתתי': חומא
 משמש לנכתי שלש בהמות הכל סוד לן כרנן: ואיחא למתי' צננה פ' שהי
 מדות דף ז"ל ופי' שם ר"ס' בבביתא דתני גדי משמש וכו' שמי שהיה מתיב אף בין גדול
 בין קטן בין זכר בין נקבה ולא היה לו סלת ויין לנכסיס היה טתן משות לנזכר וותן לי
 נזכר חומס שכתוב עליו גדי ומסרה עמומה על הסלחות וותן לו נכסיס ע"כ: ד' מי
 שדוא מבקש נכסיס לא בספר כ"ל כל מי שנובק נכסיס וביד פ"ו דהלכות כלו
 נכסיס ע"כ') וכן נעשה אלא שגדול דף קע"ח.

ט"ס

וזמן הוא שצריך להגיש בפי' ר"ע ז"ל כמדת פתח האולם שהיה גבוה ארבעים ורצו עשרים: ומשמנים ושתי רבוא פי' צמרון בלשון ר'אשון פי' שמנים ושנים ככרין ע"כ: רבוא אית דגריס ריבוא כמו שכתב ר"ע ז"ל וכתב הר"מ דלונגואנו ז"ל דפי' זה לא הוה דל"כ הי"ל ופי' ריבוא עשות אוחה וחי מלאחי ריבואות ע"כ: ושלש מאות בהנים במבילין אורתא לשון הכא וזה אחד משלשה מקומות שדברו חכמים לשון הכא והאחד בר"ם שני דהמדי דתן ההם פעמים שיש עליו שלש מאות כור והאחרת נכס"ג דמס' מדות דתן ההם גבי נפן של זה משנה היה ומנו עליה שלש מאות כהנים לפטחה ועומה ולשון הכא הוא שם היתה פעולה כ"כ שצריכה ג' מאות כהנים לפטחה שצבר וכו' לא ה"י ממתינין: ועל"ד דבזה יובן הא דמיימי לה צמדדש צמות רבה ס"פ ויקהל וקתני בה וכל הכהנים יורדין ומטבילין אותה: ועוד קתני בה ההם ועל ע"כ נתיין נארתא ולא היה בה קשר ע"כ: ו' ופי' הרש"ש ז"ל הך מחתי' מתייבא בח"כ בפי' לו וברישא תינין ההם ספי' בקדש בלא חשק' ליעד על חטאת ששורשין אותה בקדש אין לי אלא זו בלבד מנין ספוי קדשי קדשים ומהו חשק' ליעד על חטאת ששורשין אותה בקדש אין לי אלא זו בלבד בזה קדשי קדשים שנטמא וכו' כדליתא במתי' ופי' קרא כתיב וכל חטאת אשר יבא מדמה אל אהל מועד לכפר בקדש לא החלי בלא חשק' ומיירי בחטאת היינוהו שנטמא דמה לפנים דפסלה בפנים. ששורשין אותה בקדש שורפי' אותה בעזרה צביה דהשן שהיה שם כדליתא בפי' עבול יום דבקדש דקרא קאי אבאש חשק' והלוי חבלין אהרי דמס' או שילאו חוץ למחילתן או נטמאו חוץ למחילתן אפי' דפסולין לא היה במקום הקדש כשריפין חוץ העזרה דהכי חנן באלו עוברין מי שילא והיה בידו בשר קדש שנטמא בלאו אלא לא עבר אופים חי' לחזור ושורפו לפני הכירה משום דקדשים קלים מחילתן היא ירושלם וימי' לשרפם חוץ מחילתן קדושתן מקרא דכל שפסולו בקדש ישרף בקדש וכן סי' רש"י ז"ל בפי' כל טעם בקדש ברייתא ודקדק שם דקדש אימורי קדשים קלים וזו' דוקא נקב אימורי שכן החלבים הנקשרין שמחילתן חוץ חומת העזרה היה ומש"ס תשרי' חוץ העזרה אהל בשר קדשים קלים שאחילתן בכל העיר אף שריפתן אס נטמאו או נכסלו חוץ לעזרה הוא ופי' חנן באלו עוברין שורפו לפני הכירה ע"כ ופי' אי קדשי קדשים הוא שורפן חוץ העזרה דמס' הוא מחילתן וסתמא קתני פסולי קדשי קדשים חוץ העזרה פי' פסול יום והכי הוא דלפי' כי היכי דחטאת שנטמאה שילת חוץ למחילתה ויהא קדש קדשים שורפה חוץ מחילתה קדושתה כ"ל כל אלו שילאו חוץ למחילתן שורפם במקום הקדש בחוץ מחילתן והך דרש"א מודו בה ב"ש וכו' ופי' פליגי במתי' גזירה דרבנן פליגי דמס' ביר' ור' עקיבא בלחוד הוא דמס' דמינה ומינה ילפי' דכי פסול: במקום הקדש דוקא הוא דשרפי' במקום הקדש אהל לא כשפסולו חוץ למחילתן. ח"ל כל בקדש בלא חשק' שורפם מיותר הוא כיון דכתיב אל אהל מועד לכפר אלא כ"ק קרא צ"ל בקדש ישרף בקדש כלומ' כל כסולי המוקדשין בקדש ישרפי' ובקדש דכתיב קאי אכל דכתיב ברישא דקרא ואחשק' דכתי' כפי'ס' והשחא מפרשי' למתי' באב' העומאה בגבולה או כשרף בולד העומאה כיון נגע באוכל ראשון שנגע בגבולה וה"ה לשי או לשלטי או לרביעי דרביעי עמא בקדש כדליתא פי' השוחט: הכל ישרף בפנים. דכשנגע באב' בפנים הוי פסולו בקדש ושריפתו בקדש וכן נעמא בולד בחוץ שריפין ליה במקום הקדש והע"ג דלסור להכניס הך סומאה לעזרה ופי' דבר שנטמא בטמא כרף או בטמא נבלה שאני הכא דרחמנא דבייה מקרא דכל בקדש ישרף בקדש וכו' כשנגע בולד בפנים וסעמא דב"ש בנגע בולד בחוץ ישרף בפנים מפי' בירושלמי: חוץ משנטמא באב' הטומאה. בחוץ לסומאתו אמרה ולא היה פסולו במקום הקדש שרפי' ליה בחוץ ומדרבנן: ובה"א הבל ישרף בחוץ. כתב הראב"ד ז"ל בפי' הורת כהנים וז"ל טעמיהו דב"ה לכיון דמן הדיון כולם שריפתן בקדש צ"ל דומין לשאר טומאות דרחמנא דבייהו אלא מפני חומר שחר טומאות נזרו עליהם לשרפן בחוץ כיון שזה נעמא בולד הסומאה ובפנים לא נזרו עליו להוליאו בחוץ ע"כ: ועיין שם בה"כ דמשמע דמתי' דלא כר' יהודה אלא כר"מ ואיתיה בילקוט פי' לו רמו ח"ל. אח"כ כתיב בחורח כהנים נופס ונראה דמתי' ר' יהודה הוא דלילו ר"מ קאמר ההם דב"ש ס"ל דהכל ישרף בפנים אפי' שנטמא באב' הסומאה בחוץ. ויש גורסין במתי' חוץ ממה שנטמא וי"ג חוץ משנטמא כדכתבין: ז' ר' אליעזר אומר את שנטמא באב' הטומאה בין בפנים בין בחוץ ישרף בחוץ. ר' אליעזר

ס"ל דנטמא באב' הטומאה אסור להכניסו בפנים דבר חורה סלך אפי' כפסול הקדש נמי אסור להכניסו בפנים מנורה דרבנן אהל נעמא בולד הטומאה אפי' בשאר ממאי' מדבריהם הוא דלסור להכניסו בפנים אהל לא מן האזרה והכי ס"ל לבר קפרא בירוש' הלך כפסול הקדש נרדף להכניסו לפנים והא דלמרי' בה"כ על כבוד כנדים לוקה ומייתי לה בירוש' אפטר דטומאת כנדי' לא חשיב כנטמא בולד הטומאה דכיון דהוא לבוש בתן כשפת עיניו טומאה כחבורין היא וכו' נמי שנטמא בגבולה עמא דטומאה כחבורין חמירא כדלמרי' בפי' שני דע"ז וכן פי' הראב"ד ז"ל בחורח כהנים בירוש'ו: ר' עקיבא אומר מקום שטמאתו שם שריפתו. ר"ע לא מפליג בין ולד הטומאה לאב' הטומאה אלא כיון דדרשא דכל שפסולו בקדש שריפתו בקדש שריפתו בקדש שנטמא דמה לפנים הוא דלפי'ן הלך מה חטאת פיסולה קבלה במקום הקדש ושריפין לה בקדש לעינין טומאה נמי אס נעמא בפנים שריפתו בפנים ואס נעמא בחוץ שריפתו בחוץ דמינה ומינה ילפי' עכ"ל ה"ר שלמה שיריליו ז"ל: ה' איברי' התמיד וכו' סוכה פי' החליל דף ג"ל וכתבו שם תוס' ז"ל אברי' התמיד מהי' כבש ולמטה במערב ושל מוספין יתינין מחתי' כבש ולמטה במערב גבי אברי' התמיד כה"ס וכן נראה דנריס רש"י ז"ל חלבי' התמיד אס שמה אותה אינה ברייתא שפי' ז"ל חלבי' התמיד כה"ס לכל אבריו דכל אברי' עולה קרי חלבי' ע"כ. אלא דגריס מורה גבי אברי' התמיד ומערב גבי מוספי' והראב"ד ז"ל ג"כ גריס במערב גבי אברי' התמיד כה"ס וכן נראה דנריס רש"י ז"ל חלבי' התמיד אס הוא ז"ל ופי' אותם גרסאות דנריסו במורה מחתי' דלשי' פי' לא היו כוספין דקתני הכו' והגומס מחתי' כבש ולמטה במערב ר"ח בן עקשיא הוא דלית ליה האי סברא דמתי' וכדליתא בחוספתא דשקלים ע"כ ורע"ז ג"כ נראה דגריס הכא גבי אברי' התמיד במערב אכן בסופא גבי מוספי' וז"ל חלבי' התמיד כה"ס וכן נראה דנריסו דגריסו בחורח דאי' בתרווייהו גריס במערב ס"ל לפרש דבריו ועוד דה"ל לחא למערבניהו אהל בפי' שני דיומא משנה ד' פרש' שם גבי אברי' התמיד במזרח וכן היא גרסא רש"י ז"ל ביומא פי' שני דף כ"ו ובסוכה שם פי' החליל כמו שכתבתי ועיין עוד ב"ש ספ"ד דמסכת תמיד: מלאחי שפי' הר"ש שיריליו ז"ל ס"ג אברי' התמיד יתינין מחתי' כבש ולמערב וכן כתבו תוס' ז"ל פי' החליל והכי חנן במסכת תמיד פי' לא היו כוספין וותינין מחתי' כבש ולמטה במערב וכן כתב הרמב"ם ז"ל פי' שני דהלכות תמידין ומוספין וה"ל הכבש היה דרומו של מזבח וארץ שיפשו ל"ב אמות ורחבו ס"ו אמה כדחתן במדות ותיין באמצע רוח המזבח והמזבח ל"ב ורובעו י"ו מלא שמה אמות לכל' ז' וותינין אברי' התמיד בכבש מחתי' שפשו ולמטה ל"ב מערבו של מזבח כי היכי דקריין בהו לפני' פי' ספי ומלחין אותן כס' והולקיין ללשכת הגזית כדחתן פי' לא היו כוספין: ושל מוספין ניתנין מחתי' בבש' ולמטה. כנגד אברי' התמיד אלא שחתן ל"ב מורה המזבח שפעמים היו מחתבין בלשכה והיו מחתבין אברי' התמיד עם המוסף והיה נרדף לסיכר שלא יקטירו אברי' המוסף קודם עולה התמיד וקיימא לן שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר דכתיב העולה עולה ראונה ע"כ: מתחת ברכוב המזבח ולמטה. כך היא בחוספתא נמי וכן נראה דגריס רש"י ז"ל שם בסוכה אכן לפי מה שכתבתי לעיל בשם תוס' ז"ל נראה דנריך להיות על כרכוב המזבח ולמעלה וכן הוא ג"כ ביד בלכות תמידין ומוספין וכן ב' דפי' שני וכן כתב הר"ש שיריליו ז"ל ח"ל יתינין על כרכוב המזבח ולמעלה מפי' בירוש' דהאי כרכוב לאו הייט דקרא אלא אותו שבין קרן לקרן והמה של הלויך רגלי' הכהנים ולמעלה היו יתינין וההם ונס' בבבלי' ס"פ החליל דף ל"ה מפי' עמא דליתע שוקבע החדש בזמן חנו ואתן למעלה משאר אברים להראות שכן חשובין: ולוודיע ששוקבע החדש בזמן וכן פי' רש"י ז"ל ומסתברא דיתנין ל"ב מערבו של מזבח לשמאל העולה בכבש דהו לפני' ה' ותתא להך מתני' הכא משום דהיא לעיל גבולין כבש קדש עמא תתא נמי גבולין כבש קדש עמא ע"כ וגם הרמב"ם ז"ל אהו צפירושו לכרכוב פי' הירוש': השקלים וכו' ביד פי' א' דהלכות שקלים סי' ח' ורש"י ז"ל דהלכות בכורים וכתבו בסמ"ג עיין סי' ה' השקלים אינן נוהגין אלא בפני הבית שנאמר ולקחת את כסף הכפורים ונתת אותו על עבודת אהל מועד בזמן שעבודת אהל מועד וכו' וכן נראה דב' מוספין אלא הביא מקרא רק לכבדים אלא מעשר דין וכו' ביד פי' שני דה"ל ערכין סי' ט"ו ופי"א דה"ל בכורות סי' ה': ר"ש אומר וכו'. ירוש' הני ר"ש בן יהודה אומר משום סליק פירקא וסליקא לה מסכת שקלים.

ספר שנות אליהו על מסכת שבת

מהגאון החסיד האמיתי רבינו אליהו מווילנא זצוק"ל.

עם הארות והערות מהגאון הגדול המקובל כו' מיהר"ר נפתלי הירץ הלוי שלישי"א.

הקדמה

אמר המלמד והמבאר מה נכבד היום בתגלות לנו אור המאיר לארץ ולזרים ביאור רבינו הגר"א על משניות מסכת שבת, וכל מי שיטעום מטעם ציף אמריו הלא יאמר האח ראיתי אור כהיר הוא בשחקים, והוא באמת אחד מפניני הגר"א ונגלה ע"י תלמיד אחד אשר למד עמו המשניות ורשם עלי גליון את כל דבריו הנעשים, והכתב יד הזה נמצא באמתחת כתבי רבינו שהיו נמצאים תחת יד הרב הגדול ר' אלעזר ז"ל בנו של נבד הגר"א ר' יעקב משה ז"ל מסלאנים, ואנכי קניתי מיד האברך המופלג מו"ה אליהו לאנדרא בנו של הר"א הנ"ל וחיברתי אל חלק השני מסידור הגר"א ז"ל שהוא חלק השבת ז"ר ח, ובכמה מקומות העירוני עליו והצבתי ההערות למטה על הגליון, ועתה אברך את ה' אשר עזרוני עד כה, ואני תפלה שיעזרני ה' להיות מעוסקים בתורתו והוגים בה יומם ולילה, ולעבדו באמת ולב שלם וזכה לנחמת ציון וירושלים כעתירת כל ישראל ובתוכם גם אנכי הצעיר והזעיר:

נפתלי הערץ הלוי החינה פה עיר הקודש יפו ת"ו.

אליהו

מסכת שבת

שנות

פ"א יציאות השבתות. הלא דעתנו ציוליות אף עתה עמים כסוף חטום מלכות. משום דעמי להקדים בתחלה מילי דערכי ענת דליירי בהולאה כמו לא ילא המייע. הקדים לדני הולאה ה': פשט העני את וכו' בעד"ב פטור. ופי' פטור ומוחר. והיינו לטעון איסור ענת. אבל לטעון איסור לפני עור לא מיירי עסוי. ובהמתה ית כאן איסור עתקשיל את חניכו אף עתקשיל גלאו כי אם בתי עבדי נכר. איסורא איכא ר': פשט בעל הבית כו' בעד"ב חייב. והא דנקט לפני דעבדי"ב נכרמי. משום דהולאה מתאכס נבוסה. כן פי' התוס' (ג' ע"א גד"ה פט) והוא תמוה. ולריך פי' לפיכך איבן אכל האמת דמילי לפני דעבדי"ב הן עמי הפכים. דפטע הפני את ידו לפניו חייב חייב עד שיטח למוך ידו של עבדי"ב. ואילו היה בעבדי"ב פטע ידו ומכניס לפניו היה חייב מוכף אף שלא הניח. וכן בחיוב השני: או שנמל בתוכה והוציא העני חייב ר'. ובעבדי"ב כהאי גוונא עהוילא לרי"ה פטור עד שיטח. וכן בחיוב עבדי"ב פטע עבדי"ב וכו'. אינו חייב עד שיתן לידו של עמי. והעמי עתקשיל חניכה והוילא (פי' כגון כבא לאשונה) חייב מוכף אף שלא הניח. וכן בחיוב השני או עתקשיל חניכה והכניס חייב מוכף ובעמי פטור עד שיטח. וכל אלו הדיונים מנוארים בפירוש בסיפא בשניהם פטורים. ומעט החילוק אף שידו חסובה לו (כד"ה) [ד' על ד'] ותה לי כגון ליד חניכו ותה לי אם הוא בידו. דידו כמר גופו גרידא. ואם הם עתים כשמות ה' אז אמרינון שידו חסובה כד' (א') [על ד']. והוא בידו עבדי"ב וצין עבדי"ב. ואף עתקשיל ללמוד עמי מעבדי"ב דהיינו כ"ה מרסי"י. כיון דמלכסה בעדשה לא הוי ילפינו זה מזה: העני חייב. בנת' פריך והא בעינן עקירה והטחה מעל גבי מקום ד' וכו' ולנכסו פריך ודלמת הנחה לא בעי עקירה בעי פד עתקשיל רבא ידו של אדם חסובה לו כדפ"ד. והוא תמוה דמשיקרא פריך והא בעינן אלתא הלכה פסקוסה הלא אלוס דעשינן וכו' והדר פריך ודלמת הכה לא בעי פקירה בעי וכתר מטמי

פתיחה רשויות שבת שלש שהן ארבע. ג' מהן מד"מ וא' מד"ס. וכן כ"ה וכה"ו ומקום פטור מד"מ. והכע"י כרמליה מדבריהם. שחלקו המקום פטור לשנים כאשר יתבאר. והוא מלשון כלמלמא עמינו לא רה"י ולא רה"ל. (א) וכן עשה בכללן. וסימנא אנ"ד. ר"ל במקום פטור לא חמלא בו אלא בענין אחד. ורסי"ב ו"ה"ב. וכרמליה ד'. זה ביאורא עמוד כרמליה עני' ופוליו עד לקיט ואינו כמד ד' הוא מקום פטור ב). וב' (פטור) [כה"י] גדר גבוה ו' ורמז ד' או חרין פמוק פקרה ורמז ד'. והחילוק צניקן עתקשיל עתקשיל עתקשיל לר'. והג' רה"י. כרמליה ופוליו ומנוארות המפולשין. כרמליה ופוליו לפני השער ופוליו מפתים לפיר לפני השער. ומנוארות מפולשין משער לשער ואינו מקורה ואין דלחוסיתין ועולות כלילס. והן ג'. וכוד עמיס רמז י"ז וכניס בוקעים בו. ושייכס בני' הראשונות דהיינו כרמליה ופוליו ג). והד' כרמליה. והן יס ובקעה ואלעיווית וכרמליה. ופי' יס אפי' רביס בוקעים בו אפי' עתקשיל רבוא. ופי' בקעה גלא תמיוות. ופי' אלקוית הוא אלתעלואת בין חסיוות. ופי' כרמליה הוא אף קרן עיות כזה. ובר"ה חמלא כל ד' רשויות. דהיינו עמוד כר"ה פחות מג' רה"י. מג' ועד י' כרמליה. ומי' ולמעלה רה"י זה הוא כדכחנו ד'. וכעתיק רכחו ד' מג' עד לקיטס הוא מקום פטור. וכרמליה חמלא ג' רשויות דהיינו עמוד עומד בכרמליה רחב ארבע. עד י' כרמליה. ומי' ולמעלה רשות ביחיד. וכעתיק רכחו ד' אף שהוא מקום פטור כאן מלא מין את מינו והוא כרמליה ד' ודינו אלו כרשויות שלש שהן פטור. וכן מוילא ומכניס ומעטיו. מוילא כרמליה לרה"י. ומכניס מרה"י לרה"י. ומעטיו ל"ה עתמו. וגי' בכל אלתה מהן. והן מוילא בידו מושיע לחניכו וזוקק. והיא מושיע מרה"י לרה"י דרך רה"י. וזוקק ומוילא פטור כזה. ובעשרה הנ"ל יס חייב חסאה. וכרמליה פטור אבל אסור. ומקום פטור מותר לכתולה בין מרה"י ובין מרה"י. ובעלד שלא יחליף:

(א) ע"י רסי"ב ג' ע"ז תוס' ו' ע"א ד"ס כרמליה ודברי רבינו כהרמ"ם בפ' המשניות:

(ב) משמע מדברי רבינו דס"ל כהרמ"ד דעמוד ס' דווקא כהנה ד' הוי רה"י. וכיון דרבינו באינו רחב ד' אייני לכן כהן סתם מג' עד לקיטס הוי מקום פטור וכלל בחוב גם עמוד ס' כיון דלינו רחב ד'. אהנס למעט כהן רבינו כסוף כהמ"ר כי כהמ"ר חמלא כל דה' רשויות וכו'. מג' ועד י' כרמליה. ומי' ולמעלה רה"י. וזה וזה כדכחנו ד'. וכעתיק רכחו ד' מג' עד לקיטס הוי מקום פטור. משמע מלשון שכלל עמוד ס' דהוי כפחות ממנו בין רחב ארבע ובין ארבע רחב ארבע מקום פטור. ואיכא הא דלמרינן עמוד ס' הוי רה"י היכי משנתה לא ונראה דס"ל כהר"ד דהרמ"ד דווקא כהרמ"ם מחמתים עליו הוי רה"י. והע"ג דרמב"ר ארבע ורמ"י לקיטס עליו אינו מושיע. דלא כרסי"י. שכנה בדף מ' ובין רחב ובין קרר יו"ד רסי"ב. והקשה הגאון רמ"א מרסי"י יא"ג ב"ה אי ניומא שכנה דווקא רחב ארבע וכן הקשה כה"מ. וי"ל דעתי רסי"י דנרחאו לכתף סני. וכן כהן רסי"י כהדיו שם ל"א ב' החויל לרביס לכהנס. נחלא כדכח ד' בני נחוא לכושו. דעסא רחב ד' חויל לכושו ומ"ס רסי"י בוף מ' בין רחב ובין קרר היינו כדחיי מחמתים עליו כמו שאמר עולא עמוד ס' גריס ורביס מחמתים עליו ולכן אמר עמי' ע' אמתא בין רחב בין קרר. אבל כהרמ"ד פלוג וס"ל בעינן אפי' כהנה ד' דווקא רביס מחמתים עליו ורמ"י. ורמ"י מסויגו דעירובין ל"א א' דמשי כשהניס מחמתים עליו ורסי"ב ס"ל סני"א דהנה באינו רחב ד'. ורבינו ס"ל כהרמ"ד. ולכן כהן דברכה ד' מג' עד י' הוי כרמליה. ומשמע אפילו ע' והיינו כסתמא אפי' דחויא לכהנס כיון דאין מחתין כדחיי עליו סני' דרמליה. ויכא"כ רחב ד' לא מהרעא אי ס"ל לרבינו כרסי"י והרמ"ם או כהרמ"ד ועי' כסי' פמה' ס"א ב' כ"ז:

ג' ע"י כי בעטוואת המולשום יס ג' תנאים. א' מנוארים משער לשער. ב' ואינו מקורה. ג' ואין דלחוסיתין נעלונות כלילס. וזה"ש והן ג' ויש עוד ב' תנאים א' רחב ט"ז. ב' רביס עוקטים בו. אלא שאין ב' תנאים שייכים ג"כ כרמליה ופוליו משא"כ בני' תנאים הראשונים שאינם שייכים כלל כרמליה ופוליו. ומשמע מדברי רבינו דלא בעי עמיס רבוא. וכן משמע לקח גבי יס דקלאר ואפי' רביס עוקטים בו ואפי' עמיס רבוא: (ד) ע"י רסי"ב ז' א' דה"ה דעדי' ובגין ס"ק על המחר אין כרמליה פחות מאלכע רח' זכ מנואר בתוס' ב' א' ד"ס יציאות: (ז) ע"י עתקשיל ג' ע"א ד"ס כהן ו' ע"י בתי' סס ורמ"ן ורסי"ב ז' ע"י חייב כהנה דווקא. שכנה אז עתקשיל ממוסס והוילא כהנס וסימנא בני' חמלא

רבה ידו של אדם המונע כפ"ד וא"כ שו ולל משכמה לה הלכט הל"ל . דבין גר"ם וצין כרה"ס פ"כ הם ד' דה"ס פ' מד' לינו כלום ור"ס פ"ח . ואם עוקר ומניח ליד הגבוי הכי ידו המונע כד' . ואם עוקר הממוד גר"ם אם סוף פתוח מד' הוא כאלכסא פתוחא . ומג' עד פ' הוא כחמולית אם רחב ד' ח' . וכן קשה ברה"ס לא משכמה לה כלל . דאם נעיל הוא מרה"ס הכי הוא רחב הרבע . ואם נעיל מיד הגבוי הכי הוא המונע ד' . אבל הכלל הוא דבר"ה בטיני עקיפה והנחה והערה וכאם בטיני עקיפה והנחה עד המקום ד' . וכדס"ה עקיפה בטיני והנחה לא בטיני דלאחר רב חלקא נעץ קנה ברה"ס וצק ונת פ"ג מי"ג כ"ה אלמנה לא בטיני ד' . ואחר ברה"ס כ"ס לא פליגי כרב חלקא כ"ו (ג) . ועקיפה נפי . דאם היה עוקר מתקף שמונה ברה"ס ואין רחבו ד' פסוק . ובג"ה בטיני עקיפה והנחה . דהיינו שאם עקר מפי"ג ברה"ס וכלים או הטיח . ואין בכה (גד' [כומב ד'] פסוק י') : משמע העניי כי ונמל כפי"ג כ"ו . פסע נמל הטיח ונמל הפנו מפי"ג פסוקין דתיניו ג' מיישטיין נכפ אחת כמפ"ה . נכפ יחיד טעמה בהוראה ב"ד פסוק . אחת (מכר משלום המחמר) . ועי' כפ' התנאים ג"כ כי"ל דהוא למשוך זה עוקר זה מניח ומלא למשוך זה יכול זה יכול . ועיין בתוספת ג' פ"א בדה"ס בטעמיה : ופר"ך נבית מרמי סני והוא משני פסוקי דלמי לניד חיוב חמת קהני . פ' פסע הפני את ידו הנחה והי הכנסת פ"ה פ"ה פ"ה : או נתון למטה והוא יפול ואם ישעמיה וי' . ועיס"ה ד' ה' חשיב וכן בכה ועי' פסע כפי"ג פ"ה פסוקים יד והולאה . או שנתן לתוכו והכניס פסוקים יד והכנסה . ועמיה לא חשיב . (תשרש דעם רבנאיו על ר"ג) . ועפי' ריב"ז בך ג' פ"א בחו"ל ד"ה פסוקי) . וקסע עי' ועיס"ה בלתימן פ"ה י' ופ"ח . וכל המטה יחייב כהעשרה :

ב לא ישב אדם לפני המור . והוא סמך דלמדה דיהיב וזמנה מו' פסע ומתהוה וכמוך הוא מתהולל ז' . וחסלו בתקופת דין . ופסע עמל ישבר סוג . למתקן אפי' להיפם בעמלה . ולא לצורקין אפילו לנפישו למלא חי פסולה . ולא לאכול כסעודה קטנה עמה יתכן יא) ולא לדין אפי' גמר דין למלא חי עמלה וסמך עמלה : אבל ואת הרחילו אין למפסיקין . פי' אפילו התמול ליתמי . ודוקק בדליה עמלה . אבל נדליה עמלה אפי' התמול ביהמור יפסוק (תוס' ע' ע"ב בג"ה) והוא התמול ונד"ה אין מפסיקין) והתמול בתקופת השנים מעשורת של פסוקין בין ככוכו . והתמול המתקן משכור הסודר העלוין טעמי . והתמול בהורסקי פשוקו בין ככופי . והתמול אכילה לניב כלל . משכור סודר . ולגבי א"י משמול ידו . והתמול הדיון שישמטפו הדיינין והוא חיב מיושטיין משימחו בעלי דיניים בעשומי' : **מפסיקין לק"ש ואין מפסיקין לתפלה** . ופריך והא קמי ואם התמול אין מפסיקין . כיפח אתה ל"ת . פי' אם היו מסוקין בדה"ס ונגיע זמן לק"ש מפסיקין . ואין מפסיקין לתפלה . ונתלה מפסיקין לק"ש קמי ותכלה ותעטס בין לאכילה ובין כפי"ג א"י . וכלה דלא עניב ומני מורה וכלילה בכה אחת . ליתמור אפילו בנדיחה פתוח . ובאכילה דוקא בדליחה פתוח . ודוקא קבי' ומניו אבל לדידן שזה מורה לאכילה . דנדיחה פתוח לדין להפסיק . ובדליחה פתוח א"י להפסיק . ולפיכך חלק בין קמ' ובין תפלה בין דליחה פתוח ובין לדיחה פתוח א"י להפסיק . ופי' מנהה גדולה הוא בעת שמיטת התמיד . ומנהה קטנה הוא זמן הקרבן . ואין לפרך שמתמול מתחילת הקרבן ועד סופו . זה אינו דוקרבן כשר כל הלינה . אבל העיקר הוא כך דש מצאה על הקרבן מנחת תמיד . זה אינו הכעס שאמר (בבב"א ע"ב) לפולם יכא ארס זכיר בתפלת המנחה פשטי אלהי כו' . הכעס שמתנה הוא מוכנה הקדבנות . ונאמר בה נכפ ונאמר לנו אזכרנה שזכר בה . והוא אחר הקרבן התמיד . לפשוין תפלה שחיה שמתקנה בזמן המוקדם כדכתיב ותתחיל עט עמל . ומנחה לפני ידו התמול . ומש"ה זמן מנחה קטנה טעמה עמל ומנחה פתוח זמן הקרבן הגמלה (ב) :

ג לא יצא החייב במחשו . פי' במחשבו התשובה לו בנדוד דלזמן דרך אומנותו מייד כעבת תפלה . ומש"ה לא יצא מפי"ג . והלוקחיתא דבמתה הא מני ל"ה הוא וכו' והוא דנטי ללוקחיה בלזמן אחר . ין הוא סניית בגמ' להאריך . ולהוכיח בה שא"ל בלזמן אחר לאוקמי . ולא יפלה ור"ל לא יארא לאור הרב . פי' דלזר סני קמי האמוניהו . ואפי' בניה עמי קימות ושמי מנדשות . ואפי' פאר עלייתו ז' על בני ז' . ואפי' סגורה בחדר : **החון רואה כו'** . פי' חון בכל מקום שמת . והואה היכן מיוקת קוראים כדי לידע ארז פשטה האריך ועסקן הקוראים . אבל הוא לא יקרא שאין שמיים : **כיוצא בו** . והוא **יאכל הוב** . פי' אפי' דע וזנה שמתחתן שיה . לא מבניה עמלה זכרה שחבר ללכול עמה מפי שיה עמלה וביהם ונאמר מנחה אלה אפי' זכ וזה כו' מפי כו' : **עם הובה** . פי' אפי' מה ששמייר ממנה . דפס שמעמ שמה עמל לה . אבל הוא

מוטרת לחבל מה ששמייר (תמנה) [מחשבו] : **מפני הרגל עבירה** . וכן נדה לא תאכל עם עמלה של שחלוך מלא עמלה וסיקטת כעני עמולו לאכול זה בשר חמל חבל אפילו כהמורין . וזמנו שכן מוכח במנחם . ולאכורס לא תאכל דח"ה סתמה לימניה לאו חממו נדה מהו עמיסן הוא בנדוד והוא בנדוד . ח"ס סוף כו' . ח"ס עמי אכתיים אכלים כו' . הכס דישות אכ"ה עמיני ליכא . הכס אכ"ה דישות ואכ"ה עמיני . ח"ס כיואל זו לא יאכל הכז כו' . ומשני ג"כ הכס כו' הכס כו' . ולפי התיכונים נודאי משמע דהיכא דאיכא עמיני מוכר . אבל לפי מהקפא לא קיימה לא דפשיע ח"ס והא חממ רעבו לא עמל ולא חממ נדה לא יקרב מקיף כו' . אף אחבו נדה הוא דפשיע ח"ס והוא חממו בנדוד אכור . ח"ס למקפא חפי' דישות ושמיני אכור . אבל הנדה דליחת מהא דקאמר בסמוך ופליגא דר' פדת וכו' טוס' בדה"ס [ושליגא] תימא ממ"ל דפליגא דלמא מדרבנן אכור דודאי לא פליג אחמ"ל דלא יאכל הכז עם הזבה ופיר"ל דפי"ג פליגי דבעלמא אי חמריני עמל קרנות הקרס מורס דייטו דישות כללן עמיני פשיר אכור חממים דישות עם עמיני אבל לכו' פדת דלמא חן סמורה נילוי עמוד ממש . ועמל קרנות מדרבנן . והא"כ דישות כלל עמיני כמו לא יאכל הכז אכור מדרבנן אין לאכור דישות עם עמיני כמו הוא בנדוד והוא בנדוד . פ"כ כ"ל דפליגא דר' פדת . ולפי זה חמולוק שכן ר' פדת לרבך הוא סתמה חמולוק בין קמ' לבכר ומלכו . דבשר וחלבי דישות כלל עמיני כל"ס מדרבנן . והא"כ דישות אכור בידיו ומחור יד' : **ד וא"ו מן ההלכות כו'** . פי' אין פולין ואין קורין : ושמונה עשר דבר . פי' ובד שמונה עשר דבר גורו נבד מה שא"ו) . ואלו הן ה"ל דבר . פי' דפסלי מרומה . האוכל ח"ל . והאוכל ח"ס . והאזנת משקן עמולין . ובכא דלאו גורו במים עמולין . לפי עמיני כוללן במעלות סמויין ומעמלויין חפי' בנים . ומתמלה גזרו ככפלו עליו מים שאונין (פי' אחר עבילה) והא"כ על הכה אחר עבילה בח"ס (אין) . וסכור שנפלו עליו ג' לוגין . ודוקא נפלו אבל לא על הכה . והסכור . פי' אפי' נפל זיוו ונגע בכפר מעמים הידים . והידים קודם עבירה (ו) . אולגין (ומשקין) . וכלים שנעמלו במשקין . פי' אולגין שנעמלו במשקין ומעמלויין ידים . וכלים שנעמלו במשקין מחמת שרן . כל המעמלולין מביהין את הסומאם בטיני הכרע . והבולר לנס . גדולי מרומה . ומי שהמקין . פסן . ושמן . ויין . וזנומיון . וכבי מעמלויין גזירס . וכו"ל חשיב לר"ת ציור . ונתוס בושים . אין פולין . ואין קורין . ופסן ושמן ויין וזנומיון חשיב להו כמלא . והוא עמלה . דלמא במחלה הימא לר"מ אלל ל"ה עמלך הוא ומשני אכ"ה כו' ועל דבר אחר כו' גורו על כני שמעמה כו' ח"ה לר"מ משכרי הוא ומשני פריך כי איבי דל"ה לא חשיב ציור הי"ג לר"מ לא חשיב מרדס או גמול כומיס . כדפרך לעיל ל"ו דלמא עייין מחלוקת במקומה שומדת בזרי להו ומשני אחר ר"כ ג"כ כו' אבל לכו' מצייר דלמא נמתו וכתיב לא חשיב גמול סומיס . והכתיב דפרך חמלס אחר לכו' ח"ה ליה מרדס בזרי להו ומשני ג"כ שמעמ לר"מ לית ליה ג"כ ח"ה) . אלא דואר כניל פסן ושמן וזנומיון ויין ד' הן . ולר"מ קשה חפשי ציור הו' ו"ע . ומשני אכילים וכלים שנעמלו במשקין חמל חשיב להו . וליך למא טעם חפשי מה לר"מ חשיב להו כמלא ולר"מ בהתיא . דל"ת לנשעמול ור"מ חזיל לנשעמול . דעייך בגמ' משקין דמאי אולימה משקין דעין . דלדרימא נינו . אלא במשקין הבאים מחמת הידים . והכלים שנעמלו במשקין . במשקין דמאי אולימה זכר וזהה דלדרימא נינו . אלא במשקין שנעמלו מחמת שרן . ובתוספת ג' ה' אלא כו' אורי' דה"ה דמות ח"ה מייקת במשקין הבאים מחמת ידים עמל עם עם עמלויין כלים לפסול כמותה כללן חזינו דברים עמלויין לבדים כו' עמל ידים חמלס יעמל משקין שחבורי סומס חממל הידים ועמלו היום . אלא נקט משקין הבאים מחמת שרן לנשעמול דלפילו סן לא הו' אלא מדרבנן . ומיליט עלגומה דל"ת וכו' כבומחל משקין לעמלה חמריס (פסמיס ע"ג) כ"ל' אומר כסם משקין ליעמל עמל לעמלה חמריס עמול דקאמר עומתא משקין ליעמל חמריס עמול מדרבנאיו . פי' וכ"ל אומתים ללכולין עמלה וכלים עמול דקאמר עומתא משקין לעמלה חזו אולגין מן הסורה . ולפי זה חמל פריך דלכרי יוסי חמל דחשיב ליה בתרמי דמתמלה גזרו על משקין הבחין מחמת שרן שיעמלו כלים . מעמל משקין זכר וזהה . ובזכר הכיורם לא הו' אולגין וכלולים ומעמלם מדרבנאיו . וכו' הוא משקין הבחין מחמת ידים . אבל לר"מ אפילו משקין הבחין מחמת שרן ארין עממלויין אכלים מדרבנאיו והוא אכלים וכלים בין משקין מחמת שרן ובין מחמת ידים הכל דרבנן והוא מלא גזירס . וקאמר שפיר אולגין ומשקין לר"מ כמלא חשיב להו : וי"ח דבר נמתו וכו' כניל . וי"ח דבר עמל חמל . וי"ח שעתדו במחלוקת . ואלו הן הי"ח עמל חמל . ח' במחמה א' . עמיס עמל אכרב עמיני . ובחון . וה' במחמה ב' . פסן . ומרמן . וברבקי . ולאכל . ולדין . וה' במחמה ג' . לא יאכל חמל עמלה ולא כלכלר . ולא יפלה . ולא יקרא . ולא יאכל הכז עם הובה . ומש"ה חשיב זכ עם זהה כבאן . וי"ח שעתדו במחלוקת . כ' במחמה ד' דיו וקממיס וככעינין . וה' במחמה ו' . אולגין ונמד

אלמא חף בלח הגמס חייב : ח) עי' מ"ה רבנו הגר"ם ב"ה שמיס ס"ק כ"ו וכו' מ"ה (על ציון ז' : ח) מפרש כ"ל"ה ח' ע"ה ברה"ס ד"ה שדי טוס ופי"ג פסוק : ו) עי' כ"ף נענין ידו של אדם מוכנה כד' ובמחמה עולה עמוד כ' ברה"ס : יא) עי' ג"ה ב"ה ס"ה ר"כ ס"ק ו' דש פסוק רבינו רכן עיקר כסברא וזה דסודר קטנה מוכר סמוך למהה גדולה וכאן משמע דלפילו סודר קטנה סמוך למנהה גדולה אכור . ואפשר דלענין דיהא עיקר כמ"ה רבינו ב"ש . אבל לענין פי' המהה נקט היורא דרכ אחת בר ישקב וכפסוקין באין המהה וכו' שמשנה זכ :

יב) עי' זוח מה שכתב רבינו בשנת אלהיז גרבות ס"ד מנהא ח' ברה"ס ע"ה הרשב . ומנאר שם כמ"ה רבינו כלן כי זמן מנהה לא אמרו בזמן הקרבן התמיד אלא בזמן הקרבן המנחה שיהא אחר הקרבן התמיד . ואמר שמי כי שני מנחות אלו תשריית ומנחה סמכו נקביעות זמנם על הכתוב ופ"ה ע"ה ח' א"ל ענין פי' המהה נקט היורא דרכ אחת בר ישקב וכפסוקין באין המהה וכו' שמשנה זכ :

הקרבן התמיד . ואמר שמי כי שני מנחות אלו תשריית ומנחה סמכו נקביעות זמנם על הכתוב ופ"ה ע"ה ח' א"ל ענין פי' המהה נקט היורא דרכ אחת בר ישקב וכפסוקין באין המהה וכו' שמשנה זכ :

מני שמיס הריבין להקריס על קם להקריס על קם שיהיה כד' שיהיה כד' ס"ה ר"כ ס"ה ח' א"ל ענין פי' המהה נקט היורא דרכ אחת בר ישקב וכפסוקין באין המהה וכו' שמשנה זכ :

ומנחה היא לרואה יומר מכל התעלות ומכל הקרבת כמ"ה מנחה זכרון שמכרס תמיד לפני הקב"ה ולכן בלתיא כתיב ויהי בעלות המנחה היה בזמן הקרבן המנחה שאז הוא עת לזון ולקח חממו עשולם יכא אדם וכו' בתפלת המנחה ע"כ : ז) עי' ח"ה ר"כ ס"ה ח' א"ל ענין פי' המהה נקט היורא דרכ אחת בר ישקב וכפסוקין באין המהה וכו' שמשנה זכ :

מוכת דה"ה כ"ה כמ"ה סמ"ה סמינין ומינין הנה' דהקרי עמלו טעמקה על רכ"ה דל"ה גזירס גזירס וסריד עממ"ה ומתנה גזירסות ודקה דתמ"ה ידו מיידי וכן בכרימא אחרת כעבת מיידי ע"ה . ולא נקט ללאוקמי כ"ה ע"ה ח' א"ל ענין פי' המהה נקט היורא דרכ אחת בר ישקב וכפסוקין באין המהה וכו' שמשנה זכ :

כחז רבינו כבאן . דלזון בן סודר דלמא ע"כ : ז) עי' ח"ה ר"כ ס"ה ח' א"ל ענין פי' המהה נקט היורא דרכ אחת בר ישקב וכפסוקין באין המהה וכו' שמשנה זכ :

אוי לרומה הכלכה כי בן סודרית הגמל כמו משקין רבינו . וזכ"ר רבינו כ"ה ר"כ ס"ה ח' א"ל ענין פי' המהה נקט היורא דרכ אחת בר ישקב וכפסוקין באין המהה וכו' שמשנה זכ :

כחז רבינו כבאן . דלזון בן סודר דלמא ע"כ : ז) עי' ח"ה ר"כ ס"ה ח' א"ל ענין פי' המהה נקט היורא דרכ אחת בר ישקב וכפסוקין באין המהה וכו' שמשנה זכ :

אוי לרומה הכלכה כי בן סודרית הגמל כמו משקין רבינו . וזכ"ר רבינו כ"ה ר"כ ס"ה ח' א"ל ענין פי' המהה נקט היורא דרכ אחת בר ישקב וכפסוקין באין המהה וכו' שמשנה זכ :

כחז רבינו כבאן . דלזון בן סודר דלמא ע"כ : ז) עי' ח"ה ר"כ ס"ה ח' א"ל ענין פי' המהה נקט היורא דרכ אחת בר ישקב וכפסוקין באין המהה וכו' שמשנה זכ :

אוי לרומה הכלכה כי בן סודרית הגמל כמו משקין רבינו . וזכ"ר רבינו כ"ה ר"כ ס"ה ח' א"ל ענין פי' המהה נקט היורא דרכ אחת בר ישקב וכפסוקין באין המהה וכו' שמשנה זכ :

כחז רבינו כבאן . דלזון בן סודר דלמא ע"כ : ז) עי' ח"ה ר"כ ס"ה ח' א"ל ענין פי' המהה נקט היורא דרכ אחת בר ישקב וכפסוקין באין המהה וכו' שמשנה זכ :

אוי לרומה הכלכה כי בן סודרית הגמל כמו משקין רבינו . וזכ"ר רבינו כ"ה ר"כ ס"ה ח' א"ל ענין פי' המהה נקט היורא דרכ אחת בר ישקב וכפסוקין באין המהה וכו' שמשנה זכ :

כחז רבינו כבאן . דלזון בן סודר דלמא ע"כ : ז) עי' ח"ה ר"כ ס"ה ח' א"ל ענין פי' המהה נקט היורא דרכ אחת בר ישקב וכפסוקין באין המהה וכו' שמשנה זכ :

[גמ] ימד נאלין וקולס פ"ג הימד חומתין דהוילי לדידין נו' :

ב מתיירין פקיעו עמיר. עמיר היינו מלמן כדלמי' (ל) : לפני הבהמה בשבת ה) : ומספספין את הכיפין אבל לא את הזירין נו' . אמר רב יוסדס סן כן פקיעין סן כן זירין . קסבר פקיעין מבי זירין מלא . כיפין דלמי . פ"י רע"י תעין : ארזי פ"י רע"י [ארז] [ארז] ט"ז נופ' . וה"ל מתיירין פקיעו עמיר לפני טהמא אכל קספוי לא , וכיפין קספוס נמי מספספין , אכל לא את הזירין לא לפסס ולא לסמיר ו) . מ"ט דל"י קסבר טעויו איכלא טעוין , טרוחא נאובלא לא ממחיתין . פ"כ לפון כה"ף ז"ל . והנה טולס גהיכו כה"ף כנו' רע"י נגמ' . אכל לא את הזירין לפסס אכל מתיירין , וקסא מל פירוטס , חדל דהיס ליה למתקב בחלא , והכי [כ"ל] מתיירין פקיעין זירין אכל לא לפסס . וכיפין נו' . עוד מלו דלמי לפירוטס אן אמרין נקט על מבלים , וקאלמד מוס כדהייו . אכל יגס רבינו ומלא כפירוטס וישה גירקס כה"ף ז"ל , וה"ל וידוס דדך טהנוטס והקפין הוא כבי . כעשדיין ככין מלוד טעין משלס כריכות מד כריכה , ומילמי לא כרין ולא קפין טעין ממכי כריכות חלא ויטניס טעוין קסין מלוד ועטוין מד כריכה ו) . וס"פ דממני' . פקיפין פני היינו מילמי' , זירין מלא היינו כרין מלוד , וכיפין

דלמי היינו יטניס קקסוס מלוד כעין חרז . וה"ל מתיירין פקיעו פתחי אכל קספוס לא . דכלא קספוס נמי איכלא הוא ולא מתיירין נאובלא , וכיפין יטניס פקיעו נמי טעו דקספוס פ"י איכלא . אכל לא את הזירין היינו כרין מלוד לא לפסיו נו' . דכלא נמי נאובלא הוא ולא מתיירין נאובלא וד"ק : ג' ת"ר אין גובלין אס קבלי וי"א גובלין מלן "א רבי יוסי ב"ל יורדס הוא . וה"ל דממני כו' פ"י והמירין נגמ' וטוין שמוטין אכל הסיס נשנת ופ' והאמרת אין גובלין . לא קשיא הא בשבת סא כרסה . ונכרה נמי דוקא דממני . והיכי ממני אר"י בחול טותן המותין והמ"כ טותן השמית בשבת טותן אכל השמית כו' . וכן עסק כה"ף . וממנו הלא מוקמיין מלן י"א ר' יוסי ב"ל יורדס . ולדידיס אפי' פכס מוסר והאיך פסק כה"ף כ"ל . המור כוכר טעויהס אלינא דריב"י . והכא טעוין נכר והכא טעוין נכר (ח) והכש"ל לא כן כוכר . ואומר הא דפרכין והאמרת אין גובלין פ"כ אלינא דר' פריך . דלמי ברי"ל ל"ק כלל דלמיל . מלן י"א גובלין כו' ברי"ל . ולר' מ' בגמ' רכס . אכל ל"י ברי"ל אפי' פכס מ) אכל על כה"ף [קפין] כ"ל . וי"ל דגירקס כה"ף טיס נגמ' והמניא אין גובלין א"כ גס לרי"ל ברי"ל קש' . ומירין אלינא דר' כ"ל . ולא מקלי דלמיל פריך ויחס מולס פסק כה"ף וד"ק :

(ד) ב"ר ש"ל כלל גרול : (ה) כ"ר"ף ג"י' נמתי' נשנת ונגמ' ליחא : (ו) ע"י נכמת רבינו על ס"פ ס"י' על ג"י' כה"ף וכוון הוא מלוד : (ז) מלמי כה"ף גירקס מלוד טוילנא ממס כס' רבינו : (ח) טו' נכור ס"י' כ"ל : (ט) נכ"ל ס"י' כ"ל : (י) ע"י כמניד משנס כפ' כ"ל מלמי עמס כלכס ל"י :

מליק מסכת שבת

הגהות וביאורים על תוספתא מסכת שבת מהגרא זל

אמר המסדר (כד' ירושלים) מצאתי הגהות נוספות על התוספתא ובאורים , ואיידי רוטרי מרכסי ולכן צרפתיו לכאן [והסימנים הם כפי התוספתא שנרפסו בש"ס החדש ד' ראם בוויילנא] , וכן עשינו גם אנחנו . (הסדפיסים) :

הגהות

פ"א סו' י"ב בקיסם שבאזנו ולא צבע בדונמא שבאזרו : **ב"ב [ה"ג] יח** יעשו אנשי קסופיא שאין להם לא זה ולא זה [אלא נפס'] אין לך אלא מה שאמרו החכמים ומלוקים בשמן פקיעות ובגמפ ר' שמעון שורוי אומר מלוקין בשמן דגים ובעפרין סומכוס אומר כו' א) : **ש"ס [סו' י"א] [ה"ו]** בכ"י איתא , **השאות ב) :** **פ"ג [ה"ד] סו' י"ב** מ"ו לא נמצא בכ"י : **פ"ה [ה"ה] ב) סו' י"ג** המסריכין ויפשייל את הרצועה לתחת : **פ"ז [ה"ו] השופך** מים ל"ח ואמר הדא ח"י מדרכי האמורי אס מפני הרשין סותר **פ"ח [ה"ז]** האומר טרפא הרי זה מדרכי האמורי . ר"א בר' צדוק אומר של בית ר"ג חנו אומרים ביה"מ מפני ביטול תורה , האומר ימיר : האומר אשתה ואותיר אשתה ואותיר ח"י מדרכי האמורי שתו וחותירו לא מדרכי האמורי . המרא חתי לפום רבין לא מדרכי האמורי : **ע"ב [ה"ז] סו' י"ג** (ב) : איתיה טעוין ר' ישמעאל אומר זה המעביר שבעת מיני זבור על העין . ר"ג אומר אלו נותני עותים נו' : מודי ערבי שביעית לחות ימות המים ועיקורי קטניות סלהיות רעות , והכ"א אלו אוהיו העינים **[ה"ז] סו' י"ב** לאידרא לימא הכי נגענאט כפחוס כו' : **פ"ט [ה"ח] ריש בן אליעזר** אומר כל שהוא כשר להצניעו והוכשר כיוצא בו להצניעו והוציא בשבת הרי זה חייב השאית : **[ה"ח] סו' י"א** קסן נשחק בכ"י . **[ה"ח] דוכסופוס** כדי לכתוב עליו את המזוזה . קלף כדי לכתוב עליו פרשה קטנה שבתפלין , שהיא שבע ישראל גויל כדי לכתוב עליו פרשה קטנה שבתורה **[ישע"י** כדי לנבל **[ה"ח] סו' י"א** כה"ל **[ה"ח] סו' י"א** . מהולסית **פ"י [ה"ח]** נאכל הראשון כו' . הוציאו כתבי גרוגרת ונתנו בר"ה וחזר והוציאו כתבי גרוגרת לר' ה אחרת אס העבירין דרך עליו חייב : **פ"י [ה"ח]** עומק עשרה ספחים ורחב ד' חייב . שות ברשות הרבים ועשוי סדרון לרח"י אס יש גובה י"ט בתוך ד' א"א לחי וקורח . רח"י השופע לרח"י הרי תוא כו"כ . שוח ברחי ויעשה סדרון הרבים אס יש גובה י"ט בתוך ד' איתא א"צ לחי וקורח . **[ה"ח] סו' י"ג** חייבין . נשחק והונה חייב : **פ"ב [ה"ח]** הבהנה כל שהוא חיי זה חייב אחר נתן את האבן . **[ה"ח] סו' י"ד** . החפוס : **[ה"ח]** ברס קרוש בחלב הקירוס , **פ"ג [ה"ח] סו' י"ד** . **[ה"ח] סו' י"ד** א"ר . **[ה"ח] סו' י"ד** א"ר . **[ה"ח] סו' י"ד** א"ר . ח"י חייב קנה של סנורת חייב . ושל סידרין פסור . ר' סופאי אומר קרן עגולה חייב ושפופה פסור : **פ"ד [ה"ח] סו' י"ד** וכל וכל יתא מביא כלי אחר וקולס כלי אחר ומצרף . שרדן לו אורחים מביא כלי א' וקולס כלי אחר ומצרף ולא יקלס : **[ה"ח] אסקליא . פ"ה [ה"ח]** [ולוחים של קיפוס : **פ"ז [ה"ח]** ע"פ נשים ע"פ כותים אלא בצפרין : סילס .

ביאורים

פרק א ודרו רה"י . למטוין הא דר"י דלמ"ד ג' נחיס אכל ב' לדי ר"ס הוא טעוס לחי או קנה מלמן ומלמן והוי רה"י : גמורה . מה"ד כי פליגי רבנן בעני דר"י כ"ח למלס אכל לזכר למנס כו' רה"י קמ"ל : זו היא ר"ס למטוין אידך דר"י דלמ"ד אס טיסה דרך חפסן ומפסקתו סילקס ללדנין : גמורה . אגב רישא נקיים אכל יס כו' והכרתליס . פריך נגמ' אלו כולו לאו כרתליס . פי אלא רב דימי א"כ ומומן לא נכרה אלא לקמן זימס סממוכס לר"ס כו' מלך על רביס ומכוולוס כו' . כך מילמא לחי ממילוק' ר' טויוס מ"י' פירכו וכן לא טירכו כו' רה"י . והמולוס אהוטס לר"ס והמניכס מ"י' ניסא' : ולקריאת סלל . ממנס

מוסר . ממנס דלווייתא : נקיפס טו' . הוא ווי"א ג"ל . וכו מתיירין סכריס כנגרס עליו משוין נקיפס יו . וכל השטיס כלן הוא מה טעויהס האומניס אומנתן מליין . נללחס לבוק סיכירוכו בני אדם מלחוס אומנות הוא : נו טיחס אמרו סהכוס כו' . ר"ל כדי על סוקת אמרו והיו חולקין בהם בית ממלי ונ"ס ומנו ורבו ב"ס כו' ד) : אהס טעוס כל טעס . פ"י ולא נשנת אכל מלחס סעסס ממילא עפיר דמי : **[ה"י]** ולא מוטוין פמו של סהמור : ולא מניכויין מלוי ממלוי על כמיוס דנללס כתישעו לכוילי נשנת : **[ה"י]** אומתין מים . וס"פ נגמ' נשפת סהמור לגינא : קולור . ממניכוס : איסלגליט . נקיס : נכסית כלי כסף ממליידין כהן לזרות ממשין אופן נשפירוס וכן ממניכוס ויכירוס הלכות : מוגמר . לכוטס ומיני נשמים מממשין הנכוס טיחס רימן טודק : כמיס על מים . ונ"ס לחיים על יד ועל המור טמלווס על נפיסמן : נכדי סיכמנו כמכוד יוס . ממני ממקמשס קול וליכס זולמח לענח :

פרק ב [ה"א] שאין צורפין לא את המותין . ממנס דהוי ליה י"ט עסא ונ"ט דהייט ענח עמנון וגל פמכו . ואין עסא דנלס פמכו דוחה לא סעסא ועסא : **[ה"ב]** לפטוין מדוכס . היסך גדול סהלמד ממכיל אס מנירו : **[ה"ג]** לרי . היינו טמן אפסקמון : גיולא מן ספרי . לאסוקי עקן דגיס ועטוין ולי : סלמרו כמניס . כגון פסולי דמנימיון : מה סמלוס חכמים ומתעין עמנון פקיעות ונכס . ר' שמוען עזורי כו' . כ"ל ולא כמו סכסכו בגמלא . כי לפי גמלא מה מוסף ר"ס עזורי הלא גס סה"ק ממיל עמן פקיעות ונפס . סלמרו אין לך דבר הלא מה סלמרו סכסוק . והסלר סכל מוסר . אכל סהל סמלמיטו סוכא . דלפילו עמן דגיס ועטוין דמקריס אכסוס . מהסלר סכל מוסר . ג"ל עומטוס היינו מ"ק ר"ל ר"ס עזורי (ח) : כמיס אומר טו' . אפסקוס טיינו מ"ק סילכ בנייכו דרב כרונא דלמי פ"י סמרוטס עמן כ"ס ולא מסיימי : ג' על ג' . לקבל עומחס ען דמכיב וממנס נפסמי הסך ומקלס עומחס נכסיס : **[ה"ח]** עיב ומכרסית . מלמנין עמן ג' אכנסות : ומסכסין נו כוסס . דאין ממכסין כדבר המקבל עומחס : טוין מהספמן דליקרו ען דמכיב וממנס נפסמי הסך ומקלס עומחס נכסיס : **[ה"ח]** עיב ומכרסית . מלמנין עמן ג' אכנסות : ומסכסין נו כוסס . סול . הוא גבידי גדול : סמלר ומדליק סהלמ מלליל סמרי ומלא סממן ללול וממך אחר סממילס יפס : מעלין בדיופי הוא מה סכוסין ב' ספופס ומדנקין זכ"ל . וימטין סא' עמון מניס ומולקין סמני מעס . ומוילקין כל מה [שיס] נכסית : ומטייין לחולס . טיס סולמס כממטייין מן כלי קטן עטוי לר על מורו הוא ימן :

פרק ג [ה"א] שנתן עלוס טעור . ממנס פ"ס : סמלר סמלר סכר כן . סכולפין אחר דמנו ענלס לקועמו . והואיל וכל איסורו אינו אלא גזירס מלמ יתחס וס גנילס דמנו מוסר (ח) : כלל אמר ר' ינמעל כו' . זכו דפס רביסית מ) : **[ה"ח]** כמורס ומסכיל

(א) כן הוא בכ"י ודלה כמו שטובא כהמכר רבינו הנדס עם ס' מנחה זכוריס . וכן מיינו בשמיות שמיני רבינו כהמכר עם ס' מנחה זכוריס . וכן מיינו בשמיות שמיני רבינו כהמכר עם ס' מנחה זכוריס . (ב) וכן מוכח בביאורו : (ג) וכן הוא כפי' על שמיות : (ד) קסא מלמי לא נכר רבינו ביולרו זה אלא כקודם כל מסלמלין עטוין נו' . וכלא לי בדרך אסכר . וסנה מלמלר זה אימא סוכוס כל"ס פתח איסור ע"פ ס' חשיס . והוא סכוס כדל עס מ"פ ט"ז לכלן ויכתי גינס מוקוס , ע"פ טעם חשיכס" ט"ז , וב"פ חלקו עס ב"ס ו"כ זס כלן ג' לטווס . מרו ומלקן . וממו ורבו . ונ"ס יולר רביט מס פויחס . אלא סממילוק לא סכין סה"ס וסמטיין ככלל סמסממוס : (ה) לפי גירסת רבינו פאנו זלריך לפס כן : (ו) ע"י רע"י יג ע"כ דג"ס סולול אכל . וע"י חגיגס ל"ג ע"כ : (ז) סמך בוס פויחס רע"י פל י' רעופס (כ"ט) ג' דג"ס וממרו : (ח) ממוך בוס פויחס כהמ"ס ל"ו פ"כ דדיס לא ימן : (ט) ע"י ויסולני כ"ג דסנע סולול כ"ג :

התבטל כו' אבל להחמשה החולין או הכלים שהתבטלו תלוי בפולגותא לדעיל דהוא כו'
מחיר ור' יהודה: [ה"ו] שמונין לשיבית. פי' שמונים המים לזכך עולם ורבי
באזהרה שהם שביעית נעשה. אבל אין מונון לשבתות להקדש בזהים יום בשבת נעשה וה"כ
לא יורד משקט בשבת: ד"ה ט' על השביעית להללו. והמחיר בירושלם מאז בבייטו.
ואמר דליכא בימייהו לקבל ולמחמתא. דהיינו טהור דענטע קודם. שלשום יום קודם
בשבת. למחמתא שהים שבת ואלך. ומאל לה לישנא דמורי' לירד לעפר. שחשבו
לעלה ולכל מיני מצויעות. להך לישנא דחשדו ח"ל לעפר. וכן"ל אפיכא נמי דהיינו
שקטת ל' יום קודם שמיית. ללשון א' ויטו משמיית וח"ל לעפר. וללשון ב' דחשדו
לירך לעפר סמך בשביעית נעט ז):

פרק ד [ה"ב] ומשפטין גזון. זכו לשיעט תוספת אבל הגאונים ל"ג גזון (ח).
מחויין נכבדים אבל הם לא היו מחויין נכבדים לא היו מהתפין אפילו
גזון משנה שהלך שיאמרו שבחתינן נחמטו: [ה"ג] ור"ל מחיר בשמים: מחיר לזכור.
את הישעה: לא בחמין אפילו ודחמו מיט' שהיו ממלאין לו כלי של גזון מע"פ. לאו
דוקא אלא שבעה שהים כך הוא: [ה"ד] ומוקין בשבת. מי שפסקה מוילא של שמעיה
וארזו וטעו בדיבור מולין בראשו שיהיה נארו נעשע ודומה להניקה: [ה"ה] עשה. פי'
עביבה: ואכסר לימן בלראשו. פי' מבלי: [ה"ו] וטעו למחוי מים ומחמיה שאכסר
לעלמיה רקימ: [ה"ז] קטבלא. הוא עור עבה: גזין למר שבהפק. פי' מה שנטעמ
לקומט: [ה"ח] גלותקין הוא גז עבה יותר מקיין: וכן היס רעב"ל וארז. כלומר

ז) ע"י בום בשות אליהו שביעית כ"ז מ'ו. ועי' נכאל השלחן ביומן כ' סוף י"ב ונב"י כ"א בסופו: (ח) ע"י מ"ה ב'ס' כ"ה כשמים ג': (ט) וכן הוא בפי' על המשפט: (ט) ע"י
נדב ז"ח ע"ל כדפי' שם ועי' נדף פי' ע"ל: (י) ע"י נדף ק"א ע"ל כהו"ס ד"ה ר' יהודה ועי' בפי' ש"ס בביאור הגר"א ס"ק כ"ד כ"ה:

יש סדר למשנה

מסכת **שבת**

מחרב הגאון הגדול המפורסם וכו' בקש"ת מו"ה ישעיה (פיק) ברלין וצ"ל אבד"ק ברעסליא (נעתק מכ"ק).

השיב לי. בד"ה עוד כתב מר גוז"ל מ"ה הר"ם וכו' ונעריך וכו' וטעונו הוא וכו' אחרי העיון
עמדתי מרעיר בערך ערך הון כהן כ"ק דענת וכו' וכפי' הזה כתב רש"י שם ג"כ בדמותו וכללתי
והסר מעתה לא על רבוי הערך לבד כי גם על רש"י תולנת בהכ"ל אבל נחמט שניסם דתקן ידעוין
לחטו מי לא מורד דמון ג"כ היינו שנקרע שמש האל כן שמיניה הערוך מיד כמקור מגמ' דפי"ז
דימותא וכו' ח"ל לפרס בשמין אחר רק למשמן וכו' עכ"ל כוכב [ג"ס] כגאון המהגר הערוך כהניו
וכלצו אחר כחתינה אלו הון שארי דברי' הרסם ופעמיה בלתי נקטרס. לפי שבכחתי בשהו' וזו
חשונתו גז"ל. ול' ליכס קאם דנרש"י ול' דעופש נמו' שמש וזה שכח המק"ל את הכתובת
אין פירושו במקרא לעולם הפכסו שרבי בימי חבתי כ"ס"ל לא הי' המהגר לקרות לפי הקוראים
ודכ"ו כנס' מיג"ס ה' הקורא עומד ויובט ונעורו וכו' קל"ז ע"ל אלא דכרוש' שמש
הכנסת שמכין האנשים הקוראין למחר ומסדר אותם מי שנקרא ראשון ומי שני כו' ע"פ מנהג העיר
וחקוקהם ומגיד לכל אחד מהם ראש הפרסע שצריך לקרות למחר כדי שיסדר אותה בעתיד ר"ע
כו"ס אכור סי' קל"ט [ומלת מקראי שרש"י הוא מנבין בסיף בוסק קרואו: מדקדק' בנין
הפעול לו מפתיל ויזיל לפי פעולת שרי' וזאתו חמועד מן הכמש לקרות פולו אחד והקריאה פעולה
ש"י' חמש על הערוך שכח כו"ס שזחן אריך לראות הו"ה יקרא וז"ל קורא [אפי' ל"ל] בני חס
כו' משמע בדאי' דעל ספ"ד העורך לפני התורה קאי בנין כה"ל שפיר וטעונו הוא דמלתא היא
שמש ש"ל בכנסת משעט ד"ל דמלת מון בדש"ן קאי בנין חסין וז"ל רש"י ר"ק כהניו ור' דלכתי קאי
כמ"ס רש"י נ"י שריי ערור גז"ל מייחיי כך דמסתין למחין וכן חסין מהה דג"מ וההם דהיינו
משמין ח"כ קשה על מ"ה הר"ם וטעונו הוא שריי כמו שכתב העורך לפרס מונין ח"ל"ה ל"ה לפרס
הך דבוסק והפסד שיהי לרח"ט גירס' אחרת נערוך ואח"כ ג"ס הלכו לא רח"ה ר"ק כהניו מוסק
הערוך כי נקש"י ספר הערוך ולא כשנתינו ע"ל ג"ס כגאון המחבר ח"ל' ושבחתי מרוב חיות
קדש כל דבריו של גדול שפתי דיק ידעון ראו' ליכס מה שזאלתי לדקדק ש"ל המרשס הרה"ס
נמו על פס"ה. בהם כמש' שג"ה ג"ס כגאון לחיות נעמוך שריי בנין חסין ח"ל' לא הי'
לקרות וכו'. עקומת שפתי חס משהה סו' מעשה פי' העורך שכתב לפרס המהגר דכח שזחן
אריך לראות הו"ה יקרא וכו' קשה שריי בנין חסין חסנה ורש"י לא היס כהניו וכו'. לפיכך
אני אומר דגם בנין חס"ס שבו העול' קורא' כשנמס מ"ה הגע נעמך רטו מי שלא היס בך
בגוינות טעמיהו או שקלו פגוס או נמדך ביהר או שקורא ללפ"ן עיינ"ן וכס"ל ובעתה לני"ש
היי' כפי' קאי'ל כשם ס' האשכול כו"ס"ל דהא דתקן כ"ס הקורא את כהנייה עומד כוונתו אילו
קורא בתורה היינו לומר דלתי קורא ע"ס אבל אוקמי אישע אהרינא שבתא וכו"ה והסומא מברך
ועומד גזון שפיר דמי וכו' היי' מונאד לרה"י דגם בנין חסין חסנה היו מקיין לוחות בני חס.
וזוה יתבאר סקד סיכע למאוד לטון הערוך כשכתב שזחן אריך לראות הו"ה יקרא וכו"ה יתבאר
אדס לקרות בתורה. על כוונת רש"י אמר' כשהי' אדס לקרות הו"ה יקרא וכו"ה יתבאר
אדס לקרות בתורה [כלומר לחות העוליס שאינם קורא' נעמלא חלל טוליס על מנת לקרות לפניס.
ואוחן בני אדס הקורין נעמלא חלל טוליס רכא הפרשע לרה"י לא א' העוליס ש"י' יודע
לסרן אותם כעדו"ח כי עקומת וכו"ה ג"ס כגאון קני' ע"ל זחא אדס. להגיד מרה"ס אחרתי
דבריו של גדול כמה שכתב ואח"כ ג"ס הלכו לא רח"ה ר"ק כהניו מוסק כערוך וכו' רכא רח"ה
מפני שספסר הערוך לאו לכל מיני ואפי' לגדול כדור כמחוי מדבריו יכיר שאינו כן ספן וליי כחתי
סודאל על חלקו. כי כרנ בערוהו כל רכטו הערוך חשק'. והיינו כחונר מבורח מחוסר לבדך
ולכתינו. מחויניו הפלטה שבערך. ובגלכר כל אוחין כלי ואומנו יודין אריך. יעשינו עד שפלאו כל
דפוסי הערוך. וכתי ס' כולס חתי יוד' אכר אכפתי אותם כחאו"ה. גישים ג"ס ישיגס. שורף על
אוחן שמוכר ששפתי שישים. ובכולהון נדפסו דברי הערוך כמו שכתבתי למעלה וכן מה דברי
רבינו נתן בעל הערוך ולא נמאל כנולין דברי כהניו מחבר וולתי. אדס כדורס אמ"ע וכן הוא
לכדו. נמאל שסחיף מכס' ח' כשמו ר' בעיטוין מוספוט וכו' יוד'. כרלשי חיות. ח"כ המורה
אמר בעיטוין. וגם ס' מן חל' די ר"ל תמונת גזון להורות כי יוד'. והוא לכדו. שמהו וכו'
ע"ל ודו. והבס דברי המוסק בנין חסין חסנה עוליס לעמך הפסיס. בנין החוסס וכן שיקר
פסיס. ואכר על כן מדברי קולס. כרלש לעולם. כי מה שכתבתי במו' הן הן דברי הערוך
נעמלא [עמ"ס] כס"ד שיליה מ"ד ס"ה דנכרות: ג [ח"ו] ד"ה באמת אהינו פירשו כר"ב גיש
פ"ה

פרק א משנה א ושמים שחן ארבע בהין כיצר וכו'.

פרק א משנה א ושמים שחן ארבע בהין כיצר וכו'. כך חיבת נמשנה שנמנח:
[ח"ו] ד"ה ובע"ל כיוס וכו'. גדול דידע' לא מיייר. וע"ל דהו"ס נדף ג'. ד"ה
נכח דיישא וכו' חילנו דייירי נכדכי והפסן של נכדי דלפילו כמניס ומזולו כל כיוס אין כאן
איסור כלל כיוס שאין הכסן של בע"ב ע"כ: ג [ח"ו] ד"ה דרוחן וכו'. כמ"ל נערוך שצריך
לראות הו"ה יקרא. ול' הערוך נערוך מון בע"ב דשבת דף ט"ל. נחמט המון כוונתו תיעוקת
קורין פי' הוא שליט ליכוד וההבוס דוחא שזחן אריך לראות הו"ה יקרא והיכר קורא בני חס
לקרות בתורה נגמ' דכ"ס כוונת ר"ח כ"ד: דתקן נפ"ס דהיינו מברוס למחוי מים משפטיין את
בנדיקן כסוף גמרל דתקן השוכר את הפועלים הכס [כחז"ו] כ"ל בחתי מחא פי' שומרי מדועות
שמידין לכמור שמייהו תמורה ע"כ. ונ"ל רש"י כפי' המשנה החון. את הכנסת הנקראת את
השנעס קוראים בתורה וטעמיה שמיט יודע סיין לירכין לקרות למחר וכו"ה היין קורין תיעוקת
של בית רבן בשבת זו וכן קורין כסדר לאור ספר בבבלי' יודע שהיא פרשה של לו לישנא אחרינה
חון נמלד תיעוקת וכו"ה הפני יחמולו למחר ע"כ. ונ"ל רש"י ב"ה בבבלי' דהיינו קורא בני חס
על המשנה דהיי' עובר לפני התיבה וכו' וכו' ח"ל ר"ל אומר דהין ח"ל יבול לפרסן חלקות
כהניס וכו' והא דלדברי' כבוסע ל"ה. דלשינסי קורא כהניס אחון קאי ולא שגליה ליביר וכן הקורא
ככפי' [אומר לה' ז'ן] אמור להם מלמד שחון אומר להם אמרו ובירושלמי דנרקין קאי'ר וכלך
שיזה אחון יתכל וכ"כ כפי' ר"ל לשינסי קורא החון כהניס לכל ש"ל הספסיק עבירה ע"כ
כיוו ונערוך פי' חון ש"ן וטעונו הוא חון הוא [ההמתקן] ג"ל המהמקט לכריי ביה הכנסת ח"ל
הוא כהנייה את הלימוד ידי חמיהו כהפלו ועוד אמר' כבוסע ל"ה: חון כהניס רש"יס להתחיל
בכרבה עד שיכלה הלימוד מפי הקורא ובכפי' קאי'ר חון ש"ן רבאי להתחיל ש"ס טולס עד שיכלה
חון מפי הקהל אלמא ח"ל לחי היינו חון הקורא ע"כ. ובכפתי כהפלו שבערכין ד' ד"ה כה"ל
ונערוך וכו' וטעונו הוא וכו'. לא על הערוך טעונו. דה"כ למס ה"ל דוקא על הערוך הלא גם
על רש"י כלשון הראשון תלוינו שפי' הכה חתון רואה דכייטו הש"ן הקורא כלכר כעיקריו לשון
[עלי וכו' פי' הערוך כפי' ר"ל כלשון הראשון כהנייה חתה ומדוע לא כתב הר"ם כהה גם על פי'
רש"י. וכן דבריו נערוך מוצר היסוד דודאי גם איש מורה דמון כהנלך כבזב מקומות הוא העסק
בכריי סכ"ל. והסוד על זה שריי הערוך מייחי כמקור לזס משנה דתמיד כפ"ה מוכרוס לחניס
היינו נעשטיין את כנטיין. וכס' ח"ל לפרס באופן אחר חלל שמאי' וכפי' כהניס' וכר"ב דהיינו
השומין העוסקין בנכרכי כהמק' וכן בשבת ח"ל. לחוניהו פירש"י כמשיכס. עוד כס קל"ס. שמשו
מקל לחויה פירש"י למשטיין וכו'. ובס"ס ס' ח"ל. וחון כהניס פירש"י שמש הלימוד. וכן בימות
פ"ה פירש"י וכר"ב שמש ובכסוסי מ' פסק' ח"ל פירש רש"י וכר"ב שמש כהניס עקומת עכתי
כהניס עליו להכניס וכו"ה ולח"ל להשטי את התורה ולכתינו הכל. וע"ע כוונת מ"ב: כרש"י החוניהו
ובפי' שריי על לורכיי היסוד ונככות ח"ל. ע"ס נדפס על בגליין כשם כרש"י. ובכסדרידיו ל' ש
שחן חוניהו פירש"י שמש ג"ל להקרות חתיי' ולחמון עיניו דעין לדין אולס כרוב' חלו' כי הערוך
וכס' רש"י פירש' מחתי' דכחכ בשבת החון רואה סיין תיעוקת קורין. לא מני לפרס דהיינו ג"ס
המתקנס כוונתו ככ"ל כ' יום עינו' לו ומס חוטלת יגיע חלוי חס' יודע סיין תיעוקת קורין וכו'
לא. כן היינו אכר שריי הערוך וכו' וכו' היינו ח"ל חונר כהניס דהכא שמיט שליט עיבור המקרא
את שמה הקוראים וכדי שמי' יודע לקרות למחר רואה סיין תיעוקת קורין. ועל זה כדמק"ל ח"ל
דכוונת הר"ם הוא על מי שרצה לפרס ע"ד ר"ח ועמד דה"ש רבאי ללפסיין נקיותה כהניס ח"ל
דהיינו כשדרי מלמד שחון אומר להם וכו' היינו ח"ל שצורך בערוך כהניס דהכא שפי' חון כהניס
ש"ן. ועל זה כיוס כרש"י וטעונו הוא. ובכפתי קאי'ר חון ש"ן רבאי וכו'. לא יודעי להולנו כה"ל ח"ל
הוא כהמחטק וכו' וזה גם הערוך מודע דפי' ככפתי היינו המתקנס [כזב מלחתי שמקיות דברים
כוכריי דעת הגדול כה"ל ככוסה ונחתי סודאל על חלקי] אהכר כום שככת הר"ם ועוד אמר'
ככוסה איין כהניס רש"יין וכו'. ובכפתי קאי'ר חון ש"ן רבאי וכו'. לא יודעי להולנו כה"ל ח"ל
בלא לחין מספר רח"ו כי הכוונת אחר קרא כהניס ושלשם שמתו ומס שכתבתי כוז המנל כנ"ד
פי' בכרכות ומשס כרלש]. וכן גיסי כגאון ככפר כרנין יוסק חלת ח"ל פי' י"ג דף י"ז

ואינו יכול להקריבו שלמים כיום מפני עשה דשבתה ואפי' מגיעת י"ד מחוק התל"מ צ"ל
 מהל' כה"מ דלמיה נשמעת אחר תמיד של כה"מ ומש"כ בראש דבריו ופי' נהג כלמנו אש
 הם שלמי מבינה ל"ד במהל' דהרי א"י זה המושג מבינה דברך נשמע א"כ אלא מהל' מהל'
 ושיון (לפני ס"ד פ') בתום וס"ל המושג שלמי עתה: מ"ו נמשכה המפריס קבוס
 לפסחו טו' ויפלו דמיו לנדבה. כ"כ גי' הרמז"ם ונראה דזכו מה באתרו בנת' וב"מ י"ג
 דמיו בדמיוס דר"ל עפי' הרמז"ם נדחין מלהקריב מהם קבוס אלא שפלו לא נדבס והוא כפי'
 מה שהביא המהרש"א במל' חונה פירש"י הפי' לגי' ויביא דמיו ג'מים. ודלא כהמ"ו
 דה"מ דנפ"מ נדחין הוא מזה: מ"ח בביב"ב ד"ס ר"ב. ויקריב פסח לנשם פסח טו' .
 ל"ל נקוד ויקר"ב נתנין נפסל. פי' זמנים (ב' מ' מר"ב ל"ס. ובמ"כ שם (ב' מ')
 בס"ד. אכל' ק"ל דהא יעבור על עשה דהשגלה במקרה בכבוד. ובמ"ש דשני בהתלה
 להקריב. ועוד לשמואל ולר"מ לקמן (ק"י ב') י"ג לנשם מהא יתלו בכבוד לאחריה .
 וזה י"ל דאיו אלא מדרבנן פי"ג בתד"ס תפשיטין וקושיא לחשובה ככר במתו זה המושג
 ביתח' (כ"ס ב') ד"ה אלא פי"ג: בתר"ו פ' ד"ה נמשכ. ואין כשיוני המטה הו"ש ולא
 כמיה ונאכסיס. ק"ל אש פתמערב בשלמיס נמי אש לר"מ לקמן בנת' דיקרנו ח"ן
 פ"ג דל אש א"ס תפוסת הו"ש. ואש מורב א"ס סמיה למ"ד סמיהו לאי' דלוריימ'ת
 ואינה אלא בקופי ידא (זמנים ל"ג ובתד"ס סמיהו) וכן כל אש א"ס קפוס ח"ן משל
 מורב ושלמים חייבים כגולם וכן דברי התוס' (שם פ"ג ב') ד"ה אש וד"ה קיימה ל"ב
 דמשמע מדברי'ם דדוקא הם מושג סמיהו נפסל כסור ר"ל וזה הכא נמשכר ב' גמ'ת
 מחיר ויהא משנה שם (פ"ה ב') ואל' דכדי שלא יערכו לירושל' סוה כמו מוקיני גמ'ת
 ואפשר דעדיף דכ"מ לבלארה מהא דמקשה כ"ס לנשם דלמר דלא הוי כ"ס ללא דביענד
 סיכא דלפירב מ"ד דמניא אשמו ומתנה פד דכני ליה חקיי גמ'ת ונראה שח"י ד"ה פ"ן
 גמ'ת שם (ס"ד פ') אלא דמין גמ'ת וזה נכ"ס סמיהו ואלו' התוס' יתמו דל"מ
 מיירי בשאר אשמות ולא דמורע. ודע דהא דמשמע שם בתד"ס וקמיהו כתיב ד"ה מניא
 אשמו טו'. דל"מ אלא בקופי ידא וכל' להדיא שם (פ"ה ב') ד"ה וזה סומדן ל"מ שם
 ד"ה אש עלו פתמערב ונאכסיס ד"ה זה מניא וכו'. וב"מ הרמז"ם טו' הכתוב מהני
 דכני יתלו בשלו הוה ג'הס כמותה ספקה ולמחן דלא בני עקירה הוה כשכלמי ששמחן
 לנשם פסק דכאז אלויה דר' יואש לפי (ס"ב ב' פ"ה ב') וזה זה הוה פקודה בשבות
 (פי' ר"ד פ"ב) ופי' כ"ס פ' א"ד דשקל ומני' ס"הם עובד ככיון זה ופי' (לפני פ"ה) בתד"ס
 ונמחו וימישך ב' ופי' כ"ס במו"ס ד"ה זה מניא וכו'. ומ"מ הרמז"ם טו' הכתוב מהני
 טו' דה"ל כסמ'ת. ממוה דלפ"ו היך פסק למשנתיו א דשנים מהמכרי טו' כיון דפסק
 כ' וכן דשומטין על סומדן וכו' יאודו דשנין אחד מני מנייה דוקא וע"ש בלח"מ:
פרק י' מ"א נרש"ב ד"ה לא יאכל. כו' כו' למיאורין משום הד"מ (וכ"כ הרמז"ם) וימינה
 שלא פי' הכש"ס כהלחור גמ'ת לקמן (ק"ו ב') דלמיה א"י למיכל לתנה אכילה

ואינה זו דהיינו לזרוק לכל כמה דלא זרקו לא ימשהרי הענין (מי' לטיל נרש"ב ס"ד י"ג)
 אכל סקמיה ליתמינו אינן משכבין בעתתו או שאבדו (לפני ג"ס ב') וזהו יפול היה לפנין
 עמרת"ם: מ"ו נרש"ב ד"ה מוח מן המפקח טו' והוא פה"ס הגל כו' אכל טו' ארוך
 שמה בשעת עמיכה כו'. ופי' פירש"י. וק"ל אש הגל ברה"ר היו ספק עומתה ברה"ר
 ומאור דלוי ואש כה"ה הוה כוליה עמ'ת ונראה לטולס ברה"ל אך הוה כעומתה סהמיה
 דהא לא ידע אדם עומתה אש כיה שם עומתה במקום שסחילת וגם ח"י לא ידע שיש אדם
 אש הי או מת אפי' דכזה למוד לא משום לו עומתה סהמיה עגון בגל פגול (משום כיון
 דנפל קליו גל אימרכ חזק חיים שלו פיין בהלחוריים ביו"ד ס"ה ע"ה) מ"מ בהלחוריהו
 לספק אהל מהני לשוויי כהמ"ס ועדין י"ש: מ ז נמשכה א"ס אפי' פה"ו דר' ור"י
 מחיר סהמ"ס פסק כ"י וק"ל דהא (ביתח' ל"ה) ק"ל לרב ששם כ"י יהודה דל"מ
 פה"ו וה"ל לפסוק כותיה: ברע"ב ד"ה אשי טו' מהא ואין כל' אחד מהם יבולין לאכול
 כו"ס. כ"ה לשון סהמ"ס במבוכו ואין כ"ה מכן יטול לאכול כו"ס וזה לשון יוצר מכוון
 וע"ה כתי"מ. וכמ"ל כתב ור"י לאכול כו"ס בין טולס. וגם מש"כ רש"י יתוד ויכול לאכול
 כו"ס וכן ומתוך אחריו הכ"ס לשון סהמ"ס שם והוא עי'הא רח"י לאכול אש כו"ס והעסק
 הוא כדי שלא יבא לידו סתם וכן לשון ר' יוסי בניימ'ת יתוד ויכול לאכלו משמע דר' ל'
 כולו וכ"מ שם בתד"ס פסוקים וע"ה ג"ס שם פי' כו"ס ממנו ואינו מתוון לפיכך:

פרק י' מ"א במו"מ ד"ה עגב טו' נראה טו' כדילוף כו' לזכין טו' וטוב ראייה בירושלמי
 טו'. לבלארה כוונת הילופתא לזכין ומאורעין לפיל גמ'ת (ס"ז ב') הוא מפסל
 לשון אש וכדרכיו (בחולק י"ג ב') אש חט' א"ל אש ח"ס ח"ס לרבות וכ"י טו' וכן עובד .
 אך כפ"ה אישתימעה ליהו"ש פירש"י שם (א' ח"ס פירובו דחוק נשיו משום דהסקיר
 פסח מן [ספק]. וכל' דלש"י דקק אפי' עגב או לאתן או הוה כו"ס עובד אש"ס
 (שם) ומ"ל הוה ועוד מדוע שייך הכהן דהוויין רשותא עפי' לכן השכיל לפשע דדקת
 הכהן שם מתיבס עמ'ת ונראה און מרבה ממנו הוה עמ'תא וכני דל"מ אפי' לרבות עגב טו'.
 שוב המלח' בירושלמי ר"פ מפורש בדרש'ת הכתיבס כדאמתי' והתו"ס לא דק בזה. וכל'
 סהמיה בדרך אמת: וכל' ב"ר אלויה רוח' טו' לפי גירסתי' אלו' כו"ס (לאפוקי' ד"ה
 ההשיות דלימ'ת מל' ליה) ה"ל להגיה ר' אלעזר כי ר' אליעזר הוה כניס דכניה דכני
 ויסי כו"ס אף (מלקטן י"ד ב') גמ'ת (ולעיל ס"ה) מוכח גי' ר' אליעזר' וממ"ס גמ'ת
 (לפני פ"ה) בס"ד: שם נרש"ב ד"ה מוח טו' אפי' היה קרוב לירושל'ם טו'. ל"ד דהל"מ
 אפי' היה בירושל'ם פתח וכל' כפי' הרמז"ם. ומש"כ עוד וכל' כניס טו' פד קוף שעת
 סקבתי הקריבן וכ"כ לקמן בדר' יוסי ג"כ ל"ד דלפי פירושו בדר"ם [שאוה מפי' הרמז"ם]
 דל"ד הוא כה"ל להגיה בתחלת זמן השמיטה הל"ל הכי כ"ס בדר"ל ור"י ובשון הרמז"ם
 יש לדמוק קל'ת פי"ג: שם ד"ה לשיך טו' אפי' שעתיה לדרוש כחוק ה' אמות מאשקופת
 סהמיה. לכאורה סהמיה היך רוח' ה' אמות בדר"ל ור"י וכל' סהמ"ס הכתיב השמטה
 שלא כדקדוק במחל'ת והוא דנראה דעובי סמלי העזרה הוה ה' אמות כמו סמלי האולם
 והתח"ס בפ"ד דמדות מ"ו וק"ל (גמ'ת פ"ה ב') דש"כ לא נהקדש (ואפי' שאר השטחים
 דנפקתו אשכר דלא מוח לשמיטה לפי' הוי"ו ב'תוב' (ביתח' ל"ה) ד"ה זה) וע"ה זמנים
 פי' ולי"ס בזה) ואל"ס חוק דלשיקופה הוה דחוק סהמיהו המקודשת סהמ"ס כ"ס במו"ס ד"ה
 מה בין טו' ואין סכ' נהמ' בני' כמות כדמיה בתוספתא כו'. פסוק דגם עשרה לא בעיין
 דמחד קרתי נפקא להו' (לפני ס"ד ב') אלא דמסקא ליה הוה דמעון הול בשמיטה אש
 הוא בשמות משכרס עמ"כ (בבב"ב י"ד): מ ה בביב"ב ד"ה ליה א' כו' ממני' ח"מ וה"ק
 בו' ובמ"מ יתח' סהמיה ממני' ח"מ וה"ק ומה מועה דמהמ' וכל' סהמ"ס ומהמ' כה"י
 המה רק ככח סהמיה וכל' כהרפ"ג. וגם לדברי' קוה ומזה מועה דוקא בהלחורין מני הויכך
 שכנגדו ולא כן בשאר הלוקות (וע"ה בבב"ב פ"ג מ"ו כה"מ ד"ה ועיבור כב') אכל לפי
 תי"כ גם כזה לא מני אלא מה שנגד אחד (ועמ"כ בס"ד בפ"ד דמ"ס מ"ג) ומה ששניה
 הפכה כזה לנקוט הנסוג בפ"ד ל"ל משום דהי' הוה קניס בתלוקה וכל' סהמ"ס בפ"ה הוה
 לרין לנקוט בשלשן עגילה דלוינו טוב רב יוס' אחד ומת' חייבי מני לא עגילות. ויבנה סהמ"ס
 נחקו ל"ל למימנה כלל בליה א' כיון דגם פ"ד כן והואיל דכני הכשט הרמז"ם לפשע
 משנה דלא כפי' הנמ' היכא דניח' דפקודא דלימ'ת כהמ"ס לפיל ברי"ס כ"ל ה"ל לומר דכונת
 התנהג דפ"ת ל"ל אלא בליה א' דהוה יול מ"ו כיון ופ"ד טוב בני' לית' גם בלי' מ"ו
 אייר ומלשון הרפ"ג משמע דלא כהמ"ס רבי' גמ'ת ור"ה סהמ"ס ד"ה כהמ"ס השמטק
 זה מפרש"י ור"כ יש לכיון פירושו זה גם גמ'ת וק"מ מדוע שייך דפ"ד היה זו סקמיה
 אימורין ושפית' דס' כ: במנהג מש"כ פ"ת ולפי מני' דלימ'ת בתרנוס יתנוס' פי' יתנו
 בפסוק והאש אהמס על כנפי כשרים דגם פ"ת פס' במקום ביה במקדש י"ל דש זרקו אה"ד
 והקשיו אימורין במקום סהמיה וכל' כמ"מ דלן לפיל: בתר"ו ד"ה ונפקת זרות' טו'
 וראייה בירושלמי טו'. ואש"ג דל"ק אלא ב' כמות קילר נמונן עמ"כ כזה כ"ס נמ"כ אוח
 י"ג באורן ומש"כ סהמ"ס בס"ד הכי דלא כהמ"ס אכני לא מלחסי במוס' עבדכו כזה:
 מ"ו כמיו"ס ד"ה שמונת הפסח כו' פי' ה"כ' טו' וכן לשון רש"י כו' ולא ידעמי' טו' ולמה
 לא יוכל להקריבה כ"ד טו'. ולי"ג פשוט דלפי מני' דמהמ"ר ר"ש דהוה נמנאל אחר ש"פ

מש"כ המנ"א ל"ס אש בת"ש כ"ה כו' וז"ל ולי"ג מדקמתי במתני' ספק משנה ספק אש
 משנה הספל אחי להורות כה"ס על מולאני שבת פכ"ל וע"ה מש"כ בתוב' רש"י אוח מ"ד:
פרק ה' מ"א בתום' דה"ל דברי הרפ"ג ד"ה כמה יואלה אוח מ"ד ד"ה דכתיב
 למטן יתנו טו' (אמר י"מ סהמ"ס טו' כן מלחסי שמתקפ' כזה הכפי' מנדוס
 בל"מ) (סויער ח"א)

השמות

מהנהגות הג"מ מתתיהו שטראשון ז"ל על שבת ועירובין

(מן פסחים והלאה באו בתוך הנהגות וחרושי אביו הגרש"ש)

מסכת שבת

פרק ב' מ"ו בתום' חדשים. מהמניס ד"ה ולי' מהגיה נראה דכוונתו לגמי כהמ"ס
 טו'. ל"כ ראייה כ"ס' מניס חיים להאון בעל קרנן נמנאל ח"מ סי' שמ"ב על
 פרק ב' מ"ו בתום' חדשים. מהמניס ד"ה ולי' מהגיה נראה דכוונתו לגמי כהמ"ס
 טו'. ל"כ ראייה כ"ס' מניס חיים להאון בעל קרנן נמנאל ח"מ סי' שמ"ב על
 פרק ב' מ"ו בתום' חדשים. מהמניס ד"ה ולי' מהגיה נראה דכוונתו לגמי כהמ"ס
 טו'. ל"כ ראייה כ"ס' מניס חיים להאון בעל קרנן נמנאל ח"מ סי' שמ"ב על

מסכת עירובין

פרק ג מ"ב נע"ב ד"ה ביד מי שאינו מודה בערוב כגון כותי או לדוקי. ג"כ כ"ג הכתובים אבל נגמ' (ג"א ב') לא אמרו כ"ס "התחיל" ועי' לקמן (פ"ו מ"ב) אר"ב תפסה לדוקי אחד כו'. כתב הרמ"ב חקורי מחקרה והוא מהגמ' (ס"ח ב') דמקשה לדוקי תאן דבר שמים. חקורי מחקרה והבי ק"ג. כו' ואם אימא לדוקי אינו מודה בערוב מאי קושיא דהא נזכר בדברי ר"מ מי שאינו מודה בערוב פ"ט. וכן ראיתי גריפ"א שכתב בן נהדיא לקמן רפ"ו אבל באמת יוקשה מהא דאין אפשר שיהיו הלדוקים מודים בערוב הא אינו כתוב בתורה (ולכן הקראים כמו הכותיים אינם מודים בו) ועי' תוס' (ס"ט א') ד"ה כאן גמורה: שם בתוס' רפ"א אות כ"ב בק"ף ד"ה אין זה מפקיק וכו' ובמ"ש החו"מ בשם הרא"ש טו' קשה לו דמה זו ראייה טו'. כ"כ קדמו בזה הסוּפָּת שנת סו' שפ"ו אות כ"ג, ועי' בס' עני אלומוס ע"ש אות כ' ישוב על זה:

פרק ה מ"ז בתו"ע ד"ה אלא א"כ עבו לה מחילה לענין אם הלכה כו' עמטון בן מהלכות גביה: שם בתוספת מדינים ד"ה ש"ה הרב וכו' בס' הרא"ש הפתיק שם דכ"ו. כ"כ הניחו החו"מ פ"ד דפסקים מ"ה:

פרק י מ"ג בתו"ע ד"ה אבל לא נתידיה וכו' ומיאו רש"י כביצה מפשט כו'. כ"כ וגם כביצה שם בתחלת הסוגיא כתב רש"י "חזרת רעיה. בשנת פ' כ"ג אמרו המתנה כפי' בשנת חייב משום ממחך פכ"ל:

גמ"ח סי' רמ"ט ובספרו חייבת גמא פ' בשנה כו' ג"כ כפי' רמ"ה ליהא. אך נש"ך אחר מה"כ בת"כ בשלה. יע' להסתפק אי אשה חלווה על שנימת כהמתה דמ"ט שה"ל סוה ובפרוי לאו"ה רמ"ט כתבו מזה פכ"ל. אמנם זה כתב הגאון המחבר קודם שהדפיס את ספר פת"ג לה"ח. וכראה שהיה נדפחו לכהוב זה כפי' רמ"ה והח"ל לא כתב זה כס' וכתב כפי' ש"ה במ"ז אות א' ע"ט. אמנם מ"ש הרב המנהיג משנתו על ראש"ש כבר קדמו בזה הר"ב מוהרש"ו אשכנזי האג"ד לזולתין ז"ל בחידושו שנדפסו במשניות דפוס ווילנא (מק"ב) על שנת פ"ה מ"ד (ומה שבעיר טס מן הש"ך גם זה הביא ספמ"ג ס.). ומ"ש הגר"ע מן הר"ן יב להעיר כי פר"ן לשיטתיה דסבך דשנימת כהמתה הוא לאו כדמסתמ מדבריו בפ"ק דפ"ו (והניחו הכ"מ בפ"כ מהלכות שנת ה"ג) ע"ש בפמ"ג. ובשו"ת מהר"ח ז"ל עמ"ס אמרי בינה סי' פ' כתב השואל הלשון: "לשיטת הרב פת"ג בהקדמה כוללת לא"ח דשנים א"ת על שנימת כהמתה דא"כ אין יפרנס הא דפרתו על ראש"ש כו' פ"כ"ו ולא הזכיר מי שקדמוהו ובקדמה כוללת ליהא כלל. ופסקה נדפס ס' שו"ת מהר"ח (יסודה יעלה) ורחמי כפי' ז"ל עכ"ל מתלמידו לשיטת הפמ"ג באו"ה בקדמה כוללת דשנים א"ת על שנימת כהמתה מה יענה למחנ"י פרכו על הרא"ש כו' והשיב תפסו ולא חלה אפי' כמזו מזה בקדמה כוללת ובתוכהו סי' ש"ה כו' ע"כ והתלמיד לקח זה משו"ת מהר"ח:

פרק ז מ"ד בתוס' רפ"א אות א"ט ד"ה כביצה רבא כו' תש"ה הביא הרע"ב ג"כ פי' רש"י. כ"כ עי' גמ' ורדכי יו"ד (כלל ד' כו' ו):

פרק כב מ"א בתפתיין. וכו' אליפז מתיב. כ"כ פ"י בתוס' כ"פ וכבר קדמו בזה בס' גינן אריאל גוף האמון:

סדר **מלא הרועים** מעד **מהג"מ יעקב צבי יאליש ז"ל מדינוב.**

נוהר כ"כ ואינו דוחה שריפתו יו"ט אבל נותר גמור דיש בו עשה גמורה יד"ה יו"ט קמ"ג:

פרק ח מ"ו בנרטרורא ויכול לאכול כוית כו' הכה הר"ב מוכי שפרא לבי תרי דהנה שיטת רש"י בשמעתין היא. יחיד ויכול לאכול כוית שוחטין עליו מלא ואין יכולין לאכול כוית בין כולן אין שוחטין עליו. והרמב"ם בפ"ג מהק"פ דין ב' ג' ס"ל דיחיד אין שוחטין עליו אלא"כ יכול לאכול כולו מלא ואין כ"א מהם יכול לאכול כוית אין שוחטין עליו והר"ב תפס איפת רש"י ביחיד דא"י לאכול כוית שוחטין עליו ולא כהר"מ לר"ך שיהי' יכול לאכול כולו ובק"י תפס איפת הר"מ שיהא כ"א מהם יכול לאכול כוית ודע לדעת הר"מ בני הרחי' א' שיהיו יכולים לאכול כ"א כוית וגם שיהיוס בין כולם לאכול כל הפסח כמ"ש בגינן הרמב"ם בני באורך ע"ש. ודעת הרע"ב דלא כמאן. עוד לא ביאר הרב כמה שפסק כר' יוסי והו"ל לנדר ואף על פי כן לא יחסיו לכתחלה על היחיד כמ"ש הר"מ שם וכמ"ש הכ"מ דאפילו ר"י מודה לכתחלה דאין לשחוט על היחיד:

[פרק י מ"ח בתו"ע הכי מוכח בגמרא עכ"ל נוהך עובדא דאבי הוה יתיב קמי' דרבה שם דק"כ ע"ב. ולפנ"ש החו"מ דק"כ ב' ד"ה אמר רב דהך עובדא דרבה לאו בפסח הוה רק גילגל חגיגת א"כ אין ראי' דהלכה כר' יוסי ולדעת החו"מ שם בלא זה לענין מלא אין איסור אפי' ישנו כולם דמנה נאכל בשני מקומות ובגין ש"ס שני ד' ק"כ ב' סתרתו דברי רשב"ם שכ' שם דרבה קאי כר' יוסי והלקתי שם בין מנה בזמן הזה לתיכא חבורה אף רבנן מודו דביסן א' לא יאכל אבז ע"ש עטס נתון]:

מסכת שבת

פרק א מ"ג ולא יפלה את כליו. עכ"ל המשנה ופי' הר"ב הוא ל' ביעור ואין הלשון נופל על הכלי שאינו מצער הכלי רק הכניס מן הכלי ובתוכו אומר בערתי הקדש מן הבית קאי הביעור על הקדש והכא הול"ל לא יפלה הכניס מכליו. ויותר הול"ל לפרש לשון בדיקה כמו לא תפאר אחריו ופירוש המהרנס לא תפלי בתרה פי' לא תבדוק אחר הזיתים הגופלים בשעת החגיגה וכ"פ סערוך ערך פ' ואולי שמפרש את הטפל לכיוו' ושיך לשון ביעור שבער הטפל לכיוו': **[מ"ד** בנרטרורא וה"ה תרומה עמאה עכ"ל. ע' בפ"ט דתרומות משנה ז' ובפי' הר"ב ס:]

[פרק ד מ"ה בנרטרורא אכטיס כו' ערש"י בשמעתין ומ"ש בגינן]:

[פרק ו מ"ז בנרטרורא שהול"ל דרך אומנתו עי' בתוס' בשנת ד"ה ב' ד"ה אס' ינא]:

מסכת עירובין

פרק א מ"א בנרטרורא אלא משום מחילה עכ"ל כ"כ גם הר"ר יהונתן דעמא דר"י משום דס"ל קורה משום מחילה וק' לפ"ו מאי מקשה בש"מ ד"ג א' כיון דמבני עמא משום הכירא ובסוכה ג"כ משום הכירא ליפלינו בחדתה למה לי הא לא דמי כלל דאי הנא מבני ה"ל דהכא מכשיר ר"י משום דס"ל קורה משום מחילה אבל סוכה דעמא משום היכר מודה וז"ע ועמ"ש בגינן ש"ס שם:

מסכת פסחים

פרק ז מ"ו בנרטרורא אחר שהקריב פסחו כו' ר"ל אחר שחיטת קודם זריקה כמבואר בש"מ דפ"א ב' מ"י והותר כו' ק"ל למס הול"ך לומר נוהר דהא כבר תני עלמות מטעם מזה הותר בכן כ"ס נוהר נופיה וי"ל דה"ל דוקא עלמות אין שורפין ב"ט משום דכריפת עלם לכד המוח אינו מן המלוא אבל נוהר דכל השריפה הוא מ"ע ליהי עשה ולידחי ל"ה ולישרפי' ביו"ט קמ"ל דאף זה אין שורפין וכן פהך דיגידן ה"ל דוקא נידין כיון שכבר אסרוהו חכמים ואינו ראוי לאכילה ל"ה

מסכת שקלים

פרק ד מ"ה בנרטרורא ד"ה שבר האומנין. מפסמי הקטורת כו' ע"ה רש"י כריתות דף ו' שפי' האומנין המחזיקים את בדק הבית וגם' באר שבע שם השיג על רש"י וס"ל כפי' הר"ב דהיינו מבטמי הקטרת וגוף הס' ב"ש אנו ת"י ולא ראיתי ראיות אף בירושלמי בספיקין הלכ' ז' מלאחי א"ר אושעיה תפאר בזמון של בית אנפיקום שה' נוטל בכרכו קטרת אך בש"מ דמטיה דו"ד כ' מבואר דס"ל כפירש"י דמקשה שם על הא דמטני לתיכא בנין ומקשה והלא לאומנין קתני אלמא דס"ל דבאומנין המחזיקין את בדק הבית מיירי מתני' והוא ראי' תוחבת לפירש"י מש"ס דלין. טוב ראיתי שגם מירושלמי אין ראי' דקאי על הברייתא המקדים נכסין וכו' ינהנו לאומנין וכן הביא רש"י בכריתות שם ירושלמי זה:

חידושים והגהות על משניות סדר מועד מכ"ק זקני הגאון רשכבה"ג סופת דורו רבינו צבי הירש זצ"ל אבד"ק ברלין וחסידינות.

בן בתו של רבינו הרבם צבי ז"ל (בעהמח"ס צבי לצדיק וש"ס).

חתימתו סכת"ק נבדו צבי יחזקאל מיכלזאהן אבד"ק פלונסק ותגליל.

מסכת שבת

פרק א מ"א בחו"ט ד"ה פשוט העני כו' משה"כ במילה ולולב שיהיו לרחות כו' המהיר מהי יתן לרחות שיהי גבי לולב כהאי דהא לא יתנה שבת לרחות לולב כלל מה"מ.

מסכת עירובין

פרק א מ"ז בע"כ ד"ה ומסמך משום גולל כו' אם נגע בו אדם וכלים כאלו המה אפי' יטל משם כו'. הדבר תמוה למהכרח מרד. וכ"כ הרמב"ם להדיח ב"מ מה' טומאת

מסכת פסחים

פרק ד מ"ה בחו"ט ד"ה רש"י אומר כו' וא"כ קמה לה סכרת ה"ק כו'. הנה יפה השיג עליו המחבר ז"ל ודבריו פשוטים וכו' כפי המעורר וכו' המלחמות על הסוף דבס"ה

מסכת שקלים

פרק ב מ"ה בע"כ ד"ה מותר נזירים אם גזרו מעות כו' ואם נזיר כו' הנה י"ע בזה דלא רישא דמומיא דסיפא, וגם לא נודע לנו הדיון אם גזרו למיזר אי מה יעשו בו, והרמב"ם ז"ל גסי"מ ס"י מותר נזירים כשנחתפאו נזירים בקרבנותיהם. והנה אמרנו לן חדא דהוה רישא דהוהו דסיפא דבקרבנות של עומן מיירי הרוויבו, ללא דלעומתה כשי גזרו לאלו כל אחד בפ"ע מההו דבס"ה אמאי יתנהו הדיון מרד שיהיו, ונחמנו פ"ט מה' הוה ס"א כתב המפיש מעות שקריב מן קרבנות נזירים, ובפ"ט מה' פ"ט הלכס ט' כתב ז"ל מותר נזירים לנזירים. מתר הוה לאותו נזיר, וכאז עליו הכסף חמה סהוה ממחשבתו, ואזי תמה שלת מלאה זה בשום נוסחא.

פרק ז מ"ז בחו"ט ד"ה ותגלו כו' הקורבא הכי הוא כו'.

בא"ד והדיון כללוא כו' עיין בכלל זה בת' חיי"י ס"י י"ד פד"ק פ"ה ע"א ומ"מ ד' הרמב"ן ז"ל בסוכה שהבאתו לעיל ז"ע קפ"ה. וע"ע בספר נדפס מחדש יד מלאכי כלל ע"ה ומכלס נעלמו ד' בעי"מ והרמב"ן ז"ל כ"ע:

חידושי הגאון רבינו אליהו מגרידין זצ"ל.

מסכת שבת

גלל הנחה, והסברא שתחת כן דלענין עקירה כלא נעשה רגונו שזה התמן ממקומו, [וזה] ודאי כלל הי' [התמן] על מקווד ד' ושקר [לא] הוי עקירה] דהא לא י"ל [על מקווד ד'] אכלל אם יתלו דקר כילובו [כ"ל] הוי שפיר עקירה, משא"כ כחה דהא לא י"ל יתלו כ"דו וגם עבתי בהג"ה הוי דמרוע ולא אחר אפי' דבריו כחן על רבי' אכלל כן בעקירה לא י"ל וכן על בהמה אחר, וגם בסב"ל [של רב] לא סבר שמרד רק העשית והפסקר גם בדרך הילובו, והוי שיקר שהכלה כ"ל ר' עמד סהו עקר ועל הנחה ה' ל"כ פשיטות דכלל עמד לפוט דלא מהני, והא עמד שפיר כיון שמרד לפוט, והספק דרב' ה' רק לענין עקירה הוי ככל אופן עקירה משא"כ כבחה עקירה גופו עקירה חסן, ופסטי ל' דלענין עקירה הוי ככל אופן עקירה משא"כ כבחה ומעשה ה' דהא כיון דלא בעי עמד לפוט, ומשני עמיד, ומשני עמיד, ומשני עמיד, ומשני עמיד: בתוס' רע"א שם בל"ד הקסא על ה"כ ט"ה, וי"ל דהא שיטת רש"י גם לפי הלמה דהתח גוף מהני וכן עקירה בגוף סובר רש"י וגם אם הוי עס בגוף בעקוס אחר לא הוי כבחה כמו שרבונו ה"ס מלפן רש"י ב"ה מ"ה, אך דהתם קב"ה קב"ה על רש"י, ולפי מה שמתקן המהר"ם ד"ה עקירת חין קושית על רש"י, דכמו לענין הנחה בגוף כהו"ן לא הוי יטול עמדת ג"ד בע"כ כיון שמרד ככר, משא"כ כזה שהוה הולך, כן י"ע [לומר] גם להמסקנא דכבחה ויש זה מהני, ע"כ"ס ב"ד נחת דבגא דגם אם הוה כזה הפסיד ל"ן או לסיפק אכתי לא הוי כחה ללא היכא שהחלה ה' בגוף ויהי דהוה דלקה העני מבע"כ או בע"כ מיד העני, ויש לרחות מה שהקסא המהר"ם על תוס' ד"ה מ"ה דלפשוט מרד בע"כ והתח כ"ס לטב וקסא [ד' ל' להמסקנא] הלך מלאותי החילוק שכתב לפי זה, אך זה ליתא, דלחלווק זה לא תקסא מני על רש"י, מעשה כלמח המלכות חילוק זה ולא קסא על רש"י, ובין שכן בעי דוקא יד שבי' מהה"ל יחד ברבות אחר עם הגוף, אכלל אם ה' ברבות אחר וכן הוה ליתר עם הגוף לא מהני כיון שהוה ה' בחילוק וכן ע"כ ע"כ הוה מהגוף כמו לרש"י עוד ויהי ס"ה יד יחד מהה"ל עם הגוף ויתקן לירו והו"ל פטור אפי' דבשטן על הגוף כ"כ למסקנא ה"כ, ולזה מ"ר רש"י וה"כ גם למסקנא שהעני הניח מידו, וכן פ"ה ס"כ לרבותא כפי"א ד"ה הו"ל: בתוס' רע"ו ק"ה ג' ד"ה חיש מובן. לענין נחלה דה"ל דכונת בחו"ט הוה רק להדיח דוגמת ומבוא מהילא לשי"ט ומלוב ל' ללימה ל"ק ד' ק"ל"א וכו', ד' מ"ג וכן א"ה מני סתם כ"היתא דמוקי רבא כ"ה"א דהנא ביום דבולוב כוכה דה"י בשבת דלובל וכל מכשריו דהוין שבת ויתבס ד"ה ל"ן עומין בשבת לא פליג. י"א משום שמה יעבידת וזה הוא כלא לזויר כלובל רק ללמוד הכבחות [או העעעועוע] וי"ל ד"ה ודאי א"ה עשה כלובל והעעועועי כלא לזויר ושמה המשה סטור, וכן מולה כפלגתה דפליגי לליבא ד"ה"א ו"י אפי' דלפן ד"ה ק"ל"ו ורבי"ה החו"ט הוא מ"ב חיעוקת על בהרלות עוד ויהי דלא חיתא כיון דלמגיני עשה דבכר משה ועשה משה פטור אפ"ה חייב ב"דקסא ס"ה סוף עשה משה, ע"ה מביא כלל חיש דמילת שלל כונתה בשבת ד"כ עשה משה [כ"ה] חייב משה דכעין דהמשה עשה דהוה עטוק בה הוה יתן לרחות בשבת, וי"ל כ"ס דמשה ה"דקה הוי חסיד כונתה [כ"ה] כלא לא יתן שבת לכה"ל לרחות בשום זמן [מקמי משה הנזקק] וכי העלה [משה הנזקק] יותר מגוחא דלעיל דעשה משה שלל כונתה כלל משה הוה. ולא תקסא כיון ז"ל"א עשה סטור ח"כ אם גם ועבידת י"ה פטוק ד"ה

פרק א מ"א בחו"ט ס"ה פשוט, ומיכו כהו"ן כו' י"ל בהמ"ס לא רשע לומר הרבוחא כ"ה"ס בחו"ט כיון דליכא הנה לקמן ק"ל"ו ד"ה"א ה"י כ"י חיעוקת אחר למול ב"ה"ס ואחר שבת שיהיו שבת גם לרחות אלא והפ"ה חייב על מה שכלל של ערב שבת בשבת ח"כ לוח ל' כלל ה"ה סכרל דעשה דבכר משה ועשה משה דפטור. וא"כ מהיכ"ה נלמד שהנחה סתם כהו"ן רכותא אפי' למחן דסכר כן [דעשה דבכר משה ועשה משה דפטור] הוה חייב וכמו שהחיל החו"ט והפ"ה כו', ולכן י"ל גם מ"ס לעיל כלובל למחן דסכר כן דכיו"ן ל"ה"א ור"ל"ו מן דמוקי פלוגתא ד"ה"א ו"י יהושע לקמן ק"ל"ו ד"ה"א סבר טעם דבכר משה ועשה משה דפטור: שם בתורע"א אות א' ד"ה ו"כ"כ וכו' ובכחה דברי ה"ה"י כו' פירוש ד"ס לידע דרב דליבנא לרבי לא ה' רק לידע הדיון דהא ר' חייא אמר לרב דאי לאו כו'. דמשיך ל' וכו' [ולכחורה מה אמר דמשני ל' ה"ה לא הקסא מידו רח שכל דיין ומה ש"ה אומר לו ה' מקבל, אלא ע"כ דכונה רב ה' לידע א"ה [עקירה גופו] הוי כעקירת חסן ויקסא מיד [דכבחה וע"ה אחר לו רבי [גופו הוי כהו"ן חו"ט דומה לידו]. מעשה א"ה על הכונה לא שכל [כ"ה"ס הרב"א] לידע כיון וגם ה"ה"ן [דלוח דומה הנחה גופו כהמסקנא אחר על גופו להנחת ידו כהמסקנא אחר כיון דגם בגוף א"ה כ"ה ב"ה"ן או [היינו דלא עמד לפוט] לא הוה הכונה ולכן להרשב"א דפשיטא לפוט מעשה מה שהו"ט ידו לחון לא שיקר כבוד לפוט ובגלגלי הסכרל דידו לא יתן מני יתח כיון דגם בגוף א"ה כ"ה ב"ה"ן או [היינו דלא עמד לפוט] לא הוה הכונה ולכן להרשב"א דפשיטא ל' על הכונה חין כהו"ן קושית מידו, והתוס' שפיר הקסא דמחא לנשבו מהו דהו"ט ידו כיון שמרד בחון וידו עס דבזה כו' הוה עס בגוף יחד. והנה ודאי דבכל י"ה לרחות דברי דכלל גם בעקירה כו' הוא דבעיקר שמרד לפוט וכפ"ה"ס [לקמן דף ה' ע"כ ד"ה והוה שמרד לפוט, וכן הוא בחידושי הרשב"א כהו"ן, וא"כ קמה מני מה הקסא מיד ועל כהמ"ן ק"ל"ו לומר שזה עומה ומשי ידו לא יתח כיון דלא שיקר כזה לפוט, אפי' בגוף נח לפוט אכן כונתה הוה למה דבכר א"ה הוה הקושית להנחת על התוס' יתבס על הרשב"א. אכלל נחלה דה"ס ח"ה"י בשם הרשב"א ל"ה"י ר' שלמה בן אדרת [הנודע דכלל לא מנא זה החילוק לא בחידושי הרשב"א ולא בח"ה"ה תשובה כו' הוא מנא בח"ה"ה חסיד בשם רשב"א אחר]. ויש לקומו מה סכרל יותר למרד בעקירת הגוף ה' ספק דהנחה בגוף לא [הוי ספק] לא [כ"ה"ס הרשב"א כהו"ן ד"ה עקירה שם [כ"ה"ס] לסיפק, ואפי' דלקמן דף ד' ע"כ ליתא לענין הכנה דיותר נגמר החוב גם כפחות מרד טפחה כהנחה מעקירה, כ"ס שפיר כיון דלחשיב המקום להניח שם עמר המעשה, וזה לא שיקר בעודו עומד והוה בידו ודאי לא יקרא לחשיב כך רק מהמחא דמחא להניח מידו שלל ישר עומד עם החסן, אך [הרשב"א שהבוא בח"ה"ה שהוה לחשיב אחר וכו'ל] סובר דלא כרש"י והרשב"א בחידושי דל"ה"י שחבר לקמן דף ה' ע"כ והוה שמרד לפוט דק"ה גם על העקירה, אלא רק על הכונה ו"כ"ה דעת הרמב"ם פ"ה"ה מסכת ה"ה, וגם א"ה דמחן סם מותר לדיחא סם ה' י"כ דלא נ"ד עמד אלא גם א"ה יתן עליו דרך כילובו וטל חסידו פקס שהניח קורא הרמב"ם עקירה

מני לה ודוק: שם תו"ט בל"ד ואינו יודע מה ידע ר"י לרב אפי"ט פכ"ל. פי' בגמרא נתקמה שזה פי' הרב מהר"ח צבוב עטס: **פרק יב מ"ג** תו"ט ד"ה גין מנ' כמיוס בו. ונראה דמיון א' היט מראה דע"כ לא פליגי חכמים על רבי יוחנן בן זכאי בן זכאי שנתחבב לר"י ב"ב מחויב באתם ולרבינן לרין דוקא שמים רק למיון דלפטר דע"כ לא תמידי ריב"ב עם הלא בפשה נקודה או ב' הין אנו דרוין בוודאי טונונו למכפר רק שמה כתב רק לנאות א' אבל לא למכפר לכן לרין ב' אומיות אף לרבי"ב א"כ פ"כ לא פפרי רבין הכח אלא משום שפ"כ אין אומיו אמת כולל כל המינה רק כהוא טעמין אכל כפון שמת א' או ב' הם בנאמה או אחד או שמים וסו' קאלו כתב על כל המינה ומיי' אפי' דמי דנשלמה כאן אלא לא כתב רק א' עם משמעון בו' וכחך הרמב"ם והש"פ שמים זו קתומה וזאת פתומה בו' פכ"ל. לכאורה קשה להולמו שיהי זה המש קושיים המרע דף ק"ג פ"ב מי דמי מ"ס דשם כוממה ומ"ס דשמעון פתומה אחר רב החדל ז"ל קתום ופתומו פסוח כער ופקל ופרי גמ' וכן נאמר במשקל רק אפי' בה"ס דהרמב"ם ר"ה עטס דלפ"כ לא דמי דנשלמה כאן אלא לא כתב נאמר רק לכתוב הימם עם וכחך ש"ח גמ"ס פתומה כער כדרב החדל ולכתי מייב אבל זה לא היה טונונו לכתוב מן ה' קתומה פתומה דכרי טונונו היה לכתוב בהכונן והיה לרין מ"ס פתומה לזה נסן הרמב"ם עטס שלא נמוש לכוונתו אלא גמר הנאמה פי' מלאכה הראוי להקיים ומינת עם לר"ה גמ"ס פתומה ששוי להקיים עמ"כ פ"ב מרוב החדל סתום ושבחו פתומה כער רק הראוי של הרמב"ם מן שלא נכתיון לארוב בגד וכו' לא הכתי מתי אומי' דהתי מהאי הלא בגמרא מזמנה אומס להדיה ממש דף ק"ג פ"ב ע"א יבול עד שיכוחו כל השם ויארוב כל הכנוד בו' מ"ג יכו' ונדוקא ז"ל דגא למזק ויסודו דלפיל ודוק' שבלשון זה נאכלו המשניות לא פלאהי די בהר נפוסקים ולאומים ומהוים וכוונתו מי שבו שם ורמב"ם וכו' יתן חלקטו ג"כ נפוסקי פורחו למה:

פרק יג מ"ג תו"ט ד"ה כקופס על ממו פירוש סכך בו' ודבר זה מראה דאסור בו' פכ"ל. וזי אפטר לומר דעת הרמב"ם דלאל ח"ך האמה מייב לקבל בשמחה הלא חכמים נוו להבליג ואקמטה אקרילו מינה גזלו פוסקים סבורים דיום ראשון מן הסורה ומחתימה ביום מר אלא פ"כ ברבס למוד שמנך דיון האמה ומקבל דין הש"ת ששמחה ובחנה אבל בלא זה אדרבה מטה לנכות וללמד כמו שגמורא בפוסקים. ואפטר שוד לדעת הרמב"ם מה שזו חכמיו ז"ל לקופס הוא חממ' ב' פעמים אחד מבוט זער ויבטי כדי שמה שיימד לבנו יושב דעמו ויכול לבדך בשמחה נמח שרמב"ם סכך ממש כסככת ר"י דמיקון מטה בלמוד לא הש ב רק עטס נמוט עטס לפי דכין והרמב"ם נח עטס לפי דכרי מי מה שהוא מטה לכתוב זה לא הי' לרין הרמב"ם לכתוב בו' זה ידוע מייב קריעה רק הרמב"ם כתב עוד מיקון ככ"ל: מ"ג תו"ט ד"ה אע"פ שמדח ה"ל וכו' לו למוד נפטים אל חוץ הבית בו' פכ"ל. וי"ל ג"כ שה"ל לחון רק שפטי יבך כהמלה גזרו. הון הנית וזו כשעמד הראשון ויחך לו לחון כשאר זה שבכתיב ומלא חת הפוח וכו':

פרק יד מ"א תו"ט ד"ה שגא לזרין פטור פ"י כר"ב דרין במין יגור בו' אלא שאותן שמויה שזרין בו' ג"כ ז"ל שג"ס במה"ב בא"ד ומ"ה מני פלונתא בקופס בו' פירוש חילוקי בא"ד ומטה הני על הר"ב והרמב"ם בו' פכ"ל. ואפטר דעת הרב והרמב"ם מפני שהר"ב פ"י בפ"כ פ"י שאין במין יגור וא"כ אפטר אפילו בו' פלונתא. דר"ס מודה דפטור שלא לזרין והא דאוקמה גמ' כר"ב הא איבא כמה אוקימתו בנמ' דלויכא מ"ד דלא על זה קאי אלא אח"כ ומרסא או על הליך נמח והפטר דזכו פלונתאן בגמ' דמ"ד דקאי כ"ש איה סכך דיש במין יגור ומ"ד דלא קאי עליה סכך דכאן כמ"ד והואל וקתם רבי כאן ימח להו דלתי ככ"ע והא דקספו מוס' א"כ אפי' לזרין נמי הלא סכך רבא זמח הקויבן שהקפו חוס' כ"כ ר"ב והש"פ כתב בסכ"ב ואפטר לומר מידי דהוי המליט דבר באין דרכו להגישו אפי"ט מייב המליטו ה"נ מי שלדן למיזה לזרין חשבינונו ולכתי כתב הרמב"ם דזוקא בנתיב נאור חייב בין לזרין בו' ולא כתב כן באין נתיב יגור ככ"ל כן ללא הי' ודוק:

פרק טו מ"ב תו"ט ד"ה כולל אומר רבי יהודה וכו' כתבו המוס' מיתא היבא קאי הו' אלת' בו' וי"ל דה"ק בו' א"כ אמאי דקמני בניבא בו' פכ"ל. ונראה קת דוקא. דמיון א' לנאמטיין ענינה א"כ מתי מקשה בגמרא דכרי יסודס אדרבי יהודה ומשני הגמרא לר"י פנינה קרייה ה"א פ"כ לפירוש התוספתא או ממשה מוכח דענינה קרייה. ומתוך כ' ב' דוקא דרין כ"ל לפי וז"ל כאן. ולולא דכרי אפטר לומר הכי קאמר ר"י כל קשר בו' הין חייבין עליו א"כ לא גזרינן חבל גרדי אפיו חבל דלמח' דאי נמי יששה חבל דלמח' לפי שמה כמו בגרדי דודאי לא הבעל ליה דלרין למלכתו אז הין חייבין עליו רק בחבל דלמח' גזרינן שמה יבטל אבל חבל בגרדי דודאי לא הבעל אז הו' כמו דמינה לביצה ומתוך לכתחילה. וי"ל א"כ למח' לא משני בגמרא דלכתי גזר ל"י ענינה אפיו קרייה משום דקשייה חייבין עליו. חדא דגמרא קאמר האמת דענינה גרדי קשייה ה"א ועוד דשמה סכך ר"י כסככת רבין דענינה נקשייה לא מחליף פ"ט בגמרא ודוק:

פרק טז מ"ג תו"ט ד"ה ואם היו פקחים פי' הר"ב בו' ומ"ס כפי' הרמב"ם בגמ"ס חסידים חייבי הוא עשות מן המשתקים דבהדיא אמרין בו' פכ"ל. ואינו מוכרח כי קרוב לומר שלא הי' הנזיח לפני הרמב"ם בגמרא רק אמר רב הקדול מתי פסידות שבו כאן ומו לא ולא הי' שוב הגירסא לפניו אחר רבא חסידו ארנא דשנה שנתיה דשא בנאמתי אפילו לרנא לא הו' סכך שבת דמיקון עם בנאמתי אלא יקרא חסיד שזכה מהפקר ואינו רואה לישול בו' רק עמלו וכן מתי' דכריו בחבורו פ"י ב"ג מ"ה ואם לא רבא המליג ליקח בו' מותר לישול סכרי הין מלאכה ולא איכור שבת כל הוליא אלא במקום מעורב פכ"ל. דמדלא כתב שמה הוא חסיד שאפילו עמלו לא יקח אלא ודאי דלפ"י חסיד מותר ליקח וכו': מ"ג נכפ"כ ד"ה ואל כהנה א"כ בו' דשכחל איש מוחבב על שבתם הטבו"ס כשאינו עבדו פכ"ל. והא דלא מפליג בפ"ט גופי' הם הוא עבדו הין שמועין לו חדא דלוי' זה מיוסד דשא אפטר מותר מן הסורה אבל אקפון אינו מותר ועוד קפון גופי' אינו גר חונא אבל עבד כסככי גר חונא דהא כל מה שחשבה חייב

רבה וכוונה בתוך משקין אז נראה שיוכל יותר ללבוש מים או יין משמן ונסא ליהא מחד עם נמכסרין פ"ג משנה ב' פ"ט שהמשנה מחיל נשאי בנות או שהמשקין בתוך הכתוב ומורה בין הפירות או שהפירות הן בנשות וכוונה בתוך המשקין והתוס' נמכסר ואמר כל המשקין פטורין פי' שכן בו' ופי' הרב הפירות שבתוך הכתוב ולא אסכ"י הר"ב שאם המשקין בתוך הכתוב כמו שהמקשה בזה הרב תו"ט עם אבל לפי סכרתי ימח דכסיו המשקין בתוך הכתוב אז חמתה דזוקא זה הלול שבתמן לחון יותר משאר משקין דסינו יין וכו' ופשיטא שהמשקין אכל שהמשקין הם בחון והפירות בנשות אז השקן אינו נכלע כ"כ כמו יין או מים ולכן טעורין פ"ט:

פרק טז מ"ג תו"ט ד"ה מנין לעבודה בוכנים פי' הר"ב חיידי בו' א"כ משום דבטי למתי בו' וזכו פי' רש"י וכתבו הסוס' שא"כ דה"כ בהבחה ה"ל להחיל בו' פכ"ל דבטי לומר ה"ח מותר בו' שפ"ט כן היה לו להחיל בזה אפי' משום חיידי דזה ג"כ חיידי ועוד דהוה משנין שבת י"ל לזה כתבו הסוס' כמו במניו סכך וקרא דמזרס סמוך לקרא דלא יבאר בו' לכן החמיל בזה ומפני זה נראה לדיכ הניא הרב דעת רש"י ג"כ ותיי' הסוס' מלמי דעת רש"י דבנאמתי לרש"י זכ"ל ג"כ לומר לא דמי כאן לא בפ' ה"א דהוה דהו' דמי וכו' ונראה דלא פתח בזה ג"כ סכנת הסוס' האויל והפסקו סמוך וק"ל: משנה ו תו"ט ד"ה פלפלה פי' הר"ב הין זה פלפל בו' שנראה מפ' הר"ב דהתם בו'. וז"ל דאי משום ה' לא לזרין דהא בו' פכ"ל. ונראה דכרי הר"ב נכונים: א"כ למח מני בנשמה ה' ומתקפצין זה עם זה מה לרין לזרין אם יב עם ג"כ פלפל ה"א על הפלפ' חייב דמי ואין לומר שאין זה פלפל ה' לרין הכהנה לפעם דודאי פלפל בכלל מליון ואל"כ דהא בו"א לתבל בינה אז הין מייב ככ"ס דהא כתב הרב תו"ט ד"ה מנין בשמים בשם בגמרא שבות ונטיח אפיו רבין נטר שבת לחומה וכו' וכן פ"כ שבות לרוב הפס דה"כ לא הי' עניה לרוב הפס רק עניה יותר מכלל ה' א"כ לזרין נבין נטר שבת אף לקולא דה"כ לרבי הרמב"ם שהניח הרב תו"ט מכלל ה' א"כ חייב מנין כתב הרמב"ם כמו בו' א"כ פ"כ ז"ל הפלפל וכו' דלפנא דדמשה ו' לאו היינו פלפל שגטו כמו שכתב הר"ב סככת רש"י ובג"ל ודוק:

פרק יז מ"א בנשמה המלטי לזרס לדוגמא ולרפואה בו'. וז"ל שדבר אינו מיוחד לרפואה לזר רק כשאר דבריו מיוחדים יותר ולכן כל אדם אינו חייב אלא כשיעורו דלזלוין נטר שבת כפי' הר"ב תו"ט כמו יפירות כרמים נפ' משני משנה ז' וע"כ: קשה דכל אדם אמאי אינו חייב ככ"ס כמו יפירות כרמים נפ' משני משנה ז' וע"כ: שם תו"ט ד"ה וכל אדם וכו' כתבו המוס' מיתא לר"י בו' ובנייה נרכוח נכתבי בשמים בו' פכ"ל. וזי וכל נראה לתוך קושיית הסוס' דלא מהמס ה"ה שבלמח עם חייבי שאינו כער לכל אדם להגישו כדמקוין עם בנמ' בו' דהא או אשרה הפע"כ והכשר לאדם להגישו לכן לא חייב רק המלטי להפיקי הכא שכל אדם אם היה לרין לדוגמא או לרפואה או לזרס מטעם הוה מלטינו לכן ה"ה ה"ה שאם אדם אחד הלטינו לחשבה ופליגו מוליא אחר נחתיב בנאמתינו על זה קת"ל וק"ל: מ' תו"ט ד"ה ה"ה מתיב השתא נוסף לרפואה וכו' נחתיב הר"ב וכן הרמב"ם דלמח' משום טונונו בו' ומתא על הר"ב והרמב"ם שלא פי' במשקל בו' פכ"ל. לכאורה הייתי יבול לתוך הלא רבי אפיו אחר בשם ר"י ב"ה משום שכתב רק ר' אבדו אחר משום לזבעת לכן נקטו כמו שכתב רבאבה בשם ר' אפיו דהא פליג עם רבי אבדו ומשום דל"ה הין הלכה ככרי לזיעור רק לפרובי וכו' הכער מתי אחר רבי אפיו או כ"ל אפיו או ככרי אבדו לכן נקטו עטס ר' אפיו שכתב להשניה אבל ר' קשה דלכל ר' אפיו אחר ג"כ גודלת משום אורגת פוקסת משום עו' ולמה לא נקטו כמוהו רק משום בונה כמו שאמר רבי אבדו לכן קרוב לומר שלא הי' לפני הרמב"ם והר"ב הגי' בגמרא וכו' דרך חמינה נכך ולדידו על כוונת מוזו שהיא דרך חמינה וק"ל:

פרק יא מ"א תו"ט ד"ה האוק מרה"י לרש"י וכו' ומ"ס ולמו ברוח רישיית וכן קורה כדמפרש לקמן בו' פכ"ל. ג"כ שלא בדקדוק כתב זה הרב תו"ט שהרי כתב הר"ב צעירובין פ"א משנה ב' זה לשון ותניו שהוכשר גלחי מלוק ממנו שהוכשר בקורס בו' פ"כ כאן שהמשנה אומרת הערק המכות הסודר למשור הרבים בו' חייב אז פ"כ שהוכשר גלחי דוקא דלא בקורה לא הי' חייב האוק מרה"י דקורה משום היבך כמו שבוט עם כ"ל. ומח שפטרס הר"ב לקמן מתי כהנא שאין לו למי חו' קורה לא מקאי לך דלפ"י יש לו קורה הוי כמלתי לענין האוק מרה"י לתוכו כ"ל ז"ל שהר"ב כתב לקמן והמשכיר ל"ה כדמלתי פטור אבל חסרי וכו' שבהין לו לא למי ולא קורה אבל אם יש לו קורה אף שפטור האוק עכ"פ מותר לנטפל בטלו ונדחי נכלס זה לפי שמה מהרב תו"ט וק"ל: שם תו"ט ד"ה בינה בו' פי' הרב רבין קאמרו ליה בו' ואל"כ משני ככ"ע והמתי כתב דרבין קאמרו ליה בו' פכ"ל. ג"כ אפטר לומר דעת הרב דה"ס כי"ד אנו טעורין בין להמס מ' וב"ה למשל המינה מעשה בו' גזומקלות פי' אכל היו משתיך בדיוקא הית אז המושיע חייב דזוקא המושיע למשל מעשה שכן הי' נמשכן אבל מושיע למס' מ' פטור שלא הי' נמשכן הושעס למטה מ' מרה"י לר"י דרך ר"ה אבל לרב אז בין למשל מ' בין למטה מ' חייב מיהו כה"ש למשל דין סי' נמשכן למטה מ' מ' דממטה מ' ד"ר קלושה כמי שהומה דמי' לכן כתב הר"ב רבין קאמרי ליה כי אפטר לומר דעת הרב רבניו טוגדי' מנדעורה: מ"ד תו"ט ד"ה רקק מים פירש הר"ב בו' חיידי לו שיון דנמשכה א' בו' פכ"ל. ואפטר לומר דבלמח החס ניכר שהוא רשות נפ"ע שהיי אינו שיה לזרין שהוא עמוק מן הדין אבל כאן שאינו עמוק מחלין דלא עמוק אלא מלח מים וישט וישט וישט לאכן וכמות המלכות בו' וזכר כן אינו מלוק מלמח' בו' ודוק: מ"ג תו"ט ד"ה פטור בו' כתב הר"ב בו' וכן הם דכרי הרמב"ם כפי' בו' פכ"ל. קרוב לומר שאלו ד' מיתות א"כ לא מזה הם ע"ס ומויתורים ומתלה כתב הרב הדין דהערק אפילו לא קלסה בו' והא"כ פירש הרב ומחיתיון הכי מפרשי פי' דהא מחתי' מרח קמיי וכבר אפי' שהוא מפשה מוכר לאחך ביאל מידו שקלטה נכך ופשיטא כפי' הרמב"ם שהין עם סינח אלא רק וקלטה אחר אז פשיטא נראה ע"ס אלו ד' מיתות ואף שדינו של רבא ג"כ אמת זה היה דוקא להרמב"ם דלא או קאמר והשעמים אינכ שיון כזוקא הוא משום שאמר וקלטה משום שים שפשוטו אבל לרב אפי' סבל כדון של כזק. וקוד ג' שפטי ככר

אף הפך חייב והכח הכחוש אשה לאות לכל פושטן שכתובה ועוד לדריך למחני קטן
 כמו שאוקמי בהנמלה והוא הכח חו"מ בקטן הפושט לרעה חנו ודומיא דכתי ע"כ
 ע"י וק"ל: מ"ז חו"מ ד"ה קפנה כ' כתב הר"ב והט"ם פשוט כלל להנלה קודם
 שהיה נשואו כ' ובקוף פ"ג כ' כתב הר"ב שנתא דלון מנשילין כלי מהיכו כ' ולכן
 תמיהני על הר"ב שלא היה לרין לכתוב כלל מאי דאחתי לדר' יתכן דלא קי"ל בזה
 ע"י ע"כ. י"ב שנתא דמר לא ידענא בשלמא זה שכתב דלא קי"ל בזה חו"מ זה יכול להקשות
 הו"ל וזכו הפוסקים פשוט כן אבל מה עשה להר"ב חו"מ על מה שכתב הר"ב בפ"ג
 רש"ם שלא לנצל כלי מהיכו אלא הוא חייב סוג כ"י וכדעת הר"ב הלוי אז ע"כ לרין
 היה להר"ב לאוקמי גמרי עממי דודאי כאלו אין יכול ליתן עטם שלא לנצל כלי מהיכו
 דהיי הוי חכמה שיהי בכל עטם יכול לחזור ויכול הכלי מעל גבי הכר רב שלמה לא נתן
 שם הר"ב עטם משום שאין טמנין כלי חתם הר"ב משום דר"י דלון כלי יטעל אלא לרין
 ד"ב היטעל וז"ל דלא כ' קשה למה שם חתם חו"מ דר"י ויהיין וכן אמר חתם חו"מ הקדמה
 הלא בשתיין יכול לומר הדין בשם או טמנין ובשין ואיירי בנרד למקום הכלי או שייכן
 אין טמנין ואין טמנין בנ"ל למקום הכלי לכן נתן הר"ב עטם שבי משום דנצל כלי
 מהיכו כנמלא אפי' בנרין למקום הכלי או אפשר לומר חתם הר"ב משום שלא יוכל ליעלו
 הח"כ ונמלא תנעל אלא הוא טמנין בשום אופן אבל מאז שאתו מנצל מהיכו
 רק האור מדר"י לכן מותר בנרין למקומו וק"ל:

פרק יז מ"א חו"מ ד"ה אפי"ם שמתפרק בשבת כו' עכ"ל. היה לפי שמת כהן חו"מ
 שהוא כפיוש רש"י והר"ן היה לו להר"ב חו"מ לפיכך דלא גרמי רש"י והר"ן
 אפי"ם שמתפרק בשבת משבת נראה מדברי רש"י דלא גרמי חו"מ רש"י הקדמה
 מדברי רש"י דלא גרמי ע"פ נכש"י ור"ן. וז"ל דפי גירסא דהוי כמו שאור בשבת
 ליתנו שהוא דין כל הכלים ניטלין בשבת דהיינו שמתא לנצל כל הכלים שיש להם ליהנות
 בשבת על דלותיהן ופי' אפי"ם שמתפרק הוא בחול מותר לנצלם בשבת א"כ תיבת
 בשבת מותרת שמתא דלא שבתה לא אחי ליהנותיהן רק זה דליתיהן שמתפרק ניטלין
 בשבת בשלמא לפי' החו"מ א"ש כל הכלים הניטלין בשבת פי' כלים שמתפרק לנצלם ואינו
 מיידי שמתנעל אלא שמתא לנצלם אז דליתיהן אפי"ם שמתפרק בחול מותר לנצלם
 בשבת ואז תיבת בשבת אינה מותרת ועיין הכל בש"י ובר"ן ומנין שוונתה אלא ח"כ שיהיה
 היה להר"ב חו"מ לפרש על רש"י והר"ן לא גרמי בשבת:

פרק יח מ"א חו"מ ד"ה ודמאי' פ"ג כ"ו וזו בני הוי מפיקו כו' וכתבו החו"מ דה"מ
 למיחר כו' ועיין מ"ש בק"ד משנה ח' פ"ג דקובה עכ"ל. אבל יש לדקדק שהר"ב
 כתב כאן הא' דלא בני הוי מפיקו וזה שבזכרה פ"ג מ"ה לא כתב רק משום דמי לפניים
 ע"כ ואפשר לומר דדעת הר"ב דלא לרין דוקא ליהוי דאי בני כו' משום דנשלמה תומת
 ע"כ לרין לכן כו' ראו' זהו הכהן שיהיה אחי' בשבת וז"ל ראו' לשם אדם
 לכן מותר ישראל לנצלם אבל דמאי אינה מותרת עכ"ל ואינו מחויב ליהנה לפני ואף
 אם יבוא עמי אז לא יתן לו כלל או יתן דברים אחרים ולכן הוי מוקף כמו עגל ולכן
 לרין להוי עממא דאי בני כו' אבל בנראה דעת הר"ב הו"ל ויש לו הימר לכך דהיינו לפני
 אז לבי' יבוא וז"ל לא אפשר הר"ב שבתה זה: מ"ג חו"מ ד"ה אפי"ם חתם חו"מ מפי
 שהוא מאלל טורדין וט"ק דפליג כו' ומ"ש הר"ב דלון הלכה כרשב"ג עיין במ"ש פ"ח דטורדין
 עכ"ל. ולא שבתי מה דלא הר"ב חו"מ זה דלון אין הלכה משום דהב"ה דף ק"ח חו"מ
 ליה שבתי ע"פ וכן פסק שם הר"ב שיהיה מותר עממא ח"ן הלכה כרשב"ג משום דקאי
 בשבת ויבוא לא שיהיה הר"ב שכתב זה: מ"ג חו"מ ד"ה אפי"ם חתם חו"מ מפי
 בנב"ה מדאי ופי' לחתמי הא דלר"י כו' חננתה מדלקת לה את הכר כו' דלויא חיבור
 משום מן התורה כו' עכ"ל. ולי נראה דאי מוכח דלשולל מחומין דרבנן וזה דקאמר
 חתמיין לחתמי היינו משום דשוללם הוא פיקוח נפש ופשיטא דדחי שבת בכל דבר והר"ב
 דשמואלין יבוא לחתמי דלא שיהיה הר"ב שכתב זה: מ"ג חו"מ ד"ה אפי"ם חתם חו"מ מפי
 פיקוח נפש דוחה שבת ומשני בהנמלה כגון שהיה כוונתו ולפי דברי הר"ב מ"ש עובד קמל"ן
 דאיסור החומין אפילו למתן דליות ליה דהוי דלוייתא לא כו' רק מלקות וקמל"ן סקילה
 וכתב ע"כ אז אין חידוש משום פיקוח נפש דכפי' רש"י והכי מוכיח מהא דליתיעיין
 דקריין ליה חתמה הוא אפי' מתפק דלא ילדה עדיין וק"ל:

פרק יט מ"א חו"מ ד"ה מיחוי' בשבת וכתבו החו"מ דה"מ שכתב הר"ב
 כו' בנתי' עכ"ל. ולכאורה היינו עממא מנולה כדי שלא יתעוררו שבתה תפלו
 ובאמת דאי' שלא בשבת הסכנה אם רצה לנכות ע"פ ע"י דשאי' אכל תמרה נתי' ו
 דמותר דוקא מנולה להדיע כו' והר"ב חו"מ ק"ל נדר: מ"ה חו"מ ד"ה שמי' נתי' עכ"ל
 עכ"ל של ר"ה עיין מ"ש בספ"ט עכ"ל. כמו שהר"ב שם א"ה שמקל"ב י"ב כו'
 ה"ה א"ה שהיה ר"ה וס' ח' וז' דהא לא אר"ל רבא דא"כ יהי' י"כ וס' ג' וס' ח' של
 ביבות גי' ח' ויהי' עכ"ל בשבת אלא שהנהגה אחי' ג"ב כאלהים כמו ה"ס ופי' זה נראה
 לו דלפטר לומר אפי' ג' ימים של גלויות נתי' חיי' נתי' ג' וזה דקדק ג' ימים של ר"ה
 אגב אחי' לנשמועין כאלהים ומסר"ב תשמש שדוקא ר"ה משום שקדושה אחת היא והוא
 דעת הר"ב וכתב שהיה שייך בקי' רס"ו אבל הר"ב פסק אפי' בנ' י"ש של גלויות
 נתי' לא דחי וכן פסק שם בש"ס וז"ל כתב דע"כ הר"ב מה שנקט ר"ה דהאי מתא
 גא"י קאי' ע"ש:

פרק כ מ"ב חו"מ ד"ה בן דרין ובכפיה' בש"ס והוא שלא שיהי' כו' אם לא שנתאמר
 דכל עור שמוקף כדורת הכפיה' כו' עכ"ל. וכלל נומר ג"כ שאיירי כלי שאתו
 גבוה עמה וזה דלא קאמר הר"ב על שהמרחק חלל לכוול כן הכלי החתומין גבוה
 עמה כן שהוא גבוה עמה כן וכלו וגי' הכפיה' מתקדק שיהי' עמה ויהי' ר"ה שיהי'
 כן שהכלי החתומין נתון עמו והכפיה' מע"ש כו' אפי' בשבת כמו שכתב כאן הר"ב וק"ל:
פרק כא מ"א חו"מ ד"ה והאגן כמותה כתב הר"ב והוא שהיה פיוטו בל' כו' ואם
 הר"ב לכן מתייבן ראו' היה לו לכתוב א"ל מתקנין איירי כו' עכ"ל. ואפשר
 לומר דזה אמת שר"ב כונה שיהי' ע"י אוקימתו ושיהיה אמת וזה דלא כתב הר"ב א"ל
 ש"ס ומתמי' איירי כו' והשגחה שכתב פסק חיי' ארס את הכלכלה והוא מוכח וז"ל פי'
 דיש חילוקים כמו שפי' בנמלה איירי כגון שנתפתח וכו' וכדבר חיי' בר אשי' ובאמת אזי
 אפי' בכלכלה בשנתה גלי' שום פירות תשר לנלקטם עם האגן. אחר זה מלמתי עם נמוס'
 פסחים

שאינם גורסין אלא וכתבו שהניקחא ולנעוריו נשדו אחר רב חיי' כו' הכא בכלכלה פחותה
 וכתבו שאפי' לרין לאוקמתא כפירות מקמי' דאל"ה לשידו נשדו לאגן ויעלגל משע
 משע עור סהק וז"ל וז"ל נשדו נשדו נשדו וזו קאי' הר"ב וזו קאי' אפי' כלכלה בזה פירות
 מותר לעלגל בקושיה הרב מ"ס וה"י מדי דהוי אגבן שנקדויה נראה שנקבת חו"מ
 וז"ל דהספ' איירי שימרה לעולם לכן וכן מיידי שאלה יתורה רק אחר כן ואפשר הרב
 מ"ס לא נראה זה הסופוס כי נראה שהוא סנה"ס כאשר תראה ממז' שחמרו וק"ל:
מ"ג ברע"ב ד"ה אפי"ם חתמיין מעל השולחן נעמות וקלפין בש"ס כו' ומיאו לא שרי
 כ"ה אלא בשלמות וקלפין שדלויין למאלל בהמה כו' עכ"ל. י"ב אמת כן הוא דעת
 הסופסי' והרמב"ם והסו"ס והר"ב וכולם תפסו על רש"י שמוקי בקדוין שריין ראוין וגם
 שרי' אמת על רש"י. ולי נראה דדעת רש"י הוא משום דאי איירי גרואין למאלל בהמה לשמי
 לא חלקו ב"ש וז"ל גם בשמיווי' ובשער של אפוסים ושל פדוסים ולמה חלקה המשנה למה
 בנות וגם מאי קמל"ן? המשנה לפי מאי דמפיך רב נתנו וז"ל כ"ג נמלא מוכח מרישא
 דשרי' הלא ע"כ איירי יושא בלתי ראוין וקמל"ן כמותא דכח דהמורה דאפי' בלתי ראוין
 שרי' ב"ה אליבא דר"ש ופי'א כמותא קמל"ן לר"י אפי' ראוין אסור דדוקא לר"ש שרי'
 אפ"ל לא לר"י דדמוק' בגמרא ובהא ממוק' עיקר קושי' שמוק' על רש"י דהא מוקי הגמ'
 כולא לר"ש ודוקא ראוין עכ"ל ולדברי' אמת בהמתא מוקי כ"ס דכר' יתורה לא אמת
 דאינו אפי' ראוין אסור ועכ"פ כ"ס מני' לאוקמי וה"ה דאפי' בלתי ראוין כמו דרישא
 מתמי' ר"ש אלא כמותא קמל"ן ודוק:

פרק כב מ"ד חו"מ ד"ה מהלך בן וזו חושב. כתב הר"ב שמה שחיי' שדור אמת שכתב
 כו' ומיאו חכמי קשה מאי שנה שמתנה לקמן כו' עכ"ל. לא הכתי דלא
 שם פסק הר"ב שאין הלכה ולא הייטין שנה יהושע וזו קשה מן זו המשנה על המשנה על המשנה
 ה' הלא רבי יוחנן מוקי למחני' כיוחדה ע"ש וז"ל משנה ד' אחי' אליבא דר' חיימי' רק
 זה נראה שרין למה שמתקן הרב חו"מ דא"כ קשה על רבי יוחנן דאף שמוקי משנה ה'
 כיוחדה' הלא סתם וז"ל מתקנת ח"ן הלכה כסתם וז"ל סתם שמתנה ד' ומתקנת
 שמתנה ה' אלא לפי חילוק הרב חו"מ אז חיי' ענין לכתבה ה' וזה לכ"ע מותר ועוד יש
 לדבר רק קנה' הידיעה:

פרק כג מ"א ברע"ב ד"ה ובלבד שלא יאמר הלויט כו' ה"כך אחי' לכתוב על
 פינתקו כו' עכ"ל. י"ב לפי' שהאסור הוא למנוח ה' שייך שפי' לגי' משתלי'
 אדם לחניו כו' ובלבד כו' רק שהיה לרין להאריך בלבושו ונומר ובלבד שנה יאמר לו
 שהוא או הלויט הלויט דגם יתר ההכנה מניח עלימו קאי' אלוה לכן אחר ג"כ הוי לנשאל
 שאל האסור וק"ל. א"כ איכה למימר דבאל' נתי' עבד אסורא אם אומר הלויט דטובע לו
 לעני' עור לא שנת' ששאל: מ"ג חו"מ ד"ה וכן ה"ה מהכנתה בש"ס אמריין אפי' מותר
 כו' לא דייק אריבא אלא מהך דככות משום דככות כו' עכ"ל. ויומר נראה דאם מרישא
 ה"ה מאי כדו יין היינו כדי התנית ליתן ט' יין לכן מותר אפי' להי'ל דהא ימזיר לו כדו
 בעין ולפי הרב חו"מ לפי שנתנו עדיין לא י'ל יזי חגיגה דלדיד' ל"ל רק כדכות ולמה
 ליה למימר כלל כדו יין רק אפשר דלכל הכמות הוא כדו יוקם א"כ יכול לומר דרישא כמותא
 קמל"ן אף שהם בעין והמשאלי' לבד יכול לשהא אלא שהוא רואה איהם אלא ולא שכתב
 א"כ אפי' הלויט ה"ה דמותר קמל"ן ללא דחיי' לכתוב וכדכות קמל"ן או כככות הרב
 חו"מ אז שיהי' ששם יכילין שיהיה לכתוב וז"ל אפי' בשלון שאלה אסור קמל"ן ומותר
 הוא והכמות נמנה: מ"ג חו"מ ד"ה וכן הקדשים בני"ש כדכ' בשם הרמב"ם פ"ד
 כו' וז"ל מעיילין חלשים על הקדשים כו"ל וישתא בקדשים בני"ש כדכ' להם להפסי'
 הואיל ובעי' מרישה הם כו' עכ"ל. אבל יש לנמסר כזה דא"כ אפי' מותר של מוליך שלא
 ה' אפשר לחלל אתחיל כגון ששחטו בני"ש בהמה בשומות יהי' מותר לכהניס לחתן
 ולמה אחר משנה על הקדשים בני"ש אלא הרמב"ם יחא דעס' משום חיובו מותר
 ומותר בקדשים כן של היום כן על אמת של שומות היינו של מוליך ויחא מאלו
 מש שמתקשה בהנמלה פשיטא משום דהא מוכח מרישא כמו שכתב הר"ב דאדם אחר אסור
 רק ע"ש בני' מותר ומשני ה"ד כו':

פרק כד מ"א חו"מ ד"ה וזמן כיוסו לפסי' פי' הר"ב מנע"ו וכן פי'ת"ו ויש להקשות כו'
 ולי נראה להקשות עוד על פי' רש"י והר"ב הלא בעטם משני שאין אדם
 מעמיד עממו ואי' לא שרי' ליה כשנתמן לו ע"כ שמתחבר אזי אחי' לחתמי' ד"ה
 אכל נרוא' ודלוא ג' נרש"י והר"ב מותר ליתן מותרת רק שיהי' קשה לרש"י יאמר מותר שהוא
 מלווה על שניתמו וכ"ש פש"ס וז"ל דיימי פועה ואומר דעל החמור ארס ומותר כו' מנע"ו
 להכי' מני' ג"כ עכ"ל דומיא מה עכ"ל ארס מלווה ומותר אפי' בה"ש ז"ל. דהא לפי עטם
 ה"ל שאין אדם מעמיד חתמתה שהיה הוא השתחבך אלא ע"כ נראה לרש"י והר"ב להכי'
 תני עכ"ל להיטעם כמותא כ"ל גבי עכ"ל אף שאינו מלווה כליו אפי"כ לכתחילה יתן
 עליו מנע"ו וגם אחי' לשמעיין דל"ל קליטות אף בהמה דל"ל כ"ל כ"ל פשיטא ובככות הר"ב
 ובמתור כמותא קמל"ן דאף כשלא נזדמן לו חמיר עד בה"ל אפי' מותר ודוק: מ"ג חו"מ
 ד"ה לבלבדים כתב הר"ב אפי"ם דנה"ס היטה שומדת לרש"י כו' ומתמי' כו' מתפק שבת עכ"ל
 לא הכתי הסתמי' דמי' אחר הר"ב דנה"ס היטה לרש"י לרש"י כן אחר שומדת לרש"י
 והיינו ע"כ כפי' הסתמי' שהיה אינה שומדת להכינה אדם כלל וכלל לא רק שאלהים יהי'
 אפשר לאלול רק משום חיבור שבת אבל בלא חיבור שבת הוא שומדת לרש"י אלא בהמה
 לא קיימי כלל ועוד דטובל אפי' למלוא שיהי' חלוי' בה"ש לרש"י דהיינו לחובה וק"ל:
מ"ה חו"מ ד"ה אפי' אפי' נתי' עממא שיהי' עממא פי' חו"מ ד"ה אפי' חו"מ ד"ה אפי'
 ה' ברוחם שום אחד מן עממא כו' עכ"ל. לבלבדה הוא סמוך דחיי' בך שפי' חלדוין לא
 רחמי' עממא אז יומר הגז' חלל עממא הפסיק והי' עממא אפי' חו"מ ד"ה אפי' חו"מ ד"ה אפי'
 הרבה והיה חתם כל בית דף בולב' כותב עממא אז יומר אם היה הא' שיהיה עומדת הרב
 לזו וכן על הפסק עממא חלל רב. אבל נראה כוונת הרב חו"מ דמתקמח"ה חלל
 סקדק ע"ל פ"י כל הגי' דא"כ ה' שני חמיות נפדוים אלא שכתבתי סקדק חלל
 טונת הרב שרין שלא מהי' משני נדדים לכותב השביל לכל אחד עממא דודאי לדי' האיך
 היו יומר משפס' דלח"ל חיה עביל היסה כשלא יהיה בין שני הבתים אפי' רומם שנתא

דכל עור שמוקף כדורת הכפיה' כו' עכ"ל. וכלל נומר ג"כ שאיירי כלי שאתו
 גבוה עמה וזה דלא קאמר הר"ב על שהמרחק חלל לכוול כן הכלי החתומין גבוה
 עמה כן שהוא גבוה עמה כן וכלו וגי' הכפיה' מתקדק שיהי' עמה ויהי' ר"ה שיהי'
 כן שהכלי החתומין נתון עמו והכפיה' מע"ש כו' אפי' בשבת כמו שכתב כאן הר"ב וק"ל:
פרק כא מ"א חו"מ ד"ה והאגן כמותה כתב הר"ב והוא שהיה פיוטו בל' כו' ואם
 הר"ב לכן מתייבן ראו' היה לו לכתוב א"ל מתקנין איירי כו' עכ"ל. ואפשר
 לומר דזה אמת שר"ב כונה שיהי' ע"י אוקימתו ושיהיה אמת וזה דלא כתב הר"ב א"ל
 ש"ס ומתמי' איירי כו' והשגחה שכתב פסק חיי' ארס את הכלכלה והוא מוכח וז"ל פי'
 דיש חילוקים כמו שפי' בנמלה איירי כגון שנתפתח וכו' וכדבר חיי' בר אשי' ובאמת אזי
 אפי' בכלכלה בשנתה גלי' שום פירות תשר לנלקטם עם האגן. אחר זה מלמתי עם נמוס'
 פסחים

פרק י"א ערבי פסחא טו' הא דלא תני ערב פסח כדי ללכו ערב פסח
 ראשון וערב פסח שני אח"כ מלאמי ק בתוספות: מ"ד מו"ט ד"ה וכו' וכן הני
 פואל וכו' מה נשתנה עכשו טו' שאלני חסד אחד בלא זה השאלה לא נזכרה כלל נשת
 נשתנה וזה האר השנתי לו דה"י קשה לש"י למה תכניס בין הדברים אם אין דעת בנן
 אביו תלמודו הל"ל וכו' וכן הני שאל מה נשתנה וכו' והאר סקוה ל"ל אם אין דעת בנן
 טו' ועוד כל השאלות שכן שאל מניין יודע סן זו השאלה הראשונה שבכל הלילו' אלו
 אובלים הני ומתני פ' בשלמי רובלי' או חקן או חלה שמה הלילה האביו רובלי'
 בנתי' וכן בכל השאלות דוק מעלתן לכן פ' רש"י וכו' וכן הני שאל פ' השאלה של הני
 הוא רק מה שרואה שחמו כוס ב' קודם הלילה וכו' לא ותפרש המשנה אם אין דעת
 בנן כו' אז אביו תלמודו ואומר לו אביו הלא ים כן כמה עמים שבכל הלילו' כו' ומסיים
 המשנה ולפי דעתו כו' בשלמי רובלי' או חקן או חלה שמה הלילה האביו רובלי'
 יומת' היו מותרין במלאכה כו' לי נראה שכוונ' הר"ן למחר דהיינו ע"ש עשר וכו'
 מותרים להטיל חקן ויהי' להם להחמין ביום טו' כדי לאפות בדרך למחר ואי קביל' מאי
 אמר למחר מותרים הלא אפי' כהיום מותר (בת"ס) כגו עמך אפי' בע"ל מותר כהיום
 לאפות אלא הר"ן האמת אמר כמו שמתר למחר במלאכה כך מותר להם למחר יום ט"ז
 להטיל חקן דוק בדבר ומתלא כדברי וק"ל:

מסכת שקלים

פרק א מ"א מ"ב ד"ה ועל הכלאי וכו' ומתני' לי וכו' טו' ונראה דלא דמי דבבב
 תלבז אביו בעל רק הספס אכל בהמת' אם נתפרד החיבה בער במלכ אזי אפי'
 יש רוב מן המורה או ששים ג"כ היו מן הכובע במין שאביו מניו אזי בעל רק השפס אכל
 החמיבה הניכרת קן עטיה גבינה בשפי' הניכוס בעל או נשר בנ' חלז אביו החחיכה לפי
 הדין נכארה לביטורה רק עפס הנכנס דעז' ואם נתפרד למשל רובע של חלב ברובע
 בער אז היו איסור שאביו ניכר אכל כאן בכלאי' היו איסור סיכור כשזרע למשל המים
 בשטרונים לכן לא עיך ביעור. והא דמתא הכר התי"ש קשות הכו' בתוספות הקשה לדמה
 לא נאמר בנש' תלבז דאפי' אביו אינו ער רק השפס לא יבעל תחמה הסנדא דלי חד
 לחוד' וכו' ומתני' שיש קרף על זה. אבל מה שנתקב הכר לילוי' מיהו זה דמי אזי אפשר
 למילוי' ששם האיסור' אינו ניכר וכו' והאן האיסור ניכר וכו' ואל' מה זה בא להטעם דאם כל חד
 לחוד' שרי אינו בעל אכל מה שחמד איסור בפני פלאו אזי בעל ואם מין שלא בנינו אזי
 בהמת' האיסור אינו בעל כלל דהרי מכירו ובחמת' גה להטעם מין בנינו כגון בער שטובה
 בבשר קרשים וכדומה. והא דקבול' הכלל' הל"ל דברי' אם נתפרד חלה או הירמתה מין
 בנינו בחילין אפי' הכי בעל אף שאין האיסור ניכר ולכאורה כו' יומת לפי סברתו שמשו'
 שאינה ניכר לכתי בעל אכל לפי סברת הרב מ"ש קשה אפי' לפי התוספת שמשני בבשר
 בהלב' כי לימוד ואל' שש ג"כ כי לימוד ספ"פ' היה להם להקשות ולטעם אכל זה אינו
 דנכר' אינו נידן בשויל' דשניהם ברי לו וישאל' בהמת' חדא דליסורה דהיינו חלה או
 חרומה ולכתי מין ניוול. ומה שכתב עוד הרב מ"ש וכו' שחמה דמשה עלימה היא
 דכלאי' זכרי' אכור' טו' ומותרין בחליבה' לא הנינו מתיבתה דמה בך ששם מותרים בחליבה
 הלא סל זה יש לימוד כמו שכתב הוא פלאו נראה דיעור אכל למחי' שאכרה תורה דהיינו
 לזרוע ולקיים על זה הכרו בעל ברזב או אימה שיכור שיהי' חמום הסנדא מיד' דכל חד
 בלחוד' שרי לזרוע ולקיים וכו'. והא דקבול' הכלל' הל"ל דברי' ניוול' וכו' מ"ד מ"ש ד"ה כל
 כהן כו' וכן כהדיו בירושלמי וכו' הנה אפתיק לפניך לשון בירושלמי שקלים דף ג' ז"ל
 אין מתשכנין את הקטרים א"ל' הא למוטו אין תובטין וכו' א"ל כאן כשהניו' ג' שמות אכל לא
 הניו' ג' שמות לא כהדיו אין מתשכנין על שיצוי' כ' שמות כ"ל ולכאורה הולך על דרך
 הרמב"ם אכל מרשא א"ל' הוא מתרומם מתוד ויהי' לך כהני' ששם חרוב' שם בדה הל"ל
 הלכה זין ז"ל א"ש' שחמרו כו' הא לזבוב אין חגיגין הכא את אמר מותרים והבא את
 חמר אין תובטין כאן כשהניו' ג' שמות' כאן בשל' כהני' ג' שמות עכ"ל. פ' זה קאי
 חתנה ס' א"ש' שחמרו אין מתשכנין כו' אם שקלו מקבלין מידם משמש דוק' ומאי שקלו
 אכל אין תובטין אולם ואלו בתשנ' ג' משתת אין מתשכנין אכל מוכני' ומאי שקלו
 כשהניו' ג' שמות אז מוכנין וכו' פ"כ לפי זה דברי בירושלמי מותרים זה את זה ובס'
 קשה על הרמב"ם שכתב אפי' מתשכנין רק מי יודע אין היה הגירסא לפני הרמב"ם כאן
 ולפיל אכל בדפוסם שלפניו דפוס המתקדס דפס על בירושלמי לטעם בירור אכל לא הניו'
 ג' שמות לא בדה ולמשך אין מתשכנין א"ש' שיהי' כו' פכ"ל א"כ פ' אכל לא הניו'
 ג' שמות לא בדה פ' אפי' אין תובטין וכו' א"כ לא יש סמורה בירושלמי כלל ואל' כו'
 לפי זה דברי הרב רש"י נטימם מתוד שכן מפורש הכל בירושלמי לפי גי' הכל' ומה שיש
 לדקדק על בירושלמי הלכה ז' למה דייק מסיפא ואם נתנו מקבלין מידם משמש דוק' אידי'
 תובטין דוק מרשא א"ש' שחמרו אין מתשכנין משמש אכל מוכנין נראה דזה אידי'
 דמתנה ג' קתי אין מתשכנין וכו' קתי הלא ג"כ אכל מסיפא דייק שפיר כ"ל' ועל פי
 זה נס מה שהקשה הרב מ"ש על הר"ב במשנה ג' ד"ה שוב אינו פוסק יש למרן לפי דעת
 הר"ב רק שקלרה היריעה לפרש דוק מעלתן אם תבין:

פרק ב מ"ב ד"ה ומתני' הקדש וכו' אכל תמיד בחליבה' אם אחרת וכו' נשכנה
 מתני' דעת הרב אריה מעילה יש במזיד אמת הרמב"ם כת' ברי' הלכות מעילה
 גמשיה ממיין לבגס הקדן ולוק' פ"ש וכו' ואלו פ"כ אל מיידי הקדן דקדן מאי תלוי קדש
 הכמה אפי' לא קדש בודאי האין יפסור פלאו מחלי' השקל בשל הקדש ארבעה פשיעה
 כשלא נקדשה בהמה והיה שהי' שקל הקדש והכוסים נתן להקדש ונשאר הקדש כמו ששים
 פשיעה שפייז ליתן מתי' שקלו אלא פ"כ מכל כשנגז ומיידי חוקפת מומת גם איל קרבן
 מעילה דזה נקרא מעילה כשקדש וכו':

פרק ד מ"א מו"ט ד"ה וכל קרבנות לזכר וכו' ושנין משנה ה' פרק שניני' שנין שם
 ודאי דעת הר"ב דלא לאתויי קבוצת גירודי' דאל' הל"ל להשנה לנשת' בעי' קמורי'
 וזה לא לאתויי ולשנות כל קרבנות לזכר רק הר"ב כתב לאתויי' קבוצת מים שלא וזכר כלל
 נשתנה אכל הא דתני' שם מ"א משנה ה' כדכתי' שם נשתנה פסיוה' וגם וזכר עוד
 לכתי' כגו פס' שומר וכו' כששים פס' שתי' הלאם ולבונה פס' להם הפסים וכולם כלל כל

קרבנות הכזיר זה אלו בכלל שומר וכו' הלאם ולאם הפסים וה"ל מתי שם בעי' אכל קבוצת
 לא נזכר כלל לכן כתב הר"ב: שם הוי"ש ד"ה ממלוד' שומר חסד וכו' וכו' הכא דמישיטין
 עכ"ל וכו' נראה דבשנתי' שקיים כל אשם יודעם ששקל ששם לא יכלו לקטת אפי' קרבן
 אחד ופשיעה פס נכסיו ושור כי שמה שקל ששם לא יקרבו כלל רק יקר' למומרות וישעו
 מהם לאמת המים ומומות העיר ומגדלים כדלקמן משנה ג' ולכן מכל אלו ערואי מתקדש
 יפה אכל כאן שהוא רק קרב משלו לבדו ובדאי יקרב אז לזרע שמה לא ימסרס יפה ויב
 להשמיד ג"כ זה במירוח הרב מו"ט וק"ל: ב"א"ד וכן פסק בהנבטה ללא כו' ואין אזי יודע
 מנין להרב מ"ש דדעת הר"ב דבנבטה בשפיק קמי' ארבעה הלא כתב הרב בשמרת חסד
 והניאם משמש דווקא בהניאם אכל הנבטה לא ומה שמקשה הרב הוי"ש דשלוחי כ"ד יבאו
 אין ה"ל כשלא היה השומר מביא אז בהמת' יכול לשומר ל"כ דבנבטה לא קמי' רק פלוגתייהו
 בנש' שמהניאם השומר ואז קנה וזנה פלוני ל"י והבניאם לדעת הרב רש"י: מ"ז מו"ט ד"ה
 והיו בהן טו' ותימה דמתנה ח' וכו' ונראה דעם הרב רש"י דהא הרב רש"י גורס בנשתנה
 ח' ל' אלפכר והיא גיורת הרב"ל כמו שכתב הר"ב מ"ש מה"ש פ"ג ואל' הרי לדברי
 הרב"ל פ"ש שמשנה ח' הוא אליבא דר' יוחנן אכל לר' עקיבה שזכר כאן כו' אליבא
 אז אין לר' עקיבה דווקא עטונה רק ששם יפכרו לזרעו מנין דומיין יפלו לבדק הניט
 וכו' סבר כאן שהקדש מתחלל על המלאכה וע"כ הוא הקדש שהוא לבדק הניט דוודאי
 הקדש מוצא אביו מתחלל על המלאכה לכן כתב הרב רש"י קבוצת ייטת שמיטת וסלמות
 דל' עקיבה אם לבדק הניט כו' לכן יוכל ליתן לאומרים בשכרן והן חלקן רק שקדש
 נמוכין לזכרי' המין וזה לא לר' עקיבה דהיא אליבא דר"ש והיא בהמה לדברי' ר' עקיבה
 שזכר כו' אליבא דר' עקיבה הניט יוכל ליתן לאומרים בשכרן רק זה מוצא המשנה ז'
 שהרי ל' עקיבה אמר פסיוה' כמו ל' אליבא דר' עקיבה הניט רק רש"י אחי' לאפוקי משנה
 ח' כ"ל לכן כזכור ייטת שמיטת וסלמות אמת דמשנ' איירי' בקבוצת כמו לחמר הנמרה
 בכריתות רק רש"י אמר שר' עקיבה שזכר כו' אליבא כו' אז תהא ביטות כו' ועוד
 שכתבתי אמר שר' עקיבה שיהא רק ביטות או רק בהמה אכל יכול להיות בקבוצת וגם
 ביטות ובהמה כו' פיין בהמת' ונראה ד"ה שם וזכין על כעון דווקא: מ"א מו"ט ד"ה וזה
 החמין יין וכו' ולא ידעתי למה לא זכרו הרמב"ם טו' ונראה משום דכבר נשת' הרמב"ם
 שם בנשתה פ' המספק הקיים מתפק הפסולות והוא נפ' ז' משנה ז' ופסק שם כו' א"כ
 ג"כ הלא בני קילת שאין פלוגתא ס' הכר רש"י שם למד מהו פ"ג:

פרק ה מ"א מו"ט ד"ה אלו כן וכו' ויש לתמוה וכו' פיין במת' יומת פ"ג משנה אחרונה
 כפכתי יסוב על זה: שם הוי"ש ד"ה בן זבי' יש לתמוה על הר"ב וכו' ולי
 אפשר לות' דהנש' הרב"ל הוא המוש' דמלשון הנמרה שחמד אהר' מרש' ה"ל כו' כדקא
 השמש שור רחם הירושלמי ואמר מהמת' סבריה דוח' לא כו' הרי' לא לאתוי' בשם
 ואומר שור רחמי' דהא שמה בלה הניו' סבריה דוח' דמי' ביון דשמשנה ולא עוד אלא
 שדוקס וכו' חמי' מאי פקיעה נדדא סיבי' מוכח מזה דהלא שם ה' לוקה זה הממו' על
 הפסיוה' לנמחי' שפולא' שני' אנכנסת' פ"ג והיא מוכח מזה שכן בני' הל"ל ה' ג"כ על
 הפסיוה' להקוט' שמה אפי"כ ה' ממונה על פסולות אלא פ"כ שלא רחם הירושלמי ואמר
 מתקברתו ואל' מתנה שגמל' שאל' רחם זה הירושלמי מדה דליון חמורא' לר' לידע כל
 הכרייתות ומותרות ועוד דהלא בתהילה לא דש חזו הכריית' ביטת' אכל בהמת' אם ה'
 דהא הירושלמי אפשר לא ה' חולק אביו פלוו' ואפשר שזו בירושלמי כריית' ואמורא' אינו
 יכול להלוק על הכריית' והכריית' דיומא' איכ' מטייע' לאביו כו' אכל את שידעתי' אינו
 הירושלמי יש על פשט כמו הירושלמי וזה שבת הרב"ל: ומה שכתב הרב הוי"ש על מה
 שכתב רבינו להקוט' הכהנים וכו' לא דק לדעתו. איני מוכרח. אמת דרמב"ם נראה
 ג"כ שדי' לוק' לכהני' ג"כ רק בחיטוה' כתב בעי' לויים. אבל בהמת' לדמי' למה לא
 נאמר שלקו ג"כ את הכהנים שיטנו על שמתתם וכו' משום פנים וכו' בדבר והא דמי' שם
 במשנה קול' לן לוי לוקה הלא ככ"ל מקומות וכו' נקראו כהנים לוי' והא רח' דלך קאמר
 בשם מקול' לן לוי לוקה רב' בן לוי' תמוס' שאף הכהנים יאלו כולם מן לוי' לכן חמרה
 המשנה קול' לן לוי' כן נראה לי: מ"ב מו"ט ד"ה חן מן אריס ומימה דפתחי' שכל
 וכו'. אפשר לומר דבמת' שם היו שנים והא דלא חשיב לכו' משום כוונת' שאלו ה' ככר.
 וכלל זה במה ששני' שאין שניין כו' אכל בן אחי' ואלפכר אלוני' היה ידוע למחי'
 המשל' אכל הניט רק א' אחד: מ"ד וזה הוסיפו חמוריו להקדש. ויש לדקדק האין ששני
 את חימוד' שררה בתמון. ולפי שכתבתי בנשתה ג' ח"כ אפשר לומר מתי' הכא ששור אחד
 ה' עמו ומתני' כטורו לא חשב:

פרק ו מ"ג מו"ט ד"ה שפר' הלקובו' א"ל' לזוטו וכו' ויומר ה' לו להרב להקשות א"כ
 למת' על בית ר"ג וכו' הו' שמתני' מ"ד והוא ככלל י"ג כו' ג"כ אכל בער
 נשתה הפך דהיינו דיר העלי' אכל נראה סוכת הרב רש"י הוא שפר' של נשתה הפך
 היינו שפר' שתי' משמש לנשתה הפך כמו פקיים ועל שם שמתני' טו' והוא פסס' אחד
 ולא שהוא פסס' וספ' וק"ל: שם מו"ט ד"ה ושנים במעמד' דהאין אפשר לומר שיהיו
 שפר' האולם והיה כללל שפרי' הפזרה וכו' ונראה דלא קשה דהיו כו' ב' דמתוך
 משנה ו' מתי כל הפזרה הימה אורן קפ"י י"ל השתחואות היו שם אלא יסי' בן מה
 אומר כנגד י"ג שפרים ואל' הרי פ' רש"י שם וכן מפורש במשנה פ"ה משנה א' דכל
 הפזרה היינו השתחלה פזרה ישראל ע"י חוק' י"א אמה' חמורי' בית הכסות' ואל' שפיר
 משני שפר' אולם והיה כללל שפר' הפזרה וכו' ונראה דלא קשה דהיו כו' ב' דמתוך
 בעלמ' שלא נפטר' שם מה ה' משמש ומי' יודע למה נעשה ואפשר ע"י לר' לקרוא כך
 אכל אלו ב' שפרים לא היו נקראים פל' שם משנ' ופל' שם מקומה' ג"כ למה ליתן להם שם
 ובי' סניא שמה שפר' אולם שפר' סיכל ומה שנקרא' לרבין אמאי קא' מתפס' אלו ב' שפרים
 שפרים דהא רבנן אמרו ז' שפרים היו שפזרה אלא חמורי' כל הפזרה כו' ואל' לא חשב
 אלא מה שבעזרה חמורי' וגם מה שכתב לפי המוש' אף שגמל' כסברת' הוסי' אפי"כ למה
 לרבין לחשיב' הואיל ואינם מכוונים כנגד י"ג השתחואות דלהם הוא תפני' י"ג פלגות ולא
 תפני' שפר' אולם וסיכל' לפי רוב שפיומית' אכל אכל יופי' בו חקן תפני' מכוון כנגד י"ג
 השתחואות ומה שכתב שפזרה לוי' שיו' ב' במעמד' כו' קשה לפי פ' ארבעה' מה (שיהי') למשור'
 כי א' והכאן א"ל פסוים' שפר' הפזרה משנ' מ"ש' א"ל לשמש' ככתי' שני' שפר' פזרו' פ"ג
 בתי' לזבון וזה ה' ה"ל' שיהי' ב' כותל' תכרז' אז היינו אומרים שכן ה' בירש'

בכבוד הכל בכבוד ש' עלי השטיל אבל אין ראי' בכבוד א"כ טובל לומר כדברי בעל כפתור פרה ולא יהי' קומר ג"כ ליוסיופן :

פרק ז' מ"א רפ"ב ד"ה מהלך של מחלה בירושלמי וכו' האשה שביאה המשות וכו' וא"ל בני שקלים נמי שמה הוא משקלים ומנאל אין לו חלק כלל נקדנטי' על לבד זה אינו דלא סודרין על הגבוי ועיין : ב"ג מו"ט ד"ה חמיטת מותרות כו' ומיהו קשיא לי ללמד וכו' ואפשר לומר דעם הרמב"ם דדוקא ביבא שיש פט"ם הניחו בתק' שלני' יכל לומר שרבים הביאו ממקום אחר אבל כאן שאין כלל פט"ם אפי' נאמר הערין הביאו הלא חמיטת אינו מניחה רק שמועה ומתיבן שהביאו אינו של ישראל לכן כתב הרמב"ם עכו"ם. וגם מה שהקשה על הכר רפ"ב מתנהג מ' פ"ג דמכשירין ג"ל דהר"ב רק רמזם כאן אבל בעיר שיש בה פט"ם וימתך אמכשירין דעם מנואר פני' הדין דהולכין אחר רוב עמתי' ויחך שאין סי' לו לכתוב אם סי' כותב אבל בעיר שרוב פט"ם הלא נחתם אינו הלוי ברוב פט"ם או רוב ישראל אלא הלוי מי סם הרוב פכתי' ואם סי' כותב אבל בעיר שרוב עמתי' פט"ם עמתי' מאן דכר עמי' לכן כתב סתם וקמת אמכשירין כן נראה לי שפוט : בא"ד אלא חושבנא בפלמא קאמר אלו שיש פכ"ל. וזכו דומק אבל אפשר לומר דעת רש"י שאלו בתי דהיינו פט"ם שאלו סי' ונר שמת בו חשיב לכו תקנה אחת ודייק לשון המשניות וכן נר שמת משמש שזכו תקנה אחת אבל לקמן אומר על העלים ועל התנהגות ואלו חכמי על הפט"ם והתלה לא חשיב לוי' רש"י בתיים : סי' טו"ט ד"ה ר' יהודה

אומר וכו' דמה שכתב בשקלים לאו דדוקא אלא אגב גרבה וכו' אבל מה יבנה סדר על מה שפ"י כתב ואין הלכה כר"י כמו שהביא סדר מו"ט אבל עיין בפ"י מהלכות תמידין שכתב להם משנה חזק' דלא קמרי' אסדרי ובתנן פסק כתי' דלא כר"י ובתמידין כר"י וגם מה שכתב סדר מו"ט וידין עמו וכו' ובפ"ג מהלכות מפשה קרנות פסק כו' עיין גם בפ"ג מהלכות מפשה קרנות בלחם תפנה דנ"ב לא קשה אסדרי פ"ג כולל : מ"ז מו"ט ויכל הקימין וכו' ועיין לומר דתקנת נביאים וכו' ואינו נכרת ואם סי' לדין לעמוד גם על קרבן ימיד למה סי' להם לתקן בשלמא קרבן חמיד סולרכו לתקן כמו שכתב גם רפ"ב דאי אפשר לכו' ישראל לעמוד אבל קרבן ימיד יוכל לעמוד על קרבנו לכן נראה דנאמת על קרבן ימיד אין לדין לעמוד רק על קרבן חמיד ונזירות הכתוב הוא כמו שמיניא על הכר רפ"ב והרב מו"ט ע"ש תשום דכתיב השמחו מ"ט :

פרק ח' מ"ח מו"ט ד"ה רבי שמעון אומר וכו' עיין עד סוף ואין לדקדק למה לי' להכר מו"ט ליתן עטם אף שהוא בעל מום תשולחן גזו' וכו' סי' לכן הפס' כמו שהוא גם בתפנה כתי' אדם רואה כו' לכן בתו פ"ג. אבל בנתיים אז הדיון אז לתן לאנשי תשמר כמו שהוא בסוף מסכת בנתיים ואין לו בו עונת הנאה ומה יתן להקדש גם על דאם תפסם זה או אדרבה סי' לדין ליתן דמי כולו כמו גם שזו זה עולה אם נדר סי' פ"ט ובפ"י סר"ג ובנתיים גם כן מייבס באחריות כמו שהוא במסכת בנתיים פסק א' לך כתב הרב מו"ט לתקן דעם תשולחן גזוה וילוף מהפסוק משל"ב כתי' בנתיים דוק :

חידושים מהם משנת חכמים.

מסכת שקלים

מסכתת היא אין להקדש אלא מקומו ובעתו. ופירש הרע"ב דכתיב ציוה הווא שלא יבשה כו' ועשמה כתיב הרמב"ם דומיין אתי לשהוי כדי להשיב ויהי לידו פסידא דנגיבה ע"ג. וא"כ לא מני' הניזנר להחיות על עשר הגזוה ושומר ספיר הקדש בני שפרע דלא מני' לטעון לתקוה שדרתיך וכו' דהי' לו להחיות. ורש"י ז"ל במסכת גיטין דף ג"ב ע"ב כתב דמהאי עשמה אי אפשר להחיות בנכסי יתומים כשער הגזוה דאם עומד ברשותו כשתיקרא גם אם יגזוה נמי ברשותו קאי דהא בזה תליא ע"ג וא"כ מנילא אסור להחיות כפורה מהקדש כשער הגזוה. ועיין בהשנות הרשב"א בסיומן אלף ל"ה : **ולפ"ז** יתרוין נמי קושיה החוספות במסכת קידושין דף ה"ג ובמסכת גיטין דף ג"ב דלמירינין יהמי הרי הן בהקדש ולא מקי' אלא בכספא. יתיב דמי ליתמי אפירי ויול' אין לוקח יכול לחזור בו. ואיקור יתמי יכולין לחזור בו שלא יאם כח הדיוט המור מהקדש. והקשו החוספות דהא בהקדש נופי' אין יכול לחזור בו מפעם דאסור הדיוט לאו בני שפרע קאי ע"ג שהי' אולי' דריש ליקש דסובר דמעות אינה קונה מדאורייתא. והקשה הרש"ל הא אין קי"ל כרבי יוחנן דלמר דמעות קוניה מדאורייתא ואפ"ה פסקינן כתי' ברייתא וקשה קושיה החוספות ועיין בר"ן פ"א קידושין שהאר"ך בקושיה ה"ל. אבל לפי מה שכתבתי אתי שפיר דכשלמא בהקדש שייך ספיר דאף הגזר דהוי כשלוחו של הקדש כנ"ל בשם הרמב"ם אפ"ה עובר הקדש בני שפרע אף קי"ל דהשלוח ליתא בני שפרע כינו מעטס דמני' לומר לתקוה שדרתיך כו' דהוי לך להחיות כשער הגזוה מ"מ בהקדש לא מני' להחיות כנ"ל ומנילא עובר הקדש בני שפרע. אבל ביחתי' דמנו האפסרופסיס להחיות כשער הגזוה ומנילא כי לא כתבו אינם עוברים סתומים בני שפרע דהאפסרופסיס הוו כשליח כנ"ל ולכן מנו לחזור דלא שייך בני שפרע :

הלכה משנה הקשה בפ"ם מה' מכירה ה' ג' הא קי"ל דנכסי יתמי פרי הן הקדש ואפ"ה קי"ל דלא נתנו מעות ולא משכו ואח"כ דתיקרו אם ראו הבעלים לחזור חתומים שאם יהיה דינם שיקנו בנתינת מעות א"כ יאמרו שרשו חסידי' בעלי' או נאכסו. דהא בזה תליא א"כ גבי הקדש נמי יומא הכי דבנתינת מעות ולא משכו דאם יוקרו המוכרים יכולין לחזור בו כדי שלא יאמרו שרשו כו' ע"ג מה שחזקו. ולי נראה דלא קשה כלל דהא המשנה מסיק הלא אינו מקבל משותיו עד שיהא המוציא מרטה. ופי' הרפ"ב אינו נכתב משותיו של חנווי' ולא זכה בהן אע"פ שקיבל הן הגזר ולכן אם החזיק החנווי' לו ע"ג וא"כ מנילא לא שייך חשש זה :

פרק ז' מ"ד בהמה שנמאלתה כו' זכרים טעוה כו'. עיין בחי"ט שביבא קושיית הגמרא דלמא אשם הוא והקבו על זה החוספות הא בצאוה של שלמים יתנה דהא הן שוין בתתוהיין. ואי משום סמיכה הא פמיכה לא מעכבא ע"ג. והקשה המהרש"א ז"ל הא החוספות כתבו לעיל דאי אפשר להקריב בהמה עתה שלמים משום דשמה כבוד הוא ואין מחטוהיין שיהי' ואף דמתנות לא מכבי' ז"ל כמו שמיסך בפסחים הואיל ולתחלה בני ע"ג א"כ ה"ל בסמיכה והיחם ג"ע. ולדעתה לא קשה כלל דהא קאי אם יקריב לשהוי' בלא הנאי דאשם נמי אינו סומך דסמיכה אינה אלא בעלמא והבהמה אינו מיד הקדש לא מני' להתנות זה התנאי במקח שיהיה א"כ דמשה ערובה בסוף פ"ו ערעין אף שירעין שתייקר אח"כ אין להקדש אלא מקומו ובעתו. וז"ל אפ"ה שאלמו עבדים ומכרין בכסותן לשבח שאם הלכה כמות בשלמים דינר משנה מנה וכן פרה אם ממתינים אוהה לאתלו משכחת היא וכן מרגילות אם מעיין אוהה לכרך

פרק ד' מ"ט כל המקבל עליו לספק סתות מארבעה עמדו משלם יספיק מארבעה משלם ועמדו בארבעה יספיק מארבעה סיד הקדש על העלויה ופי' הרע"ב והוא מדברי הרמב"ם אם היה צעקת קבלת המעות מארבעה ואח"כ סוקרו ועמדו משלם יספיק מארבעה דהקדש קונה בכסף ואם קיבל עליו לספק משלם ואח"כ סולו ועמדו מארבעה טוהן מארבעה משום שלא יבא כח הדיוט חמור מהקדש דהדיוט קונה במשיכה דוקא ע"כ. ובמסכת קידושין דף כ"ט איהא משכו במנה מיד הגזר ולא הספיק לפדותו עד שעמד במלתי' ונתן מלתי' מ"ט ונתן הכסף וקם לו משכו במלתי' ולא הספיק לפדותו עד שעמד במנה ונתן מלתי' מ"ט לא יבא כח הדיוט חמור מהקדש. פדלו במלתי' ולא הספיק למשכו עד שעמד במנה ונתן מלתי' מ"ט ונתן הכסף וקם לו פדלו במנה ולא הספיק למשכו עד שעמד במלתי' ונתן מלתי' מ"ט. ופריך אמאי נומא לא יבא כח הדיוט חמור מהקדש. ומשני אפי' הדיוט לאו בני שפרע קאי ויחין הדיוט בני שפרע אינו ראי' סיהא הקדש בני שפרע ע"כ. ולפי זה קשה היאך קאמר במשנתיו אם הולו ונתן מארבעה משום דלא יבא כח הדיוט חמור מהקדש הא הדיוט בני שפרע קאי ואינו ראי' סיהא הקדש בני שפרע. אחר זה מלתי' שהמניר משנה הביא קושיא זאת בשם הרשב"א ז"ל בפ"ט מהלכות מכירה והאר"ך ומסיק ולא ראייתו בזה חזקון מספיק ואע"פ שיש להלך כל זה אינו שוה לי גם ראייתו שהר"ן במסכת קידושין הקשה קושיא זאת והבי' הכוונה לפרש בדרך אחר ע"ג. ולי נראה דהנה הרמב"ם פוסק בפ"ט מהלכות מלוה ה' ה' דמעות קונה לענין מי שפרע ח"ל ויחין שנקבע השער ונתר לפסוק על כפירות כשער הוול כילד היו פירות ומכרין שלשה שאין כשלע ופסק עמו שיהן לו כשער הוול אם עמד אח"כ ד' שאין כשלע טהן לו כשער השוק שהרי פסק עמו כשער הוול. נתן לו מעות סהם ולא פסק עמו כשער הוול והולו ונתן לו כשער סהים צעקת מתן מעות ומי שחזר בו יקבל מי שפרע. ד"ה בסוף על דעת עמנו. אבל אם ה' שליח לאחריים בין המוכר ובין הלוקח יכול לחזור בו או נוטל כשער הוול מפני שיכול לומר להקוי שדרתיך ולא לטוהי דהי' לך להחיות כשער הגזוה. וכן הוא עמרא בפרק אוהה בסך ע"ג :

ולפ"ז אתי שפיר בשלמא בזה דמשנתיו דהגזר ה' מקדים מעות לחנווי' בשביל הקדש שיספיק לו כל ימות הבנה סתות כמו שפ"י הרע"ב אתי שפיר שרין ליתן המוכר כשער הוול משום שלא יבא כח הדיוט חמור מהקדש ולכא' למימא אסור הדיוט לאו בני שפרע קאי הא כהניזנר הוא שולחו של הקדש וכן פוסק הרמב"ם בפ"ג מה' מכירה דהניזנר והאפסרופסין הרי הן כשלוחין ובעלוחים ליתא מי שפרע כנ"ל. אבל בזה דמסכת קידושין דהדיוט פודה מהקדש אתי שפיר דהיו נתן אלא מנה דאין שייך לומר לא יבא כח הדיוט חמור מהקדש דאסור הדיוט לאו בני שפרע קאי. ואין לומר דבעלמא ליתא מי שפרע. הא הטעם דבעלמא לא הוי בני שפרע משום דמני' למימר לתקוה שדרתיך ולא לטוהי דהי' לשלי' להתנות כשער הוול והכא דהיכא דסודר מיד הקדש לא מני' להתנות זה התנאי במקח שיהיה א"כ דמשה ערובה בסוף פ"ו ערעין אף שירעין שתייקר אח"כ אין להקדש אלא מקומו ובעתו. וז"ל אפ"ה שאלמו עבדים ומכרין בכסותן לשבח שאם הלכה כמות בשלמים דינר משנה מנה וכן פרה אם ממתינים אוהה לאתלו משכחת היא וכן מרגילות אם מעיין אוהה לכרך

מאת הגאון הגדול מרנא יהודה בכרך ז'ל אבר"ק סיני.

מסכת שבת

פרק א סד בתו"ט ד"ה וי"ח דברים כו' ומ"ט הרב וגו' על הכא רחב כו' ר"ב ע' תוס' שבת י"ג ד"ה וכבא רחב וכו' וי"ח תיסקו כו' ור"חיי בספר מועד דוד לבג' מוה"ר רוסנינו"ס שהקפס דהא ג"מ לענין כל הפוסל כו' משמח משקין לבית תהלה חזן מטי"י ע"ש וק"מ. דה"כ מאי אטעיל בתקופה דמי' ואמר דלא הו' מקריין אלא אלו כמ"ש בגמ' ואי משום דשטול מלאכול בתרומה משום זה לא י"ה יוכר דבג"מ גס ק פסולת לתרומה משום שטול יוס זה לא יהיה יוכר דה' משמח משקין לבית תהלה בג"מ דלאו כ"ע דיהא גמירי ור"חיי"ל מ"ש והבן כי זה נכון. ובהשעור של הכא רחב וכו' נכמה הוא ככה שהו"ט סוף מס' זכך כוכי' דהשעור הוא בג"מ ג' לוגין וע' משנה למך ור"חיי בתשנית דפוס דהשעור דהשעור דהשעור שם חדך ה"ק ישייר שיכור רחב וכו' ג' לוגין כלא מקום שכל גופו עולה הוא מ' סאה ולפי המשבון לכל הפחות כ"א סאה יעו"ש והיה כ"ע. והנה מלמד שיש ליייר בקטן כן יומא דמטמא כ"ה ח"ק גס זהא משכחה בגדול ג"כ אם כעל שלשה לוגין מיש מ"ס בגדול דקו' וי"חיי דליחא ליהויא פ"ק דמטות דף ד' דהך טובלין כ"ן וישיין לבלשה לוגין בתקופה האר וי"ס הרמב"ם ע"ש אמנם התוס' גס חולקים על ג"כס"ר רמ"י ופי' דבריהם בכל הסוד הזה ועיין מה :

מסכת פסחים

פרק י מדה בתו"ט ד"ה מהו כו' וכתב הר"ב כו' וי"ח ה"ק וי"ח ומתוך כי ח"ט מוכן לי טי' וחי לאכלו גס כיום נלכסו . ל"ב אינו מוכן לי דכחה הר"ן על מהרה יוס כ"ה"ה וי"ט מ"ד כשפ"ה יוס כ"ה"ה כ"ו מוה"ר"ן לאכול חמץ וכ"ן כל שכרות ומעשים כוונתו ח"ט הר"ן למחר ללא דוקא רק מ"ה הר"י זה נכמה ח"ט מוכן ולדעתו מ"ה להג"ס בר"י ולמחר היו מוה"ר"ן באר"ה חמץ וי"ח הכל אכל רחב זה נכמה בספר תימא רבתי וי"ל מנא"ל כ"ס רב"טו קטיה ז"ל אלו כו' יוכלין להתעבבה כ"ו אפי' אורח חמץ שפסח מר"ס לא יעשו על חמץ אלא

מסכת סוכה

פרק ה ס"ג בתו"ט ד"ה מנלא כו' ולי ק"ה גס מנפנא כו' ל"ב בגאון מוה"ר"ב כגה"ח"ז לבנה תמס על תמוס' ג"כ למה לא הקשו ומהנפנא ועפ"י מ"ש ה"ל"מ פ"ב מ"ה כ"י המקדש כ"י ו' דמנפנא היה דק מהל ולא ראי' לפחיתות ע"ש ח"כ לק"מ על תמוס' חולס גס גוף קושיה תמוס' ג"כ לא ק"ה מכוונת ע"פ מה שמבאר ברמב"ם ה"ל" פ"ח מ"ה כ"מ דממכר"ס ומכאבנ"ו כ"ו טו"ן פחיתות לשמחה בית השואבה ומכוונת כ"ו עושים פחיתות למורה ח"כ לא ק"ה קושיה וי"טו ט"ך כרייתא דמי רב"ה בר מהנה בגדי כהונה שכלו כ"ו וכמסקת בגמ' דכ"ן וע"י כ"מ"ש ולפ"ד כמ"ש ור"חיי תמוס' השנים למור"ש"ת שתי' על קושיה תמוס' והו"ט ולא יוכלו לכוון דבריו עם כי ס"מ"ס הרבה וי"ן להפוך דבריו דבג"מ לא ידעתי :

מסכת תענית

פרק ב מ"ה בתו"ט ד"ה לא היינו טובין כו' ל"ב עיין כיטב נמה שחמה על הר"ן וכתב ח"ט שמשתי ולא ח"ן ותמינה על המינהו שהקפס' מניח"ס רמ"י שג"ס ולא ע"ו אמרי"ס חמץ הגריס"ה אשר התחיל כ"כ"ש שם אשר כתב שם שכן עיקר והיא גירסת הרמב"ם וכן גירסת הרמב"ם רק שהרמב"ם לענין שהקפסות והקפס' ע"י מ"ל"כ יהיה מחולק על הכרייתא ולפ"ק כ"י כר"י כפירושו ועיין היטב הנהגה דברי הר"ן כ"ס וע"פ"ג על הגלגל כוונתו :

חידושים מדרב הגאון הגדול וכ"י מדר ר' שלמה הבהן זצ"ל, בעה"מ בנין שלמה ועצי ברושים וחשק שלמה.

מסכת שבת

פרק א מ"א בתוס' רעק"ה אות ה' נשאר ב"ט על הרע"ב שם ב"ה"ה או שג"ל מהוכה. ונ"ב ולענ"ה י' לומר דרש"י והרע"ב מפרשים דהא דמחני הש"ס ידו לא ייחא א"ן הכונה משום דה"ר בתר גופו גירסא רק דב"ד לא שייך הנהה (ר"ל ולכן אם הו"ה"ה אה"כ לא ה"ו עקירה) משום דה"ר נדה וזהו כאן וכאן ופ"ה דאם ה"ה ליתך ידו של כ"ב ע"ה"ה נחשב כהנה וכן א"ו טפל מידו של נב"ה"ה נחשב כעקירה מרה"ה אלא דהנחב כעקירה או הנחה הינו משום דהנהה החפץ מיד ליד אבל בזה"ה ה"ד עמ"ה לא שייך לומר דנחשב ההנחה מה שהו"ה"ה מרשות לרשות כמו שלא נחשב כעקירה אם ה"ה הנחה"ה לנחה משום דידו של אדם אינה נחשבת כרשות שה"ה פסוטה ואינו נחשב עקירה מה שיקר ה"ד מרה"ה ה"ל אינה נחשב כהנהה אם העלר מונח בה דהו"ה"ה ה"ד לר"ה אינה נחשבת כהנהה עד שינת החפץ גופא ומי"ה אם ייחא לתוך יד אחר של עני אחר העומד בזה בודד"ה הי"ב כיו"ן דנחשבה מיד ליד. ומי"ה י"ס להסתפק אם כנייה מיד יימן לתוך יד שמאל או להיפך אי מקרי הנחה כיו"ן דה"ה ליד אחרת או דלמא דנענין שימא ליד אחרת :

פרק ח מ"ב יייר ממוק כדי לכו"ך עפ"י צלמו"ש קפס"ה . ל"ב ופ"ה דיייר ממוק כשר לנחוב א"ה הנס כמו דפתרה מ"מ אפשר דהיה ידוע להס לדייר עומד ע"פ לכו"ך זו מלכה"ב עליו וכבר אמר בש"ס ד' ע"ה כל מידי דשכיח ולא שכיח אילי בתר דשכיח ופ"ה דלקולא וע"י תוס' גיטין כ"ב ע"ה"ה ד"ה ש"ס :

פרק יב ס"ג אמר רבי מני"ט שם כו' בתוס' ראשון ליו"ן מני"ט ש"ל ר' יאדה וכן איהא בגמ' כו' אמנם בדפוסין שראיתי וכן בת"ס נודמן טעות זה ואין אי"ס שם על נב. ל"ב ולי השע"ר נראה דלדבר דפ"י י"ס לגרס אמר רבי כ"י דהכא דאלו לני' דגמ' דגרסי"ן ר"י תמוס' סוכה דהא לוקימנא בגמ' דס"ל דה"ס ועשאו פתוח כשר וכר"י ל"ב דתענית ד' כ' ואלו ר"י בעלמא הא חולק על ריב"ב דהא ס"ל דגלגל כ"ס מנפך כל שמונה וע"כ דלא ס"ל כדרשא דריב"ב ולכן ג"ה דהכא רבי עיקר :

מסכת ערובין

פרק א מ"ב בתו"ט ד"ה וי"ח כו' להענין עליו במיתה וטובים. ל"ב דברי תמוס' יו"ט ככאן הם כשגגה שיו"ל מלפני השליט דהס מלאכיר לחקוקת וחי או קורה הוא מלאכיריה וטובים עליה מיתה להדבר מפורש ככאלא לתמוס' יא"ט אלא דרנן כשנלמא מ"ה הכירה אכל מן החורה א"ף למ"ד דד' מחיטת

מסכת פסחים

פרק א מ"ו ברע"ב ד"ה ב"ר שנתפא כשפא מה כו' אם ראשון ראשון . ל"ב ר"ל א"ס נעשו הכלים כמסקין הכלין ממחה שר"ך דהס רמב"ם מה"ה [או דנעשו כמשקין הכלים ממחה יד"ס דנ"כ משמ"ין כל"ס מדרבנן וכמו שכתב בברכות בר"ס אלו דברים וי"מ"ס תמוס' שבת ד' י"ד ע"ב. והרמב"ם בגמ' אבות הפומחות הלכה י' דחולל ע"י נ"ג מה"ס"ס ולכ"ס וכבר השינו הרמב"ד. וע"י נעשו אבות"ס כפי קנ"ח ד"ה ונד"ן ה"ל שהאר"ך ז"ה] דנעמ"ין הכלים מדרבנן משום גזירה דמשקין רוב וזהו ודליתא שבת ד' י"ד וקמ"ל דכל"ס ג"כ נעשו ראשונים משום דכל דמסקין רבנן כעין דלורייחא תקון וכו"ן דבדלורייחא אמרי"ן דה"כ כ"ס כחלל"ל דרבנן גזירו דנקט ראשון משום דמשקין נעשו מחילה לעובד ולא משמחת כ"ו ע"י :

אשר און ותקד הרב הגאון האמתי המפורסם מהר"ר דוד מעבלי כ"ץ שייף ולה"ה שהי' אב"ד ור"ם בק"ק לונדון המעשרה וסדינת ענגלאנד עם הנהגות ב"א הרב תאמן מהר"ר גבריאל אדלר הכהן אב"ד רק"ק מירנגן הגליל

מסכת שבת

פרק א מ"א בחו"ט ד"ה פסח בעניי ואפי' לכו"ט ע"ס. דבריו המהיין בעניי ע"ס מ"ט חו"ט ביבמות כ"ד ד' אחין ד' ל"ד מ"ה ד"ה טעם בדבר מזה ע"ס המבואר דלאו כדמי' מילתא אלא משום דעמיד בהמוק טיב לו למול בשבת אלא דלאו כדמי' הו"ה אלא ד' רמי עלי' טרדא של מזה וא"כ דק"ק נמי אפי' דלא נהנה לדמות כלל אלא שבת מ"ה כ"ו דמי' עלי' טרדא דמטה לשעור. ואפשר לתק' מטמינו ולומר כיון דר' יוסטע ז"ל וי"ב ל"ה פטרי רק גומנו בהול כמסקת הש"ס ביבמות. ודק"ק לא מקרי זמנו סהול. אמנס ליבא ש בחו"ט דכתב בעטע לחיוב משום דלא נהנה לדמות אפי' (ע"י כ"ס ל"ס שהאר"ך בזה ב"ה פ"ג)!

פרק י"ב מ"ד ובכל דבר שהוא רובס. לא ידעתי אמאי לא תני ובכל דבר שהוא של קיימא דקדק בניטין פ"ב מ"ג ולשבת וגבט לישבא של קיימא עדיף. כי ובכל דבר שהוא רובס י"ב לרוב שרבוט יוכר אחר שמתקן ו"ב כמו המפרשין כל דבר שרובס דהנין כסופס פ"ב מ"ד ונ"ס"ס מדביס מדס כמ"י גיטין דף י"ט על הלוי"ן ס"א רובס. והרמב"ם בחבורו כתב דקדוקא נהלטת שבת עק' י"א הרובס ועומד ונפרק ד' המלכות גירושין כ"י טריבמו ועומד אמנס כפ"ד מהי סופס כ"י טריבמו יוכר ועומד ע"ס:

מסכת עירובין

פרק א מ"א בהע"כ ד"ה ל"א יבואה ע"ס מ"ט דתיק ור"י מתולקן בעטס הקורה חי משום היכר או משום מהי"ה וכן פ"י ס"ה ויזכות על הר"ף. ולא מלאכי כדביבס נ"ס"ס אלא עס אייחא דלמד' קורה משום סיכרא פלגי' דר"י למעלה ח"י מ"י ש"ש ב"י עינא כי היכא דפלגי כסוכה ועמיד ובימותא ולמד' קורה משום מהי"ה פלגי' מר יליף מתפתח על היכל ומר מתפתח על אולם:

מסכת שקלים

פרק ג מ"א ב"י פקדו וכו' פקדו הפסח פקדו עשרה פקדו סג' ומפרש סרע"ב ק"ו י"ס קודם פקדו קרי פקדו לפי שלמד' י"ס קודם דוכי"ס ויבולטס ב"ה הגליל ומכאן ק"ל על רבוי כ"י ב"ה ס"י ח"ט דכ' דוקא קודם פסח שולקין ודורשין ק"ה ל' י"ס ולא בזה ובענין. והלא מהכא מוכח דשולקין למד' י"ס קודם אפילו בשאר רגלים ומש"ס נקרא פקדו עשרה וכן אמרי' ג"כ בירושלמי. ומפרש"ל סקסא מדברי רש"י כסוכה ד' ע"י על הכ"י הי"ל ויותר הי"ל להקשות ממתי' מפורשת דהכא:

פרק ז מ"א

מנוה שמואל קרוב לשקלים יאלו לשקלים. וכו' הרע"ב והאומר רוב וקרוב הולכי' אחר הרוב מוקי מתני' כגון שקלים ידבדו שוין. לפי דקדוקי' ב"ב ד' כ"ב דאפי' נד' קרובה דמיה אוליין כז' רובא דעלמא ל"ל דמקום שמואל המעות ליכא תשס מרובא דעלמא כי לא עכתי' בין השו"ס צ"ה ע"ס המעות הולין. וכן מה דתנא בסמוך בין הולק למעשר וכו' ע"כ איירי בידוע שלא כל לשס המעות אחר אלא המעות הולין הו"ה המעות המעשר שו המעות הולין שסמוך למקום שמואל. וכן לקמן במ"ד בהמס' שמואלת מירושלים עד מגדל עיר נמי איירי במקומות שלא שכיחי טיבא בהמות מרובא דעלמא וע' ע"ס כ"ב בתוס' ד"ה כיוצא בזה בין ההי"ס וע' בה"מ"ל להרשב"ה ד' קמ"ו ובכרתי"ס ובמ"ה ע"ס (ע"י כמ"ס שאר"ך ב"ה לברא דכר"ו ומפלג ע"ס בהרובס):

חידושים מלוקמים מספר זרע יצחק

מאת הרב הגאון החסיד המפורסם המקובל כבוד שמו מהר"ר יצחק חיות.

מסכת שבת

פרק א מ"ט ושוין כ"י בחו"ט מקשה למאי ל"א אחר ושוין הא ב"ס במקום ב"ה אינה משנה פ"ט ויל' דל"ט א"כ רובא להתמיד על עמנו ככ"ס רש"י כמו שתיבא בגמרא דברכות ד' י"ג בערבא דרב"ה שאלכו ושבת ולא בירך והתמיד כבוד שמו ויזכר למקומו ויברך ומלא יונה דהנהא ח"ך דהלכו ככ"ס מש"כ"י ח' שוין להקל י"ס רש"י להתמיד וק"ל:

פרק ז מ"ב

אבות מלאכות מ"י חסר ח' עיין בחו"ט דלמה לא אחר ל"ט מלאכות וי"ל דהתנא מחייב שמוציא מרשות לרשות ומה בכלל הוצאה והכנסה רק שהכנסה היא הוצאה דהוצאה אף שש"ס שוין כדאיחא בגמרא דז"ו אשכחו כ"י סברא היא מה לו חסוקי מ"ל עינא ורשמי קרי להוצאה אב כ"י כך דבר כמשנן כ"י וז"ל הוצאה והכנסה שוין ל"ה מ' דמוציא מרשות לרשות כ"י סריה הוצאה והכנסה רק לענין אבות הוי ל"ט וק"ל (ועוד האר"ך בזה ע"ס):

פרק י מ"א

בטול ובפאה נכריה להזי' יש כאן מקום עיין דלא תני כד"ש ב"ה דל"ה לא חזא לא כככול ולא כפאה נכריה:

פרק יח מ"א

ומעשר שני והקדש שסדו פ"י הכע"כ ולא נתן חומש וכל דכ"ה דכ"י מ"א למימר ג"כ שהקדימו בשבולין כמו במעשר רש"ון וכדאיחא במסכת תרומות פ"א מ"ה אין חורמין ומעשר שני פ"ט מ"ט סרע"ב:

מסכת עירובין

פרק א מ"א רבי יסודה לומר ח"י. כתב סרע"ב דרבי יסודה לומר עמיה דקורה משום מחילא וכ"כ הר"ן ודברי"ס אינה מוציאה לו דגמרה מוכח הטעם דר"י סוכר דלשאלא ביה עינא ח"ך למעלה מעשרים דעביד לרישיתא וי"ל דאי הוי סוכה ח"ה דוקא סוכה דלישבה עביד סוכה ר"י דלשאלא ביה עינא אכל נכדו כ"י וז"ל אשמועינן מנוי ס"ה מנוי מדרכן וכו' וקסא למ"ל ק"ל ר"י דאי לשמועין מנוי ס"ה הוי דקאמר ר"י דאי' דעמיה משום מחילא אכל סוכה מודה לרבנן אמ"כ דגם בקורה הטעם משום הכיורא וסוכר ר"י דלשאלא ביה עינא ח"ך למעלה מעשרים וח"ך נכדו ל"ה סוכר לומר מנוי ל"י וכו' ק"ל סוכה ותי' ס"ה דיבן וק"ל:

מסכת שקלים

פרק א מ"א בע"ו קורין לת המגילה וז"ל דלא תרי ב"ד קורין לת המגילה בעיריות כתב הרע"ב איירי דתני בת"י כפ"ו סולמית הוי יזכירי כ"י ע"ה. וזה דוקא למתי' כתיב איירי ד"ג' ול"ז דה"ה הלא ירושלמי הוי וכן ס"ו קורין לת המגילה כפ"ו ולכן תני הדין המגילה עשר ומחילא דיעין דעיריות קורין ב"הרע"ב עשר כמ"ס בהפסח מגילת ס"ה מ"ה ק"ל:

